Ч. 224. Львів, четвер дня 2. (15.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских съвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**, Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Пересиленє на Сходї.

(X) Перші засїданя сербскої скупштини а так само покликанє на понедїлок резервістів проминули без важких в наслїдках постанов з боку Сербії. Починає ся проявляти в Сербії потроха протверезенє, а до того головно причинили ся погляди хлїборобских послів, котрі вже на суботнім засїданю довели до того, що більшість (93 проти 66) висловила ся проти виповідженя війни, вказуючи на трудне економічне положенє. Вправдї наспівша в тій справі вість зазначує, що доси не запала ще нїяка ухвала, а наради скупштини тривають дальше, на котрих подали свої виводи мінїстер загран. справ Мильованович в тригодинній промові про заграничне положенє а мінїстер війни Степанович в цїлогодинній бесїді, над котрими відтак розпочала ся розправа. З виводів мінїстра війни, як звіщає Vossische Ztg, дізнали ся посли, що Сербія зовсїм не приготовлена до війни і се вплинуло також чимало на згадане в горі рішенє так, що навіть войовнича промова наслїдника престола Юрія (котру ми вчера подали) не осягнула бажаного ним успіху. Цїле одушевленє після сеї промови виявило ся в спаленю кількох австрийских прапорів.

Спокійні наради скупштини причинили ся також чимало до втихомиреня загалу, бо коли загорілцї домагали ся зараз виповідженя війни, поважна часть послів не пішла за першим поривом почувань, а бажає видати рішенє на основі зрілої наради і виводів одвічального за все правительства. Се розважне ставовище більшости скупштини стає певною порукою, що не треба побоювати ся поквапного рішеня. Так само недовірє до правительства не треба вважати познакою войовничого настрою послів, а лише невдоволенєм, що в ноті протестуючій проти злуки Босни й Герцоґовини не висловлено з притиском почутє народу.

В полїтичних кругах думають отже, що все те зворушенє в Сербії закінчить ся реконструкциєю мінїстерства, в котрім обіймуть провід старі радикали і перекажуть рішенє боснійскої справи европейскій конференциї в надії, що она вдоволить оправданим(?) домаганям сербского народу.

Одначе мимо певного отверезеня загалу в Сербії, настрій в Білгородї є все ще войовничий і там побоюють ся, що цїлий рух зверне ся також против короля і правительства. Як далеко сягає загорілість і вороґованє проти Австриї, вказує обставина, ще зібрало ся вже около 17.000 добровольцїв і з них утворили ся чотири воєнно уоружені леґіони (леґіон мертвих, що має на прапорі трупячу голову яко символ, під проводом популярного письменника Лучича, леґіон кн. Михайла, македоньский леґіон, і леґіон першої тисячки). На чолї тих леґіонів станули всї редактори »Полїтики«, котра з невисказаним завзятєм нападає на Австрию. Скоро розійшли ся вісти про наради скупштини по містї, проявили ся познаки огірченя а леґіон мертвих ухвалив, не вижидаючи рішеня скупштини, рушити на боснїйску граници. До него постановив прилучити ся македоньский леґіон під проводом Трафайловича, котрий оповістив в дневниках: ми будемо поступати по нашій думцї! Корона і правительство нас не обходять нїчого, а коли не мають сили виступити в оборонї наших інтересів, то геть з ними!

Провідники тих леґіонів сподївають ся викликати повстанє в Боснї і розповсюджують вісти через Цетинїю, начеб то на чорногорскій границї сербскі области зірвали ся до повстаня. Инші вісти знов подають, начеб македоньский провідник тамошних ватаг Скоплянец явив ся недалеко Вишеграду, инші знов звіщають, начеб збігцї зпоміж австрийских Сербів прибули до Сербії, щоби скріпити леґіони. Всї ті вісти мають очивидний намір, роздмухати наново войовничий настрій, котрий троха охолонув.

Демонстрациї проти Австриї тривають дальше, в дневниках появляють ся поезиї з заохотою до війни, а студенти виступають перед памятником кн. Милоша і пригриваючи на гуслях, виспівують сербскі лицарскі думи. Все те робить ґрупа прихильників Пасича, котрий рад би тим способом відзискати втрачену популярність В поважних кругах викликує однак велике зачудованє становище наслїдника престола Юрія, котрий пособляє сим ворожим Австриї збіговискам і передвчера мав дати 1000 динарів демонстрантам. Король Петро є зовсїм безсильний і став мячем в руках свого окруженя.

Замітно при тім, що у Відні явила ся сербска комісия, щоби забрати замовлене оруже стрільне у фірми Roth на Landstrasse. У тої самої фірми замовила инша держава балканьска, імовірно Болгария, 4 мілїони патронів, котрі мають бути в 8 днях доставлені.

Все те вказує на грізне положенє на Балканьскім півострові.

З делеґаций.

Комісия для заграніч. справ австр. делеґациї закінчила в суботу розправу про буджет мінїстерства загр. справ і перервала свої засїданя на 12 днїв. Першу частину розправи виповнило питанє про злуку Босни. Промова бар. Ерентала, вельми богата змістом і щирими та ясними поглядами зробила на делеґатів незвичайне вражінє, здобула собі загальну увагу і признанє. Вельми поучна була промова дел. Швеґля, котрий був в мінїстерстві загр. справ підчас берлїньского договору секцийним шефом, товаришив мінїстрови ґр. Андрашому і длятого міг дати автентичні виясненя. Отсей учасник берлїньского договору зазначив, що конґрес, віддаючи Босну й Герцоґовину Австриї в управу, тим самим відступив їй сї краї. Отже як раз, виконуючи мандат Австриї наданий, она була приневолена розтягнути свою зверхність на сї краї. При сій нагоді пригадав бар. Швеґель, що Сербія всю свою державну независимість і берлїньским договором признані придбаня завдячує особливій опіцї і помочи Австриї.

Після бар. Швеґля висловив дел. Василько іменем Русинів заяву, що Русини вважають своїм обовязком супроти династиї і супроти Австр. держави дїлати так, щоби не сповнили ся сподіваня ей ворогів. Яко четвертий числово нарід в державі Русини остають на полїтичнім, культурнім і економічнім полї позаду инших народів і приневолені часто безуспішно бороти ся о найконечнїйші права, одначе мимо того бажають остати вірними своїй традициї і не хотять вводити розладу в ухвали покликаних представників австр. народів. До такого становища приневолює нас теперішнїй керманич заграничної полїтики, котрий способом і напрямом єї будить в нас довірє. Русини звертають ся отже до покликаних чинників з представленєм, щоби новим горожанам надано справдї новітну, відповідну часови краєву конституцию і їм признано уживанє повної горожаньскої свободи і рівноправности. Витворені тепер державноправні відносини в Боснї і Герцоґовинї можуть бути лише переходовою добою аж до тої хвилї, коли посеред Габсбурскої монархії всїм народам буде признана на основі национальної автономії спроможність повного розвитку на всїх царинах. На останку вимагав бесїдник признаня повного помилованя всїх перед оповіщенєм

маніфесту за політичні переступи засуджених і переслїдованих осіб в тих краях.

Референт буджету загр. справ Бакегем зібрав усї виводи комісиї в такі засади: комісия одобрює злуку Босни й Герцоґовини, бо тим способом сї краї мають спромогу участи в законодавстві і управі без чужих впливів і перепон. Комісия вижидає введеня сего устрою, котрим осягнуть они витичену ціль і висловлює надію, що добро населеня буде двигати ся, а змаганя монархії для обезпеченя в тих краях спокою і мирної працї увінчають ся добрим успіхом. Проти сеї резолюциї протестував лише Вольф!

Памяти Тадея Р. Рильского *).

Сьогоднї минає шість років від дня смерти одного з найцїкавійших людий на Украіні за останні десятиліття—Тадея Рильского. Нам випадає звернути увагу на громадску вагу его житя і дїяльности.

Народив ся Рильский 21. грудня р. 1840, виріс у значній шляхотскій семї, вчив ся в 2. київскій ґімназиї та в київскому університетї і вже молодим парубком замислив ся над тими відносинами национальними й социяльними, які бачив у рідному краї. Разом з Антоновичем — тепер теж покійним—виступив він з сьміливим протестом проти шляхотских утисків над українським народом; разом з ним витерпів усї ті інсинуациї, доноси, наклепи, що сипались з роздроченого шляхотского ґнїзда на їх голови; разом кинув у лице вельможному паньству обвинованє в нелюдскому поводженю з народом, разом виступив на суд з своїм кругом — і вийшов виправданим на судї істориї. Разом потім ішли наші товариші все житє своє поруч, працюючи для рідного краю — оден переважно на науковому полї, другий — на полї практичної роботи. І разом они записали свої імена непорушними буквами в історию наших відродин. Антонович і Рильский — се ціла доба в нашому громадскому житю.

Справдї талановиті люди, перед якими лежав широкий шлях в їхнїй привичній сферї, блискуча карієра, житє, повне принадних окрас — нараз ламають з тою сферою всякі відносини, голосно проказують своє „отрясаю прахъ отъ ногъ своихъ“ і йдуть на важку щоденну працю, на наругу, поневірку... І задля кого? Задля того народу, який тодї в очах у сього гурту так званих осьвічених людий був тільки худобою в буквальному розуміню сього слова. Вчинок, достойний великого серця, великого розуму. Се серце не попсоване і розум сей острий і вивели наших товаришів »отъ ликующихъ, праздно-болтающихъ, обагряющихъ руки въ крови« й оселили їх в таборі »умирающихъ за великое дѣло любви« — любови до рідного краю та покривджених людий. Трохи згодом, в 70 ро и, в Росиї дуже популярний був тип »кающагося дворянина«, якого так чудово змалював Михайловский. Наші товариші практично попередили людий сього надзвичайно цїкавого типу й дали такий гарний зразок непохитної вірности новим своїм принципам, аскетичної служби новим ідеалам рівности та братерства, сьвіт яких они донесли, не погасивши, од першого світаня свого сьвідомого житя до своїх чесних, незаплямлених могил...

Особливо, може, тяжко доставалось на сьому шляху Рильскому. Товарищ его учений з славним іменем та европейскою популярностю, вже сим своїм становищем забезпечений був хоч трохи од тих несподїканок, які так часто руйнували й руйнують у нас житє людий, що не про себе тільки думають і дбають. Рильскому в его скромній ролї культурного дїяча десь у закутку була далеко більша небезпека впасти жертвою зненависти, що кругом сичала на него. І не тільки сичала—она й кусати ся вміла й боляче кусатись... На Рильского летїли доноси за доносами і за те, що він, пан і дворянин, живе добре з селянами; й за те, що одружив ся з селянкою; й за те, що бувши католиком, завів у себе церковну школу і сам вчить у нїй; й за те, що селянам оддав з свого архіву документи, які допомагали селянам в позвах з поміщиками за землю... Нї одного куточка не тільки з громадского а й особистого житя у покійного не зосталось не огиженого злісними язиками, не опльованого безмежною ненавистю. Хто жив у нас по провінциї, а надто в недавні ще часи, той повинен добре знати, що се значить, коли на чоловіка піде війною ота тупа й нетямуща „обивательщина“—буденщина, що за найгірший гріх має »зраду« своїм інтересам і нїколи того гріха не прощає. Она окутує таку людину хмарою непереносних дурниць, дрібненьких шпигалок, які про те можуть затроїти все житє їй і присилувати або не оглядаючись, тїкати сьвіт за очі, або опинити ся врештї затягнутим і засмоктаним у невилазну драговину, з якої нема повороту... А хто се знає, той мусить знати й цїну тому вчинкови, який тяг ся через усе житє Рильского.

Серед хмари нападів з усїх боків він встояв на своїм становищі і не тільки не засмоктала его драговина і не втїк він од неї, а ще мав силу на нїй збудувати гарний будинок, працюючи без упину на користь меншого брата й нї разу не схибивши з свого шляху. Пробував він своєї сили в письменстві й науцї, та се було тільки хвилинами відпочинку від тої дрібної, мало помітної, за те великої й кошмовної працї, яку з власної волї підняв він на свої плечі. Маючи багато теоретичного знаня і хист викладати гарно, він про те сю роботу облишив на инших, а сам невпинно орав свою, може, тїсну — так жаждущу правди і добра ниву. І его рідне село, та й уся округа служать доказом, що можна на тій ниві зробити.

Бажаємож у сей день роковин смерти працьовника з великим серцем і тверезим розумом, щоб як найбільше було у нас на рідній ниві таких працьовників, як Тадей Рильский. Тодї не глушитимуть її буряни, не посїдатиме темнота й несьвідомість, а пишатиметь ся она розумом, працею та культурою на добро рідного краю та народу...

*) Вельми похвальною прикметою дневникарства на Украіні є се, що она й не забуває на щирих і заслужених робітників на народній ниві і по смерти і згадує про їх заслуги, щоби й молоде поколїне ішло їх слїдами. До таких вельми заслужених робітників на ниві просьвіти й осьвідомлювання широких верств народних належав і пок. Т. Рильский. Менї доводилось бачити его в перше в 1865 році, коли він загостив до Львова, де тодї навязали ся перші взаємини з Україною, а в друге й останне в 1899 р. підчас археол. зїзду в Києві у д. Науменка. Рідкої щирости була его душа і тому й редакция „Руслана“ зволить дати місце тим споминам, які ему присьвячує київска „Рада“. — *Ол. Барвінський.*

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Боснїйска депутация під проводом заступника бурмістра Мандича з Сараєва прибула в суботу до Будапешту, котрий в сїй хвилї задля побуту монарха і делеґацийної сесиї став важним політ. осередком. Депутация явила ся у міністра-президента Векерлього і у ґр. Аппонього, котрі приняли її доволї холодно. Міністер Кошут відмовив їй принятя, зазначивши, що він є не лише міністром, але й провідником независимців, з котрими не мав ще нагоди порозуміти ся в боснїйскій справі. За те вельми щиро і прихильно приняв депутацию бар. Еренталь і бар. Бек і просили передати від них привіт усїм сторонництвам і ісповіданям в Боснї і запевнене щирої прихильности і опіки. Депутация має зложити також чолобитню монарсї і подяку за злуку Босни й Герцоґовини. Прибули до Пешту також провідники радикальних Сербів Шоля з Мостару і Єфтановичз з Сараєва і були у поодиноких провідників політичних мадярских і австрийских.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В четвер: руско кат.: Кипріяна, Юстини; римо-кат.: Ядвиґи і Тереси. В пятницю: руско-кат.: Діонизия; римо-кат.: Ґалля, Фльор.

— **Цїсар** удїлив зі своїх приватних фондів по 200 К запомоги на будову церков в Жиравцї, бобрецкого повіта, і в Остапю, скалатского повіта.

— **Зміни віроісповіданя у Львові** на некористь руско-католицкого обряду завдяки підпольній аґітациї всепольских шовінїстів не устають. В серпни с. р. змінило руско-катол. обряд 39 осіб, між ними 21 мужчин, а 18 женщин. Замітне, що із тих 39 осіб 13 є в віцї до 20 лїт, а 14 між 20. а 30. роком житя, вкінци, що 27 осіб є вільного стану. З сих дат можна догадувати ся, що зміна обряду наступила під якимсь примусом, прим. задля втрати місця. На руско-кат. обряд перейшла в тім місяцї 1 особа. Римо-кат. обряд покинули 3 особи (1 мужч. і 2 женщ.), а пристало на римо-кат. обряд 20 мужчин і 20 женщин. Зпоміж протестантів змінила віру одна женщина, а на протестантизм перейшли 2 особи (1 мужч. і 1 женщ.). Вкінци 1 женщина безвіроісповідна (вдова поверх 60-лїтна) навернула ся до Бога, а якийсь мужчина перейшов на безвіроісповідність.

— **В справі замиканя шинків.** В соймі явила ся онодї депутация краківского комітету в справі замиканя шинкі в внедїлї та сьвята і була у краєвого маршалка і у намісника. Маршалок вказав на технїчно-правні трудности, з якими та акция мусить числити ся, але запевнив депутацию про свою прихильність для тої справи. Так само намісник віднїс ся прихильно до тої справи. Депутация предложила петицию в справі замиканя шинків, осмотрену 48.000 підписів і вказала на поверх 50 віч, які в тій справі відбули ся в сїм році. Згадану петицию вручено пос. Сталїньскому.

— **В украін. Науков. Товаристві в Київі.** Онодї було засїданє школї історичної секциї київ. украін. Наук. Товариства. Референт Л. П. Добровольский прочитав свою розвідку про „Забуті межі старої Київщини“. Референт зібрав багато нових даних про старинні вали, що в кілька рядів на великому просторі окружали Київ і служили обороною від нападів диких кочевників. Розвідка, не зважаючи на свій занадто специяльний характер, викликала інтерес серед присутних, що зазначив у своїй промові промові проф. М. Грушевский. Другий був д. Михайло про „Відносини пана та хлопа в кріпацку добу на підвалинї деяких лїт. народних материялів“. Після того, як

проф. М. Грушевский переказав головні думки реферату, дехто з присутних зробив свої уваги і засїданє закрито.

Окрім явного засїдання історичної секциї відбуло ся ще довірочне засїданє ради товариства.

— **Нещасна пригода.** Парох з Вікна, городеньского повіта, о. Александер Осадца, їхав дня 6. с. м. смерком гостинцем з Городенки до Чернятина. Дорога веде серпентиною і перехрещуює ся в однім ярі зі шляхом льокальної зелїзниці Делятин-Стефанівка. В хвили, коли фіра вїжджала на зелїзничий шлях, надігнала несподївано споза насипу льокомова від стациї Городенка-двір, де пересувала ваґон з бураками. Візник мав ще на стілько часу, що скрутив кіньми на бік і машина ударила лише в задну часть воза. Всеж таки наслїдки удару були фатальні, бо машина відкинула фіру з кіньми далеко поза поруче до рова. Найгірше вийшов дяк Семен Боднар, котрий тяжко покалїчив ся на голові і руцї, так що машина, котра зараз станула, завезла єго на стацию, а звідси відставлено єго до шпиталя в Городенцї. Візник вийшов цїло, а о. Осадця доволїк ся о власних силах до знакомих в Городенцї, де закликаний лїкар сконстатував тяжке потовчене цїлого тїла, так що о. О. буде мусїв кілька тижнїв лїчити ся. Візок розбило на дрібні кусники, а одному коневи роздерло бік. На місци катастрофи лишила ся солома, риж, цукор і инші річи, що були на візку, а крім того слїди людскої і звірячої крови. Машиніста, котрий дожджаючи до гостинця, не давав нїякого сиґналу, потягнено до одвічальности.

— **Бойкот австрийских товарів в Туреччинї.** Наслїдком анексиї Босни і Герцоґовини розпочала ся в Туреччинї аґітация за бойкотом австрийских товарів. Портові робітники змовили ся, не виладовувати анї не заладовувати кораблїв австрийского »Льойда«. Пароход того товариства „Ґалїция“ перший відчув сей бойкот, причаливши оноді до порту в Цаґородї і не міг виладувати товарів. Нїхто з подорожних не всїдає в турецких портах на австрийскі кораблї. „Льойд“ відкликав ся до австрийского правительства о поміч, але чи се що єму поможе.

— **Осторога перед виїздом до Бразилиї.** Мінїстерство заґран. справ дістало вісти з Бразилиї, що відносини тамошних робітників стоять лихо, бо нема працї. Длятого остерігає ся перед їздою на роботу до Бразилиї.

— **Обманьства з долярами.** Федьо Дзура, війт в Прислопі коло Турки, задумав легким коштом збогатити ся, відбираючи з почти доляри надсилані еміґрантами з Америки до кревних в Прислопі. Маючи в руках урядову печатку громадску міг довший час вести сей поплатний інтерес. Однак припадково викрито єго обманьства і арештовано єго.

— **Дефравдация.** В податковім урядї у Львовї викрито дефравдацию 70.000 К, якої допустив ся офіциял Герман Атляс. Атляс вписуючи дня 15. липня с. р. принесений податок з гіп. банку 78.000 К, вписав лише 8.000 К, а решту сховав і виїхав до Америки на урльоп. В тій справі заряджено слїдство, яке провадить радн. Попель.

— **Сьогорічний урожай в Харківщинї** був близький до пересїчного. Озима пшениця дала врожай менше від пересїчного; в лебединьскім повітї місцями збирали до 40 пуд. проти 120 пуд.; у валківскім пов. 60—150 пуд. проти 100 пуд. Яра пшениця вродила гарно; у валків. пов. збирали коло 80 пуд. проти 60—85 пуд., з лебединьскім пов. 80 пуд. проти 100 пуд. Жито дало кепский урожай у північних пов., в південних та південно-східних — пересїчний або близький до пересїчного. Овес і ячмінь здебільшого дали врожай пересїчного. Зерно вийшло гарне.

— **Поетичний кутик.**

Одна пісня голосная,
а другая нїма:
заховалась у серденьку
у самого дна.

А я тую голосную
людям передам —
а пісоньку сю нїмую
вчує Бог лиш сам.

Бо до неї слів... та згуків
шукатиб дарма —
і останесь вічно в серцї
пісна та нїма.

Уляна К.

Оповістки.

— **Послїдний репертуар львівского руского народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

В четвер дня 15. с. м. „Арсен Яворенко“ („На громадскій роботї“) драма в 5 дїях зі співами Бориса Грінченка.

В суботу 17. с. м. передпослїдне представленє „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю дня 18. с. м. послїдне представленє „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

Посмертні † оповістки.

— **Ксенофонт Якубовский,** народний учитель в Чернівцях помер дня 12. с. м. в 24. роцї житя, в три тижнї по своїм вінчаню. Покійник пробував своїх сил на лїтературнім полї, поміщуючи поезиї і оповіданя в „Буковинї“ і в „Рускій Радї“ під псевдонїмом Кс. Недоленко. В. є. п.!

Торговельні вісти.

— **Звіт тов-а торговельно-промислового »Сокільский Базар«** стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, за місяць вересень: Сей рік завдяки зрозуминю ваги торговельного розвою, серед більшої части нашої суспільности зазначив ся в перших трех місяцях значним зростом торгу так в склепі як і через замовленя почтою. Сей прояв додатний заохочує наше тов-о до тим більшої і енерґічнїйшої працї в тім напрямі і додає відваги до сповнюваня бажань многих патриотів з провінциї до закладаня філій по більших містах краю. Торг в вересни був о 837·37 К більший чим торг в місяцї вересни минулого року. На удїли вплинуло К 50, на фонд резервовий К 4, стан удїлів з 30/IX. 1908 К 3.752, вкладок вплинуло К 2.314, вкладок звернено К 200. Стан вкладок з 30/IX. 1908 К 20.806·36, стан фонду резерв. з 30/IX. К 204. Оборот касовий в вересни К 15.400·06. До тов-а приступили: Вп. А. Цап зі Львова з 1 удїлом, А. Витвицка учит. з Прокурови з 1 удїлом, Василь Витвицкий учит. з Коломиї з 1 удїлом. Всїх доси членів є 112 з 176 деклярованими удїлами. Удїл виносить 25 К, вписове 2 К, стопа від вкладок 5%. В перших днях падолиста наступає торжественне отвореня складу в Стрию при ул. 3. мая. — *Тов. »Сокільский Базар«* у Львові, ул. Руска ч. 20.

Богдан Лепкий.

Українське письменьство.

(*Старі й молоді*). *)

Українське письменство було все демократично-поступове в змістї, а реалїстичне

*) В польськім лїтературно-артистичнім і науковім місячнику »Sfinks«, що виходить в Варшаві, находимо в найновійшім зошитї (за серпень-вересень с. р.) студийку вісного письменника нашого Богдана Лепкого про українське письменство. Подаєм її нашим читачам в українськім перекладї. — *Ред.*

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 171.

Поема „Нечай“, Сборник пісней і Musiklehre Із. В-а.

Чернівцї, 1871, 8. серпня. Із. В. до братів Барвінських у Шляхтинцях.

(Дальше).

Любий Олексику, дуже вдячний був би я тобі, як би тобі вдало ся мій нещасний Збірник у ваші школи запровадити. Роби, що можеш, щоб лиш добре було. Той збірник наклав ся у 1000 екз. і доси може лиш 150 екз. розпродано. З сего пізнати можеш, яку втрату я маю. До редакциї „Правди“ післав я 80 екз. і до сегоднїшної днини, нї грошей, нї книжок. Ганьба тай конець! Як чую, що книжки розпродались, но де гроші дїлись, бо‘ зна. Ще й се тобі скажу, що упроваженє збірника у народних школах і мінїстерия дозволила. (Із. В. цитує розпорядженє мінїстерства з 1870 р. 24. серпня). Як би дав Господь діждати, що Збірник розпродаєть ся, тобим написав так гарно другий випуск, що всї би ним утїшились і рускі дїти мене благословили би.

Для народних шкіл написав я і Musiklehre, правда, що по нїмецки. Як би Ти міг що зробити для єї розширеня, то прошу Тебе. Посилаю Тобі єї під опаскою.

(В листї пять поезий).

Дописка при піснях черновецких паничів і панночок з р. 1800, написаних 1871, 8. серпня:

Сї останні 4 пісни вже і сьпівають питомцї ві Львові. Крім сих я їм много других післав — і одно мене дуже тїшить, що наша молодїж, не уважаючи на бридку критику »Народівки«, починає смак у моїх композициях знаходити.

Ч. 172.

Композициї Із. В—а для школи і церкви. — »Зборник пісней“ в Галичинї. — Нова часопись у Львові.

Тернопіль, 1871, 6. грудня. Олекс. Барв. до Із. В—а.

Доля розкинула нас в два далекі від себе кути, що й годї нам так легко зближитись, а ще до того всїлякі обставини причиняють ся до сього, що якось так рідко коли до себе пишемо.

Отже тепер я опинив ся в Тернополї висшим учителем при педаґоґії тутейшім і побираю 1000 р. річно. Збірав ся я вже давно написати до Тебе відси вже, та якось ті клопоти по перепровадженю з Бережан перешкоджували мині.

Тернопільскі ґімназияти щорічно виправляють музикально-деклямацийний вечер на користь убогих учнїв. Отже просили мене, щоб я їм постарав ся о які кавалки музикальні. Тому удаю ся до Тебе, щоб був ласкав (прислати) або давнїщих своїх композиций, як н. пр. „Ой чого ти почорнїло, зеленеє поле“ і т. п., або може маєш які нові ще річи.

Коли в Тебе есть композициї лїтурґічні, то будь ласкав, пришли з кілька кавалків, а я постараю ся, щоб учнї тутешнї співали їх у церкві, бо, правду сказати, ті, що вони тепер співають, гідні суть якої кнайпи або иньшого подібного місця, а не церкви, котру справдї профанують.

Про твій збірник пісень писати-му до редактора педаґ. письма „Школа“, котрий есть інспектором обводовим у Львові, щоб постарав ся о введенне у школах середних і семинариях учительских. Добре б було, щоб молодїж, котра Тебе пізнає з утворів Твоїх, заміщених в нових читанках руских, і другу Твою сторону, себ то музичну, пізнала.

(Дальше буде).

у формі. Над її поезією несла ся повійна мла якоїсь жалісної задуми; їй завдяки реалїстичні теми набирали поетичного чару. Нові напрями не находили прихильного відгомону, а фільософічний елемент зустрічав ся все з усьмішкою, пів легковаженя, пів милосердя. В письменстві глядїли красного, а вірного зображеня життя, а не візиї будуччини; того, що було і є, ні, що бути може або повинно. Сї взаємини остали до останньої пори. Золїзм, перенесений Франком на Україну, по полученю з питомим реалїзмом (Квітка, Марко Вовчок, Нечуй і инші), заволодів письменством і силує ся єго владу за всяку ціну удержати. Оборонців находить у критиках і рецензентах, які на кожду прояву нового напряму, майже на кожде нове слово виливають каламутну струю старих фраз й оклепаних формулок естетичних. Значну роль відграє в таких разах так зване чувство патріотичне, в імя якого належить знищити кождого автора, що важить ся писати инакше, як писали батьки. В новаторстві добачує ся зараз загибіль здорового розсудку (т. зв. хлопського розуму), ослабленє народного інстінкта самоудержаня, упадок моралї, зведенє і т. д., словом усе те, чим войовано на Заході. Переступає ся навіть границї чемности і відкладає ся перо з пересьвідченєм „добре сповненого обовязку". З сих причин кождий „новитель" мав твердий оріх розкусити, заки признали йому те, що йому належить ся, або принайменше, заки стали його телєрувати. А що „nemo propheta in patria", отже звичайно перед таким новим добродієм чи добродійкою що йно тодї набирали належної шаноби, коли про них заговорила заграница. Так було зі Стефаником, так з Кобилянською. Хто не мав щастя до добрих а численних перекладчиків і до мудрих а прихильних рецензентів, губив ся в сїрій юрбі „наших поетів — або взагалї — письменників". Особливо за галицьким кордоном, в Росиї, удержує ся постійно такий погляд на письменство. Там вільно що найвисше завдавати ся в компроміси, вважаючи, як то кажуть, щоби була і Богу сьвічку і чортови кочерга. Пиши, як велять тобі критики й читачі, а часом можеш також написати, як велить тобі твій власний дух, та знай, що того або нїхто читати не буде, або прочитає нерадо. Звідси правдиві творцї пишуть там або дуже мало (Леся Українка) або не пишуть зовсїм (Самійленко), звідси навіть такий правдивий і великий мистець, як Коцюбинський, мусить часом завдати ся в область, в якій вистане який небудь ....енко (*або який пан ...ейко — прим. складача*!). Коли однак стан поглядів на творчість в Росиї можна подекуди оправдати тамошним станом суспільним і полїтичним, то в Галичинї є він цїлком неоправданим анахронїзмом. Тут рішучо культурний розвій дійшов вже до тої точки, що письменство належалоб вважати одною з тих сил, що видвигають народи і ведуть їх в будучину, а не боною чи ґувернером сих пречемних молодцїв і панночок, які на кождім кроцї питають ся, що вільно, а що не випадає.

Найбільшим орґаном українського письменства є „Лїт. Наук. Вістник", який не один раз запевнював, що стоїть понад напрямами і не має нїяких естетичних упереджень. Та в дійсности покланяєть ся він якраз тим старим „добрим традиціям", а про неслухняних і неподатливих для нього нових авторів містить не так справедливі, як злобні рецензиї, хотячи висьміяти їх перед публикою і на довгий час підтяти їм крила. З тої причини „молоді" держать ся здалека від „Вістника" і часом лишень котрий з них, заманений тут припадком, видрукує який вірш або нарис. Впрочім царить у „Вістнику" майже неподїльно давна система меленя й перемелюваня т. зв. тем суспільницьких, а гарний вірш є в нїм появою незвичайно рідкою. Наколи б заграница мала з „Вістника" судити про біжучу українську літературу, то суд той випав би некористно, та на щастє був би він також несправедливий, бо найкращі цьвіти цвитуть не в сїм городци. У фейлєтонах дневників і тижневників можна нераз стрінути твори дїйсно красні, а перед роком завязав ся у Львові кружок »молодих«, який оголосив до тепер 10 книжок поезиї й прози*), і в них саме належить шукати щирої творчости. Є там гарні поезиї Пачовського й Карманського, є знамениті оповіданя Яцкова. Наймолодші роблять також користне вражінє. Крім того там і сям вистрибне з під крукарської печати книжка, про якої походженє майже нїчого не знаємо, а якої легковажити не можна. Таким загадочним птахом були для Українців поезиї Олеся, такий знак питаня по нинїшний день — у поезиях Філянського. Незвісно, хто є д Філянський, де живе, чим занимаєть ся. Кажуть, що живе в Парижі і на сїм кінець. До Галичини дістало ся ледви кілька примірників його поезий, прегарно виданих, викликуючи в кругах літературних одушевленє або киванє головою.

Думаю, що се перше має більше слушности, бо Філянський — се поет справдешний, людина щирого чутя й великої літературної культури. Є тут вірші, які можна назвати послїдним словом найновійшої поезиї, стілько у них відчутого настрою й така чудова форма. Лиш мова не все однаково гарна, не все слово відповідає могучости чутя або силї уяви. За часто також повторяють ся деякі вираженя й рими. Та се хиби, які д. Філянський легко усуне, а прикметою його остане трискаюча з його віршів — поезия. Книжка д. Філянського є появою небуденною, для того посьвятив я їй більше місця в тім загальнім начерку нинїшного українського літературного руху.

Не можу також поминути жалю, який окриває пишучу й читаючу Україну з причини недуги такого заслуженого на її ниві робітника, такого невтомимого й витревалого, яким був Іван Франко. Поет, повістяр, критик, учений — всьо. Коли додамо, що був редактором, а навіть коректором, зрозуміємо, чому в розцьвітї віку стеряв свої сили й впав у дуже грізний стан. Просто запрацював ся, хоч в богато напрямах можна було виручити його, щадячи його сили й перворядні здібности.

*) Виданя „Молодої Музи" — *Ред.*

Телєґрами

з дня 14. жовтня.

Рим. Osservatore Romano оповіщує розпорядок Папи, аби що два місяцї виходив урядовий орґан Апостольскої Столицї, в якім будуть міститись закони і урядові акти.

Сеуль. Бюро Райтера доносить: Чутка, немов би Японія хотїла анектувати Корею, є безосновна, бо в плянї Японії не лежить зміна дотеперішної полїтики.

Париж. Нова нота французко-іспаньска в справі Марока має бути нині вручена державам.

Канеа. Бюро Райтера доносить: Парлямент острова Крета зібрав ся вчера на засїданє. Турецких послів не було. Палата заявила ся за прилученем Крети до Грециї.

Царгород. Мінїстер загран. справ заявив, що амбасадори держав інтересованих в справі Крети сказали, що не пристануть на злуку Крети з Грецією.

Гориция. Вчерашне засїданє істрийского сойму виповнила обструкция. По кількакратних переривaнях засїданя з причини криків на ґалєрії засїданє замкнено. Про слїдуюче будуть посли повідомлені письменно.

Льондон. Daily Chronic нотує чутку, що сербский король Петро вже зложив корону.

Софія. Нині розходять ся на відпустку резервісти, а приходить 100.000 нових резервістів на 3-тижневі вправи.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові

від 4. вересня до 11. жовтня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·00—10·20 К
Жито	8·15— 8·40 К
Ячмінь броварняний	7·50— 8·00 К
Ячмінь на пашу	6·50— 6·80 К
Овес	6·20— 6·45 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	8·65—10·00 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	6·00— 6·25 К
Конюшина червона	58·00—65·00 К
Конюшина біла	38·00—48·50 К
Конюшина шведска	65·00—75·00 К
Тимотка	00·00—00·00 К
Ріпак зимовий	13·90—14·25 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль	40·00—50·00 К
Насїнє льняне	9·75—10·00 К
Льнянка	10·50—11·00 К

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер"

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер" на публичні добродійні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цінні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Бруховичъ	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Горук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 225. Львів, пятниця дня 3. (16.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний оглад.

Австро-Угорщина.

В Будапештї принимав цїсар д. 12. с. м. депутацию хорватского народу з Босни під проводом віцебурмістра д-ра Мандича, котрий в своїй промові злуку Босни й Герцоговини назвав сьвітовоісторичною подїєю і заявив, що Хорвати приняли сю подію з великою радостю і найбільшим одушевленєм та запевнив монарха про несхитну вірність і преданність. Цїсар вислухав подяку і вдоволене за ті заяви почувань і просив запевнити всїх про прихильність монархиї і дбалість нарівнї з иншими краями монархії. Др. Мандич висказував ся опісля перед дневникарами, що принятє монарха було незвичайно тепле і щире.

В Босні проявило ся на провінциї ще більше одушевленє задля злуки з монархією, а з усїх міст провінціональних надходять вісти, що навіть Серби і музулмани заявляють своє вдоволенє і висловлюють надії, що лише під володарством цїсаря можуть діждати ся гаразду. В Сараєві около 400 католицких і музулманьских студентів прибуло перед палату краєвого правительства, щоби з тої нагоди начальникови краю яко заступникови цїсаря принести овацию. Відспівано отже спершу цїсарский гимн а відтак „Лепа наша домовина“ (вітчина), почім роздали ся одушевлені оклики в честь цїсаря. Начальник подякував горячо за ті вияви патриотичних почувань.

Ґр. Андраші не може переболїти пораженя понесеного з справі виборчої предлоги. Мадярскі дневники звіщають, що він носить ся з гадкою внести просьбу о відставку. Мабуть сподіваєть ся тим способом осягнути згоду монарха на плюральну систему. Одначе можна бути певним, що монарх і сим разом пригадає коаліцийному мінїстерству єго зобовязаня, які подало, обнимаючи керму правительство. В Словаччинї мало відбути ся минувшої неділї 30 вічз протестом проти плюральної системи виборчої, але приятельство всї заборонило. Очивидно кошутівцї бажають представити монарсї положенє в краю і серед населеня в иншім сьвітлї, як оно дїйсно є.

Заграница.

Наміри Сербії мимо запевнюваня з урядового боку, що правительство тамошне не пірве ся до війни з Австриєю, показують ся таки ворожими супроти Австо-угорскої монархії. Король взиває до втихомиреня, а королевич підбурює до війни. Наймолодший син чорногорского князя, Мірко, висилає сербскому королевичови привіт телеґрафічний за єго завзяту промову проти Австриї і висловлює бажанє, щоби могли повитати ся на боєвищу, а на се дає сербский королевич подібну відповідь. Бачимо отже тут подвійну гру, бо під опікою королевича орґанїзують ся віддїли добровольців (леґіони), котрі мають числити до 40.000 а наміром їх наїхати Босну й Герцоґовину, де сподівають ся зібрати друге стільки повстанців. Таким способом Австрия повинна мати ся на бачности, що може опинити ся перед силою 80.000 добровольців.

Але хоч і сербска скупштина в більшости не заявила ся за війною, президент єї Йованович виголосив річ, котра з межинародного становища є нечуваним визванєм нашої монархії. Наведені в престольній річи і у відозві до населеня Босни й Герцоґовини нашого монарха історичні поводи злуки тих країв назвав Йованович »покликуванєм на видумане історичне право, виразним, непереченим фалшованєм« і відгрожував ся, що наколиб Европа завела надії Сербії, тоді почула би єї голос!

Є се отже з нечуваною брутальностю і несумлїнностю вимірений удар на особу монарха, до котрого весь цивілїзований сьвіт відносить ся з незвичайним поважанєм і почестю, котрому ще недавно всї володарі складали чолобитню задля уособлених в нїм великих чеснот і високого почуваня обовязків конституцийного володаря.

Ся нечувана наґасть президента с упштини вказує, де треба глядїти підбурюючі живла і на кого спаде одвічальність, наколи не стане терпцю і треба буде ужити способів, щоби собі здобути належне поважанє. Сербія грає очивидно з огнем і числить на миролюбивість нашого монарха, котрий не рад би в 60 році свого володарства кликати свої народи до бою. Австрийске правительство занимає вельми здержане становище, однак чи се буде на довго можливе, не знати. Може та визиваюча промова Йовановича має охоронити короля перед бурливими живлами розгоряченої товпи, бо ворожі Австриї живла в Сербії намагають ся по-

За хлїбом.

(Сїльска картина).

Поле широке, як море, стелилось перед мене жовто-сїрим килимом.

Сумне було поле.

Жито пожато, покошено і складено в копи; мізерні, невеличкі ті копи!... Їх наче розтикано по полю невмолимою рукою, розтикано зумисне одна від одної далеко... Стерня ріденька і низенька — жито не жато, а кошено. Місцями стояли клаптики зовсїм покинені своїми хазяями, — там стирчали будяки і буйно розріс ся бурян; тільки де-не-де, в буряні запримітити було можна низенькі, мізерні колоски жита.

*

Сумне було поле...

Крапав дощик ріденький — без упину, без перерви. Сонце ховалось за хмари.

Іду собі стежкою тихо, думки сумні хилять голову долу. Мокро і слизько. Бачу — перед мене манячить якась постать зігнута. Що вона робить? Серед поля, на дощі, то розігнеть ся, стане, то зігнеть ся знову, шукаючи наче...

Ближче підхожу і пильнїш придивляюсь. Бачу — перед мене якась жінка щось шукає на полї, уважно, старанно шукає.

Я прямую до неї. Далеченько! хто вона — не розібрати.

Аж ось жінка мене запримітила. Присїла до долу і бачу — рачкує за копу, що коло неї стояла.

Я тихо пішов до копи. Мене цїкавило знати, що там так пильно, старанно жінка робила. Але я жінки не знайшов, до копи тої дійшовши. Перед себе глянув — і слїду нема, жінки не стало, наче в землю провалилась.

Крапав дощик — де далї густїйший; насунули хмари і зовсїм сонце закрили. Недалечко стояв лїс і тихо шепотів, з вітром розмову ведучи.

Лїс вабить мене, — там можна від дощу заховатись. Лишивши копу, я до лїсу прямую.

*

Край лїса — велика канава*). Я місця шукаю, деб лекше її перейти. Аж ось перед мене... Що се?

У канаві, бачу, простягла ся жінка і лежить нерухомо, мов мертва, лежить у калюжі брудній... Ноги зовсїм у болотї, у болотї і руки по лікті — на їх вона держить себе.. Чую, жінка злякано дише.

— Що вас занесло сюди? здивовано гукаю на жінку.

Жінка здрігнула, але лежить і мовчить. Дощ почав більшати.

— Та що ви робите там? питаю я в друге, в рів зазираючи.

Жінка неімовірно підвела голову, глянула і встала помалу. Облича злякане, болотом забруджене.

— Ох... се ви, паничу... а я не пізнала... — заметушилась жінка.

Се була старенька, років 80-ти баба, менї добре знайома.

— Не пізнала вас, паничу... — пошепки мовила баба, вилазячи з рову. Ввесь перед в неї був болотом забруджений і брудними потоками болото збігало з одежі. Баба намагала ся вилїзти, але рів був глибокий, совзький і вона все падала долї і в болотї куйовдилась...

Прийшло ся подати їй руку. Вилїзши з рова, баба знесилено сїла на стерню і гірко заплакала.

— Злякали мене ви... злякали на смерть... — старече шепотїла баба, обтираючи рукавом болото на виду. Я тут... колоски збирала... Бачу — оконом іде... Стара я, не добачую...

Сльози котились з пів-висохлих очий старої і злившись з болотом, робили чорні смужки на змарнїлому, зморщеному

*) Рів наповнений водою.

валити короля Петра і видвигнути кн. Юрія, або колиб крайні живла вхопили керму в свої руки, усунути династию Караджорджевичів. Король находить ся у вельми труднім положеню, на улицях Білгороду лютує товпа, під вікнами королівского конаку кличе о пімсту на Австрию, а тимчасом з другого боку виявляє ся воєнна слабість Сербії, котра мимо залицянь до Росиї (через князя Олександра) не може мати надії на посторонну поміч.

Як звіщає Slovenec з Білгорода, в тамошній печатні Станоєвича печатає ся манїфест короля Петра до боснїйского населеня, щоби оно повстало проти Австриї. Станоєвич є близким другом відомого коромольника б. міністра Пасича. Король відмагає підписати сей манїфест, а загорільці намагають ся всїми силами его повалити, щоби для себе вихіснувати заколот. Они числять на се, що по виповіджею війни королем Петром і по его пораженю неминучім, він стане неможливим. Сербія є отже видівнею страшного внутрішнього розладу і розстрою і опинила ся перед грізними послїдовностями.

З двірских кругів сербских звіщають, що останні події довели до поважного розстрою між королем а найстаршим сином Юрієм, а в конаку розгриває ся страшна боротьба о корону між королем а королевичем. Король не хоче добровільно уступити і опираєся на сторонництві давних заговорників, з котрих він деяких покликав до себе на раду, а королевич стоїть за сторонництвом противним заговорникам. Сї події мали страшно пригнобити короля. Вороговане проти Австриї на улицях Білгороду тривае дальше, а в сербскім загран. міністерстві у віддїлї для пропаґанди в Боснї й Герцоґовинї відбула ся під проводом секц. шефа Спалайковича нарада, на котрій постановлено вислати переодягнених численних аґентів з брошурами і відозвами до Босни.

В Чорногорі також тривае розягнене в народї проти Австриї, як се проявило ся на вічу протестуючім проти влуки Босни. Вислано телеґраму з подякою до анґлїйского державного секретаря Ґрея на его телеґрафічну заяву, що Анґлія не допустить до нарушеня берлїньского договору. З анґлїйским прапором пішли вічовики під княжу палату, викликано князя, котрий промовив до народу, а хоч успокоював, однак взивав уоружити ся про всяку потребу. Товпа удала ся під французский консулят і підносила оклики: живіо!

Болгарский цар Фердинанд вїхав торжественно в понедїлок до столиці Софії, котра була сьвяточно прикрашена, а триюмфальних воротах були написи: „Витай, Царю“, „Независима Болгария!“ Кілька кільометрів перед містом висів цар з зелїзниці, повитаний ґенералами і військом, котре творило шпалїр, досів коня і удав ся до міста, при вистрілах з гармат. В місті повитали его міністри і инші власти і бурмістр столиці. Відтак удав ся пішки до катедри, де его повитав митрополит з духовеньством. На повитане царя Фердинанда зїхало ся до Софії з краю около 50.000 людий.

Анґлія висилає фльотилю на Еґейске море, як запевняють з Льондону, щоби запобігти немилому для европейского мира заколотови на південнім сході. Сей крок Анґлії не має нїякого діла з подїями на Балканї. Анґлія і ґнорує проголошене злуки Крети з Грецією, бо оно не буде мати практичного значіня супроти рішучої волї европ. держав. Крета моглаб дістати з грецкого побережа поміч, як се було в 1897 р. під начальством полковника Вассоса, але сего годї допустити. Коли Крета не одержить ні звідки помочи, тодї рух на острові сам про себе пролине, не заподіявши нїкому шкоди.

Тимчасом кретейский сойм зібрав ся на засїданє в понедїлок (окрім музулманьских послів) і заявив ся за злукою з Грецією. Кретенці, поселені в Атенах, зібрали ся на віче і ухвалили резолюцию до европ держав з домаганєм згоди на злуки Крети з Грецією і доручили сю резолюцию представникам европ. держав в Атенах.

Міністер Ізвольский заходить ся пильно, щоби осягнути згоду Анґлії на конференцию, але про вислїд его заходів кружляють найсуперечнїйші вісти. Викликує певне здивованє вижидаюче становище Нїмеччини, а навіть деякі півурядові часописи запевняли, що нїмецке правительство не було повідомлене про наміри Австриї. Тимчасом Köln. Volks Ztg запевняє, що настрій населеня Нїмеччини є по сторонї Австриї а нїмецкий цїсар знав добре перед подїями про наміри австрийского правительства.

обличі. Старій було холодно, вона дріжала, наче лист в осени.

— Он там... колоски в рові... Назбирала... — важко дишучи і кашляючи, промовила стара.

Справдї, в рові, поверх болота плаває пучок житних колосків.

— Бачте, попоходиш день — і хунтиків з пять назбираєш.. А жити тепер, самі знаєте, скрутно... Христа ради не дають .. — скаржилась стара, кутаючись з холоду в мокру кихтину.

— А отсе вчора, бачте — казала далї стара — збирала я тут колоски по лану, а на той час і економ нахопив ся з своїми — хлїб звозили, — і надавав менї батогів. Насилу вблагала. а то ще кохту звелїв був здерти... »Не крадь — каже — жита на лану, бо й у нас не вродило«...

Стара сидїла, трясучись від холоду і похиливши свою знесилену довгими роками страждання старечу голову. А сльози одна по одній все котили ся та котили ся по змарнїлому виду...

А отсе, примітила вас, і думку взяла собі — оконом.. Не було куди дїтись — то в рів заховалась...

Дощ знов пішов — крапчастий, гострий, наче вдовині сльози. Здавало ся, що хтось плакав разом з старою — плакав гірко, невинно, і здавалось, що плачу сему не суде кінця ..

(„Рада“) *Іван Огієнко.*

19—VIII. 1908.

Огляд часописий.

(*»Рідний Край« про задачі української інтелїґенциї, щоб стати нам поруч з иншими культурними народами. Ще про смерть і заслуги Миколи Дмитріева. Świat Słowiański про »Руслана« з нагоди статий »Сучасне положенє Русинів« і про відносини Поляків до Москвичів*).

»Рідний Край« в статї »Наша праця« в ч. 32 висловлює вельми замітні гадки про задачі інтелїґенциї на Українї, котрі можна так само звернути і до нашої інтелїґенциї в Галичинї. Тим то наводимо сю статю, щоби з нею познакомити і наших земляків.

»Знанє і єднанє — се дві могутні сили. Чого не може досягнути фізична людска сила, те досягаєть ся знанєм, наукою; чого не може дотягти оден чоловік, те легко зможе дотягнути зєднана сила цїлої громади.

Отож і нашим Українцям треба прагнути знаня, осьвіти, бо те, що колись здобувало ся зброєю, — тепер здобуваєть ся осьвітою, знанєм.

Щоб нам стати поруч з иншими культурними народами, щоб нам здобути красших умов житя не тільки економічного, але й культурно-национального, щоб не бути тим підметом, що на йому будуєть ся добробут инших народів, нам треба міцно озброїти ся сею зброєю: знанєм і єднанєм! А що се дійсно так— поглянемо на недавне наше минуле: на минулий визвольний рух.

Високо була піднялась хвиля житя, хвиля визвольного руху, — піднялась, заклекотїла, як розбурхане море, й знов утихла, мов набираєть ся нової сили, щоб з другим подихом вільного вітру підняти ся ще вище.

Сї важливі хвилї житя, сей »слушний час« застав нас не підготованими, розєднаними й национально мало сьвідомими.

Коли всї народи росийскої держави в сю важливу хвилину боронили свої права, не тільки загально-горожанські, але й особисто-национальні, оден тільки український народ всю свою силу витрачував на загально державне визволенє, доправляв ся загально-державних прав, а за свої национальні права він не боров ся*); наші люди, в ширшій громадї своїй, не знали — хто вони, »чиї вони дїти«, наш народ не був зєднаний у одну велику сїмю национальним єднанєм. Через те народ наш дізнав великої шкоди. Хоч би він і здобув загально-горожанські права, та як би не визволив ся з национальної та культурної неволї, то й на далї народи сильнїйші, народи більше культурні поневолилиб наш народ і в житї економічнім, і в житї культурнім. Нема в нас поєднаня национального. Народ, хоч додержує свої питомі национальні прикмети, але додержує їх не сьвідомо і навіть не розуміє того, що крім загально державних прав, крім економічно-национального добробуту, ще треба самостійного культурно-национального житя, бо без сього і економічний добробут і культуру заберуть сильнїйші народи, як воно вже й тепер є.

Так дієть ся з народом; а наші осьвічені кляси покинули свій народ, — „перевернулись“. Невеличка жменька інтелїґенциї, що зостала ся сьвідомою своєї национальности, що не одцуралась свого народу, своїх обовязків, через свою нечисленність не могла одержати тих здобутків, що давав час, що давало житє. Все, що ми проспали в той слушний час, все те ми повинні надолужить тепер, тим більше, що всеж таки деякі здобутки визвольний час нам дав, і тая хвиля, що одкотилась назад, — зоставила їх на нашому березї.

Перше всього ми позбули ся закону 1876 року, що тяжким каменем давив українське слово скілька десятків лїт. Наслїдком знищеня ганебного закону зявили ся на сьвіт українські часописи; збільшилось число нових українських книжок, — духовної зброї кожного народу; по значнїйших городах України позасновувались товариства »Просьвіти«, а коло них ґуртують ся поступові українські люди всїх станів громадянства і всякого віку; Просьвіти ведуть национально-культурну роботу й потрохи будять национальну сьвідомість між нашим людом. Все те дає вже нам деякі засоби

---

*) За останних 30 лїт особливо молоде поколїнє інтелїґенциї на Українї звернуло ся до руху за здобуване загально-людских прав і свобід і затрачувало всї свої сили, а тимчасом занедбало зовсїм национальне осьвідомлюване і серед інтелїґенциї і серед народу. Тим то і в рос. думі Українці не виявили своїх национ. домагань. *Ред. Русл.*

для оборони нашого культурно-національного життя. В сім напрямку вже дещо й зроблено.

Через нашу печать зняв ся рух за ународовлене шкіл на Україні, наслідком чого зявилось було кілька катедр по українознавству в університетах на Україні. Хоч здобуток той дальша хвиля життя одібрала, а всеж він трохи розбурхав українське громадянство, а найбільше університетску молодь, що по всіх університетах держави почала гуртуватись в окремі гуртки, — для науки своєї мови, літератури, історії й теперішнього народного життя. Деякі з тих гуртків визначають ся особливо жвавим житєм (в Дорпаті). Сі гуртки виховуватимуть молодих дїячів громадских.

Але треба працювати й працювати, щоб другий подих весни не застав нас не підготованими.

(Дальше буде).

Перенесенє мощів

бл. п.

АНАТОЛЯ ВАХНЯНИНА

ц. к. шкільного радника, висл. професора акад. гімназії, першого голови віденської „Сїчи“ і львівської „Просьвіти“, основателя і директора „Висшого Музичного Інституту“, голови „Львівського Бояна“ і пр.

і его отця

КЛИМЕНТІЯ ВАХНЯНИНА

пароха-ювілята Сїняви

відбуде ся у Львові **дня 22. л. жовтня** (четвер) на Личаківськім кладовищи з 13 поля до родинної гробниці о год. точно 10. рано.

На сей сумний обряд запрошує родина всїх Свояків, Приятелїв і львівську руську Громаду.

Заупокійні тихі Служби Божі

з панахидою відбудуть ся в пятницю дня 23. л. жовтня в Преображенській Церкві о год. 9½ рано.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Діонизия; римо-кат.: Галля, Фльор. — В суботу: руско-кат.: Єротея, Верон.; римо-кат.: Люцини, Ядв.

— **На перенесенє мощів Маркіянового сина Володимира Шашкевича** прислав на руки нашої адмінїстрациї Впр. о. др. Іван Гробельский, крилошанин станиславівской капітули, квоту 30 К. Звертаємо ся проте до комітету або товариства, яке хотїло би тою справою заняти ся, що може ту квоту відобрати собі в нашій адмінїстрациї. Крайна на се пора, бо кождої хвилї може стати ся так, що гріб тепер неоплачений могуть перекопати. Надїємо ся, що коли фонд на перенесенє мощів найшов ся, знайдуть ся і люди, що безпроволочно займуть ся тою справою При сїй нагоді простуємо, що могила пок. Володимира Шашкевича лежить (не на 15. полї) але на 12-ім полї личаківського цвинтаря коло памятника Grotta між двома туями, а на нїй на деревлянім хрестї стоїть напись Władysław Szaszkiewicz.

— **Інавґурация** нового року на львівскім університетї відбула ся нині в університетскій авлї. Ректор др. Марс виголосив промову, в якій між иншим звернув ся до руских академиків з заохотою до наукової працї. Потім проф. др. Сїнко виголосив відчит на тему: „Творчість Люкіяна“.

— **З київского укр. Наук. Товариства.** На останних засїданях ради київск. укр. Наукового Тов-а між иншим рішено: Публичних лекций сего року не робити. Замість того публичні, загальні, наукові засїдання уряджувати з оглядом на їх публичний характер так, щоби они заступали публичні лекциї: призначати на сї засїдання реферати на теми загальнїйшого характеру, інтересні для широкої публики. Реферати з специяльним характером призначати на засїдання секций. На сї засїдання секций мають доступ всї члени тов-а без усяких формальностий, а сторонні особи, які інтересують ся даним специяльним питанєм, можуть входити по рекомендациї члена дотичної секциї. Для сего сї засїдання секций мають оповіщати ся в ґазетах і подавати ся до відома адмінїстрациї (бо инакше на них не моглиб бувати сторонні). В сих секцийних засїданях реферати можуть робити ся і не по українськи, тимчасом як на засїданях загальних відповідно до загальних постанов товариства, будуть на далї читати ся реферати тільки по українськи. Загальні засїдання відбуватимуть ся приблизно раз на місяць. Найблизше засїданє має відбути ся в другій половинї жовтня; для сего засїдання уже назначено реферати: д. Біляшевского — з етноґрафії та д. Корчак-Чепурковского — зі суспільної гігієни. Члени секций (у Київі): історичної — К. Антонович, А. Берло, М. Біляшівский, М. Грушевский, О. Грушевский, І. Каманін, В. Кошовий, О. Левіцкий, Г. Павлуцкий, О. Русов, Я. Шульгин, В. Щербина, А. Яковлев, А. Ярошевич. Фільольоґічної секциї члени: Б. Грінченко, П. Житецкий, М. Лобода, С. Маслов, В. Перетц, Н. Петров, І. Стешенко, Є. Тимченко. Природничої секциї члени: М. Галїн, Д. Качаловский, А. Корчак-Чепурковский, А. Леонтович, С. Петровский і О. Черняхівский.

— **Непорядки на галицких почтах.** На вчерашнім засїданю сойму пос. Т. Старух внїс цїкаву інтерпеляцию в справі непорядків на галицких почтах, а се: Пожарна філія львівского „Сокола“ в Козлові, камінецкого повіта, вислала дня 7. вересня с. р. на адресу львівского „Сокола“ підписану петицию до сойму о запомогу. Лист сей вкинено до почтової скринки в Буську, куда з Козлова є близше, хоч Козлів належить до почтового уряду в Милятинї новім. Однак лист не дійшов до львівского „Сокола“, бо хтось его перехопив і „полагоджений“ надав у Львові аж дня 29. вересня на адресу „Сокола“ в Козлові, почта Милятин новий. Дотична клявзуля на оборотній сторонї петициї стилїзована в таких соромних і ординарних словах, які тут годї нам наводити. На долї, підписано: За Видїл краєвий: член Охримович (і) Баденї. В серединї попри підписи членів козлівского „Сокола“ також подописувано обидливі прозвиска. Дирекция почт буде мати інтересний материял до слїдства.

— **Секта „котів“.** Дописувач „Przegląd-y poranн.“ оповідає цїкаве про нову секту „безцерковників“, яка має в Сановицях в росийскій Польщі та в околицях сего міста зо 3—4 тисяч своїх членів. Сектантів сих прозвали „котами“, бо проводир секти зве ся Франціск Кіт. Він давно вже став відомий як єретик, хоч і належав до ордена св. Франціска. Парох відлучив его від католиків і заборонив ходити до костела. Осе тільки недавно Кіт виразно виступив супроти католицкої віри. Основна точка віри сих нових сектантів та, що вони

Материяли до історії зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 172.

Композициї Із. В—а для школи і церкви. — »Зборник пісней“ в Галичинї. — Нова часопись у Львові.

Тернопіль, 1871, 6. грудня. Олекс. Барв. до Із. В—а.

(Дальше).

Від 1. л. грудня мала почати виходити нова часопись політ. руських народовців у Львові п. з. „Правда“ або »Сторóжа“ під редакциєю Лукашевича що 2 неділь. Ціль сеї ґазети есть, доказати, що партия народовців се зовсїм що иншого, як партия Лавровського і „Основа“, що зробила з своєю угодовостю fiasco. Але 1-ого числа я ще не видїв і не читав. Час би вже, щоб наші редакциї не зміняли ся так часто, хоч справдї нашій партиї тяжко натрафити на людяного редактора, як нашому монарсї на добрих мінїстрів.

Ч. 173.

Журби і музик. занятя Із. В—а. — Чотири оперетки. — Про Григ. Горобкевича, відносини в Чернівцях і и.

Чернівці, 1871, 16—26 грудня. Із. В. до Олекс. Б—ого.

Правда, братчику, що розкинула нас та доля у далекі кути, що й годї побачитись, що й. годї, щоб оден другого розважив і потїшив. І кореспонденция наша щось охолоднїла, начеб ю тяжкі снїги привалили. Но все тое не придавило у моїм серцї то горяче чувство, котре для Твої особи пламенїло. Не минає, мій хрещатий барвінчику, ні час ні година, щоб я на тебе не думав, гадками до Тебе не злїтав, до мого серця в думках Тебе не пригортав. Переконав ся я, милий мій друже, що Ти і твої любі братя — людьми, котрих високо поважати треба, бо Ви одиїсїньскі, котрі щиро, без всякого хісна про нашу щербату долю дбали і бідну неньку з болота двигнути хтїли, то все друге лиш підлість або брак характеру — від сего (! про се) от, братічку, доволї переконавєм ся.

Пан Вахнянин ще до сегоднїшного дня не відослав менї мої, єму прислані атестати, ні гроші за 80 прим. мого Сборника, котрі Ekhardt*) до „Правди“ прислав і все від мене плати вимагає.

Наші вже всї задрімали, про якесь нове літературне дїльце ні чичирк, всїм байдуже, сплять паче пяні, а молодїж підростає і плекає душу свою чужим плодом. Сором, ганьба!

Ти пишеш менї, що в читанок молодїж мої твори знає. Не читав я їх ще нїгде, мій братічку.

Менї чей недобре поводить ся, бо моя жена і дїти все слабують; я зажурений і почав вже співти, і то не з гаразду, но з журби і болю.

Як вже знаєш, то я вже через довгий час нїчого не пишу, а навіть вже і правила прозодиї позабував. Як що роблю, то лиш в музиці. Так-єм написав для нашої сцени чотири оперетцї, далї всїляких пісень і церковні композициї. Но то все не іде так, як бувало, коли ще серце, як той птах, буяло, в красних снах колисалось і про золотаву будучність снило.

Посилаю Тобі скілька композиций для церкви і скілька новійших пісень з просьбою, щоб їх як найскорше ученики переписали і менї назад відослали, бо менї їх потрібно, а кождому на ново писати не змагаю я.

Ві Львові в семинари суть всї мої старші музикальні твори, от прошу туди удатись до п. Шушковского — а він, надїюсь, втїшно служити-ме.

Брат мій Гриць зробив з отличієм іспит на катихита для нашої висшої реальної школи і получив ту посаду, що я дуже втїшно привитав, бо там в тім семинарию най сови і лилики сидять!

*) Властитель друкарнї в Чернівцях.

не надають великої ваги духовеньству й костелу та не жиють побожно і по християньски. Найбільше прихильників „котів“ серед робочого люду. Ся польска секта „котів“ подобає щось на наших т. зв. радикалів.

— **Американьский лїк.** Якийсь Гавинчук подає в „Канад. фармері“ спосіб, як відучити пса, аби не зїдав покладків. Бере ся одно яйце — радить Гавинчук — зварить ся, щоб було горяче, і видобуте з окропу подаєсь собаці, щоб їла. Собака навчена їсти яйцї, лакомо ухопить его у рот, і тим горячем яйцем так попече ся, що більше не буде нїколи їсти яєць, хоч би було їх усюда повно. Кому се потрібне, нехай спробує.

— **Поетичний кутик.**

ЩАСТЄ.

Щастє, доню, як те сонце,
Що хвилину сяє,
А у другу в темну хмару
Обличчя скриває.

Серце-ж наше, як се зїлля,
Що в блеску ряснїє —
А без теплого проміня
Скоренько марнїє.

Ой, без соняшного сьвіту
Вяне квітка, вяне —
За втраченим щастєм-скарбом
Сльоза з очий кане.

Сльоза кане, серце тане
У вогню, у тузї —
Аж замовкне... і зівяне,
Як се зїлля в лузї.

Бо те щастє невимовне
Вабить серце, доню, —
Заяснїє й поринає
В таємничу тоню.

У. К.

Оповістки.

— **Послїдний репертуар львівского руского народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

В суботу 17. с. м. передпослїдне представленє „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю дня 18. с. м. послїдне представленє „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

— **Вечір пісні і гумору**, устроєний д ром Львом Лопатиньским, відбуде ся в Яворові в неділю, дня 18. с. м. в салї польского „Сокола“. Концерти д-ра Лопатиньского відзначають ся богатством вокально-деклямацийної програми, знаменитої так під зглядом добору, як і виконаня.

— **З Борщівщини.** В Ланівцях відбули ся д. 11. с. м. збори Читальнї „Просьвіти“, на яких обговорено справу заснованя молочарскої спілки. — В неділю 18. с. м. буде складати в Борщеві пос. Окуневский посольский звіт. Початок о год. 1½.

— **Іменованя і перенесеня.** Міністерство торговлї іменувало старшими почтмайстрами слїдуючих почтмайстрів: Якова Боюка в Белзї, Івана Старецкого в Жмигородї і Юст. Чаплиньского в Заболотові. — Гал. Дирекция почт і телєґрафів іменувала почтмайстрами II. кл. офіциянтів почтових: Ант. Мошору в Пробіжній і Фел. Брандля в Римановї; — перенесла почтмайстрів між иншими: Ів. Луцкого з Тартакова до Буска, Йос. Зброжка з Риманова до Тартакова; — надала посади експедиєнтів почтових офіциянтам: Лямб. Ґроссе в Любінцях і Вандї Гоферівній в Підлїсках малих; начальникови стациї зелїзничої Фр. Влодкови в Новосїльцях Журавнї; Вандї Кодревьскій в Пустомитах, Ол. Попелївній в Жираві коло Стрия і Ол. Павлик в Ценевi.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 14. жовтня 1908.

На початку засїданя пос. Т. Старух зложив заяву, що не мав наміру обидити патріотичного чувства Поляків, згадуючи в промові на попереднім засїданю про морочене школярів оповіданями про Косцюшка.

Простора дискусия вивязала ся при першій точцї дневного порядку про отворенє пов. ради в Переворску. Промовляли: п. Єнджейович за внесенєм адмінїстрацийної комісиї на отворенє повіт. ради, п. Стапіньский против, пп. Гарапіх, Скарбек і Мерунович за, а п. Єдинак проти. По фактичних спростованях відкинено внесенє п. Сколишевского, аби відослати ту справу назад до комісиї, а принято внесенє комісиї.

В дискусиї над звітом банкової комісиї про дїяльність патронату над спілками ощадности і позичок та иншими спілками рільничими промовляли пп. Скалковский, Кринїцкий і Скварко, який критикував патронат задля его сторонничого поведеня супротив руских спілок. По відповіди п. Стефчика маршалок замкнув засїданє, назначаючи слїдуюче на пятницю о 10. год. рано.

Вчера зголосили внесеня п. Т. Старух в справі заосмотреня дяків і орґанїстів та їх вдовиць; п. Сеник в тій самій справі; п. Трач в справі заложеня складів дерева опалового і будівельного в косівскім повітї; п. Винничук о запомогу для гром. Чукалівка в станиславівскім повітї на відбудову доріг; п. Миронюк-Заячук в справі позички для повіт. ради в Коломиї на консервацию громадских доріг II кляси. Інтерпеляциї поставили: п. Куровець що до поведеня люстратора скарбових дібр Фр. Яворского в Мізунї, в справі непошанованя прав рускої мови правительственними властями в Долинї. в справі поведеня дирекциї домен, лїсів у Львові супроти руского населеня в калускім повітї і в справі громадских виборів в Гадинківцях, гусятиньского повіта; п. Т. Старух в справі надужить почтових урядів у східній Галичинї; п. Сандуляк в справі реґуляциї Бистриці надвірняньскої в селї Назавизів.

Телєґрами

з дня 15. жовтня.

Прага. Також і вчерашне засїданє ческого сойму виповнила технїчна обструкция нїмецка.

Берлїн. Loc. Anz. доносить з Шабац (на границї Сербії і Славонії): Сербскі урядники цловї обсадили лежачий біля міста остров на Саві, Буюклїс, який належить до угорскої териториї і на якім угор. урядники сповняли граничну сторожу. Віддїл сербских цлових сторожів напав з оружєм на угор. урядників і прогнав їх з острова. В Шабацї настала з того приводу велика радість. З одного австрийского парохода Серби зірвали хоругов і спалили єї.

Цетинїя. Скупштина Чорногори відповіла на телєґраму сербскої скупштини між иншим ось як: Взиваємо Сербів і Чорногорців, аби тепер або нїколи повстали для оборони сербскої народности. Серби і Чорногорцї думають як братя згинути разом у сьвятій війні.

Відень. Наслїдком бойкоту кораблїв і купців австрийских в Туреччинї та грізного положеня австр. підданих, проти яких полїтичні аґітатори підбурюють населенє, має відплисти австрийска ескадра на турецкі води.

Білгород. Перебуває тут депутация молодотурків і переговорює з сербским правительством.

Петербург. Росийске правительство через своїх дипльоматичних заступників в Білгородї і Цетинїї напімнуло Сербію і Чорногору до залишеня протиавстрийских демонстраций.

Дентист

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростю. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить иний аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К	1,003.364·—
„ резерви премій	„	613.720·—
„ спец. на звороти	„	50.939·—
„ на ріжницю курсів	„	3.437·—
„ резерви специяльної	„	35.000·—
„ емерит. урядників	„	218.364·—
инші фонди заосмотреня	„	„ 40.000·—
Разом сума	К	1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полудньом (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Горук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 226. Львів, субота дня 4. (17.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямації неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Туреччина перед подїлом.

(×) Теперішне положене Туреччини нагадує вельми давну Польщу в часї конституциї 3-го мая. Тодї зібрав ся цьвіт польских полїтиків, щоби спасти державу перед занепадом. Те саме стало ся тепер в Туреччинї, цьвіт турецкого народу зібрав ся помагати державі, щоби двигнула ся до нового житя і треба признати, що в молодотурецкім сторонництві находять ся вельми спосібні люди, осьвічені, переняті новітними ідеями і змаганями.

Керманичі молодотурецкого сторонництва впевнили ся, що наколи їх змагання мають бути тривкі і не викликати противної ворохобнї, то їх робота повинна оперти ся на реальній силї, котра би могла накинути свою волю правительству і широким верствам народним. Звернули ся отже передовсїм до війска, не щоби підкопати в нїм лад і карність, але щоби приєднати їх для своїх новітних змагань. Голос війска рішив, довершено перевороту в імя визволеня Туреччини з під чужих впливів; султан Абдуль Гамід погодив ся з тим новим положенем, бо не міг інакше яко володар зробити

Але молодотурецкі керманичі знають добре, яка небезпечність грозить з всїх усюдів відродинам Туреччини. „Наколи нам поведе ся обезпечити новий устрій і утривалити добрий бит населеня, тодї мирним способом розвяжемо східне питане, але коли між нами настане розлад і покажемо ся неспосібними, жде нас така доля, яка довела ся Польщі“. Отаке порівнане небезосновне насуває ся керманичам молодотурецкого сторонництва.

Тим то розуміючи велику грозу з усїх сторін, Туреччина не хоче вдавати ся в полїтичні запутанини і годить ся з неминучими конечностями, щоби не ослаблювати своєї воєнної сили. Проголошене злуки Босни й Герцоґовини і независимости Болгариї, а може і злуки Крети з Грециєю, — се справдї неминучі конечности, котрі лише затверджують дїйсне положене. Розходить ся о те, щоби з ними не злучили ся инші, котрі довели би до вмішаня европ. держав.

Тимчасом пального материялу нагромадило ся досить. Музулмани не хотять чути про рівноправність з християнами, між Курдами ворохобня викликана Ібрагімом-пашою, в Македонії Греки ведуть на взаводи боротьбу з Болгарами, Альбанїя також рве ся до независимости, піддержувана в тих змаганях Італїєю, де проживає Кастріомо-Скандербеґ, претендент до будучого престола альбаньского.

А в Европі ще жива традиция змагань до подїлів слабих держав і тепер, здаєть ся, она знов готує ся до таких змагань. Австрия і Болгария зробили своє ясно, а при тім бодай не нарушують становища і достоїньства Туреччини і Австрия обезпечила собі лише свій стан дїйсного посїданя а супроти Туреччини показала ся льояльною, уступаючи з новобазарского санджаку. Але питане, чи инші держави не схотять під позором приятельскої охорони Туреччини обмотати її так, що она не видобуде ся з тої сїти? Тим то питане відродин Туреччини представляє ся вельми сумно і мабуть не доведе ся їй обминути долї, яка зустрінула Польщу.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Внутрішно-полїтичне положене в Австриї погіршило ся ще наслїдком внесеня виборчої реформи і предлоги про утворене сталої соймової комісиї. Нїмецкі сторонництва заявляють, що виборчу реформу вважають неможливо і докоряють бар. Бекови, що виборчою предлогою хоче ческих Нїмців видати на поталу социялїстам. Говорять навіть, що правительство прямо пособляє социяльним демократам на кошт нїмецких сторонництв і се ще більше розятрує їх проти бар. Бека. Социял-демократична відозва підходить вельми до бажань і потреб правительства, а се дає повід до таких поговорів.

Та не тілько виборча реформа зустрічає ся з опором нїмецких сторонництв, але й предлога про сталу комісию соймову. Нїмцї їй рішучо противні. Правительство намагає ся передовсїм, щоби дотичну комісию узнати неустаючою, котрій має бути приділена виборча предлога. Тодї найважнїйша справа булаб визволена з обструкциї і можна би відрочити сойм і се не малоб такого виразного вигляду безуспішности правительства. Ческі хлїборобники посередничать в сїй справі, але нїмецкі вольнодумцї опирають ся сему.

Тимчасом в N. W. Tagblatt виступає др. Штайнвендер яко ментор ческих Нїмців і поучує їх, що були инші нагоди до користної розвязки нїмецкого питаня в Чехах, що так, як социяльного питаня не можна полагодити загальним страйком, так і нїмецко-ческий спір не дасть ся розвязати обструкциєю. Можна обструкциєю дати почин до того, але відтак треба вийти в переговори, бо іменними голосованями і розправами реґулямінowими не можна полагоджувати национально-полїтичних спорів. Одначе нїмецкі сторонництва глухі на сей голос д-ра Штайнвендера, котрий повинен би їх довести до опомятаня і таким способом положене в Чехах дійшло до пересиленя. Звіщають, що мінїстер Фідлєр і Прашек мають подати ся о відставку, а Нїмцї хотять приневолити до того також мінїстра Прадого.

Bohemia звіщає, що намісник Куденгофе має ще переспрaвляти з провідниками сторонництв, щоби довести до порозуміня, але загально думають, що сї змаганя остануть без успіху. Сойм був би отже відрочений і зібрав би ся між Різдвом а новим роком, щоби ухвалити буджетову провізорию та перевести вибори гр. видїлу.

Тимчасом Hlas Narodu запевняє, що правительство внесе ще предлогу про законодатне управильнене язикового питаня в автономічних властях і предлогу про школи меншостий, але, як з Праги доносять, зібрані на нараду ческі хлїборобники і молодочехи вважають намаганя правительства безвиглядними, щоби довести сойм до роботи.

Проможливість усуглення гр. Андрашого писали ми недавно, а тепер і N. fr. Presse признає, що наколиб ему не повело ся одержати вступної санкциї монарха для его предлоги виборчої реформи, тодї не оставалоб ему нїчого иншого, як подати ся на відставку. Справа виборчої реформи запутує ся ще й тим, що мінїстер внутр. справ запевняв при кінцї лїтної сесиї, що внесе предлогу в соймі в осени, найпізнїйше в місяць по скликаню сесиї. Сесия почала ся 22. вересня, отже до 22. жовтня повинен би гр. Андраші виказати ся вступною санкциєю предлоги. Як запевняє Madyar Hirlap виїхав гр. Андраші на свої добра, щоби там вигладити наконечно свою предлогу і тому не був навіть сими днями при відкритю памятника архікн. Рудольфа в Пештї.

Заграница.

Гроза війни щораз більше виступає на підвеннім сході Европи. Вправдї видає ся, начеб в Білгородї помало втихомирювало ся на улицях і площах а населене вертає до звичайної щоденної роботи. Одначе сей поверховний спокій є дуже злудний бо під сподом кипить дальше а несумлїнні аґітатори, що жиють з того ремесла, ведуть дальше свою роботу, щоби не пригасав огонь пристрасти і войовничого настрою. Все те робить таке вражіне, начеб правительство удавало на зверх мирний намір, щоби тим способом зискати на часї і приготовити ся до війни. Намірена конференция европейска, за котрою так побивав ся Ізвольский, імовірно не осягне успіху, а Сербія числить на розєднане европ. держав і думає сама собі добути

мниме право. Тимто зовсім зрозуміло, що австр. правительство приготовляє ся на всї можливости, щоби на полудневім сході не заскочили его несподіванки.

Сербія особливо останними роками стала огнищем заговорників і там виводять ся політики, котрі глядять для себе нагоди в ріжних катастрофах, щоби осягнути свої самолюбні цїли. Яке становище має король Петро в Сербії від 15. мая 1903, коли він з підмогою катів вступив на престіл, яке поважанє має через те сербска династия, над тим не треба розводити ся. Щоби здобути собі сяку-таку прихильність ширших верств народних, розведено пропаґанду за велико-сербскою ідеєю, вимірену головно проти Австриї, одначе рішуче становище і поступованє австрийского правительства розвіяло ті великосербскі мрії. Тимто тепер звертає ся невдоволенє і злоба заговорників проти того, котрий підсичував в широких верствах ті мрії. Тепер насуває ся питанє, чи король супроти напору останних подій буде мати доволї сили запобігти ворогованю проти Австриї, щоби оно не довело до війни. Але не треба забувати, що Петро Караджорджевич готов і Сербію пожертвувати, щоби себе спасти!

Відомий коромольник б. міністер П а с и ч в розмові з дописувателем Matin-а в Білгородї висловив ся, що Австрия в спілцї з Болгариєю нарушили берлїньский договор і тим смертно обидили Сербів. Европа призволила Австриї вийти до Босни, отже повинна мати відвагу її звідтам виперти. А коли Европа дальше позволить топтати права сербского народа, тодї, хто знає, чи Сербія не буде приневолена сама на власну небезпечність і одвічальність постояти за свої права.

Frankf. Ztg звіщає, що Серби зґромадили вже в долинї Морави добре узброєну і випосажену дивізию і все приготовили, щоби до кінця сего місяця змобілїзувати всю армію. Сербскі офіцири виправдовують се тим, що становище Австриї і Болгариї приневолює до сего сербске правительство. З санджаку новобазарского доносять, що австр. військо звідтам уступає по малу до Босни. З другого боку однак звіщають, що тамошнє населенє звертає ся до австр. властий, щоби не покидали санджаку.

С е р б с к и х р о б і т н и к і в занятих у фабриках в Угорщинї покликано, щоби зараз ставили ся до своїх полків у Сербії.

Неспокій в Білгородї і гроза війни довели там до е к о н о м і ч н о г о п е р е с и л е н я. Заграничні банки відказують кредиту тамошним купцям, а наслїдком того сподївають ся в тих днях численних банкротств купецких фірм білгородских. Мимо всего того, як пише Sloven. Narod, в о й о в н и ч и й н а с т р і й в С е р б і ї н е в т и х о м и р ю є с я, нарід домагає ся війни і хоче поставити все на останню карту. Сербія виступає з домаганєм неможливим, щоби Австрия відступила їй пасмугу Босни й Герцоґовини здовж санджаку і Чорногори. З подібним домаганєм виступає і кн. чорногорский, як звіщає „Новое Время“, в телеґрамі до царя, щоби санджак новобазарский поділено між Сербією а Чорногорою. Очивидно на такі домаганя не згодять ся не тілько европ. держави, але передовсїм і Австрия, котра була би тим способом замкнена областями сербскими і чорногорскими.

До В і д н я наспіла вість, що ч о р н о г о р с к а с к у п щ т и н а на тайнім засїданю великою більшостю у х в а л и л а в и п о в і с т и в і й н у А в с т р о - У г о р щ и н ї, але наконечне рішенє лишила князеви.

Р о с и й с к е д н е в н и к а р с т в о що раз більше ворогує проти Австриї і висловлює ся вельми згірдно про політику Австриї а особливо поступованє бар. Еренталя, запевняючи, що міністер Ізвольский в розмові з бар. Ерентальом в Бухльовицях не давав згоди на злуку Босни й Герцоґовини. Так само закидає „Новое Время“ леґацийному радникови австр. в Петербурзї, кн. Фірштенберґови пряму брехню. „Бирж. Вѣдом.“ також завзято нападають на бар. Еренталя, а инші рос дневники докоряють Ізвольскому, що без волї царя згодив ся на злуку Босни і дав ся обманити бар. Ерентальови. В дійсности однак се річ певна, що бар. Еренталь повідомив Ізвольского в Бухльовицях про замір злуки Босни й Герцоґовини при австр. амбасадорі Берхтольдї, і Ізвольский приняв се до відомости без протесту.

Огляд часописий.

(*»Рідний Край« про задачі української інтеліґенциї, щоб стати нам поруч з иншими культурними народами. Ще про смерть і заслуги Миколи Дмитрієва. Świat Słowiański про »Руслана« з нагоди статий »Сучасне положенє Русинів« і про відносини Поляків до Москвичів*).

(Дальше).

В чомуж може виявитись теперішня наша праця? В останнї часи багато було в нашій печати закликів до дрібної культурно-просьвітної дїяльности, до виданя і розповсюджування українських книжок між народом і до такого иншого.

Безперечно, що дуже треба покладати працю для просьвіти, для осьвідомленя широких мас народних; згодом між ними знайдуть ся талановиті люди, що вже знатимуть, як ратувати народ від економічних злиднїв, що підіймуть культурний рівень народа, визволять его від национальної залежности й виродженя і виведуть его на широкий шлях житя.

Що той ґрунт є, на якому можна працювати навіть посеред нашої национальної байдужости, — се видно кожному, хто близько стоїть коло народного житя. Се можна бачити й з тих звісток, що надходять до наших часописий. Яко виразний доказ приводимо таку допись: В селї Демках, золотоношского повіту, оден чоловік дістав кілька українських книжок з Київа і в него деякі селяни взяли їх собі почитати. Книжки сї, а надто — „Лихо від горівки“ та „Страшний ворог“ (також книжка про горівку) — дуже вподобались селянам-читачам і вчинили на них вражінє. Наслїдком сього сталось те, що гурток з душ девяти парубків рішив нїколи не вживати »страшного ворога« — горівки; постановили — красше, по змозї, збирати гроші та виписувати часописи й книжки. І отсе вже вони зібрали до 4-х карб. і післали на журнал „Вѣстник знанія“, а то ще збирають гроші, щоб виписати ще щонебудь. Гарно дивитись — каже автор — на сих молодих хлопців, що самі взяли ся за розум! Та одно шкода: сини они своєї України, але збиті з пантелику, — вони думають, що справжнїй сьвіт, щира наука тілько в московских книжечках, і через те виписують тілько такі книжки. Але певно, з розвитком розумовим, вони дійдуть і до того, що зрозуміють, хто вони.

А ось що пишуть з другого кута України: В селї Чуки, брацлавского повіту, селяни хотїли заснувати бібліотеку, а тим часом, поки вияснить ся справа з бібліотекою, громадка з 40 чоловіка скинула ся по 20 копійок і зараз же послано гроші на дві часописи, одну київску і другу »Петербурскую всеобщую маленькую ґазету«. Хотїли ще виписати і українські, та не вистачило гроший. Отже то й ба! що як раз не вистачило гроший — на українські... бо нема ще в селї »смаку« до їх. Треба почину, треба заохоти, треба повідомленя. З сего погляду цїкаві річи говорить друга допись, про те, яку велику вагу для национального осьвідомленя навіть неграмотної людини має наша історична книжка.

Що українська книжка має вплив на селян і цїкавить їх, там, куди вона зайшла, — сьвідчить згадана звістка з села Демки й багато инших звісток. Як бачимо з тих звісток, наші люди на селї, а особливо молодь, вже починають цїкавити ся читанєм книжок і часописий наших.

Признаючи те, що наука на рідній, добре зрозумілій мові дає ся краще й приємнїйше, треба би дбати про те, щоб і наші люди здобували осьвіту на рідній мові. Але скажуть, деж его одержувати тую осьвіту на рідній мові, як у нас від найнизшої до найвисшої школи панує чужа мова? як невідомо навіть, коли ми діждемось осьвіти на рідній мові?

На се запитанє можна ось що відповісти. Не тілько український народ позбавлено своєї осьвіти, рідної мови по школах. Багато є й було инших таких народів. Але ми бачимо, що инші народи, хоч були позбавлені того, — а деякі ще й тепер не добились рідної мови по школах і всюди в житї, — всеж таки не дожидають, поки їм буде зовсім можливо вчитись на рідній мові, — вони сами собі дбають про осередки своєї осьвіти, ґуртують ся для самосьвіти, загрівають ся біля свого национального багатя, Так було в Болгарії, так було в Чехів, поневолених Нїмцями, так є в Польщі, Ірляндиї й скрізь, де тілько був, або є народ позбавлений рідної мови. Так і ми повинні не ждати, поки »прави« наші депутати з України проведуть »закон« про рідню мову по школах, не повинні ждати, поки ректор університету признає потрібними катедри по українознавству. Нам треба самим дбати за себе. Нам треба ґуртувати ся в ґуртки самоосьвіти де можна засновувати українські бібліотеки, читальнї, засновувати ґуртки для розповсюджування книжок між народом. Ось наші теперішні завданя. От що ми повинні тепер робити, щоб вільний подих вітру, — все таки сподіваний, — не застав нас непідготованими до визвольного руху, до кращого громадского житя. Може хто скаже, що се занадто дрібна та чорна робота, отака, як розповсюдженє книжок, або ґуртки самоосьвіти. Може иншому й здаєть ся так... Менїж здаєть ся, що в теперішний час се найбільше потрібна праця; се ті підвалини, на яких повинна спочивати наша велика праця, наші найкращі надії і сподіванки.

Т. Краснопільский.

(Дальше буде).

Новинки.

— **Календар**. В с у б о т у: руско-кат.: Єротея, Верон.; римо-кат.: Люцини, Ядв. — В н е д ї л ю: руско-кат.: Харитини муч.; римо-кат.: Луки Евanг.

— **Відкритє памятника архікн. Рудольфа** відбуло ся в Будапештї в понедїлок. В торжестві взяв участь цїсар Франц Йосиф, вдова по наслїдникови престола, теперішна ґрафиня Льонай і одинока дочка пок. архікн. Рудольфа, княжна Віндіш-Ґрец. Вже на годину перед приїздом двора величезні товпи народа заняли простір цїлої улицї Андрашого і алеї в міскім лїску, де стоїть памятник між сосновими деревами. Пок. архікн. Рудольф представлений там в мисливскій одїжи зі стрільбою через плечі. Памятник, виконаний з повним артизмом різьбарем Миколою Лїґетієм, коштував

17.000 К. Его поставленем займало ся наукове тов-о „Уранія“. При сьвятї відкритя памятника виступила вся шкільна молодіж і творила шпалїри здовж улиць. Переїздячих короля і его родину витано з одушевленем. Королївска родина і угорскі достойники явили ся в богатих угорских народних строях, а навіть делеґати инших народностий були в народних строях.

— **Проєкт соймової виборчої реформи.** Сойм ва-лївиця а властиво „польска демокрация“ уложила свій проєкт виборчої реформи, на який згодили ся також деякі народові демократи. Після сего проєкту сойм складає ся з 200 послів з трех ґруп. 1) Вірилїсти в числї 12 як доси. 2) Посли вибирані на основі загального, рівного, безпосереднього і тайного права голосованя в числї 149. 3) Посли вибирані заводовими ґрупами в числї 39. Між сими останними є 22 послів вибираних „великими хлїборобами“, що платять поверх 150 К податку, а на решту 17 складають ся посли: з адвокатских палат 2, з лїкарских 2, з інжінерскої палати 1, з торговельних палат 6, з промислових стоваришень 4 і з рільничих товариств 2. З поміж 149 послів з загального голосованя припадає 100 мандатів на переважно сїльскі округи, а 49 на переважно міскі округи. Сїльскі округи викроєно в той спосіб, що часть їх має бути переважно польска, а часть переважно руска. В тій ґрупі практикований є катастер факультативний, який опирає ся на тім, що виборець може вписати ся на виборчу лїсту того округа, де его народність становить більшість. Признано право виборче також женщинам тим, що платять безпосередний податок, займають посади в публичних институциях або мають академічний степень. Всї округи виборчі є одвомандатові. Після того проєкту соймової лївиці Русинам дістало би ся около 40 мандатів з сїльских округів, а можливо і кілька з міских округів, де з Русинами голосували би жиди. Що до складу краєвого видїлу проєкт зазначує, що маршалка і І віцемаршалка іменує цїсар, а ІІ віцемарш вибирає сойм. Кр. видїл складає ся з 8 членів: 2 членів вибирають посли з міст, 2 посли з сїльских округів, 1-го „великі хлїбороби“ а 3 членів цїлий сойм.

— **В Станиславові** розпочала ся вчера судова розправа проти 30 селян і 2 селянки з Коропця, обжалованих о злочин публичного насильства з дня 6. лютого с. р., коли то погиб Каганець. Обжалованих боронять: др. Партицкий, др. Яр. Олесницкий, др. Данилович, др. Старосольский і др. Новаковский.

— **Свій своїх не знає!** З Чорткова пишуть нам: В однім з тогорічних чисел „Нар. Слова“ була помішена статя під загал. „Свій до свого“ де заохочує якийсь безіменний артист Русин шановну Публику попирати своїх робітників, ремісників, артистів і т. д. Та там було сказане, що п. Іван Нич, артист різьбяр з Чорткова, є Поляком і так само як много инших подібних, підшиває ся під руску фірму, щоби дістати хлїба насущного. Що до п. Ів. Нича з Чорткова то его батько був Русином, але, що був слугою двірским, охрестив его в костелї з причини, якої можна догадати ся. П. Іван Нич почував і почуває себе Русином, а щоб не бризкав ему нїхто в очи, що він Поляк, зголосив в Чорткові в старостві свій перехід на обряд руский з лат. а радше він вернув до свого питомого обряду. Зі згляду на се, що п. Нич яко артист різьбар є талановитий і виконує прекрасно свою роботу як пр. в Росохачи або в Паушівцї, годилоб ся нашим Всеч. оо. Духовним і інтересованим звертатись до него з замовленями, щоб хоч свої не цурались своїм таки сином. — *Свій.*

— **Нова льокальна зелїзниця.** Мінїстерство зелїзниць признало концесию на виконанє вступних робіт коло вибудованя вузкошляхової льокальної зелїзниці між Снятином а станцією Неполоківцї, Юлїєви Вайсови, репрезентантови фабрик вузкошляхових зелїзниць у Львові, в спілцї з п. Жанковским, властителем механічних варстатів в Снятинї. Концесионарі хочуть оперти здїйсненє проєкту на утвореню консорциї з дрібними удїлами, що не перевисшать 100 К.

— **Пасивний опір зелїзничих урядників** розпочав ся вчера на шляху Північної зелїзниці Відень-Краків. Поки що опір проявив ся спізнюванєм тягарових поїздів. Служба Півн. зелїзниці ще не розпочала пасивного опору.

— **Холєра в Петербурзї** поволи зменшає ся В останній добі занедужало 54 осіб, а померло 27. Число хорих виносить 1024. За те прокидає ся пошесть холєри по ріжних місцевостях европ. Росиї.

— **Гончарство на рос. Поділю** заступає одно з перших місць серед инших галузий промисловости На се звернули увагу і земство і навіть департамент хлїборобства, який і післав був на рос. Поділє спеціяльста проф. Соколова, щоб він розвідав сю галузь промисловости. Д-їй Соколов, ознайомившись зі справою в каменецких художественних клясах та в школї гончарних виробів у с. Берлянцях Лїсових, признав, що дїло у них стоїть кепско. Зважаючи на се, д. Соколов, щоб підтримати гончарний промисл та полїпшити его, порадив відкрити на Поділю школу інструкторів гончарної справи. Питанє про се тепер уже обмірковує ся в департаментї хлїборобства в Петербурзї.

— **Шовководство на Київщинї.** На ювілейній виставі акліматизациї звірів та ростин у Москві київске ґубернске земство наочно показувало розвиток шовководства за останні два роки. В Київщинї продаж коконів уже уряджено завдяки участи земства, яке що року скуповує кокони у шовководів і відправляє їх на фабрику фірми бр. Сапожнікових. Скупка відбуває ся таким чином: в кінцї червця, коли у всїх коконоводів черви вже завели ся, земска управа позичає певну суму грошей з вільних жерел і посилає інструктора на місця вибору. Інструктор скуповує у всїх, хто бажає продати свій крам, причім кокони сортують ся не строго, а приймають ся навіть напів сирими. Для того, щоб не мати шкоди, земство платить від 1 карб. до 1 карб. 20 коп. за фунт, в дуже рідких випадках — менше карбованця. По тім кокони сушать ся й відсилають ся до фабрики. Відібравши гроші, земска управа повертає всю позичену з своїх капіталів суму, а решту або роздає селянам, або купує за них прилади, необхідні для рационального шовководства, й роздає їх безплатно селянам. Така дїяльність земства посунула наперед шовководство, що до 1907 р. Київщина пересічно добувала коло 8 пуд. коконів що року, а в 1907 роцї — вже коло 20 пуд. і в 1907 роцї — більше 80 пуд.

— **Сегорічний урожай в Полтавщинї** в цїлости був кепский, причім озимина вродила зовсїм кепско, а ярина майже гарно. Озима пшениця дала такий мізерний урожай, що місцями навіть не повернули насїня (в миргородскім, пирятиньскім, роменьскім, кобеляцкім та зїньківскім пп.); в полтавскім п. пересічно збирали 20 пуд. з десятини проти 50 п. і тільки денеде на економіях збирали до 80—120 пуд. проти 120 пуд.; в хорольскім п. збирали 40 проти 80 пуд., а часто й того менше. Яра пшениця вродила нїчого собі; в полтавскім, миргородскім, хорольскім, почасти в роменьскім, зїньківскім та костянтиноградскім пп. она дала врожай значно висший від пересічного; гірше вродила она в пирятиньскім (40—50 пуд. проти 70—80 пуд.), прилуцкім та лубеньскім пп. Урожай жита в цїлости досить кепский; мало вродило в миргородскім, пиратиньскім (5—10 проти 80—100 пуд.), хорольскім (30—50 проти 100—150 пуд.), прилуцкім, кобеляцкім та зїньківскім пп. В костянтиноградскім, по части в золоношскім пп. урожай близький до пересічного Овес і ячмінь однаково дали досить гарний урожай; кепско вродили они тільки в пирятиньскім п, де збира-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 174.

Про читанку Ол. Барвіньского.

Тернопіль, 1871, 31. грудня. Олекс. Барв. до Із. В—а.

(Новорічні бажаня з теплою заохотою до праці, а далї про читанку):

На спомин посилаю Вам, Други мої єдині, по одному примірникові другої части мові Читанки. Не подивуйте, коли не всьо там так найдете, як би може бажали, бо наша комісия славна богато дечого по свому поперевертала і намішала капусти з горохом. А все-ж рад би я вчути Ваш голос про сю мою працю і милоб мині було, колиб Ви безсторонно сказали про сю Читанку критичне слово, хоч би листовно. —

Ноти передав я катехитові ґімназияльному, щоб дав учням до скорого відпису.

Чи не прислатиб Вам Євангелия (переклад) св. Іоана або Переспів Псалтиря (Павла Ратая) і скілько примірників?

Рік 1872.

Ч. 175.

Гр. Воробкевич про брата Ізидора.

Чернівці, 1872, 28. сїчня. З дневника Григорія В—а (переклад з нїмец.).

Недавно мав я дурну перепалку з Ізидором, як то часто між нами буває і то звичайно з причин моїх незносних примх. Цїлий тиждень не був я у него дома і тілько загриз тим дуже поважану шваґрову Леонтину, котра не заслужила собі на те, щоби стілько натерпіла ся, скілько терпить.

Правда, що й Ізидор став дуже дивний, хоч і не без причини. Довголїтні слабости в его домі, злі фінансові відносини і богато иньшого — от причини. Але те мушу сказати, що він, як мужчина, за мало має відваги. Я обовязаний до такої вдяки для него, що справдї дивую ся, як я взагалї важу ся его гризти. Жалую з цїлого серця, що я се зробив і зобовязую себе отсим урочисто, того нїколи вже не робити.

На щож другим, і то дорогим своякам, затроювати житє, коли воно в мене самого не солодке! Нї! нї! нїколи сего вже не зроблю! Аджеж у них, бідних, дома такі гризоти, що серце омлївае. Через довголїтні слабости, що загнїздили ся в їх домі, втратили вони вже одного малепького сина, а другий, дуже талановитий хлопець, лежить тяжко хорий і др. Заловецкий тілько сумно махає головою. Бідна Леонтина, сама хора, не спить цїлими ночами при хлопци. Ізидор в розпуцї.

Ч. 176.

Гривота Ізидора Воробкевича.

Чернівці, 1872, 10. квітня. Із. В—ич до Олекс. Барвіньского.

Гей довгий час минув вже, відколи ми писали! У тім часї много я, братічку, страдав, страдав більше, як той Йов. Новий удар лихої судьби тих мене трафив, що і двигнути ся не змагаю, а рану моєго серця хиба сама смерть загоїть. Мій найстарший син, Владимір, на віки мене покинув і мої найкрасші надії, наче милий сон розплились. Був він уже у першій клясї висшої реальної школи і по льокациї перший межи всїма... Я і моя люба жена нудимо нашим сьвітом, все нам туман, і ми і сьвіт. Довга хороба, похорон, слабість моєї жени і в короткім часї слїдуючий виїзд в купіль мене материяльно зовсїм зруйнували... Но то все нїчо против розвалин наших сердець; там лиш хиба гадь вєть ся і сови кричать. Коротко сказавши, друже мій милий, нещасте моїм другом, а смуток і чорна туга моїми сестрицями.

Прошу Тебе, друже мій, мені мої партитури як найскорше відослати, бо я їх дуже потребую. Таже вже їх десять раз відписати могли. Скажи мені дещо про руский театр.

ли 50—75 пуд. проти 80—120 пуд. Яре зерно гарне, а озиме — кепске.

— **Засуд посла.** Бувшого посла II рос. думи, Хвоста, засуджено за розширюване протидержавних відозв, на заслане.

— **Байка.** Одна з львівских часописий дістала з Черновець сензацийну вістку, що 41. п. піх. виносить ся звідтам, а на місце австрийского війска прийдуть румуньскі полки з Румунії і заокупують Буковину. Румуни — доносить та телеґрама — мають заняти Буковину яко союзники Австриї і виставлять обсерваційний корпус від сторони росийской границї. Потім дістане Румунія частину Буковини на віки. До сих висновків приймов дописуватель на основі поміченя, що оден офіцир з кількома жовнїрами обходив східне передмістє Черновець і випитував мешканців, кілько жовнїрів можна би розквартирувати в кожім домі.

Оповістки.

— **Послїдний репертуар львівского руского народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

В суботу 17. с. м. предпослїдне представленє „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю дня 18. с. м. послїдне представленє „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

— **З Тернополя.** З днем 1. листопада 1908. переносить ся інститут філії Руского Тов-а педаґог. в Тернополи з дотеперішної хати до нового льокалю, поміщеного в цїлковито для себе відокремленім домі партеровім з городом і великим подвірєм при ул. Сокола, і з огляду на більший чинш і видатки на всїлякого рода адаптациї підвисшає оплату від кождого питомця на 50 К місячно. Питомці мають всї вигоди, які подають і инші інститути, запевнені. Від 1. листопада с. р. буде мож ще пятьох питомців додатково приймити. — *Видїл.*

— **Почтові складниці** будуть отворені з днем 1. листопада: в Городку ягайл. на передмістях Львівскім і Черляньскім, та в Підчервонім, новосандецкого повіта.

— **Конкурс** на стипендиї з наукового фонду по 210 К для руских студентів права або фільософії оголосило намісництво з речинцем до 15. листопада с. р. До поданя, яке треба вносити на руки університетских властий, належить долучити метрику уродженя, сьвідоцтва шкільні і докази фреквентациї та сьвідоцтво убожества. Кандидати з I року мають долучити сьвідоцтво зрілости.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

—

Про холєру.

——

Недобрі звістки йдуть зі східних ґубернїй Росиї: понад Волгою, у ґубернїях астраханьскій, самарскій, саратовскій, нижегородскій та ще в инших ґубернїях слабують люде і помирають на холєру, а тепер проявила ся она вельми яскраво у Петербурзї, в Київі і через кордон може дістати ся і до Галичини. Тимто подаємо тут розвідку д-ра М. Левицкого, котра буде цїкавою для всїх.

I.

Холєра належить до заразних хороб, себто до таких, що передають ся ріжними способами від хорої людини до здорової.

Заразні хороби дуже давні, мабуть, такі самі давні, як і рід людский.

У стародавних китайских записах згадують ся про велику пошесть віспи, яка була в Китаї за 1200 лїт перед Різдвом Христа.

У египетских пірамідах знайдено записи про заразну хоробу (мабуть се була проказа), яка була там за 4200 лїт перед Різдвом Христа і переходила з людини на людину.

Але до недавних часів не знали люде, що таке тая зараза і думали, що якийсь дух такий поганий, повітрє морове йде від хорого і заражає здорових.

Лиш недавно, лїт тому 40—50 дізнали ся люде про справжню причину заразних хороб.

Великий французский вчений Пастер достежив, що гниль, гній той, що у нечистих ранах бувае, коли дуже ятрить ся рана — має у собі дрібнїсенькі живі тварючки, такі маленькі, що нїяк їх оком побачити не можна, а треба розглядати їх через таке скло (мікроскоп), що побільшує їх у 500—700—1000 або й більше разів. У всякій гнійній рані є такі тварючки-мікроби, як їх назвав Пастер, а у чистій рані тих мікробів нема. Але як тільки ті мікроби попадуть у чисту рану — вона зараз починає ятритись і гноїтись.

Далї за Пастером багато инших лїкарів і вчених почали вишукувати і достежувати тих мікроб і знайшли їх при багатьох заразних хоробах: сибірска язва, тиф, дифтерит, сухоти, холєра, чума і багато инших хороб, що на людях і на животинї роблять ся і передають ся через тих малесеньких тварючок-мікробів.

Мікробів є велика сила і преріжні вони: є довгенькі, як прутики — рівні і кривенькі, грубші й тонші, з головками і без головок, з хвостиками і куці, є кругленькі, як зернята, і ті знов трапляють ся ріжно: або поодинокі, або низкою, як намисто, або купкою, як кетяги винограду.

Дрібні вони, як вже згадано раніше, дуже дрібненькі. Від найменшої видимої комашки вони ще у тисячі разів менші, настільки менші, як наприклад блоха менша за корову.

Достежили вчені люде і всї прикмети і звичаї тих мікробів, всї їх потреби, та як вони плодять ся й по сьвітї ширять ся.

Натурою своєю мікроби дуже подібні до грибів (губів), бо добре живуть і плодять ся вони там: 1) Де є для них корм орґанїчний, себто рослинні або животинні остатки, всякі помиї, гній, кал, стерво всяке і всяка инша нечистота.

2) Де нема сонця. У темному місци вони добре живуть і плодять ся, а на сонцї швидко пропадають.

3) Де вогко. Від висиханя мікроби гинуть.

4) Де тепло у міру. Холод їм вадить: хоч і не гинуть вони від холоду, але перестають плодитись. Від тепла у 60 ґрадусів мікроби гинуть зовсїм.

У кипятку, що має 100 ґрадусів тепла не виживе нї оден мікроб.

Плодять ся мікроби страшенно швидко: з одного мікроба у добу може виплодитись їх до 15 мілїонів!

А дїють ся се так: кождий мікроб дїлить ся на двоє і кожда половинка виростає у нового мікроба, а не більше, як через пів години, кождий такий новий мікроб може знов роздїлитись собі на двоє і так далї та далї — і кінця — краю тому нема.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 16. жовтня.

Прага. Ческий сойм відрочено вчера. Нїмецкі посли вели обструкцию до кінця. Коресп. бюро подає, що відроченє сойму стало ся в тій цїли, аби усунути перепони до успокоєня сторонництв і для забезпеченя публичного ладу.

Відень. З причини бойкоту австрийских товарів в Туреччинї австр. „Льойд“ намірає зовсїм застановити особовий і товаровий рух до турецких портів.

Цетинїя. Чорногорска скупштина на довірочнім засїданю заявила ся за війною, полишаючи наконечне рішенє князеви.

Відень. Австр. правительство заборонило перевозити оружє з Франциї через Австрию до Сербії.

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Руской ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівною!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 227. Львів, неділя дня 5. (18.) жовтня 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Посол Курилович яко мистець „Zweiseelentheorie!“

(△) Dziennik Polski, протектор і приятель starorusinów, затривожив ся останними виступами своїх пупілїв, поїздкою до Почаєва і Киева, а неперечно увязненє многонадїйного юноші Ярослава Мончаловского, котрого батько, як запевняє „Ґалїчанїн“, був другом редактора Лясковнїцкого, ще більше занепокоїло протекторів starorusinów в редакциї Dziennika. Задлятого підніс Dziennik Polski в 477 ч. з 13. с. м. в статї Z krużganków sejmowych, що мимо того, хоч »prawie wszyscy uznają, że i rzeczowo i osobiście stronnictwo staroruskie przedstawia się poważniej i sympatyczniej«, мимо того, що „osobiste stosunki posłów staroruskich do posłów polskich są bardzo poprawne, a ich kandydaci z tytułu osobistego nie napotkaliby z całą pewnością najmniejszej opozycji — na to godzą się wszyscy. Pomimo tego jednak sprawa wyboru członka Wydziału krajowego nie staje się łatwiejszą«.

Dziennik Polski зазначує, що москвофіли в поборюваню Поляків, може не з такою ненавистю виступають, як Українцї, (не уміють ще так замаскувати ся, бо все вилазить московске шило з мішка), але виступають з цїлою силою. Дальше вказує Dziennik Polski на те: „Z drugiej strony, starorusini zamanifestowali się i w parlamencie wiedeńskim i w Sejmie galicyjskim jako Rosjanie, i to z całą stanowczością.

To silne markowanie narodowości rosyjskiej nie mogło naturalnie nie zrazić przeważnej części posłów polskich«.

Само про себе розуміє ся, що тут трудна роля наших москвичів, бо з одного боку они намагають ся удавати приятелїв Поляків і льояльних горожан Австриї а з другого боку бажають, щоби всеславяньскі круги в Росиї вважали їх яко своїх і не відказували їм пособій і длятого приневолені і там засьвітити сьвічку — в видї поломництва до Почаєва або заяви Ґлєбовіцкого і Маркова в держав. радї і Дудикевича в соймі. Але се псує їм справу.

»Ten moment, пише Dziennik Polski, zraża silnie nawet tych posłów polskich, którzy w układzie sił w obozie ruskim pragną zmiany na korzyść starorusinów. Liczą się oni bowiem także z ujawnionymi tak wyraźnie zamiarami propagandy schyzmy, która w niefortunnej wycieczce do Poczajowa znalazła tak dobitny wyraz«.

Dziennik невдоволений, що его протеґовані starorusini такі незручні, бо й він сам признав, що nie zaszkodziło by trochę schyzmy, але по що так явно і голосно се говорить!

»Starorusini i w Sejmie i we Wiedniu chwycili się niefortunnej polityki: zrazili Polaków swym wybitnie moskalofilskim charakterem, ale wzbudzili ku sobie wielką nieufność w decydujących sferach austryjackiego rządu, z czem politycy nasi również liczyć się muszą« (ага!)

Крім того признав на останку Dziennik, що москвичі рекрутують ся з нечисленної інтелїґенциї, але не мають значіня і сили в народї.

»Jest to smutnem, niemniej jednak prawdziwem, że dziś przeważną większość narodu ruskiego nie oni reprezentują, lecz ci, którzy się nazwali ukraińcami. Z tym faktem liczyć się także należy«.

Се становище Dziennika очивидно вельми затривожило его пупілїв, і посол Курилович виступив яко защитник в тім самім Dziennik у в ч. 481 з 15. с. м. Чому як раз п. Курилович, коли провідником в соймі є Дудикевич?! Ми вже нераз вказували на се, що наші москвичі уміють вельми зручно примінювати випробовану ними Zweiseelentheorie, в котрій они є мистцями незрівнаними, а тепер явив ся таким ей інтерпретатором п. Курилович. До мінїстрів, до намісників висилають они своїх мужів з золотими ковнїрами, австр. і папскими ордерами, за котрих плечима стають на сїрім кінцї Маркови, (свого часу навіть Мончаловскі) і т. и. До Петербурга висувають другий конець благонадьожних Верґуна, Дудикевича, Маркова (свого часу Мончаловского) ітд.

Отже тепер наперед висунули п. Куриловича (przyjemny starorusin!) і він кличе: nie jesteśmy Rosyanami! і вперяне, що сего не говорив анї о. Давидяк в парляментї, анї Дудикевич в соймі — my naród ruski, nie rosyjski!

Признаємо правду п. Куриловичови і его товаришам, бо нема народу российского, як нема австрийского і швайцарского. Він каже: ми народ ruski а в его транскрипциї: мы народъ русскій (значить московск-й). Так они всї думають, а Полякам і правительству пускають (просимо вибачити за вислів) тумана в очи, що нїбито они не є такими, якими їх навіть їх приятель Dziennik Polski приневолений був сквалїфікувати!

П. Курилович відпекує ся Носевичів, Мончаловского juniora (а сей же виховав ся в ред. „Ґалїчанїна“ а Носевич є мужем довіря), але при всїй хитрости таки переговорив ся п. Курилович, бо признав ся до деклараций Наумовича, котрого цїла дїяльність змагала до того, щоби Русинів завести там, де Марков, Носевич, Ґецев і инші провадили тепер галицких паломників з царским портретом (гляди дописьб в кількох останних числах »Руслана« з Брідчини). Історична єдність, тисячлїтний дух матери-Руси (властиво Матушки!), се лише викрути тої Zweiseelentheorie, а те нїбито черпане з скарбів выробленої богатої лїтератури і язика, о чім згадує п. Курилович, се явне змаганє до змосковщеня нашої мови, а віддаване чести мощам в Почаєві, що виправдовує він, се змаганє до оправославленя московского наших селян.

Така крутанина п. Куриловича не вспіла забляхманити очий навіть Dziennik-ови Polsk-ому, бо мимо всякої крутанини таки вилїзло московске шило з мішка. Хибаж п. Курилович на вічах своїх також не побивав ся за московскими ґімназиями і московским університетом та за признанєм московскій мові горожанства в Австриї?! Крути-верти, треба умерти!

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Ческий сойм відрочено, бо опинив ся в безвихідних сутичах. Правительству, мимо всяких змагань барона Бека, Фідлера, Прашка і Прадого не повело ся усунути сї перепони, які витворила нїмецка обструкция і щоби не доводити з одного боку до ще більшого розятреня між Нїмцями а Чехами а з другого боку не виявляти в цїлій наготї безуспішности правительства, не оставало нїчого иншого, як сойм відрочити. Мінїстри Фідлєр і Прашек, котрі в останнїй хвилї поспішили до Праги, вислані мінїстром-президентом, щоби ратувати ческий корабель на розколисаних бурливих хвилях, не повернули як Ноєві голуби з оливними галузками до Відня, але з заявою, що готові уступити з мінїстерства. Нїмцї не хотїли анї на крок відступати від обструкциї і довели до того, що сойм став видівнею корчемних криків і биятики. Так отже закінчили ся викликавї Нїмцями галабурди в ческім соймі, але відроченєм нїчого не осягнено. Вість про уступленє намісника Куденгофе задлятого, що він яко Нїмець не вспів втихомирити нїмецких послів, мала закрити пораженє правительства. Одначе все те не веде до цїли, бо події, які розгривали ся в Празї, можуть перенести ся до держ. ради і спинити ей дїяльність та не допустити до важної і пильної предлоги про злуку Босни й Герцоґовини, котру правительство там внесе. Ся справа є для теперішнього полїтичного положеня вельми досягла і занимає всї полїтичні круги і тому правительство опинить ся у вельми скрутнім положеню, наколи не зуміє сеї справи перевести.

Обструкция накликала тимчасом на нїмецких послів соймових напасти социял демократів, котрі в нїмецко-ческім спорі, як виходить з виводів староческої Union (Politik), мали стати в пригодї правительству. Union вказує на те, яке важне і небезпечне оруже мало би правительство у виборчій предлозї, як би було її заздалегідь внесло в соймі. Тепер се оруже затупило ся і не є вже небезпечне, бо нїмецкі посли не будуть собі по відроченю сойму нїчого тепер робити з можливих социялїстичних демонстраций. Виходить отже з сего, що пише Union, що правительство занедбало нїмецкі сторонництва замахувати социялїтичними аґітациями.

Venkov, дневник мінїстра Прашка, звіщає про раду мінїстрів, на котрій у-

хвалено відроченє ческого сойму, що там дійшло до вельми острої обміни гадок. Коли ухвалено відроченє значною більшостю голосів, виступив мінїстер Прашек з острим докором, що правительство уступає перед легкодушностию нїмецких послів. Крім того припусував вину події у великій части мінїстрови Прадому і заявив, що задля подоптаня прав ческого народу не може дальше оставати в мінїстерстві і уступає. Подібну заяву виголосив мінїстер Фідлєр, що прилучає ся до виводів Прашка і виснує з сего відповідні послїдовности (значить також подасть ся о відставку).

Наслїдком такого становища обидвох ческих мінїстрів полїтичне положенє ще більше заострило ся і се може довести до пересиленя цїлого мінїстерства. Nar. Listy різко виступають проти бар. Бека, що відроченєм сойму бажав допомогти Нїмцям і висловлюють зачудованє, як можна погодити становище бар. Бека з критичним положенєм монархії. Социялїстичне Pravo Lidu також приписує всю вину на правительство, і озаяк оно заздалегід не внесло виборчої предлоги. Тимчасом нїмецке дневникарство висловлює вдоволенє задля відроченя сойму, бо особиста безпечність нїмецких послів була нїбито загрожена. Prager Tagblatt запевняє, що відроченє сойму може вийти лише на користь Нїмцїв.

Соймові події відбили ся уличним відгомоном. Протягом ночи дійшло до бійки між народними социялїстами, з котрими злучили ся хорватскі студенти, а Нїмцями. В многих нїмецких склепах повибивано шиби і поздирано вивіски. В бійцї між нїмецкими а хорватскими студентами поплила кров, так що стация ратункова мала багато роботи. Кількайцять осіб увязнено.

Всї ті події не віщують нїчого відрадного для дїяльности держ. ради, котру правительство не думає скликувати 3. листопада, але, як звіщають, аж 10.

Заграниця.

Вісти про конференцию европ. держав, котра мала би полагодити спірні справи, викликані останними подїями на Балканї, безнастанно змінюють ся. Тепер запевняють з одного боку, що є всяка надія, що така конференция збере ся в одній з держав, не підписаних на берлїньскім договорі. З другого боку знов вказують на се, що справа Дарданельска все ще насуває певні трудности і що Анґлія не рада би з одного боку зривати звязий з Росиєю, але з другого не хотїлаб знов попсувати собі взаємин з молодотурками, бо стягнути собі неприязнь Турків значить для Анґлії втратити льояльність 50 мілїонів музулманьских піддапих. Тимто в Льондонї глядять посередньої дороги обминути всї ті перепони.

У Відні не мають нїчого проти конференциї, щоби лише не ставлено на дневнім порядку розправи про злуку Босни й Герцоґовини. З инших жерел знов запевняють, що імовірно таки не відбуде ся задумана конференция а все скінчить ся обміною нот між европ. державами. Особливо Франция починає підносити сумнїви що до конференциї, бо Росия бажав покинути дорогу безкорисного поступованя, а бажалаб положенє вихіснувати для себе і для чорноморскої фльоти в Дарданелях.

Вчера подали ми напасти, з якими накинули ся „Новое Время“ і „Бирж. Вѣдом.“ на бар. Ерепталя. Тимчасом петерб. кореспондент Berl. Tageblatt оповіщує цїкаву вельми возмову з визначним росийским державником, котрий між иншим сказав: »Бар. Еренталь ще на становищі амбасадора в Петербургї часто сходив ся з померпшм уже членом держ. ради Шванебахом і від него розвідав всї слабі сторони Росиї і се знаменито опісля вихіснував. В Бухльовицях віднїс він сьвітлу побіду над Ізвольским, котрому виявив намірн Австриї про злуку Босни й Герцоґовини і дістав від Ізвольского запевненє, що Росия небуде сему опиратися. Поясненє суперечностий виявить ся доперва по поворотї Ізвольского на послуханю австр. амбасадора Берхтольда у царя, бо Берхтольд був сьвідком розмови бар. Ерепталя з Ізвольским в Бухльовицях. Цар вимагає конечно, щоби Ізвольский був на тій авдиєнциї Чи успіхи дипльоматичних поїздок Ізвольского до Льондону, Парижа і инших европ. столиць (в справі конференциї) зрівноважать его невдачу в Бухльовицях, не дасть ся ще тепер предвидїти. Росия не буде на тій конференциї ставити домагань що до винагороди, а конференция не змінить нїчого в злуцї Босни й Герцоґовини з Австриєю“.

Отся розмова росийского державника кидає цїкаве сьвітло на дипльоматичну справність і рішучість бар. Ерепталя, а крик росийских дневників має лише цїлию, усмирити невдоволенє задля неудач Ізвольского.

В Сербії з одного боку запевняють про мирні наміри, а з другого тривають дальше войовничі промови і визиваня. До яскравої демонстрациї проти Австриї дійшло в Шабачу, де спалено австро-угор. прапор, а наслїдком того багато демонстрантів увязнено. Тимчасом перед мінїстерством внутр. справ в Білгородї зібрали ся студенти, разом з учасниками віча, що тодї відбувало ся на вість про ті увязненя, щоби занести проти того протест Секц. шеф Ностич іменем мінїстра внутр. справ звістив. що увязнених визволено, а товпа серед окликів вдоволеня вирушила перед палату кн. Юрія і зробила єму велику овацию. Наслїдник престола промовив відтак до народу: Любі братя! Ваше одушевленє є для мене доказом вашої здібности до оборони ваших прав силою, як инакше буде неможливо. Біль нам заподіяний терпимо всї, але мусимо загоїти задану рану нашому серцю, щоби ми могли жити і бути готові під прапором короля Петра зложити докази, що Сербія не може бути живим мерцем і щоби ми могли стануги до боротьби з тиранами. Зоря Сербії повинна засиять, инакше народ марно згине“. Сю промову принято оплесками і окликами в честь наслїдника престола і короля.

Положенє короля Петра грізне. Дневник „За Отачбину“ взиває его до уступленя в користь кн. Юрія, бо сей не є скомпромітований убийством короля Олександра і буде міг усунути заговорників, що держать Петра в своїх руках, та навязати взаємини з европ. державами.

В Пештї розійшла ся підчас засїданя угорскої делеґациї вість, що король Петро наміряє утечи з Білгороду. Віднесено ся з запитанєм до Білгороду, на що наспіла відповідь, що вість на всякий спосіб характеристична, але не певно, чи правдива. Нема однак сумнїву, що в Сербії кишить, як в улю, настрій населеня зміняє ся що хвилї, і не відомо, що принесе слїдуючий день.

Урядова Сербія постановила здержати ся з рішучими кроками аж до повороту мінїстра загр. справ Мильовановича, котрий виїздить до Парижа, Риму і Берлїна а бувший мінїстер Пасич виїздить до Петербурга. Nar. Listy звіщають, що король Петро видасть манїфест до народу, щоби здержав ся від демонстрацій аж до висліду конференциї. Чи се поможе що при палкій вдачі сербского населеня і посупованю наслїдника престола Юрія, котрий довів до повного розладу у відносинах до короля, можна вельми сумнївати ся. Між кн. Юрієм а мінїстром-президентом Мильовановичом прийшло до страшної перепалки, бо мінїстер президент бачить в князю грізну небезпечність для Сербії

Огляд часописий.

(*»Рідний Край« про задачі української інтелїґенциї, щоб стати нам поруч з иншими культурними народами. Ще про смерть і заслуги Миколи Дмитрівва. Świat Słowiański про »Руслана« з нагоди статий »Сучасне положенє Русинів« і про відносини Поляків до Москвичів*).

(Дальше).

»Рідний Край« присьвячує також спомини щирому дїячеви українському Дмитрієву, що так нещасливо закінчив лїтом житє. Ся стаття кидає сьвітло не тілько на роботу і заслуги покійника, але й відносини самої часописи. Тим то подаємо її тут в цїлости.

Видко було, що сей куточок у Яреськах обібрав М. Д—в собі для дїйсного спочинку, спочинку тїла і душі.

Дача ся — відновленє України. Хата збудована в щиро українському стилї XVI—XVII віка. Навкруги — сучасна, не підроблена Україна. Тихо, лагідно скрізь. Село розкинулось на бугрі, а внизу біжить річка, та сама річка, що стала М. А—чу могилою... Тут він старанно улаштовував ся, дбав про найменші подробиці, щоб дача прибрала і затишний і щиро-український вигляд. Я постеріг, що він любив своє кубельце, бо коли він приїхав другого дня з Полтави, видко було, що крізь втому розлягаєть ся в його істоті якесь задоволенє, тиха радість.

Але повного одпочинку від роботи він тут всеж не дістав. Прочувши, що має приїхати Микола Андрієвич, селяни зранку поприходили за порадами до його, як до юриста. Але се не тяжило небіжчика. Уважливо розпитував він кожного і давав пораду.

День швидко проминув у розмовах. Тем було багато, бо й час був такий. Найбільше його тодї турбувала доля »Рідного Краю«. Саме тодї часопись перебувала лихолїтє. Бракувало на виданє гроший. До тогож часопись позбулась фактичного редактора; вибраним і платним був до того часу д. Коваленко, але він через скілька місяців зрік ся редакторства. На жаль, менї не можна було через важливі причини пособити М—і А—чу в сій справі, хоч він і вдавав ся до мене.

До речі — про духовний зміст »Рідного Краю«. Вірний самому собі, Дм—в і тут дбав про біжучі справи народнього житя. Часопись, на його думку, повинна була збудити сонну народню стихію: збудити национальне самопізнанє, яко підвалину поступу народа. На сій основі »Рідний Край« повинен був єднати і орґанїзувати сили в ріжних кругах громадянства. Таке було, на думку М. Дмитрієва. завданє першої української часописи. Вона мала бути щиро демократичною. Завданє дуже поважне й тяжке. Щоб не збочити на шлях шовінїзму, або романтичного националїзму, треба було мати велику обережність, — і я певен, що нїхто не може закинути „Рідному Краєви“ в згаданих хибах.

Тогож дня у вечері я виїхав з Яресьок. Се було останнє наше побаченє, коли ми могли докладно розглянути оден одного. Згодом трохи, я побачив ще двічі М. Д—ва, але на короткий час: раз

у Полтаві, вертаючись з Київа (Думу вже тоді було розпущено), а вдруге і в останне — в Харкові, куди він приїздив. Не маючи вільного часу, він телеґрамою прохав мене вийти на зеліз. дворець. Таких саме запросин було ще чотири, і нас пятеро, незнайомих одно одному, стріли його на двірци Се дрібниця, але вона добре сьвідчить про вдачу небіжчика: часу, бач, нема, щоб по одинці бачитись з кожним, до тогож, гадав він, можна не здибати того або другого в помешканю, а тим часом требаж робити дїло. І от він ужив американьский спосіб.

На превеликий жаль, сього українського американця тепер вже нема серед нас!

*

Щоб зрозуміти згубу, яку дістала Україна від несподіваної смерти Миколи Дмитрієва, треба уявити собі сучасний стан річей. Перед нами Українцями, велике не зоране народне поле, котре жде робітників. Скрізь вони потрібні: і в справах культурно-национальних, і в социяльно-економічних і в політичних справах. Сї потреби зявились разом, коли, після довгої летарґії, Україна, вкупі з усією Росиєю, прокинулась і стала до нового житя. Розбурханий народнїй орґанїзм зажадав всього, що він потрібує, зажадав у повній мірі. Хвиля дуже важлива; задоволене сих потреб, і до тогож задоволене уміле — велике дїло народне. Такі завдання повстали перед більш-менш сьвідомими Українцями.

Але через те, що для сього треба осібних робітників, в кождій гільці национального житя, — то ще більше, а надто в сей час, на перших ступнях його, — потрібні люди, що можуть еднати сили, направляти їх на спільну роботу.

Невдячна, справдї, ся робота, непомітна, не лишає по собі видного слїду, — але без неї не можна виконати того великого завдання, якого вимагає від своїх дїтий Україна. Робота важка, але стає ще важчою від того, що занадто мало робітників, а дуже багато справ.

І от власне сю ролю і виконував Д—в: тихо, але невтомно, без упину працював він.

Може в його дїяльности були хиби, що виникали через хибне розуміне тої чи иншої особливої хвилини і сил, що робили в йому. Все те зрозуміло, коли уявити, скільки питань, ґрунтовних і дрібних, раптом піднялось за останні часи на Україні. Помилки сї можливі при напруженій роботї, при роботї похапцем*). Але в кожному разї дїяльність небіжчика була бездоганна з погляду щирого демократизму. Для загального дїла, для виконаня біжучих справ, щоденної але потрібної роботи небіжчик працював так багато, несучи ту працю в жертву своєму народови, хоч власні громадскі політичні гадки його сягали далеко за межі буденних справ.

*

6 го липня року 1908-го його не стало.

Стомлений за тиждень роботою, Микола Андрієвич поїхав у неділю в Яреськи, спочити. Пішов до річки купатись. Син з наймичкою — теж. І от серед тиші, коли холодна вода осьвіжила втомлене тїло і заспокоїла затрівожені нерви, десь з річки розлїг ся галас:

— Ратуйте, ратуйте!

То гукала, утопаючи, Галя, наймичка.

Чоловік, що метою житя свого поклав ратувати знеможений народ, не міг зостатись байдужим до сього поклику. Микола Дмитрієв кинувсь знову в воду. Кинувсь і... загинув сам.

Смерть ся — нїби символ. Траґічний символ!

— Ратуйте! — то гукає знесилений, темний, український народ, то благає помочи занедбана всїма Україна!

Микола Дмитрієв всїм житем своїм і своєю смертю показав нам, що треба робити в таких випадках.

Нехай передчасна смерть сього не втомного робітника служить нам символом наших обовязків перед народом!

Спи спокійно, друже! Спочивай!

Микола Байздренко.

(Дальше буде).

*) Не помиляє ся тілько той, що нїчого не робить! *Ред. Русл.*

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Харитини муч.; римо-кат.: Луки Евангл. — В понеділок: руско-кат.: † Томи апост.; римо-кат.: Петра з Алькан. — Ві второк: руско-кат.: Сергія; римо-кат.: Фелїц.

— **Радник Олександер Барвіньский** одержав від Его Величества цїсаря Франц-Йосифа I найвисшу подяку за „памятну книгу“, видану Руским педаґоґічним Товариством п. з. »Цїсар і король Франц-Йосиф I (1848—1908)“. Крім сего повідомила цїсарска канцелярия радн. Барвіньского, що згадану памятну книгу прийнято до ц. к. родинної бібліотеки. Додамо хиба, що краєва Рада шкільна поручила сю книжку на премії для шкільної молодїжи і до шкільних бібліотек.

— **На „Земельний Банк Гіпотечний“** субскрибовано до дня 16. с. м. 1.500 (тисяч пятьсот) штук акций, отже більше як половину цїлого основного капіталу акцийного. На запитаня, як довго можна ще ті акциї субскрибувати, подає ся до прилюдної відомости, що субскрибувати можна ще до кінця жовтня с. р., однак, з уваги, що залежить дуже на скорім покінченю субскрипциї, просить ся о поспіх. Заяви, листи субскрипцийні і задатки на акциї „З. Б. Г.“ треба посилати на адресу: Товариство взаїмного кредиту »Дністер« у Львові, ул. Руска ч. 20. — *Від комітету основателїв „З. Б. Г.“.*

— **Руска Захоронка в Стрию.** Перші конституюючі загальні збори тов. „Руска Захоронка“ в Стрию на Шумлянщинї відбудуть ся в неділю дня 18. с. м. о год. 11·30 в полудне в салї „Народного Дому“. Передвступні роботи коло отвореня захоронки вже майже скінчені. Комітет основателїв закупив на захоронку реальність на розї улиці Рускої і Шумлянщини за суму 6.000 К, котру то квоту позичено в касї на сплату в 6 піврічних ратах за порукою 11 членів. Роботи коло внутрішного уладженя вже виконують ся, так що з днем 1. падолиста захоронка буде отворена і до публичного ужитку віддана. Догляд над дїтьми буде поручений СС. Служебницям. Русини особливо в Стрийщинї, з огляду на важну задачу товариства, повинні приступати в его члени (вписове 1 К, місячна вкладка 20 сот.), а також причиняти ся датками до покритя коштів закупна дому і внутрішного урядженя. Датки належить складати на руки п. Ольги Тишиньскої в Задатковій касї в Стрию.

— **Електричний трамвай у Львові** їздить від вчера після зимового розкладу їзди. Рух возів починає ся о пів години пізнїйше. Перші вози реґулярні відїздять від Віденьскої каварнї на всї сторони о год. 6·30 рано, а останний віз вертає до ремізи о 11. год. в ночи. До ранїшних поїздів відїздять два вози надпроґрамово від Віденьскої каварнї на гол. дворець о год. 5·40 і 5·45 рано.

— **Мрака.** Від кількох днїв вкриває околицю Львова густа, непроглядна мрака, яка тільки в Льондонї дає ся в осени в знаки населеню. Лише хвилями, як подує сильнїйший вітер, мрака уступає, а потім знова повертає. Для людий хорих на груди се час найкритичнїйший.

— **Будова вежі св. Марка** в Венециї доведена тепер до висоти 48·17 м. Цїла вежа буде висока 99.32 м. Доси зужито мілїон цегол.

— **Смерть 200 осіб.** Поспішний поїзд, який їхав з Мецу до Детроа в півн. Америцї, попав на пожар лїсів, запалив ся і випав із шин. Всї подорожні, в числї поверх 200, згинули.

— **Небезпечна забава.** Двоє дїтий зелїзничого будника коло Вел. Вараждину найшли динамітний набій і бавили ся ним. Ненадїйно набій вибух і розірвав дїтий на кусні.

— **Сегорічний урожай в Чернигівщинї** був кепский. Озима пшениця дала врожай низше пересїчного; в сосницкім пов. збирали 35 проти 60 пуд., у козелецкім і конотопскім 50—60 пуд. проти 100—120 пуд.; краще вродила пшениця в борзеньскім п.; де збирали 90—100 проти 70 пуд. Урожай жита кепский; в конотопскім, борзеньскім, сосницкім і по части глухівскім пп. десятина дала ледве 15—20 проти 50—60 пуд; в глухівскім п. подекуди також збирали по 100 проти 75 пуд.; не кепский урожай був у мглиньскім і суражскім п. Урожай вівса вийшов нїчого собі; в сосницкім і глухівскім пп. поруч з кепским зустрічає ся й гарний урожай. Ячмінь дав урожай вище пересїчного; в борзеньскім, по части в козелецкім та сосницкім пп. урожай ячменю зовсїм гарний; в козелецкім п. місцями збирали до 120 проти 80 пуд. Зерно досить неоднакове; жито здебільшого кепске, дрібне й легке; яре збіже здебільшого цїлком гарне.

— **Дрібні вісти.** В Буську згоріло онодї 7 стоділ зі збіжем і 6 инших господарских будинків. Шкода велика. Ратунок був дуже тяжкий, бо ратункові прибори були в лихім станї, а бочки на воду уряд громадский розпозичив до будови домів. — Дотеперішне слїдство в справі дефравдациї в „Związku kredyt.“ у Львові виказало, що касиер Яков Вайсман здефравдував 88.882 К, а крім того понатягав приватні сторони на 62.009 К. Вайсман признав ся до дефравдациї і буде сидїти в слїдчій вязниці аж до судової розправи. — Краєвий видїл розписав конкурс на посаду лїкаря в Більчу золотім з платнею 1.700 К, вільним мешканем і 800 К додатку за лїченє двірского персоналу. Поданя можна вносити до 15. падолиста с. р.

Оповістки.

— **Послїдний репертуар львівского руского народного театру в Коломиї.** (Сьвя Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

В неділю дня 18. с. м. послїдне представленє „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

— **Руский театр** переїздить з Коломиї до Станиславова і відограє там ві второк „Марійку“ ческий народний образ зі співами в 5 дїях Ал. і В. Мрштіка.

— **Театр львівского „Сокола“** відограє завтрішної неділї о 7. год. вечер „Сто тисяч“ комедию в 4 дїях Карпенка-Карого.

— **Надаче презент.** Намісництво запрезентувало о. Романа Гуменюка, сотрудника з Староїсоли, на парохію в Миговій, а о. Омеляна Венгриновича, пароха з Матієвої, на парохію в Тилїчу.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 17. жовтня 1908.

Перед дневним порядком пос. Винничук попирав петицию Руск. тов. педаґ. в Станиславові о запомогу. Пос. Старух вніс інтерпеляцию в справі надужить на почті, а се що до петициї пожарного »Сокола“ в Козлові, про що в нашім дневнику ми онодї писали.

З дневної черги сойм відослав до комісий звіти кр. видїлу в справі петиций емер. учителїв народних і вдовиць по учителях та звіти що до влученя Посади сяноцкої до м. Сянока і що до вилученя присїлка Березів середний з громади Березів вижний.

При дальшій дискусиї над Райфайзен-

ками промовляв пос. Скварко, відпираючи заміт, немов би Русини вносили політику до Райфайзеньских спілок. По промові референта принято внески комісиї, а відкинено внесеня руских послів, щоби заступник директора патронату і два люстратори були Русинами.

З черги сойм поручив кр. видїлови розслїдити справу будови зелїзниць з Жовкви до Кристинополя і з Бродів до Тернополя.

Іменем дорогової комісиї п. Урбаньский вніс, приняти звіт кр. видїлу про дороги за останних півтора року і поручити кр. видїлови обробити проект украсвленя деяких повітових і громадских доріг та направи знищених доріг. Над тою справою промовляли пос. Король, Стояловский, Т. Старух, Макух, Бернадзїковский, Заячук і инші, почім дальшу дискусию відложено на слїдуюче засїданє в суботу.

Перед замкненєм засїданя пос. Олесницкий поставив запит до предсїдателя шкільної комісиї, пос. Райского, в якій стадиї находять ся внески українського клюбу що до зміни шкільного закона з 1867 р., та що до заложеня кількох руских ґімназий,

Межи зголошеними внесеними були п. Ант. Теодоровича в справі утвореня староства в Обертинї і повітового суду в Чернелицї.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

—

Про холєру.

——

(Дальше).

Але так швидко мікроби плодять ся лиш тодї, коли є всї ті вигоди, які їм потрібні, себто корм орґанїчний, тепло, темрява і вогкість. Колиж їм холодно або голодно або сухо стає, тодї вони перестають плодитись і завмирають на час або пропадають зовсїм. Але деякі мікроби тодї мають ще инший спосіб: розпадаєть ся мікроб на дрібненькі зернята, мовби насїня і те насїня (спори) вже не боїть ся ні холоду, ні висиханя, ні корму єму не треба. А як попаде таке мікробне насїня, ся спора, у вогке, тепле місце, де є корм добрий для мікробів (помиї, ґній або инша нечистота), то виростає кожде зернятко у живого мікроба і знов він плодить ся старим способом, дїлючись на двоє. Точнїсенько так як з деякими ростинами буває: квітка яка або пшениця чи жито у стеблї росте добре тодї, коли земля добра, коли тепло й вогко, а без того вона нидїє, пропадає, сохне. А насїня, що з квітки, або зерно пшениці чи жита може жити без корму (без землї) по скільки лїт, холоду не боїть ся, а у сусї єму ще краще, ніж у вогкості. Як щож попаде зерно у вогку, теплу землю, то й виростає з него знов ростина.

І багато без лїку є тих преріжних сортів мікробів, і плодючі вони страшенно. Ми не бачимо їх простим оком, але є вони скрізь: і у водї, і в повітрі, і в землї, і на тїлї нашому і на одежі, і на харчах наших — скрізь.

II.

Може хто подумає собі, що коли так багато тих невидимих ворогів наших, коли вони такі плодючі, то давно вже повинні були згинути на сьвітї всї люде, вся животина.

На щастє наше природа дала нам багато засобів для оборони від зарази а найдужчий найміцнїйший з тих засобів — є розум, осьвіта і наука.

Але почнемо з найпростїщих засобів, які обороняють наше тїло від мікробів — розношників заразних хороб.

Шкура наша, коли вона цїла, не поране на, — добре захищає наше тїло від мікробів. Через цїлу шкуру вони нїяк не можуть прийти у тїло. Але, як зробить ся на шкірі ранка, виразочка, хочби найменша, то через неї дуже легко й швидко можуть попасти у тїло мікроби. Бо вонижк такі маленькі й дрібні, що досить для них найменшої, навіть невидимої раночки. Досить буває вдряпнутись, почухатись нечистою рукою або щоб муха вкусила, чи комар, чи блоха або блощиця, щоб через таку малесеньку ранку пройшла у тїло зараза. Таким чином, через таку шкіру заражають ся люде на сибірску язву, биштих, ґнійні чираки, пропасницю, сифілїс (пранцї) та инші хороби.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 17. жовтня.

Відень. Часописи доносять, що на оногдїшній раді міністрів ухвала на відроченє ческого сойму перейшла сїма голосами нїмецких міністрів проти чотирох голосів ческих і польских міністрів.

Наслїдком того вибухло кабінетове пересиленє. Надїють ся, що цїлий кабінет подасть ся до димісиї.

Ческі міністри Фідлєр і Прашек зголосили свою димісию.

Будапешт. Полїция займає ся тут якою сензацийною справою і арештувала много осіб. Яка то справа, певно не знати. Одні говорять, що то мав бути заговор на житє цїсаря або іспаньского короля. Инші кажуть, що викрито перепачковуванє оружя до Сербії. Magyar Hirlap доносить, що у пештеньского адвоката Дарваса найдено при ревізиї листи, компромітуючі дуже високо поставлені особи.

Будапешт. З Сараєва доносять, що жандармерия в Герцоґовинї сконфіскувала манїфест сербского короля Пєтра, з покликом до оружного повстаня в Боснї і Герцоґовинї.

Подорожні з Плєвлє розповідають, що на сербско-боснїйскій границї стоїть в поготові около 5.000 сербского війска.

Відень. В политичних кругах говорять, що Сербія проєктує оружний напад на новобазарский санджак, як лише звідтам винесе ся решта австро-угорскої залоги. Очивидно, що Австрия не може пристати, аби Сербія занявши сей санджак, відтяла нашій монархії дорогу на схід.

Білгород. „Дневни Лист“ оголошує текст умови, яку мала заключити Австрия з Болгариєю: Австрия признає оголошенє независимости Болгариї і прибранє титулу царя кн. Фердинандом та обовязує ся піддержувати Кобурску династию на болгарскім престолї. За те на випадок війни і у всїх балканьских справах Болгария помагає Австриї.

Земунь. Австрийскі монїтори на Дунаю задержали коло Нового Саду полуднево-нїмецкий пароплав, що віз оружє до Сербії.

Відень. W. Allg. Ztg дізнає ся, що відносини межи Туреччиною а Болгариєю погіршили ся. Болгария виповість Туреччинї війну, як би Туреччина посунула своє військо під болгарску границю.

Прага. Всї ческі сторонництва згідно заявляють, що відроченє ческого сойму мусить відбити ся на працях державної ради.

СПІШІТЬ СЯ

і закладайте фабрики

ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК

бо в котрій громадї нема ще тої фабрики, то там заложить Видїл повітовий свою

А тогди так гарний заробок пійде в паньскі кишенї, бо знайте, що виріб цементових дахівок приносить річно найменше 3.000 К чистого зиску. Видїли повітові вже позакладали свої фабрики в дуже богато громадах Тернопільщини, Городенщини і много инших повітах. Тож спішіть ся до дїла, бо за кілька днїв вже буде запізно, а тогди будете жалувати.

Хто схоче заложити собі ФАБРИКУ ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК, най напише до найбільшої руской фірми Торговельно-Господарского Дому Стефана КОВЦУНЯКА в Коломиї, а звідти єму щиро порадять. Адреса така:

Торговельно-Господарский Дім

СТЕФАН КОВЦУНЯК в Коломиї.

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівцї, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (1—5)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів міліона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви спецыяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярия отворене для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1 15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Горук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 228. Львів, второк дня 7. (20.) жовтня 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Ческе пересиленє дійшло до великого заостреня в хвилї вельми трудній для Австро-угорскої монархії, в хвилї, в котрій наша монархія в заграничній полїтицї має доказати свою житєву силу супроти напираючих з усїх сторін супротивних струй. Як раз в такій трудній і многоважній для монархії хвилї булоб потреба однодушности і єдности у внутрішних справах, бо лише така єдність може супроти заграниці виявити потрібну силу. Тимчасом в хвилї страшної европейскої запутанини провідники ческого і нїмецкого народа в Чехах не могли здобути ся на те, щоби заняти в такій хвилї становище висше понад особисті і партийні справи. Єдність у внутрішній полїтицї австрийских сторонництв парляментарних є навіть задля того тим більше бажана, що мадярскі независимцї, котрі доси не вспіли у Корони добути згоди на повне змадярщенє армії і держави, зуміли би вихіснувати сю критичну хвилю для осягненя своїх відсередних змагань.

Безуспішність правительства в ческій справі проявила ся передовсїм зголошенєм мінїстрів Прашка і Фідлєра о відставку У відроченю ческого сойму і в ухвалї більшости ради мінїстрів за відроченєм добачують згадані мінїстри ческі податливість правительства супроти Нїмців із шкодою для ческого народа, бо нїмецкі обрукцийники виразно домагали ся від правительства відроченя сойму. Задлятого подали ся в пятницю мінїстри Прашек і Фідлєр о відставку. Льоґічно повинні би були на основі конституцийного розуміня таке поданє внести нїмецкі мінїстри, бож Нїмцї в ческім соймі вели обструкцию і бодай намагали ся доказати, що они є покривдженою стороною. Тимчасом стало ся навпаки а то задля того, бо в дїйсности не маємо справдешнього парляментарного правительства, лише спарляментаризованє, — президент мінїстрів покликав до кабінету представників ріжних сторонництв, щоби єму улекшували з ними переговори. Тимто для теперішнього мінїстерства не може бути міродатною конституцийна льоґіка.

Задля того вісти, які появили ся опісля про пересиленє цїлого мінїстерства, треба вважати що найменше передчасними. З огляду на заграничні справи має мінїстерство перевести важні для монархії справи, н. пр. чим скоршу полагоду парляментарну злуки Босни й Герцоґовини, отже зовсїм річ зрозуміла, що в так поважній для монархії хвилї не може правительство допускати до того, щоби межинародний спір в однім краю доводив до уступленя цїлого мінїстерства. А щоби до сего не дійшло, то само про себе розуміє ся, що просьба о відставку не буде принята. На се вказує півурядовий голос, близький мінїстрови Прашкови, що крок обидвох ческих мінїстрів не є звернений проти бар. Бека, котрого прихильність ческій справі они признають але проти нїмецких мінїстрів, бо Нїмцї раді би повалити бар. Бека, щоби ввести урядниче мінїстерство. Таким способом остануть на своїх становищах ческі мінїстри, остане і бар. Бек, бо сучасне полїтичне положенє монархії не може допустити до пересилевя цїлого мінїстерства і загрожувати его становищу. Вільне від пересиленя положенє повинно після погляду міродатних кругів перетривати день 2-го грудня, а що найменше до скликаня держ. ради, котра мала зібрати ся 3. листопада, а як тепер звіщають. доперва коли 15-го або 20 го. Тодї рішить ся дальша доля мінїстерства бар. Бека.

Мінїстер-президент бар. Бек, як звіщає оден праский дневник, мав виїхати в понедїлок до Будапешту, щоби монарсї здати справу про полїтичне положенє. Тимчасом союз нїмецких послів соймових зібрав ся в пятницю після засїданя, щоби нарадити ся про однодушне поступованє нїмецких послів в держ. радї на такий лад, як се було в ческім соймі. Одначе, як запевняють з Відня, були би нїмецко-поступові і радикальні посли в держ. радї зовсїм відокремлені, бо не піддержали би їх обструкцийних змагань ані християньскі суспільники ані социялїсти, а тим менше славяньскі сторонництва.

Так само нараджували ся молодочехи і ческі хлїборобники, щоби довести до однодушного поступованя ческих послів в держ. радї. Ческі посли у відозві виданій вказують на се, що на нїмецку обструкцию в соймі і его відроченє може бути лише она відповідь: остра опозиция в держ. радї. Галабурди на останнім засїданю викликали Нїмцї і на них спадає одвічальність. Наслїдки можуть бути поважні і необчислимі, але ческі посли можуть спокійно і рішучо глядїти на будучину.

Заграница.

З Сербії наспіли вельми грізні вісти про войовничий настрій. Серед тої грози воєнної набирають незвичайної ваги дві події, котрі розкривають виглядн на случай европейского заколоту. Як ми вже звіщали, цїсар Франц Йосиф відручними письмами повідомив европ. держави про злуку Босни й Герцоґовини, а до цїсаря Вільгельма выслав власноручне письмо. Отже наслїдком сего прибув до Будапешту нїмецкий амбасадор Чірский і довший час переговорював з бар. Ерентальом а опісля був на окремім послуханю у цїсаря, і вручив відповідь цїсаря Вільгельма на лист цїсаря Франц Йосифа N. W. Tagblatt оповіщує про се послуханє Чірского у цїсаря Франц Йосифа, що передовсїм іменем нїмецкого цїсаря запевнив, що Нїмеччина стоїть непохитно при союзї з Австро-Угорщиною, а в листї нїмецкого цїсаря містила ся заява, що Нїмеччина безуслівно згоджує ся на злуку Босний Герцоґовини. Так само Morning Post, як звіщають з Льондону, запевняє, що посланництво нїмецкого амбасадора до цїсаря Франц Йосифа мало вельми досягле значінє, а лист нїмецкого цїсаря містив приреченє оружної помочи для Австро-Угорщини з боку Нїмеччини. Як звіщає N. W. Tagblatt цїсар по прочитаню сего листу був вельми вдоволений.

Все те стає найлїпшим доказом, як безосновні є всї донесеня віденьского кореспондента всепольского Słowa про відокремленє Австро-Угорщини, так само як недавно сей дневник запевнив усїх про відокремленє Нїмеччини.

Друга вельми важна подія, яка є в тїсній звязи з попередною, є послуханє передвчерашне турецкого амбасадора у цїсаря Вільгельма. Ново іменований амбасадор Осман Мізаміль-паша запевняв на послуханю цїсаря Вільгельма, що вважає своїм обовязком удержати традицийні добрі взаємини між Нїмеччиною а Туреччиною. Цїсар Вільгельм заперечив всїм розсїваним останними часами вістям, начеб его відносини до Туреччини змінили ся і запевнив, що Нїмеччина і в будучині буде відносити ся приязно до Туреччини і єї володаря і бажає їй корисного розвитку в конституцийнім напрямі.

Так само N. fr. Presse оповіщує розмову визначного, не наіменованого нїмецкого державника з своїм дописувателем берлїньским, в котрій сей державник заявив, що зовсїм безосновні є всякі докори звернені проти Нїмеччини, начеб она не піддержувала тепер Австриї. Навпаки від самого почину в справі злуки Босний Герцоґовини стояло нїмецке правительство і стоїть рішучо при Австриї і нїколи не згодить ся на участь в конференциї, в котрій не взяла б участи Австрия.

Виглядн конференциї стають що раз непевнїйші, а посланництво в тій справі Ізвольского по европейских столицях остане імовірно без успіху. Дивним сособом проти всякого звичаю оповіщено через Ag. Havas програму конференциї, а між иншими точка 7 про відшкодованє Сербії і Черногори коштом Герцоґовини викликало в Парижі велике невдоволенє, а мінїстер загр. справ Пішон звернув ся зараз до австр. амбасадора з заявою, що осуджує се оповіщене і що оповіщенє в такім напрямі містить особисті домаганя Ізвольского, з котрими не згоджує ся Франция. Пішон зазначив, що вставленє Ізвольским сеї точки може ударемнити цїлу конференцию, а такий сам погляд висловив дневник L'Eclair, що таке поступованє виглядає або на макіявелїзм або що самі ініциятори бажають ударемнити конференцию. Тимчасом Echo de Paris пише, що Ізвольский випирає ся;

начеб він мав що небудь спільного з тим оповіщенем.

З мірою того, як упадають вигляди конференції, зростає г р о з а в і й н и, а відносини в Сербії і її становище супроти Австрії так заострює ся, що можна чудувати ся терпеливости нашої монархії, котру Сербія прямо пре до війни. Білгородскі дневники прямо взивають населене, щоби р о з б и в а л о всї склепи австро угорских горожан. На границях мала Сербія нагромадити вже понад 5000 добровольців, а кождої хвилї може прийти до пограничних напастий і положене зробити неможливих до удержаня мира. Недалеко Увачу, на границї Сербії і Босни, звідки веде гірский плай до Плевле, збирають ся сербскі добровольцї, щоби вдерти ся до санджаку.

В Сараєві числять ся з тим, що кождої хвилї можна сподївати ся наїзду сербских ватаг через Дріну. Австр. мінїстерство загр. справ мало знов вислати рішуче представлене до Білгороду, бо Сербія визиває найлегкодушнїйшим способом Австрию, щоби приневолити її до війни, котра з військового становища доведе Сербію до нещастя і є зовсїм безвиглядна, хоч Сербія покладає надії на вмішане европейских держав. Над Сербією громадять ся грізні тучі, виступають духи з кривавої ночи 11. червця... Терпеливість Австриї виставлена на тяжку пробу, але колиб справдили ся вісти про знищене австро-угорских склепів, тоді не довго треба буде ждати на рішучу відповідь Австриї.

На грізне положене в Білгородї вказує так ож обставина, що там відбули ся великі збори чинних і нечинних офіцирів, щоби довести до примиреня між заговорниками і їх противниками, а тим способом усунути розєднане в сербскій армії. До Цетинїї прибув недавно сербский посол і розвинув там вельми живу дїяльність, щоби довести до спільного военного дїланя обох держав. До Pesti Herlap-у доносять з Білгороду, що оден висший офіцир сербский висловив ся, що Сербія може до 20 днїв поставити около 250.000, а з добровольцями чорногорскими і турецкими (?) до 400.000 війска. До тогож самого дневника доносять, що й в Хорвациї аґенти намовляють, щоби молоді люди зголошувати ся яко добровольцї до Сербії.

Н е б е з п е ч н і с т ь в і й н и збільшає ще й ся обставина, що невдоволене королем Петром в Сербії зростає і часописи взивають его рішучо до уступленя. Навіть вірні доси королеви дневники висловлюють ся, що він буде приневолений уступити, одначе сумнївають ся, чи князь Юрій обійме наслїдство. Деякі заграничні дневники вказують на анґлїйского принца яко можливого наслїдника. В залозї військовій в Н ї ш у повело ся правительству сербскому случайно відкрити розгалужений вельми заговор між офіцирами проти короля Петра, а з тої нагоди деякі найвисші офіцири скомпромітовані. Мінїстерство війни перехопило оден примірник проклямациї розкиненої між офіцирами всїх залог, в котрій прямо взиває ся їх до зломаня присяги вірности *королеви*.

Ще до спомихів про Тадея Рильского.

Цїкаво буде для наших земляків почути голос українського селянина Івана Ч у п р и н и, що ходив в Романівцї до школи, в котрій учив пок. Рильский. Сі спомини І. Чуприни вельми характеристичне кидають сьвітло на незабутнього учителя »менших братів« і его взаємини до селян взагалї. Приклад дїяльности пок. Рильского повинен і у нас найти наслїдовників поміж нашою осьвіченою верствою, щоби таким способом розповсюджувати науку і просьвіту між неграмотними селянами. Тим то даємо місце статї оповіщенїй в київскій »Радї« під заголовком:

Памяти незабутнього вчителя*).

»І сьвіт тихий, не вечернїй
Тихенько засяє".

Як покійний Тадей Рильский бажав, щоб той сьвіт новий засїяв над нещасним »меншим братом про се, як учень его школи, я хочу кілька слів розказати.

Почав я до школи в Романівцї ходити в 1883 роцї. Учителем в школї був Рильский, який по своїй добрій охотї, в своїм домі відкрив для селяньских дїтий школу і на свій кошт наняв до себе для допомоги з Київа бувшого учня київскої Олександрівскої ремісничої школи Д. Г. Бессарабова. Отже кожного дня з 9 ти годин ранку і до другої години дня вони вдвох учили дїтий, яких приходило з села коло сотнї.

Як Рильский, так під впливом його й Бессарабів, були дуже добрі вчителї, поводились з дїтьми привітливо та лагідно; кар нїяких не вживалось і проте дїти в школї поводились дуже гарно — не пустували і вчились пильно. Наука в школї велась по московских книжках, а викладова мова була українська. Вчили азбуки по розрізним буквам, як навчивсь азбуки, тимиж буквами учились складів, підучившись складів, переходили до читаня книжок (книга для чтенія Л. Толстого) першої, другої, третьої і четвертої, потім читали »Родное слово« Ушиньского, або »Зернишко« Лубенця. Читаня велось ґрупами, оден читав голосно, а всї по книжках слїдили; голосно читати учитель загадував по черзї то тому, то другому і як прочитають яку небудь байку, то зараз своїми словами по черзї переказували прочитане. Разом з тим починали вчити й письма. Аритметика починалась разом з азбукою, тільки для малих дїтий загадувались на память маленькі задачі і на гурт — хто скоріще рішить, то той і розясняє всїм у голос. як він її рішив. Задачі задавались малим дїтям без задачника, по українському й дуже гарні. Як підучать ся читати, писати та щитати на память, то починають учити Закон Божий, аритметику по задачнику Євтушевского, ґеоґрафію, а потім ботанїку, зоольоґію, фізику, хемію, історию всесьвітню, України й Росиї. Рильский понакуповував усяких приборів для фізичних і хемічних опитів. Велась ся наука терпеливо; по маленьку то того, то другого підучував ся хлопець і все те так гарно розвивало хлопця, що от вже пройшло майже 25 років, як ми старші учні вийшли з Романівскої школи, а й досї котрий небудь з нас розкаже докладно про житє ростин, про будову тїла живих тварів та чоловіка, про складові частини воздуху, про те, як виробляєть ся електричність, про соняшну систему, яка де зірка, як движеть ся, скільки має сопутників, як і через що мінить ся сонце і місяць, де які й як народи живуть і багацько иншого. Читалось там часом з книжок на росийскій мові, а найбільше Рильский викладав по українському без книги.

Все те викладалось дуже просто, зрозуміло, так що з самого вечора поки вчились читати, писати і щитати, то збирались самі грамотні, а під кінець, коли вже Рильский починав викладати про що небудь, то сходилось багато й неграмотних, так що набеґь ся людий повнїсїнька школа. Закінчувалось читанем чого небудь з белєтристики з росийского, а найбільше з українського письменства, а потім ґуртовним співом народних пісень і показуванем картин з волшебнаго лїхтаря. Коштом Рильского була заснована при школї чимала бібліотека, з якої всї учнї брали до хати книжки для читаня. Як приносив той, хто брав для читаня книжку, то мусїв розказувати зміст книжки і тут же йому пояснювалось те, чого він не зрозумів.

(Конець буде).

*) Містимо сї спомини селянина, як цїкавий материял до характеристики тої невидної працї, якою на віки лишив по собі память покійний Рильский у серцях своїх учеників. *Прим. „Радн“.*

Новинки

— **Календар.** Ві в т о р о к: руско кат.: Сергія; римо-кат: Фелїц. — В с е р е д у: руско-кат.: Пелагії; римо-кат.: Уршулї.

— **З тов-а „Учительска Громада“.** Статутово-орґанїзацийний Комітет подає до відома, що почавши від 18 го жовтня розсилає запрошеня в члени товариства і просить всїх, що бажають вступити в члени товариства відослати підписану заяву, долучену до запрошеня, до Комітету під адресою Всеч. о. д-ра Стефана Юрика, катехита у Львові, Підвалє ч. 9. І. пов. Рівнож просимо присилати під сею адресою всї письма і вкладки до товариства. Хто би через помилку або задля незнаної адреси не одержав запрошеня, зволить віднести ся до комітету під повисшою адресою, а запрошене сейчас вишле ся.

— **Ювілей сьвященьства Папи.** У Львові відсьвятковано вчера 60-лїтний ювілей сьвященьства Сьв. Отця Пія X. Рано відбуло ся в лат. катедрі торжественне богослуженє, відправлене архіеп. Більчевским, з проповідю архіеп. Теодоровича. На богослуженю були намісник кр. маршалок, президент міста і ин. Вечером була в салї Фільгармонії сьвяточна Академія.

— **Доблестный „истинно-русскій“ юноша.** З нагоди увязненя Мончаловского, у якого найдено крім мапи Галичини з фортифікациями ще й власноручні его замітки на ту саму тему, заговорено також у віденьскій прасї про его товаришів, між ними про „доблестного юношу“ Марущака. Також онодїшне „Дїло“ подало про него отсї цїкаві звістки: „В 230. числї »Дїла« була згадка, що Мончаловский провадив підприємство з Марущаком, бувшим учеником прогнаним з ґімназиї за крадїж. Знаючи Марущака, подам кілька фактів з его житя — не тому, що се Марущак, а тому, що се оден з подвижників „русско-народной партіи“, яких є більше. Отже, як уже згадано, его прогнано з ґімназиї; до того він м у с ї в оженити ся. А що не мав з чого жити, став заходити до москв. товариства „Другъ“, де однак нїхто не приставав з ним, бо уважано его платним шпіґуном львівскої полїциї Се було в роках 1903 і 1904. Рівночасно з тим ходив Марущак до д-ра Студиньского, котрий тодї ладив до друку переписку Головацкого, та брав до переписування листи. Щоби піддобрити ся д рови Студиньскому, удавав Марущак Українця. За старанєм д-ра Студиньского дістала жінка Марущака місце учительки в Перегіньску; тепер вона є в Підбережу коло Болехова В часї виборів розбивав ся Марущак за Дудикевичом; по виборах ходив між людьми і надував їх. Був у д-ра Підлуского, Ікаловича, судиї Ґамоти і иншим; називав себе академіком і Українцем, казав, що не має за що учити ся. В часї виборів був і в о. Жиґаля в Болехові і робив пропозицию, щоби ему заплачено а буде за Костем Левицким аґітувати. Впав він і на такий концепт, що написав собі посьвідчене, що підбереска читальня є бідна, прибив печатку і ходив по селах та збирав датки — у свою кишеню. (Так надув о. Чекалюка зі Солукова, о. Авдиковича з Тростянця і иншим). Сей младенец обібрав се-

бе головою читальні общ. Качковского в Підбережу і тому бере всьо без гроший в крамниці читальні. Побіч того всего неумолимий він ворог Українців; де може, клене їм і, де може, розбиває віча. Радикали-атеїсти!" — кричить, хоч сам не хрестив своїх дітий, аж як его не було дома, жінка без его відома казала охрестити. Сих уже фактів досить, але в разї потреби можу і більше навести. Питаю: як его „соплеменники" дивлять ся на него? Перегляньте „Вѣстникъ Нар. Дому", а там найдете, що Марущакови дали 150 корон, титулом запомоги, щоби мав за що учити ся до матури. Читайте „Галичанина", а там знайдете, що „студентъ Марущакъ" произвелъ на сім або тім вічу таку а таку чудову промову. Останними часами уладжував Марущак віче в Підбережу з др. Сьокаломі Гецевом. Не правда, що гарна компанія?"

Від себе додамо ще отсї вістки: „Марущак" налазив мало що не всїх інтелїґентних, львівских Русинів з просьбами „о пособія". Рекомендував себе звичайно, що він слухач технїки, женатий, який не має з чого удержати себе, жінки і дітий. Так представив себе між иншими д-рови Студиньскому, який, милосердячись над его нуждою, дав ему переписувати частину кореспонденції Головацкого, причім Марущак заробив протягом одного місяця поверх 200 корон. При копіованю листів Головацкого вийшло на яву, що мнимий „технїк" мав дуже мало інтелїґенції, бо не умів дати собі раду з найлекшими до відчитаня актами. На се звернув увагу проф. Студиньский Марущакови, який тодї виспівав, що він є надзвичайним слухачем технїки, хоть і тут минав ся з правдою і що він готовить ся до матури по третій нескінченій клясї реальної школи. Марущак не вдоволяв ся однак розмірно легким заробком копіованя листів, але прямо не дав спокою др. Студиньскому по бібліотеках, улицях та дома і вижебрував менші та більші квоти. Рівночасно надував він щирого приятеля молодїжи, інжінєра В. Дидиньского, який давав ему через більше, як пів року по 60 корон місячно на удержанє, щоби Марущак міг зложити матуру. Остаточно повело ся радн. Барвіньскому і проф. Студиньскому виєднати жінцї Марущака посаду провізоричної учительки в долиньскім окрузї в Перегіньску. Тамошний управитель школи п. Борачок і его жена відступили Марущакам хату, дрова та несли їм щиру поміч в перших днях їх побуту на новім місци. За їх добре серце вивдячив ся Марущак паньству Борачкам чорною невдячностию. Він обвинив п. Борачка в судї о обиду чести і т. п., та почав слати на него доноси до ріжних властий. Хто знає, чи не его клеветам завдячував п. Борачок, що на бажанє староства, пана Борачка перенесено з Перегіньска до Звенигорода. Так само вивдячив ся Марущак свому добродїєви, о. інсп. Навроцкому, якого оклеветав перед одним з високих урядників в Радї шкільній краєвій, де однак стрінув ся з належною відправою. Взагалї для Марущака не було нїчого сьвятого, навіть честь его власної жени, з якою повінчав ся як „технїк", а і якої працї завдячує удержанє. Коли его жену перенесено до Підбережа, де парохом є дуже гарна людина о. Бирчак, Марущак натворив о. Бирчакови, чоловікови з полїтичних пересьвідчень „твердому" чимало пакостий. Ось якими індивідуами послугують ся наші Москвичі в часї виборчих аґітацій, віч і т. п. парад. „Галичанинъ" хвалив нераз промови Марущака звернені против народовців, хоть нїхто инший, а народовцї несли ему незаслужену поміч, та подбали о хлїб для его нещасливої жінки і дітий. Може бути, що нинї відпекав би ся его дуже радо „Галичанинъ", але Марущак мав вже між темними, замотиличеними московщиною селянами свою марку і позбути ся его та спаралїжувати его „роботу" прийдесь не легко. „Доблестный юноша..." нема що казати.

— **Перший снїг.** Минаючий рік зазначив ся в лїтописи нашого краю дивно і страшно. По тяжкій зимі, весни майже не було. Потім настало слітне лїто, а в ранній осени постудило так, що вчера занесло снїгом. В ночи потиснув мороз і звялив всю зелень. Як на половину жовтня, то зима за скоро наступає.

— **Демонстрациї в Празї.** Вчерашної неділї повторили ся в Празї протинїмецкі демонстрациї. Народні соціялїсти ческі найперше напали на нїмецких студентів і вибили шиби в нїмецкім касинї, де студенти схоронили ся. Потім демонстранти зривали нїмецкі вивіски на склепах і вибили щиби в нїмец. „mensa academica", в нїм. друкарнї при ул. Юнґмана, в готелї архікн. Стефана та в обох нїм. театрах. Нїмецких буршів на улицях били безпощадно. До дальших напастий не допустило війско, яке виступило в силї чотирох компанїй. В кількох місцях прийшло до бійки межи полїцию а демонстрантами. Арештовано 76 осіб. Спокій в місті настав аж по 10. год. в ночи.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок представленя 7½ вечером. Білєти продає „Народна Торговля", а від 5. год. каса театру).

Ві второк дня 20. с. м. „Марійка" ческий народний образ зі співами в 5 дїях Ал. і В. Мрштіка.

В середу дня 21. с. м. „Жидівка" опера в 5 дїях Галєвйого. Гостинний виступ М. Шляфенберґа, в ролї Елєазара.

В четвер дня 22. с. м. „Мари" родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

— **Краєва рада шкільна** іменувала заступниками учителїв в середних школах: Анд. Третяка в III ґімн. в Кракові, Кар. Бочара в II ґімн. поль. в Станиславові, Стан. Коменду в реальн. шк. в Ярославі, Влад. Солтисїка в ґімн. в Бродах, Вяч. Гоффа в реальн. шк. в Короснї, Ів. Лесняка в ґімн. в Дрогобичи, Ром. Яворского в ґімн. св. Анни в Кракові, Стеф. Підручного в руск. ґімн. в Перемишлї, д-ра Льва Розенцвайґа в ґімн. в Теребовлї, а Гонорату Кліщ в жен. семін. учут. в Перемишлї; — іменувала в народних школах: Войт. Ґалянта управителем 4-кл. шк. муж. в Ряшеві, Каз. Доннерберґа управ. 4-кл. шк. в Долинї (Одениця), Ант. Петрину упр. 4 кл. шк. получ. з видїловою в Стрию і Теод. Ходоровского управ. 2-кл. школи в Синевідску вижнім:

— **На будову церкви Рожд. Христ. в Вифлеємі!** Передовсїм усїх дорогих жертводателїв, так сьвітских, як духовних цїлого краю, особливо по провінциї, селах і місточках як найсильнїйше остерігаємо перед правдивими обманцями, що або під нашою покривкою, або під ослоною сфалшованих документів турецкого ряду, а навіть і під ослоною духовного стану, монахи, чи то навіть і сьвященики видурують жертви на ріжні не істнуючі гуманїтарні цїли, інститути і церкви. Найбільше таких обманців приходило і еще може прийти під ослоною східних, халдейских, чи то сирийских монахів, духовних, бо тим чином найлекше їм скрити ся перед нами. І навіть хотьби і були правдивими халдейскими чи иншими східними монахами, або сьвященіками, то лише тодї мож безпечно їм дати жертву на бажану ними церкву, або інститут, коли вони мають з собою і можуть виказати ся документами і позволенєм від „Пропаґанди де фіде"; наколиж не можуть ся таким документом виказати, то відразу такого прошака треба нагнати, а евентуально, если дуже підозрілий, казати приарештувати... і других остерегчи. Я сам перебуваючи у Львові, викрив таких обманців, що і передомною, знаючим наскрізь відносини Сходу і его, для мене матерну арабску бесїду, старали ся викрутити, бо і не сподївали ся такого сьвященика тут стрітити. А се остереженє прошу і другі усї часописи для добра своїх предплатників і читачів повторити і при кождій нагодї пригадати.

Дальше сердечну і прилюдну засилаємо подяку усїм сим Вирдбн. Душпастирям з їх вірними, які не лише з правдиво християнською любовю і гостинностю нас приняли, але і еще своїм словом в потребі, дїлом, жертвами від себе і своєї родини і приміром як найбільше на кождім кроцї були помічними в збиранію жертв на сю Божу цїль і славу своєї церкви і народу, себ то будову церкви Рожд. Христа в Вефлеємі. І так: Пар. Ожидів, о. радн. Яків Гутковский разом 158 К, Закомар, о. пар. Петро Рудакевич 91 К, Білий Камінь, о. радн. Ник. Копач 210 К, Бужок, о. пар. Потопник 50 К, Підлисє, о радн. Лев Тарнавский 76 К, Олесько, о. радн. Алекс. Левицкий 644 К, Підгірцї, о. пар. Теод. Кузьмів 83 К, Заболотцї, о. пар. Сухаровский 228 К, Цїшки, о. радн. Тома Дуткевич 210 К, Кути, о. пар. Виктор Цебровский 312 К, Соколівка, о. пар. Кальба Волод. 515 К, Чехи, о. сотр. Константин Концевич 107 К, Турє, о. пар. Ів. Герасимович 295 К, Ражнів, о. пар. Лев Силиньский 186 К, Кадлубиска, о. пар. Григ. Купчиньский 239 К, Ясенів, о. дек. Теоф. Гутковский 200 К, Дубє, о. пар. Юл. Дуткевич 278 К, Суходоли, о. радн. Никифор Клубок 100 К, Пониква вел., о. зав. Біліньский 251 К, Голосковичі, о. радн. Йосиф Цегельский 170 К, Висоцко, о. пар. Юл. Дорожиньский 191 К, Пониковиця мала, о. пар. Як. Чубатий 236 К, Смільно, о. зав. Анд. Декальский 91 К, Білявцї, о. пар. Ник. Демчиньский 91 К, Лешнїв, о. радн. Герасимович 345 К, Корсів, о. радн. Ів. Чировский 166 К, Броди, о. крилош. Дек. Анатоль Долиньский 400 К, Львівска парохія св. Петра і Павла 50 К. — (Конець буде).

Наука, штука і лїтература.

— **Праздничнй картини греко-каѳолицкои Церкви.** Дѣло нашого спасенія представлене въ праздникахъ церковного року зъ додаткомъ житєписей знаменитшихъ творцѣвъ нашого греко каѳол. Богослуженя. Написавъ Свящ. Діонисій Дорожиньскій, Докторъ св. Богословія. Зъ 14 многоцвѣтними иконами и численними картинами въ текстѣ. Всякй права застерѣгають ся. Реньскій Институтъ выдавничій для религійнои литературы (Густавъ Браке) въ Кольонии надъ Реномъ. Львовъ-Липскъ. 1908.

Кілька днїв тому появило ся, під отсим заголовком, дїло, яке мусить наповнити радостю серце кождого віруючого а в особенности серце кождого Русина. Скажемо коротко: „Картини", які в популярній богословскій лїтературі инших народів знайшли би, без сумнїву, почесне місце, в нашій мають право зайняти перше. Не буде се зовсїм пустою фразою, коли скажемо, що „Картини", так своїм змістом, як передовсїм своїм зверхним виглядом є дїйсно книгою, яка повинна знаходити ся в домі кождого Русина католика.

Ві зміст се дїло нашого спасеня, істория Христової Церкви аж до хрещеня Руси, зображена в картинах поодиноких найважнїйших подій та житєписи найвизначнїйших дїячів. Перша частина обіймає празники Богородичні і Господскі, друга празники Сьвятих, трета додаток, в якім поміщені житєписи поодиноких Сьвятих, яких память не обходить Церков торжественно, які однак вельми заслужили ся для неї а в особенности для грецкого обряду. Поодинокі »картини" зображені в сей спосіб, що в кождій з них помістив автор насамперед історичні, як також популярні доґматичні поясненя, відтак значіне поодиноких обрядів, а вкінци тропар в язицї церковнім і в рускім перекладї. Кожду »картину" кінчить „похвальне слово« в честь празника, виняте з писем св. Отців східної Церкви. При поясненях покористує ся автор також побожними переданями, при яких се виразно зазначує, як також творами старинної руской лїтератури як: Прологом, лїтописию Нестора, Волиньско-галицкою і иншими. Автор назвав своє дїло: „Празничні картини«. Справдї! Не міг дібрати лїпшого вислову, бо поминувши се, що описи поодиноких празників се правдї поодинокі картини великого дїла спасеня, цїле дїло украшують картини і то не такі, якими бувають украшені популярні видавництва, а картини справдї артистичні, так під зглядом добору як і викінченя. Що до змісту та внїшного вигляду, можуть „кар

тини“ конкурувати з найкрасшими видавництвами всесьвітної літератури і не богато знайде ся таких, що перевисшили би їх. В дїлї поміщено 14 прегарних картин в красках кисти найславнїйших живописців і кількадесять знаменитих цинкотипій. Поміщено картини Рафаіла, Рубенса, Мурілля, М. Анджеля, Васнецова, Веронеза, Пуссена, Ван Дейка і инших. А що робить се дїло так милим кождому Русинови, то се, шо поміщені там картини наших найславнїйших, чудотворних ікон і то в знаменитих репродукциях, в красках. Автор не жалїв труду, а видавничий Інститут коштів, коли постарав ся о репродукції таких образів, як образ П. Дїви Зарваницкої і Гошівскої, або образ св. Отця Николая, після старинної перемискої ікони. Автор вихіснував і ново заснований Митрополичий музей і помістив репродукції старинних образів як: Рождество Ісуса Христа, Успеніе Богородиці, Покров, Пресьвята Богородиця Одигитрия. Репродукції сї виконані в красках і з них то так аж віє своїм рідним питомим. Кожда з них може бути окрасою хати.

Для когож призначене отсе дїло? Можемо безпечно сказати, що для всїх. Там знайде сьвященик знаменитий материял до проповідий, там сьвітский інтелїґент знайде чимало інтересного так з наук богословских, як і історичних, там простолюдин знайде популярну набожну лектуру а молодіж найвідповіднїйшу лектуру для себе. Тож сердечна дяка належить ся авторови за его труд.

Переплет „Картин“ виконаний артистично в чисто народнім стилю. На синїм полотнї золотим відтиском зображена на горі руска церков в гуцульскім стилю а побіч неї два гуцульскі трисьвічники, пониже два ангели, шо тримають на полотнї зображену голову Ісуса Христа а на боках св. Йоан Золотоустий і св. Василий Великий. На гребтї книжки зображений св. Андрей Первозваний.

„Картини“ можна дістати в Реньскім Інституті в Кольонії за ціну 13 корон.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Про холєру.

(Дальше).

Слизниця, себто плївочка рожева, що покриває губи, рот, язик, горло, очі, шлунок (желудок) і кишки у серединї, легенї (легкі) наші. Слизниця, так само як і шкіра, — поки цїла, не пропускає у тїло заразних мікробів. Алеж як зробить ся де на слизницї ранка, розколина хоч би найменша, то може тудою любенько пройти зараза.

Через ранки слизницї проходить у тїло зараза преріжних хороб: через слизницю шлунку (желудок) і кишок — тиф черевний (брушний), через слизницю горла — дїфтерит, круп у дїтей, через легенї — сухоти. інфлюенца, коклюш, мабуть всї висипні хороби (кір, скарлятина, віспа); на очах — трахома (сухий волос), через слизницю, що на полових частинах (на „грішному тїлї“) — сифілїс (пранцї) та наконечник (тріпер).

На деяких слизницях є соки, які вбивають заразних мікробів. Так у шлункові є шлунковий сок („желудковий сок“), який добре їх нищить. У деяких людей того соку мало, і ті лекше заражають ся; напримір пяниці, або ті люди, що мають катар шлунка чи инші хороби (бігунку), через те, що їдять погану, несьвіжу їду або багато зелених овочів.

Коли зараза якимнебудь способом пройшла у тїло, то вже у тїлї, у крові нашій, починаєть ся боротьба з мікробами заразними і наслїдком такої боротьби починає ся у тїлї горячка, припухає селезїнка. І боротьба йде завзята, инодї довгий час. Як поборють заразні мікроби — то помре людина, а як поборе тїло — людина видужає, а мікроби пропадуть.

Ті заразні мікроби, як попадуть у тїло, починають дуже швидко плодити ся, бо у тїлї нашому є все, що для мікробів потрібно: і корм добрий, вогкість, тепло і сьвітла нема.

І плодючись у тїлї дуже швидко ті заразні мікроби витворюють із себе отруту, яка трує наше тїло: через те й голова у хорого болить, і память і розум инодї пропадає і багато иншої шкоди робить ся.

Нїмецкий лїкар Бріґер плодив ріжних хоробливих мікробів у скляночках, на ріжних нормах, у теплї та темноті. І плодились ті мікроби швидко і добув з них Бріґер ту мікробну отруту („токсін“), дуже сильну і їдовиту, куди сильнїщу за всї відомі нам отрути, гіршу за всякий дурман та мишак.

А тїло наше витворює у собі якусь противотруту, що нищить тих мікробів заразних.

Се конче мусить бути так, бо відомо, що коли людина переболїла на яку заразливу хоробу, то вже вдруге на сю саму хоробу не заразить ся: відома річ, що у тїлї такої людини є щось таке, що не дає жити там мікробам.

Коли заразити коня на дїфтерит, то він скоро переболїє і видужає; а в крові такого коня є вже противотрута на дїфтерит і коли взяти посоку такої крови і зациркнути її під шкіру людинї або дитинї, хорій на дїфтерит, то така дитина дуже швидко видужає, бо та противотрута, що її добули з кіньскої крови, помагає дитинї побороти отруту, що витворюють в її тїлї дїфтерийні мікроби.

Оттакими способами тїло наше захищаєть ся від заразних мікробів і бореть ся з ними, коли вони яким небудь способом в нього попали. А в тій боротьбі багато помагає і наука, яка достежила всї звичаї і прикмети заразних мікробів і при деяких хоробах знайшла вже й способи напевне побороти і знищити їх.

III.

Холєра родом з Індиї. Ся країна дуже тепла, зими там не буває, земля дуже родюча, дощів богато. Народу там живе густо і тїснота велика, а значить і нечистоти богато, — тож не диво, що загнїздилась добре там холєра, бо є там все, що для неї потрібно: і тепло, і вогкість, і нечистота. В Індиї холєра є завсїгди, повсякчасно, і звідтіля вона заходить инодї і в инші країни, добираєть ся і до нас.

У минулому столїттю було 6 великих пошестий (епідемій) холєри.

Довгий час не знали люди, як передаєть ся холєра, і думали, що від холєрного хорого іде якийсь нездоровий дух і заражає инших людей.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 19. жовтня.

Берлїн. Тутешня турецка амбасада перечить вісти про мобілїзацию в Туреччинї.

Париж. В останних днях політичний стан на Балканї змінив ся на лїпше, бо Туреччина дістала від Болгариї заповідь прихильної відповіди в спірних справах.

Прага. Вчера замкнено ювілейну виставу.

Берлїн. Грецкий король прибув ту у відвідини до нїмецкого цїсаря, який дожидав его на двірци.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готел, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 19. с. м.: Оля Фельдберґова, Пігайцї; др. Віктор Рамерт, Ярослав; др. М. Конюшецкий, Золочів; др. А. Савюк, Сянік; А. Савюк, Сянік; А. Саляк, Буринтин; В. Калуский, Стрий; др. М. Олїйник, Камінка струм.; Е. Цевма, Чернівцї; Ґ. Шехтер, Бережани; Ф. Ляшкович, Хорватия; Т. Закалата, Станиславів; Г. Берґ, Відень; Г. Вайсберґ, Станиславів; Р. Гуцуляк, Чернівцї; М. Петрицкий, Відень; Ю. Губерт, Камінка струм.; С. Гарасимович, Шершенівцї; др. Лев Рудницкий, Щирець.

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівцї, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (1—5)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикахъ.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тїльки перед полудньом (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Рашева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6 00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 229. Львів, середа дня 8. (21.) жовтня 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайне приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні довесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Відроченє ческого сойму викликало на разї часткове пересиленє мінїстерства, бо мінїстри ческі Прашек і Фідлєр внесли зараз після того просьби о відставку. Мінїстер президент бар. Бек був отже приневолений виїхати до Будапешту, щоби монархсї представити полїтичне положенє, бо з уступленєм згаданих двох мінїстрів розбилаб ся парляментарна коалїция. Одначе теперішне положенє заграничне є того рода, що держава австрийска не може в тій хвилї переходити пересиленє і тому згадані мінїстри також будуть приневолені дальше остати на своїх становищах.

Тимчасом деякі ческі дневники висловлюють погляди, що як раз з огляду на теперішне внутрішне і заграничне положенє не повинні мінїстри ческі уступати. Визначний провідник ческий з Моравії відзиває ся в дневнику Union з покликанєм на заграничну полїтику і звертає бачність ческого народу і ческих мінїстрів на те, що в сій хвилї відбувати ся будуть важні для Чехів і для Славянщини події і тому ческі мінїстри повинні стояти при державній кермі і бистрим оком слїдити сї події.

Греба сему полїтикови ческому признати повну справедливість і далекосяглий погляд і тому можна бажати, щоби ческі посли і мінїстри не дали збити ся з пантелику нїмецкими галабурдниками. Треба іменно мати на тямцї, що таким Вольфам і Пахерам не розходило ся о нїчо иншого, як вдоволити свому самолюбству, що не одного з них, але Прадого другий раз покликано до мінїстерства. Було би отже вельми сумно з державою, в котрій такі люди мали би станути при державній кермі, як Вольф або Пахер. Можна отже сподївати ся, що мінїстерство бар. Бека, як небудь ослаблене внутрішним розєднанєм, перетривае бодай до другого грудня, та що бар. Бек винайде спосіб якоюсь новою реконструкциєю заспокоїти особисті змаганя самолюбних одиниць, або погрозою розвязаня держ. ради втихомирити обструкцийні змаганя в парляментї, щоби перевести , важні для держави справи а іменно сербский торговий договор, предлогу про злуку Босни й Герцоґовини і дещо иншого, хоч проволока сих справ не змоглаб ще довести до упадку цїлого мінїстерства, на що завзяли ся нїмецкі галабурдники. Труднїйша була би справа, колиб правительству не повело ся перевести хоч би буджетової провізориї, бо в теперішнім положеню повертати знов до влади §-у 14-го було би таки неможливою справою. Все те однак ще не розвязалоб нїмецко-ческого питаня, котре домагає ся рішучо наконечної полагоди.

Мінїстер-президент бар. Бек, як звіщають нинїшні телеґрами, не міг ще виїхати до Будапешту з просьбою о відставку ческих мінїстрів, бо бажає ще виждати висліду переговорів, які мають відбути ся з парлям. комісиєю ческих сторонництв. Ся комісия має також відбути нараду з ческими мінїстрами нинїшнього дня. В середу відбуде комісия нараду з бар. Беком, котрий передвчера переговорював з мінїстрами ческими, але не міг дійти до проясненя положеня і для того аж в четвер буде міг Короні представити певні предлоги в сїй справі. Одначе в двірских кругах, як звіщають Nar. Listy, бажають обмежити пересиленє мінїстерске, щоб не допустити до загального пересиленя. Просьба ческих мінїстрів о відставку має бути на разї так полагоджена, що остануть поки що в кабінетї, а правительство буде змагати до полагоди в держ. радї держ. конечностий і справи злуки Босни. Колиб показала ся неможливість полагоди сих справ, тодї послїдувалоб рішенє в справі цїлого кабінету. Вигляди на успішну полагоду сих справ одначе не конче ожевї, бо не тілько нїмецкі галабурдники a la Вольф і Пахер грозять обструкциєю в держ. радї, але й бувший мінїстер торговлї ґр. Форшт заповідає широко вступною статиєю в Nar. Listach обструкцию з ческого боку.

Нїмецко-ческий спір заострив ся ще більше після відроченя сойму уличними демонстрациями в Празї народних ческих социялїстів і социял демократів, з котрими злучили ся також студенти, а як показало ся, сербскі і хорватскі студенти були проводирами сих демонстрацій. В суботу вечер, в неділю і вчера на Перекопах і площі св. Вячеслава доходило до таких демонстрацій проти Нїмцїв, що не тілько полїция і жандармерия, але й війско було приневолене вдавати ся в справу, щоби привернути спокій. Демонстрациї проти Нїмцїв проявили ся також в провінциональних містах в Теплицях і Яблонцї, а Die Zeit звіщає, що ческі мінїстри вислали поручене до Праги, щоби там залишено протинїмецкі демонстрациї.

В Будапештї зединені комісиї делєґацийугорскої радили про окупацийний кредит. Мінїстер Буриян, яко управитель Босни й Герцоґовини, подав свій вивід про головні основи парляментарної репрезентациї сих країв. Буде она опирати ся на трех головних живлах віроісповідних: Музулмани (давні сербскі дуки, збісурменині беґи), православні Серби і катол. Хорвати і ті три ісповіданя будуть вибирати своїх представників до кр. сойму, але без примусу вибору конечно свого віроісповідника. Крім кр. сойму мають війти в житє також окружні репрезентациї вже з весною.

Відтак подав бар. Буриян предлоги, які будуть внесені в боснїйскім соймі (розширене карної процедури і в злуцї з тим змінена компетенция війскових судів). При тім висловив він надїю, що населенє зуміє покористувати ся із зрозумінєм набутими правами.

В розправі над сими виводами вказували многі бесїдники, що орґанїзация нових тїл законодатних боснїйских не належить до делєґаций і домагали ся, щоби змінила ся дотеперішня полїтика в Босні ведена досї в інтересї Австриї. Після того ухвалено окупацийний кредит і резолюцию що річно повторювану про перенесенє спільн. мінїстерства скарбу до Пешту. На ріжні закиди відповідав бар. Буриян а що до докору про ґерманїзацийну систему заявив, що спершу переважав нїмецкий язик, бо адмінїстрация була війскова, але тепер відбуває ся зміна в користь краєвого язика, бо не можна там заводити язика мадярского. Крім того висловив надїю, що в Сараєві буде відкритий банк, котрий буде пособляти промислови і торговлї.

Війскова комісия австр. делєґациї відбула також вчера засіданє, а по вступній промові референта Козловского виголосив ширший вивід мінїстер війни Шенайх, котрий ухвалено в цїлости випечатати.

Мінїстер Аппонї виголосив промову перед виборцями, в котрій заявив, що останними часами склали ся події, які приневолили Австро-Угорщину до злуки Босни й Герцоґовини. В справ виборчої реформи зазначив, що в предлозї признано угорским горожанам ширші права, як спершу було намірено і осудив демонстрациї в тій справі социял-демократів.

В Сараєві відбули ся загальні збори сербского самостійного сторонництва, до котрого належать переважно селяни. Збори ухвалили вислати депутацию з 60 членів до цїсаря Франц Йосифа, щоби зложити чолобитню і подяку за злуку Босни й Герцоґовини. Депутация буде зложена в части з селян, в части з духовних і сьвітских горожан, а провідники депутациї мають уже в неділю виїхати до Відня.

У цїсаря Франц Йосифа був на послуханю анґл. амбасадор Ґошен і вручив письмо відручне короля Едварда яко відповідь на цїсарске відручне письмо в справі злуки Босни й Герцоґовини.

Заграниця.

За мінїстром Ізвольским, котрий їздить по европейских столицях (з Льондону переїхав до Парижа а відтак має удати ся до Берлїна), щоби умовити ся там що до европ. конференциї, висилає також Сербія своїх мужів в дипльоматичнім посланництві. В тих днях сербский мінїстер заграничних справ Мильованович має в Берлїні зустрінути ся з Ізвольским, а се замітно, що як раз в Берлїні мають сї дипльомати пересправляти про Австро-Угорщину або, як в Білгородї собі думають, про по-

дїл Босни й Герцоґовини! Се очивидно більше сьмішно, як сумно!

Але ще сумнїйше то, що Сербія рівночасно висилає бувшого мінїстра президента Миколу Пасича в специяльній місиї до царя. Пасич, як то кажуть, не з одної печи їв хлїб, був болгарским аґентом, прислужником Міляна, спершу приятелем, відтак ворогом Болгарії, аґентом в нечистій доставі гармат, а як Reichspost цїлком отверто зазначує, шпигуном і відтак мінїстром-президентом. Він накладав з хорвацко-сербскою коалїцією в Австрії і провадив великосербску пропаґанду в Босні і такого посланника висилає Сербія в дипльоматичних справах до царя. Приниманем таких людий в урядових справах додає ся лише заохоти крайним живлам в Білгороді, котрі вневняють ся в тім поглядї, що они управнені до своїх загорілих починів.

В Білгородї при таких обставинах очивидно товпа загорільців виправляє дальші демонстрациї, а позанк в програмі для конференциї виключає ся областні винагороди для Сербії, тимто розятрене в Білгородї ще збільшило ся і політичне положене заострило ся.

З Чорногори прибув до Білгороду мінїстер війни ґенерал Вукотич, щоби довести до воєнної умови з Сербією в цїли одноцїлого поступованя проти Австрії, зорґанїзувати ватаги добровольців, і взагалї уложити воєнний плян. Австро-Угорщина повинна отже числити ся з операциею на два фронти, одначе мимо того нема сумнїву, що австро-угорска армія не потребує великих приготовань, щоби свою задачу сповнити як слїд. Тимто і неправдивими показали ся вісти про мобілїзацию австро-угорскої армії і про покликане резерви і доповняючої резерви, бо такі справи не могли би утаїти ся а всї такі розпорядки видають ся на приказ цїсаря. Велике роздратоване в Білгородї викликало пробне стрілянє острими набоями австро-угорских воєнних кораблїв, що стоять на 35 кільометрів віддаленя від Білгороду на Дунаю.

Орґанїзация воєнних сил в Сербії веде ся з великим поспіхом Як звіщає Pesti Hirlap з Солуня, наспіли дорогою через Бріндзі замовлені Сербією в Анґлії скорострільні гармати. Велике одушевленє в Білгородї мав викликати приказ виданий мінїстром війни, щоби кінnота виострила шаблї.

В цементовій фабрицї в Теоциниї (на Угорщинї) застановило роботи 400 сербских робітників і виїхали до Сербії, а з Америки 20000 там поселених Сербів мало заявити, що з вибухом війни зараз прибудуть яко добровольцї зовсїм уоружені.

З Пешту звіщають, що Серби кораблями перемичують з Відня оружє до Сербії. Оден корабель забрало австр. правительство з оружєм, котре походило з Реґенсбурґа. В Пештї роблено ревізиї у купців зелїза за перемичуваним оружєм але без успіху.

Білгородскі купцї передали мінїстрови Мильовановичови пропамятне письмо, в котрім висловили готовість в потребі все віддати правительству до розпорядимости, а також надію, що мінїстрови поведе ся наклонити европ. держави, щоби виступили в оборонї Сербії задля заподїяної кривди Австро-Угорщиною. В салї скупштини відбула ся тайна нарада всїх послів що до дальшого поступованя.

Французскі дипльомат. круги осуджують поїздку мінїстра Мильовановича яко зовсїм схиблену справу. При всїй прихильности для Сербії не може бути мови про якусь єї винагороду за злуку Босни.

Між королем Петром а кн. Юрієм мало останними днями дійти до ескравого спору. Король грозив уступленєм, але заговорники відрадили ему. Династична справа починає путати ся із справою заговорників і може довести до катастрофи. Мінїстер Мильовановичв переїздї через Відень розмовляв з ред. N. fr. Presse і запевняв, що королевич не в войовничо успособлений, але вельми палкий. Мінїстер має надію, що европ. держави покажуть зрозуминє для народних змагань Сербів.

В Туреччинї останними часами почали бойкотувати австро-угорскі товари, так що не допускали до виладованя кораблїв, які там наспіли Одначе тепер починає сей бойкот слабнути, так що австро-угорскі купцї можуть знов висилати там свої товари.

Болгария веде також поквапно приготовленя воєнні, хоч сама не думає починати війни, одначе бажає бути готовою на всякий случай. Головним предметом спору з Туреччиною є справа східної зелїзниці, котрої не хоче видати Болгария і навіть з покликанєм на свою независимість не хоче переспрaвляти в сій справі з Туреччиною, лише з дирекциею сеї зелїзниці. Отсе одна точка, котра може довести до турецко-болгарскої війни. Наслїдком того Туреччина заявила через свого амбасадора в Парижі, що приготовленя Болгариї приневолюють її також до евенг. мобілїзациї. Одначе тепер заострене якось зменшило ся і в дипльом. кругах висловлюють надії, що поведе ся полагодити мирно болгарско-турецкий спір. Французский амбасадор Копетане в Царгородї був у великого везира, запевнив о мирнім настрою царя Фердинанда а великий везир заявив, що Туреччина в такім случаю готова залишити мобілїзацию.

Як звіщають до W. Allg. Ztg, Туреччина вступила в прямі переговори з Австро Угорщиною що до злуки Босни й Герцоґовини і відступленя Санджаку.

Ще до споминів про Тадея Рильского.

(Конець).

Історичні умовини житя виробили в селян нашого краю такий погляд, що вони нїяк не можуть зрозуміти, як се чоловік може так трудити ся, як Рильский, без нїякої для себе материальної вигоди. Отже з початку й наші романівскі селяни не могли нїяк з тим погодити ся, що як се може бути, щоби чоловік, та ще й пан, міг трудити ся, не маючи з сього нїякої вигоди. Оден з них, підстаркуватий чоловік Антон, тодї, як я ще ходив до школи, якось підвозить мене по дорозї до школи і питає: »Скажи менї, Іване, і яку се пользу має наш пан, що осе він безплатно з вами побиваєть ся, вчивши вас у школї, та ще дає для школи хату, топливо, сьвітло та книжки?« Я малий і сам не знав гаразд, що ему відказити, але кажу ему, що се дїло Рильский любить, та мабуть хоче, щоб ми не були темні, щоб що небудь знали й нї за яку плату він і не думає. »А менї здаєть ся«, — каже Антон, — що він на те так трудить ся, щоби заслужити від начальства за се який чин, або медаль«. Ог яка в них думка була, а їм і в голову не могло вмістити ся, що сей чоловік на те трудить ся, щоб ми знали, де ми, що ми „і чиї ми дїти“, і як ми се добре зрозуміємо і з нас вийдуть сьвідомі сини України, то се ему буде найбільша плата за его важку, невпинну працю.

Праця була дуже тяжка, бо крім того, що треба було вчити у школї, ще треба було й обороняти школу від її ворогів. А ворогів було чимало, бо школа лїчилась як церковно-приходска і духовеньство мало право вмішувати ся до науки в школї. Але з початку якось Рильскому поталанило відгородити ся від сих добродіїв, що они до школи майже зовсїм не втручали ся, так що Рильский сам, хоч і католицкої віри був, учив учнів навіть Закона Божого.

Як скінчили ми школу, то нас чоловіка скілька повезли в Паволоч на екзамен. Поїхав з нами і Рильский. Підчас екзамену Рильский здивував батюшок, котрих там було чимало, як начав учнів екзаменувати по Закону Божому, питав молитов, з історії древнього і нового завіту, з катехизису, про богослуженя, та церковне облаченіє. Се все він добре знав, бо мусїв его нас учити. Як у тій пісні співаєть ся: „куди вітер вів, туди я хилю ся“, так і Рильский мусїв хилити ся, бо знав, що як не будеш сам хилити ся, то тебе силоміць нахилять, хоч і не захочеш... Але его не нахилили, а просто відхилили від школи, бо під кінець давали зрозуміть ему, що він, з їхнього погляду, не дуже бажаний чоловік у школї.

Рильский ще довгенько боров ся проти нових порядків, які завели батюшки в школї, але бачить, що нїчого проти сього не вдїє, та мусїв занехати свою працю в школї. Та і як ему можна було вдержатись, коли вже починалось таке, що одного разу приходить місцевий батюшка до школи, а Рильский учить школярів ґеоґрафії, — довгенько батюшка слухав, а далї не видержав, тай каже до Рильского: »скажіть, будьте ласкаві, навіщо ви їх учите ґеоґрафії? Хіба она мужикови потрібна? не все одно, чи він буде знати, що сонце стоїть, а земля ходить кругом сонця, чи зостаєть ся при тій думцї, що земля стоїть, а сонце кругом землї ходить?«

Батюшки в нас здебільшого з тих »перевертнів«, які, як казав Шевченко, помагають »з матері полатану сорочку знимати!«

Отже треба було в школї вести повсякчасну боротьбу з сими та другими »перевертнями«: взагалї не тільки в школї, а і всюд Рильский на протязї всього свого житя вів сю боротьбу, обороняючи »меншого брата« гід усякого хижацтва. Ще в 1861 роцї в »Основі« за місяць лютий була поміщена статя Рильского під псевдонїмом »Максим Чорний«, в котрій він вже тодї писав, що: „почуваючи і уявляючи все більшу і більшу необхідність гуманного зеднання зо всею народньою масою, молодше поколїнє почало розглядати минуле і сучасне житє народу, та находячи в ньому житеву самобутню силу, починає все глибше ему співчувати і перестає лїчити себе чужим тому народови, чия земля їх вигодувала, чия пісня розбудила в них перші сердечні думи, з которим врештї они мусять зійтись в наслїдучім громадскім житї. Се молоде поколїнє поставило собі метою — допомагати всїми чесними засобами нравственному і вещественному розвоєви народу“ і т. д. одним з головних дїячів сього »молодого поколїня« був Рильский, таким він остав ся і до самої смерти. Хоч родивсь і виріс в чужій для нас шляхотскій семї, але як і другий з сьогож таки »молодого поколїня« теж вже покійний В. Антонович — він, надїєм ся, і заслужив того, що Україна признала его своїм сином. Таких людий, як були сї два велетні, Україна не тільки признає своїми синами, а поставить їх нашими »перевертням« на зразок, як своїх самих красших і любіщих серцю синів. Земля пером Вам, рідні сини України, »нехай такі сини родять ся, не тільки на землї, а й на каменї.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Пелагії; римо-кат.: Уршулї. — В четвер: руско-кат.: † Якова ап.; римо-кат.: Кордулї.

— **Ексц. Митрополит ґр. Шептицкий** повернув в суботу до Львова, покріплений на силах і здоровлю в заведеню Лямана під Дрездном, і явив ся на вчерашнім засїданю сойму.

— **Перша філія „Сокільского Базару“.** Зі Стрия доносять нам, що отворене тамошної філії львівского „Сок. Базару“ наступить дня 4. листопада, в четвер. Отворене торговлї буде злучене з торжественним посьвяченем льокалю. На се сьвято надїють ся численного зїзду руского духовеньства і сьвітскої інтелїґенциї з цїлої Стрийщини.

— **Просьвітний рух в львівскім позітї.** Під Львовом лежить село Клепарів з около двома тисячами руского населеня. Мимо того нема там анї рускої церкви анї каплицї. Тому не може дивувати ся, що руске населене в Клепарові сильно польонїзує ся і пропадає для своєї Церкви і для народу. Велику заслугу поклало проте на народнім жертвеннику кількох тамошних патриотів, які подбали о заложене там читальнї „Просьвіти“. Отворене читальнї відбуло ся останної неділї вечером. Поки що до читальнї вписало ся доволї мало членів, бо ледви 30, але є надія на лїпші відносини. До видїлу вибрано пп.: Йос. Ганкевича, Зах. Мартинця, Ів. Вертигороха, Вол. Маєра і Юр. Жмура, а заступниками пп. Кл. Жмура і Ів. Упятовича. Видїл зложений з найсьвідомійших горожан Клепарова дає запоруку, що в новій народній кріпости найде ся небавом вся клепарівска руска громада. З жалем приходить ся ствердити, що Головний Видїл „Просьвіти“ мимо просьби не вислав на отворене Читальнї свого відпоручника. — *Н.*

— **Відозва.** Подає ся сим до прилюдної відомости всїх інтересованих, що перші загальні конституючі збори тов-а учителїв висших шкіл „Учительска Громада“ відбудуть ся невідклично дня 1. падолиста с. р. По богослуженю о 8 год. рано наступить о пів до 10. отворене загальних зборів по отсїй програмі: 1) Вибір президиї зборів; 2) звіт з дїяльности статутово орґанїзацийного комітету і відчитане статута; 3) реферат проф. О. Прислопского про програму дїяльности тов-а; 4) внесеня членів; 5) вибір видїлу; 6) наукови реферати а то: д-ра Вас. Шурата „Культурні елєменти в українській лїтературі“; д-ра Стеф. Томашівского „Розвій нашого шкільництва“ і д-ра Стеф. Рудницкого „Про науку ґеоґрафії“. Місце загальних зборів означить ся пізнїйше. — Не сумнїваємо ся, що рускій загал вспоможе новоповстаюче тов-о в єго змаганях а Висш. Учительство розуміючи потребу і вагу сего тов-а як найчисленнїйше явить ся на перших загальних зборах і дасть доказ, що є сьвідоме ваги і значеня тов-а і тої великої задачі, яку оно в розвою нашого шкільництва і в вихованю молодїжи має сповнити. Львів 17. жовтня 1908. Підписані на статутї члени основателї: *Юл. Романчук, Ол. Борковский, Ол. Барвінський, Ів. Вахнянин, о. Ал. Стефанович, Гр. Цеглинський, Ів. Боберский, В. Білецкий, др. Ів. Брик, В. Герасимчук, Ів. Громницкий, М. Грушевский, др. Ів. Зелїньский, Ом. Іваницкий, Н. Ісопенко, Ап. Клим, Юл. Кобилянський, В. Кмицикевич, Ів. Кокорудз, др. Ів. Копач, др. М. Коцюба, Д. Кумановский, др. В. Левицкий, Ю. Левицкий, о. Т. Лежогубский, Т. Лещій, о. Л. Лужницкий, Н. Лучко, Н. Мельник, о. Анд. Міский, Ів. Огоновский, П. Огоновскій, Г. Павлюх, К. Петрашук, М. Рибачек, Йос. Роздольский, о. Ів. Рудович, Ев. Семака, др. К. Студиньский, др. Ст. Томашівский, Р. Цеглинський, др. В. Щурат, о. др. Ст. Юрик, Осип Яців.*

— **Зі Збаража** пишуть нам: Дня 8. с. м. відбули ся загальні збори „Руского Народного Дому“ в Збаражи. Позаяк інституция та дуже гарно розвиває ся, про що сьвідчить хотяй би капітал оборотовий, який зріс протягом трех лїт єствованя до 120.000 К — рішили зібрані члени на внесене предсїдателя зборів д-ра Володимира Біліньского приступити до збираня фонду на будову власного дому в отсей спосіб. За приміром комітету будови бурси Тов-а педаґоґічного збирати меть ся сей фонд дорогою безпроцентових позичок акциями по 1 К. Члени згодились на се, щоби належну їм в слїдуючім роцї дивіденду перенести на фонд будови дому. Кромі сего знайшлось еще одно жерело дуже гарного і певного доходу на сю цїль а именно: Присутний на тих зборах п. Евген Біліньский, властитель першої галицкої рускої фабрики туток і паперців, заявив, що готов на будову сего дому дати від продажи туток 10%, а від кождої сотки паперців 10 с, котрі наш повіт зконсумує. Після рахунку консумує наш повіт около 15.000 пуделок (по 100 книжечок), від котрих прибуло б на сей фонд річно 1500 К. Се розуміє ся могло би наступити тоді, єсли би Русини цїлого повіту жадали у всїх торговлях і крамах лишень туток і паперців виробу сеї фабрики та лише тих уживали. Загальні збори приняли сей проект з одушевленем, та припоручили Дирекциї занятись переведенем сеї справи на активну дорогу. Дирекция виконала се препоручене в слїдуючий спосіб: зладила етикети »Народного Дому“. Ті етикети віддавати ме фабрикантови п. Е. Біліньскому за квоту, котра відповідати ме повисшій заяві, а заразом віднесе ся до загалу Русинів тутешного повіта відозвою взиваючою до купованя паперців і туток лише з етикетами руского „Народного Дому“ в Збаражи. Годилось би, щоби за приміром Руск. Нар. Дому в Збаражи і Народного Комітету пішли инші институції рускі, а приспорилиб легким способом дуже певне жерело доходу на свої цїли. Вкінци пригадуєсь Впов. Родимцям, що від біляносового зиску сеї фабрики туток призначив п. п. Е. Біліньский 50% на инші народні цїли, а то Тов-о педаґоґічне 10%, на будову церкви в Сеняві 35 проц., а на фонд вдів і сиріт по сьвященниках 5 проц. Заряд фабрики стоїть під сталою контролею Тов-а педаґоґічного і Комітету будови церкви в Сеняві. — *Кость Редчук.*

— **Зима** загостила до нас так ненадїйно, що захопила на поли останки землеплодів, а по містах дала ся також відчути неприготованому на єї приняте населеню. Снїг паде вже два днї безперервно і по части топить ся на болотї, але переважно стелить ся грубим простиралом на землї. Навіть не заносить ся на поворот осїнного тепла, бо віденьска стация метеорольоґічна заповідає дальші опади і зимно. Впрочім холод не скоро би уступив, якби сонце засьвітило, бо стопленє такої маси снїгу зужило би доволї тепла і охолодило би воздух. Зима закопала собі грубо із всяких віщунів погоди.

— **Бойкот австрийских товарів в Туреччинї.** Молодотурецкий комітет з Царгорода розіслав до субкомітетів по всїй Туреччинї обіжник з приказом, бойкотувати австро-угорскі товари. Оден уступ обіжника звучить: „Поручаємо вам бойкот австрийских товарів оповістити афішами, а купцям, навіть найменшим, строго заборонити набуване товарів з Австриї, в противнім випадку купцї виставляють навіть своє житє на небезпеку“. Також вся турецка преса аґітує за бойкотом австрийских товарів, але радить поки що купувати вже спроваджені з Австриї товари, а бойкотувати ті, які би від тепер прибували з австро-угорскої монархії.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок представленя 7½ вечером. Білєти продає „Народна Торговля“, а від 5. год. каса театру).

В середу дня 21. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого. Гостинний виступ М. Шляфенберґа, в ролї Елєазара.

В четвер дня 22. с. м. „Мари“ родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

В суботу дня 24. с. м. „Барон циганів“ оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 25. с. м. „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

— **З львівскої політехнїки.** Професором загальної механїки став іменований др. Максим Губер, дотеперішний професор держ. школи промислової в Кракові.

Посмертні † оповістки.

— **Гонората з Станиславских Левицка,** вдова по учителю, упокоїла ся по довгій і тяжкій недузї у Львові дня 18. с. м. в 54. роцї житя. Похорони відбувають ся нинї о 3. год. по полудни. Муж покійної був учителем школи в Березовиці великій біля Тернополя. Хоть покійна була з роду Полькою і остала вірною своїй народности по конець свого житя, мимо сего шануючи память свого мужа, бл. п. Юлїяна, виховала обох синів на Русинів. Оден з них, Остап, є слухачем IV. р. технїки, другий, Богдан, студентом III. р. прав. Оба відбули слїдчу вязницю в часї звісних студентских розрухів на львівскім університетї, а бідна мати, хоть Полька, з слезами в очах говорила до знакомих: »нехай сидять, коли руска справа домагає ся!“ Хоть повдовіла перед 20-ти роками, перевела синів через ґімназию та щирим серцем оточила дїти свого мужа з першого подружя. Вічна память найблагороднїйшій жінцї і матери!

— **Настя Грінченко,** українська письменниця, дочка Бориса Грінченка, звісного письменника, упокоїла ся в Київі дня 14. с. м. в 24. роцї житя. Похорони відбули ся в пятницю при дуже численній участи київскої української громади. Покійниця народила ся в Харківщинї, осьвіту побирала в львівскім університетї. На полї українського письменьства виступила з фольклорними материялами, надрукованими в збірниках „Этнографическіе матеріалы“ та „Изъ устъ народа“, виданих під редакциєю Б. Грінченка в Чернигові. Переклади та оригінальні твори покійної друкувались в отсих українських виданях: „Дзвінок“, „Л.-Н. Вістник“ (переклади С. О. Шрейнер), „Нова Громада“ (псевдонїм — Н. Гаєнко: „Два перші днї“, „Федеративна ідея у декабристів“, „Анатоль Франс“, переклад з Брандеса, переклади оповідань Марґерит та А. Франса) „Рада“ (дрібні статї й дописи). З окремих видань переклади двох штук Ібсена („Ґе́дда Габлєр“ та „Жінка з моря“) і „Пригоди Гека Фінна“ з оповіданя Марка Твейна. Для дитячого читаня покійна упорядкувала отсї збірочки: „Добрий звір“ (в Чернигові), „Буря на морі“ та „Між хмарами сонечко“. Окрім того деякі праці покійної надруковано російскою мовою в ґазетах „Кіевскій Голосъ“ та „Кіевскія Вѣсти“. Покійна брала живу участь в громадскім руху остатних лїт і наслїдком того відповідала судово в справі так званої „Любеньскої самооборони“. Бурхливий 1905 рік не минув без слїду і для здоровля покійної: тодї вперше показались у неї зародки страшної слабости туберкульози, яка й перервала молоде житє працьовитої письменницї. В. ї. п.!

— **Анастазия Лїщиньсна,** жена сотрудника в Угерцях незабитовских, упокоїла ся у Львові дня 15. с. м. в 22. роцї житя. В. ї. п.!

Наука, штука і лїтература.

— *Franciszek Jaworski.* **Cmentarz Gródecki we Lwowie.** (Biblioteka Lwowska. Wydawnictwo Towarzystwa Miłośników przeszłości Lwowa t. II.). We Lwowie 1908. Nakładem Towarzystwa M. p. Lw. 8° ст. 49. і 11 ритовин в текстї.

Сей томик „Львівскої бібліотеки“ повстав наслїдком бажаня Ради м. Львова, висловленого д. 27. мая с. р., щоби видати короткий опис городецкого кладовища, з якого протягом одного року мають бути усунені всї памятники і тлїнні останки померших, а само кладовище буде замінене мабуть на публичний город. Праця п. Яворского, заслуженого моноґрафіста м. Львова, подає історию городецкого кладовища почавши від єго заснованя,

цїлий ряд згадок про померших, похованих тут, а також малює яскраво его нинїшний невідрадний стан. З огляду на те, що се кладовище щезне небавом з поверхні Львова, має праця п. Яворского до певної степені актуальну вартість, особливо для родин, яких члени там спочивають. Порушено тут також питанє дальшої долї сего кладовища. Було оно й гробівцем львівских руских митрополитів і инших церковних достойників (пор. ст. 31—33). По більшій части перенесено їх на личаківске кладовище 1881 р., а именно: митрополитів Григория барона Яхимовича і Литвиновича, епископа Бохеньского, крилошан Ієжака, Лотоцкого, Левіцкого, архіпресвітера Мартина, рицаря Барвіньского і ин. Мощів митрополита Ангеловича, який вмер 1814 р., не удало ся віднайти мимо пильних пошукувань. Він ляг десь в безіменнім гробі, з якого не остало нї слїду. Книжочка п. Яв. написана дуже цїкаво і заслугує на те, щоби розійшла ся в як найбільшім числї. — *Б.*

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 17. жовтня 1908.

Перед дневним порядком правит. комісар ґр. Лось відповідав на інтерпеляциї пп. Баталїї, Стапіньского і К. Левицкого в справі поведеня полїциї підчас демонстрациї дня 27. вересня с. р. перед соймом. Ґр Лось зазначив, що намісництво зарядило в тій справі слїдство, переслухало зголосивших ся свідків, і оправдав урядуючого тоді комісаря полїциї, який після закона не міг допустити до віча під голим небом на ул. Браєрівскій. Проти полїциянтів, що самовільно ужили шабель, веде ся доходженє з рамени військових властий.

Пос. Райский, голова шкільної комісиї, відповів на онодїшну інтерпеляцию пос. Олесницкого, що внесеня в справі заложеня руских ґімназий не підуть скоро під наради, бо шк. комісия має до полагоди 20 внесень і 1200 петиций, а правительственні внесеня мають першенство перед внесенями послів.

З дневної черги сойм передав адмінїстр. комісиї в першім читаню звіт кр. видїлу в справі дозволу повіт. радї в Перемишлянах затягнути позичку 68.408 К. Потім принято звіт комісиї дорогової над звітом департаменту кр. видїлу та звіт комісиї краєвого господарства в справі дренованя ґрунтів. По переведеню дискусиї над звітом правничої комісиї що до опіки над сиротами і по першім читаню кількох внесень маршалок замкнув засїданє заповідаючи слїдуюче на понедїлок о 10. год.

Між поставленими внесенями було пос. Заячука в справі реґуляциї Прута від Коломиї до Семаковець. Інтерпеляциї внесли: пос. Кивелюк в справі поведеня учителя Ледера в Кривенькім; п. Содомори в справі заборони властями уживаня руской мови яко урядової в Швейкові; п. К. Левицкого в справі будови т. зв. татарского мосту в Глинянах і п. Сеника в справі переведеня підґаєцким староством конкуренцийної розправи на будову церкви в Гнильчи.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Про холєру.

(Дальше).

Аж нїмецкий лїкар Роберт Кох знайшов, що у кишках хорої на холєру людини є особливий мікроб — маленька крива паличка, яку він назвав „комабацілла“ (кома — значить протинок, а бацілля — паличка). Живе і плодить ся той мікроб у кишках хорої людини і виходить звідтіля з калом, инодї і з сечою. Через той кал зараза може ширитись по сьвітї і передаватись иншим людям. Скажемо для прикладу: коли ходив хорий „до вітру“ кудись у темний куток — поза хату або у хлївець, то значить лишив там свою заразу. А у такому темному кутку, де до того ще й вогко буває, і гній та инша нечистота є — зараза холєрна може собі любенько жити і плодитись, особливо влїтку, коли тепло. З поза хати можуть дощі змити ту заразу в річку, ставок або криницю і таким чином може заразитись вода: будуть люди ту воду пити, будуть враз із водою ту лиху заразу у себе приймати. Або може скотина той холєрний кал розмісити ногами, пристане той кал до копитів, а як поженуть скотину до води, то занесе вона холєрну заразу на своїх ногах у воду і знов заразить ї. Абож як понесе баба прати шмаття холєрного чи ряднину зпід його у річку, чи ставок: до сорочки, до постелї пристають частинки холєрного калу і таким чином зараза знов може перенестись у воду. Або ще инакше може бути: мухи та инша комашня насядуть на холєрний кал, а потім перелетять на харчі чи на ягоди і на своїх ніжках перенесуть тих малесеньких, невидимих мікробів холєрних на ті харчі і значить, можуть люди з ними наїстись і лихої зарази.

Неможливо описати всї способи, якими може ширитись та зараза холєри. Але треба памятати добре дві річи:

1. Холєрна зараза виходить з хорого з калом його або сечою.

2. Попадає та зараза у тїло здорової людини через рот з їжою або водою.

Отже тепер легко доміркуватись, що треба робити, щоб не ширилась зараза від хорого і щоб не попадала у тїло здорової людини.

Щоб не ширилась зараза — треба обережно поводитись з калом хорого на холєру: не водити холєрного „до вітру“ по закутках, а дати єму посуду яку для тої потреби і кал виливати у глибоку ямку у землї та зараз засипати ту нечистоту вапном та землею (вапно добре вбиває холєрних мікробів). Шмате, сорочки і постїль хорого попереду треба попарити окропом (кипячем), бо мікроби гинуть від тепла більше як 60 ґрадусів, або й виварити, або вимочити у сулемі (сулема дуже добре нищить мікробів), а тоді вже полоскати. Як видужає хорий або помре, то очистити після його хату: вибілити стїни, засипати долівку вапном, помити окропом (кипячем) з милом піл, стільцї, лави, посуду всяку і одежу і кожухи вивітрити на сонцї довго (бо й від сонця та висиханя гинуть мікроби). Одно слово: зробити в хатї добру очистку чи, як то кажуть, дезінфекцию. А щоб самому не заразити ся, треба памятати, що холєрна зараза входить у наше тїло через рот з їжою або водою. Тому то воду треба пити або дуже чисту, з жерела, або переварену (бо у кипячій водї гинуть усякі мікроби); їжу їсти переважно варену, а коли хочеть ся сирої садовини, городини — то їсти її можна тільки обмивши попереду, щоб не було на нїй куряви, або тої нечистоти, що мухи насидїли. До їжи братись чистими руками, помивши їх попереду добре милом, бо й до рук наших можуть пристати мікроби, особливо коли ми брались за хорого, або були близько його. Опріче того треба дбати, щоб шлунок (желудок) у нас був здоровий, і кишки також, бо здоровий шлунковий сік нищить мікробів. А для того не треба наїдатись несьвіжої їжи, обїдатись зеленї, обпиватись горівкою, бо все се ослабляє шлункові соки. А як є у кого бігунка (понос), то треба вилїчитись з неї у лїкаря.

(Конець буде).

Телєґрами

з дня 20. жовтня.

Софія. Прибули ту два члени молодотурецкого комітету, аби нарадити ся з комітетом Союза всїх болгарских сторонництв для порозуміня в спірних справах. З огляду, що міродатні чинники правительственні відносять ся до тої наради прихильно, є надія, що між Туреччиною а Болгариєю прийде до порозуміня.

Париж. Тутешним дневникам доносять, що між Австриєю а Туреччиною розпочали ся переговори у всїх спірних справах. Переговори ведуть ся через австро-угорского амбасадора в Царгородї, марґр. Палявічінього.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 20. с. м.: В. Загаєвич, Волчухи; др. Ів. Гриневецкий, Тернопіль; В. Циман, Краків; о. А. Пеленьский, Книгиничі; о. С. Донарович, Бориничі; Ів. Ждах, Цїшанів; о. А. Рудавский, Гай нижний; Е. Шпіцман, Дрогобич; Ґ. Вайс, Стрий; Я. Рабінович, Перемишль.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Руский ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростю. Оцїнка шкід відбував ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364—
„ резерви премій	„ 613.720—
„ спец. на звороти	„ 50.939—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437—
„ резерви специяльної	„ 35.000—
„ емерит. урядників	„ 218.364—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000—
Разом сума	К 1,964.824—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 230. Львів, четвер дня 9. (22.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Мінїстерске пересиленє викликане поданєм ческих мінїстрів о відставку потривав ще кілька днїв. Бар. Бек не міг ще монарсї предложити нїчого певного в сїй справі, а мав се вчинити на послуханю, що відбуде ся в суботу. Тимчасом зібрала ся парляментарна комісия ческого народного союза держ. ради, щоби порозуміти ся з ческими мінїстрами що до полїт. положеня а можливо також і з бар. Беком. Як запевняє Slav. Korresp., є такі познаки, котрі роблять неможливим рішенє про відставку ческих мінїстрів уже в сїй хвилї. Дня 31. с. м. відбула ся також нарада мужів довіря нїмецких вольнодумних сторонництв. Они зазначують, що напрям теперішної полїтики австрийской вимірений на знесилене становища Нїмців в Австриї і тому треба обдумати способи що до нової тактики Нїмців в держ. радї, а також, чи нїмецкі мінїстри мають дальше оставати в кабінетї бар. Бека.

Трудність полїт. положеня в Австриї спричинила, що речинець скликаня держ. ради, як звіщає N. fr. Presse, пересунено на конець листопада (і тому й галицкий сойм має ще до того часу радити), але в тім речинцї зібралаб ся держ. рада лише тодї, як бар. Бек буде мати повну поруку, що обради будуть ведені спокійно. Длятого з початком слїдуючого тижня розпічне бар. Бек переговори з провідниками парлямент. сторонництв, щоби з ними порозуміти ся про полїтичне положенє.

Ворохобня улична в Празї прибрала вчера вечером такі розміри, що залога була вже на поготові. Проти ворохобників вислано цїлий полк піхоти і два швадрони гузарів. Позаяк побоюють ся нових забурень, має бути залога в Празї скріплена До карного суду відставлено більш 60 осіб, а проти 48 полїциянтів виточено доходженє дисциплїнарне з закидом, що належать до радикальної ческої орґанїзациї. Дневник Кльофача Ceske Slovo взиває до залишеня ворохобнї уличної проти Нїмців а накликає до бойкоту нїмецких купців в Празї за прикладом бойкоту в Царгородї і Білгородї.

Кн. Лїхтенштайн промовляв в неділю перед виборцями на Верінґу і висловив погляд, що не вірить в можливість обструкциї в держ. радї, за котру не міг би нїякий посол приняти одвічальности супроти домагань суспільних реформ. На его погляд пересиленє не буде тривке. Краківский Czas знов зазначує, що нїяка парляментарна комбінация не булаб можлива хиба §. 14. по роцї експерименту з новим парляментом, як кажуть Нїмцї: ті самі нитки, тілько менше число!

В Угорщинї полїтичне положенє не менше трудне, як в Австриї. Там важить ся доля виборчої реформи, від котрої вислїду зависимий дальший розвиток країв угорскої корони і їх звязи з монархією. На се вказує в окремій статї дописуватель Reichspost і відкликує ся також до австрийских христ. суспільників, щоби і они пособляли користному рішеню тої справи. »Се не є чисто угорска справа, пише сей дописуватель з Пешту, чи побідить плюральна система чи нї, бо після того уложать ся в Угорщинї всї полїтичні відносини. Коли тепер побідить плюральна система і Кошутовцї будуть витязями, тодї не удержить ся народогосподарска спільність монархії, тодї прийде до роздїлу армії, а за тим прийде і особиста унїя. Сталаб ся одна з тих похибок, котрі змінилиб цїлий розвиток і повернулиб его в зловіщім напрямі. — Ще нїколи за 50 лїт останних широкі верстви народні не були так близькі серцю монарха, як тепер. Колиб розбив ся на нїчім замах ґр. Андрашого на сей союз між народом а володаром, тодї послїдувалаб переміна велика, що зближилаб вельми Угорщину з династиєю, колиж ґр. Андрашому повелоб ся свої змаганя перевести, тодї будуть торжествувати вороги династиї, бо они усунулиб одну небезпечність, яка їм грозить«.

Заграница.

Війна чи мир? Таке питанє задають собі полїтичні керманичі задля непевности положеня і безрадности правительства турецкого, як і задля полїтичного звороту у внутрішнім положеню Туреччини, про котре розходять ся як найсуперечнїйші вісти. Вказують іменно на знесилене впливу молодотурецкого сторонництва а на зріст вспятних змагань в слові і письмі. Національні почування молодотурків роздратовані вельми програмою конференциї, а хоч в загалї настрій в Туреччинї заподївав програма конференциї, може довести Турків до розпуки і війни. Внутрішне положенє в Туреччинї також задля того стало грізнїйшим, бо сила впливу молодотурків маліє з вичерпанєм грошевих засобів а зростає сила вспятних змагань, бо їх представники розпоряджають значними грішми. Солуньский офіцирский корпус і комітет молодотурецкий напирають на великого везира за войовничим мінїстерством.

Про болгарскотурецкий спір надходять вельми суперечні вісти. Турецкий амбасадор в Парижі Наум-паша заявив, що его правительство рішило ся застановити всї розпорядки в справі мобілїзациї, одержавши з Болгариї запевненє, що она не думає ворожо виступати проти Туреччини. Таким способом змінилоб ся положенє зовсїм. Тимчасом з Софії звіщають, що там не думають робити Туреччинї нїяких уступок, а мінїстри болгарскі рішучо сему супротивляють ся.

Редактор турецкого дневника „Kadam“ мав розмову з болгарским мінїстром війни Паприковом, котрий заявив, що Болгария не думає про війну. Але той сам дневник подає вість, що болгарскі жовнїри на границї показують турецким жовнірам бомби з окликами: „ми готові, а чи ви також?“

Французский амбасадор в Царгородї доніс своєму правительству, що Туреччина вправдї не оповістила явно мобілїзациї, але практично переводить її. Ухвала болгарского правительства, щоби в справі східних зелїзниць не робити Туреччинї нїяких уступок, і щоби відказати заплати гарачу за східну Румелїю, викликали в Царгородї велике розяреня. Одначе париский амбасадор Туреччини запевнив дописувателя Reichspost, що положенє ще не є таке грізне, але небавом наспіє вість провожну подїю.

Недовіре до анґлїйскої полїтики в Туреччинї щораз зростає, а хоч правительственні і молодотурецкі дневники сего ще не признають явно, і деякі оборонцї анґлїйскої полїтики запевняють, що Туреччина може числити на Анґлїю, то зневіра щораз більшає.

Між Австриєю а Туреччиною ведуть ся переговори, що доведуть імовірно до порозуміня. Австрия має обняти поруку що до незайманости санджаку, що для Туреччини є вельми відрадним супроти посторонних забагів сербских і чорногорских полїтиків, котрі радіб санджак подїлити між свої держави, Колиб Сербія або Чорногора наїхали санджак, тодї Австрия виступилаб з оружною помочю Туреччинї.

В Сербії починають доходити помалу до переконаня, що Австрия не дасть ся визвати білгородскою ворохобнею уличною і промовами наслїдника престола, зазначуючи, що Сербію вважає не на рівні з иншими державами. Імовірно ще з кілька днїв потривають уличні галабурди а після того населенє втихомирить ся, а крім того переконає ся Сербія, що всякий наїзд ватаг добровільців через границю до Босни не буде можливий і тим способом також на границї верне лад і спокій.

Так само в Туреччинї рішучі представленя австрийского амбасадора в Царгородї Палявічінього зробили належне вражінє. Висока Порта починає пильно заходити ся коло того, щоби здержати змаганя до дальшого бойкоту австро-угорских товарів і купців. Бойкотовий рух починає остигати, а скоро Порта поновить ще рішучі прикази, тодї цїлий рух щезне. Турецке правительство виступає також рішучо проти дневникарских напастий на нїмецкого цїсаря. Часописи конфісковано а редакторів потягано до одвічальности.

Тимчасом в Білгородї триває дальше бойкотованє австро-угорских товарів, а перед склепами австро-угорских купців стоять контрольори, котрі не допускають покупнїв до склепів. За знищеня заподїяні австро-угорским купцям недїльними галабурдами уличними сербске правительство на домаганє австро-угорского посольства в Білгородї приобіцяло

дати відшкодованє. Так само за напастованє кореспондента N. fr. Presse в Білгороді на представленє австрийско-угорского мінїстерства загр. справ правительство сербске обіцяло потягнути напасників до одвічальности.

Одначе при тім всїм Сербія не перестає спроваджувати поквапно оружя з підмогою перемитників, а крім того намагає ся великосербску пропаґанду розповсюджувати також в Угорщинї і в австро-угорскім війску. Сербскі аґітатори запевняють, що на случай війни між австрийскими і угорскими Сербами вибухло би повстанє.

Допись з села.

(*Груба ошибка*).

В хорошо і вельми розумно написанім артикулї послїдного числа »Нови«: „Ad majorem Polonia laetitiam“ (сторона 500) висказано ось що: „А »Народне Слово« знамените для пів інтелїґенциї і жінок. Жінки кацапів навіть предплачують і читають его“. Чи дїйсно „Народне Слово“ заслужило на таку похвалу, чи дїйсно есть так чесне і правдиве, як его представляє автор реченої статї, позвалємо собі сумнївати ся по тім, що ту низше наведемо.

В своїм часї помістило »Народне Слово« без жадних застережень справоздане з віча відбувшого ся в Копичинцях, де вічевики домагають ся, щоби редакцию »Дїла« знов передано п. Цегельскому, тимто удїлило томуж повну апробату за написане артикулу: »Ad majorem Poloniae gloriam«.

Ґа часопись надїляє повним признанєм п. Павлика [1]) яко вельми тактовного і характерного редактора „Громадского Голосу“, тижднєвника, котрий майже в кождім числї безпощадно гидить і поневіряє Церков і єї служителїв! А вжеж злоба »Народного Слова« доходить до точки кульмінацийної в поміщенім в ч. 119. артикулї, де з їх Ексцеленциї О. Митрополита зробив простого махера виборчого. Декотрі уступи були так драстичні, що прокуратория приневолена була їх перечеркнути. Вправдї поміщено там в 123 числї кореспонденцию о. Донаровича »в оборонї правди«, де речений отець здементував погані закиди здїлані неслушно і несправедливо високому Достойникови Церкви, лиш соблазнь нанесена не так легко дасть ся затерти. Факт есть фактом, що в згаданім письмі явна зла воля виступає супротив єрархії церковної а тим самим супротив всего духовеньства [2]).

В тімже письмі поміщена статя »з ляцкого морального багна«, де злоба, безстидний цинїзм і некультурність о первеньство з собою борють ся, автор статї покористав ся знать якою то вшехпольскою дневникарскою шматою [3]) і достогидить безпощадно о. Врублєвского. Він попустив віжки розслабленю своєму до того степеня, що і ту прокуратория приневолена була не одно перечеркнути. Хотяй би речений Єзуіт був істинно таким клятим ворогом Русинів, яким его змалювало »Народне Слово«, то еще не управняло сю часопись личність тогож отця так безстидно болотом обкидати і ширити соблазнь межи християньским народом і в особі его збезчестити все сьвященьство. Нинї вже явно стало, що вся та негідна писанина була на ложи оперта. Справа передана судови до розслїдженя. Ось хорошу заплату дістали оо. Єзуїти за зреформованє Чину Василияньского. У нас на Руси се не новина!

Начальним редактором реченої часописи есть п. Андрей Веретельник, той сам, котрий редаґував в християньскім дусї писану »Основу«. — Ну хто менї платить, сему пишу! Се сумний і вельми сумний обяв! Він став редактором письма, котре так сильно радикалїзмом воняє.

Думаю, що не ошибну ся, коли скажу, що поза плечима пана Веретельника стоїть партия сих покровителїв справи рускої [1]), котра в злуцї з жидовою приняла ся за дїло нарід наш благодатьми новітної культури (властиво псевдокультури) ущасливити. Utinam sim falsus propheta!

Один з предплатників „Нови“.

Огляд часописий.

(*»Рідний Край« про задачі української інтелїґенциї, щоб стати нам поруч з иншими культурними народами. Ще про смерть і заслуги Миколи Дмитрієва. Świat Słowiański про »Руслана« з нагоди статий »Сучасне положенє Русинів« і про відносини Поляків до Москвичів*).

(Конець [2]).

Świat Słowiański в жовтневім випуску в оглядї славяньскої печати подає ширший зміст наших статий »про сучасне положенє Русинів і мнимі угодові переговори« і признаючи справедливість наших виводам про шкідні наслїдки гоненя за популярностю, котра витворює політику без пляну і всякої основи, робить »Русланови« зовсїм неоправданий і безословний докір. »Шкода велика, пише Świat Słow., що сам „Руслан“ не може мати чистого сумлїня що до балвохвальства популярности (бож і він Січиньского іменував „героєм“); а коли здобуде ся на цивільну відвагу, може найкрасше прислужити ся землякам«.

Отже ми взиваємо Świat Słowiański, щоби навів се місце нашої статї, де ми мали нїбито назвати Січиньского »героєм«. Ми певні, що Świat Słow. не найде сего, а зачерпнув хиба з другої руки з Dziennika Polsk. чи Gazet и Narodow-oї, котрі також накидали ся на „Руслана“ з подібним докором, але з такою самою безословностю, як і Świata Słow., бо наводили проти нас слова зацитовані в одній нашій статї в сїй справі з „Дїла“ і сей цитат приняли яко наші слова власні. Чи се чесно, спитаємо редакцию Świata Słow.?

А що до цивільної відваги, то можемо запевнити Świat Słow., що ми все сьміло висловлювали свої погляди, не оглядаючи ся на те, що на нас сипали ся за те громи з польского, москвофільского, руского национал-демократичного і радикального та социялїстичного табору. А може Świat Słow., не вважає сего цивільною відвагою, наколи статя написана зі спокоєм і умірковапем, а бажав би, щоби визначала ся такою палкостю пересадною, як то часом лучає ся редакторови Świat-a.

Що до союза Поляків з нашими москвичами виправдує ся Świat Słow., що нїхто з поважних в се не вдавав ся. Але в сїй справі виручив нас в місячнику Przegląd. Powszechny кс. Урбан, котрого статю на адресу Świata Słow. ми недавно перепечатали перекладом в „Руслані“ і сї замітки кс. Урбана повинен собі Świat Słow. добре затямити, тим більше, що й він пішов на стежку популярности і длятого змінив свою тактику що до Русинів-народовців.

Świat Słow. вважає, що наші замітки зроблені з нагоди посольского звіту ґр. В. Дїдушицкого в Самборі за далеко посунені і зазначує, що волїв би, колиб »Руслан« сказав, що сам думає про подїл Галичини і чи сю точку приймає ще до своєї програми, щоби не рїжнити ся від инших, щасливших популярностю.

Не будемо на се відповідати з такою іронїєю, з якою Świat Słow. звертає ся до нас, але скажемо ему зовсїм поважно, що ми висловили свій погляд про подїл Галичини в „Руслані“, ще тодї, коли Świa-ta Słow. й на сьвітї не було, не оглядаючи ся зовсїм за популярностю щасливших. Відсилаємо отже редакцию Świat-a Słow. до І річника »Руслана«, де ми подали багато програмових статий а про подїл Галичини висловили свій погляд в ч. 116 відредакциї, а в ч. 117 для скріпленя наших виводів навели ми статю про сю справу нашого визначного полїтика і народолюбця пок. о. Степана Качали (напечатану ним в львівскій »Основі« з 12. жовтня 1870). Зволить отже Świat Słowiański прочитати собі і наші виводи і виводи о. Качали а тодї не буде у него сумнїву про се, як ми на сю справу задивляємо ся.

А на останку ще одно слівце. На стор. 928 Ruska kronika того самого випуска подає за київскою »Радою« статистичні дані про рускі часописи в Галичинї. Треба додати, що се подає п. Лозиньский (index in sua causa) отже нїчого дивного, що для звеличеня сили »Дїла« подав, що оно має аж 4000 предплатників, для виказаня сили радикалїзму і социялїзму подав, що „Громад. Голос“ має 1000 предплатників (хоч недавно задля недостачи гроша мав уже застановити видавництво), що „Земля і Воля“ має 2000, »Народне Слово« 3000, а „Червоний Прапор“ 4000 предплатників, але для обниженя значіня »Руслана« подає, що має заледво 300 передплатників! Цїль такої статистики аж надто ясна і зрозуміла, а безсторонний чоловік може засягнути інформаций і на почтї і в печатнї. З такого жерела, з якого дістала »Рада« сї інформациї, не можна зовсїм дізнати ся щирої правди і се повинен і Świat Słow. собі затямити.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: † Якова ап.; римо-кат.: Кордулї. — В пятницю: руско-кат.: Евлямпія; римо-кат.: Івана Капістр.

— **Перенесенє мощів бл. п. Анатоля Вахнянина**, ц. к. шкільного радника, висл. професора акад. ґімназиї, першого голови віденьскої „Сїчи“ і львівскої „Просьвіти“, основателя і директора „Висшого Музичного Інститута“, голови „Львівского Бояна“ і пр. і его отця Климентия Вахнянина, пароха-ювілята Сїняви, відбуде ся у Львові завтрішного четверга на Личаківскім кладовищи з 13. поля до родинної гробницї точно о 10 год. рано. На сей сумний обряд запрошує родина всїх Свояків, Приятелїв і львівску руску Ґромаду.

Заупокійні тихі Служби Божі з панахидою відбудуть ся в пятницю дня 23. жовтня в Преображеньскій Церкві о год. 9½ рано.

— **Руский член краєвого видїлу.** Справу особи руского члена кр. видїлу обговорюють польскі часописи від самого початку отворенє

---

[1]) Вже не є редактором а посло П. Думка. — *Ред. Русл.*

[2]) а всеполькі часописи мали ту безличність назвати се письмо митрополичим орґаном! — *Ред. Русл.*

[3]) социялїстичним Głos-ом. — *Ред. Русл.*

[1]) катилїнарскі екзистенциї, що підшивають ся під патриотизм і ґрають на найнизших інстинктах, щоби ґандель іпов! — *Ред. Русл.*

[2]) Див. чч. 225—227.

сесиї. На першім місци ставлено кандидата з поміж Москвичів, яко porządnych Starorusinów. Але ті самі ґазети бачили, що з Москвичами не можна числити ся та що український клюб соймовий має рішуче першенство до делеґованя з поміж себе члена кр. видїлу. Найбільше за Москвичами побивав ся їх протектор Dziennik Polski, який ще онодї радив, аби цїла руска репрезентация соймова зібрала ся разом і визначила з поміж себе кандидата. Єслиж би не могла на него згодити ся, то мав рішати жереб. Сей гумористичний проєкт висьміяли зараз Przegląd і инші польскі дневники. Вчера над тою справою радило польске коло соймове від 5. до 11½ год. в ночи. Проводив пресес кола др. Ґломбіньский. В дискусиї показало ся, пише Kur. lwow., що межи польскими послами нема однодушности, чи коло має голосувати за Українцем чи Москвичом. Дискусия була вельми жива. При голосованю заявило ся 73 послів за Українцем, 31 за Москвичом, а 3 картки були білі. Справа особи кандидата не була обговорювана. Застережено лише, що посол до держ. ради не може бути членом кр. видїлу. Переговори з українським клюбом в справі особи поручено парляментарній комісиї польского кола. Членом краєв. видїлу буде вибраний пос. др. Евген Олесницкий, який в тім разї зрече ся мандату до державної ради.

— **Перший виклав д-ра Стефана Рудницкого**, доцента ґеоґрафії з українською викладовою мовою, зібрав позавчера по полудни значну скількість слухачів у малій салї фізичного інститута львівского університету при ул. Длуґоша. Нового доцента привитав іменем українського студентства акад. Володимир Ґеринович, висказуючи радість ізза тих користий, котрі українські виклади ґеоґрафії принесуть нашій науцї й нашій национальній справі. Відповідаючи на сей привіт, др. Рудницкий висказав надїю, що спільно зі студентами зможе працювати на ниві ґеоґрафії, якої вага для сьвітогляду й культури велика, та яка, на жаль, доси в нас майже нетикана. Після того др. Рудницкий проголосив свій перший виклад, у котрім представив становище ґеоґрафічної науки в загальній системі наук і зосібна серед природних наук, та розпочав оголошений на сей піврік свій специяльний курс „фізичної ґеоґрафії“.— Як відповідь д-ра Рудницкого на привіт, так і его виклад винагородили присутні оплесками. До сих оплесків прилучаємось і ми, бажаючи молодому ученому як найкращих успіхів на полї університетскої й педаґоґічної дїяльности.

— **Стан почтових офіциянтів і аспірантів.** Дня 11. жовтня відбуло ся віче почтових офіциянтів і аспірантів, на котрім довідали ся ми, що так пп. посли як і суспільність зовсїм не знає нашого стану, хибно ідентифікуючи его зі станом канцелярийних офіциянтів. Не маючи иншого способу як краєву пресу, хочемо сею дорогою поінформувати широкі круги суспільности що до ріжниці між одною а другою категорией. Почтові офіциянти се давні експедитори з перед 1902 р., котрі в згаданім роцї наслїдком орґанїзациї дістали назву почтових офіциянтів. Від самого початку свого єствованя має ся категория урядників застережений степень образованя, бо вимагає ся від них що найменше укінченя з добрим поступом низших кляс середних шкіл, по чим наступає безплатна піврична практика і фаховий іспит. Противно канцелярийні офіциянти зовсїм не мають означеного степеня образованя, нїяких іспитів і виконують підрядну службу, підчас коли почтові офіциянти виконують службу на рівні з державними урядниками і є іменовані за декретом. Із сего титулу жадають они повних прав державних урядників. За вічевий комітет: *Москвіньский* предсїд. *Верещак* секр.

— **Для сїльско-господарскої школи.** Року 1906 помер В. К. Висоцкий і в своїм заповітї записав в користь черниґівскому ґубернскому земству 184 десятин лїса з землею при хуторі Лютоць, сосницкого пов., з тим, щоб там збудовано сїльско-громадску школу. (Ч. Сл.).

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок представленя 7½ вечером. Білєти продає „Народна Торговля“, а від 5. год. каса театру).

В четвер дня 22. с. м. „Мари“ родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

В суботу дня 24. с. м. „Барон циганів“ оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 25. с. м. „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

— **Кандидати** желаючі приняти св. Тайну сьвященьства мають дня 23. жовтня 1908 то є в пятницю явити ся в Митропол. Ординариятї.

— **Іменованя в судівництві.** Прокуратор Вяч. Черни зі Стрия іменований прокуратором в VI ранзї в Станиславові, а на его місце в Стрию іменований др. Вікт. Свобода в VII ранзї, радник суду зі Станиславова. Секретар суду Кар. Найгоф перенесений з Заложець до Бережан. Повітовими суднями іменовані суд. секретарі: Алекс. Ґриґлевский в Миколаєві, Кар. Туґіковский в Кутах, Войт. Творовский в Перемишлянах, а секретарем адюнкт Стан. Доніхт з Лїска в Залізцях. — Перенесені судові радники: Г. Ґуральский з Белза до Стрия, К. Риботицкий з Ходорова до Самбора, Йос. Горіца з Підволочиск до Станиславова, Влад. Кропіньский зі Стрия до Перемишля, др. Р. Найман з Сянока до Львова, Ігн. Красовский з Староїсоли до Самбора, Павло Біліньский з Миколаєва до Бережан, др. Ів. Гозер з Бережан, Т. Рибіцкий з Янова і Йос. Романович зі Злочова до Львова, Вас. Маляркевич з Самбора до Перемишля, Іван Огоновский з Бережан до Перемишля, Ад. Нехай з Коломиї до Львова, др. Йос. Ганчаковский з Отинї до Станиславова, Іл. Френкель з Перемишля до Сянока. — Іменовані радниками судовими секретарі: Каз. Пйотровский зі Львова в Самборі, Ів. Ґайльгофер в Стрию, Ст. Альбіновский з Перемишля в Станиславові, др. К. Рибіцкий в Стрию, Мих. Дрогомирецкий в Коломиї, Ед. Добошиньский з Вадовиць в Сяноцї, Каз. Березиньский з Перемишля в Самборі, Йос. Павлович зі Стрия в Коломиї, др. Д. Енґель в Тернополї, Ів. Пеленьский в Сяноцї, Волод. Козакевич в Самборі, Ад. Гарлєндер з Перемишля в Бережанах, Алекс. Могильницкий в Станиславові, Ант. Ґавлїк з Ярослава в Коломиї, Алекс. Міский зі Львова в Злочеві, Алекс. Федорович в Кракова в Станиславові.

— **З зелїзниць.** Дирекция держ. зелїзниць доносить, що на шляху Тернопіль-Збараж застановлено рух поїздів на одну добу з причини снїжних завій.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 19. жовтня 1908.

Перед приступленєм до дневного порядку забрав голос пос. ґр. Стан. Тарновский і покликуючи ся на папский ювілей, який сьвятковано в неділю у Львові, виголосив бесїду, предкладаючи, аби ухвалено таке внесенє: „Сойм просить п. маршалка, щоби его іменем переслав Сьв. Отцеви таку заяву: „Сойм королївства Ґаличини і Володимириї з Вел. Кн. краківским складає у стіп Вашої Сьвятости заяву і приреченє вірности католицкій Церкві, пошани і послуху для его Голови. В 50-ту річницю Твого сьвященьства зволь, Сьв. Отче, принятй бажанє, аби Всемогучий Бог запоміг Тебе своєю ласкою, боронив від небезпек і неприятелїв, в намірах та предприняттях боронив, та щоби нам вірним дав ще довго оставати під кермою такого Пастиря“.

Наглячість того внесеня ухвалено одноголосно.

По приступленю до дневного порядку мотивував пос. Лєо своє внесенє в справі реорґанїзациї ц. к. сторожі полїцийної у Львові, Кракові і Перемишлї. То внесенє передано

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 177.

Концерт і театр в Тернополи. — Лїтер. товариство у Львові. — „Правда“.

Тернопіль, 1872, 17. квітня. Олекс. Барвіньский до Із. В—а.

(З початку листу потїшає О. Б. поета в его журбі, а потім пише):

Тепер же про ноти. Прости, що досі я не відослав їх Тобі — не моя в сїм вина. Учні держали до недавна у себе; а наконець дійшло до сього, що як Ти зажадав їх вдруге, так я напер на них, отже сам катехит — Копитчак взявсь до переписаня і нині мині віддав, дякуючи Тобі за їх сердешно.

23. л. марця відбув ся тут сей концерт чи там музикально-декл. вечер для учеників убогих. Деклямовали Твою думу Мурашки, котра здобула такий ефект, що декляматора, окрім численних оплесків, викликували.

Театрови тут досить добре ведеть ся — вибіраєть ся він незабаром до Залїщик, а відси до Черновець на ярмарок св. Петра.

Тепер ще додам Тобі, о скілько тут на партикулярі знаю, про житте наше народне.

Львівські академики, щоб не улягати лїнивству і індеферентизмови, завязали літерацке товариство для взаємної науки і поставили між иньшими важну цїль: видавати по можности як найчастїще библїотечку народню, де-б заміщували ся твори письменників галицьких і українських. Тепер виготовили поезиї Сироти (Конїського), усї зібрані і ще не печатані твори на 3 або 4 арк. друку.

Другий такий томик становив би Твій Нечай, котрого одну часть зладив до друку Осип, а потім, захорувавши, передав решту Володкови.

Решту томика другого заповняли би Твої поезиї лїричні, очивидно наколи зізволиш на те.

Від 15. (27. лат.) цьвітня почне виходити літературно-полїтична часопись Правда під редакциею д-ра Олександра Огоновського. Виходити-ме за підмогою київської громади, а часть полїтична прийнята для того, щоб в недостатку народнього полїт. орґана держати в шаху Основу і простувати погляди на народню справу. Часть літературну мають, після жичення Київлян, заповняти переважно тутейші наші письменники. Отже я Тебе прошу, щобись був ласкав дещо приготовити для Правди і позволь мині з тих поезий, що Ти мені часами присилав в листах, післати до Правди.

Ч. 178.

Григ. Воробкевич про свої поезиї.

Чернівці, 1872, 19. мая. Григорій Воробкевич до Олекс. Барв'ого.

Не міг бим причини розумної найти, чему я до вас, друже мій, доси не писав. Правда, багацько в тім довгім часї мені докорило, багацько я і другим докорив, неодну я слезу злости і жалю пролив, і були часи, де я за все, і за добре і за зле, забував, но все таки чую ся виноват в дїлї дружества, бо помянувше вашу віжливість, неізмінну приязнь і щире дружество ко мні, чую ся глїбоко виноват пред вами. Но властне в тім состоїть щире дружество, що воно довго терпіливе і непамятозлобне, тому надїю ся, що ви мні моє мовчаніє довговременне за зле не возмете.

А що ся тичить моїх недостойних творів, то шкода про них і одно словечко втратити; мені тілько жаль, що наша мати Русь так дуже в добрих творах душевних нуждаєтся, бо щиро кажу, гірка мусить ей доля бути, коли вна на такі твори нїсенїтні спускаєт ся, як мої.

(Дальше буде).

громадскій комісиї з порученєм, що она маѣ здати з него справу в тій сесиї.

Потім з незвичайним приспішенєм ухвалювано одну за другою точкою дневного порядку. І так ухвалено без дебати внесенє буджетової комісиї, щоби вивінувати краєвий фонд дороговий позичковий в дальшу дотацию 800.000 К в вісьмох стотисячних ратах та підвисшити дотацию на будову низшорядних зелїзниць з 750.000 на 900.000 К. Ухвалено також закон, який дає громадї м. Львова поруку краю за 400.000-коронову позичку на електричну зелїзницю.

З черги уповажнено кр. видїл до виконування впливу на іменованє державних інспекторів винних пивниць, приймаючи також резолюцию пос. Васунґа, щоби в краю отворено 4 посади таких інспекторів. Ухвалено також візвати правительство до заснованя технїчного видїлу в дрогобицкім старостві та реорґанізациї технїчної служби в краю, а відтак принято звіт кр. видїлу про краєву школу лїсового господарства у Львові за рік 1906/7 разом з підвисшенєм учительских платень і переміною назви школи на висшу лїсову школу.

По тім рішено переняти на власність краю шпиталик св. Софії у Львові, а справу отворенї повітового суду в Хороствові відступлено кр. видїлови до провіренї, признаючи рівночасно внесенє пос. Олесницкого в справі заснованя повітового суду в Стрілисках полагодженим через тогорічну ухвалу, яка приняла звіт з дїяльности VI. департаменту кр. видїлу.

По полагодженю кількох дрібнїйших справ розвинула ся широка дискусия над звітом гірничої комісиї про гірничі справи, які референував пос. Замойский. По промовах цїлого ряду бесїдників принято внесенє комісиї.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

—

Про холєру.

——

(Конець).

Особливо треба дбати про чистоту на дворі, в хатї, одежі та рук, бо всяка нечистота — добрий корм для заразних мікробів. Холєра начинаєть ся у людини блювотою, а потім робить сь бігунка (понос) і корчі беруть в ногах та руках. Тїло холоне, синїє, голос пропадає. Инодї людина вмирає дуже швидко (тяжка холєра), а инодї болїв довший час і або подужає, або вмирає. Від холєри вмирає звичайно 50%, себ то половина з тих, що заслабли.

Як занедужає хто на холєру, треба зараз дати знати лїкареви або фершалови, щоб побіг ратувати, а тим часом і самому деякі заходи зробити; покласти хорого у постїль, найкраще з мягкої соломи або сїна, щоб потім не шкода було ту постїль спалити. Не треба стелити або накривати хорого кожухами, бо у вовнї дуже трудно потім знищити заразу.

Всяку непотрібну і зайву (лишню) одежу та хатню справу повиносити з тої хати, де лежить хорий, щоб не чіплялась туди зараза; порожну хату лекше потім очистити. Дїтей з хати також повабирати.

Хорому треба покласти на живіт припарку горяченьку (торбину з горячими висївками або тирсою, або хоч фляшку з теплою водою), наповати єго чаєм, кофієм (кавою), мятою, а при корчах розтирати ноги камфоровим олїєм або спиритусом. Що далї робити — про те вже розкаже лїкар або фершал.

Тепер дійшли лїкарі способу щепити холєру заранї, заздалегідь, так само, як щеплять людинї ослаблену холєрну отруту в невеликій порциї, яка не може шкодити тїлови. А тїло тим часом починає витворювати в собі противотруту і через тиждень щеплять в друге, вже трохи більше і тїло знов витворює в собі більше тієї противотрути. Ще через тиждень щеплять в трете і тодї можна бути певним, що така людина або зовсїм не заслабне на холєру, або коли й заслабне, то дуже легко поборе сю хоробу, бо маѣ вже в собі готовий запас противотрути на холєру.

*

Лихі люди розпускають серед темного народу всякі брехнї про холєру, нїби то лїкарі навмисне трують людей, розпускають холєру, хорих людей живцем кладуть у домовини і засипають вапном. Такі брехнї пускала недавно і чорносотенна ґазета „союза русскаго народа“ — „Русское Знамя“. Се брехня і пускають єї лихі люде на те, щоб сїяти скрізь ворожнечу у народї і підбивати темний, легковірний народ до насильства.

Лїкарі й фершали і милосердні сестри вчать ся на те, щоб помагати людям, ратувати їх від хороб. Хто уважно прочитав се про холєру, той розміркує, що лїкарі раз-у-раз працюють, щоб дочекатись найкрасшого і найпевнїйшого способу побороти заразних мікробів для добра людей.

Нїколи нї оден лїкар не думав навіть пускати на людей нї холєру, нї дифтерию, нї віспу, нї яку иншу хоробу. І дивно справдї, що деякі люди не боять ся лїчитись у лїкарів від всїх инших хоріб, не боять ся операций робити, хоч і доводить ся тодї лїкарям живе тїло ножем різати, — а боять ся тої холєри і дають віри всїм тим брехням і забобонам неподобним. Не в брехнї і в темнотї, а в правдї і в знанї наша сила.

Телєґрами

з дня 21. жовтня.

Відень. Тутешні дневники доносять, що цїсар в дуже острих словах висказав ся про демонстрациї в Празї.

Прага. В добре поінформованих кругах запевняють, що намісник Куденгове дістав повносласть завести виїмковий стан в Празї, єсли би розрухи повторили ся.

Відень. Тут. преса згідно доносить, що мирні відносини між Болгариєю а Туреччиною є на найлїпшій дорозї і згода до 24 годин буде готова.

Софія. Появив ся указ короля Фердинанда, яким скликує ся сесию собранія на день 28. с. м.

Москва. Студенти тутешного унїверситету ухвалили малою більшостию залишити страйк.

Будапешт. Президент угорск. кабінету др. Векерлє був вчера у цїсаря на послуханю.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Прийхали дня 21. с. м.: Йосиф Ріпецкий, Стрий; Дмитро Ганущак, Перегиньско; Яків Тишовницкий, Довголука; Іван Недимитко, Ходачків малий; Бонїфатай Тереба, Острів; Сафат Шастало, Василїв; Людвин Савицкий, Стрий; Зигм. Шлїхтінґер, Самбір; Людвик Баран, Коломия; о. Омелян Константинович, Сянік; о. Тадей Скородиньский, Трускавець; Володимир Левицкий, Коршів; Василь Чичирдачук, Броди; Антін Павлишин, Вислобоки; Михайло Товарницкий, Улїцко.

Новї книжки!

Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Музи“ ч. 3.) стор. 130, цїна 2·50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Dorycki krużganek, opowiadania z ukraińskiego, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, цїна 2·50 К.

СИДІР ТВЕРДОХЛІБ: В сьвічадї плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1·60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

СПІШІТЬ СЯ

і закладайте фабрики

ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК

бо в котрій громадї нема ще тої фабрики, то там заложить Видїл повітовий свою.

А тогди так гарний заробок пійде в паньскі кишенї, бо знайте, що виріб цементових дахівок приносить річно найменше 3.000 К чистого зиску. Видїли повітові вже позакладали свої фабрики в дуже богато громадах Тернопільщини, Городенщини і много инших повітах. Тож спішіть ся до дїла, бо за кілька днїв вже буде запізно, а тогди будете жалувати.

Хто схоче заложити собі ФАБРИКУ ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК, най напише до найбільшої руской фірми Торговельно-Господарского Дому Стефана КОВЦУНЯКА в Коломиї, а звідти єму щиро порадять. Адреса така:

Торговельно-Господарский Дім

СТЕФАН КОВЦУНЯК в Коломиї.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер”

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляциєю на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродійні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї . . .	182,206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 231. Львів, патниця дня 10. (23.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Национальний катастер.

(×) З того часу, як на Моравії німецко-ческе питанє полагоджено на основі национального катастру, набрала ся справа важного значіня і вже підчас розправи над виборчою реформою в держ. радї в 1906 р. була обговорювана в парляментарних кругах. Навіть в польскім колї висловив ся, як ми свого часу на основі певних інформаций звіщали, гр. В. Дїдушицкий за национальним катастром яко способом полагоди польско-руского спору, одначе пос. Козловский виступив рішучо проти того і великою більшостю звалив сю справу в польскім колї.

Гепер наново піднимають се питанє з нагоди соймової виборчої реформи народові польскі демократи в своїм начерку. Скоро отже ся справа і у нас може війти на дневну чергу, належалоб ся над нею зріло застановити і тому думаємо, що для наших послів повинно се бути бажаною справою, познакомити ся з основами национального катастру, як думали про сю справу в Чехах.

Оден з найлїпших знавців национальних відносин в Чехах а особливо питаня про национальні меншости, провідник Будейовицких Чехів і соймовий посол др. Затка, вже перед многими роками зрозумів, що найлїпшою розвязкою национального спору є национальний, племінний а не областний розділ обидвох народностий. На таких підвалинах опирав ся начерк для засновин і удержаня шкіл меншостий, котрий др. Затка в 90-их роках минувшого столїтя вніс і мотивував в ческім соймі. Начерк сей змагав до того, щоби кожда народність сама дбала про удержанє народного шкільництва. Др. Затка був перший, що порушив питанє национального катастру. В р. 1888 виробив він подрібну предлогу закона, котрий виходив від громади і для такої, о скілько она була язиково мішана, домагав ся творення тїл меншости і більшости. Для кождого тїла мав бути ведений национальний катастер і після відносин чисел мало бути установлене управненє до мандатів, які мали бути роздані до громадскої репрезентациї. Др. Затка виробив подрібний начерк і в виді предлоги закона подав тодїшному соймовому клюбови народного сторонництва. Навіть др. Ріґер зацікавив ся був вельми сею справою. В сїчні 1889 р реферував др. Затка в клюбі про свій начерк закона, котрий опісля придїлено тїснїйшому комітетови до обради і справозданя. Небавом після того випали соймові вибори, при котрих стороческе сторонництво стало меншостию, а через те спав з дневного порядку також і начерк др. Затки. З того часу коли після моравского приклад у, набирає справа национального катастру важного значіня, звертає тепер на себе увагу начерк д-ра Затка, яко вислїд довголїтного практичного досьвіду. Тимто і ми бажаємо оповістити сей начерк закона д-ра Затка в тій надії, що він може стати в пригодї всїм нашим послам і тим політикам, котрі занимають ся поважно розвязкою национального питаня.

Задачею наших послів буде, розглянути ся в тім начерку і оцїнити, чи і о скілько надавав би ся сей спосіб до розвязки национального польско - руского спору у нас. В слїдуючім числї подамо начерк д-ра Затка.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Положенє в Чехах стало вельми непевне. Улична ворохобня не дїльна в Празї викликала велике роздратованє в міродатних кругах. Нїмці підняли великий крик, що їх майно і житє в Празї загрожене, а хоч в тім крику є дещо пересади, всеж таки треба признати, що та ворохобня переходить вже границї звичайного уличного збіговиска. Навіть відозва зверхности громадскої до населеня не змогла осягнути бажаного успіху і спинити недїльної ворохобнї, та що справдї нема певности, чи вже дїйсно можна сподївати ся спокою. Грізного значіня набирає та ворохобня тим, що самі єї участники порівнують її з подїями в Білгородї, де в неділю також відбули ся великі демонстрациї проти австрийских горожан. Посол Кльофач, головний провідник тих уличних галабурд, вернув як раз що й но з Білгороду. Правительство добачає отже певну звязь поміж праскими а білгородскими подїями і тому звернуло на них пильну бачність та заповіло вельми рішучі і острі розпорядки для їх спиненя.

Бар. Бек, котрий в понеділок представив цїсареви політичне положенє, неперечно здав справу також про праскі події і нема сумнїву, що правительство не буде дальше байдужно сему приглядати ся. Півурядовий Fremdenblatt виступає з нагоди праских подій вельми різко проти провідників сих галабурд, натякаючи при тім і про подорож білгородску Кльофача і звертає ся з вельми рішучим ultimatum до Чехів, котрі належать до парляментарної більшости. Fremdenblatt взиває тих Чехів, щоби рішили ся, чи бажають станути перепоною в заграничній політиці держави і спинити довершенє найжизненїйших задач державних. При тім висловлює сей дневник надії, що не тілько словами але й дїлами сї Чехи заявлять, що зривають спілку з ворохобними живлами, чим не тілько сповнили би свій обовязок, але вельми пособили би власній справі. Сего вимагає ся від Чехів, щоби чим скорше, і заздалегідь завести лад, инакше правительство буде приневолене до найострійших мір.

Ся погроза натякає зовсїм виразно про заведенє виїмкового стану в Празї, а дає також до зрозуміня, що ті ческі сторонництва, котрі би вагали ся прилюдно осудити політику Кльофача і его товаришів, булиб вилучені від участи в правительстві.

Отся рішуча постава правительства причинить ся імовірно до отверезеня ческих сторонництв і приневолить їх до залишеня уличної політики. Але правительство зробилоб добре дїло, колиб з такою рішучостю звернуло ся також проти нїмецких галабурників і ворохобників, котрі не з Білгороду але з кругів в Нїмеччинї черпають одушевленє і заохоту до таких подій, які проявляли ся в ческім соймі, а перед тим в Птуї, в Цилеї, а також в Карльсбадї і т. д. Так само правительство зробилоб спасенне дїло, колиб запобігло тому, щоби нїмецкі студенти замість пильнувати науки, забавляли ся т. зв. бумлями і биятиками з товаришами инших народностий або католицких студентских товариств. Правительство повинно подбати про се, щоби в прилюднім житю Австриї запанували европейскі обичаї.

Мінїстерскє пересиленє, а властиво справа відставки двох ческих мінїстрів Прашка і Фідлєра, як ми вже вчера писали, поки що відрочена, бо мінїстер-президент не міг ще цїсареви представити певних поглядів. В понеділок відбула ся нарада парляментарної комісиї ческого союза і одобрила одноголосно просьбу о відставку ческих мінїстрів, а відтак розправляла про дальшу спільну тактику ческих сторонництв. N. fr. Presse звіщає, що Чехи зробили зависимим дальший побут своїх мінїстрів в кабінетї від национальних уступок і для того піднимає знов великий крик.

Вчера відбули нараду провідники нїмецких сторонництв, щоби обговорити спільну тактику в держ. радї на взір Чехів. Опісля мали нїмецкі провідники переговорювати також з бар. Беком.

Відрочене справи відставки ческих мінїстрів велить догадувати ся, що тимчасом зайшли якісь важні події, котрі приневолюють до вижиданя, а наведене в горі ultimatum правительства має очивидно ціль довести до проясненя справи між самими Чехами, до вилученя

з ческого табору парляментарного таких живел як Кльофач і ему подібні. Доперва коли бар. Бек матиме відповідь ясну на се ultimatum, зможе подати монарсї певні ради про полагоду пересиленя. Тимто найблизші днї австрийскої внутрїшньої полїтики мають вельми досягле значінє.

Стороческа Union предвиджувала добре, що парляментарна комісия ческого союза одобрить відставку Прашка і Фідлєра а дальший побут їх в мінїстерстві зробить зависимим від певних условин (на скілько здогад N. fr. Presse в горі наведений має оправданє, годї в сїй хвилї сказати). Сегодня мали провідники ческі в тій справі переговорювати з мінїстром-президентом. Колиб условини ставлені бар. Бекови були для правительства неможливі, то можна напевно сподївати ся, що мінїстер-президент скличе зараз раду мінїстрів, а як запевняє Union, заповів би тодї, що уступає.

Одначе, як ми вже перше висловлювали ся, монархія в сїй хвилї не може наражувати ся на пересиленє внутрїшне, бо загранична полїтика вимагає скупленя всїх сил; тимто правительство буде собі помагало відрочуванєм речинця скликаня держ. ради і переговорами з парляментарними сторонництвами, навіть погрозами розвязаня держ. ради а опорні сторонництва можуть в нинїшнім полїтичнім положеню діждати ся такої долї, яка довела ся нїмецкій лївицї, котра перед 30 роками голосувала проти кредиту на окупацию Босни й Герцоґовини.

Заграница.

Положенє в Сербії не тілько не поправило ся, але стає щораз грізнїйше. Напасти на австро-угорских купців в Білгороді прибрали ціху насильних нападів, а з напасниками злучили ся останними днями також поселені там Італіянцї. Торговля в австро-угорских складах зовсїм застановлена а многі купці позачиняли свої склепи, бо боять ся нападів і знищеня. Австрийско-угорским горожанам вимовляють помешканя, а наслїдком палких і визиваючих промов наслїдника престола звернули ся напасники проти всяких приїзших і чужинців. Австро-угорска кольонія опинила ся у вельми скрутнім положеню. З многих склепів поздїймано нїмецкі вивіски, але мимо того дневники явно взивають до грабованя австро-угорских склепів. Правительство намагає ся здержати сї напасти, але є зовсїм безсильне, а жандармів і полїциянтів, котрі виступають в оборонї ладу і порядку, висьмівають і проганяють. Недїльні уличні галабурди приневолили австро-угорского представника звернути ся до сербского мінїстерства загр. справ з домаганєм винагороди за нанесені напади австро-уторским горожанам. В сїй хвилї не можна ще обчислити розмірів заподїяної шкоди, але як ми вже звіщали, сербске правительство заявило готовість сї шкоди винагородити.

Воєнні приготовленя в Сербії тривають дальше, щоби занедбану і здеморалїзовану армію поставити сяктак на воєнній стопі і до того часу здержать ся там з явним виступленєм. Сербске правительство покладає надію на висланих за границю мінїстра Мильовановича і б. мінїстра Пасича, що їм вдасть ся наклонити европейскі держави до ревізиї злуки Босни й Герцоґовини. Мінїстер Мильованович в розмові з редактором N. fr. Presse в переїздї через Відень висловив надію, що европ. держави зрозуміють национальне пригноблене Сербії, в яке она попала наслїдком злуки Босни. Вказуючи на те, що европ. держави взивали Сербію до розваги і розуму, відкликує ся він знов до них, щоби они все зробили, що від них зависиме і не доводили Сербію тим способом до розпуки.

Положенє Сербії тим труднїйше, що між королем а королевичом нема згоди а навіть, як ми вже звіщали, дійшло до того, що королевич хотїв кинути ся на батька, лише ґвардийскі офіцири здержали его. Таким поступованєм сина король зовсїм пригноблений тим більше, що велика часть народу стоїть за сином. Королевич явив ся після сеї пригоди в офіцирскім касинї, принятий одушевлено офіцирами і заявив, що Сербія повинна визволити заневолених за Дріною братів чи то з королем чи против короля. В сьвітскім касинї говорив королевич явно проти батька і сказав: „Нїяким способом король Петро не повинен ставати перепоною проти свободи сербского народу“.

Білгородскі женщини звернули ся з відозвою до женщин в Анґлії, Франциї і Росиї, щоби они вступили ся за долею сербского народа Збори национального сторонництва одобрили становище скупштини в боснїйско-герцоґовиньскій справі.

Нїмецке дневникарство, особливо західне н. пр. Köln. Ztg, відносить ся доволї двозначно в східній справі до Австро-Угорщини. Reichspost, котра має певні зносини з наслїдником престола архікн. Францом Фердинандом, вказує на се з певним докором, що від часу пересиленя Сходу часть західно нїмецкого дневникарства менше або більше отверто підбурює загальну опінію проти Австро-Угорщини і докоряє тим, начеб Австро-Угорщина вивела в поле Нїмеччину. Наслїдком полїтики бар. Еренталя віднесла Нїмеччина великі втрати материяльні і моральні, а лише Австрия має користи з тридержавного союза. Сими голосами нїмецкого дневникарства користують ся анґлїйскі дневники, щоби ще більше роздмухати непорозуминє між Австриєю і Нїмеччиною і довести до повного відокремленя Австриї. В одній статї (Ein Mann hinter der Scene) виступає різко проти архікн. Франца Фердинанда і підсуває вину заколоту спокою в Европі, змаганє до зміни праґмат. санкциї і до введеня реакцийної системи, пятнуючи его ворогом конституциї і демокрациї. Розходить ся очивидно о дискредитоване будучини Австриї. Reichspost звертає ся отже до нїмецкого правительства, щоби кн. Більов не позволяв півурядовим дневникам в теперішних трудних часах так байдужно приглядати ся таким напастям а коли цїсар Вільгельм і его мінїстри відносять ся прихильно до Австриї, то тепер пора се доказати.

Отже в суперечности до західно-нїмецкої печати відозвав ся міродатного місця голос про взаємини між Нїмеччиною і Австриєю. Ві второк відкрито сесию пруского сойму. Цїсар Вільгельм виголосив престольну річ а уступ про відносини на Балканї звучить ось як: „В останних часах склали ся на близькім Сходї події, котрі занимають увагу Европи. Хоч ми менше ними інтересовані полїтично як инші держави, то сї події вимагають поважної бачности. Нїмецка держава, вірна своєму союзникови, буде змагати до мирної і справедливої розвязки сучасних трудностий“.

До Берлїна приїхав сербский мінїстер загр. справ Мильованович і відбув півгодинну нараду з секретарем державним загр. справ Шеном, одначе не найшов великої прихильности для Сербії, особливо після увязненя нїмецкого аташе військового в Білгородї під закидом шпигуньства. Сербії імовірно порадять завести передовсїм лад і спокій в Білгородї.

Взаємини між Болгариєю а Туреччиною поправили ся троха, бо коли доси Болгария не признавала беззглядно права власности Туреччини до східних зелїзниць, тепер заявляє готовість до переговорів що до права руху на тих зелїзницях і відкупленя права власности або товариством зелїзниць східних або Туреччиною. Болгарске правительство звернуло ся до Порти з просьбою, що хоче вступити в переговори і нема сумнїву, що Порта на се згодить ся. Таким способом уступила би гроза війни між Болгариєю а Туреччиною.

Чорногорскому ґенералови Вуковичови висланому з Цетинїї в важній справі до Білгороду, лучила ся в Загребі немала пригода, бо на двірци полїция его арештувала і зревідувала, хоч виказав ся чорногорским паспортом з допискою австро-угорского посольства »laisser passer«. На телеґрафічну жалобу до бар. Еренталя вислану, випущено Вуковича, котрого придержано через похибку, бо его вигляд був похожий на одну з трех підозріних осіб, що мали приїхати до Реки. Коли ґенерал прибув до Білгороду, товпа виправила ему велику овацию а ще того самого дня приняв его король Петро на послуханю.

Що до настрою в Чорногорі, заявив Вукович, що нарід є за війною, а між народом і правительством є згода в поглядах. Одначе Чорногора буде вижидати висліду европейскої конференциї.

Новинки.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Евлампія; римо-кат.: Івана Капістр. — В суботу: руско-кат.: Филипа, Теоф.; римо-кат: Рафаіла Арх.

— **Преосьв. Епископ Хомишин** виїхав зі Станиславова і забавить на провінциї до кінця жовтня.

— **Перенесенє мощів бл. п. Анатоля і о. Климентия Вахнянинів** до родинної гробниці на Личаківскім кладовищи відбуло ся нинї рано. Крім близшої і дальшої родини Покійників зібрало ся на сей похорон значне, як на буденний день, число знакомих і почитателїв бл. п. Анатоля Вахнянина. Товариства і институциї, в яких Покійник брав довгі лїта першорядну участь в їх житю і дїяльности, прислали своїх делеґатів. Між иншими були відпоручники збору професорів рускої ґімназиї, учительский збір Вищого музичного Інституту, відпоручники „Бояна“, „Просьвіти“, „Сокола“ і ин. Межи духовеньством були о. ректор др. Жук, о катех. Лициняк, о. префект Паньківский, о. Давидович, о. Яремович і кількох инших сьвящеників. По відправленю панахиди над домовинами при старім гробі і по відчитаню Евангелия перенесено обі домовини до нової мурованої гробниці на правім крилї кладовища. Підчас сего сумного чину похоронного співав гарно хор питомців духовної семінариї. До гробниці вложено також кілька вінців, а між иншими оден вінок в видї лїри зі всїма лентами, які зложено на домовинї бл. п. Анатоля Вахнянина при похоронах.

— **Підвисшенє платнї для духовеньства.** Шкільна комісия в галицкім соймі радила над проектованим з боку краєвого видїлу законом, що нормує платню учителїв релїґії. В дискусиї пос. Васуґ іменем клюбу людовців заявив, що в комплексї шкільних справ, котрі вимагають в тій сесиї полагодженя яко найпильнїйші, дві заслугують на увагу шкільної комісиї, а то: находячий ся на дневнім порядку закон про платню учителїв релїґії і справа поліпшеня пенсий вдів і сиріт по учителях а також емеритів старого стилю. Бесїдник апе-

лює до комісиї, щоби по залагодженю проекту закона про учителїв релїґії приступила до нарад над справою поправи положеня вдів, сиріт і емеритів. Дискусия видала несподіваний результат, бо комісия мимо опозициї всяких членів пішла дальше ніж внесеня краєвого видїлу, ба, навіть внесеня референта і з квоти 217.000 К підвисшила платнї учителїв релїґії від 1. жовтня 1910 до 360.000 К річно. Львину частину дістане парохіяльне духовеньство за науку релїґії. Краєвий видїл пропонував у своїм предложеню винагороду тодї, коли місцеве духовеньство удїляє понад 12 годин науки релїґії, референт признавав їх вже при 9 годинах, а комісия зачала вже від сїмох підносячи тим самим фінансовий ефект о 159.000 К.

— **Нужда в Гуцульщинї**. У нас в горах паде від $1\frac{1}{2}$ доби снїг при морозї $3\frac{1}{2}$ Ц. Сегодня (20|10) снїг над Черемошем сягає 20 цм. а у верху поверх 50 цм. Більша часть бараболї, капусти і др. огороднини майже вся під снїгом. Гуцули заходять у голову, бо не то що погибок на маржину з браку паші, але й на люди йде погибок з браку хлїба. Поратунок(?) для гуцулів дуже проблєматичний. Обіцюють до Устєрік продавати 100 к. ґрису, як гуцули кажуть „того, що пани навимітали зі спузов (порохів) зі своїх млинів“. На гуцулів і так від 3 лїт „щось шибло“ — стали страшно пити, а тепер ще й „погожів“ (більше) пють. Не кажу, з розпуки, але й з розпусти пють а міри нема майже жадної. Найбільші піяки, то деякі війти, любимцї староства тай деяких судовиків. „Що то буде ? — що то буде ?“ — питають себе зажурені совісні люди.

— **Наука гри на бандурі**. Онодї в музикально-драматичній школї М. Лисенка в Київі розпочав науку гри на бандурі оден а найкрасших сучасних кобзарів Іван Кучеренко. Кобзар сей людина надзвичайно інтересна. Ще дитиною осліп він на одно око, наштурхнувшись на ножиці. Від слабого ока почало згодом псувати ся й здорове і через років десять після нещастя з першим оком Кучеренко вже майже нїчого не бачив і на друге. Але по сього часу успів він пройти курс двохклясової народної школи і се стало єму потім у великій пригодї. Бувши за поводатора кобзарів, вивчив ся він грати на бандурі в кобзаря Гашенка, одного з красших представників харківскої кобзарскої школи. Кучеренко своєю грою і співом робить вражінє цїлком інтелїґентної людини, з великим музикальним хистом і артистичним чутєм. Він сьвідомий Українець, багато виписує українських книжок та ґазет, які читають єму в голос жінка та дочка (обидві они теж грамотні). Охочих вчити ся гри на бандурі набрало ся поки що дві ґрупи. Наука відбуває ся що дня.

— **На памятник Шевченкови**. Городняньске повітове земске зібранє асиґнувало 100 карб. на памятник Тарасови Шевченкови у Київі. Крім того на сей памятник зібрано 32 карб. підпискою серед гласних того самого земского вібраня.

— **В українському клюбі в Київі**. В суботу та неділю, не зважаючи на те, що ще не оповіщено про щотижневі вечерки, перебувало чимало народу. Починаючи з будучої суботи що тижня в клюбі відбуватимуть ся семейні вечірки, журфікси з концертним віддїлом, після якого будуть танцї. Щоб познайомити київске громадяньство з национальними українськими танцями, старшина клюба звернула ся до артиста трупи Садовского д. Костева, який згодив ся що неділі вчити охочих українських национальних танців: „коломийка“, „оркан“ (гопак на Буковинї), „рóман“ (народний танець у північній Київщинї). Наука почне ся з першої будучної неділї. Окрім карт та білярду для любителїв у клюбі є шахмати, лото, шашки і т. ин.

— **Про останнє землєтрясенє в Галичинї** мав онодї відчит проф. политехнїки др. Ляска на сходинах природописного тов-а ім. Коперника. Землетрясенє було чисто тектонїчне і йшло добре знаними ґеольоґам тектонїчними дорогами, яких лїнії ведуть від Букарешту через Кішенев до Камінця под. і з Ґалачу до Яс. Третя лїнія аномалії ґравітацийної тягнула ся від Камінця под. до Львова; перехрещенє тої лїнії з тектонїчними лїніями замічено тепер перший раз. Епіцентр (осередок під землею) землетрясеня був в околицях Жмеринки на рос. Поділю, де аж зелїзничі ваґони повискакували із шин. У Львові були два потрясеня землї. Одно почало ся о 10 год. 41 мін. 4 сек. Друге відгукове о 2 г. 14 м. 47 с. Дня 14. с. м. замічено ще одно легке землетрясенє, яке записали лише чуткі сеізмоґрафи.

— **Перша битва на болгарско-турецкій границї**. З Атен подають одержану з Солуня вість про битву між турецким а болгарским військом на границї. Між Болгарами упало 70 жовнїрів, між Турками 10. Наспіла також вість, що коло місцевости Палянка Турки розбили болгарску ватагу.

— **Гал. Каса щаднича**. Кр. видїл предложив соймови внесенє, аби вибрати на три лїта членами видїлу гал. Щадниці у Львові дотеперішних членів, між якими є др. Ярослав Кулачковский, директор „Днїстра“.

— **Рідкий випадок висшої опіки**. Катеринославский ґубернатор звернув ся до олександрівскої повітової земскої управи з ось якою пропозицією: „Обїздючи волости олександрівского повіту, я побачив, що сила з місцевостий повіту і зосібна людність попри березї ріки Днїпра зовсїм не забезпечені соломою, і беручи на увагу, що цїни на солому дуже піднимають ся і в близькім часї можуть ще більше піднятись, та й маючи на увазї, що значна частина людности, спродаючи худобу, незабаром може дуже зруйнувати своє господарство, — прошу повітову земску управу подати наступному черговому повітовому земскому зібраню на обмірковані питаня про забезпечене людности повіту соломою й про результати зараз після постанови зібраня повідомити мене“.

— **Нові доценти**. Мінїстер просьвіти затвердив ухвали зборів професорів в справі допущеня: д-ра Володимира Вергановского на доцента приватного австрийского права і цивільної процедури з рускою викладною мовою на львівскім університетї; д-ра Франца Крчека на прив. доцента славяньскої фільольоґії на університетї у Львові і д-ра Кар. Вонторка на прив. доцента зелїзництва на львівскій политехнїці.

— **Винахідники а армія**. „Вістник військових розпоряджень“ подав обіжник, в котрім займаєть ся фактом, що богато винахідників дуже часто находить ся в грошевих клопотах і не може зреалїзувати свого винаходу. „Вістник“ звертає проте їх увагу, щоб удавали ся до президента технїчного комітету військового, від котрого по якімсь часї дістануть опінію про свій винахід, а коли він на се заслугує, навіть субвенцию.

— **Подорож з перепонами**. Чорногорский князь вислав свого воєводу Вуковича в политичній місії до Білгороду. В Загребі полїция арештувала Виковича і перетримала єго 7 годин, заким прийшла відповідь від мінїстра загр. справ бар. Еренталя, щоби пустити Вуковича в дальшу дорогу. В Земунї задержано єму слугу, так що Вукович мусїв сам поїхати до Білгорода. За те в Білгородї принято єго з одушевленєм. Товпа народу випрягла коні з єго повозки і сама тягнула повіз Вуковича улицями міста.

— **Фабрика бомб**. В Київі відкрила полїция фабрику бомб. Фабрика містила ся в домі міщанина І. Старосольского. При ревізиї найдено велику масу приладів до фабрикованя бомб і ріжних вибухових материй, з яких виробляють ся бомби. Найдено також малу друкарню і кілька примірників революцийних відозв. Арештовано Старосольского і міщанку Міхельзон, що наймала ту кватиру, де найдено бомби. На місце ревізиї прибув сам київский полїцмайстер (директор полїциї), начальник

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 178.

Григ. Воробкевич про свої поезиї.

Чернівці, 1872, 19. мая. Григорій Воробкевич до Олекс. Барв-ого.

(Дальше).

Одно мене тут потїшає — надїя, що ви, друже мій, мавши иншого дорогого материялу довольно, тілько так дружества ради до мене пишете, щоби моє самолюбство зовсїм не заснуло.

Врештї памятаю дуже добре, що я вам в однім з моїх писем зі Львова надав власть неусловну, шафувати моїми писанинами по вашім хотїню. Употребляйте, як вам угодно, поезиї мої, але будьте ласкаві і відповідати за них. А не довольно вам напасти, то ще і инших нашлю вам, бо чую ся в силї писати річи подібні тим, які-м вже писав, без всякої внутренної вартости, но ви, друже мій, возміть на себе всяку відповідь пред сьвітом мислячим. Як ще раз би ся печатала поезийка: С о н, то прошу там залагодити: va bane — у: va banque.

Читанку вашу я не читав, бо не маю до того тепер часу, а тому, що я приготовляю ся до іспита із істориї всесьвітної.

Ч. 179.

Із. Воробкевич про себе. — Композиция до поезиї Федоровича. — Погляд Із. В-а на „Правду“. — Дві оперетки. — Читанка Барв-ого. — Молодїж.

Чернівці, 1872, 12. червня. Ізид. В. до Олекс. Барвіньского.

Такий вже сей сьвіт: тих, що знались і дружно зносились, розкине судьба і може і зла доля богзна в який куток; під тягаром сего житя гнуть ся бідні, неначе та береза-сиротина, одна журба другу розгонить, а на нужду друга слїдує — і так оден на другого або зовсїм забуде, або дуже різко, наче в краснім снї, на него здогадаєсь. І ми, мій милий друже, наче на себе забули, і дуже різко загощає вісточка моя до себе, а твоя до мене... А тобі, бось щаслив, відай і мило і легенько дещось написати, но менї так трудно, що аж! Мене нїчо вже не тїшить, я і людей не люблю і їх обходжу — і лиш однїсенька музика мя кріпить, утїшає і бігме кажу, від гіршого хоронить. Не той я вже, брате, щом був; маєгоряче чувство наче сцїпенїло, у серцї пустка, а в бороді вже і сивий волос. Но буде і сего.

Ледво не-ледво дістав я поезию пана Федоровича. Не дуже припала она менї до смаку, но що дїяти? Взяв-єм ся до роботи і написав до неї пять кореспонденций. Не вгоняю я, брате, за премією; знаю також, що мої галицкі музикальні вороженьки, як зазнають, що то мої дїти, то їх і обклеветають і болотом обкидають, — про то менї і байдуже. Одну заслугу буду мати, що може з тих композицій хоч одна удалась, і щом прибільшив число добрих руских пісней. Чудна і моя тактика у сім зглядї: одні композициї пішлю звідсїля, а другі зі Львова під другим імєм, щоб і не догадались, що то мої твори.

Що тичить ся П р а в д и, то мушу тобі признати ся, що она менї не дуже подобаєсь. Такий орґан повинен народну поезию заступати; того я в нїй не знайшов.

Що менї з переводу Гомерових дїл? Оригінальних, гарних творів нам потрібно! А що тичить ся оповідань, то п. Шашкевич наче би взяв той орґан в свою аренду — все від него: від него — а як'му бракне мисль, то ще від покійного отця позичає. Гарно, дуже гарно! Таже се сором тай ганьба, що в цїлїсенькій Галичинї не знайти і одного чоловіка, щоб добру повістку написав!

(Дальше буде).

участка (дїльниці) і богато поліцвї. Рівночасно переведено ревізиї в инших домах, але не найдено нїчого та лише арештовано 7 осіб. Фабрика бомб і друкарня належали до партиї анархістів-комунїстів, які не признають нїякої власти і стремлять до сего, щоб усї добра землї були спільною власностю всїх людий.

— **Дрібні вісти**. Вінчане п. Ник. Кисїлевского, почт. урядника в Заболотові, з п-ною Теофилею Лодиньскою відбуде ся дня 5. с. м. в Турцї н. Стр. — На стациї Радимно вискочили із шин 4 вози тягарового поїзду. Два вози зовсїм розторощили ся.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок представленя 7½ вечером. Білети продав „Народна Торговля“, а від 5. год. каса театру).

В суботу дня 24. с. м. „Барон циганів“ оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 25. с. м. „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка

— **На будову церкви Рожд. Христ. в Вифлеємі.** (Конець). Надто специяльну подяку пересилаєм отсим жертводателям, які будьто лично, будьто почтою або від себе, або на руки мої під адресою Студ. Лаври св. Антонїя Печерского в Скнилові, п. Кульпарків, переслали отсї датки: Впв. П. Добряньский богосл. за прод. образцї 29 К, Впр. о. Володимир Петрівский, душпастир в Новім Йорку в півн. Америцї 25 К, Ур. парох. в Ляшках 22 К, Пал. Єрусалим. п. Амалїя Дашкевич з Тустанович 20 К, на руки п. проф. Мрица з Тернополя почтовим переказом раз 11 К, 2 К, 2 К 6 с, і 2 К 6 с разом 17 К 12 с. На руки Встл. о. крилош. дек. Долиньского з Бродів 8 К, від Марії Романюк, Згоральской, Тересовскої і Сидонії Петровскої по 2 К. На руки Впр. о. Ігумена Залуского в Підгірцях 8 К. На руки Впр. о. Томи Дуткевича пароха Цїшок 6 К, від: Теод. Ґерус 2 К, Павла Кандї, Марії Шенгер, Евки Муляви, Панька Пастушок по 1 К. На руки Ник. Макуха з Балучина п. Гліняни 6 К від: Захариї і Теони Кравчука і Йосифа Гудими по 2 К. Впр. о. Підляшецкий зі Стрия 5 К, о. Ів. Лесяк з Кобляньскої Волї 4 К, Анни Топілко 4 К, Іван Димитрій і Катерина Вольскі 3 К, Павлїв 2 К, Анастазия Гагат 1 К, Ник. Домбровский 2 К, Марта з Мокротина 2 К. На будову церкви в Єрусалимі на наші руки Пугач Ник., старший брат церк. з Миклашова з соборн. на акафисту 22 К. І сей послїдний примір є справдї гідний до наслїдуваня. Надто згадана цїль, яку поріпшило і зачало вже наше перше руске паломництво до св. Землї покищо є окремим фондом, ріжним від цїли висше згаданої будови церкви Рожд. Хр. в Вифлеємі. Через адм. „Руслана“: о. В. Винярский з Манчестер 100 К і о Ів. Лесяк в Кобл. Волї 4 К. Лично передані дрібні датки зі Львова, провінциї від Н. Н. разом 116 К. Усїх разом грошей дотепер зібраних, по відтрученю видатків подорожи і особливо образців памяткових, вложених на книжочки щадничі Хв. Тов. „Днїстер“ і Тов. сьвящен. і урядників є 12.250 К. Ласкаві жертви для вигоди прошу ласкаво не лише на дотепер подані адреси особливо Студийскої Лаври св. Антонїя Печер. в Скнилові, п. Кульпарків, але ще прошу ласкаво посилати від разу або до „Днїстра“ на книжечку вкл. ч. 5.518 з дня 24/4. 1908 р., або книж. вкладк. Тов-а урядників і сьвящен. ч. 651 з дн. 24/4. 1908 р. Рівночасно повідомляємо ласкавих жертводателїв, що справа будови сеї церкви незвичайно поступила наперед, а хоч еще збираєть складок на провінциї на хвилю приостановило ся і нема ще достаточної суми грошей на сю цїль, то одначе тепер в св. Землї роблять ся безпосередні старання що до закупна вже самого терену і інтересованих повідомить ся о успіхах прилюдно в найблизшім часї. З глибоким і сердечним поважанєм — О. *Курї*, парох Вифлеєму, Бр. *Йоан*, Схимонах Чину св. Теодора Студити в Скнилівскій Лаврі св. Антонїя Печерского.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 20. жовтня 1908.

По відчитаню вплинів сойм ухвалив закон, яким дозволяє ся м. Гусятинови побирати висші оплати від спіритусових напитків, і приступив до дискусиї над молочарством в Галичинї. Промовляли пп. Стефчик, Скварко і Кивелюк, почім ухвалено внесеня комісиї, між якими є жаданє установленя нової посади молочарского інструктора.

Ширша дискусия розвинула ся над зміною закона про риболовлю, причім промовляли др. Олесницкий, Содомора, Сандуляк і инші а, др. Олесницкий поставив кілька резолюцій, які відослано до комісиї кр. господарства.

По полагодї кількох справ в першім читаню засїданє скінчило ся.

Засїданє з дня 21. жовтня 1908.

Між иншими відчитано внесенє п. Брунїцкого, аби перестанок Мартинів на шляху Львів-Станиславів замінено на стацию особово-товарову.

П. Длуґош мотивував своє внесенє на пособлюванє справі продуцентів кипячки. Се внесенє і додаткові внесеня в справі рентових осель відослано до комісий.

В дискусиї над справою хову коней промовляли пп. Чарториский, Єдинак і Кивелюк, почім внесеня комісиї що до хову оґерів ухвалено. В справі знесеня мит на краєвих дорогах і мостах сойм рішив ся проти того.

Простора дискусия розпочала ся над шпиталями і взагалї санїтарними відносинами по містах і селах. Промовляло кількох бесїдників, а 10 послів лишило ся зі своїми промовами на нивїшне засїданє.

Телєграми

з дня 22. жовтня.

Відень. Чехи є невдоволені з конференциї з президентом мінїстрів бар. Беком. Ситуация є вельми напружена.

Відень. Цїсар санкционував ухвалений гал. соймом закон, яким дозволено місту Львів затягнути 14 мілїонів корон позички за поруков краю.

Цаґород. Болгарскі делеґати Димітров і Стоянович, які прибули ту вчера, мали нараду з великим везіром і мінїстром заграничних справ.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 12. до 18. жовтня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·15—10·40 К
Жито	8·15— 8·40 К
Ячмінь броварняний	7·50 — 8·00 К
Ячмінь на пашу	6·50— 6·80 К
Овес	6·20— 6·45 К
Кукурудза	0·00 — 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	8·65— 9·75 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	6·00— 6·25 К
Конюшина червона	58·00—65·00 К
Конюшина біла	38·00—48·00 К
Конюшина шведска	65·00—75·00 К
Тимотка	00·00—00·00 К
Ріпак зимовий	13·90—14·25 К
Насїнє конопл.	9·75 — 10·00 К
Хміль	40·00—50·00 К
Насїнє льняне	10·00 — 10·25 К
Льнянка	10·50—11·00 К

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 21. с. м.: Зофія Любич Залєска, Поляна; Франц Крафт, Відень; Іван Трипяк, Майдан Середний; Павло Собляк, Раків коло Долини; Максимілїян Френкель, Журавно; Максим Озїнка, Ракобути; Ольга Яців, Камінка струмил.; Лейзер Марґулїєс, Червїїв; Самуїл Вайнштоκ, Ґалац; Маркус Шіф, Ряшів; Венедикт Гершдерфер, Самбір; Климентий Слюзар, Колодїївка; Давид Коркес, Відень; Саві Гавсман Самбір.

СПІШІТЬ СЯ
і закладайте фабрики
ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК

бо в котрій громадї нема ще тої фабрики, то там заложить Видїл повітовий свою.

А тогди так гарний заробок пійде в паньскі кишенї, бо знайте, що виріб цементових дахівок приносить річно найменше 3.000 К чистого зиску. Видїли повітові вже позакладали свої фабрики в дуже богато громадах Тернопільщини, Городенщини і много инших повітах. Тож спішіть ся до дїла, бо за кілька днїв вже буде запізно, а тогди будете жалувати.

Хто схоче заложити собі ФАБРИКУ ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК, най напише до найбільшої руской фірми Торговельно-Господарского Дому Стефана КОВЦУНЯКА в Коломиї, а звідти єму щиро порадять. Адреса така:

Торговельно-Господарский Дім
СТЕФАН КОВЦУНЯК в Коломиї.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаємного кредиту

„Днїстер”

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах півчних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	45.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакциию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 232. Львів, субота дня 11. (24.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Руский клир і целїбат*).

Під заголовком »Der ruthenische klerus und der Zölibat« помістила берлїньска »Germania« з 13. с. м. ч. 237 вступну статю, в котрій витикає нашим римским богословам по перше, що не додержують обітницї целїбату, а по друге — гіршая первим — що своїми бесїдами на тему женячки мають псути своїх товаришів, чужих питомців, які разом з ними сходять ся до пропаґанди на виклади. Статя звучить:

»Число 231 (2 аркуш із вторка, з 6. жовтня) Germani-ї помістило статю про „Русинів в Галичинї“, яка між иншим заключає слїдуючу замітку: „З грецкого семінара в Римі виходили колись в теольоґічним званем і сьвященими чеснотами визначні сьвященики, які там одержували сьвяченя і тим то були до целїбату обовязані, але під натиском радикального духовеньства домашна практика нинї навіть там входить у звичай. Навіть там, т. зн. там навіть у грецкім семінари в Римі? Якесь викінченє і доповненє може буде тут інтересне.

»Передовсїм рускі семінаристи від 1897 після розпорядженя Льва XIII. вже не виховують ся (як давнїйше) в грецкій, але у своїй власній, рускій колеґії. Відтак ріжниця, яка була давнїйше а тепер у відношеню до целїбату руских клириків, є дуже незначна, або радше она взагалї не істнує. Безперечно, що свого часу виходили з грецкого семінара знамениті сьвященики і мужі; згадаю лиш пізнїйшого київского митрополита, Йосифа Венямина Рутского, котрий 1602 р. там був вступив і 1606 яко сьвященик знов опустив єго, він вмер в р. 1637, послуживши св. Йосафатови († 1623 замучений) в єго дїлї унії і реформи яко найголовнїйший дорадник і помічник. Однак при них було много, котрі користаючи з терпимости (Duldung) грецкої церковної дисциплїни, перед висшими сьвяченями женили ся, як з другої сторони нинї при жонатих є трохи, але мало таких, що добровільно хотять заховувати целїбат.

»Процент нежонатих сьвящеників стоїть нинї у Русинів дуже низько: округло взявши щось 1·4%. Сей мало потїшаючий обяв знаходить свою причину не так в дисциплїнї грецкої Церкви, як радше у відступленю від єї духа. Грецка Церков домагає ся, щоби приступаючий до сьвячень виказав ся яко заосмотрений, т. з. що має titulus і то коли він є жонатий, titulus patrimonii і тим способом є спосібний удержувати ся з родиною своїми власними средствами. Замість сего війшло у загальний звичай, що такий кандидат стану сьвященичого зістає висьвячений ad titulum beneficii, яке, як при протестантских пасторах власне для жонатих буває висше пораховане. Остаточно доходить до сего — неімовірне — але правдиве — що кандидат стану сьвященичого ad titulum beneficii женить ся і висьвячує ся. Як би від жонатих кандидатів стану сьвященичого, як дух грецкого канонїчного права вимагає, зажадано titulus patrimonii і виказаня, що може власними средствами, а не з церковного beneficium удержати родину, то хутко впав би згаданий процент, як в Сицилії і Калябриї, де нежонаті сьвященики становлять щось 90% а лиш 10% є жонатих.

(Конець буде).

*) Статя надіслана з кругів духовеньства. — *Ред.*

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Бар. Бек був вівторок другий раз на послуханю у цїсаря в Будапештї, а хоч єго побут був в звязи з нарадами делеґаций, то з другого боку запевняють, що цїсар підчас сего послуханя висловив ся вельми рішучо про події в Празї, а з того видно, як немило вразили монарха сї події. Цїсар поручив мінїстрови-президентови ужити як найстрійших способів, щоби привернути там лад і спокій. Наслїдком того поручив бар. Бек намісникови в Празї, щоби з найбільшою рішучостю запобігав всяким збіговискам і галабурдам уличним, а в потребі ужив дальших поважних способів, котві би запоручили лад і спокій. Як з поясненя даного очивидно з урядового боку у Fremdanblatt-ї виходить, правительство не завагає ся завести виємкового стану, щоби розгорячені уми довести до отямленя.

Бар. Бек принимав депутацию ческої комісиї парляментарної під проводом мінїстрів Фідлєра і Прашка, котра єму предложила справозданє про свої ухвали і про полїтичне положенє. Як відомо, парлям. комісия ческа одобрила поданє о відставку ческих мінїстрів, особливо хлїбовобники були рішучо за відставкою, але молодочехи і национально-католицке сторонництво не раді би віддавати теки мінїстерства торговлї в нїмецкі руки.

Ческі дневники звіщають, що бар. Бек з кінцем делеґацийної сесиї уступить з цїлим мінїстерством, одначе одержить поручене утворити нове мінїстерство, чим Чехи були би вдоволені. Змаганє їх іде до того, щоби ослабити становище вольнодумних Нїмців, котрі мають аж три теки, хоч на число вольнодумців нїмецких (около 80 членів) не випадалоб тілько тек. На се вказували вже і христ. суспільники, що вольнодумцї в тім згляді упривілейовані. Таким способом мінїстерске пересиленє булоб полагоджене з підмогою реконструкциї.

Заграница.

Заграничне положенє вельми погіршило ся. З Білгороду наспіли тривожні вісти, що сербска рада мінїстрів рішучо відкинула представленє короля Петра а се викликало велике занепокоєнє в дипльоматичних кругах. На надзвичайній раді коронній, як звіщають знов з иншого жерела, королевич кинув ся на батька і мало не дійшло до чинної зневаги короля, якби офіцири не спинили єго. Відтак почала ся справдешня бійка, серед котрої королевича витручено з салї. Опісля коронна рада застановляла ся над тим, як би спинити загонистість королевича, котрий звернув ся після того до молодих офіцирів і студентів з палкою промовою і заявив, що нїяким способом не допустить, щоби спинювано народний рух проти забору Босни й Герцоґовини.

Також вісти з Льондону вельми тривожні. Великі анґлїйскі дневники і поважні анґл. державники поборюють завзято змаганя Ізвольского і анґл. держ. секретаря Ґрея. Тимчасом оден французский дипльомат висловив ся про заграничне положенє, що Франция покладає ще надії на те, що Сербія ще в останній хвилї отямить ся і не дасть ся пірвати загорілцями до нерозважних кроків. Про спокійне і обережне становище Австриї висловив ся сей дипльомат з великим признанєм і зазначив, що поступованє Австриї дає тим доказ чесних намірів.

В Сербії з великою запопадливостю приготовляють ся до війни. Скупштина ухвалила надзвичайний кредит 16 мілїонів динарів. Нїчого дивного, що й Австрия приневолила мати ся на бачности, а дунайскі монїтори воєнні, котрі стояли доси 35 кільометрів від Білгороду і відбували пробну стрільбу острими набоями, посунули ся дальше на полудне і тепер стоять напроти Білгороду. Сербский королевич не перестає підбурювати населеня своїми промовами і недавно висловив ся, що зелений килим дипльомациї не поможе нїчого Сербії, й тому Сербія буде приневолена глядїти щастя на червонім килимі боєвища і буде бороти ся до останної каплї крови.

З делеґаций.

Угорска делеґация ухвалила буджет мінїстерства загр. справ без зміни, а в цїлій розправі вельми широкій виявило ся, що полїтик абар. Еренталя найшла там повне одобренє і сильну піддержку. Найвиразнїйше зазначив се довірє делеґациї до полїтики заграничної бар. Еренталя делеґат Раковский в своїй основній і річевій промові.

З боку правительства забирав слово секц. шеф. ґр. Естергазі, котрий зазначив, що Австро-Угорщина в біжучих питанях все порозумівала ся з Гуреччиною і заявив, що длятого останні події не тілько не ослаблять приязних

взаємин з Туреччиною, але навпаки їх скріплять. На конференцию европейску не одержала ще монархія запросин, але взяла би в ній участь лише тоді, колиб вилучено з програми справи, які монархія може лише безпосередно в порозумінню з Туреччиною залагодити. По проголошеню независимости Болгарії звернула ся монархія до деяких держав о ї признанє з услівєм, що Болгария вдоволить зобовязаням що до східних зелїзниць і порозуміє ся з Туреччиною в справі східної Румелії.

В австрийскій делеґациї ухвалено в комісиї військовій по вельми широкій розправі буджет міністерства війни. Христ.-сусп. делеґати домагали ся поліпшеня плат офіцирских в звязи з поліпшенєм биту жовнїрів. Кн. Шенбурґ промовляв за скріпленєм армії. Ще сильнїйше домагав ся сего ґр. Клям Мартінїц і остерігав перед злишньою ощадностю, а промовляв за збільшенєм континґенту новобранців. Ґр. Лятур докоряв австр. правительству, що спізнило ся з підвисшенєм плат офіцирских і пригадав резолюцию Лятур-Шрафль. На се відповів бар. Бек, що тепер правительство вставило до буджету 7 міл. корон в двох ратах, отже о 2 мілїони більше, як домагала ся делеґация вторішня. По промовах Шумаєра і Петеленца забрав слово дел. Цеглиньский і розпочав свою промову висловом жалю з приводу, що виводи міністра війни були висказані в надмірно песимістичнім тонї.

На погляд бесїдника не можна говорити про те, неначеб армію виставляли на скостенїлість; нездорові в обидвох напрямах відносин, яких справді в армії нинї доволї можна би найлекше усунути, якби армія, виведена з народа, була на правду народною армією й узглядняла інтереси народа.

З поміж бажань з боку Галичини до військової управи бесїдник перш усього наводить справу демоляційних реверсів, домагає ся, щоби з жовнїрами поводитись у війску людяно, та остро карати тих, котрі знущають ся над ними. Час військової служби дуже добре міг би придати ся на образованє жовнїрів; се сповнили би найлїпше полкові школи.

Далї бесїдник жалує ся, що хоча руска людність дає армії 8% загального числа жовнїрів, то до сповнюваня душпастирскої служби є тільки оден руский архікурат пільний та двох руских куратів. При тім діймаючо відчувають рускі курати обставину, що з ними поводять ся, немов би вони займали якесь низше становище, ніж римско-католицкі курати. Бесїдник домагає ся отже помноженя числа руских куратів пільних та зрівнаня їх прав з правами римско-католицких куратів, допущеня їх до військово-духовних конкурсів по упливі 10 років служби, вкінцї пошанованя грецко-католицких сьвят і відбуваня богослужень після постанов рускої Церкви.

На думку бесїдника також з рускою мовою, яко полковою, дїло лихо стоїть. Найлїпшим способом, як полагодити се питанє, було би видати відповідну книжку та завести примус науки рускої мови в кадетских школах у Львові й Кракові.

Далї бесїдник осуджує беззглядність, з якою поводять ся при кватерунках, потім обговорював справу військових асистенций при виборах і страйках в Галичинї. Треба видати докладні постанови, котрі хоронили би армію перед уживанєм її до таких цїлий.

Вкінцї бесїдник висказав жаль, що слушну зовсїм справу підвисшеня офіцирских платень скомпромітовано в очах людности, коли її відокремлено від справи підвисшеня платнї жовнїрів. При тім делеґат заявляє, що або він сам внесе резолюцию, або підпре внесену з иншого боку резолюцию з візванєм до правительства, щоб ухвалу делеґациї з 12. марця 1908 р. як найскорше ввести в житє.

По промовах дел. Аксмана і Шлеґля забрав слово міністер війни Шенайх, котрий обговорював події в Любляні та признав, що жовнїри дальші сальви давали без команди. Що до знущаня над жовнїрами, то міністер все можливе зробить, щоби їх усунути. В справі відпусток у жнива зроблені проби й досьвіди будуть основою дальших кроків у тім напрямі.

Після промови референта Козловского ухвалено буджет війска.

Национальний катастер.

(Дальше).

Про творенє тїл меншостий.

§. 1. В політичних громадах, заселених Чехами і Нїмцями, для охорони інтересів в громадскій репрезентациї не заступленої або в меншости остаючої народности можуть бути утворені тїла меншости з управнених до вибору громадскої репрезентациї, належних до национальної меншости.

§. 2. О утворенє тїла меншости може в політичній повітовій власти просити кождий в громадї управнений до вибору ради громадскої австрийский горожанин сеї народности, для котрої має бути утворене тїло меншости.

На ту просьбу видає політична власть повітова оповіщенє, котрим взиває управнених до вибору в громадї належних до национальної меншости, щоби зголосили ся яко члени национальної меншости і то або заявою протоколярно зложеною в політичній власти повітовій або просьбою, на котрій підпис судово або нотаріяльно має бути удостовірений.

Зголошенє чоловіка має вагу і для жінки, наколи она не розвела ся з ним судово; зголошенє вітця має вагу і для належних до его вітцівскої власти дітий, одначе з тим услівєм, що жінцї або дітям прислугує право вибирати до громадскої ради.

Малолїтків зголошує з надопікунчим дозволом опікуньство, під кураторию поставлених зголошує куратор з дозволом курательної власти. Наколи зголошенє містить застороґу судового дозволу, тодї не вимагає ся удостовіреня підписів.

Юридичні особи можуть бути зголошені покликаними до їх заступництва на основі устави або закона особами.

§. 3. Зголошеня до тїла меншости не можна при нїяких обставинах відкликати. Спадкоємці не є звязані зголошенєм спадкодавця.

Політична власть повітова (а по уконституованю тїла меншости его видїл) можуть відкинути зголошенє до тїла меншости, наколи з відомих особистих, краєвих або родинних відносин виясниться, що проситель не належить до сеї народности, для котрої утворене тїло меншости. Проти сего рішеня дозволений є відклик до політичної краєвої власти, а оскілько розходить ся о рішенє видїлу тїла меншости, до політичної власти повітової.

§. 4. Скоро до тїла меншости зголосило ся 50 управнених до вибору громадскої ради осіб в дотичній політичній громадї, має політична власть повітова зарядити і перевести уконституованє тїла меншости через вибір видїлу і старшини на основі приписів важних для вибору ради громадскої.

§. 5. Обсяг дїланя тїла меншости обмежає ся до предметів придїлених ему виразно законом.

Що до способу, як має бути вибираний видїл і старшина тїла меншости, і як має орудувати, виробить перший видїл реґулямін, котрого важність зависима від потвердженя краєвого видїлу.

Метрика членів тїла меншости.

§. 6. Тїло меншости провадить метрику своїх членів. Політична власть повітова удїляє тїлу меншости як і громадї всї зголошеня до тїл меншости. Наколи який член втратить право вибирати до ради громадскої, перестає він також бути членом тїла меншости. Колиж знов осягне право виборче, стає знов членом тїла меншости, не потребуючи нового зголошеня.

(Конець буде).

Новинки

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Филипа, Теоф.; римо-кат.: Рафаїла Арх. — В неділю: руско-кат.: Прова, Андроніка; римо-кат.: Івана Кант.

— **Перенесенє мощів Анатоля і Климентия Вахнянина.** До нотатки поданої нами у вчерашнім числї додаємо ще отсї вістки про перенесенє мощів згаданих покійників: Зібрала ся численно найблизша родина, прибули приятелї і знакомі, явили ся делеґати товариств „Просьвіти“ (др. Озаркевич і др. Брик), відпоручники „Сокола“ (пп. Пньовский, Ґутковский і Брик) в сокільскій ноші, а побіч них учительский персонал „Висшого Музичного Інститута“ та члени „Бояна“, щоби віддати ще раз останню прислугу пок. Анатолеви, окрасї родини, голові, основателеви, або дїяльному членови згаданих товариств та его Отцеви, пок. Климентиєви, що 15 роками раньше від свого сина спочив вічним сном в его хатї. І уставлено разом дві домовини, побіч яких станули з ректорату духовної семінариї: ректор о. др. Жук, віцеректори оо. Лициняк і Паньківский, парох церкви св. Петра о. Яримович, о. радн. Давидович і Сваричевский. Відчитано евангеліє, служба похоронна взяла на рамена дві домовини і почав ся похід при чудовім співі хору питомців. З правої сторони кладовища, недалеко могил пок. Олександа Огоновского та Ізидора Шараневича розстелює ся чудовий вид на Погулянку. Тут вибрала родина місце для своїх найдорожших Дїда і Батька. Похід остановив ся, відспівано панахиду і зложено на вічний спочинок товариша і сьвідка дїяльности Маркіяна Шашкевича та его сина, що цїле житє йшов дорогою, яку галицкій Руси вказав безсмертний Руслан. Пронесли ся звуки пісні „Вічная память“ і замкнено гробницю. Построєна она з подільского каменя. Висока на 4 метри. На верху грецкий хрест а під ним викована в камени лїра, перевязана лавровою галузию. Понизше фотоґрафія пок. Анатоля і ґранїтова таблиця з написию: „Анатоль Вахнянин, ц. к. шкільний радник, б. посол Сойму і державної ради, основатель і директор „Висшого Музичного Інститута“, письменник, публїцист і композитор, ур. 7. IX. 1841. † 11. II. 1908. Ще низше на входовім гробовім камени уміщена друга ґранїтова плита, а на нїй трираменний хрест, а під ним вірш, що так вірно зображує погідну вдачу пок. Анатоля, якою витворив чудове, гармонїйне пожите в родинї. Вірш звучить:

„Війшов Він у хату — мов сонце зійшло,
Промовив Він слово — з лиця сум щезав,
Бо щастє, розраду те серце несло,
Бо всїх Він сердечний любовю витав“.

По боках гробницї находимо дві дальші, ґранїтові плити. На одній з них напись: „Климентій Вахнянин, парох-ювілят Сїняви, ур. 1812 † 1893. Цїлість гробницї доповнять ще

цвітник та дві лїхтарні. Каменярскі та різьбарскі роботи викінчені в артистичній робітні Перієра. Кожда домовина спочиває на окремій полиці. Цїла гробниця може помістити двайнайцять домовин.— Нині (дня 23. жовтня) відбувають ся в Преображеньскій церкви за упокійні богослуженя за обок Покійників. Відчитали тихі служби о. крил. Чапельский, о. шамб. Сїлецкий з Жужеля, о. крил. Пачовский з Борщевич, о. Мірон Літиньский з Мужинович, о. Слюзар з Колодіївки, о. радн. Давидович і о. Сваричевский, які станули опісля враз з о. радн. Евг. Гузаром і о радн. Федусевичом, до панахиди. В часї богослуженя співав дуже гарно хор „Львівского Бояна“ під артистичним проводом п. Мих. Волошина.

— **Анкета в справі науки неграмотних** відбула ся дня 5. с. м. під проводом голови товариства »Просьвіти«. На засїданю явили ся отсї пп.: Іван Матїєв, радник шк.; о. Володимир Кальба, парох Соколівки; Іван Лешега, інспектор шк. зі Львова; Теодор Біленький, професор семінарії учит. в Самборі; Николай Мороз, директор школи вправ у Львові і Ол. Гайдукевич, управитель школи в Замарстинові. Предметом нарад була справа оцінки семи праць, які наспіли до товариства „Просьвіта“ в наслїдок конкурсу з дня 20. марця с. р. на зладженє „Букваря для неграмотних“. З тих праць узнала анкета за найлучші дві, а то: працю п. Онуфрія Солтиса, учителя з Тернополя, і працю п. Йосифа Танчаковского, учителя школи ім. Маркіяна Шашкевича у Львові. Першому з авторів признано премію конкурсову в квотї 200 К, другому в квотї 100 К. Кромі того рішила анкета висказати признанє за старанну працю авторови, що надіслав манускрипт під сигнатурою „100“, і п. Іванови Голубовичови, учителеви в Карлові. Вкінци порішено звернутись до головного виділу товариства „Просьвіта“ з домаганєм, щоби Буквар укладу п. О. Солтиса видав як найскорше друком.

— **Судова розправа в Станиславові** в справі розрухів в Коропци скінчила ся позавчера вечером. Споміж 32 обжалованих увільнено 18 від вини і кари, а 14 засуджено, а то: Семена Марияша на два місяцї вязниці з постом що тижня (з §§ 81, 283, 312, 411); Івана Марияша на 14 днїв строгого арешту (з §§ 283, 279 і 411); Дмитра і Юрка Марияша кождого на 10 днїв звичайного арешту (з §§ 282 і 411); Федя і Василя Марияша кождого на 7 днїв арешту (з §§ 283 і 411); Данила Марияша на 3 днї арешту (з §§ 283 і 411); Івана Каганця, Василя Сада, Онуфрия Мацькового, Романа Басисцюка. Олексу Вовка і Івана Вінтоняка кождого на 3 днї арешту (з § 283); Данила Гнатюка на 2 днї арешту (з § 283).

— **Окружний зїзд сокільский у Львові.** Львівский „Сокіл“ від трех лїт уряджує окружні зїзди відпоручників своїх філій з львівского округа, який означив 40-кільометровим промінем докола Львова. Відозва, яку вислано в тій справі до філій, звучить:

„Наш сокільский табор зростає з кождим роком о кількадесять нових товариств і дійшов нині до 391 пожарних а 21 ґімнастичних „Соколів“ на цїлім просторі рускої части Галичини. Для ще сильнїйшого скріпленя рускога Сокільства, до лїпшого оживленя єствуючих вже сокільских товариств потреба нам в неодній справі нарадити ся і порозуміти ся для одноцїльного поступованя. Тому скликуємо на день 25. жовтня 1908 (в неділю) о 10. год. перед полуднем в нашій ґімнаст. салї (ул. Руска ч. 20. дім »Днїстра«) сокільску нараду, в якій мають взяти участь відпоручники філій нашого Товариства з львівского округа. На дневнім порядку є отсї справи: 1) Вступне слово. 2) Реферат: як оживити товариства? 3) Реферат: як поступати супроти властий? 4) Реферат про огневий податок і загальне обезпеченє. 5) Практична лекция вільних вправ рухових (приготованє до окружного зїзду). 6) Звіти відпоручників з дїяльности Товариств. 7. Оглядовий курс пожарництва“.

На сей зїзд мають філії вислати по двох відпоручників. Як дізнаємо ся, доси зголосило ся около 50 делеґатів. В зїздї могуть брати участь відпоручники також з поза львівского округа.

— **Памяти Карпенка-Карого.** При кінци минулого місяця у селї Владивостоцї, на далекому Сходї, український гурток під орудою артиста Ю. Мови дав виставу, присьвячену памяти незабутнього небіжчика Ів. Тобилевича (Карпенка-Карого). Виставлено історичну драму покійного „Бондарівна“. У сій виставі брали участь: українська артистка Котляревска, українська громада студентів східного інституту та инші аматори.

— **Драма.** В Саратові ховали 11. с. м. ревізора рязаньско-уральскої зелїзниці Ґінсберґа, що отруїв ся карболевою кислотою. В день, в городскому саду він випив отрути, а тоді заявив сам сторожам, що отруїв ся. За пів години Ґінсберґ помер у лїкарні. Самогубство здорового, веселого Ґінсберґа стало ся через арешт его сина-ґімназиста, відданого під военний суд за ограбованє ювелїрної крамниці в Саратові. Як стало ся се лихо, батько зажурив ся, мало до кого й балакав, а згодом і отруїв ся. Синови-арештантови дозволено попращати ся з мертвим батьком. І от похоронна процесия спинила ся під ворітьми тюрми і молодий Ґінсберґ у сїрому халаті, оточений вартовими був виведений на вулицю. Ридаючи він упав на батька. Минуло кілька хвилин і его відвели назад у тюрму.

— **Поетичний кутик.**

Пісня.

Де звернусь, бачу все твій взір,
все повний чару й блеску зір,
все чую піснь твою дзвінку,
ах, так ти взяв мене цїлу!

Нїчо не маю з давних мрій,
ти в серця глуб влив нóвий здрій,
дав нóвий лад моїм чуттям
і всю мене забрав ти сам.

Не прожену чуття з душі,
ах, милий, ти усїм минї —
коли ти серце взяв моє
на щож минї й само житє?!

У. К.

Оповістки.

— **Репертуар рускога театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок представленя 7½ вечером. Білєти продає „Народна Торговля“, а від 5. год. каса театру).

В суботу дня 24. с. м. „Барон циганів“ оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 25. с. м. „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

— **Театр львівского „Сокола“** відограє в найблизшу неділю 5-актову драму М. Кропивницкого „Невольник“. Початок виїмково о 5. год. вечером.

— **Вечерниці з танцями** уряджує забавовий комітет львівского „Сокола“ в салях „Рускої Бесїди“ в суботу дня 24. с. м. Вступ 1 К, для пп. академиків по 50 сот.

Посмертні † оповістки.

— **Василь Храпливий**, упокоїв ся дня 17. с. м. в Збаражи у своєї рідні. В. с. п.!

— **Каміля з Мацуских Харламповичева**, жена о. Івана Харламповича, сотрудника в Старисках, упокоїла ся дня 9. с. м. В. ї. п.!

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 179.

Із. Воробкевич про себе. — Композиция до поезиї Федоровича. — Погляд Із. В-а на „Правду“. — Дві оперетки. — Читанка Барв-ого. — Молодїж.

Чернівці, 1872, 12. червня. Ізид. В. до Олекс. Барвіньского.

(Дальше).

Питаєш ти мене, ци позволяю я, мої поезиї, котрі в себе знаходять ся, там друкувати. Знаю-ж я, що тут робити? Врештї роби, братічку, як сам думаєш!

Одно жалую, що неодно і добре з моїх дїл у тебе пусто лежить і сьвіт Божий не зобачило, а особливо, що мій Нечай завмер і з гробу двигнутись не може.

Здаєть ся менї, що я дві повістцї вам прислав, деж они? Як думаєш, що одно або друге добре, і згажаєш ся з поміщенєм в Правдї, то можеш посилати, менї все однаково; ту втїху, щом раз з моїх творів мав, безпечне більше не му мати.

Досить і сего!

Чую, що ві Львові дуже мало наших людей, а про одних я добре знаю, що не все золото, що блищить. Слаба надія на будущу долю, а про нашу молодїж і не говори нїчого! Чую, що дрімає летаргічним сном, нехай буде їм на гаразд, нехай ростуть здорові, нехай учать ся всего, най лїчать звізди і мірять море, але свою мову, свою минувшість, свою правду нехай забувають, нехай закопують у глїбоку могилу, а знайдуть ся і люде, що шапками муть глину носити і висипають могилу високу, високу, щоб они з неї во вік віков не стали.

Ци вийшли 3. части твої Читанки? Відай вже, як-єм чув від нашого краєвого школьного інспектора. Но мушу тобі сказати, що тут в злі руки упалась, бо пани критики противної мисли. Я з одним про се дїло і сварню мав; він вже у перед зле осудив, а особливо слово у Байдї „потилиця“. Прошу про се мовчати.

Для п. Бачиньского*) писав єм дві оригінальні комедіо-оперетки і музику. Много забрала часу тая робота. Думаю, що незгірші, а музика таки добра. Чую, що одну вже грає. Лиш через театр зможу я собі в Галичинї дорогу яко музик зробити, а се важне дїло, щоб посоромити моїх противників і показати їм, що далеко сові до сокола.

*) Директор театру.

Поезийок давно не писав єм; оногди хиба одну, котру тобі і посилаю.

(Іде поезия, Ой ви люди, ой злі люди, бодай вас не знати!).

Рік 1873.

Ч. 180.

Нові гризоти Із. В-а. — Нечай. — Три комічні оперетки з музикою. — Двоголоса лїтургія для народних шкіл.

Чернівці, 1873, 16. сїчня. Ізидор Воробкевич до Олекс. Барв-ого.

То і правда, що дружба наша мов та мрака розплилась, мов у безвісти пропала. Було, не минав місяць, щоб один від другого вісточки не дістав, а тепер минають далї і роки, поки оден до другого відозве ся. Так уже сей сьвіт має ся. Як вступить чоловік у публичне житє, як подружить ся, як дїти его обмережать і як журба мов гадь об него обвеся, то й забуває чоловік на ідеал своєї молодости, а до него рахую я і дружество.

Твій милий лист з повіншованєм щасливого нового року застав мене в дуже сумнім состоянію.

(Дальше буде).

Краєві буджети на 1908. і 1909. рр.

Буджетова комісия закінчила вже свої наради над преліминарем кр. буджету на рр. 1908 і 1909, а сойм в сих днях розпічне буджетову дискусию. Після ухвали комісиї буджети на ті два представляють ся ось як:

Видатки.

	1908	1909
I. Репрезентация краю	160.400	167.000
II. Заряд	1,863.484	1,935.666
III. Справи санїтарні	5,858.414	6,078.735
IV. Добродійні	122.999	119.382
V. Просьвіта і штука	20,591.419	21,731.546
VI. Памятники істор.	340.680	339.736
VII. Безпеченьство публичне і кошти кватирові	1,013.055	1,054.445
VIII. Комунїкациї	5,010.761	5,261.086
IX. Будови водні і меліорациї	6,713.578	6,943.536
X. Рільництво	3,044.480	3,664.941
XI. Гірництво	216.530	303.419
XII. Промисл і рукодїла	1,344.904	1,456.633
XIII. Доми краєві	3,147.601	3,524.546
XIV. Пенсиї емериталь., заосмотреня ітд.	306.957	312.098
XV. Оплати консумц.	13.500	13.500
XVI. Ріжне	414.179	467.130
Сума видатків	50,162.839	53,370.039

Доходи.

I. Репрезентация краю	50	50
II. Заряд	255.072	292.540
III. Справи санїтарні	2,244.677	2,368.831
IV. Добродійність	—	—
V. Просьвіта і штука	3,942.029	3,994.367
VI. Памятники істор.	—	100.500
VII. Безпеченьство публичне	424.850	428.832
VIII. Комунїкациї	610.942	727.642
XI. Будови водні і меліорациї	4,486.026	4,572.465
X. Рільництво	827.165	1,866.073
XI. Гірництво	114.000	281.875
XII. Промисл і рукодїла	466.887	466.569
XIII. Довги краєві	53.793	73.240
XIV. Пенсиї емериталь., заосмотреня ітд.	40.000	40.000
XV. Оплати комсумц.	7,492.000	7,732.000
XVI. Ріжне	1,207.500	1,282.500
Сума доходів власних	22,365.453	24,274.435
Додатки до податків	18,175.473	18,394.192
Загалом	40,441 016	42,641.626
В порівнаню з видатками	50,162.839	53,370.039
Недобір	9,721.823	10,728.413

Комісия постановила на точцї тих недоборів в р. 1908 і 1909 удержати дотеперішну стопу додатків до податків — а решту покрити короткоречинцевою позичкою.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 22. жовтня 1908.

По відчитаню петиций, зпоміж яких за петицією „Шкільної Помочи“ в Станиславові промовляв п. Винничук, забрав голос кр. маршалок і повідомив палату, що у відповідь на телеґраму сойму до Сьв. Отця наспіла відповідь отсего змісту: „Сьв. Отець приймаючи з радісним серцем предложені желання і докази синівскої любови, з душі дякує, а заразом яко завдаток небесних дарів і прояву Своєї прихильности присилає з цїлого серця Апостольске благословенє. — Кард. Мерри дель Валь“.

Пос. Лєо мотивував своє внесенє в справі зміни кількох параґрафів краєвого статуту і в справі проекту виборчої ординациї соймової.

Простора дискусия вела ся дальше над санїтарними справами. Між иншими промовляли пп. Сандуляк, Трач і Миронюк в справі ратунку перед половими недугами в Гуцульщинї.

По принятю внесень комісиї і резолюций поставлених послами, забрав ще голос пос. Т. Старух в справі помочи для потерпівших хлїборобів від останного снїгу, почім маршалок замкнув засїданє, назначивши слїдуюче на нинї.

Телєґрами

в дня 23. жовтня.

Петербург. Рада міністрів ухвалила предложити думі проєкт закона в справі зміни постанов що до продажі горівки. Новий проєкт має на метї зменшити консумцию горівки.

Льондон. Перед судом ставало вчера 17 суфражисток за демонстрациї дня 13. с. м. (в справі признання женщинам всїх политичних прав на рівнї з мужчинами). Засуджено їх на кару від 3 тижнїв до 3 місяцїв арешту.

Відень. W. Allg. Ztg. доносить, що переговори межи Австриєю а Туреччиною в справі анексиї Босни і Герцоґовини поступають корисно, а ще не зараз кінчать ся, бо Туреччина має деякі за великі претензиї.

Відень. При вчерашнім тягненю льосів надзвичайної ювілейної льотериї гол. виграна 200.000 К впала на льос ч. 266.470; 40.000 К на льос ч. 295.579; 20.000 К на льос ч. 227.541; 10.000 К на льос ч. 330.001; 5.000 К на льос ч. 346.074; 3.000 К на льос ч. 374.257.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 22. с. м.: Олена Габля, Радошинцї; о. Сильвестер Герасимович, Лешнїв; Евген Бачиньский, Перемишль; Ізидор Слюк, Перемишль; Павлина Кучійова, Тернопіль; Андрій Макух, Поморяни; Неркун Григорий, Поморяни; о. Іван Рудавский, Дидинів; о. Іван Шпитко, Вишатичі; Василь Кулик, Ляховичі зарічні; о. А. Котис, Телесниця сяння; Юлїян Винницкий, Кути; Іван Вольраб, Прага.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Вийшов 8-ий випуск.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА.

„УКРАЇНСЬКА МУЗА“

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ

під редакцією ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА.

В 12 випусках; виходе кожного місяця. В антологію входять кращі твори **всїх найвидатніших українських поетів**, починаючи од **найстаріших корифеїв** і до наших днів, з України Російської, Галичини, Буковини і Америки; всього до 120 поетів. В кожному випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкованих, з портретами, автобіґрафіями і біоґрафіями поетів, заставками і віньєтками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Ціна кожного окремого випуску 25 коп., з пересилкою 30 коп., а по **передплаті 2 рублі за всі 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 к.** Можна на виплат. 1 р. зараз, 1 р. через місяць і 50 коп. першого лиця (июля). Грошї посилать по адресї: **Київ, Іванівська улиця 75, Олексї Коваленкові**, або в „Українську Книгарню“, Безаківська 8, або в книгарни „Л. Ідзіковського“, Хрещатик 29.

За границю: 3 карб. 50 коп., з пересилкою: в Австриї 8 корон, в Америцї 2 доляри.

Редактор-Видавець О. Коваленко.

Дентист

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 233. Львів, неділя дня 12. (25.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Руский клир і целїбат.

(Конець).

»Тут треба запримітити, що се є мильне говореня, що грецкі сьвященики можуть женити ся; супружество грецких сьвящеників є так само неважне, як латиньских і тому то також грецкий сьвященик не може нїколи приступити до другого супружества. Радше річ так має ся, що жонаті мужчини грецкого обряду після первістного церковного права і звичаю можуть бути допущені до сьвячень, не потребуючи покидати жену, коли тимчасом після латиньского обряду є се лиш тодї можливе, если жена в якімсь монастирі зложить слюб вічної чистоти. З сего слїдує, що супружество грецкого сьвященика є лиш терпиме. На се повинні памятати левіти і клирики, котрі хотять зрозуміти і осягнути ідеал католицкого сьвященьства.

»Щож до виховуючих ся в Римі клириків грецкого, руского і взагалї східного обряду, то належало би піднести се, щоби там лиш таких принимано, які мають бодай щирий намір заховати целїбат. І то так з огляду на сам руский клир, як також з огляду на учеників прочих колеґій в Римі. Чи дїйсно се не є дивогляд, коли хтось кінчить в Римі теольоґічні студиї, а пізнїйше урядує яко жонатий сельский парох? До Риму треба би посилати лиш інтелєктуальний і моральний вибір. Хто хоче пізнїйше жити яко жонатий сьвященик, сей повинен свої студиї кінчити дома, або, коли повстає в нїм се бажанє, повинен Рим опустити, що єму при подібній заяві вільно.

»Сего треба передовсїм в інтересї прочих студентів в Римі бажати, а навіть домагатись. Рускі клирики стикають ся з ними в часї викладів, передовсїм в школах пропаґанди. Для всїх прочих студентів-теольоґів, зобовязуючих ся до целїбату, треба се вважати за щось дуже неумістного (sehr ungenhörig), а навіть прямо за щось соблазняючого (skandalös), коли вони своїх руских товаришів при них або між собою слухають розмовляючих про дївчата або про наречені. Неоден молодий клирик — дописуватель говорить з досьвіду — через те втратив вже своє покликанє або бодай якусь вищу духову силу. Се сьвідчить про велику терпеливість св. Апостольскої Столиці, коли серед таких обставин допускає до римских теольоґічних шкіл клириків, які заздалегідь не хотять заховувати целїбату. Може би они були ласкаві мати на тільки вирозумілости і природного почуття приличности і нїжности, щоби в товаристві прочих студентів теольоґії заховавати певні резерви. І тут має значінє засада: Romae Romano vivito more.“

Тільки Germania.

Сей і в політичних і в духових кругах впливовий орґан католицкого парламентарного Центра в Берлїні, закидає отже рускому духовеньству слїдуючі річи:

1) що Русини мають дуже малий процент, бо ледви 1·4% сьвящеників безженних;

2) що diese wenig erfreuliche Erscheinung є проти дисциплїни самої грецкої Церкви, бо є відступленєм від єї духа;

3) що кандидати стану сьвященичого неправно женять ся ad titulum beneficii, силою котрого вільно їх лиш сьвятити ся, а не і женитись, на се повинні мати инше заосмотренє;

4) що супружество руского сьвященика є лиш толєроване;

5) що через супружество духовеньство затрачує з перед очий ідеал католицкого сьвященьства і его не осягне;

6) що руске духовеньство в Галичинї є радикальне і in Folge des Drängens der radikalen Geistlichkeit тота практика переносить ся до руских клириків в Римі;

7) що рускі питомцї в Римі недодержуванєм обітниці целїбату і бесїдами на тему будучого супружества псують своїх товаришів.

Опрокидуючи на разї послїдну точку, а именно, що ми не можемо в жаден спосіб припустити, щоби рускі питомцї при чужих клириках вели подібні бесїди, навпаки з цїлою певностию твердимо, що в тім напрямі наші римскі богослови є зовсїм без догани, до обговореня прочих точок вернемо при даній нагодї. Тимчасом дїлимо ся з читачами сею на жаль непїдхлібною опінїєю, яку про наше духовеньство виробляє собі заграница.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Мінїстерске пересиленє заподїяло бар. Бекови чимало клопоту. Мінїстер-президент пересправляв дуже пильно з ческими провідниками, одначе єму не повело ся усунути доси перепони, бо парлям. комісия ческого союза, котра протягом двох днїв довго нараджувала ся, стоїть на тім самім становищі, як і мінїстер Прашек, що ческі мінїстри не можуть разом засїдати з теперішним нїмецким мінїстром-земляком Прадем, прихильником нїмецкої обструкциї в ческім соймі. Чехам розходить ся отже о те, щоби з мінїстерства позбути ся мінїстра Прадого. Чи Чехи будуть мати на тілько сили, щоби ту цїль осягнути серед теперішних трудних обставин, можна сумнївати ся. Імовірно се часткове пересиленє буде полагоджене з поворотом цїсаря до Відня (около половини листопада). Що до мінїстра торговлї Фідлера нема таких тудностий, як з Прашком, котрий утруднив собі становище тим, що за скоро звірив ся з своїми поглядами перед приятелями і наслїдком того дневникарство ческих хлїборобників заняло вельми різке становище. Коли би повело ся се часткове пересиленє полатати, то таки вирине наново пересиленє цїлого мінїстерства може якраз тодї, коли збере ся державна рада. Тимто правительство після спромоги відсуває речинець єї скликаня і дуже можливо, що она не збере ся скорше, як з кінцем листопада, хоч так далеке висуненє сего речинця насуває знов поважні сумнївы, чи держ. рада упоралаб ся з держ. конечностями перед кінцем року.

В ческім дневникарстві проявляє ся погляд, що по скликаню держ. ради становище теперішного мінїстерства покаже ся неможливим. На се вказує передовсїм староческа Union (давна Politik), котра пише, що теперішне коалїцийне мінїстерство в тім складї є дальше неможливе і що треба буде подумати про новий склад мінїстерства, котре при обезпеченю тїсно злученої парляментарної більшости, мало також точно означену проґраму. Чи ся переміна буде повірена бар. Бекови, се є зависиме від монарха, себ то, чи бар. Бек має ще у монарха так необмежене довіре, щоби по відставцї теперішного мінїстерства єму знов повірено утвореня нового. Nar. Listy вказують на се, що полїт. положенє заострює ся і що прийде до пересиленя цїлого мінїстерства. Дневник д-ра Крамаржа »Den« заявляє, що як довго в мінїстерстві засїдають люде, що згоджують ся на нїмецку обструкцию (тут має на думцї мінїстра Прадого), не можна думати про полагоду пересиленя і про те, щоби ческі мінїстри оставали дальше в тім кабінетї.

Очивидно розходить ся о те, щоби довести до реконструкциї кабінету і се було би найпевнїйше повірене теперішнему мінїстрови-президентови. Проти того виступає доволї остро N. fr. Presse, бо бачить, що тут розходить ся о висуненє з мінїстерства мінїстра Прадого і вже заздалегідь зазначує, що нїмецкі вольнодумні сторонництва не приняли би сего спокійно. Тимчасом Bohemia заперечує на основі заяви бар. Бека, що Корона не думає приняти просьби о відставку ческих мінїстрів, а тим менше цїлого мінїстерства з огляду на межинародне положенє полїтичне. Цїле пересиленє приписує Bohemia особистим змаганям ческих полїтиків. N. fr. Presse висловлює погляд, що сесия делеґаций закінчить ся скорше, як спершу думали, а именно в перших днях листопада, бо пересиленє мінїстерске вимагає скорої полагоди і скорого скликаня державної ради.

З провідниками нїмецких сторонництв переговорював також бар. Бек, бо бажав дізнати ся про їх погляди і настрій. Учасники сеї наради дійшли до переконаня, що тепер не буде пересиленє пожадане а бодай не перед кінцем делеґацийної сесиї.

В нїмецких кругах числять ся з можливостю ческої обструкциї в держ. радї і тому Нїмці, бажа-

ють довести до зєдиненя всїх сторонництв, а в тій справі має запасти ухвала на нарадї христ. суспільників. Правительство, як запевняють часописи, радо повитало би таке зєднане яко противагу ческих змагань, а крім того сподївається, що христ. суспільники впливалиб на умірковане крайних нїмецких живел.

Нїмецкий людовець Гофманн-Веленгоф розмовляв з градецкими дневникарами, котрі оповістили основи сеї розправи. На его погляд нїмецковольнодумні посли переконані, що упадок мінїстерства бар. Бека неминучий і що місце сего напів парляментарного мінїстерства займе урядничий кабінет з бар. Ґавчом або Бінертом на чолї. Є се отже давне бажане Нїмців до повороту §. 14-го.

З Угорщини наспіли вісти про нову угоду між Короною а угорскою коалїцією. Pesti Naplo звіщає, що независимцї і вірноконституційні запоручають підвисшене континґенту рекрутів і покрите вимаганих на се більших видатків. Корона відступає від загального, рівного і тайного права виборчого і висловлює лише бажане відповідної духови часу реформи. Також готова Корона зробити уступки що до військових домагань. Сей дневник примічає, що угорскі людовцї не мали участи в сїй угодї.

В справі виборчої реформи, як звіщають з Пешту, був ґр. Андраші на довшім послуханю у цїсаря. З полїт. кругів запевняють, що ґр. Андраші предложив монарсї начерк виборчої реформи в останній редакциї а Pester Lloyd запевняє, що згода монарха на сей начерк обезпечена. Той сам дневник зазначує, що на тепер розходить ся лише о основний начерк закона виборчого, а не о той, котрий має подати поділ виборчих округів. Сей начерк не прийде так скоро під обради сойму, пише Pester Lloyd, бо з огляду на межинародне положене займе ся сойм предлогою закона про злуку Босни і Герцоґовини.

В пятницю цїсар приняв в Будапештї на послуханю бар. Бека, котрий подав справоздане про внутрішно-полїтичне положене в Австриї. Цїсар застеріг собі, як звідтам звіщають, рішене що до відставки ческих мінїстрів аж до повороту свого до Відня.

Заграниця.

Сербія охолонула троха в своїй загорілости проти Австриї, а на улицях Білгороду починає помало вертати спокій, бо міродатні круги таки напирають на втихомирене галабурдної уличної товпи. І мають до того зовсїм оправдані поводи, бо по зображеню сумного стану сербскої армії мінїстром війни, дійшли міродатні круги до переконаня, що не можна тепер виповідати війни, а треба передовсїм вихіснувати час, щоби бодай вчасти направити ті недостачі в армії, які там закрали ся протягом останних років внутрішного розладу і заколоту. Крім того вижидають ще висліду поїздки мінїстра Мильовановича і б. мінїстра Пасича, хоч, як тепер уже показало ся, що лише полїтичні фантасти могли чогось сподївати ся для Сербії по сїй поїздцї, бо ціль ей зовсїм хиблена. Одначе не можна сему дивувати ся, що Сербія так числила на успіхи сеї поїздки, бож се край полїтичних фантазий.

Тим дивнїйше отже, що анґлїйске дневникарство знов намагає ся підсичувати сї фантастичні мрії сербского народа. Daily Telegraph пише, що Сербія не повинна вагати ся, взяти рішучо в руки национальну справу і не лише з Чорногорою, але з Гуреччиною утворити союз відпорно-зачіпний проти Австриї, щоби тим способом уможливити осягнене сербского национального ідеалу. Сербія може зовсїм числити на прихильність і піддержку Анґлії, одначе тодї лише, коли не буде змагати до розширеня границь кошгом Туреччини. Не лише Босна й Герцоґовина є краї сербскої народности, але вся область між Дунаєм і Дравою є предметом управнених змагань сербских, котра в порозуміню з Хорватами може простягати ся аж до Далмациї і по Адрийске море.

Отак підбадьорує Сербів сей анґл. дневник. Забуло анґл. дневникарство, як Австрия, хоч населене своєю прихильностю стояло по сторонї Бурів, у війнї Анґлії заняла становище для неї прихильне. В полїтиці очивидно годї числити на вдяку, але можна вимагати бодай предметовости.

Европейска конференция імовірно зовсїм не відбуде ся, бо як заявив мінїстер загр. справ бар. Еренталь в делеґациї, Австро Угорщина війшла в прямі переговори в Туреччиною, як ми вже перед кількома днями зазначували. Те саме зробила Болгария. Туреччина, побачивши, що зростає захланність европ. держав їй нїбито прихильних, особливо Анґлії і Росиї, котрі радіб на такій конференцнї придбати дещо для себе, прийшла до переконаня, що лїпше погодити ся з безпосередними сусїдами. Австрия і так в дійсности мала в посїданю своїм Босну й Герцоґовину, а злукою сих країв забезпечила лише собі правне посїдане. За те значною уступкою для Туреччини є новобазарский санджак, з котрого Австрия забирає свої війска, а крім того імовірно запоручить его ненарушиме посїданє Туреччинї, проти Сербії і Чорногори, що радіб сею областю подїлити ся. Так само і Болгария в дійсности була независима а проголошене независимости болгарскої є лише ствердженєм дійсного становища.

Щож до східної Румелії і східних зелїзниць, то Болгария покладає тепер своє відпорне становище, а переговори болгарских відпоручників Димитрієва і Стояновича велять сподївати ся, що й Болгария з Туреччиною порозуміє ся і прийме на себе певне грошеве відшкодоване за виникаючі з теперішних відносин втрати Порти.

Вправдї Vossische Ztg звіщає, начеб Туреччина перервала переговори з Австриєю, а з иншого жерела доносять, що болгарскі відпоручники виїхали з Царгороду і з сего вносять також про зірване переговорів болгарско-турецких. Одначе в Берлїнї нїчого не знають про мнимe зірване переговорів і вважають се прямо неймовірним, бо дотеперішний хід переговорів заповідав ся вельми користно, а се зазначив також бар. Еренталь в делеґациї, хоч заявив, що не може ще подати подробиць. З відїзду болгарских відпоручників не можна також вносити про зірване болгарско-турецких переговорів, бо Димитрієв і Стоянович мали лише задачу розвідати погляди В. Порти. Взагалї в берлїньских і віденьских кругах полїтичних сподївають ся успішного висліду тих переговорів, а се зробилоб европ. конференцию зовсїм злишньою.

До розповсюдженя вістий про зірване австрийско-турецких і болгарско-турецких переговорів причинило ся імовірно змаганє анґлїйского амбасадора в Царгородї, котрий відрадж\вав Туреччинї вести сї переговори. Очивидно змагає Анґлія до того, щоби знов здобути собі втраченє довірє Туреччини і настроїти її неприхильно до Австриї і Болгариї.

Посланництво Мильовановича можна вважати яко зовсїм недвале. Державний секретар загр. справ Шен взивав его рішучо, щоби Сербія втихомирила ся і не думала про нїякі областні відшкодованя. Так само безуспішною показала ся поїздка мінїстра Ізвольского, бо бар. Еренталь навязанєм прямих переговорів з Туреччиною розірвав анґлїйско-росийску сїть, яку сї держави снували для европ. конференциї.

Мимо всего того Сербія не зміняє воєнної постави і обсадила границю Босни над Дріною правильним військом. При вході війска до Шабачу полковник Бранович мав різку промову до публики, котра відозвала ся окликами: »Над Дріну! Най жиє сербска армія! Най жиє вільна Босна!« Число війска того над Дріною має виносити 10.000 (!).

Національний катастер.

(Конець.

О правах тїла меншости що до вибору ради громадскої.

§. 7. При виборах до ради громадскої тїло меншости є управлене домагати ся, щоби вибори відбували ся після ґруп більшости і меншости.

Таке поданє, котре не повинно обмежати ся до поодиноких виборчих тїл, подає тїло меншости до полїт. громади і до полїт. повітової власти. Для таких ґрупових виборів мають свою вагу загальні приписи про вибори виділу з слїдуючими відмінами:

Скоро полагоджено наконечно заміти проти виборчого спису, доручає полїт. громада тїлу меншости дуплїкат виборчого спису доповненого і оправленого по полагодї замітів. Після тих списів обчисляє ся, кілько виділових і заступників припадає в кождім тїлї виборчім на виборців належних до тїла меншости, однак при тім пропускає ся дроби.

Число членів виділу і заступників, вибираних тїлом меншости, не повинно перевисшати третини всїх виділових і заступників. При оповіщеню виборів подає ся до відома, в яких тїлах виборчих відбуває ся вибір ґрупами, і кілько виділових і заступників в кождім виборчім тїлї вибирає тїло більшости а кілько тїло меншости. Се тїло вибирає в дни і годинї призначеній на се в оповіщеню про вибори.

Скоро полїт. громада не може згодити ся з тїлом меншости про число виділових і заступників, скілько їх має припасти на тїло більшости а скілько на тїло меншости, тодї про се рішає, на домаганє сторін, полїт. власть повітова.

Проти того рішеня можна зробити відклик як і заміти проти вибору лише в речинци означенім для реклямаций.

Наколи на виборців тїла меншости не випадає в жаднім виборчім тїлї мандат виділового, має полїт. власть повітова відкинути поданє о переведене ґрупових виборів.

О правах меншостий в язиково мішаних громадах.

§. 8. Признані в §. 7. тїлом меншости права, прислугують — о скілько розходить ся о вибір ради громадскої — анальоґічно тим ческим місцевостям, котрі творять одну часть нїмецкої полїт. громади і нїмецким місцевостям, котрі творять часть ческої полїт. громади.

Про знесенє тїл меншости.

§. 9. Полїт. власть краєва зносить тїло меншости

1) коли сего домагає ся виділ тїла меншости за згодою $^2/_3$ членів;

2) коли тїло меншости протягом трох по собі слїдуючих років числить менше

членів, як потрібно до его уконституованя;

3) коли при трох по собі слїдуючих виборах до ради громадскої тої громади, де находить ся тїло меншости або коли в десятьох роках від уконституованя тїла меншости в громаді не заложено анї одної школи для национальної меншости.

Проти рішеня, яке зносить тїло меншости, може тїло меншости внести відклик.

Коли национальність, для якої утворено тїло меншости, осягнула більшість в раді громадскій, тоді рішає видїл тїла меншости, чи оно має бути знесене, або чи застановляє свою дїяльність.

§. 10. Майно тїла меншости, котре застановило свою дїяльність, передає ся краєвому видїлови.

Коли на місце знесеного тїла меншости утворить ся нове, або відновляє тїло меншости на основі приписаного §. 5 способу свою дїяльність, тоді передає ему кр. видїл перейняте майно.

По 10 роках може кр. видїл перейняте майно віддати на культурні цїли тої национальности, для якої утворено тїло меншости.

Новинки

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Прова, Андронїка; римо-кат.: Івана Кант. — В понедїлок: руско-кат.: Карпа муч.; римо-кат.: Евариста. — Ві второк: руско-кат.: Параскевиї; римо-кат.: Савини.

— **Про Русь Американьску** так мало знаємо, а там живе таки вже вельми поважне число наших людий. Правда, доходять нас і звідтам рускі часописи, появляють ся і в наших тутешних часописях в ряди — годи вісти про житє наших братів в Америцї, але всего того за мало, щоби добре познайомити ся з їх побутом. Тимто радо даємо місце письмам нашого земляка і письменника о. К. Курилла, що виїхав до Америки і з дороги шле нам письма та обіцяє писати про все, що там буде бачити.

— **Сесия галицкого сойму** — як доносять часописи — має тривати до 4. або 5. падолиста.

— **Мінїстер скарбу др. В. Коритовский** приїхав сегодня до Львова, щоби взяти участь в нарадах краєвого сойму.

— **Із сойму.** На вчерашнім ранїшнім і вечірнім засїданю (яке скінчило ся о 1. год. по півночи), вела ся дискусия над ловецким законом. Нинї рано відбуває ся дальша розправа над тим законом, потім слїдує вибір членів краєвого видїлу, а також розпічне ся буджетова дискусия. Нинї має бути також вечірне засїданє.

Членами краєвого видїлу вибрані: з сїльскої курії др. С. Бернадзїковский; з міскої курії др. Влад. Яль; з великої власности др. Тадей Пілят; з цїлого сойму пп.: Іван Кивелюк, Домбский і Онишкевич. Заступниками вибрані пп.: Сколишевский, Яблоньский і Гупка.

— **Перенесенем мощів бл. п. Володимира Шашкевича,** Маркіянового сина, займає ся Головний Видїл Тов-а „Просьвіта“. Если не зайдуть які перепони, то перенесенє відбуде ся дня 2. листопада с. р.

— **„Достава“ у Львові.** В Станиславові є, як звісно, торговля „Достава“, в якій можна дістати і ризи церковні і машини рільничі і взагалї всякі товари. Торговля ся зєднала собі широку клїентелю у всїх кругах нашої суспільности і зробила величезну конкуренцию передовсїм самбірскій кацапскій „Ризниц-ї“. Досить згадати, що на останних заг. зборах »Ризниц-ї« зазначено публично, що в останнім році було в нїй 20 і кілька тисяч корон торгу менше чим в попереднім році. За те станиславівска „Достава“ мала дуже гарний торг церковними ризами і сосудами. „Достава“ є стоваришенем, якого статут не може діждати ся затвердженя в станиславівскім судї. Не згадуємо — длячого, але як доходять до нас вісти, станиславівска „Достава“ переносить ся зі своїм осїдком до Львова і небавом — мабудь вже від 1. падолиста с. р. — отвирає голодний склад в каменицї „Днїстра“ при улицї Рускій число 20. І тут у Львові буде »Достава« старати ся о затвердженє свого статута, відкиненого в станиславівскім судї. В Станиславові лишить ся філія „Достави“, яка має там запевневу будучність. Крашого кроку — як отвореня головного чи хотяйби і філіяльного складу у Львові — не міг зробити заряд „Достави“ і може бути певний, що руска суспільність підопре всїма силами се народне торговельне товариство.

— **Важне для крамниць.** Наше сїльске крамарство стояло доси дуже низько і терпіло богато браків через недостаток фахової контролї і відповідних сил до веденя крамниць. Щоби сему запобічи, уряджував Головний Видїл Тов-а „Просьвіта“ при помочи „Народної Торговлї“ в двох послїдних роках курси для виобразованя сїльских крамарів, а тепер придбало собі тов-о фахового люстратора і орґанїзатора крамниць в особі п. Ярослава Литвиновича, котрий буде вести крамарскі курси, переводити касові шконтра і люстрациї крамниць та давати на місци вказівки і ради до веденя крамниць, закупна товарів і закладаня книг торговельних. Отже взиває ся отсим усї крамниці, ведені в зарядї читалень „Просьвіти“, які потребують контролї і фахової помочи, щоби зголошували ся завчасу до Головного Видїлу тов-а „Просьвіти“ у Львові з прошенєм о виделєґованє п. Литвиновича. В зголошенях подати треба докладно, від коли крамниця істнує, чи ведена в зарядї читальнї „Просьвіти“, яка є найблизша стация зелїзнича і уряд почтовий. З огляду на се, що такі люстрациї є получені з великими коштами, порішить Головний Видїл в найбизшім часї і оголосить в часописях, якою квотою мають інтересовані крамниці причиняти ся до покритя тих коштів.

— **Справа Сїчиньского.** Психіятри від кількох днїв слїдять умовий стан Мирослава Сїчиньского. Крім психіятрів д-ра Гальбана і д-ра Кольберґера є притім слїдчий судия радник Берзон і протоколянт. Першого дня, се є ві второк, та комісия відчитала акти а передовсїм зізнаня родини Сїчиньского. Рівночасно радн. Берзон переслухує дальших членів родини Сїчиньского, а їх зізнаня доручує психіятрам. Сїчиньский мав сказати, що піддає ся дослїдам, але уважає їх за середник до зменшеня ваги его вчинку. Перехід дослїдів остає в тайнї.

— **Демонстрациї в Празї.** Нїмецкі студенти в Празї ухвалили урядити завтрішної недїлї „буммель“ на Перекопах. А також Союз ческих студентів зпід кльофачівского прапора постановив виступити того самого дня з манїфестацийним походом улицями Праги на річ заложеня ческого унїверситету на Моравї. Чеські студенти запевнили полїцию, що здержать ся від всяких задирок з нїмецкими студентами.

— **Страйк студентів в Кракові.** Студенти II. року медицини в краківскім унїверситетї оповістили, що перестають ходити на виклади і до лябораторий. Причина сего є така, що у хемічній лябораторії є всего місця на 70 студентів, а їх є 100. Отже 30 студентів не могло би сїдати до ріґороза, не маючи хемічної лябораторії. Деканат медичного видїлу віднїс ся в тій справі до мінїстерства просьвіти.

— **На сербско боснїйску границю!** З провінциї запитують нас, чому не пишемо про мобілїзацию галицких полків і про війну, яка в ж е вибухла між Сербією а Австриєю. Отже можемо успокоїти наших пов. читачів, що такої війни ще нема і дай Боже, щоби до війни нїколи не прийшло. Звідки взяла ся чутка про мобілїзацию, пояснимо тим, що з Галичини вислано до Герцоґовини зглядно до Далмациї кількадесятьох жандармів до обсадженя границї від Чорногори. А по друге з кількох львівских полків вибрано по 60 найлїпших стрільців (по 5 з кождої компанії), до кождого з тих віддїлів додано по двох офіцирів і вислано їх до скріпленя границї боснїйско-сербскої. Кождий з тих жовнїрів певно написав домів, що его вислано до Босни на війну і звідти пішла селами чутка про війну. Гороїженє Сербії є справді сьмішне і обмежить ся в наслїдках на сербскій території. Границя Босни і Герцоґовини від Сербії і Чорногори є так кріпко обсаджена, що туда не передістане ся нї жива душа, а австрийскі залоги на границї є вповнї безпечні перед нападами сербских і чорногорских ватаг.

— **Наслїдки пасивного опору** на Північній зелїзницї. Як відомо, на шляхах Півн. зел урядники страйкують пасивним опором. Найбільше дав ся відчути той опір в товаровім руху. Ледви четвертина товарових поїздів курсує на тій зелїзницї. Через те нагромадило ся на стациях тілько посилок, що дирекция обмежила дальше приниманє нових посилок до перевозу тим шляхом. Від тепер приймають до перевозу лише зїстні посилки. Всякі инші посилки виключені.

— **Перебудова дому кр. дирекциї скарбу.** По викінченю будинку для державної школи промислової на Зелїзній Воді будуть перенесені до давного будинку промисл. школи бюра кр. дирекциї скарбу, які містять ся дотепер в крилї каменицї побіч міского музею, а то крило зістане розібране. Потім частинами буде переведена будова дирекциї скарбу яко чотироповерхової каменицї.

— **Жовківска дїльниця Львова** та громади Замарстинів, Клепарів і Голоско внесли петицию до сойму в справі усуненя 7 кільометрів зелїзничого шляху (лїнії Львів-Тернопіль) поза округ тих громад.

— **Холєра в Петербурзї.** Аж тепер, коли холєра в Петербурзї з причини морозу почала вигасати, виявило ся, чому она прибрала була там такі величезні розміри, що протягом двох місяців захорувало на холєру поверх 7.000 осіб. Именно на останнім засїданю санітарної комісиї стверджено, що воду з купели холєрично хорих і екскременти зі шпиталїв Петропавловского і Марії Магдалини виливано до каналів. Канали лучать ся з Невою і занечистили холєричними бацилями всю воду в ріці і в водопроводах. Хто пив непереварену воду, попросту мусїв дістати холєру.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок представленя 7½ вечером. Білєти продає „Народна Торговля“, а від 5. год. каса театру).

В недїлю дня 25. с. м. „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нинї (субота) вечер „Madame Butterfly“ опера в 3 дїях Пучінього. — В недїлю по пол. „Післанець ч. 6666“ оперетка в 3 д. Цірера; вечер „Чорт“ ком. в 3 д. Фр. Мольнара. — В понедїлок „Чорт“. — Ві второк „Madame Butterfly“. — В середу „Чорт“. — В четвер „Madame Butterfly“. — В пятницю „Чорт“. — В суботу по пол. „Копцюшок“ фантаст. видов. у 8 відслонах Валєвского; вечер „Madame Butterfly“.

— **З Калуша.** Загальні збори педаґ. Товариства відбудуть ся 1. падолиста о 1. год. в салї „Народного Дому“ з дневним порядком: 1) звіт уступаючого видїлу; 2) вибір нового видїлу; 3) внесеня та інтерпеляциї. За філїяльний видїл: *Ц. Курівцева. О. Ковак.*

— **Уступленє проф. Ягіча.** Цїсар надав д-рови Ягічови, професорови славяньскої фільольоґії на віденьскім унїверситетї, з нагоди перенесеня его в стан супочинку, шляхоцкий титул.

Кость Курилло.

—

Письмо з дороги.

——

Берлїк 25./VIII 1908.

Сьвіт широкий передімною, жде мене дорога далека. Може вже нїколи не побачимо ся зі собою, брати мої, Бог знає сам лише, длятого тим скорійше треба брати за перо.

Гей! гей! що за цїкаве те житя... бачите?... нині тут а завтра там, щораз то далї від вас, від тієї рідненької Мами-Украіни, що нас разом плекала тим покармом затроєним слїзми та неволею.

Які ви добрі були, брати мої!... прийшли розпращати ся зі мною, може бути, на все. Бог заплатить вам за се.

Тямлю, дуже добре тямлю, поважаня, до побаченя, будьте здорові, гаразд, а не забувайте, пишіть!... Як звичайно, а не звичайно, бо щось притисло нам серця сильно, як каменями. Пишіть!... то пишу.

Над нами, над скляним зводом львівського двірця плакало небо густим дощем, а вкриті скла лямп скропленою у росу парою надгробно блимали на нас своїм сьвітлом. Та тільки з далека долїтав шум розжаленої деревини.

У останне стиснули ми собі руки, і ви пійшли у свої хати, а я у coupé, що у сьвіт незнаний понесе.

Поправив кондуктор винавіску, тріснув дверцями замикаючи coupé, свиснув голосно, переразливо, озвались стеротипові звуки „gotów-fertig“, та рушив поїзд, як скажений у дорогу, по пяному колибаючи ся.

І остав ся я без вас...

Дощ каплями паде менї на чоло, із волосєм граєть ся вітер, а я очами пращаю ще вас, рідні мої. Здорові менї будьте! Може як колись поверну, то застану вас і радіснїйшими очима, може побачу вас уже вольними на волї. Пращайте менї!... а не забувайте!... Оставив я там між вами старенького батька, та матїр сивеньку, та доню єдину, сиротину круглу тепер. Ви зрозумієте мій біль і важке моїх грудий стогнаня.

Сиджу у coupé з товстеньким добродієм, похожим на зажиточного банкера або фабриканта. У руках держить палицю окладану у кість слоневу, та вимахує нею, мов би хотїв давати прикази своїм підвладним. Дивлю ся на свого добродія, то на тії кути ізза котрих повзаєть ся ніч, та чорними крилами падучи вкриває поля, хати, дерева, що міняють ся у вікнах coupé. А мої думки, як костомахи танцюють бадьористо по мозкови, а товстенький добродій помрукує сердешню Lorelei. Сей гейби то тихонький спів переходить у голосний скрегіт зубів, язика та горла і повільно дають ся чути слова: Ich weiss nicht, was soll das bedeuten, dass ich so traurig bin... Чиста іронія! товстенький добродій сьміеть ся до себе зі своєї відай пісні, а нічні сумерки щирять до него зуби. А менї кладуть ся на мозок чорнї мисли одні по других, цїлком так, як тії сьвітовиди у вікнах кляси. За хвилину починаєть ся усе мішати зі собою, уява з дійсностю. Не знаю вже, чи сплю, чи мрію, лишень чую безнастанні слова співані астмічним басом зажиточного добродія... dass ich so traurig bin. Вкритий іржою циґаретового диму бачить ся він менї ваґнерівським Вотаном, що цинїчним складом губ бє людий.

Так... так... добре се тепер тямлю і розумію — се не був ні сон, ні обморок, се моя власна туга прийшла до мене, та своїми дурами сїла на мою бідну, зажурену голову.

Протираю очі. Бачу товстенького добродія кинеього обнятям сну, та чую останні такти храпаня у його горлї, як раз перервані задержанєм поїзду і коротким голосом кондуктора: Krakau!... Вибігаю з coupé на дворець, з двірця на вулицю, чую сей просторий гейнал із мариацької вежі, що довгими віками скаржить ся на дїти свої і молить ся за них до Бога за їх провини. Дивна ся пісня під омофором ночи співала тримбітою бідного сторожа мариацької церкви. А там на горі дрімає упокорений Вавель, а сріблена блисками місяця Висла цїлує єму ноги. Гей! чом ти, брате Ляше, сам упокорений, споневолений поневоляєш наші непорочні дїти. Чом ти, брате Ляше...

Перед моїми очима стоять мої молодечі лїта. І тут осталась частина мойого незабутнього чумацтва. Вже давно, а недавно. Був я тут, вчив ся, любив їх таки на правду, як рідненьких братів, поневолену пісню їм співав, слухали вони її, а потім, потім наплювали, болотом обкидали наші народні змаганя. Казали впивати ся морем слїз, в калюжах крови купати ся казали, ходити по стихах, та читати декрети нашої неволї. Гей, брате Ляше!... із тієї крови, із тих неповинних могил, що буйно посходили по нашій Вкраїнї

wstanie mściciel kości
i gwiazda wolności...
Гей стане
Мілїон мас,
Козацтво наше укохане...

Не знаєш ти сього, брате? свого сьвятого правила?

А одначе і ви менї пращайте, та лїпшими будьте, ви, щосьте моє серце іще в заранях молодости горестями затроїли, щосьте..... хай Бог сього не тямить!... і не почисляє.

Дзвінок портієра на стациї кличе мене, будьте і ви здорові!..

Та гадки знова тнуть мозок, як комарі шию, а у вухах дзвонить і дзвонить сумний гейнал молитви і перепросьби.

Із похиленою головою сиджу в coupé. Не денервують мене тепер нї дріжаня воза на резольсах, нї схована ніч у кутах кляси. Не хотячи, прислухую ся розмові двох інтелїґентних евреїв, то є вбраних після останньої моди з грубими тяжкими золотими ланцюхами до годинників та із такими брельоками. Молодий із них винимає кістяк старинної колії, розвиває поукладані в бібулку дорогоцїнні перлини, та показуючи їх старшому, хвалить ся здобутком. Присуваю ся до них та прошу о ласкаве показаня і о жерело їх походженя. Каже, —у польському дворі те купив, перлини виняв, везе їх якомусь панови з-під Берлїна, а срібний кістяк продасть десь до музею або гандляреви старинностий. Питаю ся про вартість жемчугів — 15.000 марок — значить вже продані. А кістяк? 200 марок. А скільки ви за се разом дали? Sehr viel! звучить відповідь, але не хотїв подати числа, бо се менї, каже, непотрібне.

За хвилину переходжу до сусїдного возу. Бачу — їдуть наші люди, трех мужиків і чотирьи дївчата. — Бог з вами! — І з вами.

— Куди соколята?
— До Гамерики.
— Звідки?
— От Горлиць.
— То ви Лемки?
— Лемки, пане.
— А як там у вас тепер?
— Біда прошу пана, нема што[1]) їсти, а їсти кцеся[2]) барс, та іщи[3]) поприкодили якись пани та вербували нас до Москаля, бо гварили[4]), што землю дают дармо. А то, вера Богу[5]) неправда. Кум, гей правда, Максим поїхав тай писав по гроши на дорогу. Та уж[6]) лїпше, прошу пана, до Гамерики їхати.

Розпращав ся я із ними, оглянув їх карти, написав на карточцї, де мають пересїдатись, побажав їм здоровля та щастя, тай вернув до свойого купе проспати ся хоч на кілька хвиль.

(Дальше буде).

---

[1]) Що, [2]) хочеть ся, [3]) ще, [4]) говорили, [5]) ма Бога, [6]) вже.

Телєґрами

з дня 24. жовтня.

Відень. З Солуня доносять, що в останних днях прийшло на болгарсько-турецкій границї до бійки. Болгарска сторожа гранична була тричи сильнїйша чим турецка і побила. єї. Турки просили о поміч.

Відень. Доносять, що переговори Австриї з Туреччиною рішучо перервані. Мало ся се стати під впливом інтриґ Анґлії.

Царгород. Сербский посол Нечадович заявив Портї, що Сербія не хоче новобазарского санджаку яко відшкодованя.

Дентист

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

СПІШІТЬ СЯ

і закладайте фабрики

ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК

бо в котрій громадї нема ще тої фабрики, то там заложить Видїл повітовий свою.

А тогди так гарний заробок пійде в паньскі кишенї, бо знайте, що виріб цементових дахівок приносить річно найменше 3.000 К чистого зиску. Видїли повітові вже позакладали свої фабрики в дуже богато громадах Тернопільщини, Городенщини і много иных повітах. Тож спішіть ся до дїла, бо за кілька днїв вже буде запізно, а тогди будете жалувати.

Хто схоче заложити собі ФАБРИКУ ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК, най напише до найбільшої рускої фірми Торговельно-Господарского Дому Стефана КОВЦУНЯКА в Коломиї, а звідти єму щиро порадять. Адреса така:

Торговельно-Господарский Дім

СТЕФАН КОВЦУНЯК в Коломиї.

До

Америки і Канади

перевозить найскорше

Лїнія КУНАРД

Головне заступство на Галичину **ЛЬВІВ, ул. Городецка 99.**

Пояснень удїляє даром. (1—14)

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук. З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 234. Львів, второк дня 14. (27.) жовтня 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і вірн не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Положенє полїтичне в Австрії зображають деякі віденьскі дневники доволї чорними красками. Особливо христ. сусп. Reichspost висловлює погляд, що полїтичне положенє вельми замотане та що й вигляди на спосібність до успішної роботи держ. ради вельми невідрадні. Reichspost пригадує, що боротьба на університетах довела до неможливого заостреня і розятреня поміж нїмецкими сторонництвами, що национальне питанє також заогнило ся і мало бути розвязане з підмогою язикового закона, одначе десь зовсїм забагнило ся а уличні галабурди в ріжних краях і містах витворили такий заколот і розлад, що нема сторонництва, котре би не було тим болюче об джене. Бар. Бек буде приневолений по думцї Reichspost запоручити монарсї про можливість спокійної працї і полагоди важних справ в держ. радї, а що пора скликаня еї наближає ся, тому речинець сей правительство відсуває, щоби ще з сторонництвами порозуміти ся і поєднати ся. Reichspost не віщує тому нїчого доброго.

Bohemia звіщає знов, що представники нїмецк. вольнод. сторонництв явили ся під проводом мінїстра Дершати у мінїстра президента і переговорювали з ним дві години. Бар. Век заявив їм, що Корона з огляду на заграничне положенє не бажає анї відставки цїлого мінїстерства, анї его реконструкциї. Корона бажає запобігти заостреню внутрішнього положеня і длятого домагає ся рішучо запобіганя всяким галабурдам. Bohemia заперечує, що в нїмецких парляментарних кругах думають, що на случай конечної відставки цїлого мінїстерства прийшлоб тимчасове урядниче мінїстерство, котре полагодилоб державні конечности §. 14-им і зробилоб опісля місце парляментарному.

З сего виходить, що Корона бажає удержати спільне дїланє великих парляментарних сторонництв і тому хоче все усувати, що псувало би се спільне дїланє.

Ческі дневники обговорюючи останню нараду парлям. комісиї чеського союза, висловлюють погляд, що обидва ческі мінїстри будуть обставати при відставцї а се доведе до відставки цїлого кабінету. Одначе се не вимагає такої послїдовности в тім случаю, щоби відставка цїлого кабінету мала зараз спричинити инший склад парляментарних сторонництв. Рішенє що до відставки відрочив монарх до повороту свого до Відня.

Poln. Corresp. запевняє, що мінїстерске пересиленє буде полагоджене ще перед скликанєм держ. ради і в тій цїли буде бар. Бек в тих днях переговорювати з провідниками парлям. сторонництв. Тепер вже розходить ся не о справу ческого сойму, але о особисті справи і реконструкцию мінїстерства. Мінїстер Фідлєр має остати ся на дальше в кабінетї а уступилиб лише Прашек і Праде. Се зовсїм імовірне, бо Прашек острим поставленєм справи і виточенєм еї по дневниках, а Праде попиранєм обструкциї нїмецкої зробив ся неможливим. Дуже можливо отже, що на тих мінїстерствах буде переведена реконструкция. Poln. Corresp. запевняє, що держ. рада буде могла успішно вести роботу і крім справи злуки Босни й Герцоґовини знайде на дневній черзї предлогу про обезпеченє на старість і неспосібність до працї і про 4-мілїоновий кредит на будову водних доріг.

Цїсар, як звіщають з Будапешту, має виїхати 31. с. м. або 1. листопада до Відня, щоби там провести день задушний, а також безпосередно взяти ся до полагоди пересиленя.

В австр. делеґациїній комісиї для загр. справ мав бар. Еренталь нагоду подати погляд на заграничне положенє і про теперішнїй стан конференциїних змагань. Бар. Еренталь заявив, що справа конференциї находить ся в починах і що між Австриєю а Туреччиною навязано прямі переговори в цїли управильненя справи злуки Босни і є повна надїя на успіх тих переговорів. Мінїстер сподївається ся, що в Сербії холодний розум возьме перевагу над загорілостю, але колиб се не послїдувало, тодї Австрия зовсїм не оглядалаб ся на інтереси Сербії.

Reichspost подає вість з Будапешту, що цїсар анї не удїлив вступної санкциї виборчій предлозї ґр. Андрашого, анї не заключив нової умови з коалїциею. Вступна санкция для плюральної системи виборчої і нова угода з Короною є очивидно горячими бажанями мадярскої коалїциї, котра тепер радаб добити ся їх здїйсненя.

Загребска часопись „Hrvatska“ оповіщує, що Кошут і его приятель ґр.

Критичні замітки.

Сагайдачний, історична повість; за О. Мордовцем Г. Хоткевич. Виданє Тов. „Просьвіта“ у Львові за липень і серпень 1908, стор. 96.

Хто се Сагайдачний? Хто се козаки, Сїчовики?

Се слава нашого народу, се лицарі нашої бувальщини. Хто не вірить, нехай послухає повісти Г. Хоткевича. Бо от що він пише:

Козацтво, Запорозцї рицарскі, то

1. такі люди, що як день теплий, то они »по більшій части голі«. (стор. 4).

2. У них »знаком козачого достоїньства є шапка« (ст. 5), проте всї, хоч і голі, але доконечно в шапках.

3. »Ложки при їдї обтирають они будьто об штани, будьто об траву« (ст. 6) (мабудь тодї, коли они голі).

4. Кого би они вибрали в атамана — то мусить корити ся, „а то заразже або киями забють насмерть, або в Днїпрі утоплять“ (ст. 7).

5. Колиж Сагайдачного вибрали, то „один его (очевидно з радости) смикав за чуприну, тамтой лице болотом мазав, ще инший просто накладав в потилицю своєму батькови, иньші на голову ему кіш зі сьмітєм перевертали“. (ст. 9),

6. Запорожцї вміють і »паньскі коні зі стайнї вкрасти“ (ст. 20), розуміє ся, користаючи з нагоди, як челядь двірска упє ся.

7. Колиж паньскі слуги гонять за ними, щоби крадене відбити, козак не стає до бою, але лїзе в очерет і болото, та сидить там, хочби і мав втопити ся, аж слуги собі відійдуть. (ст. 25).

8. Дехто з них потрафить і тура убити, але не в отвертім бою, а так зпоза дуба, причім менше сьмілі завчасу ховають ся на его гилї (ст. 31).

9. Коли собі козак гульне, то „по вулиці гасає, малих дїтей і старих жінок в груди стременами штовхає«. (ст. 93).

10. Коли пливуть морем, а стане буря, шукають козаки за грішним товаришом, щоби его живцем в море кинути, морю на жертву, бо коли море християньску кров пожирає, тодї буря втихне. (ст. 43).

4. Колиж цїлої людини жаль втопити, то хоч палець еї відітнуть. (ст. 46).

12. При тім всї хрестять ся, а той, що ему палець втяли, маже собі кровю блїде лице. (ст. 47).

13. Козаки вміють і дїти бавити, при чім один »намагає ся грати в ладки, то робити на долонї „сороку-ворону“, оден грає на губах, другий показує пальцями „козу“, та кричить: „мекеке“, а той (що его хотїли на отамана вибрати), стає на чотири, та гавкає як песик«. (ст. 65).

14. Колиж дитина захорує, Запорожець, знаючи від старих людий, що від уроків треба віткнути голку в шапку — тичє здоровенне голчище в свою кучму. (ст. 66).

15. Іноді козак з піяньства і сказить ся. (ст. 81).

16. Деякіж дурні козаки, знаючи таку вдачу, дратують его. (ст. 80).

17. Козак же, не тямлючи себе, і отамана назве старою собакою, з шаблею на него кине ся. (ст. 82).

18. За се, та чи за те, що такий не тямлючий себе козак, принїс в Сїч малесеньку дитинку татарску, сироту, що еї при нападї на Кафу, серед улицї від смерти вратував, приговорює старшина козацка з атаманом Сагайдачним на чолї — забити киями на смерть, (ст. 82) і справдї забивають палками (ст. 84) ітд. ітд.

І щож — чи посьміє ще хто сумнївати ся, або заперечити, що наше козацтво, — то наша слава, що наші Сїчовики —

Батияні підчас национального опору в Угорщині проти Австриї пособляли радикальних Сербів і Босняків значними грошевими засобами, а обнявши керму правительства, також се робили. Угорскими грішми також закуплено оружє для Босни. Поліція викрила сю справу, а тепер все роблять, щоби намазати сей мадярский скандал. Наслїдком погроз провідника Сербів боснїйских Єфтановича, що все витягне на дневне сьвітло і предложить кабінетовій канцелярії, була поліція приневолена змінити слїдство і викрила справу Лятккочого, віцепрезидента найвисшого трибувалу адмінїстрацийного в Пештї, котрого недавно за хабарництво спенсіоновано (вчера застрілив ся в Градци). Отсї всї події вельми затурбували коалїцийне мінїстерство.

Заграница.

Справа прямих переговорів між Австриєю а Туреччиною і між Болгариєю та Туреччиною стала тепер предметом дневникарскої розправи. Ми вже навели погляд висловлений бар. Еренталем в делеґациї про сю справу. В останній хвилї спинив ся хід сих переговорів, з чого деякі дневники вже почали ворожити безуспішність Австриї і Болгариї а торжество Росиї і Анґлії в сїй справі, якими она рада би Туреччину знов підчинити свому впливови. Одначе мимо сих змаганьАнґлії можна сподївати ся, що сї прямі переговори доведуть до успішного вислїду і зроблять злишною европ. конференцию. В справі сих балканьских переговорів одержала Reichspost з доброго жерела з Берлїна письмо, в котрім виказано однодушне і одноцїле поступоване тридержавного союза в загран. полїтиці.

Дїяльність бар. Еренталя, о котрій Reichspost висловлює ся справедливо з повним признанем, пособляє вельми успішно мінїстер італїйский загр. справ Тіттоні, котрий показав ся вірним союзником. В Берлїні, Римі і у Відні вважають европ. конференцию не тілько злишньою але навіть шкідною. І задля того цїсар Вільгельм особисто звернув ся до султана, щоби его впевнити о приязни і прихильности Нїмеччини і Австриї, а передчасне оповіщене некорисної для Туреччини програми европ конференциї, уложеної в порозуміню Ізвольского з анґл. секретарем державним Ґрейом, переконала ще більше Туреччину про неприхильність для неї Анґлії і і Росиї. Туреччина побачила, що відступленем санджаку і запорученем его ненарушимости тридерж. союз лїпшу прислугу зробить Туреччинї, як Анґлія і Росия. Можна отже сподївати ся, що інтриґи Анґлії стануть безуспішними і що дипльоматичні кроки Австриї і Нїмеччини вінчають ся успіхом.

Внутрішньо-полїтичне положене в Туреччинї викликує певні сумнїви і тривогу. Пересадні вісти доводять до занепокоєня населеня. Сї тривожні вісти вправдї не дадуть ся належно сконтролювати, багато есть в них пересади під впливом розгоряченя липцевим переворотом в Туреччинї умів, але є також дещо в тих вістях правди. Вісти, що Туреччина втягнула девять стрілецких баталїонів і крім того цїлу дивізию з солуньского корпусу, вказують на те, що правительство побоює ся боротьби між молодотурками а вспятними живлами старотурецкими і дають привід до вістий далекосяглих про можливість зміни володаря Туреччини.

Положене в Сербії вельми небезпечне, а в Білгороді відбуло ся велике протидинастичне віче, в котрім мали участь також численні офіцири. На тім вічу промовляли бесїдники вельми завзято не тілько проти Австриї, але й противсербского правительства і короля Петра.

Під проводом королевича Юрія виїхала делеґация зложена з провідника сербских радикалів Пасича і коменданта війск Маринковича та майора артилерії Теодоровича через Пешт і Варшаву до Петербурга. Королевич має вручити цареви письмо від короля Петра.

В полїтичнім посланництві виїхав також чорногорский мінїстер-президент Томановичдо Риму, Юратовичдо Парижа. До Цетинїї прибув анґл. дипром. заступник Орелліі мав довшу розмову в князем. Очивидно є змаганя, щоби Анґлію приєднати для Сербії і Чорногори, а Туреччину відвернути від тридерж. союза. Анґлія мала приречи Туреччинї попертє демонстрациею фльоти, котру вислала на Еґейске море, перед болгарскими пристанями Бурґас і Варна.

Сербія тимчасом, як звіщають з Загребу, посуває свої війска на боснїйску границю понад Дріною скорими походами. Крім того висилають там також военні материяли і як запевняють, роблять також укріпленя. В Шабачу стоїть тепер около 20.000 війска, котре має іти дальше до границї. Коменду над тими військами обняв ґенерал Міянович. З великою поквапностю приладжує Сербія военні припаси, а оден такий корабель сконфісковало правительство авст. коло Лїнцу.

Наслїдком военних приготовленьСербії і Чорногорія починає бути трудним положене австр. війска в південно-дальматиньских залогах, як звіщають з Коттару. Жовніри відбувають безнастанні пограничні патролї в певнім военнім уоруженю, а вісти, які доходять через ті патролї про події в Чорногорі, потвердують, що там з великим поспіхом ведуть военні приготовленя. Дїяльности наших війск, котрих сила виставлена на велику пробу, дає піддержку прибережна австр. фльота, котра на случай війни може віддати військови важні услуги.

Посланництво Мильовановича, на котре Сербія покладала великі надії, не повело ся в Берлїні, як ми вже звіщали. Але й на Франциї не може Сербія сподївати ся лїпшого вислїду. Як Voss. Ztg. запевняє, французский посол в Берлїні Камбон заявив Мильовановичу, що домаганє Сербії на областне розширене зовсїм неуправнене і що Франция не думає піддержувати Сербії в тім напрямі. Сербскі дневники вдоволяють ся отже перепечатуваном анґлїйских статий і втїшають ся заявлюваною там для них прихильностю, яку нїбито Анґлія має для Сербії. Одначе всї ті надії покладані на Анґлію і Росию вельми неперні, а до того внутрішне положене Сербії вельми неясне і становище династиї Караджорджевичів непевне. Мимо демаґоґічного поступованя королевича зродила ся там думка усунути теперішню династию і впровадити на престол князя of Connaught, а члени південно слав. клюбу запевняють, що бувший посол сербский в Льондонї Міятович дїлав там в тім напрямі. Сербія може отже не добре вийти на такі прихильности Анґлії.

Так само другий приятель Сербії — Росия, рад би також при сїй нагоді віднести користи для себе. Як відомо, Росия рада би на европ. конференцию висунути справу свобідного переїзду для росийских военних кораблїв скрізь Дарданелї і ту головно цїль має зближене Росиї до Анґлії і Туреччини, а в Росиї сподївають ся, що в порозуміню з тими державами поведе ся Росиї утворити вугляну стацию на однім з островів Середземного моря.

то рицарство нашого народу! Борони Боже! Ми се вправдї і давно знали, та ми рицарску славу і честь козацку инакше собі зображали. Аж вищий наш бандурист Хоткевич змалював нам образ в нових чертах. Ви же — сїчовики-соколики по всїй Галичинї і Буковинї маєте оттут повні взори, щоб і себе по них взорувати. Тепер вже нїяке мінїстерство, нї намісництво, нї який там староста не посьмів вам тикати в очи закидом, що козацтво та Сїч — се якась там дич. Вистарчить тоді відослати їх до Хоткевичевого Сагайдачного, щоби себе просьвітили.

Колиж би хотїли они витягати які дикі алюзиї до того, що ось то козацтво голе ходило, відповіджте, що преціньі Адам з Евою в раю голо походжали. Коли зачеплять се, що козацтво готове бувало живу людину в жертву морю кинути, скажіть, що й Ізраиль Йону в море вкинув. Коли знов зачіплять, що козаки коні крали, скажіть, що се були паньскі коні, та ще й польского пана. А що ложки об штани витирали, отамана в потилицю били, дїтий та старі вдови стременами штовхали в груди, тай як песики гавкали, дїтий забавляючи, або з піяньства казили ся — то се сьвідчить лиш, що їм на гуморі не збувало — ітп.

(Конець буде).

Новинки.

— **Календар.** Вівторок: руско-кат.: Параскевиї; римо-кат.: Савини. — Середу: руско-кат.: Лукіяна; римо-кат.: Симеона і Юди.

— **Перший виклад д-ра Володимира Вергановского,** доцента австрийскої процедури цивільної, відбув ся в рускій мові на львівскім унїверситетї дня 22. с. м. при великій участи слухачів.

— **На сокільску нараду,** яка була вчера в салї львівского „Сокола“, прибуло поверх 60 відпоручників філій з львівского округа. Ширший звіт подамо завтра. Тут зазначимо лише, що заінтересоване делеґатів справами, порушеними на зїздї було велике.

— **Бідні виборцї.** В 239. числї „Дїла“ помішена публична просьба селян з Вікна, грималівского повіта, до посла Михайла Петрицкого, щоби був ласкав додержати приреченя і піти з ними до намісника в справі переведеня громадских виборів. Імовірно спочиває тепер пос. Петрицкий по „тяжких трудах“ в парляментї, певно в Абациї, або якійсь иншій кліматичній місцевости (вже вернув до Львова — прим. складача) і бідні виборцї надармо шукають за ним в копичинецкім болотї. Бідні виборцї з такими вигідними послами, які так скоро спаношили ся і згордїли. Перед новими виборами панове Петрицкі знов все приречуть. А від обіцянки до переведеня її в житє дуже далека дорога.

— **Поминки на Берестецнім полї.** Дня 1. с. м. на Волиньскій землї в Дубеньскому повітї, під містечком Берестечком відбуло ся сумне і разом урочисте сьвятковане: уряджено великий набожний похід і поставлено хрести на тім місцї, де полягла колись велика сила українського козацтва, запорожців і инших воякив. Полягли вони там у 1651. роцї, підчас війни Богдана Хмельницкого з Поляками. Стала ся та тяжко-памятна подія так: коли обидва табори, Богдана Хмельницкого й польский, стояли під Берестечком, то чевез нещасливе порозуміне та через зраду спільників-татар, військо козацке опинило ся в болотистій петлї річки Пляшівки, — і там лягло трупом у числї більше тридцяти тисяч душ! Над тими кістками славного вояцтва осе й поставлено

хрести. Почин у сьому дїлї дало волиньске духовеньство. Сї сумні поминки опроваджено так: Вийшли люди, з хрестами й образами, — з Берестечка, з Почаєва, з близьких й дальших сел; прибули люди й з луцкого, кременецкого, владимир-волиньского повіту. І всї пішли на велике поле, що славне козацтво „своїм трупом вкрило“. Служили панахиди; викопали дві великі могили і положили в них козацкі кістки, скільки могли змістити могили, а над могилами поставили хрести. Одного хреста принесено з Почаєва і поставлено на могилї „Монастирщенї“, другого хреста принесли Берестецкі люди й поставили на Журалисї. — се найголовнїйший кінець великого кладовища козацкого. Волиньский сьвященик сказав слово, українською мовою, про те, кого, за що поминано, над чиїми кістками поставлено хрести. „Р. Край“.

— **Конець страйків.** Страйк студентів медицини в Кракові скінчив ся тим, що зроблено місце в хемічній лябораторії для всїх студентів II року — На північній зелїзницї Краків-Відень закінчив ся пасивний опір урядників.

— **Праска вистава ювілейна** принесла пів мілїона корон дефіциту. Вправдї комітет виставн зобовязав ся був покрити евентуальний недобір, але відступлено від стягання з него фондів на покритє недобору, а натомісць праска палата торговельно-промислова, яка займала ся урядженєм виставн, затягне позичку платну в 10 лїтах. На покритє тої позички будуть піднесені податки до торг.-промислової палати.

— **Демонстрациї в Празї.** Нїмецкі студенти в числї 44 урядили вчера „буммель“ на Перекопах. Полїция утворила два кордони, а коли нїмецка бублика зі студентами наперала на полїцию, она при помочи шабель розігнала товпу а нїм. студентів відперла до нїм. касина. При тім ранено кількох полїциянтів і кількох студентів. Чеські студенти урядили манїфестацийний похід на річ другого ческого університету. Полїция впустила манїфестантів на Перекопи аж тодї, коти там настав спокій. Перед нїм. касином чеські студенти співали народні пісні, а потім по промові проф. Дртіни розійшли ся. О 7. год. вечер був в цїлім містї спокій.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о годинї 7½ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля“ а в день вистави від 5. веч. каса театру).

Ві второк дня 27. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях Ст. Монюшка.

В четвер дня 29. с. м. „Мари“ родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

В суботу дня 31. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галевийого. Гостинний виступ п. Шляфенберґа.

В неділю дня 1. падолиста о год. 3. по пол. по знижених до половини цїнах „Сватанє на Гончарівцї“ народна оперетка в 3 дїях Гр. Квітки Основяненка. — Вечером о годинї 7½ „Чумаки“ комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

— **З „Учительскої Громади“.** Просимо всїх Вп. Панів, котрим вислано запрошеня, як і тих на чиї руки запрошеня післано, щоби поскорили з присилкою підписаних заяв на вказану адресу. Лїстуґ дїйсних членів мусить ся наперед зладити і предложити загальним зборам, на яких рішають тілько дїйсні члени, а за дїйсного члена товариства уважає ся тілько той, хто долучену до запрошеня заяву підпише і єї пришле до товариства. Рівнож повідомляємо, що заповіджені перші загальні збори відбудуть ся так, як було оголошено в часописях, в неділю дня 1. падолиста по Богослуженю о 8. год. рано) в Преображеньскій церкві о пів до 10. год. перед полуднем у великій салї „Народного Дому“ з незміненою програмою і просимо членів о найчисленнїйшу участь. — *З орґанізацийного Комітету „Учительскої Громади“.*

— **Заг. збори львівского „Бояна“** відбудуть ся в суботу дня 31. с. м. в комнатах тов-а („Нар. Дім“ II пов.).

— **Конкурс на запомоги** з фонду А. Бончевского. Наукове Тов-о ім. Шевченка у Львові оголошує отсим конкурс на дві зворотні запомоги з фонду пок. Ан. Бончевского по 200 К, призначені для студентів університету сьвітских факультетів. Кревні фундатора мають першенство. Наділений запомогою має підписати реверс, в якім зобовяже ся звернути побрану запомогу фондови, скоро зможе. Удокументовані подання належить вносити на адресу Виділу (ул. Супінського, 17) до дня 15. падолиста с. р., а на їх зворот залучити марку на 45 с.

— **Подяка.** Всїм Високоповажаним Добродіям, що з нагоди нашого вінчаня зволили прислати нам щирі желаня, складаємо прилюдне: „Спаси Біг“. — *Михайло і Ольга Зїнкевичі.*

Наука, штука і лїтература.

— **Альманах віденьскої „Сїчи“.** В слїдуючім тижни появить ся на книгарских полицях Альманах в 40-лїтню річницю заснованя віденського академічного Товариства **„Сїч“** (1868—1908), виданий на припорученє бувших і теперішних членів *д-ром З. Кузелєю* і *М. Чайківським.* Альманах виходить як поважна книжка в 35 арк. друку великої вісїмки і містить около 100 причинків белєтристичного і научного змісту поверх 50-и Сїчовиків між иншим М. Грушевського (Початки „Сїчи“), д-ра Ів. Франка (Поезії і Пять листів О. Терлецького), д-ра І. Горбачевського, д-ра О. Волощака, д-ра Ст. Дністрянського, д-ра К. Студинського, д-ра М. Зобкова, д-ра І. Раковського, Б. Лепкого, М. Вороного, В. Пачовського, С. Яричевського, Гр. Цеглинського (Метармофоза), д-ра Я. Окуневського, д-ра І. Копача, д-ра В. Кобринського, д-ра М. Пачовського, Н. Вахнянина, д-ра М. Кордуби, д-ра І. Зїлинського, д-ра Я. Лопатинського, О. Грицая, Я. Гординського, В. Темницького, О. Турянського, О. Назарука, д-ра Ф. Марисюка, д-ра З. Кузелї, М. Чайківского, д-ра І. Бращайка, д-ра Бориса (Житє), Ф. Зарицкого (Кров і її значінє для орґанїзма), К. Паньковского, о. Е. Роздольского, І. Поповича, Гр. Герасимовича, Зах. Павлюха, Л. Шеховича, д-ра В. Шміґельского, Г. Лебіщака. В Альманаху поміщено далї обширні біоґрафії д-ра І. Пулюя, д-ра Горбачевского, д-ра Зобкова, д-ра Дністряньского, К. Паньковского, д-ра Е Озаркевича і ин. та портрети І. Горбачевского, Н. Вахнянина, М. Грушевского, М. Драгоманова, О. Терлецкого, д-ра І. Франка, д-ра Я. Окуневского, д-ра М. Зобкова, д-ра К. Студиньского, д-ра Е. Кобриньского і ин. Цїкавий віддїл статей про житє в українських студентских орґанїзациях, де оголошено статї про товариства у Львові, Чернівцях, Кракові, Відни, Празї, Градци, Інсбруцї, Одесї, Москві, Дорпатї та Кальреруге. Несподїванкою буде також нова композиция д-ра Ст. Людкевича до слів Б. Лепкого. — Зміст Альманаха презентуєть ся про те дуже добре; до того треба додати, що технїчна сторона видання не полишає нїчого до бажаня, а цїна не велика, 8 К за брошурований примірник, 9 К за книжку в звичайній а 10 К в дуже гарній оправі з витисками. Замовляти можна в Книгарни Н. Т. і. Шевченка, по усїх більших книгарнях на провінциї і у д-ра З. Кузелї у Відні (Wien I Universitätsbibliothek).

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

В Одерберґу збудив мене кондуктор. Кличу через вікно пакера, спішу ся, бо маю лишень

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Рік 1873.

Ч. 180.

Нові гризоти Із. В-а. — Нечай. — Три комічні оперетки з музикою. — Двоголоса лїтурґія для народних шкіл.

Чернівцї, 1873, 16. сїчня. Ізидор Воробкевич до Олекс. Барв-ого.

(Дальше).

Моя жена дістала в злогах запаленє плюц і Rippenfellentzündung і борола ся власне тодї зі смертию, коли листонос приніс менї твоє дороге письмо. Чоловік уже у таку планету вродив ся, щоб від колиски аж до гробу горював і мучив ся. Я, братічку, посладив якось моє щастє против шерсти, но що дїяти? Така вже судьба, треба єї терпеливо зносити і хоч на старість лучшої долї вижидати!

Писав ти менї, що мій Нечай у Правдї писати ся буде. До нинї ще там я єго не бачив. Що тому причиною, не знаю. В тебе і твого брата Осипа (котрий може вже два роки до мене не писав) знаходить ся много моїх рукописів. Они у вас і так пусто лежать, тому-ж просив би я вас, щоби ви менї їх назад відослали, щоб я їх у купцї мав, бом задумав, колись вже у вас (у Галичинї) забутих тут мої лїпші твори випечатати.

Нового нїчого не написавєм, бо нема часу і доброї волї. Для театру написав-єм у останних часах три комедиї з музикою, котрі і тут під Бачиньским грали ся і публика їх часто добре приймила.

До одного дїла т. є. для одної двоголосової лїтурґії для народних шкіл, до котрої зложеня мя шкільна рада завізвала, потрібний менї добрий текст нашої Volkshymne і я такую нїгде вишукати не можу.

Як я ся маю, скаже тобі лїпше ся поезийка, котрум таки тепер і написав:

Одним доля на сорочку
лен пряде дрібненький.....

Ч. 181.

Із. В. про своє житє і занятя, про дружину театральну і »Нечая«.

Чернівцї, 1872, 14. червня. Ізид. В. до Олекс. Барвіньского.

Спитаєш ся, як поживаю. Ет, так, так! Нинї Боже сонце засьвітить, а завтра дощик ізросить — і так минає день за днем і мій вік, а сїдь засїваєсь і показує, що все в долину іде, а то, що було, давно ся минуло. Більше прозаічного житя відай і на сьвітї нема, як мов. Вставай рано, іди до школи, цїлий день лиш школа і щкола, навіть засипляю з тою думкою. Хиба десь не десь блисне, як блискавка з ясного неба, золотая гадка на мої други, на то, що раз було, на безсмертного Тараса і на синого Днїпра, а тодї, брате, наче молодїю, наче не той (стаю), що єсьм. Но такі хвилї дуже рідкі, а ледова прозаічність у моїй душі наче кросна розіклала і тче, мов для душі, мертвую габу.

Єнчая разом щось з душі вибухне, наче та булька в озері, возьмусь до працї (для нашої сцени), пишу лїбретто, працюю ночами над музикою, посилаю нашим велебним директорам, а они, нїврoку, „благоденьствують“ в летаргії, бездїльности і Бог зна' в чім гіршім. Для Мелецкого, для Бачиньского писав я чимало дїл і можу ся сам похвалити, що межи половою було і не одно добре і здорове зерно, — но братічку, придивив ся я їх чорним містериям, їх сварням і несогласію і переконав-єм ся, що ще неодно столїтє промине, заки і ми втїшимо ся добрим, народним театром, доброю сценою. То все Humbug і конґломерат заупалий, розстроєних півталантів.

(Дальше буде).

чотирнайцять хвиль до берлїньского Dezug-у А ту ще треба йти до цловоï салї для ревізиї моїх пакунків. Треба признати пруським чиновникам, що для сторін є дуже чемні та поводять ся у дійсности інтелїґентно. Для людського лише ока казали розвязати валїзу, приліпили значок, пакер зараз позачиняв пакунки, повязав на ново тай уже сиджу в берлїнськім Dezug-у. Цїкава річ, чого в нас нема та відай ніколи не буде, а именно, пруський поїзд рушає так легонько, як по оксамітах, та майже без найменших дрожань посуваєть ся що раз то скорійше без денервованя пасажирів. Варто, хоча раз у житї переїхатись до Берлїна, щоби наглядно побачити сей умілий порядок на пруських зелїзницях. Третя кляса так гарна і догідна, електричним осьвітлена сьвітлом, із шовковими абажурами, що булоб злишнїм їхати другою клясою. Тут так зважають на добір полу і інтелїґенциї, що не треба журити ся, щоби попасти у якесь гніздо шершунів, як то в нас часами буває. При звичайних особових поїздах є завсїгди ще четверта кляса відповідаюча нашій третій. Кождий із пасажирів у купе дістає свій нумер та рецепіс посьвідченя на нього. Та у такий спосіб оден другому не може заняти місця. На дверцях є подібне урядженє, як при білярдах до численя, котре тут має на цїли числити скількість занятих місць у coupe. Кондуктори, як і пасажери так дуже чемні і услужні, що ніколи не мож помилити поїзд, або опізнити єго. Чиновник руху на двірци зважає рівнож, щоби поїзд не рушив без попереднього осмотреня, чи усї заняли свої місця. Чистота аж мило на кождому кроцї. Одним словом пруський лад і спосіб поводженя з людьми імпонує чужинцеви. Се таки поправду культура!...

Переїжджу головні стациї Oppel, Brieg, Breslau. Сумерки ночи гинуть поволи, та відслоняють ся біляві мушлїни імли, що кладеть ся по зелених отавах і жовтавих стернях. День тут встає більш гамірний, як в нас. Чи відай птахи голоснїйше цьвіркають, чи лїси і трава скорійше будять ся, бо сирени фабричні грають уже клич до працї, та за годину клублять ся чорно-матові дими з коминів, вють ся люди до фабрик, встало житє!

Улетїв в очий моїх сон. Моє говірливе сусїдство радо інформує мене про околицю та людий, про їх условини, про взаємини держави до суспільности тай нехотячи розмова сходить на мою вітчину. Розповідаю про наш блудний режім, про нас гнет, про нехтованє наших народних прав, про те, як лїпші дїти моєї Украïни мусять утїкати у чужий сьвіт. Сусїдство моє новобрачні, а є се молодий професор реальної ґімназиї з під Берлїна, та єго молода жінка зі Шлеска, слухає тих слів з великою увагою. Жінка сперта головою об рамя мужа глядить на мене своїми дивними великими очами і по довшій задумі каже: Ihre Erzählung — ein Lied voll Tränen der unglücklichen ukrainischen Nation. Gott helfe Ihnen. — Се її ipsissima verba. Але спосіб висказаня тих слів не дасть ся описати, се може тільки почувати. І звертаючи ще свою мову до мене, каже: а понесїть там на сей новий сьвіт своїм братям і від нас чужинних жінок щирий поклін з бажанєм лїпшого щастя і долї. Бачив я у очах її чоловіка правдиве вдоволенє зі слів своєї жінки.

І вам, дай Боже, молоді паньство, багато щастя, а як найменше смутків, взявши за руки обидвоє складав я їм щирі бажаня на новій дорозї.

Проїхавши ще кілька стацій, розпращались зі мною, позаяк ще поступали до своїх кревних. На їх місце приходять инші пасажири.

Вже білий день. Минають міста і містечка, фабрики і села, поїзд жене так хижо, як лет бистрокрилої птахи. А понад лїсами, борами соснини показуєть ся сонїчна баня прислонена серпанком підносячих ся у гору мрак, Дивлю ся вікном відчиненим на сей краєвид. Простора широка рівнина, а на нїй від часу до часу крутять ся крила вітрака, пасеть ся товар, туркоче фабрика, що раз то нова, инша.

Боже милий! тут села гарнїйші, красші від наших місточок, а місточка від наших міст. Боже добрий, тут кождий центиметер квадратовий землї розумно зужиткований та уміло положена на ньому ростина. На межах деревина, при дорогах і доріжках деревина, біля мурованих сїльских хат деревина. А що се за хати, прямо гейби віллї, а люди у них здоровенні і кріпкі. Як вони люблять те золоте сонце, що рано сходить, а вечером заходить над ними, як они працюють під єго промінями!

І дивлю ся далеко, довго. Сумні мої гадки, як непрошені гості пукають пхають, ся насильно у мозок.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 26. жовтня.

Франкфурт. Frankf. Ztg доносить з Петербурга, що 6 росийских баталїонів з артилєриєю і кінnotою переступило онодї перску границю і правцюють на Тебріс. В тім містї настав переполох.

Задар. З Котару доносять, що між австрийскою граничною сторожию а ватагою Чорногорців прийшло до бійки, в якій двох Чорногорців застрілено.

Царгород. Зачувати, що Анґлія прирекла Туреччинї поміч на випадок війни з Болгариєю. Поміч сягала би так далеко, що анґлїйска фльота за дозволом Туреччини перепливе Дарданелї, аби станути перед болгарскими портами: Бурґас і Варна.

Оголошенє.

Загальні збори тов-а „Руский Інститут для дївчат“ в Перемишлї відбудуть ся дня 30. жовтня с. р. о год. 5. евентуально 6. вечером в великій салї Інститута з отсим дневним порядком:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Звіт видїлу з дїяльности за рік 1907/8.
3. Звіт комісиї шконтруючої і удїленє абсолюторий.
4. Ухвала буджету на рік 1908/9.
5. Доповняючий вибір 3 членів і 1 заст. видїлу.
6. Вибір 3 членів комісиї шконтруючої.
7. Внесенє видїлу на зміни §§ 29, 30, 32 статута тов-а.
8. Інтерпеляциї.

О. Мирон Подолиньский предсїдатель. *Іван Мануляк* секретар.

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівцї, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (2—5)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутоk і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Нові книжки!

Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Музи“ ч. 3.) стор. 130, цїна 2·50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Dorycki krużganek, opowiadania z ukraińskiego, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, цїна 2·50 К.

СИДІР ТВЕРДОХЛІБ: В сьвічадї плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1·60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченїм роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 при.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви спеціяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8 55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 235. Львів, середа дня 15. (28.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Промова д-ра Евг. Олесницкого

виголошена в галицкім соймі підчас буджетової дискусиї дня 24. жовтня 1908.

Перша буджетова дебата в новім соймі вже сама собою вкладає на нас обовязок обговореня не лиш позиций буджету, але передовсїм полїтичних відносин, серед яких буджет сей має бути ухвалений. Обовязок сей хочу сповнити іменем моїх товаришів полїтичних — хочу бути вірним речником почувань наших і репрезентованої нами руской суспільности і руского народа.

Стоїмо серед хвилї важних полїтичних подій, які довершають ся так в нашій державі, як і внї її — а котрі не можуть остати без рефлексу на наші відносини. Стоїмо серед подій важних і в краю нашім, які спричинили нові формациї відносин полїтичних, нові формациї партий, а й соймови сему надали в части новий відмінний вигляд. В суспільности нашій довершують ся еволюциї, які не можуть остати без впливу на полїтику законодатну сего сойму.

Помимо того, що брами сеї палати все ще опоясані ланцухами курияльної ординациї, обезпечені зводженими мостами посередних виборів і боронені з окопів клясової супремациї оружєм надужить виборчих — помимо, що оружє се при захованю давної системи скріплене було при послїдних виборах помисловими винаходами нового калїбру — помимо того всего вже і до сеї палати встиг протиснути ся хоч дуже ще поки що вузкою струєю дух инший, котрий поклав вже на неодній з праць єго своє пятно і надав тим працям инший напрям і характер.

Демократичні партиї сего сойму зістали скріплені, а передовсїм скріплена зістала польска партия людова. Скріпленє се виходить нам, рускій репрезентациї і нашому народови посередно на користь там, де йде о такі [illegible] інтереси людu, які з природи [illegible] не зносять діференциї — де користь [illegible] дискана для польского люду тим самим і рускому дістає ся людови — і з сего становиска новий склад сойму сего можемо назвати зглядно користним.

Некористним, а в кождім случаю нїчим від попереднього сойму не лїпшим є для нас склад сеї палати під зглядом национальним. Тут стоять всї партиї польскі в такій нерозмірно переважаючій більшости супроти нечисленної горстки послів руских. Коли прийде на порядок дневний верифікация виборів, будемо мали нагоду наглядно доказати і виказати причини, задля яких число наше тут менше від половини загального числа мандатів, рускому народови припадаючих. Тут замічу лише тоє, що послїдні вибори немовби нарочно в той спосіб переведено, щоби становили незбитий доказ неможливостий старої ординациї. Ужито при них всего, що видумала, випрактикувала і усовершила доси технїка виборча.

Щоби уникнути потреби явних насильств, перенесено головний тягар надужить в першу стадию акциї передвиборчої—стадию споряджуваня лїст. Фальшоване лїст виборчих стало ся при тих виборах системою — і було з успіхом практиковане на цїлій лїнії. Де се средство виїмково не дописало, там доперва апліковано випробовані старі домашні средства при правиборах. Все то дїяло ся явно і доводило до розпуки нарід, котрий чув, як єго в білий день визуває ся з першого права горожаньского — а чув се тим більше, що несповна рік перед тим переведені вибори парляментарні дали єму вже можність значно ширшого і свобіднїйшого виконаня сего права.

Нарід засипував нас, репрезентантів своїх, масою оправданих жалоб — однак без успіху. В результаті сего—найменше десять руских мандатів видерто нашому народови дорогою вопіючих надужить, витворюючи серед суспільности нашої атмосферу правдивої розпуки і безнадїйности.

Руска репрезентация увійшла в сойм сей що найменше о 10 мандатів слабша, як увійшла би була, колиб при переведеню тих виборів переведено хоч би позори леґальности — війшла з тим самим пересьвідченєм, яке подїляє цїлий руский нарід, що таке переведенє виборів мало на цїли не що инше, як недопущенє Русинів до фактичного стану посїданя в тім соймі — такого, який би хоч в части

Критичні замітки.

Сагайдачний, історична повість, за О. Мордовцем Г. Хоткевич. Виданє Тов. „Просьвіта“ у Львові за липень і серпень 1908, стор. 96.

(Конець).

Часть II.

Славне козацтво п. Хоткевича, переплило Чорне море, зловило на нїм човен з двома татарскими купцями, опісля впало до Кафи, визволило невольників, те саме повторило в Синопі, обсмалило і Царгород, в поворотї ще одну ґаляру з невольниками зловило, і зі здобичею богатою повернуло на Сїч, та аж у Київ. Моменти справдї величні, повні драматичних подій, та рицарских епізодів. Думаю, що ти, читателю, аж гориш певно з цїкавости, як сї епізоди і величні події будуть зображені, радбись почути про геройскі які поєдинки козаків з татарвою, про розбиванє тюрем ітд. ітд., щось на взір як свою бувальщину умів зобразити Гомер, Вірґіль, а хочби й Сенкевич.

І такі епізоди, такі геройскі стрічи, лицарскі моменти були, і м у с ї л о їх б у т и — п о в н о. Вибач однак, що книжочка наша мусїла їх в с ї х д о о д н о г о мовчки збути, та легесеньки мов пальчиками по тихій бандурцї переминути ся. А се, бач, чому? Зараз пояснимо. Книжочка має лиш 96 сторінок всего письма. З тих то 96 сторінок припало на змальованє тих найважнїйших картин завойованя Кафи на Синопи, та осмаленя Царгороду сторін 6 (від 59—64) а відтак ще одна (70) разом 7; а що з тих сїмох мусїла одну цїлу забрати „славна подія“, як пяний Попович надибав та взяв татарску дитинку, перед котрою опісля козаки мали як песики гавкати, то остало лиш шість на зображенє у с ї х г е р о й с к и х моментів. З них всїх вибрано оден, мабуть найважнїйший, а се той, як Хома рабуючи Кафу унїс і гармату, тому що була мідяна, хоч козаки не знали „на віщо вона єму?“ Та він їх і зараз обяснив: »Еге — каже, — батько казав якось, чому то у нас на Сїчи нема нї одної мідяної гармати. Ог я й принїс«. — Иншіж всї рицарскі події мусїли відпасти — тому й не шукай за ними в нашій книжочцї. Вдоволись, любенький, щось почув бодай про подибанє тої дитини, та про унесенє мідяної гармати!

Часть III.

Але позістала славному козацтву Хоткевичовому ще найважнїйша подія — а се похід Сагайдачного під Хотим, де то він віднїс тяжку рану, на котру опісля і помер. Оттут напружи, читачу, усю свою увагу, здобудь ся на всю цїкавість. Ту мусить сконцентрувати ся уся найкрасша сила книжки, бо — тут смерть Сагайдачного. До того часу не було якось як навести хоч о д н о г о я к о г о дїла рицарского атамана, радше притьмило ся єго геройский характер охотою кинути живого козака на жертву забобонови, та опісля присудом на палочну смерть тогож нещасного сїчовика — цїлком за бездурно, томуж тут при заключеню повісти виступить певно єго рицарска душа та й всїх єго вірних другів козаків в цїлім блеску. — Чиж не так повинно оно бути?!

Та прости і тут, милий читачу, цїлковиту невдачу. Старий рицар справдї зістав ранений. Та як се стало ся, де, коли, від кого, хто видів, хто чув, хто при сїм був — забулисьмо в книжцї хоч би одним словечком сказати!! Була страшна сїча, страшно наперли Татари, була тривога — козаки встелили поле татарским трупом, потім вертали ся назад — і то вже сїрів ранок. Та й притім — п р о п а в б а т ь к о С а г а й д а ч н и й. Аж наднїс єго поцтивий Хома! Щож ще хочеш більше?! Перед битвою козаки займали ся Хвесею, серед битви пропав батько, що й нїхто сего не спостеріг, а по битві — повернули ся до Киева, Хвеся замкнула очи умираючому батькови Сагайдачному, потім єго поховали, притім була похмурна днина, вітер гнав хмари, верби глухо шуміли, дзвони сумно передзвонювали — та й — аминь.

Часть IV.

Одного ще годї промовчати. Оно справдї сьмішно, колиб не глупо змальовано характер козаків, не подавши попросту н ї о д н о ї якоїсь позитивної, гарної, додатної, розумної черти попри всїх тих поганих, і справдї нелюдяних та ди-

відповідав правному станови і творив оправдану основу ключа мандатів в новій ординації соймовій.

Від часу переведеня виборів минули три чверти року. За той час довершили ся у нас в краю многоважні зміни, з котрих найважнїйшою є безперечно зміна в управі краю в особі намісника. Се річ звичайна, що кожду таку зміну супроводять більше, або менше оправдані надїї і ожиданя.

Нас, Русинів, відовчила довголїтна практика полїтична в тім краю при таких нагодах чого небудь надіятись або вижидати.

Се було причиною, що й тепер ми без одушевленя приймили програму нового намісника, яку він проголосив в місяци маю, обнимаючи урядованє, — що наша опінія публична зареєструвала її лише як красні слова про безглядну справедливість адмінїстрациї, в яку сумний досьвід відовчив нас вірити.

Дотеперішна дїяльність однак і становиско нового намісника не дають нам причини до безглядного скептицизму в тім напрямі.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Заграница.

Прямі переговори Туреччини з Австриєю і Болгариєю в балканьских справах не зірвані, як ми се зазначили в суперечности до донесень инших дневників, а лише виринули деякі трудности наслїдком того, що Анґлія починає киринити. Як звіщає Berliner Tageblatt на основі розмови в турецкій амбасадї тамошній, нема причини до зірваня переговорів. Навпаки Туреччина готова дальше вести переговори з обидвома державами, лише бажає щоби европ. конференция сї умови затвердила. Гуреччина готова признати злуку Босни, а крім опорожненя санджаку вимагає запоруки від Австриї єго ненарушимости проти сусїдної Сербії і Чорногори і принятя відповідної частини турецкого державного довгу.

Анґлїйский вплив ошоломив на хвилю Туреччину наслїдком того случаю, що як раз тепер в Царгородї мінїстром-президентом є Кіяміль-паша, великий приятель Анґлії. Анґлія бажає отже вихіснувати сю нагоду і витягнути при тім инші користи і тому анґл. амбасадор в Царгородї предложив Кіямільови паші, що Анґлія готова дати Туреччинї на разї 5 мілїонів фунтів, а опісля більшу позичку 15 мілїонів і готова морально стати на случай болгарско-турецкої війни на боцї Туреччини, піддержувати молодотурецкий напрям проти старотурків і в данім случаю уставити свою середземноморску фльоту перед Царгородом. В заміну за те вимагає Анґлія признаня ненарушимости договорів і зірваня переговорів з Австриєю. Молодотурки, котрі в тім бачать обезпеченє своєї власти, напирають за принятєм сих условин, а наслїдком того султан затвердив турецку програму для европ. конференциї.

Отся киринія Анґлії звернена в сїй хвилї проти Австриї, але вимірена властиво проти Нїмеччини, так, що тепер важ[illegible]ться в Царгородї впливи Анґлії і Нїмеччини. Замітно, що Анґлія почала киринити лише проти переговорів Туреччини з Австриєю, а не проти переговорів з Болгариєю. З Болгариєю в дїйстости нїгбуло ще переговорів, бо єї два представники вислані до Царгорода, мали цїль лише розслїдити погляди турецкого правительства, як ми се оноді звіщали, а болгарске правительство почувши їх справоздане, порішить справу переговорів.

Австриї зірваня переговорів нїчогоб не вдїяло, а шкоду потерпіла би хиба Туреччина. Від Австриї се зависиме, чи конференция відбуде ся, а Австрия не має причини піддавати ся приказови Анґлії, бо Австрия стоїть на тім становищі, що лише тодї згодить ся на конференцию, наколи осягне безпосереднім порозумінєм з Туреччиною таке обмеженє конференцийної програми, котре запоручить усуненє з дневного порядку конференциї справи злуки Босни.

Тепер точка тяжести сеї справи находить ся в Берлїнї. Наколи кн. Більов зуміє переконати Ізвольского про конечність прямих перегеворів з Туреччиною, тодї лише з наміреного відокремленя Австриї і Нїмеччини може вивязати ся відокремленє Анґлії, бо й Франция подражнена Анґлією для неї є неприхильна. На всякий спосіб через киринію Анґлії заострило ся заграничне положенє.

Сербія наслїдком трудностий в переговорах Туреччини з Австриєю набиває знов більшої відваги, а до того причинила ся немало візита анґл. посла білгородского у короля Петра і відповідь царя, що прийме депутацию сербску під проводом королевича Юрія, котра виїхала наслїдком того до Петербурга.

З Чорногори надходять вельми тривожні вісти, що заповідають поважні події. Воєнні приготовленя ведуть там покварно, а австрийскі офіцирскі і урядничі родини виїхали з Котару. Чорногорцї укріпляють артилєрийскі становища на Ловчиньских верховинах і доводять їх до воєнного стану. Герцеґовиньскі виходцї, що живуть в Чорногорі, підбурюють тамошнє населенє проти Австриї, а на вічу в Нїксичу ухвалено резолюцию, в котрій звертають ся з найбільшим завзятєм і погрозами проти Австриї, заповідаючи, що на случай війни не будуть зважати на межинародні умови.

Бойкот в Туреччинї проти австро-угор. купців значно вже ослаб а ще більше проти Льойда, бо виявило ся, що обидві сторони на тім потерпіли. Так само австрийскі почти спокійно урядують. Але зате проявляє ся коромола проти султана, а між вспятними живлами, котрі сей напрям піддержують, занимають перше місце альбанцї, бо они противні рівноправности християн.

Новинки

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Лукіяна; римо-кат.: Симеона і Юди. — В четвер: руско-кат.: Льонгина сотн.; римо-кат.: Наркиза.

— **В справі обходу цїсарского ювілею** дня 2. грудня с. р. на численні запитаня з ріжних сторін подаємо тут до відомости, що Рада шк. кр. видасть що до обходу в школах окремий розпорядок і день 2. грудня має бути від науки вільний а присьвячений торжественному обходови. Позаяк і наші читальнї бажають обходити торжественно сей ювілей декл. вечерами і в тій цїли користувати ся шкільними салями, отже радимо тим читальням і товариствам, щоби як найскорше вносили поданя через Ради шк. окр. до Ради шк. кр. о дозвіл ужитя шкільної салї на сей обхід в який день сьвяточний або недїльний (коли нема в школї науки). Але що вимагає ся згоди Ради шкільної місцевої на відступленє шкільної салї, тому радимо, щоби на тім поданю, котре має бути внесене через Раду шк. окр. до Ради шк. кр., значила Рада шк. місцева, з приложенєм печати, що згоджує ся на ужитє шкільної салї на сю цїль на день означений в поданю, бо инакше поданє з Ради шк. окр. або краєвої булоб звернене о опінїю до Ради шк. місцевої і через те проволїкалаб ся справа. Всеж таки з огляду на короткий час радимо поскорити з такими поданями.

Можеб і „Письмо з Просьвіти“ повторило сю інформацию потрібну для наших читалень.

— **Промову посла д-ра Олесницкого** подаємо після стен. записок; подамо так само і деякі инші лишаючи обговоренє останних соймових подій і значіня сих промов з огляду на вузкі рами нашої часописи на пізнїйший час.

— **З сойму.** Від суботи вечером веде ся буджетова дискусия, в якій заберали голос з

ких чертах уємних навіть. Відвага і завзятість наших рицарів притемнена вже то варяцким присудом Поповича, вже то хованєм ся козака в болото перед двірскими слугами ітд. ітд.

Нї одної розумної річи не чутно з уст якогобудь сїчовика, а чути богато гарних та ідіотичних жартів та проклонів; нї одного якогось рицарского бою з ворогом, хочби і Сагайдачного — а за те піднесено на перший фронт нїсенїтниці з татариночкою, з гарматою, або хочби і з Фесею. Справдї шкода тих кількана-йцятьох ілюстраций, що досить гарно випали, шкода паперу, а передовсїм шкода фірми Товариства „Просьвіти“.

Се послїдне тичить ся головно тих несмачних, а наші чувства релїґійні надвираз ображаючих кпин, якими в книжцї на самім вступі стор. 12. і 15. зачеплено св. Йосафата мученика. І з якою совістию, з яким наміром могла »Просьвіта« допустити в книжку, призначену для нашого католицкого народу той вибрик, такий ідіотичний і такий простацкий на св. Йосафата, се просто незрозмірле. Що автор, хоч і Українець, але приналежний до росийскої схизматицкої церкви, не завдав собі доси труду пізнати житє св. Йосафата, єго любов до рускаго народу, єго чистий як слеза характер, єго мученичу смерть, а передовсїм єго всесьвітне значінє для нашого народу навіть під национальним зглядом, — се можна би єму яко некатоликови простити, хоч яко чоловікови з претенсиями до науки і се не уходить, але що »Просьвіта« призначуючи повисшу книжку для нашого віруючого католицкого люду не счеркнула тих насьмішок на св. Йосафата — сего простити нїхто з нас католиків не може.

Нехай же панове з »Просьвіти« не гнївають ся і не дивують, що ми „таку“ єї просьвіту, котра ображає нам св. віру і кпить собі з св. угодників Бога — поборювати і мусимо і будемо. Героєм для нас Сагайдачний (хоч так і глупо єго змальовано в книжцї, за що він сам не винен), але стократ більшим героєм для нас св. Йосафат! Великі заслуги принесла кров св. Йосафата! А вкінци не послугуйте ся фалшами! Йосафат не був нїколи в Горинї в замку Острожского, з панами, яких там до купи звелисте, не пив, латиньскої бесїди хоч і розумів, але нею при таких нагодах не попысував ся, і таких нїсенїтниць, які в єго св. уста всуваєте в похвалу (рівнож вимисленого, і зогидженого патра) Загайли, не ужив і ужити не міг.

Пл. Філяс Ч. С. В. В.

руских послів др. Олесницкий, др. К. Левицкий і др. Макух, а також др. Король і др Дудикевич. Між тим признано також бувшому 35-лїтному членови кр. видїлови п. Верещиньскому, дожизнену платню, яку поберав доси в квотї 12.000 К річно. Засїданя сойму відбувають ся двічи денно, рано і вечером, звичайно до півночи. Останне засїданє сойму має бути дня 5. листопада.

— **Зміна обряду.** Сумну для нас вість приносить Kuryer lwowski, який пише: „З Острова під Радимном доносять нам: Наше село складає ся в $^2/_3$ з Поляків, а решта населеня є руской народности. Однак з причини нетактовного поведеня руского пароха Ґоцкого вже около 200 осіб перейшло на римский обряд. Належить зазначити, що ті, котрі перейшли на римский обряд, є найпильнїйшими робітниками в новоосноваиій читальнї „Тов-а Школи людової“. Парох з мести робить рїжного рода безосновні доноси до суду о мнимі обиди релїґії і руской народности. Досить сказати, що в тім тижнї 30 членів читальнї має бути в судї переслуханих в наслїдок доносів о. Ґоцкого“. — Отсе слова Kuryer-a. Ворогованє між парохіянами а о. Ґоцким має певно якусь підставу і тому перемиска Консисторія певно розслїдить сю справу, єсли доси сего ще не зроблено.

— **Від Управи „Достави“ із Станиславова** дістаємо до поміщеня отсе пояснене: В 233. ч. „Руслана“ подано одну вістку про „Доставу“ в Станиславові, котра могла би занепокоїти так Вп. Членів, як і тих, що складають в „Доставі“ вкладки на щадницю. „Достава“ товариство зар. з обм. порукою в Станиславові має статут затверджений і зареєстрований судом окружним яко торговельним в Станиславові ще 15. лютого 1905 а лише статуту нового товариства окремого для виробу і продажи товарів церковних суд в Станиславові (реф. Кринїцкий) не хотїв зареєструвати. Длятого „Достава“ попри инші аґенди маючи обширний статут, отворила вже в р. 1905 великий склад всїх товарів церковних, а заразом робітню бронзівничу і кравецку для церковних потреб і дістає все признаня від Впов. відбирателїв, а на міжнародній сегорічній виставі в Карлових Варах почетний хрест і велику золоту медаль лише за виставлені там церковні предмети. Товариство удержує і розвиває передовсїм склад церковних предметів узнаючи се яко свою головну цїль, а иншими аґендами займає ся лише принагідно. Рада надзираюча і Управа товариства зложена з людий зі Львова і Станиславова отвирає для вигоди Всеч. Духовеньства вже в листопадї с. р. великий склад всїх товарів церковних, і надїє ся, що Всч. Духовеньство як до тепер так і на дальше буде наші змаганя — служити як найлїпшим а дешевим товаром для окраси церкви — як найщирійше попирати. Вписове 1 К. Оден уділ 10 К. Від щадничих вкладок платить 6%. Львів-Станиславів, 26. жовтня 1908. — За Управу „Дому торг.-пром. „Достава“ тов-а зареєстр. з обм. пор. в Станиславові: *о. Кульчицкий. Іван Луців.*

— **Отвореніе нових лїній** львівского трамваю електричного має наступити в найблизших днях. Мінїстерство зелїзниць визначило на пятницю 30. с. м. оглядини нових лїній технічно-полїційною комісиєю. Комісия провірить стан отсих лїній: Дворець- пл. Ґолуховских (1 шлях), пл. Ґолуховских-різниця (1 шлях), ул. Жовківска-Замарстинівска рогачка, ул. Зиблїкевича через ул. Зелену до ул. св. Петра (2 шляхи), другий шлях (лївий) на лїнії від церкви св. Петра і Павла до Личаківскої рогачки і лїнія від ул. Казимирівскої до Янівскої рогачки (2 шляхи). Єсли вислїд комісийних оглядин випаде прихильно, то рух трамваїв пічне ся зараз в суботу.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о годинї $7^1/_2$ вечером. Білєти продає раніше „Народна Торговля“ а в день вистави від 5. веч. каса театру).

В четвер дня 29. с. м. „Мари“ родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

В суботу дня 31. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвийого. Гостинний виступ п. Шляфенберґа.

В недїлю дня 1. падолиста о год. 3. по пол. по знижених до половини цїнах „Сватанє на Гончарівці“ народна оперетка в 3 дїях Гр. Квітки Основяненка. — Вечером о годинї $7^1/_2$ „Чумаки“ комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

— **З перемиской епархії.** З речинцем до 30. листопада с. р. виставлено на конкурс парохії: 1) Горянка, 2) Криве ad Тїсна, 3) Рябе, деканату балигородского; 4) Новиця і 5) Смерековець, дек. бїцкого; 6) Конотопи, дек. варяжского; 7) Ловчиці, дек. горожаньского; 8) Посада риботицка, дек. добромильского, (кандидати о сю парохію мають при каноничній институції дати письменну заяву, що годять ся на евентуальне віддїленє доч. Бориславка від материої церкви в Посадї рим.); 9) Медвежа, 10) Східниця і 11) Унятичі, дек. дрогобицкого; 12) Ровстайне, дек. дукляньского, 13) Мервичі, дек. жовківского; 14) Хмель, дек. затварницкого; 15) Лежайск, дек. канчуцкого; 16) Бенькова Вишня, 17) Конюшки корол. і 18) Купновичі, дек. комарняньского; 19) Чорноріки, дек. коросняньского; 20) Старява, дек. мостиского; 21) Войткова, дек. мушиньского; 22) Чашин, дек. ольховецкого; 23) Белзець, дек. потелицкого; 24) Чуков, дек. самбірского; 25) Хотинець, дек. ярославского; 26) Команча, 27) Поляни сурович. і 28) Ясель, дек. яслицкого. — Увільнені від конкурсового іспиту оо.: Дион. Домбровский з Висової, Петро Цапиньский з Береста, Єр. Моравский з Кривого і Ем. Константинович з Сянока. — Завідательство в Лежайску дістав о. Ник. Милянич. — Управляючим сотрудником в Подемщинї назначений о. Алекс. Козенка. — Ординариятским шкільним комісаром на деканат угнівский іменований о. Антін Яців з Махнова. — Правительство продовжило на дальший рік дотацию з релїґійного фонду для приватних сотрудників в Стебнику, Чертежи, Вавївці і Фльоринці.

— **Краєва рада шкільна** іменувала заступником учителя Семена Дорундяка в руск. ґімн. в Перемишлї; перенесла заст. учит. Стан. Левицкого з Тарнова до V ґімн. у Львові і Стан. Вайдовича з Дембиці до ґімн. в Дрогобичи.

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

І знова минають головні стациї Lignitz, Sommerfeld, Guben, Frankfurt an der Oder, кілька стацій лишень до Берлїна. За хвилину приходить стация Koepenick. Нагадую собі Hauptmann'a von Koepenick та питаюсь, чи се его місто. Як раз се. Dieser heute reicher Mann, та кажуть, що нині має вже він через свою штучку сорок тисяч марок, котрі зложила для нього весела, заможна суспільність нїмецка. Та так завдяки припадкови бачив я місце щасливого нині Hauptmann'a von Koepenick.

Тих кілька маленьких стацій до Берлїна для робучого люду і біднїйшого населеня Берлїна відгриває таку ролю, як для Львова Брюховичі.

Та вже і Берлїн. Висїдаю на першім головнім двірци »Schlesischer Banhof«. Пакунки оставляю у портієрськім заведеню, а сам на трамвай і на пять годин довкола міста.

Каже істория, трете місто по Льондонї, сягає XIII віку. Три мілїони мешканців. Лїс фабричних комінів і ґотицьких веж. Цент ґерманської культури. Місто нїмецького цїсаря та пруського короля. Лежить між Ельбою а Одрою. Самим містом пливе Спреа та її канал. Се місто безсмертних Lessing-a, Mendelsohn-a Niko-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 181.

Із. В. про своє житє і занятя, про дружину театральну і »Нечая«.

Чернівці, 1872, 14. червня. Ізид. В. до Олекс. Барвіньского.

(Дальше).

А їх домове житє — то болото і озеро наших театральних лиць — таке чорне і глїбоке, що его і сонце висушити не годно, ні ту чорну пляму всї сльози щирих народолюбців вимити не зможуть.

Гріх великий, милий брате, що Нечай так марно у тебе погибає. Нераз я тебе просив, щоб его на Божий сьвіт пустити, но пуста моя просьба. А я все думаю, що він гарний і неодну щиру душу огрів би і неодно щире серце до себе притулив би. Знаходить ся у вас много моїх рукописий, прошу ще раз їх відослати, може я-б їх межи люди пустив.

Ч. 182.

Про галицькі відносини. — Гадка видати буковинський альманах. — Рукописи Із. В-а.

Тернопіль, 1873, 18. червня. Олекс. Барвіньский до Із. Воробкевича.

Опис житя Твого теперішнього прикро мині було читати. Знаю я, як то чоловіка притлумляють школьні години — прийде до дому змучений, що й думка здорова не завитає до голови.

Справдї вже не знаю, як іззинити ся перед Тобою за Нечая і иньші Твої твори. Та не на мене спадає тут вина, а такі вже обставини, що висилка манускриптів так проволокла, що я вже справдї й стидаюсь і гнїваюсь сам на себе й на своїх братів за таке опізненне. Вір мині, милий Друже, що й я-б щиро його привітав на рідній нашій ниві словесній, котра тепер щораз поростає бурянами та хоптою, а то тому, що нема у нас здорової і безсторонної критики. Тепер ходять коло тої ниви такі люде, як Огоновські et comp., що раді-б по вік балянувати і маячити о якійсь щасливій середнині — і виходить, що хотїли-б і чортові догодити і Бога не вразити.

Та зачав я чім иншім, и на инший предмет зійшов. Отже Нечая взяв був Осип, щоб його переглянути та може дещо справити, і захорувавши передав його Володимирові, а той, замотавшись в ригороза та иньші праці правничі, й не мав до того часу. Я нині разом з Твоїм листом до них висилаю і вза-

---

З дневника Григорія Воробкевича довідуємо ся, що Ізидор і его родина мусїла в лїтї 1873 р. ще такі тяжкі пригоди перенести: В липни 1873 в Товтрах помер нагло брат Ізидорової жінки, повітовий комісар Емануїл Бендевский. З жалю за ним померла в тиждень чи два тижні в Пожоритї мати его і Ізидорової жінки, в переконаню, що син отруїв ся. Ті нові нещастя були, здаєть ся, причиною, що Із. В. далї не мав охоти переписувати ся.

ваю їх, щоб усї Твої рукописи як найскорше мині прислали, а я вже відтак Тобі відошлю, так що через вакациї будеш мав час їх переглянути, дещо полагодити і приготовити до друку. Я-б думав, щоб і Григорій прилучив ся до того видання та й свої твори подав, та таким робом вийшов би з того Кобзар буковинський на втїху нашу.

„Галицька піч пече лихо, а українська ще гірше“, так пише мині з хутора Мотронівки під Борзною п. Куліш, отже хоч Буковина нехай відозветь ся та покаже, що „ще не вмерла руська мати“. А есть там на Буковинї ще більше людий, котрих Ти сам гаразд знаєш, от хоч би о. Мартинович, щоб їх можна до такого видання позискати.

У нас в Галичинї погано іде, от щоб й не згадувати. Як би ми побачились, тодї-б богато росказав, а писати шкода! Тільки одна надїя на кращу будучину тай та слаба. Я і мої брати зовсїм усунулись на бік.

lai Chodowieck-ого, центральна точка семоліткої війни. Одним словом слава пан Ґерманії...

Щоби обняти бодай в короткости цілість, треба би було тут просїдити хоч тиждень. Єсьм на Friedrichstrasse, на тій улиці, що на 247 камяниць має 270 ресторантів, цукорнь, пиварень. За Friedrichstrasse між королївскою площою а городом стоїть königliches Schloss, великий четверокутник з двома двірцями. Початок єго сягає ще Йоахіма II (XVI в.), мішанина ріжних стилїв, але цілість поважна та пишна. Щоби оглянути замок у середині, платить ся 50 сот., я не маю часу, спішусь далї...

Вже не знаю, де що є, та на якій улиці але бачу в памяти старий Rathaus Dom, сотню музеїв, пасажів, скверів, електричне житє на улиці і чую шалений голод в жолудку. Поступаю до цукорнї першої лїпшої із краю і пю недобру нїмецку Kaffe (Blümchen Kaffe) Кава визимнїла, бо так була би не випита, але за те написав я сей мій лист.

Брема 26. VIII. 1908.

Оглянувши Берлїн, о скільки за чотири годин мож оглянути, о год. 7·25 вечера сидів я уже в coupé Eilzug'y на шлеському двірци.

Їдем. Вихиляюсь скрізь вікно, обнимаю очами місто, як падуть на нього блиски електричних лямп. Дивний вид. Мов би десь із внутра підносила ся яснорожева луна, та клала ся знова на дахи ґранатових хат. Мов би чорні дими з коминів лучили ся із хмурими облаками та цїлувались взаїмно. Дивний вид — дивні почування.

З одної сторони якийсь жаль, що відай нема поезиї у тих високезних коминах, придимнених будівлях а із другої сторони жаль ізза того, що в нас знова нема більш сього житєвого реалїзму, що дає материяльне добро та независимість. А мелянхолїйні зірки мерехтять на небі, грають ся жаби у сей погідний вечір, кладуть ся склублені дими здовж дороги, та сьвітять іскорками, як брилянтами, а поїзд летить гейби на крилах до своєї цїли. А від часу до часу на стациї, через котру промайне поїзд стрілою, витають та пращають ся заразом стоячі там люди білою хустиною, бачить ся, бажаючи тим, що їдуть у нову землю, багато — багато щастя.

Зі мною в coupé їде цїле товариство. Заводжу розговір зі старшим якимсь добродїєм. Довідую ся, що на просторі між Берлїном а Ганновером є богато ріжних Rosen-,Erbsen-,Garten-schule і т. п. Та у дїйсности бачив я в Берлїнї прегарні рожі та тепер догадую ся, звідки галицкі огородники спроваджують щепи на рожі і ріжні насїня ростин. Лишень сьмішно менї дуже, що у північній Нїмеччинї гарнїйше вони цвитуть як у нас, лишень дивую ся, для чого ми такою архаїстичною побожностию окружаємо криву вербу, та боїмось справляти землю, щоби, сохрани Господи, доброго яблока не вродила.

В чотири години приїзджаю до Ганноверу. Пересїдаюсь. Стягаючи мій кіш, через власну необережність стягнув я чиюсь валїзу так нещасно, що тая притиснула менї два пальці та їх звихнула. Почав ся дивний крик у coupé. Якась панї забрала менї мою власну руку, як свою, панночки витягли звідкись вати і кольоньску воду, обмили менї цїлу руку водою, обложили ватою, повязали хустинками та питаючи ся мене про біль, змультіплїкували єго до безконечности. І я на правду стратив голову не із болю, але з переполоху ратункового стільки людий. У кілька хвиль відай знала вже цїла гановерска стация, що чужинець звихнув собі два пальці, бо до coupé прийшов чиновник руху предкладаючи менї лїкарску поміч. Гарненько подякував я йому за слова співчутя і предложенє, тай погадав собі: Ой Боже, як ту добре, не так як в нашій Галичинї, де часами над конаючим хиба собака хвостом покрутить, відвернеть ся та й байдужно піде.

Пересївшись у бремський Schnellzug ложив ся я проспатись, попросивши кондуктора, щоби збудив мене перед Бремою. О 1. год. 25 хвиль у ночі приїхав я до Бреми, де вже на стациї ждав на мене чиновник Lloyd'y. Казав відослати мої річи до реклямованого готелю, та при тім поінформував мене, де і коли маю поступити по шіфкарту.

Чую ся змученим, як кажуть Бременці, „uibermit", скорійше іду до готелю »Fürstenhof«, котрий є лишень кілька кроків від стациї та зараз кладу ся спати.

Мушу признати, що рекомендована гостинниця дуже вигідна і гарна собі, а найважнїйше те, що не дорога, обслуга скора на кожде закликанє, кухня віденьска. Длятого то при тій случайности можу її цїлком по совісти поручити нашим інтелїґентам, коли випаде комусь дорога на Брему.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 27. жовтня.

Відень. Кореси. бюро дізнає ся, що державна рада збере ся імовірно дня 17. листопада. До визначеня сего речинця була міродатною в першій мірі та обставина, що перед поворотом цїсаря до Відня не можна надїяти ся рішеня справи відставки мінїстрів Фідлєра і Прашка, а правительство так само як полїтичні сторонництва аж по тім рішеню буде могло приступити до приготовань для нарад держ. ради.

Відень. Підчас вчерашних виборів до долїшно-австрийского сойму, відбутих перший раз на основі загального права голосованя, вибрано з загальної курії у Відни на 48 послів, 43 християньских суспільників, між тими д-ра Люеґера і мін. Ґесмана, а 5 социялїстів. З провінціональних міст і сїл, на 10 послів, вибрано 9 христ. суспільників а 1 социялїста в Бруку над Литавою.

Білгород. Після донесень дневників король Петро підписав вчера сербско-чорногорский договор, в справі спільної акциї военної обох держав на випадок війни.

Льондон. Бюро Райтера доносить, що вість про наїзд росийского війска на Тебріс (в Персиї) неправдива.

Краків. Відбули ся ту інформацийно-орґанїзацийні збори християньско-суспільного сторонництва під проводом д-ра Боґданїка при участи поверх 300 осіб. По дискусиї ухвалено скликати збори на день 10. листопада с. р.

Подяка.

Неумолима смерть забрала нам в цьвітї віку дорогого мужа і батька бл. п. Евгена. Отсим почуваємо ся до обовязку зложитиі щиро-сердечну подяку всїм, що трудами і участию в сумнім обрядї старались бодай вчасти облекшити наш великий біль. Передовсїм складаємо щиру подяку Впреп. Отцям Баковичови, Васїлевскому, Вознякови, Гузареви, Лежогубскому, Лопатиньскому, Рудовичеви, Стефановичеви і К. Яримовичови за безінтересовну і раду участь у відправі похоронних обрядів. Глубоку подяку складаємо ще Впреп. о. радн. Стефановичови за трогаючу надгробну проповідь. Щирі слова подяки нехай приймуть від нас Всехв. Товариства „Зоря" і „Сила", які виступили з прапорами, Всехв. Тов-о „Сокіл" за висланє відпоручників, Всехв. Орґанїзация Русинів м. Львова і всї инші Товариства, та всї Впов. товариші, приятелї, знакомі і вірні, які своєю участию причинились до звеличеня сумного обряду.

Александра Спожарска з дїтьми.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 27. с. м.: З. Онишкевич, Хишевичі; Л. Цегельский, Теребовля; В. Калина, Колоколин; Н. Соколовский, Перемишляни; Й. Палевский, Перемишль; Я. Тишовницкий, Довголука; О. Мороз, Бориня; о. М. Левицкий, Ланчин; о. І. Савчак, Замочок; О. Цюрак, Ланчин; П. Лїниньский, Сокаль; Вяч. Лїниньский, Росия; І. Радецкий, Мервичі; о. М. і Емилїя Барановскі, Хишевичі; М. Сенїв, Рогатин; о. А. Лебедович, Сорока.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і краминицях лише тутох і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер"

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра" при уділюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер" **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о уділенє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 236. Львів, четвер дня 16. (29.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Промова д-ра Євг. Олесницкого

виголошена в галицкім соймі підчас буджетовой дискусиї дня 24. жовтня 1908.

——

(Дальше).

Ми мусимо признати, що з руки нового намісника вийшли деякі заряджења, котрі сьвідчать про его добру волю, сьвідчать про те, що виголошену програму хоче дїйсно в дїло перевести.

Зміни персональні в адмінїстрациї, довершені ним послїдними часами на провінциї, відповідають довголїтним бажаням рускої людности і є певного рода актом справедливости, а щире і отверте признанє тут в соймі, в промові інавґурацийній, що адмінїстрация краю має значні хиби і потребує реформи, рішучо ріжнить ся від слів, які ми привикли були чути з сего місця, звідки на найсправедливійші жалї, на очевидні факти падали лише слова адорациї і оборони для тих своїх орґанів, котрі безцеремонно та часто злочинним прямо урядованєм топтали сьвяті права людности. Помимо того не дасть ся заперечити, що жде намісника тяжка задача — коли схоче дїйсно йти витиченою дорогою, справдї ґіґантична праця...

Область галицкої адмінїстрациї, се така запущена нива, котру тяжко виполоти і очистити.

Над сею областю розтягаєть ся — як і над цїлим житєм публичним — невидима сила пануючої системи, котра висша і сильнїйша від закона, ломить законні порядки, нївечить характери і найкрасші змаганя одиниць і витворює в краю хоробливу, душну атмосферу, придавляючу живу думку і живого духа, убиваючу кожду здорову гадку суспільну. Сила сеї системи придавляє в першім ряді як раз область адмінїстрациї — а знаходить тут пригідний і податливий ґрунт, бо приготовлений довголїтною традициєю, довголїтною безкарностию, толєрованєм і покриванєм, яка вироджує затрату почутя справедливости.

І нинї мимо відмінного становища намісника покутує в тій области дух старої системи. І нинї при даній нагоді проливаєть ся кров хлопска, легковажить ся жите людий низших кляс; як доказ сего дав Чернихів, або хочби недавно масакри на улицях столицї і нинї переводять ся вибори при разячих надужитях орґанів адмінїстрацийних властий, як се мало місце недавно при виборах ради громадскої в Калуши і Золочеві і нинї дїють ся на поли господарства і управи громад річи прямо монструальні, щоби згадати лише про тілько разів тут безуспішно підношені жалї на становиско властий полїтичних що до справ громад Топорів або Соколівка і нинї обмежає ся неправно і легкодушно горожаньска свобода — нарушає ся права полїтичні і то там навіть, де їх хотять виконувати рускі посли, як се було прим. з нагоди скликаня зборів посла з Бережан.

Адмінїстрация краю дотикає горожан в їх щоденнім житю, її орґани мають з людностию до дїла що день, на кождім кроцї.

Цїле житє суспільне і економічне, почавши від найважнїйших его актів — аж до найменших подробиць обложене законами, приписами і заряджењами адмінїстрацийними — екзекутива тих законів і розпоряджень дає орґанам адмінїстрацийним в руки велику власть, а рівночасно отвирає широко двері їх арбітрарности. Дотеперішна система використовувала се становис о орґанів адмінїстрацийних на безглядну некористь руского народа, а передовсїм руского селяньства.

Ходило о се, щоби придавити его економічно — поставити в повну зависимість від орґанів адмінїстрациї і тим способом перешкодити, щоби з сих мас народа не виробив ся самостійний, сьвідомий чинник полїтично і национально.

Коли з одної сторони законодавство від початку ери адмінїстрацийної проголосило рік річно нові обмеженя прав нашого селяньства на поли полїтичнім і економічнім — то з другої виконанє тих законів — а що більше навіть виконанє законів самих в собі добрих використовуване було в цїли ще більшого цїлковитого его придавленя і обезсиленя. Навіть такі закони, які ми тут без найменшої тенденциї ухвалюємо, які і намісництво також без тенденциї своїм орґанам виконувати поручає, уживають ся часто в виконаню тихже орґанів яко средства секатури селяньства.

Перед роком, прим. ухвалив сойм закон о полїциї дороговій, в котрім містять ся постанови, що вози фрахтові, коли ними їдесь поза границї даної місцевости, мають бути заосмотрені в таблички з написами властителя і громади. Певна річ, що намісництво не могло виконаня сего закона поручити инакше, як він був в дїйсности ухвалений. Тимчасом деякі староства інтерпретують его в той спосіб, що велять всїм возам, очевидно лише селяньским, заосмотрювати ся в таблички. Як їде господар на торг і везе лише одну гуску на продаж і він вже мусить мати табличку, а як не має, то карає староство карами 20 К і висше. В внесеній мною інтерпеляциї я залучив ориґінальний обіжник староства в Сокали, в котрім слово „фрахтові“ при возах є опущене, і на тій підставі витворене поле до тяжких секатур селяньства. Те еаме дїє ся в повіті бобрецкім і деяких инших. Є се річ, скаже хто, може сама собою дрібна, але з таких дрібниць складає ся житє людске, а секатури щоденні хочби і в дрібницях затроюють нераз гірше житє як одноразові тяжкі удари.

Дуже приступне поле для секатур таких становить виконанє законів і приписів полїцийно-ветеринарийних і других приписів санїтарних. Появленє ся в повіті зарази писково-ратичної є нинї катастрофою для людности не з причини зарази, яка є легка до вигнаня і вспокоювалась давнїйше без заряджень ветеринарийних і полїцийних домашними средствами, а власне з причини тих заряджень. Поступованє орґанів ветеринарийних є прямо драконьске. Ми в повіті стрийскім бачили его на власні очи і бачили ті сльози хлопскі, ту тяжку кривду, яку оно викликало.

А инші заряджења полїцийні, якеж они поле для секатур відкривають? Кілько кар наплатять ся наші селяни за пси, за безроги випущені поза границї загороди, кілько сваволї і тенденций в таких засудах?! І дивним дивом множать ся ті великі провини і ті засуди в роках, як суть вибори. В повіті перемискім, минувшого року дійшла ся цифра до 5.000! В бобрецкім за панованя управителя староства Ґродзїцкого видавалось цїлими масами.

Не туть місце вичисляти і специфікувати всї можливі надужитя на тім поли. Єсть їх без числа, як без числа єсть у нас законів, декретів і розпоряджень виповняючих арсенал австрийскої адмінїстрациї.

Але фактом єсть, що ті дрібні секатури болять нарід найтяжще, що він на них найбільше скаржить ся.

А причину їх знов треба шукати в тій системі, яка дозволяє в рускім хлопі не бачити горожанина, котрого треба трактувати згідно зі засадами конституциї, а якесь підрядне сотвореніе, котре можна і треба кривдити і зневажати.

Пересьвідченє те увійшло в кров і кість нашої адмінїстрациї — стало ся її традициєю.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

——

Австро-Угорщина.

Внутрішньо-полїтичне положенє і мінїстерске пересиленє щораз більше запутує ся. Не тілько з ческого боку мінїстер-президент находить беззглядний опір, але й N. fr. Presse починає іти проти теперішного мінїстерства в надії, що поведе ся після упадку бар. Бека покликати до житя мінїстерство урядниче, на чолї котрого сей лїберальний дневник бачив би радо ґр. Клярого, стирийского намісника, що був уже раз президентом мінїстрів. Окрім того тепер виринуло заострене між бар. Беком а христ. суспільними делеґатами. Делеґат Аксман зазначив був на повнім засїданю австрийскої делеґациї, що християньскі суспільники мали би тепер нагоду внести протест проти недодержаня обіцяного полїпшеня плат і харчованя вояків, одначе з огляду на теперішне положенє і становище мінїстерства спільного не хотїли би надавати яскравої форми. З того приводу виступив бар. Бек доволї різко в комісиї проти христ. сусп. делеґата Аксмана. Наслїдком того звернули ся христ. сусп. де-ґати з повторним внесенєм до ст

правительства в суперечности до бажань бар. Бека, щоби тим зазначити, що они до бар. Бека втратили довіре. На намаганє бар. Бека, щоби христ. суспільників указанєм на їх представників в мінїстерстві приневолити до єго плянів, відповіли христ. суспільники висловленєм довіря своїм мінїстрам д-рови Ґ е с с м а н о в и і Е б е н г о х о в и, на доказ, що за тими мінїстрами стоїть цїле христ. сусп. сторонництво.

Тепер отже осередною точкою мінїстерского пересиленя є ухвала христ. сусп. сторонництва поновленя внесеня що до поліпшеня плат і харчованя вояків проти виразного бажаня бар. Бека. Отсе може стати найліпшим доказом заостреня між бар. Б е к о м а христ. суспільниками. Се тим дивнїйше, що в останних часах всї речники христ. сусп. сторонництва зазначували з притиском, що треба скупляти всї сили для піддержки спільного міністерства.

Півурядові часописи понеділкові зображають полїт. положенє тим способом, що трудности бар. Бекови в полагодї мінїстерского пересиленя роблять честилюбиві змагана деяких февдалів (се натяк на бувшого мінїстра-президента ґр. Франца Т у н а), инші знов зазначують, що колиб бар. Бекови не повело ся перевести парляментарної реконструкциї мінїстерства, тодї послїдувала би б ю р о к р а т и ч н а реконструкция або навіть розвязанє держ. ради.

Тимчасом на се відповідає христ. сусп. Reichspost, що парлямент не дасть ся залякати погрозою розвязаня, бо мінїстер-президент б у д е н е б а в о м к о н е ч н о п о т р е б у в а т и п а р л я м е н т у.

З сего бачимо, що христ. суспільники заняли доволї різку поставу супроти мінїстра-президента. Одначе вчерашня Reichspost доносить, що христ. сусп. делеґати постановили домагати ся, щоби наклад на поліпшенє плат і харчованя вояків був вставлений в додатковім кредитї, щоби тим способом не довести також до пересиленя в спільнім мінїстерстві.

Prager Tagblatt запевняє, імовірно з доброго жерела, що ц і л е м і н і с т е р с т в о подасть ся о в і д с т а в к у. Задля того цїсар верне в слїдуючім тижні до Відня, як ми вже звіщали. Бар. Бек має повне довіре Корони і одержить поручене зложити новий кабінет. З тепер урядуючих мінїстрів остануть: др. К о р и т о в с к и й, бар. Б і н е р т, А б р а г а м о в и ч і Ґ е о р ґ і. Др. Ґессман не хоче належати до нового мінїстерства а стане маршалком долїшної Австриї, а дотеперішний маршалок кн. Лїхтенштайн війде до нового кабінету. Між кандидатами инших тек мінїстерских називають послів Кіярого, Сильвестра, Маштальку, Шрайнера (на місце Прадого), Челяковского і Вайскірхнера. Колиб бар. Бекови не повело ся утворити парляментарного кабінету, то має вже повновласть від монарха до утворея урядничого мінїстерства.

В д о л ї ш н і й А в с т р и ї відбули ся у Відні вибори до кр. сойму перший раз на основі загального права виборчого. Социял-демократи понесли велике поражене, бо здобули значно менше мандатів, як сподївали ся, а в округах, які они вважали своїми твердинями, социялїстичні кандидати одержали незначне число голосів. Взагалї вибрано на 58 послів лише 5 социялїстів.

Заграница.

Т у р е ч ч и н а згодила ся засадничо на конференцию. Вплив анґлїйского амбасадора і обіцяна ним материяльна і моральна поміч настроїли в Царгородї міродатні круги полїтичні прихильно для конференциї. Туреччина іде тепер за Анґлїєю, а через те в прямих переговорах з Австриєю послїдувала застоя, котрої вислїд не дасть ся в сїй хвилї предвидїти, хоч з иншого боку все таки запевняють, що ті переговори доведуть до успіху.

Köln. Ztg звіщає з Берлїна, що переговори між Ізвольским а кн. Більовом і держ. секретарем Шеном мали ту ціль, щоби запобігти можливому понажному заколотови і довести до порозуміня поміж державами. Одначе до порозуміня що до програми конференциї таки не дійшло, як запевняє півурядовий голос, бо як з сеї сторони зазначують, Німеччина не має причини іти на руку анґлїйско-росийским домаганям, а неприязний крок анґлїйского амбасадора в Царгородї переконав нїмецке правителество про конечність тїсної звязи з Австриєю. Ізвольский зійшов дивним способом до ролї политичного аґента Анґлії і не дивниця, що в Петербурзї домагають ся, щоби на єго місце покликано спосібнїйшого і достойнїйшого дипльомата.

С е р б і я всю бачність свою звернула на своїх висланників заграничних і на них покладає всї свої надії. Тепер радаб она навязати прямі переговори з Туреччиною, бо кириня Анґлії розбудила в Сербії великі надії і гордощі. Приготовленя воєнні ведуть ся дуже заполадливо вислано 30 офіцирів перебраних, щоби зза границї помогли перемичувати оруже, уповажнено мінїстра війни до цїлого першого покликаня жовнїрів і однорічників, роздїлено по дивізиях санїтарні припаси, а король Петро мав підписати союз оборонний і зачіпний з Чорногорою.

В Ч о р н о г о р і також виправляють ворожі Австриї демонстрациї, а князь промовляв до зібраної товпи покладаючи надії на конференцию а колиб она не вволила домаганям Сербії і Чорногори, „тодї не останемо при житю, не сповнивши свого обовязку. Нарід на все готов!“.

Протиавстрийский бойкот в Царгородї устає наслїдком рішучого представленя австр. амбасадора. Але внутрішне положенє в Туреччинї вельми критичне.

Новинки

— **Календар.** В ч е т в е р: руско-кат.: Льовгина сотн.; римо-кат.: Наркиза. — В п я т н и ц ю: руско-кат.: Андрея, Осії прор.; римо-кат.: Клявдия, Марк.

— **Руска ґімназия в Вижниці** буде отворена найпізнїйше з початком листопада. Акт в справі єї заснованя предложено вже до цїсарскої санкциї, як доновить пос. Василько з Відня.

— **Сокільский зїзд у Львові дня 25. с. м.** У зїздї взяло участь 68 відпоручників „Соколів“ з львівского округа. Наради розпочали ся о 11. год. рано вступною бесїдою голови львівского „Сокола“ проф. Боберского. Бесїдник зазначив, що се вже третий зїзд того рода, уряджуваний що року у Львові в цїли устного порозуміня що до одностайности поступованя в дальшій сокільскій орґанїзациї, яка обнимає тепер 391 пожарних і 21 ґімнастичних філій. Вказавши на вагу нарад, візвав присутних до уваги і уділив голосу першому референтови п. Ґорукови в справі: як оживити філії? Багато філій не сповняє як слїд свої задачі, не маючи інтелїґентного, або проворного проводу. Тимто бесїдник в 1-годинній промові подав що найконечнїйші способи заради лихови, вказуючи на статут філій, який дає просторе поле до дїяльности. Передовсїм деякі філії не скликують що року заг. зборів, а тим менше щомісячних засїдань старшини. Не ведуть нїяких книжок, ані спису членів, ані касової книги; нїяких ґазет не передплачують, ані не удержують бібліотек; фонди товариства (датки і запомоги) носять касиери за пазухою, замість складати їх на щадничі книжки. Товариства повинні подбати о свій прапор, власну хату, до якої на селї далеко лекше прийти чим по містах. Члени сокільских товариств повинні справляти собі если вже не цїлий мундур, то принайменше ленти, опояски на рукави і шапки сокільскі. Кождий пожарний „Сокіл“ повинен постарати ся, аби громада передала єму до уживаня весь громадский табор пожарний, а если громада ще єго не має, то має допильнувати, або громадска рада купила сикавку і инші пожарні прибори. Товариства повинні старати ся також о власний табор пожарний. До веденя товариских забав з дїтьми і підростаючою молодїжию на вільнім воздусї повинна старшина визначити кількох членів. Товариства повинні уряджувати патриотичні обходи в честь Шевченка, Шашкевича, Федьковича і ин., дальше декл. вечерки, театральні представленя, відчити, сходини, фестини, публичні вправи рухові і пожарні, удержувати хор і орхестру, виступати в публичних походах при нагоді торжеств і т. д. Одним словом, сокільскі товариства повинні бути душею в своїх місцевостях і будити патриотичного духа серед старших і молодїжи, та виробляти єдність, товарискість і учити послуху. — Дальші два реферати: як поводити ся супроти властий? і про огневий податок та про загальне обезпечене — виголосив п. А. Будзиновский в півторагодинній промові. Потім під проводом проф. Боберского переведено чотири вільні рухові вправи, яких мають відпоручники вивчити цїлі стяги, щоби могли взяти участь в загальнім окружнім сокільскім злетї, що має відбути ся на другий рік у Львові. На сім закінчено ранїшне засїданє. По обідї і по відфотоґрафованю учасників зїзду, відпоручники здавали звіти з дїяльности своїх товариств. Із звітів виявило ся, що деякі філії мають гарні майна. Приміром філія в Підгородцях коло Стрия має поверх 1.800 К готівки і мундури для 58 членів. Стрийска філія дістала сего року 500 К міської запомоги і т. д. Показує ся, що „Соколи“ з доброю управою гарно розвивають ся. По звітах слїдували пожарні вправи на родвірю будинку „Дністра“, а вкінци о 5. год. аматорский театр „Соколя“ відограв в честь відпоручників істор. драму Кропивницкого „Невольник“. По представленю п. А. Будзиновский попращав учасників зїзду промовою, по якій відспівано з одушевленєм патриотичні пісні.

— **З Гуцульщини** пишуть нам: У нас в горах завелась тепер велика біда. „Зима“ (снїг) вигнав медведїв, вовків з полонин а ті добирають ся до гуцульскої шкіри, до гуцульского майна, маржини, лїпше як їх опікуни. Ходять „днинки“ (в білий день) і роздирають маржину-вівцї; колись при самій powiatowej хотїв медвідь брати телицю та щастє її, що надбрив powiatowy екзекутор — і медведя відогнав, бо се він за податки мав взяти. Гуцули не мають чим відстрашувати »звір«, бо відобрали у них пушки, пістолєти, — хиба щоби запросили екзекуторів! Ой, біда! біда! зі всїх боків напала сего року на тих бідних гуцулів! Pomoc якось не іде! Казав комісар на сесиї вийтівскій, коли стали звідуватись за pomoc, що видано на руки п. Білєцкого, burmistrza з Кут, 4000 — та він жде, аж кукурудзи подешевіють і тодї закупить для галицких гуцулів а що се може статись на засадї паньского poczekaj, бо Bielecki вдираєсь вже між пани, — то гуцули можуть ще два роки поликати надїйну слинку на кукурудзи. Многонадьожний маладєц Мончаловский їздив і горами та вивідував о назви потоків та допливів Черемошу. „Я ше комісар молоденький, не маю ще пенсиї, мене післали зі Львова, щоби я про вашу гуцульску нужду провідав. Майте лише надїю на Бога та на Дудикевича — то ваш батько“. Бував по твердяках панах і їх заушниках як війти в Ферескули і Перехрестнім. Се провідав єм по дорозї. Маладєц має бути 24 лїт і в »окулярах«. Бував і по вшехполяках.

т О.

— **Медаль за українську книжку.** У Полта-

ві на виставі бжільництва дано медаль сьвященикови Ляхнови за книжку „Про бжіл", написану українською мовою. Медаль сю прислано від головного Управління землеустройства та землеробства. Перше видане книжки »Про бжіл« уже розійшло ся і булоб добре, щоб атор поспішив ся з другим виданем сеї пожиточної книжки.

— **Найвисше відзначене „Народної Торговлї".** На міжнародній ювілейній кухарско споживчій виставі у Львові признано нашій знаній фірмі „Народна Торговля" найвисше відзначене „Grand-Prix" за ві знамениті напитки. Є се вже пяте відзначене, в тім два золоті медалї, сеї нашої рускої фірми.

— **Садовина на Покутю**, а передовсїм в косівскім повіті, як звідтам доносять, так рісно зародила, що садівники не знали, що з нею робити. Головно богато яблок є там сего року. Обчислено їх на яких 300 ваґонів. Часть садовини вже продано до Німеччини.

— **Потреби львівского університету**. До Львова приїхав з міністром скарбу, д ром Коритовским, шеф секциї в міністерстві скарбу, п. Енґель, щоби з порученя міністерства скарбу розслїдити всї недостачі і потреби медичних і фільософічних заведень при львівскім університетї. Онодї відбула ся в львівскім університетї конференция, в котрій взяло участь по кількох професорів з кождого виділу, котрі інформували п. Енґля про недостачі і потреби університету, а притім п. Енґель звідав медичні і фільософічні заведеня.

— **Два лїта тюрми для депутата.** Посла до другої рос. думи державної, Нечитайла, суджено онодї в Київі. Він ставав яко обжалований за виголошене підбурюючих промов на двірцях зелїзничих, коли їхав до Петербурга. Судова палата засудила его на позбавленє всїх прав і на два лїта тюрми, в що почислила ему 5 місяців слїдчої вязниці. Була се вже друга розправа проти Нечитайла за ту саму провину. Першим разом засуджено его на втрату всїх прав і на заслане.

— **Демонстрациї в Празї** повторили ся вчера ще яркійше. Чехи вибивали шиби в нїмецких торговлях, ломали вивіски і били Нїмців на улицях. Військо піше і кінне мало багато клопоту з демонстрантами. Чотирох драґонів ранено камінями так тяжко, що поспадали з коней. Арештовано поверх 100 демонстрантів. Єсли би нині не упокоїло ся, то буде заведений в Празї стан виїмковий. Намісник дістав на се дозвіл.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о годинї 7½ вечером. Білєти продає раніше „Народна Торговля" а в день виставы від 5 веч. каса театру).

В четвер дня 29. с. м. „Мари" родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

В суботу дня 31. с. м. „Жидівка" опера в 5 дїях Галєвийого. Гостинний виступ п. Шляфенберґа.

В неділю дня 1. падолиста о год. 3. по пол. по знижених до половини цінах „Сватанє на Гончарівці" народна оперетка в 3 дїях Гр. Квітки Основяненка. — Вечером о годинї 7½ „Чумаки" комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

— **Іменованя.** Учитель школи кутя коний в Академії ветеринарії у Львові, Павло Кретович, став іменований професором в тій академії. — Учитель карного заведеня в Станиславові, Йосиф Домитрашкевич, дістав ad personam X кл. ранґа.

— **Перенесеня.** Намісник перенїс: старш. комісаря повіт. Меч. Табо з Жидачева до Станиславова, повіт. коміс. Стан. Холоневского з Тарнова до Львова, концепіста Арт. Льорета з Грибова до Жидачева і концепт. практик. Збіґн. Юзефчика зі Львова до Грибова.

Посмертні † оповістки.

— **О. Іван Лїщиньский**, парох в Труханові, болехівского деканата, упокоїв ся в 73. роцї житя, а в 50 р. сьвященьства. В. є. п.!

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 24. жовтня 1908.

В суботу на ранїшнім засїданю розпочала ся загальна дискусия буджетова.

Перший промовляв пос. Олесницкий, якого промову містимо на иншім місци в цїлости.

Пос. Пайґерт дав короткий перегляд фінансового положеня. Зазначив, що видатки за 42 лїт побільшили ся 34 разів, а доходи зросли 8 разів. Дальше промовляв за відступленєм краєви споживчого податку, який побирає держава. Закінчив обговоренєм конечности виборчої реформи, опертої на широких основах.

Пос. Король критикував фінансову господарку краю, заявив ся за тим, аби держава покривала половину видатку на народні школи, жадав середних шкіл руских і розширеня прав сойму. Що до свого народного ісповіданя бесїдник заявив хитро, що узнає єдність „русского" народу, але єдність лише „культурну", „що не виключає того, що почуваю ся Малорусином і нїколи я не був і не буду Великоросом, як то називають, Росиянином, Москалем. Родила мене руска мати, ко-тра по руски до мене говорила і рускі пісні менї співала, люблю свій язик і узнаю, що лише в рідній мові може образувати ся мій нарід. Як з одної сторони не хочемо називати ся Українцями, бо то назва не наша, так з другої не вагаємо ся сказати, що єсьмо Малоросами (хитрими — Ред.), Русинами. Не єсьмо противниками росийского язика, противно, будемо дбати, аби того язика учено в середних школах, і о его катедру на університетї. Не беру ся рішати, чи Русини є окремим народом, чи частиною великорусского народу, бо се рішить дальший хід істориї. Дармо тратимо сили, дїлячи ся на два окремі клюби, хоч єсьм пересьвідчений, що ріжнимо ся лише способом борби«. Дальше перечив др. Король, немов би „стародуска" партия нахиляла ся до Росиї, бо все була льояльна для Австриї. „Ми погорджаємо тими, що беруть росийскі рублї, як і тими, що беруть прускі марки«. Дальше вирікав ся бесїдник пропаґанди за православєм, а супроти Поляків заявив, що земля ся спільна для обох народностий, і нїхто не думає викидати їх за Сян. Вкінци жалував ся, що до кр. виділу не вибрано »старорусина«, звернув увагу на ширене радикалїзму між Русинами, і заявив, що сему можна зарадити зрівнанєм Русинів що до прав з Поляками.

Пос. Пастор обговорював народний рух між Поляками в Галичині, признав пос. Стояловскому, що він перший будив народні маси, а вкінци заявив, що він (кс. Пастор) і пос. Швед вступають до клюбу людовців.

Останний того дня промовляв пос. Дудикевич. Згадавши, що бажає згоди, про яку в соймі стілько говорено, перейшов на тему славяньства. Силою славяньства — говорив—є земля славяньска, а втрата кусника славяньскої землї була би втратою для всего славяньства, як се діє ся в Познаньщинї. Під кличем славянщини зачав „русско-народний клуб" свою дїяльність в соймі в імя почутя народної єдности. Дальше нїби вирікав ся бесїдник імени Великороса, „бо єсьмо Малоросами", а великорусского народу нема і не буде. Є лише оден „русский" народ, є племена малорусске, великорусске і білорусске. (Посли україн. клюбу сьміють ся голосно).

Нашої мови, тисячлїтної нашої культури не можемо виперти ся, як Поляки язика Bogorodzic-и. По такім накручуваню і завертаню голови з словами „руский, русский, велико-, біло- і малорусский і т. д. бесїдник зазначив, що згода а потім спокій є першими условинами розвитку. Тому горячо бажає зближеня і повної згоди межи Поляками і Русинами. Але бачить, що до того дуже далеко. Згадавши вкінци коротко про буджет, заявив, що „старорусске" сторонництво буде голосувати проти буджету.

Засїданє дня 26. жовтня 1908.

При дальшій буджетовій дебатї промовляв пос. Цєньский. Обговорював способи санациї краєвих фінансів і виборчу реформу. Він не вірить, аби в сїй сесиї ухвалено виборчу реформу, тому не треба нею людий дурити. Дальше говорив бесїдник про польско-

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 183.

Перші початки дїяльности Григорія Купчанка. **Відень, 1873, 22. жовтня.** Григорій Купчанко до Ів. Воробкевича (лист писаний по росийськи):

Я вже мабуть Вам казав, що я описав Буковину (ґеоґрафію, історию, статистику і етноґрафію) і що сей мій опис (з ілюстрациями) буде друкувати »Императорскій русскій географическій Отдѣлъ въ Кіевѣ« своїм накладом. До сего мого опису я додав також мій збірник буковиньско-руских народних пісень, казок, пословиць, загадок і и. і короткий огляд лїтературного руху в Буковинї. Само собою розуміє ся, що Ви там з Федьковичем займаєте на поли народної поезиї перше місце. Однак крім того Ви між Буковинцями знані, як талановитий новелїст і найлїпший композитор, що робить тілько честь і славу Буковинї. »Отдѣлъ« бажає крім опису Вашої лїтературної дїяльности надрукувати в моїй книжцї також дещо з Ваших поетичних, прозаїчних і музикальних творів. Длятого я звертаю ся до Вас, Пане професор, з покірною просьбою, прислати менї по одному примірникови Ваших друкованих стихів, повістий і пісень, щоби я міг післати те все Київскому ґеоґрафічному Віддїлови. — Прошу адресувати: „Gregor Kupczanko, Jurist, Wien«.

Відень, 1874, 3. сїчня. (Лист писаний по украïньски, правописию „Правди").

З початку листу Купчанко поздоровляє В-а з новим роком і величає его, між иньшим так:

В народній нашій лїтературі Ви одна із немногих зьвізд на буковиньскім горизонтї, яко зоря, котра межи зьвіздами своїм ясним сьвітлом розличаєть ся. Сияти буде народна лїтература Буковини, поки Ви ю розширяти, поки Ви ю плекати будете. Длятого то я кажу, що ми всї Вами величаємо ся і радуємо ся, що Вам определяє Небесний здоровя, иначе осиротїла би, задрімала би, як Ви кажете, молоденька наша буковиньска лїтература.

Правда, не кождий Вами радуєть ся межи нами Буковинчиками, бо то і бути иначе не може, щоби і межи нами не находилось кілька лукавих Юдів Іскаріотів, котрі яко вороги народа, яко вороги просьвіти его, также і приятелям і заступникам народа, отже і Вам враждують.

Їх смутить, що они не пользують ся у народа тов славов, тов честев, тим високим почитанєм, яким Ви уже від многих лїт пользуетесь. І за щож, запитаємо ся, желають вони від народа любови і склонности і довіря к ним? Може за то, що вони знають в громадах дуже голосно кричати, що вони „патріоти", що вони „народолюбці"?! Не в галасованю состоїть заслуга, повинність правдивого, щирого патріоти, но в дїянію для уліпшенія бідної долї того народа, із котрого він сам походить".

І далї ще величає К. Воробкевича тим »широким« стилем, з повтореннями, яким він у своїх пізнїйших видавництвах »ловив« нарід.

Дїлового в сім листї стілько:

„За прислані менї книжки Вашого сочиненя я дякую Вам при сім сердечно і відсилаю їх еще сегодня в Київ.

Я Вам буду дуже вдячний, як Ви будете такі добрі, менї в свій час і Ваш календар прислати.

На днях буде ту в однім із нїмецких театрів представляти ся мій перевід з русского комедиї Гоголя »Ревізор«. Афішу я Вам пішлю в свій час".

Підчас вакацій 1874 р. був І. Воробкевич в Київі, де вже, як видко з листу Купчанка, знали В-а як поета і композитора. Саме той Імпер. ґеоґр. Відділ, що інтересував ся его творами, устроював археольоґічний зїзд; се очивидно й навело В-а на думку, відвідати Київ. (Про се буде ще бесїда окремо).

(Дальше буде).

рускі відносини, кажучи, що шовінїстами є не Поляки а Русини. Оферту до згоди і порозуміня „старорусского“ сторонництва приймає, коли оно вирікає ся царо- і православя. У »старорусинів« не бачить завзятости супроти Поляків.

Зміст дальших промов подамо завтра.

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

Рано встав я кріпкий та здоров, випив на снїданє какао, бо кава і чай, се знана річ, у цїлій Нїмеччинї неможливі. О год. десятій був я вже у заведеню Lloyd-у на Pappenstrasse, 9. Заведенє Lloyd-у, се прегарна будова нова у новітному барокови, має аж три фронти, на долї величава кімната, у котрій видають „шіфкарти“ для першої і другої каюти, а на горі бюра прочих чиновників. Кромі сього має Lloyd у містї багато аґентур та знов осібне бюро до видачі „шіфкарт“ для III каюти і Zwischendeck-у (IV к.). У Lloyd-ї приняли мене дуже чемно, та дали менї можливо найлїпше місце у II каютї в самій серединї пароходу, бачить ся длятого, що для рус.-кат. Hochnürden мають багато симпатиї як й для всїх Русинів. Оден із чиновників точно поінформував мене про годину відїзду Sonderzug-у із центрального двірця, котрий має завтра їхати зі всїми пасажирами I і II каюти до духовних. Се година і девять хвиль дороги. Переглянув я ще в канцелярії печатану списку їдучих пасажирів пароходом „Main“ (Мен), але не найшов нї одного імени з Русинів. Се були переважно імена Американців, повертаючих з европейських купелїв, Нїмців та Чехів. Може бути, що потім на корабли стрінў наших людий із Галичини або Украйни, але тих у списї нема, бо вони їдуть у Zwischendeck-ови.

Самі Американцї, то є так звані yankes (читай: янке), а тим самим і Нїмцї вважають товариство Lloyd-у за найсолїднїйше та найповажнїйше для переплаву людий. А то длятого, бо є сильно правительством попиране, бо дає найбільшу ґваранцию і забезпеку їдучим, бо найбільше має пароходів (460 пароходів) та через те само може мати найлїпших капітанів та моряків. Їх пароходи мають бути рівнож найсильнїйші, отже тим самим безпечні.

Забравши синїй великий папір то є „шіфкарту“ сїв я на трамвай, щоби оглянути місто. Зі собою маю плян Бреми. Вишукав я борзенько Philosophenweg Nr. 24, та пішов там, бо там є наша руська каплиця. Сю каплицю побудував Lloyd для наших еміґрантів та утримує рівнож сьвященика, даючи єму 300 марок місячно і мешканє. На разї тепер сьвященика ту нема, бо останнїй о. Павлюк поїхав до Америки, але небавом має прийти новий, відай чи вже не заіменований ВПр. львівським Ординариятом. Оглянувши каплицю, гарненьку собі, як пуделочко виложену аксамітом, оглянув я ще мешканя для сьвященика та пішов на дїл до Frau Wächterin звідатись, чи не знає тут про якого Русина. Вона то дала менї адресу П. Менцїнського нашого земляка, котрий перебуває вже тут чотирнайцять лїт і є загально поважаним чиновником у фірмі Karesch & Stocky. Кромі сього має він власне інформацийне бюро для усяких еміґрантів на St. Magnusstrasse 88. Прямо йду до того бюра. Там застаю багато польських і руських робітників, що ждуть на п. Менцїнського та розказують менї, що він для них є тут і провідником і батьком. Хоча би із тієї простої причини хочу зарекомендувати його бюро нашій суспільности та просити наших Впр. о. парохів і Вп. панів о припоручене його нашим руським людям, коли їдуть на Брему. Хто би схотїв їхати до Америки або Канади, хай віднесеть ся листовно до п. Менцінського під адресою: Thaddäus Menzinsky — Übersetzungs-Bureau und Auskunftei — Bremen St. Magnusstrasse Nr. 88. Се длятого рівнож догідне, бо як раз п. Менцїнський працює в аґентурі Lloyd-у (Karesch & Stocky) та loco Bremen дають дешевійше „шіфкарту“ о 20%.

Не заставши п. Менцїнського їду на Banhofsstrasse до бюра Karesch & Stocky та познакомляюсь з п. Менцїнським і із двома єще Русинами чиновниками тієї фірми, а іменно з п. Романівским укінченим юристом і з п. Капустяком абсольвентом торгової академії. При тім довідую ся, що дуже багато зробив тут доброго для руських робітників о. Павлюк, бувший тут сьвященик при Lloyd-ї, та що єго тут мило споминають.

Прогуторили ми про тее і сее дві цїлі години. Зійшов час скоро, я квапив ся далї оглядати місто, а вони до свойого, поза свої столики. Розпращавшись із ними, сїв я до першого лїпшого з краю трамваю. В трамваю питаю ся якогось старшого добродія про значінє слова „Bremen“. Каже менї (відай стрітив я професора істориї), що се походить від старонїмецького слова „bremun das heisst an der Rändern“, та починаєть ся цїлий виклад про Брему. Я його тут лише у короткости подам. Брема сягає часів іще старинних, прикрасив її бурмістр Smidt та заложив нинїшний порт званий Bremerhafen. Bremerhafen віддалений від Бреми о годину їзди Sonderzug-ом. Місто числить більш 250.000 мешканців. На нинїшню його красу склало ся останнїх 20 лїт. Се нині нове, просторе, майже космополїтичне місто з широкими вулицями. Багато зеленї і дерев, трамваєва комунїкация по усїх вулицях, при партері кождої каменицї з переду довга веранда. Мило представляєть ся вулиця з тими верандами, купаючи ся здоровенно у сонїчному золотї. Квіти у вазонах, що стоять на вікнах, поклоняють ся сонцю, а сонце знов всьміхаєть ся до людий, що тягом спішать ся. Я йду у сторону Rathaus-у. Бачу його. Ся середньовічна будова, тип старого ґотику якось так поважно глядить на місто, що хочеть ся чоловікови здіймити капелюх із голови та в торжественній позї споглядати на нього. На стїнах Rathaus-у находять ся старі різьби куті у камени. Перед громадською думою стоїть Rolandsmonument, такий старий як і дума. Напротив думи протестантська катедральна церква, а там далї кільканайцять морґів Bürgerpark-у, театр мійський, Variette театр, ботанїчний город — одним словом усе тут є кромі унїверситету.

У пізну нїч вортаю до мого Fürstenhof-у. Ложусь спати чим скорійше, бо завтра жде мене о годинї 8-ій рано з Богом у далеку дорогу.

Телеґрами

з дня 28. жовтня.

Будапешт. Цїсар приняв вчера на приватнім послуханю бар. Бека.

Берлїн. Ізвольский виїхав вже до Петербурга.

Забар. Вибори до сойму відбули ся доволї спокійно. Вибрано 20 послів, а між ними; 7 Хорватів, 6 кандидатів хорватского сторонництва права, 1 приклонника самостійної орґанїзациї хорватского сторонництва і 6 Сербів.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 28. с. м.: Е. Андрухів, Ляшки; М. Селиця, Стрий; Д. і В. Павлюки, Стрий; др. Я. Олесницкий, Дрогобич; о. Я. Лучаковский, Орава; М, Василишин, Сїлець; А. Рудецкий, Петранка; Ів. Ґаран, Чернівці; о. І. Токар, Підгайці; С. Михайлюк, Коломия; І. Кобилецкий, Дрогобич; М Білиньский, Жабє; М. Ґаразюк, Жабє; С. Закшевский, Дрогобич; І. Герман, Вікно.

Вийшов 8-ий випуск.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА.

„УКРАЇНСЬКА МУЗА“

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ

під редакцією ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА.

В 12 випусках; виходе кожного місяця. В антологію входять кращі твори **всїх найвидатнїших українських поетів**, починаючи од **найстаріших корифеїв** і до наших днів, з Украйни Російської, Галичини, Буковини і Америки; всього до 120 поетів. В кожному випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкованих, з портретами, автобіґрафіями і біґрафіями поетів, заставками і віньєтками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Ціна кожного окремого випуску 25 коп., з пересилкою 30 коп., а по **передплаті 2 рублі за всі 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 к.** Можна на виплат. 1 р. зараз, 1 р. через місяць і 50 коп. першого липня (іюля). Грошї посилать по адресі: **Київ, Іванівська улиця 75, Олексі Коваленкові**, або в „Українську Книгарню“, Безаківська 8, або в книгарни „Л. Ідзіковського“, Хрещатик 29.

За границю: 3 карб. 50 коп., з пересилкою: в Австрії 8 корон, в Америцї 2 доляри.

Редактор-Видавець О. Коваленко.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродійні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	180.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия .	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 237. Львів, пятница дня 17. (30.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що д н крім неділь і руских съвяг о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Промова д-ра Евг. Олесницкого

виголошена в галицкім соймі підчас буджетовой дискусиї дня 24. жовтня 1908.

(Дальше).

Коли Єго Ексцелєнция, вірний своїй програмі, стоячи на становищи не полїтичного протектора одної партиї, а цїсарского намісника цїлого краю, справдї зуміє змінити се пересьвідченє — зуміє впоїти в орґани адмінїстрациї понятя горожаньскої рівности нашого народу і дорогою строгої дисциплїни забезпечити єго перед нерівним трактованєм і секатурами, коли на тім полї запанують у нас дїйсно правні відносини, то сповнить дїйсно дїло велике і тодї певно цїлий руский нарід, що не бажає більш нїчого, лиш права і справедливости, не відкаже єму свого повного признаня і довіря.

Єго Ексцелєнция заповів реформи в адмінїстрациї, які мають улекшити й уліпшити її. Тут мимохіть пригадують ся менї слова Унґера: „Австрийска адмінїстрация не потребує реформи, вона вимагає лише, щоб була переповнена иншим духом“. Акцентуючи вповнї другу половину сеї тези, думаю одначе, що реформа при нинїшнім станї річи є конечною. Одначе не повинна вона обмежати ся на змінах в територияльнім укладї округів, і на змінах етатів персональних, але повинна обняти також і поступованє в справах адмінїстрацийних.

Залежить се очивидно від правительства, котре повинно з проєктами в тім напрямі виступити в парляментї, одначе є се загально відчутою потребою, що теперішне поступованє, не оперте на нїяких постійних основах, відмінне для кождого рода справ, не обезпечає зовсїм прав сторін і не дає їм можности боронити належито тих прав на дорозї адмінїстрацийній, а неясні і хаотичні приписи правні що до сеї материї не дають ся опанувати навіть урядникам, не говорячи вже про публику. Область адмінїстрациї полїтичної обтяжена адмінїстрациєю скарбовою і шкільною. Обі повинні бути від неї віддїлені, особливо адмінїстрация школи повинна бути від полїтики далекою. Вийде се на добре і їй і адмінїстрациї полїтичній.

Не хочу тут більше мотивувати постулятів в тім напрямі, хоч много дуже можна би про них говорити.

Обмежаюсь на сконстантованю, що в цїли управильненя адмінїстрациї уважаю конечно потрібними реформи в слїдуючих напрямах:

1) Облекшеня задач адмінїстрациї полїтичної через видїленє з неї адмінїстрациї скарбової і шкільної.

2) Зменшеня територий округів полїтичних I. інстанциї і потвореня нових по можности примінених до областий национальних.

3) Заведеня для справ адмінїстрацийних поступованя явного, устного і безпосередного.

4) Реформи поліцийного права карного в сучаснім конституцийнім дусї.

Коли ті реформи будуть в адмінїстрациї переведені, коли орґани єї переняті будуть правдиво горожаньским духом і стояти будуть на основі беззглядної справедливости, коли верховний управитель єї в краю берегти буде з всею беззглядностию сего становиска, то тим може даною буде запорука стану правного в краю, котрий є першим условієм упорядкованя відносин, пожаданого горячо всїми край сей любячими горожанами.

Коли на полї адмінїстрациї краєвої замітні бодай проблески надїї на лучше, то за те з жалем мусимо ствердити, що полїтика нетерпимости і шовінїзму национального втискає ся у нас на тоє полє, з котрого раз на все безусловно повинна бути виключеною, н а п о л е с у д і в н и ц т в а.

Від ряду лїт бачимо на тім полї погіршенє відносин, котре з кождим роком збільшає ся. Приписи і розпорядженя видані в користь рускої язика іґнорують ся систематично, суди східно-галицкі заповняють ся людьми, що не уміють язика сторін. З сторонами рускими особливо з народа без питаня списують ся протоколи по польски, хоч вони не розуміють їх, що дїє ся з очевидною діймаючою кривдою для виміру справедливости.

Дійшло вкінци до того, що коли знайшли ся судиї, котрі істнуючі приписи язикові хотїли виконати, то наразили ся на демонстрациї при публичних розправах, в яких кромі судиїв присяглих і адвокатів взяли участь заступники прокураториї державної.

Сторожі закона демонструючі против виконаня закона—се образ, якого не стрічає ся так легко і часто! Супротив того стає становиско Русинів судиїв щораз тяжше! Помимо, що між ними є люди, в працї на полї судівництва посивілі, знамениті юристи і загально поважані судиї — місця шефів в судах Русинами не обсаджують ся. Навіть в судах повітових хиба виїмково може Русин зістати начальником!

В президиї апеляциї і президиї суду повітового у Львові нема нинї анї одного Русина. Коли перед роком розійшла ся була чутка о уступленю віцепрезидента апеляциї — пропонувало мінїстерство справедливости одному совітникови двору при найвисшім трибуналї Русинови, котрий є одною з найзнаменитших сил судейских тую посаду. Річ стала тодї безпредметовою, бо посада не зістала опорожнена. Коли однак сего року опорожнила ся, іменували вже без запитаня— Поляка. В судї краєвім у Львові був доси віцепрезидентом Русин, тепер став ним Поляк. В найвисшім трибуналї було єще в р. 1905 на 18 галицких гофратів 9 Поляків, 9 Русинів, нинї є 16 Поляків а 2 Русинів. Гофратів іменує ся на основі клясифікациї, що уміють по руски, тимчасом в дїйсности уміє се лише дуже незначна часть...

Такі відносини панують на поли судівництва. Се гороскоп сумний і в інтересї цїлого краю нашого лежить, щоб він змінив ся.

Ми бачимо, до чого доводить полїтика в судівництві в инших краях — ми бачимо, як нинї инші народи боронять своїх прав на тім поли.

Оден незначний випадок в Еґер викликав трохи не цїлу революцию в Чехах, і грозив затамованєм дїяльности парляменту.

Не вже — маємо в краю нашім доводити аж до такої крайности?

В найтяжших хвилях партийних борб, в найбільшім розгарі полїтичної пристрасти суд повинен бути пристанею безсторонности і обєктивности. Де сего забракне, там лад суспільний тратить послїдну точку опори — послїдну дошку ратунку — і в добре зрозумілім інтересї цїлої суспільности лежить берегти безсторонности судівництва перед полїтичними впливами, перед шовінїзмом — який підкопує найважнїйші основи порядку суспільного.

Полем, на котрім нарід руский в Галичинї є найбільше упосльдженим, є безперечно шкільництво.

Відносить ся се до шкільництва найвисшого і найнизшого.

Вічно отворену а не заговну рану становить у н і в е р с и т е т с к а к в е с т и я.

Сповненю сего горячого, а оправданого бажаня цїлої нашої нациї не стоять нїякі річеві перешкоди на дорозї. Для сповненя его істнують всї потрібні услівя — бракує лише — одної доброї волї тих, котрі сему доси спротивляють ся. Опір представителїв народа польского на тій точцї — тим менше зрозумілий — позаяк жаданє се наше не нарушає зовсїм польского стану посїданя. Противно власний університет руский усуне раз на все всякі претенсиї до істнуючого львівского університету, які тепер з конечности мусять підноситись, отже не лиш не ослабить — але скріпить під тим зглядом польский стан посїданя. Супроти сего становиско польске може хиба толкувати ся ворожим настроєм проти розвою Русинів взагалї — а в такім разї жалїти належить над короткозористю польских полїтиків, котрі не розуміють того, що культуральний розвій рускої народа не лише не грозить нїчим польскому народови, а противно лежати повинен в добре зрозумілім єго інтересї.

Дуже жалую, що сего року знов не маємо в соймі дебати шкільної, котра би дала нам можність висказати наші погляди і піднести наші постуляти що до шкільництва як середного так і народного. В обох напрямах є в нас материял справдї дуже богатий.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Полагода мінїстерского пересиленя, як запевняють півурядові дневники, мала би довести до третьої парляментаризациї кабінету бар. Бека, а на случай неудачі закінчити ся покликанем урядничого мінїстерства, як ми вже вчера зазначили. Ми навели також вчера за півурядовим Prager Tageblatt-ом, які з теперішних мінїстрів мали би остати, а які кандидати до нового кабінету війти. Вчера переговорював ще бар. Бек в Будапештї в делеґацийній палатї з провідниками сторонництв, а між ними з д-ром Ґломбіньским і Шустершічом. Їм заявив мінїстер-президент, що в справі пересиленя і загального політ. положеня не запала ще нїяка рішуча ухвала і тому просив, щоби і сторонництво здержало ся з ухвалами що до свого становища.

Зазначити годить ся, що опір Чехів троха змяк. Правительство намагає ся отже довести з ними до якогось порозуміня перед поворотом цїсаря до Відня, щоби відтак цїсареви порадити відмовну полагоду просьби ческих мінїстрів о відставку, а тим способом зискати кілька тижнїв на часї. Чехи показують ся тепер приступнїйшими для переговорів, як перед кількома днями. Они числять на можливий вибух нїмецкої обструкциї в державн. радї, котра тим способом звільнилаб ческих послів від подібних змагань, а тим способом на Нїмців упалаб вина, що роблять заколот і перепони. Се найновійше становище є вельми знаменне для теперішнього положеня політичного.

Slov. Narod, часопись словінських вольнодумців, домагає ся рішучо, щоби при реконструкциї мінїстерства південні Славяни одержали в кабінетї свого представника, а колиб сего не осягнули, то ся часопись грозить обструкциєю в держ. радї. Недавно і в инших дневниках були звістки, що мінїстром-земляком південних Славян мав би стати провідник христ. сусп. Словінців др. Шустершіч, одначе его дневник Slovenec рішучо заперечив сю вість.

В Празї ческо-нїмецкі галабурди уличні поновили ся онодї на площі св. Вячеслава, так що полїция з жандармериєю і піхотою була приневолена опорожнити площу. Одначе розігнане збіговиско громадило ся на ново, аж драґони розігнали товпу, котра в побігу витовкала вікна, зривала вивіски нїмецкі, виривала лїхтарнї і валила їх в поперек улиць. Дирекция полїциї видала строгу заборону збіговиск і загрозила, що ужиє найострійших способів а навіть оружя, а колиб ворохобня поновила ся, буде заведений виїмковий стан. W. Allg. Ztg запевняє, що з тих причин правительство думає завести виїмковий стан і що в сій справі пороблено всякі приготовленя, про що повідомлено праского бурмістра Ґроса. Також Bohemia домагає ся заведеня виїмкового стану для охорони Нїмців від напастий, а в Deutsch. Nation. Correspon. якийсь передовий Нїмець (Праде?) промовляє за перенесенем нїмецкого унїверситету Carolo-Ferdinandes з Праги до якогось чисто-нїмецкого міста, хоч ся думка так ще недавно стрічала ся з різким опором особливо нїмецких вольнодумців. Можна однак сподївати ся, що Чехи були би сему дуже раді, бо властиво »Bummel« нїмецких буршів на Перекопах і площі св. Вячеслава дає звичайно повід до заколоту і галабурд. Мійска рада праска віднесла ся навіть до ческих парлям. послів, щоби перевели парляментарною дорогою заборону »Bummla«. Так само виконний комітет молодоческий в телеґрамі висланій до бар. Бека вказує на »Bummel«, яко причину забурень і домагає ся его заборони. Мійска рада видала знов відозву до населеня, взиваючи до спокою, бо ческі посли зуміють рішучо станути в его оборонї.

Пос. Кіярі, провідник нїм. людовців, зазначив на посольскім вічу в Шенбурґу, що головною хибою правительства є, що оно не заявляє потрібної рішучости в цїли обезпеченя державної поваги, а тим способом причинило ся до здичілости в адмінїстрациї. Наколи правительство не зуміє удержати ся при політиці середньої лїнії, тодї Нїмці відкличуть своїх мінїстрів з кабінету барона Бека.

На запросини архікнязя Франца Фердинанда прибуде за тиждень цїсар Вільгельм на ловн до Екартсав через Богумин до стациї 14 кільометрів від Відня, а звідтам повозом до Екартсав. Імовірно загостить на короткий час до Шенбруну відвідати цїсаря Франц Йосифа. Сей приїзд має в теперішнїй хвилї вельми досягле значіне, бо стає перед Европою новим певним доказом непохитности союза австрийсконїмецкого. Віденьскі часописи зазначують, що підчас побуту цїсаря у наслїдника престола западуть важні для будучини постанови.

Социялдемократичне пораженє при соймових виборах у Відні було так страшне, що N. fr. Presse навіть зазначує, що такого висліду виборів ще не було, як сягає людска память. У Фльорісдорфі христ. суспільники здобули 500 голосів більше, як перед тим, а социялїсти стратили там о 1200 голосів в порівнаню з останними виборами парляментарними. На Фаворітен втратили социялїсти 3000 голосів в порівнаню з останними парл. виборами. Нїчого отже дивного, що християн. суспільники торжествують.

Заграница.

Анґлія, котра намагала ся кирінити в справі прямих переговорів Туреччини з Австриєю і Болгариєю, починає ся викручувати. Як звіщає W. Allg. Ztg, анґлїйский амбасадор у Відні заявив нашому спільному правительству, що Анґлія зовсім не думає спиняти прямих переговорів Австриї з Туреччиною. Навпаки може Анґлія лише з радостию повитати таке пряме порозуміне між тими двома державами для удержаня мира. В хвилї, коли Туреччина згодила ся засадничо на конференцию, відпала для Анґлії причина напору на Туреччину. Хибний є погляд, начеб Австрия длятого розпочала прямі переговори з Туреччиною, щоби осягнути ей згоду на злуку Босни й Герцоґовини.

Туреччина, як висловлює ся оден турецкий дипльомат в Temps, хоче признати злуку Босни, за що Австрия відступає їй санджак, до котрого також мала право признане берлїньским договором, але крім того Туреччина вимагає ще від Австриї, щоби взяла на себе відповідну боснїйскому населеню часть держ. турецкого довгу, о чім очивидно не може бути мови.

В італїйских міродатних кругах в Римі уважають гадку прямих переговорів Австриї і Болгариї з Туреччиною вельми щасливою, бо се може тілько пособляти успіхови конференциї і длятого італїйске правительство може відносити ся до сего лише з живою прихильностю.

Переговори кн. Більова і секретаря Шена з мінїстром Ізвольским довели до такого висліду, що Нїмеччина супротивляє ся засадничо конференциї, але нїмецке і росийске правительство лише тодї вважалоб европ. конференцию можливою, колиб дійшло до повної згоди між підписаними на берлїн. договорі державами. Нїмеччина не моглаб згодити ся на предлоги, котрі би були звернені проти Австриї. Отже в тім є ріжниці між нїмецким і росийским правительством а чи поведе ся усунути сї ріжниці, не відомо. Також Туреччина не згоджує ся на предлоги Анґлії. Супроти того можна сумнївати ся, чи конференция відбуде ся, і чи взагалї она буде потрібна.

Король Петро, як звіщає білгородска »Штампа«, підписав союзний договор з Чорногорою, котрий обовязує обі держави до спільного дїланя на случай війни. Але, щоби се мало яке поважне значіне супроти Австриї, треба би ще третього до сего союза. Нема однак сумнївy, що Росия мимо виставного принятя кн. Юрія в Петербурзї, не буде підохочувати Сербію до війни, котра скінчилаб ся для неї страшним пораженем.

На се вказує статя Меншікова в дневнику зовсїм для Австриї неприхильнім »Новое Время« з наголовком: „Меньше фраз!“ Натякнувши про палкі промови кн. Юрія, котрий мінїстрови Мильвановичови при виїздї сказав, що він має промовляти іменем 250.000 баґнетів, пише »Новое Время«, що Австрия може супроти того поставити $2^1/_2$ мілїона війска, а потребувалаб змобілїзувати лише кілька корпусів, щоби як полову розвіяти сербску армію. Серби можуть бути певні, що нїхто не кивне за них пальцем і тому накликує їх, щоби втихомирили ся. Всїм Славянам не війни треба, а мира, просьвіти, добробиту, таланту і сили.

Новинки.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Андрея, Осії прор.; римо-кат.: Клявдия, Марк. — В суботу: руско-кат.: † Луки еванґ.; римо-кат.: Вольфґанґа.

— **П. Олександрови Барвіньскому,** правительственному радникови і професорови учит. семінариї, признала президия намісництва за 40-лїтну вірну службу медаль почесний установлений з нагоди 50-лїтного ювілею володарства цїсаря.

— **Про галицкий сойм.** З Будапешту доносять: По вчерашнім делеґацийнім обідї цїсар відбув cercle, підчас якого в розмові з польскими делеґатами висловив ся з признанем про спокійні і річеві наради галицкого сойму. Делеґат Василько, з яким монарх говорив також про галицкий сойм, зазначив, що визначна заслуга згідного тепер пожитя обох народів в Галичинї належить ся намісникови д-рови Бобжиньскому.

— **Перенесенє мощів бл. п. Володимира Шашкевича.** Заходом Тов-а „Просьвіта“ відбуде ся ві второк дня 3. н. с. листопада о годинї 9. рано, перенесенє тлінних останків бл. п. Володимира Шашкевича з XII-го поля, яке тепер перекопує ся, до родинного гробу бл. п. Маркияна на Личаківскім кладовищи. Видїл Тов-а робив заходи, щоби перенесенє могло відбути ся в понедїлок, або хоть в пополудневих годинах, щоби загал міг взяти участь, та магістрат міста Львова, з огляду на се, що в понедїлок припадає задушний день латиньского обряду, як також з огляду на приписи санітарні, позволив на перенесенє ві второк в ранїшних годинах. Відложити перенесенє на пізнїйший час не можна, бо через перекопуваня дванайцятого поля, може бути кождого дня перекопаний гріб б. п. Володимира. — Саме імя Шашкевича вистарчить, щоби усї члени рускої суспільности, яким на се позволять їх урядові занятя, взяли участь в перенесеню, та сим способом віддали сю, справдї послїдну, прислугу синови Того, що пер-

ший будив газицку Україну до нового житя. — *Видїл Тов-а „Просьвіта“.*

— **З Учительскої Громади.** В недїлю дня 1. листопада о 10. год. рано у великій салї „Народного Дому“ у Львові відбудуть ся перші загальні збори товариства. Не сумнїваємо ся, що Вп. Учительство, що в марцї с. р. узнаючи конечну потребу такого товариства, порішило приступити до его заснованя, і без зазиву по часописях радо і численно явить ся на зборах. При сїм пригадуємо, що з хвилею отвореня загальних зборів, лїста дїйсних членів мусить бути замкнена і відчитана, щоби знати, хто має право голосу на загальних зборах. Тому для уникненя всяких непорозумінь і колїзий, просимо ще раз всїх Вп. запрошених, щоби у власнім інтересї надіслали що скорше заяви зі своїм підписом до комітету під вказаною адресою. Хто би однак не міг з сим поспішитись до недїлї, зволить ласкаво перед отворенем зборів зголосити ся зі заявою в салї зборів до секретаря комітету, котрий для вигоди Вп. учасників зараз по 9. год. справи буде полагоджувати. — *З орґанїзацийного комітету.*

— **Українцї а просьв.-екон. зїзд у Львові.** З нагоди зїзду у Львові, який уряджує „Просьвіта“ в днях 23. і 24. грудня с. р., пише київска „Рада“: З'їзд має обслужити інтереси тільки австрийскої України, хоча, розуміє ся, він дуже цїкавий навіть з практичного боку і через те ми щиро радимо нашим культурно-просьвітним інституциям, в першій лїнї Науковому Товариству та „Просьвітам“ уважно поставитись до львівского зїзду і по змозї взяти в ньому участь через своїх представників. Але здає ся нам, зїзд міг би занятись ще деякими справами, котрі вже безпосередно мають вагу для росийскої України і котрі притягнулиб з неї учасників у ширшому числї. Ми розуміємо такі справи, як вироблене одностайного українського правопису, порозуміня в календарній справі, орґанїзация популярних видавництв у тім напрямку, щоби они по змозї могли придати ся як для росийскої, так і для галицкої України. Все се такі справи, котрі вимагають порозуміня на зїздї, в котрому булиб представники від обох частин української землї і львівский зїзд дав би до сього добру нагоду. Вже не раз підіймалось у пресї питане про український правопис, не раз звертало на себе увагу таке ненормальне становище, коли трохи не кожда українська часопись має свої правописні відміни, не кажучи за те, що є чимало письменників і видавців, котрі не хотять пристати до якоїсь більш розповсюдженої норми, а придержують ся своїх власних відмін. А що найважнїйше — ріжниця нашого правопису від т. зв. фонетичного, загально принятого в Галичинї становить чималі перешкоди для ширеня місцевих видань, особливо популярних у Галичинї і навпаки. В звязку з сим може стати і справа видання популярних брошур для народу; булоб дуже добре, як би вдалось координувати видавничу дїяльність, наприклад львівскої і київскої „Просьвіти“, чим можна було би осягти деякої економії засобів літературних сил і особливо — орґанїзувати обопільний збут своїх видань на Українї і в Галичинї. Календарна справа, особливо заплутана з того часу, як київска „Просьвіта“ вжила в своїх календарях заміни вже раз установленої термінольоґії місяців иншими варіянтами — теж вимагає розгляду і спільного порозуміня. А в додатку скажемо, що нашим дїячам на культурно-просьвітньому полї булоб дуже корисно приглянутись з нагоди зїзду до роботи своїх галицких товаришів, що вже мають тут сорокольтний досьвід. Одже ми вважаємо, що булоб дуже до речі, як би орґанїзацийний комітет зїзду поставив у програмі (в просьвітній секциї) ще нові справи: правописну і календарну; а товариствам українським по сей бік кордону (в Росиї) радимо обміркувати сї питаня і по змозї пристати до роботи зїзду в сьому напрямку. І колиб навіть не удалось раз на все установити одностайний правопис цїлком на наукових підставах, то всеж таки може вдасть ся досягти такого порозуміня, котре усуне на деякий час практичні незручности відмін нашого правопису, особливо що торкає ся нашої ріжниці з Галичиною.

— **Замкненє польских шкіл.** Варшавский ґенерал-ґубернатор зарядив замкненє цїлого ряду польских шкіл в Варшаві і загрозив замкненєм всїх польских шкіл в Варшаві і на цїлім просторі росийскої Польщі, если Поляки будуть дальше бойкотувати державні школи росийскі.

— **Порадили собі.** В Камочи на Угорщинї побудовали тамошні жиди божницю і онодї мало відбути ся еї посьвяченє. На нещастє тамошний рабін не умів по марядски, а »патриотичні« жиди з Камочи не хотїли за нїщо в сьвітї, щоби у виставленій ними сьвятинї приголошено перше слово по нїмецки. Та на що жидівска голова на карку? Они порадили собі зараз: запросили місцевого кальвіньского пастора Бороша, щоби той виголосив проповідь і отворив божницю. Пастор згодив ся охотно на то і так християньский духовник посьвятив жидівску божницю без нїчиєго опору Не треба й казати, що опісля рабін направду посьвятив їм божницю після свого жидівского ритуалу.

— **Панцир проти куль.** З Монахова доносять: Технїк Кароль Кайль з інж. Вайсом винайшли панцир, який має не перепускати карабінових куль. Панцир має вигляд корсету, важить 6 фунтів і складає ся з тоненьких сталевих обручок. Онодї випробовувано его силу. 18 куль з карабіну відбило ся від панцира як горох від стїни. Навіть кулї з бровнїнґа не лишали на нїм знаку. Росийске правительство давало винахідникам 200.000 марок за патент, але они не приняли оферти і думають відступити свій винахід Нїмеччинї. А Росиї дуже придали би такі панцирики.

— **Дрібні вісти.** Вінчанє п. Ілярия Бриковича, ґімназ. учителя в Тернополї, з п-ною Наталкою Матковскою, дочкою цароха о. Северина, відбуде ся в Боссирах дня 3. листопада о 8. год. вечер в парохіяльній церкві. (Зел. ст. і почта: Скала н. Збр.). — З весною відійдуть на полудне деякі баталїони пішого війска з Галичини. — Сходини членів „Кружка земляків“ у Відні відбувають ся кождого першого і третого четверга і місяци в рест. „Zum silbernen Brunnen“, IX Berggasse 5.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о годинї $7\frac{1}{2}$ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля“ а в день вистави від 5. веч. каса театру).

В суботу дня 31. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галевийого. Гостинний виступ п. Шляфенберґа.

В недїлю дня 1. падолиста о год. 3. по пол. по знижених до половини цїнах „Сватанє на Гончарівцї“ народна оперетка в 3 дїях Гр. Квітки Основяненка. — Вечером о годинї $7\frac{1}{2}$ „Чумаки“ комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

— **Вечір пісні і гумору** д-ра Льва Лопатиньского відбуде ся в Тернополї в недїлю дня 1. падолиста с. р. в салї „Міщаньского Брацтва“ з богатою вокальною і деклямацийною програмою.

— **В Любачеві** будуть дня 15. листопада о 4 год. по пол. заг. збори Р. Тов-а педаґ. в комнатах тов-а.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 26. жовтня 1908.

Пос. др. К. Левицкий обговорюючи потребу санациї краєвих фінансів, зазначив, що санация може наступити лише яко iunctim з виборчою реформою. Потім бесїдник відповідав пос. Ценьскому. Із слів п. Ценьского видно, що Поляки бажають згоди. Він говорив про школи, університети, про аґітацию, ненависть, про Відень. Але яка причина того? Усуньте — говорив бесїдник — причину тої ненависти, а она щезне. Най Поляки згодять ся, аби правительство заложило тілько руских шкіл, кілько Русинам потреба, най заявлять, що не хочуть ставати в поперек руским змаганям просьвітним і народним, а ненависти не буде. Руска квестия, то не справа якоїсь ґрупи людий, якихсь аґітаторів, то справа другого народа, який має огонь і силу до житя.

Дальше звернув ся бесїдник до „старорускої“ питаня: Пос. Король у своїй заяві кликав, що почуває ся Русином, а не Москалем; сей сердечний посол, котрий тут в соймі нераз боронив рускої школи, що до своїх пересьвідчень стоїть далеко близше українського клюбу чим до своїх сторонників і за ті свої пересьвідченя був недавно через свій клюб тяжко зневажений. Натомість пос. Дудикевич і в иншій мові промовляв і в зовсїм иншім дусї. Розмах п. Дудикевича сягає далеко поза межі Австриї. Він тут прирікає концесиї Полякам в Росиї, проголошує згоду і порозуміне, если по его думтї Поляки полагодять руску справу. Бесїдник не входить в питане, звідки той посол має так широкий мандат полїтичний, але звертає увагу на ріжницю поглядів пп. Короля і Дудикевича. Зі змаганями „старорускої“ партиї бесїдник заповідає борбу на смерть і житє. Нечувана річ в істориї, аби нерід так численний і розвинений на літературній і цивілїзацийній ниві зрікав ся своєї рідної мови і приймав язик другого народу, якого доперва мусить учити ся.

Вкінци бесїдник заявив, що Русини не є противниками автономиї дїйсної і справедливої, а є лише ворогами нинїшної кривдячої автономиї галицкої. Русини бажають своєї власної автономиї. Виборча реформа краєвої адміністрациї і самоуправа обох народів, заселяючих сей край, оперта на рівноправности; —отсе трильоґія нашої полїтичної будуччини. Від вас, панове, котрі маєте в руках власть, залежить, чи має бути мир чи війна!

Пос. Львоп. Яворский почав від оборони дотеперішної соймової дїяльности, дарма, що ухвалено тілько ловецкий закон. Значінє сеї сесиї полягає на тім, що всї партиї взяли ся до позитивної працї. Після того переходить бесїдник до обговореня польско-руских відносин та зазначує, що сойм зібрав ся в тій думцї, що по рускім боцї є два клюби, які репрезентують не відмінні полїтичні програми, але два национальні напрямки. Оден признав свою приналежність до росийского народу та оголосив свою публїцистику в росийскій мові; другий знова підніс високо прапор национальної самостійности. Іменем обох клюбів говорили бесїдники. Але промови пос. Дудикевича бесїдник не розумів не тільки задля незнаня его мови, але й тому, що за застереженями й етноґрафічними виводами пропала ясність відповіди, яку повинен був дати сей посол. Всеж таки виходить на таке, що сей клюб репрезентує окреме народне понятє. Пос. Король говорив по руски та почуває до спільности з народом руским чи українським. Чомуж він остає в клюбі, що почуває ся до национальної єдности з росийским народом?! Коли так, то виступ п. Короля треба вважати за індивідуальний голос. На апель пос. Олесницкого до більшости заявляє, що треба відріжнити право до розвитку від засобів, та дискусия є все отворена й можлива, коли обі сторони стануть на становищи краєвої полїтики, себто полїтики, яка має на оцї інтерес краю. Зла память є гріхом в полїтиці, але полїтику робить ся для будуччини, а інтерес сеї будуччини вимагає, щоб істнуюче лихо смирити, а тим великим лихом були дотеперішні польско-рускі відносини.

Потім промовив іменем радикальної партиї пос. др. Макух, заявляючи, що еї представителї увійшли до сойму на те, щоби передовсїм бороти ся о здемократизованє і зміну краєвого статуту. Найважнїйшою задачию сойму вважають они ухваленє виборчої реформи, якаб запевнила населеню повне право рішаня своїх прав. В тім напрямі будемо бороти ся зі всїх сил. Так само, як до парляменту, і до сойму мусять собі добути доступ широкі верстви народні. Доки не буде вироблений справедливий закон виборчий, доти неможлива реальна праця в соймі. Що побіда народних мас певна, се розуміє і соймова більшість, через то форсує закони, які мають держати еї панованє в краю на довгі часи. Дотеперішне панованє більшости в рамах краєвої автономиї довело наше селяньство до крайної нужди і голоду. Бесїдник малює після сего яркими красками нужду селяньства, до якої довело его уреґульованє сервітутів та знесенє панщини. Землї одержали селяни за мало, а так еї обтяжено податками, що дохід з неї не може нїяк вистарчити на удержанє. Нинїшні краєві закони, що відносять ся до культури, є якби нарочно придумані до крайного знищеня руских селян. Оттакими законами є між иншими закон ловецкий, рибацкий, про користанє з води та так само закон ґіпотечний та багато других. Утворив ся рільний пролетарият, який не має нагоди до за-

робкованя, а як знайде заробок, то терпить визиск наймаючих капіталїстів. Власти пішли на услуги тих капіталїстів та нїяк не дають зорганїзувати ся рільним робітникам, які не мають нїякої оборони ні помочи навіть такої нї, як робітники промислові. В великім хлїборобскім страйку з 1902. р. власти замість взяти в охорону робітників, або бодай посередничити між робітниками та капіталїстами, станули по сторонї панів та військовою силою зломили страйк. Щоб не допустити до поновленя хлїборобского страйку, сойм сей придумав закон про бюра посередництва працї та про сезонових робітників.

Обговоривши справу ратункової акциї для селяньства та засоби, якими би мож а загалом помочи селяньству після програми радикальної партиї, яка змагав до того, щоб наш нарід тут в краю дістав правю і землю, приступив бесїдник до обговореня відносин радикальної партиї до Поляків, та до квестиї польско-руского спору. Будучи противною всяким привілеям, є она противною польскій партиї консервативній, в інтересї якої істнують привілеї, що спинюють наш розвиток. З подібної причини мусимо бути противниками також польскої народової демократиї, яка не признає полїтичної рівности Українців з Поляками та ставши представницею национального еґоїзму, змагає постійно до панованя над нашим вародом. До тогож ся партия і не домократична, бо не признає суспільної рівности навіть в нутрі польского народу. До недавна здавало ся, що спільна акция можлива з людовцями, але останні переміни в сїй партиї зближають людовців щораз більше до шлахти й народової демократиї. Доки серед Поляків не буде партиї, що станула би на принципі полїтичної рівности народів в краю, доти годї щонебудь говорити і про згоду обох народів в краю. Хочемо згоди з польским народом та боремо ся лиш з шляхтою і єї слугами урядниками, а з польским людом живемо в сусїдскій згоді. Не викидаємо нїкого за Сян, але не можемо допустити до того, щоб нас випирано з рідної землї. Про угоди шкода говорити, бо впрочім нема з ким робити угоду, бо нинї нема в палатї тих представників народних, що мали би компетенцию до сеї угоди, з огляду на східну Галичину, бо о сю головно тут ходить.

Треба передовсїм сотворити основи для міжнародної — і то не угоди але згоди, а до них належить передовсїм виборча реформа з переведенем рівности виборчого права обох народів в краю. Аж тодї, як польска й руска часть палати могтимуть промовляти іменем обох народів, будуть могли промовляти про условини угоди і донерва тодї представителї руского народу скажуть своє слово, чи має бути удержана одноцїлість сего коронного краю, чи може має наступити его подїл на дві адмінїстративні одиниці так, аби кождий нарід рішав про свої справи в окремих законодатних тїлах.

З послами рускої национально-демокр. партиї творять українські радикали оден клюб, бо спільність сего доступованя творить национальна справа. До тогож є між обома ґрупами послів богато спільних точок культурних і економічних домагань. За се заявляють ся они рішучими противниками москвофілів, бо они спинюють наш национальний розвиток, а до того є партиєю реакциї. При тім однак противлять ся они тому, щоби правительство силою поборювало москвофілів, але рівночасно противлять ся й тому, аби москвофілів попирати, як се стало ся при останних соймових виборах. Вкінци звернув ся бесїдник до правительства з протестом проти виїмкового трактованя радикальної партиї.

Пос. Баталїя зазначивши, що є народним демократом, заявив, що бажає виборчої реформи на те, аби пробудити маси народні. На питанє пос. Левицкого: мир, чи війна? відповідає, що рішенє сего питаня залежить від Русинів. Поки зі сторони Русинів не устане підюджуванє проти Поляків, доти не можна й думати про мировї переговори. Грозьбою і насильством не можна нїчого виборoти. Трильогію наведену пос. Левицким, сторонництво бесїдника має також у своїй програмі. Дальше говорив пос. Баталія про піднесенє краєвого промислу, рільництва, про еміґрацию і т. п. справи.

По нїм пос. Ян Стапіньский розпочав свою бесїду від зображеня еволюциї, котру перейшла его партия в останнім роцї: З чотирох послів у соймі й парляментї її заступництво зросло до 20 мандатів. Се спричинило в публичній опинії закаламученє понять про людову партию, її програму і тактику. За першу точку своєї програми вважає людове сторонництво загальне виборче право, котре дало би народови відповідний вплив на публичні справи. Одначе домаганя партиї в більшій части доси не сповнені. В полїтичній адмінїстрациї не наступили важні зміни. Комісарі староства приймають хлопів словами: „Чекай, псякров!“ І за те їх навіть не перенесуть. Учителїв уживає ся до аґітациї проти людовців, за те карає ся учителїв, котрі належать до людової партиї. Потрібна зміна цїлого духа адмінїстрациї.

Дальше бесїдник обговорює відношенє свого сторонництва до духовеньства, проти котрого людовці не хотять виступати. Що до квестиї автономії, то людовці стоять за як найширшою автономією краю та домагають ся відокремленя Галичини з польскою частиною Шлезка. Виборча реформа до сойму повинна бути переведена як найскорше, тим більше з уваги на можливість розвязаня ради державної; нові вибори соймові повинні відбутись на основі зреформованого виборчого права, щоби нарід не чув ся покривдженим. Що до рускої репрезентациї в соймі бесїдник радить приняти ключ виборів до держ. ради. Вкінци п. Стапіньский жалував ся на ширенє радикалїзму між руским населенем.

Слїдуючий бесїдник пос. ґр. Лев Пінїньский заявив ся за виборчою реформою, обговорював фінансові справи, а потім польско-рускі відносини, полємізуючи з пп. Олесницким і Левицким, закидаючи їм нещирість. Зазначив, що Поляки не мають з ким з поміж руских послів переговорювати в справі згоди, бо руска суспільність є зрадикалїзована.

Того дня промовляв ще пос. Стефчик, представляючи жадання польских людовців, як парцеляцийного закона, поширеня працї, управильненя заморскої еміґрациї і т. п.

Телєґрами

з дня 29. жовтня.

Прага. Полїция арештувала вчера поверх 180 осіб за демонстрациї.

Білгород. Вчера вечером в народнім театрі прийшло до демонстраций проти Австриї.

Білгород. З болгарско-турецкої границї доносять, що турецке військо розбило на прах болгарску ватагу, яка намагала ся дістати до Македонії.

Сараєво. Австро-угорска залога вимашерувала вчера з новобазарского санджаку і правцює до Сараєва.

Сербске населенє граничне в Стрей просило оставити одного офіцира з 50 жовнїрами до оборони проти сербских ватаг.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 19. до 25. жовтня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·30—10·55 К
Жито	8·45— 8·70 К
Ячмінь броварняний	7·50— 8·25 К
Ячмінь на пашу	6·50— 6·80 К
Овес	6·25— 6·50 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	9·00—10·00 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	6·25— 6·50 К
Конюшина червона	55·00—65·00 К
Конюшина біла	35·00—45·00 К
Конюшина шведска	65·00—75·00 К
Тимотка	00·00—00·00 К
Ріпак зимовий	14·00—14·25 К
Насїнє конопл.	9·75—10·00 К
Хміль	40·00—50·00 К
Насїнє льняне	9·75—10·00 К
Льнянка	10·00—10·50 К

Дентист

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Вийшов 8-ий випуск.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА.

„УКРАЇНСЬКА МУЗА“

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ

під редакцією ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА.

В 12 випусках; виходе кожного місяця. В антологію входять кращі твори **всїх найвидатніших українських поетів**, починаючи од **найстаріших корифеїв** і до наших днів, з України Російської, Галичини, Буковини і Америки; всього до 120 поетів. В кожному випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкованих, з портретами, автобіґрафіями і біоґрафіями поетів, заставками і віньетками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Цїна кожного окремого випуску 25 коп., з пересилкою 30 коп., а по **передплаті 2 рублі за всі 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 к.** Можна на виплат. 1 р. зараз, 1 р через місяць і 50 коп. першого липня (іюля). Грошї посилать по адресї: **Київ, Іванівська улиця 75, Олексї Коваленкові**, або в „Українську Книгарню“, Безаківська 8, або в книгарни „Л. Ідзіковського“, Хрещатик 29.

За границю: 3 карб. 50 коп., з пересилкою: в Австриї 8 корон, в Америцї 2 доляри.

Редактор-Видавець О. Коваленко.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З **зисків** удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 238. Львів, субота дня 18. (31.) жовтня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що д н крім неділь і руских сьвяг о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Знаменні цїсарскі слова.

(+) Недавно подали ми основу промови в комісиї для заграничних справ делеґата буковиньско-руского Василька, в котрій він влучно зазначив становище руского народу в Австриї, як і погляд руских делеґатів на политику мінїстра заграничних справ бар. Еренталя. На повнім же засїданю австр. делеґациї в розправі над буджетом загран. справ промовляв галицко-руский делеґат Цеглиньский (промову сю з огляду на недостачу місця подамо опісля в головній основі).

Обидві сї промови виголошені під сучасну хвилю мають незвичайне значінє і зовсїм природно, що звернули на себе бачність Корони, та удостоїли ся найвисшого признаня, а се неперечно може вельми причинити ся до поправи положеня руского народу в Австриї.

Після вчерашнього делеґацийного обіду звернув ся цїсар до пос. Василька з такими словами: „Ваше поведенє в делеґациях є дуже патриотичне. Я висловлюю Вам своє признанє!«

На те відповів д. Василько: »Дякуючи Вашому Величеству за милостиве признанє, находжу ся в щасливім положеню зазначити, що вся руска інтелїґенция й публична опінїя Галичини й Буковини одобрює моє поступованє в делеґациях, їзза чого також мій галицкий товариш Цеглиньский висловив ся вчера в делеґациях в подібнім дусї«.

Цїсар відповів: »Тїшу ся також, що у Львові спокій!«

Делеґат Василько замітив на се: »Так, Ваше Величество! Визначну заслугу має в тім новий Намісник, котрий находить ся на найлїпшій дорозї здобути собі довіре руского населеня!«

До делеґата ґр. Водзїцкого висказав цїсар дуже похвальні слова про дїяльність галицкого сойму; особливо вказав на спокій і розвагу, котрі панують над всїми роботами, та виразив радість, що всї старонництва працюють згідно. Делеґат Водзїцкий відповів на те, що розважне поведенє українского клюбу соймового богато причинило ся до сего, та розказав Монархови про події, котрі довели до вибору посла Кивелюка до краєвого видїлу. Цїсар висловив за се своє живе вдоволенє.

Се найвисше признанє для становища наших делеґатів в так важній для монархії хвилї є справдешним соняшним промінем, що блиснув для руского народу після мрачних останних лїт нашої полїтики. А що наш полїтичний небозвід починає випогоджувати ся, се зазначили з одного боку делеґати п. Василько і ґр. Водзїцкий, а в соймі підчас буджетової розправи у своїй промові голова руского клюбу др. Олесницкий. Всї три вказали на се, що визначна в тім заслуга нового намісника Галичини Є. Е. д-ра Бобржиньского, котрий своїм поведенєм довів до успокоєня населеня в краю і приєднує собі довіре руского населеня.

Миж з свого боку зазначуємо, що немала тут заслуга також руского соймового клюбу під проводом д-ра Олесницкого, як се признав також дел. ґр. Водзїцкий, за що цїсар також висловив велике вдоволенє. Можна отже сподївати ся, що й в новій сесиї держ. ради руский клюб стане на становищі реальної і позитивної полїтики, а тоді певно промине дотеперішня пора безуспішности і безвиглядности его змагань.

Промова д-ра Евг. Олесницкого

виголошена в галицкім соймі підчас буджетової дискусиї дня 24. жовтня 1908.

(Дальше).

На поли середного шкільництва, над яким вже три роки не було в сїм соймі дебати, наступили в послїднім роцї далеко йдучі реформи, котрі вимагають тут обговореня, а до котрих ми тим більше тут управнені забрати голос, що в анкеті сегорічній, скликаній мінїстерством просьвіти, на основі нарад котрої реформи зістали ухвалені і мінїстерством приняті, — не знайшов місця анї оден репрезентант руского шкільництва, а так само від ряду лїт не маємо — ми одні з усїх народів Австриї — репрезентанта нашого шкільництва між референтами в мінїстерстві просьвіти.

Не тут місце широко розводити ся над тим предметом, котрий належить до властивої шкільної дискусиї, тут зазначую лиш, що відносини на поли середного шкільництва становлять безперечно одну з найважнїйших причин оправданого невдоволеня руского народа і вони найбільше поглубляють пропасть між обома народами в краю.

Виїмковий закон з р. 1867, котрого знесеня жадаємо кождої сесиї і жадати будемо безнастанно, є видимим знаком і доказом безприкладного, виїмкового трактованя нашого народа, як низшерядного, явним доказом нарушеня конституциї і витвореня для нас стану протиконституцийного, з яким ми як австрийскі горожани нїколи не погодимось.

А відносини фактичні, які панують завдяки і наслїдком сего закона, є лише ствердженєм сего, що сей закон тяжить над руским народом як страшна і виїмкова міра, щоби здержати продуковане рускої інтелїґенциї і тим способом штучно піддержати та скріпити польонїзацию.

Одна польска ґімназия припадає на 76.558 Поляків і 406 польских учеників, одна руска на 606.000 Русинів і 1237 руских учеників; рускі школи переповнені, а 2343 руских учеників не має можности образуватись в своїй рідній мові. В польских ґімназиях положенє рускої молодїжи незвичайно тяжке — наука рускої мови упосліджена, пересунена на остатні години передполудневі або полудневі; в деяких ґімназиях, як пр. в Ярославі, не сьвяткує ся навіть сьвят руских, хоч є там 105 учеників гр.-кат. і хоч в східній Галичинї всї школи — навіть такі, в яких нема анї одного римокатолика — сьвяткують римскі сьвята. Число польских шкіл росте з кождим роком, навіть в таких руских містах, як Сокаль або Теребовля; західна Галичина засіяна ними так, що кождий польский селянин має її під боком і може посилати до неї свої дїти. За одну руску ґімназию боремось тут роками без успіху і найкращі таланти зпоміж дїтий нашого люду марнїють, бо для них сьвятиня науки замкнена. Руска ґімназия в Перемишлї вимагає конечно утвореня самостійної філії, бо число учеників в нїй давно переступило 806, а поміщенє одної її части в приватнім будинку при улици, де є самі касарнї і цвинтар, в убікациях тїсних і невидних, спричиняє грудні і очні недуги між учениками, котрі наслїдком сего або опускають школу або переносять на той сьвіт, де доси ще не обовязує закон з р. 1867, анї инші виїмкові закони. Колиж фреквенция сеї ґімназиї росте і конечність утвореня окремої самостійної філії була би супротив сего не до усуненя, то рада шкільна краєва обложила її виїмковим інтердиктом в формі розпорядженя з 8/12. 1908 ч. 57821, після котрого учеників до сеї ґімназиї вільно приймати лише за дозволом окремим ради шк. кр. А наслїдок сего такий, що певне число учиників зовсїм добрих і що до науки і що до обичаїв, а не знаючих про те виїмкове розпорядженє, взяло по скінченім курсї в инших ґімназиях посьвідку, що можуть бути деинде приняті і зголосились до Перемишля. Тут їх не принято, в давнїйших ґімназиях також нї — і вони таким робом зовсїм безвинно наразили ся на утрату року.

Не лїпші відносини і по школах народних. Ті відносини представить близше на другім місци оден з моїх товаришів — я лиш тут піднесу, що і тут очевидна тенденция упосліджуваня прав наших і що та тенденция переводить ся пляново і систематично. З особливим натиском підношу ту велику несправедливість, якої дізнаємо через брак руских шкіл народних по містах. На тій точці немов о ґранітову стїну розбивають ся

всї змаганя і жаданя наші. В такім пр. Стрию, де є Русинів до 7000, а руских дїтий в школах народних 1230, нема ані одної школи народної з руским язиком викладовим. 1130 дїтий руских то ще замало, щоби хочби одну школу отворити! Від ряду лїт боре ся людність руска даремно о ту школу. Ставлено тут внесеня в соймі — була два рази депутация у намісника і в радї шк. кр. — відослано нас до ради міста Стрия. Перша петиция до сеї ради згоріла. Так нам відповіли, хоч не згорів ані маґістрат, ані бурмістр, ані нїчо більше з інвентаря — вибух такий огонь, що одна петиция згоріла. Русини внесли другу — заасекуровавши еї перед тим від огню — і та петиция лежить від тодї неполагоджена. Урґовано, вношено жалоби до видїлу краєвого — на дармо, стрийский маґістрат не полагоджує — бо боїть ся, що средствами правними могла би людність руска узискати се, чого він дати не хоче. Таку борбу мусить ся провадити о школу народну в містї, де є 1130 шкільних руских дїтий. Так само дїє ся і в инших містах.

А сїльскі школи знов відграничені муром двотиповости науки від дальшого шкільного образованя — чим раз частїйші случаї самовільної зміни язика рускаго викладового на польский — при обсадах іґнорує ся голос ради шк. місцевої і громади — чим раз частїйше в чисто руских селах при руских школах заводить ся для мінїмального числа дїтий польских паралєльні кляси, а фактично польскі школи без питаня громад і других законом покликаних чинників.

А що вже говорити про долю народних учителїв, котрі хиба лише в глубинї серця сьміють бути Русинами? Над ними стоїть армія інспекторів, з котрих на загальне число 84 — є аж 6 Русинів.

Се суть пани житя і смерти учительства — нинї донесене староства т. є інспектора, котрий є референтом ради шк. окр. без факту і доказу рішає долю учителя, кидає его з одної части краю в другу, розлучаючи часто навіть супружества. Учитель народний Русин є нинї взагалї найнещасливійшим сотворінєм, яке дасть ся лише подумати.

Ті відносини в шкільництві — вже самі собою вказують одну лише можливість санациї. Є нею роздїл ради шк.. на секциї руску і польску. Інтереси шкільництва польского і руского не дадуть ся вже погодити pod jednym dachem.

Серед польскої суспільности в краю нашім йшла довго борба о націоналїзацию школи і та борба вінчала ся повним успіхом. Школа в Галичинї, а особливо школа середня є нинї чисто национально польска.

Ученики беруть участь в всїх торжествах народних і уряджують такі торжества. В усяких сокільских злетах бачимо учеників в походах разом з учителями — в таких торжествах як конституция 3. мая — обхід ґрунвальдский бере молодїж шкільна офіцияльну участь. В рїжнородних торжествах национальних, в дозволених „czytelniach i uczelniach“ кріпить ся патриотичний дух і приготовляєсь молодїж до будучої публичної служби.

Ми против сего не малиб нїчого — бо зовсїм признаємо Полякам право до национального вихованя і национальної школи — однак під условієм, коли те саме национальне вихованє і национальна школа буде дана народови рускому. А дві национальні школи під одним зарядом чейже неможливі, бо і заряд сей одним лише духом перенятий бути може.

З сего згляду прийшов вже час, щоб подібно як в Чехах сей роздїл ради шк. кр. був переведений, і се є нашим серіозним та конечним постулятом. І другі области публичного житя полишають в квестиї фактичної рівноправности руского народа богато до бажаня.

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Нечувана побіда христ. суспільників при виборах соймових у Відні і долїшній Австриї (социялїсти здобули лише 6, нїмецкі людовці також 6 мандатів, а нїмецкі вольнодумці ані одного) має незвичайне полїтичне значінє і вплине вельми рішучо на внутрішню полїтику і внутр. положенє в Австриї, а також на розвязку міністерского пересїленя. Вислїд сих виборів став певним доказом, що широким верствам народним надоїла вже галабурдна полїтика т. зв. нїм. вольнодумців, котрі стають під прапор ворогів Австриї, Вольфів, Пахерів ітд., як і социялїстів, а населенє звертає ся до сего табору христ. суспільного, що сьміло оден зпоміж Нїмців може сказати: in diesem Lager ist Oesterreich, бо сей прапор дає поруку успішної позитивної роботи законодатної. Ми тому все були тої думки, що в тім таборі спочиває будучина і головна підпора монархії, а також незвичайна сила житєва, чого доказом став не тілько вислїд виборів долїшньо-австрийских, але і та орґанїзацийна робота, яку христ. суспільники так систематично, розумно і рішучо переводять в краях альпейских і судетских і нею обняли мало що не всї австр. краї. Тимто ми з самого першу нової держ. ради були тої думки і нинї стоїмо при нїй, що рускому клюбови насуває ся зовсїм природна конечність зближеня і союза з тим сторонництвом, наколи Русини мають осягнути щонебудь позитивного в своїй полїтиці. Нема сумнїву, що при реконструкциї міністерства христ. суспільники тепер війдуть до кабінету в більшім як доси числї.

Заграница.

Межинародне положенє представляє ся все ще вельми непевно, хоч для Австро-Угорщини послїдував корисний зворот Анґлії. Мінїстер Ізвольскиї вертає до Росиї із свого паломництва по европ. столицях, де міг розглянути ся в полїт. положеню. Анґлія бажала вихіснувати положенє для себе, щоби висунути проти тридерж. союза союз Анґлії, Росиї і Франциї і - взяти в свою опіку Туреччину, а дневникарство анґлїйске вмовляло в Сербію і Чорногору, що они мають не тілько право домагати ся відшкодованя відступленєм пограничної смуги з Босни, але що навіть всї полуднево слав. краї Австриї населені Хорватами, Сербами і Словінцями повинні би належати до Сербії і Чорногори! Такі дїйсно виводи робив Daily Telegraph! Одначе рішучість Австриї і Нїмеччини, а також вірне тридержавному союзови становище Тіттонього приневолили Анґлію зближити ся до поглядів Австриї, тим більше, що й Туреччина станула проти конференцийної програми анґлїйскої, а Франция заявила (відручним письмом президента до цїсаря Франц Йосифа) свою згоду на становище Австриї.

Приїзд цїсаря Вільгельма до Шенбруну і гостина его у архикн. Франца Фердинанда в сих днях став також певним доказом однодушности тридержавного союза в балканьских справа а бар. Еренталь може бути гордий з сьвітлої побіди над анґлїйско-росийскими коромолами.

В Сербії тимчасом починає ся проявляти повний розлад. Надії покладаві на посланництво наслїдника Юрія до Петербурга і дипльоматичді обїздки мінїстра Мильовановича і радикального провідника Пасича, змарнїли, бо цар мимо величавого принятя кн. Юрія, мав єму рішучо заявити, що Сербія не може числити на поміч Росиї в своїх змаганях до розширеня границь. Зимна струя на розпалені голови сербских загорільців виляна дневником »Новое Время«, з котрого ми вчера навели деякі місця, доведе їх до переконаня, що поривають ся з мотикою на сонце. Одначе все те так пригнобило короля Петра, що розійшли ся вісти, начеб він мав уступити з престола і виїхати з Сербії а в тій цїли мав уже виняти з банків гроші зібрані за продані в Румунії добра. »Самоуправа« заперечує вправдї сим вістям, але нїхто не хоче ймити віри сему запереченю.

Положенє в Туреччинї стало також вельми грізне для султана. Молодотурецкі круги виступають щораз острійше проти султана і справа усуненя султана з престола став щораз імовірнїйшою. Молодотурки бачать головну перепону констит. перестрою Туреччини в султанї і тому думають лише зміною престола осягнути свої цїли. Також становище великого везіра Кіямиля-паші, прихильника Анґлії має бути захитане.

Мимо всего того Туреччина веде пильно воєнні приготовленя і має поставити на воєнну стопу вже тепер около 300.000 війска.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: † Луки евanг.; римо-кат.: Вольфґанґа. — В недїлю: руско-кат.: римо-кат.: *Всїх Сьвятих.*

— **Анкета в справі плянів на будову народних шкіл.** В будинку намісництва зібрала ся дня 24. с. м. анкета під проводом віцепрезидента краєвої ради шкільної, д-ра Дембовского, щоби розглянути пляни на шкільні будинки, виладжені субкомітетом, вибраним в тій цїли на засїданю анкети дня 7. жовтня с. р. Референтом був староста Несьоловский. Участь в анкетї взяли посли і краєві інспектори, з Русинів пп. Барвіньский і Матїєв. По основній дискусиї над принципіяльними квестиями ухвалено признати виладжені пляни на будову народних шкіл за відповідні з малими змінами і приняти їх за підставу до виладженя нормальних плянів.

— **Słowo polskie** підносить алярм з нагоди зборів „Учительскої Громади“ про руский сепаратизм. На се пригадаємо ми збори lwowskiego koła Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych, на котрім обгонорювано соймове внесенє ґр. В. Дїдушицкого про введенє обовязкової науки обох язиків краєвих в середних школах. (Таке внесенє поставив був ще в 1905 р. п. Барвіньский). В розправі над сим внесенєм заявили професори Дропйовский, Ярецкий і Пінї, що наука рускої мови для Поляків є не тільки не пожадана, але шкідлива! Нїчого дивного, що супроти такого ворожого становища польских професорів бажають Русини мати своє товариство. Отже хто причиною сепаратизму?! А впрочім сепаратизм се давне оруже Каткова проти розвою самостійного укр. руск. народу і се зовсїм не лицює народовим демократам воювати таким оружєм катківским!

— **Торговельний віддїл при Тов. »Просьвіта«.** Головний Видїл Тов-а „Просьвіта“ у Львові подає отсим до загальної відомости, що при

своїй канцелярії заложив торговельний відділ, щоби з сільскими крамницями увійти в близший контакт та зорґанізувати їх в одну спільну цілість через посередниченє в закупні товарів і удїлюванє фахових рад та вказівок. Віддїлови торговельному удало ся заключити з одною великою рафінериєю корисну угоду в справі достави нафти о дуже добрій якости і по дешевій ціні, а в найблизших днях буде підписана угода в справі достави пруского камінного вугля в ціловаґонових посилках. Тов-у „Просьвіта“ не ходить о власний інтерес, оно кладе собі за ціль через закупно товарів в як найбільших скількостях у жерела узискати для крамниць як найдогіднїйші услівя і заосмотрювати їх лише в добрий і дешевий товар. Інтересовані сторони, котрі бажають на зимовий час заосмотрювати ся за нашим посередництвом в нафту і вуголь, зволять зголосити ся як найскорше. Бажаних інформаций удїляє головний видїл товариства охотно листовно.

— **Страйк на львівскім унїверситеті.** Слухачі викладів професора фільософії д ра Твардовского застрайкували з причини тїсноти викладової салї. В салї тій могла ся їх помістити ледви половина, а решта мусїла стояти на викладї. — Студенти 4. і 5. року медицини, що ходять на виклади проф. Гальбана, заявили онодї, що з огляду на се, що викладова саля не може помістити і половини записаних на виклад, перестають учащати на виклади проф. Гальбана, аж доки лїкарский видїл не постарає ся о відповідну салю. Вчера мало відбути ся загальне віче медиків, на котрім була порушена також справа амбульторії проф. Ярошa, котрий з таким трудом придбаний для львівского унїверситету, доси не може розпочати викладів з причини недостачі поміщеня для амбуляторії.

— **Женщини а правничі студиї.** З Відня доносять, що онодї була у мінїстра просьвіти Мархета депутация женщин і предложила ему мемориял в справі допущеня женщин до правничих студий. Мінїстер відповів, що він є прихильний для тої справи, а віденьский унїверситет на то годить ся. Однак перед наконечним рішенєм справи мусить ще спитати инші унїверситети.

— **Напад на банк.** На комерцияльний банк в Будапештї напали онодї в білий день якісь два опришки з револьверами в руках і зрабували 46.000 К, які саме тодї мав в руках шеф касового віддїлу. Урадники так були перестрашили ся, що піднесли „руки в гору“, як сего хотїли опришки і не кричали. За опришками, які відїхали самоходом, пропав спершу слїд. Поліция назначила 1.000 К нагороди за викрите злочинців. Останні вісти подають, що поліция вислїдила опришків. Оден з них називає ся Пяскевич а другий Антоневич, який признав ся до нападу. Пяскевич виперає ся вини. Заграблених грошей, крім кількох сот корон, доси не найдено.

— **Зміни віроісповіданя.** В вересни с. р. змінило у Львові віросповіданє 53 осіб, а се: 38 греко-кат., 7 римо-кат., 5 мойсеєв., 3 евангел. і 1 безвірок. Зпоміж них пристало до: римокат. обряду 43, до греко-кат. 3, до евангелицк. 5, до безвірків 2. Найбільше, як бачимо, втратив наш обряд — 35 осіб.

— **З львівского унїверситету.** Проф. Днїстряньский, з причини свого посольства до держ. ради, відкликав заповіджений на сей зимовий піврік виклад австрийского права приватного ч. I. Сей виклад (9 год. тижнево) переняв на себе проф. Стебельский, який також викладає австрийске право карне.

— **Видавнича комісия тов-а „Просьвіти“** розглянула дня 29. с. м. справу обсади місця редактора видань товариства, о яке старає ся заголом 17 компетентів. По дискусиї над становищем редактора видань та їх евентуальною реформою, особливо що до „Письма з Просьвіти“, порішено не полагоджувату конкурсу, поки не вияснить ся справа дальшої реформи видань товариства. Задля сего комісиа постановила звернути ся м. и. до кандидуючих на становище редактора, щоби на письмі подали ще перед 1-им грудня с. р. свій плян веденя видавництв товариства.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о годинї 7½ вечером. Білєти продає раніше „Народна Торговля“ а в день вистави від 5. веч. каса театру).

В суботу дня 31. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галевийого. Гостинний виступ п. Шляфенберґа.

В недїлю дня 1. падолиста о год. 3. по пол. по знижених до половини цїнах „Сватанє на Гончарівцї“ народна оперетка в 3 дїях Гр. Квітки Основяненка. — Вечером о годинї 7½ „Чумаки“ комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 27. жовтня 1908.

В дальшій загальній буджетовій дискусиї промовляв пос. Стан. ґр. Тарновский. Перейшовши останну історию народного відродженя Польщі, звернув бесїду на рускопольскі відносини, бажаючи згоди між обома народами. Однак поки що не бачить крім пос. Короля нїкого, з ким би міг говорити про ту згоду.

Потім промовляли ще два ґенеральні бесїдники: пос. Вітос »проти« і пос. Лєо »за«.

По скінченю ґенеральної дебати зажадав слова при фактичних спростованях пос. Король. Позаяк зміст єго заяви подали польскі часописи фалшиво, то тут подано, що він на запит висловлений консервативним бесїдником проф. Яворским що до відосібненя п. Короля в своїм клюбі заявив, що провідні думки своєї промови він предложив був на повнім засїданю свого клюбу, що з тими єго поглядами клюб зовсїм зсолїдаризував ся, та що уповажнив бесїдника промовляти в соймі іменем цїлого клюбу. В виду того те, що він сказав, не було єго голосом ідеальним, але за мовою єго стоять члени єго клюбу. — Заяви сеї слухав голова голова »русскаго клуба«, пос. Дудикевич, котрий говорив онодї іменем клюбу зовсїм що иншого як др. Король.

Ґенеральний справоздавець пос. Мілєвский зазначив, що з промов пп. Олесницкого і Короля пробивала надїя до згоди. З жалем за те мусить вказати на промову пос. Макуха, в якій проявив ся безпощадний радикалїзм.

На вечірнім засїденю того дня посол Кендзьор предложив внесеня буджетової комісиї в справі краєвої запомоги для навіщених живловими нещастями в квотї 1 міл. корон, а крім того зажадав від центрального правительства 5 міл. безповоротної запомоги і 5 міл. корон на безпроцентові позички. Надто комісия жадає прискореня публичних робіт при дорогах, при реґуляциях рік і т. д.

Над тими внесенями промовляло кількanайцять послів.

Засїданє дня 28. жовтня 1908.

Сойм ухвалив дозволити повіт. радї в Долинї затягнути позичку 40.000 К на повіт. шпиталь в Долинї, приняв §§ 71—75 ловецкого закона і вибрав 8 членів видїлу гал. каси ощадности на 3 лїта. Між ними з Русинів є др. Ярослав Кулачковский, директор „Днїстра“.

Заступниками членів кр. видїлу вибрані з цїлого сойму: Стан. Єнджейович, Йос. Ганчаковский і Октав Саля.

На вечірнім засїданю прийшов на дневний порядок звіт кр. видїлу з продажи соли в 1907 р., який принято по довшій дискусиї, почім приступлено до подрібної дискусиї буджетової. При рубриці „репрезентация краю“ пос. Скварко жалував ся, що в комісиях заборонювано руским послам промовляти в рускій мові. Потім принято сю рубрику без зміни.

Засїданє дня 29. жовтня 1908.

Забрав голос ґр. Станислав Тарновский:

Добігає до кінця 60-тий рік володарства Найяснїйшого Пана. Рідке є володарство так

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 183.

Перші початки дїяльности Григорія Купчанка.

(Дальше).

Тому то в листї з 1874 р. (28. р. вересня) питав ся Купчанко В-а: „Будьте так добрі, написати менї, що Ви нового чули в Київі, чи були там з п. Драгомановом, з Русовом і другими професорами, членами „Юго-Зап. Отдѣла Имп. русскаго геогр. Общества“, в которе общество я дописую яко член-кореспондент?“

І. В. приготовляв тодї до друку календарь Рускої Бесїди в Чернівцях на р. 1875; отже Купчанко писав єму в тім самім листї:

»Посилаю Вам при сем мою комедийку »Недїля в селї«, котру я написав для Вашого календаря. Як думаєте, шо она має яку небудь вартість, то будьте такі добрі скомпонувати для поодиноких співів (куплєтів) ариї, т. є музику і може би могла бути сія комедийка представлена в театрі директора Бачиньского, яко „Коміческая оперетка“.

Єсли би Ви не могли єї напечатати в календари, то будьте так добрі, мене о тім увідомити письменно.

Картини „Русскіе крестьяне въ Буковинѣ“, призначенимі для календаря уже готові і удались дуже хорошо“.

До сего листу долучена також довга поезия Гр. Купчанка п. з. Тарасів сон, інтересна не з артистичного боку, а як документ для характеристики Купчанка. Із сеї поезиї видко, що хоч К. уже 1874 р. сидїв на двох стільцях (росийськім і українськім), але не було ще в него ненависти до України. Сказано в поезиї, що Тарас (Шевченко) сидїв у тюрмі на Сибіри »за любов до народу« і раз мав сон, що до віконця єго келії прилетїли чорний орел, білий лебідь, воробчики — і він усїх питав ся, що чувати в Україні. Ті не знали сказати, аж прилетїв соловій і сказав:

Рускі дїти в Україні
все жиють єще в неволї,
за тобою всї сумують,
нарікають на недолю.

Но ти, брате, не смути ся,
а спустись на волю Божу,
хоть і всї тебе оставлять,
Бог один Тобі поможе!

Незабавом прийде время,
тебе пустять на свободу,
ти ся вернеш в Україну
к дорогому свому роду.

Там знов будеш, як бувало,
к Україні думи слати,
о Сибіри, о неволи,
о недоли споминати“.

Не так потім писав Купчанко. Любив він працювати, мав талант, особливо популяризаторский, але не мав характеру...

Воробкевич не взяв до календаря віршів Купчанка. Тимчасом календар появив ся і про него пише Купчанко в листї з 1874, 21. листопада до Із. В-а:

„Прехороший Ваш календар я получив. Дякую Вам із цїлого сердця за Ваше вниманіє. Будьте так добрі, прислати менї 5 екз. — А до о. Наумовича пішліть 40 штук Вашего календаря і то 20 для русских послів, 10 для общества „Русская Основа“, а 10 для общества „Буковина“.

Прошу Вас дуже мило, прислати менї всї ті стишки, що я Вам послав був для календаря, бо я хочу їх употребити десь інде, а у мене їх нема. Также пришліть менї як найскорше мою комедийку, я її напечатаю і потім знов до Вас відошлю, аби Ви докінчили музику. Та комедийка мусить бути напечатана в моїм „Алманахѣ“ на 1875 рік, призначенім для русского народа в Буковинї. Отже для того то я потребую так скоро мати рукопись. А в альманахі уже буде напечатано: „Комедийка Григорія Купчанка, музика Ізидора Воробкевича.

(Дальше буде).

довге, а ще рідше так шляхотне. Стоїть та стать, як взір Монархи, як тип, олицетворене, бодай чи не одиноке на сьвіті, монархічної засади і достоїньства, злучуючи сьвідомість свого Маєстату свого права зі сьвідомостю свого обовязку, а монархічне пошановане Своєї Корони з рицарским пошанованєм свого слова. Схиляють ся перед Ним зі всюда з цілого сьвіта голови, з почутєм чести, тим глубшим, що ті довгі літа володарства були не лише рядом старань невідлучних від всякої управи, але і великих нещасть і болізний, зношених все з силою духа, з покорою перед Богом, з достоїньством перед людьми, з посьвятою себе самого для свого обовязку. Чолобитність складають зі всіх сторін всего сьвіта. Від нас належала ся рівно з иншими, але більше чим від инших, перед иншими, бо маємо свої окремі обовязки вдячности супроти Найясн. Пана.

В історії сего краю Імя Єго записане як імя правдивого добродія.

З тих причин бесідник вносить, щоби сойм ухвалив:

„Сойм вишле депутацию до Найясн. Пана в цїли зложеня Єму чолобитности в 60. роковини Єго володарства. Сойм просить свого маршалка, щоби уложив лїсту членів тої депутациї і предложив ей соймови“і (Оплески).

Наглячість сего внесеня ухвалено, а само внесенє однодушно принято.

З черги приступлено до звіту комісиї адмінїстрацийної в справі деяких змін в будівельнім законї для сїл і місточок. Між иншим ухвалено, що кождий новий будинок при дорозї може бути поставлений найменше на 5. м. віддаленя від сусїдного ґрунту. Нові будинки на місце давних розвалених або спалених могуть станути в меншім віддаленю від межі, єсли повіт. видїл признасть убожество властителя. Стодоли можна будувати на 30 м. віддаленя від инших будинків.

Потім приступив сойм до подрібної дискусиї буджетової, а се до рубрики II „заряд краю“.

В тій справі промовляв на вечірнім засїданю кр. маршалок ґр. Баденї в оборонї перед замітами пос. Адама що до урядованя в кр видїлї. Пос. Скварко виступив з жалобою на гром. уряди, замічуючи, що руским меншостям в громадах діє ся кривда. Бесїдник вказав на неполагоджуване виборчих протестів, та на надужитя повіт. видїлів, люстраторів ітп. По п. Стапіньскім промовляли пос. Макух і Старух виказуючи лиху господарку по селах. По ухваленю II рубрики, сойм приняв по короткій дискусиї також III (санїтарнї справи) і IV рубрику (добродійність), почім маршалок о 11·50 год. в ночи замкнув засїданє і назначив слїдуюче на нинї.

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

Бремергафен, 27./VIII. 1908.

На палубі пароходу „Main“ (Мен).

За годину їзди з центрального двірця єсьмо в Бремергафен.

Лїс щоглів, звуки корабельних свиставок, накликуваня мораків, шум білих крил тисячної громади білих мев, кількасот людий із ріжних сторін сьвіта, случайний воляпік мішаючих ся мов, горячковий рух, ладованє почта, всїданє пасажирів, взявши те усе разом нечуване вражінє, котре ще не може льоґічно впорядкувати ся.

А море шумить, стогне, грає...

Вже внесли і мої пакунки під Н-р каюти 405. Оставляю усе иншe до полагоди на потім, а тепер виходжу на поміст. На помостї біганина. Одні прощають ся з другими, бажають собі щастя, із берегу повівають білі хустки, а на палубі музика грає пращального марша і море грає...

Над Бремою сьвітить сонце, золотом і теплом капає ще лїто, схиляють ся дерева під вітром, кричать червені комини, сїючи по полях пасмуги диму, а тут грає море, дивне море, а по ньому походжає мелянхолїя.

Мережані филї то цїлують беріг, то обнимають єго за ноги, то відвертають ся з поворотом, кладучи ся одні на других, біжать по плесови, а біжучи грають, дивно грають, страшно грають... а сонце ломить ся на них опалями, туркусами, ізмараґдом та показує чуда-дива в їх внутрах.

Та море грає... грає...

Дитирамбічні тексти нечуваної пісні несуть ся по морю, а звуки якісь нескінчені недосказані вливають ся у таємну симфонію, що серце дивує і тугою поїть.

Гей то море грає... грає...

А думи мої, мов у останне, летять там до вас, брати мої, та кажуть вам: прощайте!..

Задзвонив дзвін, заграла корабельна труба, озвав ся сильний, переймаючий свист, висипав ся чорний дим із комина, відлучають корабель від линв, All right (ol reit) та й пливем...

Простягають ся ще раз сотки рук у повітря, посилають собі поцїлуї, пращають себе взаїмно, лишень я сам, сам одинак, як палець... Кілька осіб із берега звертаєть ся прямо у мою сторону та кличе голово: adieu!... adieu!... А менї у тій хвилї біль зморозив серце, важкий біль, та очі залились слїзми.

Пливем майже незамітно. Сїріють доми, дерева, щогли у пристани, меншають та блакитнїють у просторі. Филї різані кораблем розплюскують ся по обидвох сторонах та великими перлинами зливають ся з морем оксамітним, сріблистим, ізмараґдовим.

А воно безнастанно грає, а що раз то інші пісні, а що раз то дивнїйше, сильнїйше... Відай чи не сердить ся на людий, що осьмілились сїсти на єго зеркалї та псувати ігру єго филь-чарівниць.

Іще бачу з палуби, як море підходить і лиже жовтий беріг, як виблискують на сонцї єго хрустальні каплї, як потім падуть у незмірену пропасть смутку, чорну, невмиту. А над нами синїють блакити неба, а довкола нас шумить море, стогне, плаче, грає..

Із далека ще чую, як котять ся блескучі филї від берега, як важко дихають та бють ся зі собою, а голоси від них йдуть, як далекий грім.

Легесенькі човни з вітрилами і без вітрил гойдають ся від сторони берега на морі. Прощаємо їх руками. Тепер пливем скорійше. З під Main'а бризкають сріблисті каплї, сьвітять до сонця, як брилянти, шумує піна, а довгі, білі смуги біжать із обох боків пароплаву, наче два гучаї. По пів годинній дорозї стає пароплав, бо припливає до нього менчий „Glückauf“ та відбирає останню почту. Glückauf! гомонять голоси по палубі, одні другим подають руки, здоровлять ся та наш пароплав знов в дорогу. Дай Боже щасливо!...

Тепер доперва входжу до моєї каюти розглянути ся та впорядкувати свої річи. Не може відразу освоїти ся з тим новим мешканєм, що робить на мене вражінє малої клїтки на великого птаха. При тім познакомляю ся з трема сусїдами, з котрими прийде менї жити цїлих дванацять день, та разом у тій клїточцї спати. Представте собі, 50 метрів кубічних на чотири особи. По одній сторонї два ліжка і по другій два, одно над другим, то лишень щастє, що я не високий, бо ліжка дуже короткі. Однак ся каюта є для чого иншого найлїпша, а то для того, бо лежить в самій серединї корабля та найшенше гойдає. Між ліжками вмивальня, зеркало, каравка, шклянки, під ліжками складає ся валїзу і малі пакунки, більші ідуть до віддїлу пакункового.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 30. жовтня.

Будапешт. Дневники потверджують вість, що ґр. Юл. Андраші не дістав вступної санкциї для свого проєкту виборчої реформи. Цїсар не згодив ся на плюральність і поручив переробити проєкт. Єсли ґр. Андраші не внесе проєкту виборчої реформи в призначенім речинци, то буде мусїв уступити.

Сараєво. Будучий сойм боснїйско-герцоговиньский має складати ся з 80 послів, 52 вибраних 28 вірилїстів. Між ними має бути: 25 православних Сербів, 24 магометан і 19 католицких Хорватів.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Прїхали дня 30. с. м.: Антонїя і Іванна Залуцкі, Бураківка; Теодор Мельничук, Ярослав; Денис Сумик, Волосів; Келестин Костецкий, Чернівці; о. Алексей Слюсарчук, Рунґури; др. Мирон Яюс, Сокаль; Мирон Залїтач Жовтанці; Мария і о. Іван Яворскі, Стрільбичі; Яків Рабінович, Перемишль; Йосиф Імердавер, Дрогобич.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142,108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К	1,003.364·—
„ резерви премій	„	613.720·—
„ спец. на звороти	„	50.939·—
„ на ріжницю курсів	„	3.437·—
„ резерви специяльної	„	35.000·—
„ емерит. урядників	„	218.364·—
инші фонди заосмотреня	„	40.000·—
Разом сума	К	1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 239. Львів, неділя дня 19. жовтня (І. листопада) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—

Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Промова д-ра Евг. Олесницкого

виголошена в галицкім соймі підчас буджетової дискусиї дня 24. жовтня 1908.

(Конець).

В послїдних лїтах проявилась зі значною силою протируска тенденция в адмінїстрациї ц. к зелїзниць державних. Я вже поминаю тяжкі сцисиї з рускою публикою що до уживаня руского язика, які родять скарги підношені майже щоденно Русинами подорожуючими, а підношу головно се, що робить ся ріжниця в приниманю слуг і робітників зелїзничих як також ремісників варстатових при зелїзницях і що Русини під тим зглядом суть упосліджені. Жалувано ся недавно перед мною, в однім з міст, де суть варстати зелїзничі, що як Русин хоче дістатись на робітника, мусить змінити обряд. Не можу сконстатувати, чи таке услівє було виразно поставлене, але констатую, що в дотичних сферах є така опінїя. І не лише в тій, а в усїх майже областях і сферах житя публичного панують подібні відносини і подібний настрій.

Знаменним є факт масового переходу з обряду грецкого на латиньский, який довершує ся в теперішнім часї так в столици як і на провінциї. Видно отже, як сильний той антируский напрям, коли сягає він аж в таку інтерну сферу, якою є віра і обряд.

А супроти того съмішним видає ся підношений оклик з сторони польскої — охорони меншости польскої в східній части краю. Відносини ті показують, що нам би радше треба думати про охорону більшости рускої. Серед таких обставин полїтичних, серед такого настрою зібрав ся сегорічний сойм.

Серед таких обставин ми члени руско-українського клюбу прийшли тут, вислані руским народом, котрий хоче нас бачити і чути речниками всїх тих тяжких болїв, які що раз тяжше налягають его душу. Супроти сего стануда перед нами живо й квестия нашої тактики в тім соймі і ви бачите, панове, що мимо всеї злоби дня — внесли ми в сойм сей позитивну мериторичну працю, що представивши соймови наші найжизненнїйші постуляти, піддержували їх дорогою чисто парляментарною, що сойм сей перебув ту сесию серед зовсїм инших обставин, як звичайно перебуває її сойм в Празї або Люблянї — хоч не бракло голосів в суспільности нашій, котрі раді би бачити нас на зовсїм иншій дорозї.

Від вас, панове, від біяьшости сойму сего залежить, якою дорогою ми йти маємо дальше, а в дальшій консеквенциї який погляд під тим зглядом запанує в нашій суспільности.

Сойм сей є в можности пересьвідчити нас і загал наш, що в его інтенциях не є наше винародовленє, анї наше упосліджене економічне — треба однак доказів на се в однім і другім напрямі. Треба, щоб загал наш відчув і вірив в сю зміну, щоби кождий Русин в краю відчув се, що він не є інтрузом на тій земли — а горожанином рівноправним.

Коли в соймі є дїйсно добра воля довести до яких будь можливих відносин, то вже часткове їх полагодженє було би її сьвідоцтвом — цїлковите полишенє їх булоб доказом противним, а обставина та зовсїм не моглаб скріпити у нас пересьвідченя, що є доброю та тактика, яку ми вибрали і якої доси придержуємо ся і не моглаб виєднати нам її апробати серед нашої суспільности.

З становиска соймової більшости супроти нас пливуть ще і дальші консеквенциї. Чуємо наріканя на се, що справа нашого міжнародного спору находить свій відгомін в парляментї. Так є дїйсно, однак не робимо ми сего з приємности, не робить се нам нїякої сатисфакциї, до сего приневолює нас конечність, прикра конечність, спричинена сим, що тут в соймі наші найсправедливійші жаданя розбивають ся о тверду скалу відпору більшости, або є зовсїм ігноровані.

Від сего сойму отже знов залежить, чи в будучности маємо стояти там як дві против себе звернені ворожі сили, чи може злученими силами добивати ся постулятів, конечних для економічного піднесеня нашого краю.

Се друге певно для нас було би і приємним і пожаданим більше — однак не нам, слабій тут меншости — а могучій більшости сеї палати рішати, чи будуть наші бажаня і конечні потреби тут на стілько заспокоєні, щоби тая перша дорога стала для нас вже злишною.

Волїлиб ми також, мої панове, полагодженє відносин наших тут в краю без посередників. Кожде таке посередництво, як учить досьвід, дорого коштує одну і другу сторону. Коли однак становиско, яке ви займете, коли настрій цїлої нашої суспільности і її опінїї публичної в тім напрямі поставить нам девізу дантейску »lasciate ogni speranza", то не може чудовати нїкого, що ми яко живий орґанїзм, маючий живі потреби, які мусять бути заспокоєні, шукаємо за посередниками і приймаємо посередництво. Се є тверда necessitas — яка нас приневоляє до того, але вірте панове, що радо зрезиґнуємо на всяке посередництво, коли лише зможемо заспокоєнє наших конечних потреб без него осягнути.

А стоять перед нами тут на дневнім порядку як раз тії справи, від котрих відповідного порішеня те заспокоєнє потреб наших залежить.

На першім місци між тими справами стоїть виборча реформа, котрої скоре, а справедливе полагодженє означили ми вже на першім засїданю сеї сесиї яко перший і головний обовязок сеї палати. Біжуча сесия минає і минає без ухваленя сеї реформи виборчої — без видатного навіть посуненя вперед праць комісийних. Також і гороскоп, який представляє нам проєкт лївиці так що до основ нової ординациї як і що до ключа роздїлу мандатів між польску а руску народність не є того рада, щоб успокоюючо вплинути на нас і наш загал, а то тим менше, позаяк представляє він для нас далеко некориснїйшу пропозицию як ординация виборча парляментарна.

Належалоб над тим більшости соймовій добре застановити ся, чи є се річию полїтичною, з огляду на будучність пожаданою, щоб руский нарід бачив все корисніїшу для себе констеляцию у Відни, чим тут, чи противно інтерес обох народів не вимагає того, аби він тут почув ся рівноправним горожанином.

Від сеї квестиї, від реформи виборчої — залежить в першім ряді управильненє наших міжнародних відносин, а тим самим і дальша судьба і будучність краю — тож не можна дивувати ся, коли та палата, трактуючи справу ту так, як доси, стріне ся з дуже рішучим напором з внї, котрий може її поставити в положенє примусове.

Честь сеї палати, честь наша посольска велить нам випередити сей напір і показати суспільности, що ми доросли до задач хвилї сучасної — що уміємо прозорливим оком глядїти в будучність і що здобудемо ся на ухваленє реформи не лиш для потреб і відносин нинїшного дня, але також для потреб і відносин найблизшої будучности.

Послїдний рік зазначив ся піднесенем нових окликів полїтичних, під якими деякі сфери з ріжнородних славяньских народів видвигнули справу славяньскої взаїмности і дали почин до зближеня і порозуміня на тій основі між доси осторонь стоячими або навіть ворожими.

Славяньска ідея, се оклик великий і поважний і кождий з нас щиро бажав би того, щоб прийшов час, в котрім славяньство відограло би достойно і з відповідною силою свою ролю і сповнило свою місию в істориї.

Взаїмности славяньскій, зближеню Славян і ми не противні, а зовсїм щиро прихильні. Традиция минувшости нашої вказує як раз серед нашого народа орґанїзациї, маючі на метї славяньску федерацию, оперту на рівноправности всїх славяньских народів. Такою орґанїзациєю було на Українї в половинї минулого столїтя Кирило-Методиївске брацтво, в котрім брали участь перші піонєри нашого национального відродженя, а з словесною спадщиною найбільшого нашого поета наслїдили ми горяче бажанє, висказане ним в словах: щоб »усї Славяни стали добрими братами і синами сонця правди".

Коли однак славяньска взаїмність а за нею загальне Славянство в будучности, не має бути лише фантазиєю, то мусять бути полагоджені передовсїм відносини між тими Славянами, котрим доля і істория велїли жити з собою нерозлучно.

Безвартна приязнь з сусїдом далеким, коли нема її з сусїдом близьким.

А доси в тім як раз Ахилева пята взаїмности славяньскої, що Славяни люблять ся лиш з далека, а з близька їдять ся. (Сьміх. Пос. Стояловский: То правда). Там, де судьба велить жити поруч себе в одній хатї, всюди між ними відносини неупорядковані, всюди майоризованє слабших сильнїйшими. Так єсть між Великорусами й Русинами, так єсть між Сербами й Хорватами, між Чехами й Поляками на Шлеску і між Русинами й Поляками в Галичинї. Сей сумний факт спиняє здїйсненє місиї Славяньства в істориї, і длятого, хто щиро підносить ідею Славяньства і хоче стати її речником, нехай стремить передовсїм до упорядкованя відносин між тими народами славяньскими, які живуть разом поруч себе. А се в першім рядї відносить ся до наших руско-польских взаємин. Нас доля поставила не лиш поруч себе, але в суміш з собою, а спір міжнародний дійшов до крайности. Без его полагодженя немислима і для народа польского яка будь славяньска полїтика. В який бік зверне ся він в тім напрямі, які будь навяже відносини, все між Польщею а кождим иншим її союзником стояти будемо ми, руско-украïньский народ і все полагодженє відносин з нами буде конечним услівем успіху всякої дальшої акциї. А полагодити сей спір можна нинї лише дорогою рівноправности, не лиш теоретичної, але і в дїйсности строго переведеної.

Ексц. Маршалок, отвираючи сесию, покликав ся на приміри, що в однім і тім самім краю можуть без шкоди для себе розвиватись дві народности.

Знаю, що є такі приміри, але знаю, що там, де они є, прим. в Швайцариї, панує повна рівноправність, нема супремаций, нема народів більше і менше вартних, а кождий з них має всї услівя до житя і розвою потрібні.

Сотворять панове ті услівя рускому народови в нашім краю, та будемо мати ті ідеальні відносини, о яких згадав Єго Ексцелєнция. Нинїшний стан фактичний дуже далекий від сего ідеалу і нинїшне положенє народа нашого так далеке від рівноправности, нинїшні відносини наші так далекі від панованя права і справедливости, що серед них руска репрезентация, хотячи бути вірним речником свого народа, не може при буджетовій розправі через голосованє за буджетом давати доказ вдоволеня рускої народа з істнуючих відносин і довіря его до сего сойму і тих сфер, які грошем буджетовим орудувати будуть. І для того заявляю іменем моїх товаришів, що будемо голосувати проти буджету. (Живі оплески. Бесїдникови ґратулюють).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Внутрішнє положенє в Авсртиї все ще вельми неясне. Поки що полагода мінїстерского пересиленя відрочена до відїзду цїсаря Вільгельма з Шенбруну, а нема сумнїву, що мінїстер Прашек уступить, а можливо також що й мінїстер Фідлєр піде за ним. В такім случаю імовірно на їх місце будуть покликані два висші мінїстерскі урядники, щоби не доводити до пересиленя цїлого кабінету, хоч і се після всякої імовірности не дасть ся обминути.

Одначе домаганя нїмецко-вольнодумних дневників з N. fr. Presse на чолї, щоби конче покликати до керми урядниче мінїстерство, не находять прихильників навіть посеред нїмецких вольнодумців в Чехах.

Заострене внутрішнього положеня злагодило ся троха наслїдком втихомиреня в Празї. Уличні галабурди не повторили ся вже, а Прага представляє вже звичайний вигляд. Зате проявили ся уличні галабурди в нїмецких містах Брікс, Авсіґ, Зац і ин., де нїмецкі товпи нападають ческі меншости. Таким способом поправило ся становище Чехів, бо вже тепер Нїмці не можуть відгривати ролї неповинних ягняток.

Віденьскі часописи Reichspost і Vaterland виступили з дуже важкими закидами проти міністра Кошута і мадярских независимців, вказуючи на се, що в часї мінїстерства бар. Феєрварого они пособляли великосербскій аґітациї проти Австриї та підпомагали нетілько грішми але й оружєм.

Сї яскраві закиди піднесені в згаданих а повторені в консервативних угорских дневниках, викликали вражінє в міродатних кругах. Супроти тих закидів мінїстер Кошут виступив у віденьских вільнодумних дневниках з запереченєм, називаючи се прямо неправдою і і кертичною роботою зверненою проти него і независимців і випирає ся, начеб він пособлював яким небудь способом великосербскі змаганя. — Тимчасом Reichspost, котра також подала ті запереченя, зазначує, що она виступить з ріжними доказами поданих закидів. Нема сумнїву, що кошутівці були в звязи з хорватско-сербскою коаліцією, в котрій грав вельми непевну ролю посол Супило, відомо також, що мадярский пос. Ленделъ їздив до Білгороду і там промовляв, а колиб сї закиди показали ся вірними, то в сїй хвилї не дасть ся навіть обчислити, які досягглі послїдовности малаб та цїла справа.

Становищу коалїцийного мінїстерства та справа вельми немила, а оно і з того боку вельми трудне, бо ґр. Андрашому не повело ся виєднати згоди монарха на плюральну систему виборчої реформи і се може дати привід до мінїстерского пересиленя і уступленя що найменше ґр. Анрашого. Навіть мінїстер-президент Векерле є противником явного голосованя, яке бажав би крім плюральної системи задержати ґр. Андраші. З иншого жерела тимчасом звіщають з Будапешту, що ґр. Андрашому повело ся, приєднати для плюральної системи социял-демократів обіцянкою, що они дістануть 25 до 30 мандатів.

Заграница.

Посланництво мінїстра Ізвольского, як висловлює ся французке дневникарство між тим париский Figaro, було безуспішним і невдалим. Ми вже згадували про вельми прихильне і щире для Австриї відручне письмо президента републики, котре нашому монархї привіз до Будапешту французский амбасадор з Відня. Дневник Figaro з нетаєною радостю розписує ся про ударемненє макіявельских змагань анґлїйского держ. секретаря Ґрея і мінїстра Ізвольского і вказує на те, що Нїмеччина сьвітло сповнила свій обовязок супроти Австриї, не подавши своєї руки до морального реванжу за сьміло осягнений Австриєю успіх. Франция готова би була отже без нїякої двозначности довести до порозуміня між Австриєю а Росиєю.

Figaro зазначує, що невдача Ізвольского виявила ся іменно в тім, що ему не повело ся в Берлінї осягнути навіть такого успіху, щоби Нїмеччина обняла ролю посередника і усунула ріжниці в поглядах між становищем Австриї й Росиї. Осягнено порозуміне лише в болгарскій справі, а видимим знаком сего є висилка однозвучної ноти представниками Анґлїї, Франциї і Росиї до болгарского правительства, в котрій ему дораджують післати свого представника до Царгороду для виєднаня признаня независимости Болгариї і порозуміти ся з Туреччиною що до певної за се винагороди.

Нїмеччина і Італїя згодили ся на ту ноту і нема сумнїву, що дійде до порозуміня між Туреччиною а Болгариєю, а що положенє полїтичне поправило ся, доказом того розпущенє 75.000 болгарских резервістів.

Цар Фердинанд відкриваючи престольною річию собраніє д. 28. с. м. вказав на мирні змаганя Болгариї і з великим притиском зазначив незвичайно торжественне приняте его цїсарем Франц Йосифом в Будапештї, в чім болгарский нарід може бачити велику прихильність Австро-угор. монархії.

Сербія зазнала великого розчарованя не лише наслїдком дипльоматичних поїздок своїх висланників, але й наслїдком безвиглядної поїздки королевича до Петербурга, де він не дізнав офіцияльного повитаня на двірци, анї не діждав ся устроєня торжеств в его честь, чим Росия бажала зазначити свою невтральність супроти Австриї. Королевич міг вперити ся в Петербургї, що там не рушать пальцем в оборонї Сербії і Чорногори і що не може бути навіть мови про якенебудь відшкодованє вимагане сими державами наслїдком злуки Босни.

Отся безуспішність і безвиглядність Сербів в заграничних заходах не є вже тайною для населеня в Білгородї, котре виявляє свое роздратованє нападами уличної черни на склепи австро угор. купців. Не тілько не допускають покупнів до тих склепів уставлені перед ними вартівники, але товпа намагала ся оден склеп підпалити киданєм до середини віхтїв наповних нафтою.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Йоіла пр.; римо-кат.: *Всїх Сьвятих.* — В понеділок: руско-кат.: Артемія вмуч.; римо-кат.: День задушний. — Ві второк: руско-кат.: Іларіона; римо-кат.: Губерта.

— **Преосьв. Епископ др. Хомишин** виїде завтрішної неділї до Риму.

— **Торжество роковин Унії з Римом.** Завтрішної неділї відправить Є. Ексц. Митрополит Шептицкий в архікатедральнім храмі св. Юрія архиєрейску службу Божу о 9. год. рано в роковини Унії рускої Церкви з Римом. Підчас служби Божої Ексц. Митрополит виголосить проповідь.

— **»Земельний Банк гіпотечний«.** Комітет основателїв мав намір і надію покінчити цїлу субскрицию на акциї „Земельного Банку гіп.“ з кінцем місяця жовтня с. р. І справді субскрибовано до нинїшного дня вже 2.200 (два тисячі двіста) акций на суму 880.000 К; бракує ще однак до повної субстракциї 300 (триста) акций на суму 120.000 К. Понеже субскриция мусить бути в найблизших днях безусловно покінчена і дальша хочби недовга проволока могла би запропастити цїлу справу, для того всї Впов. П. Добродії і всї Хвальні Товариства, котрі розуміючи вагу справи-намірюють приступити до субскрипциї або побільшити число субскрибованих акций, зволять се зробити конечно в найблизших трех днях. Лїсти і заяви субскрипцийні як також задатки треба посилати під адресою Тов-а взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові ул. Ру-

ска ч. 20. — Хто би не дістав потрібних друків або потребував яких пояснень, зволить звертати ся під вказаною висше адресою. — *Комітет основателїв „Земельного Банку гіпотечного“.*

— **На „Народний Дім“ в Янові.** В вересни заснувала ся в Янові, городецкого повіта, філія ґімнастично-пожарного товариства „Сокіл“ і для забезпеченя розвитку тов-а постановлено вибудувати власний дім. О фонди має постарати ся окремий комітет, котрий звертає ся до всїх Русинів янівского судового повіта з просьбою, аби з кождої місцевости (села) приступали з удїлами в квоті 10 К, які можна сплачувати ратами. Збиранем удїлів має заняти ся місцевий комітет, котрий з початком кождого м'сяця відсилав би гроші до головного комітету в Янові на руки п. Теодора Пелеха, емер. капітана. Передовсїм сьвященики, учителї і заможнїйші господарі в янівскім судовім повіті повинні заняти ся тим патріотичним дїлом.

— **„Побольше дисциплини.“** В соймовім »русском клубі« проявив ся розлад між членами. Дудикевич, голова „клуба“, пре до Петера, а п. Король хоче зістати »старорусином«. Для здискредитованя сего послїдного „Ґалїчанїн“ надрукував его соймову промову в „малоруским нарічію“ з дашкованими „й“, яких вправдї й на вагу золота не найшов би тепер нїхто в »Ґалїчанїні«; редакция хотїла видко засоромити п. Короля, що не вміє по московски говорити і не завдала собі труду переложити промову на московске. В тім самім числї „Ґалїчанїн“ накивав пальцем у чільній статї »Побольше дисциплини« членам »русского клубу« за безголовє, яке в нім загнїздило ся. Оден тягне до лїса, а другий до біса, і — пише »Ґалїчанїн« — виставляють нас на сьміх і позорище та визивають в наших рядах прямо соблазнь. Два днї потім (вчера) »Ґалїчанїн« доніс, що др. Дудикевич зложив провід в »клубі«, але резиґнациї не принято. Колиб сесия сойму не кінчила ся сими днями, то булиб ми сьвідками може ще інтереснїйших подій.

— **Увязненє дефравданта.** З Відня доносять, що тамошна полїция увязнила Германа Атляса, офіцияла львівского уряду податкового, який підчас заступства касиєра, здефравдував 70.000 К, присланих яко податок гіпотечним банком, почім виїхав на відпустку і вже з неї не повернув. Спершу думано, що Атляс поїхав до Америки, але видко він мав инші плани.

— **Спійманє опришка.** До Львова приїхав оноді поїздом з Лавочного якийсь панок в середнім віці і замешкав в готели »Savoy«. Того самого вечера почав гість бавити ся по реставрациях на широку скалю. Фундував музиканткам вечері, розмітував гроші на всї сторони так, що звернув на себе увагу полїциї. По его арештованю найдено при нїм 410 К, але при ревізиї в готели найдено ще в его річах 5.160 К готівкою, золотий годинник вартости біля 1.000 К, шпильку з брилянтами і 2 перстені, а також бровнїнґ. При переслуханю він заявив, що називає ся Андрій Дрекслєр, є різником в Будапештї а має там свою реальність. Полїция в Будапештї на запит зі Львова відповіла телеґрафічно, що там нїхто не знає про різника Дрекслєра і властителя реальности. Отже ціла істория спійманого є видумана. Може бути, що сей пташок належав до спілки опришків, які онодї напали на комерцияльний банк в Будапештї, а в кождім разї совість мнимого Дрекслєра не є чиста.

— **Як виглядає рос. держ. рада?** Салю засїдань державної ради у Мариїньскій палатї значно перероблено. На задній стїнї почеплено знаменитий малюнок Рєпіна: „Ювілейне засїданє державної ради за приводом царским“. За помостом, що зроблений для президиї, наготовлено трийцять крісел для міністрів та представників уряду, не членів ради. Перед помостом стоїть катедра для бесїдників Навколо катедри шістьома рядками понаставлювано 220 кріселок для членів державної ради. Кріселка та столи в салї пообббивано темним червоним оксамитом, а підлогу вистелено зеленим сукном. Салю осьвітлює пять зеркал. Поза кольонадою, двома ярусами пороблено льожі. В низу лїворуч — льожа призначена для царскої родини, а праворуч для членів дипльоматичного тїла та для почесних гостий. У верхньому поверсї — лїворуч призначено льожу (на 60 душ) для членів державної думи. З верхніх льож нема приступу до членів ради. На перерібку салї пішло більш як 700 тисяч карб.

— **Переписка редакциї.** *Вп. О. В. в Д.* Спасибі сердешне за надісланє. Ми звернули бачність на потребу перепечатаня і обговореня сеї справи. Статю, про котру згадуєте, подамо перекладом, скоро лише буде місце заняте соймовими справами, а ще лежать і инші статї в нашій теці через се. Просимо нас не забувати.

Вп. П. Т. Б. в С. Ваш фейлєтон, спасибі Вам, також буде уміщений, але жде також з тих причин місця.

Вп. о. К. С. в Ж. Прислане дістали, спасибі, помістимо небавом.

Вп. о. М. Г. в Л. Простїть, що докінченє, за котре щиро дякуємо, троха ще буде ждати на місце.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о годинї $7\frac{1}{2}$ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля“ а в день вистави від 5. веч. каса театру).

В неділю дня 1. падолиста о год. 3. по пол. по знижених до половини цїнах „Сватанє на Гончарівцї“ народна оперетка в 3 дїях Гр. Квітки Основяненка. — Вечером о годинї $7\frac{1}{2}$ „Чумаки“ комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

— **Театр львівского „Сокола“** відограє завтрішної неділї „Не ходи Грицю на вечерниці“ народний образ зі співами і танцями в 5 д. Старицкого. Початок о 6. год. вечер.

— **Заупокійне богослуженє** в память бл. п. д-ра Омеляна Огоновского, професора львівского університету, відбуде ся дня 2. листопада о 9. год. у Успеньскій церкві у Львові.

— **Великий концерт „Львівского Бояна“** відбуде ся уже дня 5. падолиста с. р. в салї „Народного дому“. Крім усїх членів чинних товариства возьмуть також участь в концертї: славний оперовий співак барітон варшавскої опери п. І. Шиманьский, пянїст-консерваторист п. Тарас Шухевич, тов-о співацке „Бандурист“ і повна орхестра військова 15. п. п. з капельником Ковопаском. Хорами будуть дириґувати п. М. Волошин і п. В. Безкоровайний. Подаємо сесю коротку звістку головно замісцевим з тим, що білєти уже можна замовляти в книгарнї Шевченка. Подрібну програму оголосить „Руслан“ в понедїлок а ві второк появлять ся афіші. Проба з орхестрою відбуде ся уже ві второк 3. падолиста о год. $6\frac{1}{2}$ в комнатах „Бояна“, хтоб на сїй пробі не явив ся, не буде міг брати чинної участи в концертї. — *Видїл.*

— **З Печеніжина.** Читальня „Просьвіти» в Печеніжинї уладжує в неділю, дня 1. листопада с. р. аматорске представленє п. з. „Ілько Пащак“ (Четверта Заповідь), драму в 5 дїях Льва Лопатиньского.

— **З Теребовлї.** Заходом читальнї „Просьвіти“ в Теребовлї відбуде ся в неділю, дня 1. листопада в салї читальнї аматорска вистава 3-актової комедиї Гр. Квітки „Сватанє на Гончарівцї“. По представленю танцї.

— **З Тернополя.** Тов-о „Руска Захоронка“ в Тернополї уладжує в неділю дня 8. листопада с. р. вечерницї з танцями в салї „Рускої Бесїди“. Вступ від особи 2 К, від родини з 3 осіб 5 К. Добровільні датки приймає ся з подякою.

— **Іменованє.** Цїсар іменував надзвичайного професора на львівскій політехнїцї, Івана Левиньского, звичайним професором.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

(Дальше).

Ч. 184.

Із. Воробкевич у Київі.

(*З дневника Григ. Воробкевича*).

Від 18. до 30. серпня 1874 Ізидор був у Київі на історично-археольоґічній виставі. Я мав також їхати, але велика впертість з мого боку, а за мала заохота з боку Ізидора, до чого зрештою він зовсім не обовязаний, стримали мене від тої інтересної подорожи. Ізидор хвалить дуже положенє міста, Лавру і величаві церкви, особливо собор Софиї.

(Далї уступ з листу Із. Воробкевича до Олекс. Барвінського, писаного 1874, 25. листопада):

На вакациях їхав я попри Тарнопіль, до тебе душею злїтав я і тебе поздоровляв. Двох людий, котрі за мною їхали, просив я, щоби тобі уклонились. Не знаю, чи то здїлали. Хтїв я тебе посїтити, но зачувєм, що ти в той час знаходив ся в Шляхтинцях. Бог зна, ци буду колись в тій сторонї.

Їхав я тодї, братічку, в золотоватий Київ, у давну столицю нашої Руси, до того жерела, з котрого живущої води напив ся і котре мене одушевляло, одно і друге, добре і зле написати. Бачив я, братічку, Київ і на тоє я гордий! Бачив я сьвятиню, де Сагайдачний пробував; бачив я степи безкраї і батька Днїпра і ту сьвятую воду, котрою козацкі байдаки аж в Стамбул носились. У сьвятім Київі одного вечера, вертаючи ся із Лаври, сьвітив місяць ясненько, а Днїпро у туманах дрімав, а степ той широкий з курганами і могилами зачав колибати ся, і колисав ся, мов безкрайна нива з житом колосистим. Здавалось менї, що він наче віджив і всї з могил збудились і менї про минувшість тихцем повідали. Господи, як віджило моє серцо, а дух пробудив ся! Мене наче хтось вчарував, а перед очима минали, наче чуднокрасна фатаморґана тії буйні часи, о которих лиш думка нам споминає. І я засторопів, бачучи ті атамани і козаки, тую красу дївочу, тую твердую любов до неньки України. І то все і ще більше бачив я, мій братічку. Правда, що коротко то тривало, біля моєго готелю все то щезло.

Я протер очи і тяжко вздихнув, тихо до себе промовляючи: „Шкода, що сей чудесний сон так скоро минув ся і до моєї кончини радбим єго снити“.

З трох иньших листів, які відносять ся до побуту Із. В-а в Київі, довідуємо ся, що він хотїв там зорудувати Він просив професора Московского університету, Ниля Алекс. Попова, котрий був на археол. зїздї в Київі о змогу, ширити в Росиї свої церковні композициї і о такі самі твори росийских композиторів, здаєть ся, для духовної семинариї в Чернівцях.

Попов вдав ся за тим до проф. Московскої консерваториї, що того єрея Дмитра Василевича Розумовского, а той відновів Попову так (подаю переклад з росийского): „Просьбу о. Воробкевича не трудно виконати, коли тілько взяти ся до дїла так, як се потрібно при теперішнім ставї церковного сьпіву в Росиї.

Першу просьбу о розширенє творів о. Воробкевича можна легко сповнити публїкациєю від імени Славяньского комітету о продажи тих творів. Без сумнїву найдуть ся охочі, купити їх за звісну плату. До таких охотників прошу зачислити і мене. А що до уживанья творів о. Воробкевича при богослуженю в церкві, то після теперішних законів може єго дозволити або місцевий Епархіяльний архієрей або св. Синод, коли п. директор придворної капелї дасть добру оцїнку. „Славянскій благотворительный комитетъ“ готов у такім випадку віднести ся до св. Синоду.

(Дальше буде).

Галицкий сойм.

Засіданє з дня 30. жовтня 1908.

Відчитано спис петицій, зпоміж яких пос. Т. Старух поперав петицию М. Зеньчакової з Заланова в справі концесиї на стайню. Інтерпеляциї внесли: п. Куровець в справі прискореня будови і утвореня повіт. суду в Краснім (пов. Калуш), пос. Макух в справі обсади учит. посади в учит. семінариї женьскій в Перемишлї, п. Трач в справі будови мосту на Черемоши межи Кутами а Вижницею.

По ухваленю зміни будівельного закона для м. Львова що до 4-поверхових каменниць, палата приступила до дальшої буджетової розправи. При рубр. V. (просьвіта) пос. Рітєль вказав на переповненє середних шкіл і жадав спрямованя молодїжи до промислових і торговельних шкіл. Передовсїм се відносить сд до жидівскої молодїжи, яка пре ся до ґімназий і реальних шкіл. Потім бесїдник полємізував з кс. Стояловским, аж маршалок мусїв єго напоминати.

З черги вибрано членами кр. комісиї для рентових осель: п. Короля і п. Вітоса, а їх заступниками пп. Буйновского і Онишкевича.

В дальшій буджетовій дискусиї пос. Т. Старух жалував ся на нехтованє руского шкільництва народного і на переслїдуванє нар. учителїв Русинів, яким не вільно належати анї до руских товариств, анї читати руских часописий, єслп не хочуть бути що найменше перенесені Пос. Стапіньский не ставить внесеня на поправу долї нар. учительства, бо хлїборобский стан в нуждї і єго треба передовсїм ратувати. Вкінци жадав бесїдник плянового розміщеня в краю середних шкіл, аби улекшити селянам посиланє дїтий до шкіл. Пос. Думка жалував ся, що в школах вноюєть ся в руских дїтий легковажене своєї істориї. Пос. Макух зазначує, що рускі нар. школи замінює ся на польскі та що нема більшеклясових руских шкіл. Утраквізм в учит. семінариях не приносить рускій мові нїякого хісна.

На вечірнім засїданю промовляли пп. Адам, Бандровский і Мерунович, а вкінци віцепрезидент кр. ради шк. др. Дембовский. Бесїдник відповідав на виводи п. Рітля, що жидівску молодїж в середних школах трактує ся так само як християньску, заперечив тверджепя пп. Старуха і Макуха про переслїдуванє руского учительства та про обсаджуванє руских нар. шкіл силами, що не знають рускої мови і закінчив, що кр. рада шк. змагає до полїпшеня народної школи для добра краю.

По кількох фактичних спростованях послів сойм приняв рубрику V буджету і поставлені резолюциї.

Засїданє скінчило ся о 12·10 в ночи; слїдуюче нинї.

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

О першій годинї трубка дає знак, що до столу накрито. Іду до чиновника, котрий визначає місця до сидженя при столї та дістаю ч. 17. Менї до обіду дїйсно богате, страви смачні, прислуга чемна і скора. Находжусь в товаристві якоїсь американьскої родини.

В годину по обідї зриває ся великий вітер. Филї ростуть, небо чорнїє, кілька лискавок осьвічає простір, — буря на морі. Ігра моря зміняєть ся у якийсь страшний жалісний гук чи рик, корабель колише ся так сильно що годї встояти на ногах. Дістаємо приказ іти кождий до своєї каюти.

Та тепер доперва пізнає чоловік, який він маленький та безсильний супроти тієї природи, того розбурханого гнївом моря, що кидає великаньским кораблем, як лушпиною із оріха. Люди стоять на коридорах перед каютами та живо допитують ся, чи бурить ся море більш іще, чи вспокоюєть ся. Однак не отримують жадної відповіди. В зажурених лицях, в слезавих очах жінок читаєш страх і якусь нїму молитву, читаєш се, чого нїколи не добачиш ся тодї, коли щасно живеть ся. Тепер усї тут у внутрі пароплаву роблять щирими дїтьми одної тієї мами. Богаті забувають на свої майна та знижають ся до бідних а бідні не почувають своєї нужди, бо для усїх одно і те само питанє: чи щасливо минемо бурю?....

Але неслухняне море на просьби людий кидаєть ся безнастанно та високими боввапами, гудить так переймаючо та голосно, що сам власних слів не почуєш. Лишень від часу до часу свисне свиставка приказуючого та гудить труба на знак, що пароплав йде.

А море гудить і сердить ся що раз сильнїйше, що раз могутнїйше, а люди плачуть що раз більше, що раз щирійше молять Того, що їх сили сотворив.

Аж у пізний вечір, бачить ся, чи море втомилось власним гуком, чи змилосердилось над сплаканими людьми, бо перестало котити грізні филї, вигладилось темно-ґранатовим зеркалом, та лишень, мов сонне шепотїло якісь дивні, незрозумілі а таємні слова. Ясні зорі блищать на зводї, люди гуторять по вечері на палубі, люди розсьміяні, веселі, мовби нїколи не вміли плакати — море сплячи сонно грає, тихенько грає такі нїжні пісні, яких, брате, нїколи не вчуєш в наших гаях, лїсах.....

Із їдальнї долїтають звуки орхестри, та блискають сьвітла електричних лямп. На хвилину тихне усе, то знов сильним гомоном несуть ся »брава«, та знов починає орхестра іншу партию.

Я стою опертий об стовп на палубі, забуваю про море, про його ґранє, про його дива-чуда у внутрі. Нї сплю, нї мрію....

Бачить ся менї лишень, що я у мойому рідному селї на Великодних сьвятах, — зеленїють ся поля, тихесенько шумить лїс, а дзвони дзвонять... бачить ся менї ще той безжурний вік, ті хлопячі роки, що не знають смутків і болїв.....

Та поволї знов приходить сьвідомість, а із нею дивний жаль і туга, здаєть ся ізза тієї мелянходїї, що ходить по морю.....

Студений вітер повіває від моря, тишина усе на палубі та на коридорах, чути лишень міровий такт ходу машин, люди вже давно сплять а я ще гадаю про тії минулі хвилї, що нїколи не вернуть ся.

Мовби на одну хвилину збудило ся море, заграло, заплакало тихесенько та знова вснуло.

І я іду спати.

(Дальше буде).

Телеґрами

з дня 31. жовтня.

Опава. Сойм приняв вчера нову виборчу ординацию. Буде 55 послів, замість дотепершних 31. В загальній курії мають право голосованя ті, що мешкають два лїта в тій самій місцевости.

Софія. Властям донесено анонїмно, що на короля Фердинанда уплановано замах. Розпочало ся слїдство.

Прага. З ріжних міст в Чехах доносять про грізні демонстрациї Чехів і Нїмців, одних проти других. Полїция енергічно не допускає до взаїмних біятик.

Берно мор. Сойм вчера замкнено.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 31. с. м.: М. Кринюк, Краків; Б. Лїхтенштайн, Дрогобич; І. Борис, Бучач; І. Єлюк, Перемишляни; др. Я. Олесницкий, Дрогобич; В. Покришка, Підпечари; Д. Логаза, Підпечари; К. Шапіра, Краків; В. Метик, Борислав; Ф. Фрайденшуль, Тернопіль.

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на реліґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників в осїдком Чернівцї, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (2—5)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер"

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 про.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра" при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер" в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Горук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 240. Львів, второк дня 21. жовтня (3. листопада) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Ц ї с а р в е р н у в в неділю до Відня по двомісячнім майже побутї в столицї Угорщини. Події великої досяглости, які склали ся в тім часї, дали привід населеню Відня під проводом бурмістра др. Люеґера до торжественного привіту при вїздї монарха до літного замку в Шенбрунї і тим способом до заяви преданности і вірности.

Після повороту до Відня буде першим змаганєм цїсаря, довести мінїстерске пересиленє до полагоди. Втихомиренє в Празї викликало вправдї нові події в правительственних кругах, що полїтичний овид прияснив ся і се вважають в тих кругах навіть доброю познакою, що відставка не тілько цїлого кабінету, але й навіть відставка ческих мінїстрів дасть ся обминути. Але в дійсности не можна так рожево задивляти ся на се пересиленє і вважати мінїстерство бар. Бека безпечним. Праса вправдї втихомирила ся, але по краю в ріжних нїмецких містах прийшло до протических галабурд, а також спокій в Празї удержує лише численна жандармерия і полїция. Головне питанє, яке насуває ся мінїстерству, є іменно, чи оно вспіє в держ. радї обезпечити правильну законодатну роботу і полагоду деяких невідкладних справ. Протягом сего тижня повинно отже рішити ся, чи мінїстерство бар. Бека остане при держ. кермі, чи зробить місце иншому. Всеж таки замітно, що голоси за урядничим мінїстерством відзивають ся лише з нїмецкого т. зв. вольнодумного табору, а всї инші сторонництва сему зовсїм противні, виходить отже з того, що N. fr. Presse стоїть зовсїм відокремлена з своїми домаганями.

А в с т р и й с к а д е л е ґ а ц и я полагодила всї предлоги і закінчила свої роботя, а дїяльність і рішуча полїтика бар. Еренталя найшла в делеґациї загальне признанє.

Важкі закиди піднесені в Reichspost проти мінїстра К о ш у т а зустрінули ся вправдї з его запереченєм, одначе після того сей дневник виступає з новими доказами про звязи Кошутівців з великосербскими змаганями і сербско-хорватскою коалїциєю, котрих наміром було відокремленє Угорщини з підмогою Сербії. Але нетілько Reichspost і Vaterland виступили з такими важкими закидами, але то само вчинив дневник »Хорватске право« котрий пише прямо про мадярско-сербский заговор проти Хорвациї. Також „Obzor“ виступає різко і глумливо проти Кошута, що він недавно обжаловував хорватско-сербску коалїцию, а тепер в Reichspost став яко обжалований.

Все те викликало посеред угорскої коалїциї страшне пригнобленє, неначеб яка бомба на ню упала. Нїчого отже дивного, що сербско-хорватска коалїция опинила ся перед розпадом, а нема сумніву, що й для угорскої коалїциї буде ся справа мати необчислимі послїдовности. Замітно, що навіть Az Ujsag згадуючи про запереченє Кошута, замічає, що з того запереченя виходить, що такне було, як пише Reichspost, але не можна з того дізнати ся, я к в л а с т и в о і щ о б у л о?

Заграница.

В С е р б і ї вельми роздратовані холодним принятєм королевича і его товаришів в Петербурзї. „Правда“ остерігає вже Сербію перед Росиєю і вказує на Анґлію, яко щиру ей приятельку. І дійсно настрій в Петербурзї зовсїм неприхильний для Сербії. Посли думи остерігають Сербію перед нерозважними починами а також дневникарство накликує до отверезеня.

Мимо всего того Сербія очивидно не перестає думати про війну, а на се вказує заборона вивозу паші і хлїба за границю, хоч сего року там дуже добрий урожай. Так само перевіз всяких припасів і военних засобів з Білгороду до Краґуєвича, і укріплюванє сего міста вказує на те, що Сербія числить ся з обсадою Білгорода австрийскими войсками, а в Краґуєвичу бажає утворити для себе оборонний военний табор. П е р ш е п о к л и к а н є около 100.000 вже змобілїзовано, а на основі войскової конвенциї заключеної між Сербією і Чорногорою обчислюють, що обі держави моглиб виставити до 230.000 войска. Очивидно не можливо се зараз зробити, бо надужитя і

Памяти Володимира Шашкевича.

(З нагоди перенесеня его мощий до родинної гробницї).

»Не чужого ми бажаєм,
А с в о г о т о п р а в а:
Де полягла, там воскресне
Наша руска слава!«

Я познакомив ся з Володимиром Шашкевичом в осенї 1865 р., прибувши до Львова на унїверситетскі науки. Перше огнище рідного слова, яке він заложив разом з Федором Заревичом (Вечерниці), вже було погасло, а також літературно-науковий місячник „Мета“, що під редакциєю Кс. Климковича переняла задачу Вечерниць, перемінила ся в полїтичний двотижневник, а розвиткови нашого письменьства мала тепер служити видавана К. Горбалем »Нива«. Зайшовши в редакцию „Ниви“, застав я крім самого редактора гурток людий: Климковича, Льонгина Лукашевича, Заревича і Шашкевича. Перша Г р о м а д а, яку они заснували під проводом Володимира Качали, була вже розбита, а вся молодїж, що жила народним житєм, почала тепер громадити ся около »Мети« і »Ниви«. Само про себе, серця молодих академиків линули до Шашкевича, на котрого спадало сяєво Маркіяна. Та не тілько батьківскі заслуги та батьківска слава видвигнули Володимира Шашкевича на передове місце посеред молодих труженикiв, але й власна его праця і его поетичний талант, унаслїдуваний по Маркіянї.

Як безсмертний Маркіян розпочав із своїми товаришами снувати золоту пряжу рідного нашого слова і »Русалкою Днїстровою« положив почин до наших народних відродин, так его син з Заревичом і иншими товаришами у »Вечерницях« навязав важкими невзгодинами і супротивними змаганями перервані пасма сеї золотої пряжі і підняв наново понеханий і забутий народний прапор. І він черпав з тої самої криниці живущої і цїлющої води, з якої виринула Маркіянова ідея плеканя своєї рідної питомої словесности. Ще учеником бувши попав він на Маркіянові твори, а Котляревского Енеїда, Квітчина Маруся і Шевченків Кобзар розкрили перед ним той широкий сьвіт — Україну, що натхнула его батька до віщих творів. А ті ідеї, які найшов Володимир Шашкевич в сих безсмертних творах, утвердив і розжарив в его серцю живим словом Володимир Бернатович (Бесарабець), що в 1861 році з України загостив до Львова і навязав живі взаємини Галичини з Україною, які з того часу ставали що раз тїснїйшими. Отся ідея одноцїлости українъско-руского народу, отсе змаганє до розвитку нашого українъско-руского письменьства на народних основах, що одушевляли Маркіяна Шашкевича в его літературній творчости, проявили ся також в творах Маркіянового сина. Але як Маркіян вже в молодих літах носив зарід недуги, що дуже рано скосила его бідолашне житє, такі над Володимиром повисла вже з малку лиха доля, що вкривала его чорною хмарою. Змалку вже прийшло ся ему бороти ся з недолею, а ся боротьба не дала розвинути ся его талантови, хоч він переняв ся високими національними ідеями і виявляв ясну національну сьвідомість.

Після перших літературних починів у Вечерницях і инших літературних виданях, які зовсїм не запевнювали прожитку Шашкевичови, після нової проби з Р у с а л к о ю, і »Зорею« в »Просьвітї«, він був приневолений довершити свої правничі науки і оглянути ся за кусником насущного хлїба. З судової практики переніс ся він до скарбової і в 1873 році опинив ся в повітовій дирекциї скарбу в Тернополї концепістом, де ми знов зустрінули ся разом. Одначе тоді вже було здоровлє его вельми підкопане, ди-

...волад, які вкрали ся до сербскої армії, як се виявив полковник Машин, кидають вельми яскраве сьвітло на лихий стан армії. До весни могла би Сербія виставити около 180.000 готового до бою війска.

Сим воєнним духом перенята військова старшина а король Петро дістає листи з погрозами, що наколиб вагав ся Австриї виповісти війну, тоді жде его така сама доля, яка довела ся его попередникови. Письмо се кінчить ся словами: »Геть з Караджорджевичами з Сербії, а тоді буде спокій в краю!« Се письмо було розкинене в численних примірниках поміж селянами. Отсе стає певним доказом, що положене короля і династиї его вельми непевне, а офіцири напирають ся до війни, бо, як висловлюють ся в однім листї, що не будуть на своїм чолї терпіти трусливця.

Міністер заєр. справ Ізвольский має напевно піти у відставку. Не тілько царский двір і правительственні круги, але й росийска суспільність переконані про конечність такої зміни. Его місце мав би заняти Вітте, котрий виявив велику справність в мировых переговорах з Японією. Крім того називають також Чарикова можливим наслїдником Ізвольского, одначе его панславістичні забаги не конче надають ся в сїй хвилї для такого становища.

В Туреччинї що раз більше починають виступати проти великого везира Кіяміля-паши, знаного приятеля Анґлії, бо тепер вповнила ся Туреччина, що найнебезпечнїйшу поруку еї независимости і ненарушимости дає їй таки тридержавний союз.

З Болгариєю навязує Туреччина прямі переговори, о чім повідомлено урядово болгарске правительство. Окрім справи східних зелїзниць будуть полагоджені також і деякі церковні і культурні питаня, які відносять ся до македоньско-болгарского населеня.

хавиця томила его страшно, а з тою немочию занепадав і его талант і его лїтературна творчість. Перенесене в лагіднїйше підсоне до Коломиї давало якусь надію на пільгу, одначе звідтам кинено его до Тарнова, де серед чужої ему суспільности почав проявляти якийсь умовий розстрій, що виразно пробивав ся в листї звідтам писанім до мене. Тай недуга дійшла до такого розвитку, що приневолений був перейти в стан супочинку, а переселивши ся до Львова закінчив тут в недостатку своє бідолашне житє 16. н. ст. лютого 1883 р.

Невеличка спадщина лїтературна, полишена покійником не дала нам вправдї багато самостійного, не виявила широкого сьвітогляду, одначе в его змаганях, в его творах проявляє ся віра в здоровий змисл народний, що колись спізнає ті животворні ідеї, горяча любов до свого народу і глибока віра в его будучину, яка віє з програмового неначе висказу наведеної в горі строфки его стихотвору. А коли деякі его товариші на народнім шляху похитнулись подібно, як деякі товариші Маркіянові, Володимир Шашкевич остав до смерти вірним ідеї свого батька, ідеї народній українсько-рускій. І в тім его заслуга, що доложив при своїй немочи також кілька цеголок до сих підвалин, на яких нинї розвиває ся наше народне житє.

Тим то при нинїшних переносинах его мощий, котрі до суду вічного спічнуть разом з мощами батька, як дух его єднав ся все з Маркіяновим духом, помянїм его незлим, тихим словом.

Олександер Барвіньский.

Промова д-ра К. Левицкого

виголошена в буджетовій дебатї галицкого сойму дня 26. жовтня 1908.

Високий Сойме! Парляментарним звичаєм дійшли ми до того, що при буджетовій дебатї говоримо не лише про справи самого буджету краєвого, чи державного, але в значній части а часом і переважно також про справи політичні. Можна ту річ трактувати з якого боку хто хоче та дебатувати, чи се відповідне, чи менше відповідне, але не можна їй відмовити рациї, бо коли в парляментї, чи в соймі стоять заступники народа, який поносить найбільші жертви в інтересї держави чи краю, то они мають також і право занимати ся в консеквенциї і сим, як держава, чи край орудує тим найвисшим добром суспільним, які напрями вказує, а при тій нагоді поставити жаданя в інтересї народу та критикувати адмінїстрацию держави зглядно краю.

Проминаючий рік зазначив ся безперечно невідрадними фактами так в нашім житю політичнім, як також і в економічнім. Не буду про них близше говорити, бо они звісні. Їм завдячує ся отсей прикрий тон нашої дебати буджетової, що розпочала ся перед двома днями, та ілюструє фактичне положене нашого краю. В поважнім тонї сеї дебати виступили на верх дві сторони, які характеризують цїлу буджетову дебату: одна в напрямі санациї краєвих фінансів, а друга в напрямі санациї міжнародних відносин в нашім краю. То виступили дві рани, які болять нашу суспільність, тому муж треба їх більше отворити, щоб можна було вказати на спосіб, як їх вилїчити, аби дійти до лїпшої будучности. Тому то я порушу обі справи і справу натури фінансової і справу натури політичної.

Буджетова дебата, як я вже зазначив, проявляє ся в напрямі конечної санациї краєвих фінансів. Потреба сеї санациї виступила минулого року в віденьскім парляментї. Се замітна річ, що коли зібрав ся перший раз новий парлямент загального голосованя, то заступники всїх народів монархиї згодили ся на те, що всї краї монархиї потребують санациї фінансів. І ось вже перше нагляче внесене народного парляменту візвало правительство, щоби оно зі свого боку конечно перевело ту санацию краєвих фінансів. І тодї сторонництва опозицийні заняли становище до сеї справи та заявили: »Добре, дамо краям, що они потребують зі скарбу державного, але жадаємо iunctim між виборчою реформою до краєвих соймів і санациєю краєвих фінансів".

Чомже так сказали ті поступові посли? Бо они говорили так: „Ми приходимо до того парляменту загального голосованя і диспонуємо тим грошем, що має іти для держави; колиж ми даємо той гріш краєвим фондам, то най орудують ним також сойми загального голосованя«.

Також і ми, заступники рускаго народа приступили в засадї до того внесеня, узнаючи потребу санациї краєвих фінансів. Дехто з наших сторонників докоряв нам, що ми шануємо край, та хочемо санациї его фінансів, хоч тут в соймі не маємо впливу на хід справ та на адмінїстроване тими фінансами. Але тут взяв у нас верх економічний інтерес нашого народа, бо ми бачимо, як его придавили рїжні податки й додатки, так що він не в силї видержати більше тягарів. І як раз з огляду на полекшене тих тягарів приступили ми до справи санациї краєвих фінансів та були за тим, аби держава приступила до уздоровленя фінансових відносин по всїх краях а особливо в Галичинї.

Відтак, мої панове, відбула ся в мінїстерстві скарбу анкета в справі санациї фінансів, на якій виступили головно два напрями. Оден напрям, заступлений Чехами, був за тим, щоби держава приняла всї видатки, або бодай значну часть видатків на шкільництво на свій рахунок і то з тим мотиованєм, що шкільництво в річ загально потрібна і лежить не лише в інтересї цїлої держави, бо се справа загальна, тож держава повинна причинити ся до того культурного монументу та мати свій голос в тій справі.

З другого боку піднесено справу реформи адмінїстрациї держави й краю. Сказано, що коли мають бути уладжені також відносини одних властий до других після засади: І сеї справи не порішено остаточно, бо коли пере ажна часть делеґатів станула на становищи практичнім, аби присилувати правительство, щоб оно переняло шкільництво на свій видаток, то менша часть делеґатів, а між ними й делеґат того краю, станули на засадї абстракцийній, що треба справи уложити з гори через подїл фінансового права держави й краю. Се стоїть однак на далекій і то дуже далекій дорозї.

Тимчасом цїлу справу полагодив мінїстер скарбу, висказуючи оттакі тверді слова: Панове, говорити з того або й иншого боку дуже гарно. Ваші промови дуже визначні, але (пос. Стояловский кличе »нїчого не дам!« — сьміх), але більше нїчого дати не можу, як тільки підвижку від горівки. Та і на тім стануло. І так частуємо ся горівкою на всї боки.

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Іларіона; римо-кат.: Губерта. — В середу: руско-кат.: Ґлїкериї; римо-кат.: Кароля Бором.

— **Ювілей 60-лїтного сьвященьства Сьв. Отця Пія X.** обходжено в недїлю в катедр. храмі св. Юра архиєрейским богослуженєм, котре відслужив Є. Е. Митрополит Шептицкий з крилошанами капітули при великім здвизї народа. На богослуженю явили ся представники властий Є. Е. Намісник з урядниками намісництва, Рада шк. кр. з президентом Дембовским, президент вис. кр. суду Тхоржевіцкий і т. п. При кінци богослуженя виголосив Є. Е. Митрополит одушевлену проповідь, в котрій вказав на зединене всїх християн в одну паству, з одним пастирем яко високу цїль змагань катол. Церкви витичену божественним Спасителем, сих змагань, які ревно попирає і теперішнїй вселенськый Архиєрей Пій X. Многолїтствієм в честь високодостойного ювілята закінчило се торжественне богослуженє. В тих днях наші Преосьв. Владики удають ся в породож до Риму, щоби зложити іменем рускаго народу особисто бажаня Сьв. Отцю і заяву преданности і вірности.

— **Збори тов-а »Учительска Громада"** відбули ся вчера в салї „Нар. Дому" при участи 130 членів. Наради відкрив пос. Романчук промовою, в якій згадав про цїлий ряд покійних знаменитих педаґоґів: Целевича, Гладиловича, Вахнянина і др. Головою виділу

вибрано проф. Мих. Грушівского, а заступником проф. гімн. Андрія Аліськевича. Збори продовжали ся через ранок і цїле пополудне, причім порушено багато актуальних справ. Заповіджені наукові реферати з причини спізненої пори відпали. В члени тов-а вписало ся 296 осіб, а се число сьвідчить найкрасше, як наша суспільність відчувала потребу подібного товариства. Всї вступні роботи перевів комітет зложений з пяти; найбільше працї в переведеню орґанїзациї вложив проф. Юлїян Стефанович.

— **Цїсарске сьвято в Лукавци на Буковинї.** Дня 27. жовтня с. р. відбуло ся в Лукавци над Серетом (на Буковинї) відкритє ювілейного памятника нашого цїсаря. Головна заслуга, що сей величавий памятник поставила громада, належить ся місцевому парохови о Стефанови Маланчукови, а допомагали єму до сего дїла місцевий надучитель Сидір Годованьский і громадский начальник Іпатій. Сьвято випало як найкрасше. На торжество були запрошені рускі посли, в котрих явили ся Пігуляк і Спинул Яко заступник правительства прибув на се сьвято управитель староства у Вижницї п. Єх. По богослуженю в церкві удали ся всї гостї на місце, де стояв памятник монарха. Місце було украшене хоругвами, ялицями і вінками із цьвітів. Тут в справили всї три сьвященики молебень потім виголосили урочисті промови місцевий: учитель в імени своїх одновірців евангеликів а місцевий рабін в імени жидів. Відтак промовив по руски управитель староства п. Єх дуже гарно, розясняючи зібраним значінє того сьвята. Коли бесїдник підчас своєї промови показав рукою на вйсоко стоячий памятник, тодї спала з него заслона і показав ся численно зібраному народови прегарний бюст нашого монарха. В тій хвили залунали із тисячий уст грімкі „слава“ і вистріли із моздїрів, а хор богословів, а по нїм зібрана шкільна молодїж зі своїм надучителем Сидіром Годованьским відспівали по руски гимн народний. Наконець промовив до зібраного народу посол Пігуляк, наводячи всї ті добродїйства, які отримав наш нарід від нашого монарха за час єго шістьдесятьлїтного мудрого правлїня. Він згадав між иншим, як то наш цїсар ще молоденький, маючи бо ще лиш 18 лїт житя, вступив на престол в такий час, коли бідний хлїборобский нарід бідував гірко під гнетом дїдичів та проживав в нуждї і темноті, та за час єго правлїня поступила просьвіта народна скорим кроком наперед, народи стали вільними горожанами, дістаючи з часом чим раз то більші права, от як н. пр. загальне право голосованя на послів до ради державної, закон громадский ітд. На кінци своєї бесїди завізвав бесїдник присутних до оклику „многая лїта“. З відкритими головами повторили зібрані сї слова і величаве сьвято закінчило ся.

— **Лож „Землї і Волї“.** Дістаємо до поміщеня: Про вїсенїтницї „орґану української социял-демократиї“ подам більше в грудневім числї „Ниви“. На тім місци (в „Руслані“) позволю собі звернути увагу на дві ложи „Землї і Волї“. В ч. 42—3 говорить ся, що папа має 11.000 комнат. Baedeker в дуже совісно опрацьованій книзї про Рим (виданій в роцї 1907 в Липську, 14. виданє, ст. 354) пише про се так: „Die Zahl der Säle, Kapellen u. Zimmer mag gegen 1000 betragen; die oft wiederholte Angabe, es seien 11.000, ist eine Fabel“. В тім самім числї повторяє „Земля і Воля“ клевету якоїсь польскої социялїстичної шмати з Перемишля, що один сьвященик в Долїшній Австриї зістав засуджений на два місяцї строгої вязниці і 500 К гривни за побитє любовниці. На то заявляє »Gazeta kościelna« (Nr. 43, ст. 513—4), що на підставі автентичних информаций показало ся, що дотичний парох казав викинути за двері влїзливу бабу, яка домагала ся підписаня квіту, хотяй походила з иншої парохії. Суд засудив пароха на 10 К кари. Цїла романтична справа є пустою видумкою пустих социялїстичних мозків. Таку клевету кинули социялїсти на кс. Врублєвского, за що стануть перед судовими кратами і оточать ся авреолею жертв буржуазийного і клерикального насильства. Нещасні! — *О. Волянський.*

— **З „Львівского Бояна“.** На загальних зборах, які відбули ся в суботу дня 31. жовтня, вибрано отсей видїл: проф. др. К. Студиньский, голова; Й. Доманик, заст. голови; М. Волошин, діріґент; В. Безкоровайний, заст. діріґента; Г. Ясеницка, діріґентка; видїлові: Б. Вахнянин, Й. Дембицкий і Р. Федусевич; заст. видїлових С. Левицка, В. Козак і контр. комісия П. Берест, І. Біликовский, Е. Кордасевич.

— **Зїзд ширшого Народного Комітету** відбуває ся нині в понедїлок в комнатах „Рускої Бесїди“. На дневнім порядку: „Огляд полїтичної ситуациї в краю і державі“. Наради почали ся о год. 9. рано. Вступ мають тільки члени ширшого Комітету і посли сторонництва.

— **В справі охорони еміґрантів.** У львівскій торговельній палатї відбула ся дня 25. жовтня анкета для обговореня правительственного проєкту закона про охорону еміґрантів, надісланого торговельним палатам до заопінїованя. Тому що найбільше інтересованими в еміґрацийнім питаню краями є Галичина і Буковина, львівска торговельна палата скликала анкету, щоби предложити правительству одноцїльну опінїю про новий проєкт закона. В анкетї взяли участь: член черновецкої палати, п. Ґольдлюст, і секретар тої палати др. Віґлїцкий, делеґат буковиньского краєвого видїлу п. Гостюк, делеґат галицкого краєвого видїлу, др. Паздро, редактор Околович і делеґат брідскої палати др. Ріттель. Референтом був репрезентант краківскої палати, др. Бенїс. В оживленій дискусиї, яка вивязала ся над тою справою, обговорено та усталено постуляти, що мають на цїли особлившу охорону еміґрантів з Галичини і Буковини, при вербованю в подорожи і по прибутю на місце призначеня. Обговорено подрібно континентальну і заморску еміґрацию та охоронні способи против визиску переселенців аґентами і заграничними роботодавцями. На підставі висліду нарад анкети видадуть обі палати однодушну опінїю до правительства.

— **За сто карбованців.** „Тифл. Л.“ оповідає про страшне душогубство на Кавказї. В селї Чайкенді, в тамошного селянина Соломона Кзоганця, коли він спав, украдено з кишенї 100 карб. Довго шукав він злодїя і на сам кінець подумав на свою братову Варнауш, але вона рішучо сказала, що грошей тих не брала. Тодї на хатній радї порішено, щоб там не було, а заплатити Соломонови тих 100 карб.; як теж знайде ся злодїй, то єму голову відрубати. І от уже й забули були про сю крадїж. Коли отсе недавно приходить у крамничку до тамошного крамаря мале дївча і за ріжний дрібний крам дає, щоб розміняти 100 карб. і жде. Зараз стало про се відомо на селї. Збігли ся люди. Прийшов і Соломон Кзоганц. Дївча сказало, що то Варнауш післала її міняти грошї. Варнауш признала ся, що она взяла в Саломона сї грошї щоб він їх часом не пропив. Она благала змилуватись над нею, та Соломон і слухати не хотїв. Він почав колоти її ножем, а потім і відрубав їй голову. Відрубавши голову, Соломон ходив з нею по селї, показував людям, вихваляючи ся, що вбив злодїя і сим виконав постанову родинної ради.

Оповістки.

— **Програма концерту „Львівского Бояна“** який відбуде ся в четвер дня 5. листопада 1908 о годинї 7. вечером в салї „Народного дому“ у Львові, є отся: 1. Лисенко-Шевченко „За сонцем хмаронька“ відспіває хор мішаний „Львів. Боян“ (a capella) — діріґент п. М. Волошин. 2. a) Fl. Blumenfeld „Le Soir“, б) E. Poldini — Edude de Concert сольо фортепянове, відограє консерваторист п. Тарас Шухевич. 3. Bruch: „Гарна Елєн“ баляда Geibl-a, на соля, хор мішаний і орхестру, відспіває.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 184.

Із. Воробкевич у Київі.

(*З дневника Григ. Воробкевича*).

(Дальше).

Друга просьба, добути духовно-музичні твори Львова, Бортнянського, Турчанїнова і и. для о. Воробкевича також легка до виконаня. Але Славяньскому комітетови треба буде в тій справі війти в переписку з ріжними видавцями. Придв. капеля продає нині тілько твори Бортнянського і то за дорогу цїну. Она певно дещо спустить для Слав. комітета, хоч стілько, як усїм иньшим продавцям своїх видань. Г. Стелловский закупив недавно на власність всї дух. муз. твори Львова. В Муз. Маґазинї Мейкова (на Кузнецкім мостї) можна найти всї инші твори: Турчанїнова, Арханґельского і и. Гроший треба на се немало.

Що до »Исторіи церковнаго пѣнія въ Россіи« можу повторити перед Вами росийску пословицю про шевця без чобіт. Перше виданє зовсїм розійшлось. Тепер гадаю взяти ся до другого виданя. Тодї, прошу вірити, пішлю певно один примірник о. Воробкевичеви“.

Попов переслав копію сего листу Воробкевичеви, а від себе додав, що 29. вересня (1874) буде засїданє Славяньского комітета, »а т гда я передамъ большему числу лицъ Ваши желанія, а такъ же попрошу русскихъ книгъ для Буковины“.

Що Слав. благотв. комітет справдї не жалував »русскихъ книгъ“ для Буковини, хоч Воробкевич ледви чи був коли при тім посередником, о тім сьвідчать і доси бібліотека Народного Дому в Чернівцях...

Також учитель ґімназиї в Лубнах, Лазар Павлович Долинка, хоч не знав Воробкевича, зачув, видко, про него і просив (нїмецьким листом з 1. жовтня 1874) таке:

„В сьвітї учительскім тутешної ґімназиї поставовлено, назкомити нашу ґімн. молодїж зі славяньскою музикою, а особливо з музикою галицьких і буковинських Русинів. А що Вас знають і цїнять, як поета і композитора, то я позволяю собі, просити Вас, щоб Ви нам прислали »народні напіви«, дуети, квартети і коломийки разом з текстом. Належитість відішлемо з подякою, а зі свого боку ми готові Вам також послужити«.

Свої вражіня з Київа описав Із. В. у довшій поезиї п. з. К и ї в, досить слабій з поетичного боку, та цїкавій, як документ сих вражінь.

Вона надрукована у „Буковиньскім рускім калєндари“ на р. 1875 (сам калєндар вийшов 1874 р.). Початок поеми такий:

Тричи щаслив я, щом Київ славний,
золотоврятий город видав,
бо исповнилось давне желанє,
котре у грудях довго-м плекав.

Плекав єм гадку, град той видати,
бо ще з дитиньства мов милі сни,
неньки старої чрез жизнь снувались
про Київ славні, чудні казки.

Потім довго описує І. В. Київ віршами і кінчить свою поему такою відозвою:

Пращай ти, Руси сьвітлий Сіоне,
ти князїв руских величний град,
Київе славний! Процьвітий віров,
бо тебе Бог сам у земний сад
своєю рукою, своєю сьвятою
мов чудний, райский цьвіт посадив...

Стій нам на стражи, столице давна,
великоліпна і повна дав,
і розвивай ся красов, богацтвом,
ворог тебе вже ой не діткне,
бо Владиміра хрест-меч двусїчний
в ночи і днину тя стереже!

хор мішаний „Льв. Бояна“ з орхестрою 15 п. п. (соля: сопран п. О. Вахнянинівна, барітон п. П. Берест), діріґент п. М. Волошин. 4. Bura „Eisenhut“ відспіває хор мужеский »Льв. Бояна« і »Бандуриста« (á capella) діріґент п. В. Безкоровайний. 5. а) Лисенко-Шевченко »Мині однаково«; б) Rubinstein: 1) »Азра«, 2) »Блистить роса«; в) Ponchielli »арія« з опери »Gioconda«, соля барітонові відспіває п. І. Шиманьский, барітоніст опери варшавскої; акомпанямент обняв п. Тарас Шухевич. 6. Grieg »Пізнанє краю« хор мужеский »Льв. Бояна« і »Бандуриста« з орхестрою 15. п. п. діріґент п. В. Безкоровайний. 7. Н. Вахнянин »Купальний коровід« з опери »Купало« на соля, хори мішані, мужескі і жіночі; орхестру: а) Andantino: дует на сопран і альт; б) Marcia moderato: хори мужескі і жіночі; в) Allegro: орхестра; г) Allegro ma non troppo: хор мішаний, діріґент п. М. Волошин. — Ціни місць: крісло 1-рядне 3 К, крісло 2-рядне 2 К, крісло 3-рядне 1·50 К, партер 80 с, ґалєрия 50 с, для уч. учеників і військових 30 с. Чистий дохід на добродійні цїли. Білєти продає книгарня Шевченка у Львові, а від г. 4. попол. в дни концерту при касї.

— **Галицкий сойм** має бути в середу відрочений а не замкнений.

— **Іменованя**. Мінїстер скарбу іменував старшими завідателями податковими в окрузї кр. дирекциї скарбу в Галичинї отсих податкових завідателїв: Ант. Клїмчика, Мат. Липовского, Меч. Ґлїбовицкого, Ант. Ґілевича, Фр. Волянського, Жигм. Ваха, Ів. Рудого, Ів. Кача, Андр. Сороковского, Вільг. Махницкого, Марк. Кравєвского, Бол. Філярского і Корн. Мазуркевича.

Посмертні † оповістки.

— **Фалина з Медведских Огоновска**, вдова по професорови університету бл. п. Омелянї Огоновскім, упокоїла ся на удар серця в суботу дня 31. жовтня о год. 12. в ночи. Покійна перенесла протягом останних лїт кілька тяжких ударів: стратила мужа і дві дочки в повнім розцвітї лїт. Покійна осиротила сина радника судового в Перемишлї, дочку учительку у Львові, і родини д-ра Кость Левицкого і д-ра Павенцкого. Похорони відбудуть ся ві вторник дня 3. с. м. по полудни о 3. год. з дому при ул. Підвалє ч. 9. Нема сумнїву, що на похорони явить ся вся руска громада, щоби почтити жінку одного з найлїпших синів рускої землї. Вічна їй память!

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

Бремергафен-Новий-Йорк 28. VIII. 1907.
на палубі „Main-y“.

Отвираю очі, розглядаюсь довкола, та не можу прийти до сьвідома, де властиво находжу ся. До моїх уший долїтає притлумлений міровий звук, ґейби підземний говір мітичних великанів, що клясичним диялєґом відповідають собі.

Так... так.. вже знаю, се моя каюта, а се відгомін корабельних шруб, що порушають пароплавом. Збираюсь чим скорійше. Одягнувши ся йду через пусті нїмі іще коритари та виходжу на поміст. На палубі працюють моряки, стягають линви, чистять підлогу, укладають крісла. Сонця ще нема. Проходжу ся по палубі. Дивна річ, — після мойого годинника, сонце повинно вже бути на небі та сьвітити і золотом котитись по морі. Але як то дуже скоро забуваєть ся, чого учить ся в школї. Так... пригадую собі, мусить бути ріжниця в часї, бо коли ві сходу їдеть ся на захід, зискуєть ся на часї, а коли із заходу на схід тратить ся на часї. Та длятого то змилив мене наш середно-европейский час.

Гляну на море. Довкола обведене воно матово-білявою мракою, а таке гладке, як зеркало, а спокійне, мовби нїколи не порушало филями. Лишень у тому місци, де пароплав перетинає його верхню, творять ся білі, шипучі филї та віддаляючи ся, бачить ся, мовби що тільки виполєрувані мраморні плити. Поволи із темно-ґранатової барви переміняєть ся море в синьо-зелену, від сходу щораз більше лискучу, перлисту, опалеву, рожеву. Щораз більше ясного сьвітла лїєть ся на море, а небозвід починає сьвітити полученими мілїонами преясних, золотистих лямп.

Се сонце сходить на морі, та їде по ньому добре, тепле, в золотистій коронї, як цар.

Жалїйте люди, що спите в каютах, та не хочете бачити того чуда, жалїйте, що не доглянете поза тим сходом Того, хто сеї ночи щасливо провів нас морем.

Жалїйте, що не запишете собі сього у серцю на все.

Се сонце сходить! Поволї, мов би із великою повагою вбирають ся опалево-рожеві филї в пурпуреву красну одїж, та живою кровю розливають ся по зеркалї моря. А сонце з хороводом мілїоновим пренайяснїйших блисків ступає на небо, та пальцями свойого проміня доторкаєть ся пурпури, що море на привіт йому розстелило.

Від серця рветь ся молитва: благословене будь імя Твоє Господи, благословенне будь на землї і на морі, благословенне будь устами богатих і бідних, благословене будь і моїми нищими устами. Най дїєть ся воля Твоя і тут на морі і там у моїй неволеній Вкраїнї, де неповинна кров лляєть ся. Єсли мій голос відкинеш, Господи, то прийми плач, яко приношенє тих невинних дїтий — сиротин, що тим морем пливуть на чужину, як скиталця, та дай нам хлїба насущнього. Гріх наш прости нам для превеликого милосердия Твого та спаси нас і дай свобідну Украіну, Боже!... наш Боже!...

Та в такий час у дїйсности хочеть ся молити серце довго, без кінця хоче, Богови, перед тим найяснїйшим сонцем ранним висказати усї свої печалї і страданя.

І пригадую собі, що як раз у той день мої уродини, у тій хвилї сходу сонця починаю нове житє, на новій, незнаній менї дорозї. Се моїх уродин спомини на палубі.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 2. листопада.

Льондон. Сербский мінїстер загр. справ Мильованович виїхав до Парижа.

Прага. Вчерашний день минув без демонстраций, яких побоювано ся.

Тегеран. Кружляє чутка, що тебриский енджумен оголосив независимість округа Асербейджану під протекторатом Туреччини.

Сольгород. Сойм замкнено в суботу.

Чернівцї. В суботу замкнено соймову сесию.

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в **Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить ниший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїлене аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви спеціяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

До

Америки і Канади

перевозить найскорше

Лїнія КУНАРД

Головне заступство на Галичину **ЛЬВІВ, ул. Городецка 99.**

Пояснень удїляє даром. (2—14)

Видав і відповідає за редакцию **Семен Горук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 241. Львів, середа дня 22. жовтня (4. листопада) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Полагоду мінїстерского пересиленя відрочив цїсар, як ми вже звіщали, до свого повороту до Відня. Вернувши до своєї столиці, вважає цїсар сю справу першою задачею своєю, а буде се справдї не легка задача. Ї рішенє буде також зависиме між иншими і від того, чи в Празї буде спокій. А тим часом і минувша неділя переймала тривогою міродатні круги правительственні і ческі. Чехи побоювали ся, що Bummel нїмецких буршів готов дати знов привід до уличних галабурд і тому дневникарство і всї корпорациї домагали ся рішучо заборони его, а навіть ческі посли звертали ся з таким домаганєм до мінїстра-президента і мінїстра внутр. справ. Правительство не вволило сему домаганю, бо не хоче знов роздратовувати сею забороною Нїмців, котрі думають заявити силу своно народу і его рівноправність в ческій столиці вештанєм прибраних в дивоглядні костюми нїмецких буршів! Правительство видало лише строгу заборону, щоби полїция заперла Перекопи (головну улицю середмістя) і не допускала до нагромаджуваня людий по улицях і площах середмістя. В тій цїли спроваджено ще до Праги дві компанії піхоти. Але й Нїмцї не дармують, а як запевняють ческі дневники, в Bummel-ю мали взяти участь крім нїмецких буршів також нїмецкі посли, котрі мали зїхати ся на нараду, а крім того бурші з Нїмеччини, хоч сему заперечують з нїмецкого боку.

Цїсар принимав в Будапештї перед виїздом депутацию самостійного народного сторонництва сербского під проводом Димитрієвича, котра складала подяку за злуку Босни й Герцоґовиви і наданє констит. устрою. На промову провідника депутациї відповів цїсар, що всї ісповіданя будуть зарівно заживати свободи і дбалости о добробит. Відтак розмовляв монарх з усїма членами депутациї, випитуючи ся подрібно о їх краєві і приватні відносини.

Заграниця.

Межинародний овид вельми захмарив ся наслїдком розкритої в Daily Telegraph розмови цїсаря Вільгельма з одним давнїйшим дипльоматом анґлїйским. Цїсар нарікав на невдячність Анґлії, котрій він зробив велику прислугу своєю невтральностю підчас бурскої війни, хоч Франция й Росия наклонювали его наперти на Анґлїю і тим способом її згнобити. Він виробив також плян походу на Бурів для королевої Вікториї, котрим так знаменито покористував ся льорд Робертс. Дневник Figaro завначує, що незручний приятель, що виявив сю розмову цїсаря, зробив недобру прислугу нїмецкій дипльомациї. Цїсар крім того вельми некорисно висловив ся про захланність Англичан і окруженє короля Едварда.

Анґлїйске, французске і росийске дневникарство оцїнює оповіщенє сеї розмови яко маневр цїсаря, коли тимчасом в Нїмеччинї накидають ся всї на канцлєра і заповідають в парляментї інтерпеляцию про »цїсарску полїтику«. Се оповіщенє ще більше поглублює пропасть, яка витворила ся між Анґлїєю а Нїмеччиною.

Оно передовсїм вельми немиле кн. Більову, котрий нїчого не знав про намір оповіщеня, колиб був се наперед прочитав, не згодив би ся на се оповіщенє, а тепер принимаючи за се одвічальність на себе, просить кн. Більова о відставку. Цїсар не приняв просьби о відставку. Всеж се замітно, що таке далекосягле оповіщенє могло відбути ся без відома канцлєра, котре поставило Францию і Росию в такім немилім положеню, а також в Анґлії викликало велике роздратованє. Але й в Нїмеччинї, де населенє було так одушевлене для Бурів, не дуже припаде до вподоби се оповіщенє, яке виявляє, що цїсар Вільгельм не хотїв утворити предкладаної Росиєю і Франциєю европ. коалїциї, щоби упокорити Анґлїю а визволити Бурів.

Вигляди на европ. конференцию якось не поправляють ся, хоч бар. Ерентальь заявив певну прихильність що до змагань Анґлії в тім напрямі. Тепер якось і Росия охолонула з первісного одушевленя для конференциї, бо Анґлія не хоче згодити ся, щоби справу Дарданелїв вставити в проґраму. Проґрама має бути небавом предложена Австриї, але нема найменшого сумнїву, що Австрия не згодить ся нїяким способом, щоби там уміщувано який небудь натяк про відшкодованє Сербії і Чорногори

Тимчасом з Петербурга звіщають, що Ізвольский заявив австр. амбасадорови ґр. Берхтольдови, що Росия буде домагати ся від Австриї відшкодованя для Сербії і Чорногори, до чого Австрия наслїдком так значного розширеня своїх границь обовязана! Чиж не виглядає се на пряме заохочуванє Сербії і Чорногори до війни проти Австриї? — З другого знов боку запевняють, що Росия намагає на мирну полагоду справи, бо боїть ся, що на случай війни, в котрій Росия булаб інтересована, не булоб можливо нової мілїярдової позички затягнути у Франциї, бо французскі капіталїсти не малиб відваги давати Росиї своїх капіталів.

Сербский королевич принимав президента думи Хомякова і деяких послів, а був також ще в друге на послуханю у царя.

Промова д-ра К. Левицкого

виголошена в буджетовій дебаті галицкого сойму дня 26. жовтня 1908.

(Дальше).

Знижкою фонду пропінацийного хочемо покрити недобори краєві до року 1909 у висотї 24 мілїонів корон, а відтак підвижкою державного податку від горівки та шинкарскими оплатами по вигасненю права пропінациї, хочемо дальше ратувати наші фінанси краєві ітд.

Хочемо іти за прикладом Франциї, Росиї і Анґлії, де є податок від горівки висший як у нас, де податок той є 2 або й три рази більший як у нас. Але не зважаємо на се, що ся пропінация, то до послїдних часів майже одинокий промисл краєвий. Не зважаємо на те, що наш промисл, який тільки останними роками почав розвивати ся, ледви тримає ся і не знаємо, чи той промисл той податок витримає. Не зважаємо також і на се, що той податок платять не люди, що ходять з податковою книжочкою до „штайрамту“, але люди, котрі платять лише посередні податки. Забуваємо і на той момент, що переважна часть податників, котрі мають ратувати край перед недобором, то податники, про котрих кажете, що вони нїчого не мають і нїчого не платять, то податники, котрі тут, в сїй високій палатї не мають анї права анї голосу нїякого.

Колиж від тих податників, без полїтичного голосу, жадаємо ратунку для краю, коли пукаємо до їх кишенї, то й вони до нас пукають і кажуть: Панове! Щоб ми мали також права, коли наші бідні робітничі кишенї мають принести санацию краєвих фінансів!

Того не можна забувати, що як з одної сторони жадаємо від податника гроший, то з другої не можемо ему відмовляти належних прав. А так подобав ся той горівчаний інтерес п. ґенеральному справоздавцеви буджетової комісиї, що він пішов ще дальше та розвинув той алькоголїчний цикль чи антиалькоголїчний, не знаю, як его властиво назвати, бо сказав, що се замало, та що треба ще оподаткувати заграничні лїкери, вина і т. д. І він запропонував нам доповнити той алькоголїчний цикль податками люксусовими. Чи се доведе до цїли, можна сумнївати ся з огляду на прикрі відносини фінансові в краю, бо значний дохід може бути лише з того доходу, що йде на маси, а не на поодинокі особи. Той люксусовий податок знайде собі очевидно також refugium: буде ся пити лїкери не заграничні, але краєві; та ож і вина буде ся брати не з заграниці і той сподіваний дохід імовірно не допише.

Алеж п. справоздавець комісиї не повинен забувати на приклад, який маємо в Італії і Франциї під зглядом люксусових податків, та повинен тямити, що на них не можна числити як на позицию

постійних податків, бо в тих краях рахунок зовсім змінив ся і люксусовий податок не дописав!

Також наш парлямент взяв в свої руки справу люксусових податків та підготовив податок від автомобілів, бо здавало ся, що той податок принесе значний дохід. Але показало ся, що він не принесе навіть 1,000.000 К на рік, з чого половина йде на державу, а половина для країв на облекшенє коштів удержаня доріг. Люксусовий податок є потрібний, але там, де іде о радикальне вилїченє фінансів, де іде о великі квоти, там пробне заведенє люксусового податку не може довести до цїли!

А тим менше може нас одушевляти дальший плян справоздавця буджетової комісиї, що краї можуть мати поміч тою дорогою, аби творили і інвестували нові заробкові підприємства в краю. Ся дорога ще далека і ще менше певна. Бо инакше представляє ся квестия та, що покликує ся п. справоздавець, в Прусах, де є великі лїси, копальнї і домени, а що иншого у нас, де в такі інвестициї треба вкладати великі грошеві суми.

Загалом можуть бути двоякого рода заробкові підприємства: або загально конечні, які закладає ся в інтересї і на пожиток загальний і тоді повинно ся се дїяти дешевим накладом і дешевими оплатами, бо в таких справах на заробок числити не можна, або є підприємства промислові зглядно конечні, котрі мають конкурувати з ініціятивою осіб приватних. Чи у нас, де промисл ставляє доперва перші слабі кроки, де він вимагає ще великої опіки краю, така конкуренция була би вказана, не знаю, так як не знаю, чи була би се річ пожадана виступати з великими краєвими інвестиціями, громадити підприємства в мертвих руках проти ініціятиви приватної. Се квестия дуже непевна і дуже сумнївна в своїх успіхах.

Послїдний передбесїдник п. Ценьский піднїс з иншого боку квестию арендованя державних домен. Квестия рівнож незвичайно важна, однак тої квестиї без порозуміня не полагодимо і вона мусить бути докладно розпізнана і розважена, щоби дійшла до порішеня. Бо тут є дві справи, є справа власности і справа арендованя тих маєтностий. Коли станемо на становищи арендованя домен, то входить тут в гру справа чиншу аренди, і не знаю, чи се оплатить ся, як край возьме в свої руки домени.

Тому не находимо в тих енунциациях певного гороскопу на будучність і мусимо вернути до справи підвисшеня податку від горівки, аби взагалї розважити її, чи она з огляду на інтереси нашого краю є корисна чи менше корисна.

Я не хочу розвивати квестиї чи кориснїйше піднести, чи зменшати, або знести податки консумцийні, а підвисшити податки безпосередні, зглядно податок особисто-доходовий, бо се квестия дуже широка і булаб тут може не конче на місци, але хочу тут квестию актуальну розважити виключно лише з того огляду, чи для краю є корисне таке підвисшенє податків від горівки, яке пропонує міністер скарбу?

Знаєте, панове, що тепер від 1 hl. спіритусу податок державний виносить 90 К, підвисшенє єго має виносити 50 К, отже разом від гектолїтра буде податок виносити 140 К. Предложенє каже, що з тої підвишки має краям припасти 30 К, а державі 20 К. Прошу розважити, що подїл має наступити після консумциї, а Галичина консумує найбільше, бо більше як 1 трета часть горівки, то з тої сподїваної квоти 50 мілїонів підвишки заплатимо більше, як 16 мілїонів корон. З того відступимо державі 50 процент, або 40 процент, т. зн. около 7 мілїонів, а нам прийде 9 мілїонів, т. зн. що Галичина, край майже найбіднїйший, дасть найбільше. Чи се справедливе, щоби край бідний, котрий потребує помочи на всїх областях, львину часть давав, а краї заможнїйші давали значно менше? Коли будемо справу брати з сеї точки, то прийдемо до переконаня, що той ключ і той спосіб є некорисний для Галичини, що она два рази більше дасть, як возьме. І тому таке трактованє справи цїлком не піднесе нас, бо хотяй хвилево прийде до санациї краєвого буджету, то з другої сторони нищить ся буджет народу.

(Дальше буде).

З поговорок старого педаґоґа.

В краківскім місячнику »Przegląd powszechny« поміщений з таким наголовком артикул, в котрім в досадний спосіб змалював п. Чеслав Пеньонжек події живцем схоплені з теперішного житя нашого, що все не віщує нїчо доброго для будучности.

Ось наводимо ту II уступ з того вельми цїнного артикулу:

Убійчою пошестию в шкільництві є розполїгикованє молодежи і виростаюча серед неї пайдократия. В школах руских виросло все до розмірів незвичайних, в польских на щастє має все закраску лагідну. (Ту розминув ся автор з правдою, вжежбо годї назвати чимто лагідним безчещенє церков руских, або напад на монастир Василиянок і на семінарию гр.-кат., де безцеремонно серед ночи торощено вікна каменями, а також демонстрациї всепольскої молодежи переходять границї). Полїтика втискає ся до школи і обгортає учеників з долу, з боку і з гори. Бачить школярик недоростків, що машерують рядами з червоним прапором, тому здає ся єму, що се була би кривда для него, наколи би і він „не брав участи“ в полїгиці, коли недоростки з крамниць і варстатів полїтикують. Лиш вітер з тої сторони не так сильно дує до голови школяра, то ще не нанесе шкоди. Замісць того „осьвідомленє“ дїлає богато злого. Розбурхані филї аґітациї ударяють в слухачів всеучилищ і полїтехнїки, а звідти розпливають ся по школах середних і там творять ся пристани для аґітацийних подвигів. Дїтвак наломить ся до читаня більших і поменших писань, брошур і брошурок, якими єго наділяють »осьвідомителї«, і хотяй з всего майже нїчо не розуміє, присвоює собі оклепані поклики аґітацийні, пристрастні і нерозумні оклики, шумні фрази, і став уже з него полїтик, реформатор суспільности. Вжеж тепер шкільні устави стали для него варварским тираньством, наука обскурантизмом, релїґія пустою видумкою, учителї ширителями сервілїзму. В часї, коли професор викладає науку, усьміхає ся іронічно безвусий полїтик, єму там байдуже, що він говорить, се „пуста балаканина, що бельфер плете“, „старосьвітска метода оглуплювання“ а вжеж і школа тілько malum necessarium, через котре перепхати ся треба, щоби придбати собі сьвідоцтво матуричне.

Скілько гордости, зарозумілости, морального занепаду серед такої молодежи »осьвідомленої«. Все то змарнує ся і в школї і в житю. Був час, що партия социяльїстична приступом здобула школи середні, установляючи для них, „осьвідомителїв“. Се чому? Ото тому, що „як тілько молодїж колись обійме становище горожаньске, то буде брати участь в житю полїтичнім, то вжеж най завчасу наломить ся до него, завчасу повинна »осьвідомити ся«.

Нїчого справедлившого над то, щоби молодїж »осьвідомила ся«, лише так, як проста льоґіка указує. Най молодь осьвідомляє ся, що є молодою, глупою, недосьвідченою; що повинна учити ся, трудити ся, образувати ся, щоби колись як буде мала і розум і образованє, могла занимати ся справами суспільними. Лише »осьвідомителї« позабули за просту льоґіку і троїли дїтваків найглубшими софізмами, відводили від любови Бога і вітчини, отрясали з молодої душі надземскі ідеали, путали благородні змаганя, а напували серце гнилею пристрастної ненависти до всего, що є і що було на батьківскій землї.

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар**. В середу: руско-кат.: Ґлїкериї; римо-кат.: Кароля Бором. — В четвер: руско-кат.: † Якова брата Гос.; римо-кат.: Захариї і Єлиз.

— **Перенесенє мощів бл. п. Володимира Шашкевича.** Головний видїл товариства „Просьвіти“ сповнив обовязок, що тяжив на львівскій громадї народовців від двайцяти майже лїт, від хвилї, коли мощі пок. Маркіяна перевезено до Львова до родинної гробниці. Відкопано гріб Володимира і найдено в землї останки Покійного з добре захованою чашкою, вусами і волосєм та мало знищеною одежою, хоть деревяна домовина розсипала ся на дрібні кусники. Переложено мощі в невелику, білу металеву домовину і відправлено над нею панахиду, до якої станули о. крил. Чапельский, о. сов. Яримович, о. сов. Стефанович, о. Сверський з Гумниск і о. Гаврищак. При панахидї співав хор учеників акад. ґімназиї під проводом п. Данила Вахнянина. Питомцї духовної семінарії переняли від похоронної служби на свої плечі домовину, а їх прегарний хор під дирекґентурою пит. Савчина відспівав марш Бетовена, міняючись з хором учеників, який співав рівнож похоронні пісні. При гробниці Маркіяна відправлено вдруге панахиду і при звуках пісні „Вічная память“ замкнено гробову плиту. Спочав син біля великого Батька, що галицькій землї віщував весну, що будив приспану Русь до житя. Гей, гей! Колиб таке перенесенє мощів свого поета справляли Поляки — тисячі молодїжи станули би біля домовини, проголошено би палкі промови, устроєно би народне сьвято! А у нас? Колиб не хор питомців, який одинокий враз з своїм ректором в часї зелених сьвят поминає панахидами наших великих Покійників і який радо спішить там, де кождий Русин явити ся повинен, колиб не хор учеників акад. ґімназиї, то перенесенє мощів Володимира випало би дуже сумно. Крім кількох пань а з посеред старших Русинів радника Барвінського, радн. Реваковича, радн. двору Кузьми, радн. Ріпецького, д-ра Лучаківського, д-ра Студинського, д-ра Вол. Бачинського, голови „Просьвіти“ проф. П. Огоновського, о. віцеректора Паньківського, п. Хойнацького (ми вичислили, мабуть, всїх), крім десятка студентів університета... на перенесенє мощів бл. п. Володимира не прибув майже нїхто. Тут годї вимовляти ся будним днем. Обовязком нашої суспільности було явити ся як найчисленнїйше. Але ми лише в словах умїємо шанувати наших заслужених людий. Де прийде до дїла, там нас нема! Треба було аж поклику нашої редакциї і о. д-ра Гробельського, щоби перенесенє відбуло ся! Чому не явились посли, батьки народа? Де були відпоручники товариств? Чому дирекциї наших ґімназий і наукових закладів не подбали о те, щоби молодїж могла явити ся на кладовищи? Де була наша академічна мо-

лодїж? Чи заспала се сьвято? Коби ми хоть не заспали нашої будуччини....

— **Цїсар** жертвував з власних фондів 200 К запомоги на церкву в Гуснім вижнім, турчаньского повіта.

— **З гал. сойму**. Вчера закінчено буджетову дискусию і ухвалено в третім читаню ловецкий закон.

— **Краєві субвенції**. В рубриці „добродїйність“ ухваленій гал. соймом є між иншими отсї позиції на рускі цїли: для даківских товариств трех дієцезий по 200 К, СС. Служебницям в Кристинополї 1.000 К, для унїятских сьвящеників з Холмщини 2.000 К, а рускі захоронки дістануть запомоги з ричалтової квоти 10.000 К призначеної для захоронок.

— **Страйки на львівскім університеті**. Страйк медиків IV і V року ще не скінчив ся, бо не полагоджено справи розширеня викладової салї. Виклади професора фільософії д-ра Твардовского будуть відбувати ся в салї польского тов-а педаґ. при ул. Зїморовича, де будуть могли помістити ся всї слухачі.

— **Вшехпольский** проєкт виборчої реформи соймової вніс вчера в соймі пос. Баталія Проєкт сей підносить число вірилістів з 12 на 21. В західній Галичинї мало би бути 55 виборчих округів чисто польских, а у східній 50 округів польских а 31(?!) руских. Всї округи є 1-мандатові; 2-мандатові булиб для Перемишля, Станиславова (з суд. повітом), Коломиї (з селами), Тернополя (із деякими селами); Львів вибирав би 9, а Краків 7 послів в окремих округах. Вибори мали би бути загальні, тайні і безпосередні.

— **Нові шляхи** електричного трамваю у Львові отворено в суботу: від ул. Зибликевича через Зелену до ул. Личаківскої і від костела св. Анни до янівскої рогачки. На ул. Зеленій їздить нормально по пять возів. Шлях сей веде через ул. Зелену, Шевченка, Кохановского, св. Петра до церкви св. Петра і Павла. Є на нїй дві секциї, однак вози їдуть прямо від Гетманьских валів через ул. Зелену до Личакова, означені є буквами „H. Ł“ і переходять три секциї. Перша секция кінчить ся на перехрестю ул. Зеленої і Зибликевича, друга на ул. Кохановского коло ул. Шевченка, а трета кінчить ся коло церкви св. Петра і Павла. Рух на тих лїнїях є поки що малий, бо люди з тих сторін міста привикли ходити пішки.

— **Арештоване опришка**. Онодї попав в руки львівскої поліциї 25-лїтний заволока з Угорщини, який назвав ся спершу Дрекслером, а потім припертий до муру подав, що називає ся Володислав Цїхалевский і є родом з рос. Польщі. Грошї, найдені при нїм, мав після его зізнань, в части виграти в карти, а вчасти дістати від якоїсь панї. Спершу підозрівано его о участь в нападї на комерцияльний банк в Будапештї. Потім виявило ся, що тамтих злочинців вже спіймано. Однак Цїхалевский не є чистий. Поліция з Земуня зажадала его фототоґрафії, бо підозріває его о напад і грабіж 25.000 К з контори Вайса в Земунї.

— **В розгарі воєнних приготовань**. Die Zeit доносить, що іспити на майорів при ґенеральнім штабі відкликано ненадїйно на необмежений речинець, бо тепер нема на то часу а присутність офіцирів ґенерального штабу в своїх ґарнїзонах є необхідно потрібна.

— **Нове умундуроване армії**. Цїсар затвердив проєкт нових пільних уніформів для піших віддїлів армії, а онодїшний „Вістник військових розпоряджень“ оголошує такі постанови: Піхота і санїтарні віддїли дістануть пільні мундури синьо-попелястої краски давного крою (викладані ковнїри) з тою рїжницею, що блюзи будуть мати кишенї на грудех зі збирками, як при ручній гармонії, для лекшого переховування карт, планів і нотаток. Для піхоти, стрільців, піонїрів, телеґрафічно-зелїзничого полку і провіянтових віддїлів заведено плащі синьо-попелястої краски. Дотеперішні уніформові ременї чорної краски будуть заступлені ременями природної краски шкіри, значить брунатної. Рукавички будуть ношені до служби і підчас вправ попелястої краски замість дотеперішних білих. Ся постанова відносить ся як до офіцирів, так підофіцирів і однорічних добровільців. Також вояки без шаржі дістануть в зимі попелясті вовняні рукавички. Для кінних офіцирів штабових і пішых віддїлів заведено брунатні шкіряні камаші, котрі мають бути ношені підчас служби на кони, крім паради. Щоби темні части офіцирских мундурів не відбивали занадто від терену і від ясних мундурів віддїлів, заведено для офіцирів всїх піших віддїлів пільні шапки синьо-попелястої краски, зближені формою до шапок вояків, а крім того офіцири стрільців і технїчних віддїлів дістануть штани тої самої краски, що вояки, з зеленими випусками. Краска вилогів поодиноких полків лишає ся незмінена, а лиш ті полки, котрих вилоги зближені до краски мундурів (попелясті) дістануть на заднім березї вилогів темно брунатну випустку. Яко новину заведено шкіряний пояс для офіцирів пішых віддїлів, котрий має бути ношений в службі і підчас вправ під лентою (Feldbinde), евентуально зверху плаща. Той пояс має служити до прикріпленя револьвера, льорнетки і торби на мапи. Замість дотеперішної твердої краватки на шию дістають пільні віддїли армії синьо-попелясті вовняні шалики, котрі прилягають більше до тїла і вигіднїйше їх носити. Всї ті постанови відносять ся лише до пільних мундурів, підчас коли парадні мундури лишать ся незмінені. Для вояків нові мундури мають бути заведені в міру, як дотеперішні зужиють ся. Офіцири можуть вже тепер носити нові мундури, а обовязані справити собі їх з хвилею, коли вояки їх віддїлів дістануть нові мундури. Та сама постанова відносить ся до резервових офіцирів. Однак ті, що в будуччині будуть іменовані резервовими офіцирами, обовязані вже справити собі нові мундури.

— **Курси пожарництва** перевів в останних часах львівский »Сокіл« через своїх інструкторів: в Чижикові (пов. Львів), в Шумлянах (пов. Підгайцї), в Мельничи (пов. Жидачів), в Трускавци (пов. Дрогобич), в Вербилівцях (пов. Рогатин), в Красові (пов. Львів), в Коростовичах (пов. Рогатин), в Задвірю (пов. Перемишляни), в Порічу (пов Городок) і в Містках (пов. Львів). На ті курси їздили зі Львова яко інструктори пп. А. Будзиновский, Ґорук, Кравець, Шехович і ин. Кошти подорожи на всї ті курси (з виїмком Чижикова) покрило тов-о „Днїстер“.

— **Ювілей письменника**. В Копенгазї відбув ся онодї сьвяточний обхід ювілею в честь 25-лїтних роковин письменничої дїяльности Петра Нанзена. В торжестві взяв участь весь артистичний і письменничий сьвіт скандинавский, заступлений найвизначнїйшими представителями. Прибули до Копенгаґи: Брандес, Понтоппіддан, Ґнзен, Ґустав Від, Свен Лянґе і инші. Тоаст в честь ювілята висказав Овен Роде. Нанзен є автором многих повістий, з яких багато перело жено на всї сьвітові мови. Жінка Нанзена, Бетти Нанзен, є одною з найвизначнїйших даньских авторок. В останних лїтах Нанзен станув на чолї найбільшого в Данії видавничого заведена Ґельдагля, зєднуючи собі тим чином великий мир в письменничім сьвітї Скандинавців.

— **Загадочні шупасники**. Перед кількома тижнями задержано в Денисові двох якихсь комінарів, котрі крутили ся по селах, заглядали до дворів і своїм поведенем та браком фахового знаня звертали на себе увагу. Їх відставлено до суду в Тернополи, котрий одного з них, що назвав себе Ришардом Льотром і має бути з Прус, засудив за волокитство на чотири тижні а другого, Михайла Туркевича, котрий каже, що приналежний до Тарнова, на два тижні арешту. Тепер мають бути они оба відшупасовані до своїх місць приналежности і поки що позістають в міских арештах, бо поліция робить доходженя, чи они дїйсно приналежать до тих громад, до котрих признають ся. Оба шупасники викликують підозрінє що до своїх осіб. Туркевич говорить кількома мовами, бував в рїжних містах Европи і Азиї, але не хоче нїчого сказати о своїй бурливій минувшости. Товариш его, Льотер, говорить лиш по нїмецки і удає божевільного. Оба однак не хотять сказати, що їх занесло аж на галицке Поділє.

— **Поправка похибки.** В першій новинцї у вчерашнім числї має бути: »Ювілей **50**-лїтного сьвященьства Сьв. Отця« а не »60-лїтного«.

Оповістки.

— **Останний репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о год. 7½ вечером).

В середу дня 4. листопада „Романтичні“ комедия в 3 дїях Ростанда.

В суботу дня 7. с. м. „Фавст“ оперета в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода. Гостинний виступ п нї Ф. Лопатиньскої, співачки львівскої опери.

В неділю дня 8. с. м. „Арсен Яворенко“ (На громадскій роботї), народна драма в 5 дїях зі співами Б. Грінченка.

Ві второк дня 10. пидолиста с. р. Останнє представленє „20 днїв тюрми“ найновійша фарса в 3 дїях Вебера. Фарса ся грана з великим поводженєм на столичних сценах.

— **З нотарияту**. Міністер судівництва перевїс нотарів: Арт. Пендрацкого з Турки до Сянока, Мих. Даниловича з Бирчі до Турки і Евг. Карвиньского з Старої соли до Рудок.

— **Кваліфікацийні іспити** на учителїв ґімнастики в школах середних і семінариях учительских відбудуть ся у Львові дня 17. падолиста с. р. Кандидати, що зголошують ся до того іспиту, мають внести до комісиї іспитової поданє на письмі, в котрім треба предложити: 1) опис житя і образованя; — 2) виказати укінченє школи середної або семінариї учительскої; — 3) подати мову, в котрій намірюють удїляти науку. Поданя зі зголошенєм до іспиту приймає до 15. листопада с. р. предсїдатель комісиї іспитової у Львові, проф. др. Генрих Кадий, ул. Зелена ч. 15.

— **Іменованя на зелїзницях**. В окрузї львівскої дирекциї поручено комісареви будівництва Ст. Туринови в Стрию тимчасове заступство начальника тамошної I секциї консервациї. Крім того комісар машин Роман Ганїнчак перенесений з I секциї консерв. у Львові до I секциї консервациї в Перемишлї, де єму поручено тимчас. заступство начальника.

— **З зелїзниць**. Скорочене речинця заладованя, вглядно виладованя посилок на всїх шляхах ц. к. австр. зелїзниць держ. і на шляхах зелїзниць приватних позістаючих в зарядї державнім. По мисли постанов § 69. точка 7. реґуляміну руху для зелїзниць в краях репрезентованих в радї державній і на підставі розпоряженя ц. к. Міністерства зелїзниць з дня 16. жовтня 1908 ч. 50991/16а скорочує ся означений тарифою речинець заладованя і виладованя посилок на 6 годин денних на шляхах ц. к. австр. зелїзниць державних і на шляхах зелїзниць приватних позістаючих в зарядї державнім почавши від 20. жовтня 1908 аж до відкликаня. Постанови сї дотичать також торів промислових.

Посмертні † оповістки.

— **Володимир Соболь**, ученик ґімназиї, упокоїв ся по довгих і тяжких терпінях, в домі родичів в Болехові в 15. роцї житя. В. є. п.!

— **Тома Томків**, почтовий урядник в Бірках вел. коло Тернополя, упокоїв ся дня 27. жовтня. В. є. п.!

Наука, штука і лїтература.

— **Сьвітова бібліотека.** Яко друге число сего видавництва, заложеного в Чернівцях, вийшли драматичні твори *Антона Чехова*: 1) Медвідь, шутка в 1 дії, перекл. Б. Чайківского 2) Осьвідчинє, шутка в 1 дії, перекл. Фр. Коковского. 3) Кальхас (Лебедина пісня), драматичний нарис в 1 дії, перекл. Яр. Весоловского. Книжочка має 46 стор. 16-ки і коштує з почт. пересилкою 35 сот.

— **Українське бжільництво**, ілюстрована часопись поступового бжільництва, перенесло ся з Петербурга до Київа (адреса: ул. Безаківска

8, „Українська Книгарня“). Отсе вийшло вже нове (5. і 6.) число в Київі і своїм ріжнородним і поучаючим змістом з ниви бжільництва може заняти не лише заводового пасїчника. Між статями находимо отсї: Кілько заплоджених маток в одному пні? — Дружні уваги. — До перевозки пасїк. — Про користь парування ріжнїх пород бжіл. — Про пасїчництво в кремінецькім повітї. — Вкінци є окремі віддїли: Хронїка, усячина і запитаня та відповіди. „Укр. бжільництво“ виходить раз в місяць і коштує річно 1 карбов. 50 коп.

— **Економіст**, місячник економічно-господарский в 10. ч. з дня 31. жовтня 1908 містить отсї статї: Ідеали кооперациї. — Межі капіталїзму в сїльскому господарстві. — Нагромадженє капіталу в наших торговельних спілках. — Кооперативні конґреси в Европі. — Внесенє п. Т. Войнаровского і тов. в справі віддовженя селяньскої посїлости. — Обіжник Краєвого Союза Ревізийного у Львові. — Новинки. — Нові стоваришеня. — Нові книжки. — Передплата річно 5 К. Адреса: Львів, Ринок 10, II пов.

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

Заграла трубка пісню до вставаня, бо се тут такий обичай, що усьому даєть ся знак трубкою. Висипують ся гарно одягнені панї, мов би на баль або весїлє у ясних ажурових костюмах, приходять мужчини в модних одягах та складають Gut-morgen (добрий-день), дїтвора бігає, крутить ся, мов би на вулиці, одним словом поміст оживає. А сонце щораз більше розширає свої золоті крила та приглядаєть ся у зеркалї моря. А море думку грає, мов би на бандурі тихесеньку, то смутну, то веселу, як ті наші рускі хори в роковини Невабутного.

Трубка знов озвалась. Вже час на снїданє. Сїдаю до стола, стіл богато накритий, їда смачна, чого схочеш, кушаєш. Лишень чоловікови приходить така гадка на ум, що лїпша у своїй хатї печена бораболя, як на чужинї солонина. Познакомляю ся з моїм сусїдством при столї. По правій сторонї якийсь доляревий король зі своєю добродїйкою, що лискає брилянтами такими, як горох, по лївій сторонї дві учителькы висшої американкої жіночої школи, що повертають із двомісячної подорожи по Нїмеччинї, Австриї та Італії. Незле говорять по нїмецьки. По звичайній формі представленя починаємо дещо балакати про Австрию, де що про Америку, про шкільні системи, про анґлїйский спосіб виховуваня. Час сходить борзенько, снїданє кінчить ся. Люди порозсїдались на кріслах, таки на правду вигідних, одні свої думи думають, другі читають, а треті, відай, вколисані тихесеньким шумом моря і ґондолями, сплять.

На палубі познакомляю ся з кількома панями та з одною польскою родиною, що із Королївства польського переселяєть ся в Америку.

Усе йде від тепер своєю звичайною ходою: друге снїданє, обід, підвечірок, вечера. Майже що хвилина грає труба та приказує людям держатись приписаного на пароплаві порядку.

Около 2 години по полудні бачимо береги полудневої Анґлії та гарне місто Dover. Та знова сотки рук простягаєть ся від палуба і зі щирою радостю витають край, землю, та тїшать ся, що бачать зелень дерев та гарні вінки кущів. Беріг полудневої Анґлії виглядає мов би викутий із білявого каміня. Місцями поморщений, місцями знов гладкий, як стіл, а усюда білявий, як крильця тих мев, що над ним гойдають ся. Кілька рибацких великих човен з вітрилами граєть ся по морі. Проходжуюсь по палубі. Зі східної сторони зриваєть ся вітер, а з вітром хвилюєть ся море, гинуть береги у мраці якійсь дивній, невмитій, брудній. Крісла на палубі привязують шнурами. Панї і панове пообвивані теплими pleed-ами, мов півсонні, втомлені піддають ся тим поцїлункам вітру. Дивна річ, серед такого часу приходить на усїх якийсь сумний настрій, та сей настрій непонятно удїляєть ся відай і дїтем, бо і вони чогось змовкли, та не гуляють уже так голосно, як перед хвилиною.

На морі се так: небо чудове, погідне, голубе, золоте, море спокійне, гладке, мовчаливе. У кілька хвиль усе зміняєть ся, вітер повіє та стягне за собою товсту імлу, море застогне, заплаче, а ти, брате, тоді знов крий ся у свою каюту, як не хочеш слухати тих скарг і жалїв моря та людий. Часами дві, три години лишень так страшно грає море і вітер віє, часами знов трівае се ніч і день, кажуть моряки, що стягають вітрила. Але найгірше, коли імла впаде, тоді труба сиґналїзацийна страшно гучить без перестанку, капітан невідступає свойого становища, цїла служба працює, а люди з якимись таємними лицями тихесенько питають ся, та ждуть вечера, щоби свої чорні думи повеселити гарними звуками орхестри.

Я посеред такої мовчанки застановляюсь над тим усїм, що бачу. Чоловік, цар природи поборов силу филї, сїв на неї, але кождої хвилини жахаєть ся мести моря. Пароплав, хоча великан, трясеть ся перед гнївом моря. Люди, що їдуть, добре се зрозуміле, усї незнакомі, а знакомі тут між собою, бо тут між небом а морем на тій области, до котрої нїхто із могутних сього сьвіта не має права, забувають на свій стан, та їдуть мов братя.

(Дальше буде).

Телеґрами

з дня 3. листопада.

Відень. В найблизших днях прибуде до Відня грецкий король у відвідини до нашого цїсаря, щоби зложити ему желаня з нагоди 60-лїтного ювілею володарства.

Відень. При вчерашнім тягненю комунальних льосів головна виграна в квоті 400.000 К упала на с. 91 ч. 69; 20.000 К на с. 379 ч. 71; 10.000 К на 1966 ч. 62.

При тягненю льосів італїйских Червоного Хреста гол. виграна 30.000 К упала на льос с. 344 ч. 25, по 10.000 К виграли льоси с. 4031 ч. 45 і с. 6866 ч. 44.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 3. с. м.: о. Милайло Бронко, Крехівці; Еміль Ваньо, Заланів; Іван Прибила, Романів; Мария Янушова, Ходорів; Іван Воляньский, Островець; Олекса Бодяк, Грибів; о. Михайло Клюк, Зарудці; о. Іван Кобрин, Олешичі; др. Олександер Колесса, Відень; Омелян Левицкий, Іванівці, Іван Ґнатків, Путятинці; Володимир Решетило, Угнів; Семен Фостяк, Глиняни.

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на ориґінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Червівці, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (2—5)

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Дентист
Др. К. Левандовский
Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенції »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12·20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 242. Львів, четвер дня 23. жовтня (5. листопада) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

З поворотом цїсаря до Відня і закінченєм делеґацийної сесиї перенесла ся точка тяжести полїтичної до австрийскої столицї, на котру в сих днях звернені очи полїтичних кругів тим більше, що там загостить в суботу цїсар Вільгельм. Сегодня, в середу, приїздить цїсар Вільгельм до замку Екертсав, під Віднем, яко гість архікнязя Франца Фердинанда і буде там два днї на ловах, а звідтам в суботу поїде на кілька годин до Шенбруну, де відбуде ся обід, на котрім являть ся крім архікн. Франца Фердинанда, нїмецкий амбасадор ґр. Чірский з войсковим аташе ґр. Каґенек і мінїстер бар. Еренталь. Після обідного церклю відвідає цїсар Вільгельм цїсаря Франц Йосифа в его апартаментах і остане там аж до виїзду вечер. о 10. Вже названі личности, котрі в тїснім кружку двох монархів союзних будуть находити ся, вказують на важне полїтичне значінє сеї гостини цїсаря Вільгельма, а межинародне положенє сучасне додає ще більшої ваги сему зїздови.

Також внутрішньо-полїтичне пересиленє в Австриї має бути порішене монархом в тих днях. Правительство здобуло ся на рішучий крок, велїло зачипити доступ до Перекопів, заборонило рішучо уличні збіговиска, одним словом виступило рішучо проти уличної полїтики і все те вінчало ся добрим успіхом — в неділю в Празї був спокій, хоч всї побоювали ся великих галабурд. Отсе поправило становище мінїстерства бар. Бека і є надія, що пересиленє буде в тих днях полагоджене. Часописи віденьскі вичисляють рїжних кандидатів, які би мали війти до нового (третього спарляментаризованого) мінїстерства бар. Бека. Кн. Лїхтенштайн мав би заняти місце д-ра Ґессмана, а сей мав би стати маршалком долїшно-австрийским. Президент посольск. палати др. Вайскірхнер мав би стати мінїстром внутр. справ на місце бар. Бінерта, а президентом пос. палати мав би стати др. Ебенгох. Др Ґломбіньский, як звіщає Die Zeit, мав би стати мінїстром-земляком польским а пос. Василько руским, проти котрого протестує кореспондент всепольского Słowa, Новіцкий. Все те дневникарскі комбінациї, супроти котрих рішенє монарха може випасти зовсїм инакше.

Заграница.

Цїсар Вільгельм не приняв просьби о відставку кн. Більова. Одначе тим не буде покінчена цїла немила справа оповіщеня цїсарскої розмови з анґл. дипльоматом, бо парлямент буде инакше оцїнювати сю справу. Виявило ся именно, що кн. Більов не переглянув присланої ему цїсарскої рукописи з запитанєм, чи можна її оповістити, а она ішла в канцлерскім бюрі від одного до другого, поки опинила ся у найнизшого урядника канцлерского бюра, котрий не найшов в сїй розмові нїчого незвичайного, щоб не можна її оповістити. Одвічальність за оповіщенє цїсарскої розмови приняв на себе канцлер Більов і зараз подав ся о відставку, котрої цїсар не приняв, а цїсарска візита і наслїдника престола у Більова після того вказують, що цїсар хоче Більова удержати. Але, як сказано, велике питанє, чи супроти загального обуреня нїмецкої суспільности на таку необачність канцлерского уряду дасть ся се осягнути. Сам Більов осуджує зміст сеї розмови цїсарскої так само як і все дневникарство, отже годї ему буде постояти за се перед парляментом. Наколи Більов має остати на своїм становищи, то треба буде виглядїти якогось телця жертовного, а таким буде імовірно секретар державний Шен, або підсекретар Штемріх, що падуть жертвою необачности канцлерского уряду.

Росия не хоче признати злуки Босни й Герцоґовини з Австриєю, як се заявив мінїстер Ізвольский президентови думи Хомякову, а наслїдком того европ. конференция майже наверно вже не відбуде ся. Отсе найновійший виславід межинародного положеня. Мінїстер бар. Еренталь висловив ся зовсїм рішучо в деле ґациї, що Австрия нїяким способом не може згодити ся на те, щоби довершену подїю злуки Босни поставлено до розправи на конференциї, хоч самій конференциї зовсїм не супротивляє ся. Непризнанє злуки Босни Росиєю причинить ся до охолодженя взаємин з Австриєю, бо Австрия буде сей крок Росиї уважати неприязним. Австриї зовсїм не залежить на конференциї, бо гадка до сего вийшла від Росиї і Анґлії, а вже програма еї містила такі точки, котрим Австрия мусїла супротивляти ся. Австрия не має потреби дбати про конференцию а Туреччина певно відотхне тепер, бо переконала ся, що конференция булаб не обезпеченєм еї стану посїдання а обкроєнєм, як ми недавно порівнували положенє сучасне Туреччини з Польщею в часї подїлу, до котрого довели еї приятелї-сусїди. Туреччина прямо порозуміє ся з Австриєю, бо переконала ся, що лише порозуміне з безпосередною сусїдкою може їй обезпечити стан посїдання, а зворотом санджаку, до котрого Австрия була управнена берлїньским договором, дістала Туреччина найлїпшу поруку прихильности. Росия переконає ся, що зірванє з Австриєю не вийде на користь росийских інтересів на Балканї, а Сербія, котра числила на поміч Росиї і виступає так різко проти Австриї, переконає ся також, що лїпше бути в згоді з близьким сусїдом, як глядїти далекого приятеля, що має свої великі клопоти у власній своїй хатї і не може дати сам собі ради. Непризнанє злуки Росиєю усуне рїжні двозначности, які би були винули на конференциї а становище Австриї і еї посїданє в Боснї й Герцоґовинї тим зовсїм не змінять ся.

Промова д-ра К. Левицкого

виголошена в буджетовій дебатї галицкого сойму дня 26. жовтня 1908.

(Дальше).

Піднесено тут деякі сумнїви зі сторони ґенерального референта що до нового проєкту податку від будинків (Gebäudesteuer) і сказано, що коли би той податок увійшов в житє, то узискало би ся некорисну підставу до виміру податку з огляду на краєвий додаток. Однак той сумнїв є неоправданий. Проєкт нового податку від будинків не зміняє на користь краю підстави податкової при податку домово-чиншовім, бо задержує до року 1909 висоту ідеального податку, від котрого йдуть додатки, отже лишить ся незмінена підстава до виміру і побору додатків краєвих, та піде вона в гору аж по 6 роках увільненя. Дальше сказано тут, що дві найвисші кляси податку домово-клясового відпадуть та що через те зменшать ся додатки. Та справа ще не порішена. Прошу докладно перечитати той уступ предложеня державного, там сказано лише, що той податок не буде стяганий через державу. Инша річ, що край є обовязаний тих додатків не брати, що заходить та обставина, що ми повинні прийти в поміч тому бідному населеню і зречи ся додатку, аби тим бідакам дати пільгу і їх мінїмум екзистенциї уратувати.

Натомість не признано рациї такому крактованю справи, як є вона в справозданю виділу краєвого і в справозданю референта, що до нового податку від вартости будинків. В нїм добачили вони загрозу загалови нашого

промислу. Прошу однак розважити, чи се справедливе, аби такий ремісник від свого малого варстату платив податок домово-клясовий так само як великий промисловець, котрий обертає мілїонами.

До податків, на яких відбиваємо всякі наші додатки: краєві, повітові і громадскі, належать головно: ґрунтовий (8 мілїонів корон), домово-чиншовий (6 мілїонів), та податок заробковий (8 мілїонів), а податок особисто-доходовий (4 мілїони корон річно) є увільнений від додатків. Дві перші категориї, отже більшменш 12 мілїонів корон оплачують головно села, дві дальші міста, але села і місточка оплачують також часть податку домово-чиншового і заробкового, отже взагалї платять більше як міста.

На частинне покритє недобору краєвого обтяжує ся податки державні додатком краєвим 72—75 сотиків від кождої корони податку приписаного. Шруба податкова прикручена майже понад можливість економічну, коли зважить ся також додатки повітові і громадскі — разом до 157%. І то все йде на тих самих податників! Участь всїх країв держави в доходах податків особистих за час 10 лїт виносить від 6 мілїонів до $12^1/_2$ мілїонів корон річно. А тепер предкладає правительство пересїч з 10 лїт на $7^1/_2$ мілїонів корон річно до розділу. Кілько звідси бере Галичина? Край бере річно доси 850.000 корон — 1,200.000 кор., а податники в опустах податків ґрунтового і домового (10%—15%) понад 2 мілїони корон; отже ефект менший, як з першої лїпшої запомоги киненої поміж тисячи споміж десяти тисячів податників. Натомість для держави є се великі суми, коли возьмемо в рахунок усї краї.

З тих обох добродійств не маємо проте великої признаки, і край лїпше вийшов би, якби дістав право додатків до податку особисто-доходового. І так якби державі відступити весь дохід з податків особистих, то вона зискує річно понад 12 мілїонів корон, а якби до того віддати їй опусти податків ґрунтового і домового, тодї держава має около 30 мілїонів річної підвишки доходів А як краям, зосібна Галичинї, відступити і право додатків до податку особисто-доходового, який дає річно суму 4,000.000 К і цїлу підвишку від горівки, тодї зискуємо річно около 20 мілїонів. Тою квотою можемо не лиш санувати краєві фінанси, але обнизити додатки до податків ґрунтового і домового і дарувати додатки в двох найнизших клясах податку домово-клясового. Отсе належить тепер розважити, бо в р. 1909 має бути усталена участь краю в особистих податках.

(Дальше буде).

Допись.

З Брідщини.

(Спілка всеполяків з москвофілами. Що сказав митрополит о. Антонїй унїятскому сьвященикови в Почаєві? Дещо більше правди о прогульцї кацапів до Почаєва і Киева. „Волынець“ з Галичанина під монастирскими мурами в Почаєві і его »разоблаченія«. Торжество св. Йова в Берестечку яко pendant до всеславяньскої ідеї. Наше народне і релїґійне становище в Брідщинї за останних 20 лїт і в 1908 роцї).

(Дальше*).

Разом з прогулькою до Почаєва зарядили істинно-русскі в Росиї в порозумінню з нашими кацапами великі торжественні походи над границею, получені з візитациєю сих сїл митрополитом о. Антонїєм. Ціль була двояка. Найперше скріпити привязане до православія і схизми над границею в Росиї, а по друге і з нашого боку притягнути на сї торжества селян, »зарубежних гостей«, вщіпити в них схизму, утвердити царо- і православіє.

В тім обіцялись наші аґенти а la »Волынецъ« бути дуже помічними. Першу ціль т. є. скріпленє схизми в самій же Росиї над границею, думав би хто, ініціятори не могли мати на метї, бо мовляв она сильна. А преціньтак не є, і в дійсности нарід наш далеко ще в глуб Росиї не в тее вірує, чого бажав би митрополит Антонїй.

Віра народу в головній народній масї, остала унїятскою. Нарід говорячи „Вірую“, переважно говорить »і в Духа сьвятого.., от Отца і Сина ісходящого«, понятія его що до віри зовсїм тіж самі, що і у католиків, а давні книги церковні, які обрусителї повикидали з церковного ужитку, переховує нарід яко сьвятість. Тим то обрусителї бачучи і знаючи тее, все не чують ся певними і все немов місіонарствують над границею. А коли „Волынецъ“ обіцяв спекти другу печеню при тім самім огни, обіцяв кинути в обійми тисячі „твердорусских ізбирателей бродского округа“, тодї почались надграничні торжества. Але додамо ще, що рівночасно скористали з сих торжеств і депутати до думи з волиньскої ґубернії. На кожне з сих торжеств зявлялись они на розмову з своїми виборцями, о чім і згадує в Галичанин-ї »Волынецъ«. Одно булоб лиш дивне в фейлетонї „Волынця“.

Були торжества, були на них депутати з Волиньщини, були розмови з селянами тихже депутатів, а мимо того »Волынецъ« плакав в першій половинї фейлетону.

Отже сталось се тому, що надії на торжества над границею змарнїли так само як прогулька до Почаєва. Найперше надграничні села в Росиї показались досить зимними на такі торжества і до свого архієрея Антонїя. Процесиї з портретом царя числили ледво 20 душ, бодай так великою була та, що прийшла з Почаєва до Берестечка на торжество св. Йова. Та кромі того і депутатам з Волиньщини не повелось у своїх же виборців. Нам доводилось розмовляти з селянами зза границї, що бували на розмовах з своїми депутатами, щось гей би на вічах.

— Ну щож вам привезли депутати з Петербурга? — питаємо. — Та богато дечого, казали. Казали твердо тримати ся, бо жиди хотять наше царство погубити, казали боронити русскій народ, стояти за віру.

— Ну а за землю не було мови?

— Чому нї, була. Тож то було крику! Посол нам казав, що в Сибірі є сила силенна землї і раїв їхати. Ох, крикнув же народ: »Хорошо, дїдича висилайте, всїх вишліть, от народови землї мало, а дїдич там заживе, буде мав з чим«.

Отсе перша причина плачу „Волыньця“ на народ, що і на торжества не конче йде, і своїм же депутатам сказав крайне а дуже прикре слово. А всї ті істинно русскі шопки вважає народ за якусь комедию. От тому то плакав »Волынецъ«, що ніби то нарід не хоче на своїх »родних« основах розвиватись.

Безумний! власне нарід держить ся своїх рідних основ і тому всякі чорносотенні експерименти его не займають.

(Дальше буде).

---

*) Гл. чч. 218, 219. 222 і 223.

З поговорок старого педаґоґа.

(Конець).

Я рішив ся одного разу пійти до найвизначнїйшого члена „партиї осьвідомленя“. Приходжу і кажу:

— Чи В. осьвідомлені з селом і господарством?

— Осьвідомлений.

—Кінь призначений, щоби его закладати до плуга і борін, до воза і до карити, або щоби его сїдлати. Чи дїйсно так?.

— А вжеж так.

— Колиж коня закладають до воза або сїдлають?

— Коли виросте, звичайно по чотирох лїтах.

— Ей, се може зле, чи не було би лучше осьвідомити коня завчасу, коли есть жребятем кількомісячним, вже его сїдлати, заложити на него шлиї і спрягнути враз з дорослим конем, щоби жребя завчасу наломилось до свого „званія“.

— Ви знать шуткуєте?

— Нї, пане, говорю поважно. Хто дїтваків до полїтики втягає і заправляє, той консеквентно згодити ся мусить на спрягане жребят з дорослими кіньми.

— Жребя таке мусїло би змарнїти і не доросло би би на коня.

— Правда, лише і се правда, що дїтвак розполїтикований змарнїє і чоловік з него не виросте«.

Сей доказ приклонникови »осьвідомленя« знадобив ся, він згодив ся на мої погляди. Ну, щастє, що стрінув чоловіка розумного і чесного.

Дують вітри полїтикоманії не то з боку, але і з гори хлопцеви на чуприну. Розгорячений виборами отченько уїдає необачно при дїтях на полїтиків противного табору. Хлопчиско наслухав ся досита зїдливих докорів і зневаг то на „станьчиків“ то на »клерикалів« (у нас на новоєристів) або на відворот о »демаґоґах« »вархолах«, дізнає ся, що є „демократи народні“, »демократи концентровані«, »демократи независимі« і т. д. (у нас радикали, национал- і социял-демократи). Заколот слїдував в голові хлопця, у него також запалахкотїв поломінь виборчий батька а в тім поломіни спопелїв спорий засіб енерґії дїтвака, енерґії до науки необходимо потрібної. А вжеж найбільше зло почиває в тім, коли хлопя почує в дома, що той професор »станьчик«, той знов клерикал, сей »сконцентрований«, тамтой знов „несконцентрований демократ«. Після міри симпатиї батька до того або сего стронництва, окружає хлопець учителя симпатиєю, о нім бо чув, що до его партиї приналежить, на других дивить ся косим оком і чує до них якусь нехіть.

Розполїтиковане пре молодіж завчасу до твореня дневникарства, в котрім панує ароґанция, лож, огидженє тих, що не приналежать до їх табору полїтичного, хотяй були би люди зовсїм безвинні. Кружили по середних школах а може і ще кружать численні примірники таких писань, редаґованих у Львові; у них аж кишіло від безчещеня школи і учительства, кидано громами на систему шкільну, котра оглуплює, гудїло від грімкої критики всего і всїх, примінено накликуванє, най би молодь домагала ся, щоби все змінити, все переіначити, в противнім случаю угрожувано »страйками«.

Дїйсно чудувати ся треба, що у нас нема рїжниці межи »свободою« а »сваволею« печати. „Свобода“ печати то цїнний набуток часів конституцийних і належить ся її сторожити, лиш »сваволя« завсїгди і повсюду есть надужитєм сво-

бэди, кожде надужите есть злочином, котрий як закон так і власть потягати і нищити повинні.

*

А вжеж і І. і ІІ. уступ сеї дописи містить в собі богато цінних і з правдою згідних заміток. Він бачить в Прусах розбій і бандитизм, що виростає з ідеалів »свободи« і справедливости, бачить, що в Росиї допче ся права Божі і людскі задля хвали Божої і прав народних, задля слави церкви доптане католіцизму, задля величности народу росийского, загибель Польщі. Тілько в рускій части Галичини нїчого не добачує — ту знать після его поглядів все по правдї і по справедливости дїє ся. А може глядить він на все через »окуляри« всепольскі?!

о. К. С.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: † Якова брата Гос.; римо кат.: Захариї і Єлиз. — В пятницю: руско-кат.: Арети, Атаназия; римо-кат.: Леонарда.

— **Цїсарский ювілей.** Дня 2. грудня с. р. палата послів відбуде торжественне засїданє в честь ювілею 60-лїтного володарства нашого монарха. Посли, мінїстри і урядники прибудуть в ґалевих строях. По промові президента палати заберуть голос провідники всїх сторонництв. Перед тим президия палати буде у цїсаря і зложить ему чолобитню іменем палати. Рівночасно відбуде ся також сьвяточне засїданє палати вельмож.

— **Памятник Шевченка.** Онодї зібрала ся в Київі комісия будови памятника Шевченка. Засїданю проводить голова м. Київа, Дяков. Присутним був також предсїдатель полтавскої ґуберн. земскої управи, Лизогуб. Комісия виробила і затвердила постанову про збиранє складок на памятник. Будова памятника буде виносити 60.000 рублїв; доси зібрано лишє 20 тисяч.

— **Загальні збори „Народної Торговлї“** відбули ся в понедїлок. Збори отворив предсїдатель совіта др. Щасний Сельский і сконстатувавши, що збори оголошено згідно з приписами статута, та що явило ся відповідне число членів, предложив на предсїдателя зборів о. Данила Лепкого, пароха з Старого-Самбора, а на заступника д-ра Остапа Макарушку. Зібрані члени приняли однодушно предложенє, почім предсїдатель зборів о Лепкий покликав на секретарів пп. Миколу Заячківского і Василя Угрина. Звіт адмінїстрацийний і білянсовий зложив з рамени управляючого совіта проф. Ілия Кокорудз, а по відчитаню звіту головного комітету контрольного п. Антоном Хойнацким із звітом з переведеної ревізиї, доконаної Краєвим Союзом ревізийним, з котрих сконстатовано постійний розвій товариства, дальше, що дїла товариства веде ся господарно, що товариство придержує ся постанов статута, що рахункові замкненя зіставляє ся вчас, що товариство не переводить нїяких ризиковних інтересів, — приняли зібрані члени одноголосно предложений білянс, виказуючий чистий зиск в квоті 18.086·97 К, постановили виплату 7% дивіденди від удїлів і удїлили управляючому совітови одноголосно абсолюторию. При доповняючих виборах до совіта вибрані поновно: др. Щасний Сельский і о. Евген Гузар. До головного комітету контрольного вибрані пп. Кость Паньківский, др. Володимир Бачиньский і Антін Хойнацкий. — Марку презенцийну для членів совіта установлено на внесенє п. Костя Паньківского в висотї попередній по 6 К від засїданя.

— **З червоного сьвіта.** Соціяльні демократи понесли несподіване пораженє при соймових, дуже демократичних, виборах в Долїшній Австриї. Ту неудачу, спричинену безплідною акциєю „спасителїв людства“, на яких вже пізнали ся просьвічені ширші маси, старають ся соціялїсти звалити на „терор“ християнъско-соціяльної партиї і на „виборчу ґеометрию“, буцїм то достроєну до інтересів згаданої партиї. Підчас виборів в Wiener-Neustadt соціялїстичні наганячі перелапували виборців і перешукували їх кишенї, чи нема там виборчої картки, виповненої іменем несоціялїста. Терор був отже по сторонї соціялїстів. Соціялїсти закидають, що понад 11 тисяч христ-соціяльних голосів має в двох округах Відня 10 мандатів, підчас коли 15 тисяч соціялїстів в 1 окрузї має 2 мандати. Забувають однак небоги, що в инших округах 18 тисяч соціялїстів має 3 мандати, підчас коли 20 тисяч христ.-соціяльних не має анї одного, або що в Стирії 4½ тисячи соціялїстів має 7 мандатів, підчас коли 3½ тисяч христ.-соціяльних в Чехах не має анї одного. Теперішне виборче право і до парляменту і до соймів не є рівне. (Проєкт виборчої реформи зі становища церковних і суспільних інтересів подам в 24. числї „Ниви“). Бо виходить з тої засади, що рівне число послів вибирають виборчі округи, які не суть рівні що до числа населеня, так, що нераз оден горожанин має ту політичну вартість, що кількох других. Але та нерівність доскулює всїм партиям, а не самим соціялїстам, що вони самі признали, коли хотїли усунути ту нерівність в Відни на свою користь, але протестували против тої рівности на провінциї тому, що рівність вийшла би на користь христ.-соціяльних. — *О. Воляньский.*

— **Шкарлятина в Галичинї.** Österr. Sanitätswesen подає, що в часї від 11. до 17. жовтня було в Галичинї 48 громад навіщених пошестю шкарлятини, а се: Львів, Краків, Тарнів, Яворів і Косів; в повітах: брідскім: Броди, Паликорови, в березкім: Харжевичі, Сувчин, Ядовники, в бережаньскім: Кізлів, Куряни, в хшанівскім: Яворжно, в цїшанівскім: Нароль, в чортківскім: Звиняч, в долиньскім: Витвиця, в гусятиньскім: Гусятин, Хоростків, в ярославскім: Ярослав, Рогвениця, в камінецкім: Камінка стр., Стоянів, в лїскім: Рівня, Берхи дол., в львівскім: Знесїнє, Зимнавода, в перемискім: Бротичі, Лентовня, Оріхівці, в перемишляньскім: Станимир і Свирж, в равскім: Річиця, в рудецкім: Чайковичі, Погірці, Ляшки завяз., в снятиньскім: Снятин, Залуче, в старо-самбірскім: Фельштин, в тернопільскім: Микулинці, Ладичин, в теребовельскім: Будзанів, Ласківці, Романівка, в жовківскім: Жовква, Любеля і Замочок.

— **Воєнні приготовленя в Чорногорі.** Загребский Obzor доносить, що Чорногора готовить ся зовсїм поважно до війни. Чорногорске правительство приказало в тій цїли всїм численним еміґрантам повернути до вітчини. На воєнні видатки має Чорногора затягнути більшу позичку. По переведеню загальної мобілїзациї чорногорска армія буде числити 70.000 жовнїрів. Оружя в Чорногорі є доволї, бо є там 150.000 карабінів, в більшій частинї найновійшої системи. Переважно сї карабіни походять з Росиї. В Цетинїї думають, що мобілїзация чорногорскої армії може бути переведена в двох днях. До армії вступають також Чорногорки, які переносять амунїцию і живність. З Росиї має небавком прибути до порту в Барі (Антіварі) 120 скорострільних пушок найновійших системів і 50 машинових карабінів Максіма. Говорять також, що з Росиї прибудуть віддїли Червоного Хреста.

— **Новим президентом Зєд. Держав півн. Америки** вибрано вчера кандидата републиканьского сторонництва, Вілїяма Гаварда Тафта, який є мужем довіря бувшого президента Рузвельта. Свій уряд обійме Тафт дня 4. марця 1909. Тафт має 51 лїт, був адвокатом, прокуратором, судиєю, деканом правничого видїлу в Чінчінаті, в 1900 р. був членом комісиї для Филипиньских островів, а в 1901 р. ґубернатором Филипинів. В 1904 р. був мінїстром війни. В заграничній полїтицї его вибір означає веденє дальшої полїтики імперіялістичної теперішного президента, с. є змаганє до розширеня могучности 80-мілїонової держави.

— **Відновлена цензура.** У Казанї знов заведено звичайнїсїньку попередню цензуру, та ще таку немилосерну, якої і за цензурних часів не було. Кожде свое число обидві росийскі казаньскі ґазети — „Камско-Волжская Рѣчь“, „Казанскій Телеграфъ“ та три мусульманьских — „Юлдуз“, „Боян—Улкак“, „Казан-Мухбірі“ посилають у коректї цензорови Пінетму та двом его помічникам, учителям ґімназиї, Флорову та Ашнаридови. Цензори викидають з кождого числа все, що їм не подобає ся. Але найцїкавійше — як пише „Слово“ — те, що навіть сею попередною цензурою ґазети не можуть вратувати ся від адмінїстративних кар на основі ґубернаторских постанов. Казаньска адмінїстрация думає, що вона своєю „цензурою“ робить ласку ґазетам.

— **Поетичний кутик.**

Береза сумно шелестить,
Вся млою срібною повита.
В листках її роса тремтить
Немов сльоза гірка укрита,
гірка сльоза...

Подув холодний вітер — рве,
Розвіва' листечко і віти —
Дїямантові сльози пе,
Несе дрібний лист далї в сьвіти,
у забуття...

Одерта з зелени, краси,
На волї бур тяжких страдає —
Береза через довгі дни
Мов не живе — жде-дожидає
весни дарма.

Ся мла, що всю її вкриває,
Се наче мрія золота —
Вітки і лист — се сни надїї
Нещадний вітер — се судьба,
се зла судьба...

У. К.

Оповістки.

— **Останний репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о год. 7½ вечером).

В суботу дня 7. с. м. „Фавст“ оперета в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода. Гостинний виступ п ні Ф Лопатиньскої, співачки львівскої опери.

В неділю дня 8. с. м. „Арсен Яворенко“ (На громадскій роботї), народна драма в 5 дїях зі співами Б. Грінченка.

Ві второк дня 10. видолиста с. р. останне представленє „20 днїв тюрми“ найновійша фарса в 3 дїях Вебера. Фарса ся грана з великим поводженєм на столичних сценах.

— **Відзначенє.** Цїсар надав радникови двора і професори львівскої полїтехнїки д-рови Юлїянови Медвецкому, з нагоди перенесеня его на власну просьбу в постійний стан супочинку, командорский хрест ордера Франц Йосифа.

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

Бремергафен-Новий Йорк 30/VIII. 1908.
на палубі „Main'y“.

Вчера вечером виїхали ми із каналу на океан. Вчера попращали ми останні кінчини анґлїйскої Seilly. Берегів Франциї не можбуло бачити, бо задалеко були ми від неї віддалені.

Тепер ми на повному морі, таки на правду лишень між небом а водою. Коли чоловік погляне на сю безконечну поверхню, то тратить ся чомусь надїю у тую людську штуку, що тне филї, і колиб не се небо, що мовби зливалось із морем, то не знати, чи видержала би людина.

Ще цїлих вісїм день між небом а водою, ще більш двох тисяч морских миль до переплаву. Цїла дорога з Бреми до Нового Йорку

виносить 3528 морских миль. Та воно і тяжко було би її пробути, коли би не тії усї вигоди, які маѥ ся на кораблї, бібліотека, пяніно і т. д. Менї час минає скоро, вечерами пишу, ранками читаю. Вчера розпочав я науку анґлїйскої мови. Трудна она через свою граматику, але завдяки Леді Alice Deckmann, завідательці жіночої школи у Філядельфії та єї дуже приступним викладам, сяк так іде. Дуже велика шкода, що наш пароплав пливе прямо із Бреми до New-York'у не задержуючись нїгде по дорозї. Инші пароплави виїзджаючи із Бреми вступають іще до полуднево-авґлїйскої пристали Southampton (чит. Seufemten) і північно-французького Cherbourg (чит. Szirburg), щоби забрати пасажирів. Майже кождого дня бачимо кілька пароплавів, що повертають або з Baltimore або із New-York'у.

Що то за радість побачити другий корабель, коли їдеть ся на морі. Усї висипують ся на поміст зі своїх кают, або із кімнат, переривають свої забави та буденні занятя і із небувалим одушевленєм вимахують руками, хустинами, співають пісні, та у сей спосіб здоровлять тих, що їдуть на другому пароплаві.

Від вчерашного вечера знов море неспокійне, не дало нам спати сеї ночи, та гойдало так сильно, що часами треба було держатись руками краю ліжка. На нинї похворілись люди. Лїкар бігаѥ від кают до кают. Одним каже йти на поміст і у лежачій позї сидїти в глибоких кріслах, других оставляє в ліжках. Штеарти (послугачі) бігають скоренько та розносять коняк, вино, чорну каву, цитрину і овочі. Я сам, не знаю для чого, але здоров, як риба, бачить ся, мій орґанїзм відпорний та не піддасть ся тій хоробі так званій Seekrankheit або по анґлїйски „sisik".

Коли инші хворіють, я завдяки молодому офіцирови маринарки панови W. Tapp оглядаю цїлий устрій машин корабельних і запізнаю ся зі способом міреня моря електрикою. Споглядаючи на сї великаньскі машини, що силою витвореної пари порушають крилами корабля, подивляєть ся тих людий, що сподїяли се усе і вміли поскладати разом, бо тут таке число шруб, шрубок, колїс і колїсець, рур і рурок, що мішаєть ся у голові. До міреня знову глубини моря в даному місцї є осібний знаряд, та по ньому пізнають як раз, чи на добрій дорозї находить ся корабель. Що дванайцять годин мірять глубінь моря, та показують капітанови кусень земного покладу із моря. — Пан Тарр розповідаѥ менї, що наш корабель маѥ робити денно меншебільше триста морских миль се є около 550 кільометрів. (Одна морска миля маѥ 1852 метрів). Колиб від Бреми до New-York'у море було завсїгди спокійне і гладке, мож би було його переплисти в десятьох днях. Однак се є майже неможливе. Нїколи не мож напевно обчислити, коли допливем, бо на дорозї маємо рїжні перепони, передусїм розбурхану поверхню моря і мраку, що сильно спинюють плавбу корабля. Розбурхані филї спиняють крила та опізняють їх обороти, а мрака знов не позваляѥ борзо їхати, бо хоч тягом труба сиґналїзацийна граѥ, можна наїхати на другий. Далї з паном W. Tapp ідем на поклад Zwischendeck-у. Люди лежать покотом, хорі, знеможені, обезсилені, однак благородна рука лїкаря сторожить над ними. Бачу коло них рівнож чорну каву, коняк, овочі. Питаюсь, чи нема кого із Галичини або України з наших. За кілька хвилин приходить до мене струнький парубчак зпід Городенки розрадуваний, що може зі мною погуторити на рідній мові. Треба було бачити тую радість зі сльозами у його очах, той щирий, мягкий погляд, яким вдивляв ся в мене та дякував, відай, за те, що не сам він тут Русин на кораблї. Тут дуже богато є росийских жидів. Між ними є одна дївчина, що щовечір співаѥ у своїому жарґонї пісні. Бачить ся менї, що сї пісні вільнодумного змісту, бо єї земляки окружають її, мов би вожда — демаґога та слухають їх із приспішеним битєм серця. У єї очах таки на правду горить якийсь дивний жар, рухи єї якісь горячкові, а голос сильний, звучний несеть ся по палубі та далеко ще по морю. Єї одномишленники клонять си перед нею мов би перед Богом посланою силою, що маѥ їх вивести із неволї.

(Дальше буде).

Телеґрами

з дня 4. листопада.

Варшава. Ґенерел-ґубернатор зарядив отвореніе всїх замкнених польских шкіл.

Царгород. Вчера розпочали ся переговори межи Болгариєю а Туреччиною. Анґлїйский амбасадор був вчера вечером у великого везіра.

Царгород. „Ені Ґазетта" звертаѥ бачність мінїстра маринарки на чужі кораблї, які при помочи рефлєкторів стережуть берегів Чорного моря коло Босфору.

Білгород. Вчера скупштина зібрала ся на довірочне засїданє, на якім правительство складало звіт з полїтичної ситуациї.

Карльсбад. Вчера о год. 2·30 по пол. дало ся тут чути землетрясенє.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 26. жовтня до 1. листопада 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·40—10·80 К
Жито	8·70— 9·00 К
Ячмінь броварняний	7·50— 8·25 К
Ячмінь на пашу	6·80— 7·20 К
Овес	6·60— 7·00 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	9·00—10·25 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	6·50— 6·90 К
Конюшина червона	55·00—65·00 К
Конюшина біла	35·00—45·00 К
Конюшина шведска	65·00—75·00 К
Тимотка	00·00—00·00 К
Ріпак зимовий	14·05—14·30 К
Насїнє конопл.	9·75—10·00 К
Хміль	30·00—40·00 К
Насїнє льняне	9·75—10·00 К
Льнянка	10·00—10·25 К

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купуѥ лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5.500 нотариально потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(1—24)

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґийні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядаѥ ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівцї, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (2—5)

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Дентист
Др. К. Левандовский
Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. кавархею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер"

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймаѥ **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші против шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачуѥ »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуваѥ ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертаѥ ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра" при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер" **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на рїжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівною!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Рящева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12·20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Гяшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видаѥ і відповідаѥ за редакциию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 243. Львів, пятниця дня 24. жовтня (6. листопада) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Caveant consules!

(△) У Відні відбувають ся тепер вельми важні переговори мінїстра-президента бар. Бака з провідниками парляментарних сторонництв, щоби довести до полагоди мінїстерске пересиленє і обезпечити успішну законодатну роботу в держ. раді, котра імовірно збере ся 17. с. м. на осїнну сесию. Сими переговорами бажає бар. Бек вислїдити взаємини сторонництв парлям. до правительства і дізнати ся від них, яку поруку дають они що до правильної парляментарної роботи і полагоди найважнїйших потреб державних. Відповідно до того вийшли би з тих сторонництв їх представники до мінїстерства. Поки що мали сї переговори більше інформацийний, не обовязуючий характер, бо не є виключена можливість, що лише вчасти буде мінїстерство реконструоване. Нїмці раді би удержати мінїстрів Мархета і Дершатту, а бодай сего останнього з огляду на розпочате удержавленє деяких зелїзниць. Одначе не є виключена і така можливість, що бар. Бек представить цїсареви просьбу цїлого кабінету о відставку, а нема сумнїву, що в такім случаю одержав би задачу утворити нове мінїстерство і тоді оглядав би ся за представниками сторонництв парляментарних, котрі дали би єму поруку правильної роботи законодатної. Урядничий кабінет, за яким побивають ся нїмецкі »вольнодумцї«, есть по думцї христ. суспільної кореспонденциї „Austria“ виключений. До поясненя відносин посеред ческих сторонництв може послужити замітна вість з Праги, що завтрішнього дня (5. листоп.) має там відбути ся засїданє виконного комітету ческих сторонництв, котре має закінчити ся імовірно выступленєм молодочехів з загальної орґанїзациї, а се означалоб зворот молодочехів в право і зірванє з крайними живлами.

В інформацийних переговорах бар. Бек не обминув також Русинів, руского клюбу. Вже вчерашня вість, подана Zeit-ом, так затривожила всепольске Słowo, начеб бар. Бек думав покликати пос. Василька до кабінету, щоби тим способом обезпечити собі поміч руских послів, вказувала не те, що мінїстер президент буде пересправляти також з руским клюбом. З Відня звіщає Słowo polskie, що ві второк переговорював бар. Бек з пос. Цеглиньским і Лукашевичом, котрі представили єму свої домаганя і заявили, що становище руского клюбу буде в держ. раді зависиме від здійсненя сих домагань, а яко найважнїйші домаганя представили они шкільні справи, особливож скору полагоду університетской справи.

Як бачимо отже, хвиля тепер вельми важна, в тих днях буде рішати ся справа реконструкциї мінїстерства. Як звіщає Reichspost, христ. суспільники домагають ся від бар. Бека уладженя відносин в Чехах, від чого є зависиме співдїланє згідне мінїстрів. В тій справі довго пересправляв бар. Бек з д-ром Люеґером і мінїстром Ґессманом, а як той сам дневник заневняє, предложить бар. Бек 7. або 8. листопада цїсареви справоздане про вислїд своїх заходів і тодї послїдує рішенє монарха.

В сїй важній хвилї повинні би провідники руского клюбу бути на місцї і допильнувати справи, а не ждати аж скликаня держ. ради, бо тодї буде вже запізно. Не маємо інформаций, які домаганя поставили пос. Цеглиньский і Лукашевич, а не хочемо перечити, начеб шкільні справи не були важні. Але крім тих є ще багато инших пекучих справ, котрих рішенє повинно би вже тепер послїдувати, маємо також богато народогосподарских потреб, котрі також належалоб заспокоїти, а найважнїйшою справою на нашу думку є, щоби і руский нарід мав своїх представників в мінїстерствах. Досить згадати про се, що недавно введено в житє мінїстерства робіт публичних; всї сторонництва парляментарні мають там своїх референтів і концептових урядників, а руский клюб не здобув ся на те, щоби хоч одну концептову силу там для Русинів здобути. Тимто відкликуємо ся в тій важній і наглій хвилї до президиї клюбу, щоби взяла справу в свої руки і подбала о полагоду пекучих потреб і невідкладних домагань руского народу, а до сего треба в сїй хвилї прияви президиї у Відні. Тож caveant consules!

Політичний огляд.

Заграница.

В Петербурзї проявив ся, як звідтам звіщають, вже від суботи важний зворот, котрий може довести до поважного заколоту межинародного положеня. Росия починає виступати неприязно супроти Австриї а підохочувати Сербію. А хоч ся заохота Сербії поки що проявляє ся в невиразних дипльоматичних висловах, всеж таки в Білгородї можуть се зрозуміти яко нову понуку, щоби дотеперішний воєнний настрій ще більше роздмухати. Сербский королевич, як висловив ся, є зовсїм вдоволений з поїздки до Росиї і виніс звідтам переконанє, що росийскі правит. круги відносять ся прихильно до Сербії і готові дати їй моральну поміч, колиб лише обминали всего, що виглядало би на пряму провокацию. Як запевняє Berl. Tageblatt, поїздка королевича була успішна, а на се вказує обставина, що Росия не хоче признати злуки Босни, а через те стає конференция безпредметовою. Ізвольский висловив ся, що автономія Босни і Герцоґовини буде найлїпшою розвязкою. Пасич запевняє з того самого жерела, що цар обіцяв Сербії далекосяглу поміч. Сербія бажає автономії Босни і Герцоґовини під протекторатом европ. держав, не домагаючись з них утвореня королївства. До цїсаря Франц Йосифа мав цар передати відручне письмо через амбасадора австрийского ґр. Берхтольда яко відповідь на відручне письмо австр. цїсаря, котрим звістив царя про намірену злуку Босни й Герцоґовини.

Посли российской думи, котра сими днями зібрала ся на сесию, задивляють ся всїляко на балканьскі події і приїзд сербского королевича, але всї заявляють свою прихильність Сербам. Одначе крім кількох загорільців, нема в думі таких послів, котрі задля Сербії запутувалиб Росию у війну з Австриєю. Многі посли радіб бодай морально або дипльоматично пособляти Сербії, всеж таки війну Росиї з Австриєю вважають божевільностю. Росия на їх думку, могла би лише запротестувати проти злуки Босни, хоч і се може довести до великої небезпечности. Найменше прихильности заявляють Сербії правиця і умірені, а кн. Урусов заявив рішучо, що Росия сама убога і не в силї помогти бідним землякам і повинна передовсїм у себе завести лад, школи, скріпити військо і фльоту, поки подумає про демонстрациї.

Наслїдком сего підбадьорюваня Сербів з росийского боку, починає в Сербії знов більше котлувати а положенє стає вельми грізним, там пруть зовсїм рішучо до війни. Не сумнїваємо ся, що австрийска воєнна управа буде на все готова. Сербский митрополит в посланію заявляє, що нема иншого виходу для Сербії, як умерти за Славяньство.

До Рістовича наспіло 50 ваґонів скорострільних пушок. З Трієсту звіщають, що там з фабрики Шнайдра наспіло 108 скорострільних пушок, але власти здержали їх. Часописи сербскі домагають ся, щоби їх звернено назад до Франциї а звідтам вислано морем до Туреччини.

В Білгородї студенти відбувають військові вправи під проводом офіцирів. Творять ся також жіночі леґіони і вправляють ся у воєннім ремеслї. Білгородский охотничий корпус оповіщує відозву і покликуючи ся на 8 мілїонів Сербів заповідає, що вже в тих днях загомонить воєнний оклик, щоби визво-

лити Сербів з австр. ярма. Задержана в Австриї посилка оружя наспіла до Білгороду через Туреччину, а се викликало велике одушевлене (52 ваґони скорострільних пушок).

В Туреччинї повстав внутрішнїй розлад. Молодотурки намагають ся з Ільдіз - палати усунути вірні султанови ґвардиї, а се віщує лихий конець для султана. Можна сподївати ся, що відтак настане кріваве панованє преторияньске. В касарнях повстав бунт лідофіцирів, котрі домагали ся розпущеня війска. Слїдство довело до компромітациї також офіцирів.

Сербска скупштина відбула тайне засїданє, на котрім мали ухвалити перенесенє столиці до середини краю. Се вказувало би на рішуче приготовленє до війни.

Промова д-ра К. Левицкого

виголошена в буджетовій дебатї галицкого соймy дня 26. жовтня 1908.

——

(Дальше).

Проти додатків до податку особисто-доходового підносять ще сї закиди що до податкової технїки. Податкова технїка робить трудности в розложеню додатків до податку, що обтяжає цїлий обєкт маєтковий податника, положений в ріжних краях. Тота технїка не є однак нїякою перепоною, бо наші власти вміють всюди найти сей податковий крейцар, тут іде о що иншого, о засаду, чи висше оподатковане є можливе до видержаня, чи нї? І коли розчислимо ся, то дійдемо до результату, що нинїшний податок особисто-доходовий в найнизших клясах виносить менше, як 1 прц., найвисший не доходить до 5 прц., отжеж засада до можливого оподаткованя є ненарушена і маємо субстрат до того, аби той податок підвисшити. І тодї доходимо до того, що з одного боку обтяжуємо податком від горівки верстви найбіднїйші, незаможні, а з другої сторони обтяжаємо верстви заможнїйші.

Пос. Пайґерт піднїс тутки питане в справі проблему, який ставлять соціяльні демократи, чи знести всї податки, а запровадити податок особисто-доходовий? Сеї річи не можна брати лїтерально, дословно, засада нашого оподаткованя лежить перше в тім, щоби лишити minimum existentiae, друге, щоби брати податок від маєтку і доходу, а трете, щоби примінити засаду проґресиї. А засаду маєткової проґресиї можна перевести при податку ґрунтовім, домовім і що для нашого краю є особливо потрібне, при спадковім.

В той спосіб дійдемо до результату менше або більше корисного, бо до оподаткованя менше або більше діймаючого для податників. Те все є уваги в справі нашого фінансового білянсу.

Кромі фінансового білянсу маємо ще білянс народний, білянс польско-руский. І коли білянс краєвий дасть ся уратувати тепер затяганєм позички короткотермінової а відтак способом лекшим або гіршим для податників, то наш білянс руского народу має вже богато недобору, як що не знаємо, як єго покрити. І тут як раз з сього місця повинні ми здати собі справу, чи ми переведемо вже раз санацию наших відносин обох народів, польского і руского? Повинні ми застановити ся докладно, поважно і рішучо, чи ми наш білянс народний годні шанувати чи нї?

З висказів моїх попередників, з окремаж пос. Ценьского виходило би, що ми сего не хочемо, бо ми чули самі слова, самі обіцянки і приріканя, але не чули сьмо з єго слів нїякого заповіту фактів. »My wam damy« — каже п. Ценьский, алеж ми на се чекаємо 40—50 лїт. І годї се так довго відволїкати. І каже п. Ценьский: »Ми є також заступниками Русинів«. А для чогож в справах руских не хочете іти з нами, деж факти на ствердженє тих слів? Говорить ся про справи шкільні, говорить ся про школи народні, про школи середні, говорить ся про унїверситет, говорить ся про адмінїстрацию, про ненависть, про Відень!... А хто тому винен, що так є? Дайте те, що викликує се ворогованє, а тогди усунете причину ненависти.

Возьмім на примір справу шкіл середних. Ми просимо, благаємо: уможливіть нам просьвіту, науку, культуру! Дайте нам школи середні! — Ми не маємо анї одної школи реальної, маємо ледви десяту часть ґімназий в порівнаню з нами... Чомуж ви нам того не даєте? Але ви, панове, кажете: „Ми маємо краєвий закон з 1867 р., ми не можемо з ікати ся наших прав«. То ви нам так поможіть до культури, бо преціньми нїчого иншого не хочемо, як лиш запомаганя образованя нашої молодїжи, придбаня нашої інтелїґенциї! Для чого не скажете: »Скажіть нам, кілько вам треба ґімназий, най се порішать шкільні власти, а ми вам се дамо і не спротивимо ся!« А чиж ми хочемо того за ваші грошї? Чи ми хочемо касувати ваші польскі ґімназиї? Скажіть, панове, яко люди благородні: „Добре, ми не хочемо ставляти запори вашій культурі, годимо ся на се, а покликані шкільні власти най нам отворять нові школи!« Дайте хоч в тій одній справі доказ, що дїйсно не хочете нам ставити запори. І ті всї квестиї, про котрі говорив пос. Ценьский, то ворогованє, та незгода, то переношенє політики в школи й унїверситет — звідкиж се вийшло, як не з квестиї национальної супремациї, з тих запор, які кождий видить, а серед котрих наш нарід дуже тяжко поступає наперед. Видко отжеж з тих слів п. Ценьского, що справа санациї нашого білянсу народного значно тяжше піде, як санация білянсу фінансового. А причиною того є те, що ви, панове, на всї наші домаганя рівноправности, тої конечної рівноваги национально-суспільної в краю, ставте глухими, ви устами п. Ценьского узнаєте нас народом низшерядним та дїлом доводите, що нас за таких маєте та так нас трактуєте і не хочете довести до тої национально-суспільної рівноваги в нашім краю.

(Дальше буде).

Допись.

——

З Брідщини.

(Спілка всеполяків з москвофілами. Що сказав митрополит о. Антонїй унїятскому сьвященикови в Почаєві? Дещо більше правди о прогульцї кацапів до Почаєва і Києва. „Волынецъ“ з Галичанина під монастирскими мурами в Почаєві і єго »разоблаченія«. Торжество св. Йова в Берестечку яко pendant до всеславяньскої ідеї. Наше народне і релїґійне становище в Брідщинї за останних 20 лїт і в 1908 роцї).

(Дальше).

Алеж бо і другої цїли не осягнули. З Галичини анї птах не опинив ся на сих торжествах над границею в Росиї, окрім хиба „Волынця“.

Тому то і Антонїй і Виталїй пізнали ся на наших хитрунах, завели ся в своїх великих мріях і надїях; „опанувати духово повіт бродский“, і хто знає, чи не длятого опинив ся „Волынецъ“ поза брамою під мурами монастирскими »Почаєва« і там аж виплакав ся, що замкнулась брама, а може і калитка. Надармо співала „русско-народная“ орґанїзация повіта Броди шампани з росийскими офіцирами в Бродах і попысувала ся росийщиною. Після Почаєва і по торжествах над границею режім наших надграничних хулїґанів в Росиї упав, бо виявилось, що они надули почаївских черців з Антонієм на чолї що до поширеня схизми за границею в Галичинї.

Для ілюстрациї, як слабкими чують ся істинно русскиї у себе над границею, нехай послужить торжество св. Йова в Берестечку, про котре оповімо за очевидцем.

Торжество св. Йова разом з візитациєю митрополита Антонїя тревало три дни. Першого дня приготовили повитальну браму і трибуну для митрополита Антонїя і проповідників на ринку якраз напроти костела. Народу зійшло ся до тисячи, між тим сьвящеників около 40. О 11. год. з рана прийшла чорносотенна процесия з Почаєва з портретом царя в числї до 20 люда. О третій по пол. приїхав митрополит Антонїй і вступив на трибуну, а з ним асиста і архимандрит Виталїй. Митрополит перехристившись повитав нарід словами: „Здраствуйте ребята“ а не „Слава Ісусу Христу“. Головну промову повитальну держав архимандрит Виталїй. Так заїлої промови справдї не легко почуєш. Цїла она напоєна полїтикою, загорілостю, аж сумно дивитись, що се промовляє духовний. Одна велика лайка на всїх інородців, Ляхів і жидів. Зміст єї менше більше такий: „По короткім зазивї до морального житя, проти пачкованя горівки з Австриї, звернув ся о. Виталїй зараз до полїтики кажучи: „Цар-батюшка даруває свободу вправдї всїм людям, але „повіренность“ дав тілько „Русскому народу“. Всї інородці, Ляхи, жиди, всї, хто не вступив до „Союза русского народа“, се враги царя, вон з ними! То все зрадники царя, але ви русскіе, вам дав цар довіренность, бороніть русскую землю. Ляхів, євреїв, прогнать, се драби, зрадники і т. д.

Не будемо повторяли сего вицьвіту ораторского о. Виталїя, але булибисьмо пожелали учасникам праского зїзду і иншим Славянам а особливо Полякам, щоби були могли послухати сеї промови о. Виталїя, разом з одиноким польским сьвящеником з Берестечка, що зложивши руки стояв напротив і слухав. Може булиб запили шампаном як в Празї. Для наших читачів подамо ще яко цїкаве, що Митрополит Антонїй в кінцевій промові заповів третого дня ві вторник процесийний похід до Пляшевої, де полягло трийцять тисяч козаків за віру і Україну. — „Тепер на їх могилах скот пасе ся, а так не годить ся, побудуємо, — мовляв — храм на їх кістках і рік річно будемо ходити молитись на їх могили“.

Отже діждалисьмо ся, що для приєднаня народу українського згадує ся вже і Україна. Але загально, яко рефлєксию мусимо подати, що справдї не зрозуміле апостолованє о. Виталїя і Антонїя над границею. Длячого таке розгорячене? длячого така ненависть і завзятість не апостольска? Длячого такі проклони? Отже длятого, що хто не має арґументів доґматичних і не хоче дати народови правдивої просьвіти, сей бутою, лайкою, проклоном а при тім виставностию обряду хоче потягнути маси за собою, котрі з недовірєм звертають ся до таких опікунів. Отже духовеньству схизматицкому як раз бракує арґументів доґми і науки і тому виступали в роді Виталїя, виставними торжествами, чорносотенними походами хотять удержати унїятский в душі нарід, удержати між ним свій режім. А в сїм роцї они надїялись потягнути до себе і наших людий з за границї, після обіцянки аґентів з нашого

краю особливо з Брідщини. Але за границю до нас не перекинули они православія, а до того виказали, що обавляють ся і о свою границю, чого доказом є таке некультурне апостолованє. Доказом сего є, що родовиті Москалї як Виталїй і Антонїй для приєднаня народу згадали нашу славну козаччину і Україну і посьвятили могили борців за поневолену Україну, над котрою панують такі Виталїї.

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В п я т н и ц ю: руско-кат.: Арети, Атаназия; римо-кат.: Леонарда. — В с у б о т у: руско-кат.: Маркіяна; римо кат.: Геркуляна.

— **До Риму!** В середу дня 11. с. м. о год. 6·30 вечером виїздить депутация Русинів, духовних і сьвітских, на ювілей Сьвятїйшого Отця Папи Пія X. до Риму, так, щоби дня 14. листопада около години 3. по полудни за помочию Божою прибути до вічного міста. Для замовленя білетів завчасу, необходимо є надіслати зголошеня до Митроп. Консисторії найдальше до дня 7. листопада с. р.

— **Фундация Романа Алексевича.** З нагоди ювілею 60-лїтного володарства цїсаря Франц Йосифа, начальник суду в Угнові радн. Роман Алексевич зложив в намісництві в облїгациях 18.000 К на утворене фундациї свого імени під управою Ставропигійского інститута у Львові. Названа фундация — як доносить „Ґалїчанїн“ — дїлить ся на три части: 1) відсотки від 3.000 К для виплати що року одному бідному а чесному хліборобови, без ріжниці пола, рускої народности, гр.-кат. або правосл. віроісповіданя; 2) відсотки від 3.000 К для виплати що року одному убогому а примірному слузї, зарібникови або робітникови, без ріжниці пола, або їх вдовам або сиротам, рускої народности, гр.-кат. або правосл. віроісповіданя, або вдові або сиротї по хліборобови; 3) відсотки від 12.000 К для виплати що року церковним комітетам на будову руских церков гр.-кат. або православних (?) передовсїм з узглядненєм тих місцевостий, де ще нема церкви; відсотки до висоти 3.000 К мають бути обернені в першій мірі на будову гр.-кат. церкви св. Юстини в Ряшеві, гр.-кат. церкви св. Івана в Короснї і гр.-кат. церкви св. Ольги в Горлицях. Управляючий совіт Ставроп. інститута, очивидно приняв на себе сю фундацию і виготовляє основну грамоту до предложеженя єї намісництву до затвердженя. — П. радн. Р. Алексевича знає вся галицка Русь яко щедрого добродїя і жертводавця на народні і добродїйні цїли. Жаль дуже лише, що роздаване запомог попало в такі руки, звідки ті запомоги будуть повертати ся на піддержуване москвофільства і православя.

— **Українське тов-о „Просьвіта“ в Катеринославі** вечер минулої середи, 28. жовтня в своїм власнім помешканю (Торгова ул. 8) впорядило дві лекциї на теми: 1) „Виговский та гадяцкі статї“ (прочитав В. А. Біднов) і 2) „Попередники Котляревского в книжній українській літературі“ (прочитав С. О. Липковский). Вступ для всїх був безплатний.

— **Печери в Кривчу** (повіт Борщів). Доносять нам з Кривча, що п. Клим Ґутковский розслїджував дальше відкриті ним печери, про які писано в нашій часописи. Розмірів тих печер поки що годї означити. Тягнуть ся они на величезнім просторі і задля небезпеки житя нїхто не хоче зважити ся навіть в товаристві п. Ґутковского зайти до середини. Є то справдїшний лябірint, блискучий при сьвітлї чудовими хрусталями вапняка в ріжних відмінах і красках. Головний хідник, по якім дорога в однім напрямі триває шість годин, є вже точно означений і на нїм збладити не можна. В останних днях п. Ґутковский робив в середині фотоґрафічні знимки і поширював в кількох місцях головний хідник. В однім місци, що творить простору яму, мають Кривчани построїти каплицю, на яку вже збирають складки. Одним словом печери в Кривчу будуть неменше цїкаві до звиджена як копальнї соли в Величцї.

— **За буквy „Ѣ“.** Сими днями в московскій судовій палатї розглядала ся цїкава справа. Дня 12. марця сего року присяжний адвокат Котлецов подав прошенє, щоб заплачено з московскої купецкої управи за збитки тому, чию він провадить справу; се прошенє адвокат написав без букв „Ѣ“ та без „Ъ“. І от товариш голови четвертого віддїлу окружного суду написав так на прошеню: „Повернути подателеви, щоб написав грамотно“. Котлецов подав на сю резолюцию скаргу в палату. Палата визнала, що так робити не можна було, і постановила приняти прошенє таким, як оно написано.

— **Господарскі курси для селянок.** Головна управа хліборобства в Петербурзї має замір впорядити в ґубернїях: саратівскій, самарскій, тамбовскій та пензеньскій курси сїльского господарства для селяньских дївчат.

— **Як „храмують“ на селї?** „Рідному Краєви“ доносять з Сасинівки (пирятиньского повіту): Дня 14. жовтня на Покрову, тут храмове сьвято, що зве ся просто „храм“. А „храмують“ тут не-аби-як. За три днї перед храмом спродано з казенної пропинациї без малого на тисячу карбованцїв горівки. А в Сасинівцї всего домів з чотириста: коли розложити храмове пяньство на всї доми рівно, то на кождий дім припадає по два з половиною карбованцї. „Храм“ відбуває ся не оден день, а два або й три. То вже зве ся — „похрамини“. На Покрову люде пють собі по хатах, дома. А на другий день виходять опохмілятись на величезну площу, як на ярмарок. На тій площі з одного краю шинок. Кождий виходить з своєю родиною і вся площа рясно вкриває ся миром. Під обід починає ся сварка: тут уже так заведено, що коли хто з ким посварить ся, то відкладає своє „серце“ на Покрову. Хоч від Різдва ждатиме, а вже на Покрову своє візьме, — докаже привселюдно чи бійкою, чи лайкою, та ще й родичі поможуть, або оступлять ся. Бувало, що на сей храм висилали козаків, бо своя поліция нїчого не врадить з такою силою пяних. Люди тут усе бідні; на землю скупо; заробляють фірою; та заробітки булиб добрі, колиб не „похрамини“ та не „потрушини“. — Но, в деяких селах Галичини не засоромились би що до „похрамин“ перед Сасинівцями!

Оповістки.

— **Останний репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о год. 7½ вечером).

В суботу дня 7. с. м. „Фавст“ оперета в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода. Гостинний виступ п-нї Ф. Лопатиньскої, співачки львівскої опери.

В неділю дня 8. с. м. „Арсен Яворенко“ (На громадскій роботї), народна драма в 5 дїях зі співами Б. Грінченка.

Ві второк дня 10. падолиста с. р. останне представленє „20 днїв тюрми“ найновійша фарса в 3 дїях Вебера. Фарса ся грана з великим поводженєм на столичних сценах.

Наука, штука і література.

— **Ілюстрований народний календар** тов-а „Просьвіта“ на рік звичайний 1909. Річник XXXII. Коштом і заходом тов-а „Просьвіта“. У Львові. З друкарнї Наукового Товариства ім. Шевченка. Стор. XLVIII+124+72+анонси, 8-ки. Цїна 1 К. Зміст: I. Часть календарска. Календар. Календарскі записки. Роком 1909 нравить Сатурн. Коротка хронольоґія нашої істориї. Коротка хронольоґія всесьвітної істориї. Коротка хронольоґія істориї Славян. Хронольоґія культурних здобутків. Показчик днїв на рік 1909. Календарїюм. Жидівский календар. Українська преса. До читачів. — II. Часть літературна. Календар працї. Як старі люди погоду пізнавали. Як берегти дїтий від хороби. Чим і як треба годувати дитину, щоб вона була здорова? Як треба доглядати дїтий, щоб вони не вчили ся нїчого лихого. Як здержати піски. Князь Роман відрікаєть ся корони. Чічка, оповіданє Ів. Семанюка. Порадник лїкарский в найважнїйших недугах, зладив др. Евген Озаркевич. Вставай Україно, вірш С. Яричевского. Загадки, за яких розвязку назначені нагороди. Полтавська битва (1709 р.) С. Т. Других знають добрі люди, поезия І. Грабовича. Про потребу обезпеченя на житє, написав Осип Кузьмич. Ой піду я в бір темненький, вірш Лесї Українки. Про зуби, написав др. Іван Бережницкий. Київ, написав Г. Х. Козак-нетяга (за Мордовцем). Про обезпеченє худоби. Про злодїя у селї Гаківницї, П. Кулїш. Притча про двох сусїдів, що мали одно імя. Роки жури С. А. Савінкова, переклав Г. Хоткевич. Наші ювілеї. З року на рік. Що повинно бути в кождій рускій громадї? Посмертні згадки. Сьмішне. Загадки. — III. Часть інформацийна. Почтові постанови. Інформациї для їдучих зелїзницями. Міри і ваги. Короткий спосіб обчисленя відсотків за днї Таблиця відсоткова. Скалї стемплеві і податок особисто-доходовий. Календар вагітности домашних звірят. Запоручені хороби і час звороту. Тарифа консумцийного податку з додатками для міста Львова. Обчисленя при будівлях. Порадник у важнїйших справах податкових. Військові приписи. Військові реклямациї. Відшкодованя для родин резервістів. Військові урльопи на час жнив. Полекші для заморских еміґрантів, обовязаних до військової служби Амнестия для військових дезертирів. О праві зборів. Платня за підводи. Контумация. Управа держави. Управа краю. Провідник по Львові. Музеї і бібліотеки отворені для публики. Адвокати Українцї в Галичинї й Буковинї. Нотарі Українцї. Архітекти, інжинери, ґеометри і техніки Українцї. Ремісники і промисловцї. Де живе український (рускій) нарід та кілько єго є? Наші товариства й інституциї. Оголошеня.

Галицкий сойм.

На вчерашнім засіданю вела ся розправа вад звітом адмінїстрацийної комісиї і проєктом доповляючої постанови § 18. краєвого статута в справі розширеня кр. автономії.

Між иншими бесїдниками забрав голос пос. О л е с н и ц к и й і зложив отсю заяву:

Рускій нарід в Галичинї і ми, єго представителї, єсьмо в засадї противні автономії сего краю і компетенциї сего сойму. Противимо ся не тому, немов би ми були ворогами ідеї самоуправи, або симпатизували з ідеєю централїзму, але тому, що власне під покришкою автономії краю відбирає ся рускому народови можність рішати про свої справи, а дає ся власть другим рішати про долю Русинів. Автономія сего краю противить ся також народним інтересам і правно-полїтичному становиску, опертому на наших правах історичних до сего краю. Східна частина краю яко давне Галицко-Володимирске королївство зістала прилучена до Австриї на основі иншого титулу правного, як західна Галичина і разом з Буковиною мала творити окрему цїлість адмінїстрацийну.

Репрезентация руска в соймі творить лише 50 проц., коли в держ. радї виносить 20 проц. І з тої причини Русини не можуть бути за розширенєм краєвої автономії. Русини могли би бажати розширеня автономії Галичини тодї, коли би в соймі були заступлені таким числом послів, яке їм належить ся.

Подібну заяву зложив також п. Король. Мимо того проєкт закона що до розширеня кр. автономії сойм приняв в 2-ім і 3-ім читаню двома третинами голосів.

В дальшій розправі вчера сойм приняв кілька звітів комісий і кр. видїлу.

Нині по полудни має сойм бути відроченний.

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

Питаюсь по росийски якогось старшого жида, що се за дівчина? Сказав менї, що се революционерка — просиділа в каторзї, жертвуючись за братів своїх, у нїй каже, „есть божественное посланництво“, та просив мене про те нїкому а нїкому не споминати, бо не перепустили би її до Америки.

Обійшов я далї каюти третої кляси, придивив ся їх харчови і кухням, а усе в найбільшім порядкови та чистотї утримане. Дві кімнати „Zwischendeck-у“ досить просторі. Лишень самі люди у них якісь нехарні, розчіхрані, немиті щось цїлий тиждень і опущені, хоч, річ дивна, мають купіль, ванну, лишень не хотять, відай, користати із неї. Се переважно самі еміґранти росийскі. Та се зробило на мене дуже дуже сумне вражінє. В кілька хвиль приходить лїкар, бере пульса руки першої з краю хорої жінки, що тримає на руцї маленьке хлопятко, записує лїкарство на скріпленє серця, дзвонить на штеарта, посилає по лїкарство, а сам бере маленьке хлопятко за ручку і всьміхаєть ся до нього. А хора мати гляне на лїкаря з такою вдячностию, якої не мож добачитись у нинїшних людий, хиба у простолюдина. А я стою, дивлюсь на те, та любо менї на серцї, та гадаю, чи се не одна з найщирійших хвилин тут на кораблї.

Бременгафен-Новий Йорк 3. IX. 1908.
на палубі „Main'у“.

Сиджу при маленькому столї в сьвітлицї та пишу. Якась американьска Mrs. грає на пянїно та прегарно інтерпретує рапсодиї Лїста. При инших столиках панї читають, а панове, як звичайно, грають у whist'a. А по кімнатї ллють ся звуки рапсодиї, із початку тихесенькі, як те море з рана ще півсонне, мрійне, а потім пливуть сильнїйше, що раз сильнїйше, як ті розбурхані филї, що бють ся по морі підчас бурі.

Та, кажуть ся менї, мечі, криві шаблї, як дзвонять об підлогу, як довгими рядами дефілюють угорскі бояри, як перлять ся чарки, пугари золотим токаєм, весїля, гуляня.... то знов, бачать ся менї, старенькі мами, як пращають на війну своїх синів, у останнє цїлують їх чола, не плачуть за ними, бо се за волю, за право, за вітчину — за сьвяту...

Ввижають ся менї зібрані війска табором у лїсї над річкою, як під сьвященим дубом слухають слів свойого вождя перед боєм... важким боєм...

Змовкає на хвилину рапсодия, то знов зветь ся ледво чутними звуками, мов тії таємні шуми стареньких лип біля наших церков, що під вечір молять ся.

Та жаркі сї граня, повні огню і почувань згадують менї на мою бідну, нещасну Вкраїну, мов би Богом забуту, а і людьми полишену, так далеку нинї від мене, без свободи і долї, смутними думами силакану.

Але я її люблю, люблю ще більше, для того, що Вона нещасна моя.

А там за вікнами море, ніч і мрака...

За душно, за тїсно менї у кімнатї, кидаю перо та виходжу на поміст. На палубі пусто, сумно, тихо... Товста мрака паде маленькими каплями на моє лице.

Та дивлюсь по морю, по далекому довго, довго...

Бремергафен-Новий Йорк 4. IX. 1908.
на палубі „Main'у“.

Нинї без перерви маємо мраку та мраку. Сиґналова труба грає що мінути даючи знати, що їде корабель. Перед собою не можу дальше бачити, як на пятьдесять кроків. Усе просякло вогкостию. І те сьвітло денне таке мляве нинї і бліде, як ся мрака, що глядить на мене жалібними крепами.

Море справдї спокійне, але пароплав не може плисти скоро, бо товста мрака глушить сиґнали. На палубі досить студено. Після значків на інформацийній мапі океану находимо ся тепер (12. год. полудне) о годину дороги до New-Fundland (острів Кар Race), та тим самим маємо причину мраки.

Над вечером випогоджуєть ся, мраки уступають, та поволї показуєть ся сонце, щоби перед сконом своїм еще засьвітити людям, та потім у крові на заходї сконати.

Чудовий се був сьогодня скін сонця на морі. Червона широка луна осталась по ньому, така жарка, красна у свойому тонї, та закервавила море, що дивувало ся, чи смутилось його заходом. Поволїсеньки, незамітно рожевіє вона, білїє, та потім гине десь за морем, а по нїй приходить вечір.

(Дальше буде).

Телеґрами

з дня 5. листопада.

Відень. Грецкий король Юрій приїхав ту вчера, щоби зложити нашому цїсареви желання з нагоди 60-лїтного панованя. На двірци привитав гостя цїсар Франц Йосиф і архікнязї. Явили ся також члени грецкого посольства та двірскі достойники. Король замешкав в цїсарскім замку. Вечером був в честь короля ґалевий обід.

Зібенбрун. Вчера о 4. год. по пол. прибув ту цїсар Вільгельм, привитаний на двірци архікнязем Францом Фердинандом. Привитанє було дуже сердечне. Потім цїсар і архікнязь відїхали самоїздом до Екартсав.

Любляна. Вчера скінчив ся судовий процес проти обжалуваних за публичне насильство і збіговища в останних подіях в Люблянї. Засуджено дві особи на 5 місяцїв, дві на 4, три на 3, одну на 2 місяцї а одну на 6 тижнїв вязниці, вкінци 3 робітників на 3, 6 і 14 днїв арешту.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 5. с. м.: Зофія і о. Іван Тарасовичі, Мости великі; Мария Гриник, Рогатин; Павлина Єднака, Рогатин; В. Михалишин, Любачів; Юлїян Рудкевич, Дрогобич; о. М. Дацько, Шкло; др. Теодор Ваньо, Сколе; Михайло Петрович, Окорець; о. Николай Герасимович, Лешнїв.

Дентист

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. кавархєю).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутки і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Вийшов 8-ий випуск.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА.

„УКРАЇНСЬКА МУЗА“

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ

під редакцівю ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА.

В 12 випусках; виходе кожного місяця. В антологію входять **кращі твори всїх найвидатнїших українських поетів**, починаючи од **найстаріших корифеїв** і до наших днів, з України Росийської, Галичини, Буковини і Америки; всього до 120 поетів. В кожному випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкованих, з портретами, автобіґрафіями і біоґрафіями поетів, заставками і віньєтками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Цїна кожного окремого випуску 25 коп., з пересилкою 30 коп., а по **передплаті 2 рублї за всї 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 к.** Можна на виплат. 1 р. зараз, 1 р. через місяць і 50 коп. першого липня (іюля). Грошї посилать по адресі: **Київ, Іванївська улица 75, Олексї Коваленкові**, або в „Українську Книгарню“, Безаківська 8, або в книгарни „Л. Ідзіковського“, Хрещатик 29.

За границю: 3 карб. 50 коп., з пересилкою: в Австрії 8 корон, в Америцї 2 доляри.

Редактор-Видавець О. Коваленко.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах півричних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 **місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З **зисків** удїлив „Дністер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Руснй ч. 20 отворені перед *полуднем від 8—2 год.*

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 244. Львів, субота дня 25. жовтня (7. листопада) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Бар. Бек веде дальше переговори з провідниками парлям. сторонництв, щоби дійти до розвязки мінїстерского пересиленя. Die Zeit подає вже готову лїсту мінїстерску, котрої не варто навіть повторяти, бо нестійність єї вже тим виявила ся, що в тій лїсті находить ся лише оден ческий мінїстер-земляк, проф. Челяковский, коли тимчасом Чехи домагають ся три місця в кабінетї. Коли ми вчера згадували про се, що мінїстер-президент бар. Бек вже 7. або 8. с. м. предложить цїсареви справозданє про успішність або безуспішність своїх змагань, то Poln. Korresp. заневняє, що переговори ведені бар. Беком можуть і довше потривати. Миж навпаки думаємо, що межинародне положенє вимагає скорої полагоди внутрішнього пересиленя а з того огляду Reichspost з середи виступає з різкою статею проти бар. Бека і домагає ся не тілько скорого введеня ладу в краях австрийских, але також виясненя взаємин з Угорщиною, де в правительстві засїдають люди, котрих посуджують о конспіраций з великосербскими змаганями. Імовірно отже зараз по виїздї цїсаря Вільгельма з Шенбруну, значить з неділї, повинно би послїдувати цїсарске рішенє, бо сего вимагає не тілько близький речинець скликаня держ. ради, але також і що раз яскравійше положенє межинародне.

Положенє в Чехах однакже наново заострило ся доволї значними розрухами в Празї і полїтичним страйком в Брікс, в угляних копальнях, наслїдком аґітациї ческих народних социялїстів, а правительство зовсїм не запобігло заздалегідь сему підбурюваню. Не менше сумною проявою є вибух национального спору в Опаві на Шлезку, де знищено здвигнений нїмецким товариством співацким памятник Шуберта, а головно в тім мали участь, як звіщає Reichspost, польскі загорільці (увязнено їх около 20), між ними технічний урядник Філясевич, син касового урядника львівского. Отсї події нові не заповідають легкої розвязки мінїстерского пересиленя.

Торжественне засїданє обидвох палат держ. ради має відбути ся 2-го грудня в день 60-лїтя вступленя на престол цїсаря. Мінїстри, посли і урядники парляменту мають явити ся в сьвяточнім одягу. День перед тим цїле бюро посоль. палати буде на послуханю у цїсаря, щоби зложити чолобитню монарсї; на торжественнім засїданю виголосить президент палати пригідну промову, а відтак будуть промовляти преставники великих сторонництв. Так само відбуде ся тогож дня торжественне засїданє палати вельмож.

Виводи Reichspost, котрі прояснили взаємини мінїстра Кошута з Білгородом і провідниками сербско-хорватскої коалїциї ударили як грім з ясного неба в Пештї і в Хорвациї. Як ми вже згадували, появили ся яко відповідь на сї виводи заяви Кошута у віденьских і пештеньских дневниках, котрі просто липне заперечують виводам Reichspost. Те саме вчинили хорватскі посли Супило і Прибичевич, котрі були в звязи з заходами Кошута. На сї прості заперечення виступає Reichspost з середи і наводить цифри і факти, які кидають вельми яскраве сьвітло на сю справу і зазначує, що супроти того не поможуть нїякі викрути і голословні заперечуваня. Цїкава річ, яка на се появить ся відповідь з тамтого боку? Hrvatske Pravo, обговорюючи відкритя Reichspost, висловлює ся, що імовірно сему дневникови достарчило материялу мінїстерство загр. справ, бо Reichspost викрила заговор, на котрий Horv. Pravo давно вказувало. Дневники сербско-хорват. коалїциї відгрожують ся судовими процесами, на що Reichspost відповідає, що готова ще більше оповістити, наколи се їм ще не вистарчає.

Заграница.

В справі конференциї вислало росийске мінїстерство загр. справ ноту до Відня, в котрій подає проґраму конференциї. Ся проґрама обнимає: 1. Злуку Босни й Герцоґовини, 2. Проголошенє независимости Болгариї в звязи з державно-правними питанями і відшкодованєм для Туреччини. 3. Відшкодованє для Сербиї і Чорногори. 4. Знесенє чужих почт в Туреччинї.

Як відомо, Австрия виключає безглядно 1 і 3 точку проґрами з порядку дневного конференциї і тому она лише тодї моглаб відбути ся, як по основних переговорах поміж державами згодить ся Росия їх пропустити

Захмаренє взаємин Австриї з Росиєю, яке послїдувалоб на случай опору Росиї, обтяжило би лише межинародне становище росийского царства.

За иншими дневниками подали ми вісти, що Росия не хоче признати злуки Босни й Герцоґовини і висуває справу автономиї Босни під управою якогось музулманьского намісника. Одначе показує ся, що сї вісти розсіяв старий коромольник Пасич, а справдешне пояснене сеї справи дасть доперва відручне письмо царя до нашого монарха. Запевнювано в дневниках, що цар прийме ґр. Берхтольда австрийск. амбасадора на послуханю лише в приявї Ізвольского. Тимчасом сї вісти не справдили ся а ґр. Бертольд був на послуханю, котре було вельми сердешне. Цар заявив, що в тих днях буде вислане відручне царске письмо до Відня, а тамошний амбасадор вручить его цїсареви. При оцїнюваню становища Росиї в тих справах треба відріжнити урядову Росию від славянофільскої. Як запевняє „Polit. Korr.“, з Петербурга, занимають урядові круги супроти славянофільского одушевленя викликано-го там останними днями наслїдком приїзду сербских гостий вельми поправне і розумне становище.

Принятє сербского королевича на послуханю у царя і наради сербских і чорногорских висланників нїчим не причинять ся до одушевленя тих загорільців. Урядовим і півурядовим паломникам всюди удїляють ради, щоби дбали про добро своїх народів і безпечність династий а не вдавали ся в нїякі авантури. В урядових росийских кругах не признають сего, щоби Сербія мала тепер віднести яку втрату, котра би оправдувала оружне виступленє.

Також французске правительство не хоче признати управненя якого небудь відшкодованя для Сербії і Чорногори. Полїтичний розум приказує отже застановити ся над тим, чи не лїпше глядїти заспокоєня на народогосподарскім полї, а передовсїм звенути бачність на пособлюванє будові зелїзницї Дунайско-Адрийскої, про котру і бар. Еренталь натякав.

Кертичній роботї славянофільских кругів треба приписати також протиавстрийскі демонстрациї викликані в Букарештї на вічу, на котре білгородскі студенти вислали привітну телеґраму. Румуньске правительство запевняє, що сї демонстрациї не мають нїякої полїт. ваги, бо в них не мала участи нїяка полїтична личність анї партия.

Дипльоматичні представники Анґлії, Росиї, Франциї й Італії удїлили сербскому правительству приязної ради, щоби обминало всяких кроків, котрі могли би причинити ся до заколоту мира. Становище Росиї і Анґлії поясняє рада удїлена росийским і анґлїйским амбасадором іменем їх держав сербскому правительству, щоби оно спинило дальші протиавстрийскі демонстрациї, щоби через те не прийшло до заколоту мира. Вість про сї ради Росия і Анґлія разом з поголоскою несправдженою про наїзд австрийского війска на Сербію, викликала велике пригнобленє в Білгородї, де зараз заалярмовано залогу, а крім того постановлено перенести столицю до Нїшу. Сї вісти показали ся невірними, але они кидають певне сьвітло на межинародне положенє.

Положенє на чорногорско-дальматиньскій границї вельми грізне. Мобілїзация чорногорских военних сил поступила так далеко, що тепер приступлено до твореня бриґад. Головна сила военна находить ся на области Спуц-Нїксич. Одну гірску бриґаду і дві гірскі батериї (по 4 гармати Крупа) перенесено в повіти около Вінпацар-Томічі. Там нагромаджено також значні военні припаси. Границю проти Дальмациї обсаджено військовим кордоном. Положенє стає з кождою годиною критичнїйшим. Як запевняють Narod. Listy, виїздить княжевич Данило до Парижа в полїт. місиї. Чорно-

горске правительство пересправляє з народним банком білгородским о видачу нових чорногорских гроший в скількости 800.000 корон. Доси чорногорскі гроші вибивали в Австриї.

Промова д-ра К. Левицкого

виголошена в буджетовій дебатї галицкого сойму дня 26. жовтня 1908.

(Дальше).

Ви думаєте, що справа руска то справа якоїсь ґрупи, якоїсь фракциї або аґітаторів, котрі вам привиджують ся на кождім кроцї.

Нї, панове! Покиньте се фалшиве трактованє справи, то не справа ґрупи або аґітаторів, се справа другого народа, що побіч вас жиє і жити мусить, нарід, що має в собі огонь і силу до житя!

В сїй справі я почуваю ся до обовязку з конечности згадати про внутрішні справи народа, якого заступниками ми тут явили ся. Я не рад розводити ся над справами внутрішними та партийними перед форум парляменту чи сойму, але перед двома днями зайшов знаменний факт, що два посли рускі з тамтої сторони сю справу порушили й підчеркнули.

Посол Король сказав тут у своїй замітній промові, що погорджує тим чоловіком, котрий продає ся за цїну рубля, як й тим, що продає ся за цїну марки пруской. І ми те саме говоримо, се гадка нашого серця, бо котрий чесний чоловік не погорджує зрадником, відступником народу або провокатором шпіоном!?

І я не хочу вказувати тих, що наш нарід ведуть у Почаїв та пропаґують царославіє і православє. Се не моя річ. Не моя річ і вказувати на тих, котрі за марки прускі зраджують свій нарід, бо не маю про се відомости анї знання, але сказати мушу в тій поважній хвилї, що ті чорні душі там виводять ся, де є зневіра в будучність народу... (Оплески). А коли ми і ви щиро хочемо зрозуміти справу, то усуньмо причини тої зневіри!

З другої сторони, як мило вразили нас слова п. Короля, що він є і буде лиш Малорусином, та нїколи не буде Великоросом! Як би такої думки полїтичної були всї товариші п. Короля, тодї справдї не було би рїжницї між нами і ми стали би разом, як пристало для синів сего народу! Але зараз по сїй промові наступила »in flagranti« заява голови тамтого клюбу, що розвіяла ті солодкі мрії і дорогі сни сердечного пос. Короля.

Бесїда пос. Дудикевича основно рїжнить ся від промови п. Короля у формі і змістї! Коли пос. Король кличе з повної груди: „Я чую себе Русином, а нїколи не був Великоросом або Росиянином чи там Москалем“ і виразно жадає малоруских шкіл..., то п. Дудикевич не узнає нїякої рїжницї национально-язикової, бо узнає лиш оден русский язик мнимо „созд нний“ тисячлїтною культурою, то є язик росийский і жадає заведеня сего язика в школах, називаючи нас Русинів, стоячих на становиску самостійности национальної антирускою Русию та закидуючи Полякам, що они тую антируску Русь створили і на шкоду правдивої Руси піддержують! Се становище зовсїм инше від попереднього.

І коли відтак п. Король в своїх полїтичних гороскопах не виходить поза межі краю і Австриї, обмежуючи ся до галицкої землї рускої, то розмах полїтичний п. Дудикевича іде дальше, бо він обнимає взаємини між Поляками а Росиєю, виразно прирікаючи концесиї і уступки Полякам, там в Росиї, як они тут порішать справу рускости в його розуміню.

Не входжу тут в квестию, звідки п. Дудикевич має так широкий мандат до полїтичних стипуляций на области имперії росийскої, та констатую лиш засадничу рїжницю між поглядами послів того самого клюбу в точцї pap excelence полїтичній!

Але рїжниця між ними обома сягає до питаня найновійшого: Який се нарід, що его репрезентують члени того другого клюбу? На заяву п. Короля про нарід малоруский і великоруский кличе п. Дудикевич: »Я должен іспрaвити господина д-ра п. Короля, будьто би существовал великорусский язик і такого язика не було, нема і не буде, як нема Великоросів, не було і дасть Бог не буде!«

(Конець буде).

Допись.

З Брідщини.

(Спілка всеполяків з москвофілами. Що сказав митрополит о. Антонїй унїятскому сьвященикови в Почаєві? Дещо більше правди о прогульцї кацапів до Почаєва і Киева. „Волынець“ з Галичанина під монастирскими мурами в Почаєві і его »разоблаченія«. Торжество св. Йова в Берестечку яко pendant до всеславяньскої ідеї. Наше народне і релїґійне становище в Брідщинї за останних 20 лїт і в 1908 роцї).

(Дальше).

Але як сумно відбивають такі візитациї в Росиї від визитациї нашого Високопреосьвященого кир Андрея, від Его повних любови наук, від Его лагідного майже ангельского поступованя, Его саможертви і працї, яку ми недавно мали нагоду бачити над границею.

Отже сегорічна „затія“ наших і заграничних хулїґанів не удалась. Хвилева паньска ласка по »лобизанїях« в Празї не допомогла до великої обрусительної цїли над границею. Чому? Се постараємо ся зараз вияснити.

Опорою, о котру розбив ся атак наших ворогів, була майже двайцять лїтна робота Українців переважно сьвящеників в брідскім повітї. Коли би подібний атак був розпочав ся лїт тому 15 до 20, булиб ми поважно загрожені. Але нинї окрім кількох розярених аґентів московских, загал населеня просьвічений, релїґійний, патріотичний і сьвідомий своєї цїли. Се все доконала праця народовців за останних 20 лїт. Перед тим часом справдї була то стация кацапска, тая Брідщина. Нїгде читальнї, жадного просьвітного руху, по селах тьма, нарід масами переселяв ся до Росиї, ходив на поклоненія в Почаїв і т. д. Роботи над народом не було нїякої, хлопа тримали за порогом з капелюхом в руках, а коли треба було заманїфестувати рускість, то горлали в кутї »ми русскії тверді«, а поза кулїсами цїлувались з панками і випрошували мандат, як приміром б. п. о. Сїрка. Але така робота, а властиво дармоїдство, було шкідливе і для нас і для Поляків. Їм може здавалось, а часом і тепер здає ся, що таке недбанє о хлопа, a za panie brat z obywatelami, то сьвяті часи. Але се неправда. Хлоп все був тодї опущений, а коли приходилось єму пожалуватись, почув відповідь: то всьо пани Поляки, чекайте, цар всьому лад зробить.

За те в Бродах цвило скінчене піяньство, між інтелїґенциєю на снїданки пускали по 100 зр. а не було спасенної душі, котра би бідній селяньскій дитинї дала ложку теплого борщу. Тілько б. п. о. катехит Ярема і сотрудник о. Дудик, ще живучий, милосердились і в своїй хатї кормили кількох бідних школярів! В повітї церкви валились, нїгде хору, нї читальнї, словом занепад. Доперва з приходом многих сьвящеників Українців в повіт, а по обнятю парохії в Бродах о. крилошанином Долиньским зачалось відновленє повіту.

В Бродах повстало товариство »Руска Бесїда«, каса »Самопоміч«, хор церковний, Бурса українська, і ж те народу почало плисти природним шляхом. Лїбациї в корінних склепах снїданкових, почали зменшуватись і устали, а заощаджений гріш ішов на бідні дїти. Філія »Просьвіти« оснувала 47 читалень, заложилось кілька кас по селах і місточках, богато крамниць, а товариство »Сїльский Господар«, що головно з Брідщини черпало свої сили, причинилось дуже много до піднесеня рільництва і садівництва, та пасїчництва в чім визначились Всч. оо. Дуткевичі. Оден о. Дуткевич з Дубя розширив до тепер між селян більш 10 тисяч щеп, не вчисляючи его працї над пасїками.

Рівночасно плило широкою струєю житє церковне Під енерґічним проводом декана о. Туркевича відбулись за тих 15 лїт майже в кождім селї місиї, а головну силу до того достарчили сьвященики Українцї. За той час побудовано кілька церков, між тими деякі мурованї, а мало що не кожда обновлена, бо сьміло можна ствердити, що дух ревности о царство Боже огорнув своїх пастирів. А глубоко образований о. крилошанин Долиньский з Бродів давав поруку до научної працї на ниві церковного письменьства і его студиованя. Тая праця збудувала мур для католицкої Церкви над границею і о сей мур розбилась затія зрадників народних і церковних. Та не легка то була робота за ті роки. Киринники і зрадники бачили, куда стремить напрям всеї роботи і тому треба було сточувати нераз цїлі битви о ту роботу. Згадатиб хоч, як кацапи і зрадники посїли бурсу, працю о. Долиньского і народовців, так що треба було наново розпочинати роботу. Руску Бесїду мусїли народовцї спустити, побачивши, що там запанувало хулїґаньство, а сьвященики-народовцї нераз невинно були зневажувані платними хулїґанами. А за найголовнїйшу цїль своїх нападів вибрали собі хулїґани особу і парохію о. Долиньского в Бродах, бо за всяку цїну хотїли удержати сей осередок в своїх руках, тай бачили они виразно, що на працї его оперлось і инше житє народне в повітї. Деморалїзованє брідских парохіян, ширенє схизми, намови, пониженє особи, сего всього ужили они, щоби або прихилити его до своїх цїлий, або знищити. Але сила Божа більша. Все то розійшло ся як дим, а перші аґенти провокацийні, приходили відтак просити о кусень хлїба.

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Маркіяна; римо-кат.: Геркуляна. — В недїлю: руско-кат: *Димитрия В. М.*; римо-кат.: Севера.

— **Преосьв. Епископ др. Хомишин** був вчерашного четверга на приватнім послуханю у Сьв. Отця Пія X.

— **Вшехпольска етика.** Słowo polskie має звичай заперечувати всему, що яке небудь користне сьвітло кидало би на рускі справи. Перед кількома днями подав его кореспондент за віденьскими дневниками розмову цїсаря з делеґатом Васильком

і назвало цїсарскі слова знаменними. Ми присьвятили сїй розмові вступну статю в ч. 238. Опісля надумало ся Słowo polskie і написало, що з польских делеґатів, котрі недалеко стояли, нїхто не чув такої розмови, а лише запитане цїсаря, чи перший раз п. Василько в делеґациї. Не застановило ся Słowo polskie над тим, яку погану ролю підслухування приписує польским делеґатам, а крім того забував, що се не є нїякий доказ невірности згаданої розмови, що польскі делеґати її не чули. На останку є се нечувана безличність, питома всепольским дневникарам, піддавати в сумнїв розмову з монархом, котру оповістили всї віденьскі дневники і читаний пильно цїсарем Fremdenblatt. Тим способом підсуває Słowo polskie дел. Василькови таку безличність, якої він допустив би ся, наколиб основа поданої ним розмови не була вірна, бож тим допустив би ся великої нельояльности, котра зустрінулаб ся з запереченєм з найвисших кругів. І тому дел. Василько вислав до Słowa pol. спростоване, але мимо того оно обстає при своїм заперечуваню. Ся подія пригадує нам подібну справу з перед кількох лїт, коли цїсар з маневрів в Хлопах завитав до Львова, принимав тут послів і при сїй нагоді розмовляв з п. Барвіньским про станиславівску руску ґімназию. Gazeta Narod. і Słowo polskie також написали тодї, що п. Барвіньский видумав таку розмову, а коли сї дневники не хотїли помістити вимаганого особисто п. Барвіньским спростованя, були в дорозї процесу засуджені на заплату гривни по 20 корон на убогих. Ось таке то наше дневникарство!

— **Вчерашний концерт „Львівского Бояна“** належав до найкрасших, які коли небудь се симпатичне товариство устроювало. Мимо що виставлено річи трудні, а крім двох, всї в супроводї військової орхестри, то однак годї не признати, що виконано їх артистично в найменшій подробицї. Лисенка „За сонцем хмаронька пливе“, Ґріґа „Пізнанє краю“, Бруха „Гарна Елєн“, Айзенгута „Bura“ і Анат. Вахнянина „Купальний хоровід“ оплескувала публика сердечно, бо і справдї красшого виведеня сих музичних творів тяжко домагатись. Заслуга се такого інтелїґентного дириґента, як п. Волошин та єго заступника, проф. Безкоровайного. Хор зіспіваний знаменито а серед численного ряду солїстів, якими „Львівский Боян“ повеличати ся може, дали не в перве почути свої чудові голоси: панни Оля Вахнянинівна (сопран), Калитовська, Озаркевичівна (альти), Берест, Жмур і Артимович (барітони). Звісний оперовий співак, п. Йосиф Щиманьский відспівав дуже гарно чотири сольові твори, а член „Львівского Бояна“, ученик проф. Курца, п. Тарас Шухевич, відограв з талантом і зрозумінєм на фортепянї Блюменфельда »Le soir« і Польдіна »E duede de Concert«. Хто не був на вчерашнім концертї, може жалувати. А велика шкода, що салї не заповнено так, як би на се »Львівский Боян« зі своїм прегарним хором заслужив.

— **Замиканє шинків в сьвяточні дни.** Староста в Вижницї на Буковинї, др. Єх, видав розпорядженє, аби всї шинки і корчми були замкнені від вечера в дни попереджаючі неділї і рускі сьвята аж до рана дня по сьвятї. За се пропінатори, шинкарі та броварники накинулись були страшно на д ра Єха. Посипались петициї, протести, депутациї, удавались они навіть до мінїстерства і згадане дуже корисне розпорядженє вже мало бути знесене. Тільки завдяки енерґічним заходам посла М. Василька затверджено се розпорядженє в цїлій єго основі. Здалось би і в неоднім повітї Галичини видане такого зарядженя!

— **Дрібні вісти.** Вінчанє п. д ра Адриана Копистяньского, проф. ґімназ., з п-ною Зофією Погорецкою відбуде са дня 10. с. м. в Білинї великій (п. Лука, ст. зел. Дорожів). — В Скнилові к. Львова згоріли вчера в ночи два господарства.—Перед судом присяжних в Станиславові відбуде ся дня 19. с. м. розправа проти б. асистента зелїзничого, Романа Калїти, і бляхаря Шіфтера, обжалованих о злочин спроневіреня. — У Львові застрілив ся вчера ритівник А. Зіґман зі страху перед довгами. — Селянка-Полька, Юлія Боброва в Прусах під Львовом дала свій ґрунт вартости 2.200 К під будову „Domu ludowego“. Красний примір і для наших селян!

Оповістки.

— **Останний репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о год. 7½ вечером).

В суботу дня 7. с. м. „Фавст“ оперета в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода. Гостинний виступ п-нї Ф. Лопатиньскої, співачки львівскої опери.

В неділю дня 8. с. м. „Арсен Яворенко“ (На громадскій роботї), народна драма в 5 дїях зі співами Б. Грінченка.

Ві второк дня 10. падолиста с. р. останнє представленє „20 днїв тюрми“ найновійша фарса в 3 дїях Вебера. Фарса ся грана з великим поводженєм на столичних сценах.

— **Сьвяточне представленє.** В 110-ті роковини видання перших укр.-руських творів Івана Котляревского і в 90-ті роковини написаня „Наталки Полтавки“ театр львівского „Сокола“ відограє в неділю дня 8. с. м. „Наталку Полтавку“ комедио-оперу в 3 відслонах Ів. Котляревского, при музиці. Закінчить живий образ: „Апотеоза відродженя України“. Ціни місць: І-р. крісла по 1·20 К, II радні по 1 К. Вступ на салю по 50 і 40 сот. Початок о 6. год вечер.

— **Перенесеня.** Висш. суд краєвий перенїс ведучих ґрунтові книги Вінк. Павла Рубінґера зі Станиславова до Коломиї і Ант. Малика з Коломиї до Станиславова.

— **Краєва рада шкільна** надала д-рови Ад. Беднаровскому, учителеви ґімназиї в Бродах, посаду учителя в II. ґімн. у Львові; перенесла заступників учителїв: Мих. Демчука з II. ґімн. польскої в Станиславові до реальної школи в Снятинї, Мих. Лисаковского з ґімн. в Бучачи до рускої ґімн. в Станиславові, Бол. Кайма з з ґімн. в Дрогобичи до ґімн. в Стрию; іменувала заступниками учителїв: Мар. Хмельовца в ґімн. в Бережанах, Ад. Дрозда в III. ґімн у Львові, Мар. Навроцкого з ґімн. в Дрогобичи, Ів. Валяса в ґімн. в Бродах, Клявдия Соляр-ского, учителя 6 кл. школи в Рудках і Йос. Чабановского, учителя 4-кл. школи в Тернополї, в мужескій учительскій семінариї в Тернополї.

Посмертні † оповістки.

— **О. Аркадий Мурий,** монах Ч. св. Вас. Вел. в Бучачи, упокоїв ся дня 2. с. м. в 42. роцї житя а в 21. р. монашества. В. є. п.!

— **О. Іван Сабат,** почетний радник консисториї з крилош. відзнаками і парох в Соснові, зарваницкого деканата, упокоїв ся дня 27. жовтня в 81. р. житя, а в 53. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **Стефан Підручний,** укінчений студент філософиї, упокоїв ся дня 3. с. м. у Львові, по довгій грудній недузї. Похорони єго відбули ся при скромній участи академиків і двох професорів львівского університету, д-ра Студиньского і д-ра Вергановского. Покійний належав до дуже талановитих клясичних фільольоґів. Тяжке змалку бідоване аж до останних хвиль житя підкосило вчасно і зломило молоде житє симпатичного товариша, щирого Русина. Над гробом промовив оден з студентів університету і вказав на те, як мало наша суспільність дбає про свою молодїж та про тих людий, що свої сили і мозок вкладають в народну роботу. Ми би додали, що й наша молодїж замало інтересує ся своїми товаришами за житя, а ще менше по смерти. Сьвідчить про се найкрасше ся горстка академічної молодїжи, що прибула на похорон. А преціньлише сей нарід має будуччину, що вміє з пістизмом віднести ся до померших. В. є. п.!

Наука, штука і лїтература.

— **Товариш,** народний календар на рік звичайний 1909, видав Союз руских хлїборобских спілок на Буковинї „Селяньска Каса“ стов. зареєстр. з обмеженою порукою в Чернівцях. Календар має 302 стор. 16-ки і коштує 60 сот, а з пересилкою 80 сот. Зміст: Календарюм. Часть інформацийна. Часть лїтературна має такий зміст: Учіте ся, брати мої, Т. Шевченко. Україна, Вол. Самійленко. Козачий кістяк, В. Мова. Зимою, І. Франко. Чорна Рада запорожска, Пант. Кулїш. Дві строфи, Ів. Франко. Як би тепер устав Тарас, Вол. Самійленко. Геростратт, Волод. Самійленко. Патріоти, Ф. Коковский. Казка, Людмиля Волошка. Чиж то голуб, Л. Глїбов. Треба всюди приятеля, Ст. Руданьский. Чи високо до неба, Ст. Руданьский. Із східних казок, переклад Фр. К Штрофа, Ів. Франка. Наука, Ів. Франко. Мудрець із народа Григорій Савич Сковорода, В. Кмицикевич. В Кузни, Яр. Весоловский. Смерть, Л. Тома. Вірш, Ів. Франко. Кіньске назвиско, А. Чехов. Любов ближних, Ів. Франко. Підписав ся, Б. Лепкий. Доле, де ти?, Т. Шевченко. Хиба даруймо воду, Ів. Семанюк. Дещо про спілковий рух в Швайцариї. Не так тії вороги.... Т. Шевченко. — Потім наступає часть популярно-наукова, зі змістом переважно епономічно-господарским а іменно: Ховайте кріликы! М. Г. Село Гараздівцї: а) Пани та люди; б) Просьвітна робота. Початки орґанїзациї; в) Віче в Гараздівцях за старих часів, Ів. Діброва; г) Виклад про італїйскі хлїборобскі спілки; д) Проти горівки. Товариства тверезости; е) Гараздівцї орґанїзують ся. Райфайзеньска каса; ж) Спілкова крамниця; з) Молочарска спілка; і) Спілка для винайму землї; к) Спілка парцеляцийна. Орач, Ів. Діброва; Анґлїйский кооператист про цїли і завданя кооперациї, С. К. Дванайцять користий зі спілок споживних, (після Шарля Жіда). „Сїч“ в Рогізнї. Рада культури краєвої. Хлїборобскі машини і знаряди для селяньских господарств. Добродїй. Про штучні погної. Як робити пробні досьвіди зі штучними погноями. Добір насїня на засїв. Корови замість коний. На господарских зборах. Кровавий моч у худоби (лїсна хороба). Про управу шпарагів. Обхід з молочними коровами. Як відгадувати погоду. На лїтнім відпочинку. Лїкар на селї. З практики. Ріжні ради для хлїборобів. Про новий устав громадский для Буковини, др. Василь Дутчак. Оголошеня. Образки: Т. Шевченко. Маґазин Союза швайцарских консумцийних спілок в Базелї. Дім консумцийної спілки в Авґузенї. Дін консумцийної спілки в Фляменталю. Дім консумцийної спілки в Цюриху. Дім консумцийної спілки в Фравенфельзї. Бельґийский крілик-великан. Бельґийский заячук. Французский крілик-баран. Голубий віденьский крілик. Срібний крілик. Анґорский крілик. Російский крілик. Хлївець із скринї. Хлївець із бочки. Подвійний хлївець. Надвірні хлївцї. Миски й кошик. Фрідріх Вільгельм Райфайзен. Стояк з накривкою, сито і мірило. Апарат Ґербера. Кружлївка Альфа Ляваль Віоля. Кружлївка Альфа Ляваль Колїбрі. Кружлївка „Альфа В.“ Кружлївка »Альфа А. І.«. Кружлївка „Альфа А. П.“ Перекрій кружлївки „Альфа А. П.“. Начиня Шварца. Накривка до начиня Шварца. Холодник рурчастий. Масниця »Вікторія«. Масниця Гольшеньска. Вигнїтач ротацийний. „Сїч“ в Рогізнї. Сїчова вежа в Рогізнї. Пожарний віддїл „Сїчи“ в Рогізнї. Рядкова сївачка. Млинок, що відразу лущить і чистить кукурудзу. Борона на сїножати. Цилїндер (триєра). Молотїльня. Вага на худобу. Млинок до розтирання овочів. Машина до витискання соку овочевого.

— **Українська Муза,** поетична антологія, яка виходить в Київі, містить в 9. випуску твори: Вороного, Галїпа, Чернявского, Лепкого, Ружного, Мальованого, Залїзняка, Крижана-паші, Козловского, Кибальчича, Мандичевского, Кузьменка і Карманьского. Ціна одного випуска, яких буде 12, виносить 25 копійок. Твори попереджає життепись кождого з письменників із портретом.

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

Великий місяць кладесь срібром по морі, а море тихе, спокійне, таке таємне, як ніколи попередних ночий.

Се не дасть ся описати, се треба бачити, та самому змалювати у серці.

Нема вітру, ні шуму, лишень якась богослужебна тиша, котрої невільно переривати словами.

У такий час у душу входить туга за чимсь незнаним, що робить ся з тієї мелянхолії, що по морі походжає.

У такий час годї спати.

На палубі по другій сторонї гурток молодих Американців співав пісні.

Мельодиї їх гарні, голоси досить звучні але спосіб випровадженя якийсь грубий, та студений, так, як і їх поведенє ароґантне і згірдне. Бачить ся менї, що далекі вони від тих почувань і слів, якими звучить пісня. Та до них як раз маю на думцї се порівнанє: є церква, у котрій усе є, лишень Бога нема, є душа природою усїм вдарована, а не знає благородних почувань, що людинї придають дїйсної вартости.

Стихає пісня, несуть ся голосні сьміхи та гутірка, а від моря повіває теплим вітром, бо плинем уже Goldstromm-ом. Пів неба від півночи вкрилось чудовим рожево-сріблистим сьвітлом, що лучить ся із собою, то знова віддїляєть ся в осібні проміня, мов би херувими порозпростирали свої крила, та поопирали їх об море. Се північне сяєво — Nordlicht, а у ньому так богато поезиї, краси і мольб нетуземських, що хочеть ся вклякнути, та поклін бити, як перед золотистим іконостасом у великому соборі.

All right! каже якийсь Американець показуючи пальцем на море, як у ньому сьвітять фасфоризуючі єства, що сьвітять, як зірки на небі. Дивлюсь із палуба на ті блискаючі сьвітла тай думаю собі, що безконечна ся Міць, що так усе премудро в природї устроїла.

Бремергафен-Новий Йорк 5/IX. 1908.

На палубі Main'a.

У голові мутить ся, як поглянемо із передньої насади корабля на море. Пароплав глибоко вдираючи ся у воду зелено-синю крає її, та псує се лискуче ізмараґдове туркусове зеркало. Тисячі дрібоньких хрустальних капель підскакує у гору по обидвох боках, та паде потім на білесенькі, розбурхані крилами корабля филї. А білесенькі филї качають ся по морі і гинуть у ньому.

Заливна струя пливе та несе зі собою щось таке миле, сердечне, як сей перший подих нашої весни, як ті перші вонї пільних рож у червцї. Та таки направду з тією струєю пливуть жовтаві якісь ростини десь відірвані від берегів. А люди на палубі тїшать ся та із уст до уст подають собі:

Goldstromm!.,. Goldstromm!.,.

Сонця нинї дуже багато, а таке преясне, золотисте купаєть ся у цїлому морю. Небо сине, як блавати. Може з двістї кроків від пароплаву скачуть крилаті риби та граються громадою до сонця. А там далеко на морі летить у гору фонтана, се старий кит бачить ся споглядає, як пароплав пливе, або як сонце сьвітить. Єсьмо вісїм годин дороги від пристани Halifax у New-Schottland-ї. Радість велика. За сорок шість годин побачимо New-York.

Та із тієї радости панї аранжують баль на палубі у сей вечір.

Грає музика. Танцюють пари. Електричні сьвітла, хоругви, фляґи. Забава йде гарно. Забуваєть ся, що се усе на морі. А у своїй кают працює капітан, серед дивних мап слїдить, чи доброю дорогою йде корабель. На кілька хвиль приходить приглянутись забаві та відходить до працї. А музика грає... і море грає... та разом колишуть мене до сну.

Бремергафен-Новий Йорк 6/IX. 1908.

На палубі Main'a.

О годинї десятій вранцї протестантський пастор відслужив у сьвітлицї своє богослуженє. Музика грала псальм, люди співали! По спільній молитві проповідав пастор.

По полудню паде дощ, простір між небом а морем заляний сльозами.

У вечір вдекорована їдальня у стрійні фляґи та вінки. Штеарти уладжують похід із музикою та ілюмінацією на наше прощанє. Вечера остання на пароплаві. По вечері концерт, із котрого дохід призначений на касу моряків. Серед точок програми царить ігра на скрипцї голяндскої артистки.

Усе тут гарне, красне, миле. Лише одну має темну сторону, нїчого даром, рука мусить держати ся мошонки та сам не знаєш, як трісне на сї цїли знані і незнані 50 коронівка змінена на 40 марок.

Бремергафен-Новий Йорк 7/IX. 1908.

На палубі Main'a.

День чудовий, преясний, теплий. Сонце ходить по ізмараґдовому морю, та думаючи весїльні думки, розсипує усюда радість і ясність. Перша година з полудня, се мов би чарівна сказка, показують ся Ajland-и нюйорскої области, відслоняють ся вінки дерев, віллї, фабрики, дерихмари-доми. На морі червонїють стовпи значучи дорогу. Усї стоїмо на палубі у сьвятошному дожиданю. Орхестра грає американьский имн, на щоглах повівають фляґи та здоровлять свобідну землю.

О годинї другій приїжджає до нас маленький пароплав, із котрого висїдає лїкар, щоби перевести оглядини пасажирів.

О год третій заїжджаємо до пристани, а по дорозї витає нас бронзова стать Liberty, знамя американьскої свободи, се жінка з промінєм довкола голови держить високо у правій руцї безсмертний огонь волї.

Кидаючи очима довкола бачить ся, що тут бєть ся великаньске житє, мішаєть ся у очах,

Пароплав стає, спускають якір, перед нами червонїє палата товариства Lloyd.

All rigth!.. уже New-York!..

(Дальше буде).

Галицкий сойм.

На вчерашнім засїданю по відчитаню впливів пос. Маршалкович предложив кр. маршалкови лїсту членів депутациї, що має удати ся до Відня з чолобитнею для цїсаря. В склад депутациї входити муть: Віцемаршалок сойму Ексц. митрополит Шептицкий, архиеп. Більчевский і Теодорович, пп. Баталія, Бойко, Брикчиньский, Целецкий, Дзедушицкий, Гломбіньский, о. Колпачкевич, др. Король, Козловский, Влад. Країньский, Лео, др. Левицкий, Левенштайн, Любомірский, Андрій Любомірский, др. Олесницкий, Пастор, Пінїньский, Потоцкий, Сапіга, Стадницкий, Стапіньский, Здз. Тарновский, Ст. Тарновский, Вітос і Водзїцкий. Пропозицию ту сойм приняв, після чого пос. Вітос просив, щоби на єго місце увійшов п. Птак; кр. маршалок заявив, що на випадок, коли п. Вітос буде перешкоджений, то він на підставі давнїйшого уповажненя палати запросить посла Птака.

Потім приступлено до дальшої дискусиї над середними школами. Пос. Пінїньский обговорював загальні квестиї середних шкіл.

Перейшов до квестиї руских середних шкіл та зазначив, що і нинїшна хвиля вимагає великої обережности в твореню нових ґімназий, так польских, як і руских, з огляду на намір уведеня нових типів. Впрочім полишає ту справу раді шкільній. Що до своєї особи, є прихильником утраквізму і ще нинї не було би за пізно творити утраквістичні заведеня.

З черги промовляв п. Ценьский а потім пос. Стадницкий внїс, щоби переслати кр. раді шкільній резолюцию пос. Олесницкого, яка звучить:

„Поручає ся краєвому видїлови, щоби в порозумінню з кр. радою шкільною взяв під розвагу потребу основаня у східній части Галичини нових ґімназий з руским викладним язиком, узгляднюючи поставлені в тій сесиї сойму внесеня о заснованє таких ґімназий в Стрию, Бережанах, Самборі, Рогатинї і Яворові та, щоби предложив соймови звіт на найблизшій соймовій сесиї".

Друга резолюция пос. Стадницкого взиває краєву раду шкільну, щоби взяла під розвагу справу заснованя нових шкіл середних а передовсїм шкіл заводових та здала з того звіт.

Потім віцепрезидент кр. ради шк. відповідав на заміти передбесїдників в шкільних справах. По замкненю дискусиї виступили яко ґенеральні бесїдники п. Олесницкий „против" і п. Козловский „за". Пос. Олесницкий полємізував з русиноїдиними виводами п. Ценьского і попер свою резолюцию. По промові п. Козловского сойм приняв обі резолюциї п. Стадницкого.

Забрав голос намісник др. Бобжинський і заявив: На основі найвисшого порученя відрочую сесию соймову Галичини і Володимириї з вел. кн. краківским.

По відчитаню протоколу з сего засїданя маршалок зазначив, що надії висказані ним при отвореню сойму що до спільної і видатної працї сповнили ся. В рускій мові зазначив маршалок, що єго бажанє поліпшеня відносин між обома народами також сповнило ся. Свою бесїду закінчив маршалок покликом: Наймилостивійший Цїсар і Король наш най жие, най жие, многая лїта! — який посли стоячи тричи повторили.

Вкінци пос. Менцїньский іменем палати зложив подяку і признанє кр. маршалкови і намісникови. Конець засїданя о 2·15 год. по полудни.

Телєґрами

з дня 6. листопада.

Токіо. З Тибету доносять про побіду анґлїйско-індийского війска над Тибетанцями.

Царгород. Туреччина вислала до новобазарского санджаку сильні віддїли війска, аби охоронити санджак перед нападами сербских ватаг.

Відень. Corr. Centrum (давн. Conserv. Corr.) доносить, що бар. Бек стрітив при реконструкциї кабінету тяжкі перепони, та що треба числити ся з димісиєю цїлого кабінету.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 245. Львів, неділя дня 26. жовтня (8. листопада) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Замітки по сесиї краєвого сойму.

(△) В четвер відрочено сесию кр. сойму по майже осьминедїльних нарадах. Давно вже сесия галицкого сойму не тривала так довго, бо правительство було приневолене давати більше часу державній радї, а тим обмежувано звичайно сесиї краєвих соймів. Одначе не треба в тім добачати якоїсь незвичайної уступчивости центрального правительства для краєвих справ, бо лише клопоти мінїстерства з пересиленєм приневолили его відсувати обдуманий спершу речинець скликаня держ. ради і тим способом виповнити сей час сесиєю сойму. За сей час ухвалив галицкий сойм б у д ж е т на р. 1909 з буджетом за рік минаючий, і тим способом привернув правильну буджетову господарку, запобігаючи необхідній звичайно провізориї. Взагалї признають, що минула сесия була роботяща і крім буджету ухвалила багато менших справ, а особливу вагу має л о в е ц к и й з а к о н, що вийшов з порозумінь всїх сторонництв. Обговорено крім того багато справ, бо минула сесия була не тілько роботяща, але й вельми говірлива, а посеред повени промов, з котрих деякі були виголошені головно для виборців, упала не одна зріла і замітна гадка. Під конець сесиї переведено також ш к і л ь н у р о з п р а в у, хоч булоб о много корисиїйше, щоби сїй неперечно найважнїйшій, підставовій справі присьвячено більше часу, обговорено її з більшою основностю і з більшим спокоєм, чого не доставало задля конечности закінченя сесиї.

Не стало однак часу соймови на вельми важну і досяглу а з ріжних сторін вимагану справу, на полагоду в и б о р ч о ї р е ф о р м и. Та не так задля недостачі часу справи сеї не полагоджено, але в дїйсности велика більшість сойму не мала охоти вже в першім роцї забирати ся до розвязки сего трудного питаня. А було би добре стало ся, бо справедлива реформа виборча причинила би ся неперечно до втихомиреня пристрастий і витрутила би оружє тим, котрі себе вважають єдино покликаними до ущасливленя народу.

Відрочуване виборчої реформи на дальші роки, а висовуване під впливом всепольского табору насильне домаганє про дальше розширенє автономії краєвої, викликало зовсїм природно рішучу відправу з боку руских послів обидвох таборів. Повне обезпеченє свобідного национально-полїтичного і культурного розвитку руского народу усуне між рускими послами те недовіре, з яким они відносять ся до краєвої автономії, а коли буде справедливо розвязане национальне питанє в Галичинї, тоді і розширенє автономії краєвої не найде перепон з боку руского народу.

Сесия нового галицкого сойму, подібно як і давнїйші, відбивала користно від иншых краєвих соймів, н. пр. від чеського і сусїдного буковиньского. Як небудь в галицкім соймі можна було і давнїйше і тепер почути не одну палку промову, як небудь деколи доходило до о строї перепалки, поміж бесїдниками і сторонництвами, всеж те відбувало ся з достоїньством відповідним так поважному представництву краю, коли тимчасом в так висококультурнім краю, як Чехи, треба було сойм задля нечуваних і неприличних галабурд перед часом відро чувати. Велика в тім заслуга передовсїм краєвого маршалка, котрий з незвичайною знаємостю справ, і незвичайним тактом кермує обрадами, але також се і заслуга послів, особливо опозиційних, отже головно руских, що уміють удержати ся в границях парляментарних і культурних звичаїв, як небудь дневне ... во у великій части так відемно не... ловлює ся про руску культуру.

Але й се годить ся зазначити, що перша сесия сойму нового мала взагалї вельми поважний і спокійний настрій, хоч відносини, в яких зродили ся представники нового сойму, були вельми неспокійні і закінчили ся страшною катастрофою. А в тім велика заслуга нового намісника, котрий обнявши у вельми трудних обставинах керму краєвого правительства, зумів уже в так короткім часї, розбудити в суспільности рускій довіре до добрих своїх намірів поправи адмінїстрациї і заспокоєня домагань рускоого народу. Основна знаємість краєвих справ і відносин і згідне поступованє з найвисшим представником автономічним дають поруку, що змаганє до направи межинародних взаємин в нашім краю війшло на праву дорогу і може довести до успішного висліду, а вже те одно вплинуло на втихомиренє в краю. Та до сеї справи повернемо в найблизших днях.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

М і н ї с т е р с к е п е р е с и л е н е трива вже три тижнї і нинї ще не можна мати певности, який буде его оборот і яка розвязка. Замітно, що розярене национальне в Чехах в обидвох таборах є однакове, хоч Нїмцї удають більше пригноблених. Дневник соймового посла з Варнедорфу С т р а х о г о нападає вельми завзято на бар. Бека і зовсїм рішучо заявляє, що головним услівєм втихомиреня Нїмців в Чехах є усуненє бар. Бека, а подібні голоси відзивають ся з нїмецко-вільнодумного і хлїборо ского табору.

Тимчасом бар. Бек веде дальше переговори і заходить ся вельми запопадливо около приєднуваня ріжних личностий для мінїстерских портфелїв, а навіть для улекшеня і для узглядненя ріжних парляментарних сторонництв думає утворити ще одно нове мінїстерство почт, подібно як недавно утворив мінїстерство публичних робіт. Одначе Reichspost, котра тепер вельми різко виступає проти правительства, висловлює погляд, що тим способом може повести ся хиба відроченє але не полагода пересиленя.

Тепер уже появляють ся всяки лїсти мінїстерскі. Нїмецкі вольнодумцї висувають на мінїстерство рільництва Ш р а й н е р а, на мінїстерство просьвіти провідника нїм. людовців К і я р о г о, на мінїстерство судівництва П е р ґ е л ь т а, на міністерство зелїзниць С и л ь в е с т р а, одначе инші нїмецкі сторонництва промовляють за удержанєм Д е р ш а т т и. Так само за удержанєм Е б е н г о х а в мінїстерстві рільництва заявляють ся альпейскі краї. Чехи з свого боку ще не усталили своїх домагань, одначе висловлюють бажанє, щоби їм попри мінїстра-земляка, дано ще два портфелї мінїстерскі, а між кандидатами висувають ґр. Ярослава Т у н а. Християньскі суспільники зазначують своє управненє до трех місць, одначе щоби не робити великих трудностий, вдоволилиб ся поки що теперішним станом посїданя (двох мінїстрів), а так само ще не рішали що до осіб, бо до сего не прикладають великої ваги.

Поляки заявляють, що не мають причини зміняти своїх мінїстрів, а розходить ся їм головно о спосібність державн. ради до успішної законодатної роботи.

Що до наведених тут лїст мінїстерских висловив ся др. Кіярі, що нїяка з них не є певна, а положенє прояснить ся аж по 8. листопадї, себ то по послуханю бар. Бека у цїсаря.

Х р и с т. с у с п. с о ю з занимав ся в четвер справою мінїст. пересиленя, одначе менше звертав уваги на личні справи, а головно наряджував ся над тим, які поруки можна би в порозуміню з иншими нїмецкими сторонництвами осягнути, щоби обезпечити сталий напрям полїтики. Христ. сусп. союз бачить велику одвічальність нїмецких сторонництв і здає собі справу з сего, що нинїшні відносини не запевняють на довший час правильної дїяльности держ. ради і мінїстерства. Тимто дбають про се, щоби

мінїстерске пересиленє, наколиб его тепер полагоджено, не повторило ся через кілька тижнїв, а таким частим повторюванєм не утруднило опісля справдешнього уздоровленя відносин. Повне засїданє христ. суспл. союза відбуде ся однак до перва около половини листопада, коли всї посли сторонництва зїздуть ся до Відня.

Про які небудь наради руских парл. послів, про заходи президиї рускаго клюбу в так важній хвилї і его прияву у Відні не находимо нїяких вістий в дневниках.

Вислїд мінїстерского пересиленя буде зависимий головно від ухвали конференциї христ. суспільників, про котру ми в горі згадували, а також від ухвал молодочехів і ческих хлїборобників, та від вислїду зборів нїмецких вольнодумців скликаних на понедїлок і второк.

В молодоческім таборі заострили ся відносини дуже значно, а знаменне іменно се, що давні мінїстри др. Форшт і Шацак побивають ся за переходом до опозициї і вже їм повело ся декого для сеї гадки приєднати. Погляди в ческім хлїборобскім таборі о много однодїльнїйші. І тут проявляло ся уже роздвоєнє, під проводом члена кр. видїлу Ждярского, одначе прихильникам мінїстра Прашка повело ся привернути лад.

В останній хвилї виринула вість, що цїсар має поручити утвореня нового мінїстерства бар. Бінертови теперішньому мінїстрови внутр. справ. Вість ся може мати деякі основи, бо бар. Бінерт при ріжних комбінациях випливав усе на верх, а яко внук Шмерлїнґа має певні звязи з високими кругами міродатними. Втаємничені в сучасні події, особливо з христ. суспільних кругів. запевняють, що положенє не представляє ся користно для бар. Бека. Висувають навіть імя его наслїдника, котрого доси не вичисляли в нїякій комбінациї, а має се бути парляментарист, що має далекосяглі звязи.

Півурядова W. Allg. Ztg подає, що мінїстром президентом стане бар. Бінерт, мінїстром робіт: кн. Лїхтенштайн, торговлї: Вайскірхнер, рільництва: ґр. Ярослав Тун, просьвіти: Кіярі, справедливости: Сильвестер, зелїзниць: Дершатта, скарбу: Фідлєр; мінїстрами-земляками: Челяковский, Шрайнер, Абрагамович (або Ґльомбіньский).

Одначе ся лїста не видає ся імовірною, бо Поляки не вдоволилиб ся одним мінїстерством.

Заграниця.

Анґлїйскі дневники, а на чолї їх. Daily Telegraph, котрий находить ся в жидівских руках, підбурюють Сербію і Чорногору до війни проти Австриї, вказуючи на єї конечність, але перед єї почином дораджують оглянути ся за утвореням союза зачіпно-відпорного з Туреччиною. При сїй нагодї нападає Daily Telegraph на архікн. Франца Фердинанда і вказує на те, що »Ілїрийска« держава не може нїчого доброго сподївати ся під австрийским скептром, бо управа віденьскої полїтики є »крайно-клерикальна«.

Сею напастию покористувала ся N. fr, Presse, орґан Alliance israelite, щоби ударити на славяньску і клерикальну полїтику внутрішню в Австриї.

Про послуханє ґр. Берхтольда австр. амбасадора у царя звіщає Berlin. Tageblatt, що оно опізнило ся, бо цар хотїв виждати вислїду поїздки Ізвольского. По Берхтольдї приймав цар президента думи Хомякова, котрого цар запевнив, що Росия остане вірною славяньскій полїтиці на Балканї і не покине Сербії в потребі. В розмові з ріжними полїтиками висловив ся Ізвольский, що найважнїйшим вислїдом его поїздки є відтягненє Ігалії від тридержавного союза.

Про прямі перговори між Австриєю а Туреччиною пише дневник молодотурецкого комітету »Schurai Ummet« очивидно інспірований Портою, що сї переговори перервали ся, бо Австрия змінила свою первісну прихильність і відказує всякого відшкодованя. Туреччина не зрікає ся однак своїх фінансових домагань і сподївае ся, що Австрия знов розпічне переговори. Статя звертає ся о посередництво з Нїмеччиною і має надію, що перепони дадуть ся усунути.

На тайнім засїданю скупштини, в котрім взяли участь всї посли під проводом короля, предложило правительство справоздане про заграничне положенє і посланництва до Петербурга, Парижа і Льондону. Секц. шеф Спалайкович заявив, що сподївають ся прилученя Анґлії до росийского протесту, але за те у Франциї посланництво Мильовановича не повело ся, бо Франция заняла становище неприхильне. Сподївають ся отже в Сербії зміни правительства на крайно-радикальне.

Промова д-ра К. Левицкого

виголошена в буджетовій дебаті галицкого соймy дня 26. жовтня 1908.

——

(Конець).

Колиж возьмемо на увагу ріжницю мови, — язика, яким виголошено ті обі промови, то мусимо признати, що більшої ріжниці і суперечности в поглядах і енунциациях між членами того самого клюбу бути не може!

А супротив сего яке наше становище? Становище нашє ясне й зрозуміле. Заяву п. Короля приняли ми з всею симпатиєю, бо вірили в его щирість, та як за ним стоять не лиш слова, але его дїла! Він з сеї трибуни соймової боров ся за права нашого руского народу та домагав ся руских шкіл! Він являє ся прото близший нам, як своїм товаришам клюбовим! (Оплески з лав руских послів).

Та коли би партия, до котрої належить п. Король і клюб, до якого він приналежить. визнавали ті заповіти полїтичні, що п. Король, тодї певно не було би тої братоубийчої борби в краю, найшли би ся дороги порозуміня і в сїм соймі не було би двох клюбів руских.

Але в дїйсности є воно инакше! В своїй партиї: орґанізациї і пресї є пос. Король ізольований і відси потерпів він навіть тяжкі зневаги за свої переконаня.

Цїла его партия стоїть під знаменем „єдинства общерусского“, оперуючи словом „русский“ то в сей то в той бік, та користаючи з сего, що ми зовемо великоруский або росийский! А в соймі стоїть она також під сим знаменем, бо не п. Король, але п. Дудикевич є головою тамтого клюбу!

Супротив сих діяметрально-противних становиск в справах принципіяльних, фактично нинї становиско п. Дудикевича уважати мусимо виразом опінії тої партиї і того клюбу! А се власне є причиною братоубийчої борби партийної між нами, того великого роздїлу, який дїлить нас від членів тамтого клюбу, над котрою ми болїємо з п. Королем!

Ми стоїмо на основі нашої окремішности национальної, уважаючи наш язик найдорожшою сьвятощию нашого народу.

Як довго сягає память істориї, ту на нашій землї, тут не було народу, котрий би говорив иншим язиком, як лиш тим язиком, котрим ми говоримо, цїлий наш нарід і навіть всї члени тамтого клюбу з виїмком лише одного п. Дудикевича! Се язик наших шкіл народних і середних, язик науки унїверситетскої, язик нашого письменства і нашої науки! Сим нашим руским язиком говорить до нас край і держава, бо иншого язика руского нема, не було і не буде!

Нема приміру в істориї, аби нарід так численний як ми, з так гарною і розвиненою мовою як наша, покинув свій рідний язик та приймив язик инший, якого мав би виучувати ся, — аби ним говорити! Таку операцию убиваючу наш нарід хоче перевести партия, котру репрезентує п. Дудикевич! Проти такого замаху на наше народне житє ми мусимо боронити ся всїми способами! Ми не можемо допустити до узнаня народности, якої тут нїколи не було, до імпортованя народности росийскої та вживаємо всїх сил, щоби та квестия росийска тут щезла. Ми маємо досить квестиї польскої і рускої та не допустимо до сего, щоби сюди імпортували трету квестию росийску, аби в той спосіб затроювати гнилою отрує цїлий наш народний орґанїзм. Проти всякого винародовленя будемо бороти ся на житє і смерть тай проти того винародовленя, яке пропаґує лїдер тамтої партиї, пос. Дудикевич, підіймемо борбу без пардону!

А тепер, поважані панове, стане вам ясне і зрозуміле, чим є наше українськоє як забороло проти панросийства! Аби не допустити до полїтичного баламученя народу і загальної опінії, аби не допустити до баламученя такими „славяньскими русскостями“, маркуємо наш характер чисторуский назвою територияльною тої землї, де найбільше живе нашого народу, бо майже 10 разів більше, як тут, то є назвою Украіни і тому називаємо наш нарід українъско-руским. Не відрікаємо ся і нїколи не відречемо ся того, що ми є Русинами, та не відречемо ся тої нашої Украіни, що так її любимо щиро, як ви вашу Варшаву і Познань! Але тут сей край під австрийскою конституциєю уважаємо за наш Піємонт в нашім культурнім, национальнім і економічнім розвитку і в тім, панове, лежить ясність і чистота наших ідей і наших змагань национальних.

По отсїм проясненю тої атмосфери, яка проявилась тими суперечними заявами тих двох членів того самого клюбу, оминаю тую квестию і полишаю її хід на властивім шляху, а переходжу до закінченя річи самої.

П. Пайґерт сказав тут в оборонї автономиї краю прикрі слова проти нас Русинів, заявляючи, що одні лиш є Русини противниками автономії, коли противно всї сторонництва в нашім краю суть за автономією і добачують в тій автономії краю найлїпшу запоруку его добра. Сей висказ є невірний, або не так невірний, як більше недокладний. Ми не єсьмо противниками автономії, але ми є прихильниками автономії дїйсної і справедливої. Подивім ся критично на нашу автономію, чи є тут в чім любувати ся. В громадї нелад і самоволя та царство всемогучих комісарів, що беруть під ноги автономію і то в повітах східної Галичини з переважаючою рускою більшістю. Так нам прикровна автономія, що ми все в меншости і без рішаючого голосу, а до того пов това автономія взагалї не має екзекутиви! А в краєвій репрезентациї ми зіпхнені до отсего гуртку малого та нема надії, аби тут нам признано належне заступництво краєве, т. є аби заступники народу руского рішали про долю его, а не за нас і без нас!

Така автономія, як нинї є у нас, се є не правдива автономія, але олїґархія. Ми хочемо автономії народа руского!

Коротко збираючи річ, скажу: Ре-

форма виборчого краю, реформа адміністрації і самоуправа обох народів замешкуючих сей край — на засаді рівноправности отсе трильоґія нашої будучности!

Отсе є условини нашої умови правно-політичної, без яких завсе будемо стогнати в тяжкій борбі, наш нарід мусить пайти своє право, а від вас, панове Поляки, що тепер маєте в своїх руках власть і верховодство, залежить вибір: війна, або мир! (Брава, оплески з руских лав).

Допись.

З Брідщини.

(Спілка всеполяків з москвофілами. Що сказав митрополит о. Антоній унїятскому сьвященикови в Почаєві? Дещо більше правди о прогульці кацапів до Почаєва і Києва. „Волынець“ з Галичанина під монастирскими мурами в Почаєві і его »разоблаченія«. Торжество св. Йова в Берестечку яко pendant до всеславяньскої ідеї. Наше народне і релїґійне становище в Брідщині за останних 20 лїт і в 1908 році).

(Конець.

Таким способом ідея народна, ідея поступу нашого народу і розвою его, ідея католицка стануда у нас Русинів на границі на сильній основі.

З початком 1908 року ми поглянувши на наш дорібок, могли пишатись. Каса „Самопоміч“ зросла до обороту пів міліона, Бурса українська давала захист і удержане 45 ученикам, станув новий дім поверховий за ціну трийцять тисяч корон, а неутомимий голова ей о. катехит Глїбовицкий своєю запопадливостию веде її до ще красшого розвою, бо постановлено будувати друге крило. Тут згадати мусимо, що до бурси Єфиновича, яку видерто підступно з рук о. Долиньского, не вписав ся анї оден новий ученик. Декотрі читальні »Просьвіти« в повіті побудували свої власні доми, а селяни взяли ся поважно до праці над собою. Ба навіть і міщаньство в Бродах стануло головною масою за ідею народну і згуртувалось в українській громаді тов-а »Основа«.

Здавалось, що гидра убита раз на все. Та поміч всеполяків додала гидрі нової сили як раз в 1908 р., щоби знищити роботу, таку щиру і пожиточну для Церкви і народу, взяли ся наші вороги до підпольної роботи. Найперше почали учити молодіж росийской мови, почали уряджувати вечерки Пушкина, давали для молодіжи гербатку з росийскою мовою і аґітациєю і почали підкопувати науку професора українско-руской мови а навіть катехита. Вся енерґія директора п. Шірмера не помагала, так нахабною стала ся молодіж, чуючи, що їхню інтенцию від зїзду в Празї попирає польска суспільність. Доказом сего є, що і Поляки ученики утїкли з хору перед співанем української пісні за те, що дирекция не дозволила співати пісні московской. Ба навіть було віче учеників кацапів, хоть їх вже дуже обмаль, щоб не ходити на руску мову і на нїм був відомий кацап професор-ідеольоґ. Таке саме почали виробляти з міщаньством. Уряджено прогульку до Почаєва, відбувались тайні наради за схизмою*), а двох трех очайдухів, чуючи паньскі плечі за собою, почали рядити в повіті як кацики.

Не бридились і дон. сами, як приміром зробили его на заслуженого о. катехита Глїбовицкого, що не жалував теплої страви бідній молодіжи, що пригорнув її до серця, що помагаючи сьвященикам в їхній праці, випрошував барабольок для своїх учеників. І на доносї поставив своє перше імя колишній »маститий отець посол«. Отче! а чому ви не бачили тих голодних дїтей тоді, як ви були дїдичем перед 15, 20 і 30 лїтами? Аж тоді ваше серце загрілось, коли треба було знищити роботу Українця о. Долиньского? Але тепер ваш донос осьвітив вашу щедру руку і серце.

Щоб знищити бит економічний селян, зроблено напад на »Самопоміч«, не дивлячи ся на се, що підкопують еї ествование.

Так, на руїнах праці Українців хотїли господин доктор і орґанїзатор і прочая будувати »єдиную великую недїлимую Русь«. В тій цїли допустились і сьвятотатства, бо в день празника в Бродах на Рождество Пресв. Богородиці пропіли з ґалереї церковної хулїґаньске: »Пора, пора, за Русь«.

Та болить оно ще і то, що і декотрі рішаючі чинники, величаючи себе католиками, старали ся причинити до знищеня нашої народної і католицкої роботи. Так мамовляли і позволяли на перехід з нашого обряду на латиньский, де лише працював сьвященик Українець, робили їм всякі трудности, підкопували у селян повагу, піддавали перемінам ради шкільні місцеві, щоб висадити Українця предсїдателя і то в кількох місцевостях, хотяй декотрі мали »uznanie c. k. Rady szkolnej okręgowej za 12 letnią skuteczną działalność jako prezes«, а зате місцевости, де кацапи не були раді школї, лишались не тикані. Не даром що аж три народні учителї з Брідщини їздили до Почаєва. Від голови риба смердить. Ми цїкаві, який ефект, який примір будуть мати шкільні дїти від такого пана учителя. Наші пан їздили, і їх чіпають за се, се буде щось як заборонений овоч, а инші будуть дивитись як на відступника.

Але не наша річ. Ми хочемо дати точне вияснене відносин і вказати на се, звідкіля ворог приходить. Бо ми зазначили, що нарід сильний вірою, а коли намовлені або лише платні аґенти погибнуть, хто винен? Нарід дав гарний доказ, що до бурси Ефіновича навіть за дурно не зголосив си анї оден мужик сьвіжий зі своєю дитиною. Тому за повіт ми не боїмо ся, щира народна праця видасть мимо всїх ворогів плод сторицею, а праві наміри поблагословить Бог.

Той сам.

*) nie zaszkodziło by trochę szyzmy! писав Dziennik Polski — *Ред. Русл.*

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат: *Димитрия В. М.*; римо-кат.: Севера. — В понедїлок: руско-кат.: Нестора муч.; римо-кат.: Теодора. — Ві второк: руско-кат.: † Параскевиї; римо-кат.: Андрея.

— **Ексц. Митрополит Шептицкий** удїлить завтрішної недїлї рано пресвитерат двайцяти кандидатам духовного стану а дня 13. с. м. виїде до Риму.

— **Злобні видумки „Ґалїчанїна“.** З кругів добре поінформованих в справі напастий „Ґалїчанїна“ на руску духовну семінарию у Львові пишуть нам: В ч. 239. „Галїчанїна“ появила ся знова статя повна напастий на нашу дух. семінарию. Якийсь „ъ“ плаче над тим, що до семінариї не принимають »русскихъ« та їх переслїдують, провокують, а оден з оо. віцеректорів, підписуючи вписові карти мав „русскимъ“ перечеркнути „с“ в слові „русскій“ яко материй язик. Дальше жалує ся „ъ“, що „украинцы“ мають читальню а „русскіи“ ні бо власти на то не позволяють. Отся статя є повна ложи та повна лише злоби і напасти, як се впрочім звичайно водить ся у „Галїчанїні“. Преціньо. віцеректор если й справді перечеркав „с“, то мав право і рацию. Годіж підписом ствердшувати ложь, або підписуватись на се, що не є правдивим. В семінариї »русскіи“ не істнують тому, що »русскої« мови не уживають навіть ті, що нїби то еї хочуть уважати за свою літературну і паньску, а дальше о. віцеректор знає, що кождий уроджений в Галичинї, та що его мати учила рускої мови а не московскої. Тож, видячи ложь мав рацию, если перечеркав — А що до провокованя — то річ має ся як раз противно. Недавно зайшов факт, що як раз москвофіли спровокували нашу молодіж і треба завдячити лише стерпимости нашої молодіжи, що не витягнула з того консеквенций. А сей факт став ся на П. році при нагоді даваня датків на Товариство педаґоґічне. — Що до читальнї, то в семінариї таку відновлено, але се „читальня грекокатолицких богословів“. А москвичі видно боять ся слова католик тай конче хотять мати свою, бо їх тягне до православя. Плач „Ґалїчанїна“, що „русскихъ“ не принимають до семінариї є також виссаний з пальця, бо сего року їх якраз принято за богато (40) і то навіть прочан до Почаєва і таких, що то товкли ся з иншими „палочниками“ по вічах та й не оден проляв кров нашого селянина що становить перешкоду до ординациї. Замість тихо сидїти, московске хабазе репетує в »Галїчанїні« на мниму кривду, що нїби їм діє ся.

— **Вижницка ґімназия.** Президент міністрів бар. Бек повідомив посла М. Василька, що цїсар удїлив санкцию на заложене рускої ґімназиї в Вижниці. Тепер повинні би вже власти отворити сю ґімназию, на що жде кількадесять хлопців.

— **Ювілей папи.** Дня 4. с. м. на послуханю у Сьв. Отця Пія X був Серґій Сазанов, міністер Росиї при св. Столиці і вручив Папі власноручний лист царя Миколи II, в якім цар складає Папі желаня з нагоди 50-лїтного ювілею сьвященьства. З міністром були на послуханю всї члени росийской леґациї при Ватиканї. Потім був мін. Сазанов на послуханю у секретаря стану, кардинала Мерри дель Валь.

— **Попираймо родинний промисл і торговлю!** В тій справі дістаємо до поміщеня отсї оправдані замітки: Як нам далеко до рівноваги з иншими народами, як нам далеко, аби ми мали то почуте национальне, яке мають другі, хотяйби наші сусїди. Як нам далеко до зрозуміня сили промислу і торговлї, про що цїлі лїта пише ся по часописях. Однак Русин або не чує або одобрить і покиває головою, але до дїла то каже, той другий най стараєсь, я не маю часу, здоровля не хочу наражати і пр. Сором згадати, що ми, Русини, на батьківскім ґрунтї, де нас над 80% живе, не мали на полї промислу жадного запалу? Аби ми, Русини, дали собі ногами допатати те, що нам близьке. Возьмім примір: близько рік як повстала перша руска фабрика паперців і туток Евгенія Билиньского в Збаражи. На яких засадах та фабрика повстала, всїм відомо і всї тому радї, кажуть певно, най розвиваєсь, то щось з того буде, бо 50% чистого доходу дає на нарадні цїли а доказ на се, що стало є під контролею книговодця відпоручника Тов-а педаґоґічного, дальше Нар. комітет за готові грошї дав свої марки до налїпки. Нїчо дивного, бо коли другі такі фабрики дають річно по кількадесять тисяч на аґентів і рекляму, то чомуж ту не може дати на народні цїли. Але щож, взяти добре, але що до помочи то „най той другий!“ Чи не сором, аби нинї в „Народній Гостинниці“ жид кельнер посьмів подавати Русинови не рускі тутки? Він каже: я ще маю запас на ½ року. Чи не сором, аби Народна Гостинниця не мала права голосу та аби десятки інтелїґентів, що дивились байдужно на допатане жидами сего, що Русинови дороге. Скажіть, чи є такий байдужний нарід? Прошу глянути, що тутки „Promień“ дають 5% на Школу людову і скажіть, де їх нема

котра трафіка їх не має, котрий Поляк їх не попирає — хотяй не курить. Але Поляки мають вплив на всї трафіки, що ті тутки мусять держати а числїм, що Поляків маємо лише 15—20%, а ми в нашій Гостинници не маємо впливу? А по селах оден арендар дає розказ, що вся громада має курити лише паперцї з жидівских фабрик а селянин байдужний та покірний слухає жида, бо хтож жидівский промисл попирає, як не Русин? Скажіть, чи є то можливе в других народів, аби одна односїнька якась фабрика не могла удержати ся. В нашім краю кількадесять таких фабрик процвитає і ми даємо удержанє тисячам робітників, але не нашим! Най нинї ми підопрем одну фабрику туток, другу шварцу, шміру, мила, сїрників і т. д. то певно нужда нас би не так тиснула, але щож коли нам єще до того далеко!!! *К.*

— **Бандитизм на провінції.** В Янівцї коло Тернополя якийсь невисліджений опришок напав в ночи на коршму і задусив замешкалого там побережника Бохнера а шинкаря, шинкарку і їх внучку тяжко поранив ножем від плуга. Опришок знав, що Бохнер дістав більшу грошеву квоту, однак найшов при нїм лише 21 К, бо решту Бохнер зложив в касї. Слїдство жандармериї поки що не викрило злочинця. Догадують ся, що се мусїв бути якийсь заволока з Росиї, яких повно волочить ся по селах східної Галичини.

— **Станиславівскі мальверзациї.** Минулого тижня відбуло ся дисциплїнарне слїдство против інспектора Зібавера і банмайстрів Рутковского і Вальдекера, котрих суд в процесї о мальверзациї на зелїзници увільнив. Дисциплїнарна комісия під проводом заступника директора зелїзничого д ра Подлєвского радила через два днї а в пятницю вечером видала вирок увільняючий Зібавера від служби а засуджуючий банмайстрів Рутковского і Вальдекера в дорозї дисциплїнарній на перенесенє і зменшенє поборів службових.

— **Веселий дипльомат.** З Будапешту доносять, що онодї два полїцияпти привели до дирекциї полїциї якогось пана вбраного в мундір росийского урядника двірского. За арештованим бігла товпа цїкавих уличників. На полїциї вилеґітимував ся арештований яко росийский барон Серґій Райчель, урядник двора царицї, що їхав до Царгорода в якійсь важній місиї полїтичній. Бар. Райчель вступив по дорозї до Будапешту і дав волю своїй „широкій натурі“. Цїлу нїч бавив ся з урядниками росийского консуляту і в похмілю провокував инших гостий. Надто підозрівано єго, що платить фалшивими грішми. Полїция оглянувши єго документи, випустила єго на волю.

— **Найлїпше узброєним чоловіком** в Европі є болгарский король Фердинанд I. Єго спальня є завішена всяким оружєм, на всїх кріслах, фотелях і канапах лежать пістолєти, револьвери, штилєти, а навіть боксерскі знаряди. Репетієрове оружиє має при ліжку і нїкому не вільно єго діткнути ся. Внукови Людвика Филипа не хибує, як кажуть, відваги, однак рівночасно єго мучить безнастанний, хоробливий неспокій. Одної ночи минулого року палату заалярмували вистріли, що роздавали ся в комнатї князя, однак він не закликав нїкого на поміч. Доси не знати, що се було. Фердинанд I. має ворогів, перед котрими стереже єго пильно полїция. В Софії є 430 шпігунів, мужчин і 50 женщин; є се головно Австрийцї, дезертири. Дістають пенсиї від 100 до 500 франків місячно.

Оповістки.

— **Останнїй репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о год. 7½ вечером).

В неділю дня 8. с. м. „Арсен Яворенко“ (На громадскій роботї), народна драма в 5 дїях зі співами Б. Грінченка.

Ві второк дня 10. падолиста с. р. останнє представленє „20 днїв тюрми“ найновійша фарса в 3 дїях Вебера. Фарса ся грана з великим поводженєм на столичних сценах.

— **Львівский руский театр в Стрию** починає свої виступи 12. с. м.

— **На покритє коштів похорону бл. пам. Стефана Підручного**, укінченого фільософа, приймає добровільні датки з подякою товариство „Академічна Громада“ Львів, ул. Зибліґевича ч. 3.

— **З зелїзниць.** Дня 10. листопада 1908 о год. 9. відбуде ся в маґазинах товарових стациї в Стрию публична лїцитация невідібраних товарів як чай, мило, начинє, чоботи, папір, вино, машина до засїву, тачки, цукорня, чорнило, коняк, папір до пакованя, сукно, скло, оцет, убраня, мармори, скіра, солонина, машина до шитя і т. д.

Наука, штука і лїтература.

— **„Друга хвиля“.** Під отсим наголовком має вийти в Петербурзї нова збірка поезий українського письменника О. Олеся.

— **Бжола**, лїтературно-наукова часопись у Львові, в чч. 7 і 8 за сей рік, містить поезиї Христї Алчевскої, Наталки Полтавки, Мик. Чернявского, Ол. Коваленка, Надії Кибальчич, Ю. Будяка, Костя Кракалії, Яреми Гірниченка, Теодора Бекепіа, Адама Ріпецкого, Волод. Оркана, Пил. Капельгородского, Дм. Макогона, віршовану сценічну алєґорию Павла Гуменюка „Великий дзвін“ та прозові річи: С. Черкасенко: Вибори. Ґі де Мопасан: Самота. М. Метерлїнк: Містична мораль. Михайло Коваріс: Жінка. Ю. Будяк: Виклик. М. Евшан: Козаччина в українській поезії. М. Процик: Два проблеми людскої етики. Рецензиї. Книжки надіслані до редакциї. Від редакциї.

Телєґрами

в дня 7. листопада.

Відень. Цїсар Вільгельм прибув вчера до Шенбруну і був на цїсарскім обідї, урядженім в єго честь. По обідї оба цїсарі мали нараду, а о 10 год. в ночи цїсар Вільгельм відїхав до Берлїна.

Відень. W. Allg. Ztg доносить, що переговори Росиї з Австриєю в балканьскій справі є на найлїпшій дорозї.

Царгород. Нинї вечером у великого везіра буде чергове засїданє болгарских і турецких відпоручників.

Відень. Від. міська рада і дол.-австрийска торговельна палата витала вчера торжественно музулманьску депутацию з Босни і Герцоґовини, яка приїздила зложити цїсареви ювілейні желаня.

Петербург. Чорногорский висланник Миняковић доручив мінїстрови загр. справ спис жадань Чорногори, між иншими звороту Чорногорі Герцоґовини і частини Дальмациї.

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівцї, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (3—5)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евґена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5.500 нотариально потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(2—24)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

До

Америки і Канади

перевозить найскорше

Лїнія КУНАРД

Головне заступство на Галичину **ЛЬВІВ, ул. Городецка 99.**

Пояснень удїляє даром. (3—14)

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 246. **Львів, второк дня 28. жовтня (10. листопада) 1908.** **Річник XII.**

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і вірн не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановнх псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насадї Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Нове коалїцийне мінїстерство а Русини.

(×) В суботу в полудне відбула ся мінїстерска рада, на котрій ухвалено поданє цїлого кабінету о відставку, бо бар. Бек впевнив ся, що ему не поведе ся довести мінїстерске пересиленє до успішної розвязки і обновити втретє мінїстерство.

Ухвала конференциї христ. суспільників з четверга під проводом д-ра Люеґера, про котру ми в суботу згадували, виявила, що мінїстер-президент бар. Бек втратив довірє найсильнїйшого перляментарного сторонництва і що христ. суспільники по дотеперішних досьвідах не приписують бар. Бекови відповідної спосібности, щоби обезпечити спокійну і успішну роботу законодатну в держ. радї і довести до можливого спокою і ладу між Нїмцями а Чехами в Чехах.

На послуханю у цїсаря представив бар. Бек просьбу о відставку цїлого мінїстерства, і представив яко свого наслїдника теперішного мінїстра внутр. справ бар. Бінерта. Цїсар приняв просьбу о відставку мінїстерства бар. Бека і поручив утвореня нового коалїцийного кабінету бар. Бінертови. Нема сумнїву, що бар. Бінертови поведе ся зложити нове мінїстерство а імовірно вже в поновинї сего тижня предложить він монарсї склад нового мінїстерства до затвердженя, а тим самим буде мінїстерске пересиленє, що тривало майже чотири тижнї, наконечно полагоджене.

Бар. Бінерт задержить імовірно попри президию також своє мінїстерство внутр. справ. Христ. суспільники, хоч булиб числово управнені домагати ся трех тек, вдоволять ся двома, щоби улекшити утворенє парлям. мінїстерства, але зате зменшить ся число нїмецко-вольнодумних мінїстрів, котре було доси нерозмірне до слабого вольнодумного сторонництва. За те більше будуть узгляднені нїмецкі народовцї, і можливо, що їм дістане ся тепер тека мінїстерства просьвіти і судівництва. Так само домагають ся більшого узгляднена Поляки і Чехи.

Мінїстерскі лїсти, які тепер появляють ся по дневниках, не мають ще нїякої певности, а є у великій части дневникарскими здогадами або домаганями. Але, як запевняє Reichspost, обидва христ. сусп. мінїстри уступлять, др. Ебенгох стане імовірно президентом палати, а др. Ґессман маршалком долїшньо-австрийским. За те др. Вайскірхнер обняв би мабуть мінїстерство торговлї а князь Лїхтенштайн мінїстерство робіт.

Reichspost уважає доброю ворожбою для нового кабінету сю обставину, що на его чолї стоїть керманич сего мінїстерства, з котрого вийшла важна законодатна предлога про социяльне обезпеченє, котрої полагода буде належати до найважнїйших задач нової сесиї держ. ради.

Посланництво бар. Бінерта можна і з того згляду уважати корисним, що він доси не вязав ся з нїяким сторонництвом полїтичним і парляментарним, а намагав ся усе держати ся на предметовім становищі. Для руского народу личність нового мінїстра президента ще й з того згляду симпатична, що він занимає рішуче становище австрийске і задля того різко заявив в держ. радї нашим москвичам на їх домаганя в справі московскої мови в урядованю, що в Австриї нема Москалїв, лише Русини і тому домаганя наших москвичів зовсїм суть неуправнені.

В лїберально-нїмецкім таборі викликала та зміна правительства велике пригнобленє, до чого ще причинило ся страшне пораженє т. зв. нїмецких вольнодумців при виборах до долїшно-австр. сойму, в котрих зовсїм зметено нїмецких поступовців, а социялїстам і нїмецким народовцям повело ся здобути лише кільканайцять мандатів, коли тимчасом всї инші припали християньским суспільникам. N. fr. Presse, котра так горячо побивала ся за урядничим мінїстерством, котре сяк-так могло би ще служити підпорою збанкротованого жидівско-нїмецкого лїберальїзму, виступає з погрозами до нового мінїстра президента бар. Бінерта, щоби, борони Боже, не дав ся опанувати христ. суспільникам і лякає его тим, що як раз бар. Бек упав задля того, бо втратив піддержку і довірє христ. суспільників. Подібний елеґійний настрій виявляє також социялїстична Arbeiter Ztg.

Але як раз ті погрози і ті елеґії вказують бар. Бінертови дорогу, котрою він має піти, щоби собі обезпечити тривку підпору і успішну законодатну роботу в держ. радї. Ми зараз після перших загальних виборів до нової держ. ради вказували на се, що христ. суспільне сторонництво своєю взірцевою орґанїзациєю, зручностю і ясним та рішучим змаганєм до здійсненя австрийскої державної ідеї має всякі услівя стати державним сторонництком (Reichspartei) і що справедливо говорять в міродатних кругах: in diesem Lager ist Oesterreich! Христ. сусп. сторонництво зрозуміло добре, що головна гроза для внутрішнього скріпленя Австриї, для правильної роботи парляментарної роботи парляментарної, находить ся в Чехах, в розладї між Нїмцями і Чехами і доки там не зробить ся ладу, не доведе ся до порозуміня між обома народами, ціла державна машина австрийска буде стрічати безнастанні перепони. І тимто сю справу висунули христ. суспільники яко найпильнїйшу для полагоди. Вибуялий нїмецкий а властиво прусофільский націоналїзм вважали все христ. суспільники так само грізним для правильного розвитку Австриї, як і межинародний социялїзм, і проти тих двох для держави ворожих і грізних таборів звернули они всю свою силу і осягнули протягом останних лїт нечувані успіхи. Близші взаємини з кругами наслїдника престола запевняють христ. суспільникам певну і могутну підпору і нема найменшого сумнїву, що за занепадом лїберальїзму піде занепад его невідродної дитини — социялїзму, як се наглядно виказали австр. соймові вибори, як се показує очивидний зріст христ. сусп. сторонництва також в судетских і альпейских краях, а се запевняє ему будучину в Австриї.

Тимто то ми зараз після перших загальних виборів до держ. ради звертали бачність рускої суспільности і нововибраних руских послів, де їм глядїти союзників, наколи хотять осягнути якісь реальні добутки своєї полїтики. Наші замітки стрітили ся або з легковаженем, або з глузованєм і напастями пересяклого крайними змаганями национ. демокр. і радикального дневникарства, а руский клюб під напором сих крайних живел глядїв підпори в т. зв. нїмецко-вольнодумнім і социялїстичнім таборі. Досьвід поучив, що надії покладані на нїм. вольнодумців і социялїстів зовсїм змарнїли, не принесли нїяких успіхів, а так само обчисленя збудовані на приреченю бар. Бека опинили ся в папірянім коши. Пора отже тепер зріло призадумати ся, а керманичі рускої клюбу повинні при тій змінї пильнувати справи і розглянути ся за союзниками, котрі далиб їм поруку иншого висліду полїтики, як доси. Отаку поруку можуть їм дати христ. суспільники, котрі змагають до удержаня парляментаризму, до обезпеченя правильної роботи в держ. радї, так що навіть социяльні демократи тепер по страшнім по-

раженю в дол. Австриї не посьміють їм ставити перепон. В порозуміню з христ. суспільниками змоглиб Русини здобути собі прихильність полудневих Славян і Чехів, а тим способом вплинути і на польске коло, щоби оно заняло инше становище супроти справедливих домагань руского народа, бож сего вимагає внутрішний лад і успокоєне не тілько в Галичинї, але й в Австриї.

Політичний огляд.

Заграниця.

Росийска дума, котра недавно зібрала ся на повну сесию, не віщує великих надій що до справдешнього конституцийного перестрою росийского царства, бо зовсім не забирає ся до основних справ, котрі дали би сильну підвалину для конституцийного розвитку держави, а зупиняє ся лише на дрібницях та пильнує при тім оподаткованя. Видно се з програми думской її праці.

„Голова ради міністрів, як звіщає київска „Рада“, написав до голови держ. думи лист, в якому намічає ся бажана урядови програма найблизшої діяльности думи.

»Як видно з листу премєра, метою всіх урядових законопроектів являє ся »унормоване житя країни«. Уряд, очевидно, гадає, що тими законопроектами, реєстр яких подано в листї до Хомякова, можна оновити наше житє, внести в нього лад і порядок.

»Законопроекти про волость і село, про чиншове право, про податок на грузи на користь міст, — ось що ставить ся на першу чергу в той час, коли країна жде основних реформ.

»Навіть обіцяні законопроекти про такі порівнюючи важні питаня, як заведене городской та земской самоуправи в Польщі та відокремлене Холмщини в окрему ґубернію, незміняють загального вражіня.

»В обсягу культурного житя уряд обіцяє законопроекти про авторске право, про доньску політехніку й може про становище печати та про університетский статут. При сьому обминають ся такі важні й пекучі питаня, як загальна осьвіта, ународовлене школи, знижене кар за „потайне научуване“.

»У земельному питанї уряд вносить законопроекти про заготовку переселеньских участків та про заснованє землемірних курсів в хліборобских школах. А додатком до всього сього являють ся збільшенє старих податків і заведенє нових.

»Вражінє, винесене від читаня міністерского листу, ослаблює надію, що дума працюватиме в тім напрямі, який здає ся їй найкрасшим, не зважаючи ні на які вказівки з боку. Сю надію зміцнює поводженє думи в засїданї 20. жовтня. Хто сказав А, той мусить сказати Б. В засїданї 20. жовтня дума знайшла в собі досить громадяньскої мужности, щоби відкинути бажаний урядови порядок денний і приняти свій, кориснїйший для народу. Повиннаж она бути послїдовною й надалї робити те, що она вважатиме за красше«.

Канцлерске пересиленє в Нїмеччинї сими днями було притихло під впливом грізного положеня межинародного, особливо наслїдком останних марокканьских подій, а доперва в сім тижнї буде дана відповідь в нїмецкім парляментї на інтерпеляциї в справі оповіщеня цїсарской розмови. Французкі дневники висловлюють надію, що цїсар Франц Йосиф підчас побуту цїсаря Вільгельма в Шенбрунї вплине на мирний настрій свого союзника і тим способом причинить ся як до суспільної полагоди канцлерского пересиленя, так і нїмецко-французского спору, викликаного подіями в Марокку і доведеного до такого заострення, що над Европою повисла була вже гроза війни.

Перед кількома тижнями консулярні нїмецкі власти в Танґері бажали допомогти до побігу кільком дезертирам нїмецким і австрийским з заграничної легії французкої. Військові власти французкі запобігли сему побігови в пору, а при сїй нагоді дійшло до подій обидливих для представника цїмец ого цїсарства. Берлїньске правительство домагало ся вдоволеня, а сему опирало ся франц. правительство, покликуючи ся на нарушенє військової карности і на права випливаючі з воєнного стану в Марокку. Одначе франц. правительство не хотїло користувати ся прислугуючими ему правами і домагало ся лише розємного суду. Берлїньске правительство вимагало наперед перепросин із сторони Франциї, котра сему рішучо оперла ся. Так отже заострило ся було в останних днях положенє, що війна стала неминучою.

Одначе останні вісти запевняють, що як небудь ще не найдено формулки полагоди, справа закінчить ся мирно головно під впливом цїсаря Франц Йосифа.

Роздратованє між Австриєю і Росиєю також ослабло в останних днях, а переговори між тими державали що до европ. конференциї прибрали користний хід, що викликало вдоволенє в дипльом. кругах держав, підписаних на берлїньскім договорі.

За те турецко-болгарскі переговори стрічають значні перепони, бо обидві сторони ставляють вельми далекосяглі вимоги, котрі утрудняють порозумінє. Тимто в Болгариї виринають протидинастичні прояви, а цареви Фердинандови докорюють, що він занедбав пригідну хвилю психольоґічну. Тепер положенє Болгариї тр дне наслїдком воєнних приготовлень Туреччини, а через те положенє болгарского війска стало значно труднїйше.

В Сербії стоїть в суперечности до воєнного одушевленя і політичної загорілости грізне народо - господарске положенє краю. Вже тепер відзивають ся голоси, що край хилить ся в материяльну пропасть і лише скора поміч може здержати фінансову катастрофу.

„Београдске Новини“ домагають ся проґолошеня мораторії, яко одинокого запобіженя банкротству, бо і так уже положенє фінансове краю довело тисячі горожан до руїни. В останних днях кинули ся люди до приватних кас щадничих і кредитових виймати свої вкладки і через те сї інституциї опинили ся в скрутнім положеню.

Мимо того приготовленя воєнні тривають дальше, а міністер війни зажадав від скупштини знов 30 мілїонів на військові потреби. Тепер в Сербії стоїть 100.000 війска уоруженого на воєннім стопі.

Від Туреччини вимагають французкий і анґлїйский амбасадори, щоби она залишила мобілїзоване з огляду на те, що Болгария розпустила резервістів. Тимчасом ті вимаганя не багато помагають, бо Туреччина виправдує си грізним положенєм в новобазарскім санджаку.

Положенє в Туреччинї стає і для того щораз непевнїйшим, бо й молодотурки намагають ся удержати ся при владї ворожою поставою супроти австрийских купців і почт.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: † Параскевії; римо-кат.: Андрея. — В середу: руско-кат.: Анастазиї; римо-кат.: Мартина.

— **Ексц. Епископ Константин Чехович** виїздить ві второк дня 10. с. м. до Риму.

— **До Риму!** Для богомольців, удаючих ся на ювілей Сьв. Отця Папи Пія X. до Риму, замовлене є приміщенє в готелю „Аллеманїя“ via Condotti з тим однакож, щоби відворотно до канцелярії Митропол. Консисторії були переслані зголошеня.

— **Руский театр в сьвітлї соймового справозданя.** Ґр. Лев Пінїньский, справоздавець шкільної комісиї зі стану театрів, предложив соймови на минулій сесиї отсей звіт про наш руский театр: „Руский театр під управою товариства „Руска Бесїда“ виказує значні поступи. Сей театр має на основі ухвали буджетової комісиї на 1909 рік вже третий раз дістати надзвичайну річну запомогу 4.000 К на доповненє і скомплетоване орхестри. Та запомога є оправдана і причиняє ся значно до піднесеня ровеня рускої сцени. Она уможливляє товариству, виставляти опери і то навіть труднїйші (як »Фавст«, „Продана наречена“ і т. д), які то представленя були поправні і зеднали собі заслужене признанє публики«.

— **Сьвято Папского ювілею** обходжено дня 28. жовтня в нїмецкій ґімназиї у Львові. По богослуженях в церкві Успеньскій, відправленім о. Дорожиньским, і в лат. костелї, зібрала ся вся шкільна молодіж в шкільній салї. Там промовляв між иншими до учеників Русинів проф. Щурат. До Сьв. Отця вислано телеґраму від збору учительского і від учеників, на яку прийшла відтак відповідь від кардинала Мерри дель Валь з удїленєм папского благословенства.

— **Сьвято відродженя укр.-руского письменьства.** Дня 31. жовтня минуло як раз 10 лїт, як в б. театрі Скарбка сьвяткувала галицка Русь великі роковини 100-лїтних відродин нашої лїтератури — 100 ті роковини видання перших пісень „Енеіди“ Івана Котляревского в Петербурзї. Минуло 10 лїт від того великого сьвята, до якого так ентузиястично віднесла ся наша суспільність і забуло ся про той памятний день і про ті памятні роковини. Але не забув про них наш рухливий, патриотичний „Сокіл“ і пригадав нашій суспільности ті відродини, а пригадав не тим, що були 10 лїт тому в великій салї театру Скарбка, але головно тим, що в тім часї задля малої национальної сьвідомости на тамтім великім сьвятї не були. Салю львівского „Сокола“ виповнили вчера по береги міщаньскі родини, ученики, жовнїри і т. и. Сьвято се урядив „Сокіл“ після своїх сил скромно але з пієтизмом. В виставі „Наталки Полтавки“ (від якої написаня минуло тепер як раз 90 лїт) взяли участь що найлїпші сили аматорскі і очивидно вивязали ся дуже гарно із своїх ріль. Вдову Терпелиху відограла п-на Пелехівна, Наталку п-ї Купчиньска, Петра п. Купчиньский, Миколу п. Чайковский, возьного п. Утриско, виборного п. Шехович. Артистів-аматорів витала публика з одушевленєм. А вже нечуваний ентузиязм викликав на салї живий образ, уложений п. Кл. Ґутковским по представленю »Наталки«. На підвисшеню стояла елеґорична стать „просьвіти“ в білій шатї з короною на голові і з запаленим смолоскипом в руцї. У єї ногах прекрасний образ Котляревского держали два умундуровані Соколи, а перед образом заняла місце дїтвора в народних строях. На боцї по лївій сторонї над закованими в кайдани козаками стояв Татарин з канчуком, а близше середини росийский ґенерал з бумагою: „указъ 1876“. На боцї по правій сторонї: відроджена Україна: старий дїдусь з розложеною книжкою на колїнах, окружений вінком веселої дїтвори з книжочками в руках, козацтво, селяни, міщаньство і т. д. Коли піднесла ся

куртина і відслонила живий образ, музика заграла „Ще не вмерла Україна“, а вся публика стоячи відспівала сей народний гимн і грімкими оплесками дала вислов своєму одушевленю. І ще раз піднесла ся куртина і ще проспівано одну зворотку гимну. А потім виходячи із салї публика відспівала „Соколи, Соколи, ставайте в ряди“, висказуючи тим способом признанє для сего товариства за его невсипучу дїяльність на народній ниві. Вечер полишив без сумнїву милі спомини в грудях соток видцїв і скріпив народну сьвідомість у тих, що єї найбільше потребують.

— **З житя українських „Просьвіт“.** Українське тов-о „Просьвіта“ в Житомірі, після довголї довгої мовчанки та недїяльности, починає оживати. Члени товариства стали частенько відвідувати просьвітяньскі засїданя. Та байдужність, що досї панувала, зникла. Багацько дечого з минулої дїяльности „Просьвіти“ огуджено Тепер житомірскі просьвітяни енергічно взяли ся за орґанїзованя аматорского українського театру і виучують ся нових пєс та пісень. Немало записало ся у »Просьвіту« і нових членів. Взагалї »Просьвіта« в Житомірі замість попереднього прозябаня починає, так мовити, жити. — Тов-о »Просьвіта« в Катеринославі минулої суботи й неділї впорядило було два свої звичайні семейні вечіри. В суботу виставлено драму Ванченка „Часний Нахман“, а в неділю — водевіль Велисовского „Бувальщина“ та концерт зі співами й деклямациями. — Чернигівска »Просьвіта« після того, як уряд повиключував з ради Коцюбиньских, Шрага, Гладкого, Адрієвску та инших, стала така тиха, що неначе її зовсім нема в городї. Проходить осінь, а рада не впорядкувала ні одної вечірки, ні одної вистави. В помешканю нїколи не буває дежурного члена і просьвітяни нїяк не можуть взяти книжки з бібліотеки. Відчитова комісия тепер нїчого не робить.

— **Посмертна згадка.** О. Іван Сабат, радник митр. консисторії з відзнаками крилошаньскими, парох Соснова, упокоїв ся — як ми вже доносили, в р. 82. житя а 53. сьвященьства дня 22. жовтня 1908. Покійник відзначав ся великими прикметами душі і серця. Надзвичайно проворний, високо інтелїґентний, характеру на скрізь правого і ческого, правдивий отець і незрівнаний дорадник повіреного стада, зєднав собі велику повагу, пошану, довіре і любов не лише у парохіян, але й Полякiв і Жидів. Не було справи чи то громадскої, чи шкільної, чи народної, чи лично-приватної, якої би покійник своїм тактом і розвагою хосенно не поладив. Взірцево точний майже аж до дрібниць в повненю поручених обовязків, мимо старечого віку полишив всюди лад і порядок в церкві, школї і парохії, а єще коротко перед смертією живо займав ся і слїдив перебіг роботи соймової. За справи народні і по судах тяганий не мало натерпів ся. Умер на руках жени, сина і сотрудника поєднаний з Богом.

Єще Родина і приятелї не отряслись і освоїлись з тим, що не стало бл. п. о. Йоана Сабата а вже дня 3. листопада померла Текля з Гарасевичів Сабатова, жена бл. п. Йоана, добра і незрівнана дружина помершого, яка дїлила долю і недолю зі своїм мужем. Всїма люблена своєю уймаючою вдачею, поважана і цїнена хорими і убогими померла заосмотрена Найсьв. Тайнам ополишаючи круглі сироти вже дорослі сина і дочку. Вічна їм память!

— **Осторога для еміґрантів!** Бразилїйска Парана находить ся тепер під зглядом економічним в лихих відносинах і для еміґрантів до Парани нема добрих виглядів. Мимо того приїздить там доволї Европейців, які не знають тамошних відносин. В першім півроцї с. р. прибуло загалом до Бразилії 40.791 осіб. Немало було там і наших Русинів, між якими еміґрацийні наганячі все находять пригідну почву, а для себе добрий зиск. Остерігаємо проте перед виїздом до Парани, а при сій нагоді зазначуємо, що если вже хто не може цофнути ся від виїзду, то виїзджаючи, най міняє тут гроші (корони) на нїмецкі марки або на анґлїйскі фунти штерлїнґів. В Бразилії курс наших корон так упав, що за 20 К платять 12 мільрейсів, хоч давнїйше давали около 20 мільрейсів, а властиво не хотять там наших корон приймати. За те курс марок і штерлїнґів є в Парані високий і всюда можна їх вимінятн.

— **Музей імени Н. Чернишевского.** До ради саратівского літературного товариства війшла заява члена сего тов-а М. Горкого, в якій він пропонує, з огляду на будуче (1909 року) десятилїтє від дня смерти Н. Чернишевского, обміркувати в товаристві питанє про заснованє в Саратові, в домі небіжчика Чернишевского, історично-літературного музею імени сего письменника. В музей М. Горкий радить позбирати все те, що відносить ся до небіжчика: его твори, его річи, біоґрафії, спомини, статї про него і взагалї все те, що згадує про часи, за яких жив та працював Н. Чернишевский. Автор проекту радить купити дім Чернишевского у спадкоємців і зробити его власностию громади.

— **Смерть заслуженого руховика.** В пятницю помер у Львові на недугу рака Антін Дурский, піонїр ґімнастики в Галичині, начальник Związku польских „Соколів“ і Sokoła Macierzy, в 54. р. житя. Покійник перебув на становиску начальника ґімнастики 33 літ, складаючи всю свою енергію і знанє на жертвеннику своєї вітчини. Маючи укінчену ґімназию з відзначенєм і студиї політехнічні, приняв одвічальний і тяжкий уряд начальника руханки. Під его умілою рукою виобразували ся тисячі руховиків, єму завдячує не в малій мірі польске сокільство свою нинїшну силу і карність. Тїло покійника перенесено з Анатомії до ґімнастичної салї Sokoła Macierży, де при домовині сповняло почетну сторожу по 6 Соколів. Похорон бл. п. Дурского, який відбув ся вчера, дав сьвідоцтво его працї. На поклик сокільский „Naczelnik nie żyje!“ (ті три слова виднїли на плякатї, прибитім на польскій сокільни) стануло до рядів тисяч умундурованих „Sokol-ів зі Львова, прибули делеґациї з в ріжних міст і кільканайцять тисяч польскої суспільности. Домовину несли Sokoł-и цїлу дорогу аж на личаківский цминтар на власних плечах. Так уміють Поляки цїнити своїх заслужених мужів. Руский „Сокіл“ львівский вислав на похорон своїх трех умундурованих віднорученків, щоби віддати честь памяти покійника, під якого рукою образували ся нинїшні наші перші провідники і учителї руханки.

— **Виділ тов-а „Учительска Громада“** уконституував ся на першім засїданю, дня 2. с. м., вибираючи проф. Василя Білецкого касиером, учителя Йосифа Роздольского, що супроти внесеної на письмі резиґнациї (вибрано на загальних зборах членом виділу) проф. д-ра Володимира Левицкого увійшов до виділу, секретарем товариства, а члена виділу проф. Івана Копача референтом конференций. Вибір заступника голови відложено на найтлизше засїданє виділу, а вибір одного виділового і ревізийної комісиї на надзвичайні загальні збори, що будуть скликані небавом, мабуть в часї латин. Різдва.

— **Іспити на учителїв середних шкіл** зложили в останних днях отсї Русини: з історичної ґрупи: Ґеринович Володимир, Пачовский Василь, Срібний Теодор і Форостина Евґен; з рускої мови і літератури: Єлюк М.; з нїмецкої мови: Роздольский Михайло; з математики: др. Гірняк Юлїян і Гусак Володимир.

— **Переселеня з Київщини на Далекий Схід** за місяць вересень с. р. представляє ся в отсих числах: до приморскої области (коло Владивостоку) виїхало 61 осіб, до Манджурії 35, до сибірских ґуберній: томскої 83, іркутскої 18, тургайскої 27, амурскої 5, семипалатиньскої 8, до уральскої 7, а крім того 136 осіб виїхало до ріжних ґуберній Сибіру.

— **Примхи електричного сьвітла.** В суботу вечером о 6. год. загасли всї електричні сьвітла у Львові, до яких електричної сили доставляє міска централя. Налякані темнотою куцї і торговельники ратували ся сьвічками і нафтовими лямпами, по реставрациях і кавярнях запалено ґазові сьвітла. Дирекция електричної централї розпочала безпроволочно доходженя, де наступила перерва і по двох годинах викрила, що на перехрестю проводів коло каси щадничої наступила т. зв. „коротка злука“, через неоглядність робітників, що направляли телєфонічні проводи. Направа спалених каблїв тривала до 9. год. в ночи, а в пів години пізнїйше заблестїли знова в місті всї електричні лямпи. В рускім „Соколї“ і в „Сокільскім Базарі“, де осьвітленє є електричне, ратовано ся також нафтовими лямпами, які очивидно від давна спочивали забуті і висохлі.

— **Вартість огнетревалих кас.** Недавно великий пожар знищив сїльце Цірль в Тироли. Поміж иншими будинками згоріла також і канцелярия тамошної спілки ощадности. Каса спілки через 24 годин стояла в полумінях, але заслужила на назву огнетревалої. По 24 годинах видобуто єї до червоности розпалену з поміж бальок і каміня. Виглядала она як безобразна маса, але коли розбито єї, знайдено внутрі книжки ушкоджені вправдї, але в такім станї, що все можна було еще перечитати. Банкноти, особенно ті, котрі знаходили ся в так званім тресорі, були дуже мало ушкоджені і можна їх було легко в банку вимінятн. Завдяки отже лише тому, що гроші і книжки находили ся в касї огнетревалій, спілка ощадности не понесла жадної шкоди і могла по пожарі свої чинности розпочати. Памятаймо о тім і навіть на короткий час ховаймо усї важнїйші папери і книги до кас огнетревадих!

— **Цїнна находка.** В Амбех в Єгипті при досліднях розкопах за старинностями найдено в землї стару вазу, зроблену з дуже цїнного материялу, високу на 1 метр. На нїй емалїований портрет, а як видно з напису, який там находить ся, є без всякого сумнїву автентичним портретом Юлія Цезара. Та й сама ророта вказує на часи Юлія Цезара. Она мусїла були зроблена по особистому приказу Цезара і можна навіть означити рік, в котрім она була зроблена. Юлій Цезар, як звісно, мав зносини з єгипетскою королевою Клеопатрою. Напис вказує на те, що вазу зроблено умисно для єгипетскої королеви і що Цезар післав її в дарунку за гостинне принятє, якого зазнав у королеви. Нинї має та ваза неоцїнену вартість яко доказ історичної події; але вже тоді, коли була зроблена, мусїла бути дуже цїнна, бо є як найделїкатнїйшої артистичної роботи і складає ся у всїх частях з дуже цїнного материялу. Важить она около 50 кільоґрамів.

— **136 літ житя!** Аж не хоче ся вірити, щоби якийсь чоловік міг так довго жити, а однак так єсть Полїцийна ґазета в Ризї доносить, що там в переїздї на ювілейне торжество першого росийского полку драґонів ім. короля Віртемберґского станув відставлений (абшидований) вахмайстер тогож полку Андрій Николаєвич Шмідт, котрому тогож дня (а то було 5. вересня), минуло як раз 136 літ. На доказ того, що так дїйсно є, показав він свої папери, з котрих показало ся, що він родив ся дня 5 вересня 1772 р. в містї Шавлах, ковненьскої ґуберніï, що умів читати і писати і що дня 6. серпня 1796 р. взяли его до війска. Під ґен. Суворовом перейшов він 18. липня 1798 р. через Альпи. Він бряв участь у війнї з Наполєоном І. в 1812 р., служив під Паскевичем в перській війнї в 1827—1829 р. підчас польского повстаня в 1831 р. був при здобуваню Праги під Варшавою і т. д. і всюди заслужив собі військові медалї, аж остаточно по кримській війнї в 1855 р. він занедужав і 1857 р. виступив з війска, діставши 1200 рублїв річної пенсиї. Рідкий той старик держить ся ще добре, ходить без нїчиєї помочи, чує добре і говорить голосно, лиш вже недовиджує. Але що найдивнїйше, той чоловік нїколи не пив горівки і не курив, аж на старі літа почав трохи заживати табаки. Він проживає постійно в Тифлїсї, є вдівцем від 62 літ а его одинокий син погиб у війнї з Турками.

— **Воздушна артилєрия.** Найстрашнїйшим оружєм, яке буде примінене в будучій війнї, будуть бальони і машини до літаня. Кидані

з бальонів на землю вибухові набої, будуть нищити цілі маси пішого війска. Вправи такої воздушної артилєриї відбували ся онодї під Берлїном. Поки що вимірювано кути нахиленя, під якими треба кидати кулї з бальона. Небавом зачнуть ся проби острими набоями і тодї покаже ся грізна сила воздушної артилєриї.

Оповістки.

— **Останний репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о год. 7½ вечером).

Ві второк дня 10. падолиста с. р. останне представленє „20 днїв тюрми“ найновійша фарса в 3 дїях Вебера. Фарса ся грана з великим поводженєм на столичних сценах.

— **Репертуар руского театру в Стрию.**

В четвер дня 12. с. м. „Чумаки“ комедия в 4 дїях Карпенка-Карого.

В пятницю 13. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого. Гостинний виступ Шляфенберґа.

— **З „Учительской Громади“.** В суботу д. 14. с. м., о год. 6. веч. відбудеть ся в будинку рускої ґімназиї при ул. Льва Сапіги, перша конференция тов-а „Учительска Громада“ в справі нових розпоряджень мінїстерства. Наради вести ме член видїлу і референт конференциї проф. др. Іван Копач. Львівских членів товариства просить ся о численну участь.

— **Філія „Просьвіти“ у Львові** уряджує 8. грудня з нагоди 40-лїтного ювілею Тов-а „Просьвіта“ просьвітно-економічне віче і популярний концерт для селян.

— **Ґімназия в Вижниці.** Вступні іспити до першої кляси ц. к. державної ґімназиї з рускою мовою викладною у Вижниці відбудуть ся 14 і 16. евентуально 17. листопада. Ученики мають явити ся з родичами або опікунами в дирекциї закладу між 8. а 10. годиною рано і мусять кінчити в сім році сонїшнім найменше 10 лїт, що мають даказати метрикою. Ученики, що ходили до публичної народної школи, мають предложити съвідоцтво фреквентацийне або шкільні повідомленя що найменше за 4. шкільний рік. В обох сих съвідоцтвах поступ в мові викладовій повинен бути зазначений одною нотою загальною, а крім того, мусить в них бути виразна замітка, що ученик переходить до школи середної. Вписові такси виносять 7 К 26 с. Родичі або опікуни мають при вписї подати рідну мову ученика. При іспитї мають виказати ся ученики таким засобом знаня, який можуть собі придбати в 4. шкільнім році, а крім того мають відповісти ще таким вимогам, приписаним розпорядком високого ц. к. мінїстерства просьвіти з д. 2. сїчня 1897 р. Ч. 31152: 1) в мові викладовій мають подати письменну аналїзу поєдинчого розширеного реченя головного, іменно означити в нїм части мови і їх форми, та части реченя; 2) в рахунках мають бути в письменних виробах узгляднені також практичні питаня з щоденного житя.

— **В своїй хатї своя правда і сила і воля!** Філія Тов-а »Просьвіта« в Станиславові закупила на днях розкішну реальність при Липовій вулиці ч. 80, отже в найкрасшій та найздоровійшій части міста, за 60.000 К, які треба до двох місяцїв зложити. Каменица тої реальности буде служити примїщенєм трем найчисленнїйшим нашим бурсам, що буквально тиняють ся по всяким рудерам, іменно бурсї селяньскій, ремісничо-промисловій та вчительскому інтернарови. З повною вірою в щиру Вашу поміч, Дорогі Земляки, в яких серцях всяке дїйсно-громадяньске дїло находить глибокий відгук, звертаємось з отсим відзивом до Вас, Дорогі Земляки! 60.000 корон треба конче до двох місяцїв зложити! Ми певні, що кождий з вас, якому доведеть ся отсї стрічки прочитати, не відкаже хоч би найдрібнїйшої лепти на довершенє сього дїла. Дарові жертви, без, або низько-процентові позички просимо вселаскавійше слати на руки голови філії „Просьвіти“ д ра Володимира Яновича, лїкаря в Станиславові, вул. Ґолуховского ч. 1. Дякуючи наперід за всяку поміч іменем філії „Просьвіти“ та грядучих поколїнь, з яких бурси, в нас приміщені, зможуть викувати живий капітал сьвітлої будучности нашого народу, пишемо ся отсе з високим поважанєм за видїл філії товариства „Просьвіта“ в Станиславові дня 6. листопада 1908: *др. Володимир Янович* голова. *Іван Воляньский* секретар,

Наука, штука і лїтература.

— **Переклад з руського.** В ч. 2.289 часописи „Bukowinaer Post“ з 8. жовтня с. р. і в „Neue National Zeitung“ поміщено в фейлєтонах новий переклад новелї Михайла Яцкова п. н. „Нухим“.

Телєґрами

з дня 9. листопада.

Відень. Золотий ювілей съвященьства Съв. Отця Пія X съвятковано вчера у всїх віденьских костелах.

Землїн. Сербскі власти заборонили від вчера угорским урядникам зелїзницї, виконувати службу на сербскій части мосту, що лучить Землїн з Білгородом між годиною 6. вечер а 6. рано. Наслїдком того угорскі власти зелїзничі зовсїм спинили рух зелїзниць межи Землїном а Білгородом.

Цетинїя. Ґен. Вукотич виїхав з окремим порученєм до Царгорода.

Білгород До Рістовач прибуло 16 ваґонів з арматами, а 14 дальших ваґонів з арматами їде з Солуня до Сербії.

Париж. Вікторин Сарду, славний автор драматичний, помер вчера в 77. р. житя.

Вийшов 8-ий випуск.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА.

„УКРАЇНСЬКА МУЗА“

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ

під редакцією ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА.

В 12 випусках; виходе кожного місяця. В антологію входять кращі твори **всїх найвидатніших українських поетів**, починаючи од **найстаріших корифеїв** і до наших днів, з України Росийської, Галичини, Буковини і Америки; всього до 120 поетів. В кожному випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкованих, з портретами, автобіґрафіями і біоґрафіями поетів, заставками і віньєтками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Ціна кожного окремого випуску 25 коп., з пересилкою 30 коп., а по **передплаті 2 рублі за всі 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 к.** Можна на виплат. 1 р. зараз, 1 р. через місяць і 50 коп. першого липня (июля). Ґроші посилать по адресі: **Київ, Іванівська улица 75, Олексі Коваленкові**, або в „Українську Книгарню“, Безаківська 8, або в книгарни „Л. Ідзіковського“, Хрещатик 29.

За границю: 3 карб. 50 коп., з пересилкою: в Австрії 8 корон, в Америцї 2 доляри.

Редактор-Видавець О. Коваленко.

Дентист

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. кавархею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на ориґінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівцї, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (3—5)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по съвящениках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, **збіжа і паші** против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані довстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 247. Львів, середа дня 29. жовтня (II. листопада) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Задача бар. Бінерта

(X) В суботу по полудні, після ради мінїстрів, котра ухвалила внести просьбу о відставку цїлого кабінету, був бар. Бек на окремім послуханю у цїсаря, щоби вручити сю просьбу. Просьбу приняв монарх і поручив дотеперішньому мінїстерству веденє справ аж до утвореня нового кабінету. Після того зараз був на послуханю у цїсаря бар. Бінерт, котрому монарх поручив задачу зложити нове мінїстерство а з дотеперішних вістий можна на певно сподївати ся, що єму поведе ся довершити сю задачу.

Певно, що навзаводи ріжних сторонництв, а також амбіциї деяких личностий будуть справляти новому мінїстрови-президентови доволї трудностий в довершеню сеї задачі, одначе сї трудности не є неодолимі. Без міри більші трудности будуть полїтичні. Як звіщає оден молодоческий дневник, одержав бар. Бінерт поручене від монарха утворити коалїцийне мінїстерство, значить, обезпечити собі парляментарну більшість в держ. раді і з сеї більшости дібрати собі мінїстрів, а бодай переважну їх більшість. Для довершеня сеї задачі розпочав бар. Бінерт переговори з парлямен. сторонництвами, щоби вислухати їх поглядів що до утвореня парлямент. коалїциї, а відтак приступити до рішеня особистих питань, себ то до обсади поодиноких мінїстерств. Неперечно обидві сї справи тїсно вяжуть ся з собою, а вже тепер виступають ріжні сторонництва з домаганями сильнїйшого заступництва в кабінетї.

Передовсїм звернув ся бар. Бінерт до христ. суспільників яко найсильнїйшого сторонництва парляментарного, скріпленого ще більше тепер сьвітлою побідою при соймових виборах. N. fr. Presse підсуває їм змагане численнїйшого представництва в кабінетї, одначе сему рішучо заперечують христ. сусп. дневники і зазначують, що се сторонництво попристане на двох теках, щоби лише не спиняти і не утрудняти коалїцийного, значить, парляментарного мінїстерства і не доводити до здїйсненя горячого бажаня лїбералів і нїмецких народовців — себ то до утвореня урядничого кабінету. За те христ. суспільники, як ми вже зазначували, висувають засадничі домаганя до нового мінїстерства, щоби оно обезпечило правильну роботу в держ. радї, а се зависиме головно від ладу і спокою в Чехах, значить отже, довести до порозуменя в Чехах між Нїмцями а Чехами. Нове мінїстерство буде отже мати задачу зєднити в собі до великих і трудних законодатних задач всї позитивні, охочі до роботи і прихильні державі живла, щоби тим способом довести до социяльного і национального примиреня.

Переговори з усїма сторонництвами парляментарними ще не переведені, бо доси бар. Бінерт пересправляв майже лише з христ. суспільниками і тому всякі лїсти оголошувані дневниками, не мають стійности, а є або здогадами або бажанями дотичних сторонництв. Деякі дневники знов навмисне пускають в сьвіт такі лїсти, щоби викликати ще більший заколот і ще більше утруднити і так уже трудне положенє або навіть ударемнити утвореня парляментарного мінїстерства. Є се однак уже річию виключеною, щоби мало прийти урядниче мінїстерство, а як небудь зложене парляментарного чи коалїцийного мінїстерства не дасть ся повершити так скоро, як спершу здавало ся і може протягне ся до кінця сего тижня, то є всяка надія, що бар. Бінерт сповнить вложену на него задачу. Як заповідає Reichspost, очивидно добре обзнакомлена із справами, склад нового мінїстерства принесе деякі несподївanки.

Великою небезпечностю для утвореня коалїцийного мінїстерства були би нові розрухи в Празї, яких побоювано ся в неділю, де мав знов відбути ся на Перекопах буршівский Burmel, проти котрого пос. Кльофач грозив виступити насильно. Одначе як телєґрафічні вісти запевняють, повело ся полїції удержати спокій. Повторенє уличних галабурд унеможливило би ческим мінїстрам засїсти спільно в коалїцийнім мінїстерстві з нїмецкими.

Одначе з ческого боку виринають ще й инші трудности для утвореня нового кабінету. Як звіщає Zentrum з міродатних ческих кругів полїтичних, хотять Чехи вступленє до коалїциї зробити зависимим від сповненя деяких домагань, а іменно домагають ся они точного виконуваня Штремаєрівских язикових розпорядків, вставленя до буджету на р. 1909 потрібної квоти на заснованє ческого, зглядно і нїмецкого унїверситету на Моравії, за чим заявила ся була і буджетова комісия і держ. рада і моравский сойм, а наостанку обезпеченя успішної законодатної роботи в ческім соймі, котрий мав би зібрати ся ще перед кінцем сего року для ухваленя буджетової провізориї і уконституованя. Сего останнього домаганя не хотять допустити Нїмцї.

Польске коло, котрого парляментарна комісия вельми пильнує у Відні справи твореня нового мінїстерства, домагає ся, щоби обезпечено правильну парлямент. роботу, не допущено централїстичної або напівцентралїстичної управи, щоби нове мінїстерство бодай на стілько дбало про народо-господарскі справи Галичини, як бар. Бек, і щоби респектувало автономічні реформи, розпочаті в галицкім соймі. В тій цїли змагає польске коло до удержаня в кабінетї своїх дотеперішних мінїстрів, хоч проти мінїстра д-ра Коритовского мають виступати, як запевняє Słowo polskie, христ. суспільники, колиб однак Чехи або нїмецкі сторонництва одержали сильнїйше, представництво в кабінетї, як мали доси, тодї і коло виступить з домаганєм третої теки для себе. Як запевняє Słowo polskie, др. Ґломбіньский не хоче вийти в склад нового кабінету.

Чехи супротивляють ся сему, щоби нїмец. вольнодумець обняв мінїстерство справедливости, а на тім становищі стоять і христ. суспільники, котрі радіб сю теку придбати собі, або й мінїстерство торговлї. Трудности насувають ся з обсадою мінїстерства просьвіти, котре обійме якийсь член палати вельмож, імовірно ґр. Штірґкг. Мінїстром-земляком ческим має стати др. Челяковский, нїмецким др. Перґельт, мінїстром торговлї імовірно др. Вайскірхнер.

З нагоди напасти „Дїла"
на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

Коломийский уряд деканальний просить нас о поміщенє слїдуючого протесту:

Клир деканату коломийского зібраний на Соборі деканальнім в Коломиї дня 5. листопада 1908 р. пересилаючи рівночасно Его Ексцелєнциї Високопреосьвященному Митрополитї Андрею Шептицкому заяву синівскої преданности, правдивого високого почитаня, щирої любови і узнаня за неутомиму працю для Церкви і народа, висловлює на сїм місци по причинї появившого ся в ч. 182 з 14. серпня с. р. часописи „Дїло" пляґіяту на особу Їх Високопреосьвященьства під заголовком »ad maiorem Poloniae gloriam« — найглибшу погорду для автора пашквілю, котрий соромом покрив лице кождого правдивого патриота, як неменше пятнує заряд редакцийний тоїж часописи, що обмежуючись на кількословне заявленє несолїдаризованя ся з повис-

шим пляґіятом — не здобув ся на осудженє поступку свого урядника а противно здобув ся на осудженє і кпини з того, котрий в другій часописи виступив з критикою пляґіяту і єго автора, що доказує, що заява короткословна »Дїла« була нещира, вимушена обставинами, та незгідна з властивою тенденцією »Дїла« котру так часто в своїх протицерковних статиях і дописях оказувало! — Клир деканату коломийского протестує при тій нагоді також против частих нападів в »Дїлї« неменше і в »Галичанинї« на особу Преосьвященного Григорія, Епископа Станиславівского, протестує не з сервілїзму, але щоби дати вислів справедливости а напятнувати злобу перевертаючу найщирійші, найлїпші наміри і дїла не струдженого Еп скопа Христового — католицкого, протестує вказуючи на кривду і шкоду, яку таким згіршаючим, безпідставним поступованєм наносить преса і то своя, не лиш Церкві але цїлій добрій народній справі. Руска вдача, щоби все своїх передових людей валяти болотом зависти і неправди, може на нас самих пімстити ся; на таку злу, неморальну роботу в народї, скажемо словами самого Спасителя: »Єрусалиме, Єрусалиме, избивый пророки и каменіемъ побивай посланныя къ тебѣ .... се оставляетъ ся вамъ домъ вашь пустъ.... не имате мене видѣти отселѣ« (Матей кг. 37, 38).

Коломия, 5. листопада 1908.

о. Александер Русин
декан. (L. S.)

о. Василь Калитовский, о. Василь Залуцкий, о. Онуфрий Вергун, о. Симеон Павлюк, о. Григорий Селяньский, о. Йосиф Смеречиньский, о. Др. Іван Фіґоль, о. Василь Попович, о. Николай Ґелюх, о. Іван Майковский, о. Григорий Козицкий, о. Евген Кисїлевский, о. Стефан Крушельницкий, о Теодор Левицкий, о. Сильвестер Дрогомирецкий, о. Павло Герасимович, о. Іван Сенчук, о. Василь Кархут, о. Теодор Кархут, о. Дионизий Воєвудка.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Про переговори бар. Бінерта звіщають з Відня, що переспрaвляв він з презесом польс. кола д-ром Ґломбіньским. Про які небудь переговори з руским клюбом не чутно нїчого і мабуть з президиї клюбу та парлям. комісиї. єго нема тепер нїкого у Відни. Тимчасом инші клюби дуже пильно ходять там коло справи твореня нового мінїстерства. Парлямент. комісия поль. кола заявила, як запевняє Poln. Corr., що одиноким виходом з теперішнього положеня є утвореє парлямент. мінїстерства Reichspost зазначує, що Поляки для улекшеня утвореня мінїстерства вдоволять ся лише двома теками, а той сам дневник запевняє, що др. Коритовский остане мінїстром скарбу. Невірна отже вість деяких дневників, начеб христ. суспільники противили ся покликаню д-ра Коритовского до мінїстерства. Reichspost висловлює надію, що новий кабінет буде до середи утворений. „Zentrum“ зазначує, що бар. Бінерт одержав речинець до середи утворити кабінет, а колиб се єму не повело ся до того часу осягнути, буде утворене урядниче мінїстерство з бар. Бінертом на чолї. Одначе се вважаємо справою зовсїм виключеною, бо проти такої полагоди пересиленя стоять не тілько христ. суспільники, але й коло і Чехи, а також південні Славяни.

Nar. Listy вказують на се, що Поляки бажають удержати обидвох дотеперішних мінїстрів, хоч зміни не є виключені. Колиб зрекли ся мінїстерства скарбу (сего не зроблять), дісталиб представників в кабінетї з усїх трех сторонництв. З людовців мав би вийти Стапіньский, з народ. демократів Ґломбіньский, а колиб сей вагав ся, став би др. Ґерман мінїстром просьвіти. Консерватисти висувають яко кандидатів Дїдушицкого і Ґурского. Все те неімовірні вісти а навіть Słowo polskie називає їх лише тактичними комбінациями. Христ. суспільники мають одержати теку торговлї, а Поляки теку зелїзниць. Мінїстер др. Ґессман по уступленю вибирає ся на аґітацийну подорож до Чех.

Угорский сойм буде мати в середу засїданє, на котрім, як звіщає „Budapester Korr.“ ґр. Андраші має внести виборчу реформу, осягнувши вступну санкцию монарха. Вчера мали независимцї мадярскі засїданє, на котрім ґр. Андраші подав до відомости зміст нової реформи виборчої. Так само і на засїданю вірноконституцийного сторонництва угорского подав мінїстер до відома головні основи виборчої реформи.

Социальні демократи в своїм дневнику „Nepszava“ взивали кілька раз своїх товаришів до демонстрацийного походу, щоби тим способом запротестувати проти плюральної системи. Тимчасом бурмістр Пешту Бода видав відозву до населеня столицї, щоби здержала ся від усяких демонстраций, бо полїция буде всякі подібні демонстрациї спиняти навіть оружем.

Проти статий „Reichspost“, в котрих обвиняє ся мінїстра Кошута в конспираціях з великосербскими аґітаторами і представляє ся єго і мадярских независимців державними зрадниками, подає „угорске телеґрафічне бюро кореспо.“ заяву, що всї вісти в тих статях схоплені з воздуха. На се відповідає Reichspost в останнім числї, що та заява не впливає зовсїм на зміну подїї.

Заграница.

В Росиї не можуть змаганя українських земств до введеня української мови в народних школах діждати ся доброго успіху. Те, що признали педаґоґи по всїх европейских краях, за чим заявили ся навіть визначні росийскі педаґоґи, себ то, що початкова просьвіта в народних школах повинна бути подавана в рідній мові, не може діждати ся признаня в урядових кругах „конституцийної“ Росиї.

Ось що пише про сю справу „Рідний Край“ під заголовком:

„Супротивна хвиля. Ще раніш так званого »визвольного руху“ останних років, поміж нашим земством, завдяки праці скількох поступових земців-Українців, пішла помітна хвиля демократично-национальна. Перше всього течія та обявила ся в полтавскому земстві, в деяких постановах земств повітових і ґуберского; тихже слїдом почали були йти й инші українські земства.

На сьому полї звернула на себе увагу справа з помочею подільского земства духовним школам подільским, щоб у сих школах мала право на житє — мова краєва, українська. Як звісно нашим читачам, зїзд подільского духовеньства в 1907 році був постановив, щоби між иншим учено української мови в духовній учительскій семінариї в Винниці. Остановка нїбито вийшла за коштами: місцеве духовеньство сказало, що воно не має на те своїх коштів, і вдало ся за помочею до свого подільского земства. В земстві винницкім і ґубернскім подільскім знайшли ся люди, що сприяли тій справі; виготовлено було, добродїєм Михайлом Заводйком, добре обставлений доклад про потребу помочі подільского земства заходам свого духовеньства в справі научаня народної української мови — вихованців духовної учительскої семінариї, бо ті учнї мають у свою чергу стати учителями в духовних народних школах — учитимуть дїтий українських.

Ґубернска подільска земска управа й призначила на те дїло — яко поміч духовній семінариї 400 р. Але як пішла та асиґната до затвердженя подільского „Комітету по справах земского хазяйства“, то Комітет з Управою не згодив ся і постановив земскої помочі на науку української мови в винницкій духовній семінариї не давати.

Се так починила „супротивна хвиля“. Та холодна хвиля, що пішла взагалї насупроти теплому повіву в громадскому житю... Вона перемогає; вона перемогла і в сїй поступовій справі, що виникла з теплого просьвітного руху, з бажаня поступової праці поміж своїм народом.

»Супротивна хвиля« — дужа, сього не треба забувати. Але треба вірити й в те, що хоч та хвиля міцна, та не всемогуча. Не встанї вона знищити, перемогти тую передову хвилю, що вже пішла в нашому житї. Може холодний потік то там, то там збити, відвернути струмочки нової хвилї, та всїєї течії не зібє, не відверне.

Лихий час лише требує більшого напруженя поступової течії, більшої віри в своє дїло, в свою працю. Таке завдання — поодиноких сил, поодиноких людий, що стоять біля национально громадскої справи. Треба знати, що не легко брати кождий ступінь. Нехай збито, на той час, з однієї позициї, — треба займати другу; більша, менша позиция — кожда має свою вагу, свою цїну.

Нехай биж і ті прихильники, що їх таки має українська народня справа по ріжних управах, або й комітетах, нехай би вони не підлягали »супротивній хвилї«, не опускали рук, а де можна, і скільки можна, доказували свою прихильність. Надія на них таки живе, таки не мерзне від подиху супротивної хвилї!“

Сербский королевич верув з Петербурга, як видно, без всякого успіху, бо наслухав ся вправдї між славянофільскими послами росийскої думи вельми багато фраз, одначе офіцияльна Росия не дала єму нїякої обіцянки, що для Сербії схоче розпочати війну з Австриєю. На се вказує не тілько статя дневника »Новое Время«, котра виразно зазначує відмовне становище Росиї урядової, але й сам королевич показав се в розмові з одним дневникарем, котрий бажав вивідати ся про успіхи короленича Юрія в Петербурзї. Отже королевич, котрий доси надмірно був говірливий і держав такі палкі промови, нараз став мовчаливим і лише стілько сказав дневникареви, що він їздив до Петербурга а тепер вернув!

Також сербскі висланники до Царгорода Новакович і Ненадович, котрі переговорювали з великим везиром, почули від него, що Туреччина має симпатиї для Сербії, але дорадже їй, щоби втихомирила ся.

Мимо всего того Сербія не перестає приготовляти ся до війни. Торговий аташе сербский Чекомиров в Москві замовив 6 мілїонів метрів полотна і 3 мілл. метрів сукна для війска.

Сї замовленя мають московскі фірми доставити до Сербії. Також має Сербія там закупити 3000 коний і висилає окрему військову комісию.

Вісти з новобазарского санджаку про наміри Сербів і Чорногорців стають що раз грізнїйші. З Ташлїджи наспіли в останних днях вісти, що Чорногорцї і Серби стя-

гають на границях санджаку війска, щоби посунути ся аж до Ташлїджи і до Сеницї. Населенє сеї околицї просило о присланє військової помочи і 30.000 карабінів та амунїції. Також комендант Ускопля віднїс ся до мінїстра війни з просьбою подібною до Царгорода і просив конечно о присланє війска до новобазарского санджаку. Сему домаганю мав вволити мінїстер війни.

Супроти того, що Серби творять легіони добровольців, котрі відгрожують ся наїздом на Босну, почали також Хорвати творити, як звіщають з Загреба, легіони добровольців задля оборони проти можливого сербского наїзду. Тисячі добровольців зголошує ся, а провідник сторонництва Старчевичан др. Франк, утворив уже великий віддїл кінниці. Так само в Славонії зголосило ся уже 200 їздців. Розпочало ся також творенє віддїлів добровольців і в Боснї. В Загребі відбули ся великі протисербскі демонстрациї.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Анастазиї; римо-кат.: Мартина. — В четвер: руско-кат.: Зиновія і Зин.; римо-кат.: Покр. П. Д. М.

— **Новий закон проти пияньства.** Правительство внесло в парляментї новий проект закона проти пияньства. Закон той має на цїли на законодатній дорозї здержати і побороти ті шкоди та небезпеки, які робить надмірне ужитє алькоголю для здоровля, для моральности і для господарского положеня народу, о чім сьвідчить статистика і практичний досьвід. Широкі круги населеня пізнали вже конечність також здержати пияньство при помочи законів. Про потребу закона проти пияньства виродили ся ухвали і заяви многих товариств і корпораций, а також останні міжнародні протиалкоголїчні зїзди. Инші культурні держави випередили Австрию і поухвалювали вже закони проти пияньства. Ново внесений закон складає ся з трох частий: постанови заробково-правні, постанови приватноправні і постанови карні. В постановах заробково-правних найважнїйше є про удїлюванє концесий на дрібну продаж паленими напитками в замкнених фляшках, бо ся продаж є найнебезпечнїйшим жерелом пияньства. Закон постановляє також про утворенє певних обмежень при продажи алькоголю через автомати і про нагляд та управильненє всїх місць продажи алькоголїв. Дальше число удїлюваних концесий на продаж алькоголїв має бути обмежене відповідно до числа населеня, а деякі шинки горівки має ся замикати в неділї і сьвята та в днях виплати зарібку. Се домаганє є здїйснене у всїх законах проти пияньства, бо оно хоронить зарібних людий перед утратою тижневого зарібку та запобігає пияньству, бійкам і сваркам в неділї. Проти питя на борг закон постановляє, що не можна позивати за довги зроблені через пиятику. В карних постановах говорить ся про каранє провин та злочинів сповнених в часї пияньства, про часте пиячене на публучних місцях, про продаж алькоголю пяним і т. и. Сей закон дуже потрібний, тому рада державна повинна его ухвалити як найскорше, аби вже раз міг увійти в житє, та хоть в части зменшити пияньство, се найбільше нещастє народа.

— **Самі себе побиваємо!** З Дрогобича доносять нам: В справі Каськи Гриневки проти Сеня Сеньового о нарушенє в посїданю внесено в повітовім судї в Дрогобичи позов по руски, розправу переведено і списано протокол також по руски, вкінцї видано і доручено сторонам кінцеву ухвалу по руски. Рекурс внесено по польски, а рекурс виготовлений в канцелярії д-ра Ярослава Олесницкого, адвоката в Дрогобичи, орґанізатора дрогобицкого повіта, голови філії „Просьвіти“, директора „Народного Дому“ і „Землї“ і т. д. — Не порушувалиб ми сеї справи, колиб се пригодилось оден тільки раз — а то за надто часто виходять такі письма з канцелярії д-ра Ярослава Олесницкого! І по щож такі мужі як п. Барвіньский, Романчук, Евген Олесницкий і инші бороли ся в соймі і парляментї за рівноправність нашої мови, коли п. Ярослав Олесницкий одним замахом пера счеркує здобуті права! 88

— **З „Сїльского Господаря“.** На засїданю видїлу руского товариства господарского „Сїльский Господар“ у Львові з дня 23. жовтня с. р. порішено поміж иншими отсї важнїйші справи: 1) Затверджено виплату належитости д-рови Величкови за висланє на весну членам огородове насїнє. 2) Установлено референтів для поодиноких галузий господарства, а то: для садівництва, хлївень і обор зародових о. Тому Дуткевича; для молочарства о. Остапа Нижанковского; для справ економічних дир. Костя Паньківского; для мелїораций інж. Андр. Корнелю; для рільництва п. А. Гарасевича; для огородництва д-ра Величка і для орґанізациї філій п. Сїдельника 3) Узнаючи конечну потребу фахового орґану товариства, рішено з уваги, що тов-о з браку фондів не спроможне видавати свій орґан, просити Союз господарско-молочарский в Стрию, щоби в своїй часописи „Господар і Промисловець“ відступив постійну рубрику для справ тов-а та щоби члени „Сїльского Господаря“ мали значну знижку в передплатї. 4) Обговорювано сегорічний невідрадний стан пасїчників задля великого браку пожитку для пчіл та рішено звернути ся до Союза господарско-молочарского в Стрию і Спілки господарскої в Перемишли, щоби заосмотрили ся евентуально в денатуралїзований цукор для пчіл. 5) Рішено звернути ся до краєвого видїлу з жаданєм, щоби до краєвої комісиї для рільничих справ увійшли на теперішний шестилїтний период також відпоручники тов-а „Сїльский Господар“. 6) Принято до відома звіти про стан зародових хлївень та рішено, щоби на будуче розповсюднювати расу вестфальску, з уваги що вона оказала ся у нас відповідна до плеканя. (Доси повних хлївень зародових має товариство три, дві стациї розплодові льох і чотири стациї кнурів).

Кромі того видїл застановляв ся основно над способами придбаня фондів та рішив звернути ся до членів, щоби вирівнували залеглости вкладок, зєднували нових членів та засновували по повітах філії товариства. При тім сконстантовано з великим жалем факт, що товариство, котре має сповняти так важну для рільничого населеня задачу, не знайшло належної опіки у наших парляментарних заступників, а і в теперішній сесиї соймовій при ухвалюваню і підвисшуваню значних субвенций для рільничих товариств польских навіть не було згадки про потреби тов-а „Сїльский Господар“, хоч товариство внесло різні петиції. — *Від Видїлу „Сїльского Господаря“.*

— **Про росийского шпігуна Мончаловского** арештованого перед місяцем у Львові, доносить „Ґалїчанїн“ отсї вісти: По Львові поне слась чутка — пише „Гал.“ — що Мончаловский терпить на епілепсию, яка тепер ще сильнїйше виступила у него в вязници, тому треба було его перевести з ул. Баторого до вязничого шпиталю в Бриґідках. Редактор „Ґалїчанїна“ пішов особисто провірити сю чутку і хотїв бачити ся з Мончаловским, але его не допущено. Запевнено его однак, що Мончаловский зовсїм здоровий сидить у вязницї при ул. Баторого. „Ґал.“ додає, що слїдство проти Монч. вже скінчене, акти будуть передані прокураторії, а розправа відбуде ся десь коло грудня с. р. „Ґал.“ дивує ся, що его редактора не допущено до арештанта і зазначує, що се небувала річ, аби в присутности слїдчого судиї не можна було з увязненим поговорити. Видко, що судові власти мають причину до того, коли самому редакторови „Ґалїчанїна“ відмовили приємности бачити ся з росийским шпігуном.

— **Зелїзнича катастрофа.** Дирекция зелїзниць державних подає до відома: Дня 6. с. м. около 8. год. вечером поїзд товаровий ч 91, вїзджаючи на стацию в Перемишли, наїхав на виїзджаючий поїзд товаровий ч. 66, при чім машина поїздів і 4 ваґони вихопили ся із шин. Внаслїдок сеї пригоди спізнили ся лиш поїзд поспішний ч. 8 і поїзди особові ч. 12 і 20 о 4 години, але з персоналу службового нїхто не потерпів.

— **Нова семінария учительска.** Краєва рада шкільна одержала від мінїстерства просьвіти уповажненє на утворенє в сїм роцї шкільнім державної семінарії учительскої мужескої в Руднику в низькім повіті. Семінария та буде отворена в другій половинї місяця листопада с. р. а речинець вписів буде оголошений.

— **Фалшізники почтових книжочок.** Від довшого вже часу бушувала вже майже у всїх австрийских краях ватага, що допускала ся обманьств на підставі фалшованих книжочок почтової каси ощадности. Обманьства полягали на тім, що обманцї підробляли вкладкові книжочки уряду почтових кас ощадности у Відни, вписували до них рїжни квоти, буцїм то на книжочку вложені, і заосмотрювали їх опісля фалшивими стампілями почтового уряду та фікцийними підписами урядників. З такою книжочкою, що виглядала зовсїм як правдива, зголошував ся оден з членів шайки до якого небудь уряду і тут побирав на неї грошеву квоту. Що до висоти квоти обманцї були вязані приписом, що квоту вище 40 К треба виповідати через головний уряд кас ощадности у Відни. Щоб обійти той припис, вибирали квоти низші, звичайно від 20 до 40 К. Почтові урядники, не маючи способу сконтрольованя вкладок, оставались майже всї жертвою обманців і аж головний почтовий уряд з виказу побраних квот відкрив обманьства шайки. Головним жерелом шайки були Чехи та альпейскі краї. В Галичинї почали обманцї оперувати від недавна. В послїдних днях довершено пр. два такі обманьства в почтовім урядї в Подґужу і в обох випадках винято по 40 К. Як виказали полїцийні дохожденя, з книжочками в обох разах зголосив ся якийсь мужчина з женщиною, розмовляючи по нїмецки.

— **Холєра в Київі.** Від 11. серпня до 24. жовтня ст. ст. с. р. було 93 випадків холєри, з чого 46 скінчило ся смертию. Вправдї часописи доносили про далеко більше занедужань в Київі на холєру, але були се вісти невірні.

— **До північного бігуна.** Приятелї Цепелїна наміряють урядити поїздку бальоном Цепелїна до північного бігуна.

— **Поетичний кутик.**

Минув ся день, верхи покрились млою,
і вечір стрітив знов мене саму —
минув ся день прожитий враз з тобою,
ще чую чар, що окружає стать твою —
вся суть дрожить — пращає день слезою...
Ще раз вражіня всї в одно зберу,
зберу вражіня й спогади дня сього,
щоби пізнати, чим ти для серця мого?!

Бо нїм озветь ся осїнь завиванєм,
нїм звянуть рожі, розійтись нам тра —
в свою оселю тиху із пращанєм
чи взяв ти тугу, що мене пройма?
Минї не вільно словом нї зітханєм
сказать тобі, що щастя трачу я —
мій жаль сердечний, біль мій безнадїйний
пролю в ніч зоряну в спів чародїйний. *У. К.*

— **Вправи краєвої оборони в 1909 роцї.** До військових вправ в краєвій оборонї в 1909 будуть покликані: 1) асентеровані в 1898 роцї з 2-лїтною активною службою до пятих вправ і резервісти, перенесені з лїнії до краєвої оборони; 2) асентеровані в 1899 р. з 3-лїтною активною службою до четвертих вправ; 3) асентеровані в 1900 р. з 2-лїтною активною службою до четвертих вправ; 4) асентеровані в 1901 р. з 3-лїтною активною службою до

третих вправ; 5) асентеровані в 1902 році з 2-лїтною активною службою до третих вправ і запасові резервісти до третих вправ; 6) асентеровані в 1903 р. з 3-лїтною активною службою до других вправ; 8) асентеровані в 1905 р. в 3-лїтною активною службою до перших вправ і запасові резервісти до других вправ; 9) асентеровані в 1906 р. з 2-лїтною активною службою до перших вправ; 10) асентеровані в 1908 році запасові резервісти до перших вправ; 11) ті, що додатково мають відбути вправи, не відбувши їх в минулім році. Повисше покликане наступить в двох періодах часу т. є від половини червця до половини вересня 1909 році. Неактивні вояки краєвої оборони (з виїмкою резервістів кавалєриї краєвої оборони), що находять ся в 11. і 12. році служби, не будуть в 1909 р. покликані до вправ з виїмком обовязаних до доповненя вправ за попередні роки. Яко день покликаня до вправ в першім періоді установлено 14. червня 1909 року, а день покликаня в другім періоді (серпневім) буде пізнїйше оголошений. Кождий неактивний вояк краєвої оборони, обовязаний до вправ в 1909 р., може вибрати собі оден з повисших речинців, котрий з огляду на его зарібкові відносини буде ему найлїпше відповідати до відбутя чотиротижневих вправ. Зголошувати ся треба у начальника громади в місци побуту резервіста. Речинець до зголошень о признане тої полекші установлений до кінця грудня 1908 р., а при зголошеню треба предложити пашпорт. В часї коло половини липця до половини серпня 1906 р. посликаня взагалї не буде. Увільнень від вправ буде ся удїляти лише в випадках, що заслугують на узглядненє. То розпорядженє відносить ся і до вояків кавалєриї краєвої оборони.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Стрию.**

В четвер дня 12. с. м. „Чумаки“ комедия в 4 дїях Карпенка-Карого.

В пятницю 13. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого. Гостинний виступ Шляфенберґа.

— **З перемиской епархії.** Канонїчну інституцию одержали оо.: Емил. Венгринович на Тилич, Роман Гуменюк на Мигову, Медест Горницкий на Шкло і Волод. Ольшаньский на Честинь. — До кан. інституциї на Грозьову візваний о. Северин Ільницкий. — Завідательства дістали оо.: Мирослав Лисяк в Мацієвій, Мих. Посїкира в Брусні, Йосиф Горчицкий в Порудні і Мих. Дацьків в Мервичах. — Сотрудництва одержали оо.: Іван Шехович в Крехові, Ант. Федоряк (управл.) в Хащові, Іван Федевич в Старій Соли. — Почетним радником консисторії іменований о. Северин Метелля з Люблинця. — Орд. комісарями для кваліфікацийних іспитів на народних учителїв іменовані оо.: крилошанин Іван Войтович для Перемишля, Іван Борсук для Кракова і Тарнова, Т. Шумило для Ряшева, Лев Козаневич для Самбора, Т. Мерена для Коросна, Василь Левицкий для Сокаля, К. Хотинецкий для Ярослава і Макс. Дуркот для Ясла. — Екзаміпаторами при тихже кваліфікацийних учительских іспитах назначені оо.: Максим Копко для Перемишля, Іван Каминьский для Ряшева, Тарнова і Кракова, Мих. Ортиньский для Самбора, Алексей Грицик для Сокаля, Іван Мудрий для Коросна, Емилїян Погорецкий для Ярослава і Мих. Вербицкий для Ясла.

— **З драмат. Тов-а ім. Ів. Котляревского у Львові.** Засїданє Видїлу відбуде ся в четвер дня 12. с. м. о 7. год. вечер в льокалї Висш. Музич. Інституту („Народний Дім“). З огляду на вагу справ дневного порядку всї пов члени Видїлу зволять явити ся в комплєтї.

— **З зелїзниць.** Зарядженє оголошенєм з дня 30. жовтня сего року число 113802 (Дн. 1. д. ж. і п. ч. 126 з 3/11 1908) скорочене часу вільного від складового і підвисшене складового на стациї Львів затвердило ц. к. міністерство зелїзниць рескриптом з дня 3. листопада с. р. ч. 60555 однак з тим застереженєм, що скорочений час має виносити не 2 дни, але 48 годин, а додаток до складового не 20 але 10%.

Наука, штука і лїтература.

— *Михайло Яцків*: **Чорні крила.** Молода Муза ч. 10. Львів 1908. Накладом Галї Твердохлїб. Отся нова збірка оповідань нашого талановатого письменника містить: 1) До моїх приятелїв. 2) Дївчина на чорнім кони. 3) Яків Меренґа. 4) Тихий сьвіт. 5) Сонце западає. 6) За горою. 7) Зерно гірчиці. 8) Тїни серед тїний. 9) Вечірні збитки. 10) Ой не ходи Грицю. 11) Адопай і Бербера. 12) Дарийске підсїнє. 13) Картина з дневника. 14) Похила вежа. 15) Боротьба з головою.

Телєґрами

з дня 10. листопада.

Рим. Сьв. Отець приняв вчера на послуханю кардинальску колєґію і персонал антикамери, які зложили Папі желаня з нагоди золотого ювілею сьвященьства.

Париж. Matin доносить з Білгорода, що сербска ватага висадила у воздух касарню в Канїци, причім погибло 70 австрийских жовнїрів.

Рим. Прибув ту вчера сербский мінїстер загр. справ Мильованович на нараду з мін. Тіттонїм.

Царгород. Отвореня турецкого парляменту має наступити дня 28 с. м.

Дентист

Эр. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Нові книжки!

Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Музи“ ч. 3.) стор. 130, цїна 2·50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Dorycki kruzganek, opowiadania z ukraińskiego, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, цїна 2·50 К.

СИДІР ТВЕРДОХЛІБ: В сьвічадї плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1·60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

Засїданє з дня 30. жовтня 1908.

Чернівці, 1873, 16. сїчня. Ізидор Воробкевич до Олекс. Барв ого.

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5.500 нотариально потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(3—24)

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівцї, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (3—5)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1 ›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 248. Львів, четвер дня 30. жовтня (12. листопада) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Трудности в зложеню нового кабінету.

(Х) Полїтичні кругив Австриї звернули тепер всю свою увагу на справу утвореня нового мінїстерства. Урядове оповіщенє про задачу поручену цїсарем бар. Бінертови висловлює ся зовсїм коротко, що поручено ему задачу утворити нове мінїстерство. Які прикмети, яку цїль і який характер має те нове мінїстерство мати, про се не згадує нїчого урядове оповіщенє. Одначе нема найменшого сумнїву, що при порученю сеї задачі бар. Бінертови були обговорені всї ті справи, а також всї можливости на случай, як би ему не повело ся довершити сю задачу. А трудности, які має побороти новоназначений мінїстер президент, є не малі. Тут висувають ся не лише рїжні личности і сторонництва парляментарні, котрі хотїлиб собі здобути як найбільшу участь, а тим самим як найбільший вплив на парляментарні й полїтичні справи, але крім того всякі програмові домаганя тих сторонництв.

Трудности, які стають в дорозї новому мінїстрови-президентови до осягненя мети, справляють ему передовсїм нїмецко-ческі відносини в Чехах, від котрих у великій части зависима є успішність або безуспішність законодатної роботи в держ. радї. Отже в ту сторону передовсїм приневолений звернути ся бар. Бінерт, щоби запевнити можливість спільної працї в кабінетї ческих і нїмецких мінїстрів. Национально-язиковий спір в Чехах був і є все тим каменем, о котрий розбивають ся змаганя керманичів австрийскої полїтики.

Але побіч сих трудностий є ще й инші, котрі причинили ся до упадку мінїстерства бар. Бека. Австрийскі університети стали головно під впливом відомої справи проф. Вармунда огнищами полїтичної аґітациї, відвертаючи молодїж від наукової роботи, а ся полїт. аґітация переносить ся відтак на улицю і з уличною товпою доводить до заколоту спокою по великих осередках країв. Тим то нїчого дивного, що христ. суспільники, котрі змагають до правильної парляментарної роботи, бачили головне недомаганє полїтики бар. Бека в легковаженю і проволїканю полагоди сего питаня університетского. Отсе дві головні точки домаганьхрист. суспільників: порозуминє між Нїмцями а Чехами в ческім соймі і заведенє ладу і спокою на університетах, і нїчого дивного, що християньско-суспільне сторонництво, котре вважає себе держав ним сторонництвом, бажає здобути собі вплив на хід внутрішної полїтики австрийскої і в тім напрямі, хоч не бажає здобувати більше місць в кабінетї, звертає бачне око на обсаду поодиноких мінїстерств, а особливо мінїстерство просьвіти і судівництва.

Про домагання з ческого боку ми вже згадували. Що Чехам залежить головно на правильній роботї законодатній в ческім соймі, се так ясне як сонце. Алеж і сему не можна дивувати ся, що они обстають за удержанєм стану посїдання, яким вважають язикові розпорядки видані ще Штремаєром і домагають ся, щоб їх бережено. Домаганє заснованя ческого університету в Моравії признала оправданим і буджетова комісия і посольска палата і моравский сойм, а нїмецкий стан посїданя не потерпить нїчого наслїдком здїйсненя сего домаганя, бож Чехи не опирають ся тому, щоби на Моравії рівночасно засновано також нїмецкий університет.

Наколи отже N. fr. Presse думає, що тих домагань не можна вважати на правду поважними, а висуненими лише проти Нїмців, то очивидно не залежить їй на уможливленю порозуминя в Чехах і на спокою в ческім соймі і в Празї. Накликуючи нїмецких вольнодумців проти мнимого наїзду Славян і христ. суспільників, сїє лїберально-жидівский дневник лише вітер, з котрого може зібрати лише бурю. Лїберальїзм не довів до вдоволеня і успокоєня народів і країв австрийских, він, як бачимо, занепадає зовсїм і находить ся ще в судорогах. Пора тепер повести австрийску полїтику иншим шляхом і в тім почиває трудність для бар. Бінерта.

З нагоди напасти „Дїла“
на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

Одержуємо до поміщеня отсе письмо:

Заява преданности Высокопреосьв. Андрею від клиру деканату пістиньского.

Ваша Ексцелєнциє!

Духовеньство деканату пістиньского, зібране дня 5. листопада 1908 на Соборі дек. в Ключеві великім, видячи з болем серця, як люди злої волї так словом як і через часописи та книжки ширять в нашій суспільности напрями ворожі релїгії, як одні намагають ся незрячих впрост до безвірства довести, а другі — в масцї твердих патриотів і людий релїгійних — їх від кат. Церкви відвернути, а щоби свою цїль лекше осягнути, оклеветують Епископат і духовеньство, та накидують ся на него з дикою заїлостию, —протестує проти тої безсовістної роботи, яка мусить, наколиб її не спинювано, довести наш народ до цїлковитого занепаду морального.

Найпоганїйшу ролю в тім напрямі взяла на себе часопись »Дїло«, напавши в ч. 182 з д. 14/8. 1908. в безприміpно гидкий спосіб на дост. Особу Вашої Ексцелєнциї. Відчуваючи болестно тую тяжку кривду і чорну невдяку супроти Вашого Високопреосьвященьства, котрий з повною саможертвою віддаєте себе цїлого на услуги нашої Церкви і народу і щедрою рукою причиняєтесь до культурного его подвигненя, протестуємо проти того поведеня згаданої часописи і просимо приняти вислів нашого глубокого почитаня, нашої синовної любови і щирої преданности.

Алексїй Слюсарчук, декан, *Іван Рогужинський*, І. містодекан, *Мих. Левицкий*, ІІ. містод., *Теодор Трач, Вол. Озаркевич, Теоф. Шухевич, Алекс. Майковский, Дион. Балицкий, Юл. Ставничий, Евген Данилович, Ів. Моницбович, Ант. Манулякъ, Вал. Луговий, Ник. Руденьский, Ник. Томич, Григ. Дурделла.*

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Вся внутрішня полїтика австрийска зосередила ся около мінїстерского пересиленя, котре бар. Бінерт з поручена цїсаря має полагодити утвореньм нового кабінету. Справа доволї трудна, як се обговорюємо на передовім місци і в сїй хвилї не можна сказати нїчого певного і рішучого, чи і як задача повірена бар. Бінертови буде розвязана. Навіть що до часу, коли буде справа полагоджена, не можна нїчого певного подати.

Все відбуває ся поза кулїсами а бар. Бінерт має сю вдачу, що не любить вдавати ся з дневникарями, котрі намагають ся вивідати про стан справи. Всеж таки розійшли ся вісти, що бар. Бінерт протягом середи має скінчити своє послаництво, а наколи не поведе ся ему утворити коалїційного мінїстерства, тоді утворить урядничий кабінет. З Праги знов звіщають, що наразї покличе до кермованя справами поодиноких мінїстерств секційних шефів а тимчасом буде вести дальше переговори. Бар. Бінерт рад би з парлямент. сторонництвами заключити тимчасовий розєм, щоби перевести буджетову провізорию, справу злуки Босни й Герцоґовини і деякі инші конечности державні, а в такім случаю в лютім утворив би ся парлямент. кабінет, а колиб се не вдало ся, розвязано би держ. раду. Нїмці одначе вже тепер заявляють ся проти такого розєму, бо в тім бачать проволїканє полагоди своїх домагань. З двірских знов кругів вийшла вість, що там противлять ся покликаню до но-

вого мінїстерства котрого небудь з дотеперішних мінїстрів.

Вісти про утворене урядничого кабінету можна вважати лише тактичним маневром, щоби сторонництва, котрі крім нїмецких вольнодумців рішучо противні урядничому кабінетови, приневолити до уступчивости.

Ми вже вказували на те, що христ. суспільники впливають вельми рішучо на хід цїлого пересиленя, котре неперечно їх заходами закінчило ся так нещасливо для бар. Бека, а сї наші погляди потверджує вповнї N. fr. Presse, котра приписує мінїстрови д-рови Ґессманови головну і могутну ролю в цїлій сїй справі і длятого з небувалим завзятем виступає проти христ. суспільників.

Але треба також признати, що й польске коло вельми запопадливо ходить коло справи, парлям. комісия его відбуває безнастанні засїдання і старає ся при сїй нагоді виєднати собі дальше розширене краевої автономії. Чи парлямент. комісия руского клюбу знає про сї змаганя і коли думає над нними застановити ся, чи аж тодї збере ся, як буде скликана держ. рада і все буде між сторонництвами а керманичем нового правительства уложене, не знаємо, але у нас все звичайно опізнює ся і тому виходить з того шкода.

Христ. суспільна »Korr. Austria« висловлює погляд, що до середи поведе ся бар. Бінертови утворити не тілько спарляментаризоване, але в цїлости парляментарне мінїстерство. Христ. суспільники не вірять в які небудь трудности, бо ті трудности находять ся в кругах полїтичних, котрі раді би завести урядниче мінїстерство, і тому дневникарство тих кругів (лїбералне) висловлює побоюваня, котрі нїкого не злякають. Так само не можна і з Угорщини побоювати ся яких небудь перепон, а погрози звідтам є просто сьмішні (N. Pester Journal дуже не радий, що в Австриї зріс могутний вплив христ. суспільників). Так само нема чого побоювати ся становища коалїциї мадярскої супроти нового кабінету, бо така коалїция ще не відома (нові вибори в Угорщинї всеж таки змінять склад сойму). Христ. суспільні провідники Ліхтенштайн, Ґессман і Вайскірхнер вказували в останних своїх промовах на грізне заграничне положене і потребу скупленя сил державних для пособлюваня боснїйскій акциї, щоби обезпечити також рішене еї в парляментї. Христ. суспільники встоюють длятого за скорим рішенем пересиленя і обезпеченем спокійної роботи в держ уадї.

Побут кількадневний грецкого короля, котрий приїхав до Відня зложити цїсареви ювілейні бажаня, набрав в сїй хвилї важного полїт. значіня. Приняте і промови обидвох монархів були незвичайно сердешні. Також бар. Еренталь переговорював довший час з королем. Небавом має приїхати брат царя Миколи, щоби висловити цїсареви ювілейні бажаня іменем царя і царского дому.

Заграниця.

Национальна горячка в Сербиї викликана промовами королевича Юрія і его та Пасича поїздкою до Петербурга починає нараз опадати, бо виявило ся, що Сербія зазнала замісць сподіваної помочи лише розчарованя. Се виразно зовсїм висловлюють білгородскі дневники.

Нїмецке дневникарство вельми різко виступає проти личного правлїня цїсаря Вільгельма а берлїньска Zukunft навіть домагає ся его абдикациї. В личних виступах цїсаря добачає нїмецке дневникарство поважну грозу безнастанної запутанини в заграничній полїтицї, що може довести до заколоту мира.

Спір, який виринув задля подій в Касаблянка в Марокку, між Францією і Нїмеччиною, буде імовірно мирно полагоджений, одначе і французке дневникарство побоює ся, що ся полагода не буде тривка і може дійти до нового спору. Президент французкої палати Думе висловив ся, що Нїмеччина хвилево уступила, бо не хоче роздратовувати Францию, але на его погляд війна франц уско-нїмецка є неминуча. Вправдї не вибухне она зараз, але треба числити ся з тим, що се послїдує в найблизшій будучинї.

З росийского конституцийного раю.

(△) Відносини в Холмщинї, про які небавом подамо вісти з українських дневників, ворогованє урядових кругів проти української мови в школах, закриванє »Просьвіт«, книгарень і т. п. все те стає певним доказом, що в Росиї конституция є лише параваном, котрим перед заграницею для успішних фінансових операций закриває ся дїйсну самовладу. Наводимо тут за київскою »Радою« лист з Одеси, котрий яскраве кидає сьвітло на поступованє тамошних властий з українськими доцентами на університетах.

Алеж так само, як з национально-полїтичного становища бачимо в сїм росийскім раю безприкладну самоволю, так і з народо-господарского становища Росия не представляє ся таким раєм народного добробиту, гаразду і щастя, яким малюють наші москвофіли в своїх »изданіяхъ«, щоби туманити наших селян. Допись з Таращаньского повіту, котру також наводимо за »Радою« подає образ відносин селяньства в Росиї.

»Недавно виїхав з Одеси пр.-доцент О. С. Грушевский, покинувши одеский університет. Справа виглядає так: пр.-д. Грушевский оповістив, що викладати ме сього академічного року два курси — »Очеркъ украинской исторіи« та »Эпоха послѣ Петра I« р сийскою мовою. Отже з наказу ректора Левашова декан історично-фільософічного факультету обявив, що О. Грушевский оповіщених курсів не чататиме. Тай по всьому.

Пригадаємо історию викладів пр.-д. О. Грушевского в одескому університетї. Згідно бажаню студентства рада професорів запросила О. Грушевского до викладів по українській істориї в 1907 р. Десь в перших місяцях 1907 р. відбула ся вступна лекция нового прив.-доцента, на якій засїдала і рада факультета. Після викладу студенти попросили пр.-доц. Грушевского викладати українською мовою; на се дехто з професорів, що були на лекциї, відповів, що мова викладів цїлком залежить від порозуміня між лектором і студентами. Таким побитом за згодою професорів факультету, правда висловленій в трохи непевній формі, неофіцияльно, з відома сих професорів, читали ся лекциї українською мовою. Слухачів було не дуже багато, бо курс О. Грушевского факультет лїчив необовязковим, приватним, задовольняючи не практичним житєвим потребам українського студентства, але маючи їхнє бажаня за платонїчне.

З початку 1908 р. одеский чорносотенний часопис „Русская Рѣчь“ що веде своєрідну боротьбу з українством, вжив і проти викладів О. Грушевского свого улюбленого способу боротьби: дав знати куди і кому слїд про державну небезпеку від українських основних законів ітд. ітд. Пильне добаченє „Р. Р.“ привело до того, що начальство університетске, яке в послїдні часи „співає кольор чорний“, заборонило О. Грушевскому уживаня української мови в викладах і зробило „соотвѣтствующее внушеніе“. Вийшло так, що нїхто не знав у факультетскій радї про українську мову, пани професори за пильною науковою працею спромогли ся забути про першу лекцию О. Грушевского, коли они дали лектору і студентам вільну руку в виборі мови; колиж було запитано, з чийого дозволу йдуть виклады, то пани професори очевидячки зробили належито здивовані фізіономії і зрікли ся своєї попередньої поведінки. Таким способом лекциї пр.-доц. Грушевского українською мовою було названо самовольним его вчинком.

Розпоряженем ректора зовсїм скасовано курси Ол. Грушевского і росийскою мовою. Зрозуміло, чому. »Катедра« українознавства, яку так »охоче« зорґанізували пани професори, не розцвівши, завяла »в утрѣ пасмурныхъ дней« заходами чорносотенцїв і університетскої адмінїстрациї, при могильній мовчанцї факультета.

А »Русская Рѣчь« зрадїла і мабуть зїджено бутербродів не мало з приводу скасованя »державної небезпеки«. В статї „Исходъ г. Грушевскаго изъ Одессы“ „Р. Р.“ висловлює свое щире задоволенє, що д. О. Грушевского не має в одескім університетї, прирівнює сей факт до виходу євреїв з Єгипта—і »до речі« радить зачинити »Просьвіту«. Не будемо спиняти на сїй статї; зауважимо лиш, що прирівнюючи виїзд О. Грушевского з Одеси до виходу євреїв з Єгипту, сама »Рус. Рѣчь« якось дуже і дуже нагадує „фараона“ в сучаснім розуминю сього слова.

— *Василько.*

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Зиновія і Зин.; римо-кат.: Покр. П. Д. М. — В пятницю: руско-кат.: Стахія, Наркиза; римо-кат.: Станислава К.

— **Руска ґімназия в Вижниці.** Вступні іспити до першої кляси ц. к. державної ґімназиї з рускою мовою викладної у Вижниці відбудуть ся дня 14, 16. і 17. листопада. Ученики мають явити ся з родичами або опікунами в дирекциї заведеня між 8. а 10. год. рано і принести метрику на доказ, що в сїм роцї кінчать 10 лїт. Вписові такси виносять 7 К 26 с. Родичі або опікуни мають при вписї подати рідну мову ученика. При іспитї мають виказати ся ученики таким засобом знаня: 1) в мові викладній мають подати письменну аналїзу повдинчо розширеного реченя головного, именно означити в нїм части мови і їх форми та части реченя; 2) в рахунках мають бути в письменних виробах узгляднені також практичні питаня з щоденного житя.

В справі основаня сеї ґімназиї пише черновецка „Буковина“: Що сей новий наш культурний здобуток є довершеним фактом, треба завдячити також інтервенциї наших послів в послїдних днях (26/10—6/11) у мінїстрів, які налягали дуже запопадно, щоби санкция не проволїкла ся. Пос. Василько напер 26. жовтня на мінїстерство просьвіти, щоби відослало акт до кабінетної канцеляриї, що треба було ще уґрувати 27. через п. Семаку, а 29. через Лукашевича, нїм Мархет 30. підписав, а 31. відослав. Сего дня явили ся Семака і Лукашевич у президента мінїстрів Бека, 3. листопада тамже Цеглиньский, слїдуючого дня Сема-

ка і Лукашевич в кабінетній канцелярії з тим успіхом, що вже 5. листопада наступила цїсарска санкция. Однак щоби рівночасно наступило і іменованє управителя ґімназиї (проф. Клима), щоби не затягнулось єї отворенє, треба було колядувати по ріжних бюрах мінїстерскнх, як у референта гофрата Крапля, секц. шефа Канври, секр. др. Шлеґера, шефа през. бюра Мадейского, що перепровадив дуже умїло п. Семака. — А про то могло було отворенє ґімназиї стати ілюзоричним вже в послїдній хвилї, наколиб Бек був демісионував день-два скорше, а в сїй справі саме він був нам найприхильнїйший.

— **П. М. Лозиньский** в ч. 248 „Дїла“ з дня 3. н. ст. листопада с. р. помістив в статї „З біжучої хвилї“ замітки з приводу обсадженя катедри полїт. економії в львівскім університетї проф. Ґрабским, на котрі вчера звернено мою бачність і між иншим наводить до сих заміток ось таку згадку про д-ра Франка: „І тут пригадує ся менї доля д-ра Івана Франка. Він також мав наукові кваліфікациї на університетску катедру, кваліфікациї, які знайшли признанє львівского сенату, однак він не спроневірив ся своїм „юним дням, дням весни“ і мінїстерство предложеня сенату не затвердило. „Politisches Vorleben“ вистало, щоб не допустити Франка викладати з університетскої катедри. А щоб мінїстерство припадково не забуло про те »politisches Vorleben“, постарав ся о те тодїшний потентат нашої угодової полїтики, Олександер Барвіньский. (Франко нераз говорив, що недопущенє єго на доценту-ру, се виключно Барвіньского заслуга, збирав ся навіть колись написати про се). Бо й справдї, як можна допустити до такого „згіршеня“, щоб на університетских катедрах засїдали радикали, немов у нагороду за свою „деструктивну“ дїяльність?! Якаж тодї нагорода осталаб тим, що стоять на сторожі „ладу і порядку?!“ І Франко не засїв на катедрі“. Отсю сплетню виковану в каварняній кузнї не вперший раз пускають мої „приятелї“ в сьвіт, щоби зогидити моє імя, хоч я рішучо сему заперечував, а они не подали на се нїяких доказів. Супроти того потвореня сеї сплетнї п. М. Лозиньским заявляю, що се є просто нїкчемна інфамія і взиваю п. М. Лозиньского, нехай дасть доказ правди. — *Сл. Барвіньский.*

— **Справа Холмщини.** З Петербурга доносять, що проект вилученя Холмщини є вже готовий і печатає ся в державній друкарнї.

— **Народний концерт київскої „Просьвіти“.** Минулої суботи, 18. ст. ст. жовтня, в лекцийній салї городского народного дому, артистична комісия київскої „Просьвіти“ уладила свій перший в сьому сезонї народний концерт. Загальне вражінє концерт зробив не погане, хоч і видно було, що уладжено єго похапцем. Найбільше подобав ся публицї бандурист Ів. Кучеренко, який під акомпанїямент бандури співав думи: „Прощанє з бандурою“, „Буря на морї“ та „Плач невільників“. Досить добре — як пише „Рада“ — проспівали народню пісню „Ой, не сьвіти, місяченьку“ та арию з оперети „Запорожець за Дунаєм“, „Місяцю ясний“ д-ка Ляхович, яка має здоровий, але зовсїм не вироблений голос. Теж можна сказати і про д. Клубкова, який співав „Реве та стогне Днїпр широкий“ та пісню „Не щебечи, соловейку“. З декляматорів, виключаючи д. В. Чорнушенка, нїхто не знав добре своїх точок і всї читали по книжцї, а пильнуючи книжки, они не змогли передати ні настрою ні духа творів, через те й деклямациї були блїді, одноманїтні, без искри щирого захопленя. А д. Островский, погнавши ся за дешевими лаврами, читав вірші прямо таки непристойно. Щирість почутя він замінив криком („У тієї Катерини“) та шаржом і утріровкою („Горе поета“ В. Самійленка). До речи зробимо одну увагу. Декляматорам варто булоб перед початком деклямациї сповіщати, які вірші і якого автора они мають читати; публика на народнїх концертах звичайно програмок не купує і через те не знає, хто й що буде читати. На сьомуж концертї вперше виступав власний хор »Просьвіти« під орудою П. Злобина і не погано проспівав декілька українських народних пісень.

— **Шкільний вечір школи М. Лисенка** відбув ся дня 31. жовтня в народній авдиторії в Київі. Уже сама програма концерту — до 30 точок — показувала численній публицї, яка заповняла народню авдиторию, що школа М. Лисенка має поміж своїми учениками багато молодих талантів, настілько підготовлених, що їх уже можна вивести перед люди. Виконанє поодиноких музичних та вокальних точок, яке иноді доходило до рівня справжнього артизму (Драгомірецка, Мілявска, Сарчиньский, Нихутін, Тамаркін і ин.), сьвідчило, що професори школи доложили чимало працї до виховуваня природних артистичних сил своїх учеників, яке они ведуть очевидно цїлком правильним натуральним методом. Були й недостачі у поодиноких виконавців. Але ми над тим всїм не станем спинятись, бо то звичайне зявище в учеників, які ще не опанували артистичною техніком так, щоб она увійшла в їх плоть і кров, стала їх другою натурою, та й самі шановні професори школи не забудуть очевидно помічених ними хиб виконаня і вирівняють їх. *Правильний педаґоґічний метод*, уважливість та щира праця професорів — се певна запорука, що молоді таланти, доложивши з свого боку потрібної працї, розівють ся і сформують ся згодом в поважні артистичні сили. (За „Радою“).

— **Галабурди на віденьскім університетї.** Від кількох днїв повторюють ся щоденно на віденьскім університетї биятики жидівских студентів з нїмецко-народними. Причину до бійки дають все жидівскі студенти з буршівского тов-а „Емунаг“, щоби приневолити нїмецких студентів до даваня їм оружної сатисфакциї. Тимчасом нїмецкі бурші уважають Жидів за нездібних до даваня їм задосить учиненя. Жиди почали галабурду ще в суботу. Тимто в понедїлок нїмецко-народні студенти зібрали ся в великім числї і заняли університетску рампу, супроти чого жидівскі бурші станули на боцї, боячи ся війти до середини. Обі сторони стояли так якийсь час визиваючи ся взаїмно поганими словами. Вкінци прийшло між ними до бійки, якій зробила конець полїция. При таких нагодах збігає ся все велике число волоцюгів, які помагають обом сторонам бити ся. Так було і в понедїлок, тому полїция мала багато клопоту, заки розігнала товпи закукуріченых студентів і волоцюгів. Вчерашного дня галабурда повторила ся. Сим разом обсадили рампу жидівскі студенти, але не встояли ся довго під напаром нїмецко-народних студентів і з порозбиваними головами мусїли уступити. Підчас бійки на рампі завалила ся балюстрада. Полїция виступила, але не могла в глотї ужити оружя. Аж до довшім часї вдало ся їх привернути спокій перед університетом. Тепер університетскої рампи стережуть нїмецкі студенти, а всї входи до рампи обсадила полїция.

— **Епільоґ усуненя Піскової гори.** Добігає вже два роки, як Піскова гора під Високим замком у Львові усунула ся і засипала на смерть візника Івана Гриняка і пару коней. Слїдство тягнуло ся довго, бо не знати було, хто був винен тому нещастю. Два місяцї пе-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Останними роками можна було читати в деяких часописях і місячниках видаваних на Україні, а також і в деяких тутешних, начеб то нещодавно навязано взаємини між Галичиною а Україною. Писали се очивидно люди, котрі ще вельми молоденькі і не тямлять давнїйших відносин, або не завдали собі труду прослїдити історию тих взаємин, до яких уже оповіщено деякі материяли і документи. Ось і недавно проф. Студиньским видана переписка пок. Куліша з А. Вахнянином стає певним доказом таких взаємин в 60-их роках XIX ст. Отутже подаю яко дальші материяли до тих взаємин листи пок. Омеляна Партицкого, що був тодї учителем ґімназиї в Тернополї, писані до мене тодї, коли я занимав ся з моїми братами Осипом і Володимиром та з Волод. Навроцким, Евг. Желехівским, Венедиктом Борковским, Олекс. Огоновским і ин. товаришами університетскими лїтературною часописю „Правда“, яку в 1867 ми заснували складковими грішми яко орґан тодїшної львівскої »Громади«, зложеної головно з академиків а також і старших людий.

Отсї листи кидають певне сьвітло на дїяльність Ом. Партицкого, а також на тодїшні відносини в Галичинї і взаємини з Україною.

У Львові в листопадї 1908.

Ол. Барвіньский.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 1.

Милий Друже!

Зъ кількохъ сторонъ писали мині, що Ваша громада противна моёму ділови. Та радъ би я, щобъ Ви отверто, ясно, безъ всякої политики написали мині, у чімъ мною хиблено, у чімъ мене підозрівають? Я би радъ зъ усїма погодитись и всіхъ задоволити.

Теперъ не знаю, чиёго совіту держатись; чи йти за проводомъ старших людей, чи покинути розпочату роботу и не втиркати ся до нічого. Я би рішивъ ся на послїдне, но вже звязаний великимъ словомъ не відступаю назадъ.

Що до нашого видавництва, то воно Вашій Правді певно не зашкодить. Ми ту зъ великою бідою збираємо ліпшихъ людей до громаднёго ділання, а таке ділання на некористь нашої партиї випасти не може. Вижидайте добрихъ результатівъ зъ веденої роботи, а теперъ не зупиняйте нашого трудного становиська.

Не турбуйте ся недолёкомъ при „Правді“. По силі відложимо и зъ фонду на Ваше видавництво, кобъ лишъ густіщі складки впливали на відбиті фотоґрафиі. „Do, ut des“ нехай буде на нашій хоругві написано.

Просивъ я п. Лукашевича, щобъ при моїй „одповіди московськимъ журналамъ“ здїлавъ відъ редакциі и своє заявленнє. Таке заявлевнє було конечно потрібнимъ задля дальшого ужитку. Теперъ я страшно знеохочений про таку неувагу, та й каю ся про мою неосторожність въ засилці реченої статті.

Фотографиі Куліша відбивайте якъ найскорше; ціну положіть, яку сами знаєте. Я бы гадавъ зробити такъ: хто бравъ Білозерского, нехай платить поединчу ціну 16 кр., хто не бравъ тамтихъ фотографий, нехай дасть 50 кр. задля запоможенн фонду.

Посилаю Вамъ 40 паръ Федьковичевихъ фогографий. Єсли розійдутця, то роздавайте по такій ціні, якъ ту и деинде брали: пара 80 кр. зъ відложеннємъ 40 кр. на ціли литер. Якъ переконаєте ся зъ залученого посвідченя, трачу я на одній парі 5. кр. а. в., та для доброго ділa таки и на дальше тратить бажаю. Не о кілька крайцарівъ мині ходить....

Якъ Ваша ласка, то надошліть мині всі дотеперішні числа Правди. Я моі порозсилавъ въ далекі краі, а теперъ мавбимъ до одного доброго чоловіка заслати, та нема усіхъ чиселъ підъ рукою. Може мині пощаститця праведну душу позискати для нашого діла. (Єсли усіх чиселъ не можете надослати, то пришліть хочъ почавши від числа 7—12. и послідне число).

Засилаю Вамъ полемики Куліша зъ московськими часописями. Читателівъ Правди вони заінтересують и въ деякихъ уступахъ забавлять. Тілько прошу одповіди Куліша перевести въ цілости на нашъ язикъ.

У насъ чує ся загально потреба якого-сь „нового Страхопуда“. Єслибъ хто фатив ся за таке діло, то можна при дешевій ціні надіяти ся доброго поведення. А теперъ відбуває ся по за нашими плечима велика пропаганда, на

ред катастрофою інж. магістрату Толочко заборонив там був копати пісок і поставив в тім місци поліцияпта. Однак шеф бюра будівельного радн. Ґорецкий казав усунути поліцияпта. Через те цегольник Шарф і крамар Боґнер могли без перепони копати пісок з Піскової гори і довели до нещастя. Прокуратория обжалувала Шарфа, Боґнера і Ґорецкого. Онодї була судова розправа. По переслуханю сьвідків судия засудив Жигм. Шарфа на місяць строгого арешту, а Ґорецкого і Боґнера увільнив. Вдові по Гринякови признав суд 42 К на кошти похорону, а з рештою єї жаданя 8.000 К відшкодованя за смерть мужа відослав єї на дорогу цивільного процесу.

— **Перша жертва війни.** З Босни наспіла телеґрафічна вість до Перемишля, що син тамошного горожанина Побідиньского, який служив в 10. п. піх. стационований недалеко сербскої границї, погиб від кулї сербского жовнїра. Побідиньский служив в 9. компанії названого полку.

— **Унїверситети в Европі.** Европа має 125 унїверситетів зі 228.732 слухачами. Найбільше число слухачів має Берлїн, бо 13.884. За Берлїном йде Париж зі 12.985 слухачами. Опісля по черзї йде Пешт з 5.551 слухачами, Відень з 6.205 слухачами. Нїмцї що до числа унїверситетів стоять на першім місци; мають они 21 унїверситетів і річно 49.000 слухачів; опісля йде Франция з 16 унїверситетами а 32.000 слухачами, Австрия з 11 унїверситетами а 30.000 слухачами; Анґлія має 15 унїверситетів а 25.000 слухачів; Італія має 21 унїверситетів а 24.000 слухачів; Росия 9 унїверситетів а 23.000 слухачів, Іспанія 9 унїверситетів а 12.000 слух., Швайцария 7 унїверситетів а 6.500 слухачів, Румунія 2 унїверситети а 5.000 слухачів, Голяндия 5 унїверситетів а 4.000 слухачів. Дальше йде Греция, Норвеґія, Данія, Португалія, Болгария й Сербія; всї ті країни мають по одному унїверситетови.

— **Смерть суфлєра.** В міскім театрі в Каліши стало ся на сценї нещастє. Суфлєр Ґурановский прийшовши на пробу, не замітив в темноті, що зі сцени усунено підлогу, аби спустити долї кулїси і упав в пивницю глубоку на два поверхи. Потовченя були такі тяжкі, що Ґурановский до кількох годин помер.

— **Доля редакторів.** Орґан Кльофача „Ceske slovo“, аби допечи лїберальним Нїмцям, оголосив спис приватних довґів праского дописувателя N. fr. Presse і члена редакциї Bohemia Каца. Кац взяв собі се так до серця, що вчера скочив до Велтави і утопив ся. — В Чернівцях відобрав собі житє одвічальний редактор Bukowiner Volksblatt-y С. Лєо, який за свій піднис на ґазетї брав місячно аж 30 К і мусїв ставати перед судом, як хто заскаржив ґазету. В останних часах мав через те тілько процесів, що попав в нервовий розстрій і закінчив самоубийством.

— **Поетичний кутик.**

І що значить, о серце, смуток твій,
На що про ясну яр цьвітисту снити?
І осїнь має чар — стубарвний стрій
Кида' з пурпури й золота на віти!
Ой, сї краски, сей блеск вже без надїй,
Нїчо не в силї вже житя сповнити —
Сеж не весна — даремні поривання,
Зима несе з собою сон... мовчання...

У. К.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Стрию.**

В четвер дня 12. с. м. „Чумаки“ комедия в 4 дїях Карпенка-Карого.

В пятницю 13. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого. Гостинний виступ Шляфенберґа.

— **Вечер пісні і гумору** д-ра Льва Лопатиньского відбуде ся в Бучачи, в неділю, дня 15. с. м. в великій салї „Рускої Бесїди“, початок о год. 7½ вечером. Концерт в Чорткові з причини місцевих обставин відложений на пізнїйше.

— **Вечерниці з танцями** уряджує тов-о „Основа“ в салях львівскої „Рускої Бесїди“ в суботу дня 14. с. м.

Посмертні † оповістки.

— **О. др. Атаназий Окуневский**, емер. лїкар повітовий і гр.-кат. сьвященик, упокоїв ся дня 6. с. м. в 71. р. житя в домі свого сестрінця д-ра Л. Озаркевича в Городку. Покійник по 13-лїтній службі сьвященичій повдовівши, посьвятив ся лїкавским студиям і став з часом повітовим лїкарем. Перейшовши на емеритуру, поселив ся у Львові і заложив „Тов-о св. Андрея“, яке має на цїли побудованє санаторії для руских сьвящеників. Свою одиноку дочку др. Софію з Окуневских Морачевску виобразував на першу лїкарку в Галичинї. Покійник був рідним стрийком зглядно вуйком родин Окуневских і Озаркевичів. В. є. п.!

Телєґрами

з дня 11. листопада.

Білгород. „Малий Журнал“ доносить, що сербскому відпоручникови Новаковичеви в Царгородї повело ся заключити союз Туреччини з Сербією.

Рєка. Соціяльні домократи скликали вчера збори робітників в справі виборчої реформи до угорского сойму. Для попертя своїх жадань і запротестованя проти виборчого проєкту Андрашого робітники в числї 15.000 розпочали вчера в полудне загальний страйк.

Берлїн. З Петербурга доносять, що в Фінляндиї заносить ся на ворохобню.

Молода вдовиця з сьвященичої родини прийме місце до заряду дому. Зголошеня: **І. С. Д. Стрий**, poste rest. (1—2)

СПІШІТЬ СЯ

і закладайте фабрики

ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК

бо в котрій громадї нема ще тої фабрики, то там заложить Видїл повітовий свою.

А тогди так гарний заробок пійде в паньскі кишенї, бо знайте, що виріб цементових дахівок приносить річно найменше 3.000 К чистого зиску. Видїли повітові вже позакладали свої фабрики в дуже богато громадах Тернопільщини, Городенщини і много иншим повітах. Тож спішіть ся до дїла, бо за кілька днїв вже буде запізно а тогди будете жалувати.

Хто схоче заложити собі ФАБРИКУ ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК, най напише до найбільшої рускої фірми Торговельно-Господарского Дому Стефана КОВЦУНЯКА в Коломиї, а звідти єму щиро порадять. Адреса така:

Торговельно-Господарский Дім
СТЕФАН КОВЦУНЯК в Коломиї.

Працюйте і шаніть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах півріч. виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234.398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї . . .	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

котру ми собі здорові мовчимо. Для такого Страхопуда є у мене ще зъ давнихъ семинарицькихъ виданий немало материялівъ. Ходить тількі о виданнє першого нумеру, а инші видавалисябъ по звороті коштівъ. Для оплату першого Nr-а я вистараю ся гроша, якъ скоро дізнаю ся, що у добрихъ рукахъ спочило діло. — Треба конче „клинъ клиномъ вибивати“.

Историю Маркевича пришлю сими днями; теперъ єще у директора в рукахъ.

Для Правди надіславбимъ Вамъ чужий артикулъ, но тимъ не зараджу Вашимъ клопотамъ. Артикулъ надрукує ся, а потомъ зновъ не стане материялу для дальшого видавництва. При тімъ мене багацько коштує заходу, закимъ вимучу який гарний артикулъ. Треба — отверто Вамъ кажу — на усі сторони и добре калатати, а певно не заведетесь. Мині єще мимо широкихъ розписокъ не лучилося стрітити на великі завади між руськими людьми.

Качала, мовивъ Глинський*), прочитавши річи Страхопуда на Куліша, вертаєсь на нашу сторону. Глинський обіцявъ Вамъ дещо написати. Пишіть и Ви до нёго.

Згарський замучив ся коло роботи; мині зо словаремъ и граматикою такожъ світъ завертаєсь, а ту єще школьні річи та завдання не дають супочинку. И часу не маємо ча стіще зъ Вами о гарнихъ річахъ побесідувати.

Вашъ щирий другъ и слуга
О. Партицький.

Тернопіль 25. жовтня 867.
(Принаглюйте словаръ).

*) о. Михайло Глиньский був пароxом в Новім Селї.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 249. Львів, пятниця дня 1. (13.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. *пл. Домбровского* (**Хорунщини**). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Парляментарне чи урядниче мінїстерство?

(X) Трудности при твореню нового кабінету, про які ми вже вчера згадували, починають викликувати зневіру, чи взагалї серед таких обставин зуміє бар. Бінерт утворити парляментарне а бодай спарляментаризоване мінїстерство. Отже хоч окрім нїмецких вольнодумців під проводом N. fr. Presse всї инші парляментарні сторонництва противні урядничому мінїстерству, не є тепер виключена можливість, що бар. Бінерт буде приневолений залишити змаганя до утвореня парляментарного або коалїцийного мінїстерства, а обсадить поодинокі теки бюрократами. Особливо може бар. Бінерта приневолити до сего поступованє нїмец. вольнодумців і Чехів.

В нїмецко-вольнодумнім таборі настали справдешні перегони за мінїстерскими теками а наслїдком того страшний заколот і коромольства, і очивидне змаганє, щоби попсувати справу бар. Бінертови, котрого N. fr. Presse підозріває о якісь звязи з христ. суспільникамн. Давнїйше, коли христ. суспільники домагали ся три місця в кабінетї відповідно їх числовій силї, докорювала їм N. fr. Presse ненаситностю, а тепер, коли они вдоволяють ся лише двома, підозріває їх, що за тим криє ся щось небезпечного! Але й навіть Nar. Listy пускають нечувані байки в сьвіт і приписують д-рови Ґесс-манови замір, про який ми вчера з дневникарского обовязку згадали, якогось справдешнього наїзду для христ. суспільної пропаґанди.

Виконні видїли нїмецких вольнодумців домагають ся не тілько, щоби задержати дотеперішню розмірність в складї мінїстерства, але й добивають ся, щоби д-ра Мархета удержати на теперішнім становищи, що знов є зовсїм неможливе. Коли христ. суспільники вимагали від бар. Бека поруки що до додержаня условин правильної парлямент. працї і переведеня порозуміня між Нїмцями і Чехами, тодї на них N. fr. Presse накидала ся з великим завзятєм. Тепер же Bohemia не тілько удержанє д-ра Мархета вкладає бар. Бінертови яко найважнїйше домаганє нїмецких вольнодумців (vide Wahrmund!), але й далекосяглих порук що до национальних відносин в Чехах.

Христ. суспільники стояли перед тим і також тепер за парлямент. мінїстерством, бо таке мінїстерство має більшу силу і повагу, яка потрібна буде не лише для переведеня так многоважного закона як предлога про обезпеченє на старість, але потреба також пильну бачність звертати на банкове питанє і військові домагання, які тепер наново піднесуть Мадяри. Христ. суспільники так добре зорґанїзовані, що їм і урядниче мінїстерство нїчого не пошкодить, і они зуміють і в таких обставинах свої домагання піддержати. Одначе инакше справа стоїть з нїмец. вольнодумцями, котрим социял-демократи нанесуть чимало шкоди при бюрократичній системі.

Одначе обставини, як вже згадано, так складають ся, що Корона була приневолена дати бар. Бінертови поручене на той случай, колиб єму не повело ся утворити парлямент. мінїстерства. В такім случаю отже остає оден вихід — урядниче мінїстерство, але в тім містить ся і певна небезпечність, бо годї виразно витичити границю, до якої при занепадї парляментаризму у нас може посунути ся в тім напрямі правительства. Корона очивидно з огляду на поважне межинародне положенє не може допустити до того, щоби державна машина спиняла ся наслїдком внутрішних пересилень а се очивидно відібє ся на тих політичних сторонництвах, що є виновниками сих пересилень. Оден поважний нїмецкий політик висловив ся про сучасне політичне положенє, що на него бар. Бінерт робить таке вражінє, начеб він мав штилет схований в плащі. Деякі думають, що він має повновласть до можливого утвореня урядничого мінїстерства, а сей нїмецкий політик переконаний, що бар. Бінертови удїлено найдальшої повновласти ужити навіть §. 14-го а також розвязати держ. раду.

Сей нїмецкий політик запевняє, що то не є пусті слова, але що справдї парлямент зближає ся на край пропасти, наколи сторонництва заздалегідь не отямлять ся.

Alldeutsche Korresp. промовляє за удержанєм при твореню кабінету status quo без яких небудь уступок в оден або другий бік, за ухваленєм буджет. провізориї, першим читанєм закона про обезпеченє на старість, сербским торговим законом ще перед Різдвом, по Різдві за скликанєм ческого сойму з виключенєм всїх політ. справ. Для розвязки нїмецко-ческого питаня домагає ся национальної автономії і язикового закона поки що для Чех і покликаня в тій цїли 24-членного комітету вибраного зпоза сойму і держ. ради в рівнім числї з Нїмців і Чехів.

Вчера вигляди утвореня парлямент. кабінету поправили ся так, що може вже протягом нинїшного дня бар. Бінерт буде мати готову лїсту.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Предлогу про виборчу реформу вніс ґр. Андраші в середу в угорскім соймі. Право голосованя признане в сїй предлозї кождому угорскому горожанинови, що скінчив 24 роки житя і не є виключений від права голосованя з инших окремішних причин. Закон вимагає бодай однорічного засидженя в одній і тій самій громадї. Кождий виборець повинен вміти читати і писати. Виборець згаданої категоріï має оден голос, а ті, що покінчили бодай 4 кляси сер. шкіл, видїлову школу або відповідні кляси заводових шкіл, або занимають становища, що вимагають такого образованя, дальше ті, що покінчили 32 роки житя і відбули військові обовязки або знов є батькамн родин і мають хоч троє слюбних чи леґітимованих дїтий або бодай від трох лїт є заняті у того самого роботодавця в торговлї, рільництві або промислї — мають ще другий голос. Три голоси мають ті виборцї, що покінчили бодай цїлу середню або иншу рівнорядну школу, котрі займають становище, що вимагає такого самого шкільного образованя або котрі платять безпосередних податків бодай 100 К. — Голосованє є всюди явне. Після залученої статистики число виборців з трома голосами виносить 218.000; з двома гол. 896.000, між чим є 294.000 робітників; з одним голосом 1,404.000, між чим є 736.000 робітників. Неграмотні вибирають 127.000 правиборців, а між ними 68.000 робітників. Загальне число виборців виносить 2,645.000 які репрезентувати будуть 2,976.000 голосів. Число дотеперішних виборців виносило в р. 1908 — 1,116.000 виборців. До предлоги долучено широке мотивованє виключеня жінок від голосованя, установленя границї віку та введеня *плюральности*.

Відтак ґр. Андраші довшою промовою узасаднював виборчу реформу. Его промову перебивали посли демократичні немадярскі окликами, а инші посли демонстрацийно її оплескували. На внесенє Андрашого переслано предлогу до комісиї, зложеної з 31 членів.

В национальних клюбах угорского сойму до останної хвилї не думали, щоби виборча реформа, основана на плюральній системі, одержала вступну санкцию монарха, а внесене її викликало велике зачудованє. Особливо румуньскі посли сподївали ся, що цїсар під впливом громадно надсиланих телеґрам проти плюральної системи відмовить вступної санкциї. Дневник »Lupta« пише під

заголовком, „Щож дальше?“ ось які замітки: »Ми Румуни не попадаємо в зневіру. Від 2000 літ страдаємо, то потерпимо ще два десятки літ, поки дух часу не принесе нам визволення. Тепер пора, щоби наші посли поборювали на житє і смерть реформу Андрашого«.

Соціял-демократи будапештеньскі мимо заборони бурмистра відбули демонсграційний похід проти реформи. Підчас походу многих ранено, а 24 увязнено. Також лїберали і демократи будапештеньскі мають відбути віче проти плюральної системи і вислати депутацию до цїсаря.

Мінїстер-президент Векерлє був у Відні на послуханю у цїсаря і здавав справу про програму роботи сойму і біжучі питання, а також мав підчас свого побуту у Відні перевести переговори в банковій справі.

Цїсар принимав в понеділок на послуханю депутацию музулман з Босни й Герцоґовини під проводом бурмистра з Сараєва Куловича, а також членів ради міської з Сараєва, котрі прибули зложити чолобитню монарсї. На промову бурмистра відповів цїсар а сю відповідь відчитав секц. шеф Лязанї в хорватско-сербскім перекладї, що викликало велике вдоволенє серед депутациї. Цїсар розмовляв опісля майже з кождим депутатом. Відтак були обі депутациї у архікн. Франца Фердинанда, а рада міська приймала вельми гостинно прибувших до Відня депутатів.

Заграниця.

Розправа над інтерпеляциями в берлїньскім парляментї в справі розмови цїсаря Вільгельма була, як запевняє N. fr. Presse однодушною маніфестациєю парляменту проти личної політики цїсаря. Тимчасом, як звіщає Berl. Tageblatt, цїсар Вільгельм вислав знов ґратуляційну телеґраму одній гамбурскій фірмі, в котрім росийске правительство замовило 4 панцирні кораблї. Росийский амбасадор, дізнавши ся про се, відкликав замовленє, побоюючись, що Франция дізнавши ся про се, не дасть позички, бо замовленє зроблено в нїмецкій фабрицї. Так само побоюють ся, що розмова цїсарска, що мала появити ся в однім анґл. місячнику і містила обидливі вислови для анґл. короля, катол. релїґії і т. п. і наслїдком того була викуплена нїмецким амбасадором, може вийти на яву, бо зберегла ся коректа сеї статї і може дістати ся в непокликані руки.

Французско-нїмецкий спір викликаний подїями в Касаблянка в Марокку, що ледви що не довів до оружної розправи між сими державами, полагоджено, як можна було на основі останних вістий сподївати ся, мирним способом. Нїмецке правительство уступило з первісного становища і тим способом справу убито.

Про побут цїсаря Вільгельма в Шенбрунї висловлює ся Nord. Allg. Ztg, що причинив ся до скріпленя союза обох сусїдних держав і есть виразом тривкої і підставової спільности інтересів і тому дає поруку незмінної тривкости в будучинї.

Італїйский король написав відповідь на відручне письмо цїсаря в справі злуки Босни й Герцоґовини вельми сердешну і щиру, котру вручить цїсареви амбасадор Аварна. Політика Італії, сказано там, змагає до промощення дороги до цїли, яку собі витичала Австрия. Се стає важним доказом, що Італія не відскочила від тридержавного союза, як деякі дневники недавно запевняли.

Настрій воєнний в Сербії зріс знов під впливом нової воєнної промови королевича Юрія, якою відповів по поворотї з Петербурга на привіт білгородского бурмистра. „В Петербурзї дізнав я вражіня, що Росия вступить ся за нашу справу, а коли голос Росиї і инших держав нам прихильних не вистарчить, щоби стати в обороні нашого права, тодї мир буде для Сербії гірше невиносимий як війна, житє буде труднїйше, як смерть а ми не будемо питали, як сильний є ворог, лише, де він є«.

Ся найбільш войовнича з дотеперішних промов королевича викликала в Times-ї замітну оцїнку. Сей дневник вказує на те, що сею промовою може королевич наробити великих клопотів сербскому правительству. А колиб навіть она не мала поважних наслїдків, то унеможливляє навіть державам Сербії прихильним, зробити щонебудь для еї домагань. Не сумнїваємо ся, що ся промова зустріне ся з острим осудом в Петербурзї. — Отсї замітки анґл. дневника стають певним доказом, що й Анґлії вже за багато з моральним пособлюванєм Сербії.

Також Меншіков в »Новомъ Времени« вказує на се, що дуже нерозумно було би для Сербії розпочинати війну з двома державами, коли Росия має дїло з внутрішним розладом. »Не думаємо »спасати« наших братушків, що би они відтак устами чорногорского княжевича Данила виголошували тоаст на нашу погибель« (се натяк на протиросийский тоаст княжевича підчас рос.-япан. війни).

Також посланництво Новаковича не повело ся і він вернув з нїчим з Царгорода. Дневник молодотурец. комітету »Шурай Умет« зазначує, що війна з Австриєю рівнає ся самоубийству Сербії. Союз Туреччини з Росиєю, до якого дораджував Новакович, попхнув би Туреччину до війни з Австриєю, а Росия не дасть ся до сего втягнути, бо й Нїмеччина й Італія не допустилиб до сего. Тимто королевичеви і Пасичови дораджувано, щоби втихомирили ся.

Туреччина скріпляє дальше свої залоги в санджаку новобазарскім, котрому зрозить сербско-чорногорский наїзд і виступила з рішучим представленєм до сербского правительства, щоби здержало ся з нагромаджуванєм війска на границях санджаку.

В Персиї положенє внутрішне стало вельми грізне. Побоюють ся іменно, що нова вспятна політика перского шаха може довести до вельми сумних наслїдків. В урядових кругах говорять, що на случай грізнїйшого заколоту можуть вийти до Тебрісу росийскі війска. Найгіршими живлами є анархістичні збіґи росийскі з Баку.

З росийского конституційного раю.

(Конець.

З Таращаньского повіту (на Украйні) пишуть: Зовсім не цїкавлять ся селяни думою, а як і питають часом, »чи є та дума?«, то тільки »так собі«. Така байдужість селяньства до дїяльности нашого третього парляменту цїлком зрозуміла: не почуло воно від його нї одного словечка про дороге й болюче питанє — про земельку і не лишило ся в серцї селянина анї крихітки надії на те, що дума дасть землю.

Поратунку в своїй безземелї та малоземелї селяни кинули ся шукати в переселенї. Як плав пливе, повалили в далекі невідомі сибірскі краї, збуваючи за безцїнь здобуте гіркою кріваницею майно; сподіваючись хоч на чужинї спекати ся тих злиднїв, що доїли до живих печінок в дома. І нїщо не спинає селян перед жаданями кращого житя, кращої долї. Але неприятно стрічають повних рожевих мрій пересельців холодні азиятскі степи: не одній семї, знесиленій холодом та далекою дорогою, приходить ся повертати ся до рідної батьківщини. Щож чекає їх тут? — ще гірші злиднї та горюваня. Доводить ся стягатись на нове хазяйство; а чи скорож то його матимеш в такі часи, які тепер підскочили?... І клянуть сердешні нещасливу свою долю.

Повітова землеустроїтельна комісия тепер заклопотана наділенєм безземельних та малоземельних селян. Участки дають ся по 5 десятин, ба є й більш. Але лихо й з сією землею: треба зараз покласти верхів (нїби-то завдатку) за участок щось 74 р. 3 коп., а се не малий капітал для селянина. Де его взяти в сьвітї Божому, та ще в такий сутужний рік? Продати нема чого, позичити нїгде. І збувають єдину корівчину, останню свитину і усе, що тілько можна, щоб не зістати ся без земельки. Богато мусить брати в аренду, »щоб розжити ся«, як кажуть. Та як тут розживеш ся, коли за аренду давай, обробити найми, бо своєї скотинки бiг—ма, насїня купи..... Крути, не верти, а доводить ся »хапати нашийницю« (влазити в борґи).

Тягнуть ся з усїх сил селяни на той клаптик земельки, бо коли вона є, то й усе буде. Горюють тяжко... А тут, під темну пїч, вшелепають ся в комірчину злодії, заберуть, що попало; чи то збіжа, чи одежина яка; або виведуть з хлївця скотинку. Крадїжок, підпалів та усяких инш. злочинів по селах і не перечислити. Борять ся з сим лихом поки що виселенєм „порочних“ членів.

На видатки по виселеню витрачено громадами 712 руб. з копійками. Не рідко вчиняють над злодіями й самосуди. Так в с. Лїсовичах злодіїв, що попали ся в крадїжцї корови, полотна то що, водили усією громадою по селу вбраних в крадені річи, і жорстоко знущались з них. А в с. Улашівцї, отсе недавно, так »полічили« ребра злодіям, які відомі були усьому селу, що їм довело ся відвідати лїкарню, та на сьому не скінчилось Ще складено приговора про висиленє їх з села.

Певне, сими засобами не запобігти лиха і навряд чи стане спокійнїйше на селї, коли виселити оден-два десятки »порочних«. Хто скаже, що на зміну першим не зявлять ся инші та будуть провадити своє темне дїло?

Тільки просьвіта, широка загальна просьвіта на рідній мові зможе вирвати з корінєм сї болячки на народньому тїлї.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Стахія, Наркиза; римо-кат.: Станислава К. — В суботу: руско-кат.: † Косми і Даміяна; римо-кат.: Серафина.

— **З дороги до Риму** дістаємо з Лавочного отсю телеґраму від Впр. о. Винярского: „Через спізненє поїзду в Стрию о 90 мінут стратили ми полученє з угорским поїздом. Сидимо 12 годин в Лавочнім. Через те дальший плян дороги помішаний“. Поїзд, яким поїхала депутация Русинів на ювілей Сьв. Отця до Риму, виїхав зі Львова вчера вечером о 6·30. Депутация мала станути в Римі дня 14. с. м. око-

ло 3. год. по полудни. Але галицкими зелїзницями на час ніхто ще не доїхав, а спеціяльно стрийска лїнїя що до спізнень є без конкуренції. Проте не дивота, що наша депутация спізнила ся в дорозї.

— **Після концерту „Львівского Бояна“**, який сего року випав в цїлім сего слова значіню артистично, явили ся в однім орґанї дві рецензії: одна писана „нефаховим“ слухачем, друга недавним дириґентом „Бояна“. Перший не одушевляє ся ані пригарними творами Лисенка, Вахнянина, Ґріґа, Айзенгута і т. п., ані дїйсно артистичним виведенем тяжких до виконаня композиций, ані сею чудовою гармонїєю між членами »Бояна« та їх незрівнаним дириґентом п. Волошином, лише „чорними фраками, білими грудьми і шовковими панчохами“. Дивне, бо преціньо і кінь, коли почує музику, починає до такту підскакувати, а „нефаховий“ слухач і сего не потрафить. Другий рецензент віднїс ся з великим признанєм до концерту, а між замітами віднїс, що належало би скріпити мужескі хори, які, додамо мимоходом, були сильні і знамениті. Шкода, що сам рецензент не скріпив хору своєю участию. Але сего годі надіятись, бо »Боян« не має чим співакам платити.

— **В київскім укр. Науковім Товаристві** відбуло ся для 8. с. м. дванайцяте наукове загальне звіданє в салї школи М. Лисенка. На ньому прочитаний був також реферат М. Біляшівского „Порівнанє з поля штуки“. Оглядаючи західно-европейскі музеї, д. Б ляшівский знайшов там багато таких річей народного мистецтва, які мають багато спільного з виробами наших українських селян. Тільки далї за Галичиною, на Заході, всї сї річи давно вже вийшли з хатнього вживаня і заховують ся в музеях, а їх місце в житю заступили фабричні вироби. Референтови довело ся бачити в швайцарских музеях миски, що вживались там в 14, 15. та 16. столїтях і сї миски своєю формою, краскою, основними мотивами орнаменту дуже наближають ся до опошняньских виробів. Шкляні „медведики“, „баранчики“ і т. п. посуду, що вживає ся нашими селянами, по своїй формі близько нагадують вироби з венецияньского та нїмецкого дикла. Українські плахти можна рівнати до шотландскої тканини; наші килими мають багато спільного з такимиж виробами Норвежців. Ті шести- і восьми променні розетки, що попадають ся на ріжних дощаних задках українських возів, майже цїлком перенесено на дошки, якими в Швайцарії видушують сир. Референт колись розкопував Княжу гору (біля Канїва). Порівняючи ті річи, які заховують ся по европейских музеях, і які свідчать про культурне жите Европи в середніх віках, з тими річами, що викопано на Княжій горі, д. Біляшівский думає, що місцева українська культура за тих часів стояла не низше від західно-европейскої. Загальні виводи референт вважає робити ще передчасним і своїм рефератом хоче тільки звернути увагу дослїдників на цїкаві зявища і заохотити громадянство до дальших дослїдів на сьому полї. З приводу зачепленого питаня промовляли ще п-ні О. Косач, проф. М. Грушевский і О. Русов.

— **Розрухи з причини реґуляциї ріки.** Перед судом в Станиславові розпочала ся карна розправа проти 45 селян з Ясеня, які не допускали до реґуляциї ріки Лімниці, почуваючи ся покривдженими при означеню нового русла ріки. Коли робітники розпочали працю при реґуляциї Лімниці, збігли ся селяни і камінями їх прогнали. Другого дня зібрали ся селяни на нараду і мали ухвалити за нїяку цїну не допустити до реґуляциї. Потім ще два рази нападали на робітників і насильно їх проганяли. За те стануло тепер перед судом, обжаловані прокураториєю о публичне насильство і опір власти. Розправа розписана на чотири дни.

— **Сталеві шини.** На зелїзничій лїнії між Краковом а Львовом почала дирекция зелїзниць закладати сталеві шини, замість дотепершних зелїзних. Робота йде дуже звільна, бо спиняє ї частий рух поїздів на тім шляху. Протягом одного року можна буде заложити шини на 40 до 50 клм. шляху, а що з Кракова до Львова є 340 клм., тому вимінa шин на сталеві скінчить ся найскорше за 6 лїт. Тоді будуть поспішні поїзди робити на годину по 100 клм., коли тепер можуть їхати найскорше з 80-кільометровою скоростию на годину.

— **На віденьскім університеті** між студентами настали напружені відносини. Ректор університету заборонив жидівским буршам носити буршівскі відзнаки за кару, що они перші викликали в суботу галабурду. Попри жидівских студентів обрвало ся також дещо італїйским студентам. Коли они йшли в понедїлок на університет, нїмецко-народні студенти, що обсадили були рампу університету, спитали їх про народність. Колиж дізнали ся, що се Італїйцї, побили їх кроваво палицями. Депутация італїйских студентів була онодї у ректора і просила о оборону. В противнім разї італїйскі студенти загрозили, що будуть приходити на університет з револьверами.

— **Бурштин в Галичинї.** Земля наша богата в мінерали, як вуголь, сіль, віск земний, кипячка, зелїзна руда, колись було ту й золото, а також находить ся бурштин. Перед кількома роками находжено в Пасїчній і коло Солотвини багато грудок бурштину, а недавно найдено коло Делятина кавалок бурштину в виді хлїба, 21 цм. довгий, а 7 цм. високий. Провірено, що бурштин находить ся в землї здовж карпатского підгіря. Львівска політехніка має гарну збірку бурштину найденого в околицях Львова.

— **Перский гість в Варшаві.** Вчера приїхав до Варшави рідний брат перского короля, князь Саляг ед Дилєг, і замешкав в готели »Брістоль«. Князь їде просто з Тегерану, через Баку і Ростів, до Европи в дипльоматичній місиї до пануючих дворів з порученя свого брата, шаха. В Варшаві зробив собі перший відпочинок.

— **Відгуки гапоніяди.** Повірений адвокат Гапонових спадкоємців покликав ґрафа Віттого, Дурново та якогось Мануйлова-Маневича, щоб они засьвідчили, що Георгій Гапон і Фелїкс Рибницкий, на якого записані 30 тисяч карбованців грошей в „Лїоньскім кредитї“ — була та сама людина. Виявили ся в сій справі, як сповіщає „Р. Сл.“, деякі подробиці. Перед другим страйком ґр. Вітте бажав, щоб Гапон виїхав з Петербурга. Казати про се прийшов до Гапона отой Мануйлов-Маневич. Він умовив Гапона виїхати з Петербурга. Тодї Маневич звів Гапона й Дурнова на сходини. Дурново на тих сходинах дав Гапонови чистий паспортний блянкет, а Мануйлов-Маневич написав на блянкетї призвище Фелїкса Рибницкого. З сим паспортом Гапон і поїхав на варшавский дворець. Там таки Маневич передав Гапонови в пакетї 30.000 карб.

— **Виноградництво в 1908 р. на Україні.** На Поділю цїни на робочі руки стояли низькі (робітники 25—35 і 40 коп., робітниці 30 коп. на своїх харчах; за оприскуваня 40—60 коп.) Урожай в ямпольскім та ольгопольскім повітах гарний, врештї, за виїмком материкових виноградників калтского п., низче пересїчного, в материкових — кепский. В Київщинї урожай був пересїчний; продавали виноград у Черкасах по 10—12 і 15 коп. фунт. В Катеринославщинї виноград продавав ся по 5 коп.

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 2.

Чесний Пане!

Накоілисте лиха, а теперъ зновъ инакше завертаєте. Зъ тої комедиї мабуть добра не буде.

О Вашімъ першімъ листї знають далекі люде. Не дивуйтесь, єсли на таку роботу плюнуть усі прихильники нашої партиї і відцураютця всёго.—Спасибі Вамъ, що допомоглисте розстроіти цїле дїло!

Єще Вамъ заєдно шумить про сі вісти и поголоски, котрі, якъ кажете, зісталися у Васъ громадськимъ секретомъ. Гарний секретъ!

Напишіть мині лутше, котрий-то чоловікъ розсівавъ сі вісти. Мині підлого интриганта близче пізнати треба. Коли по имю не назвете, то я по конечности вірити мушу, що вони відъ Васъ повиходили. Суть бо докази, ко трі заподозрівають власне Васъ въ авторстві деякихъ небилиць. Будьте ласкаві розъяснити и закінчити цілу справу, бо мене вжъ соромъ збирає писати о такихъ пустацтвахъ о Вашої особи.

Ваша гадка о сполученню обохъ видавництвъ въ одно місячне видаванне не булабъ лихою. Однако не знаю, чи не буде за-пізно въ такихъ річахъ порозумітися. Я вжъ за два тижні могу Вамъ одвітити, на чімъ стануло; теперъ єще нічого не постановляйте.

На теперъ Вамъ лишъ слідуючі уваги засилаю:

1. Де много господинь въ хаті, тамъ и хата незаметена. Треба, щобъ одна сторона підпорядкувалась другій, а кожда в своімъ крузі ділала;

2. conditio sine qua non для хосенного ділання було би те, що бъ п. Сушкевичъ взявъ редакцию на свое имъя и тілько одинъ порозумівався зо мною, въ річахъ, вимагаючихъ дохованія неодної тайни;

3. Треба, щобъ заголовокъ Правда замінити иншимъ именемъ;

4. Щобъ видавалось місячно по 8—10 аркушівъ (ціною 5 рн) и щоби деякі статі етимологичні прийматися могли;

5. Щобъ відділомъ о исторії иншихъ Славянъ и іхъ литературі, дальше переводами деякихъ статий Костомарова, потомъ коректою и веденнемъ грона занялася Ваша громада при помочи редактора.

Єсли на сі примітки згаджаєтесь, то порозуміннє скінчене, и я до двохъ тижнівъ Вамъ донесу, чи пора зачинати нове дїло. Коли ні, то ведіть дальше Правду, а я Альманахъ видавати мушу.

На кождий спосібъ чи теперъ чи потому видаватися буде місячникъ, треба, щобъ въ річахъ исторіи и литератури Славянъ порозділювати праці поміжъ себе. Ту не треба критики або великої очитанности, але поединчі факта, якъ іхъ въ книжкахъ знайдемо.

Що до пісний, казокъ и т. д. то найлутше до насъ прислати. Тимъ діломъ занимався ту п. Лучаковський и вінъ кождого часу може, що треба, готове прислати. При тімже ми ту маємо инші видання народніхъ пісень, маємо зъ Петербурга обіцяний зборникъ Головацького— отже и ліпше можъ буде діло упорядкувати.

Впрочімъ дїлайте, якъ знаєте, а мині донесіть чимъ скорше, на чімъ Ваша рада стануло.

Вамъ щиро прихильний

О. Партицький.

2. Грудня 867.

Граматика ажъ пізніще друкуватися буде. Єще всёго не прислали назадъ. При тімъ еще много переписувати, а я лежу слабий и робити не могу.

Дуже бимъ Вамъ бувъ вдячний, коли бисте мені могли прислати 15, 16, 17, 18 и 19 число Галичанина (відъ Слова).

(Дальше буде).

фунт. В Херсонщинї урожай не скрізь був однаковий; краще всього він був у тираспольскім п., гірше в одескім, а в херсоньскім, хоча вродило небагато, але добре. Ціни стояли 1·60 карб. до 3 карб. за пуд.

— **Дим з тютюну — дезінфекцийним средством.** Др. Арнольд дійшов по повгих дослїдах, що дим з кождого рода тютюну убиває в устах бацилї дифтериту і инші бацилї і бактериї. На тиф дїлає убийчо також дим сїна. Бацилї холєри гинуть також від тютюневого диму. Антісептичне дїланє диму титюну походить з формальгедиту, який витворює ся в малій скількости при куреню тютюну.

— **Чума.** З Лїсбони доносять, що на острові Терцейра (Азори) вибухла чума. На 59 випадків чуми було 41 смертельних.

— **Гріб сьмільчака.** Капітан даньского корабля „Юґа“ доносить до Копенгаґи, що капітан американьского пароплава „Пельоп“ в подорожи по Лябрадорі найшов в печері хрест зі звичайного дерева з написом „Андре“, а під хрестом мощі і пачку паперів. Що стало ся з товаришами Андрого, який вибрав ся був бальоном до північного бігуна, не знати. Може з найдених паперів вияснить ся доля сьмільчаків.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Стрию.**

В пятницю 13. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого. Гостинний виступ Шляфенберґа.

— **Концерт львівского „Сокола“.** В неділю дня 15. с. м. львівский „Сокіл“ уряджує у власній салї музикально-вокальний вечір з руховими вправами при ласкавій участи п. Гната Хоткевича, знаного бандуриста, п. В. Козака і академ. хору „Бандурист“. Білєти вступу на крісла по 1.60, 1.20 і 1 К можна вже набувати в „Сокільскім Базари“. Початок концерту о 6 год.

— **Іменованя і перенесеня.** Мінїстер справ внутрішних покликав секретаря намісництва д-ра Брон. Квятковского і комісаря повіт. д-ра Стеф. Слєнка до служби в мінїстерстві справ внутрішних. — Намісник перенїс концепіста санїтарного д-ра Петра Яроцкого з Турки до Сокаля а асистента санїтарного д-ра Як. Крока з Кракова до Турки. — Намісник покликав д-ра Ів. Гупку властителя більшої посїлости і посла на сойм краєв., на члена гал краєв. комісиї для рентових осель.

— **Руске Товариство педаґоґічне у Львові** перенесло свою канцелярию з улицї Сикстуской на ул. Вірменьску ч. 2. (там де філія бурси) на І. пов., куди всякі письма до Товариства належить адресувати.

Посмертні † оповістки.

— **Мария Вацївна,** народна учителька, донька бл. п. пароха у Лужку горішнім, упокоїла ся дня 5. с. м. в 23. р. житя. Покійна відзначала ся гарними чеснотами душі і щирою любовю до народа, для котрого працювала з повним пожертвованєм. В. ї. п.!

Телєґрами

з дня 12. листопада.

Будапешт. Проти проєкту виборчої реформи ґр. Андрашого виступають рішучо посли національні, лївиця і сторонництво 1848 р Независимцї заняли вижидаюче становище.

Мадрит. Зачувати, що цїсар Вільгельм стріне ся в лютім 1909 р. з іспаньским королем Альфонсом в Віґо.

Білґород. Наслїдник престола Юрій має поїхати в найблизших днях до Царгорода.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 2. до 8. листопада 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·75—11·10 К
Жито	8·90— 9 30 К
Ячмінь броварняний	7·50— 8·25 К
Ячмінь на пашу	7·00— 7·50 К
Овес	6·90— 7·25 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	8·00—10·50 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	6·50— 7·00 К
Конюшина червона	55·00—65·00 К
Конюшина біла	37·00—50·00 К
Конюшина шведска	65 00—75·00 К
Тимотка	00·00—00 00 К
Ріпак зимовий	14·00—14·25 К
Насїнє конопл.	9·75—10 00 К
Хміль	37·00—45·00 К
Насїнє льняне	9·75—10·00 К
Льнянка	10 00—10·25 К

Молода вдовиця з священичої родини прийме місце до заряду дому. Зголошеня: **І. С. Д. Стрий**, poste rest. (2—2)

Нездоровий жолудок не стерпить нїчого

а наслїдком того є: брак апетиту, біль жолудка, млоєнє, забуреня при травленю, біль голови і т. п. Певну поміч проти того подають

КАЙЗЕР'А

Pfeffermünz-Camarellen

Лїкарско випробовані!

Оживляюче дїлаюче і помагаюче до травленя та скріпленя жолудка средство.

Пакет 20 і 40 сотиків

у всїх аптиках і дроґуериях.

Дентист

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Нові книжки!

Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Музи“ ч. 3.) стор. 130, ціна 2·50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Dorycki krużganek, opowiadania z ukraińskiego, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, ціна 2·50 К.

СИДІР ТВЕРДОХЛІБ: В сьвічаді плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1·60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

Засіданє з дня 30. жовтня 1908.

Чернівцї, 1873, 16. сїчня. Ізидор Воробкевич до Олекс. Барв-ого.

СПІШІТЬ СЯ
і закладайте фабрики
ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК
бо в котрій громадї нема ще тої фабрики, то там заложить Видїл повітовий свою.

А тогди так гарний заробок пійде в паньскі кишенї, бо знайте, що виріб цементових дахівок приносить річно найменше 3.000 К чистого зиску. Видїли повітові вже позакладали свої фабрики в дуже богато громадах Тернопільщини, Городенщини і много инших повітах. Тож спішіть ся до дїла, бо за кілька днїв вже буде запізно а тогди будете жалувати.

Хто схоче заложити собі ФАБРИКУ ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК, най напише до найбільшої руской фірми Торговельно-Господарского Дому Стефана КОВЦУНЯКА в Коломиї, а звідти єму щиро порадять. Адреса така:

Торговельно-Господарский Дім
СТЕФАН КОВЦУНЯК в Коломиї.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні,** з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за виданнє Семен Ґорук

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 250. Львів, субота дня 1. (14.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Критика чи плюгавленє?

(△) Заяви, які появляють ся в „Руслані“ і в »Ниві« надсилані з ріжних деканатів всїх трех епархій нашого краю проти безпримірних і в культурнім сьвітї небувалих напастий не Є. Ексц. Митрополита Шептицкого, як і на наших Владик особливож з нагоди статї »Дїла« в ч. 182 п. з. Ad majorem Poloniae gloriam, викликали в редакциї сего дневника велике роздратованє. Редакция намагає ся сим заявам відказати всякого значіня і ваги і таким легковаженєм перед рускою суспільностю показати свою силу, одначе та бадьорість редакциї така штучна, що при всїм тім намаганю до злегковаженя починів нашого духовеньства появляє ся в кождій стрічці статї п. з. »Наше становище« в ч. 255. лютість і роздратованє, котре сьвідчить, що цїла акция руского духовеньства викликана напастями „Дїла“ є для него вельми немила. І тут знов перед очима редакциї виринає мара клерикальної партиї, перед котрою редакция так тремтить, бо очивидно тільки собі присвоює монополь заступати справи руского народу і в его імени промовляти.

Змаганя руского духовеньства до народної працї, орґанїзациї і просьвіти називає »Дїло« психопатичними обявами, чудує ся тому, що руске духовеньство своїть на сторожі Христової віри і Церкви, що есть его найсьвятїйшим обовязком. А коли духовеньство боронить ся перед безнастанними напастями »Дїла« і радикальних часописий, приличним способом, то се в очах »Дїла« значить, що оно „не лишає на дїяльности сторонництва (народн. демокр.) сухої нитки“. А при тім позволяє собі »Дїло« таких несмачних висловів, начеб погана его статя »Ad majorem Poloniae gloriam« »стала справдїшним п и р о м« для духовеньства, мовби »оно просто розкошувало ся нею«.

Треба справдї стратити здорові глузди і здоровий смак, щоби рускому духовеньству таке підсувати. Згадана статя »Дїла« може викликати хиба найкрайнїйше обуреня і огидливість, а розкошувати ся нею і так пирувати можуть хиба такі люди, що заправляли ся до редакторства по всяких Monitor-ах і тим подібних виданях і затратили почуте приличности і етики.

Редакция »Дїла« запевняє, що Є. Е. Митрополит одержав д о с т а т о ч н у с а т и с ф а к ц и ю заявою Видавничої Спілки, що статя „Ad majorem Poloniae gloriam“ була особистою виявою п. Л. Цегельского. Алеж зараз в слїдуючій статї mutatis mutandis переповіджено в »Дїлї« майже ті самі обиди, а головний терер редактор »Дїла« п. М. Лозиньский крім того перевїс всї ті погані напасти на Митрополита до київскої „Ради“, щоби й в широкім сьвітї розповсюдити всї ті безосновні напасти. Є се характеристичною прикметою редакциї »Дїла« не лише в справах духовних, але навіть в полїт. справах і то в справах в л а с н о ї п а р т и ї, одною рукою в „Дїлї“ писати так, а опісля другою деинде вести на власну руку полїтику, якої в такій мірі не можна провадити в „Дїлї“. Досить згадати про оцїнку полїтики парлям. послів в „Літер. Вістнику“ і оцїнку полїтики д-ра Олесницкого і д-ра Костя Левицкого, котрим закидає ся спроневірене нар. дем. принципам в „Радї“ з пера п. М. Лозиньского!

Редакция „Дїла“ застерігає собі право критики і так само що до обіжника Митрополита, котрий на его погляд має і г р о м а д я н ь с к е значінє. Критика здорова і предметова є потрібна і хосенна, але коли редакция „Дїла“ думає, що статя „Ad majorem Poloniae gloriam“ б у л а к р и т и к о ю обіжника, то дуже помиляє ся і доказує, що не має понятя о к р и т и ц ї. Відсилаємо редакцию „Дїла“ до статї жидівского орґану N. fr. Presse, яку она свого часу написала з нагоди енцикліки Сьв. Отця про модернїзм. Отже нехай редактори „Дїла“, котрі хотять бути представниками опінії руского народу а також руского духовеньства, навчать ся приличности бодай з жидівского дневника, котрий нїколи не помістив би подібного памфлету на князя Церкви, як се зробив дневник, що хоче бути християньским, а викручує ся таким школярским викрутом, що хрестик на машинї зломив ся!

З нагоди напасти „Дїла“
на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

З Заліщик пишуть нам:

Дня 5. жовтня с. р. відбув ся в Заліщиках собор деканальний. На соборі запали одноголосно отсї рішеня:

І. Зібрані на соборі деканальнім сьвященики пятнують напасть »Дїла« на Високодостойну особу Їх Ексцеленциї Митрополита, пятнують яко брутальну злобу і заявляють повне до Них довіре, синівску преданність і щире признанє за Їх неутомимі труди для слави Церкви, піднесеня нашого обряду і добра народу. При тім ухвалено вислати до Їх Ексцеленциї Митрополита телеґраму з висловленєм повисших чувств і підписами усїх присутних.

ІІ. Зібрані на соборі деканальнім сьвященики протестують против антицерковних і антикатолицких напрямів проголошуваних нашими часописями.

ІІІ. Зібрані на соборі деканальнім сьвященики нац.-дем. партиї у виду ширячого ся руху лїберально-радикального Церкві ворожого, а нашій суспільности вельми небезпечного, рішили віднестись до заряду повітової орґанїзациї полїтичної з слїдуючими жаданями:

1) щоби орґанїзация повітова осудила публично рух лїберальний-індеферентний і радикальний, проявляючий ся у нашій суспільности і заявила, що стоїть і твердо стояти ме на ґрунтї християньско-католицкім;

2) щоби орґанїзация повітова віднеслась до всїх редакций наших часописий, запротестувала проти лїберально - радикального напряму ними проголошуваного і против уличних напастий на Достойників нашої Церкви, взиваючи, щоби на будуче в квестиях релїґійно-церковних не проголошували поглядів масоньско-жидівских дневників, але щоби писали в дусї церковно-католицкім, або не забирали в тих справах цїлковито голосу;

3) щоби орґанїзация повітова а зглядно Видїл повітової філії „Просьвіти“ візвав місцеві Видїли своїх читалень, щоби по читальнях не принимано брошур і часописий радикальних і социялїстичних, та щоби люстратор читалень „Просьвіти“ при нагоді люстрациї поучував членів читальнї про небезпечність того рода писем для нашої суспільности і що для них у читальнях „Просьвіти“ місця бути не повинно.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Н а д ї ї н а п а р л я м е н т а р н е м і н ї с т е р с т в о були під впливом всяких трудностий розвіяли ся і здавало ся, що треба буде хватити ся звичайного в Австриї способу, урядничого мінїст. Одначе полїпшили ся вигляди на парляментарне або коалїцийне мінїстерство, за яким рішучо промовляють христ. суспільники, котрі на творене нового кабінету мають великий вплив. Окрім парляментарного мінїстерства домагають ся христ. суспільники, котрі безнастанно нараджують ся над сучасним пересиленем, щоби в складї нового мінїстерства була переведена коалїцийна ідея і щоби заздалегідь довести до порозуміня між Нїмцями і Чехами і тим способом обезпечити можливість успішної роботи законодатної в держ. радї. Мимо могутного впливу, який они собі здобули на внутрішню полїтику австрийску, вдоволяють

ся лише двома теками а вимагають лише, щоби се були два економічно важні мінїстерскі портфелї.

В останній хвилї також нїмецкі вільнодумцї зрозуміли шкідливість для їх справ урядничого мінїстерства і ухвалили також резолюцию, котрою взивають бар. Бінерта до утвореня парлямент. мінїстерства. Можливість утвореня коалїційного мінїстерства зависима одначе від зближеня і порозуміня між Нїмцями а Чехами, а се зустрічає деякі трудности. Чехи домагають ся конечно, щоби П р а ш е к став мінїстром рільництва, бо до иншого ресорту він не надає ся, а сему знов противлять ся рішучо нїмецкі хлібороби, котрі радіб там бачити Ш р а й н е р а. Бар. Бінерт дуже довго переспрaвляв з Чехами і довів до певного зближеня з Нїмцями, але не повело ся ще осягнути повного порозуміня. Вчера мала бути знов парлямент. комісия ческ. клюбу у бар. Бінерта, щоби почути его відповідь на поставлені нею домаганя і від сего буде зависиме вступленє Чехів до нового кабінету. Наслїдком того проволїкає ся утвореня нового кабінету, а тимчасом цїсар настає рішучо на скору полагоду пересиленя з огляду на межинародне непевне положенє. Тимто і рада державна не збере ся, як спершу думали, 17. с. м. або 20, але як др. Вайскірхнер висловив ся, імовірно аж 24 с. м.

Провідник христ. сусп. Словінців др. Ш у с т е р ш і ч в розмові з редактором Slav. Corr. після конференциї з бар. Бінертом заявив, що вигляди на утвореня коалїційного кабінету вельми некористні і що імовірно скінчить ся на зложеню урядничого мінїстерства, котре ще перед новим роком розвязалоб держ. раду. Редакция Slav. Corr. звіщає, що обидва південно слав. клюби зближили ся з собою, так, що в держ. раді будуть імовірно поступати однодушно.

В у г о р с к і м с о й м і вніс др. Векерле предлогу про злуку Б о с н и й Г е р ц о ґ о в и н и, котру відіслано до комісиї, а відтак референт предложив буджет на 1909 р.

Справа в и б о р ч о ї р е ф о р м и перейде тепер до комісиї, питанє лише, коли она буде вибрана і коли розпічне роботу. Запевняють, що Корона напирає на ґр. Андрашого, щоби як найскорше ся справа була ухвалена і тому комісия має ще в листопадї зібрати ся, але коли скінчить свою роботу, се велике питанє. Сойм ледво чи перед весною буде міг розпочати обради над виборчим законом зовсїм на ново переробленим. В клюбі независимців на запитанє ґр. Батиянього заявив ґр. Андраші, що між виборчим законом і новим подїлом округів есть iunctim.

Социяльна демокрация угорска має розпочати загальний страйк проти плюральности виборчої реформи.

Телеґр. кореспонд. бюро австрийске заперечує розсїваним вістям, начеб від сербскої і чорногорскої границї напали ватаги добровольців на Босну, начеб з авст. війска здезертували жовнїри і начеб одного австр. жовнїра застрілено. Так само не вірна вість, начеб сербского сьвященика увязнено в Ґацку з закидом зради державної, позаяк мав розкинути манїфест до Сербів, щоби на Герцоґовину наїхали і там викликали повстанє.

Заграница.

Н о в о ю с е с и є ю р о с и й с к о ї д у м и не дуже то цїкавить ся росийска суспільність, але зате Холмщани сподївають ся, що теперішня дума переведе відокремленє Холмщини. Про сю справу пише В. Косоноцкий в »Радї« ось що:

„Всї партиї, до яких належать Холмщаки від істинно-русских до крайніх лївих сходить ся на думцї, що Холмщину безотмінно треба виділити з Царства Польского, яко країну, що нїчого спільного з Польщею не має З другого боку Поляки-народовцї всїма силами противлять ся такому відокремленю Холмщини, маючи за частину свою її землї, за свій »неотъемленый членъ«, як висловив ся ґр. Тишкевич. Богато паперу списали, богато часу стратили, обговорюючи се питанє, а і досї его не порішили. І як можна було погодитись, коли Поляки нїнащо не хотять згодитись з тим, що Холмщина є частиною Украіни, що Холмщаки, то Українцї. Коли народовцям рекомендують заглянути в історию Холмщини, вони кажуть, що істория не має нїякого значіня для национального питаня: як що історично розглядати национальність, кажуть вони, то мусимо прийти до переконаня, що ми всї які небудь варяги, чи половцї, через те на їх думку історичні докази того, що Холмщина нїколи не була Польщею, треба відкинути геть. Колиж доводили їм, що і тепер в Холмщинї більшість селян говорить по українському, що звичаї їх зовсїм не подібні на польскі, що наречіе, одежа Холмщан нїчого спільного з „конфедераткою“ не має, то на се пани-народовцї відмовляють, що українська мова — се мішанина польскої з московскою, що ся мова зявилась наслїдком панованя Московщини і т. и.«

Так само відказують польскі народовцї всякої ваги конґресам, виволїкають трудности з кодексом заведеним там ще цїсарем Наполеоном і з календаром. На останку бачить В. Косоноцкий лише такий вихід:

»Після всього, що було сказано, ясно, що доводи, котрі приводять народовцї проти відокремленя Холмщини, не видержують нїякої критики; сими доводами они хотять тільки залякати та одурити наше та росийске громадянство. Посли повинні мати се на увазї і в свій час рішучо виступити оборонцями відокремленя, котре зеднає Холмщаків з Україною, додасть їм сили для боротьби з польщиною і раз на все віддїлить українські землї від польских. Давно, дуже давно, треба було се зробити; колиж ранїйш сього не зроблено, то тепер настав час. Всї народні заступники, як один чоловік, повинні встати на оборону сьвятого дїла, добре памятаючи, що на них з надїєю дивлять ся чотириста тисяч Холмщан. Поки они могли — боронились сами; тепер они обезсилїли, і треба, конечно треба, їм помогти«.

Одначе ми думаємо, що самим відокремленєм Холмщини від Польщі ще не буде обезпечена Холмщина, бо тодї почне ся єї насильне московщенє і православлюванє. Треба, щоби народні заступники подбали про народні школи з українською мовою і про привернене унії, а тодї Холмщани не будуть з православія переходити на латиньство.

Що відокремленєм самим Холмщини не збереглась би укр. руска народність, що она пішлаб на поталу московщеню, на се сам В. Косоноцкий наводить докази в тійже »Радї«. Ось що пише він о з. „Як просьвіщають селян в Холмщинї“:

„Давно я хотїв подїлити ся з читачами »Ради« своїми думками про „літературу“, яку розповсюджують наші „народолюбцї“ серед темного люду Холмщини. „Народолюбцями“ називають себе у нас оо. протоереї з Московщини, котрі прийшли до нас щоб, мовляв, „предотвратить-полонизацію этого несчастнаго уголка Россіи“, та перевертні-Українцї, котрі відцурались своєї рідної прадїдівскої мови, щоб „показати Полякамъ все величіе русской рѣчи“. Отсї народолюбцї порішили ширити свої ідеї печатаним словом; з тою цїлю заснували вони у Холмі ґазету для народа »Холмскій Народный Листокъ«, котрий виходить два рази на місяць, і статї в ньому печатають ся на московскій та українській мові. Як се стало ся, що в такій »истинно-русской« ґазетї допустили »украинофильство«, про се багато можна булоб написати, і я коли-небудь докладно розберу се питанє; тепер же скажу тільки, що українську мову було допущено тільки »временно, для постепеннаго ознакомленія народа съ литературнымъ общерусскимъ языкомъ« та при умові, що по українському буде печататись тільки половина ґазети. Якби там не було ґазета виходить, і я хочу познакомити читачів „Ради“ з її змістом.

Поперед усього скажу, що редактором ґазети назначили спочатку сьвященика Захарчука, голову »холмского союза русскаго народа«, а потім архимандрита Діонізія, члена тогож таки союзу.

Дальше наводить В. Косоноцкий, якими статями годують сї редактори своїх читачів та що їх більша половина, а друга половина присьвячена істинно-русским питаням: »Георгій-Побідоносець — голова союзу русского народу“, „Хто наш ворог“ (про жидів), „Колода“ (лають католиків та їх ксьондзів) та ин. В останніх часах почали печататись „сны“ сьвященика З, в яких він описує, як єго брали живцем на небо, що він там бачив, як плачуть ангели за „ополяченными“ Русинами і т. инше“.

„Менї здаєть ся, що із того матеряду, який я тут привів, ясно, що дають нашому бідному темному Холмщаку читати „народолюбцї“. Але добре кажуть, що нема зла без добра: така писанина все більш одвертає селян од союзників, і можна сподїнатись, що скоро „Листок“ будуть читати тільки сам редактор та єго співробітники! Треба булоб скористуватись тим, та заложити тут яку-небудь українську ґазету для селян-холмщаків, в котрій обговорювали сяб наші місцеві інтереси, та всї боять ся, щоб з ними не сталось так, як з д. Сполїтаком, що почав було видавати ґазету „Буг“, а тепер висланий з Холмщини, яко „вредный элементъ!“

Отсе, що тут розказує д. В. Косоноцкий, стає певним доказом, що Холмщинї і »відтіля горяче і відсіля болюче«, а тому треба довести інтелїґенцию українську до сьвідомости народної, щоби взяла ся за справдешню просьвіту.

В справі р о з м о в и ц ї с а р я В і л ь ґ е л ь м а, як ми вже згадували, внесено в нїмецкім парляменті інтерпеляциї, над котрими розведено розправу. До сеї розправи привязували політичні круги незвичайно велику вагу, а чимчасом з великої хмари упав малий дощ. Независиме нїмецке дневникарство зазначує, що ся розправа не здїйснила покладаних на ню надїй навіть в найменших розмірах. Парлямент не здобув ся на рішуче зазначенє своїх прав і оборону державних інтересів, висловив кн. Більову посередньо довіре, а при тім надію, що цїсар буде в будучинї поступати обережнїйше. Нема отже причини, щоби канцлер ішов у відставку, бо побачив, що нема єму чого лякати ся парляменту.

А н ґ л і й с к и й п р е з и д е н т м і н і с т р і в А с к і т виголосив на бенкетї льондоньскої радниці (Guildhall) традицийну промову, в котрій висловив надію, що мир буде удержаний, а народогосподарске пригноблене, яке тепер під грозою війни проявидо ся, не потривае довго. В Туреччинї відбув ся незвичайний у всесьвітовій істориї переворот. Змінa берлїньского договору вимагає згоди всїх держав на нїм підписаних а також Туреччини. Анґлія не була зовсім противна безпосереднім переговорам Туреччини з Австриєю і Болгариєю. Мінїстер-

президент висловив свою радість, що розмова з Ізвольским виказала згоду Анґлії з Росиєю в орієнтальнім питаню Положенє в Персиї стало вельми грізне. Але Росия в трудних обставинах показує велике уміркованє. Згадавши про взаємини Анґлії з Німеччиною, зазначив він, що цїсар Вільгельм підчас вторішнього побуту в Анґлії заявив з притиском, що він вважає цїлию своєї политики удержанє мира в Европі і добрих взаємин між Німеччиною і Анґлією. Сей напрям панує також в Анґлії. Взагалї цїла промова вилине на успокоєнє і стане також доказом, що Анґлія не змагає до відокремленя Німеччини.

Французске правительство недавно подало Сербії раду, щоби ит хомирила ся. Сї ради повторило недавно французске правительство а до того прилучили ся також представники инших держав.

Напір держав був тим більше потрібний, бо Сербія вже від довшого часу робить широкі приготовленя воєнні, не згадуючи вже про орґанізованє оружних ватаг для викликання повстаня в Босні і про підбурюючі промови високо поставлених личностий. На се поступованє звернуло австр. правительство бачність держав при згаданій нагоді і висловило конечність, щоби представники держав в Білгородї в інтересї удержаня мира занимали те саме становище, як доси. Австро-Угорщина однак сама не робила в Сербії нїякого представленя в тій справі. До N. W. Tagblatt-у звіщають з Парижа, що австр. амбасадор висловив франц. правительству подяку за інтервенцию в Сербії. Одначе Сербія не послухала сих приятельских рад Франциї, бо збільшила в четверо своє військо, коли тимчасом Австрия на границї Босни й Герцоґовини скріпила лише кордон жандармериї. Також амбасадори австро-угорскі в Берлїні, Льондонї, Петербурзї і Римі жалували ся на скріпленє сербскої армії.

Сербска рада мінїстрів одержала справозданє сербского мінїстерства загран справ про висліґ єго поїздки до Парижа. Французке правительство і комісия парляменту французского приняли вельми привітливо сербского висланника, але дорадживали сербскому правительству великого уміркованя і обминати всякої провокациї.

Заколот в Персиї може дійти до вельми сумного висліду. Перский шах відкликав надане конституциї, як се перед місяцем предвиджував дописуватель Times-a, і то вчинив в столицї Персиї з цїлим східним церемонїялом. Дипльомати віднесли ся до сего зовсїм спокійно, але анґлїйский і росийский посли відбули нараду і звернули ся до шаха з домаганєм, щоби привернув парляментаризм, бо побоюють ся, що знесенє конституциї викличе грізні події в Персиї. Тегеран переповнений військом, а до Тебрісу висилають також значну часть війска з 12-ма пушками.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: † Косми і Даміяна; римо-кат.: Серафина. — В неділю: руско-кат.: Акиндина; римо-кат.: Леопольда.

— **Женьска семінария учительска** і виділова школа ім. Шевченка, удержувані Руским Товариством педаґоґічним устроюють ві второк дня 17. листопада о годинї 11-тій рано в великій салї „Народного Дому“ ювілейний концерт в честь Єго Сьвятости Папи Пія X.

— **Памяти пок. В. Антоновича** присьвятила київска „Просьвіта“ літературно-музично-вокальний вечір, який відбув ся дня 9. с. м. в народній авдиториї. На сценї серед зелені і цьвітів уставлено пречудовий портрет небіжчика, представляючий, як він сидить в своїм робітнім кабінетї і через побільшаюче шкло розглядає якусь старинну монету. Про житє і дїяльність Вол. Антоновича розказав д. Матушевский у відчитї. Найінтереснїйшою точкою програми був жалібний марш на спомин Антоновича, написаний і виконаний М. Лисенком. Між иншими виступив також п. О. Мишуга, якого публика витала дуже щиро. Кобзар Іван Кучеренко відспівав дві думи з супроводом бандури і дуже подобав ся публицї. Сей перший черговий вечір київскої „Просьвіти“ — як зазначує „Рада“ — зовсїм удав ся, як що до артистичного боку так і материяльно.

— **Сьвяточне отвореня** рускої ґімназиї у Вижницї відбуде ся дня 21. с. м. На сьвято отвореня прибудуть буковиньскі рускі посли до держ. ради і соймові,

— **Видїл Товариства св. Ап. Петра** епархії станиславівскої наділив з приходів року 1907: а) запомогами зворотними: церков в Хлопівцї квотою 700 К, по 500 К церкви в Шидлівцях, Делятинї, Кропивници прилуч. до Іспаса, Звенигородї прилуч. до Зеленої і каплицю в Кичері прилуч. до Глїбоки, а по 200 К церкви в Миливцях і Пшеничниках; б) запомогами безворотними по 400 К церкви в Вашківцях і Цїняві, а по 200 К церкви в Печерній прилуч. до Жежави, Боянчуку прилуч. до Погорилівки, Королівцї прилуч. до Корнича, Пшеничниках, Потічку прилуч. до Снятина і каплицю в Давидах-Зруб прилуч. до Сторожинця. З Видїлу Тов-а св. Ап. Петра в Станиславові дня 11. листопада 1908: *о. І. Литвинович*, предсїдатель, *Керницкий*, касиер.

— **Концерт кобзарский в Гуляйполї.** До Гуляйполя (Катеринославщина) загостив кобзар Ткаченко. Українцї заворушились, зацїкавились. Адмінїстрация згодилась дати волосний будинок, в якому й відбув ся концерт 13. жовтня. Слухачів було повно; богатьом довело ся вистоювати біля зачинених дверий, бо на всїх не вистачило місця. З початку концерта членом запорожскої „Просьвіти“ д. Дзябенком було розказано історию кобзи, а також про ту роль, яку відограли кобзарі в минувшинї Україні. Додавались відповідні пояснення й до дум та пісень. Кобзар був зодягнений в запорожске вбраня. Під мягкі, гармонїйні звуки кобзи залунав тихий, алеж приятний голос Ткаченка. Журливі думи зачарували слухачів, які витали кобзаря гучними оплесками. Велике вражінє справили: дума „Про Морозенка“, пісня „Побратав ся сокіл“ та инші. Деякі з слухачів плакали. Кілька пісень було виконано в супроводї другої кобзи, на якій грав д. Дзябенко. Взагалї слухачі були дуже задоволені з концерта й вдячні шановним кобзарям. Шкода, що було мало селян на концертї. („Рада“)

— **Бл. п. сьвяте „Ъ“.** Кацапи з „Друґа“ зробили похорон „твердому знакови“, за яким так побиває ся „Русское Слово“ і „Ґалїчанїн“ та морочать ним голову затуманеним мужикам. Отсе в шафцї общ. „Другъ“ на львівскім університетї читаємо буквально отсю оповістку: „Общее собраніе членов „Друга“ состоится в воскресеніе 15 нояб. н. ст. в читалкѣ библ. народного дома. Начало 9. часов утра“. Щож на се „Ґалїчанїн“?

— **Практика адвок. кандидатів в судї.** Мінїстерство судівництва доручило вчера президиї парляменту проект закона, яким зміняє ся приписи що до однорічної судової практики адвокатских кандидатів. Після сего проекту практика відбувала би ся шість місяців при судї повітовім а шість місяців при судї кра-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 3.

Чесний Пане!

Відсилаю два томи Новосільского. Не гнівайтеся за довгу проволоку, не черезъ мене сталась.

Федьковичъ розгнівався на правду Каже щобъ его фотографиї не роспродувати, а, хто взявъ, щобъ назадъ звернувъ до Тернополя, Відступаючи разъ на всегда відъ всякого літературнёго ділання, прошу Васъ, позбирати фотографиї назадъ а собі впростъ у Федьковича замовити; я до нічого більше втиркатися не хочу.

Орудованнє „фондомъ“ доведу ажъ до упорядкованя рахунківъ, особливо зъ фотографиями. Теперъ будьте ласкаві замістити слідуючий списъ жертвуючихъ:

Т. Шанковський 50 кр., Иванъ Гошовський 50 кр., Иванъ Сяноцький 50 кр., Невідомий 50 кр., Николай Кадайський 50 кр., Теофиль Руденський 50 кр., Остапъ Терлецький 50 кр., Луппінський 50 кр., Слюсарчукъ 50 кр., Заклінський 50 кр., Олександеръ Терлецький 50 кр., Кумановський 50 кр., Стеблецький 50 кр., Левицький 50 кр., Олекса Слюсарчукъ 50 кр., Соловка 50 кр., Чаплинський 40 кр., Любовичъ 40 кр., Омелянъ Волянський 40 кр., Пацлавський 40 кр., Богданъ Пюрко 40 кр., Левицький 40 кр., Рущицький 40 кр., Балько 40 кр., Лагодинський 40 кр., Скоморовський 30 кр., Мелешкевичъ 40 кр., Навроцький 40 кр. — Зъ розпродажи першого випуску поезий Федьковича вплинула 8 рн. 20 кр., разомъ отже 20 рн. 90 кр. а. в.

Дочисливши до того etc...

Єще разъ прошу Васъ закінчити зъ фотографиями Федьковича. Громада Ваша нехай, коли хоче, запише впростъ зъ Путилова.

Вамъ щире приклонний

О. Партицький.

9/12 867.

Ч. 4.

Чесний Пане!

Нині получивъ я відъ Васъ письмо, и заравъ одвітую.

Що-до 1) Я керми народнёї справи провадити не могу, бо заедно слабий а умислова робота мині на довгий часъ заборонена. Однако, коли на мене уповаєте, то доложу всякого постороннього старунку, щобъ наша справа розвивалась якъ найлучше. Надіюся, що результатъ моёго ділання вийде усімъ намъ на хосенъ.

2) Редакцию здайте доконче на старшого чоловіка. Єсть тамъ п. Коссакъ, дръ Сушкевичъ и т. д. Я гадаю, що редакторомъ мігъ би бути навіть такий чоловікъ, що мешкає по за Львовомъ. Те желанне не виходить відъ мене одного, але есть випливомъ дозрільшихъ головъ. Старайтесь доконче уладнати сю справу добре, а побачите, що незаведетесь опісля.

3) Заголовокъ Правда нехай буде задержаний. Въ тімъ духу одвітили мині и съ иншої сторони.

4) Що-до форми, то відкликую мою давніщу гадку. Не може бути місячне виданнє, але конечно що-недільне. Въ тімъ духу поговоріть съ громадою, и донесіть, що власне той пунктъ становить conditio sine qua non. Що неділі мусило-бъ виходити найменше 1½ (півтора) аркушівъ печатнихъ.

Що-до пренумерати и гумористичнёї прилоги то вже Ваше діло. Ліпше однако було би гумористичню прилогу видавати квартально, а то инакше дуже розстрілитця наша робота.

5) Вашу працю не обмежайте на висказані Вами річи. Одділъ славянський що-до исторні и литературы есть надмірно важний для нашої публики, а одділъ той найлучше въ Львові опрацювати дасться. Може бъ и п. Целевичъ піднявся тої роботи.

(Дальше буде).

свім. На випадок більшого занятя, належить ся адвок. кандидатам в часі їх практики судової грошеве відшкодованє.

— **Охорона молодїжи**. Київский ґенерал-ґубернатор видав ось який розпорядок: 1) Забороняє ся продавати спіритуєові напитки усїм малолїтним і зосібна усїм без виїмки ученикам низших та середних шкіл. 2) Забороняє ся пускати в шантани, ресторани, пивні, білярдні, театральні й циркові буфети, молочарнї та каварнї малолїток і учеників низших та середних шкіл. (Замітка: Правило се не дотикає ся зелїзничих та пароходних буфетів і по сих буфетах підчас їзди не забороняє ся користувати ся стравою). 3) Забороняє ся пускати в театри на вистави фарсу й оперетки та в ілюзиони й кінематоґрафи учеників низших та середних шкіл. (Замітка: Осей пункт не дотикає ся тих кінематоґрафів, в які ходити дозволить шкільне начальство). 4) Забороняє ся виставляти на виду, продавати чи й дурно роздавати малолїткам і всїм ученикам низших та середних шкіл порноґрафічні малюнки і такіж лїтературні твори. 5) Забороняє ся носити шкільні унїформи тим ученикам чи ученицям, що вже не вчать ся в школах. 6) Винуваті проти сеї обовязкової постанови властителї ресторанів, буфетів, реньскових льохів то що, антрепреньори театрів, шантанів, ілюзионів, кінематоґрафів, власники книгарень і инших маґазинів, торговцї друкованими творами й картками в рознос та й всї, що неправильно ходять в студентских унїформах — каратимуть ся в адмінїстративному порядку карою до 500 карб., або арештом до 3-х місяцїв. — Обовязкова ся постанова входить в силу з того дня, як її оповіщено. Накладати адмінїстративні кари по сїй постанові ґен.-ґубернатор поручає київскому, волиньскому та подільскому ґубернаторам.

— **Довголїтна родина**. Недавно помер в селї Ольшидаєві під Кремінцем Лаврентий Павлїковский, який жив 134 лїт. Цїла єго родина визначала ся незвичайною довгим житєм. Батько Павлїковского жив 126 лїт, а братя оден 116, другий 115, одна з сестер жила 74 лїт, друга 102, трета 99, а четверта 93 лїт.

— **Пригода коломийскої „льокальки“**. З Коломиї доносять: В суботу вечером около пів до 8. год. поїзд льокальної зелїзницї, що їхав з Печеніжина через коломийский ринок на дворець, вискочив із шин при ул. Архікнязя Рудольфа. В наслїдок того перевернув ся оден порожний віз цистерновий, а другий віз товаровий станув в поперек улицї. Пасажирів не було, а гальмівник, що сидїв на возї, ще в пору зіскочив і так уйшов смерти. На щастє в тім місци не було нїкого і обійшло ся без катастрофи.

Оповістки.

— **Заг. збори промисл. спілки „Труд“** відбудуть ся завтрішної суботи о 5. год. вечер у власнім домі (Ринок ч. 39).

— **Заг. збори тов-а „Академ. хор Бандурист“** відбудуть ся дня 19. с. м. о 7. год. вечером в комнатах Висшого Музич. Інститута („Нар. Дім“).

— **В Старім Самборі** відбуде ся дня 24. с. м. о 6. год. отворене „Рускої Бесїди“ (в домі Вінґера, Ринок 16), о 8. год. буде спільний комерс а потім забава з танцями. Стрій візитовий.

— **Безпосередний курс возу спального** з Підволочиск до (Нїци) Каннес і на поворот. На зелїзничім шляху Підволочиска-Львів-Відень в окрузї ц. к. Дирекциї зел. держ. у Львові, Кракові і Дирекциї ц. к. зелїзницї північної у Відни курсувати буде від 15. листопада с. р. два рази в тижни при поїздах поспішних ч. 3 і 4 віз спальний з Підволочиск до (Нїци) Каннес і з поворотом. Сей віз спальний переставить ся у Відни з подорожними і пакунками з двірця ц. к. зелїзницї північної на дворець ц. к. дир. зел. полудневої і додасть ся до поїзду експресового Відень-(Нїца) Каннес. З поворотом надійде сей віз поїздом експресовим до Відня на дворець зелїзницї полудневої і буде переставлений на дворець зелїзницї північної і доданий там до поїзду поспішного ч. 3.

В инших днях тижня мусять подорожнї, по прибутю на дворець зелїзницї полудневої, пересїсти до поїзду експресового Відень-(Нїца) Каннес і навідворот. Доплата за ужитє одного місця I. або II кляси в спальнім возї на шляху Підволочиска-Відень згл. навідворот є подана в кишиневім розкладї їзди. Поїзд експресовий Відень-(Нїца) Каннес курсує тільки з возами спальними I кл. За ужитє поїзду експресового Відень-(Нїца) Каннес згл. навідворот, в котрім крім воза реставрацийного курсують тілько вози спальні I кл., платить ся належитість за білєти I кл. і належитість додаткову за віз спальний.

Посмертні † оповістки.

— **О. Тома Решетилович**, парох в Вовчинци коло Станиславова, упокоїв ся дня 7. с. м. в 68. р. житя, а в 43. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **О. Франц Громадка**, парох в Сморжеві, лопатиньского деканата, упокоїв ся дня 11. с. м. в 49. р. житя, а в 21. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **Емілїя з Грабовичів Алиськевичева**, жена пароха в Доброводах, пов. Збараж, упокоїла ся дня 12. листопада, по тяжкій і короткій недузї в 58. роцї житя. Була се женщина рідких чеснот, повна посьвяти як для численної родини так для народу, тому і уміла у всїх приєднати собі щиру любов і привязанє. Земля їй пером і вічна память!

Наука, штука і лїтература.

— **Нове українське видавництво.** З 1909 роком виходитиме у Львові місто »Бжоли« лїтературно-науковий двотижневник „Будучність“ і коштуватиме на рік всего 8 К, для учителїв 6 К, в Америцї 2 доляри, зглядно 4 рублї. Оказові чїсла розішле ся вже в грудни всїм тим, які подадуть свою адресу найдальше до 25. грудня с. р., бо відповідно до числа замовлень — друкувати меть ся 1. ч. „Будучности“. Замовленя слати на адресу: М. Венгжин, Львів, Вірменьска ч. 25. — За редакцийний комітет: *М. Венгжин, М. Евшан.*

Телєґрами

з дня 13. листопада.

Відень. Вчера відбули ся вибори до дол.-австрийского сойму з більшої посїлости. Вибрано 12 вірноконституцийних і 4 консерватистів.

Вашинґтон. Мівістер війни зажадав вставленя в буджет на 1909 рік квоти 500.000 долярів на купно бальонів до кермованя і машин до лїтаня.

Трієст. Бойкот австрийских товарів на Сходї не то не зменшив ся але скріпив ся так, що торговельні круги дуже тим занепокоєні. Тепер навіть в Альбанії бойкотують австр. товари.

Гам (Вествалія). В закопі „Радбот“ вибухли ґази. В закопі працювало тоді 400 робітників. За 12 годин витягнено з закопа 36 мертвих а 36 покалїчених робітників. Закоп стоїть в огни.

Молода вдовиця з сьвященичої родини приймe місце до заряду дому. Зголошеня: **I. С. Д. Стрий**, poste rest. (2—2)

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5.500 нотарияльно потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(4—24)

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Руській ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	K 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	K 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12·20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского

Ч. 251. Львів, неділя дня 2. (15.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Зхамежна статя Fremdenblatt-у про міжїстерске пересилеже.

(X) Орган мінїстерства заграничних справ виступив із знаменною під сучасну хвилю статею про мінїстерске пересиленє, котра вельми досадно оцїнює внутрішне положенє держави і кидає яскраве сьвітло на парляментарні відносини австрийскі. Тимто подаємо сю статю перекладом.

„Чотири днї тривае пересиленє, пише Fremdenblatt, а ще не доведено до утвореня кабінету на парляментарній підвалинї для того, що суперечностий між сторонництвами не вирівнано анї крихти. А час наглить. Державна рада повинна ще перед Різдвом ухвалити буджетову провізорию і полагодити предлогу про злуку Босни й Герцоґовини. Одначе не тілько справи важні для єствованя держави повинна держ. рада полагодити, але мае також сповняти власні обовязки на себе приняті.

„Здаєть ся одначе, що сторонництва не відчувають того, що входить в гру, о яку цїну розходить ся в сучасних переговорах. Тепер розходить ся о продовженє парляментарної управи в Австриї а відтак о репрезентацию парляменту в кабінетї. Наколи покликані до участи в управі сторонництва згоджують ся в одній точцї, що парлямент може згідно правити лише з кабінетом, що вийшов з его лона, то не повинні робити трудностий утвореню кабінету парляментарного, бо се може довести до застої в законодатних роботах.

„В хвилї, коли начерк загального обезпеченя, найбільше дїло суспільної справедливости, яке в Австриї, ба навіть в Европі предложено, стукае до брами держ. ради, она була би засуджена на бездїйність. В хвилї, коли дожидають полагоди великі господарчі акциї, як викуп трох зелїзниць, парлямент станув би наслїдком наглого удару. Як небудь сильні і вельми могутні є народні почуваня посеред австрийских народів, такого господарчого і суспільного виголодованя тривкою народною блькадою широкі верстви народні анї не зрозуміли би, анї не стерпіли би. Населенє не згодилоб ся на се, щоби народні суперечности висували ся саме на перше місце як раз тоді, коли держ. рада мае взяти під обради суспільне обезпеченє. Що блькованє парляменту в сучаснім полїтично так важнім положеню було би зрадою супроти держави, не треба близше доказувати.

„Вперше від многих лїт після заведеня виборчої реформи в Австриї зроблено пробу відданя власти правительственної в руки парляментарних сторонництв. Нїколи рішаючий вплив на напрями державних справ не був великодушнїйше і раднїйше відданий демократиї.

„Цїсар наймилостивійшим і найраднїйшим способом все вчинив, щоби буржуазийні сторонництва могли мати участь у власти. Бюрократия без спору і радо зложила напрям власти в руки кермуючих парляментаристів. Надїленю парляментарних сторонництв властию не роблено нїяких перепон, але навпаки майже остентацийно удїлено всякої піддержки. То, що деинде сторонництва були приневолені здобувати острою боротьбою, уживаючи всїх своїх сил, се їм тут прямо кинено. Наколи тепер сторонництва покажуть, що не стае їм сили і волї до виконуваня власти, то істория осудить сю непонятну зневіру, виявить, що буржуазийні сторонництва тут нині не були спосібні, щоби самі правили, отже повинні бути правленими. Наколи упаде парляментарне правительство з вини сих сторонництв, для котрих користи его утворено, в такім случаю правительство, котре піде иншими дорогами, буде само про себе оправдане. Сї, що не вміли спільно правити, повинні бути правлені. Невдача одної проби мусить викликати иншу. Наколи народи не мають стілько сильної волї, щоби дїлати при згіднім і спільнім єствованю, то тоді буде приневолена вступити друга власть державна, яко одинокий і можливий обективний судь розумний. Сї сторонництва є на розпутю і помиляють ся, наколи думають, що тепер розходить ся о мінїстерства або о мінїстрів, о назвиска або о імена. Нині розходить ся о самі сторонництва, о їх становище супроти держави, о засадничі ідеї, розходить ся о се, чи мають спільно правити, чи мають бути разом правленими. Сторонництва змінюють ся, а держава є вічна. Єствуе она при змінних системах, опирае ся на змінних верствах, а править нині сей, хто примінюе ся до условин єствованя і їм підчиняе ся“.

Є се отже вельми погажне і рішуче memento на адресу тих парляментаристів, що замість бути справдешними заступниками потреб і нужди населеня, ідуть навперейми, щоби лише захопити яку мінїстерияльну теку. Як собі постелиш, так ся виспиш, можна сказати парламентови, наколи его члени не спроможуть ся на утворене парляментарного мінїстерства.

З нагоди напасти „Діла“
на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

З тисьменицкого деканату дістаємо до поміщеня отсю заяву:

На Соборі деканальнім в Тисьмениці, ми низше підписані сьвященики тогож деканату, заявляємо наш протест і обуренє против безпідставних інсинуацій появляючих ся в часописах ріжних партий руских а вимірених против Високодостойних наших Архіпастирів: Їх Ексцеленциї Митрополита Андрея Шептицкого і Високопреосьвященого нашого Епископа Григория Хомишина, понеже тії інсинуациї і злобні клевети є витвором низкопартийних фанатиків, з котрими не хочемо солїдаризовати ся.

Противно заявляємо прилюдно нашим Високопреосьвященим Архіереям Митрополиті Шептицкому і Епископови Станиславівскому Хомишинови нашу щиросердечну синовну любов, вдячність за Їх Апостольскі труди в оборонї св. Церкви католицкої і нашого руского народа, і що всї їх заряджења приймаємо і хочемо совісно виповняти для слави Ісуса Христа, і добра вічного і дочасного нашого руского народа.

Тисьменица, дня 5. листопада 1908.
О, Лев Калиньский, декан, *о. Клим Кульчицкий*, І. містодекан, *о. Володимир Кархут*, ІІ містодекан, *о. Василій Жилавий*, *о. Гр. Боднарчук*, *о. М. Ільницкий*, *о. Йоан Коцюба*, *о. Йоан Галай*, *о. Антоній Сїрецкий*, *о. Андрей Андрохович*, *о. Мих. Дурделла*.

Крутїйство п. М. Лозиньского.

На моє домаганє висловлене в 248 ч. „Руслана“ з нагоди напасти киненої на мене в 248 ч. „Дїла“, щоби п. М. Лозиньский дав докази правди своїх тверджень, пустив ся п. М. Лозиньский в ч. 255 „Дїла“ на крутїйства. І так передовсїм підсуває менї, начеб я видумав собі навмисне, що не читав его напасти, аж доки не звернено на неї моєї уваги. Отже супроти того наведу ему доказ правди, що дїйсно д. М. Павлик дня 11. н. ст. листопада звернув на се мою увагу і я зараз 12-го в „Руслані“ в ч. 248 оповістив домаганє до п. М. Лозиньского.

П. М. Лозиньский запевняє, що я довго толєрував »ті каварняні сплетнї« і аж тепер „розгремів ся гнївом обуреня“, що не жадав доказів, коли в передмові до „Obrazki galicyjskie“ д-ра Франка було сказано, що до недопущеня его до катедру причинив ся український патріот, який за свою службу народови бере щось сїм пенсий. А яко мнимий доказ правди пригадуе письмо д-ра Окуневского до мене писане а оповіщене в »Руслані«, в котрім нїбито др. Окуневский просив мене, щоби я д-рови Франкови б о д а й н е

шкодив, бо побоював ся, що я можу „в своїй політичній ненависти до Франка посунути ся аж так далеко“, що буду „старати ся своїм впливом не допустити на катедру“ і що я „в своїй відповіди (д-рови Окуневскому) тілько обезцінив наукові заслуги Франка“. А кінчить п. М. Лозиньский, замісць доказу правди тим, що я давнійше „не жадав доказів від самого Франка, бо знав, що »Франко має дані, які його скомпромітували би“ і „аж Франко занедужав і перестав бути у сій справі для него небезпечним, аж тоді він набрав відваги і виїхав з нїкчемною інфамією і жаданєм доказів від мене“. Замітна також у п. Лозиньского льоґіка, наколи він признає »що такого доказу, перед яким він (себ то Барвіньский) мусїв би замовкнути, я (Лозиньский) йому дати не годен. Анї я, анї здаєть ся нїхто взагалї не чув його інтимних розмов в намісництві“ (в попередній напасти запевняє п. Лозиньский, що я нїбито в міністерстві постарав ся о недопущенє д-ра Франка до катедри!), а мимо того впевняє, що Франко має дані!

Отже все те є лише крутійство і справдї нї чемна інфамія, бо проти тих зовсім безосновних напастий, опертих лише на злобних видумках, як і проти инших подібних, киданих на мене свого часу д-ром Франком (як і на мого пок. брата Володимира) виступив я рішучо і в „Правдї“ (н. пр. міт про сім пенсий) і в »Русланї« тоді, як др. Франко був здоров, одначе др. Франко не мав звичаю давати докази і дані, які нїбито мав, а навіть якої небудь відповіди, а звичайно появляла ся якась на се нотатка з „Лїт. Н. Вістнику« з підписом **В.**, котра нїчого не доказувала. Щож до д-ра Окуневского, то він хвалити Бога живий і здоров і може ще й тепер сказати, чи він мене просив, щоби я д-рови Франкови не школив, бо побоював ся моєї ненависти до д-ра Франка. Передовсїм заявляю, що ненависть є менї зовсїм чужим почуваннєм, бо я виховав ся в инших обставинах і инших засадах і зложив докази, що нїкому не шкодив в своїм житю, а навпаки помагав також противникам (згадаю тут мимоходом Денис Кулачковского (див. »Руслан« Ч. 5, 1906), проф. д ра Раковского і ин.). Др. Окуневский просив мене, щоб я, як виходив пару чобіт за катедрою для проф. Грушевского, так само се вчинив для д-ра Франка. І на се я написав д рови Окуневскому лист, в котрім не тілько не обнижував наукової кваліфікациї д-ра Франка, як впевняє п. Лозиньский, але висловив, що не міг попирати его і ось ті мотиви з сего письма:

На останку мушу ще відповісти Вам на докір зроблений менї задля того, що я не вволив Вашому домаганю, щоб допомогти Франкови осягнути катедру лїтератури, на котрого після Вашої думки »увесь наш нарід дивив ся як на красшу будучність«. Насамперед весь нарід не знає і не уміє ще оцїнити Франка як і значіня катедри лїтератури, хиба маєте тут на думцї руску інтелїґенцию, але і та не вся таку має думку про Франка, як ви кажете. Навіть колиб взяти всїх сьвітских, то й між тими погляди були ріжні, а я знаю, що й на Українї не так на сю справу дивили ся як Ви і партия радикальна. Що я за Франком, як я вам заявив, не хочу »виходити ще одної пари чобіт“, як Ви сего вимагали, на те зовсім не впливали особисті мої відносини до Франка, котрий все і всюди, де міг, мене паплюжив. Я вже доволї давав доказів, що умію взнести ся понад такі особисті згляди. Я цїнив і цїню талант Франка, хоч і не такий ним заслїплений, щоб не бачив слабих сторін его, але на мій погляд до таланту на становище професора рускої лїтератури треба ще чогось більше, треба характеру. А сего у Франка нема[1]). Я з ним близько так не стикав ся, щоб близше пізнати, однакже, що менї свого часу розказував з пожиття з ним Белей і инші его приятелї, впевнило мене, що у него viel Talent, aber wenig Character, а впевнило мене в сім і се, що его писаня в Kwartalnik-у містять в собі стільки підлизування Полякам, що колиб я щось подібного в житю був напечатав, менеб окликано зрадником. Однак на жаль у нас не мірять одною мірою. З тих причин я не міг попирати Франка, а мав на думцї і заходив ся перевести відповідного кандидата з України і на се згоджували ся намісник і инші компетентні люди. Що се не стало ся, се не моя вина[2]). А тимчасом Франко показав після свого непотвердженя себе так kleinlich, як наш Люеґер супроти ґр. Баденього, що мстить ся в поганий спосіб на мнї на кождім кроцї, ли не та тут заходить ріжниця, що хто инший представляв внесенє на непотвердженє Франка а не я.

Місце з „Правди“ цитуєте зовсїм невірно і надаєте ему иншого розуміння. Прошу лише nachschlagen! Радикали і Франко з ними безнастанно в своїх орґанах і в Kurjer-і Lw. пишуть про лакейство, про сервілїзм, про антишамброване в передпокоях паньских чи міністерских і се беруть у великий ґріх політики моєї і моїх політичних прихильників.

Тимчасом се не є нїчо иншого лише ходженє за справами для загалу руского, для народу, а хотївши їх перевести, піти треба не до одного міністра, чи гофрата, треба часом хвилинку пождати в передпокою, коли тимчасом хти инший зайшов до сего міністра чи гофрата. Се така природна річ, що у иншого народу нїкому на думку не впалоб, бачити в сім сервілїзм або лакейство.

Сею дорогою ходив і Франко, ходив по професорах, до Бобжиньского, намісника, Рітнера, міністра Мадейского, гофратів і т. п. і мусїв також антишамбрувати в їх передпокоях, коли ходило о его особисту справу.

Отже оборонюючи наше поступованє (коли нас за те нападають, де ми ходили в справах загалу а не особистих) я мав повне право вказати, що і Франко тою дорогою ходив, а орґани радикальні сего не признали лакейством, сервілїзмом і т. п.

Коли се було печатане (в лютім 1906), був др. Франко зовсїм здоров, а на се нїчого не відповів і не вийшов з мнимими данимі, бо їх не міг мати, а хиба основував свої напасти до мене на таких здогадах безосновних, як тепер зробив се п. М. Лозиньский. Отже таке поступованє не заслугує иншої назви, як нїкчемна інфамія.

Ол. Барвіньский.

---

[1]) Се виявило ся наглядно в передмові его до польского перекладу его Галицких новель, як і підчас та після ювілею М. Павлика в статї напечатаній Франком в Наук. Лїт. Вістнику (1905 р.); пор. також книжечку д-ра Пулюя. — *Ред. Русл.*

[2]) Правительство було за покликанєм проф. Дашкевича з Київа, одначе сей з родинних зглядів відказав ся. — *Ред. Русл.*

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Статя Fremdenblatt-у, наведена нами на передовім місцї, є вельми поважним і рішучим memento, зверненим до »народного парляменту«, до »справдешних« народних представників, що замісць дбати про збереженє парляментарної системи і управи, ідуть навзаводи і навперейми, одні на перед других, щоби добити ся за всяку цїну міністерскої теки без огляду на те, чи має ся до того потрібне знанє, образованє і приспосібленє. Нема найменшого сумнїву, що се memento вийшло з найвисших кругів і що до сего треба віднести вислов бар. Бінерта на одній конференциї, що »може послїдувати таке уладженє відносин, що парлямент буде з конечности на якийсь час вилучений«. Вправдї злякані тим висловом нїмецкі вольнодумцї звернули ся о пояснене до бар. Бінерта і він втихомирив їх, одначе нема сумнїву, що коли не дадуть ся усунути перепони кладені утвореню коалїційного чи парляментарного міністерства тоді настануть послїдовности заповіджені Fremdenblatt-ом.

Під впливом сего memento змякли очивидно Нїмцї і Чехи а вигляди парляментарного міністерства поправили ся, бо й за дозволом монарха продовжено ще на короткий час речинець утворенє кабінету. Щоби справу успішнїйше і скорше довести до ладу, зібрали ся, як донесли вчерашні вечірні телеґрами, представники парляментарних сторонництв (не бачимо між ними лише представників Рускої клюбу — радять очивидно і про нас, але без нас!) на спільну нараду в міністерстві внутр. справ у бар. Бінерта (в пятницю о 10-ій перед полуднем), одначе до вечера ще не запало нїяке рішенє. Трудности проявляють ся в тім, що Чехи домагають ся збільшеня дотеперішного стану посїданя з 2 на 3 міністерства, а нїмецкі вольнодумцї, хоч і так більше мали, як їм числово належало ся, бажають також відповідного помноженя. А що се в рамах теперішного числа міністерств не далоб ся перевести, то предкладано, щоби христ. суспільникам відступити лише міністерство торговлї (др. Вайскірхнер) а утворити для них одно нове без теки (кн. Ліхтенштайн). Очивидно на се не можуть згодити ся христ. суспільники, бо і так з їх боку є се вже велика уступка, що не домагають ся трех ресортових тек.

Предкладано також, щоби виділити з міністерства торговлї почти і телеґрафи і утворити окреме з того міністерство та дати нїмецким вольнодумцям або Чехам. З христ. сусп. кругів звіщають також, що христ. суспільникам мають дати два ресортові міністерства і одно без теки, на що они присталивб, але також для вольнодумців нїмецких мало би бути утворене одно міністерство без теки. Христ. суспільники стоять рішучо за парляментарним міністерством, одначе їх податливість і уступчивість має також певні свої границї.

Скора полагода міністерского пересиленя є іменно задля того вимагана рішучо найвисшими кругами, бо Австриї грозить війна, як висловлює ся Neue Ztg, христ. сусп. дневник посла Кеметтера і тому треба всї державні конечности полагодити. Наколиб бар. Бінертови не повело ся перевести сеї задачі, тоді зложеноб урядниче міністерство, в котрім засїдав би лише одинокий парляментарний, міністер Абрагамович. Як запевняє N. W. Tagblatt, перевелоб се міністерство буджет. провізорию і инші пильні справи а опісля обняв би задачу утворенія парляментарного міністерства б. міністер скарбу др. Білїньский.

Заграниця.

Півурядові вісти з Сербії стверджують, що там пильно заходять ся коло творенія ватаг призначених до наїзду на Босну. Крім того стягають військо першого і другого покликаня і тим способом скріпляють низкий доси стан компаній. Не можна ще говорити про справдешню мобілїзацию в Сербії, одначе є се значне виповненє прогалин в армії. На всякий спосіб буде сербска армія в кількох місяцях видатно уоружена, бо не лише давнїйше замовлені гармати наспівають дорогою через Македонію, але й тепер

безнастанно громадять там военні припаси. На спільне дїланє Сербії з Чорногорою вказує також висилка 24 сербских офіцирів до Чорногори (між тим одного полковника, двох майорів і двох капітанів ґенер. штабу). Крім того около 100 унів. студентів, котрі є резервовими офіцирами, має удати ся до Чорногори. Чи слово будуть могли обидві держави протягом трех місяців виставити около 300.000 війска. Наслїдком тих военних приготовлень австрийскі амбасадори в Парижі, Льондонї і Петербурзі звернули бачність тамошних правительств на се поступованє Сербії.

Вісти про мнимє заключенє союза сербско-турецкого зачеречує сербский висланник до Цариорода — Новакович.

Народо-господарске пересиленє в Сербії, про котре ми недавно згадували, вже проявило ся. Як звіщають „Вечерни Новости“ кілька фірм білгородских збанкротувало »Звон« заявляє, що народний банк сербский переносить ся з Білгороду до Нїшу.

Военні приготовленя в Сербії викликали в угорскім сеймі інтерпеляциї, на котрі відповів мінїстер-президент Векерле Він висловив надію, що мимо хвилевого роздратованя дійдуть там до втихомиреня так, що Австро-угорска монархія не буде приневолена ужити проти Сербії своїх ворожих засобів, котрі находять ся в повній готовости. Що до сего становища, то Австро Угорщина є в порозумінню не тілько зі своїми союзниками, але й з усїма иншими державами. Що до відшкодованя Туреччинї не може бути абсолютно о тім мови, а Сербія навіть не сформулувала доси своїх дотичних домагань.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Акиндина; римо-кат.: Леопольда. — В понедїлок: руско-кат.: Айталя, Йосифа; римо-кат.: Отмара опата. — Ві второк: руско-кат.: Йоаник.; римо-кат.: Сальомеї.

— **Ювілейний концерт** в честь Єго Сьвятости Папи Пія X-го відбуде ся у Львові дня 17. грудня. В концертї возьмуть участь: хор академічної ґімназиї, хор богословів і хор сьвятоюрский.

— **Цїсарский ювілей.** Епископский Ординарият в Станиславові оповістив слїдуюче зарядженє: Всї народи австрийскі обходять в тім роцї шістьдесятьлїтний ювілей правлїня державою через милостиво нам пануючого Найяснїйшого Монарха Франца Йосифа I. Щоби при тій нагодї заявити чувства льояльности і преданности, і щоби просити у Всевишнього Царя небесного ласки і помочи еще на довгі лїта для великодержавного Імператора нашого, поручаєсь і заряджуєс , як слїдує: 1. Всї душпастирі в неділю попереджаючу день 2. грудня н. ст. сего року відправлять торжественне богослуженє, на котрім має виголосити ся відповідна до торжества проповідь. 2. В сьвятій лїтурґії належить залучити службу на всяке прошенє враз з єктенією, намірене однак парохіяльне за вірних остає ненарушене. 3. При кінци св. лїтурґії перед отпустом належить відспівати: „Тебе Бога хвалим“ при виставленю Найсв. Тайн. 4. По схованю Найсв. Тайн і по отпустї належить внести трикратне многолїтствіє в честь Найяснїйшого Монарха і відспівати гимн: „Боже буди покровитель“. 5. На се торжество належить запросити всї дотичні власти сьвітскі і військові.

— **Молочарскі спілки на Украіні.** „Рада“ доносить, що сими днями приїхав до Київа д. Михайлюк з Галичини, фаховець в справі орґанізациї молочарских спілок. Він має заложити в Київі українське тов-о для орґанізациї і підтримування кооперативних молочарских спілок серед українського селяньства.

— **Про слово „пляґіят“** пишуть нам: Редакция „Дїла“ в ч. 255. відповідаючи на протест деканату коломийского з причини нападу на особу Ексц. Митрополита, не маючи ся чого вхопити, закидує протестуючим ґноранцию в уживаню чужих слів, пишучи: „чому інкримінована статия названа »пляґіятом« ми нїяк не годні зрозуміти“. Щоби редакция „Дїла“ могла зрозуміти, поясняю: „plagium“ латиньске слово, означає тілько що крадїж, розбій, хотяй „пляґіят“, що кождому відомо, означає звикло крадїж авторску, але означає і розбій авторский після дефінїциї „plagium est crimem publicum quo quis dolose subripit hominem, rem vel honorem eius“ (De lege Fabia, De plagiariis). Обрабованє отже когось з чести письмом публично, коли той ся боронити не може, єсть також „пляґіятом“, а по нашому „рабунком“ письменним чоловіка з найцїннїйшої єго власности т. є чести. — *Сьвященик коломийского деканату.*

— **В справі виборів до повітової ради в Бібрці.** Руска повітова орґанїзация полїтична в порозуміню з мужами довіря бобрецкого повіту і по розгляненю кандидатур, принятих на зборах громадских відпоручників дня 26. жовтня, затверджує з предложених на тих зборах слїдуючих кандидатів на членів повітової ради в Бібрцї: 1) Володимир Шепарович, ц. к. начальник податкового уряду в Бібрцї, 2) о. Іван Винницкий, парох в Заліцях, 3) о. Михайло Бобовник, парох в Суходолї, 4) о. Яків Сїнгалевич, парох в Романові, 5) о. Евстахій Бартків, парох в Селисках, 6) Дмитро Дикий, начальник громади в Вертешові, 7) Іван Прибила, господар в Романові, 8) Олекса Король, господар в Хлїбовичах, 9) Дмитро Коновальский, господар в Підгородищах, 10) Дмитро Дендерис, начальник громади в Вільхівци, 11) Никола Грицай, міщанин в Бібрцї, 12) Николай Мох, господар в Звенигородї.

— **Alliage.** Рід назвою „Алїяж“заложило ся у Львові тов-о нїби-асекурацийне, яке так ґаздувало зложеними грішми, що єго розвязано, а льокаль опечатано. Тов-о мало 14.000 членів.

— **В домї П. І. Чайковского.** Кореспондент „Р. Сл.“ був у Клину, де стоїть дім славного рос. композитора Петра Чайковского. На краю города Клина є вкрите деревом обійстє. Тихо там, наче на селї. Від воріт веде алея і прямує до невеличкого двох-поверхового деревляного дому. Навкруги порожнїсїнько, анї душі не видко. На головних дверях прибита мідяна табличка з написом: „П. І. Чайковский“, а на другій пересувній — „дома нѣтъ“. В серединї, в домі є саля, в якій все стоїть так само, як за житя небіжчика. Фортепян одчинений. На фортепянї ноти. На столї книжки, ґазети. В салї — вінки зі стрічками, альбоми. Навіть рушник в убиральнї так висить, як за житя Чайковского висїв. Здає ся, що от-от забренять акорди під рукою небіжчика-композитора.

— **Дорогий амбасадор.** Коли одного разу запитали звісного американьского богача, чим би він хотїв бути, відповів він, що росийским амбасадором в Константинополи, бо хотїв би трохи ужити. Отже сей висказ американьссо-

Материяли до історії зносин Галичан з Украіною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

(Дальше).

Якъ обачите опісля, то редакция буде властиво у Васъ а не въ Тарнополю. Ми тількі по силі насилати будемо материялу, котрого, дасть Бігъ, при спільній роботі не забракне.

Посилаю Вамъ коротку оповістку. Порозумійтесь зъ пп. Гудикомъ, Танячкевичемъ и Борковськимъ. Нехай, коли треба, викінчать ліпше, однако мисли няй не зміняють.

Надруковавши оповістку на окремімъ півъ-аркуші и правописию етимологичнёю, розіслати треба почтою до усіхъ священниківъ и учителівъ сільскихъ, однако якъ найскорше, бо часъ швидко упливає. По мірі пренумерантівъ зъ старшого табору будемо увзглядняли на будуще и етимологию. Я надіюся, що, при увзглядненю етимологиі, получимо пренумерантівъ и зъ Россиі. А може удастьсѧ для нової Правди вихлопотати вільний вхідъ за кордонъ, може.

Запросины въ Правді друкуйте, розуміеся, фонетикою и якъ хочете.

Драматъ Коніського не придастьсѧ. Бракує друга половина першого и перша половина другого акту. Оповіданнє Олена випало не найліпше, хочъ предметъ цілкомъ добрий. Я би дуже радъ бувъ, якъ би п. Танячкевичъ взявъ се оповіданнє до себе и викінчивъ до Лютого наступаючого року. Особливо перша часть потребувалабъ малого перероблення, а у насъ часу до того не вистає.

Въ річахъ господарськихъ я маю два артикули у себе. Добре булобъ, щобъ Ви Наумовича и Трещаковского до уділу запросили. Добре хочъ разъ на місяць и о тімъ предметі поговорити.

Федьковичъ гнівається и грозить помстити ся. Хто сёму виненъ, не потребую казати. Щоби однако розійтися зъ нимъ по доброму, прошу Васъ у-друге позбирати фотографиі ёго назадъ.

Єсли Богъ дасть більше силъ, то поіду зъ відси на польскі свята черезъ Львівъ. Виіду 20. або 21. почтою. Радъ би я побачитися тоді зъ п. Танячкевичемъ и зъ Вами.

Єще разъ прошу Васъ и всіхъ звернути увагу на 4. пунктъ, а тоді нехай Богъ намъ помагає.

Вамъ щиро-прихильний
О. Партицький

Историю зъ Дідушицькимъ мусите мині виявити — бо така річъ забутися не може. Я мушу клеветника узнати.

Приписка.

Старайтеся, щобъ тижнево виходило по два аркуши Правди. Въ однімъ поміщатися будуть, якъ теперъ, статті різнобарвні; въ другімъ на половину річи зъ людової литератури, на половину більші драмата або инше таке. Кромі непридатного драмату Коніського, маю я чотири инші: одинъ присланий для зремунерованя, но мало придатний, а три обширні, міжъ тими Охримъ на ярмарці.

О гроши не страхайтесь. Що не вистане. я вистараюсь — а хочби и більшу сумму.

Врешті желанє, щобъ виходило два аркуши тижнево, єсть волею многихъ, нашихъ и українскихъ, людий. *О.*

Ч. 5.

Чесний Пане!

Засилаю зновъ деякі артикули. Вітвіцького статтю подиливъ я па кілька куснівъ, що бъ Вамъ легше прийшло ії друкувати (етим.).

Ганкевича статтю можна вже пізніще и етимологиею друкувати.

Чи дочекаюся відповіді па мої листи?

Чи повисилано до Чехъ, що треба? Чи посилаєте Правду до Гудика, Сохацького, Яхна, Имшенецького, Лиссенка? Чи засланий другий томъ словаря до Яхна, а цілий до Лиссенка? Кілько пренумерантівъ на другий томъ словаря було у Васъ и въ сіменищі? Хто пренумерувавъ на словаръ въ редакциі Правди? якъ стоіть рахунокъ зф фотографиями? який станъ пренумерати на Правду?

Не знаючи о тімъ всімъ нічого не могу неразъ відписувати на запитанья звіснихъ людей. Коли самі не маєте часу, то нехай хто инший напише.

Росхідъ грошевий друкуйте якъ найскорше. — Пришліть мені также 5 паръ фот. Федька.

Вамъ щиро прихильний
О. Партицький.

го мілїярдера пояснює тепер росийский писатель Дорошевич, обчисляючи, кілько скарб держави видає на удержанє росийского амбасадора при султаньскім двори. Коли ті числа, які подає Дорошевич, суть дїйсно точні, то не дивота, що навіть американьский богач може росийскому амбасадорови позавидувати єго доходів. Отже Дорошевич каже, що росийский амбасадор в Константинополи дістає річної платнї 75.000 рублїв; крім того дістає на удержуванє будинку амбасади 18.000 руб., на видатки почтові і телеґрами 7000 рублїв річно а окремо ще других 7000 рублїв „на марки". А треба ще знати, що він має до розпорядимости дві палати: зимову в Константинополи і лїтну над берегом Босфору. Від часу послїдної „вірменьскої різнї" всї держави мають в Константинополи лиш по однім воєннім кораблї. Лиш одна Росия має для своєї амбасади два воєнні судна: »Терек«, котрого удержанє коштує 109.000 рублїв річно, і »Кольхіду«, котра коштує 44.300 рублїв річно. — Дорошевич обчисляє, що удержанє амбасадора Зіновєва коштує Росию 500.000 рублїв річно. Не дивниця, що серед таких обставин росийска бюрократия не хоче допустити до заведеня конституциї в Росиї.

— Поетичний кутик.

Коли у дали молодість за нами,
Коли на дармо кличем: »гарна, стій!«
Бо так не вернеш, як лист враз з хвилями,
Коли любов покрив мертвий спокій,
І чашу, що пінилась розкошами,
Вже не красить більш нектар золотий,
Тодї в душі витає жаль, з тугою,
Чутя сумні, не звісні нам весною.

Колиж молодости цьвіт тут при нас,
А бурею-судьбою так зірваний,
Що більш не принесе відради час,
Нї промінь не скріпить його сьвітляний, —
Коли на дармо серце рвесь ще раз
Підняти цьвіт сей бурею стоптаний,
Тодї підданя тихого не знаєм,
Душа зі словом проклону вмирає...

У. К.

Оповістки.

— **Із станиславівскої епархії.** Канонїчну інституцию одержали оо.: Николай Анастазиєвский на парохію в Побережи, Іван Войнаровский на пар. в Сопові, Іван Сатурский на пар. в Сухоставі і Іван Ульваньский на пар. в Медведівцї. — О. Антін Дмитраш, парох Залуча н. Чер. іменований комісаром орд. шк. — На конкурс з речинцем по день 15. грудня с. р. розписані отсї парохії: Сїлець і Викторів (дек. Єзупіль), Лесївка, Пороги і Кричка (дек. Богородчани), Качика (дек. Сучава), Самолуски (дек. Гусятин), Делява (дек. Товмач), Постолівка (дек. Гусятин), Зелена і Білі Ослави (дек. Надвірна), Дзвиняч (дек. Залїщики), Жабокруки (дек. Жуків), Горигляди (дек. Устє) і Садаґура (дек. Чернівцї). Убігаючі ся о парохію Білі Ослави, мають предложити заяву, що годять ся на відлученє Чорного Потока або Чорних Ослав від Білих Ослав. — Увільнені від конкурсового іспиту на 6 лїт оо.: Іван Онуцкий парох Попельник і Володимир Скоробогатий експозит в Москаївцї. — Увільнені оо.: Зенон Дудиньский з сотрудництва в Чорткові, Алексїй Карпиньский з сотр. в Космачи, Ілия Кливак з сотр. в Паушівцї, Волод. Малащук з завід. в Медведівцях і Емануїл Красицкий з експоз. в Новосїлцї язловецкій. — Введені оо.: Лев Воробкевич яко завідатель в Гориглядах, Іван Степаняк яко завідатель в Самолусках, Іван Деревянка яко прив. сотр. в Косові (дек. Чортків), Ілия Кливак яко сотрудник в Чорткові, Павло Хома яко сотр. в Ворохтї і Волод. Малащук яко експозит в Новосїлцї. — Відпустку для поратованя здоровля дістали оо.: Ник. Совяковский з Пужник на 6 тижнїв, Зен. Шухевич з Тишковець на 2 місяцї, Іван Рудницкий з Торского на 2 місяцї і Іван Сосенко з Королївки на 4 тижнї. — Віднесено ся до намісництва о платню для прив. сотрудників в Кошилівцях, Улашківцях, для 4 сотр. при церкві катедр. в Станиславові, в Ляцкім шлях. Королївцї ад Борщів, в Будилові, Печенїжинї, Перерові і в Пасїчній коло Станиславова. — Намісництво признало платню для прив. сотрудників на оден рік: в Парищи, Річцї, Підвербцях і для 4 катедр. сотр. в Станиславові.

— **Ґімнаст. тов-о „Сокіл" у Львові** уряджує завтрішної неділї о 6. год. у власній салї музикально-вокальний вечір з отсею програмою: 1. Вступне слово. 2. Б. Вахнянин: „Три дороги", відспіває хор „Бандурист". 3. Вправи на кони, укладу д. Ів. Сохацкого, виконають ученики „Сокола". 4) „Ой ти дївчино"; б) „Дворянка" відспіває з супроводом бандури д. Гнат Хоткевич. 5. Н. Артимович: „Чудовий гай" відсп. хор „Бандурист". 6. а) Нижанковский: „Минули лїта молодії"; б) Ярославенко: „Ой ти соловій" відспіває д. В. Козак. 7. Нижанковский: „Нова Сїч" відспіває хор „Бандурист". 8. Вежі, укладу д. Сохацкого, виконають ученики „Сокола". Фортепяновий супровід обняв д. Б. Вахнянин Цїни місць: крісла по 1·60 К, 1·20 К і 1 К; місце до стаю 50 с, для військових і студентів 40 с.

Наука, штука і лїтература.

— **Нові переписні листки.** На днях появила ся серия кольорованих переписних листків (8 штук), які є артистичними копіями картин українського маляра Фотия Красїцкого, а се: 1) Гість з Запорожа. 2) Подруги. 3) У сьвято. 4) Коло криниці. 5) Дїд. 6) Дївчатко. 7) Пад вечір. 8) Портрет проф. М. Грушевского. Картки виконані по мистецьки, хоч би кожду в рамки оправити. Цїна цїлої серії в книгарнї Наук. тов-а ім. Шевченка (Львів, Театральна ч. 1) виносить 1 К 50 с, з пересилкою в листї 1·70 К, а в поручєнім листї 1·95 К.

Телеґрами

з дня 14. листопада.

Відень. Переговори президента-міністрів бар. Бінерта зі сторонництвамм тривали сеї ночи до три чверти на четверту рано і не довели до нїчого. Супроти сего буде утворений урядничий кабінет.

Відень. Нинї вечером будо оголошений склад урядничого мінїстерского кабінету.

Відень. Ректор університету замкнув авлю, аби не допустити до „бумлю" буршів.

Гам (Вествалїя). Всї робітники, які були в часї вибуху в копальнї, мусїли згинути. Щоби пожар згасити, треба було заляти копальнї водою і перемурувати входи. На родини по погибших робітниках зібрано доси 24.000 марок.

Царгород. По день 11. с. м. вибрано до турецкого парляменту 96 послів: 82 Турків, 8 Греків, 2 Сербів, 2 Вірмен, 1 Жида і 1 Болгарина. На 82 Турків є лише 40 молодотурків.

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівцї, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (3—5)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5.500 нотариально потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(4—24)

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер"

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбував ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра" при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер" **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
иншї фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярия отворена для сторін тїлькн перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 252. Львів, второк дня 4. (17.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Урядниче мінїстерство

(Х) По 17-годинних нарадах, веденых в мінїстерстві внутр. справ під проводом мінїстра-президента бар. Бінерта з представниками парляментарных сторонництв, розбили ся в суботу над раном змаганя до утвореня коаліцийного кабінету. Бар. Бінерт у вступній своїй промові перед почином нарад висловив, як звіщає »Deut. nat. Kor.“ погляд на причини, длячого повинен бути тепер утворений парляментарний кабінет. Сего вимагає загранична полїтика. Бар. Бінерт вказав на велике напруженє між Нїмеччиною а Францією з одного боку а становище Анґлії з другого, крім того на бойкот австрийских товарів на Сходї, на події в Сербії, де всї сторонництва зєдинили ся проти Австриї. Сї отже причини вимагають необхідно, щоби також полїтичні сторонництва в Австриї зєдинили ся і рішили ся утворити коаліцию і коаліцийне мінїстерство. Одначе всї накликуваня бар. Бінерта, д-ра Люеґера і инших учасників нарад остали безуспішними супроти розятреня, яке проявило ся між ческими Нїмцями а Чехами.

Переговори обертали ся наоколо справ держави, монархії, котра опинила ся тепер у вельми поважнім положеню, котра находить ся нинї близшою війни, як коли небудь инде за останних 20 лїт, але около языково-национального спору в Чехах між Нїмцями і Чехами, около урядового языка в судах. Розходило ся о заключенє розєму кільканедїльного в тім спорі нїмецко-ческім, щоби можна утворити парлям. мінїстерство і чим скорше скликати держ. раду для полагоди невідкладних державних конечностий. Чехи готові були до такого розєму на основі status quo з перед листопада 1907 року, себто перед памятним рішенєм Хебского (Eger) окружного суду, на основі котрого в тім окрузї судовім міг бути допущений лише нїмецкий язик. Одначе Нїмці з боязни перед своїми крайними живлами не хотїли на се згодити ся і домагали ся повороту до стану по знесеню Баденївских языкових розпорядків. На тім розбили ся переговори ведені протягом пятницї а відтак аж до 2 ої години в ночи. В останнїй ще хвилї президент посольскої палати др. Вайскірхнер поставив посередне внесенє, щоби коаліцийне мінїстерство було зобовязане протягом шести тижнїв виробити языковий закон для Чех і ввести его в житє протягом шести місяцїв. Згоджував ся вже на те др. Сильвестер, але др. Перґельт виступив з додатком, щоби при іменованях урядників уже тепер придержувано ся ключа 68:32 у відносинах між ческими а нїмецкими урядниками. Се внесенє відкинули Чехи і так посередництво д-ра Вайскірхнера остало без успіху. Опісля ще на внесенє ґр. Дїдушицкого і д-ра Ґессмана висловлено просьбу до бар. Бінерта, щоби до урядничого кабінету покликано по однім мінїстрі земляку нїмецкім, ческім і польскім, щоби не переривано до крайности нитки парляментаризованя ся.

Таким способом доля змаганя для утвореня парляментарного мінїстерства запечатана, а затемняви, яка закриває будучину, виринають грізні тїни. Отся сумна подія потверджує лише погляди висловлювані перед ухваленєм в Австриї виборчої реформи, що загальне право виборче не тілько не усуне языково-национального спору, але ще більше его заострить, а парляментарні сторонництва, які вийшли з перших загальних виборів, показали ся неспосібними до рішеня национального питаня. Национальні суперечности в Чехах, де може найбільше розвиті і до сьвідомости широких верств народних доведені демократичні почуваня, показали ся так могутними і різкими, що парляментарні представники сего краю в своїй вузкосердности зрекли ся власного свого єства, відказали ся участи в управі держави і довели до урядничого мінїстерства.

Але тим не закінчила ся ще цїла справа. Се урядниче мінїстерсво зустріне ся тепер з найбільшими трудностями і перепонами, які упослїдувало в спадщинї по мінїстерстві бар. Бека. Национальне розятрене і заогнене нїмецко-ческого спору, збільшене тепер ще ударемненєм переговорів, буде ставати новому кабінетови перепоною на кождім кроцї в его змаганях в держ. радї і може довести до тих наслїдків грізних, до відсуненя на бік цїлого парляменту, на що так різко вказувало ultimatum висловлене неперечно під впливом нийвисших кругів міродатних в наведеній нами в попереднім числї статї Fremdenblatt-у.

Можна би сему з терпеливостю і спокоєм приглядати ся і заняти вижидане становище в инших часах. Одначе, як вже в горі сказано, монархія переживає поважні хвилї і потребує скупленя сил і на внутр і на зверх. В Угорщинї зрозуміли добре всю грозу межинародного положеня і заходять ся запопадливо, щоби державі дати се, чого в сїй хвилї їй неминучо потреба, але сю свою готовість зуміють рівночасно вихіснувати в в користь свого відокремленя, а се не відбуде ся без шкоди для інтересів австрийских а навіть монархії і відібє ся також на кождім в Австриї поселенім народї в его народо-господарских відносинах. Се висловив дуже виразно угорский мінїстер президент в своїй промові про совершену угорску державність.

А при всїм тім не парляментарна управа загрожує так досяглому для всїх а особливо найбіднїйших верств обезпеченю суспільному, яким має тепер заняти ся держ. рада на основі предлоги закона, котрому присьвятимо небавом окремі замітки.

Т. зв. вольнодумні сторонництва не виявили потрібного для сеї многоважної справи зрозуміня, наколи поворот до урядничого мінїстерства, за котрим слїдує §. 14-ий, можна вважати погромом пережитого вже мнимого але не дїйсного вольнодумства — лїберальїзму.

З нагоди напасти „Дїла“
на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

Із станиславівского деканату дістаємо до поміщеня отсї адреси вислані до Ексц. Митрополита Шептицкого і Преосьв. Епископа Хомишина:

Ваша Ексцеленциє Високопреосьвящений Архієрею!

Духовеньство станиславівского деканату зібране дня 5. падолиста с. р. на соборі деканальнім в Лисци, заявляє однодушно, що великим болем наповнила его допись в часописи »Дїло« з дня 14/VIII. ч. 182, в якій в злобний і брутальний спосіб накинено ся на так високозаслуженого Ієрарха нашої св. Церкви, як Ваша Ексцеленция. Протестуючи як найенерґічнїйше против названої, не даючої ся досить напятнувати злоби, сьміємо в глубокій покорі передати Вашій Ексцеленциї запевненя нашої правдивої вдячности, та високої пошани за Ваше Апостольске, богате в успіхи ревноване о піднесенє краси та значіня рускої Церкви, як рівнож безкористний лиш з превеликої любови до нашого бідного, поневоленого народу піднятий труд та княжі жертви для его материяльного і морального піддвигненя.

О. Стефан Комариньский, о. Теодор Матейко, о. Евстахій Шмериковский, о. Алексей Навроцкий, о. Тома Решитилович, о. Льонгин Раковский, о. Николай Салї, о. Михаіл Бровко, о. Володимир Левицкий, о. Іван Устияновский, о. Тарас Турчманович, о. Іван Сїменович, о. Дмитро Лисий, о. Емануіл Сїчиньский, о. Пантелеймон Білоус, о. Іван Лабач, о. Нестор Дрогомирецкий.

Преосьвященний і Найдостойнїйший Архіерею!

Клир деканату станиславівского зібраний на соборі деканальнім в Лисци дня 5. листопада 1908 р., по случаю оповіщень Синоду дисцезального, перенятий щирою вдячностию і горячою любовю для свого Архіерея за Єго неутомимі труди і змаганя для добра св. Церкви, віри і народу, складає в покорі свою найсердечнїйшу подяку за нові докази Єго праці і пожертвованя для добра повіреної пастви через скликанє і відбутє Синоду дисцезального і вельми важні і хосенні рішенія на нїм повзяті, а відпираючи з обуренєм всякі напасти негідні по часописах против Єго Достойної Особи, заявляє Єму своє повне довірє, синівске привязанє, солїдаризує ся зі всїми змаганями і акцією свого Владики, уважаючи тую акцію і ті змаганя яко свої власні, та на голос Преосьвященого Архіерея охотно посьвятить свої сили для Христа, Єго св. Церкви і повірених душ.

О. Стефан Комариньский, о. Евстахій Шмериковский, о. Теодор Матейко, о. Тома Решитилович, о. Алексей Навроцкий, о. Николай Салї, о. Льонгин Раковский, о. Михаіл Бровко, о. Іван Устияновский, о. Тарас Турчманович, о. Володимир Левицкий, о. Іван Сїменович, о. Емануіл Сїчиньский, о. Дмитро Лисий, о. Пантелеймон Білоус, о. Іван Лабач, о. Нестор Дрогомирецкий.

Відозва

до Всеч. Духовеньства і церковних Брацтв.

В р. 1905 основало поважне число руских сьвящеників торговлю церковних приборів в Станиславові під ім. „Достава“. Наше духовеньство взяло сю галузь торгу в свої руки з тою цїлию, щоби достатчати церквам такі товари, які відповідали би духови нашого обряду, щоби давати їх по дешевим цїнам, та обертати чистий зиск (який йшов досї для приватних підприємців) в користь самих же церкове. Се дїло сповняло товариство з всякою совістностию і одержало за те богато похвал з кругів клиру, а на сегорічній виставі в Карльсбадї удостоїло ся почесного хреста і великої золотої медалї.

Однак станиславівска „Достава“, осторонь від осередка краю, не могла з льокальних вже причин розвинути належної дїяльности на всїм просторі нашої рускої Церкви; бо многим сьвященикам з львівскої і перемиской дисцезиї приходило оно з трудом відноситись з своїми закупнами аж до Станиславова. Щоби сему зарадити, постановив ширший круг нашого клиру, що зібрав ся з усїх трох дисцезий в червни с. р., заложити головний склад „Достави“ у Львові і поставити его добором товарів на такій стопі, щоби відповідав достоїньству нашого обряда й вимогам нинїшного часу. З тою цїлею вибрано з поміж львівского духовеньства осібний комітет і поручено єму, щоби перевів се дїло в житє.

Сповняючи дане поручене, порозумілись ми найперше з станиславівскою управою „Достави“, засягнули ради фахових людий, і підготовивши все як належить, отвираємо з днем 20. листопада с. р. церковну торговлю у Львові. Ми закладаємо єї яко філію станиславівскої „Достави“; однак беремо працю в сїй філії в свої рука і сподїємо ся, що она силою самого факту, збільшеного в нїй торгу, стане небавом головним осередком всего інтересу.

В нашій торговлї будемо удержувати всякі прибори, які лиш потрібні для окраси наших церков. І так будемо доставляти: а) фелони і дальматики в рїжних барвах і материях, завіси, дивани, обруси, біля, ленти, колпаки і обойчики; б) металеві вироби: чаші, монстранциї, дароносиці, хрести (процесіональні, напрестольні і ручні), патериці, лїхтарі, канделябри, сьвічники, всеночники, кадильниці, дзвінки, лямпи, мирниці; в) різьби: кивоти, статуї, ангели, воскресеня, крести; г) всякі образи для церков і комнат, процесіональні олтарі, антипедия, плащеницї, хоругви, фани, бальдахими; з) евангелия і молитовники в гарних оправах, сьвічки, цьвіти і букети, барвні шкла до вікон і всю иншу церковну утвар. Також приймаємо всякі церковні річи до направи: чаші для позолоченя, металеві прибори, фелони і др. Крім того отвираємо у себе виставу для творів наших артистів (малярів, різьбарів і др.), щоби тим способом улекшити нашій публицї пізнанє і набуванє красших творів штуки. Все те будемо удержувати в добірній якости і красї, та давати по цїнах можливо найдешевших.

Для правильного веденя дїла назначили ми з поміж себе директорів складу і надзираючу раду (котрі будуть входити й в склад станиславівскої управи), а крім того вибрали обрядову комісию, котра наглядати ме, щоби товари відповідали приписам нашого обряду.

Однак щоби підняте дїло успішно розвивалось, потребуємо сильної піддержки зі сторони нашого Клиру і Брацтв. І тому звертаємо ся до Всеч. Духовеньства і до наших церковних Брацтв з горячим зазивом, щоби волили щиро поперти наше підприємство. З окрема просимо наших духовних Собратів, щоби вступили самі в члени „Достави“ з більшим числом удїлів (один удїл 10 корон і вписове 1 кор.), вписували в члени також церкви і брацтва, і замовляли у нас потрібні церковні прибори. Та позаяк маленькі удїли не богато приспорили би нам гроша, просимо особенно, щоби льокували в щадници нашого товариства як свої так і церковні капітали (на 5%). З сею піддержкою зволять наші Братя поспішити чим скорше. Ми розпочинаємо дїло не великими средствами; а річ зрозуміла, що чим більшими грошевими засобами будемо розпоряджати, тим лучше зможемо розвинути наш інтерес і тим красше відповісти вимогам Клиру.

Ми маємо повну надїю, що найдемо радий привіт в кругах нашого Духовеньства, Сеж дїло нам всїм спільне і має на метї лиш добро нашої Церкви. З нашого боку доложимо всїх заходів, щоби бажаням Клиру як найкрасше вдоволити.

Всякі замовленя і грошеві присилки просимо адресувати: СКЛАД „ДОСТАВИ“ У ЛЬВОВІ (УЛ. РУСКА Ч. 20). На жаданє висилаємо оборотно наш богатий цїнник.

У Львові, в падолистї 1908.

За комітет: *о. Іван Чапельский, др. Йосиф Жук, о. Александер Стефанович, о. Йосиф Фолис, о. Евгеній Гузар, о Теодозий Лежогубский, о. Іван Рудович, о. Дамян Лопатиньский, о. Ілярій Паньківский, о. Теофиль Бобикевич, о. Ярослав Левицкий, др. Володимир Бачиньский.*

За дирекцию станиславівскої „Достави“: *о. Клим Кульчицкий.*

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Урядничий кабінет. Після розбитя переговорів для утвореня коалїцийного мінїстерства, явив ся бар. Бінерт в суботу по полудні на цїлогодиннім окремім послуханю у цїсаря в Шенбрунї і цїсар затвердив склад урядничого кабінету представлений бар. Бінертом. Президентом мінїстерства есть бар. Бінерт. Всї ресортові мінїстерства обнимають найстарші ранґою секцийні шефи, а іменно: мінїстерство внутр. справ: Гердтель; ісповідань і просьвіти: Канера; судівництва: др. Гольцкнехт; скарбу: бар. Йоркаш-Кох; торговлї: др. Маттая; зелїзниць: Форштер; рільництва: Попп; публичних робіт: ґр. Вікенбурґ; краєвої оборони: ґенерал Ґеорґі. Мінїстри без теки: Абрагамович, др. Жачек, Шрайнер. Оповіщене іменованя нового кабінету має появити ся ві второк в урядовій Wiener Ztg.

Задлятого держ. рада не може скорше зібрати ся, як 24 або 26 листопада, а позаяк на 1. і 2. грудня припадають великі торжества у Відні з нагоди 60-лїтного ювілею володарства цїсаря, отже час до полагоди важних справ а невідкладних перед новим роком є вельми скупо вимірений.

На засїданю „Народного клюбу ческого“ в цїли назначеня кандидата на ческого мінїстра земляка дійшло до яскравого спору між молодоческим, котре хотїло мати д-ра Жачка (старочеха) а народно-католицким сторонництвом, котре бажало на сїм становищі бачити свого провідника д-ра Грубана, вже задля значної чисельности сего сторонництва. За сим останним заявляв ся також Удржаль, хліборобник, одначе молодочехи не допустили д-ра Грубана і ческим мінїстром-земляком остав др. Жачек. Кореспонденция Zentrum вказує на великий розлад, викликаний сею подїєю між молодочехами і католицкими народовцями і ударяє на непослїдовність політики молодочехів в часї мінїстерского пересиленя, бо згодили ся, щоби до урядничого кабінету війшов ческий мінїстер-земляк і обіцяли ухвалити сему кабінетови державні конечности, а відказували того самого кабінетови парляментарному.

Польске коло мало також нараду після розбитя переговорів і, як звіщає Polnische Corresp., висловило жаль, що мимо запопадливости польского кола перевогори розбили ся і ухвалено домаганє, щоби сей переходовий стан з урядничим кабінетом тривав по змозї як найкоротше і щоб як найскорше доведено до утвореня парляментарного мінїстерства.

Одначе хоч запевняють, що бар. Бінерт мимо безуспішности переговорів має відтак дальше пересправляти з парлям. сторонництвами, чи той стан переходовий буде короткотривалий.

Замітну вельми оцїнку положеня політичного подає з христ. сусп. табору Reichspost: »Нинї ісе так не ідрадне, говорив сей посол, як лише може бути. Хоч се вельми болюче, але не можна здержати ся від вислову, що в австрийскім партийнім житю затрачено сьвідомість одвічальности політичної супроти держави і супроти загальних потреб населеня. Мимо трудного і грізного положеня сторонництва, з виїмкою христ. суспільників і польск. кола, не уміли відрочити всїх далекосяглих домагань своїх, звсюд и видно лише яскраве самолюбство, нагінку за дрібницями. Сторонництва самі не здають собі з сего справи, кілько они тратять на політичнім значінню в державі, як они обезцїнюють парляментаризм австрийский і себе самих не мають для сего ніякого зрозуміня. І до чого має все те довести. Не треба дурити ся тим, що безпарляментарна управа була лише і огрозою. Не треба думати, що справа тим самим уже рішена, що замість парляментарного кабінету вступив урядничий. Сей останнїй буде мати з язиковим питанєм великі трудности і перепони. Колиж не допише парлямент, то заграничне положенє не позваляє на дальше експериментованє з парлямент, отже послїдує відроченє парляменту, вилученє его з участи в держ. управі, зачинене, а відтак і нові вибори (очивидно пропаде суспільне обезпеченє серед того заколоту). І то все дїє ся в хвилї, коли Угорщина з плюральною системою вимушує все, добиває ся дальших військових уступок, коли монархія опинила ся перед війною. Все те вказує, що парл. сторонництва або заслїплені і нїчого вже не бачать, або що самохіть ідуть до самоубийства.

Заграница.

Пересиленє канцлерске в Нїмеччині не тілько не усунене, але навпаки знов більше заострило ся. Кн. Більов виїхав до Кіль, щоби цїсареви здати справу про парляментарну розправу над інтерпеляцию о цїсарску розмову, але чи привезе які поруки, що в будучині такі річи не повторять ся, можна сумнівати ся. Тому вважають днї канцлера почисленими. Цїсар вельми невдоволений слабою обороною канцлера і різкими висловами звернеными против Корови. Кореспонденция центра робить острі докори парляментови, що виступив лише

з радами до канцлера і цісаря, але нічого не ухвалив, а через те втратив повагу і перед правительством і перед народом.

Дипльоматичні змагання Сербії у правительств европ. держав скінчили ся повною безуспішностю. Ні одна з европ. держав не хотіла виступити з протестом проти злуки Босни і Герцоґовини, а так само не хотіли поперти сербских домагань о яке небудь відшкодоване. Можна отже побоювати ся, що наслідком такої дипльомат. невдачі невдоволені теперішною управою в Сербії живла будуть намагати ся се невдоволене перенести в широкі верстви народні і настроювати проти династиї. Коли король Петро був би приневолений уступити а королевич Юрий став его наслідником, тоді можливість війни стала би тим більше правдоподібною, що вже зміна правительства була би зміною системи, отже полишенем політики холоднійшого розуму. З весною Сербія буде мати до 300.000 готового до бою війска, а крім того творять ся ватаги добровольців, що кождої хвилї готові почати наїзди.

Так само ладить ся Чорногора, укріпляє пограничні місця над сербскою границею о чім звіщає турецкий дневник Sabah. Нема отже сумніву, що Сербія і Чорногора готовлять ся поквапно до війни і тому пора, щоби Австро-Угорщина виступила рішучо проти того. Молодотурецкий »Tanin« критикує „авантурничу балканьску політику“ Сербії і Чорногори і наводить голос одного сербского урядника з посольства, котрий в редакциї одної грецкої часописи висловив ся, що наколи Сербія не осягне своєї цїли, тоді виповість війну Австрії. »Tanin« вказує на те, що то було би самоубийством Сербії і могло би викликати страшні події на Балканї втягаючи в се також Туреччину.

Переговори болгарско-турецкі натрафили на перепони і знов перервали ся, і тому болгарске правительство поч нає вспевняти ся, що й ему треба подумати про военні приготовленя. Болгария починає отже також робити замовленя военні за границею.

Новинки.

— **Календар.** Вівторок: руско-кат.: Йоаник.; римо-кат.: Сальомеї. — Середу: руско-кат.: Галактіона муч.; римо-кат.: Оттона оп.

— **Вчерашний концерт львівского „Сокола“** получений з руховими вправами міг вповнї вдоволити численно зібрану публику, навиклу до щонедільних представлень в салї „Сокола“. Вечір розпочав передмовою проф. Боберский, голова тов-а, предкладаючи слухачам образ дїяльности львівского „Сокола“ на области руханки. Отже: віддїл ремісників, віддїл членів, віддїл члениць і учениць, два віддїли учеників молодших і старшихъ і т. д. Дальше відкликав ся бесїдник до нашої суспільности, щоби не лише вступала в члени сего тов-а, але брала в нїм участь дїяльну, се є вправляла ся в ґімнастиці, бо задачею тов-а є скрїпити силу тїла своїх членів і витворити кріпку і здорову суспільвість. Промову принято грімкими оплесками. Потім йшли точки вокальні і рухові. Рухових точок було дві, виведені старшими учениками „Сокола“. У вправах на кони взяло участь шість вправляючих. Вправи йшли складно і рівно. Дуже гарно випали вежі (5 образів) виконані 9-кою руховиків-учеників. Будова веж йшла рівно і ритмічно, як стишки найкрасшої поезиї. Виконавцям і їх провідникови п. Сохацкому належить ся повне признане, яке вже видцї висловили рісними оплесками по кождій вежі. У вокальній частинї програми взяли участь знаний бандурист п. Гнат Хоткевич, солїст-тенор п. В. Козак і хор »Бандуриста«. П. Хоткевич одинокий бандурист в Галичинї пригадав нам звуки нашого історичного козацкого інструменту. Він відспівав три пісні, нагороджений невмовкаючими оплесками. Дуже сердечно витала публика п. Козака, молодого обдарованого милим а сильним теноровим голосом співака. Академічний хор „Бандурист“ виступив в 12-тцї під управою п. Артимовича. Найкраще подобало ся відспіване Нижанковского „Нова Сїч“, який то твір своїм укладом як раз надає ся до викликаня одушевленя на популярних концертах. Публики було доволї богато, але тої, що занимає дешевші місця. Вечерок закінчила публика відспіванем сокільского маршу.

— **З Самбора** пишуть нам: В суботу дня 14. с. м. відсьвяткували всї школи самбірскі ювілей 50-лїтного сьвященьства Папи Пія X. спільним богослуженем в церкві і костелї. Торжество у всїх школах подїлено на дві части. В церкві відправили о. катехити соборну службу Божу, а проповідував катехит п. к. учит. семінариї о. Ортиньский. Відтак згромаджувалась молодїж в школах, де в присутности всеї молодїжи і тїла учительского промовляв в семінариї проф. Суский по польски о папстві, а проф. Теодор Білецкий про житє і дїяльність Папи по руски; в ґімназиї промовляли по польски проф. Шефнер, а по руски проф. Бойцун, подібно і по других школах. — Парохія лат. обходить ювілей 15. с. м. при участи всїх урядів і народу, а руска 21. і 22. с. м. Завязаний комітет під проводом о пароха Фр. Рабія устроює 22. академію в о 7. год. в салї „Сокола“, підчас котрої відспівають хори кантати, буде гра на фортепянї і скрипцї, та відчит проф. Т. Біленького. Зазначити мусимо, що спільне сьвятковане сего торжества всїми школами рівночасно піднесло сьвято, додало повагп і викликало велике вражінє. — Замітити можемо, що місцеві сьвятинї ледви можуть помістити молодїж шкільну, були переповнені, тож час би було Самборови подумати про будову другої церкви. Належалоб об сїм подумати кому слїд.

— **Посьвячене філії „Сокільского Базару“ в Стрию.** Перед тижнем дирекция „Сок. Базару“ отворила в Стрию філію, а в четвер дня 19. с. м. о 10. год. рано відбуде ся торжественне посьвячене нового льокалю. Склад „Сок. Базару“ в Стрию лежить при першорядній улицї Третого Мая, в новій каменицї і урядженій на способ великомісский, виріжняє ся між дотеперішними торговлями в Стрию. Стрийщани приняли нову торговлю з отвертими руками і як показує торг з перших днїв, поперають єї щиро. Філія „Сок. Базару“ в Стрию стала реґулятором цїни паперових і ґалянтерийних товарів, вишрубованих стрийскими крамарями до неможливої висоти. І з тої причини стрийска філія найшла прихильне приняте не лише між Русинами, але й серед Поляків та Жидів

— **З Черновець.** Черновецька руска громада пращала в четвер проф. А. Клима, який відходить до Вижницї на становиско директора нової рускої ґімназиї. В просторій салї реставрациї „Централь“ зібрали ся визначні місцеві і замісцеві Русини, відпоручники руских товариств: Тов-а ім. Сковороди, Українськоі Школи, Рускої Бесїди, Сїчи, Союза, Православної Шляхти і ин. Промовляли кр. віцемаршалок др. Смаль-Стоцкий і відпоручники. Зворушений тими всїма щирими промовами відповів дир. А. Клим. У своїй промові підніс він, що всїма силами буде старатись сповнити надії, які покладає на него українська громада. За довірє, яке покладають на него всї,

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 6.

Чесний Пане!

Зъ фотографіями Ви мене неясно обчислили.

Я увесь дохідъ зъ фотографий, засланихъ до Львова, призначивъ для Правди. Для того не ходить мені о те, чи фотографиі вже сплачені чи ні — а лишъ о скількість залягаючихъ грошей.

Я числю такъ:

Обвідомлено, що 27-охъ людей купили фотографиі Кулішевої и Білозерського, — значить 27 рн. Три нерозпродані пари коштують мене 3×45 = 1 рн. 35 кр. Отже разомъ 28 рн. 35 кр.

Зъ фотографий Федьковича продана одна пара за 80 кр., а одинъ Nr. за 50 кр. — разомъ 1 рн. 30 кр. Нерозпроданихъ есть 28 паръ и одинъ екс. Одна пара коштує мене 45 кр., отже 28×45 = 12 рн. 60 кр. Дочисливши еще за одинъ екс. 22 кр., получаємо 12 рн. 82 кр. Всего отже за Федьковича на користь Правди залягає 14 рн. 12 кр. а. в.

Тимъ способомъ становитця рахунокъ загальний:

за Кулішеву и Білозерського:	28 рн. 35 кр.
за Федьковича	14 рн. 12 кр.
разомъ	42 рн. 47 кр.

Зъ тихъ 42 рн. 47 кр. заплатили Ви за фотографиі Куліша 16 рн., то значить відъ одного ексемпляра 16 кр. Лишає ся про те 26 рн. 47 кр.

Однако Ви лишили 30 фотографий собі и ті чинять 30×16 = 4 рн. 36 кр. — що додавши до горішнёго становить 31 рн. 27 кр.

Мені заплативъ п. Ганкевичъ 1 рн., отже наконечна сума була би **30 рн. 27 кр.***).

Донесіть мені ласкаво, чи моє численне добре переведене, щобъ я зъ одної сторони не тративъ, а зъ другої не скривдивъ спільно зложеного гроша.

Єсли моє численне добре, то для уясненя рахунківъ вложіть еще 30 рн. 27 кр. або зглядно, 33 рн. 47 кр. міжъ розходи въ моій залученій оповістці під Nr. II. написано підъ пунктъ 3 або 4, що ті грошї дані на фондъ Правди, або — єсли се недогідно — на печатанне н. пр. Шевченковихъ поезий. А Ви вже собі поволи фотографиі порозпродуєте и обернете грошї, куда хочете и якъ присудите міжъ собою.

Писавъ я Вамъ недавно про Яхна. Не знаю, чи хто тамъ написавъ до него, и чи заславъ словаръ и Правду. Я гадаю, що жаль було би печатати его артикулъ по етимологичнёму. Подібна наукова стаття не скоро намъ навинетця. — Пишучи до него листъ прибийте и печатку редакційну, а мене обвістіть, якъ зроблено, щобъ я наперъ другимъ бокомъ на нёго...

Засилаю дещо для Правди. Розправу кілька мислей зъ философиї можна печатати по етимологичнёму, або фонетичнёму. Я вибравъ се друге; а для етимологівъ достачу Вамъ стихівъ, кілько хочете.

Засилаю и Охрима. Здаємъ ся, що одинъ аркушъ въ серединї затрачений. — У моій відписі пороблені зміни тамъ, де перечитати було годі. За порадою п. Ильницького замінивъ я приходячий тамъ продажний артикулъ „сало“ на „веприкъ“. Воно може и ліпше для слуху відбиває ся.

(Дальше буде).

---

*) Кажете, що дві парі фотогр. Федьковича даровані академикамъ Петербургськимъ. Однакожъ уважайте, що ті дві парі мною оплачені були и входять въ горішній рахунокъ. — Ті фотографиі, що я подекуди дарувавъ, оплачую я самъ и не відшибаю відъ рахунку.

Донесіть мені также, чи грошї за фотографиі Куліша, належачі ся зъ Станіславова, до Васъ зложатця? — Тодібъ треба еще числити 20×16 = 3 рн. 20 кр и дочислити до до горішнёї суми 30 рн. 27 кр. Булобъ отже **33 рн. 47 кр.**

він буде старати ся відвдячити не лише словами, але і ділами.

Директор черновецкого міского театру, Кляйн, заанґажував нашу славнозвісну співачку п. Ф. Лопатиньску на цілий ряд оперових вистав в місяци грудні. Перший раз виступить п. Лопатиньска в „Аїді".

— **Москвичівска „правда".** Пос. др. Марков почув ся обиджений, що руські ґазети звели его імя з царо- і православним паломництвом до Почаєва і Київа. Др. Марков почав ся відхрещувати від того, але як? Замість заглянути до зацитованого часописами жерела в Neues Wiener Journal (ч. 5.319 з дня 12. серпня с. р. стор. 11), др. Марков вибріхуючи ся надув навіть свого „Галічанїна", який мабуть в добрій вірі помістив оноді его спростоване. Др. Марков пише там, що віднїс ся до редактора N. W. Journal-y, а сей відповів ему між иншим, що про его особу не згадував навіть „mit keiner Silbe", На се ми наводимо зі згаданого висше числа N. W. Journal-y одну з телеґрам, яка звучить дословно: „Petersburg. 11. August. (Privat-Telegramm des „Neuen Wiener Journal".) Eine Verfügung des Verkehrsministers stellt den österreichischen Slawen freie Billetts auf den russischen Bahnen zur Verfügung zum Zwecke des Bezuches russischer Heiligtümer. Eine Gruppe Ruthenen unter Führung des galizischen Abgeordneten Markow besuchte Kiew". Як супроти сего викрутить ся др. Марков, бож не заперечить в живі очи, що N. W. Journal про него не писав, а чи правду писав, се загально відомо.

— **Від проф. д-ра Копача** дістаємо до поміщеня отсї пояснення в справі бояньского концерту. Містимо їх без наших заміток і закінчуємо ними ту справу: В ч. 249 „Руслана" — пише проф. Копач — поміщена, що так скажу, реплїка на рецензиї послїдного концерту „Львівского Бояна" (з дня 5. листопада с. р.) видруковані в „Ділї". Одна з онтих рецензий була моя. І про неї пише кореспондент „Руслана": „Другий рецензент віднїс ся з великим признанєм до концерту (підчеркнене моє, І. К.), а між замітами піднїс, що належало би скріпити мужескі хори, які додамо мимоходом, були сильні і знамениті. Шкода, що сам рецензент не скріпив хору своєю участию. Але сего годї надіяти ся, бо „Боян" „не має чим сьпівакам платити". Послїдне речене тої замітки містить в собі інсинуацию, що я взагалї не роблю жадної громадскої роботи, лиш за гроші, або бодай, що я „Львівскому Боянови" предложив жаданє, що я буду брати участь у виступах „Л. Бояна" за гроші. В ґрунтї річи казати собі платити за совісну працю, не є нїчим неморальним, бо так дїє ся в цілім культурнім сьвітї і є випливом самої справедливости. Але ту йде не о засаду, тілько о реальний фактъ, тому я питаю: Пане кореспондент! Я належу до „Львівского Бояна", почавши від его заснованя з конечною малою перервою (по причинї побуту на посадї в Тернополи) і я був у нїм і простим членом і видїловим з ріжними функциями, а півтора року навіть дириґентом і дав щось 5 чи 6, сказано було на „Загальних Зборах" цифрово, для тов-а досить інтратних концертів. Не схотїлиб Ви може подати точнїйше суми моїх емолюментів з тих, сьміло скажу, совісних заходів? То одно питанє. А друге таке: Ви, очивидно, написали остатне речене ізза якоїсь незрозумілої для мене анїмозиї для моєї особи, бо сами признаєте, що до концерту я віднїс ся „з великим признанєм". Але правда, я сказав, (очивидно, в очах п. дописувателя найтяжший мій замітъ!), що „хори мужескі належало би скріпити". Щож ту у моїх словах такого образливого? Правда, є образа, бо в очах п. кореспондента се не правда. А бачите, ложъ все є образлива для морального почутя! Годжу ся на се. Але я рад би знати, хто то оцінює і хто числить? А бодай, чому не подає числа голосів, щоб люди знали, яке число сьпіваків він уважає „мимохо дом" сильним хором? Я питаю ся: чи прим. в басах перших і тенорах других було дуже більше понад „по 3—4?" Та нехай впрочім Вам і се число буде „сильним" і нехай вийде на добро нашій музиці і нашому суспільному житю. Але я на серіо бою ся, що як так дальше пійде, то такою „силою" нїчого не збудуємо, бо люди будуть все розріжняти в сьвітї понятя „малий—великий", а ми ледви вже довго. І тодї, менї видить ся, не поможе нам вже навіть і жадна вигідна анонїмна інсинуация... Та лишім те прикре розважанє... Очивидно не дириґенти тутъ винні (я знаю з досьвіду їх тяжку працю!) і не заряд Бояна (і его функциї я знаю добре), але таки легкодушний загал. наших сьпіваків. І величати ще людей „сильним" за таку річ, я вважаю кривдою правди і кривдою народу. І тому нїколи і нїчим не дам собі відобрати також права, представляти річи такими, якими вони менї по совісти видають ся, особливо, коли говорю публично также до цілого народу; бо в противнім разї, кудиж зайдемо? А коли я помиляю ся, то прошу мене, хоч би й остро поправити, але не анонїмно і не закулїсовою інсинуациею. — *Др. Іван Копач.*

— **Переписка редакциї.** *Вп. О. Петр.* в Америцї. Спасибі за присланє, в тих днях почнемо містити.

Вп. О. К. Кур. в Америцї. Просимо о надісланє дальшої рукописи, бо спиняє ся через перерву перепечатуванє.

Оповістки.

— **Заміна парохій.** Намісництво дозволило о. Конст. Гукевичови, пароховi в Квашенинї, і о. Олексїю Гукевичови, пароховi в Жеґестові, на взаїмну заміну їх парохій цїсарского надання.

Посмертні † оповістки.

— **О. Гавриіл Майковский,** парох в Гвіздцимістї, упокоїв ся дня 27. жовтня в 72. році житя, а в 48. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **О. Михайло Стрипко,** завідатель гр.-кат. парохії в Садаґурі на Буковинї, упокоїв ся дня 27. м. м. в 40. р. житя, а в 7. р. сьвященьства. В. є. п.!

Телеґрами

з дня 16. листопада.

Відень. Для дирекциї почт і телеґр. у Львові системізовано посаду президента в IV ранзї і одного віцепрезидента в V ранзї. Президентом став іменований дотеперішний начальний директор, Іван Любич Сеферович, а віцепрезидентом радник двора, Людвик Пікор.

Пекин. Хіньский цїсар Квавґсі помер в суботу о 5. год. вечером, заожеволївши. Жив 36 лїт.

В неділю померла его мачоха цїсарева хіньска Тсугсі в 74. р. житя, яка властиво рядила в Хінах.

Реґентом став князь Хун, молодший брат помершого цїсаря. Наслїдником престола буде, здаєсь, его син Хун Пай.

Перворядна парохія

Більче золоте (пов. Борщів) є до заміни на иншу. Зголошеня надсилати до тогож пар. уряду, почта Більче золоте. (1—4).

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер"

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер" на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі .	234·398 К.
Цїнні папери . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї . .	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

До

Америки і Канади

перевозить найскорше

Лїнія КУНАРД

Головне заступство на Галичину **ЛЬВІВ, ул. Городецка 99.**

Пояснень удїляє даром. (4—14)

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук. З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 253. Львів, середа дня 5. (18.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Сокодовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Задача нового мінїстерства.

(×) При державній кермі австрийскій стануло під начальством бар. Бінерта нове мінїстерство — урядниче. Длячого так стало ся, висловили ми вже доволї основно в попередних числах, а також подали цїлу лїсту. Окрім трох мінїстрів-земляків: Абрагамовича, д-ра Жачка і Шрайнера, засїдає в новім кабінетї трох дїйсних ресортовых мінїстрів (бо сего вимагає конечно закон про мінїстерску одвічальність:) мінїстер-президент бар. Бінерт, мінїстер внутр. справ бар. Вердтль (отець выборчої реформи австрийскої) і мінїстер кр. оборони ґенерал Ґеорґі.

Новий кабінет бар. Бінерта має бути, як запевняють, переходовий (провізоричний), хоч се стара правда досьвідом довголїтним ствердженa, що в Австриї нема нїчого тривкійшого, як провізория. Покликанєм трех, названих в горі парляментаристів, представників трох найбільших ґруп национальних в державній радї, зазначено заздалегідь, що они мають творити поміст до дальших переговорів, довести до порозуміня, щоби в місце урядничого мінїстерства теперішнього могло вийти парляментарне. Можливо, що за яких два місяцї, отже по новім роцї се мінїстерство доведе до повного порозуміня поміж парляментарними сторонництвами, котрі зложать парляментарне мінїстерство, хоч історія і хід останних переговорів переймають поважною зневірою в можливість такої зміни.

Першою однакже і найважнїйшою задачею нового мінїстерства — се полагода невідкладних державних конечностий, а іменно ухвалене ще перед кінцем сего року буджетової провізориї на 1909, предлоги про злуку Босниї Герцоґовини з монархією і торгові договори з Сербією і Румунією. О що бар. Бек був би приневолений вести довгі і трудні переговори, сточити тяжку боротьбу з провідниками парляментарних сторонництв і задобрювати їх далекосяглими навіть уступками, се зобовязали ся участники конференциї бар. Бінертови ухвалити без усяких перепон і трудностий.

Тим способом боротьба, яка би була виринула в держ. радї, відбула ся на конференциї і усунула ті небезпечности, які грозили єствованю парляменту, бо наконечним висліdом останної довгої конференциї є, що відвернено від держ. ради конечність єї розвязаня і витворено основу до дальших переговорів і можливого порозуміня.

Треба тут з признанєм зазначити, що христ. суспільники рішучим посередництвом злагодили грізне лихо і наслїдки минувших великих похибок. Тим способом не вперше христ. суспільне сторонництво представило ся яко справдешне австрийске, державне сторонництво, котре дбає про силу і могутність держави.

Новий кабінет зложений з найвизначнїйших, найспосібнїйших керманичів дотичних мінїстерств і можна сподївати ся, що зуміє віддати не тілько важні прислуги державі, але також зближити до себе сторонництва парляментарні і положити підвалини до витвореня порозуміня і парляментарного кабінету, а в тих змаганях неперечно буде єму і дальше пособляти христ. суспільне сторонництво.

Сего можна бажати невому кабінетови в інтересї дальшого єствованя парляментаризму і парляментарної управи. Одначе, як ми вже в горі зазначили, не покладаємо великих надій на скоре здїйсненє сих замірів, а особливо на довершенє сеї задачі, яку обняло нове мінїстерство себ то довести до часового бодай розєму поміж двома головними борцями, Нїмцями і Чехами, не кажучи вже про тривке порозуміне між тими обидвома народами. Ті суперечности национальні, які витворили ся десятками лїт, не дадуть ся вирівнати і загладити протягом кількох тижнїв а навіть місяцїв; розятрене национальне і заострене, котре ще якскравійше виступило в останних місяцях, не злагодить ся і не втихомирить так легко і так скоро, якби сего можна бажати в інтересї обидвох народів, в інтересї держави і в інтересї конституцийного розвитку. То, що не вспів осягнути мінїстер-президент др. Кербер, чого не перевів бар. Бек, не так легко зуміє вчинити бар. Бінерт при найлїпшій волї, при найщиршій запопадливости, якої докази зложив в часї останних переговорів. Тимто й не можемо сподївати ся, щоби сей кабінет був такий переходовий, короткотривалий, щоби парляментарні сторонництва позбули ся так скоро тїсного розуміня політичних справ і взнесли ся нараз до ширшого овиду. Але коли новий кабінет по коротшім чи довшім урядованю промостить дорогу до зближеня і порозуміня сторонництв, до злагоди национальних суперечностий і успішної законодатної роботи, до можливости парляментарної управи, то сповнить велику і важну задачу.

З нагоди напасти „Дїла“
на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

З бучацкого деканата присилають нам до поміщеня отсю заяву:

Дня 5. с. м. відбув ся в Ковалївцї деканата бучацкого собор деканальний, на котрім проголошено рішеня і постанови Синоду дисцезального станиславівского. При тій нагодї запротестувало духовеньство деканата бучацкого против нинїшних напрямів ворожих і погубних для Церкви католицкої і віри і против часописий, які дають вираз тим напрямам, а при тім ухвалило вислати до Єго Ексцеленциї Впреосьвящ. Митрополита отсю адресу:

Ваша Ексцеленциє Високопреосьвящений Архіпастирю!

Духовеньство деканата бучацкого, еп. станиславівскої, зібране нинїшного дня на соборі деканальнім в Ковалївцї протестує одноголосно і однодушно против брутальної напасти часописи „Дїло“ накинувшої ся на Достойну Особу Вашої Ексцеленциї і заявляє по тій причинї своє крайне обуренє.

Напасть та є тим злобнїйша, що в Особі Вашої Ексцеленциї дотикає она Голову рускої Церкви в нашій духовній провінциї і має на метї понижити саму Церков і віру Христову.

Не від нині пробиваєсь тая тенденция в згаданій часописи і тому духовеньство деканата бучацкого ухвалило еще в червни 1907, тую часопись бойкотувати, так як не годить ся з гідностию сьвященичою, того рода часопись піддержувати.

При тім складає духовеньство деканальне щиру подяку Вашій Ексцеленциї за правдиву Апостольску ревність не йно в оборонї прав віри і Церкви Христової, але і за прозорливе заряджене дотично перестереганя прав парохів і охорону їх поваги душпастирскої в своїх парохіях, заявляючи заразом свою синовну любов і глубоку преданність для сього Архіпастиря.

(Слїдують підписи всїх на соборчику присутних сьвящеників).

Клєрикальна партия

Нечуване оклеветанє Митрополита в »Дїлї« (ч. 182) стало іскрою, яка впала на бочку наповнену з давна пальним материялом.

Оба головні табори (украïньский нац.-дем. і московский) заняли в своїй партийній програмі і тактиці становище зглядом кат. Церкви індиферентне. Вони офіцияльно з нею не числять ся. Той факт мусить викликати невдоволене консеквентного християнина-католика, який хоче, щоби всї напрями житя і культури стояли позитивно на становищи християнского сьвітогляду. Остаточно з тим фактом мусимо числити ся.

Не спускаючи з ока ідеалу позитивно-християньскої партиї, яка можлива в нас в будучині, не думаємо тепер боронювати істнуючих наших політичних партий за їх індеферентизм.

Але наші партиї не обмежають ся на індеферентизм. Они своїми офіциальними орґанами (Дїлом і Галичанином) нераз поборюють катол. Церкву і накидають ся на Єї Владик за то, що они стоять консеквентно на церковнім становищі і виступають против антикатолицких промахів українського і росийского дневникарства в Галичині. Від наших Владик домагає ся печать, щоби они в своїх зарядженях на першій місци клали інтерес політично-национального табору. Виступи проти Церкви і Владик огірчили наше духовеньство (виїмки з посеред него не входять в рахубу) до печати.

Серед такого настрою появила ся провокация в статї »Ad maiorem Poloniae gloriam«, яка дала нагоду, що огірчене духовеньства вибухнуло елементарною силою. Посипали ся протести, які є вимірені не лише проти самої напасти, але проти антикатолицкого напряму нашої печати в загалї. Деж помістити ті протести? В »Дїлї« і »Галичанинї« ні, бо протести як раз против них вимірені. Отже в »Ниві«, яка однак за рідко виходить. Крім того »Руслан« зволив удїлити місця тим протестам, бо „Руслан“ занимає льояльне становище зглядом Церкви та поміщає і чисто церковні справи.

Наша печать зрозуміла дуже добре, що протести звернені против єї антицерковного напряму, але не хоче того признати і старає ся вмовити, що протести вимушені натиском з гори (»Галїчанїн« і »Дїло«) є акциєю Епископів і частини духовеньства, вимереною против теперішних політичних партий, щоби їх звалити та поставити нову клерикальну, яка переняла би політику угодовців та зробила би „Руслана“ своїм орґаном (»Діло« ч. 255. „Наше становище« і »Галичанинъ« ч. 250. „Приготовленя къ созданію клерикалной партіи«).

Правда, се є нашим (зн. консеквентних католиків) ідеалом, щоби мати позитивно християньску партию, бо такі партиї оперті на христ.-кат. основах є майже у всїх народів, а коли руска печать буде і дальше ворожо відносити ся до Церкви, до єї Владик, до духовеньства, то она сама причинить ся до заснованя такої партиї на Руси.

Протести соборчиків є лише протестом проти лїберализму і схізмофільства нашої печати. А коли ті протести підкопають значінє партий яко партий, то за се нехай подякують дотичні партиї своїм орґанам. Духовеньство не дасть себе стеоризувати закидами на тему противнародної роботи і клерикально-угодових затїй, бо наколи народна робота має довести до якихсь позитивних реальних висліїдів, двигнути наш нарід з упадку морального і материяльного то та робота народна повинна основувати ся на християньскім сьвітогляді. В теперішних протестах ходить о Церков і лиш о Церков. Всякі політичні мотиви їм чужі!

О. Воляньский.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Склад кабінету бар. Бінерта подали ми вчера. Президент міністрів бар. Бінерт знаний уже загально яко буший керманич міністерства просьвіти, а опісля яко міністер внутр. справ. В міністерстві внутр. справ заняв тепер его місце секц. шеф бар. Гердтль, автор виборчої реформи, котру він заступав іменем правительства підчас розправ в комісиї виборчій і в держ. радї. Керму мінїстерства зелїзниць обняв давнїйший презид. шеф сего мінїстерства Форштер, а мінїстерства торговлї секц. шеф Маттая, робіт секц. шеф ґр. Віккенбурґ, справедливости секц. шеф др Гольцкнехт — всї нїмецкої народности. Керму мінїстерства просьвіти обняв секц. шеф Канера а рільництва Попп, обидва Чехи, мінїстерства скарбу бар. Йоркаш-Кох — Поляк. Міністром кр. оборони остав ґенерал Ґеорґі. Остав також польский мінїстер-земляк Абрагамович, а вийшли нові: дотеперішний 1-ий віцепрезидент посол. палати др. Жачек старочех, яко компромісовий кандидат і нїмецкий хлїборобник Шрайнер. Місце д-ра Жачка в президиї посол. палати займе імовірно радник двора проф. Челяковский. Нові мінїстри зложили вчера присягу в руки цїсаря, а сегодня подає Wiener Ztg звільненє з уряду мінїстрів кабінету бар. Бека.

День скликаня держ. ради ще не означений, але загально думають, що властиві річеві засїданя держ. ради почнуть ся після 2-го грудня, в котрім то дни відбудуть обидві палати держ. ради торжественні засїдання з нагоди 60-лїтя вступленя на престол цїсаря Франц Йосифа.

В суботу рознесла ся була в парляментї вість, начеб б. мінїстер скарбу др. Білїньский, ґубернатор австро угорского банку мав бути покликаний до цїсаря і одержати задачу утворенія в найблизших тижнях парляментарного мінїстерства. Одначе ся вість показала ся невірною.

В Народнім ческім клюбі настав підчас останних переговорів з правительством з нагоди визначеня кандидата на мінїстра-земляка, великий розлад наслїдком жадоби верховодства молодочехів. Др. Крамарж в своїм крайнім лїберализмі не хотїв допустити представника катол. народовців д-ра Грубана, а задля того імовірно катол. народовці виступлять з »Народного ческого союза“.

Тимчасом між вольнодумцями нїмецкими а християньскими суспільниками послїдувало зближенє, так, що тим способом витворить ся нїмецкий блюк на национальній основі, як запевняє „Deutsch. nation. Korrespondenz“.

Заграница.

Европейскі держави починають звертати ся з рішучими представленями до Сербії, щоби її остерегти перед нерозважними поривами. Як звіщає Wiener Allg. Ztg, анґлїйске правительство висловило сербскому мінїстерству через свого посла зачудованє Анґлії задля висупленя королевича Юрия після повороту з Петербурга і осудило рішучо его визиваючу промову з нагоди привіту по поворотї з своєї подорожи. Сербске правительство було немило вражене сим рішучим кроком Анґлії і намагало ся сю справу промовчати. Горстка загорільців білгородских відтручує від Сербії весь сьвіт, а тепер звіщають, що й цар радив Пасичови, щоби по поворотї домів втихомирював уми розгорячені. В тім дусї впливають також представники Франциї, Росиї і Анґлії в Білгородї і рішучо дораджують сербскому правительству розваги і умірковання. В сїй справі пише »Morning Post«: Серби і чорногорці вчинилиб добре, слухаючи удїленої їм ради, щоби всего обнимали, що могло би дати Австриї привід виступити оружно проти них. Колиб Австро-Угорщина без визвання наїхала одних або других, тоді моглиб бодай числити на великі симпатиї. Одначе нїхто не буде симпатизувати з провокаторами европ. війни. Серби й Чорногорцї не можуть нїяк числити на поміч Анґлії в намірі зреалїзованя своїм ідеальних мрій. Наколи мають розум, то будуть тверезо глядїти на дїйсні відносини і покажуть ся терпеливими. Компензациї обіцяні їм бар. Ерентальом повинні їх вдоволити, більше не осягнуть нїчого. А пускані в сьвіт сербским печатним департаментом вісти про заходи держав, щоби Австрию приневолити до полишеня відпорного становища, нїкого не зманять. Отже й вість про мниме посередництво Франциї, щоби довести до порозуміня між Сербією а Австро-Угорщиною, не відомо нїкому нїчого. Не осягне Сербія нїчого своїми піемонтскими демонстрациями. Сербія втратила повагу яко балканьска держава від королевбийства, єї воєнні приготовленя не злякають нїкого, а скороб намагала ся ватагами наїздити Босну, то по створенню походженя сих ватаг одержалаб належну на се відповідь. Своєю национальною загорілостю віддаляє ся щораз дальше від можливих для неї уступок.

»Сербска Заява« висловлює погляд, що Сербія не має навіть спосібних і на ті критичні часи відповідних політиків, бо Милованович намагав ся виєднати для Сербії якесь відшкодованє, королевич Юрий в Петербургї змагав до заведеня автономії в Боснї, а Новакович в Царгородї до заключеня союза між Сербією а Туреччиною. Отже всї три політики вели кождий иншу з собою зовсїм суперечну політику.

Про переговори між Болгариєю а Туреччиною наспіля з Царгорода такі некорисні вісти, що в урядових кругах числять ся уже із зірванєм переговорів, а натомість проявляє ся в болгарских кругах урядових воєнний настрій, котрий відбиває ся також в промовах останних бесідників в адресовій розправі.

Канцлерске пересиленє в Нїмеччинї дійшло до значного заострення. Nord. Allg. Ztg орґан канцлера Більова висловлює погляд, що нїоден монархічно думаючий чоловік не може бажати, щоби подібні позправи, як що йно про цїсарску розмову переведені в парляментї повторяли ся, бо они кинули тїнь між цїсаря а нарід. Про цїсаря упали слова такі, начеб все було стерто, що він зробив за останних 20 лїт великого для Нїмеччини. Дневник сей запевняє, що канцлер інформує про всї справи цїсаря. Точка тяжести спочиває тепер в розправі, яку мав цїсар в понедїлок з канцлером. Висліду її вижидає дневник з бажанєм, щоби між цїсарем а народом вернули давні відносини сердешного довіря в цїлій повнї.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Галактіона муч.; римо-кат.: Оттова оп. — В четвер: руско-кат.: Павла еп., Клявдиї; римо-кат.: Єлисавети кор.

— **Папский ювілей в Римі.** Вчера рано відбуло ся в церкві св. Петра торжество 50 лїтного ювілею сьвященьства Папи Пія X. Сьв. Отець відправив службу Божу при асистї 28 кардиналів і пралатів і удїлив зібраним вірним благословеня. В церкві було кількадесять архиепископів, 280 епископів і до 50.000 вірних. Багато домів було окрашених. Над головною

брамою Ватикану маяла біло-жовта хоругов. Обхід був величавий.

— **Сьвяточні обходи в честь Ів. Котляревского.** Київска „Просьвіта“ уряджує небавом з приводу 75-ліття від дня смерти Івана Котляревского літературно-музично-вокальний вечір. Відчит про житє і дїяльність Котляревского виголосить д. Д. Дорошенко. — В катеринославскій „Просьвітї“ виголосив дня 11. с. м. С. Липковский реферат „Ів. Котляревский і його Енеїда“. — На жаль у нас в Галичинї, крім львівского „Сокола“, забули про Ів. Котляревского, про 110-ті роковини виданя перших пісень єго „Енеїди“, про 90 ті роковини написаня „Наталки Полтавки“ та про 75-ті роковини єго смерти.

— **Перший поїзд** на шляху Львів-Підгайцї виїхав нинї на пробу до Курович. Єсли пробна їзда випаде вдоволяючо, то завтра другий поїзд розвезе первонал зелїзничий, а за кільза днїв розпічне ся правильний рух зі Львова до Курович. На дальшім просторі до Підгаєць шлях ще не викінчений, тому рух поїздів пічне ся там аж з весною На тім шляху є отсї стациї і перестанки: Львів, Львів-Підзамче, Личаків Лисиничі (перест.), Мариївка (перест.), Винники, Підбережцї (перест.), Гаї-Чижиків, Германів (перест.) і Куровичі.

— **Зміни в краєвім видїлї.** Вибрані нові члени кр. видїлу обняли урядованє в отсей спосіб: Меч. Онишкевич обняв I. департамент для справ громадских, шкільних, театральних і фундацийних, др. Семен Бережадзїковский обняв департамент для санїтарних справ, Іван Кивелюк обняв департамент для справ сиротинських фондів, жандармериї, заведень військових шупасничих і судових; в инших департаментах не змінила ся управа, а се: др. Тад. Пілят має департамент для справ рільничих, кр. банку, бюра патронату і мелїорацийних, др. Стан. Домбский департамент для справ дорогових і зелїзничих, др. Влад. Яль департамент для справ фінансових, промислових, продажи соли і консумцийних оплат.

— **Економічний рух на Україні.** В „Радї“ находимо між багато подібними дописями отсю з Деркачів (Харківщина): Наше село стоїть на шляху у Харків, але житє у ньому почало прокидати ся тільки останнїми часами. Се сталось саме після того, як і в нас звернули увагу на гуртову роботу, на розвиток самодїяльности. Два роки тому заклало ся у нас позичкове товариство і — на диво песимістам — справа пішла так добре, що охота до дальшої гуртової працї збільшилась. Тепер товариство се набрало вже стільки вкладок, скільки дозволяє статут товариства (25 тис. карбованцїв — у 10 разів більше, нїж є основного капіталу) і збирає ся просити дозволу й далї приймати вкладки. Сего року налїчувалось 328 членів, котрим роздано половину всїх грошей. З сегож року розвинуло у нас свою дїяльність нове товариство господарске. В заснованю сего товариства найгорячійшу участь брали самі селяни. Дїяльність нового товариства відразу прибрала собі симпатиї людности своєю працьовитостю. Тепер оно має 2 сїялки (рядкові), бібліотечку, переважно із українських книжок, працює коло поліпшеня селяньского скотарства, збирає ся з весни впорядкувати зразкове поле, мріє про народний дім і т. п. В початку октобра хлїборобске тов-о впорядкувало для місцевих школярів сьвято „посадки дерев“ і засадило трохи сипучих пісків за селом.

— **Alliagie.** Про розвязанє сего нїби асекурацийного тов-а донесли ми оноді. Розвязанє наступило за переступлене статута. В статутах того тов-а сказано було, що поміч буде удїлена членови в міру фондів стоваришеня, а якби фондів не вистарчило, або вкладки членскі показали би ся за малі, або члени не схотїли би дальших складок давати, або заряд тов-а розтратить грошї, або не хоче дати, то член не може скаржити до суду анї жадати шкоди. Тимчасом „Алїяж“ називало себе шумно асекурацийним тов-ом і обіцювало кождому через своїх аґентів великі користи, на підставі згори уложених табель. Першим членам справдї виплачувано запомоги, але дальші мусїли би ждати до смерти і нїчого не були би дістали. Якої реклямы уживала „Алїяж“, показує ся з того, що протягом останнього тижня дістала 5.000 нових членів, так що мала вже 19.000 членів В сам час власти розвязали се тов-о, бо наївних не купить і число членів було би росло дальше. В касї тов-а найдено 165.000 К, які в части покриють страти членів. Така сама доля жде инші подібні тов-а, як: Pogorzelec, Fortuna, Samopomoc rolnicza, Aurora і Przezorność. Остерігаємо перед ними наших читачів, а передовсїм селян. Показало ся, що до „Алїяжи“ позаписували ся тисячі селян з підльвівских повітів. Деякі селяни позичали грошї у лихварів і складали в „Алїяжи“, а тепер майже всьо стратили.

— **Судова розправа в Станиславові** проти 45 селян з Ясеня, калуского повіта, за спинюванє робіт при реґуляциї Лімниці, скінчила ся позавчера. Засуджено за злочин з § 98а: Калїстрата Годованця на 3 тижнї вязниці, Максима Перегіняка на 6 тижнї, Параску Смик на 10 днїв, Олексу Яремича, Михайла Плїша, Юрка Данилюка і Мариню Багрій на 14 днїв, Генрику Шпильчак, Настусю Данилюк, Параску Лашкайло і Палагну Котрук на 10 днїв, Юрка Павлишака на 14 днїв, Михайла Вангелу, Михайла Федорака Катрука й Юрка Маґаса Черленого на 3 тижнї, Михайла Лавуту, Гриня Плїша й Юр. Депутата, Вас. Надраґу, Вас. Гринчака і Дм. Олексюка на 14 днїв вязниці, а Харитона Вашкура за дзвонене не „ґвавт“ на 3 тижнї вязниці. Прочих увільнено від вини і кари.

— **Нещаслива пригода.** Між Гребенним а Любичою наїхав поїзд на фіру, що переїздила через шлях зелїзниці, і убив 18-лїтну дївчину Олену Задорожну та 16-лїтного хлопця. Погаяч вийшов покалїчений, а конї згинули.

— **Еміґрацийний департамент** в Вашинґтонї подає зіставленє, після якого наплив еміґрациї в вересні с. р. зменшив ся о 60% в порівнаню з тим самим місяцем з 1907. року. Після країв се зменшенє представляє ся так: з Італії прибуло в вересні с. р. до Америки о 15.080 менше, як минувшого року, з Росиї о 9.489, з Угорщини о 8.065, з Австриї о 6.939, з Грециї о 3.706, з Анґлії о 2.954, з Ірляндиї о 2.836, з Болгариї о 1.101, з Німеччини о 1.083, з Норвеґиї о 859, зі Шкоциї о 816.

— **Надія на потоп.** В полудневій части держави Вашінґтон живе одна фанатична секта, яка сьвято вірить, що в грудні с. р. буде конець сьвіта через потоп. Щоб якось ратувати ся, они на одній горі вибудували величезний ковчег — на взір ковчега Ноя — і ждуть тепер зовсїм спокійно на страшні филї потопа, що має змести з лиця землї увесь грішний людский рід. Секта складає ся виключно з богатих фармерів, які зложили усї свої довголїтні ощадности на будову сего ковчега. Він складає ся з величевного корабельного туловища, на якім стоїть простора хата. В середині хати є величезна спільна галя, а кругом неї безчисленні кімнати для мешканців, стайнї для худоби, маґазини і склади. Серіозність і поспіх, з яким сектярі викінчують свою будову, незвичайно занепокоїли усїх дооколичних мешканців.

— **Тайна смерти царя Александра I.** Про загадочну смерть царя Александра I. еще днесь

Матеріяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвінського.

(Дальше).

Охрима треба бъ зъ другимъ числомъ зачинати, єсли можъ дрібно и въ більшій скількості. Треба би разъ ті драми повиправляти міжъ публику. — Всі літературні газети поміщають драми, а ми одні тількі що-сь инакше на нихъ задивляємось. — У мене лишилось драмъ и комедий 4; ньяту Марусю, яко злишну для ремунерования, відсилаю Вамъ назадъ.

Можете въ другімъ числі помістити стихъ Козацька слава, котрий засилаю. Карпенка поезиі до нічого. За ёго „Искусителямъ Ляхамъ“ моглибъ головку скрутити, та й закінчилось. Найліпше тенденцийні поезиі вимінати, бо тількі затровують смакъ и хвилеву вартість мають.

Може би добре було Карпенка „вечеръ“ надрукувати по етимологичнёму?— Имшенецького поезия дуже собі чудна. Та не знаю, чи то той Имшенецький, що їздить зъ Білозерськимъ.

Не знаю, чи збираннемъ грошей на цілі літературні займутця ві Львові. Для мене се дуже утяжливо и я радбимъ поспекати ся того діла. — Однако хотівбимъ довідатися, чи в случаю потреби зможуть зъ відтамъ ремунеровати при теперішнімъ стані пренумерати?— Може прийде незадовго вислати кількадесять ринськихъ Федьковичевъ; писавъ и Яхно, що тяжке житє у Берлині. Донесіть отже, чи буде грошей премиі. Я часами и вижичую. якъ нема — а гроші висилаю, куда присудять.

Може бути, що завязавши комитетъ въ тій цілі можби більші результати осягнути, а ніжъ мені одному, та еще въ закутині Тарнопільскій.

Повідаєте, що п. Ильницький порозголошуваъ таємниці. Годі поскривати річи, котрі скрити не дадутця. Віддаленнє Куліша зі служби есть фактъ повсюда звісний; дорогу віденську также годі закрити було, бо й у Відні бачили и зъ телеграфу дізналися. Таємницею нехай буде, що Кулішъ до Галичини вибереть. Розголошуйте для того (підъ секретомъ!), що Кулішъ на стале мешканнє выѣхавъ до Петербурга.

Вамъ щиро-прихильний
О. Партицький.

Ч. 7.

Чесний Пане!

Росходи зъ фонду треба зъ важнихъ, мені звіснихъ, причинъ напечатати въ третімъ числі.

Зъ фотографиями Ви, якъ виджу, числити не умієте. Мені цілкомъ не ходить о те, чи хто заплативъ чи ні — але єдино о те, скілько міжъ Вами залягає. — Просивбимъ Васъ чимъ скорше зробити рахунокъ, бо ціла комедия починає вже нудити, подібно якъ ціла история зъ грішми пренумератними, котрі п. Лукашевичъ ужилъ на свої цілі. Я вже маю досить зъ себе и хотівбимъ випочати до якогось часу.

Нерозумію, що то значить „щобисте написали про автографъ Шевченка“. Як? що? — не знаю.

Списъ Львівскихъ пренумерантівъ буде въ Вашій редакциі. Буду просивъ, щобъ Ви мені ёго такожъ надислали; впрочімъ поговоріть зъ п. Алексевичемъ.

Зробіть мені ласку и випишіть въ редакциі Слова пренумерантівъ на другий томъ словаря, нехай знаю, до кого висилати.

Відсилаю Вамъ пънтий артикулъ зъ Коловича и розпраку язикову, котру задля ії важності друкуйте якъ найскорше (можна до до якогось часу перервати исторію Козаччини).

Просивъ я Васъ давніще, щобъ, продовжаючи якій артикулъ черезъ більше чиселъ приписувати завсігди „продовженне“ або „дальше“. Воно такъ звичайно дівся, и має ту користь, що поєдинчі числа можъ неразъ розсилати поміжъ людей. Тимчасомъ при опущенню такої приписки нічого ділати не можна, бо артикули видаютця новими и черезъ те безголовими. Впрочімъ робіть, якъ собі думаєте.

До Кобринського напишу. — Донесіть, чи посилаєте Ви Правду туди, де я въ послідніmъ числі споминивъемъ.

Вамъ щиро-прихильний
О. Партицький.

30/I. 868.

Въ исторіі Козаччини доповніть трактатъ Переяславський въ „Богдана Хм.“ у Костомарова.

в Росиї не знають нїчо сказати. Безпосередно по его смерти виринула чутка, що він не вмер, але живе десь в укритю; ся чутка була так сильно вкорінена, що князь Долґорукий, новому цареви Николї I. вїколи не зложив присяги вірности; рівнож і тодїшний ґубернатор Москви, князь Ґалїцін, голосно висказував свій сумнїв що до смерти царя. Пізнїйше розійшла ся чутка, що цар живе на Сибірі, та що по довшім часї померший старець Теодор Космїч є індентичний з царем Александром I. Днесь добуто сю теорию опять на верх. Одною з найзавзятїйших, які заступають ся за сим поглядом, є княгиня Ляйхтенберґ, якої дїд, ґенерал Орлов Давідов, жив в великій дружбі з царем Александром. Перед ним мав цар дуже часто висловлювати гадку, що хотїв би десь нагло пропасти, щоб непізнаний і незнаний міг спокійно жити. Отже по смерти сего Теодора Космїча у его помешканю найдено папір покритий тайними знаками, яких до тепер нїхто не міг відчитати. Аж ось недавно професор Петров з Петербурга каже, що се ему удало ся. Як подає часопись „Bibliotheque Universelle“ переклад сего загадочного письма має звучати: Їх цїсарске Величество, Николай Павлович з ненависти вигнав Александра; тому кличу до мого віроломного брата: „О, колиб я знова добив ся до власти. 1837, 26. марця. Колиб се було правдою, то архімандрит Йонас мав би повну слушність, коли він в келії Теодора Космїча молить ся завсїди за спасенє душі царя Александра.

— **Грибок-шкідник**. Північно-американьский ржавець непринний (Sphaerotheca mors uvae Bork et Curt) належить до громади грибків ржавців (Erysiphaceae) і є дуже небезпечним шкідником веприн. Грибок той (котрого однак не треба переміняти з другим часто подибувани европейским ржавцем веприннім (Microsphaera grossularia Lév.) знаний вже в Америцї від давна яко небезпечний шкідник. В Австрії відкрили сего шкідника доперва в роцї 1906. В тім роцї відкрив ц. к. інститут для охорон ростин у Відни сю слабість в двох місцевостях на Моравії. Тому що шкідник сей вельми небезпечний, старав ся вище названий інститут розслїдити близше, в якій мірі він розширяє ся. І дїйсно, як вказують дослїди, грибок сей в Австрії в значній мірі розповсюдненний. Шкідник сей загнїжджуєсь на листю, парістках і молодих гонах а також на овочах. На початку являєсь на тих частях ростин тонкий білосїрий налет наче порошок котрий опісля щораз більше розширяєсь і густїє, аж вкінци стає мов груба вовняна поволока. При тім зміняє ся поволока також і краску, стає жовтобурою, як се можна дуже добре замітити на паростях молодих гонів і на овочах. Коли станемо близше приглядатись сему а ще лучше при помочи побільшаючого скла, то запримітимо в тій поволоці більшу скількість маленьких, чорних, круглих тїлець (Perithecien des Mehltaupilzes). Ті частини веприника, що знаходять ся під сею поволокою, гинуть. Сей грибок належить до великої родини правдивих ржавців, що являють ся на много инших ростинах (як винна лоза, горох, рожа, бросквинї і. т. д. Вовняна поволока складає ся з ниток сего грибка, що сплетені зі собою і роздїлені попередними стїнками. Зі сеї плетїнки знимають ся в гору поодинокі ниточки на кінци заосмотрені ячковатим зародком (Konidie). Під ним творить ся опісля другий, відтак третий, аж в сей спосіб повстане цїлий ланцюх тих зародків менше або більше довгий. Сей ланцюх є дуже крихкий, через що поодинокі ячковаті зародки легко відломлюють сл а занесені вітром стають розширювником нових грибків на здорових ще ростинах. Творене ся сих ниточок з зародками на кінци, се був би перший спосіб розмножування сего галяпаса. Крім сего вида розмножує ся шкідник сей ще в инший спосіб. Именно серед тої поволоки творять ся маленькі кулисті тїльця (мішочковаті насїня) з початку ясно закрашені, в міру дозрівання однак бурі майже чорні. У внутрі при підставі сих тїлець творить ся оден мішочок. В тім мішочку містять ся 8 незакрашені, подовгасті або яйцеваті зародки (Sporen). Коли поволока звітрів, зародки сї ослобоняють ся і з вітром улїтають. Дуже часто можна сю хоробу перенести на ростини в сей спосіб, що користуємось ростинами зі шкілок овочевих, де вже ся зараза панує. Именно мішочки з зародками не резимовують ся на ростинах дуже добре і на весну стають дальшим розсадником сеї хороби.

— **Переписка редакції**. *Вп. о. Гр. Ков. в Залучу.* Помістимо в тих днях. Просимо й в будучинї нас не забувати.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Стрию.** (Саля Народного Дому. Початок о годинї 7. вечером).

В середу 18. с. м. „Мари“ голосна родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

В четвер дня 19. с. м. „Чумаки“ народна комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

В суботу дня 21 с. м. (відновлене) „Барон циганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 22. с. м. „Марійка“ ческий народний образ зі співами Ал. і В. Мрштіка.

— **З перемиской епархії**. Речинець для рукоположеня в пресвитери назначений на 8. грудня с. р. Просьби має ся внести до 1. грудня. Крилошаньскі відзнаки дістали оо.: Йосиф Іванець з Ременова, Антін Яцїв з Махнова, Йосиф Круликовский з Довгомостиск і Алекс. Маляркевич з Наклович. — Іменовані оо.: Йосиф Круликовский завідателем судово-вишеньского деканата, Емилїян Венгринович з Тилича і Петро Сандович з Брунар містодеканами мушиньскими і Семен Колодій з Волї Миговоі орд. шкільн. комісаром для деканата яслиского. — Від конкурсового іспита увільнені оо.: Алекс. Дуркот з Яворска, Мих. Жарский з Цикова і Теофиль Хомицкий з Билич. — Завідательство в Радохонцях дістав о. Николай Сикора. — Новопоставлені пресвитери дістали сотрудництва: Теодор Пасїчиньский в Никловичах і Іван Сенечко в Боршевичах.

— **Нова учит. семінария в Руднику.** Вписи до новозаложеної учит. муж. семінариї в Руднику над Сяном — на приготовляючий рік і на I. рік — відбудуть ся в днях 25, 26. і 27. с. м. При вписї належить предложити: метрику хрещеня, сьвідоцтво здоровля виставлене на приписанім формулярі, останне сьвідоцтво шкільне а евентуально сьвідоцтво моральности. Вимагає ся скінченних 14 зглядно 15 лїт. Вступні іспити будуть дня 28. с. м.

— **Іменованя.** Мінїстер публичних робіт іменував: ст. комісаря Олекс. Онишкевича гірничим радником, комісаря Омеляна Черлюнчакевича старшим комісавом і адюнктів Ол. Маркевича, Ант. Околовича і Жигм. Малявского гірничими комісарями.

Телеґрами

з дня 17. листопада.

Відень. Австро-Угорщина висилає дві ноти: Одну до держав зі зверненєм уваги, що Сербія вичерпує терпеливість австро-угорскої монархії, а другу з осторогою до Сербії.

Білгород. Вибух ту страйк студентів, які вислали до мінїстра війни депутацию з жаданєм утвореня студентского леґіона. Мінїстер відповів, що если зголосить ся 300 студентів, то такий леґіон буде утворений.

Царгород. Загальне положене в турецкій державі не ворожить добра. З Ємену, Геджас, Ірак і Мезопотамії надходять вісти про розрухи.

Перворядна парохія

Більче золоте (пов. Борщів) є до заміни на иншу. Зголошеня надсилати до тогож пар. уряду, почта Більче золоте. (2—4).

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїлене аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полудием (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Гяшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком м. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук. З друкарнї В. А. Шийковского.

ч. 254. Львів, четвер дня 6. (19.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановних псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає сьлише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Ювілей 50-лїтнього сьвященьства Єго Сьвятости Папи Пія X.

З нагоди ювілею 50-лїтного сьвященьства Є. Сьв. Папи Пія X вислав Є. Е. Митрополит отсе письмо до Сьв. Отця в латиньскій мові.

Beatissime Pater!

Andreas Szeptycki Archiepiscopus Leopoliensis Ruthenorum ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus exponit humillime quod hoc anno Jubilaei decem lustrorum Sacerdotii Sanctitatis Vestrae tam clerus, quam populus ruthenus Archidioeceseos Metropolitanae Leopoliensis solemnibus sacrificiis et academiis festivitatem hanc catholicis totius orbis christiani maxime caram et exoptatam celebrant et vota sincerrimi amoris firmissimaequae adhaesionis erga Beatitudinem Vestram manifestant. Omnes sacerdotes per singulos decanatos me scriptis exorant, ut haec vota pietatis et filialis amoris erga Summum Pontificem Sanctissimo Patri nota faciam.

Rogo propterea humillime Sanctitatem Vestram, ut hos ardentissimi amoris et filialis adhaesionis sensus benignissime excipere, mihique, sacerdotibus meis et fideli populo rutheno curae meae pastorali tradito, Apostolicam Benedictionem benevolentissime impertiri dignetur.

Leopoli dio 24. Octobris 1908.

† Andreas Szeptycki
Metropolita m. p.

В перекладї звучить оно:

Сьвятїйший Отче!

Андрей Шептицкий, Архіепископ Львівский Руский, припавши до ніг Вашої Сьвятости, висловлює в покорі, що в тім році 50-лїтного ювілею сьвященьства Вашої Сьвятости так клир, як і руский нарід Архідиецезиї митрополитальної львівскої обходять торжественними богослуженями і академіями се, католиками цїлого християньского сьвіта найдорожше і найбільше бажане сьвято і складають заяви найщиршої любови і непохитної преданности для Вашої Сьвятости. Всї сьвященики через поодинокі деканати упрашають мене, щоби я подав ті чувства преданности і синівскої любови для Вселеньского Архієрея до відомости Сьвятїйшого Отця.

Прошу отже найпокірнїйше Вашу Сьвятість, щоби сї чувства найгорячійшої любови і синівскої преданности найдобротливійше приняти, а менї, моїм сьвященикам і вірному рускому народови, відданому під мое душпастирство, Апостольского благословеня вселаскавійше удїлити зволили.

У Львові дня 24. жовтня 1908.

† Андрей Шептицкий
Митрополит в. р.

На се письмо Є. Е. Митрополита А. Шептицкого наспіла з Сьв. Конґреґациї отся відповідь латиньс ою мовою:

S. Congregatione ge Propaganda Fide per gli Affari di Rito orientale Protocollo Nr. 25370 Romae 31 octobris 1908.

Illustrissime ac Reverendisime Domine! Gratulationes ac vota cleri universi istius Archidioecesis, de quibus in epistola Ampliludinis Tuae sub die 18 Septembris p. e. occiasione Sacerdotalis Jubilaei SSmi D N. expressa, ad pedes Sanctitatis suae substravi. Quae autem vota Sanctitas Sua benigne excipiens, Apostolicam Benedictionem Tibi, Amplissime Domine, cuncto clero ac populo tuae pastorali sollicitudini commisso

ex corde impertitur. Interim Deum Optimum Maximum adprecor, ut Amplitudini Tuae cuncta bona largiatur. Amplitudinis Tuae Addictissimus Servus F. H. M. Card. Gotti Praef. Heronymus Rolleri Secrius. Illmo ac R-mo D. Andreae Szeptycki Archiep. Leopoliensis Ruthenorum.

В перекладї звучить она:

Сьв. Конґреґация для проповідуваня віри для справ східного обряду. Протокол ч. 25370. В Римі 31 жовтня 1908.

Всесьвітлїйший і Найпочтенїйший Отче!

Бажаня і заяви всего клиру сеї архідиецезиї, котрі в письмі Вашого Преосьвященьства під днем 18 вересня з нагоди сьвященичого ювілею Сьвят. Отця висловлені, зложив я у стіп Єго Сьвятости. Приймаючи ласкаво сї заяви, Єго Сьвятість з серця удїляє Апостольского благословеня Тобі, Преосьвящений Отче, всему клирови і народови, повіреному під Твое душпастирство. При тім молю Всевишнього, щоби Вашому Преосьвященьству удїлив усїх благ. Вашого Преосьвященьства преданнїйший слуга Ф. Г. М. Кардинал Ґотті преф. Єронїм Роллєрі секретар. До Всесьв. і Найдост. О. Андрея Шептицкого Архіеп. львівского Русинів.

Eminentissime ac Reverendissime Domine!

Rogo humillime Eminentiam Vestram Reverendissimam, ut sensus sincerrimi amoris ot oboedientiae ab universo clero et populo Ruthenorum Archidioeceseos Leopoliensis, in specie a praeceptoribus scholarum nationalium districtus Leopoliensis et Brzeżanensis, nec non sachristis ecclesiarum totius provinciae Metropolitanae Leopoliensis Ruthenorum Leopoli in concilio copiosissimo numero congregatis circa centi, in adjectis litteris manifestatos Beatissimo Patri substernere et exoptatam Apostolicam Benedictionem gratiosissime exorare dignetur.

Oro insimul, ut Eminentia Vestra Reverendissima a Beatissimo Patro mihi facultatem implorare dignetur, ut Apostolicam Benedictionem in solemni Missa Pontificali in Archicathedrali Ecclesia Leopoli celebranda et in Academia, quam modo festivo obire in votis habemus, clero et populo congregato impertire possim.

Cum profundissima veneratione osculans manus permaneo.

Eminentiae Vestrae Reverendissime humillimus famulus

† Andreas Szeptycki
Metropolita m. p.

Leopoli die 24 Octobris 1908.

Eminentissimo ac Reverendissimo Domino D. Raphaeli Cardinali Merry del Val Secretario Status S. S. Romae.

Найдостойнїйший і Всепочтеннїйший Отче!

Прошу найпокірнїйше Вашу Всепочтеннїйшу Еміненцию, чувства найщиршої любови і преданности всего клира і народа рускаго Львівскої архідиецезиї, особливож учителїв народних шкіл округа львівского і бережаньского як і служби церковної всеї провінциї митрополичої львівскої рускої у Львові в союз в значнім числї злучених около сотнї в приложених манїфестацийних письмах Сьвятїйшому Отцю предложити і бажаного Апостольского благословеня ласкавійше упросити.

Прошу також, щоби Ваша Всепочтеннїйша Еміненция зволили у Сьвятїйшого Отця виєднати менї повновласть, щоби я Апостольске благословенє в архіерейскій торжественній службі, яка має відправити ся в архікатедральній церкві у Львові і в Академії, яку торжественним способом обходити маємо намір, клирови і народови зібраному міг удїлити.

З найглибшою почестию цїлую руцї остаю Вашої Еміненциї найнизшим слугою

† Андрей Шептицкий
Митрополит в. р.

У Львові 24. жовтня 1908.

Найдостойнїйшому і Всепочтеннїй шому Отцю Рафаїлу кардиналови Мері дель Валь секретарови стану Є. Сьв.

На се письмо наспіла отся відповідь латиньскою мовою:

Segretaria di Stato di Sua Santita Nr. 33165. Dal Vaticano 1. octobris 1908.

Illustrissime ac Rme Domine! Inter vota, quae praeclara occasione solemnium Sacerdotii Pontificis Maximi, amoris officiique certamine equidem omni laude cumulande quotidie communi Patri pietas offert filiorum, iucundissima Sane Eidem cadunt omina, quae te duce, clerus, populusque Ruthenus Archidioecesos Metropolitanae Leopolensis, humanissimis expresit litteris. Sanctitas Sua et hos devotionis observantiaque sensus ea, qua par est, paterna caritate prosequitur, et grati sui animi testem, apostolicam Benedictionem Tibi, clero ac populo tuae tradito vigilantiae permanenter in Domino largitur. Dum haec Tibi laetus aperio, Amplitudini Tuae me libenter profiteor Addictissimum R. Card. Merry del Val.

Illmmo ac Rmmo Domino Andreae Szeptycki, Archiepiscopo Leopoliensi. — Leopolim.

Секретарият стану Є. Сьвятости. Ч. 32165, у Ватиканї 31. жовтня 1908.

Всесьвітлїйший і Найпочтеннїйший Отче!

Між заявами любови і преданности, які при сьвітлій нагоді торжеств сьвященьства Вселеньского Архієрея справдї в безмірній силї наплили, та які щоденно спільному Отцю приносить синівска любов, наймилїйшими дійсно Єму будуть ті бажаня, котрі під твоїм проводом клир і руский нарід Архидиєцезиї львівскої митрополитальної найпреданнїйшим письмом висловили. Єго Сьвятість і ті чувства преданности і почитаня приняв з достойною вітцївскою любовю а в доказ своєї вдячности удїляє Апостольского благословеня Тобі, клирови і народови повіреному Твоїй опіцї. Заявляючи се Тобі з приємностию, пишу ся Твоїм най прихильнїйшим Р. Кардин. Меррі дель Валь.

Всесв. і Найпочт. О. Андрею Шептицкому Архіепископови львівскому у Львові.

Ювілей 50-лїтя сьвященьства Сьвят. Отця Пія X.

——

(+) В церкві св. Петра в Римі відбуло ся в понедїлок ювілейне торжество пятьдесятилїтя сьвященьства Сьвят. Отця Пія X

Величаво пристроєну церкву св. Петра заповнили вірні числом около 50.000. В торжественнім обході взяли участь представники чужих держав і володарів, члени дипльоматичного тїла, Родина Сьвят. Отця, багато достойників духовних і сьвітских. О годинї 9-ій удав ся Папа Пій X із своїх апартаментів до церкви Наперед поступало духовеньство: всї присутні в Римі кардинали числом 28, багато архієпископів і 280 епископів, пралатів і иншіх достойників церковних. Здовж цїлої дороги папска ґвардия сповняла почетну військову службу. Папа благословив зібраних. Вид походу був величавий. Коли похід вступив до базиліки, відозвав ся голос труб.

Коли Сьвят. Отець прибув до головного престола, хор під проводом о. Перозіого відспівав: „Ти єси Петр.“

Відтак одїв Папа лїтурґічні ризи і зближивши ся до престола, целєбрував в сослуженю дияконів-кардиналів і пралатів службу Божу, підчас котрої хор і сікстиньска капеля виконали церковні пісні. По скінченю служби Божої одїв Папа знов понтифікальні ризи і удїлив усїм благословеня. По 12½ скінчило ся торжество ювілейне.

Концерт шкіл „Руского Товариства педаґоґічного“ у Львові в честь 50-лїтного ювілею Папи Пія X.

——

(X) Дня 17. с. м. ві второк устроїли школи „Руского Товариства педаґоґічного“ у Львові (женьска семінария учительска з школою вправ і школа видїлова женьска ім. Шевченка) концерт в честь 50-лїтного ювілею сьвященьства Папи Пія X. Велику салю „Народного Дому“ заповнили битком гостї, переважно руске жіноцтво і ученицї згаданих шкіл під проводом директора д-ра М. Коцюби і катехита о. Лежогубского. Між гістьми явили ся Впр. о. митрат і офіциял А. Білецкий, пралат Е. Билиньский, ігумен оо. Василиян з Жовкви о. Калиш, совітник конс. о. Ал. Стефанович, радник прав. Олекс. Барвіньский і ин.

Музикально вокальний концерт розпочав ся хором „Царю Небесний“, котрий виконали ученицї. Опісля виголосив о. сов. Лежогубский пригідну до ювілею промову. Вказавши на се, що весь сьвіт християнско-католицкий обходить незвичайно рідке ювілейне торжество, пятьдесятилїтє сьвященьства Керманича Церкви Христової, Папи Пія X., подав короткий огляд житя Сьвят. Отця а в притчі про гірчичне зерно посїяне на скалї виложив долю Христової Церкви, котра при всїх невзгодинах остояла ся і розпустила широко свої благодатні віти, з котрих найкрасша цьвітом звернена до сходу сонця. І тут перейшов бесїдник до істориї руского народу, котрий просьвічений Христовою вірою, на якийсь час був відорваний від христ. катол. Церкви, однак опісля знов вернув бодай в части на ей лоно, а оден з великих керманичів Христової Церкви висловив пророчим духом, що через Русинів сподївае ся навернути весь Схід до христ. кат. Церкви. Ми тут в Галичинї живемо сею надією і вірою, що здїйснять ся сі віщі слова.

Після сеї краснорічивої промови відспівав хор учениць під батутою пни Хировскої »Вся земля да поклонить ся Тебі« і »Возвесели раба Твоего«, а пни Левицкі відограли поправно на фортепянї на чотири руки композицию Белїота. П на Чабанівна виголосила деклямацию „Св. Андрей“ В. Щурата, а відтак хор учениць виконав композицию Калинина »Широкий луг«. За тим слїдувала деклямация »Проповідь на горі« Ол. Конiського. Обидві деклямациї були виголошені з належним зрозумінєм. На останку п-на Яцишин виконала на фортепянї Шопена Етюду і Мендельзона Charakterstück з талантом, який віщуе гарні надії, а хор учениць закінчив вокальні продукциї кантатою Биликовского в честь Сьв. Отця під батутою п-ни Стернюківни. Сей концерт зробив на всїх присутних тим милїйше враженє, що всї продукциї не тілько були виконані вельми старанно, але й своїми власними силами а присутні гостї не щадили свого признаня гучними оплесками. На се признане заслужив не тілько умілий і дбалий провід згаданих шкіл але й повірена єму молодіж, що зложила прилюдно докази щирої працї.

Причинки до істориї рускої церкви в Канадї.

——

(A. Delaere. Memoire sur les tentatives de Schisme et d'hérésie au milien des Ruthenes de i ouest Canadien. 2 Québec 1908).

Провидїнє Боже в ратованю душ є і дивне і страшне. К ли по сотках просьб канадийских наших католиків ні оден сьвященик з численного нашого мірского духовеньства не поспішив до них для піддержаня їх в вірі, звернуло ся оно до латиньского клиру, покликуючи з поміж него ідеальнїйші серця до місионарскої працї між рускими еміґрантами*).

Минулого року доносили ми, що французский сьвященик о. Сабурен, родом Канадиєць, по скінченім в Римі докторатї, привчивши ся через півтора року нашої мови, приняв руский обряд, щоби повернути в Канаду і підняти ся місионарскої працї між — лишеними пастиря Русинами.

Слїдом о. Сабурена пішов другий сьвященик, молодий Флямандчик о. Боельс. І він півтора року учив ся нашої мови в Галичинї, приняв наш обряд і перед кількома днями відїхав до Канади на місионарске дїло між — лишених пастиря Русинів.

Третим, що приняв наш обряд для тої самої ідеї, є автор повисшої брошурки, Бельґієць о. Деляр.

За ними »вже много молодих клериків поважно студиює квестию (церковних відносин кат. Русинів) а всї они перейняті благородною ідеєю, поспішити в поміч тим, що підняли ся труду зберегчи віру так великого числа душ загрожених погибелею«. (Стор. 7).

Зваживши, яких то урудів підіймають ся такі Сабурени, Деляри, Боельси, і їх наслїдники, трудів вивченя нашої мови, трудів звязаних з церковним язиком нашого обряду та ще більших злучених з самою практикою того обряду, вкінци безнастанних гірких трудів місионарскої працї між таким несталим елементом, як наші еміґранти, серед атаків протестантизму, схизми, серафимскої секти і т. д., і т. д., — ми не можемо не видїти в тім грізного пальця Божого провидїня: »вѣноградъ предасть, инымъ дѣлателямъ, иже воздадятъ плодъ въ свое время«. Рука Божа вміє розвязати велике дїло спасеня стільки душ народу нашого — і без нас!!

Брошурка о. Деляра має як раз на цїли загріти нових ідейних молодцїв, що готовлять ся до сьвященичого стану, щоби они віддали ся в церковну службу рускім еміґрантам »для несеня помочи тим, що підняли ся зберегти віру стільки душам, загроженим погибелею«.

(Дальше буде)

Пл. Філяс Ч. С. В. В.

---

*) Не бракувало вправдї охотників, що забігли і до Канади, однак з виїмкою о. Дмитрова, що побув якийсь час в Альбертї і приніс сяку таку потїху нашим католикам, всї прочі і себе вкрили ганьбою і Церкві та справі Божій не хосен, але глубокі завдали рани. О. Тимкевич через се, що не хотів над нашими католиками признати церковної юрисдикциї тамошнього епископату, ввів перший замішанє в уми еміґрантів попихаючи їх на дорогу бунтів проти католицкої Церкви, спричинив процес про приналежність церкви на Star, який по чотиролїтнім тягу розіграв ся аж перед королївским трибуналом в Льондонї програною для католиків і присудом заплаченя коштів понад 10.000 долярів. — О. Заклиньский не лиш піддержував подібний бунт супроти католицкої Церкви, але тайно став в службу протестантизму, наймивши ся за кольпортера їх біблїйних видань. Випханий

силоміць людьми з церкви в Вінніпегу, екскомунїкований архієпископом, утїк він остаточно до Спол. Держав. — О. Сїчиньский приняв православіє, зорганїзував росийско-православну громаду з наших Галичан, наробивши однак безлїч довгів, утїк і собі до Спол. Держав, лишаючи громаду і церкву на лїцитацию. — О. Струтиньский приняв ся знов утворити независиму схизму. Виклятий католицкою церковною властию і він перебрав ся до Спол. Держав. — О. Крохмальний явно почав формувати нову православну схизму на Сифтонї. — О. Василевич вкінци накладає з Серафимцями. Оба они обложені суспензою від Ексц. Митрополита. І їм стелить ся незадовго дорога до Спол. Держав. — Страшні то потрясеня для нашого простого і в вірі непросьвіченого еміґранта. Страшні се удари для чести цїлого нашого клиру.

Не дивно проте, що провидїнє Боже сповнює причту євангельску: „злыхъ злѣ погубитъ, виноградъ же предасть инымъ дѣлателямъ, иже воздадятъ плодъ въ свое время“.

Полїтичний огляд.

Межинародне положеня стало останними днями так грізне, що розійшли ся вісти про мобілїзацию кількох корпусів армії і про мнимі виїмкові розпорядки військової управи.

З Відня звіщають, що сї непокоячі вісти є безосновні. Військова управа вважала лише конечним підвисшити стан мирний XV. корпусу армії, котрий складає ся з військ, які походять з ріжних допонняючих округів себ то помножив сей стан о 36 людий на кожду компанїю. До инших чотирнайцять корвусів не відносять ся зовсїм ті розпорядки. Таке незначне підвисшеня стану війска граничного в Босні і Герцоговині було потрібне головно задля того, щоби пограничному населеню дати більшу поруку охорони задля щораз сильнїйших проявів аґітациї в полуднево-східних краях, а особливо задля грізного твореня ватаг. Військона управа вважала своєю конечною повинностю увільнити пограничне населене від грози наїзду і достарчити ему бажаної охоти.

До сего одначе не вистарчають слабі пограничні сили. Щоби трудну службу безпечности викопувати без перетяженя жовнїрів і дати населеню сьвідомість спокою, показала ся потреба незначного скріпленя війск в граничних округах Босни й Герцоговини.

Відставку кн. Більова уважають загально неминучою. Наслїдком аворушень останними подїями в Нїмеччині умер нагло ґр. Гільзенгазелєр, шеф військового кабінету цїсарского і задля того цїсар Вільгельм вернув з Кіль до Берліна, де відбуде ся розмова его з канцлєром Більовом. В Баден — Баден, де оттанними днями був цїсар Вільгельм, відбула ся родинна нарада, в котрій вдова княгиня Людвика баденьска, сестра Вільгельма I, боронила становища канцлєра, а вдова по кн. Фірштенберґу вступювала за самовладою цїсаря. Взагалї пересиленє канцлєрске довело до великого напруженя в Нїмеччині.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Павла еп., Клявдиї; римо-кат.: Єлисавети кор.— В пятницю: руско-кат.: Єронима, Лаз.; римо-кат.: Фелїкса з В.

— **Державна рада** скликана буде на день 26 с. м.

— **Ґімназия в Вижниці.** „Буковина“ доносить з дня 17. с. м.: Вижницка ґімназия має вже до тепер 118 учеників публичних, а одну приватистку, із того є 64 Буковинцїв, а 55 Галичан; між ними 15 Жидів. Перепало 5 учеників: 3 Русинів а 2 Жиди. Нині сподївають ся ще з 10 учеників. Якби прийшло більше, то мусїлиб бути 3 віддїли. Нині о год. 5. наспіла телеґрама, що вже принято **130** учеників.

— **„Народна Торговля“** купила вчера шесту з ряду каменицю в Стрию в ринку. Ся институция має тепер свої власні реальности: у Львові, в Тернополи, Самборі, Сяноцї, Снятинї і в Стрию.

— **Воєнні ластівки.** Die Zeit доносить, що супроти мобілїзациї в Чорногорі і Сербії австрийский заряд військовий порішив задержати частину доповняючої резерви, яка з днем 1. жовтня зголосила ся на 8-тижневі вправи. Резервістам буде почислене надслугуване за будучі вправи.

З Відня доносять, що XV корпус буде побільшений о 6.000 жовнїрів. Таке отже число доповняючих резервістів буде служити довше як вісїм неділь. З Галичини відійдуть до XV корпуса чотири баталїони по 4 компанії, а се з полків: львівского, золочівского, тернопільского і ярославского. Замість них буде покликаних 675 резервістів. Друга чутка, подана в „Grazer Tagespost“ пода*, що з Галичини відійде до Банялюки 10 баталїонів.

— **Українська Громада в Парижи** відкрила свій локаль при Rue Thouin число 14. Офіциальна назва товариства звучить: „Cercle des Oukrainiens a Paris. Льокаль відкритий щоденно від 10. рано до 10 в ночі. Секретар товариства урядує від 1—2. При товаристві образовалась „Наукова комісия“, котра дає всякі інформациї що до студий за границею, за зворотом почтової марки. Товариство ставить собі цїлию заложити в Парижи бібліотеку, призначену головно для тих наших ідейних одиниць, що доси несьвідомо сидять там в орґанїзациях росийских і мало що доси знають про українське питанє. З огляду на таку важну цїль наша суспільність повинна підперти її змаганя, надсилаючи на руки д. Дениса Кучика, директора „Сокільского Базару“, книжки призначені для нас. Пожадані навіть буквари і граматики нашої мови. Відкликуємось до живіщих одиниць наших в краю, щоби заняли ся сею справою і горячо її поперли. Адреса: Cercle des Oukrainiens a Paris 14, rue Thouin, Paris V (France). — *Видїл.*

— **Зі Львова до Курович** виїхав вчера пробний поїзд з директором Рибіцким, інжінєрами і урядниками. Поїзд мав 5 возів і задержував ся довше на кождій стациї. О 4. год. поїзд вернув щасливо з Курович на стацию Підзамче. На всїх стациях ожидали приїзду зелїзниці сотки народу з околиці.

— **Вломники перед судом.** Перед судом карним в Кракові станули небезпечні вломники і злодії, котрі допустили ся великої крадежі з вломом в уряді податковім в Олеську, у братів Айбеншіців в Кракові, у пекаря Борера в Глинянах і в банку Ігн. Чучка в Опаві. До шайки тих вломників належали: Станислав Душиньский, лїт около 30, челядник пекарский з Завади, з варшавскої ґубернії в Росиї, котрий під іменем якогось Яна Бардецкого перебував в Галичинї і мав росийский паспорт, виставлений на то імя; дальше належить сюди Володислав Лацний лїт 43, фактор худоби з Енфредівки коло Перемишля; Лейба Надельштехер, лїт 30, торговельник кіньми з Глинян; Станислав Лепянка, лїт 44, господар з Ненадівки, кольбушівского повіта, і Шпіла Ґольдштайн, лїт 44, торговельник кіньми зі Львова. До розправи покликано 35 сьвідків. Найважнїйшу ролю в тій ватазї грав Душиньский, котрому варшавска полїция виставила на пославій его фотоґрафії таке сьвідоцтво: „Знаний налоговий злодій, позбавлений всяких прав“. Він то допустив ся крадежі в Олеську, а коли его від ак жандарми арештували на граници коло Бродів, знайшли при нїм 69.0 0 К цїнними паперами і всїлякі дорогоцїнности.

— **Грибок-шкідник.** Від року 1900, коли то перший раз замічено півн.-амер. ржавця вельми шкідливого в Европі, він досить скоро розширив ся, а також і в Австриї не є зовсїм рідким гостем. Позаяк досліди доказали, що грибок сей нападає вже і шкілки овочеві, то

Материяли до істориї зносин Галичан з Украйною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

(Дальше).

Ч. 8.

Чесний Пане!

Засилаю Вамъ дальший тягъ Згарськової митологиї. Єсть то конець першої части. Друга часть еще не укінчена, однако буде объємомъ більша и цікавша.

Федьковичеві поезиї, коли треба, то друкуйте. Я можу розпоряджуватись ними по власній волі. Химеръ Федьковича не опасуюся.

Нині відославъ я Білоусові залягаючі еще за друкъ 14 рн. 15 кр. Поправтежъ у моій розписі розходівъ місто 36 рн. на 50 рн. 15 кр. а. в.

Що до довгу за Шевченка, то я загадавъ відступити дохідъ зъ розпродажи поезий Федьковича на ту цїль. Будьте ласкаві обернути гроші за 200 екс., находячихся у Васъ, на сплату довгу.

Більше доходу зъ другого випуску Федьковича не буде. 10 екс. післявъ Білоусъ яко Pflichtexemlare до министерий; 5 екс. йде безплатно до Глинського; два до Федоровича; 20 до Федьковича, а дещо треба вислати Біловерському.

Донесїть мені якъ найскорше, чи Федьковича поезиї розсилатимете поза Львівъ чи ні. Я хочу вислати 25 екс. до Відня, а 10 до Бережанъ; такожъ и въ Перемишля зголошуютця, но я іхъ відправивъ до Васъ, прописавши дещо о нашій справі.

Прислявъ мині Лиссенко два гульдени на перше півріччє Правди. Его адреса.

Leipzig, Herr Nicolaus Lissenko, Nürnberger Strasse, Nr. 17, 3 St.

Зложивъ такожъ Сохацький два рн. Висилайте такъ:

Клявдий Сохацький
гр. кат. священикъ
почта: Зборівъ. въ Плаучи (Płaucza).

Пише Лисенко: „Якъ маєте підъ рукою Галичанськихъ пісень зъ текстомъ, коломиюкъ, танцівъ, тобъ я прохавъ заслати іхъ до мене: можебъ и моя музичня лепта рідному братньому людові у пригоді стала“. Висилайтежъ хочъ Салямона збірникъ; пісні народні можби такожъ переписавши заслати, а то найлучче зъ нотами.

Просїть такожъ о дописуваннє до Правди. Вінъ виповнить артистичну часть нашої газети.

Людкевичові можете Правду такожъ присилати. Вінъ дописувати обіцює, однако платити не може.

Попробуйте такожъ післати зо два чиселъ Правди до Фортуни — може вінъ нагадаєсь запренумерувати.

Яхно заповівъ свій артикулъ теперішній на 7. аркушівъ друку. Крімъ того замовивъ еще до двіста аркушівъ иншихъ писемъ своіхъ — однако зі всёго бачу, що вінъ не поцуваєтся гроша. Написавъ мені въ послїднімъ листі при кінці: „даруйте, що неоплачую листовъ, у мене теперъ бѣда, колись, вернувши до Галичины, зверну съ подякою“.

Бачучи на важність и богатство ёго праці, я рішився послати ёму хочъ 50 рн. за помоччю позички. Донесїть мені, чи згоджуєтесь на таке предложенне, и чи будете въ силі, въ разі потреби, закупити Федьковичеві поезиї и повісті.

заходить правдоподібність, що через се він що раз то дальше буде розширати ся. Вправдї є він найбільше небезпечним для вепринника, однак кидаєсь він і на порічки і т. п Найлїпшою радою до поборювання сего шкідника є викорчовувати і палити корчі, що вже заразились сею хоробою. Місце, де такий корч ріс, треба грубо посипати вапном і через кілька лїт не засаджувати там нового корча. При закупнї примірників зі шкілки овочевої треба пильно глядїти на се, чи не знайдемо случайно яких підозрілих прояв, що вказували би нам на сю заразу. Если щось подібного доглянемо, то треба сейчас такий примірник знищити. Дуже порадно було би, де се взагалї можливе, дати оглянути такі примірники якомусь знатокови. Коли засаджуємо корчі в осени, то добре є рослини сї через 5—10 мінут намочити в 2—5%-вім розчинї міди з вапном. Через се ті зародки, які би ще на сих ростинах знаходили ся, певно згинуть. Часом однак показують ся з весною на гонах тих ростин ознаки хороби Тодї треба сейчас місця хорі відтяги і спалити, щоби тим робом спинити дальший розвій сеї хороби Також листє і галузки, які відірвались з хорих ростин, треба старанно зібрати і спалити. Як досліди північно-американських знатоків доказали, дуже добрим средством в цїли нищеня сего шкідника є скроплювати ростини 0·3—0·4 проц. розчином Schwefelkalium (30—40 ґрамів сего Schwefelkalium на 10 лїтер води). Під весну, заки листє розівє ся і в осени, коли вже листє опаде, добре є прути і гони очистити і відтак покропити їх або насмарувати розчином зі Schwefelkalium (0·6%). Місто Schwefelkalium можна уживати також 1 або 2% розчину вітриолю міди з вапном. Властителям шкілок овочевих радимо не плекати веприників високопенних і ґатунку Ribes auerum не спроваджувати.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Стрию.** (Саля Народного Дому. Початок о годинї 7. вечером).

В четвер дня 19. с. м. „Чумаки“ народна комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

В суботу дня 21 с. м. (відновлене) „Барон циганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 22. с. м. „Марійка“ ческий народний образ зі співами Ал. і В. Мрштіка.

— **Для львівскої Громади.** Товариство академічний хор „Бандурист“ устроює в суботу, 21. сего місяця, великі послїдні вечерниці з танцями, в салї „Народного Дому“. Музика військова. Буфет у власнім зарядї. Стрій візитовий. Початок о год. 9. вечером. Вступ для пань і панів 1·50 сот., для академиків 50 сот. Аранжер п. Др. Волошин. — *Комітет.*

— **II звич. заг. збори Тов-а торговельно-промислового „Сокільский Базар“** відбудуть ся в суботу дня 5. грудня 1908 о год. 4. по полудни в салї тов-а „Сокіл“ у Львові, при ул. Руській 20. Порядок дневний: 1. Відчитанє протоколу I загальних зборів. 3. Замкненє рахунків і білянс за I рік адмінїстрацийний. 3. Звіт контрольного комітету і удїленє абсолюторії Надзираючій Радї за I рік адм. 4. Роздїл зисків з року 1907|8 (§. 61. стат.). 5) Вибори: а) 2 членів Надзираючої Ради на протяг 5 лїт на місце вильосованих (§. 14. стат.); б) 2 членів Надз. Ради на протяг 4 лїт на місце уступивших; в) 3 заступників членів Надзираючої ради на протяг одного року; г) 3 членів контрольного комітету на протяг одного року. 6. Затвердженє вибору третого директора (§. 26. стат.). 7. Зміна статута. 8. Інтерпеляції На случай браку комплету, відбудуть ся з тим самим порядком дневним о год. 5. другі загальні збори при довільнім числї членів (§. 41 статута). Львів, дня 18. падолиста 1908 За Надзираючу Раду: *Ілл. Яремкевич*, голова. *С. Ґорук*, секретар.

— **До милосерних сердець.** Мій парохіянин вибрав ся був в Канаду на роботу, тай там помер. Дома лишив жінку і пятеро дїтей. Небожата надїяли ся, що їх доля поліпшить ся, а тимчасом она погіршила са, бо не стало їх живителя. Тато лишив їм хатчину, городець і довги, котрі гадав сплатити, заробивши гроша. Безпомічні і безрадні витягають свої рученята і благають помочи і ратунку, особливо тепер в так прикру зимну пору, де анї що в губу взяти, анї в що загорнути ся. Ласкаві датки хотьби найменші на адрес: Уряд парохіяльний, Рошнїв, почта Стриганцї. *о. Матей Велигорский*, парох.

Наука, штука і лїтература.

— **Сьвітова бібліотека ч 3.** *Антін Чехов*: „Дядько Ваня“. Чернівцї 1908. Заходом д-ра Л. Когута і Ф. Коковского. Ціна 40 сот. До двох перших випусків „Сьвітової бібліотеки“ прибуває отсе третий, виданий в протягу одного місяця. Про самого »Дядька Ваня« скажемо, що се одна з красших штук А Чехова, яка надає ся і до аматорских вистав. Сподіємось, що наша читаюча публика не залишить підпертя видавництва корисного і потрібного у нас, тимбільше, як оно і добре і дешеве. Місто купувати і начитуватись сензаційними історіями Шерльоків Гольмесів і т. п. кождий читаючий зробить далеко лучше, купивши собі за ті самі гроші (30—40 сот.) одну з книжок Сьвітової бібліотеки. Замовляти можна або в книгарнї Тов а ім. Шевченка або у п. Фр. Коковского, редактора „Буковини“. Чернівцї Петровича ч. 2. Як четвертий випуск заповідають видавцї друге виданє оповідань Б. Лепкого „З села“.

— **Учитель**, орґан Руского Тов-а педаґоґічного, в чч. 18. і 19. з дня 5. жовтня 1908. містить отсї статї: Від адмінїстрациї. — А. Алиськевич: Діялєкти і літературна мова в їх взаїмнім відношеню (конець). — Іван Ющишин: Слїдами біольоґії. Про руханку. — За Е. Д. Гафтовим: Нові методи шкільного вихованя в Америцї. — Іван з Ковотіп: З записок педаґоґа. Нефортунна лекция. — Володимир Залужний: Розклад материялу з науки рисунків. — Л. Сатьо: Короткий естетичний розбір Шілєрової „Пісні про дзвін“. — З відчитів, анкет і конференций. — Нові учебники математики. — Від адмінїстрациї.

Телєґрами

з дня 18. листопада.

Відень. Вчера відбула ся перша формальна рада нового кабінету.

Білгород. Дневник „Стампа“ доносить, що король Петро є поважно хорий.

Рим. Сьв. Отець приняв вчера на прощальнім послуханю кардинала архієпископа о. Скрбеньского та архієпископів і епископів зі Львова, Перемишля, Станиславова і Тарнова

Фльоренция Грецкий король поїхав до Сан Софоре, де перебуває італїйский король Віктор Імануїл.

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатарення устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5500 нотарияльно потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(4—24)

Перворядна парохія

Більче золоте (пов. Борщів) є до заміни на иншу. Зголошеня надсилати до тогож пар. уряду, почта Більче золоте. (3—4).

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улиці Руській ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 . 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенції »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерва премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на рїжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярія отворена для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8 55	1 30	5·45	9·50
Кракова	7·20	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3 50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5 50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6 00	9 05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6 58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А Шийковского

Ч. 255. **Львів, пятниця дня 7. (20.) листопада 1908.** **Річник XII.**

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні довесеня по 30 сот. від стрічки.

Посоймові замітки.

(△) В 245 ч. висловили ми деякі замітки після скінченої сесиї кр. сойму, зазначивши, що до сеї справи повернемо в найблизших днях. Тимчасом не тілько межинародне положене, але також внутрішне австрийске пересилене звернули на себе всю бачність політичних кругів, так, що треба було тим справам присьвятити більше місця і відложити посоймові замітки на дальший час. Тепер коли і межинародне положене значно поправило ся, як запевняють з міродатних кругів нашого міністерства загран. справ, коли і внутрішне пересилене полагоджено утворенем урядничого міністерства, можемо вернути до справ соймових.

Ми вже вказували на те, що сесиї галицкого сойму приписувано в міродатних австрийских кругах політичних велику досяглість і висловлювано надію на полагоду межинародного спору польско-руского. Тим вістям, подаваним у віденьских дневниках, не признавали ми такого великого значіня, бо злагодженє межинародного заостреня, яке проявило ся в нашім краю в останних роках, не може бути осягнене протягом кількох тижнїв соймової сесиї а до того треба довшого часу і не тілько законодатне тїло краєве але й парлямент і адмінїстрация є тими чинниками, котрі впливають і можуть вплинути на поправу сих відносин.

Що до краєвого сойму, то треба тямити, що він зібрав ся в новім складї сего року на першу сесию і що чимало часу уплинуло на обопільнім опізнаню між сторонництвами соймовими, на орієнтованю, а мимо того треба признати, що вже перша сесия не тілько не проминула марно, а видала певні і значні висліди в тім напрямі. Не тілько вияснили ся відносини поміж поодинокими польскими сторонництвами, але також між соймовою більшостю, а послами руского народу, а на останку також вияснили ся відносини і між двома клюбами, на які поділили ся посли вибрані до сойму руским народом.

Важні переміни бачимо передовсїм поміж послами і сторонництвами польскої соймової більшости. Консерватисти, котрі доси творили самі про себе переважну більшість і самі могли рішати своєю більшостю всї справи соймові, потерпіли при нових виборах і не можуть без якогось иншого сторонництва твори ти більшости. Отсе приневолило консерватистів оглянути ся за союзником, а таким сталим союзником стали для них польскі людовці під проводом п. Стапіньского.

Злука польских людовців з польским колом парляментарним се заслуга краківского сторонництва і теперішного намісника, а тим способом і в кр. соймі мали консерватисти в них головну підпору. Ся злука принесла обопільну користь тим сторонництвам, бо аґрарники більшої посїлости зблизили ся до народу, до демократичного сторонництва, а сторонництво людовців полишило неґацийне лише становище. Злука тих двох сторонництв відбила ся також наглядно на настрою народно-демократичного сторонництва. Замітно се особливо у відносинах до Русинів.

Відома загально річ, що краківскі консерватисти, поставлені дальше від польско-руского спору национально-політичного, котрий розгриває ся головно в східній Галичині, відносили ся все прихильнїйше до рускої справи, оцїнювали її більше предметово і спокійно, як инші польскі сторонництва. Злука консерватистів з людовцями вплинула і в тім сглядї на се сторонництво, а також народні демократи польскі полишили рішучо-неґацийне становище, яке доси занимали в рускій справі і зблизили ся до краківских консерватистів. Виявило ся се в розправах над рускими відносинами, над шкільними домаганями руского клюбу, до котрих і людовці і народні демократи віднесли ся прихильнїйше як перед тим.

Найзавзятїйшими противниками руских домагань в соймі показали ся і тепер, як і давнїйше Подоляки під проводом бувшого презеса Ради Народової, Тадея Ценьского. Они нїчого не навчили і нїчого не забули.

Як небудь остання сесия не принесла ще значнїйших видимих вислїдів що до домагань руских послів, одначе не дасть ся заперечити, що доволї причинила ся до прояснення рускої справи, а про се иншим разом.

З нагоди напасти „Дїла“
на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

З гусятиньского деканату присилають нам до поміщеня отсей протест:

Сьвященики гусятиньского деканату, зібрані дня 5. листопада с. р. на соборі деканальнім в Пробіжній, высказують одноголосно своє обуреня по причині тяжкої обиди нанесеної Достойній Особі Їх Ексцелєнциї Високопреосьвященого Митрополита Кир Андрея в 182 ч. »Дїла« з 14. серпня с. р. в статї: „Ad maiorem Poloniae gloriam“ і пятнують сей »попис« згаданого дневника яко найплюгавійшу напасть.

З рівним обуренем пятнують зібрані сьвященики і плюгаві напасти поміщувані в рїжних числах часописий »Дїло«, »Свобода«, »Громадский Голос«, »Галичанинъ« і »Русское Слово« на Достойну Особу Їх Преосьвященьства Кир Григория, як і напасти »Галичанина« на Преосьвященого Кир Сотера і стаючи в оборонї свого Епископату, заявляють, що з синівским послухом піддають ся всяким Їх рішеням і постановам, стоять всї як оден при Їх боцї, та не дозволять безкарно зогиджувати Достойні Їх Особи.

Рівнож высказують свій жаль і протестують против нинїшних погубних і ворожих католицкій Церкві і релїґії напрямів ширених в нашій пресї в роді »Дїла«, »Свободи«, »Громадского Голосу«, »Землї і Волї«, »Галичанина«, »Руского Слова«, »Русско-ї Вол-ї«, з котрих одні менше або більше отверто тягнуть до релїґійного лїберальїзму і безвіря, другі до схизми, як також против напряму, який послїдними часами дає ся видїти і в »Просьвітї« в єї виданях для народу (пар. Календар за 1908 р. Важнїйші історичні події на кождий місяць, книжочка про Сагайдачного), та против того духа, який починає віяти і в читальнях „Просьвіти“, де рїжні людцї впрост ворожо виступають против сьвящеників і остерігають згадані часописи і товариство, що коли би на будуче яка то статя антирелїґійна, або ображаюча чувства релїґійні, або князїв Церкви появила ся в згаданих виданях, то духовеньство буде старати ся всїми силами вплинути на руский загал, щоби заперестав їх пренумерувати і яким будь способом підпомагати, та буде мусїло зовсїм усунутись від дїяльности в читальнях „Просьвіти“ а навіть впрост против них виступити.

Дан. Бахталовский декан і парох Яблонова, *І. Сатурский* парох Сухоставу, *Вол. Білїньский* парох Васильковець, *Мих. Кобилянський* парох Перемилова, *Корн. Йойко* парох Суходолу, *Сев. Шанковский* парох Чабарівки, *І. Степаняк* завід. Самолуск, *Вол. Богачевский* парох Говилова, *Мар. Рогошевский* катехит в Хоросткова, *Теод. Турула* парох Хоросткова, *Білїньский* парох Оришковець, *Стеф. Кунанець* завід. Постолівки, *Вол. Коворовский* парох Городниці, *Вит. Білїньский* парох Коцюбинець, *А. Калята* катехит з Гусятина, *Ник. Бутковский* парох Шидловець, *Вол. Познаньский* парох Товстенького, *В. Росткович* парох Сидорова, *Клим. Соневицкий* парох Гадинковець, *Ник. Теодорович* парох Пробіжної, *Із. Кисїлевский* парох Крогульця, *Ілія Лабій* парох Трибуховець, *Теоф. Соневицкий* парох Тудорова, *Камінський* сотрд. Городниці, *І. Матковский* парох Гусятина.

Рівночасно вислано до Їх Ексцеленциї Високопреосьвященого Митрополита Кир Андрея до Львова і Преосьвященого Кир Григория до Риму телеґрами з заявою синівского послуху, любови і преданности.

Причинки до істориї руской церкви в Канадї.

(A. Delaere. Memoire sur les tentatives de Schisme et d'hérésie au milien des Ruthenes de i ouest Canadien. 2 Québec 1908).

(Дальше).

З цїлої брошурки віє високий дух апостольского робітника, горяча любов католицкої Церкви, щире співчутє для наших еміґрантів і глубоке одушевленє для ідеї, для котрої він посьвятив ся і до котрої кличе других.

Брошурка переповідає на стор. 9—40 змаганє протестантів, які стремлять до сего, щоби Русинів від кат. Церкви відтягнути а засновати між ними свою місию. Протестанти з самого початку думали, що Русини Greck-katholic не є властиво католиками, а схизматиками. Звідси оточували они еміґрантів великою симпатиєю, надіючи ся знайти в них скріпленє для себе в боротьбі з могучою католицкою Церквою в Канадї. Розчарованє їх було велике, коли побачили, що Русини несуть дїти до хресту і підуть вінчати ся, та сповняти инші релїґійні потреби в церквах латиньских, католицких. Коли однак пізнали, що Русини се нарід »на пів цивілїзований, в релїґії крайний невіжа, а до того незгідний з латинниками задля свого обряду, протестанти не стратили надії на потягненє сеї темної маси бодай з часом до своєї церкви: розпочали »свою місию. Місионарям, що жертвували ся до ширення протестантизму між Русинами, платили з початку по 2 доляри денно. Праця однак не видавала нїяких плодів.

В роцї 1901 задумали Архідіякон Фортін і місионар Рейд в сей спосіб потягнути Русинів до себе, що жертвували Русинам свою »високу протекцию« до заснованя пікіл між Русинами п і д с в о є ю у п р а в о ю, скрізь по кольонїях. Був се хитрий і небезпечний замах на Русинів, бо школи ті мали бути ведені в в и к л и ч н о анґлїйскій мові. Тодї то архієпископ кат. Лянжевін здемаскував інтриґи протестантів, скликав велике віче до ратуша в Вінїпеґу, де запрошено і девятьох делеґатів руских і на сім вічу осьвідомлено Русинів, що їм в Канадї прислугує право на школи з двома язиками, а то анґлїйским і с в о ї м р у с к и м і що оферована їх протекция протестантів се з одного боку маска до протестантизациї, а з другого явна для них кривда і запропащенє национального права.

Протестанти уступили з соромом від своїх намірів, та не стратили однак всеї надії на свою місию.

В 1902 р. явив ся в Канадї Серафин. Єго прихід є тїсно звязаний з інтриґами протестантизму. Єго спровадив І. Неґрич, редактор „Канадийского Фармера“ і Ґеник, еміґрацийні аґенти з Вінїпеґу, оба »запроданцї протестантизму«. Серафин викроплював на »сьвящеників« кождого, хто лиш міг єму заплатити 50 долярів, пізнїйше таксу знижував до 20, 10, ба і до 1 доляра. Кропив сьвящеників по хатах, по млинах, а в Йорктонї на публичній улицї на сьміх всїм, що дивили ся на таку комедию. Протестанти піддержували єго в тій поганій акциї, з котрої они мали узискати тїлом і душею запроданих собі нових апостолів. Скоро Серафин узбирав повну кишеню долярів і віддалив на якийсь час до Европи, протестанти через Неґрича, Ґеника а голословно через Бодруґа, чоловіка з найлихшим характером, потягнули всїх прочих »викропленців« до зорґанїзованя н е з а л е ж н о ї ц е р к в и.

Бодруґ відзначував ся перед всїми иншими своєю безбожностию. Він перечив істнованє Бога, кпив собі з біблії, з Божої Матери, з безсмертности душі, намовляв матери, щоби дїтий невчили молитов, при тім є він страшно гордий і дихає погордою для всїх, котрих уважає в чім будь низшими від себе. Одинока цїль єго житя, се збиранє долярів; сїй цїли несе він в жертву і совість і честь і стид. Запитаний одним приятелем, що властиво є цїлию єго місиї, відповів: »Моєю задачию є запаскудити цїлу Канаду від Монтреалю до Ванкуверу і се менї удасть ся“. І сего чоловіка ужили протестанти головно на цивілїзатора і просьвітителя Русинів, на апостола, що мав своїх братів вести до царства небесного. Не много лїпшими від него були і инші. Богато з них ставали перед кратками судовими за чужолоство, крадіж, содомію.

На чолї сеї банди станув »місионар пресбітеріяньский з Вінїпеґу« — Кармішель.

Кождий з тих драбів побирав по 40 долярів місячної платнї від пресбітеріянів. Піддержувані протестантскою пресою, підмащувані грішми, розбігли ся они по цїлій Канадї, уживаючи всїх можливих і неможливих способів, щоби простий нарід загнати в сїти »незалежної церкви«. Для ширення своїх поганих ідей основали побіч „Канадийского Фармера“ ще релїґійний орґан „Ранок“. Редактором став Бодруґ. Для сьвятотатскої єго руки не було нїчого сьвятого. Старі леґенди про інквізициї папскі, про папіссу Іванну, про всїлякі плюгавства на кардиналів, єпископів, висьміванє католицких доґматів, от що становило звичайну тему сеї ґазети. Видано також протестантский катехизм для народу, який розкидувано по всїх улицях між народ.

При помочи вкінци лїберального ряху віддано головним менерам сего погубного руху надзір над рускими школами. І був час, коли здавало ся, що весь руский нарід опинить ся в сїтях протестантизму. Але сильнїйшою є Божа рука, як людска злоба.

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Д е р ж а в н а р а д а скликана на 26. листопада. Ще підчас переговорів про утворенє нового кабінету у мінїстра-президента бар. Бінерта обговорювано також справу речинця скликаня держ. ради а також єї дїяльність. Тепер вирнає також і потреба зміни в президиї посольскої палати. На місце д-ра Ж а ч к а іменованого чеським мінїстром-земляком висовувано вже перед тим на першу віцепрезидентуру кандидатуру проф. Ч е л я к о в с к о г о і справою буде мала заняти ся зараз конференция клюбових голов. Одначе чи якраз сю кандидатуру поставлять Чехи, не можна тепер ще сказати. Задля розладу, який настав в »Ческім Народнім Союзї« імовірно приступить посольска палата також до вибору нових двох віцепрезидентів, для котрих ще в лїтї ухвалено місця в президиї. Можливо, що на 1-го віцепрезидента виберуть д-ра Г р у б а н а провідника катол. народовців. Послам надіслано вчера чотири предлоги, котрі задають парляментови не легкі державно-правні і социяльно-полїтичні задачі. Є се передовсїм п р е д л о г а п р о з л у к у Б о с н и й Г е р ц о ґ о в и н и, коротка і звязла що до основи, але вельми досягла в своїх мотивах, дальше предлога для запобіженя п і я н ь с т в у і про о п і к у н а д в и х о в а н є м занедбаних і полишених дїтий.

В У г о р щ и н ї, як звіщає христ. сусп. »Korr. Austria«, вже тепер торжествують, що загальне право виборче не є чудотворним лїком на заговнє і вилїченє довголїтних недуг национально-полїтичних і що з его заведенєм не уступили нац.-он.-полїт. спори, але навіть заострили ся. Останним пересиленєм і справедшними перегонами о міністерскі теки „народний парлямент“ не здобув собі доброго сьвідоцтва, а навпаки в очах суспільности втратив багато на повазї. Запізно побачили учасники переговорів, що задалеко посунули ся в своїх домаганях і особистих амбіциях та одержали остру науку у Fremdenblatt ї, як належалоб демократичним представникам дбати про справи і потреби широких народних верств і довели до утвореня урядничого мінїстерства, котрому прирекли ухвалити всї державні конечности. Аж після того схаменули ся і одні запевняють (христ. суспільники), що новий кабінет буде лише до н о в о г о р о к у, инші знов (Deutsch. nat. Corr.), що д о в е с н и. А вжеж і Корона висловила у відручнім письмі до мінїстра-президента бар. Бінерта, щоби парляментарна система була удержана і в будучинї, а сим зазначила, що придержує ся строго конституцийних засад.

Бар. Е р е н т а л ь мав сими днями нагоду висловити свій погляд про м е ж и н а р о д н е п о л о ж е н є. В останних днях наспіли тривожні вісти про в о є н н і п р и г о т о в л е н я С е р б і ї, а також розголошено, що й австро-угор. военна управа не вижидає военних кроків неприятеля з заложеними руками. Се викликало занепокоєнє на біржі і пригноблене. З порученя мінїстра дав радник двору П е ш л ь не біржі вияснене, що межинародне положенє поправило ся, бо в Білгородї почали отверезувати ся з военного ошоломленя. Крім того заявив радник двору Пешль, що заповіджено п р и їз д до В і д н я в е л. к н я з я р о с и й с к о г о і се стає певним доказом, що межинародне положенє зовсїм не є грізне, а також д у н а й с к и м м о н і т о р а м з п і д З е м у н я приказано вернути до Будапешту, де перезимують. Також директорови австр. кред. інституту Б л ю м о в и, котрий просив бар. Еренталя о посередництво проти бойкоту в Туреччинї, дав мінїстер успокоюючі вияснення про межинародне положенє. Проти бойкоту поручено представникови австро-угорскому в Царгородї зробити рішуче представленє, а що до м е ж и н а р о д н о г о п о л о ж е н я, то оно не тілько не погіршило ся, але навпаки п о п р а в и л о с я.

Заграница.

А н ґ л і й с к е д н е в н и к а р с т в о останними часами під вражінєм визиваючого поступованя Сербії виступає також рішучо проти заколочуваня мира, представляє злуку Босни яко довершену подію і занимає тепер взагалї прихильнїйше становище. Daily Graphic, вказуючи на »мирну полїтику державну« цїсаря Франц Йосифа пише в справі відшкодованя: Боїмо ся, що від Австриї Сербія не може сподївати ся нїякого відшкодованя, а домагати ся сего, значило би унеможливляти европ. конференцию. Почуваня Сербії є сильні, а єї жалоби можуть викликати симпатиї Европи; але причини тих жалоб відносять ся до часів зперед 30 лїт і тому о п і з н е н і, щоби

їх тепер витягати. На основі прилюдного права европейского ані Сербія ані Чорногора не мають належного становища в сім правнім спорі, який вийшов із злуки Босни й Герцоґовини. Наколи сї краї не є австрийскі, то они є турецкі, а Сербія немає найменшої основи до реклямациї.

Тимчасом, з чим більше рішучою відмовою стрічають ся сербскі державники за границею, тим пильнійше веде Сербія воєнні приготовленя. Австро-угорский посол в Білгородї Форґач зажадав рішучо від сербского міністерства загр. справ виясненя про наміри сербского правительства.

Narodni Listy звіщають, що 8000 Чорногорців обсадило провал Дуґо, найвигіднійший приступ з Герцоґовини до Чорногори, а телеґраф між Котаром а Цетиньою перервали. На горі Ловчинї уставили Чорногорцї 12 пушок. З катол. церков в Котарі перенесено всї дорогоцінности до церков в глубину Дальмациї. Міністер Мильованович здавав справу з своєї поїздки на та тайнім засїданю скупщини, а відтак ухвалено відповідні постанови. Посланництво его в Римі стало також безуспішним, як запевняє Local Anzeiger. Між заговорниками сербскими а міністерством виринули знов непорозуміня і наслїдком того має Мильованович подати ся о відставку.

Канцлерске пересиленє в Нїмеччинї полагоджено, наколи нова яка подія не викличе заостреня і уступленя кн. Більова. Як з урядових берлїньских кругів запевняють, хід розмови між канцлером а цїсарем був зовсїм вдоволяючий, а канцлер одержав повновласть заявити в парляменті, що цїсар в розмовах буде в будучинї обережнійший. Тимчасом N. fr. Presse зазначує вправдї, що становище кн Більова вправдї скрипило ся, одначе цїсар висловив в Reichsanzeiger- і нагану для цїлої публичної опінії в Нїмеччинї.

Новинки

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Єронима, Лаз.; римо-кат.: Фелїкса з В. — В суботу: руско-кат.: *Михаїла Архістр.*; римо-кат.: Введенє П. Д. М.

— **„В Українськім клюбі" в Київі** на літературній вечірцї відчитано реферат п. з. „Про Анатоля Вахнянина, як проводиря национального відродженя в Галичинї". („Рада").

— **Краєві запомоги на просьвітні цїли.** З краєвого буджету на 1908 рік сойм признав між иншими отсї запомоги на рускі цїли: женьскій школї СС. Василиянок в Яворові 1.600 К, інтернатови СС. Василиянок у Львові 1.000 К, на розширенє будинку видїлової школи жін. СС. Василиянок в Яворові 400 К, школї СС. Василиянок в Яворові на сплату довгу 2.000 К, на приватну руску семінарию жіночу у Львові 1.000 К, рускому інститутови для дївчат в Перемишлї 2.000 К, тов-у „Просьвіта" 2.000 К, Н. Тов-у ім. Шевченка 2.000 К, на руску приватну жін. семінарию удержувану Р. Тов-ом пед. у Львові 2.000 К, на прив. руску видїлову школу жін. удержувану Р. Тов-ом педаґ. у Львові 8.000 К. З кацапских обществ дістали: общ. Качковского 2.000 К і общ. русских дам „Жизнь" 100 К. На бурси польскі і рускі призначив сойм загалом 28.000 К, а на „Соколи" 12.000 К.

— **Вечір народних дум та пісень.** Такий вечір урядило дня 14. с. м. „Тов-о помочи народній просьвітї" в Київі" в „Народній Авдиторії", там, де звичайно відбувають ся вечорн „Просьвіти". В концертї взяли участь: кобзар Іван Кучеренко, хор тов-а „Просьвіта" і цимбалист д. Войтиченко. Перед концертом проф. Вол. Перетц прочитав реферат про українські думи: він розповів про розвиток українського історичного епосу, ще від часів »Слова о полку Ігоря«, зазначив відміни дум від великорусских билин і спинив ся довше над характерними прикметами наших дум та їх співців. Авдитория уважно слухала цїкавого реферата і витала лектора рїсними оплесками Безперечно найцїкавійшою точкою концерту був спів самого кобзаря. Іван Кучеренко родом з Харківщини; він знає багато старих дум і має дуже міцний голос — барітон; співає з великим почутєм та експресиєю. Він виконав такі думи: »Буря на Чорному морі«, »Про вдову та трох синів«, »Невільницкий плач«, »Про Барабаша та Хмельницкого«, »Про смерть козака-бандуриста«. Потім проспівав та програв кілька сучасних народних пісень. Особливо гарно вийшла дума „Про смерть козака". Публика витала кобзаря безконечними оплесками та вигуками »Слава!« Мав успіх і молодий цимбалист д. Войтиченко. Хор проспівав кілька народних пісень, — »Козаченьку, куди йдеш«, »Котила ся зоря з неба« та ин. Сей український народний концерт привабив багато слухачів: авдітория була переповнена Варта споружувати такі концерти частїйше, щоб виробити в громадяньства смак до такої серіозної частини артистичної народньої творчости як кобзарский спів та музика. Концерт був загально доступний, цїни місць були дешеві.

— **В справі конкурсу на „Михайлову премію".** В марцю 1907 р. оповістив Головний Видїл Тов-а „Просьвіта" конкурс на „Михайлову премію", а в установленім речинци по 31. грудня того року наспіли на той конкурс чотири драми. Після постанов фондациї рішенє конкурсу має бути оповіщене до шістьох місяцїв; але склало ся так, що Головний Видїл „Просьвіти" й доси ще не мав змоги оповістити его, і для того почуває ся він до обовязку оправдати отсе сю проволоку. Зараз на засїданю Головного Видїлу д. 15. сїчня с. р. зложено для оцїнки надісланих творів і для присуду премії комісю, до котрої по мисли постанов фундациї увійшли: 1) Голова Тов-а „Просьвіти", 2) і 3) оба професори рускої мови і літератури львівского університету, 4) професор всесьвітної істориї тогож університету, 5) професор рускої мови і літератури черновецкого університету та 6) і 7) два члени Головного Видїлу Тов-а „Просьвіта". Отже з уваги, що не всї члени комісиї пробувають у Львові, і не всї попри своїх обовязках могли доси упорати ся з оцїнкою конкурсових творів, проволїкло ся рішенє конкурсу аж доси, хоч Головний Видїл не занедбав нїчого, щоби справу приспішити. Подаючи се до відомости інтересованих авторів, котрі певно з оправданим жалем нетерпляче вижидають рішеня конкурсу, упевняємо їх, що доложимо всїх заходів, щоби справу в як найкоротшім часї довести до кінця. — З Головного Видїлу Тов-а „Просьвіта": *Петро Огоновский*, голова. *Др. Іван Брик*, секретар.

— **Посол др. Евген Олесницкий** замкнув, як доносить „Дїло", свою канцелярию адвокатску в Стрию і взагалї зложив уряд адвоката з застереженєм отвореня в будучности адвокатской канцелярії в довільнім часї і місци. Є се незвичайний випадок, щоби адвокат в силї віку замикав канцелярию і то ще так велику, сьміло можна сказати одну з найбільших в краю, яку мав в Стрию др. Олесницкий. Причиною сего є то, що др. Олесницкий віддав ся зовсїм своїм обовязкам посольским а приневолений близько десять місяцїв в році посьвятити соймови і парляментови, знайшов ся в фізичній веможливости вести адвокатску канцелярию, яка стояла переважно его власною працею. З сеї причини рішив ся він принести сю величезну жертву справі публичній і зложити свій фах через 18 лїт виконуваний. Канцелярию д-ра Олесницкого обняв вже др. Єронїм Калитовский, котрий в тій цїли перевїз ся з Залїщик до Стрия. В письмі розісланім до громад Стрийщини поручає его др. Олесницкий горячо і просить для него о таке довірє, яким сам в Стрийщинї тїшив ся.

— **Війна.** Часописи доносять грізні вісти з полудня. „Nar. Listy" дістали з Котару вість, що Чорногора розпочала зачінні кроки

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

(Дальше).

Донесіть також, яка теперішня адреса до Млаки.

Відьму лишімъ на пізніще, аж прийде запомога а теперъ обезпечімся манускриптами на цілий рікъ. Инакше, в браку наукових статей мусилибисмо затикати люки народними піснями, котрі може ліпше окремо надрукувати. В самій Россиї розійшлось би наших пісень до 1000 ексемплярівъ безъ найменчої перепони.

Въ Правді можна лишъ дещо з пісній помістити, а іхъ въ самімъ Тарнополі є до 2000. Давши завозванне можна би еще другихъ стілько получити.

Чи не було би добре написати між Вістями такъ:

„Польска газета „Dziennik Lwowski" довідуєтця съ певного жерела, що »український лисатель П. Кулішъ, съ причини якогось Віденського листу, прогнаний з своєї служби въ царствї Польскімъ". Ми уважаємо сю вість яко тенденційну видумку, щоби на некористь Россиї викликати між галицькими Русинами вражду и зволнованне. О скілько намъ звісно остає ся п. Кулішъ ще и теперъ на своімъ чиновнімъ місці въ „учреждительномъ комитетѣ" въ Варшавї".

Заміщаючи таке заявленне не споминайте о листі якогось П., бо готові сю заголовну букву до мене віднести.

Гроші пренумератні відошлю вразъ зъ грішми учениківъ. До учениківъ присилайте всего 30 ексемпл. Многі зъ-відсї відійшли де инде, або поїхали яко приватисти на село, а платити не здужають.

Вамъ щиро прихильний
О. Партицький.

(Скажіть Диметові, щоби прислав мені словаръ. Также треба мені знати, що відъ Васъ вислано до Яхна и Лисенка. Въ третімъ числі печатайте баляду Лучаковського по фонет.).

Ч. 9.

Милий Друже!

Заразъ по відъїзді п. Ганкевича дістав я листъ відъ Білозерського, зъ Венециї. Мій листъ у Прагу вінъ, здаєся, не отримавъ. Дуже нарікае, що у Празі не надибуваvъ Правди и каже для того безъ проволоки висилати Правду на слідующі адреси:

1) Prag, Böhmischer Bürgerklub.
Měštanska Beseda
v Praze.
2) Prag, Böhmisches National-Museum
Narodni Museum Česki
v Praze.
3) Böhmen, Prag.
Umělecka Beseda.
4) Akademischer Lehrverein, in Prag
Spolek Akademicki
v Praze.

Висилаючи на ті адреси Правду залучайте, що тілько зможете, а особливо брошуру Отвітъ-Стебельскому. Нині Чехи сама интелигентна сила въ Славъянщині и передъ ними треба намъ якъ найбільше заявляти ся.

Одинъ Nr. Правди висилайте на адресу: Leipzig, Musik Conservatorium. Herrn Lyssenko. Лисенкові також, що можна, вислати треба: Отвітъ Стебельскому, словаръ, Федьковича, и, доконечно, зборникъ коломиёкъ Салямона. Запросіть ёго на дописователя, а вінъ о музиці и співі писати буде. — Пренумерату на Правду годі відъ нёго вижидати.

(Дальше буде).

проти Австро-Угорщини і готовить ся до нападу на австрийску область. Просмик Дуґа, який веде з Чорногори до Босни, обсадило 8.000 Чорногорців. На граничній горі Льовчин, недалеко міста Котаро (в полудн. Дальмації), Чорногорці уставили гармати тяжкого калібру і вимірили їх на Котаро. Телеґраф між Цетинїєю а Котаро перерваний. Родини урядників і офіцирів покинули Котаро. Архів військовий і адмінїстрацийний як також всї дорогоцїнні річи з католицких монастирів і церков перевезено до инших міст Дальмації. Вісти Nar. List-ів потверджує N. fr. Presse.

— **Скріпленє війска в Босні.** Fremdenblatt доносить, що в цїли скріпленя XV корпуса армії військові власти задержать до дальшої служби чинної тих мовнїрів, що їм третий рік служби кінчить ся з днем 31. ґрудня с. р., а які були би пущені в нормальних відносинах дня 30. вересня с. р. (їх дальша служба буде почислена за вправи) і тих запасових жовнїрів, що відбувають 8-тижневу службу і по 8 тижнях мали бути увільнені. Натомість не буде ся покликати тих резервістів, які тепер не служать.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Стрию.** (Саля Народного Дому. Початок о годинї 7. вечером).

В суботу дня 21 с. м. (відновлене) „Барон циганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 22. с. м. „Марійка“ ческий народний образ зі співами Ал. і В. Мрштіка.

— **Про печери в Кривчи.** П. Клим Ґутковский виголосить в неділю дня 22. с. м. у львівскім »Соколї« відчит про відкриті ним печери в Кривчи, получений з демонстрациями. Вступ: крісла по 50 с, а стоячі місця по 20 сот. Дохід призначений на справленє прапора львівского »Сокола“. Початок відчиту з огляду на вечірне представленє точно о 3. годинї по полудни.

Наука, штука і лїтература.

— **Християньский калєндар Місионаря на рік 1909.** Зладив о. Лазар Березовский ЧСВВ. Річник девятий. Жовква. Печатня оо. Василиян. Стор. 158, 8-ки. — Зміст сего річника богатий і ріжнородний та цїкавий, як кождорічного Калєндаря Місионаря. По календарскій части наступають оповіданя, статї і статейки популярно-научного змісту, переплїтані стишками і сьміховинками. Зпоміж статей наведемо на примір заголовки отсих: У мир хрещений. Щастє і правда. За волю і долю народа. Комедия. За кривду. Надїя. Соломонів суд. З кого ся насьмівають, з того люди бувають. Школа з перед 4.000 лїт. День сьвятий сьвятїть! Четверта заповідь. Не шукай инших богів... Чого нас вчить пчола? Брати Маковеї. Програний заклад. Мудрі гостї. Страшний ворог. Штука драматична (про аматорскі представленя). Добра продаж. Прийдїть до мене всї. На водах. З житя дикунів. Пилятова дочка. Новий рік. Ангели милосердия. — Кількадесять інтересних і гарно виконаних ілюстрацій робить зміст календаря ще цїкавійшим. Думаємо проте, як що року календар Місионаря розійде ся в десятках тисяч примірників поміж найширші верстви нашої суспільности. Цїна его дуже низька. Оден примірник коштує 50 с, а з почтовою пересилкою 60 сот. Можна сироваджувати просто з Монастиря оо. Василиян в Жовквї, або з книгарень. При більшім закупнї дістає ся знижку.

— **„Нова Рада“.** Сими днями у Київі вийшов з друку під редакцією М. П. Старицкого, О. П. Косач, Л. М. Старицкої, І. М. Стешенка, лїтературний альманах „Нова Рада“, присьвячений памяти Михайла Петровича Старицкого. Альманах складено й почато друком вже давно: на ньому стоїть характерна дата: „Дозволено цензурою. С.-Петербург, 23 февраля 1905 г.“; до альманаху приложено гарний портрет М. П. Старицкого. Зміст альманаха такий: Morituri. М. П. Старицкого. — Дві записні книжки Шевченка. Проф. Стороженко. — Спокуса. Мистерія у чотирох справах. П. Мирного. — Безбатченко. Повість М. П. Старицкого. — Вавилоньский полон. Драматична поема Лесї Українки. — Дякова помста. Оповіданя Модеста Левицкого. — Надгробні стихири. Моя сповідь. Перше просьвічення Сиддархта. Поезиї Петра Карманьского. — Житєві анальоґії І. й П. Ґната Хоткевича. — Amorovo: На скелї. Хвиля II. Палімсет. Поезиї Миколи Вороного. — Статуя. — Новеля. Одарки Романової. — Зимові мелодиї. М. Чернявского: — З під мглистого неба. В степу реве, гуде завія. Під хуртовину. — На крилах смерти. — Мрія. М. Чернявского. — З поезий Богдана Лепкого: Село. На чужинї. Питаня. Колисав мою колиску. Осеню на полї. Сповідь землї. — Артішоки. Олени Пчілки. — Пісні і вірші Одарки Романової: Згук ночі. Завяле листя. Осїнні співи. Хотїла спитати. Конваллії зимою. Блакитні очі. Незнаєма книга. Сімфонія. Монолог. Баркароля. Колись ми, колись ми сьміялись. Я та земля. — На гробках. В. О. Коннор. — Поезиї Михайла Лозиньского: Голос гробу (з Марії Конопницкої), Сонї; Вірі Лебедовій на спомини. — Нобея. Лесї Українки. — Що бачила скеля. Ґната Хоткевича. — Поезиї Романа Гординьского: Хай буде, що у мене груди за слабі. На світї всї спочинку все бажають. Руска вітчина. — Поезиї Стефана Чарнецкого: Говерля (із циклю: „з Бескидів“). Бажаня. В той вечір. На відїзд. З прелюдий. — Блакитна троянда. Драма в 5 дїях Лесї Українки. — Сапфо. Драматична дїя Л. Старицкої-Черняхівскої. — Цигани (з Подорожі) Гр. Ґригоренка. — Видало сей альманах київске лїтературно-артистичне товариство чомусь яр-ижним правописом.

Телєґрами

з дня 19. листопада.

Відень. Приїхав румуньский наслїдник престола і як цїсарский гість замешкав в Бурґу. В его честь відбув ся вчера у цїсаря родинний обід, в якім взяли участь всї архікнязї і архікняжні.

Білґород. Димісия Мільовановича є певною. Також має уступити цїлий кабінет, а новий утворить ся під кермою Пасича, який є за війною проти Австриї і жадає, аби Босна і Герцоґовина дістали автономію під зверхностию Сербії або Чорногори.

Петербург. Сербске посольство вербує добровільців до сербскої армії на випадок війни з Австриєю. Зголосило ся вже поверх 600 вислужених жовнїрів і офіцирів.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 19. с. м.: Я. Пиріг, Боберка; М. Заблудний, Креховичі; Ад. Форм, Броди; С. Пашковский, Вадовиці; Е. Анастазиєвский, Ненаїв; Ів. Зубик, Хшанів; Генр. Ґлюк, Будапешт; О. Пашук, Скорики; Й. Шкомбра, Микулинці; Д. Чубатий, Микулинці; Йос. Лада, Гумниска; П. Решетуґа, Тернопіль; о. Йос. Костецкий, Лютовиска; о. Яр. Лучаковский, Орава; П. Свистун, Козова; Дм. Ганущак, Перегиньско; о. Щ. Раставецкий, Сїлець вел.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евґена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Нездоровий жолудок не стерпить нїчого

а наслїдком того є: брак апетиту, біль жолудка, млоєнє, забуреня при травленю, біль голови і т. п. Певну поміч проти того подають

КАЙЗЕР'А

Pfeffermünz-Camarellen

Лїкарско випробовані!

Оживляюче дїлаюче і помагаюче до травленя та скріпленя жолудка средство.

Пакет 20 і 40 сотиків

у всїх аптиках і дроґуериях.

Працюйте і шадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах півричних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі .	234·398 К.
Цїнні папери . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї . . .	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 256. Львів, субота дня 8. (21.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Посоймові замітки.

II. Після виборів до нового сойму і викликаного виборчою аґітациєю розятрення, до котрого чимало причило ся піддержуване Радою Народовою і пок. намісником москвофільских кандидатів, а що більше після заострення межинародних відносин в краю, споводованого сумною подїєю з 12. цьвітня, можна було сподївати ся, що перша сесия нового сойму буде вельми бурлива. Тимчасом, як ми се вже зазначили у вступних наших замітках по скінченій сесиї в ч. 245, мала та сесия вельми поважний і спокійний настрій. Заслуга того звороту припадає, як ми вже вказали, не тілько умілому і предметовому проводови маршалка соймовим розправам, але також і новому намісникови. Сей наш погляд потвердили не тілько рускі посли соймові в буджетовій розправі, вказуючи на поправу краєвих відносин, але також і рускі делеґати, особливож дел. Василько, котрий се ствердив в розмові з цїсарем. А заслуга нового керманича краєвого правительства, котру признали рускі посли із свого опозиційного становища, тим більша, що не в легкій хвилї обняв новий намісник управу краю.

Иншого вправдї погляду в тій справі є п. М. Лозиньский, редактор »Дїла«, в дописи, поміщеній в київскій »Радї«. Він запевняє, що під управою намісника д-ра Бобжиньского »нїчо не змінило ся на лїпше в положеню українського народу і про довіре укр. народу до теперішнього намісника можна сказати те саме, що про довіре до его попередника пок. ґр. Андрея Потоцкого«. А свій погляд основує п. Лозиньский лише на одній, правда страшній події в Чернихові, що склала ся 25. н. ст. мая. Не додав п. Лозиньский, що новий намісник обняв урядоване доперва 5. н. ст. мая і протягом трох тижнїв ще не вспів навіть розглянути ся в адмінїстрациї так великого краю. Отже з тої одної події виснував п. Л-ньский суд і протиставить его поглядам висловленим і рускими послами соймовими і делеґатами рускими держ. ради.

Однак хто предметово оцїнює положене в краю, той мусить признати, що протягом ледви піврічної управи нового намісника відносини в краю поправили ся, а ся поправа відносин, се втихомирене і успокоене национально-полїтичних пристрастий проявило ся також в поважнім і спокійнім настрою розправ в краєвім соймі і длятого мусимо згодити ся тут з поглядами висловленими устами руских послів і руских делеґатів. Річ зовсїм природна, що такі переміни у відносинах межинародних не відбувають ся нагло, але все населене краю відчуває, що ним кермує сьвідома цїль, рішуча рука, котра витичила собі цїль уздоровленя краєвих відносин і змагає до тої цїли. Коли новий намісник переведе реформу адмінїстрациї краєвої у всїх еї галузях, поправить її, як се заповів, обнимаючи урядоване, то устануть причини невдоволеня і огірченя в широких верствах народних, які доводили нераз до подібних подій, як чернихівска, а тоді будуть також витворені певні основи до порозуміня в соймі і в радї державній поміж представниками обидвох народностий, тоді можна буде довести до полагоди польско-руского спору, до розвязки польско-руского питаня, хоч треба признати, що почин до того зроблено вже в останній сесиї, о чім поговоримо иншим разом.

Допись.

Ювілей Є. С. Папи Пія X. в Коломиї.

Дня 8. листопада сего року відпразнували Русини міста Коломиї 50-лїтні роковини сьвященьства Є. Сьв. Папи Пія X. День сей записаний глубоко у серцях тутешної руско-католицкої громади, а спомини его будуть довго гомоніти, а може й понесуть ся у далеку будучину. Такого празника не сьвяткувала досїль коломийска Русь, такого здвигу народу не памятають найстарші парохіяни. Усюди на кожному місцї, куди глянути, імпонуюча велич. Товпа народу спішить у сей день в богато прибрану церков, а з поміж неї виднїють золоті відзнаки усяких представників міста. І справдї тогож дня не бракло нїкого. Усе зєдинилось, щоби віддати честь і пошану Сему, котрий перенятий любовю до всїх всего міра, Сьвятїйшого Отця, Наслїдника Христового.

Коли у житю чи то поодиноких людий, чи то поодиноких народів ізза тяжкої пристрасти у борбі национальній бачимо лишень незгоду, то в сій хвилї, найбільшої може християньско-католицкої маніфестациї, добачено злуку всїх сердець під прапором Христа і Его наслїдника Папи Пія X.

В усїй церкві як найторжественнїйший настрій. Тихий шепіт молитви із сердець руских несе ся до Бога Творця, о намірене Сьвятїйшого Отця. А вжеж настрій дійшов кульмінацийної точки, коли відчинились царскі врата а в них указалось 5-ох сьвітло зодягнених сьвящеників зі своїм целєбрантом о. др. Фіґолем на чолї. Розпочалась лїтурґія, успіл з дияконами, співана з правдивим пістизмом і величною повагою.

Серед служби Божої виголосив о. Гриньовский відповідну проповідь, заохочуючи всїх вірних до ревної служби Христовій Церкві. Залунала пісня „Буди імя Господне“, ударено у всї дзвони і роздалась пісня „Пречиста Дїво“. І в найкрасшім порядку рушив справдї величавий маніфестациїний похід найбільш оживленими улицями Коломиї в другу сторону міста, до каплицї при улици Ягайлоньскій. Походом сим, при участи процесий мійских і дооколичних сїл, усеї шкільної молодежи, усїх урядів і властий, дали Русини доказ найбільшої пошани для Сьвятїйшого Отця і перед цїлим сьвітом на внї заявили те, що они горячо плекають в серцю, немовто хотїли в оден голос кликнути „Ми тїсно звязані з Церквою римскою, ми гідно двигаємо прапор Христовий, випечатаний на скалї Петровій.

Впр. о. декан Русин відправив молебень у каплицї, а відтак увесь нарід із співом двигнув ся до церкви, щоби в серця покорі, приняти благословене Христа утаєного в Найсьвятїйшій Тайнї Евхаристиї.

Се, що заманїфестував увесь народ рано, се мала в полудне повторити руска інтеліґенция на торжественній академії.

І ото інтеліґенция коломийска устами Вп. п. К. Телішевского, тут. нотаря, внесла публично торжественний протест проти заєдно лунаючих мерзких напастий зі сторони ворогів усякої відтїни, немовто представники рускоого народу безбожні, чи там в справах віри зовсїм байдужні. Могутні слова бесїдника, котрі оплескувала уся зібрана інтеліґенция з великим заінтересованєм і повагою, вказували, що загал тїсно держить ся засад Христових і Его Церкви. „Restaurare omnia in Christo“, кличе теперішний Намісник римский, казав бесїдник. Будучина наша в зверненю усего нашого житя на Христову дорогу.

В Христї, яко найкрасшому ідеалї нашого житя, неначе найчистїйшому зеркалї нехай відібють ся усї наші змаганя і зусиля і тоді у мети нашого житя знайдемо оправданє в Христї. Грімкі оплески усеї громади були доказом згоди і злуки, тай нагородою для знаменитого бесїдника.

Продовженєм тої маніфестациї була прелекция о. д ра Фіґоля, котрий з властивою собі вимовою виголосив прехорошо оброблені уступи о злуці з Римом, о відносинах Риму до руского народу, о тім, як Русинами занимались патриярхи схізматицкі, о кличі теперішнім дотично наверненя Сходу, піднїс, яку шкоду заподіяло Руси відірване еї від скали Петрової та звеличавши велику діяльність Сьв. Отця, завізвав присутних, щоби усе житє оперли на скалї Петровій а тоді воскресне народ з могили, наче Лазар. І сей відчит приняли присутні з великим одушевленєм.

Піднеслась занавіса і на естрадї у-

казались наші дїти, будучина народу. Співали панночки семінариски під проводом о. катехита Гриньовского і молились »Достойно есть блажити Тя, Богородицю«. Голос їх нїжний, те чувство тепле, получене із зрозумінем пісні, позваляли догадувати ся, що нам будучина всьміхає ся, а віра, що малювалась на їх лицях, позваляла заключати, що теперішні дївчата а будучі матери понесуть теж зрозуміне у будучину.

Залунала друга пісня. На естраду виступила молодїж ґімназияльна під проводом проф. І. Смолиньского. „Господи, хто обитает в жилищі Твоєм“ співав прекрасно хор ґімназийний. І знов одушевлене тай радість ізза можности величання Бога говорили, що будучі представники народу вести муть будуче поколїне дорогою Христа, бо ідучи нею знайдемо оправдане „на високій горі Господнїй“. По черзї указалась громада хору міщаньского (церковного) під проводом проф. п. Семкова. »Возведох очи мої горі« виконав хор міщаньский так удачно, що належить ся ему повне признане. Зазначити належить, що хор той істнує довший час при церкві і причинюєсь кождої неділї і сьвята до звеличаня нашого обряду. Голосним протестом серця, що ми не є такі, за яких нас противники вважають, була пісня усїх разом, старших і молодших під фірмою коломийского »Бояна«. „Сей день, его же сотвори Господь“, співав Боян. »Радуймо ся тепер, бо сьогодня день великий, щоби радуватись в онїм днї, коли наступить оправдане“. Теж все, що на днї душі нашої зболїлої нагромадилось те могутне привязане до Бога, Его церкви і єї учителїв, і віддали із глубини серця дві декляматорки а то: п. Санойцівна в »Керманичі« і п. Рудницка в „Ловлї риб“. Оплески заслужені нагородили обі ученицї за їх деклямацию.

На салї повстав рух. Всї ожидали нетерпеливо живого образу, укладу п. Біберовича, бувшого директера руского театру. За хвилю піднеслась завіса і очам зрітелїв представилась уся бідна наша досїль поневолена Русь, клячучи у стіп хреста св., молячи Розпятого прощеня і нїмо просячи благословеня для усего народу. Слези покотились по лицям зібраних; обтерши їх розійшлись усї скріплені до боротьби за Христа і жите в Нему.

Учасник.

Причинки до істориї рускої церкви в Канадї.

(*A. Delaere. Memoire sur les tentatives de Schisme et ot'hérésie au milien des Ruthenes de i ouest Canadien. 2 Québec 1908).*

(Конець).

Отверезне народу зачало ся вже в короткім часї. Наперід зненавиджено самого Серафина. Росийский консулят оголосив в часописях, що він не є нїяким епископом, а простим сьвященником, прогнаним петербурским синодом з духовної звязи. Виказано також, що документи, на які Серафин відкликував ся, були ним самим фалшовані. Вкінци саме его поведене, безустанне пяниченє і волокитство по кольоніях відвернуло всїх людий від него. — З другої знов сторони банда Серафинців не терпіла себе взаїмно. Одні другим все і всюди закидали зраду народу. Бодруґ називав всїх прочих »пастухами свиний і дяками від худоби“; безлад і інтриґи наповнили канадийский воздух. Вийшло на яву, що пастирі сї стояли на службі і платнї пресбітериянів. Народ почав відвертати ся від них. Вкінци найблизші приятелї Бодруґа обвинили его перед Кармішелем, будьто він ошукує пресбітериянів, пускає їм тумана, що Русини горнуть ся до протестантизму а в дійсности нема нї одного правдивого ісповідника сеї церкви. — Бодруґа копнено і він перебрав ся до Сполучених Держав з потрійною на чолї маркою зрадника, зрадника Бога, зрадника Церкви і зрадника свого народу.

Упадок Бодруґа, відтручене Серафина, розклад і безлад між прочими Серафинцями, з другого знов боку неустанна праця Василиян, все то складає ся на те, що протестантизм або зовсїм не поступає між Русинами на перед, або дуже пиняво. Кармішель на зібраню протестантскої церкви в Вініпеґу сам признав, що в Вініпеґу, де живе до 4000 Русинів, ледве 24 родин належить до »незалежної церкви«.

Чи се однак відстрашить протестантів від дальшої кирині між тим бідним та опущеним народом? Сумнїваємо ся.

О. Деляр — переповівши в сей спосіб коротко історию „незалежної церкви« і проґрес протестантизму між Русинами, ставить вкінци питане: »що нам треба дїлати?«. І відповідає: »треба створити цїлу широку повну орґанїзацию. Треба основати руску католицку часопись.., треба утворити парохії з замешкалими там стало ревними сьвященниками .. треба нам шкіл щиро католицких... треба нам монахинь до католицкого вихованя молодїжи і до праць харитативних між народом. І не є се нїяка утопія, анї неможливість.

Колиб ми мали двайцятку сьвящеників ревних і образованих, то все проче дасть ся легко сповнити. Потреба нам однак сьвящеників о б р я д у р у с к о г о. Но де ми їх найдемо?

На се питане моя відповідь є: они певинні вийти з с а м о ї К а н а д и, а головно з провінциї Квібек. З поміж сьвящеників руских старого краю одні лиш Василияни могуть відповісти і дати раду місионарскій працї в Канадї, як сего дали доказ доси. На иншіх числити нам впрост не можна. Але число Василиян є таке мале, що они більше сьвящеників до Канади вислати не могуть, як вислали доси. Тож обовязок, підняти ся висше згаданої працї лежить передовсїм на вас, м о л о д і м к л и р і з п р о в і н ц и ї К в і б е к. — Будьте упевнені, що дїло не є понад ваші молоді сили, ви можете здїлати се, що перед вами здїлали колись ваші сьвітлі предки. Пригадайте собі славні імена Прованшера, Таше'ого, Ляфлеша, і многих иншіх, що понесли сьвітло віри між Індиян північної та західної Канади. Їх не відстрашили нї далекі простори сьвіта, нї труди; они не нарікали на трудність вивчити ся незнаної бесїди, они розумїли одно, а се, що там далеко жиють дїти Божі, душі, що потребують спасеня, за котрих наш Спаситель проляв кров.— Нїчого більше їм не треба було; они пійшли на позискане душ з відвагою і безінтересовностию, яка їм здобула подив у сьвітї, і наповнила славою цїлу Канаду. Ви можете сповнити таку саму задачу.

Позвольте менї сказати ще більше. Не лиш м о ж е т е ви спасти Руснів, ви п о в и н н і се здїлати, се для вас сьвятий обовязок. Пій X на послуханю приватнім архиепископа Лянжевина з Вініпеґу сказав до него памятні слова: »Треба дуже любити Русинів, се є в а ш і дїти, треба подбати для них о сьящеників«. — Отже — се справдї — голос Его Сьвятости Найвисшого Пастиря Пія X, що вас просить до посьвяченя себе на дїло спасеня душ. Чи будете глухими на его зазив? Св. Павло сказав: той, що не має старання п р о с в о ї х, є гіршим від поганина (І. Кор. 5, 8).

Русини канадийскі — се н а ш і вже співземляки, з вітчини нам питомої они здїлали собі вітчину адоптовану. Що більше, они суть дїтьми тої самої матери Церкви, що й ви. Тож кличу до Вас. як колись кликав Ретро Еремїта до походів хрестних: »Бог сего хоче — спішіть на поміч душам наших братів Русинів«. Отсе сто тисяч душ простягає руки благальні о поміч...“

Таким горячим зазивом, котрого тут часть лишень містилась, кінчить о. Деляр свою брошурку. Без сумнїву, що відозва ся она голосним відгомоном в душах побожної а горячої молодїжи канадийских католиків.

І сего ми з серця бажаємо і їй самій і нашим Русинам. Двайцять лїт чекали еміґранти на нашу поміч. Се прецінь досить. Через той час зійшли до крайної нужди релїґійної. Чи Господь не змилує ся над ними? Змилує ся і вже приготовив їм апостолів там, де ніхто сего не надіяв ся.

А нам — не завадить вглубити ся в слова св. Павла: »хто про своїх не має старання, той є гіршим від невірного« і в сей другий текст Евангелия: „предасть виноградъ иным дѣлателямъ.

Коби се нам отворило і очи і серце до пізнаня, як дуже дуже потреба нам людий щиро віданих Богови і Его св. Церкві.

Пл. Філяс Ч. С. В. В

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

П е р ш е з а с ї д а н е п о с о л ь с к о ї п а л а т и держ. ради відбуде ся, як ми вже звіщали 26. листопада, а іменно з таким дневним порядком: 1. Трете читане закона що до висоти квоти належної за карноправне оцїнене якогось чину. 2. В и б і р ч о т и р о х в і ц е п р е з и д е н т і в. 3. Бибір чотирох секретарів. 4. Вибір по одним члені де комісиї буджетової, промислової і управи вина. 5. Розправа над виборами доси ще не затвердженими. 6. Розправа над відповідию міністра кр. оборони на інтерпеляцию посла Штельцля. 7. С п р а в о з д а н е ю в і л е й н о ї к о м і с и ї, що до закона про жертване 100 м і л ї о н і в к о р о н на о б е з п е ч е н е н а с л у ч а й с т а р о с т и і н е м о ч и з нагоди 50-лїтного ювілею володарства ц'їсаря. — Палата вельмож відбуде засїдане 27. листопада. — Слїдуюче засїдане посоль. палати дня 28. с. м. має відбути нараду в справі ювілейної чолобитнї. Вчера відбула ся також перша рада мінїстерска нового кабінету під проводом бар. Бінерта і занимала ся приготовленями до першого засїдания державної ради.

П р о п о л ї т и ч н е в н у т р і ш н е п о л о ж е н ё в Австриї все ще широко розписує ся дневникарство, подаючи також голоси послів з ріжних сторонництв парляментарних. Вельми живо обговорює м а д я р с к е д н е в н и к а р с т в о останні події в Австриї. Деякі мадярскі дневники виступили доволї різко проти мінїстра-президента бар. Бінерта якби ворога Угорщини, бо лїберальні віденьскі часописи представили ся яко прихильники христ. суспільників. На се дає віденьский дописуватель Pester Lloyd-a ось яке вияснене: В справах, котрі відносять ся до спільности монархії і мають бути спільно з Угорщиною полагоджені, можна сказати, що бар. Бінерт не буде виявляти не тілько неприязни, але навпаки поважно заступати австрийскі інтереси, зважаючи бачно на спільні потреби монархії в дусї льояльности і

вірности договорам, яких вимагають кождого часу взаємини між обидвома державами монархії. Впрочім бар. Бінерт має намір уже в найближших днях прибути до Пешту, щоби представити ся членам угорского кабінету і навязати з ними сталий особистий контакт, а тоді буде можна видати про него ясний суд.

Заграница.

Канцлерске пересиленє в Нїмеччинї полагоджене, як ми вже згадували а кн. Більов остає на своїм становищи. Останне послуханє довело до порозуміня між цїсарем а канцлером. Цїсар приняв вельми поважно справозданє канцлера про становище, яке він заняв в розправі в парляментї з нагоди оповіщеня цїсарскої розмови в Daily Telegraph і заявив, що хоче без огляду на несправедливі пересади сповнити свою задачу, а такою уважає обезпеченє сталости державної полїтики при береженю конституційнийної одвічальности. Цїсар одобрив виводи канцлера в парляментї і запевнив его про непохитне до него довірє.

Про висліджоїздки міністра Мильовановича до Парижа пише Polit. Korresp. ось що: Врозмовах Мильовановича з міродатними личностями французскими виявила ся повна рішучість, з якою Франция бажає спинити всякий заколот мира, від когоб се не виходило. Кермуючі французскі круги мають сьвідомість повної згоди в тих справах з анґлїйским і росийским кабінетом. В дусї тих обставин і в згоді з названими кабінетами радив міністер Пішон рішучо Мильовановичови, щоби змагав до порозуміня в Австриєю.

Тимчасом сербска скупштина очивидно має инші погляди і неперечно невдоволена вислїдом подорожи Мильовановича, бо він має піти у відставку. Се має бути вже певною річию. На его місце може прийти або концентрацийний кабінет, зложений з представників усїх сторонництв або прийде Пасич з радикальним коалїцийним міністерством. В такім случаю можна сподївати ся, що Сербія розпічне партизантску війну. Пасич осуджує програму Мильовановича і домагає ся від Австриї областного відшкодованя Сербії і автономії Босни й Герцоґовини під властию сербского короля або чорногорского князя.

Молодотурецкий »Tanin« запевняє, що Адрийска зелїзниця має бути тим відшкодованєм Сербії і Чорногори, яке принимають три европ. держави до своєї програми, але додає, що ся зелїзниця має кінчити ся на турецкій границї (в півн. Альбанії).

N. fr. Presse на основі в урядових кругах засягнених вістий, потверджує, що Чорногора дїйсно уставляє армати на пограничних просмиках. Narodni Listy звіщають, що офіцирскі і урядничі родини виїхали з Котору, а також військові і цивільні архіви вивезено звідтам.

В італїйскім парляментї виголосить міністер Тіттоні в слїдуючім тижнї погляд на межинародне положенє, зазначить згоду Італії на злуку Босни й Герцоґовини, але висловить бажанє скликаня европ. конференциї.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: *Михайла Архістр.*; римо-кат.: Введенє П. Д. М. — В неділю: руско-кат.: Онисифора; римо-кат.: Кикилії. — В понедїлок: руско-кат.: Ераста, Ореста; римо-кат.: Климента. — Ві второк: руско-кат.: Мини, Віктора; римо-кат.: Йоана.

— **Вижницка ґімназия.** До ґімназиї зголосило ся 146 хлопців; при вступних іспитах перепало 11 хлопців. Принятих учеників є 134 крім одної приватистки. Галичан принятих 74, Буковинців 60. Після рідної мови: до рускої признало ся 131, до польскої 1, до нїм. 3. Після віри: прав. 62, гр.-кат. 51, мойс. 18 (в тім 1 жидівска приватистка), рим.-кат. 4. Сьвяточне отвореня ґімназиї відбуде ся 22. с. м.

— **Посьвяченє** льокалю філії „Сокільского Базару“ в Стрию відбуло ся вчерашного четверга рано з великим торжеством. Посьвяченя довершив о. Юлїян Дзерович при асистї оо. Ник. Майковского, К. Петрушевича, Горалевича, Галайчука, Гошовского, Ґалянта, Нижанковского, Охримовича і Хировского. На посьвяченю були зі Львова члени дирекциї „Сок. Базару“ пп. А. Будзиновский і Кучика та член Надзираючої Ради п. Ів. Ігнат. Крім стрийскої інтелїґенциї прибули на се сьвято відпоручники товариств з цїлої Стрийщини, між якими було около 40 делеґатів „Соколів“. О. Юлїян Дзерович по довершеню посьвяченя промовив до зібраних зазначивши зріст дїяльности нашого народа на економічній области. Промовляли також пп. Кучика і Будзиновский. Потім відбуло ся принятє замісцевих гостий з духовеньства і місцевих делеґатів. Підчас перекуски п. Кучика забравши голос, піднїс заслуги посла Олесницкого около сьвітлого відродженя Стрийщини. На тоаст відповів пос. Олесницкий і вніс здоровлє управи »Сок. Базару« і всего руского Сокільства. — Наш інформатор зазначує при сім, що склеп „Сок. Базару“ в Стрию є найкрасшою торговлею в тім містї і перевисшає своїм виглядом материну торговлю у Львові, а будучи заосмотреним в добрі і дешеві товари сьміло видержить конкуренцию зі стрийскими торговлями.

— **Брутальність „Галичанина“.** В новинцї п. з. „Епископомъ-суфраганомъ львовского митрополита“ (ч. 252) накидує ся „Галичанинъ“ в крайно підлий і брутальний спосіб на особу о. д-ра Жука, ректора духовної семінариї, який має стати — після „Галичанина“ — епископом. О. др. Жук звісний зі свого такту, розваги і характеру. Проте навіть „Галичанинъ“ не може знайти на нїм нїчого темного. Але щоби таки докучити о. ректорови, який має ту одну вину, що не належить до москвофільского табору, роздирає ґазетярский розбишака з »Галичанина« своєю медвежою лапою заслону з чисто приватного житя о. ректора і видобуває на денне сьвітло закиди, які в очах кождого розумного чоловіка не устоять ся, а стягнуть хиба обмерзїнє до ґазетярів, позбавлених всякого етичного почуваня, а навіть розуму. О. др. Жук має мати impedimentum infamiae. Але чи то его вина; та впрочім, що кому до того? О. др. Жук читав лїтурґію в латиньских ризах! Не знаємо, чи то правда, але єсли би так, то щож мав робити, єсли не було иншых риз (в Інсбруцї)? Відправленє лїтурґії передовсїм, а ризи то вже річ другорядна, господинове! Але він не вмів відправляти панахиди по б. п. Адольфі Добряньскім! Але тепер навчив ся. Се не є нїчо дивного, єсли молодий сьвященик, що не мав нїякої практики, а образував ся на чужім університетї, не знає церемонїй. Лиш безумний може з того робити закид! Найблизша родина о. ректора має вплив в церковних сферах.. Але звідки се знаєте, як сей вплив понимаєте, і що вам до того, господинове з „Галичанина“? З публичної дїяльности о. д-ра Жука може »Галичанинъ« закинути і то голословно, лиш переслїдуванє москвофільских богословів. Але gratis asseritur, gratis reicitur! Впрочім від „Галичанина“, який так брутально уміє напастувати хотяй би і взнеслі змаганя своїх політичних противників, а навіть не щадить і епископів, чогось лучшого годї сподївати ся. — *В.*

— **Руский театр,** який грає під сю пору в Стрию, де тїшить ся великим поводженєм, має переїхати зі Стрия до Дрогобича, Самбора і Перемишля, а в марцю сл. р. загостить до Львова.

— **Заг. збори філії „Просьвіти“ в Стрию** вибрали вчера головою о. Остапа Нижанковского на місце уступившого пос. д-ра Евгена Олесницкого.

— **Проєкт польско-руского сторонництва в Галичинї.** Під сим наголовком приносить петербурский »Кгај« телеґраму зі Львова з дня 15. с. м., яка звучить: „Є намір утвореня польско-руского сторонництва, яке мало би цїлию підготовити основи до повного сталого порозуміня. Акцию розпочали консерватисти. Підготовляючу працю поручено Ст. ґр. Баденьому, синови краєвого маршалка. З рускої сторони війде до сторонництва передовсїм ґрупа духовеньства“.

— **Карткова ювілейна ілюмінация на добродійні цїли.** Видїл Руского Товариства педаґоґічного зглядно ювілейний комітет будови учительскої жіночої семінариї у Львові приготовляє картки до ювілейної ілюмінациї дня 2. грудня і в найблизших днях оголосить цїну карток і адресу, під якою належить присилати замовленя. — По містах повинні ся утворити зараз комітети, щоби завчасу обчислити, кільско карток до даного міста буде потреба, щоби заощадити непотрібних видатків на портория.

— **Нагороду Нобля** з области медицини дістали сего року по половинї проф. Ілия Мечніков з Парижа і проф. Павло Ерліх з Франкфурта. Оба нагороджені є славними бактеріольоґами.

— **Демонстрация Італїйців у Відни.** Депутация італїйских послів вручила вчера управителеви мінїстерства просьвіти, Канері, мемориял в справі заснованя італїйского університету. Для попертя мемориялу двіста італїйских студентів зібрало ся перед парляментом, а звідтам пішли перед мінїстерство просьвіти демонструючи криком і свистом. Полїция розігнала демонстрантів а 16 з них арештувала.

— **Памяти Івана Котляревского.** В ч. 614. „Нової Зорі“ с. р., з приводу 70-лїтя з дня смерти батька нової української лїтератури І. Котляревского уміщено кілька статей українською мовою: „70-лїтні роковини Івана Петровича Котляревского“, вірш „На спомини Котляревскому“ і Вячеслава Потапенка оповіданє „Кладовище“ (сон).

— **Нові титули військові.** Дневник розпоряджень військових доносить, що ґенерали III. кл. ранґи в піхотї не будуть як доси мати титул „фельдцайґмайстрів“ лиш будуть називати ся „ґенералами піхоти (General der Infanterie) подібно як ґенерали кавалериї, а титул „фельдцайґмайстрів“ будуть мати лиш ґенерали артилериї і інжінериї. Так само зносить ся титул кадета-заступника офіцирского (Kadettofficierstellvertreter) а заводить ся давний прапорщика або хорунжого (Fähnrich), уживаний в австрийскій армії до 1838 року.

— **„Докторати“ з воздухоплавства.** В Парижи зложив публичний іспит з кермованя машиною до лїтаня ґр. Лямберт, перший ученик Вільбура Врайта, винахідника аеропляну. Іспит складав ся з теоретичної і практичної части. Ґр. Лямберт здав практичний іспит лише „вдоволяючо“, виконавши два взлети по 15 минут.

— **Пригода на зелїзници.** Досить рідка пригода стала ся минулого четверга на стациї зелїзничій в Коростенку коло Хирова. В дорозї з Хирова посварили ся на льокомотиві поїзду ч. 1236 машинїст з топником і перший вдарив другого в лице. Коли поїзд станув на стациї в Коростенку, топник зліз з льокомотиви і заявив урядникови дижурному, що рішучо не поїде дальше з тим машинїстом. Не помогли нїякі намови і переконуваня; топник не хотїв їхати дальше, бо казав, що боїть ся, щоби его машинїст не убив. Начальник стациї знайшов ся в немалім клопоті, бо й звідки взяти зараз іспитованого топника. Коли остаточно топник таки не хотїв під нїяким услівєм їхати дальше, треба було на борзї підучити якогось робітника, як топити під льокомотивою і так по цїлогодиннім опізненю поїзд рушив в дальшу дорогу.

— **У Відни води нестало.** Се для мілїонового міста страшний удар. З причини сухої осени, земля зїпнула ся і здержала приплив обильних жерел, звідки спроваджувано воду рурами. Заряд вовопроводів радить, як може, замикає воду на горішних поверхах, але недостаткови води таки не може зарадити. Если жерела не поправлять ся, то по всїх каменицях будуть водопроводи замкнені, а воду буде можна брати лише з проводів на улицях.

— **Гуляючий Львів.** Завтрішної суботи буде загальна гульня: одна на „Рускій Бесїдї“, друга в „Народнім Домі“, а трета в „Зорі“. Першу гульню „пращальну, найбільшу“ уряджують рускі техніки, другу „велику, послїдну“ рускі співаки, а трету, без близшого означеня якости, рускі ремісники. Мимо того, що аж в трех місцях буде можна погуляти, заходить велике небезпеченьство, що там для всеї рускої громади львівскої, яка числить 30.000 душ, не стане місця. Бож преціньвід гостий годї жадати, аби они з патриотизму подусили ся на смерть. Порадно було би, аби ще яке академічне, або взагалї яке небудь з руских товариств урядило завтра гулятику. Як гуляти, то гуляти! Кождий преціньпризнасть, що лекше і приємнїйше сувати ся в розмріянюхочби й цїлу ніч по воскованій долївцї, чим урядити представленє або концерт.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Стрию.** (Саля Народного Дому. Початок о годинї 7. вечером).

В суботу дня 21 с. м. (відновлене) „Барон циганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 22. с. м. „Марійка“ ческий народний образ зі співами Ал. і В. Мрштіка.

Ві второк дня 24. с. м. „Фавст“ опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода.

— **У львівскім „Соколї“** в неділю дня 22. с. м.: о 3. год. відчит п. Кл. Ґутковского про печери в Кривчи з демонстрациями, а о 6. год. вечер театральне представленє трех одноактівок А. Чехова: „Сватанє“, „Медвідь“ і „Ювілей“.

— **З Олеська.** В справі сьвяткованя 40-лїтного ювілею товариства „Просьвіта“ відбуде видїл олеської філії того тов-а нараду дня 24 с. м. о год. 2. по полудни в Олеську (в комнатах читальнї „Просьвіти“).

— **В Острові** коло Радимна відбуде ся в неділю, дня 22. с. м. відкритє читальнї „Просьвіти“, а відтак аматори з Полкинь відограють драматичний образ „За сиротою Бог з калитою“. Початок о 5. год. по пол.

— **Послїдні великі вечерниці** заходом тов-а „Акад. хор Бандурист“ відбудуть ся в сю суботу (21. с. м.) в просторих салях „Народного Дому“. Музика військова (30. п. п. дириґента Ролля); добірний буфет уладжений нашими львівскими панями і добра слава забав устроюваних тов-ом, дають запоруку, що і сї послїдні вечерниці удадуть ся під кождим зглядом знаменито. Сподїваємось, що як з нашої львівскої, так і позамісцевої інтелїґенциї не забракне нїкого і то тим більше, що половину чистого доходу призначив видїл тов-а на руску захоронку. Вступ на салю 1·50 К. Для тов. академиків 50 с. Ґалерия 1 К. Стрій візитовий. Початок 9·30 вечер. Провід в танцях зволив ласкаво обняти п. Волошин. Слїдуючі Вп. панї причинились ласкаво до уладженя буфету: Бандрівска, Федакова, Говиковичева, Кузьмичова, Колессова, Левицка, Лежогубска, Рожанковска, Шухевичева, Шеховичова, Л. Вахнянинова, Лучаківска, Чапельска, Юзичиньска, Матеікова, П. Мудрак, Стефановичева, Вергановска, Біліньска, Рудницка, Коцовска, Роздольска, Макарушкова. За се прилюдно видїл тов-а складає їм щире спасибіг. Комітет: Вахнинин Богдан, Жмур Юрко, Гасюк Степан, Гасюк Володимир, Артимович Петро, Козак Володимир, Кравець Остап, Купчиньский Степан.

Посмертні † оповістки.

— **Станислав Червіньский,** радник суду в Коломиї, упокоїв ся дня 17. с. м. в 55. роцї житя. В. є. п.!

— **Мария з Тарнавских Петришинова,** жінка емер. управителя школи, упокоїла ся дня 12. с. м., в Юськовичах, золочівского повіту, в 59 роцї житя. В. є. п.!

Телеґрами

з дня 20. листопада.

Відень. В честь румуньского наслїдника престола кн. Фердинанда відбув ся вчера в цїсарскім замку ґалевий обід. Цїсар вніс тоаст з подякою за ювілейні желаня від румуньского короля і завначив в тоастї добрі відносини між Австриєю а Румунїєю.

Відень. Цїсар іменував румуньского короля Кароля ґенералом піхоти, а рум. наслїдника престола кн. Фердинанда власником 96. п. піх.

Рум. наслїдник престола кн. Фердинанд відїхав вчера до Монахова.

Відень. Die Zeit доносить з Земуня, що Сербія посунає свої війска до границь Хорвациї і Славонії та Босни і Герцоґовини. Нові воєнні материяли, які надходять з Франциї до Сербії, роздїлюють безпроволочно поміж віддїли війска.

Відень. Студент Василь Гладкий, засуджений за участь в демонстрациї на львівскім університетї, був одиноким, до якого не могла відносити ся ювілейна амнестия цїсарска, бо передше вже був караний. Тепер він також дістав помилуванє, так що не стратить права до однорічної військової служби.

Загреб. Соймовий посол др. Старчевич помер ту вчера.

Льондон. З Пекину доносять: Наслїдком непевности викликаної смертию цїсаревої-вдови і надїєю розрухів, розпочав ся рун на банки. Населенє вицофує свої ощадности. Кілька банків оголосило невиплатність. Перед европейскими посольствами і консулятами скріплено хіньскі військові сторожі.

Сідней (Австралїя). В 14 териториях Австралії зовсїм знесено торговлю алькоголями. В трех териториях заборонено шинкувати паленими напитками лише в части.

Сараєво. Сербско-турецка опозиция знова аґітує проти злуки Босни і Герцоґовини з Австриєю. Провідник опозициї Алї-бей перебуває в Женеві, а инші два в Парижи і Білгородї. Опозиция висилає депутациї до Петербурга і до Льондону з протестом проти злуки тих країв з Австриєю.

Сараєво. З новобазарского санджаку доносять, що турецке населенє в Плеве висилає до цїсаря Франц Йосифа адресу з подякою за взірцеве поведенє там австро-угорскої залоги і з просьбою о поворот тої залоги до Плеве.

Білгород. Сербскі дневники доносять з Цетинїї, що воєнний запал в Чорногорі є такий великий, що навіть малі хлопцї готовлять ся до участи в війнї.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Коперника у Львові.

Приїхали дня 20. с. м.: Ольга Білевич, Побужани; Стефан Ваврик, Тустановичі; о. Михайло Бачиньский, Григорів; Зофія і о. Евстахій Бараповскі, Бучач; о. Михайло Дацько, Мерван; о. Іван Кузїв, Городище; Омелян Ілюк, Синевідзко вижне; Володислав Пасинович, Жабе; о. А. Завчківский, Збараж; Йосиф Розиньский, Микуличці; Григорий Нерчишин, Підволочиска; Роман Набак, Борислав.

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до перегляденя в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (1—10)

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівці, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (4—5)

Перворядна парохія

Більче золоте (пов. Борщів) є до заміни на иншу. Зголошеня надсилати до тогож пар. уряду, почта Більче золоте. (4—4).

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляциєю на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 257. Львів, вторник дня 11. (24.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по дїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Посоймові замітки.

III. В попереднім числї згадали ми, що розправи в останній соймовій сесиї причинили ся також до прояснення руской справи в Галичинї і що тими розправами, в котрих мали визначну участь також рускі посли, зроблено почин до розвязки р у с к о г о п и т а н я.

В останних часах наслїдком т. зв. консолїдациї з москвичами (189) вельми затемнено погляд на руску справу в Галичинї і введено чимало баламутства в рускій суспільности. Не можна отже дивувати ся, що також посеред польскої суспільности, котра інформациї про руску справу черпає звичайно з другої або третої руки, з жерел перефільтрованих „Галичанином“ і „Dziennik-ом“ запанувало велике баламутство і помішанє понятій. Зрозуміли опісля народовці шкідні наслїдки консолїдациї з москвачами і утворили народно-демократичну орґанїзацию (1898), запомагаючи ся при тім в значній части радикальними силами, що попереходили в народно-демократичний табор, щоби здобути собі тут рішаючий вплив. (Др. Володимир Охримович, Будзиновский, др. Евген Левицкий і ин.).

І справдї здобули сей вплив, а в полїтицї ново утвореного народно-демократичного сторонництва, в его часописях (в „Дїлї“ і в „Свободї“), та в дїяльности по краю в широких верствах народних і поміж академічною молодїжию, втягненою до сеї роботи, проявило ся різке завзятє, острійший як попереду тон і радикальний напрям. Досить вказати на тогочасні статї в „Дїлї“ і „Свободї“, на брошури і промови п. Будзиновского, котрий кандидував при ріжних нагодах до державної ради і до сойму в ріжних округах, его програми висновувані в тих кандидатских промовах, опісля печатаних, его дїяльність на полї орґанїзациї рільного страйку, его вплив на акад. молодїж і сецесию єї та унів. демонстрациї (памятні слова его: „вже лопнула станиславівска ґімназия!“ висказані після демонстрациї проти проф. Филка) ітд. А вжеж кульмінацийною точкою сеї радикальної полїтики були перші виступи радикального крила укр.-руского клюбу парляментарного а також програма пос. Будзиновского полагоди польско-руского питаня з підмогою вивішаня на сухій вербі або витопленя Поляків в Сянї.

Побіч того провадив п. Михайло Петрицкий, котрий в собі почув покликанє на руского державника, окрему полїтику своїм орґаном „Гайдамаки“, не згадуючи вже про дїяльність д ра Трильовского з »Громадским Голосом«, Остапчука і Вітика з »Землею і Волею« і т. п. На ниві так управленій і засїяній склала ся катастрофа з 12. цьвітня, а тодї очивидно все що народно-руске, українсько-руске, українське, напоминовало синонїмом »гайдамаччини«, розбишацтва і т. п.

В міру того, як народно-демократичне сторонництво степенувало радикальний напрям своєї полїтики, наші домородні москвичі уміли се дуже зручно вихіснувати, щоби здискредитувати всїх народовців. Їх часописи почали доказувати, що рускі ґімназиї є головними огнищами сего радикалїзму, що научна система введена за президитури в Радї шк. кр. теперішного намісника, дозвіл на обходи Шевченківскі по школах, і взагалї все укр.-руске письменьство є жерелом і огнищем радикалїзму і гайдамаччини, а се доводить до ворогованя проти Полякїв, до розладу і розстрою в краю, до межинародного розятреня, ба що навіть фонетика є середником ширеня радикалїзму і гайдамаччини.

Супроти того радикалїзму і гайдамаччини, яку москвофільскі часописи навязували всему народному сторонництву, висловляли они свій консерватизм, свою льояльність, представляючи своє москвофільство і Погодиньску ідею єдиньства Русинів з Москалями яко зовсїм невинну платонїчну ідею.

Отсї погляди голошені безнастанно цїлими роками в „Галичанинѣ“ і в „Русскомъ Словѣ“, уміли наші москвичі дуже зручно переливати до „Dziennik-a polsko-go“, „Gazety Narodow-oї,“ а перегодом польска суспільність почала вірити в се, що є між Русинами два лише табори — оден ворожий Полякам український або гайдамацкий, а другий консервативний staroruski, готовий до повної згоди з Поляками. Отсе промостило москвичам дорогу до Ради Народової і до соймових мандатів.

Гнобленє Поляків в Познаньщинї відбило ся також протинїмецким настроєм в польских полїтичних кругах в Австриї і викликало певний зворот до Росиї. Кинена росийскими полїтиками гадка всеславиньского зїзду приняла ся скоро серед польского дневникарства і польскої суспільности, а зїзд в Празї, в Петербурзї, у Варшавї і Львові, братанє з Ґлєбовіцкими, Дудикевичами, Верґунами et cons. ошоломили до решти польску опінїю публичну.

Кокетованє деяких радикальних руских полїтиків з прусофілами і т. зв. нїмецкими вольнодумцями ще більше поглибило провал між українсько-руским табором а Поляками і зближало сих останних до наших москвичів. В соймовій сесиї сподївали ся наші москвичі зібрати богаті плоди своєї полїтики, мали надію підорвати зовсїм самостійний розвиток рускої народу в Галичинї і витворити собі сильні підвалини для обєдинительної своєї полїтики. Однак поки ще зібрав ся сойм, склали ся події, які знов яскраве сьвітло кинули на наших галицких москвичів, послїдували обставини, що протверезили навіть крайне крило рускої клюбу і впевнили его про безуспішність і безвиглядність его роботи, почав ся процес посеред рускої суспільности, котрий почав прояснювати руске питанє і змаганя ріжних сторонництв. А се відбило ся також на останній сесиї галицкого сойму, о чім поговоримо опісля.

Ювілейний вечер в честь Є. Сьв. Пія X.

устроїла Р у с к а ж е н ь с к а ґ і м н а з и я у Львові в суботу 21. с. м. при участи інституток і ґімназияток. В салї ґімназийній (в ул. Длуґоша) пристроєній великим портретом Є. Сьв. Папи Пія X і цьвітами згромадили ся численні запрошені на се торжество гості, між котрими бачили ми Впр. офіцияла о. А. Б і л е ц к о г о, митрата о. Т у р к е в и ч а, пралата Е. Б і л и н ь с к о г о і багато иншіх духовних, а також ординариятского совітника дра Ф е д а к а, радника правит. п. Б а р в і н ь с к о г о, професорів рускої ґімназиї і много пань.

Хор інституток і ґімназияток, котрий ледво міг помістити ся на естрадї, виконав під проводом п. Б і л и к о в с к о г о кантату в честь Сьв. Отця »In alciam« в італїйскій мові, по котрій о. сов. Л у ж н и ц к и й виголосив промову. В сїй промові до заснованя Христової Церкви Божественним Спасителем на Петрі навязав бесїдник покликанє Йосифа Сарто на керманича католицкої Церкви. Подавши огляд житя Христового намісника, вказав бесїдник на особливші прикмети нинїшного верховника Христової Церкви, скромність, простоту і незвичайне милосердиє і щедрість для потребуючих і убогих.

По сїй промові, котра зробила велике вражінє на присутних, відспівав хор ґімназияток І. В о р о б к е в и ч а Вечер, а відтак ґімназистка Л и ц и н я к і в н а деклямувала В. Щ у р а т а У Кесарию. По деклямациї виконав хор ґімназияток композицию п. Біликовского „Божа Матїр“, після котрої інститутка відграла на фортепянї Ш у б е р т а Im-

promptu B-dur. Ґімназистка п-на Л е ж о-г у б с к а деклямувала уложену відповідну до торжества деклямацию »Земля трясе ся«. На закінченє відспівав хор ґімназисток і інституток Б о р т н я н ь-с к о г о концерт „Воскликните“ і »Вся земля« а хор інституток п. Біликовского »Многая лїта«.

Всї продукциї були вельми старанно вивчені і гармонїйно виконані і сьвідчили про велику старанність учителя співу, а учасниці хору визначили ся вельми гарними голосами. Так само деклямациї були виголошені з повним зрозумінєм. Взагалї цїлий вечер зробив вельми миле враженє на зібраних і став певним доказом умілого і дбалого проводу сеї одинокої рускої женьскої ґімназиї, а гостї не щадили оплесків і слів признаня і подяки як всім учасницям сего милого торжества, так і керманичам заведеня.

Після концерту гостинний Заряд монастиря СС. Василиянок принимав запрошених гостий, а серед милої розмови проминув вечер, з котрого зібрані гостї розійшли ся з враженєм, яке довго остане в їх тямцї і з переконанєм, що покликана під зарядом СС. Василиянок руска ґімназия женьска принесе славу Руси і причинить ся до подвигненя культурного нашого народу.

Допись з Коломийщини.

(Відповідь „Дїлу“ на поміщену в нїм статю з дня 11. падолиста 1908. Ч. 255 під наголовком: »Наше становище«).

——

Зачинаю словами »Дїла«: Не від нинї, бо ще від тогдї, коли народне сторонництво, виступаючи під назвою сторонництва национально-демократичного, перевело реорґанїзацию своїх сил і ревізию своєї програми, дасть ся завважити серед одної части того национально-демократичного сторонництва якесь дивне відношенє до духовеньства і до віруючої сьвітскої інтелїґенциї, та до часописий редаґованих в дусї християньскім.

Се дивне відношенє полягає на тім, що від того часу аж до нинїшного дня, зразу слабо — опісля що раз сильнїйше ведеть ся скриту, тайну — можна сказати — підземну роботу против духовеньства і его орґавів (Основа, Нива і Руслан).

Говорячи ясно, ходить тут о те, щоби монополь полїтичного проводу над народом мали виключно Цегельскі, Лозиньскі, Панейки і решта, як там називають ся, співредактори „Дїла“ — а духовеньство і віруюча сьвітска інтелїґенция були тілько на те, щоби предилечували »Дїло«, читали і слїпо йшли на команду ґенералів з редакциї »Дїла« так при виборах, як у всяких акциях полїтичних; не говорю громадяньских, бо теперішні редактори з »Дїла« мають тілько спільного з роботою громадяньскою, що торічний снїг! Щоби се осягнути, вибрали панове з »Дїла« тактику дискредитованя духовеньства (н. пр. Митрополита) і віруючої інтелїґенциї (н. пр. д. Олександра Барвіньского) і підриване їх авторитету тим що за кождим разом вдаряють ся на що инше в їх дїяльности.

Така тактика вигідна тим, що в кождім конкретнім випадку (пишу словами »Дїла«) можна заслонити ся викрутом, що ми, мовляв — против духовеньства як такого не маємо нїчого, а також не нападаємо віруючу сьвітску інтелїґенцию, тілько виступаємо проти деяких »шкідливих обявів«, не лишаєть ся на дїяльности духовеньства і інтелїґенциї з духовеньством працюючої, сухої нитки.

Не статю, але цїлу розправу треба би написати (пишу словами »Дїла«), щоб вивести на денне сьвітло всї прояви тої тактики... і я тут можу зазначити їх тілько загально. І так „шкідливим обявом“ по думцї »Дїла« було те, що деякі поважні члени национально-демократичного сторонництва сьвященики кандидували на послів; (н. пр. оо. Олесницкий Альойзий, Сендецкий) — „шкідливим обявом“ по рецепті »Дїла« було і є те, що д. Олександер Барвіньский більший посїдає авторитет, як цїле лїве крило парляментарного клюбу; »шкідливими« були парляментарні і розумні виступи наших послів Романчука і Олесницкого у Відни*); вкінци »найшкідливійшим обявом« (по думцї »Дїла«) є проповідь Митрополита в Велику пятницю с. р. і звісне розпорядженє о строгім перестереганю прав парохів.

Особливо ся послїдна справа (пишу словами „Дїла“) виказує справдї психопатичні обяви Як хорому на манїю переслїдованя скрізь привиджують ся его гонителї, так редактори з »Дїла« бачать в кождім пастирскім листї, в кождім розпорядженю Митрополита або Епископа якісь скриті заходи коло заложеня якогось кастового вузкопартийного клерикального сторонництва.

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

——

Австро-Угорщина.

П о л ї т и ч н е п о л о ж е н є одержало незвичайне осьвітленє наслїдком відбутої в неділю р а д и с п і л ь н и х м і н ї с т р і в, в котрій взяли участь мінїстри обидвох держав монархії. Головним предметом наради мали бути звязані з в і д н о с и н а м и н а Б а л к а н ї народо-гос одарскі питаня, а передовсїм с е р б с к и й т о р г о в и й д о г о в о р, введений в житє 1. вересня; над котрим треба буде задля подій останних в Сербії на ново парляментарно застановити ся; відтак т о р г о в и й д о г о в о р з Р у м у н ї є ю а на останку б о й к о т о в а н є австро-угорских товарів і купців в Т у р е ч ч и н ї.

Нема сумнїву, що в звязи з народо господарскими справами обговорювано на спільній мінїстерскій радї також і з а г р а н и ч н е п о л о ж е н є м е ж и н а р о д н е. Рішенє питаня, чи сербский торговий договор має бути парляментарною ухвалою, чи продовженєм закона про повновласть упливаючого з кінцем року полагоджений, буде зависиме від осуду поступованя Сербії, поданого мінїстром загран. справ бар. Ерентальом. Спільна рада мінїстрів повинна була собі прояснити, чи Сербія дїйсно хоче розпочати неприязні кроки супроти Австриї чи нї. Колиб мало дійти до війни, то Австрия не потребує коштом хлїборобників своїх приносити жертви для Сербії і усувати ті перепони, які стоять в дорозї парляментарному полагодженю сербского торгового договору. Колиж Сербія думає удержати мир, то нема для Австриї причини починати з нею цлову війну. Поясненя про сї справи міг дати на раді мінїстрів бар. Еренталь, бо серский договор став тепер справою заграничної полїтики. Питанє отже, чи Сербія під напором европ. держав залишить свої воорохобні наміри.

Так само важне буде рішенє ради мінїстрів в справі б о й к о т у а в с т р. у г о р. т о в а р і в і купців в Туреччинї. Промисл монархії поносить значні шкоди, хоч Австрия відкликанєм війск з Санджаку показала прихильність Туреччинї, котра злуку Босни уважати повинна яко довершену подію. Австро-Угорщина була готова признати Туреччинї підвисшенє умовленого договором цла, котре нинї виносить 10% від вартости. Крім того Австро Угорщина була готова до инших ще народо-господарских уступок в користь Туреччини, з котрою ведуть ся в тій справі переговори. Тепер отже Туреччина буде приневолена рішити ся, чи хоче она дальше конкдити австро-угорский промисл, чи одержати нові великі уступки, котрих підставою мала бути нова велика позичка. Тим то недїльна рада спільних мінїстрів має велике значінє і для заграничного положеня.

М і н ї с т е р-п р е з и д е н т бар. Б і н е р т веде дальше переговори з представниками парлямент. сторонництв, щоби осягнути бодай тимчасовий розвєм для полагоди конечностий державних, а тимчасом приготовити підвалини до с п а р л я м е н т а р и з о в а н я м і н ї с т е р с т в а, на що цїсар вказав рішучо у відручнім письмі до бар. Бінерта. Пильні заходи робить бар. Бінерт особливо в тій цїли, щоби як найскорше і без значного опору перевести закон про злуку Босни й Герцоґовини. Тимчасом Korr. Zentrum звіщає, що переговори в сїй справі не видали ще користного висліду. Ческа а ґ р а р н а к о р е с п о н д е н ц и я звіщає, що крім будж. провізориї і закона про злуку Босни держ. ради буде мала перед Різдвом полагодити ще предлоги про с у с п і л ь н е о б е з п е ч е н є і про у д е р ж а в е н є т р о х з е л ї з н и ц ь. Я з и к о в и й з а к о н, який бар. Бінерт думає на основі начерку бар. Бека внести, не є ще на стілько готов, щоби можна его предложити вже перед Різдвом. Narodni Politika запевняє, що перед новим роком зберуть ся деякі сойми, особливо ческий і будуть радити цїлий сїчень, а доперва з початком лютого держ. рада приступить до полагоди с у с п і л ь н о г о о б е з п е ч е н я і удержавленя зелїзниць.

Заграница.

Посли А н ґ л і ї, І т а л і ї, Н і м е ч ч и н и, Р о с и ї і Ф р а н ц и ї виступили в Білгородї до сербского правительства з рішучим домаганєм, щоби оно залишило творенє оружних ватаг і відкликало війска висунені на границю. Се вже трета осторога европ. держав звернена до Сербії в цїли удержаня мира, а осторога ся була імовірно вельми рішуча, скоро мінїстер-президент В е л и м и р о в и ч був приневолений дати заспокоюче вияснене. Він заявив, що на сербскій границї нема нїякого війска і що не творять ся нїякі ватаги. Сею заявою, котра є незгідна з дїйсною правдою, думає Сербія заколисати Австрию в бездїйности та довести до того, щоби наша военна управа не тілько не скріпляла стану війск в Боснї, але навіть і теперішний стан зменшила Тимчасом Австриї се дуже добре відомо, що Сербія після 2. листопада, коли то розійшла ся хибна тривожна вість в Білгородї про вхід австрийских війск до Сербії, почала мобілїзувати сербскі війска у внутрі краю, а самі сербскі часописи з одушевленєм подали докладні вісти про творенє »легіонів« добровольців. Отсе заперечуване явних і відомих подій Велимировичом має очивидно цїль відвернути Австрию від рішучого виступленя, бо в Сербії тепер настали зимна, поміщенє стягнених

---

*) Шкідливим також по думцї п. М. Лозиньского, висловленій в київскій „Радї“ — було також виступленє д-ра Олесницкого і д-ра Костя Левицкого в соймі на останній сесиї і делеґатів п. Василька і Цеглиньского в австр. делеґациї. — *Ред. Русл.*

військ є вельми лихе, а також не має військо доброї одежи і обуви на зимову пору, щоб можна єго і при купі удержати.

Мимо тих мирних запевнень сербского правительства веде ся там дальше воєнні приготовленя, а дневникарство сербске виступає ще завзятїйше проти Австриї як перед тим.

Задлятого, як звіщає Die Zeit, цїсар Франц Йосиф дав повновласть 3. с. м. міністрови війни, щоби по мисли закона з 31. мая 1888 в случаю потреби покликав до оружя перший рік резерви і три перші роки доповняючої резерви.

Як небудь кн. Бїльов в промові про фінансову реформу в Німеччинї в пярляментї заявив, що не бачить близької небезпечности, одначе анґлїйске дневникарство а особливо Daily Telegraph і Times оцїнюють положенє межинародне як вельми грізне. Times зазначує, що кождє обачне правительство повинно бути приготовлене на всякі несподїванки.

Новинки

— **Календар.** В і в т о р о к: руско-кат.: Мини, Віктора; римо-кат.: Йоана. — В с е р е д у: руско-кат: Йосафата сщм.; римо кат.: Катерини дїви.

— **Є. Ексц. Митрополит Шептицкий і Преосьв. Епископ Хомишин** були дня 18. с. м. разом з иншими епископами з Австриї на приватнім послуханю у Сьвят Отця.

— **На відкритє рускої ґімназиї** у Вижницї вислав проф. радник Ол. Барвіньский на руки посла Н. Василька отсю телеґраму: „Не могучи особисто прибути, подїляю радість Буковиньскої Руси, так близької мому серцю, з отвореня нового культурного огнища заходами руских послів і шлю щирий привіт до сьвітлого розвитку.

— **Примір до наслїдуваня.** Черновецка міщанка, панї Мария Чех Бачиньска, властителька реальности в Чернівцях, придивляючи ся нуждї, в якій живе українська учача ся молодїж гр.-кат. обряду, постановила за всяку цїну причинити ся в який спосіб до полекшї побуту в школах тій молодежи. Коли отже довідала ся, що тов. „Шкільна Поміч“ в Чернівцях збирає гроші й задумує побудувати бурсу для сих бідаків, рішила ся без ваганя стати членом основателем маючої повстати бурси. В тій цїли покликала 8. с. м. нотаря Дрогомирецкого і передала єму книжочку щадничу на квоту 2.500 К з тим, щоби сї гроші передати »Шкільній Помочи“ на будову бурси для учеників гр. кат. обряду й то зараз. Якжеж бурса буде вже під дахом, на тодї записала щедра фундаторка ще 2.000 К, які має виплатити „Шкільній Помочи“ головна спадкоємниця п-нї Олена Власюкова-Угорчак, яко частину вартости спільного дому з п-ю Бачиньскою. При тім застерегла собі п-нї Мария Бачиньска, що кождого року 23. марця, в день смерти єї сина Франца, з приводу котрої передовсїм зробила такий запис, має заряд бурси роздавати запомогу чотирьом бідним ученикам по 10 К, і то таким, що викажуть ся найкрасшим поступом з релїґії і рускої мови. Бажанєм горячим фундаторки є, щоби будову бурси розпочато як найскорше. Сего бажає собі й видїл „Шкільної Помочи“, але виконати дало би ся се скоро лише тодї, коли би инші міщани і селяни пішли слїдом за п ю Бачиньскою.

— **П. Михайлови Волошинови**, дирігентови „Львівского Бояна“ зготовлено в навечере св. Михаїла сердечну овацию. Саме тодї відбувала ся проба нових композиций, які „Львівский Боян“ відспіває на вечерницях в память Шевченка. Коли хор готовив ся почати співи, виступив голова товариства, др. Студиньский і промовив до дирігента щирими словами, в яких пожелав єму з нагоди імянин, подякував за щирі труди около розвою „Львівского Бояна“ та просив, щоби й на дальше так само запопадливо вів се товариство до чим раз красшого розцьвіту. Всї панї і панове зібрані на пробі в числї около 70 осіб выслухали промови стоячи та вивдячили ся своему знаменитому дирігентови оплесками та піснею „многая лїта“. Зворушений сею овациєю дирігент дякував сердечно за слова признаня та прирік, що доложить всїх сил, щоби товариство як найкрасше розвинуло ся, на що відповіли зібрані поновно оплесками. В слїд за сим відбувала ся дальше проба. Признати треба, що від кількох лїт між членами „Львівского Бояна“ замітний сердечний, родинний настрій, який сильно сприяє дальшому розвоєви товариства.

— **Реформа календаря.** Унґварска „Наука“ в числї з дня 19. с. м. вельми горячо попирає справу реформи юлїяньского календаря. Згадавши, що тою справою заняли ся вже урядові круги в Росиї, а за Росиєю піде Румунїя, Болгария і Сербія, зазначує, що й австро-угорскі Русини повинні над тим подумати. Мукачівска епархія, як пише „Наука“, занимала ся реформою календаря ще в 1899 р. Тодї все духовеньство тої епархії заявило ся за григориянським календаром і вислало відповідну просьбу до Римской Курії. Однак відповіди не діждали ся, бо до такої акциї потреба згоди всїх гр.-кат. епархій в Австро-Угорщинї, а се мукачівской, пряшівской, крижевацкої та львівской, перемискої і станиславівской Тодї, як впевняє „Наука“, Римска Курия згодила би ся на зміну календаря.

— **Воєнні ластівки.** Die Zeit доносить, що цїсар розпорядком з дня 3. с. м. дозволив міністрови війни в случаю потреби покликати під оружє перший рік резерви і три перші лїта доповняючої резерви.

— **Німі переписні листки** державного накладу, які появили ся в торговлї, не мають вже нїякого напису. Адресову сторону окрашує лише зелена рамка і почтовий значок зеленої краски. Більше анї слова. Є се вислїд национальних спорів в Австриї. Лїпше нїчого не писати, як одна народність має ся сердити на другу за то, що назва переписного листка в однім язицї поставлена на другім замісць на першім місци. Одна з часописий кепкуючи собі з тих нїмих карток, іронїчно замічує, що небавом Чехи з Німцями будуть „порозумівати ся на міґи“.

— **Акад. молодїж** зединена в товариствї „Бандурист“ видала оповістку до рускої суспільности, в котрій характеризує поступованє »Дїла«. Отся оповістка звучить: »Не маючи спромоги задля материяльних средств помістити наше письмо в „Дїлї“, де „платні оповістки звичайно ідуть лише через руки адмінїстрациї“, подаємо слїдуючий факт під розвагу поважної суспільности: Дня 18. с. м. явило ся в редакциї „Дїла“ 3-ох наших товаришів із зробленою »на колїнї« нотаткою, реклямуючою »Вечерниці« Бандуриста[1]). В су-

[1]) Сї вечерниці відбули ся в суботу.

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

(Дальше).

Маю нові дві пренумерати. Гудик прислав одинъ рн. для надсилання Правди на адресу Sorokil. P. Buczacz. Имшенецький прислав 5 рн. Єго адреса:

(Italien) Sgr. M. Imscheneski
Venezia.
(Riva dei Schiavani, Hotel garni Laguna, p. N. 20.)

Гроші пришлю при спосібности.

Пише єще Білозерський, що, будучи у Відні, запізнавъ Вахнянина съ одною Українкою, котра обіцяла найдальше за місяць прислати гроші на користь видання Правди. Доносить о скорій запомозі и нагадує о великихъ надіяхъ, які Українці на насъ покладають. Шкода дуже, що ми Правду ограничили на півтора аркушівъ и черезъ те велику часть запомоги від себе відтрунули.

Напиши ласкаво, якъ з Правдою стоїть и кілько до теперъ пренумераторівъ, а особливо, чи есть надія на старшу Русь? — Старша Русь то головною ціллю нашого дальшого ділання. Про те и пише Білозерський: „Єднайте для себе якъ найбільше прихильниківъ міжъ старшими Русинами, а на богачівъ не забувайте. Не то сила, що ми підопремо, але сила, коли самі розживетесь и о собі подужаєте“. — И я такъ гадаю.

Засилаю конець мотта до биографиї Куліша.

Казавъ Лучаковський, що пять попівъ намовивъ до пренумерати. Одинъ заславъ гроші до редакциї Слова.

Просить Біліньский, щобъ въ попередній ёго статті по словахъ зостаючого додати: А бувъ то вже остатний рікъ ёго пробування у Чернихові, бо в тімъ самімъ році підписавъ Осипъ Потоцький, воєвода Київський презенту на той прихідъ Стефанові Білиньскому. Видно, що вже давніще перед 1741 р. бувъ приходникъ въ Чернихові, отже монахів (и монастиря) на той часъ не було.

Для етимологівъ досить буде вірш івъ. Я Вамъ іхъ достарчу.

На Яхна не забувайте.

Твій щирий другъ
О. Патрицький.

Ч. 10.

Чесний Пане!

Пишучи в листі зъ 16. с. м., щоби Ви „Вересая“ натеперъ єще не друкували, не сподівався я зовсімъ, щобъ дещо зъ Вересая вже було въ друкарні зложене. Якъ єще складъ не розібраний, то воліли би ми, щоби бувъ Вересай аніж повістка п. Ильницького. У насъ, якъ знаєте, повістярівъ нема, а заміщати по дві повістці у однімъ числі, було би на будуще дуже небеспечнимъ діломъ. Коли можна, то затримайте повість Ильницького до 15. числа?

Не вірте въ те, щобъ Остапкевичемъ або Охримомъ була Правда „засмічена“. Я се відъ Васъ другого чую и гадаю, що ціла историйка о сміттю вийшла відъ п. Шашкевича. Вінъ мені теж о сміттю споминавъ. Впрочімъ наша Правда такъ низько що до ціни поставлена, що окрімъ ліпших творівъ и гірші поміщати мусимо. Нехай сили вироблюють ся а не нищать ся.

Мою статтю можете затитулувати: „О народнихъ праздникахъ у Русинівъ“ и заміщайте якъ можъ скорше, бо буде довга (на 12 чиселъ) и теперъ власне на часі.

П. Згарський пише о „поганьскій родині“ и я не хотівбимъ, щобъ потому въ однімъ числі поміщати по дві статті зъ предмету рускої митологиї.

Єще разъ прошу повістку п. Ильницького відложити до 15 числа. У насъ годі говорити о повісткахъ на першому або другому пляні.

За заслані письма дякую. Відошлю через п. Барвіньского.

До п. Федьковича написавъ я, хотяй більше холодно як може треба було.

Букваръ Федьковича и мій словаръ відославъ я до Ради Школьної.

Вашъ щиро прихильний
О. Партицький.

21/4. 868.

Лист передайте ласкаво п. Верхатскому. Биографию Яхимовича въ окремій брошурі годі печатати, бо грошей не стане. Може бъ редакция „Слова“ напечатала?

проводї одного члена редакциї удали ся до адмінїстрациї, де по перечитаню і обчисленю заплачено на жаданє адмінїстратора квоту 5 К 80 сот. за дворазове поміщенє згаданої оповістки. В ч. 261 помістило »Дїло« нашу »заплачену« оповістку, а в день пізнїйше »задармо« в клясичній нотатці від редакциї дало ще один зразок своєї безприкладної неконсеквенциї, кидаючи на адресу членів українського акад. хору уваги, котрими в трактованю українських академиків, стануло на одній дошці з „Gońco-м“. Вже нераз редакция „найповажнїйшого орґану галицкої України“ зложила докази своєї консеквенциї та льоґіки, якої сьміло могляб їй позавидувати наймізернїйші брукові свистки, та сим разом тон і спосіб, в якій редакция кинула на членів укр. молодїжи свої інсинуациї, приневолили нас на сій дорозї звернутись до ширшого загалу з застереженєм, що подібного тону від часописи силуючої ся все промовляти в імени українського народа, на будучність не стерпимо. Не входячи на сьому місци в оцїнку згаданої оповістки, стверджуємо, що замітки редакциї »Дїла« звернені на адресу акад. хор »Бандурист«, з приводу заплаченої та видрукованої оповістки, є прецінь актом ярко коліґуючим навіть з ґазетярскою лїберальною приличностию і гнучкою етикою сучасних рицарів пера, та не личить з достоїньством „найповажнїйшого орґану галицкої України“. З обуренєм відкидаємо підозрінє, будьто ми під покришкою платного інсерату ухиляли свої дотепи з під контролї редакциї, бож ми й досї не в силї повірити, що є в Европі дневник, в котрім друкуєть ся що небудь без відома і апробати редакциї..... Річ в тім, щоб редакция була не лиш відвічальна, але і — почитальна... На низькі заміти що до „всїляких нїби дотепних несподїванок“, уважаємо понижше нашого достоїньства відповідати з надїї, що відповість на них вимовно львівска громада своєю присутностию на наших вечерницях. У Львові дня 20. падолиста 1908. *Вахнянин Б. Жмур Ю. Недїлка В. Кордасевич В. Козак В. Гасюк В. Гарасовский В. Артимович П. Кравець О. Купчиньский С. Гойванович В. Миронович Ст. Гасюк С. Вахнянин О. Ґеґів І.*

— **Як жиди туманять мужиків?** Унґварскому тижневникови „Наука“ доносять ось що: Минувшого тижня був я в Бобовищах, і я там не находив нїчого доброго. Суть там люди доста щасливі, але не суть ощадні: що через тиждень зароблять, то в неділю у Шимона у корчмі змарнують. Той Шимон купив фоноґраф, і тому до тої корчми сходять ся з трох сїл люди; коли у Бобовищах є служба Божа, то з церкви просто до Шимона йдуть фоноґраф слухати, і по 5 крайцарів платять, хто хоче, аби гуло; жид із облесними бесїдами обходить людий і наливає горівки, а люди товпами біжуть не до церкви, а до корчми. На вечірнї лиш четвертина людий є в церкві а другі в корчмі, бо там жид гуде. Шимон сьміє ся і у руки плеще, що сим людем не треба нї церкви, нї сьвященика. Шимон у неділю або в сьвято більше назбирає за фоноґраф, як куратор у церкві.

— **Великий пожар.** В пятницю в ночи о год 10½ вибух пожар в рафінериї нафти Ляндесберґа на Знесїню коло Львова. Огонь повстав в котлівни і перенїс ся найперше на склад бочок з парафіною, потім обняв инші будинки фабрики і розстелив ся одним великим морем полумінь на просторі сїмох моргів, які фабрика обнимала. Ратункова акция обмежила ся до охорони сусїдних домів, бо з причини частих вибухів збірників роли і нафти не можна було підходити до огню. По пожарі, що тривав до слїдуючого вечера, остали з фабрики лише руїни: кілька мурів, височезний комин, кілька розірваних кітлів, і до 50 тисяч зелїзниць обручів з бочок. Шкода виносить около мілїона корон, а була обезпечена на 300.000 К в „Дунаю“ і в крак. тов-і.

— **Дирекция почт** оповіщує: На основі розпорядку ц. к. мінїстериї торговлї з дня 21. жовтня 1908. ч. 35965. (вістника державних законів ч. 225 з 1908 р.) оповіщує ся прилюдно, що не вільно відклеювати анї витинати значки почтової оплати з пересилкових адрес, з почтових переказів і з переказів почтової щадниці. Від тепер не видає ся адресатам тих посилок, що з дотичних пересилкових адрес чи з грощевих переказів відклеєно або витято значки почтової оплати а адресати не хотять ті значки вернути або за них заплатити їх іменну вартість. З такими посилками поступає ся так, як з тими, що їх не може доручити.

— **Дрібні вісті.** Коломийский суд засудив оноді Юрія Соломейчука на 4 тижнї строгого арешту за насильства при останних соймових виборах.—У львівскім магістратї викрито дефравдацию на кільканайцять тисяч К, якої допустив ся оден молодий урядник підробляючи квіти. — Праский народний театр (Divadlo) обходив оноді 25-лїтний ювілей свого єствованя. — При доповняючих виборах 2 членів повіт. ради з сїльских громад в Бережанщинї вибрано о. Ом. Короля д-ра Андр. Чайковского 102 голосами проти 76 голосів, які упали на лїсту польско-кацапску.

— **В новинці** „Руслана“ ч. 256 з 21 с. м. п. з. „Брутальність Галичанина“ (ст. 3., стрічка 20. новинки) пропущено через недогляд по словах „impedimentum infamiae“ слова: »Хотяй би так було — самого факту ми не можемо анї перечити анї твердити, бо не маємо нїяких до того даних — то се не его вина“. — *В.*

— **Переписка редакциї.** *Дописуватель з акад. Гімназиї.* Вашої дописи не можемо помістити, вибачте, з пошани для самої поважної інституциї. Що Ваш історик, замість годину часу обернути на науку істориї, устроїв собі „годину глузованя“, сим видав він, хоч може несьвідомий того у своїм заслїпленю, як самі признаєте, на себе найтяжший осуд педаґічної безтактности і підкопав у ваших очах свою власну повагу. Простіть ему се по християнськи, бо він хорий, тяжко хорий... і не глузуйте з него, як се видно з Вашої дописи, котрої задля того не оповіщуємо.

Телеґрами

з дня 20. листопада.

Берлїн. З Царгорода доносять, що в Прізрені (недалеко новобазарского санджаку) і в околици вибухла революция в оборонї давного абсолютизму в Туреччинї. Поверх 2.000 жовнїрів мало потягнути на Іскіб. Ворохобня вимірена проти християн, яким признано ті самі права, що магометанам.

Франкфурт. З Нового Йорку доносять до Frankf. Ztg, що на острові Гаїті вибухла ворохобня.

Вашинґтон. Американьский консуль в Ганкау (Хіни) доносить, що в околицях Янсекіяну заворушило ся населенє.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і карарня — ріг ул. Сикстуской і Коспюшка у Львові.

Приїхали дня 22. с. м.: Ів. Будний, Жовква; Сильв. Герасимович, Лешнів; П. Дуткевич, Станиславів; Андр. Соляк, Бурштин; Ів. Лукавский, Бабинь; др. Л. Кульчицкий, Коломия; Мих. Гнатишин, Рудки; Павло Кождон, Глинець мариямпольский; Стан. Цвештек, Пізнанка гнила; Андр. Глушкевич, Коломия; Гр. Мицавка, Обертин; др. Ігн. Альферт, Станиславів.

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до перегляненя в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (2—10)

300 корон місячно зовсім чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і биранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Канция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівцї, Тернополь або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (4—5)

Перворядна парохія

Більче золоте (пов. Борщів) є до заміни на инпу. Зголошеня надсилати до тогож пар. уряду, почта Більче золоте. (4—4).

Працюйте і шадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2.795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	45.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

До

Америки і Канади

перевозить найскорше

Лїнія КУНАРД

Головне заступство на Галичину **ЛЬВІВ, ул. Городецка 99.**

Пояснень удїляє даром. (5—14)

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук. З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 258. Львів, середа дня 12. (25.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає сьлише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Посоймові замітки.

IV. Славянофільскі змаганя викликані наново професором Борзенком після росийского погрому в японьскій війнї, розбуджені в Празї росийским ґенералом Владиміровим, а вихісновані д-ром Крамаржом для скріпленя упадаючої его популярности, оживили і в Галичинї посеред наших москвичів троха приспані почуваня панславізму (в росийскім розуміню слова), себ то обединительну Поґодинску ідею. Др. Дудикевич, Ґлібовіцкий і Марков (відоме тройзїлє!) взяли ся оживляти обединительну ідею. В держ. радї проголошено „русскимъ клубомъ“ устами о. Давидяка национальне єдиньство Русинів з Москалями і відпекано ся того, що ми є Ruthenen та поставлено домаганє, щоби московскій мові признано в Австриї право горожаньства в урядї і в школї; у Львові устроєно велику манїфестацию в Народнім Домі з нагоди побуту росийских гостий вертаючих з всеслав. зїзду в Празї під проводом ґр. Бобринского, в Перемишлї засновано часопись »Русская Воля«, щоби між народом проповідувала єдиньство народу нашого з московским і єдиньство нашої віри з росийским православієм, а для наглядного поученя руских селян о тім єдиньстві народнім і церковнім устроєною на самі цїсарскі уродини громадне сего року паломництво заходами д-ра Маркова, Носевича et comp. до Почаєва і до Києва. В соймі проголосив др. Дудикевич, котрий обняв предсїдательство »русского клуба«, заяву обединительну »настоящимъ русскимъ языкомъ« хоч з галицким виговором (але відтак подав в поправній трансскрипциї до „Нового Времени«) а крім того і в соймових стеноґр. протоколах попробував перевести »настоящій виґавор«. Одним словом, галицкі москвичі почали грати у відкриті карти.

Отся явна гра наших москвичів затривожила правительственні круги — тодїшнїй мінїстер бар. Бек був приневолений в маю в держ. радї з свого становища звернути бачність »русскаго клуба«, щоби его полїтика радше була centripetal як centrifugal, мінїстер внутр. справ, а теперішнїй мінїстер президент бар. Бінерт дав нашим москвичам рішучу відправу в держ. радї, що їх проґрама обединительна не може найти піддержки правительства, бо нема в Галичинї московскої (як они хитро все нисловлюють ся русской) народности, а їх проґрама не має звязи з національним ісповіданєм населеня руского в Галичинї і на Буковинї.

Отсе поступованє наших москвичів збило також з пантелику навіть сю часть польского дневникарства, котре явно пособляло їх змаганям (Dziennik виразно писав — nie zaszkodziło by trochę prawosławia!) а також полїтиків з Ради народової, котрі перевели в Брідщинї вибір Дудикевича до сойму. Польска суспільність, ошоломлена т. зв. неославізмом, почала тепер тверезїйше споглядати на змаганя наших москвичів і критичнїйше оцїнювати руске питанє.

Сучасно майже з тими перемінами в таборі т. зв. Starorusinów, які стали були любимцями польского дневникарства і керманичів польскої полїтики, проявили ся також значні переміни і в национал-демократичнім або т. зв. українськім таборі, котрий став був enfant terrible для польскої суспільности. В укр. рускім парляментарнім клюбі проявили ся важні переміни. Tempora mutantur et nos mutamur in illis справдило ся і на рускім клюбі а особливо на его радикальнім крилї. Побачили в тім клюбі радикальні полїтики, що рільні страйки не розвязали народо-господарского і суспільного питаня, а лише заострили і розятрили межинародне положенє в краю на превелику шкоду широких верств народних руских. Переконали ся они протягом кількох лїт, що унїверситетскі бучі не тілько не принесли рускому народови самостійного українського унїверситету, але анї одної катедри, а станиславівску руску ґімназию осягнено лише дорогою компромісу, а дорогу до осягненя укр. унїверситету вказали проф. Ст. Рудницкий габілїтациєю з ґеоґрафії, а др. Вергановский з процедури цивільного права. Переконали ся також, що й парляментарні бучі не ведуть до нїякого позитивного висліду і успіху і що майже дволїтна дїяльність руского клюбу скінчила ся на мінїмальних обіцянках правительства (покликуємо ся тут на півурядову опінїю п. М. Лозиньского у вересневій книжці Лїт. Н. Вістника стор. 562, щоби хто не посудив нас о партийну неприхильність до укр.-руского клюбу), котрі з уступленєм бар. Бека стали безпредметовими. Навіть »приятель Русинів«, пос. Пернерсторфер в ч. 8 Ukrain. Rundschau (1908) пише „ein Fremdeswort an die Ruthenen“ і подає їм ось які остороги: „Trotz alledem und alledem — die Ruthenen, die alles erduldes haben durch Jahrzehnte hindurch, haben jetzt weniger als je das Recht zum Terrorismus zu greifen. Sie haben die Tribüne des Parlamentes und diese Tribüne ist nicht nur eine österreichische, sie ist eine europäische Tribüne. Hier müssen sie mit Würde und nie ermüdenem Eifer für ihr Volk kämpfen. Sie dürfen sich nicht entmutigen lassen, wenn die Erfolge langsam und in geringem Masse kommen«.

Коли ми представляли в численних статях, що полїтика розпуки не веде до цїли, що треба орґанїчної роботи і невсипучої працї на всїх областях народного житя, що й полїтика вимагає позитивного знаня, довголїтного досьвіду і безнастанної послїдовної працї в парляментарних тїлах і відповідних союзів з парлямент. сторонництвами для піддержки своїх змагань, тодї нашому писаню підсовувано або лиху волю, або маловажено і глузовано з него. Не хотїли зрозуміти наші радикальні потїтики, що такий великий державник і дипльомат як кн. Бісмарк певно на основі довголїтного досьвіду і глибокого знаня сказав, що „die Politik ist die Kunst des Möglichen!“

Але по тих сумних досьвідах, по тих шкодах, які потерпіла наша суспільність наслїдком полїтики розпуки, почали протверезувати ся і єї головні речники почали доходити до переконаня, що сама полїтика без орґанїчної працї народної не двигне руского народу. Зрозумів се і пос. Будзиновский, коли в розмові з редактором Słow-a polsk-ого висловив ся, що »nawet tych docentów, których mamy, walka wyrzuca od pracy naukowej«*) (катедра рускої лїтератури проф. Колесси стоїть пусткою, а так само катедра цивільного права д-ра Днїстрянського і рускі слухачі стали біднїйшими о двох професорів). „Wszystko, co dzielniejsze, porywa wir walki politycznej, a w niej marnują się wszystkie talenty. W interesie przyszłości naszego narodu należało by raz walkę polityczną z Polakami zakończyć, aby siły, które ta walka zużywa, poświęcić robocie kulturalnej. Obecne stosunki (се говорив ще в серпни) są dla obu stron nie do zniesienia na dłuższy czas. Jakiegoś modus vivendi trzeba szukać«... Пос.

*) Наводимо тут навмисне не перекладаючи. — *Ред. Русл.*

Будзиновский висловив, що »mogliśmy przystąpić do jakiejś wspólnej akcyi i z Polakami«, бо »jesteśmy sąsiadami i mieszkamy na jednej ziemi«.

Яка отже ту переміна між проґрамою про »суху вербу« і »Сян«, проголошеною весною сего року в парляментї а (по зробленім досьвідї о безвиглядности такої полїтики розпуки) — проґрамою розвиненою в розмові з редактором Słow-a polsk-ого в серпнї! Очивидно, коли крайні живла укр.-руского клюбу дійшли до таких поглядів і переконань, то само про себе і праве крило клюбу перемінило ще більше свої погляди, а се відбило ся і на останній соймовій сесиї, о чім ще поговоримо опісля.

Допись з Коломийщини.

(Відповідь „Дїлу“ на поміщену в нїм статю з дня 11. падолиста 1908. Ч. 255 під наголовком: »Наше становище«).

——

(Конець).

Так само „непростимим ґріхом“ є помістити в часописях християньских якусь статю, де якась справа обговорена не зі становища „доґм“ редакциї „Дїла“, бо і редактори „Дїла“ мають свої „доґми“. Ще більший „ґріх“ висловити ся критично про громадяньску дїяльність(?) крикливих дїячів з „Дїла“, хотяй як широко ті панове розправляють о свободї думки, слова, совісти, печати.

А вже діткнути ся пальцем головних менерів: пп. Цегельских, Лозиньских — се вже (пишу словами „Дїла“) — такий злочин, за який і не знати, яка кара належить ся.

Як сьміють — по думцї „Дїла“ — виступати в оборонї покривдженого Митрополита поодинокі деканати і ухвалювати на соборчиках заяви довіря для его дїяльности, коли... коли вже раз оголошена була в ч. 182. с. р. »Дїла« доґма: що Митрополит... се... зрадник народа?! І питаю ся спокійно: чи можна щось плюгавійшого вимислити — як ся статя в »Дїлї« ч. 182. с. р. »Ad majorem Poloniae gloriam?!«

І по тім всїм »Дїло« в ч. 255 с. р. в статї „Наше становище“ твердить цинїчно: »найвисша управа нашого сторонництва і Видавнича Спілка нашого дневника дали особі діткненого тими закидами достаточну(?) сатисфакцию«(?) — Яку — питаю, де — коли? і взагалї чи годні в сїм случаю пани з »Дїла« дати сатисфакцию?! бо то »маневроване« »найвисшою управою« чи там „Видавничою Спілкою“ тут нї причім!!

Не проти национально-демократичного сторонництва і тогож орґану „Дїла“ яко такого, тілько проти теперішнього складу редакциї „Дїла“ і того напряму, в якім за сеї редакциї „Дїло“ редаґує ся, протестують деканати і протестувати не перестануть, дарма, що в найновійшім числї »Дїла« ч. 256 в Новинках п. н. »Моральне вимушене« потїшає себе редакция »якимсь в редакцийній кузнї викутим »моральним вимушенем« — щасливі, що можуть себе потїшити!... Найвисша пора, щоби управа национально-демократичного сторонництва, чи там Видавнича Спілка „Дїла“ витягнула консеквенциї з сих протестів проти теперішнього напрямку і складу редакциї „Дїла“ а тогди доперва зможе говорити о якійсь сатисфакциї даній Митрополитови. А пани редактори »Дїла« най знають, що нїхто инший тілько они, і тілько они з бувшим своїм шефом д. Цегельским на чолї, своїми до крайности розпаленими статями в »Дїлї« в місяцях лютім, мартї і цьвітни с. р. поміщуваними, запровадили Мирослава Сїчиньского до слїдчої вязниці.

Они... теперішні редактори „Дїла“ витворили в нашій суспільности ту душну атмосферу і штучно її підтримують, але час, найвисший час визволити ся з тої духоти... най здорова гадка возьме верх.

Сьвященик з деканата коломийского.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Посольска палата збирає ся по чотиромісячній перерві на нову сесию в четвер, а вже на нинї і завтра скликані поодинокі клюби парляментарні, щоби нарадити ся над становищем супроти подій, які склали ся останними часами і про справи, які поставлено на дневній черзї першого засїдання, на котрім новий президент міністрів виголосить проґрамову заяву. Нема сумнїву, що бар. Бінерт займе в сій промові становище зазначене у відручнім цїсарскім письмі до него зверненім і висловить ся про повірену ему задачу утвореня парлямент. кабінету. Бар. Бек і по утвореню теперішнього міністерства не перестав вести переговорів з провідниками сторонництв і буде їх і тепер продовжати, хоч, як звіщають віденьскі дневники, не буде відбувати спільних конференций партийних. Головною задачею теперішнього правительства є передовсїм полагода будж ет. провізориї і предлоги прозлуку Босни й Герцоґовини. З того самого жерела зазначують, що Чехи бажають сю останню предлогу вихіснувати для виторґованя яких уступок для себе, чому знов цїмецкі сторонництва будуть рішучо противити ся. Наколиб Чехи бажали проти сеї предлоги робити рішучу опозицию, як се дорадждують деякі упавші міністри (др. Форшт радить їм знов розпочати найостр ійшу опозицию), то повинні би собі пригадати, яка доля стрітила перед 30 роками нїмецку лївицю при опозициї проти тогочасної боснїйскої предлоги.

По всякій імовірности деякі сторонництва схотять виступити з наглими внесенями в справі лїтних і осїнних подій в Люблянї, в Берґрайхенштайн і в Празї, а позаяк розправа над сими внесенями наглими могла би значно протягнути ся і спинити скоре ухвалене згаданих державних конечностий, отже правительство певно постарає ся о поставлене тих предлог дорогою наглих внесень на дневній черзї, щоби собі забезпечити першеньство.

Як звіщає Zentrum, аґітують в ческім таборі за тим, щоби теперішньому правительству ухвалити наглість боснїйскої предлоги лише в першім читаню, а ухвалу другого і третього читаня відрочити аж до утвореня парлямент. міністерства. Бар. Бінерт неперечно буде отже в тім напрямі вести переговори з провідниками сторонництв, щоби переконати ся, чи утворене парлямент. кабінету мало би тепер лїпші вигляди, як перед тим.

Міністер др. Жачек розпрощав ся в Бернї з кр. видїлом, де занимав місце віцемаршалка, а в его честь дала »Ческа Бесїда« бенкет. При обидвох нагодах вигососив він промови, в котрих зазначив, що горячим его змаганем буде, довести до порозуміня між Чехами а Нїмцями, що є також задачею теперішнього правительства, щоби приготовити основи до того. Замітити годить ся, що цїсар, заприсягаючи міністра д-ра Жачка висловив надію, що він буде про се дбати, як і доси в тім напрямі дїлав на Моравії.

Недїльна спільна рада міністрів відбула ся під проводом бар. Еренталя при участи обидвох президентів-міністрів, міністра Буриана, угорского міністра рільництва Даранього, управ. міністерства скарбу бар. Йоркмана-Коха, торговлї Маттаї, рільництва Поппа, секц. шефа Калля, угорских секретарів держ. Поповича і Штеренього, секц. шефа Реслера і радника двору Вайдлера. Бар. Еренталь представив торґово-полїт. положене у відносинах до Сербії, Румунії і Чорногори і вказав на конечність вияснення ріжних справ доси не полагоджених. Відтак предложив проґраму в тій справі, а іменно продовжене торґового договору з Сербією і дальші переговори з Румунією. При кінци тригодинної наради обговорювано справу бойкоту в Туреччинї і принято до відомости указки подані бар. Еренталем австро-угор. амбасадорови в Царґородї. Понедїлкові часописи віденьскі зазначують, що сї наради не мали такої досяглости, як спершу їм приписувано, бо не розправляно про се, чи має бути вій'на, чи мир. Одначе монархія приготовлена на всякі можливости.

Заграница.

Едвард Ґрей, держ. секретар загр. справ в Анґлії, виголосив перед кількома днями промову про взаємини з Нїмеччиною, про балканьскі відносини і про вигляди европ. конференциї. Він згадав про недавну розправу в нїмецкім парляментї над інтерпеляциєю про цїсарску розмову і замітив, що в сій розправі не упало анї одно слово неприязне супроти Анґлії, що треба припяти з признанем до відомости і при нагодї відвзаємнити ся за се нїмецкому народови. Звернувши ся до справ балканьских, вказав Ґрей на се, що полїтика Анґлії есть безкористна, бо она має велику державу удержувати і обороняти і длятого старає ся все довести до порозуміня з иншими державами, хоч нераз виринають трудности. З переворотом в Туреччинї втихли розруxи македоньскі в хвилї, коли Австрия і Болгария виступили з своєю акциєю, але сподївае ся, що справу полагодить конференция і усуне грізні наслїдки, які могла би мати згадана акция. Він сподївае ся, що протягом зими, не конче пригідної для военних операций, прояснять ся справи, промовляє отже за розмом.

Се не може бути байдужне для Австриї, бо тим способом Сербія використалаб зимову пору для приготовлень военних, а крім того підчас такого розему моглиб виринути нові союзи держав, котрі некористно вплинулиб на межинародні взаємини. Яких способів уживають тепер, показує вість пущена з Петербурґа, що Росия має робити представленя у Відні, щоби злагодити заострене між Австриєю а Сербією, до чого очивидно приложив руку Пасич. Так само розпущено вість про погіршене взаємин Австриї з Росиєю, начеб отже задля того вел. кн. Михаїл не мав приїхати до Відня. Тимчасом причини сего треба глядїти в двірскій жалобі царского дому, а щоби розвіяти всякі сумнїви, має цар выслати окреме відручне письмо до цїсаря Франц Йосифа. Переговори між Австриєю а Росиєю що до конференциї тривають дальше і можна сподївати ся, що доведуть до користного висліду. Так само турецко болгарскі переговори в справі східних зелїзниць

імовірно доведуть до порозуміня між сими державами.

Сербскі висланники Новакович і Вукотич виїхали без успіхів з Царгороду а з сего вносять на зближенє Туреччини до Австрії.

Дотеперішні вибори до турецкого парляменту вказують, що молодотурецка більшість там є неможлива, але на всякий спосіб значна більшість буде прихильна конституції.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Йосафата сщм.; римо-кат.: Катерини дїви. — В четвер: руско-кат.: Івана Златоуст.; римо-кат.: Конрада.

— **Ювілей цїсаря в школах у Львові.** Краєва рада шкільна зарядила, щоби видїлові і народні школи у Львові опроводили торжество 60-лїтного цїсарского ювілею після одного пляну. День 2. грудня буде вільний від шкільної науки, а зате відправлять ся для молодїжи богослуженя, почім відбудуть ся торжественні ранки з відповідною програмою.

— **З „Учительскої Громади“.** На другім засїданю Видїлу товариства „Учительська Громада“ вибрано містоголовою проф. Людвика Сального, а другим секретарем проф. І. Раковського. Крім того рішено: заложити філії зглядно кружки Товариства у всїх місцевостях, де є середні школи, вислати до міністерства просьвіти мемориял в справі основання українського університету у Львові, вступити до звязи австрийских учителїв шкіл середних, навязати зносини з усїми товариствами учителїв середних і висших шкіл в Австрії, та збирати материяли до розслїду стану нашого шкільництва і публичного вихованя.

— **Ювілейні ілюмінацийні картки.** Дня 2. грудня с. р. — як звісно — буде цїла Австрия обходити торжественно ювілей 60-лїтного володарства цїсаря Франца Иосифа I. Дня 1. і 2. грудня будуть всї міста Австриї ілюмінувати вікна. В Галичинї видали Поляки ілюмінацийні картки. Щоби рускі гроші не пішли на польскі цїли, видало також „Руске Товариство педагогічне“ гарні ілюмінацийні картки по 10 сотиків. Всї Русини по містах повинні сейчас умовити ся і замовити певну скількість разом, бо пізний час, а гуртівна експедиция скорше і дешевше полагодить ся. Замовленя слати на адресу; канцелярия „Руского Товариства педагогічного« — Львів, ул. Вірменьска ч. 2. Висилає ся лише за готівку (треба додати і на почту 5 кльр. 50 с.) або за післяплатою. Львівскі Русини можуть купувати в книгарнї ім. Шевченка (Театральна ч. 1.), в „Сокільскім Базари“ (Руска ч. 20), або в „Нар. Торговлї (Ринок ч. 36). Зиск з продажи йде на цїли товариства.

— **Краєві запомоги.** В буджетї на 1908 р. сойм признав між иншими отсї запомоги на рускі цїли просьвітні: Рускому Тов-у педаг. у Львові на видавництва 2.300 К, тов-у „Просьвіта“ на видавництва (до розпорядимости кр. видїлу) 8.000 К, Н. Тов-у ім. Шевченка 14.000 К, оо. Василіянам на видавництва (до розпор. кр. видїлу) 400 К, о. Джулиньскому в Лапшинї на видавництво „Посланника“ і „Місийних книжочок“ (до розп. кр. вид.) 800 К, а вкінци обществу Качковского 8.000 К, очивидно на ширенє москвофільства.

— **Школа ім. Шашкевича** у Львові числить в сім році 6 кляс і 300 дїтий. До сеї школи учащають дїти бідних зарібників, котрі в зимі з причини недостачі одягу не можуть ходити до школи. Хто з П. Т. родичів мав би теплі одяги і чоботи, придатні на шкільну молодїж, зволить ласкаво прислати на руки дирекциї школи ул. Скарбківска ч. 26. Дирекция школи збирає також датки на закупно одягів для бідної молодїжи.

— **З тов-а „Акад. хор Бандурист“.** На звич. заг. зборах дня 19. с. м. вибрано отсей новий видїл: Голова Гойванович Володимир студ. фільософії, містоголова Миронович Степан студ. інжінериї, секретар Жмур Юрій студ. прав, дириґент Артимович Петро студ. прав, містодириґент Козак Володимир студ. прав, касиер Кравець Остап студ. фільософії; видїлові: Вахнянин Остап студ. прав і Гасюк Степан студ. медицини, заступник видїлового Гарасовский Володимир студ. ветеринарії; до комісиї контрольної вийшли: Кордасевич Омелян студ. медицини, Брилиньский Антін студ. ветеринарії і Гасюк Володимир студ. прав. Просить ся усїх членів, щоби точно виконували свої обовязки зладом Тов-а, а усїх Товаришів нечленів, щоби скоро і числено вписувались до сего одинокого українського академічного хору.

— **З філії „Сїльского Господаря“ в Олеську.** Дня 13. с. м. відбули ся загальні збори олеской філії тов-а „Сїльский Господар«. На зборах явило ся над 60 членів філії. Голова філії о. Т. Дуткевич вказав на сегорічні невідрадні висліди господарства, та подав на примірах гірского населеня і околиць приморских способи, як і в слітних лїтах бодай вчасти ратувати збори через остроколи і продувні шопи. Дальше ствердив, що члени товариства, котрі завели у себе нові роди бараболь, не нарікають на гнилизну і мають навіть несогірші збори. Так само і садівники, що в попередних лїтах збирали хробаки, мали бодай який такий урожай. Потім наступив реферат інж нера п. Корнелї зі Львова „О мелїорациях громадских пясовиск«. Притоку до сього реферату дала громада Олеська, котра за ініціятивою члена о. Левицкого ухвалила мелїорувати своє велико громадске пасовиско. Справа ся, коли піде відповідною дорогою, стане дуже актуальною, і Олесько, котре одно з перших на цїлу Галичину виступило з сим проектом і подало просьбу о поміч технїчну і материяльну до видїлу краєвого, стане приміром для иншых громад. Тому бажати би треба, щоби п. Корнеля свій реферат подав друком до загальної відомости, чи то в »Економістї« чи в новій господарській ґазетї, яка має виходити в Стрию. Добре було би, коли би і секция економічна тов. „Просьвіти“ враз з товариством „Сїльского Господаря“ поставила сю справу на порядок дневний вїзду дня 22 і 23 грудня. З причини морозу не можна було на сих зборах роздавати щепи; за те роздано лиш асиґнати на них та по кілька кільоґрамів нових родів бараболь. Також ухвалено множити нові роди бараболь в більшій мірі та управляти висадку нових родів наших бураків. Вкінци розльосовано між міщан і селян около 30 садівничих і господарских знарядів.

— **Еміґрация в 1907. р. до Зєдин. Держав.** Державне еміґрацийне бюро оголосило цїкаву статис ику за 1907 рік. Статистика ся подає, кілько людий і якої народности прибуло з ріжних країв до Зєдин. Держав та який між ними процент неграмотних. Італїйцї 294.061 з того неграмотні 123.544. Жиди 149.182, негр. 31.885. Поляки 138.033, негр. 49.832. Нїмцї 92.936, негр. 5.310. Скандинавцї 53.452 неграм. 475. Англичани 51.126, негр. 536. Угри 50.071, негр. 5.770. Хорвати і Словінцї 47.826, неграм. 16.721. Греки 46.273, негр. 13.883. Ірляндцї 33.705, неграм. 713. Японцї 30.824, неграмот. 9.654. Литовцї 25.884, неграм. 14.256. Серби і Волгари 24.174, негр. 11.998. Русини 24.031, негр. 12.930. Москалї 16.807, негр. 6.998. Фінляндцї 14.860, негр. 351. Чехи і Моравцї 13.554, негр. 215. Загальне число переселенців до „обіцяного краю“ в р. 1907 виносить 1,106.782 з чого 304.090 неграмотних, майже 25 проц. Розкладаючи сей процент на поодинокі народности, вийде ось що: На кождих 100 людий є неграмотних: Литовців 55, Греків 55, Русинів 54, Італїйців полудн. 50, Сербів і Болгар 50, Москалїв 46.6, Хорватів і Словінців 34.3, Поляків 33.7, Жидів 21.3, Угрів 14, Нїмців 6, Японців 3.3, Чехів 1.5, Італїйців півн. 1.5, Англїйців 1.3 а Скандинавців 1 на кождих 176. Загально виходить на 100 людий 26 неграмотних. У нас звичайно не так як у других народів — неграмотних більше як половина. Перевисшають нас вправдї Литовцї та Греки одним процентом, але се для нас зовсїм не потїха. Числа сї, особливо що до еміґрантів Русинів, не є так дуже точні, бо часто записують Русинів з Галичини за Поляків, з Росиї за Москалїв а з Угорщини за Угрів, на що наші люди повинні звертати увагу.

— **Привитанє бальона стрілами.** Прускі бальони за часто лїтають понад росийскою областию. Онодї бальон „Шлеск“ летїв з Вроцлава в напрямі Кротошина. Коли бальон був над границею, кордонні салдати дали до него 15 стрілів, але лише одна куля влучила в кіш, але нїкого в нїм не зранила. Бальон спустив

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Чесний Пане!

Дуже жалую, що Ви мені хочъ одинъ день скорше не донесли за склавше ся диво съ моєю статиєю. Я бувъ би заславъ Вамъ телеґрамъ, щобъ мого имени не підписувати на розправі. А теперъ вийде великий соромъ и незаслужений для мене.

Скороченьемъ першого уступу моєї розправи нічого не поможете. Ціла розправа стоїть въ найприроднїщій звъязи съ першимъ уступомъ и безъ него ніякъ не обійдеться.

О одно просивъ бимъ Васъ. Коли подасте до 16. числа продовженне „о змияхъ“, то пропишіть въ примітці, що не по вині редакциі одинъ уступъ моєї розправи въ попереднімъ числі зіставъ опущений. И наведіть той уступъ, означивши місце, де ёго вложити треба. — Примітку мою въ першімъ уступі випустіть цілкомъ. Я о предметі приходу Славъянъ до Европи складу особий артикулъ пізнїще.

Засилаю Вамъ дещо съ философіи и три уступи съ Юрия. Четвертий и послідній уступъ надошлю небавкомъ. Згарський переводить одну повість съ Чокого, котра вистане на вісімъ чиселъ. Засилаю початокъ з неї, можебъ ії розпочинати заразъ по Юрію.

Не знаю, для чого п. Жел.. надрукувавъ цілу повість Заревича у однімъ числі. Вона забрала много місця и причинила ся до неладу съ иншими артикулами. А предцінь можъ було ії на дві части добре розділити. Предметъ не такий важний, щоби кавалкувати не можна.

Дістався листъ відъ Федьковича. »А що ви може на мене гнівaетесь — то простітъ: ви знаєте, що усї поети маютъ привиледію, примхи свої мати“. Та не знати, чи та приязнь потреває довго.

Чи не булобъ добре, перервати на кілька чиселъ исторію козаччини? Теперъ и такъ материялівъ доста, история зачекати може. Хто знає, чи обіцяні артикули историчні прийдуть скоро до насъ.

Помістіть в Правді переписку до Слюсарчука такої основи: Преп. С. въ З. — Вашъ перекладъ псальмівъ ми отримали. Єсли можъ буде, надрукуємо одинъ уступъ незадовго въ „Правді“.

Другу переписку замістіть таку:

Високопонажному М..... на Україні. — Ваше письмо задля політичнёго нахилу надрукувати не можемо. Не теряйте надіи. — Нинішній станъ въ вашій державі переходний. Коли поступові засади, здобуті наукою, водворять ся за кордономъ, освободиться и ваше слово відъ пригнітаючихъ оковъ. — За приобіцяні материяли напередъ дякуємо.

Єсли побачите ся съ п. Верхратськимъ, то поспитайте ласкаво, котра то рослина зове ся „оманъ“. Я десь замістивъ те слово въ словарі, та відшукати не можу, а дуже мені знати потреба.

Вамъ щиро прихильний

О. Партицький.

4/5 1868.

ся на землю коло Жміна на росийскій території. Три особи, які ним їхали, повернули відтак до Вроцлава. Здає ся, що росийскі власти приказали стріляти до пруских бальонів, які без сумніву літають в цїли шпігуньства.

— **Явище „некробіози“.** Доносять з Nev-York-у, що професорови університету в Сміт, Гаррісови Вільдерови, удалось відновити мумії, при помочи слабого розчину потасового лугу. Вислїд его дослїдів має бути так корисний, що навіть черти лиця, ба навіть і слабости скіри можна цїлком докладно пізнати. Перші проби робив пр. Гарріс Вільдер на мертвій жабі, котру держав довше як рік в своїй лабораторії. Тїло жаби майже безобразне, вложене до розчину потасового лугу, виповнилось і набрало природних красок, так, що можна було віднести вражінє, що має ся живу жабу перед собою. Пізнїйше робив сей учений дослїди на муміях з печер американьских. І тут вислїд був корисний. Тїло мумій виповнило ся, ба навіть виступили зморщки на чолї і татуованя (місця затинані і напускані красками).

— **Кровава буча на університеті у Відни.** Італїйскі студенти повідомили ректорат університету, що поновлять демонстрацию за італїйским університетом. Представителї італїйских студентів прирекли, що в авлї Італїйцї анї не будуть співати, анї промовляти. О 9. год. зібрали ся італїйскі студенти в авлї, де вже були також нїмецко-национальні студенти. З гурту Італїйців крикнув хтось: »Най жие італїйский університет в Трієстї«, а у відповідь на се стали Нїмцї свистати. Тодї стали Італїйцї співати гимн Ґарібальдія а Нїмцї „Wacht am Rhein“. Прийшло до бійки палицями, в якій поранено богатьох студентів. Неделя, що інтервенював, побито також. Нїмецкі студенти жалували ся на те, що Італїйцї мають при собі револьвери, палицї з зелїзним окованєм і т. и. Серед бійки впало нечайно кілька револьверових вистрілів; стріляли Італїйцї, які поранили кількох студентів. Після того Італїйців виперто з авлї. Полїция арештувала багато студентів та обсадила доступ до університету. Відтак пішла полїция до каварнї, що находить ся біля університету, та перевела ревізию студентів, які там були, пошукуючи за збруєю. В ректорскій канцелярії зложено найдені штилєти, револьвери й палицї. Раненик було по обох сторонах 33 студентів. Зпоміж 30 і кількох арештованих студентів випущено на волю 20, а прочих відставлено до карного суду. Сенат університету зарядив строге слїдство і замкнув університет аж до дальшого зарядженя. О скілько показує ся з дотеперішного слїдства, вину бучі поносять італїйскі студенти.

Оповістки.

— **З львівского „Сокола“.** Надзвичайні загальні збори членів Товариства відбудуть ся в пятницю дня 27. падолиста 1908 о 6 год. вечір в льокалї Товариства (ул. Руска ч. 20). На дневнім порядку є: 1) Причини скликаня зборів; 2) дискусия над причинами і 3) евентуально вибір старшини. Єсли точно до 7 год. не збере ся потрібний комплєт, то надзвичайні заг. збори, будуть взагалї відкликані. За старшину: *Ів. Боберский* голова, *Стеф. Лотоцкий* справник.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Щастє.

Я бачив кібця *). Він плавав у повітрі високо, високо, подібний на чорну каплю і робив широкі рівні колеса. А в низу на травиці цвинтаря гріла ся на теплому сонечку семейка білих голубів. Они воркували так мило, вїжно. Так гарно було їм вкупі під промінєм ласкавого сонця, під блакитним небом ясного дня. Дїтки грались собі, а щаслива мати огля-

*) Червононогий сокіл.

дала їх повним любови поглядом. Коли се чорна капля нараз стала більшати, в неї показались крила, могутні, широкі і... кібець, наче блискавка, впав на те місце, де воркували голуби. В одну тільки мить притулив ся він до землї і знову підняв ся в рідне повітря. Тільки не сам. В его гострих пазурях било ся і трипотїло щось біле. Я глянув на траву. Там лежали покалїчені молоді голубенята, а трохи далї нерухомо сидїв голуб і сумно дивив ся на небо, де манячіло щось чорне з білим. І здавало ся, що він, сей голуб, ще не вірить тому, що стало ся, все ще думає, що она его мила голубка, злетить ся до нього з блакитного неба...

Чи не так і з людским щастєм? Не встигне наступити оно таке бажане, а вже свій „кібець“ десь носить ся так близко, щоби в мить зруйнувати, розбити, скалїчити те, що так довго, з таким болем душі творив чоловік. Лишать ся одні мертві останки, а він все надїєть ся, все дивить ся в небо, дожидає чуда...

(„Рада“) *Вал. Галевич.*

Телєґрами

з дня 24. листопада.

Сараєво. Нинї виїздить до Відня католицка депутация з Босни, аби зложити цїсареви ювілейну чолобитню. Депутацию провадить архіеп. Штадлєр і кількох епископів.

Відень. Цїсар приняв вчера президента кабінету бар. Бінерта на двогодиннім послуханю.

Білгород. Мінїстер загр. справ Милованович дістав нагле покликанє до Білгороду і не вступить до Цетинїї, повертаючи з Риму.

Тегеран. Завтра буде відчитана у всїх мечетах в Персиї проклямация шаха, якою він зносить конституцию і парлямент.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 16. до 22. листопада 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	11·15—11·40 К
Жито	9·45— 9·75 К
Ячмінь броварняний	7·50— 8·50 К
Ячмінь на пашу	7·00— 7·30 К
Овес	7·10— 7·40 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	9·00—10·50 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	7·00— 7·25 К
Конюшина червона	55·00—65·00 К
Конюшина біла	40·00—48·00 К
Конюшина шведска	65·00—75·00 К
Тимотка	00·00—00·00 К
Ріпак зимовий	14·00—14·25 К
Насінє конопл.	9·75—10·00 К
Хміль	32·00—40·00 К
Насінє льняне	9·75—10·00 К
Льнянка	10·00—10·25 К

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і каварня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 24. с. м.: о. Н. Кумановский Нїмтно; Галя Луцївна, Борусів; П. Вишкевский, Броди; Іван Мандрик, Ходорів; Юлїя Хомова, Жовква; Волод. Котович, Стрий; Петро Ваврик, Підкамінь; М. Файфор, Крисовичі; Марко Соневицкий, Залїсє; о. Тит Войнаровский, Балинцї; др. Филип Евин, Теребовля.

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатаренья устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5.500 нотарияльно потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(5—24)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**3·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

До

Америки і Канади

перевозить найскорше

Лїнія КУНАРД

Головне заступство на Галичину **ЛЬВІВ, ул. Городецка 99.**

Пояснень удїляє даром. (6—14)

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 259. Львів, четвер дня 13. (26.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Посоймові замітки.

V. Переміни, вказані нами в попередній статї, які проявили ся протягом сего лїта з одного боку в таборі москвичів, котрі зовсїм недвозначно виступили із змаганями до змосковщеня і оправославленя галицких Русинів, а з другого боку в национально-демократичнім таборі, котрий зрозумів безвиглядність полїтики розпуки, боротьби на перебій, станули тою підвалиною, на якій почав проясняти ся у соймової більшости в першій сесиї нового сойму погляд на руску справу і на можливість розвязки польско-руского питаня.

При ріжних нагодах підчас розправ соймова більшість була приневолена заняти становище що до польско-руского питаня і сама собі здати справу, чи краєва репрезентация має признавати тут в Галичинї і в Австриї єствованє московскої (як наші москвичі пишуть русской, але розуміють під тим в дїйсности московску народність, лише замасковують властиве розуміне сего вислову) народности, пособляти московщеню і оправославлюваню Русинів тутешних, чи признати управненим се почуванє национальне, сю програму национальну, се становище, яке заняли рускі народолюбцї в 1848 р. зібрані на зїздї руских ученых і в Головній Рускій Радї, в спадкоємницї тоїж Народній Радї в 1885, в заяві руских послів зложеній устами п. Романчука 25. листопада 1890 р. і в подібних пізнїйших заявах руских послів в соймі і держ. радї і пособляти розвиткови Русинів на тих основах, на яких засновано народне шкільництво, рускі ґімназиї, рускі катедри на львівскім університетї, рускі народні товариства й інститути.

До занятя виразного становища була соймова більшість приневолена не в одвій справі вже задлятого одного, що соймові посли вибрані Русинами утворили два окремі клюби — більшість здинила ся під проводом д-ра Е. Олесницкого і стануда на становищі, що в Австриї і в Галичинї побіч Поляків другою краєвою народностию є Русини, котрим на підставі XIX арт. основних законів прислугує право свобідного национального розвитку і рівноправність їх мови в урядї, в школї і в прилюднім житю, меншість же тих послів утворила „русскій клубъ“ (себ то московский) під проводом д-ра Дудикевича і зараз устами д-ра Дудикевича проголосила свою єдність з »великимъ рускимъ народомъ« від Тиси аж по Тихий Океан і виступила з домаганєм управненя для московскої мови в Австриї і в Галичинї в урядї, в школї і в прилюднім житю. Пригадати треба, що первісно по соймових виборах уконституовав ся сей »русскій клубъ«, вибравши головою д-ра Короля, а заступником д-ра Дудикевича, але опісля, коли крайне крило москвичів перло до рішучої вияви своїх змагань і виправило памятну бучу в Народнім Домі, на котрій чинно зневажено о. Давидяка а обкидано яйцями д-ра Короля, щоби їх приневолити до чисто московского полїт. віроісповіданя, др. Король усунув ся, а провід сего клюбу соймового обняв виразний москвич др. Дудикевич.

Першою такою нагодою для соймової більшости, зазначити своє становище що до руского питаня, був вибір членів краєвого видїлу. Від 1883 р. соймова більшість вибирала на шість членів одного руского посла, котрий був представником Русинів в сїй найвисшій автономічній власти, в краєвім видїлї і таким уважав єго руский нарід. Вибір членів кр. видїлу мав відбути ся зараз з початком сесиї, а як небудь посли вибрані руским народом розбили ся на два табори супротивні, то для далекоглядних і витравних полїтиків не було сумнїву, що вибір руского члена повинен упасти на клюб, котрий представляв собою більшість, а головою єго був др. Олесницкий. Одначе посеред соймової більшости мимо перемін, які склали ся протягом лїта посеред рускої суспільности і на які ми вказали в попередній статї, панувало ще велике помішанє понятій, піддержуване все ще і дневникарством польским (особливо Dziennik polski, Gazeta Narod., Słowo polskie) і подільскою шляхтою під проводом Тадея Ценьского, Целецкого, ґр. Пінїньского (котрий в комісиї висловив ся, що фонетика була нещастєм для краю — зовсїм як »Галичанинъ«), полїтиків Ради Народової, котра піддержувала москвофільских кандидатів посольских і допомогла до вибору д-ра Дудикевича, щоби довести до примиреня із Starorusinами, хоч проводирі сего табору здекларували ся яко рішучі москвичі.

Великі намаганя робив »русскій клубъ«, щоби вибором члена з посеред него осягнути неначе апробату галицкого сойму і признанє для програми і ідеї обединительної в Галичинї. Одначе велика часть соймової більшости не дала ся анї підлещуваннями москвичів, анї безголовою полїтикою Подоляків притягнути на сю зрадливу дорогу. Посеред »русского клуба« настав розлад і виразна суперечність між головою єго д-ром Дудикевичом а більшостю сего клюбу, котру репрезентував др. Король. Др. Король з промові своїй виступив яко Русин, хоч з огляду на тероризм свого табору лишив істориї рішенє того, що вже давно рішене наукою і дїйсностю, що українско-руский нарід є самостійною народностю в Славяньщинї і що частиною сего 30 мілїонового народу є Русини в Галичинї.

Всеж таки заявою рішучою д-ра Короля, що він є Русин, (Мало-русин), що домагає ся прав для розвитку мови, якою тут говорять Русини, зірвав він з обединительною ідеєю, а подібну заяву зложив в комісиї радник Ганчаковский. Др. Дудикевич намагав ся вправдї по адвокатски накручувати, що »великорускаго« народу нема і не буде, що есть лише „русскій“ зложений з великомало- і білоруского племени, а тілько оден »общій языкъ« витворений тими трема племенами. Він своїм крутїйством змагав до того, щоби Поляки толкували собі, що »русскій« є ruski в тутешнім розуміню слова, а не rosyjski.

Одначе не помогли сї крутїйства д-ра Дудикевича, котрий станув в різкій суперечности не лише до поглядів і засад национально-полїтичних укр.-руского клюбу, але навіть в суперечности до д-ра Короля і єго товаришів. »Русскій клубъ« розчахнув ся отже на дїйсних москвичів і Русинів, котрі під впливом тероризму москофільских радикалів боять ся рішучо прилучити ся до програми Русинів-народовців, котра є основана на програмі руских народолюбців з 1848 р.

Промова д-ра Костя Левицкого і д-ра Олесницкого, котрі ми свого часу подали, занимали ся також сим спором між д-ром Королем і д-ром Дудикевичом, і причинили ся до прояснєня баламуцтв і помішаних понятій про руску справу посеред соймової більшости.

Значна частина соймової більшости станула на тім становищі, що в Галичинї є лише Русини, що лише Русини мають тут право до самостійного розвитку национального, а членом краєвого видїлу вибрано посла Кивелюка з укр.-руского клюбу, а єго заступником посла Ганчаковского, котрий вступив до клюбу москвичів, але опісля рішучо відцурав ся змагань і засад д-ра Дудикевича.

Вибір руского члена кр. видїлу був

отже почином до проясненя поглядів посеред соймової більшости на руску справу, почином проясненя відносин в клюбі москвичів, був почином до порозуміня, до якого може між обидвома народами в краю довести ясне становище одної і другої сторони в польско рускій справі.

З нагоди напасти „Діла“

на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

З надвірняньского деканату дістаємо до поміщеня отсе письмо:

Дня 5. листопада с. р. відбув ся в Делятині соборчик деканальний, на котрім одноголосно ухвалено:

I. отсю заяву: »Ваше Преосьвященьство! Всесьвітлїйший Архіпастирю! — Ми сьвященики-душпастирі деканата делятиньского зібрані дня 5 листопада 1908 на соборі деканальнім п я т ч у є м о безпідставні і злобні напасти появляючі ся від часу до часу в часописях — на жаль наших руских — на Високоповажані серцю нашому дорогі особи Вашого Преосьвященьства і Експеленції Митрополита Кир Андрея, яко брутальні напади, заявляючи іменем нашим і іменем наших парохіян Вашому Преосьвященьству і Експеленції Митрополитї Кир Андрею найвисше почитанє, вірну преданність і синівску любов, і просимо приняти сю нашу заяву до власної відомости, неменше вселаскавійше подати до відомости Експеленції Митрополитї Кир Андрею«. (Наступають підписи).

II. отсей протест: »Зібрані на соборі деканальнім сьвященики-душпастирі протестують против антицерковних і антикатолицких напрямів проголошуваних декотрими, на жаль нашими рускими, часописями“. (Слїдують підписи).

Допись з Поділя.

В справі наших церков.

(Переходи на лат. обряд. — Жид а сповідь Русина. — „Галичанин“ а церкви. — Мальованє церкви за 120 злр. — Писаночка. — Латинники і акафист? — Чи Поляки винні? — Церкви по містах. — 5 церков у Львові. — Стиль митрополичий конкурсовий. — Свій стиль. — Вітраж сьвятого Кирила і Методия. — Русини малярі).

В останних часах відозвало ся багато голосів по наших часописях з причини переходу греко-католиків на латиньский обряд. Найбільше таких переходів виказує Львів, але не лучше стоїть справа на провінції, де богато менше сьвідомих та більше зависимих людий опускає свій обряд. Се впадає в очи навіть жидам. Так пр. недавно сему я прислухував ся одній судовій розправі, спричиненій наказом в костелї, вивити одному шефови участників крадежи. Сповідаючий ся в костелї був Русином і за се позволив собі жад-адвокат сего Русина напятнувати і зганьбити за перехід на инший обряд. Після декотрих часописий (Галичанина і пр.) мають бути причиною сего переходу у Львові і по містах недбало утримуваї церкви. В тім може за одностороннім осудї є все таки богато правди. Чистота в церкві, гарно окрашений вівтар, артистично змальовані стїни, вимиті лавки та підлога, все те справляє на нас миле враженє і заохочує до відвідин Божого храму. Навпаки, порохьміте з опльовинами по всїм усюдам, темні і лихі мальовила настроюють нас зимно і не дають того погідного чувства, яке маємо лучити з молитвою. Тому до такого храму не горнесь ні чужий ні свій чоловік. Коли я розмовляв з людьми, на яких лежить сей обовязок дбати про гарність в церкві, то відповіли мені, що на те треба фондів. Очивидно, що се викрут в користь байдужности, бо такого землячка запровадив я до одної сельскої церковцї, котру помалював оден кімнатний маляр за 120 золр.! Що правда, стїни не були змальовані образами, але подїлені помальованими колюмнами на гарно покрашені поля, мали деякі цьвіти моногрями Христа а баня була прикрашена в зьвізди і облаки. Все за 120 зр... Поєдинче а чистеньке і миле як серафим! Підлога в тій церкві була виложена в десенї з нових ясних плиток, котрих квадр. метр стоїть у Львові 4 кор. 40 сот. Підлогу сю вложив сам парох дотичної церкви на верству піску без ніякого иншого підкладу або цементованя. У Львові (зауважав з боку дяк) підлога в церкві не ріжнить ся від уличного брукованя а в нас на селї поступове гарненьке як писаночка. Там переходять Русини на латиньский обряд а в нас латинники, хоч мають поблизький костел, всї йдуть до церкви, де править ся щоденно вечером акафист з суплїкацією. Люд вертаючий з роботи наповняє щоденно церкву а церква має при тім деякий дохід. В Зборівщинї закупив оден парох морґ ґрунту від жидів і віддає рік річно бідакам в уживанє з обовязком, що понедїлка і суботи очистити церков з пороху і помити лавки і підлогу. Коли так будуть поступати по містах, тодї ні хто не буде нарікати на Поляків і т. д., бо істория виказує, що не від ворогів і чужих але від розкладу, лїнивства і затрати своїх ідеалів і своєї суспільности йде занепад народу і віри.

Те само треба сказати про недостачу церков по містах. Недостача фондів, то вимівка лїнивих людий. Фактом є, що де розпічне ся будова церкви, там пливуть жертви щедро навіть від людий, котрі уходять за здеморалізованих або не посїдаючих ніякого майна. О. Кордуба в Бережанах, розпочав будову церкви, маючи щось 200 кор. і вибудував без конкуренції з жертв величаву церкву в самім ринку наче яку катедру.

(Конець буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Про ц ї с а р с к и й ю в і л е й звіщають з Відня: Після офіцияльної програми двірских торжеств з нагоди 60-літного цїсарского ювілею відбуде ся дня 2. грудня о год. 10·30 до полудня в придворнім Замку богослуженє з »Te Deum« в присутности цїсаря і членів цїс. родини. О 11. год. буде торжественне богослуженє в церкві св. Стефана, уряджене двором для запрошеної публики. Відтак зложить цїсарска родина поклін цїсареви в Замку. О 1. год. сполудня прибудуть мінїстри і всякі достойники з желанями. О год. 4·30 родинний обід в церемоніяльній салї, а рівночасно й маршалківский обід. На 7 год. назначена ґальова вистава в придворній опері. В четвер 26. с. м. прийме цїсар о 11. год. до полудня чолобитну депутацию римо-католицкого, гр.-ориентального та протестантского духовеньства. Потім прийме цїсар католиків з Босни й Герцоґовини і чолобитню всїх жидівских віроісповідних громад з цїлої Австриї. В пятницю 27. с. м. зложить чолобитню о 11. год. до полудня австрийска шляхта, в суботу 28. с. м. о 11. год державні урядники, в понедїлок 30. с. м. о 11. год. обі палати держ. ради, 17 соймових репрезентаций та президия ради міста Відня.

У н ї в е р с и т е т с к а с п р а в а вступила знов на дневний порядок і з нагоди домаганя заснованя італїйского університету відбула ся страшна буча з проливом крови на віденьскім університетї, о чім ми вчера вже звіщали.

З причини вчерашних подій на університетї замкнено також віденьску полїтехнїку.

Ректор університету видав оповіщенє, в якім звертає ся найстрійшими словами проти італїйских студентів. Їх поведенє називає брутальним актом насиля, злочином, що не дасть ся оправдати. Ся подія, якою нанїрено буцім то перевести культурне домаганє, не лицює ані чести студентів ані горожан. Ректор заповідає виновників найстрійше укарати. Нині передпол. відбула ся судова ревізия в авлї. Однак показує ся тепер, що нїмецкі студенти мали дати перші стріли з револьверів, на що Італїйцї подають сьвідків. Слїдство судове неперечно вияснить близше сю справу. Поки що університет буде зачинений, щоби обминути підчас ювілейних торжеств такі події. Нема сумнїву, що ся справа відібє ся також і на держ. раді.

Кореспонденция Zentrum звіщає з Берна, що виконний комітет катол. народного сторонництва ческого постановив собі застерегти вільну руку супроти кабінету бар. Бінерта і супроти »Народного Клюбу« і заявив ся рішучо за як найдальшим спарляментаризованєм мінїстерства.

Між С л о в і н ь с к и м к л ю б о м під проводом д-ра Ш у с т е р ш і ч а а П і в д е н н о - с л а в я н ь с к и м під проводом д р а І в ч е в и ч а послїдувало в останних часах під впливом люблянських подій значне зближенє і як небудь Словіньский клюб застерігає собі свободу в певних справах, будуть імовірно обидва клюби поступати однодушно в национ.-полїт. справах. Про поступованє в держ. раді мають обидва клюби нарадити ся на спільнім засїданю нинїшнього дня.

Заграница.

Почин до останної остороги п я т ь е в р о п. д е р ж а в даної сербскому правительству, вийшов, як звіщають з дипльомат. кругів, від Р о с и ї, котра відвела европ. держави до сего спільного дїланя. Визиваюча промова кн. Юрія по поворотї з Петербурга звернена проти Австриї дала Росиї привід до сего почину. Сербский мінїстер-президент виправдував ся, що на границї не було сербских вийск а тепер зноз признав, що відкликано вийско з над границї, котре там вислано наслїдком скріпленя австрийских баталїонів в Боснї. Так само Чорногора заперечує, начеб она мала военні заміри, а прояви военного духа оправдує вийсковими приготовленями Австриї.

В останних днях звернула ся бачність полїт. і дипльомат. кругів Европи на д а л е к и й С х і д, на Х і н и, де відбувають ся переміни, котрі можуть мати далекосягле значінє і грізні наслїдки. Сї події притьмили навіть в полїт. кругах Европи справу балканьску. Росия, Анґлія і Франция мають в Хінах первостепенні, інтереси політичні безпосередного сусїдства, а при тім і народо-господарскі. Із смертию цїсаря К в а н ґ - С у послїдував там переворот, котрий приневолює европ. держави звернути пильну бачність на азийский Схід. Вісти про сї події в Пекінї вельми баламутні і суперечні. Смерть цїсаря хіньского не була несподїванкою, бо давно був він недужий, але дивно, що навіть урядово не подано дня смер-

ти. Підозріне змогло ся, коли рознесла сс вість про смерть наглу цїсаревої-вдови. Останні вісти знов запевняють, що аж три случаї смерти склали ся в цїсарскій родинї — цїсаря, его жінки, котра вмерла в кілька годин по нїм і тїтки его, цїсаревої вдови, котра в останних роках дїйсно правила Хінами. Заграничні часописи впевняють, що там відбула ся палатна революция, хоч се лише здогади. Запевняють, що жінку цїсаря отровено, а цїсарева-вдова допустила ся самоубийства.

Важною отже для европ. держав справою є, якою дорогою піде тепер розвиток Хін.

Перскі справи також починають набирати первостепенного значіня для Европи. Наслїдком загального розладу державного і двозначної полїтики правительства Азербейджан дійсно відорвав ся з своєю столицею Таврісом. Край нищать революцийні ватаги. А що Азербейджан граничить з півночи з Росиєю а з Заходу з Туреччиною, то сї обидві держави інтересовані в удержаню ладу в сій провінції, Росия боїть ся, щоби розруси не перекинули ся на сусїдний Кавказ а що раз частїйше появляють ся вісти про заборчі заміри Туреччини.

Вчерашні телеґрами звіщають знов, що шах перскій видав проклямацию, в котрій заявляє, що парлямент, який мав зібрати ся 14. с. м. не буде анї тепер анї в будучині скликаний. Є се рішуче глузованє з Росиї і Анґлії, котрі не можуть спокійно перенести зломаня даного шахом слова

Новинки

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Івана Златоуст.; римо-кат.: Конрада. — В пятницю: руско-кат.: Филипа ап.; римо-кат.: Вірґілія.

— **З Самбора** пишуть нам: Самбірска громада відсьвяткувала ювілей Папи Пія X в днях 21. і 22. с. м. богослуженями і проповідями при участи вірних. Дня 22. грудня вечером устроїв комітет під проводом місцевого пароха о. Фр. Рабія академію. В пригарно прибраній салї „Сокола“ згромадились численно місцева і замісцева інтелїґенция сьвітска і духовна, та запрошені представителї властий. Вступне слово виголосив парох о. Рабій, в котрім зазначив значіне хвилї, та добродїйства, які завдячуємо столицї Апостольскій. Кантату з солями укладу о. Копка відспівав хор мішаний, зложений з учениць місцевої школи і семінаристів учительскої семінарії, при супроводї фортепяновім п. Ілевич а діріґертурою учителя музики сем. учит. п. Штрайта. Другу точку сольо скрипкове при фортепянї виповнив академик п. Каратницкий.

В відчитї проф. Біленького піднесено змаганя Руси до введеня унії, еї значіне і вплив; всесьвітне значіне столицї Апостольскої, та удари, на які наражена була в ріжних віках, а вкінци представлено дїяльність достойного Ювілята, яко сотрудника, пароха, епископа, патриярха та папи. Головно зазначено і піднесено его ревну дїяльність яко сьвященика, та працю горожаньску, що звернена була для добра народу, з посеред котрого вийшов і примір, який нам дає до наслїдуваня, наколи бажаємо добра свого народу. На дальші точки зложив ся сольовий спів п. Слизюківної, учительки школи видїлової; квартет смичковий; деклямация учениці і мужескій хор: »Велія слава его«. На закінченє відчитав парох о. Рабій телеґраму з канцелярії Апостольскої з подякою за зложені желаня. Громада самбірска руска, сьвяткуючи ювілей свого зверхника Церкви, виповнила не тілько свій обовязок синівский, але дала доказ, що кріпко гуртуєсь коло своєї св. Церкви і іде за еї голосом.

— **Отвореніе рускої ґімназиї в Вижниці** відбуло сь в неділю величаво. На се сьвято прибули посли: Василько, Стоцкий, Пігуляк, Семака, К. Левицкий і Петрицкий, представителї властий і велика сила народу. По богослуженях в греко-кат. і православній церкві утворив ся величавий похід з бандеріями Січовиків до народної школи, де відбуло ся торжество отвореня ґімназиї. Перший промовив директор сеї ґімназиї А. Клим, вказуючи на культурне й национальне значіне нової рускої ґімназиї. Промову свою закінчив окликом на честь цїсаря. Відтак промовляли іменем буковиньского краєвого правительства інсп. Сїмйонович, ім. краєвої репрезентациї віцемар. др. Ст. Смаль-Стоцкий, а др. К. Левицкий від галицких Русинів, вказуючи на спільність і єдність Русинів по обох боках Черемошу. Зворушуюча хвиля була, як оден зі школярів дякував послам за вихлопотане ґімназиї. По сьвяточнім отвореню відбуло ся принятє гостий, на якім промовив вижницкий староста др. Л. Єх, тоастуючи на честь цїсаря. Вислано депешу до цїсаря. Буковиньскі і галицкі посли вислали депешу з подякою до бар. преміра бар. Бека та до б. міністра просьвіти Мархета. На сьвято отвореня вижницкої ґімназиї наспіло 27 привітних депеш; дехто в ґратулянтів залучував відразу й грошеву підмогу для бурси.

— **Рентові оселї.** В днях 19. і 20. с. м. комісия для рентових осель признала позички в повітах: Бяла 13.000 К (6.000+7.000); Бжеско 6.000 К; Вадовиці 40.000 К (6.000+15.000 +4.000); Тарнів 27.000 К (20.000+7.000); Кольбушева 4.000 К; Величка 10 000 К; Тарнобжеґ 31.000 К; Подґуже 24.000 К (14.000+10.000); Ряшів 4.000 К; Мислиничі 1 200 К; Рівчиці 25.000 К; Бохня 54.500 К (11т+8т+7т+6т+ 6т+4т+3·5т); Н. Санч 15.200 К (13т+2·2т); Лїманова 8.000 К (4т+4т); Грибів 44 000 К 36т+4т+4т); Городенка 88.000 К (25т+25т+ 24т+11т+3т); Коломия 68.000 К (44т+24т); Жидачів 17.500 К (5т+4·5т+4т+4т); Калуш 4.000 К; Рогатин 137.900 К (38т+8т+2×6т+ 4×6 5т+6т+4×4·5т+4·6т+4×4т+3·8т+3·5т); Перемишляни 44.200 К (16т+8т+2×6т+4·2т+ 4т); Камінка стр 69.500 К (40т+21т+5т+2·5т +0·75т); Львів 32.100 К (3×6т+5·5т+4·6т+4т); Жовква 3.200 К; Сокаль 3.500 К; Бібрка 31.000 К (10т+8·5т+6·5т+6т); Рудки 1.600 К; Сянок 4.700 К; Самбір 3.200 К; Ярослав 4.000 К; Перемишль 11.000 К; Збараж 6.000 К; Скалат 1.000 К. Разом 95 позичок на квоту 839.000 К. Всїх позичок рентових від початку признала комісия 382 на квоту 3,604.100 К.

— **Конференция австрийских епископів** розпочала ся онодї у Відни під проводом віденьского архіеп. кард. Ґруши і потриває цїлий тиждень. Ві второк відбуло ся засїданє університетского комітету.

— **Громадска рада в Монастирисках** ухвалила з нагоди цїсарского ювілею заложити в ринку нового міста парк імени цїсаря Франц Йосифа I.

— **Кровава буча** на віденьскім університеті наробила нового клопоту правительству саме перед отвореném сесиї державної ради. Нїмецко-народні посли заповіли нагле внесенє, а певно також італїйскі посли поставлять нагле внесенє. Слїдство виказало, що ранених студентів було 35. Між ними 3 італїйских а 2 нїмецких студентів були ранені револьверовими кулями. Отже стріляно з обох сторін. Пятьох студентів замкнено до слїдчої вязниці. З нагоди тої бучі студенти торговельної академії в Трієстї застрайкували для показаня солїдарности зі своїми віденьскими товаришами. Студенти в Римі урядили демонстрацию перед австро-угорскою амбасадою, а з Падви, Больонї і Риму студенти вислали телеґрами з признанєм для італїйских студентів у Відни. Трієстеньска рада міска вислала свого бурмистра до Відня, аби там промовив перед властями за італїйским університетом. Віденьска нїмецка преса остро виступила проти Італїйців. Fremdenblatt, орґан мінїстерства загр. справ, зазначує, що італїйскі студенти лихо прислужили ся своїй добрій справі. Про італїйский університет правительство тямить, а лише полїтичні обставини не дозволили зреалїзувати сей постулят італїйского населеня в Австриї.

— **Повітову раду в Дрогобичи** розвязано і заведено комісарске урядованє. Комісарем став назначений ґр. Фр. Замойский, а до прибічної ради дано ему 10 членів, між якими засїдають Русини: о. Т. Скородиньский з Трускавця і Юрко Пристай з Рабчиць.

— **Засудженє спілки вломників.** По шестидневній розправі против Душиньского і товаришів, котрі між иншими допустили ся крадежі в урядї податковім в Олеську і у пекаря Бобера в Глинянах, закінчив ся в Кракові процес слїдуючим вироком: Душиньского засуджено на 8 лїт тяжкої вязниці, Лацного на 5 лїт, Надельштехера на 5 лїт, а Лїпянку на 1 рік тяжкої вязниці. Ґольдштайна увільнено. Крім того всїх засуджено на заплату відшкодованя, що у Душиньского і Лацного викликало веселість. По оголошеню вироку Душиньский подав руку Лацному, з котрим — як казав підчас розправи — зовсїм не знав ся. Жінка Надельштехера розплакала ся так, що треба еї було аж вивести із салї. Тоту шайку вломників викрили поправдї Данило Качан і Петро Орлевич, стельмах з Романова. Качан розповів перед судом яко сьвідок, що на торговици у Львові підслухав, як Ґольдштайн і Надельштехер розмовляли о якійсь крадежи. В розмові з Надельштехером видобув від него, що розходило ся о крадїж в Олеську і що доконали еї Лацний з якимсь Росиянином. Качан розповів то Орлевичеви а той з поради адвоката і посла др. Левицкого дав знати львівскій полїциї. Коли судия спитав Качана, як розмовляли Ґольдштайн і Надельштехер і длячого він їх підслухував, відповів він, що розуміє трохи по жидівски і гадав, що они говорять о крадежи коний, бо і він сам був давнїйше коноводом.

— **Лїк проти хороби рака.** В бруксельскій академії відбуде ся нині відчит про радикальне вилїченє рака. По тридневім, зовсїм простім лїченю формация рака каменїє і вилущує ся. Винахідником сего лїку є якийсь бельґійский лїкар, якого назвище держать доси в тайні. Доносять про се бельґійскі часописи.

— **Дрібні вісти** Зі стипендийної запомоги ім. о. Бончевского видїл Наук. Тов-а ім. Шевченка удїлив по 134 К студентам львівского університету: Ант. Дзьобковичови, Вас. Ґерулї і Ант. Крушельницкому. — Радник суду Роман Алексевич з Угнова зложив у львівскім „Народнім Домі“ 12.000 К на ювілейну стипендию, з якої що року мають діставати запомоги 4 убогі а чесні хлопцї або дївчата рускої народности греко-кат. або православн. віроісповіданя. Недавно, як звісно, радн. Алексевич утворив з квоти 18.000 К стипендиї при Ставроп. інститутї. Шкода, що такі красні стипендиї підуть на москвофіл. пропаґанду. — Головою філії Р. Тов а педаґ. в Турці н. Стр. вибрано судию Ант. Лукіяновича. — В Янові к. Льв. будуть дня 29. с. м. заг. збори Чит. „Просьвіти“ о 3. год. — Віче дяків з повітів Бережани, Рогатин і Перемишляни будуть в Бабинцях в домі читальні дня 9. грудня рано.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Стрию.** (Саля „Нар. Дому“. Поч. 7. веч. Білєти продає раньше „Нар. Торговля“.

В четвер 26. с. м. „Романтичні“ ком. в 3 д. Ростанда.

В суботу 28. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галевйого. Гостинний виступ М. Шляфенберґа і О. Нїжанковского.

В неділю 29. с. м. „Арсен Яворенко“ (На грамадскій роботї), народна драма в 5 д. Б. Грінченка.

Ві второк 1. грудня „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

— **Ювілей »Просьвіти«.** Філія „Просьвіти“ в Самборі з нагоди 40-лїтного ювілею сего Товариства уряджує дня 8. грудня сьвяточний обхід. О 9. год. рано буде богослуженє в церкві, а потім в „Рускій Бесїдї“ збори з викладами про задачі і цїль „Просьвіти“, про наше народне відродженє, опісля будуть деклям-

мації і продукції хору. Русини Самбірщини повинні взяти в сім просьвітнім сьвятї громадну участь!

— **Крамарский курс** уряджує філія тов-а „Просьвіта“ у Львові від 10—31. грудня с. р. На науку буде принятих 25 учеників. Першеньство мають практиканти зі спілок реєстрованих львівского повіта а відтак позальвівских повітів. Можуть однак бути приняті також практиканти зі спілок нереєстрованих і то в першій мірі львівского повіта, а відтак позальвівских повітів. Подання належить вносити найдальше до дня 5. грудня с. р. до філії тов-а „Просьвіта“ у Львові, Ринок ч. 10. До подання належить долучити марку почтову за 10 с. на відповідь. Від кандидатів вимагає ся: 1) щоби уміли добре читати і писати; 2) щоби посїдали знане що найменше чотирох аритметичних дїлань; 3) щоби заняті були в якійсь дїяльній спілцї; 4) щоби зобовязались в поданю, що по укінченю курсу зужиткують науку або в спілцї або у власнім склепі. Принятє неписьменних є виключене. Запомога на прибори може бути удїлена найвисше в висотї 10 К. Кождий ученик мусить проте сам собі оплатити поміщенє і харч через цїлі 3 тижнї.

— **II звич. заг. збори Тов-а торговельно-промислового „Сокільский Базар“** відбудуть ся в суботу дня 5. грудня 1908 о год. 4. по полудни в салї тов-а „Сокіл“ у Львові, при ул. Рускій 20. Порядок дневний: 1) Відчитанє протоколу I загальних зборів. 2) Замкненє рахунків і білянс за I рік адмінїстрацийний. 3) Звіт контрольного комітету і удїленє абсолюторії Надзираючій Радї за I рік адм. 4) Роздїл зисків з року 1907|8 (§. 61. стат.). 5) Вибори: а) 2 членів Надзираючої Радї на протяг 5 лїт на місце вильосованих (§. 14. стат.); б) 2 членів Надз. Радї на протяг 4 лїт на місце уступивших; в) 3 заступників членів Надзир. Радї на протяг одного року; г) 3 членів контрольного комітету на протяг одного року. 6) Затвердженє вибору третого директора (§. 26. стат.). 7) Зміна статута. 8) Інтерпеляції. На случай браку комплету, відбудуть ся з тим самим порядком дневним о год. 5. другі загальні збори при довільнім числї членів (§. 41. статута). Львів, дня 18. падолиста 1908. За Надзираючу Раду: *Ілл. Яремкевич*, голова. *С. Ґорук*, секретар.

— **Іменованя.** Президия гал. дирекції скарбу іменувала податковими завідателями в IX кл. ранґи податкових офіциялів: Стан. Сокульского, Льва Сїлькевича, Тита Яворского, Ст. Черьїковского, Йос. Лїсїкевича, Бр. Вернера, М. Черника, Евг. Лїбгарта, Стан. Цесельского, К. Стройновского, Вал. Клюса, Д. Найґота, К. Лоницкого, Г. Келера, Евг. Шепаровича, Йос. Масковича, Влад. Тарнавского, От. Цїлїньского, Едв. Іллюкевича, Альб. Мора, Влад. Можевского, Теоф. Витошиньского, Каз. Вонсовича, Фр. Брожину, Руд. Шеновіба, Ал. Ґотфріда, Льва Яблоньского, В. Ярину, Мар. Вельдого, Ів. Реваковича, Влад. Должицкого, П. Климецкого, Вл. Новицкого, Ів. Чежовского, М. Ґавляса і Ів. Мельника; — податковими офіциялами в X. клясї ранґи асистентів податкових: Конрада Сенютовича, Володимира Мушиньского, Каз. Солецкого, Із. Литвиновича, Мар. Малявского, Вит. Ожґу, Волод. Мриглоцкого, Ів. Ґдовского, Г. Гандзля, Т. Крижановского, М. Дроздовича, Фр. Дзїковского, Ад. Бека, Ем. Ульваньского, П. Луцкого, Іг, Фертіґа, В. Ветшного, С. Нодзїньского, І. Моцика, А. Булатовича, А. Урбана, С. Езерковского, Войт. Грибка, Ст. Бялїка, Люд. Химичевского, Анд. Ґжесевича, Р. Вуйцїка, Ів. Фідика, Г. Кноца, М. Кубийовича, Ст. Товарницкого, М. Юркова, Ст. Данека, Г. Яворского, Юл. Авдиковича, Ник. Торского, Йос. Гуменюка, Руд. Бітнера і Ів. Лїшку.

— **З зелїзниць.** Задля переповненя складовиск на стациї Львів-Підзамче і задля надзвичайного напливу товарів і за повільного відбору тихже адресатами скорочує ся з застереженєм додаткового затвердженя ц. к. міністерством зелїзниць по мисли постанов § 69. (7) реґуляміну руху з днем 25. листопада с. р. час вільний від складового для відбору товарів, котрі перевозить ся в отвертих возах з 4 на 48 годин і підвисшає ся приписане тарифою складове на 3 (три) сотики від 100 клґр., 10% додатку не підвисшає ся.

Телєґрами

з дня 25. листопада.

Маґдебурґ. Magd. Ztg доносить з Петербурга, що рос. правительство заборонило дальше вербувати добровольців до сербскої армії і замкнуло дотичне бюро.

Тегеран. Проклямацию шаха що до зпесеня конституції в Персиї цофнено.

Франкфурт. Frankf. Ztg доносить з Царгорода, що австро-угорский амбасадор Палявічінї повідомив Порту, що на основі інструкції свого правительства виїздить з Царгорода аж до дальшого зарядженя. Амбасаду буде вести оден з радників. Відкликанє Палявічінього поясняють яко дуже поважну демонстрацию зі сторони Австро-Угорщини проти поведеня турецкого правительства.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і карарня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові,

Приїхали дня 25. с. м.: Волод. Федак, Бережани; Ц. Фельдберґова, Підгайці; о. М. Дацько, Мервичі; о. Ів. Каратвицкий, Явче; М. Солодуха, Рава руска; Іван Войтович, Перемишль; Лев Кудиш, Болехів; Мирослав Капій, Іванівка.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатарення устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5.500 нотарияльно потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(6—24)

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до перегляненя в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (3—10)

Перворядна парохія

Більче золоте (пов. Борщів) є до заміни на иншу. Зголошеня надсилати до тогож пар. уряду, почта Більче золоте. (4—4).

Нові книжки!

Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Музи“ ч. 3.) стор. 130, ціна 2·50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Doryckі krużganek, opowiadania z ukraińskiego, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, ціна 2·50 К.

СИДІР ТВЕРДОХЛІБ: В сьвічаді плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1·60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

Засїданє з дня 30. жовтня 1908.

Чернівцї, 1873, 16. сїчня. Ізидор Воробкевич до Олекс. Барв ого.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростю. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченїм роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцеляриї отворені для сторін тїльки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

До

Америки і Канади

перевозить найскорше

Лїнія КУНАРД

Головне заступство на Галичину **ЛЬВІВ, ул. Городецка 99.**

Пояснень удїляє даром. (6—14)

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 260. Львів, пятниця дня 14. (27.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Посоймові замітки.

VI Перша сесия галицкого сойму, що вийшов з нових виборів, зробила, як ми вже виказали, неперечно почин до проясненя поглядів посеред соймової більшости на руску справу, а крім того також почин до переведеня порозуміня між обидвома народами в краю. Крім того поза соймом, перед его сесиєю, як ми вже зазначили, посеред рускої суспільности послїдували важні переміни, москвичі виявили зовсїм недвозначно і рішучо свої центрифуґальні змаганя і зпід їх верховлади починають визволювати ся такі личности, як др. Король і т. п., бажаючи остати Русинами. З другого боку в народно-демократичнім або т. зв. українськім таборі проявило ся полїтичне протверезенє так, що навіть такі личности, як пос. Будзиновский змінили значно свої погляди на межинародну полїтику в краю, а личність нового намісника і его змаганя до реформи адмінїстрациї і усуненє можливих причин невдоволеня в широких верствах народних руских розбудили в руских опозиційних кругах полїтичних довірє до нової управи і надїї на поправу внутрішнього полїтичного положеня в краю.

Все те наглядно відбило ся в настрою цїлої останної сесиї соймової, а сей настрій може в дальшій будучині улекшити і уможливити дальше зближенє спірних сторін і переведенє порозуміня. Очивидно і центральне правительство з свого боку може і повинно причинити ся до сего, сповняючи конечні і оправдані домаганя рускаго народу, бо від того залежати буде становище руских послів в державній раді, а се відібє ся і на настрою рускаго населеня в краю. Не сумнїваємо ся, що намісник др. Бобжиньский з свого боку попре у центр. правительства здїйсненє тих домагань, які зависимі від центр. правительства, а тим збільшить і скріпить довірє, про яке делеґат Василько висловив ся в розмові з монархом.

Новому міністерству витичено цїль — довести до спарляментаризованя кабінету, а се може послїдувати на основі порозуміня передовсїм в справі нїмецкоческого питаня. Одиаче наколи має в державі запанувати тривкий мир национально-полїтичний, треба також перевести порозуміне в найбільшім краю австрийскім — в Галичині. Се, за чим ми промовляли стілько лїт, зрозуміли навіть такі крайні полїтики, як пос. Будзиновский. „Kto rozumi sytuacyę, говорив він в сер-пнї редакторови Słowa pol., musi widzieć, że koniecznem jest znalezienie jakiegoś sposobu, aby ta walka, która zresztą nie ustanie, nie miała tak ostrych, jak obecnie form.“*)

Ми давнїйше вказували не оден раз на сїм місци, що наш край є сею Архімедовою точкою, з якої можна і треба двигнути і розвязати польску і руску справу і що полагода польско-рускаго спору в Галичині вплине рішучо на розвязку польско-рускої (українськоі) справи в Росиї. Се, що ми висловили кількайнайцять лїт тому назад на сїм місци вказуючи на вагу і конечність польско-рускаго порозуміня, признає тепер і пос. Будзиновский і висловив ся так перед редактором »Słowa pol.«: »A jak ważnem jest to porozumienie, jak konieczne!... Załatwienie naszej i polskiej sprawy nastąpi w granicach Rosyi, bo tam jest „gros“ Polski i Rusi. Dziś naród ukraiński nie gra żadnej roli, ale będzie ją grać za parę lat. Bez woli Ukraińców nie będzie Polski, bez woli Polaków nie będzie Ukrainy — a bez ugody i zgody w Galicyi nie załatwi się tam polsko-rosyjska kwestya. I jeżeli my tu nie pogodzimy się, to Ukraińcy tam zajmą wobec polskich spraw stanowisko wrogie, jak niewątpliwie i Polacy wobec ruskich. Ze względu więc na przyszłość obu narodów, porozumienie jest konieczne“.

Розходить ся о те, з ким має перевести ся порозуміне? І в тій справі ми вже висловлювали давнїйше свої погляди, що порозуміне повинно бути переведене з усїма компетентними чинниками і до того самого переконаня дійшов і посол Будзиновский, висловивши ся: „że umawiamy się z tym, kto w danej sprawie jest kompetentnym, więc tam, gdzie kompetentnym jest państwo, z rządem, a tam, gdzie sięga kompetencya Polaków — z kołem polskiem. I tak, gdzie chodzi o usunięcie nadużyć administracyjnych, o wykonanie praw nam należnych, możemy mówić tylko z tym, kto stoi na straży wykonania ustaw, a więc z rządem centralnym, namiestnikiem, starostą, choćby nawet z żandarmem, o ile jest on kompetentnym, ale nie z jakiemś stronnictwem“.

Почини до такого порозуміня були роблені давнїйше, одначе перебили се живла, котрим залежить на безнастанній боротьбі, з котрої они жиють — з одного боку загорілі а незрілі полїтичні голови, для котрих само слово порозуміне видає ся народною зрадою. Нехай лиш „Ґалїчанїн“ або „Гром. Голос“ чи „Земля і Воля“ ударить у великий дзвін — „нова ера“ робить ся, а вже поважнїйші навіть полїтики тратять з переполоху голову.

Нема однак сумнїву, що вже й крайні полїтики народно-демократичні опевнили ся про конечність порозуміня між польским а руским народом, як се зазначив і пос. Будзиновский, хоч остаточно не вказав способу розвязки сего питаня, бо „na jakich warunkach porozumienie nastąpi, o nich na razie nie myślimy“.

З польскої сторони вказує ся все на змаганє Русинів до зруценя польскої национальної меншости в східній Галичині а вислов пос. Будзиновского перед редактором Słowa, що »terytoryum wschodniej Galicyi rezerwujemy dla siebie“, затривожив редактора Słowa, хоч его тривогу розвіяв пос. Будзиновский зазначенем, що „polski element jest tak silny, że specyalnemi ustawami i instytucyami zabezpieczyłby sobie prawa rozwoju“ а крім того заявив ось що: »Rusini nie mogliby myśleć o zruszczeniu ludności polskiej. Musimy żądać ruskiego języka wewnętrznego, ale Polacy mogliby mieć prawa językowe szersze nawet, niż je dziś posiadają Rusini. Większe kompleksy ludności mogłyby specyalnemi ustawami z góry zabezpieczyć jakieś prawa, tak, aby ich praw nacyonalnych nie można było ukóciré...

Неперечно отже обидва народи в краю, Поляки і Русини, полїтики обидвох таборів відчувають потребу порозуміня і полагоди довголїтного польско-рускаго спору, щоби можна ужити сили на культурне подвигненє широких верств народних. Се почутє потреби обопільного порозуміня проявило ся і на останній соймовій сесиї і в тім ей немале значінє. Тепер пора компетентним чинникам приступити до переведеня сеї трудної але важної задачі.

*) Задля ваги кождого слова наводимо без перекладу — *Ред.*

З нагоди напасти „Дїла“
на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

Зі с к а л ь с к о г о деканата дістаємо до поміщеня отсе письмо:

Сьвященики зібрані дня 5. падолиста с. р. на соборі деканальнім в Озерянах, констатують з болем серця, що часописи »Дїло«, „Галичанинъ“ і деякі инші, назвавши ся поступовими (lux a non lucendo), приняли напрям ворожий Церкві кат., систематично підкопують віру і нападають на Преосьвященних Епископів (поражу пастиря и розійдутся овци). Приміром сего есть некультурна і низька а

заразом безпідставна напасть на Їх Ексцеленцию Високопреосьвященного Митрополита в „Дїлї“ ч. 182 з д. 14/VIII с. р., непокликана і тенденційна критика Посланій Пастирских і часті простацкі напади на Їх Преосьвященьство Епископа Станиславівского.

Тож сьвященики деканата скальского зібрані на соборі деканальнім в Озерянах протестують против деструктивної роботи згаданих часописей, дотичним редакциям пригадують їх високу задачу, з котрою они давно вже розминули ся і взивають їх, аби перестали сіяти вітер, щоби не прийшлось позбирати колись бурю.

Заразом діткненим напастями згаданих часописий Владикам, за Їх неутомимі труди і вельми хосенну дїяльність для Церкви і народа заявляють високу почесть, щиру преданність і синівску любов. Рівночасно предкладають Їх Ексцеленції Високопреосьвященному Митрополиті слїдуючу заяву:

Ваша Ексцеленцие Високопреосьвященний Архіерею!

Сьвященики деканату скальского зібрані на соборі деканальнім в Озерянах дня 5. листопада с. р. заявляють однодушно своє найвисше обурене по причині низької, безпідставної напасти на Вашу Ексцеленцию, поміщеної в »Дїлї« ч. 182 з дня 14. серпня с. р. і запевняють Їх о своїй синівскій любови і преданности.

Озеряни коло Чорткова
дня 5. листопада 1908 р.

О. Петро Мицьковский, декан, *о. Іван Гордиевский*, містодекан, *о. Іван Чмола*, містодекан, *оо. Александер Левицкий, Василь Ковч, Макарій Каровець ЧСВВ., Тит Чубатий, Василь Чайковский, Станислав Цар, Александер Уляницкий, Володимир Вонсуль, Михаїл Дроздовский, Антін Казновский, Максиміліян Зарицкий, Ярослав Луцик, Ксенофонт Гуглевич, Северин Стрільбицкий, Леонтій Коростїль, Лев Дністряньский, Дмитро Курдидик, Діонізий Білиньский, Петро Павлюк, Теодор Меленевич, Николай Сїменович, Виктор Лозиньский.*

Допись з Поділя.

В справі наших церков.

——

(*Переходи на лат. обряд. — Жид а сповідь Русина. — „Галичанинъ“ а церкви. — Мальоване церкви за 120 злр. — Писаночка. — Латинники і акафист? — Чи Поляки винні? — Церкви по містах. — 5 церков у Львові. — Стиль митрополичий конкурсовий. — Свій стиль. — Вітраж сьвятого Кирила і Методия. — Русини малярі*).

(Конець).

Будова церкви в містї стоїть о 1/5 дешевше чим на селї, де материял і робітника-муляра треба з міста спроваджувати.

У Львові було при кінци 18 стол. майже о 10 церков більше, чим їх є нинї. Для противдїланя переходови треба конче бодай 5 церков поставити на передмістях у Львові. Жертви пр. на церкву візвання св. Маркияна будуть обильні а будуть люди, що і площу відступлять на будову, як се знаємо з кількох случаїв, де були жертводавці, але не було кому передати площу. Церков по містах потребуємо богато, але не надто коштовних. Дуже велику церкву в стилю т. зв. »митрополитальнім« довгу на 40 метрів з одною банею може поставити в містї за 60—70.000 корон. Конкурсів на пляни, які в однім містї коштували 7.000 корон, не належить розписувати, лише через яких 20 лїт повиннисьмо усовершувати висше згаданий стиль конкурсовий Митрополита (деякі церкви пр. в Озерянцї уже побудовані) через розписуване конкурсів на фасади камінні, лучше розвязане проблеми піддашя, окрашене горорізьбами, народною орнаментикою, усунене похибок у вибудованих доси церквах і пр. дотї, доки не витворимо на сих дуже щасливих початках свого власного стилю, гордости культурного народу. Рішучо належить занехати будови візантийскі, бо сей стиль не відповідає нїжній душі нашого народу, і як его поезия жіночо-гарному настроєви, котрому радше відповідав би стиль йоньский, чим романьско-візантийский a la іконостас львівскої церкви Преображеньскої де »апостоли візантийцї« стоять наче які жовнїри на команду: Hab Acht — всї з однако високими раменами і пр.

З тої самої причини належало би роботи малярскі віддати Русинам-малярам. Най би они дали образ без гарного кольориту і з другими похибками, але най наш чоловік дасть своєрідну оригінальнїйшу закраску, хоч би наслїдуючи ті памятники старої нашої штуки, які у нас є досить часті і вельми ріжнородні. До таких дуже оригінальних, які менї дуже подобались своїм мотивом і укладом, належить образ запрестольний в одній церкві підкаменецкого деканату мабуть з XV в., де представлений є воскресший Христос, який видушує до чашї виноград, що виріс над Божим гробом (чи не вплив апокриф. письм?). Крім сего свій маляр не зробив би пр. такого куріоза, яким є (кілька тисячів коштуюче) вікно в церкві Преображеньскій у Львові, представляюче св. славяньских апостолів, де св. Кирил є підписаний, що се св. Методий а св. Методий має напись що се св. Кирил! Так собі поглузував чужинець з нашої обрядовости і візантийщини...

Гадаю, що повисші уваги викличуть пожадану дискусию, а тодї можнаб подати більше специяльних уваг в неодній справі відносячій ся до справи прикрашеня наших—не своїх міст гарними сьвятинями, сими твердинями віри і народности...

З.

Полїтичний огляд.

——

Австро-Угорщина.

Університетска справа пригадала ся знов кривавими подіями на віденьскім університетї між нїмецкими а італїйскими студентами міродатним чинникам. Ся подія не є зовсїм відокремлена, бо зовсїм подібні бучи були між нїмецкими вольнодумними студентами а християньско-суспільними в Градци при нагоді промоциї доктора богословія, а відтак у Відні, в Інсбруку, в Празі і т. п. Протягом року не було місяця, щоби не доходило по університетах до кривавих биятик. Університети стали тепер огнищами политичних зборів, на котрих виграє сильнїйший, а так звані вольнодумні студенти завели право пястука. Університети користували ся правами незайманости і самоуправою та полагоджували всї справи що до університету у власнім обсягу. Але ся незайманість виродила ся в розлад і самоволю наслїдком полїт. пристрасти, котра спиняє спокійну наукову працю і науку. Супроти всего того міністерство просьвіти, акад. власти і законодатні тїла будуть приневолені здобути ся на відвагу і обезпечити університетам спокій, усунути з них здичілість і право пястука, щоби спровадити виховане і наукове образованє молодежи знов на праву дорогу.

Справа полагоди нїмецко-ческого спору висуває ся у внутрішній полїтицї австрийскій наперед. В сій справі пише Deutsch. nat. Corr., вказує на услівя, серед яких було би можливе утворене парлям. міністерства і промовляє за тим, щоби тепер не вимагано згоди в подробицях, але винайдено загальні засадничі основи для порозуміня. Се дало би ся зробити лише внесенем відповідних начерків закона в держ. раді і в ческім соймі. Ті начерки мали би бути підвалиною обовязуючою для обидвох сторін, Нїмців і Чехів, щоби відтак на тій основі розпочати переговори. Але не досить булоб, щоби на се згодили ся Нїмці і Чехи, треба би також осягнути згоду на се февдалів. Основними гадками тих переговорів мала би бути: інтеґральність коронного краю з можливо далекосяглим национальним подїлом. Колиб доведено до порозуміня що до тих вступних условин для ческо-нїмецкої угоди, тодї моглиб на чолї ресортів міністерских станути парляментаристи.

Отсї виводи з нїмецко-национ. боку вказують, як то далеко до здїйсненя ідеї парляментарного міністерства. Замітно однак се, що Deutsch. nat. Corr. промовляє за тим, щоби і з февдалами порозуміне перевести.

Та сама кореспонденция звіщає, що нїмецкі народовці готові ухвалити закон про злуку Босни і Герцоґовини, але стоять рішучо за одноцїлостю армії і фльоти, за спільною цловою і торговою областю, спільним банком і монетою, а видані на Босну й Герцоґовину суми мали би бути роздїлені відповідно ключеви для спільних справ монархії, а колиб ті краї мали бути злучені з Угорщиною, тодї она мала би приняти на себе відповідну на Австрию припадаючу частину державного довгу. »Народний клюб ческий« починає розлїтати ся наслїдком розладу, який в останних днях повстав між д-ром Крамаржом а ческими народовцями католицкими. Дотепер зголосило 7 послів сего сторонництва виступленє з Нар. клюбу.

Бойкот австро-угорских товарів і купців в Туреччинї наносить австро-угорскому промислови великі шкоди. Задлятого відпоручники торговопромислові звернули ся о поміч в сій справі до міністра бар. Еренталя, котрий заявив, що вже перед тим видав відповідні порученя австро-угор. амбасадорови в Царгородї. Молодотурецкий дневник Schuri Ummet обговорюючи заяву бар. Еренталя, що Австро Угорщина готова до далекосяглих уступок в користь Туреччини на народо-господарскім і фінансовім полї, зазначує, що се є перше услівє порозуміня між Австрией а Туреччиною і що Туреччина вельми вдоволена, що Австрия вступає на дорогу справедливости та висловлює надію, що міністерство загр. справ розпічне переговори в цїли осягненя порозуміня. На се заявляє влучно Reichspost, що Туреччина повинна дати можливість до почину таких переговорів, а се буде зроблено, наколи устане бойкот, пособлюваний турецким правительством. Отже від Туреччини се зависиме, щоби прийшло до порозуміня. Здає ся однак, що турецке правительство потребує сильнїйшого напору, щоби схаменуло ся і застановило сей бойкот. Телеґр. вість, яка наспіла з Царгорода до Frankfurter Ztg, хоч ще не потверджена урядово, вказує на такий спосіб, бо амбасадор австр.-угор. Палявічінї мав повідомити Порту, що з порученя свого правительства виїздить з Царгорода аж до дальшого розпорядку. Розійшла ся також вість заперечена вправдї з міродатних

кругів, що кораблї Lloyd-a бойкотовані в Туреччинї мають одержати ескорту военних кораблїв.

Новинки

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Филипа ап.; римо-кат.: Вірґілія. — В суботу: руско-кат.: Гурія, Самона; римо-кат.: Крискентия.

— **Чолобитна депутация урядників** з Галичини виїздить зі Львова завтра (в пятницю) о год. 8 рано окремим поїздом і прибуде до Відня коло 9. год. вечером. Депутация буде принята цїсарем в суботу о 11. год. в Бурґу в церемоніяльній салї. Члени депутациї являть ся в ґалевих уніформах з відзначеними для послухань, удїлюваних цїсарем. Вступ на послуханє дозволений лише за леґітимациями.

— **Цїсар і Король Франц Йосиф І.** (1848—1908). Картини з его житя на спомин 60-лїтного володарства написав Ол. Барвіньский (ціна 50 сотиків), видані Руск. Товариством педаґоґічним, з ілюстрациями, одобрені на нагороди для молодежи і до шкільних бібліотек рішенєм ц. к. Ради шк. кр. з 19. червня 1908, надають ся для роздачі на памятку з нагоди ювілею шкільній молодежи. Можна дістати в книгарнї Наук. Товариства ім. Шевченка або в Руск. Товаристві педаґ. ул. Вірменьска 2.

— **Замовленя на ювілейні картки** надходять зі всїх сторін, мимо того однак є ще місцевости, котрі до сего часу не дали о собі знати; звертаємо їх увагу, що ті „пізні Івани“ самі собі будуть винні, наколи посилки не отримають в час. Замовленя більші надіслали: Тернопіль, Станиславів, Перемишль, Богородчани, Надвірна, Залїщики, Миколаїв н. Дн., Заболотів. З огляду на короткий час замовляти просить ся телеґрафічно. У Львові дістати можна картки: в канцелярії тов. педаґоґ. Вірменьска ч. 2. І. пов., в „Сокільскім Базарі“, в книгарнї Шевченка, в „Народній Торговли“, по читальнях „Просьвіти“ і по головнїйших трафіках. Заряди шкіл користаючи з нагоди повинні замовляти портрети цїсарські на роздачу між дїтий в дни ювілею, як також видану Тов. педаґ. книжку „Цїсар Франц Йосиф І.“ в цїнї по 50 сот. за примірник“.

— **Консервация старинних церков.** На останнім засїданю збору консерваторів східної Галичини полагоджено кілька справ що до старинних церков, а се: Ухвалено згодити ся з конечности на розібранє деревляної церкви в Цїшках, а спротивити ся розібраню деревляної церкви в Хлїбові. Дозволено продати іконостас з церкві в Білій до філїяльної церкви в Вільхівци, а іконостаси з призначених на розібранє деревляних церков в Новиках і Чумалях передати иншим церквам або котрому з краєвих музеїв. Порішено вислати архів. Мокловского до Кут к. Олеська в цїли оглянення церкви, яку місцевий парох намірює відновити. На внесенє конс. д-ра Барвіньского ухвалено заняти ся інвентаризациєю старинностий в церквах св. Юрия (з 1541 р.) і св. Хреста (з половини XVII ст.) в Дрогобичи, які належать до найзнаменитших памятників деревляного будівництва у східній Галичинї та віднести ся до староства в Долинї, аби заборонило розібрати стару, дуже цїнну церкву в Долинї. Комунїкат з того засїданя зазначує дальше, що вельми неприхильною появою є напливаючі з кождим місяцем численні просьби о дозвіл на розбірки старих церков деревляних, які є вже переважно за малі для збільшеного числа парохіян, а з огляду на їх лихий стан дали би ся удержати лише значним коштом. Збір консерваторів, приневолений узглядню вати потреби практичного житя, порішив жадати захованя лише найбільше характеристичних типів деревляного будівництва, а натомість удїляти дозвіл на розбірку церков менше важних під условиною удержаня всїх движимих старинностий і спорядженя фотоґрафій та рисункових знять. На основі тих поглядів згоджено ся на внесенє д ра Барвіньского на розбірку старих деревляних церков в Пробіжній, Суходолї, Зеленій, Синьківцях, Кавчім Кутї і в Княжім к. Зол. Що до сеї останної, то в тім випадку, єсли она буде перенесена до Золочева яко каплиця.

— **П. Модест Менцїньский**, героїчний тенор королївскої опери в Штокгольмі, зістав заангажований на гостинні виступи в міскім театрі у Львові. Перший раз виступить п. Менцїньский в „Льогенґрінї“ ві второк.

— **Кровава буча на віденьскім університеті.** Вчера арештовано ще двох італїйских студентів і замкнено до слїдчої вязниці. З університетом замкнено також Mensa academica, де харчують ся убогі студенти, чим заподіяно їм велику кривду. Нїмецкі посли мають просити ректорат о отвореніе М. acad. На віденьскій клінїці хірурґічній прийшло онодї до демонстрациї, коли проф. Клєрмон представив своїм слухачам двох ранених студентів італїйских яко цїкаві припадки наукові. Нїмецкі студенти почали свистати і демонстрацийно вийшли з викладової салї. Для показаня прихильности італїйским студентам у Відни, ученики і ученицї середних шкіл в Трієстї урядили вчера демонстрацийний похід по містї. В Тридентї застрайкувала вся молодїж шкіл середних. В Римі, Больонії, Фльоренциї, Неаполї, Туринї, Медіоланї та по многих иншим містах Італії що дня є демонстрациї протиавстрийскі. В Медіоланї товпа спалила на ринку австрийску хоругов. Студенти університетів в Італії ухвалюють резолюциї проти Австриї і т. п. Одним словом від не ка буча найшла відгомін між всїма Італїйцями. Християньско-суспільні студенти у Відні заявили ся на онодїшнім вічу за утворенєм італїйского видїлу правничого на однім з передмість Відня. За те нїмецко-народні шовінїсти видали відозву до Віденців, аби виповіли мешканя всїм неніїмецким льокаторам.

— **Звістка про долю Андре.** В Копенґаґен прислано звістку, що капітан американьского корабля „Пельопс“ знайшов на північній частині півострова Лябрадора, недалеко від берега хрест з іменем Андре, а під хрестом у землї — труп і скринку з документами. Думають, що з документів можна буде довідати ся, яким чином Андре попав на Лябрадор і що стало ся з его двома товаришами. Як відомо, Андре полетїв 11. липця 1897 р. з двома товаришами, Френклем та Штріндберґом. Андре полетїв з місця, що лежало 79° 43′ півн. шир. та 10° 52′ сх. довж. від Ґрінїч. Аеростат его обнимав 4.800 кільоґрамів. Але Андре довело ся ждати з своїм аеростатом 19 днїв попутного вітру, а за сей час его аеростат згубив велику частину свого ґазу і через те его сила підниманя ледве чи була більша 2.000 кіл. Коли приняти до уваги, що длятого, щоби підняти аеростат, кішну трьох аеронавтів, баляст, поживу і ин., треба було коло 1.500 кіл., то вільної сили для лїтаня у него було коло 500—600 кіл., а сього могло вистачити не більше, як на 10 днїв. Андре взяв з собою 9 буйків *), щоб кидати з ними вкладені в дудочку записки, а також декілька почтових голубів, щоби з ними посилати записки про своє лїтанє. Буйки понумеровано і їх мали кидати по черзї. З сих всїх голубів та буйків знайдено тільки три, а саме буйки Nr. 2 і Nr. 9 (бїгуновий) та ще капітан Елькен застрілив під 80° 44′ півн. ш. і 20° 20′ сх. д. одного голуба, у якого знайшли записку. На буйкові Nr. 2 знайшли дві записки: одна — Андре, який сповіщав, що 11 липця в 11 год. у вечері его аеростат був на 82° півн. ш. і 25° сх. д., і друга записка — Штріндберґа, який зазначав 19° д. На голубі знайдено записку, написану 15. липця; такого змісту: „13 липця 12 г. 30 хв. шир. 82° 2′, д 15° 5′ сх. Гарне лїтанє E 10° S. Все добре. Се моя третя голубина почта. Андре“. Нарештї, 9 (бїгуновий) буйок знайдено без записки 11 сент. 1899 р. коло землї короля Карля, на схід від Шпіцберґен, куда его, видимо занесла течія зі сходу. Згодом, коли оповіщено синоптичні карти для липня 1897 р., довідали ся, що умовини лїтаня були несприяючі для Андре. Перші два днї він летїв на півн. сх. і на півд. сх., але вже 13. липня він полетїв на півд. сх., себто до берегів Сибіру. Летїв він всього кілька день, а потім мусїв, мабуть, спустити ся де

*) цилїндрична бочка, яку кидають на якорі в море на знак для мореплавців.

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 12.

Шановний Пане!

Надрукували в 16-тім Nr-і нашого письма оповіданнє, що крий свєята земля, ажъ стидно читати!! Чи думаєте, що крадіжъ тютюну, підділуванє гроший, стоить литературної продилки? Який хосенъ питаюсь Васъ для читающої нашої молодежи въ моральнім взгляді, наколи прославляєтця крадіжъ, та самі безчестні пороки? — Що же скажуть вороги наші якъ таки нужденні бадури прочитають? Схаменітця Бога ради, и направте тую скверньо, бо прайно напливає мене гадка отцурати ся всего діла!

Помістіть въ приписці слідующе: В Nr-і 16-тімъ Правди помістилисьмо оповіданнє характеризующе станъ бурсъ в Россиї; саме оповіданнє нестоить много въ литературнімъ взгляді.

Тимъ робомъ хоч крихту нечести Ви уменьшите. Се послідня моя рада; стидаю ся, кажу, признавати ся до участи въ такімъ ділі.

Пращайте

вашъ другъ

Згарский.

P. S. Не читавъ я сёго оповіданя и власного суду дати не можу. Однако волівъ бимъ читати передруковану добру повість, як дурні нікчемні оригинали. Що скаже Чо вський, побачивши таку моральну сил ашу? (*О. П*)

(Вісти) Панталеймонъ А. Кулішъ, до недавна директоръ спрос ъ духовних „въ учреждительномъ комитетѣ“ въ Варшаві, віддалений зо своєі слу би по тій єдино причині, що не хотівъ публично выступати противъ українськоі партиі. Подаючи сей фактъ до відомости нашихъ читателівъ, не можемо замовчати про огидний поступокъ одного Варшавського чиновника, котрий недавно до редакциї „Правди“ (и відавъ »Слова«) заславъ дотичну допись тої грясти, що „вісти про усуненє п. Кулїша зо служби суть неправдиві. Видно, водять ся еще никчемники по сьвіту, котрі не соромлять ся и найпідлішої брехні, щоби тілько прослідованнє рущини въ Россиї перед лицемъ Славлянства замаскувати. Чи такі поступки приспорять симпатиі для Россиї — покаже будучність.

Ч. 13.

Чесний Пане!

Запізнивъ ся я дещо зъ одвітомъ, а то по причині граматики, котру вчера закінчивъ емъ и нині передавъ п. Ильницькому. Такъ отже ціла вже граматика (36 аркушівъ) находити ся буде въ рукахъ п. Черкавського.

Словаръ руско-німецький, о котрімъ я згадувавъ, буде за помочию тутешніхъ учениківъ, по вакацияхъ готовий. Добре би тілько було, щобъ хто у Львові завдавъ собі праці и переглянувъ письма Куліша, виймаючи въ нихъ слова, котрі рідко у насъ уживають ся. Я би ті слова вложивъ въ словаръ. и вичисливъ поименно, хто и якимъ способомъ прислуживъ ся до такъ скорого зложеня діла. — Добре на початокъ хочъ 15 аркушівъ видати.

Про Ваші мисли за Черкавського я цілкомъ гожу ся и говоривъ вже зъ п. Ильницькимъ. Однако, не маючи відъ Ради повновласти, не радивъ би я нікому напередъ за діло брати ся. — Впрочімъ, якъ треба буде, получу я відъ п. Куліша потрібні биографичні и библіографичні замітки.

(Конець буде).

небудь на кригу. Крига ся, як ми знаємо з мандрівки Нанзена, помаленько пливе за течією на захід, через те коли Андре та єго товариші мали теплу одіж, поживу та рушниці, то вони могли, вбиваючи инколи тюленя або білого медведя, при щасливих умовах, продержати ся деякий час на кризі. Течія, що йде на захід, підходить до східного берега Ґренляндиї, далї йде вподовж єго на південь, а потім повертає до західного берега Ґренлядиї. Чи можна з крижини, яку несе та течия, попасти на крижину, що з півночи проносить вподовж Лябрадора бігунова (полярна) течія, напевне сказати не можна, але безперечно, що длятого, щоби доплисти на крижинї до південного берега Ґренляндиї, а тим більше Лябрадора, для сього треба кілька років. Можна сумнївати ся, щоби Андре із своїми товаришами зміг — без поживи й палива — винести таку довгу мандрівку, навіть коли припустимо, що они користували ся всяким випадком, щоби перейти з крижини на крижину в напрямку на захід сонця. Але що се не є цїлком неможливою річию, се доказує примір Нанзена та єго товаришів, які правда йшли по кризї значно менший час, нїж випало Андре. У всякім разї треба пождати, поки розслїдять знайдені папери (писані, здаєть ся, шведскою мовою), бо тільки тодї можна буде запевнити ся, чи справдї отсе знайдено на Ляхрадорі труп і документ відважного аеронавта Андре.

— **На убогу молодїж** школи ім. Шашкевича у Львові зложив в нашій адмінїстрациї п. Микола Сіяк 2 К замість телеґрами на вінчанє п. Івана Будного, судового адюнкта.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Стрию.** (Саля „Нар. Дому“. Поч. 7. веч. Білети продає ранше „Нар. Торговля“.

В суботу 28. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галевйого. Гостинний виступ М. Шляфенберґа і О. Нїжанковского.

В неділю 29. с. м. „Арсен Яворенко“ (На грамадскій роботї), народна драма в 5 д. Б. Грінченка.

Ві второк 1. грудня „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

— **З львівскої архіепархії.** Містодеканом олеським іменований о. Александер Левицкий з Олеська. — Орд. комісаром для справ СС. Служебниць назначений о. Єроним Малицкий Ч. С. В. В. — Завідательства парохій одержали оо.: Володимир Масяк в Увсї, Алекс. Гвоздецкий в Монастирцї, Вол. Яцишин в Покрівцях, Мелетий Федишин в Білківцях, Василь Сїрко в Нестаничах, Василь Мандзик в Дубравцї і Василь Павуля в Сосноні. — Канон. інституцию дістали оо.: Евген Тимкевич на Кудобинцях, Петро Курдидик на Покропивну, Тома Березовский на Ляховичі зарічні. — Від конкур. іспиту увільнені оо.: Іван Кузьмович з Брюхович і Любомир Зарицкий з Козлова. — Рукоположені в пресвитери: Алекс. Бачиньский, Вас. Бачиньский, Теод. Ващук, Мих. Зїнкевич, Волод. Ілевич, Андр. Кухта, Теод. Левицкий, Анатоль Малиновский, Емил. Марчак-Бараньский, Ростислав Охримович, Вол. Плашовский, Іван Рошак, Григорий Скаский, Волод. Сухий, Павло Тимчак, Мих. Ференц, Максим Хома, Богдан Чекалюк, Антін Шебец і Дмитро Яців. — На богословский виділ в університетї в Інсбруцї приняті: Волод. Лиско, Йос. Лемищук, Василь Лаба і Петро Задворняк з львівскої, Мирон Горникевич і Ігнатий Цегельский з станиславівскої епархії.

— **З Дрогобича.** Загальні збори П. Т. Членів Товариства „Бурса св. Іоана Крестителя“ в Дрогобичи відбудуть ся ві второк дня 8-го грудня с. р. о годинї 3. по полудни в комнатах „Руского Касина“ в Дрогобичи в домі „Народного Дому“ (§ 4. устава бурси). — За Видїл: *П. Кмить*, предсїдатель.

Виклади для П. Т. Членів філії Руского Товариства педаґоґічного в Дрогобичи будуть держатись в неділї о годинї 7½ вечером в комнатах „Руского Касина“ в Дрогобичи.

— **З „Народної лїчниці“.** З причини чимраз більше зростаючої фреквенциї хорих рішено отворити ще оден віддїл для хорих на недугу зубів і устної ями. Управу сего віддїлу обняв з днем 24. с. м. лїкар-дентист др. Іван Бережницкий. Ординациї будуть відбувати ся що втірка, четверга і суботи від 8—9 рано.

— **Перенесеня.** Намісник перенїс комісарів повітових: Йос. Збишевского з Подґуржа до Тарнова, д-ра Стеф. Таньского з Кольбушової до Яворова і Людв. Виковского з Тарнова до Кракова; концепістів намісництва: Стан. Королевича з Велички до Кольбушової, дра Юл. Ямпольского зі Львова до Дрогобича і д ра Стан. Соляньского зі Львова до Подґуржа, вкінци практиканта концепістів намісництва Фел. Сосницкого зі Львова до Живця.

Наука, штука і лїтература.

— **Торбан,** музична Накладня у Львові (ул. Вроновска 8) видала яко 59 випуск. композицию Я. Лопатиньского до слів Е. Кретшмера „Цьвіт льотосу“ в перекладї М. Курцеби. Під нотками є крім нїмецкого ориґіналу пісвї дуже вдатні переклади руский і польский. Ся пісня скомпонована на оден голос з супроводом фортепяну. Мельодия гарна, тому сей твір має забезпечене право горожаньства в нашій музичній лїтературі. Ціна випуска 70 сот. Набувати можна у всїх книгарнях.

Телеґрами

з дня 26. листопада.

Відень. Президия руского клюбу, пп. Романчук і Василько, конферували вчера з президентом мінїстрів бар. Бінертом в справі злуки Босни і буджетової провізориї. Оба заявили, що не могуть висловити нїяких обовязуючих приречень, бо клюб застеріг собі в тих справах переведене ухвали. Натомість зажадали, аби одним з віцепрезидентів був Русин.

Відень. Die Zeit доносить, що в днях 3. і 4. грудня відбудуть ся під проводом цїсаря наради військової конференциї. Така конференция відбуває ся звичайно в сїчни. Однак в сїм роцї єї речинець прискорено з огляду на внїшне положенє.

Відень. З Білгорода доносять льондоньским часописям, що Сербія і Туреччина заключили між собою оборонний договір. У Відни про се ще нїчого не знають. Говорять, що австрийска дипльомация взяла би заключенє такого договору за притоку до війни.

Новий Йорк. З Порт о Прінс на Гаїті доносять, що революция на тім острові розширяє ся. Мінїстра внутрішних справ ворохобники взяли в полон і мали єго застрілити.

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. кавархею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біляньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Не будьмо наївні!

Дуже інтересна статя видана окремою брошуркою в форматї вісїмки вийшла що йно з друку з Загальної друкарнї Кришталовича у Львові. Статя ся вказує найпевнїйший шлях, яким ґалицкі Русини мають ити, щоб станути в ряді прочих могучих народів сьвіта. — Брошурку сю мож набути в книгарни Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, ул. Театральна, по цїнї 20 сот.

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Й. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (1—50)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12.20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

До

Америки і Канади

перевозить найскорше

Лїнія КУНАРД

Головне заступство на Галичину **ЛЬВІВ, ул. Городецка 99.**

Пояснень удїляє даром. (7—14)

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 261. Львів, субота дня 15. (28.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

До культурно-просьвітного укр. зїзду у Львові.

В останних днях грудня н. ст. відбуде ся в 40-ві роковини єствованя товариства »Просьвіта« у Львові зїзд, котрого проґраму ми недавно оповістили. Київска „Рада“ признає велику вагу самому зїздови і вказує в окремій статї ріжні справи, які належалоб при нагоді на сїм зїздї обговорити. Нема сумнїву, що значінє сего зїзду велике не тілько для товариства самого і для нас тут, в Галичинї, але й для всеї Украіни-Руси. Тим то наперед наводимо статю »Ради«, а наші замітки подамо завтра.

Редакция Руслана.

„Рада“ пише ось що:

»Ся справа здаєть ся нам на стільки важною й цїкавою, що ми знов вертаємось до неї. Украіньство в Галичинї, а останнїми часами й у Росиї, вже вийшло з стадиї гуртківства, розбиданости й розрізненості, вийшло з того стану, коли украіньскі дїячі, розкинені по широкій Украіні-Руси, робили кождий на свою руку, не порозуміваючись з иншими, — се була пора, коли безпросьвітне море народної темряви намагались осьвітити маленькими сьвічечками, розкиданими геть-геть одна від другої, на безперестанному вітрі. Тепер обставини трохи відмінились, і спорадична до сього часу робота повинна провадитись далї в иншій формі. Пора відвикати від єї прийомів і звичок. Пора вийти на ширше поле пляновірної, спільно обміркованої культурної працї, щоб нїчо в нас не пропадало марно, щоб не робилось по змозї нїчого зайвого, безпотрібного.

»Ми маємо ряд просьвітних товариств, маємо кілька часописий, маємо кілька досить живих і продуктивних видавництв. Біля сих справ згуртовано майже все, що есть на Украіні сьвідомого й охочого до працї на рідній ниві. І от для сих дїячів не може бути байдужною хочаб така справа, як вироблене одностайного правопису, навіть справа календарна, якоюб уже чисто-формальною вонаб нам не здавалась. Але є в просьвітній роботї ще всякі питаня, що просто таки вимагають спільного порозуміня: заведеня в систему популярно-наукових видавництв, вироблення норм для систематичних народних відчитів, орґанізациї читалень, видаваня народної ґазети, — дїло, яке може вдалось би поставити після гуртового заходу. Скоро три роки леґального єствованя наших культурно-просьвітних товариств дають уже деякий досьвід, котрим варто булоб подїлитись їм між собою. Думка про потребу украіньского культурно-просьвітного зїзду виринає сама собою. На великий жаль, сучасні обставини громадского житя не дають певної надії на те, щоби такий зїзд скоро вдалось скликати. Тим більше, здаєть ся, слїд скористуватись з нагоди львівского зїзду, щоби на ньому обміркувати хоч деякі свої справи. А серед тих справ — питане правопису — має всеукраіньский характер, і колиб удалось дійти до якоїсь одностайної норми, то се дуже багато значилоб тепер. Поки що в иншіх обставинах, коли нам не дають своєї школи, украіньска книжка і ґазета заміняє школу, по нїй вчать ся читати й писати по своїму; і з сього боку те, що у нас зараз уживають ся ріжні типи правопису, не мало шкодить справі. Поки встановить ся украіньский правопис, ухвалений нашими науковими институциями, житє вимагає, щоб було скоріще вироблено якийсь практичний модус. Коли пригадають собі читачі, ще на початку 1907 року, за ініціятивою петербурской академії наук піднялось питане про украіньский правопис, але як тепер стоїть справа, чи посунулась, — доси не відомо нїчого. Варто розворушити її, піднявши питане про украіньский правопис на львівскому зїздї.

„Закінчуємо наші замітки увагою, що колиб львівский зїзд і не спромігся через що небудь досягти якихсь практичних результатів що до порушених нами питань, то вже одно їх спільне обміркованє представниками обох частин украіньскої землї принеслоб свою користь. А нашим Украінцям з усякого погляду слїд уважно поставитись до львівского зїзду і взяти в ньому участь«.

З нагоди напасти „Дїла“ на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

З косівского деканату дістаємо до поміщеня отсю заяву клиру деканату косівского по причинї нападів часописий „Дїло“ і »Галичанинъ« на Архіпастирів руско-католицких галицкої провінциї церковної.

Руско-католицкий клир деканату косівского, зібраний на соборі деканальнім в Старих Кутах дня 5 листопада с. р. постановив однодушно прилюдно заявити своє обуреня і погорду авторови статї „Ad majorem Poloniae gloriam« в ч. 182. »Дїла« з сего року в особенности, а взагалї напятнувати крайне нетакговне поведенє редакциї тоїже часописи, що позволила на се, аби в орґанї поважної партиї народу був обиджений і оклеветаний чоловік, котрим цїлий нарід гордитись хиба повинен.

При тій нагоді ухвалив собор одноголосно, вислати до Їх Ексцеленциї Високопреосьвященного Митрополита Андрея Шептицкого телеґраму з заявою синівскої любови, не лише яко своєму обидженому Архіереєви, но і яко правдивому патріотови, будуючому свій патріотизм на трівких основах і дїлами єго оказуючому.

Не менше пятнує зібране духовеньство деструктивну роботу часописей »Дїло« і »Галичанинъ«, котрі в некультурний, злобний і несовісний спосіб накидують ся на особу Їх Преосьвященьства Григория Хомишина Епископа станиславівского і Їх спасенну, горячою любовю пересяклу для Церкви і народу роботу старають ся перед лицем сьвіта зогидити.

Не якийсь середновічний сервілїзм, не з сьвітової куртуазиї, но з душі і серця пливучі чувства правдиво синівскої любови диктують заяву нашу.

Без вас, клеветники, но з Архипастирями нашими підем вперед і двигнемо на трівких Христових основах наш нарід.

Старі Кути 5. листопада 1908.

О. Володислав Пассинович, декан, *оо.: З. Романовский, І. Білоус, І. Попель, К. Лагола, М. Вальницкий, А. Ґелитович, В. Скоробогатий, І. Абрисовский, Я. Рожка, А. Воляньский, В. Стефанович, І. Цибик, А. Левицкий, А. Арсенич, А. Решитилович, І. Гошоватюк, Л. Ковбляньский, А. Сабат, К. Павлусевич, Ю. Герасимович, Т. Добряньский, І. Доницевич, Д. Рудницкий, Е. Левицкий, М. Бабак.*

Про церковні і народні справи в Американській Руси.*)

„Швець знай своє шевство
а у кравецтво не мішай ся!“
„Куда кухтї до патини!“

Отсї висше наведені приповідки прийшли менї на думку, коли перечитав я в »Ґалїчанїні« ч. 127 з 1908. р. статю „Гробокопатели Уніи“.

В сїй статї є представлено, що оо. Василияни, бл. пол. Кардинал Сильвестер і »епископъ Ортынскій«, суть гробокопателями »Унії«, а »Ґалїчанїн« »Канадийский Фармер«, »Русское Слово«, і »Правда«, то суть оборонці „греческого обряду“ „Унії“ і т. д.

*) Подаємо сї сумні картини з житя в Американьскій Руси, може они причинять ся до отямленя заблудших. — *Ред.*

О облудники! То ви, які покинули греко-католицку Церков, що стали апостатами, сьмівте безлично, в живі очи клеветати, будьтоби оо. Василияни, бл. пам. Кардинал Сильвестер і Преосьвящений Сотер хотїли знищити гр.-кат. Церков — славяньский обряд!?

Але нема що дивувати ся, що схізматики і протестанти, (бо Канадийский Фармер є орґаном протестантского канадийского правительства) хотять буги оборонцями славяньского обряда і гр.-кат. Церкви, коли добродії Цегельский і Лозиньский присвоюють собі права Сьв. Отця над гр.-кат. Церквою, Жаткович, що утїк перед криміналом робить се вже 2. рік, коршмар Угрин хоче стати гр.-кат. епископом в Америці, а син Жатковича, що не має ніодного богословского іспита, хоче бути гр.-кат. сьвящеником.

Тому раджу тобі щиро „Ґалїчанїне“, заки станеш писати оборону „греко-католицкої Церкви“ і єї славяньского обряду, мусять твої редактори виголосити публично ісповіданє католицкої віри, довшим чесним житєм заявити, що суть справді добрими греко-католиками, і аж тоді будеш мав право боронити гр.-католицку Церков.

Так як тепер справи стоять, то ні ти »Ґалїчанїне«, ні »Правда«, ні »Русское Слово«, ні »Канадийский Фармер«, не маєте права боронити гр.-кат. Церкви, бож ви є єї найбільшими ворогами і працюєте на Єї згубу!

Ліпше пораджу вам, пишіть статї отсего змісту: „1) Чому там, де батюшка цар є настоятелем церкви, єго адюганти покидають „схізматицку державну церков“ „восточного обряда“ і стають „лаціннїками“, — а не греко-католиками „восточного“ — „греческого“ обряда? 2) „Чому протестантскі секти упадають мимо сего, що правительства ріжних держав видають на них мілїони?“

Та вертаю до статї московско-схізматицкого „Ґалїчанїна“. „Ґалїчанїн“ за »Канадийским Фармером« цитує слова якогось »ученого латиньского монаха і професора философіи на университетї въ Балтиморе«.

Шкода, що „Канад. Фармер“ не подав імени сего „ученого“, бо не хоче ся вірити, щоби такі нїсенїтниці, які цитує »Канад. Фармер«, міг говорити »ученій« богослов.

Ось і слова »ученого« латиньского монаха і професора фільософії на унїверситетї в Балтмор, які наводить »Канадийский Фармер«, »Правда«, »Русское Слово« і »Галичанинъ«. Сї слова наводжу так, як вони є випечатані в »Ґалїчанїне« ч. 127 за 1907 р.

»Вы русы вы заключили церковную унію съ Римомъ и представили себѣ нѣкоторыя особыя права и свободы, якъ: греческій обрядъ, супружество священниковъ и т. д. которыхъ свободъ нѣтъ въ католической церкви. И папы потвердили вамъ тѣ свободы, но лишь для того, щобы вамъ тѣмъ легче притягнути на лоно православной Церкви Христовой. Римъ не терпитъ въ компаній. Католическая организація не носитъ ніякой другой организаціи въ себѣ; она должена быти всюда одна, въ цѣлости католическая. Унія то лишь медленный, но безпрерывный переходъ изъ невѣрства въ католическую церковъ, которая есть вырозумѣлая. Она нынѣ отберетъ вамъ то, черезъ 50 лѣтъ другое, черезъ 100 лѣтъ все оставшееся, и вы будете тѣломъ и душею католиками. Въ Галичинѣ дѣло потягнется долго, такъ якъ въ ряди мірского духовенства закрался радикальный духъ. Василіянъ же за мало, щобы могли боротись за то святое дѣло съ такъ численнымъ мірскимъ духовенствомъ.

„Римъ хочетъ сперва перевести ту роботу на вашихъ русскихъ эмигрантахъ, ито якъ найскорше, закѣмъ они успѣютъ съорганизоватись и утруднити такую роботу сопротивленіемъ. Первое дѣло недопустити мірскихъ старокраевихъ священниковъ къ ніякой организаційной акціи, щобы тѣ, организовавши народъ, не мѣшали нашей спасительной роботѣ надъ предлогомъ, будто Римъ нападаетъ на ваши права«.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Бар. Бінерт пересправляє письменно з сторонництвами, щоби обезпечити ухвали держ. конечностий, а передовсїм буджет. провізориї до кінця червця 1909 і предлоги про злуку Босни і Герцоґовини. Також з провідниками р у с к о г о к л ю б у пп. Р о м а н ч у к о м і В а с и л ь к о м перевів бар. Бінерт півторагодинну нараду що до становища руского клюбу в тих справах. Речники клюбу застерегли рішенє що до становища ухвалї клюбу, а при їй нагоді висловили домаганє, щоби одно місце віцепрезидента палати посольскої дістало ся Русинам.

Ч е с к и й н а р о д н и й к л ю б, як ми вже звіщали, перебуває тепер пересиленє задля становища, яке др. Крамарж, єго голова заняв супроти католицких народовців ческих. Побачивши, що становище єго захитане, (бо не тілько кат. народовці, але й хлїборобники ческі єму противні) зложив він уряд голови Народ. Клюбу. Що до предлоги про злуку Босни ческий клюб не ухвалив ще свого становища. В справі буджет. провізориї був спершу за наглостю, одначе тепер хитає ся. Социял-демократи обстають за тим, щоби буджет. провізорию відіслано до комісиї, а в такім случаю ухвала проволїкла ся і не моглаб бути на час переведена. Польске коло обстає з того згляду за наглостю.

В справі злуки С л о в і н ь с к о г о к л ю б у з П і в д е н н о - с л а в я н ь с к и м, о чім ми звіщали, пересправлявдр. Ш у с т е р ш і ч з хорватским послом З а ґ о р ц о м і заявив єму, що рад би був тому вже задлятого, щоби полудн. Славяни однодушно поступали в справі злуки Босни. Одначе виринають знов на перший плян особисті справи, котрі можуть спинити сю злуку клюбів, а іменно задля домагань одного мінїстерства при нагоді парляментаризациї для південних Славян. Хорвати бажалиб на се місце висунути д-ра І в ч е в и ч а, дальматиньского маршалка або В у к о в и ч а, коли тимчасом Словінцї радіб були мати мінїстром д-ра Ш у с т е р ш і ч а.

П р о і т а л і й с к и й у н ї в е р с и т е т висловлює ся підуряд. Fremdenblatt вельми прихильно і вказує на те, що полагода сего питаня ще нїколи не була так близкою здїйсненя. Як тепер, звертає однак увагу на те, що револьверові вистріли студентів вельми пошкодили виконаню давного заміру правительства. Длятого задачею поважних чинників нашого полїтичного житя повинно бути в и з в о л е н є питаня про італ. унїверситет від італїйских студентів. Кореспонденция »Austria« оповіщує в тій справі допись з Інсбрука, висловлює ся проти повторенія експерименту з правничим виділом італїйским в Інсбрук-Вільтен, але вказує також на небезпеку заснованя унїверситету італїйского в Трієстї.

В у г о р с к і м с о й м і ухвалено наглість трактованя буджету, котрого ухваленє тим способом буде скоро переведене, а після того прийшлаб на чергу предлога про злуку Босни.

Вість про виїзд а м б а с а д о р а а в с т р о - у г о р. П а л я в і ч і н ь о г о з Царгороду показала ся неправдивою і послїдовности висновувані з сеї подїї. Амбасадор заповів лише з порученя мінїстерства загр. справ Портї, що виїде на відпустку, наколи Порта не розпічне переговорів до 2. грудня, а переговори сї зависимі від здержаня бойкоту. Наколиб Порта заявила ся неприхильно, тоді амбасадор прибуде до Відня по дальші інструкциї. З того можна вносити, що виглядиевроп. конференциї зависимі головно від становища Туреччини в сій справі.

Вчера зібрала ся д е р ж а в н а р а д а. Президент палати др. Вайскірхнер отвираючи засїданє о 11·10 год. присьвятив посмертну згадку бл. п. пос. Павлюшкевичови. Секретар відчитав письмо бар. Бека про уступленє єго кабінету і бар. Бінерта про склад нового кабінету, почім президент мінїстрів бар. Бінерт зложив заяву отсего змісту:

Єго мінїстерский кабінет, хоч складає ся з урядників, не є урядничим в повнім того слова значінню, але тимчасовим, якого полїтичною задачею є: знова утворити підставу для правительства, котрого знаменем було би співдїланє мужів довіря парляментарних сторонництв. Парляментарне правительство в Австриї може бути лише коалїцийне з огляду на народні ріжнородности. Попереднє коалїцийне правительство має за собою заслуги, яких годї не доцінювати. Оно довело парлямент до праці. Нинїшне буде держати ся полїтики невтральности, бо анї не належить до нїякого сторонництва, анї не розпоряджає нїяким сторонництвом. Буде дбати о зєднанє собі довіря, якого задатком є та обставина, що три великі сторонництва мають в кабінетї своїх представників. Буде старати ся утворити реальні основи тривкого співдїланя сторонництв і довести до порядку, або утворити дорогу до праці. Задачею нинїшного правительства буде поладнати национальні спори, полїпшити долю заробкуючого і господарского населеня і берегти точного поведеня правительственних орґанів після законів. Тимто правительство предложить проекти: закона язикового і закона про утвореня окружної управи в Чехах. Если поведе ся се перевести, то утворить ся основу для коалїцийного мінїстерства. Обезпечене на старість і на випадок нездібности до праці жде також полагоди. Вкінци треба перевести удержавленє деяких зелїзниць і уздровленє краєвих фінансів. До помочи в переведеню тої програми бар. Бінерт просить всї сторонництва. Промову єго нагороджено оплесками і окликами: славно:

По відкиненю внесеня пос. К л ь о ф а ч а на отворенє дискусиї над заявою президента мінїстрів і по відчитаню внесень на інтерпеляциї, пос. Л ї х т е н ш т а й н поперав наглячість свого внесеня що до ухваленя б у д ж е т о в о ї п р о в і з о р и ї.

При кінци засїданя през. Вайскірхнер заповів, що в с у б о т у о 1 год. по полудни відбуде ся с ь в я т о ч н е з а с ї д а н є п а л а т и з нагоди ц ї с а р с к о г о ю в і л е ю, а про слїдуюче засїданє повідомить послів письменно.

П а л а т а в е л ь м о ж зібрала ся вчера по полудни на засїданє. Президент мінїстрів бар. Бінерт виголосив промову, вказавши на свою заяву, зложену в палатї послів. По відосланю кількох внесень до дотичних комісий президент кн. Віндішґрец заповів, що в суботу о 4. год. по пол. відбуде ся сьвяточне засїданє палати в честь цїсарского ювілею.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Гурія, Самона; римо-кат.: Крискентия. — В неділю: руско-кат.: Матея евanг.; римо-кат.: Сатурніна.

— **Ювілейне торжество у Львові** дня 2. грудня. О 9. год. рано відбуде ся торжественне богослуженє в катедральних церквах всїх трех обрядів та в сьвятинях инших віроісповідань. По богослуженях ц. намісник др. Бобжиньский буде приймати депутациї і особи, які зголосили ся в цїли зложеня чолобитнї і желань для Цїсаря. По полудни відбуде ся в міскім театрі представленє для шкільної молодїжи, а вечером ґалеве представленє.

— **Депутация галицких урядників** виїхала нинї з поклоном до цїсаря окремим поїздом о год. 8. рано і прибуде до Відня о год. 9·36 вечером. В депутациї взяло участь 109 урядників, а в тім числї сїмох Русинів. З кр. Ради шкільної: радник Олександер Барвіньский; з учительских зборів середних шкіл: директор др. Сабат, о. проф. Евгеній Гузар і проф. Андрій Алискевич: з судівництва: радник Двору Тит Заячківский, радник Ганчаковский і секретар суду Федак.

— **В справі ювілейних карток.** Дальші замовленя на ювілейні картки надіслали: Коломия, Глиняни, Дрогобич, Підгайці, Княгиничі к. Ходорова, Делятин, Зборів, Самбір, Чортків і вигнанка. Комітет розсилає разом з картками відозви, котрі зазначують, що з нагоди цїсарского ювілею видало Руске Тов-о педаґоґічне картки до ілюмінациї вікон в цїнї по 10 сот. за примірник; що ся ілюмінация карткова відбуде ся найблизшої середи, дня 2. грудня і що обовязком кождого Русина купити лишень ті картки, бо прихід з їх розпродажи призначєний на рускі школи а в школї будучність руского народа. З замовленями треба спішити ся, бо третий вже з черги наклад близький вичерпаня.

— **Публїцистичне розбишацтво.** „Дїло“ гнївае ся і виновників всяких неповоджень шукає всюда, лише в собі і в своїх сторонниках. „Дїло“ уміє станути навіть в оборонї промови Будзиновского, в якій він грозив польскій суспільности топленєм в Сянї і вішанєм на сухій вербі, хоч ся промова була безприміpним скандалом, нечувано шкідним для рускої справи. Не рік анї не два будуть на неї покликувати ся польскі полїтики і будуть ковати з неї докази, що від Русинів походить всяке ятренє і що подібні грозьби треба в зародку давити. Найбільший ворог нашої суспільности не придумав би недотепнїйшої промови. Єї немов би замовлено з ворожого нам табору. „Дїло“ готове також апробувати рівнож недотепну телеґраму пос. Будзиновского, яка була немен пим скандалом. Сим двом виступам головно треба завдячити, що рускі посли вернули домів з пїчим. Чи знає тепер „Дїло“, по чиїй сторонї розбишацтво? А чи не є публїцистичним розбишацтвом статиї п. Лозиньского в »Радї«, в яких він нападає на руских послів та їх становиско виказує в як найгіршім сьвітлї? А чи не були розбишацтвом статиї »Дїла«, в яких нївечено дїяльність рускої клюбу і їх видніїших репрезентантів так, що за часів редаґованя „Дїла“ д-ром Евгеном Левицким і Льонґином Цегельским рускі посли народовцї не мали своєї праси? І чи дивне, що праця руских послів, які не мали попертя праси, йшла на марне? А чи думає „Дїло“, що такі статиї, як взиване селян, щоби самі собі вимірили справедливість супроти надужить властий, тай взагалї апробата полїтики розпуки, голошена нераз в „Дїлї“, не довела до кроків для рускої справи непожаданих? Тут треба шукати (цитуємо слова „Дїла“) »границї, якої нїхто не сьміє переступити під загрозою, що стане явним, загально признаним ворогом своєї национальної суспільности«.

— **Памяти Івана Котляревского.** При кінци сего місяця українська інтелїґенция в м. Катеринодарі (на Кубанї) уряджує з приводу 70-лїтя з дня смерти нашого поета І. Котляревского, автора „Енеїди“ й „Наталки-Полтавки“, — український вечір. Вечір сей відбуде ся в зимовім театрі Судьбина та Алмазова, з такою програмою: 1) Реферат про Котляревского, 2) вистава „Наталки-Полтавки“ і 3) літературно вокальний віддїл. Для вечера спеціяльно замовлено у місцевого художника д. Неофитова великий портрет Котляревского й малюнок памятника, поставленого ему в Полтаві. Весь чистий прибуток з вечера піде на збудованє памятника Тарасови Шевченкови у Київі.

— **З українско-рускоґо парляментар. клюбу,** доносить „Дїло“: На вчерашній конференциї президиї укр.-рускоґо клюбу з президентом мінїстрів, бар. Бінерт висказав бажанє, щоби укр. рускі посли голосували за наглістю предложеня про буджетову провізорию або здержались від голосованя, бо мінїстерство є тільки провізоричне. П. Романчук заявив на те, що Русини мусять з уваги на национально-полїтичну ситуацию в Галичинї полишитись в опозициї. Українско-руский клюб радив над буджетовим предложенєм і ухвалив голосувати проти него та назначив бесїдників до дебати. Нарада над відношенєм клюбу до справи анексиї ще не покінчена.

— **Комітет будови рускоґо народного театру у Львові** дня 16. с. м. на засїданю під проводом голови д-ра К. Левицкого порішив отсї справи: 1) Приняв до відома звіт голови комітету о продажи будівляних парцель від улицї Коперника і Сапіги. 2) Ухвалено внести до мінїстерстна торговлї оферту продажи зайвих парцель під будову ц. к. почтового уряду. 3) Ухвалено просити проф. Левиньского і радника двора Гавришкевича, щоби переглянули й одобрили прислані архітектами Сельнером і Гельмером деякі жадані зміни в плянах будови театру. 4) Ухвалено з кінцем грудня с. р. відбути засїданє ширшоґо комітету будови театру і запросити до співучасти в сім засїданю заступників провінциональних комітетів, які збирають складки на будову театру. 5) Ухвалено в грудни с. р. представити ширшому комітетови будови театру і подати до прилюдної відомости цїлий стан фінансових справ будови театру.

— **Руске жіноцтво на Буковинї.** Дня 1. с. м. відбули ся загальні збори тов-а „Жіноча Громада“ в комнатах »Народного Дому« в Чернівцях. По отвореню зборів виголосила панї Трусевичівна незвичайно старанно оброблений реферат під заголовком „Столїтє дитини“. Опісля приступлено до дневного порядку. Звіт касовий виказує, що маєток товариства зріс до суми 416 К 9 с., підчас коли минулого року виносив 272 К 98 с. З дїяльности товариства за минувший рік заслуґує головно отсе на увагу: заснованє двох кружків, а то в Раранчу і в Камені; в зимі урядило товариство серию наукових відчитів для інтелїґенциї; збирало вишивки, до виданя їх однак не дійшло. По удїленю абсолюториї уступаючому видїлови приступлено до вибору нового видїлу, котрий уконституовав ся в отсей спосіб: Мелянїя Цегельска голова, Емілїя Стоцка заступниця, Наталка Ярошиньска секретарка, Ольга Приймова касиєрка, Ольга Сїмовичева бібліотекарка, Теодозия Маєрова господиня, Ольга Гузарева контрольорка, Віктория Поповичева і Олена Пігулякова заступниці видїлових. При точцї вільних внесень іменовано краєвого відцемаршалка д-ра Стефана Смаль-Стоцкого за заслуги, понесені для товариства, почесним членом. Дальше зложено уступаючій голові панї Кумановскій подяку за труд для товариства, по чім збори замкнено.

— **З „Академічної Громади“.** На загальних зборах тов-а „Академічна Громада“ вибрано на адмінїстрацийний рік 1908/9 ось такий видїл: голова Роман Домбчевский ст. пр., містоголова: Олекса Назаріїв, ст. пр., секретар: Михайло Бараник, ст. ф., контрольор: Іван Мерунович, ст. пр., касиєр фон. обор.: Яків Кульчицкий, ст. ф., бібліотекар: Лев Марків, ст. ф. Видїлові: Северин Левицкий, ст. ф., Ярослав Стефанович, ст. ф., Василь Весоловский, ст. пр., Юлїян Миськевич, ст. ф. Містовидїлові: Іван Новосельский, ст. ф., Іван Яремко, ст. пр., Володимир Лотоцкий, ст. ф., Володимир Куль-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 13.

(Дальше).

П. Лучаковський заявивъ великий даръ до повістей. Одна тілько біда, а що зъ язикомъ; не можемо собі ради дати. По надрукованню Юрия треба буде доконче Лучаковського повісти поміщати. Тамъ и річъ добра и гуморъ природний — цїлкомъ не те, що у нашихъ галицькихъ писателівъ.

П. Кулішъ обіцявъ прислати повість. Федьковичъ десь тими днями пришле, если не розхимириться на ново. Но я надіюся, що вже до того не дійде.

Посилаю Вамъ при сподівности Гагілки.

Скажіть мені, чи буде покупъ на Верхратського номенклятуру? Я хочу друкувати, та боюся, щобъ не пшло такъ пеняво якъ зъ Федьковичемъ.

Пишуть мені зъ Перемишля, що тамъ ні одного примірника Федьковича не видати. Пішліть, де треба. (Я послявъ тілько до Станіславова и Відня).

Велико злаявъ мене п. Кулішъ, та за те, що про ёго удаленнє ми збрехали на взіръ „Слова“. Повідае, що Украінцямъ наше мовчанне дуже не подобаєсь. Помістіть же теперъ въ „Вістяхъ“, що Вамъ засилаю, великими буквами.

Вашъ щирий прихильникъ

О. Партицкий.

P. S. Вашъ попередній листъ зглядомъ моєї дописи бувъ для мене незрозумілий и я гадавъ, що не знати які вийдуть дива зъ моєї статті. — Теперъ вижу, що нічо злого не склалося).

Закінчуйте „Гагілки“, щобъ можна до иншихъ пісень народних добрати ся. Я дістанъ зновъ много зъ Сяноцького.

(Залучаю письмо відъ п. Згарського).

Ч. 14.

Чесний Пане!

Засилаю Вамъ статтю съ природнёї исторіі и росправу язикову.

Що до п. Коссака, то залагодіть справу мирно, щобъ соблазни не було. Коссакъ есть добрий администраторъ грошей и маєъ у публики довіріе.

Писали Ви мені про довгъ за Шевченка и про які-сь складки громадські на цїли літературні. Я бы Вамъ радивъ на-теперъ Шевченка не видавати (бо на Шевченка гроші пізніще пришлють) а усіма силами піддвигувати Правду и ремунерувати артикули для неї.

Напишіть мені, чи присилати пренумератні гроші доконче, чи відложити на ремунерацию. У мене зложено 28 рн., а то:

1) Учениками Тернопільскими	8	рн.
2) Имшенецькимъ	5	„
3) Лиссенкомъ	2	„
4) Ильницькимъ	2	„
5) Т. Глінськимъ	2	„
6) М. Глінськимъ	2	„
7) Сохацькимъ	2	„
8) Барусевичемъ	2	„
9) Гудикомъ	1	„
11) Німентовськимъ	2	„

Духовичъ и Зегадловичъ заплатять пізніще. Зъ якої причини не прислали Ви 3 число Правди для Духовича?? Може Ви и иншимъ не посилаєте?!

Казавъ Александровичъ, що Правду будуть жиди перевозити зъ Тернополя у Житомиръ. Будьтежъ ласкаві, присилати для Украінцівъ на мої руки 10 екс. (Я взявъ відъ учениківъ по 4 екс. першого и другого числа.

(Дальше буде.)

матицкий, ст. пр. Контрольна комісия: Тимко Шурак, ст. ф., Стефан Дробовицкий, ст. пр., Михайло Кужіль, ст. ф., Петро Блюй, ст. філ., Адам Богусевич, ст. пр.

— **Монополь сірників.** З Відня доносять, що в Австро-Угорщині має бути заведений монополь сірників. Фінансова видатність того монополю не буде велика. Франция, де є такий монополь, має річно з того жерела 20 мілїонів франків; в Австриї обчислюють сей дохід на 6 міл. корон, а на Угорщині на 4 мілїони.

— **Замордованє двох осіб у Львові.** В ночи на вчера погибла трагічною смертию родина Шулима Штофа, він і єго жінка, старші вже віком люди, замешкалі у власній каменицї при ул. Собіского. Знав їх кождий любитель доброго меду, бо Штоф удержував довгі лїта реставрацию. Від кількох лїт пустив єї в аренду, але з привички пересиджував в тій реставрациї цїлими днями. В середу пішов до свого помешканя о 11. годиді в ночи. Другого дня рано не показував ся довго. Кельнер, висланий, подивити ся, що діє ся з старим Штофом і єго жінкою, побачив через горішне віконце в дверах лежачу Штофову на землї. Двері виважено, післано по лїкаря а потім по поліцию. Штофова мала голову розчереплену обухом сокири, а Штоф лежав мертвий в ліжку також з розбитою головою. В хатї був нелад. Видко, опришок, чи може й двох їх було, доконали убийства в цїли рабунку і забрали гроші та дорогоцїнности. Підозрінє упало на недавно принятого слугу а заразом каменичного сторожа, який спав в кухни у Штофів. Слуга сей, Станислав Федорак чи Теодорак, пропав без слїду. Є він родом з Кулачковець, має 24 лїт, середного росту, бьондин, з малими вусиками і має шрам над правим оком. Дехто бачив єго, як можна про се вносати з опису, виходячого з каменицї о 9. год. рано. Він був в товаристві ще якогось мужчини. З того вносять, що було двох опришків. Поліция зарядила строге слїдство за опришками і без сумнїву їх спіймає.

— **Незвичайні близнята.** »Оренб. Ґаз.« пише: Дня 6. жовтня в міскім родильнім домі були феноменальні родини — уродило ся 2 дівчаток, що зросли ся одна з другою грудьми та животами, від самої шиї аж до краю ніг. Родини минули безпечно. Мати тих близнят є оренбурска міщанка, їй 23 роки. Близнята живі і здорові. Важать они обидві 10 фунтів. Годують їх штучним способом, бо боять ся показати близнят матері, щоби не стурбовати єї. Директор родильного дому каже, що близнята мають одну на двох печінку, одно серце, та ще мабуть і кишки деякі спільні. Через те не можна їх розрізувати.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Стрию.** (Саля „Нар. Дому“. Поч. 7. веч. Білєти продає раньше „Нар. Торговля“.

В суботу 28. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого. Гостинний виступ М. Шляфенберґа і О. Нїжанковского.

В неділю 29. с. м. „Арсен Яворенко“ (На грамадскій роботї), народна драма в 5 д. Б. Грінченка.

Ві второк 1. грудня „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

— **II звич. заг. збори Тов-а торговельно-промислового „Сокільский Базар“** відбудуть ся в суботу дня 5. грудня 1908 о год. 4. по полудни в салї тов-а „Сокіл“ у Львові, при ул. Рускій 20. Порядок дневний: 1) Відчитанє протоколу I загальних зборів. 2) Замкненє рахунків і білянс за I рік адмінїстрацийний. 3) Звіт контрольного комітету і удїленє абсолюторії Надзираючій Радї за I рік адм. 4) Розділ зисків з року 1907|8 (§. 61. стат.). 5) Вибори: а) 2 членів Надзираючої Ради на протяг 5 лїт на місце вильосованих (§. 14. стат.); б) 2 членів Надз. Ради на протяг 4 лїт на місце уступивших; в) 3 заступників членів Надзир. Ради на протяг одного року; г) 3 членів контрольного комітету на протяг одного року. 6) Затвердженє вибору третого директора (§. 26. стат.). 7) Зміна статута. 8) Інтерпеляциї. На случай браку компльету, відбудуть ся з тим самим порядком дневним о год. 5. другі загальні збори при довільнім числї членів (§. 41. статута). Львів, дня 18. падолиста 1908. За Надзираючу Раду: *Ол. Яремкевич*, голова. *С. Ґорук*, секретар.

Телєґрами

з дня 27. листопада.

Відень. Вчера в полудне розійшла ся вістка на біржі, що Сербія виповіла війну Австриї. В наслїдок сего вартісні папери почали нагло спадати до такого стану, якого ще нїколи не було. Та чутка виникла з причини якоїсь задирки австрийскої патрулї з граничною сторожою сербскою.

Відень. Правительственний комісар заявив на біржі, що чутка про виповіджене війни Австриї є неправдива. Стан не поліпшив ся, ані не погіршив ся. Мінїстер загр. справ бар. Еренталь заявив біржевим кругам, що нема причини до заколоту. Як би ситуация стала ся поважною, то фінансові круги будуть в час про се повідомлені.

Будапешт. На тутешній біржі також вчера заворушило ся і ціна вартісних паперів упала, бо пішла чутка про мобілїзацию кількох корпусів. На поручене президиум кабінету д-ра Векерля заперечено сій чутцї, однак ціна паперів не піднесла ся.

Відень. На вчерашнім засіданю палати послів пос. Кльофач кликнув в честь Сербиї. Сей оклик викликав велике обуренє, а в парляментарних кругах говорять, що супроти таких окликів, на випадок війни, державна рада була би розвязана.

В держ. радї поставлено наглячі внесеня: пос. Лїхтенштайна і тов. в справі буджетової провізориї; пос. Лїхтенштайна і тов. в справі злуки Босни і Герцоґовини; пос. Зільберера і тов. в справі управильненя торговых відносин з заграницею; внески Словінців і Нїмців в справі звісних подій в Люблянї.

Рим. Протиавстрийскі демонстрациї в Італиї приймають щораз ширші розміри. Будинку австро-угорскої амбасади в Римі стереже подвійний кордон піхоти і кавалериї.

Відень. В італійских містах Австриї, як в Трієстї, Горициї, Тридентї і ин. демонстровано вчера проти Арстриї. Краєвий видїл в Істриї жертвував 5.000 К для поранених італ. студентів у Відни і висказав їм телєґрафічно симпатиї.

Париж. Директор почти з Чорногори перебуває в Парижи і в імени свого правительства заходить ся о позичку 7 мілїонів франків для Чорногори. Оден мілїон має бути виплачений зараз, решта пізнїйше.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Свкстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 27. с. м.: Ольга і о. Мих. Пауки, Николаїв; о. Антін Наконечний, Копичинцї; Лев Кудиш, Станиславів; Йосиф Ваньо, Камінка струм.; Володимир Левицкий, Коршів; о. Йосиф Костецкий, Лютовиска; Василь Михальчишин, Любачів; Йос. Щербицкий, Лавриків; др. Витовд Левицкий, Седлиска.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по священиках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. листопада 1908.

1. Увертура. 2. Павля Торі, угорска субретка. 3. Les 3 Zanatos, воздушний акт. 4. Doolittle and Steele, америк. акт. музикальний. 5. Les 3 Soeurs Allison, акробатичні танечниці. 6. Фарінї, феномен. жонґлєр. 7. Сучасні центаври. 8. Miss Darvin, з тресованими котами. 9. Орхестра. 10. »Невинятко«, шутка в 1 дії. 11. Francis Renolde, кольоратурова співачка франц. театрів. 12. The 7 Grunathos, найзнам. дамский гурток акробат. 13. Вітоґраф. 14. Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Короля Людвика ч. 5

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до переглянення в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (3—10)

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5.500 нотариально потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(6—24)

СОКІЛ **Тутки і паперці** можна набувати в „Сокільскім Базарі“ у Львові і у всїх торговлях в краю.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на **публичні добродійні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цінні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 262. Львів, неділя дня 16. (29.) листопада 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Замітки до культурно-просьвітного зїзду у Львові.

Вчера наведена статя київскої „Ради“ стає певним доказом, що на Українї зрозуміли наші братя не тілько велику досягліть всенародної просьвіти і потребу єї розповсюджуваня в найширших верствах народних, але відчувають також конечність спільної праці просьвітної. Тимто неперечно зїзд повинен обговорити, навязуючи до рефератів, які будуть прочитані, плян популярно-наукових видань, книжочок і часописий, устроюваня популярно-наукових відчитів для народу, достроєних до потреб народу театральних вистав, устроюваня народо-господарских виставок, курсів для неграмотних, орґанїзациї читалень, крамниць, спілок господарских, ремісничих, райфайзенок ітп.

Розправа переведена над рефератами, які головний виділ львівского товариства „Просьвіта“ приготовляє на зїзд, розправа над питанями, які вяжуть ся з приготовлюваними рефератами і з наведеними що йно справами просьвітними і народо-господарскими, причинять ся без сумніву до прояснення, якою дорогою і якими способами вести просьвітну роботу, щоби поставити наш нарід в культурнім згляді поруч иншых цивілїзованых народів европейских. Вся та розправа буде директивою для головного виділу і его секций і на основі кинених в розправі гадок буде міг виділ ухвалити, як дальше вести просьвітну роботу і сї ухвали виконувати.

Одначе, щоби зїзд осягнув хоч в части покладані на него надії, треба держати ся строго витиченої головним виділом програми і не вводити на зїзд справ, котрі не вяжуть ся тїсно з програмою зїзду і з питанями, про які повинен зїзд перевести розправу. Справа правописи або календара, які »Рада« поручає до обговореня на львівскім зїздї, на мою думку не належать сюди. Певно, що справа одностайної правописи є важна, однак се питанє належить до наукових товариств і їх секций. Вправдї у нас инша є шкільна правопись (в шкільних книжках галицких), в дечім відмінна від неї правопись у виданях Наук. Товариства ім. Шевченка і Літ. Наук. Вістника, знов троха инакша правопись в київских і т. и. українських виданях а всеж таки се не може бути перепоною в розповсюджуваню просьвіти. Не тілько Поляки, що мають свою Академію Наук, не держать ся одностайної правописи, але навіть Нїмцї з такою виробленою мовою і письменностю не дійшли ще до повної одностайности. Отже лишім сю справу, а так само справу календаря, иншим зїздам і чинникам до полагоди.

Алеж можемо тілько щиро бажати, щоби в иншім напрямі бажане „Ради“ сповнило ся, а именно, щоби в львівскому зїздї взяли участь не тілько Галичане й Буковинцї, але представники українско-рускоґо народу з всїх усюдів. Особливож можна бажати, щоби участь гостий з України була численна, нехай би обізнали ся з нашою просьвітною роботою і орґанїзациєю, а нам подали висліди своєї роботи, а така обміна гадок може принести лише хосен важній і далекосяглій справі, бо в просьвітї наша сила і будучина.

Ол. Барвіньский.

Про церковні і народні справи в Американській Руси.

(Дальше).

Вже в першім реченю видно цїлковите незнане у сього »ученого« історії Церкви, незнане самого слова »католицкий«.

Сей »учений« невластиво і неправно приложив »термін« католицкий, до церкви латиньского обряда, між тим коли до сього терміну мають рівне право к а т о л и к и у с і х о б р я д і в.

Бож звісно, що римска Церков тому лиш і називає ся католицкою, що має в собі усї народи і усї обряди. І власне лиш католицка Церков має сї свободи і права, яких їй відмовляє псевдоучений професор.

Таж Церков Христова від початку свого основаня мала рїжні обряди. І коли би справдї ходило о се, щоби в Христовій Церкві був лише оден обряд, то ним мусїв би бути лише грецкий обряд. Що до супружества сьвящеників то також забув сей »учений« про се, що на початку четвертого столїтя подружя клиру в цїлій католицкій Церкві були так часті, що в 305 р. синод в Ельвірі (в Еспанії) заборонив „usus coniugii“ всїм тим, що мали висші сьвяченя »sub poena depositionis«. А слїдуючі Св. Отцї Сирій, Іннокентій I, Лев I. розповсюднили рішеня сього синоду з часом по усїй латиньскій церкві. І видно, що довго ще були случаї подружий між латиньским клиром, коли лятераньский II. собор в 1139 р. заявив, що подружя сьвящеників nulla et irrita sunt *).

*) Praelectiones ex Jure canonico. Dr. Marcellus Paliwoda et Dr. B. Jaszowski. Leopoli e typographia catholica Josephi Chęciński 1901. стор. 140.

Справу подружий клира основно сформуловано тридентским собором і в рішенях сього собора в 24. сесиї, 9. канон стоїть се, на що »учений« професор забув:

„Post initum matrimonium nonnisi illi ad ordines admittuntur, qui unicam duxerunt et virginem, hac tamen consentiente et continentiam promittente“.

А також забув „учений“ професор на отсе:

„Qui vero morali coactione ad ordinem compulsus est e. g. gravi metu cadente in virum constantem, eius ordinatio valida quidem est (nam consensus coactus semper consensus est), sed non potest inducere obligationem coelibatus aut recitationis breviarii. Ordinati in infantia cum pervenerint ad annos pubertatis, optio relinquitur, utrum maluerint in coelibatu manere, nec ne*)“.

Відтак що за сьмішний і не властивий вислів: »Римъ не терпитъ компаній«. Таж до схізми Фотія були в католицкій Церкві всї ті обряди, які і тепер є! »Р и м т е р п і в к о м п а н ї ю«. Звісно, що 17 монахів Чина св. Василия Великого бу- Христовими намісниками, многі кардиналами і Рим дуже добре вийшов і виходить з компаній прим. св. Отцї Василий, Йоан Золотоустий, Атаназій, Йосафат і т. д. і т. д. Отже нащо себе осьмішувати і плести нїсенїтниці, що „Рим не терпить компаній“.

На східних ОО. опирає ся майже цїлковито наука віри і т. д.

В 1907 р. в Римі обходжено як найвеличавійше 1500-лїтний ювілей роковин смерти св. Йоана Золотоустого, і з нагоди сих торжеств теперішний Сьв. Отець Пій X. у відповіди на промову кардинала Ванутеллого »п і д н і с к р а с у г р е ц к о г о о б р я д у і з а я в и в, щ о н е д о п у с т и т ь д о е г о в и п и р а н я з а г о р і л и м и л я т и н ї з а т о р а м и **)«. Комуж тепер вірити, чи »Галїчанїнови«, »Канадийскому Фармерови« і „Русскому Слову“ та недовченому професорови, чи Намісникови Христа?

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

В н е з в и ч а й н і й х в и л ї зібрала ся на сесию д е р ж а в н а р а д а. Не тілько внутрішне положенє вельми поважне і непевне, але й на овидї заграничної полїтики висувають ся грізні хмари. Австро-Угорщина потребує великого

*) Praelect. ex Jure con. M. Paliwoda et D. B! Jaszowski 1901. Leopoli, стор. 107 (Benedict. XIV. Constit.: „Eo quamvis“ 4. Maii 1745).

**) Гляди „Нива“ з 1908 р. ч. 5. стор. 154. »Торжество в честь св. Йоана Золотоустого в Римі«. Львів 1908 р.

скупленя всїх сил, щоби приготовити ся на всякі можливости і несподїванки і ту вяже ся тїсно внутрішня полїтика з заграничною. В сїй хвилї звертають ся очи всїх на події заграничні, а також держ. рада буде приневолена здвигнути ся на се висше становище понад усякі национальні і язикові спори, наколи не схоче довершити свого житя самоубийством. Державна рада має тепер зложити доказ, що в критичній хвилї, в якій опинила ся монархія, зрозуміє задачу, яка в такій хвилї припадає законодатному державному тїлу. А сповненє сеї задачі буде можна осягнути лише зєдиненими силами парляментарних сторонництв, до чого візвав мінїстер президент бар. Бінерт в своїй програмовій річи. Покликуючи ся на свій досьвід набутий в складї попереднього кабінету, заявив бар. Бінерт, що теперішне мінїстерство не є звичайним урядничим, бо оно має з гори вже монархом поручену задачу, довести до утвореня парляментарного мінїстерства, котрою має заняти ся з поручення найвисшого бар. Бінерт. Розвязка сеї задачі, як вказав мінїстер-президент, дасть ся осягнути не утворенєм більшости і майоризованєм меншости, але при народній ріжнородности в Австрії лише співдїланєм ріжних ґруп парляментарних, котрі не потребують зливати ся з собою, анї зрікати ся своїх програм, зазначивши, що теперішне правительство не є звязане з нїяким сторонництвом, вказав мінїстер-президент на се, що бажає собі здобути довіре парляменту, і вказав на потребу парляментарної полагоди держ. конечности, передовсїм буджет. провізорії і закона про злуку Босни й Герцоґовини.

О скільо держ. рада зрозуміє важну задачу і грозу сучасної хвилї, покаже найблизша будучина. На Балканї починають справи прибирати вельми грізний напрям і треба приготовити ся на всякі несподїванки. Терпеливість і здержаність кермуючих кругів австро-угорских доходять до найдальших границь — одначе і терпеливість має свої границї і може посунути ся так далеко, доки повага і становище монархії на се позволяє. А на сї случаї потребує монархія зєдинених сил і полагоди парляментарної держ. конечностий. Недомаганє держ. ради в тім напрямі могло би стати зловіщим для самого парляментаризму.

З життя духовеньства в Холмщинї *).

Після указу 17. цьвітня 1905 р., наслїдком якого 120 тисяч православних-Холмщан відцурали ся своєї віри та мови і зробились »справжнїми Поляками-католиками«, православне духовеньство в короткім часї зєдналось, порішило покинути свою тактику і піти на зустрїч новій течії в місцевім громадяньскім житю. Навіть висше епархіяльне духовеньство переступило ту стїну, що віддїляла єго від сїльских сьвящеників, зібрало зїзд, на котрім залунало свободне слово пригнобленого пастиря. Тоді навіть скептики повірили були в лїпшу будучину Холмщини. Але таке становище було не довго: оо. протоєреям, що живуть у Холмі, стало шкода своєї власти, з одного боку, а з другого — соромно, що якісь там »провінціяли« давали їм пораду! От і порішили они трохи їх »проучити«. Але так нї з того нї з сього зробити се було нїякого, а через те они придумали таку штуку. 9. сїчня 1907 року Холмске Св. Богородичне Братство розіслало благочинним „опросные листы“ з 6 пунктами, в яких розбиралось питанє »объ оживленіи и расширеніи дѣятельности церковныхъ братствъ Холмской епархіи«; отсї пункти повинні були розбиратись на благочинницких зїздах, т. з. соборчиках. Можна було тільки радїти такому »опросу«, і духовеньство щиро взяло ся обговорювати сї питаня і свої думки післало до Холми. В сїчню сего року зявив ся в епархіяльнім орґанї »Холмска церковная жизнь« »отчетъ« прот. Будиловича (голови братства), в котрім він старав ся розібрати критично надісланий материял. Критикувати можна і слїд. але »критика« о. протоєрея зовсїм не носить звичайного характеру, в нїй ми находим, що духовеньство »непонятливе«, що „любви у него мало“, а „подозрительности много“ і т. п. Після такої „критики“, чи знайдеть ся хоч одна душа, котраб захотїла виложити перед о. Будиловичем й комп. свої думки? Трюста сьвящеників, між котрими були люди з висшою осьвітою, не могли зрозуміти питаня „ради братства“, а „голова“ єго приписує се „непонятливости“ їх.

Я не знаю, як могло братство постановити таку резолюцию. Мало того, воно не пошкодувало грошей для виданя окремою книжкою сього »доклада«, і розіслало всїм сьвященикам, не дивлячись на те, що кождий з них прочитав єго в епархіяльнім журналї (виписувати сей журнал — обовязок всїх сьвящеників) може читач поцїкавить ся, що рекомендує братство робити духовеньству, то я приведу оден „примѣръ, достойный поощренія“. Якийсь пан-отець задумав відновити церков за гроші своїх парохіян: він скликав до себе всїх братчиків і сестриць, сказав їм „подобающую“ промову, а потім сказав: „хто з вас скількиб не дав, я дам в два рази більш!“ Оден селянин дав 5 карбованців, а сьвященик мусїв дати десять! От таке радить робити братство. На мою думку такий спосіб збиранія грошей на церкви для сьвященика зовсїм не пристойний, але щож зробити — нам „непонимающимъ“ се може тільки так здаватись, і ми повинні прислухуватись до голосу »многоумныхъ« наших заступників! Сей »отчетъ« зробив велике вражінє на духовеньство: декотрі хотїли писати »протестъ«, але їм порадили не зачіпати начальство, щоб не нарватись на неприємність; одже дуже часто трафлялось, що який-небудь молодий сьвященик надрукує в ґазетї »Холмская Жизнь« свої думки, а редакция після статї називає єго »хулителемъ, не понимающимъ простыхъ мыслей«, та при кінци пише „очень, очень жаль“. Так і зостав ся „отчетъ“ без відповіди до сього часу! З сього прикладу ясно, як відносить ся вище духовеньство в Холмщинї до низшого. Наш сельский сьвященик тепер тільки чиновник »гражданьского состоянія«; єго не буде нїхто зачіпати, коли він запишеть ся в „Союзъ русскаго народа“ і буде в свій час висилати метрики в ґміну і в консисторию; як щож, борони Боже, в свій час не напише якої „бумаги“, то з ним можуть поступати так, як поступали з одним старим сьвящеником о. К., т. є попрохають єго перейти на гіршу парафію. І не диво після того, що наші пастирі сидять тепер тихо — смирно, дожидаючи лїпших часів, коли і їм засяє промінь вільного житя. До того часу нїякі зїзди і реформи нїчого не поможуть!

*) З огляду на се, що небавом стане на черзї в думі справа Холмщини, буде цїкаво для нашої суспільности пізнати житє духовеньства тамошного, подаємо отже за „Радою“ статю д. Косоноцкого.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Матея єванг.; римо-кат.: Сатурнїна. — В понедїлок: руско-кат.: Григория новок; римо-кат.: Андрея ап. — Ві второк: руско-кат.: Плат.; римо-кат.: Наталії.

— **П. Намісник** виїхав до Відня і в найблизшу недїлю і ві второк не буде удїляти послухань.

— **У львівскім „Соколї“** відбули ся вчера надзвичайні загальні збори. Се слово „надзвичайні“ викликало надзвичайне заінтересованє членів, про що сьвідчило доволї значне число присутних на зборах членів, яке перевисшало вимаганий статутом комплет. Прибули навіть такі члени, що крім плаченя вкладок більше тов-ом не займають ся. Се зовсїм звозуміле, бо если злі люди пускають чутки, що „Сокіл“ упадає, тож треба єго ратувати а з ним 414 філій по цїлім краю. Наслїдком таких чуток гурт членів зажадав скликаня надзв. заг. зборів. Збори почали ся о 7. год. а скінчили ся о 12. в ночи. Проводив голова тов-а проф. Боберский. На порушені заміти відповідали поодинокі референти старшини. Дискусия виказала, що львівский »Сокіл« борикаючись довгі лїта із злиднями і недостатками, за нової старшини, яка обняла провід перед 5 місяцями, випливає на чисту воду, отрясаючи ся з довгів і сповняє як слїд свою задачу. Вислїдом дискусиї було, що загальні збори одноголосно ухвалили теперішній старшинї заяву довіря і тим чином заперечили лихим чуткам про упадок товариства. Вкінци докомплетовано старшину кількома членами, а се: на місце п. Бурбели, який з причини виїзду до Прус, зложив мандат, вибрано членом старшини на 1 рік о. Павла Шлокалка, катехита у Львові, бувшого заслуженого голову „Сокола“ в Буську; на місце п. Купчиньского, який зрезиґнував перед місяцем задля браку часу, вибрано до старшини на 2 лїта п. Володимира Артимовича, який справує уряд директора сокільского театру; на місце заступника члена старшини п. Ґеца, який не мав часу являти ся на засїданях, вибрано п. Василя Ратишина, майстра столярского, чоловіка відданого „Соколови“ цїлою душею; а на місце настоятеля вправ п. Матренчука, лїкаря ветеринарії, який завтра виїздить до Хорвациї на нову посаду, вибрано п. Осипа Сеника, який вже від кількох лїт попри настоятелїв вправ веде взірцево руханку. Так отже старшина докомплєтована і відсьвіжена новими силами буде могла тим успішнїйше докінчити дїло санациї товариства під економічним зглядом, бо, як зазначено, инші справи з круга єї дїланя завдяки єї працї пливуть сильною струєю. Для пояснення додамо, що управа львівского „Сокола“ складає ся з голови, двох містоголов, 12 членів, 4 заступників, 3 настоятелїв вправ і 3 членів ревізийної комісиї; разом двайцять пять членів. Подїл величезної працї, зовсїм безінтересовної, передовсїм на области ґімнастики і пожарництва у внутрі тов-а і до обслуги 414 філій може лише при такім числї управи бути без труду переведений з успіхом для сокільскої орґанїзациї. Подаючи сї замітки нашого справоздавця з вчерашних зборів, шлемо львівскому „Соколови“ і єго старшинї щирі желаня витревалости до дальшої тяжкої працї для добра нашого народа сокільским привітом: Гаразд!

— **Розкопки старинностий у східній Галичинї.** На засїданю збору консерваторів подали референти вислїд своєї працї при розкопах за старинностями. Найцїкавійші річи найдено в Кошилівцях (пов. Залїщики). Натрафлено там на цїлу оселю неолїтичну, яка складала ся з поверх 20 загород. З того розкопано одно домівство. Остала, розуміє ся, лише долівка з битої глини, яка займає простір 30×20 метр. Найдено там кремінні знаряди, ножі, топірці, кількадесять глиняних тягарців до кросен, кістяні шпильки і топірці, камінь від жорен

і багато статуеток з глини, що представляють баранів і биків. Час, коли ествувала та оселя, має припадати на 2.000 лїт перед Христом. Оселя та знидїла, а на єї руїнах утворила ся коло X. столїта по Христї оселя славяньска, по якій найдено в тім місци дріт і цьвяхи простого вибору. Нинї то місце пусте і незабудоване, називає ся „Обоз“. — В Касперівцях (пов. Залїщики) найдено недавно скарб грошей срібних і золотих з I і II вв. по Христї. Було там около 500 монет, з того 370 штук купив ґр. Юр. Борковский, а решта розійшла ся поміж селянами. — В Щитівцях (пов. Залїщики) натрафив проф. Гадачек на округлу скалу, вкриту орнаментом з рівнобіжних лїнїй з наголосними значками і точками. Скала та звана „турецким мечетом“ походить імовірно з доісторичної доби. — Коло Залїщик на буковиньскій сторонї на Хрещатику при монастирі св. Івана найдено печеру, а подібна печера є також на галицкім боцї Днїстра в селї Печерній. Дальшу печеру найдено коло Жежави. В тім селї найдено також 15 могил зі славяньскої доби, з яких 4 розкопано і найдено в них кістяки, кремінні знаряди глиняні посудини і т. п. з неолїтичної доби.

— **Ювілейні карти кореспонденційні.** Дирекция почт оповіщує: Щоби надати знаменитий памятковий характер переписиним листкам, видимий з приводу ювілею Цісаря Франц Йосифа I., постановило ц. к. мінїстерство торговлї, що ті листки, надані в дни 2. грудня с. р. в головних почтових урядах в осїдку краєвих полїтичних властий, не буде ся заосмотрювати відтиском звичайно уживаного стемпля, але червоним відтиском стампілї, владженої нарочно на сю цїль після начерка проф. Каль Мізера. В Галичинї буде лиш почтовий уряд „Львів 1“ так стемплювати ювілейні листки. Той уряд може вже перед днем 2. грудня с. р. приймати такі листки до заосмотреня відтиском специяльної стампілї, але відсилати і видавати їх може доперва 2. грудня с. р. Хто бажав би розсилати так остемпльовані ювілейні листки, може звернутись до почтового уряду „Львів 1“ (в почтовім ґмаху при ул. Словацкого) з жаданем вибитя стемпля на надісланих ювілейних листках і жадати їх звороту в запертій ковертї; на зворот листків в запертій ковертї треба долучити в марках звичайну почтову оплату. Можна також не посилати листки, лиш вислати з замовленем належитість за бажану скількість ювілейних листків, по 15 сотиків від штуки. А можна впрочім післати вже поадресовані листки, щоби почтовий уряд „Львів 1“ виправив їх на призначене місце. По дни 2. грудня с. р. не буде ся вже ювілейні листки так стемплювати.

— **Виплата пенсий а цїсарский ювілей.** З причини цїлковитого здержаня урядованя в дни ювілею 60-лїтного вступленя на престол цїсаря Франца Йосифа I. т. є. 2. грудня с. р. у всїх державних касах скарбових, виплачувані будуть чинні побори урядників і функционарів державних як також народних учителїв в дни 30. падолиста с. р. а побори емеритальні урядників і функционарів державних і народних учителїв а також всїлякі вдовичі і сирітскі заосмотреня в дни 1. грудня с. р.

— **Тов-о „Просьвіта“ в Житомирі** (на Волинї) впорядило дня 19. с. м. загальні збори своїх членів. Зійшло ся на сї збори не багато публики, тимчасом пройшли вони досить живо. Після затвердженя нових членів тов-а, першим на обмірковання поставлено питанє про відкритє безплатної української бібліотеки-читальнї, на що треба попереду добути дозвіл від ґуберпатора. Обмірковуючи се питанє, дехто з членів сумнївав ся, чи знайдуть ся читачі для сеї бібліотеки-читальнї, бо тепер »Просьвіта« в досить кепскім місци. Після короткої дебати постановлено найти помешканє для „Просьвіти“ десь близше середмістя. При бібліотецї-читальнї, як тільки вона буде, є думка впоряджати публичні народні лекциї з усяких наук. Далї обмірковано просьбу подільскої »Просьвіти«. Св. синод, як відомо, дозволив при 12 двохклясових церковно-парафіяльних школах на Поділю завести науку української мови й взагалї українознавства. Але подільский ґуб. земский комітет відмовив місцевій епархіяльній радї шкільній асиґнувати 360 карб., так, мовляв, »на спробу«, на удержаня учителя українознавства при винницкій учительскій школї і взагалї не хотїв подати в сій справі якусь підмогу. Про се все епархіяльна рада повідомила синод і додала, що місцевих коштів, на які дозволено було завести науку української мови нема. Подільска „Просьвіта“ між иншим уже постановила удержувати українського учителя при винницкій учительскій школї на власні кошти. Але треба буде ужити всїх заходів, щоб надалї по 2-клясових школах на Поділю таки заведено науку української мови. З сею метою вона і звернула ся до 8 істнуючих на Українї „Просьвіт“ з пропозициєю приняти на себе удержанє по одному учителеви. Щоб усю сю справу владнати — треба 4.600 карб. Та колиб удало ся зібрати хоч половину сего, то й тодї ще можна булоб отримати дозвіл; а другу половину доасиґнувалаб епархіяльня рада. Сьвідоме українство повинно допомогти тут, бо в противному разї стане ся історична помилка незвичайної ваги. Подільска „Просьвіта“ поставила житомирскій ось які питанія: 1) скільки вона спроможна призначити на уладженє 12 учителїв 2-клясових шкіл; 2) чи може вона обіцяти й надалї допомагати і як саме, та 3) чи знає рада житомирскої „Просьвіти“ таких людий, що згодились би бути учителями української мови по 2-клясових школах. З приводу сего житомирска „Просьвіта“ постановила запропонувати своїм членам, щоби кождий з них наклав на себе для сеї цїли певний місячний податок. Присутнїж на зборах члени обіцяли що року давати около 100 карб.

— **Ржавець листяний на огірках.** В половинї червця або з початком липця показують ся на листю огірків плями різко відграничені, кінчасті, краски з початку жовто-зеленої, опісля брудно-жовтої, що проникають лист на скрізь і різко відбивають від прочої зелени листя. По якімсь часї, як тоті плями зявились, побачимо ми при пильнім осмотрі, що они вкривають ся зі споду листя зеленавою, майже сивою грибовою налетию. Плями сї на листю зростають числом скоро, а хороба розширяєсь скорою ходою з одного листка на другий. Через се листє перед часом вяне і завмирає, а цїла ростина пропадає. Коли вже раз ся хороба зявилась, то тогди перекидаєсь швидко на досї ще здорові ростини і тим робом нищить майже цїлковито сподївану збірку. Ся хороба звісна під назвою „ржавця листяного на огірках“, а спричиняє єї грибок Plasmopara Cubensis“, що залюбки жиpує також на листю мельонів і гарбузів. Грибок, що викликує сю хоробу, є близько споріднений з другими, що спричиняють небезпечну хоробу на винній лозї (Plasmophora viticola) і на бараболях (Phytophora infestans). Зараза ся поступає в той спосіб, що заразки сеї хороби (Sporangien) з одних листків переносить вітер на другі, ще здорові листки. Ті заразки сейчас кільчуть ся і розширяють хоробу скоро дальше. Зародок сей проникає у внутр листка, творить поміж клїтинами єго немов нитяну сїть (Mycelium) грибка, що живить ся соком листяним і тим робом спричиняє завмиренє сих частий листка. На вні замітимо сї місця на листю саме через сї жовті, по найбільшій части остро зачеркнені плями. По короткім часї вкривають ся сї плями зі споду хорих листків зелено-сїрою налетию, що єї вільним оком мож добачити. Сю налеть становлять численні нїжні ниточки грибка, що

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 14.

(Дальше).

Чому не висилаєте „Отвѣтъ Стебельскому“ до заграничніхъ газетъ и обществъ? Білозерський нарікавъ на Лукашевича, а ми знов робимо своїмъ розумомъ.

Напишіть также, на що обернете дохідъ зъ розпродажи Федьковича? Я вже друкую третій випускъ и вислав новихъ 30 рн. до Білоуса.

Надошліть мені списъ Львівскихъ пренумерантівъ на словаръ и скажіть Диметові, що Шевченкі автографівъ зісталось у мене еще 150 екс.

Напишіть мені, скілько пренумерантівъ маєте на Правду, и чи есть надія відкладати зъ пренумерати дещо на ремунерацию?

Чи не розпродалибъ Ви еще 50 екс. другого випуску Федьковича? Я не маючи першого випуску не знаю, що зъ лишніми екземплярами робити.

Теперъ еще одно. Не нагромаджуйте въ Правді богато науковихъ статей, бо воно не для нашої публіки. Треба на половину що-сь легкого и поединчого. Особливожъ повість треба росширити на 4 або 5 сторонъ. Добрі повісті пише Стебельский, Шашкевичъ..... Впрочімъ якъ хочете.

Вамъ щиро-прихильний
О. Партицький.

Ч. 15.

Чесний Пане!

Засилаю Вамъ конецъ „Исторіи“ и „Язикової розправи“, также поезию, въ котрій одинъ уступъ змінивъ емъ а одинъ (о Гонті и Залізняку) Вамъ до зміни лишаю. Однако гадаю, що тихъ тенденційнихъ стихівъ и такъ досить вже було въ Правді. Бою ся, и то на підставі добро важної відомости, що бъ Правду не заборонили читати ученикамъ.

Нас дуже урадувало, що зъ Коссакомъ залагоджено непорозуміня. Дотеперъ зъ администрациями не найлучше ишло и більше було соблазни для нашої партиї якъ пожитку.

Зложили у мене пренумерату по два рн.:

1)	Киприянъ Жуковський, парохъ въ Кошлякахъ, почта Збаражъ	2 рн.
2)	Зенонъ Попель, учитель въ Пронятині, почта Тарнопіль	2 рн.
3)	Титъ Зегадловичъ, професоръ	2 рн.
	разомъ зъ попередніми грішми 34 рн.	

Фортуна буде пренумерувати и я вже заславъ 4 чиселъ Правди, котрі будьте ласкаві мені звернути. Не забудьте горішнімъ пренумерантамъ прислати Правду, а то тимъ більше, що Духовичові Ви знов забули прислати. Гадаю, що такі неправильні присилки не дуже для насъ користні. Я вже мусивъ чути незаслужені докори на експедицию Правди.

Не подибую я въ списі пренумерантівъ на Правду попівъ Окунёвського и Лучаковського, котрі пренумерувати мали, якъ мені казали.

Вітвіцького статтю друкуйте етимологиєю, а примітки пришліть до мене, бо я іхъ еще доповнити маю и перешлю вже зъ моімъ підписомъ.

Будьте ласкаві прислати мені зъ Основи ті числа, де есть стаття Свидницького: »Великдень у Подолянъ«. Я маю лишъ початокъ тої статті въ книжці »Октябрь, 1861«. Однако дуже скоро потребую.

Пришліть также на хвильку: байки и казки Карпінського (Игнатий зъ Микловичъ).

Лучаковського баляду друкуйте якъ найскорше, бо вінъ знеохочуєсь, а працює щиро.

Просіть п. Бучинського, щобъ уділивъ мені свій „Збірникъ народніхъ поезий“. Я теперъ буду видававъ Народні пісні и хочу починати збірниками зъ Коломийського и Станиславського околівъ. Я, відписавши, відошлю до тижня назадъ.

Потребую также „народні пісні Моравські“. Визичте въ библиотеці на всеучилищі и пришліть зъ тамтими книжками разомъ. — Все лишъ на тиждень потребую.

Вамъ щиро прихильний
О. Партицький.

видобулись зі середини листка через пороваті отвори на его поверхню і ту вилковато розгалузились. На кінчиках сих вилковатих розгалужень творять ся зародки хороби (Sporangien). Тому, що грибки сї потрібують до свого розвою часу дуже короткого, то і зародки їх розмножують ся дуже численно, а хороба ширить ся скорою ходою. Тому не лише важним є на случай появи сеї хороби, сейчас рішучо проти неї виступити, але також, заким она появилась, уживати проти неї средств охоронних.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Стрию.** (Саля „Нар. Дому“. Поч. 7. веч. Білети продає раньше „Нар. Торговля“.

В неділю 29. с. м. „Арсен Яворенко“ (На грамадскій роботї), народна драма в 5 д. Б. Грінченка.

Ві второк 1. грудня „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

— **Театр аматорів** львівского „Сокола“ виставить завтрішної неділї о 6. год. „Міщани“ драмат. нарис в 4 д. М. Ґоркого в перекладї Марусї Полтавки.

— **Львівска Захоронка** поручає своїх вихованків — тую найменшу і найбіднїйшу руску дїтвору — памяти суспільности. Не думаємо, щоби і милосердє підлягало моді, але послїдними часами дуже мало впливає на нашу цїль. Знаємо, що инші цїли є пожиточні, але може би жертводавцї розділяли так милостиню, щоби і нашому тов-у по части припала. Дві рускі захоронки удержують ся головно жертвами. Кошти місячного удержаня виносять около 300 К і єсли суспільність не прийде в поміч своїми датками, прийде ся Видїлови одну з них звинути. Кождий, хто знає цїль наших захоронок, не повинен допустити до того. До нас приходять дїти руских родичів, але часто доперва у нас чують і учать ся своєї рідної мови. За се мусимо дати їм теплу хату, страву і одїж, бо інакше найдуть таку опіку в чужих захоронках а там звичайно пропадають для нашого народу. Єсли наш загал хоче дати доказ симпатиї до сеї институциї, то має тепер до сего красну нагоду. Зближає ся сьвято покровителя бідної дїтвори. На згадку про день сей, тїшать ся усї дїти, а вжеж найбільше ті бідаки, для котрих гостина і дарунки св. Николая в захоронцї є одиноким яснїйшим днем в їх невідраднім житю. Задля браку фондів, видїл не може усю дїтвору приодїти. Звертає ся отже до львівских як і замісцевих родин з такою просьбою: щоби кожда родина прислала якусь часть дїточої ґардероби, для дївчат або хлопчиків в віцї від 3—7 лїт. Кому догіднїйше, може на ту цїль прислати хотяй найменшу квоту. Річи або гроші надсилати можна до Захоронку ул. св. Мартина 25, або до п-ї В. Коцовской, ул. Фридрихів 12.

Наука, штука і лїтература.

— **Нова праця Гоголя.** Сими днями в Петербурзї вийшла з друку нова збірка пісень, які зібрав і власноручно переписав М. В. Гоголь; ся збірка ще нїде не друкувала ся. Книжку видала петербурска академія наук під заголовком: „Памяти В. А. Жуковскаго и Н. В. Гоголя. Выпускъ II.“. Редакция сеї книжки належить Г. П. Георгієвскому, при допомозї Шахматова, Соболєвского, Сперанъского, Янчука і А. Кримского. Пісні Гоголя склали великий том — в 429 стрінок; на 122 сторінках видруковано великоросийскі пісні; а на 307 стор. — пісні українські. Що Гоголь збирав українські пісні, се було відомо ще з 1834 р., коли вийшла збірка пісень Максимовича, який писав, що в его працї взяв участь і М. Гоголь — „новый историкъ Малороссіи и авторъ „Вечеровъ на хуторѣ близъ Диканьки“. Гоголь став записувати народні пісні ще тоді, як він учив ся в нїженьскій ґімназиї; записував їх у сшиток під назвою: „Книга всякой всячины“. Він дуже любив збирати пісні і так писав р. 1883 до Пушкина: „Я восхищаюсь заранѣе, когда воображу, какъ закипятъ мои труды въ Кіевѣ... А сколько соберу тамъ преданій, повѣрьевъ, пѣсенъ и проч!“ В 1835 р. він теж саме пише до Максимовича: „Я думаю, что ты пропасть услышалъ новѣхъ пѣсенъ. Ты долженъ непремѣнно подѣлиться со мною и прислать. Да нѣтъ ли какихъ нибудь этакихъ старинныхъ преданій? Эй не зѣвай! Время бѣжитъ и съ каждымъ годомъ все стирается“. Новий збірник пісень має не абияку вартість, і хто досліджує працї Гоголя, той не може без него обійти ся. Три сшитки Гоголя, з яких взято сї пісні для друку, переховують ся тепер в Москві, в публичнім і Румянцевскім музеях.

— **Що грають українські театри?** Українська трупа Л. Сабінїна, що перебувала у Полтаві від 30. вересня до 6. листопада, дала 38 вистав. Виставлено такі пєси: „Маруся Богуславка“ (двічи), „Ревізор“, „Нещасне коханє“, »Нахмарило«, „Запорожець за Дунаєм“ „Суламіф“ (двічи), „Кума Марта“ (двічи), »Тарас Бульба«, »Степовий гість«, »Жертви віка«, „Ой не ходи, Грицю“, „За рідний Край“ (двічи), „Богоодступниця“, »За волю і правду« (тричи), »Юрко Довбуш«, „Панна штукарка“, „Вихрест“ (тричи), „Запорожский клад“, »Майска ніч«, „Крадене щастє“, „Сорочиньский ярмарок“, »Власть сатани«, „Вій“ (двічи), „Старі сучки“, »Хмара«, „Ґраф Кирило Розумовский“, „Уріель Акоста“, »Наталка Полтавка«, „Невольник“, »Доки сонце зійде“, »Дві семї«, „Пошились у дурні“, „По ревізиї“. Виключаючи благодійний збір, валового прибутку взято 16.869 карб. Такого материяльного успіху за останних декілька років в Полтаві не мала нї одна українська трупа.

Телєґрами

в дня 28. листопада.

Відень. Цїсар приняв вчера депутацию шляхти з цїлої Австриї, яка зложила монарсї чолобитню. В депутациї взяло участь 700 осіб.

Відень. Ческий клюб назначив на І. віцепрезидента палати д-ра Грубана на місце д-ра Зачка, який вийшов до кабінету.

Льондон. З Білгороду доносять, що король Петро є тяжко хорий і абдикация его є дуже можлива.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 27. с. м.: о. Іван Скрипка, Підярків; Іван Кодайский, Підгайцї; др. Абрагам Зайднер, Скала; Володимир Кордуба, Підгайцї; Петронеля Ваврик, Підкамінь; Катерина і Володимир Пласкач, Ролїв; Петро Смаль, Лопатин; Іван Березницкий, Ямне; Филип Дауля, Підгайцї; о. Йосиф Левицкий, Якубівка; о. Григорий Недїльский, Струпків; Семен Фостяк, Глиняни; Михайло Файфор, Кришовичі.

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Ціна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (1—50)

Не будьмо наївні!

Дуже інтересна статя видана окремою брошуркою в форматї вісїмки вийшла що йно з друку з Загальної друкарнї Кришталовича у Львові. Статя ся вказує найпевнїйший шлях, яким галицкі Русини мають іти, щоб станути в рядї прочих могучих народів сьвіта. — Брошурку сю мож набути в книгарни Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, ул. Театральна, по ціні 20 сот.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. листопада 1908.

1. Увертура. 2. Павля Торі, угорска субретка. 3. Les 3 Zanatos, воздушний акт. 4. Doolittle and Steele, америк. акт. музикальний. 5. Les 3 Soeurs Allison, акробатичні танечниці. 6. Фарінї, феномен. жонґлєр. 7. Сучасні центаври. 8. Miss Darvin. з тресованими котами. 9. Орхестра. 10. »Невинятко«, шутка в 1 дії. 11. Francis Renolde, кольоратурова співачка франц. театрів. 12. The 7 Grunathos, найзнам. дамский гурток акробат. 13. Вітоґраф. 14. Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білети вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Короля Людвика ч. 5

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

300 корон місячно зовсім чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і биранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівці, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (5—5)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8 55	1 30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Рашева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

СОКІЛ **Тутки і паперї** можна набувати в „Сокільскім Базарі“ у Львові і у всїх торговлях в краю.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 263. Львів, вторник дня 18. листопада (І. грудня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Шістьдесять лїт володарства Є. В. Цїсаря Франц Йосифа І.

(+) Є хвилї в житю чоловіка, котрі приносять богаті і гарні плоди за довголїтні журби, труди і змаганя. Отакою сьвітлою хвилею в житю Є. В. Цїсаря є день ювілею шістьдесятьлїтних роковин володарства, в котрім наш Монарх збирає добровільну і щиру данину любови, преданности і вдяки, як се мало котрому володареви в цїлім сьвітї минувшини і сучасности було суджено. В віцї, в якім молоді люди на таких високих суспільних становищах уживають приємностий житя, поставила доля перед шістьдесяти роками цїсаря Франц Йосифа на престолї Габсбурґів. Важким тягарем спочила корона на голові нашого Цїсаря, а велитеньска була молодим володарем принята задача. Треба було давнїйші хиби і недомоги направити, зберегти дорогу спадщину предків, що опинила ся над самою пропастию і тому то справедливо сказав цїсар Франц Йосиф, приймаючи скиптр Габсбурґів: „Прощай молодосте!“

Не був се пустий вислів, бо ще є живі сьвідки, що в однім вікнї цїсарского Двора бачили сьвітло не тілько до пізної ночи, але часто аж до сьвіту. Се була робітня цїсаря, котрий приніс в жертву свою молодість, щоби державу і поселені в нїй народи довести до нового житя.

Так минав рік за роком, пригода за пригодою навіщали тяжко нашого Монарха, єго Найдостойнїйший Дім і єго монархію і треба було великої рішучости, мужности і сили волї та характеру, щоби не опустити рук і не залишити роботи на перший погляд безуспішної і не стати притупленим супроти таких важких ударів судьби, які спадали день в день на голову того, котрий старав ся і дбав про добро своїх народів. Одначе віра в Провидїнє, витривалість, а передовсїм власть над самим собою, саможертва для принятих на себе обовязків і та моральна відвага, що відалює всяку фалшиву гординю а користує ся досьвідом, стали в добрій пригоди нашому володареви, поборотн всї трудности і перепони.

Все те вінчало ся у великій мірі сьвітлою нагородою. Та сама Австрийска монархія, котра перед шістьдесяти роками, при вступленю на престіл молоденького цїсаря, стояла на краю пропасти, нинї обновлена і могутнїйша як коли небудь перед тим. Вибрана цїсарем Франц Йосифом при вступленю на престіл девіза: „Viribus unitis“ (зединени ми силами) стала нинї дїйсностю. Рїжноплемінні народи австрийско-угорскої монархії зрозуміли се, що добро кождого з них зависиме від єствованя і могутности монархії і що длятого і они повинні зединеними силами дбати про цїлість і могутність держави.

Невсипуча дбалість про добро держави і поселених в нїй народів, горяча любов для слави і чести вітчини вчинили нашого монарха нїжним вітцем, щирим добродїєм, мужним лицарем і високоумним покровителем наук і штук. Лицарскі прикмети нашого володаря, єго трудолюбивість і запопадливість, єго почуте принятих на себе обовязків, єго справедливість і благородність є найдостойнїйшим наслїдованя взірцем як для звичайного горожанина, так для войовника, ученого, артиста, відданого наукам молодця і державного урядника, що має стояти на сторожі права і закона.

Які небезпечности грозили державі при вступленю на престол Франц Йосифа перед 60-ти роками, які грізні і темні хмари вкрили були тоді овид нашої монархії, які трудности і небезпечности треба було одолїти на зверх і у внутрі держави! Одначе Провидїнє подало свою невичерпану ласку все те перемогти, а в несхитнім почутю обовязку і в повній сьвідомости вельми одвічального, взнеслого і величного становища кермував цїсар Франц Йосиф протягом 60-ти лїт кораблем монархії серед бурливих хвиль і обезпечив народам благословеньство мира, спокою і свободи.

Великодушним наданєм і розширенєм конституцийних свобід на найширших основах для всїх горожан стала монархія новітною державою, опертою на армії перетвореній в народне військо і тим способом здобула собі велике поважанє посеред усїх держав Европи. А скілько разів протягом сего довголїтного володарства насували грізні тучі на овиді иншої держави, все уміла благорозумність нашого монарха їх розвіяти а признана з вдякою всїма народами просторої держави любов для своїх підданих вспіла наново скріпити загрожений мир. І знов висше підплило сонце і позолотило ті грізні хмари, а з вдячностю споглядали всї народи держави до свого улюбленого монарха.

Нехай же наш Наймилостивійший Цїсар і Король Франц Йосиф, коли проминуть славні і величні торжества ювілейні, держить ще многі лїта в крїпкій своїй руцї скиптр Габсбурґів, нехай Всевишнїй зливає на Єго осьвячену особу і Високодостойний Дім багато ласк, щастя і гаразду, а наша монархія нехай процвитає і успіває як доси під Єго могут-

ною кермою! В тій незвичайно рідкій і торжественній хвилї, коли несуть ся о се горячі молитви всїх народів, лунає і з мілїонів грудий вільного і преданного Руского народу: Наш Наймилостивійший **Цїсар і Король Франц Йосиф І. най жиє і володїє ще многі і благі лїта!**

Цїсарский ювілей.

З Відня пишуть нам: Сьвітле ювілейне торжество шістьдесятилїтного володарства цїсаря Франц Йосифа припадає дня 2-го грудня. Одначе вже на цїлий тиждень наперед столиця держави прибрала незвичайний вигляд. Перед-довсїм звертає на себе бачність велике число приїзших, що можна помічати по значно збільшенім руху по улицях і площах Відня. Всюди покапні роботи і приготовленя на ювілейне осьвітленє міста, котре буде справдї купати ся в морї ґазового, електричного і бенґальского осьвітленя, а вже з самих проб, які роблено в пятницю і суботу, видно, що все те незвичайно іскусно і артистично виконане, так що подібного осьвітленя у Відни ще доси не було. Особливо величаво представляти ся буде осьвітленє брами головної до бурґу, ратуша, костела св. Стефана і костела Кароля ітп.

Також всякі депутациї були з ріжних країв держави і ріжних верств суспільних, щоби Монарсї зложити бажаня і заяви преданности з нагоди незвичайного в істориї сьвята. В четвер принимав цїсар депутацию католицку з Босни, в пятницю депутациї клиру католицкого під проводом кардинала Ґрушя, греко-ориентального під проводом митрополита Репти і евангелицкого, а відтак депутациї австрийскої шляхти.

В суботу явила ся перед монархом депутация державних урядників з усїх країв австрийских числом около 800, а з того около 100 з Відня. Сїй депутациї принятій монархом у великій церемоніяльній салї проводив міністер-президент бар. Бінерт. В своїй промові вказав бар. Бінерт, що предки нашого цїсаря, положивши основи до витворенія урядничого стану, клали велику вагу на сумлїнну і вірну законам управу і судівництво а сей урядничий стан старав ся все змагати до цїлий витичених ему володарями. За володарства Єго В. цїсаря Франц Йосифа з тим більшою ревностю сповняли урядники свої обовязки, маючи такий незрівнаний взорець і понуку до виконуваня своїх задач, взорець тих високих чеснот, якими повинен визначати ся держ. урядник. В особі цїсаря бачить і почитає урядничий стан се втїленє ідеального розуміня державного уряду, невсипучої і переняттої саможертвою працї для вітчини. До того взнеслого взірця старає ся урядничий стан державний приміняти і зближити і тим заявити добрую часть вдяки для свого монарха. При тім зложив міністер-президент наново именем урядників обіт несхитної вірности Достойному Домови цїсарскому і щирої працї та сповнюваня обовязків.

На сю промову бар. Бінерта відповів Цїсар знаменними словами. Повитавши депутацию і подякувавши за висловлені устами міністра-президента бажаня, і зазначивши, що вірний монарсї урядничий стан є славою держави, вказав цїсар на те, що в руках урядників спочиває добро і доля горожан, та що лише той може бути добрим урядником, котрий зуміє здобути собі довірє. Основою дїяльности урядника повинен бути закон і лише закон, а чим більше розвиває ся партийне житє, тим більше дїяльність урядничого стану повинна основувати ся на законности безпартийній і в тій найде сей стан найкріпшу підпору признаня і вдяку. Для всїх народностий отвертий вступ до урядничого стану, він обнимає синів всїх народностий, але повинен усе мати на тямцї, що має служити спільним інтересам і що уряд не може і не повинен бути партийний. Монарх вказував на се, що урядник може бути перенятий национальною сьвідомостю, от же национальне почуваня не повинно бути виключене, але за те не можуть маги в уряді місця национальні спори і борби.

Отсе золоті слова висказані монархом що до национальної сьвідомости урядників, а по ри то зазначенє строгої безпартийности і законности, а коли урядничий стан буде строго придержувати ся тих засад і перенятий ними сумлїнно і ревно сповняти свої обовязки супроти держави і горожан, тоді певно устануть всякі наріканя всяке огірченє посеред верств народних.

Після сеї промови розмовляв монарх з многими членами депутациї і серед грімких окликів удав ся до своїх апартаментів.

В суботу відкрито під протекторатом архікнягині Марії Йосифини виставу ювілейну „Наш Цїсар“ в Софійских Салях Товариства Оборудничого Сявистава є наглядним образом жития і дїяльности нашого монарха від уродин его аж до сеї хвилї і містить около 2000 ріжних предметів, фотоґрафій портретів, картин, образів, документів, письм і т. п., що в якій небудь мірі відносять ся до личности нашого володаря.

В Угорщинї обходять ювілей торжественним богослуженем 2 грудня в церкві св. Матея, на котре кардинал Васарі запросив обі палата угор. сойму.

Про церковні і народні справи в Американьскій Руси.

(Дальше).

Та я знаю вперід (a priori) що для протестантів, схізматиків і тим побібних вислів балтіморского „ученог“ вартнїйший чим висказ Сьв. Отця Пія X. А ненависть „Ґалїчанїна“. „Русского Слова“, »Правди« і »Канадиского Фармера« до греко-католицкої Церкви рівнає ся обрядовій нетерпимости балтіморского „вченого“.

А в дальшім вислові »ученого« професора нечувана сензация. Довідуємо ся, що усї обряди то суть окремі організациї, що »не-латинники« то є „невірні“ і не є католиками, цїкаве, чи оо. Василий Д. і Іван Золотоустий є також не вірними?

По сїй сензациї слїдує найбільша, що оо. Василияни мають прискорити процес златинщеня греко-католиків в Америцї, а відтак і в Европі.

Ту вже »учений« професор стрілив найбільшу дурницю. Сей вислів „професора“ про оо. Василиян є так правдивим як се, що латиньско-польске духовеньство в Галичинї хоче запровадити в своїх костелах славяньску літурґію, або що балтіморский „ученый“ є справдї ученим.

Відтак наводить »Ґалїчанїн« »видання« »Русского Слова« і »Правди«, де оклеветує ся безлично бл п м. кардинала Сильвестра *) і перекручений дотеп: Camille, pro unam habebis mille, вкладає схізматик »Правди« в уста бл. пам. кардинала. Є се крайна підлота і безличність. Але коли глянемо, з якого жерела она вийшла, перестаємо дивувати ся. »З верби грушка не впаде«.

Та місто потоками плюгавства безчестити блаженної пямяти кардинала, лїпше зрезиґнувати з Християньства і перейти в магомеданьство. Бож Ісус Христос домагав ся від своїх учеників цїлковитого відорваня від житя родинного, а і наше духовеньство було би вже давно безженне, бо сего домагали ся Отцї Собора нїкейского в 325 р.

Та св. Пафнутій, єпіскоп Александриї, представив, щоби справу „целібату“ лишити добровільному виборови, на що і прочі Отцї Собора згодили ся. Та мимо сього привілею женитьби, який наше духовеньство завдячує повазї Пафнутія, як мало оно має набожности до сего сьвятого. Многі жонаті сьвященики як на глум дають імя сего сьвятого при св. Тайнї хрещеня... безбатьченкам.

На сказавім можна би вже покінчити, але тому, що надто часто навіть в Галичинї може почути, що »Рим хоче нам обряд знищити«, то варто ще застановити ся, хто справдї є губителем нашого обряду!

Отже коли схочемо совісно відповісти на се питанє, то мусимо сказати, що першими і найбільшими губителями нашого обряду були, є і будуть самі Русини.

Наколи би ми не апостазували, колиб ми не переходили добровільно на латиньский обряд, коли би мали релиґійну сьвідомість і видавали з поміж себе св Вияннеїв, коли би мали гарні релиґійні інституциї і т. д, то нас і наш обряд всюди шановано би і ми притягнули би до себе тисячі латинників особливо Славян.

Другими ворогами гр.-кат. Церкви є схізматики. Через своє віддїленє від католицкої Церкви с омпромітували они східні обряди, а вірних католиків східних обрядів ослабили через апостазию так, що можна справедливо уважати особливо Божою ласкою се, що католики східних обрядів істнують.

Третими губителями славяньского обряду були свого часу деякі змежи нїмецкого клира. Се робили они по части в полїтично-национальних цїлях. Нїмецкому клирови удало ся справдї знищити славяньский обряд у західних, а в части і у полудневих Славян, а »благородну« їх місию сповняє тепер часть польского клира серед Русинів в Галичинї і Холмщинї.

Четвертими ворогами східних обрядів були деякі латиньскі єрархи в Італії та в Америцї. Деякі американьскі епископи бояли ся, що з часом славяньский обряд може стати загальним серед католів Славян в Америцї і що catholicissimi не будуть вже Айрищі а Укр інцї, Поляки і т. д.

(Дальше буде).

*) Се стало справедливою манїєю москвофілів, бо Покійник був рішучим противником їх фарисейства. *Ред.*

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Надзвичайне сьвяточне засїданє палати послів відбуло ся в суботу. Кабінет прибув в комплетї. Посли явили ся в фраках. Коли през. Вайскірхнер, отворивши засїданє, дав знак, що бажає забрати голос, повстали всї посли з місць.

През. Вайскірхнер промовив: Висока Палато! Зібрались ми на надзвичайне торжество, достойне переданя памяти наслїдників. За кілька день кінчить Єго

Цісарске Величество, наш цісар і володітель шістьдесятий рік панованя. Два віки людского житя минули від того дня, 2. грудня 1848, в котрім Его Цісарске Величество вступив на престол. Неутомимий, повний творчої сили, ожидає наш улюблений Пануючий того дня, в котрім народи зложать чолобитність в торжестві ювілею панованя. Австрийска історія запише факт, що цісар Франц Йосиф впровадив в житє велику новітну гадку державну, оперту на законах співучасти народів в правленю Австриєю.

Щаслива судьба справила, що сей монарх довів до кінця розширене виборчого права, котре відповідає ідеям кождої розумної історичної гадки а в тих шістьдесяти літах мусить уходити за великий, важний вислід розвою наших свобід. Та признана судьба дала нам сердечну радість, що можемо сему великодружному Пануючому зложити в тім одинокім ювілейнім дни живу, пливучу з цілого серця то, я ту подяку.

Висока Палато! Наш цісар перебув часи змінної судьби, не завсїгди присьвічували Его княжому житю щасте і лучі сонця, неодна державна журба зависла над ним а в особистім житю нїчого Єму не пощаджено. А мимо того заховав цісар все упованє на Бога і любов до своїх народів. Далеко ся вючий доськід був єму все провідником а то само почутє обовязку, котре унаслїдив по своїх предках, посїдаючих майже тисяч-літну історию, а котре він завсїгди доказував неутомимо дїлом, надало певности его поступованю а его житю і творчост , витревалости, що знаменує его великодумність. Нині знають всї народи, чим є, чому почитають цісаря Франц Йосифа I то, що він осягнув, що пережив яко чоло ік і то, що в житю поконав.

Поважані Панове! Знайдїть в ваших серцях враз зі мною відчутє того рідкого щастя, котре через 60 лїт удержало нашого цісаря на его престолї, окруженім многими журбами, его батьківску посгать пануючого. Позвольте нам заявити Єму горячу подяку ваших сердець для него, котрі бють разом з нашими. Позвольте нам знести подяку народів. Нехай Провидінє заховає нашого великодушного монарха, ту поставив серед князїв сьвіта, що сама для себе наказує честь, ще довгі літа на добро его держави, на добро народів. Нехай спливає на него найобильнїйше благословенє аж в найдальші днї. Нехай щасте і мир то варишпать Его праслїню.

Всїм нам є спільне чувство почитання цісаря, лучимо ся в признаню для него і для спільного цісарского дому. Взиваю вас, панове, щоб ви враз зі мною взнесли оклик: Найимилостивійше нам пануючий цісар Франц Йосиф I най жиє, най жиє, най жиє!

Посли повторили сей оклик тричи з одушевленєм.

Президент-мін. Вайскірхнер: Прилучилисьте ся, поважані панове, до моїх виводів, прошу отже о уповажненє, щоби президия палати і бюро палати переслало повні почитаня желаня щастя і благословеня монархови з нагоди ювілейних торжеств. (Оплески).

Палата удїлила президиї сего упо важненя. На сїм замкнено за їданє.

Внутрішньо-політичне положенє починає заострювати ся. Правительство зазначило виразно устами міністра-президента, представляючи ся в новім складї держ. радї, що вважає себе переходовим і буде змагати до як найскоршого спарляментаризованя кабінету. Одначе вимагає ухваленя скорого будж. провізориї, предлоги про злуку Босни й Герцоґовини і закона про повновласть що до торгового договора з Сербією. Тимчасом деякі сторонництва парляментарні хотять ухвалити перед Різдвом лише буджет. провізорию, лишаючи тамті справи аж до утвореня парлям. міністерства. На такім становищі станула конференция провідників клюбових у своїй більшости і в тім єсть велика трудність і гроза положеня, бо межинародне европ. положенє вимагає, щоби монархия мала свобідну руку і була вільна від внутрішних перепон, а коли правительство не зуміє до сего довести, тодї або оно було би приневолене уступити, або посольска палата. Нове пересиленє стало би після всякої імовірности парляментарним пересиленєм, котре довело би до послїдовностий вказаних в памятній статї Fremdenblatt-у підчас недавного пересиленя кабінету бар. Бека, отже сторонництва парляментарні принимають своїм рішенєм велику одвічальність на себе за можливі наслїдки.

Заграница.

Переговори Болгариї з Портою не довели ще до пїяких успіхів, одначе з міродатних кругів запевняють, що між болгарскими а турецкими делеґатами прийшло до взаїмної вимінн запевнень, що ні одна сторона на є совсім успосіблена та що без зглядy на хід переговорів мирні відносини будуть удержані.

Сербія, яка потерпіла велику неудачу через те, що єї делеґати до заграничних дворів вернули з порожними руками, веде тепер пропаґанду в Італії через своїх аґентів проти Австро-Угорщини. Торговельні зносини з Австро Угорщиною перервані зовсїм, а заграничні держави використовують положенє по причині бойкоту австрийских товарів та заливають Сербію італїйскими, французскими і анґлїйскими товарами. Поголоски про абдикацию короля Петра оказують ся неправдивими. Вправдї король занеміг тяжко наслїдком апоплектичного удару, але се не дає ще поводу до абдикациї, тим більше, що в теперішности годї віддавати керму держави в руки 19-лїтного наслїдника престола. Се зовсїм не лежить в інтересї мира.

Чорногора гороїжить ся дальше. Она вислала ноти до всїх держав, підписаних на Берлїньскім трактатї і жадає відступленя Спіци в Дальмациї та знесеня § 29 сего трактату (ограниченя морскої плавби). Очивидно австро-угор кий посол придержуючись погляду, що Чорногора не стратила нїчого через анексию Б сни і Герцого ини, зробив з нею те саме, що на Ballplatz-и у Відни зроблено з сербскою нотою, то є, не приняв її зовсїм. Се вчинив він зовсїм справедливо, бо колиб був поступив противно, булоб оно дало Сербії повід до виступленя з власними домаганями в справі відшкодовань, до яких оно не має найменшого права.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** Вівторок: руско-кат.: Плат.; римо-кат.: Наталії. — В середу: руско-кат.: Авдія, Варлаама; римо-кат.: Бібіяни дїви.

— **Do polsko-ruskiej ugody.** Під сим заголовком помістило „Słowo Polskie“ (ч. 559) статю, писану „jednym z wybitnych pracowników na polu narodowej pracy we wschodniej części kraju“, з якої змістом наших читачів хочемо познакомити. „Стоїмо, а радше нас поставлено, читаємо в „Słow-i polsk-ім“, під знаком польско-руской угоди. Надійшла з Відня команда і Українці змінили тактику та вели її через оден місяць, удаючи, що їм належить на реальній працї. Але привичка не дозволила їм витревати до кінця в прибраній масцї. Їх провідник (др. Олесницкий) забув ся і вдарив в найбільше скрайний тон, а се було вказівкою для народу, щоби не дав себе взяти на комедию, щоби не думав, що праве крило Українців закинуло дотеперішну тактику. Такий маневр довів би в цілім сьвітї до перерваня »rokowań i tylko u nas tego rodzaju obruszenia się godności ludzkiej nie było«. Чим виднїйшою була дволична гра українців, тим більше росли надскакуваня і уступки. Була се сумна гра, над якою обурювало ся „całe, dobrze myślące polskie społeczeństwo“. Автор статиї накликує польску суспільність, щоби забрала голос, „bo rząd centralny płaci premie kosztem polskiego narodu“, а до польскої кишенї не має нїхто права з виїмкою Поляків. Українцї не змінили свого поведеня. Нїхто з них не осудив скритоубийчого морду, а признаванє убийника народним героєм є й по нинїшний день артикулом віри цілого українського табору. І хоть нїчо не змінило ся, Поляки вибрали Українця членом краєвого видїлу. Кудиж ідемо? питає автор. »W Galicyi wschodniej poczucie prawa zupełnie wygasło. Kto jest ukraińcem, może być najgorszym urzędnikiem, może popełniać nadużycia, a kary obawiać się nie potrzebuje. Jest to więc otwarte wyzywanie najdzikszych instynktów i złych skłonności, żeby sobie pofolgowały. W tym stanie bezprawia muszą żyć Polacy (Бідні!). Sądy zostały zruszczone, przychodzi kolej na starostwa, a gdy to się stanie, Galicya wschodnia dojrzeje zupełnie do tego, aby z niej utworzyć z pogwałceniem tubylczej ludności polskiej, odrębny, ukraiński kraj koronny“. Щоби сему зарадити, автор радить без проволоки завести „podział narodowy“. Автор уявляє собі в Видїлі краєвім, в намісництві і раді шкільній краєвій, а опісля у всїх повітових радах окремі рускі секциї, які будуть вести свої справи, та будуть накладати на себе податки. Лише справи краєві будуть вести обі секциї польска і руска разом. В сей спосіб устали би наріканя на руські кривди, бо „Rusini dziś mają wszystkie wygody panowania, prócz tytułu i odpowiedzialności“. Нехай отже і Русини обіймуть з правлїнєм у своїх справах також користь, що „polskie pieniądze nie szły by na popieranie wyłącznie ruskich celów“ а рівночасно „w kwestyi szkolnej uzyskałoby się możność tworzenia szkół dla mniejszości“. Колиб поділено також релїґійний фонд, то Поляки одержали би можність заосмотреня „opuszczonych współrodaków w kościoły i opiekę religijną“. В сей спосіб можна би запобічи територияльному поділови Галичини“. — Отсе в короткім начерку зміст статиї. Авторови можемо хиба сказати, що нїхто з нас не противний сему, щоби Русини взяли самі в свої руки управу руских справ, а враз з нею і повну відвічальність за управу, бо доси управляє нами хто инший і то без всякої відвічальности. Відвічала за сю управа наша скіра. Не бажаємо також на наші цїли польских гроший, але маємо право жадати, щоби наші гроші, як се дїєсь инші, не йшли на польскі цїли. Маємо право жадати, щоби побіч пядесяти польских ґімназий стануло відповідне число руских ґімназий, щоби в краєвім видїлї засїдав на пятьох Поляків не оден, як доси, Русин, а в Радї школьній краєвій на трийцять кількох членів, не чотирох, як доси, Русинів. Сего руська суспільність має право домагатись. І чим раніше до сего прийде, тим скорше уладнають ся мирні взаємини обох народів. В се »ельдорадо«, якого будьто би в Галичині заживають »ukraińcy«, хиба сам автор не вірить, а що до ролї посла Олесницкого, то можемо сказати лише, що вона все була честна, бо инакшою роля Олесницкого бути не могла.

— **Неправдиву чутку** пущено вчера у Львові, немовто сербска ватага в Босні вибила в пень одну компанію 80 п. піх., якого оден баталїон стоїть в Босні. З добре поінформованих кругів доносять, що в тій чутці нема правди, бо ані в Босні, ані в Герцоґовині не було нїякої стрічи між австр. військом а сербскими ватагами.

— **Задержанє запасових резервістів.** Die Zeit

доносить: Дізнаємо ся, що військовий заряд намірює задержати запасових резервістів не лише в полках стационованих в Босні і Герцоґовині, але і в инших полках. З числа 60.000 резервістів остане в дальшій службі 40.000 а 20.000 піде на відпустку. Увільнені будуть запасові резервісти: учителї, батьки родин і реклямовані.

— **Військова конференция.** Die Zeit пише, що на військовій конференциї, яка відбуде ся у Відні дня 3. і 4. грудня під проводом цїсаря, будуть порішені важні зміни на висших становищах військових. Багато ґенералів піде в стан супочинку.

— **За італїйский унїверситет.** Президент кабінету бар. Бінерт конферував оноді з кількома італїйскими послами до держ. ради і заявив їм, що осуджує демонстрациї. Правительство хоче поладнати справу італ. унїверситету і в найблизшім часї внесе в держ. радї відповідну предлогу, однак лише тодї, як не буде демонстраций. Клюб італ. послів приняв се до відома і візвав італ. студентів, аби перестали демонструвати. В Трієстї відбуло ся вчера велике демонстрацийне віче на річ італ. унїверситету. Товпа переходила відтак улицями з окликами проти Нїмців а перед палатою намісника відспівала народні пісні італїйскі. В Римі відбуло ся вчера подібне віче при участи около 15.000 осіб.

— **Лїк проти рака.** Як ми вже оноді згадали, бельґійский лїкар мав винайти радикальний лїк проти хороби рака. Сей лїкар називає ся др. Октавій Льорент, а лїком є формоль ($C H_2 O$), який вприскує ся в рану рака аж до 60 ґрамів.

— **Зелїзнича катастрофа.** Оноді в ночи на стациї Рудки вискочив із шин почтовий віз поїзду, який їхав до Львова, причім згинув на місци кондуктор Дионис Секета.

— **Вінчанє** п. Спиридиона Матренчука, міського лїкаря ветеринарії в Сіссек в Славонії, з п-ною Маріею Левицкою відбуло ся дня 25. листопада в Гаях коло Львова.

— **Справа Сїчиньского.** Деякі часописи донесли, що лїкарі-психіятри др. Серадзкий і др. Кольберґер скінчили провірене умового стану Мирослава Сїчиньского і узнали его здоровим на умі так, що за злочин буде відповідати в дорозї карно-судовій. З достовірних кругів сю вість заперечують яко неправдиву. Слїдженє умового стану Сїчиньского буде скінчене аж при кінци грудня, а розправа могла би відбути ся аж в I. каденциї слїдуючого року.

— **Средства охоронні і поборюючі ржавець листяний на огірках.** Не на всїх родах огірків розвиваєсь ржавець листяний з рівною силою. Як дотеперішні досьвіди вказують, суть слїдуючі роди огірків найбільше опірні сїй хоробі: Всї огірки шнучі ся, ерфуртскі зелені середно довгі, дуже вчасні середно довгі мягкокільчаті, Ґолїят, ерфуртскі білі і зелені змії, хіньскі вічнозелені і білі. З поміж мельонів найбільше тривкі суть: Markt von Chicago. Дальше дуже добрим средством охоронним є покроплювати ростини від часу, як лише зійдуть, що 14 день однопроцентовим розчином вітриолю міди і вапна. Коли однак мимо сего хороба змагає ся, то тодї треба покроплювати в коротших відступах часу. В першій мірі поручаємо до ужитку сї роди розпилячів, що вможуть тонкою струєю розпилювати теч. При плеканю ростин в інспектах хороба ся змагає ся через вічні зміни температури; в тих случаях порадно є також скроплювати ростини розчином вітриолю міди і вапна. Порядок і спосіб сего скроплюваня є такий сам, як і на вільних грядках. Спосіб приладжуваня розчину вітриолю міди і вапна є такий: В відповідної величини посудинї розпускаємо 1 кґ. вітриолю міди на 50 лїтер води. Найлїпше є наповнити мішочок полотняний вітриольом міди і завісити его в посудинї з водою. Рівночасно треба 1½ кґ. гашеного, товстого, по можности вільного від піску вапна замішати з водою, аж дістанемо рідке молоко вапяне. Опісля переціджуємо се вапно, щоби его очистити від домішок піску і відтак сї два розчини змішуємо зі собою разом. Вкінци всю ту мішанину розпускаємо водою, аж дістанемо оден гектолїтер тої течі.

Мішанина ся не містить в собі надвишку вітриолю міди, бо по піллятю нею листків повстануть на них плями від попаленя. Щоби сему запобічи, треба до сеї мішанини додавати розпущеного вапна доти, аж сї признаки уступлять. Найлїпше пізнаємо, чи достаточно домішали ми вапна, по тім, що коли в якийсь час по замішаню осад опаде на дно, проча теч не буде мати синявої закраски. Сей розчин вітриолю міди з вапном треба уживати по можности свіжий і перед самим ужитєм треба его добре замішати; бо лише синявий осад має в собі ті успішні сполуки міди.

Оповістки.

— **Дальший репертуар рускаго театру в Стрию.** (Саля „Нар. Дому“. Поч. 7. веч. Білєти продає ранше „Нар. Торговля“.

Ві второк 1. грудня „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

— **З нотарияту.** Управитель мінїстерства судівництва іменував нотарияльних кандидатів: Вінкентия Ґабриельскаго з Долини нотарем в Бирчі, а Едмонда Базилевича з Сянока нотарем в Старій Соли.

— **Тов-о ім. Шевченка в Курітибі** (Парана) глядає редактора для нової часописи п. н. »Основа«. Місячна платня на початок 100 мільрейсів (150 К). Рефлектуючі на посаду зволять зголосити ся до емер. радника суду п. Тита Реваковича, Львів, ул. Чарнецкого 26.

Посмертні † оповістки.

— **О. Юлїян Охримович**, парох в Сенечолї, по довгій і тяжкій недузї упокоїв ся в Сенечолї дня 28. листопада с. р. заосмотрений св. Тайнами, в 66. році житя, а в 41. році сьвященьства. Похорон відбуде ся ві второк дня 1. грудня. В. є. п.!

— **Елєонора з Білецких Яневова**, жена професора академ. ґімназиї у Львові, упокоїла ся по короткій недузї дня 27. листопада в 19. році житя. Похорон покійної відбув ся в неділю. В. їй п.!

Телєґрами

з дня 30. листопада.

Софія. Кабінет Малинова має подати ся до димісиї.

Прага. Вчера повторили ся протинїмецкі демонстрациї в Празї. Поліция роблячи порядок, ранила кільканайцятьох демонстрантів. Виступило також військо.

Будапешт. Всї угорскі мінїстри виїхали до Відня, аби взяти участь в ювілейних торжествах.

Москва. Сербский консулят вербує добровольців до сербскої армії.

Будапешт. Тов-о Червоного Хреста внесло просьбу до магістрату о відступленє шкільних будинків на шпиталї.

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до перегляненя в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (4—10)

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (2—50)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. листопада 1908.

1. Увертура. 2. Павля Торі, угорска субретка. 3. Les 3 Zanatos, воздушний акт. 4. Doolittle and Steele, америк. акт. музикальний. 5. Les 3 Sœurs Allison, акробатичні танечниці. 6. Фарінї, феномен. жонґлєр. 7. Сучасні центаври 8. Miss Darvin, з тресованими котами. 9. Орхестра. 10. »Невинятко«, шутка в 1 дії. 11. Francis Renolde, кольоратурова співачка франц. театрів. 12. The 7 Grunathos, найзнам. дамский гурток акробат. 13. Вітоґраф. 14. Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Короля Людвика ч. 5

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

300 корон місячно зовсїм чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і биранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівці, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (5—5)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Посшішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

СОКІЛ **Тутки і паперї** можна набувати в „Сокільскім Базарі“ у Львові і у всїх торговлях в краю.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 264. Львів, середа дня 19. листопада (2. грудня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайне приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

2. грудня 1848 — 2. грудня 1908.

День 2-го грудня 1848 р., котрого шістьдесяті роковини сьвітло обходять всї народи Австрийско-угорскої монархії, був сим памятним днем, коли положено угольний камінь до здвигненя нової державної будівлї, новітної Австриї. В тім дни вступив на престіл Габсбурґів молодий архікнязь Франц Йосиф, а з ним живущий дух в старинну Австрийску державу. „Прощай, моя молодости!“ промовив Франц Йосиф І., приймаючи керму держави в свої руки і важкі обовязки, які на него вкладало нове достоїньство. І се іменно замітно, що молодий монарх, вступаючи на престіл, не погадав у сїй памятній хвилї про блеск і могутність свого нового становища, як се було би зовсїм природним явищем в молодечім віцї, але відразу став сьвідомим трудних задач і важких обовязків, які єго ждали на престолї. А не менше замітна обставина, що архікнягиня Софія замовила на сей памятний день службу Божу і коли вже вибирала ся до церкви, прийшов їй на зустріч архікнязь Франц Йосиф і промовив: »Мамо, я вже вертаю з церкви«.

Вже на передодні 1-го грудня польний маршалок Віндішґрец і бан Єлячич із сьвітою прибули з Відня до Оломуца, а військова залога, всї члени цїсарского Дому, мінїстри і висші урядники і військові одержали приказ о 8 ій годинї вранцї явити ся в архіепископскій палатї, в котрій резидував двір цїсаря Фердинанда.

Перед 8-ою годиною вийшли архікнязї і архікнягинї, мінїстри, кн. Віндішґрец, бан Єлячич, ґр. Ґрінне і легацийний секретар Гібнер до престольної салї. За хвилю відчинили ся подвої цїсарских апартаментів, а попереджений ґенерал-адютантом кн. Лобковицом вийшов цїсар Фердинанд з цїсаревою а за ними маршалок двору ґр. Фірштенберґ і ґрафиня Фірштенберґ, відтак архікнязь Франц Кароль і архікнягиня Софія з архікнязем Франц Йосифом. Коли члени цїсарского Дому заняли місця, відчитав цїсар Фердинанд з престола отсю заяву:

»Важні причини довели нас до невідкличної постанови, зложити цїсарску корону в користь нашого улюбленого братанича, найдостойнїйшого архікнязя Франц Йосифа, котрого ми оголосили повнолїтним, коли наш улюблений брат найдостойнїйший архікнязь Франц Кароль, єго отець, заявив, що невідклично зрікає ся прислугуючого єму на основі єствуючих домових і державних законів права наслїдства в користь свого названого попереду сина“.

По відчитаню грамот відносних до сего торжественного акту прикляк новий цїсар перед своїм стрием перенятий чувствами глибокої вдяки а цїсар Фердинанд, обнявши свого братанича, промовив зворушений: »Най Тебе Бог благословить і Тобі щастить та нехай Тебе має в своїй опіцї«. Опісля укляк цїсар Франц Йосиф перед вітцем і материю, щоби єго поблагословили на трудну дорогу нового житя.

Зараз опісля того оповістили герольди населеню міста Оломуца про зміну престола, а крім того переслано вість про вступленє на престіл цїсаря Франц Йосифа державному соймови в Кромерижі. Зібрані в соймі посли повитали сю вість одушевленим окликом: »Най жиє конституцийний цїсар і король Франц Йосиф І.!« і вибрали депутацию під проводом президета д-ра Смольки, котра зложила горячі бажаня і заяву вірности і преданности новому цїсареви.

Після оповіщеня зміни престола приняв цїсар Франц Йосиф мінїстрів і ґенералів а відтак з сьвітою явив ся на площі, щоби відібрати присягу вірности і чолобитню війска. Грімкі оклики і гомін народного гимну роздавали ся по містї серед одушевленого народу і війска.

Вступленє на престіл цїсаря Франц Йосифа повитав з одушевленем також руский нарід. Зі Львова вислано депутацию Русинів духовних і сьвітских, урядників, міщан і селян, до котрої прилучили ся також деякі рускі посли з Кромержижа.

Цїсар Франц Йосиф приняв р у с к у д е п у т а ц и ю під проводом епископа Григория Яхимовича 28. сїчня 1849 р. В адресї відчитаній по руски і по нїмецки висловила руска депутация горячі і щирі бажаня монарсї і надїю іменем руского народу, що цїсар успішно монархію доведе до перестрою на конституцийних основах і обезпечить свободу і права для добра загалу і руского народу.

У відповіди на сю адресу запевнив цїсар, що буде дбати про рівноправність всїх народів в державі і що Русини займуть приналежне місце між народами Австриї.

Шістьдесять лїт минуло з того часу, від тої памятної хвилї, вступленя на престіл цїсаря Франц Йосифа, а протягом тої довгої доби перейшла монархія цїлий розвиток конституцийного устрою від перших починів аж до нинїшного ладу, основаного на найширших підвалинах загального права виборчого і станула могутною, культурною державою поруч инших европейских, на що з вдоволенем і спокоєм сумлїнно і щиро сповненого обовязку може споглянути наш Наймилостивійший Монарх на вечері свого житя. А руский нарід, споглянувши на той час свого власного розвитку відчуває щиру вдяку, що під скептром Цїсаря Франц Йосифа двигнув ся з давного занепаду і положив підвалини до такого культурного процьвіту, який обезпечить єму місце поруч инших народів Австриї, як се заповів наш Монарх.

Тимто в нинїшнім дни радости і з руских грудий взносить ся одушевлений оклих: **Най жиє цїсар і король Франц Йосиф многі і благі лїта!**

Про церковні і народні справи в Американській Руси.

(Дальше).

Ходить тепер о се, чи справдї „Рим“ »є«, або „може бути“ ворогом східних обрядів, а тим самим і нашого? На се питанє мусить ся відповісти »во всеуслишаніе« »нї«!!!

Коли сперсонїфікуємо Рим в особах Св. Отців, то в Них мали східні обряди лише найлїпших опікунів. »Рим« не видав нїколи протиобрядових розпорядків, а коли появили ся були декрети, в яких латиньский обряд ставлено вище над східний, то причина була в сїм, що ще перед виданєм такого декрету самі вірні даного обряда низше клали свій обряд як латиньский.

Чому »Рим« не видавав понижаючих декретів зглядом східних обрядів за часів Йоана Золотоустого, Василия В, Атаназія ітд. ??? І тому не може Рим губити східних обрядів, бо тоді мусїв би виповісти війну Божій волї, апостольскому переданю і тим самим „Рим“—римска церков перестала би бути »єдиною, сьвятою, соборною і апостольскою«, значить, мусїла би сповнити на собі духове самоубийство, що противить ся як найяснїйшій обітницї Ісуса Христа, що Св. Дух буде завсїгди опікувати ся католицкою Церквою і дасть Їй силу побідити усїх ворогів.

Міг би хтось робити „Рим“ відвічальним за се, що деяка часть латиньского клира хотїла би „зїсти« наш обряд »на снїданє«.

Робити »Рим« за се відвічальним і сьмішно і нерозумно. Се так, як би хто робив відвічальним Бога за се, що на сьвітї є грішники, що є пекло ітд. Люди — тим самим і деякі латинники от хочби і балтіморский »ученый« і »редактори схізматицких і протестантских шмат«, мають свобідну волю і можуть вибрати добро або зло. І не є в сїм вина Сьв. Отця, що деякі з латиньского клира вибирають »зло«.

Щож треба зробити, щоби наш обряд не знищено, щоби не відобрано нам наших привілєїв ітд.? На се відповім приміром.

Свого часу оскаржили були в »Римі« деякі американьскі єрархи нїмецких католиків, що Нїмцї се злі католики ітд. На се очернене дав тодїшний Сьв Отець бл. пам. Лев XIII. таку відповідь, що 3-ох нїмецких епископів в Америцї іменував архіепископами, а инших 3-ох Нїмців іменував епископами в однім лише роцї. Бо виявило ся, що Нїмцї є дуже добрими католиками, що у них житє релїґійне стоїть висше, як у чернителїв, що Нїмцї лише в Сполучених Державах мають до 60 католицких прекрасно редаґованих видавництв і т. д.

Тому, коли католики східних обрядів хотять, щоби їх „Рим“ респектував, хоронив їх привілєї і перед такими ворогами, як »ученый« з Балтімор, то мусять:

1) Розбудити у себе високо духове житє, то значить, всї східні католики повинні бути сьвідомі свого католицизму, а тоді не можливим буде се, щоби термін католицкий присвоювали собі лиш „латинники“.

2) Постарати ся о гарні католицкі орґанїзациї, о католицку печать ітд.

3) Випадало би подбати про канонїзацию одного жонатого сьвященика, щоби дати сьвідоцтво цїлому сьвітови, що і жонатий сьвященик може станути на сїй висотї, що Йоан Мария Віянней.

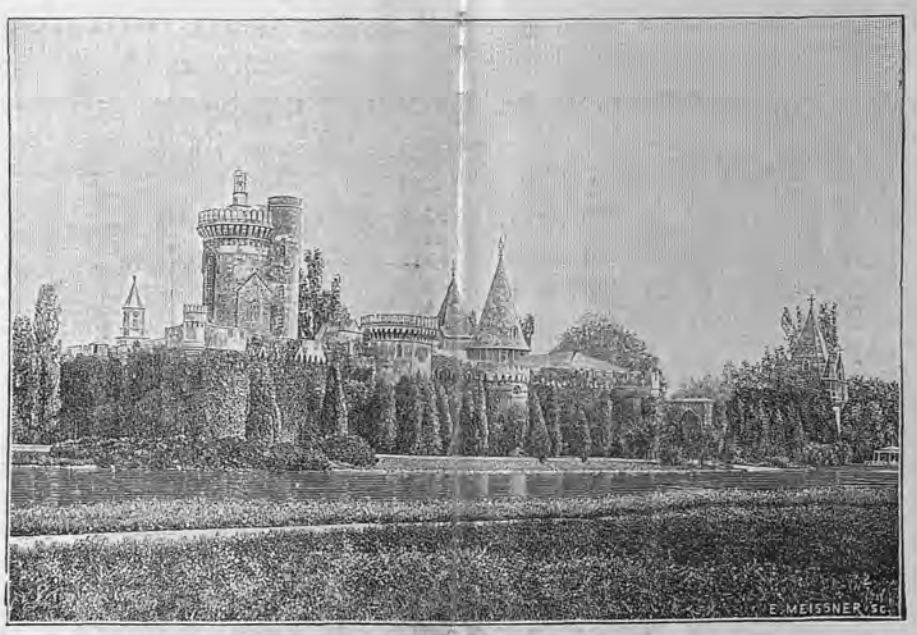
І тоді коли би Рим хотїв упослїджувати східні обряди, хотїв запровадити целїбат, могло би сьміло жонате духовеньство сказати так:

Ми маємо сотки сьвятих жонатих сьвящеників. Они — сї сьвященики — уратували греко католицку Церков перед московским цареславієм, і не дали московскому правительству знищити нї одної дієцезиї, противно навернули усїх Славян і прочі східні народи аж по Тихий океан з єресий, схізм і поганьства на лоно католицкої Церкви. Схізматицку Буковину ми вже давно а давно навернули, а релїґійне житє у нас цвите.

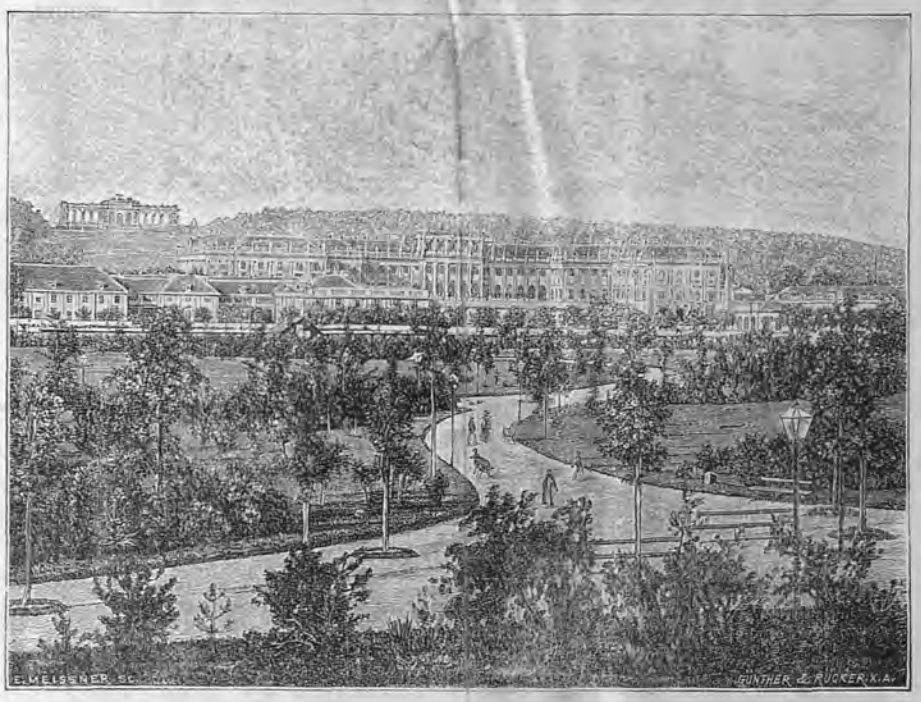
Мілїони людий що дня приймають Ісуса Христа в Св. Причастію, так як се було в перших віках християньства.

У нас нема апостатів! Ми маємо сотки релїґійних добродїйних інституций, ми навіть навертаємо поганьскі племена Азиї, Африки і Австралії.

(Дальше буде).

Цїсарский замок в Ляксенбурґ коло Відня представляє **Франценсбурґ**. Там проживав цїсар Франц Йосиф І а молодий вік проводив архікнязь Франц Йосиф.

Цїсарский замок Шенбрун під Віднем, де побачив сьвіт цїсар Франц Йосиф, місце єго звичайного побуту.

Цїсарский ювілей.

Вчера о 11. год. перед полуднем приняв цїсар в Бурґу найперше чолобитні депутациї обох палат державної радиа потім сїмнайцять краєвих репрезентаций.

Іменем депутациї галицкого сойму промовив до монарха кр. маршалок ґр. Баденї:

Наймилостивійший наш Цїсарю і королю!

Ми прибули перед престол Твій, Найяснїйший Пане, аби до того могучого хору чолобитнї, желань і проявів найвисшої почести, які в тій великій, історично рідкій добі ювілею Твого володарства звенять не лише в монархії, але, можна сьміло сказати, на цїлій земскій кулї, докинути і голос нашого краю, який в Тобі, Найяснїйший Пане, мав завсїгди найласкавійшого монарха, найстальшого опікуна і добродія.

(По руски:) Наш голос, Найяснїйший Пане, то голос мілїонів населеня нашого краю, котре без ріжницї стану, віроісповідань і народности окружає Тебе почестию і любовю. Наша чолобитня, то чолобитня міліонів сердець, котрі ласкою і добротою Твоєю прикував єси до Твоєї Найдостойнїйшої Особи і до Твого Престола звеном непоколебимої, великої вірности і привязаня.

(По польски:) Імя Твоє Нвйяснїйший Пане, звязало ся на все з істориєю нашого краю, з істориєю єго моральнього і материяльного поступу, з розвитком єго найважнїйших інституций, зі здобутєм і удержанєм найдорозших скарбів народних прав. Не забудемо нїколи і не забудуть нїколи наші наслїдники, чим Нийяснїйший Пане, був єси для нашого краю, котрий неодну тяжку пробу перебув, заки в Тобі, Найясн. Пане, найшов великодушного опікуна і добродія.

Довг се наш великий супроти Тебе, Найяснїйший Пане, але з радісною готовостию і сердечним запалом той довг наш сплатити ми завсїгди готові, віддаючи майно і кров нашу за Твою Найдостойнїйшу Особу, за Твій Престол і Твою Династию.

Молимо Всевишнього, аби Тебе, Найяснїйший Пане, заховав в найдовші еще лїта для слави і могучости монархії, для щастя Твоїх народів, для нас, Твоїх вірних і вдячних підданих, аби блеск Твоїх незрівнаних чеснот монарших, тих найпромінїйших жемчугів Твоєї корони, аби той маєстат Твоєї великолїпної дїевої статї, в якій найшли посьвяту і обовязок, так взнеслий етичний вислів, присьвічував ще довго і блестїв живим взором і великим і малим, монархам і народам всего сьвіта.

На сю промову кр. маршалка Цїсар відповів:

Запевнене про повне любови привязане і повної чолобитнї почести, яке я отсе почув, дуже врадували моє серце. Коли гляну назад на довгі лїта мого володарства, стаю пересьвідченим, що ті слова є не лише висловом оживленого настрою торжества, але також висловом тривкої жертволюбивости для великодержавного становища і щасливости держа-

ви, доказом випробованих пересьвідчень, які творять тривке, спільне добро цілого населеня мого королівства Галичини. Завсїгди з заінтересованєм і вітцівскою опікою відносив ся я до добра і щастя вашої вітчини, але специяльним вдоволенєм наповняє мене то, ви що з такою сильною волею, з таким сьвідомим цїли запалом стреміли до материяльного піднесеня і культурного розвитку королівства Галичини. Вашим неутомимим змаганям повело ся також скористати з богатих скарбів вашої землї, зібрати творчі сили населеня і спільною працею здобути для королівства Галичини велике значінє, котре бодай би ще зростало і збільшало ся. Заховайте привязанє до моєї особи і вашу вірність династичну, котра є сильною запорукою безнастанного тривaня добрих взаємин межи пануючим а краєм і будьте, панове, певні моєї тревалої вдячности і моєї безнастанної ласки.

В 60-ті роковини.

Гей славо, наша прежня славо,
Кудиж ти ся подїла?
Зійшлась так ясно, величаво,
Чомуж так скоро, руська славо,
Зівялась і змарнїла?

Немов чарівне диво-квітє
У Київсь розцвила,
Бурливе надійшло полїтє,
Галки обсїли твоє вітє,
Північ тебе добила.

Під таранами впали мури,
Звалились в воду мости,
Де жили Романи, Буй Тури,
Оставсь лиш порох із пурпури
І білі в поли кости.

Днїпро, чайки і Чорне море,
Мов привид серед ночи
Минули ся... знов сльози-горе,
І знова нами доля оре,
Аж з лоба лїзуть очи.

* * *

Столїтя йшли. А ми раби,
Рабів раби нужденні.
Проклін людства. В руках судьби
Наємники поденні.

Де Днїпр, де Прут, лунає кнут,
Тріщить ярмо, плуг оре...
Гріб забутя — се наш приют,
Се лїк на наше горе.

Остав ся спів, звук рідних слів,
Тай той вже забував ся.
Казавбись — Господь сам велїв,
Щоб слїд з нас не остав ся.

* * *

Аж ось: Чи чудо се яке?
Мерцї в гробах збудились,
Зісохле дерево росте
Калїка з одра*) встав, гряде,
В зимі квітки розцвились...

Де коршма була, школа там,
Де тьма, там сонце сходить,
Читальня, каса, Божий храм,
Ратай гукає по полям,
Забута нива родить.

І з кождим днем живійший труд,
Що раз виднїйші плоди,
Мов небувале чудо-чуд,
Воскрес із мертвих руський люд,
Ступає між народи.

Ступає звільна (прежнїх бід
Не легко позабути),
За теж невинний єго хід,
За ним, мов в крици кутий слїд,
Котрого не минути.

* * *

Минає шістьдесятий рік
Такого, братя, ходу.
Тож кличмо: „Най живе во вік,
Той, що велике слово рік
До нашого народу!“

*) Ліжко.

Велике слово, Божий дар,
Найбільший дар, дар волї.
Тож кличмо, най летить до хмар:
„Нехай живе наш Володар,
Дай Боже щастя, долї!“

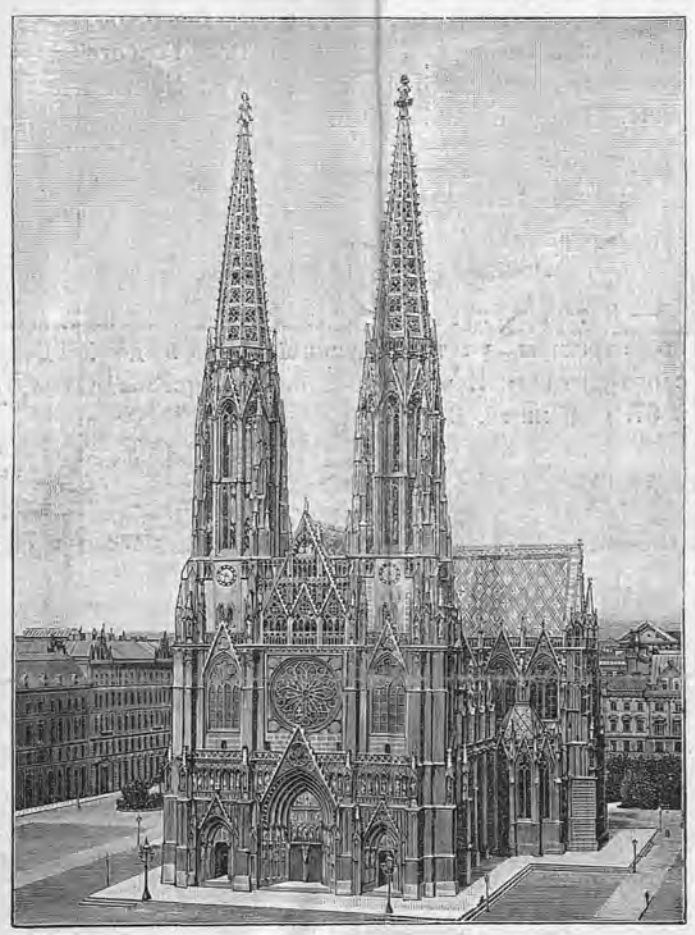
Він сьвідком був, як ми наш дім
Строїли від основи,
Як двигали єго з руїн,
Дай Боже, щоб побачив Він
Верх нашої будови! *Н. М.*

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Авдія, Варлаама; римо-кат.: Бібіяни дїви. — В четвер: руско кат.: Григория, Анат.; римо-кат.: Францїшка Кс.

— **Львів перед цїсарским ювілеєм.** На державних будинках виставлено хоругви в державних красках, а з многих приватних каменищь звисають фани в народних і австрийских красках. Загально можна побачити ілюмінацию карткову на вікнах, однак в державних будинках, ратуши, кр. виділї крім налїпок на вікнах буде ілюмінация сьвічками.

Votivkirche (**Церква Спасителя**) **у Відні** здвигнена жертвами всїх народів монархії на памятку щасливого спасеня цїсаря Франц Йосифа, скритоубийчо нападеного 18. лютого 1853. мадярским злочинцем.

— **Ювілейні відзначеня.** Є. В. Цїсар наділив між иншими: командорским хрестом ордера Франц Йосифа зі зьвіздою: крилошанина о. Василя Фацієвича в Станиславові; рицарским хрестом ордера Леопольда: радника двора Володимира Бучацкого у Відни, посла д-ра Евгена Олесницкого в Стрию, крилошанина о. Мирона Подолиньского в Перемишлї; ордером Зелїзної Корони III. кляси: крилошанина о. Емілїяна Білїньского у Львові, надрадника Вол. Ясеницкого в Чернівцях, пос. д-ра Мих. Короля, кр. інспектора шк. Івана Матієва у Львові, проф. університету д-ра Петра Стебельского у Львові, держ. прокуратора Романа Стебельского в Перемишлї, декана і пароха о. Мих. Цегельского в Камінцї стр., декана і пароха о. Олекс. Чемериньского в Золочеві, секретаря суду Юстина Дзеровича в Снятинї, пароха о. Мих. Ґуллу в Борщеві, гр.-кат. пароха о. Івана Глїбовицкого в Сучаві, пос. о. Антона Колпачкевича пар. в Гуйчи, декана і пароха о. Григ. Копистяньского в Снітницї, декана о. Ант. Козака в Гологлавах, д-ра Ярослава Кулачковского директора „Дністра“, о. Петра Левицкого пароха в Яворові, Теод. Маркова радн. суду в Бучачи, Конст. Павьківского дир. „Кр. Союза кредит.“ у Львові, о. Мих. Прухницкого пароха в Турцї, д-ра Ник. Сабата директ. ґімн. в Станиславові, о. Григ. Словицкого пароха в Буську, о. Олекс. Слюсарчука пароха в Рунґурах, д-ра Теод. Заяця адвок. у Львові, проф. політехнїки Романа Залозецкого у Львові; титулом правительственного радника: д-ра Еміл. Савицкого директ. ґімн. в Тернополї; титулом шкільного радника: Ізидора Громницкого управителя філії рускої ґімн. у Львові, о. Евгена Гузара катех. учит. семінариї у Львов; титулом цїсарского радника: Кирила Кахникевича редактора „Нар. Часописи“ у Львові, Олекс. Лисяка управит. філії австр. угор. банку в Дрогобичи, др. Олекс. Жуковского в Станиславові; золотим хрестом заслуги з короною: о. Айталя Билинкевича пароха в Знесїню, Андрея Грабовича рах. ревід. у Відні, Емил. Яворского ст. почт. контр. у Львові, Сем. Колодницкого секр. повіт. в Бохні, о. Йос. Курмановича пар. в Новосїлках загальн., Ант. Левандовского окр. інсп. шк. в Косові, Ізидора Мазуркевича ґдюнкт. в мінїст. просьвіти у Відні, Івана Мазуркевича дир. купел. зав. в Івонїчи, о. Ант. Шанковского пар. в Нижбірку новім, о. Михайла Вальницкого пароха в Кобаках; золотим хрестом заслуги: Василя Коренця учителя в Стрию, Петра Котовича посадника в Цїшанові, Сев. Манастирского посадника в Рогатинї, Льва Семаку концеп. скарбу в Чернівцях, Вит. Василевича офіцияла почти у Львові, Вас. Воляньского учит. в Станиславові; срібним хрестом заслуги з короною: Мих. Багрийчука суд. возьного у Львові, Пет. Балащука війта в Мечищові, Єронима Бандрівского возьного намісництва у Львові, Андр. Барана війта в Демянові, Яцка Березяка війта в Тури, Олега Бушка війта в Монастирі, Асафата Ходачка війта в Чижках, Мих. Цюцяка війта в Радчи, Дмитра Цимбалка війта в Наклї, Дмитра Червинчака війта в Потилили, Андр. Дмоховского б. війта в Новім селї, Ів. Дучиміньского війта в Волї висоцкій, М. Джуґана респіцієнта скарб. в Перемишлї, Петра Ґридзина війта в Нижневі, Мих. Яворского війта в Марковій, Петра Калиния війта в Сваричеві, Ром. Карпюка війта в Тучапах, Фр. Кобиляньского війта Гутї пеняцкій, Ант. Колта війта в Тарновиці пільній, Ник. Комарницкого війта в Коморниках, Дм. Матушевского війта в Новосїлках язлов., Юрка Мельничука війта в Томашівцях, Теод. Наливайка війта в Тростянци, Василя Пасїчника, учит. в Дзвинячи, Ів. Пастернака війта в Бабиці, Петра Петричука війта в Космачи, Андр. Плїховского війта в Водниках, Івана Савчука війта в Бабинї, Йосифу Савчук учительку в Пишківцях, Йосифа Стубиньского війта в Острові, Стеф. Шикулу респіц. в Ярославі, Юлїяна Терлецкого інспектора цив. поліції у Львові, Петра Ткачука війта в Королївці, Мих. Томашика війта в Волчі дол., Петра Венцковского війта в Витковi малім, Ант. Завальского війта в Залужу; срібним хрестом заслуги: Ілию Семенюка возьного в фабр тютюну в Заболотові, Гр. Середюка гром. писаря в Шляхтинцях.

— **Тайними радниками** іменував Цїсар між иншими: кн. Андр. Любомирского з Переворска, митроп. Репту в Чернівцях, бурмистра Відня д-ра Люеґера і ґр. Стан. Стадницкого з Мостиск.

— **Памяти Івана Котляревского.** Концерт київской „Просьвіти“ памяти Івана Котлявевского відбуде ся в народній авдиториї 10. грудня. Вступне слово перед концертною частиною скаже І. М. Стешенко. В програмі будуть співи з „Наталки Полтавки“, уривок з Лисенковой кантати на відкритє памятника Котляревскому в Полтаві та деклямациї з творів Котляревского і присьвячених єму віршів.—В память І. Котляревского урядить незабаром виставу М. Садовский в театрі „Грамотности“ в Київі. Піде „Наталка Полтавка“, буде жива картина на сюжет з „Енеїди“ поставлена художником Кричевским, а перед виставою реферат О. Русова.

— **Краєві запомоги для бурс.** В буджетї на 1908 р. сойм призначив до розпорядимости

кр. видїлу в порозуміню з краєвою радою шкільною на підмоги для польских і руских бурс суму 25.000 К. З тої суми краєвий видїл порозумівшись з краєвою радою шкільною, признав: українській повітовій бурсї в Бродах 250 К, кацапській бурсї ім. Ефиновича в Бродах 100 К, рускій бурсї в Бережанах 250 К, рускій бурсї ім. св. Івана Хрестителя в Дрогобичи 200 К, рускій бурсї »Просьвіти« в Дрогобичи 100 К, бурсї філії Руского Тов-а педаґоґічного в Коломиї 100 К, рускій женьскій бурсї в Коломиї 100 К, рускій бурсї »Шкільної помочи« в Сокалї 200 К, рускій бурсї ремісн.-промисл. в Станиславові 300 К, бурсї „Тов-а руских женщин“ в Станиславові 200 К, селяньскій бурсї в Станиславові 300 К, рускій бурсї в Стрию 250 К, бурсї „Просьвіти“ в Золочеві 250 К, селяньскій бурсї в Золочеві 100 К, рускій бурсї ім. св. Николая в Золочеві 100 К, селяньскій бурсї в Жовквї 100 К, інститутови ім. св. Николая у Львові 250 К, бурсї руского Тов-а пед. у Львові 450 К, рускій бурсї ім. св. Онуфрея в Ярославі 250 К, селяньскій бурсї Руского Тов-а педаґ. в Перемишлї 200 К селяньскій бурсї в Тернополї 250 К, рускій бурсї в Тернополї 450 К, сьвятоюрскій бурсї в Тернополї 150 К і кацапскій бурсї ім. св. Володимира у Львові 300 корон.

— **Упадок курсу цїнних паперів.** В суботу потовано на віденьскій біржі найнизші курси від часу злуки Босни. Додана табелька вказує сей упадок. Перша рубрика виказує курс цїнних паперів перед злукою Босни, друга з дня 7. листоп. в день злуки, а трета з суботи:

Акциї австр. Закл. кр.	646.75	634.00	610.50
„ угорс. Закл. кред.	748.50	738.00	710.00
„ Лендербанку	440.50	436.50	413.00
„ Боденкредіт	1070 00	1052·00	1010·00
„ полудн. зелїзн.	125·00	121·50	103·50
„ Альпіни	669·25	661·00	613·00
„ фабрики оружя	566·00	563·00	582·00
„ турецкі тютюневі	396·00	380·00	342·00
4% листи Банку краєв.	93·73	93·50	93·05
Льоси турецкі	184·25	177·50	168·00

Оповістки.

— **До Львівских Родимців!** Місцевий львівский комітет, збираючий жертви на будову народного руского театру, приступає ось в грудни до закінченя своїх рахунків за р. 1908. Беручись за се дїло, бачимо, що многі члени нашої львівскої громади не зложили сего року ще своєї лепти на ту культурну цїль. Гадаємо, що се стало ся не з неохоти для справи, але з недогляду. Та ми не хочемо вдїяти нїкому моральної кривди. Наші викази жертв як і квітові книги перейдуть до архіву і істориї театру і будуть колись далеким поколїням сьвідчити, котрі люди потрудились в сім тяжкім часї до піднесеня рідної штуки, а за сим і до розвою руского народа, і яким мужам належить ся за те честь і вдячність від потомства. В виду сего ми бажаємо, щоби в тих виказах не забракло нїкого з нашої громади, щоби в квітових книгах не було нїчиєї сторінки порожної, щоби кождий в чиїй груди бє руске серце, докинув свою цеголку, і щоби наші акти були колись сьвідком, як щиро і спільно трудились ми всї без виїмки коло піднятого дїла. Комітет просить тому уклінно тих Родимців, що з якої небудь причини не докинули ще своєї лепти, щоби зволили доповнити се в місяци грудни. Єслиж би наш курзор до кого не дійшов, най зволить переслати свою жертву до кредитового Союза (Ринок ч. 10.) на вкладкову книжочку ч. 800. При сім замітимо ще, що з кінцем грудня с. р. відбуде ся засїданє ширшого театрального комітету, котрий й оголосить весь стан дотепершної акциї і застановить ся над почином самої будови. Від місцевого львівского комітету будови народного руского театру: *Др. Стефан Федак, о. Александер Стефанович, Антін Лукашевич, др. Вахнянин Мирон, Пісецкий Александер, Дельквич Йосиф, Баньковский Спиридон, Корнелля Андрій, Емма Озаркевичева, Гресяк Василь.*

— **„Вечір пісні і гумору“** д-ра Льва Лопатиньского тенора і декляматора, при співудїлї пни Софії Лопатиньскої, пяністки, ученицї проф. Скшидлевского, відбуде ся в пятницю в салї „Народного Дому“. В програму входять пісні, баляди і оперні арії, а також вибір гумористичних поезий найзнаменитших українських письменників.

— **„Вечір деклямациї і сьміху“** д-ра Льва Лопатиньского відбуде ся в Калуши в суботу дня 5. грудня, а в Коломиї в неділю дня 6. грудня в салї „Народного Двму“. Першу частину вечера виповнить велична біблїйна поема Ів. Франка »Мойсей«, котра перед двома роками відтворена у Львові зробила сильне враженє; в другій частинї вечера посиплять ся перлини українського гумору.

— **Каса і канцелярия Тов-а „Днїстер“** у Львові будуть з причини обходу цїсарского ювілею дня 2. грудня с. р. до год. 11. рано і від год. 1. в полудне замкнені, так що урядованє буде відбувати ся лиш від год. 11. до год. 1.

— **Іменованя.** Міністерство іменувало елєва будівництва Юстина Мариняка адвокатом будівництва для гал. округа дирекциї почт і телєґрафів; почтовому контрольорови Мартинові Скливі в Коломиї надало посаду почтового завідателя в Снятинї; іменувало Йос. Гербста старшим почтовим офіциялом, а Рих. Макуша почт. офіциялом в Коломиї.

Посмертні † оповістки.

— **Катерина з Ґатнилевичів Лукачева,** вдова по народнім учителю, упокоїла ся в домі свого зятя в Переволоцї дня 20. листопада в 67. році житя. В. їй. п.!

Телєґрами

з дня 1. грудня.

Рим. Сьв. Отець легко перестудив ся. Онодї вечером і вчера рано відвідали недужого лїкарі Петачі і Мартіасаво. Стан недужого не дає причини до нїяких обав, однак послуханя відкликано на одень тиждень.

Порт о Прінс (на Гаїті). Онодї стрітили ся в кровавій битві правительственні війска з ворохобниками. Послїдні побідили.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 1. с м.: Александра і Роман Калинюк, Недятичі; др. Едмунд Зальц, Перемишляни; Стефан Туна, Перемишляни; Іван Семенюк, Оглядів; Ілько Морозевич, Журавно; Семен Сородник, Корчин; Феликс Понятовский, Шуків; др. Кирило Трильовский, Коломия.

Не будьмо наївні!

Дуже інтересна статя видана окремою брошуркою в форматї вісїмки вийшла що йно з друку з Загальної друкарнї Кришталовича у Львові. Статя ся вказує найпевнїйший шлях, яким галицкі Русини мають ити, щоб станути в рядї прочих могучих народів сьвіта. — Брошурку сю мож набути в книгарни Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, ул. Театральна, по цїнї 20 сот.

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шнільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. листопада 1908.

1. Увертура. 2. Павля Тори, угорска субретка. 3. Les 3 Zanatos, воздушний акт. 4. Doolittle and Steele, америк. акт. музикальний. 5. Les 3 Soeurs Allison, акробатичні танечниці. 6. Фарінї, феномен. жонґлєр. 7. Сучасні центаври. 8. Miss Darvin. з тресованими котами. 9. Орхестра. 10. »Невинятко«, шутка в 1 дїї. 11. Francis Renolde, кольоратурова співачка франц. театрів. 12. The 7 Grunathos, найзнам. дамский гурток акробат. 13. Вітоґраф. 14. Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Каролля Людвика ч. 5

Працюйте і шадїть!

Товариство взаємного кредиту

„Днїстер”

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах півричних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 265. Львів, четвер дня 20. листопада (3. грудня) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Закон про суспільну обезпеку.

(+) Державна рада буде в найблизшім часї занимати ся начерком закона, котрий має незвичайну досяглість з суспільного становища. Ідучи за почином парлямент. сторонництв, зладило правительство начерк суспільного закона, котрий випереджує все те, що доси зроблено на полї суспільного законодавства в Европі, не виключаючи навіть Анґлії. Розходить ся тут о обезпеку на старість усїх горожан, котрих річний дохід не переходить 2.400 корон. Очивидно розходить ся о дохід, податковій власти виказаний, отже в дїйсности о много висший, так, що на певно можна припустити, що обовязкова обезпека буде обнимати всїх тих навіть, котрих дїйсний дохід виносить 3.000 корон а може навіть й більше.

Доказом великої досяглости сего закона може стати обставина виказана статистичними обчисленями, що обезпека обнимати ме кругло 10 мілїонів осіб; відчисливши дїти низше 16 лїт, несамостійні женщини, державних і автономічних урядників, вільних від обезпеки, бо мають право до вислуженин, дійдемо до висліду, що все инше населенє дорослe, около 90% підходить під постанови закона.

Закон вичисляє кілька катеґорий обезпечених. Першу становлять робітники всяких заводів, отже у фабричнім і накладнім промислї, в рукодїлях, рільництві, поденники, термінатори, домашні учителї, домашні швачки і прачки, послугачки і т. п., очивидно з доходом річним низше 2.400 К. Ся найбільша катеґория обнимає 6 мілїонів осіб. Обезпека в тій катеґорії є важна і на старість і на случай неспосібности до працї (на случай недуги введена доси обезпека для робітників розтягає ся сучасно на цїлу повисшу катеґорию). В сїй катеґорії половину вкладок вплачує член, а половину роботодавець, а при тім і вкладки і рента відповідають висотї тижневної плати. В тім напрямі установляє начерк 6 кляс, від 4 К 80 сот. до 36 К тижневого зарібку, з тижневими вкладками від 12 до 72 сотики і ренту від 144 до 558 К річно, а при тім рента зависима не тілько від висоти вкладок, але й від часу приналежности.

Друга катеґория складає ся з самостійних ремісників, крамарів і инших процедеристів, крім того з рільників і сїльских господарів з доходом понизше 2.400 К. Для сеї катеґорії є лише рента на старість, а не на случай неспосібности до працї, бо у самостійних підприємців неспосібність до працї бувае розумінем вельми гнучким. Члени сеї катеґорії при доходї 180 корон вплачують 50 сотиків, про висшім 1 корону місячної вкладки.

Дальшу категорию становлять вдови і сироти по обезпечених. Не дістають они ренти, лише одноразову відправу для вдови від 120 до 270 К і відповідну квоту для дїтий.

На останку предвиджує закон ще рід посагів: бо дївчата, що виходять замуж, дістають яко посаг половину вплачених вкладок. Має се метою поборюване пожитя на віру. Що до дїтий з такого пожитя одначе есть закон вельми прихильним, бо признає відправу також дїтям неправим, о скілько умираючий признав ся вітцем або на случай смерти нешлюбної матери.

Всї катеґорії обеспечених разом будуть, як сказано, обнимати около 10 мілїонів осіб. Вплати обчисляє начерк в першій катеґорії на 88·45, в другій на 28 37, в инших разом на 12·6 або взагалї 129 мил. корон вплати. До сеї квоти мала би держава по цїлковитім розвитку институції то є по 40 роках доплачувати 100 мілїонів корон. Одначе се число видає ся недокладним, бо в иншім місцї находимо кошти обчислені на 277 мілїонів, а по потрученю з сего 129 мілїонів вплат, остає для держави до покритя 148 мілїонів.

Що отже значить покритє сего недобору державою? Нїчого иншого лише через податників, отже знов через ремісників, промисловців, купців, рільників і т. д. значить держава наложила би в тій чи в иншій формі, на загал податок, котрий по обчисленю по 40 роках дійде до висоти 275 а навіть 300 мілїонів річно, а вже в девятім роцї винесе около 106 мілїонів.

Неперечно введенє закона сего в жите було би розвязкою в значній части суспільного питаня. В теорії було би се вирівнанєм хоч в части суспільної невірности, обезпекою биту убогих з підмогою богатих. Але в практицї! Всеж найменше 75 проц. держ. податків походить як раз від тих, що мають бути обезпечені — від селян, ремісників, крамарів і т. п., а коли розходить ся о посередні податки, то й більше. Загального обезпеченя бажають всї парлям. сторонництва, одначе не всї згодять ся на обтяженє. Найтруднїйша буде справа з селяньством, бо у него готівка є вельми рідкою появою, а часто дрібний податок доводить уже до обдовженя і в наслїдках до материяльного занепаду. Возьмім н. пр. галицкого селянина на кількох морґах, котрому випаде платити повну вкладку за себе, за двоє дїтий понад 16 лїт і половину вкладки за одну лише дївку і одного парубка. Після закона винесе оно около 30 К річно. Питанє, чи легко буде єму се заплатити? Возьмім н. пр. власника або посесора малого обшару двірского о 150—200 морґах. Чи зможе оплатити вкладли за челядь на фільварку, домашну службу, візника, а може ще домашного учителя і швачку? О скілько сї вплати не дадуть ся стягнути, о стілько зросте недобір, котрий буде приневолена покрити держава, отже посередно о стілько зростуть податки, а закон так корисний, що вже в пятім роцї від ухваленя мають бути виплачувані ренти.

Начерк сей викличе велику розправу в парляментї опертім на широких верствах народних, і всї сторонництва будуть квапити ся з полагодою сего закона, але певно нї одно проти него не стане! Чи держава видержить таке обтяженє, особливо коли оно буде значнїйше, як тепер обчислено, покаже будучина. Але колиб видаток показав ся навіть подвійно високим, то всю надвишку покриє держава, а не інтересовані.

З огляду на превелику вагу сего закона, котрий доторкує так широких верств населеня, подамо в слїдуючих числах в цїлости его основи після правительственного начерку.

Про ювілейне цїсарске сьвято.

Пишуть нам з Відня:

Сегодня, в понедїлок принимав цїсар соймові депутациї королівств і країв під проводом краєвих маршалків, котрі складали монарсї ювілейні бажаня і заяви преданности і вірности іменем краєвих соймів.— Опісля явили ся з ювілейними бажанями представники обидвох палат державної ради, палати вельмож під проводом президента кн. Альфреда Віндішґреца і палати послів під проводом президента д-ра Вайскірхнера. Велике вражінє викликала промова кн. Віндішґреца, котрий згадав в нїй про обявлену цїсарем Франц Йосифом при вступленю на престіл найвисшу постанову: надати з власної волї і понуки конституцийний устрій. Нині по 60 роках володарства тілько здійсненою ву, але розширеі ширших основах, лише на виразне д

приняв з видимим вдоволенем сї бажаня і заяви обидвох палат держ. ради. — На останку прибула депутация віденьскої ради мійскої під проводом д-ра Люеґера і обидвох віцебурмістрів висловити іменем столиці ювілейні бажаня.

Угорщина, як ми вже в попереднім письмі зазначили, сьвяткує ювілейне торжество богослуженем в церкві св. Матея, на котрім являть ся обидві палати угорского сойму, а вчера, в неділю, зложило угорске міністерство під проводом міністра-президента д-ра Векерле цїсареви ювілейні бажаня в Шенбрунї.

Принятє угорского правительства було вельми ласкаве, а побут угорских міністрів у Відні послужив нагодою до обговореня не тілько внутрішних справ, але також межинародного европ. положеня.

Сим закінчили ся принятя ювілейних депутаций у монарха, а 2. грудня після торжественного богослуженя в церкві св. Стефана і в придворній Церкві, зложать цїсареви ювілейні бажаня члени Цїсарского Дому.

Сегодня, в понеділок, всюди панує поквапна робота, щоби столицю держави прикрасити сьвяточно на ювілейний день і все викінчити для величавого осьвітленя, яке відбуде ся ві второк вечер, на передодні памятних роковин шістьдесятилїтя 2. грудня 1848 р. Наслїдком того роять ся тисячі а тисячі місцевих населенців столиці по улицях і площах, так, що вже сегодня перехід і переїзд улицями міста вельми утруднений, а можна помітити великий також приплив замісцевих гостий, не тілько з цїлої монархії але й з заграници, щоби прилучити ся до сьвяткованя незвичайної в історії події. Подібно величавої маніфестациї, яка заповідає ся на завтра, не бачив ще Відень, хоч лїтом відбув ся тут славний історичний похід перед монархом, а перед 10. роками столиця також величаво обходила 50-лїтє.

Про церковні і народні справи в Американьскій Руси.

(Дальше).

От коби то так жонате духовеньство східних обрядів могло сказати »Римови«, не спускаючи очий в діл, та не червонїючись, якби се було красно. Оно заімпонувало би цїлому сьвітови, міліони людий не витрачували би міліярди на алькоголї, на пусті процеси, не було би так богато убійств і прочих страшних диявольских злочинів.

Тодї і у нас не було би таких часописий як »Ґалїчанїн«, »Русское Слово«, »Канадийский Фармер«, »Правда«, „Дїло“ ітд. в безконечність.

Ми тодї мали би як найбільше пошановане в Римі, а навіть — навіть міг би Бог так зарядити, що дозволив би, що в Петровій лодцї був би керманичем Русин греко-католицкого обрядуісин рускогосьвященикахочбиізБрідщини!

Правда? се було би о много більш сензацийним як вислів балтіморского »ученого«, або як підла клевета на бл. пам. кардинала Сульвестра.

Як би то було хорошо, як би наше жонате духовеньство могло так сказати оо. Василиянам, єзуїтским вихованцям:

Дивіть ся, Ви Василияни, ми маємо гарний католицкий дневник, що розходить ся в 500.000 примірниках і сотки ріжних периодичних видавництв.

Ми маємо у всїх парохіян апостольскі молитви. Наші парохіяни знають шість правд віри і жиють після тих правд віри.

Наші родини, то взірці християньских родин. Ми маємо сотки католицких шкіл, що дорівнують католицким школам в Америцї.

Ми нїколи і нїкому не дали по сьвятотаски видерти наших церковних маєтків.

Ми умімо боронити нашу віру перед усякими схізматиками, єретиками і недовірками.

Ах!!! як би се було гарно, хорошо, чудово — коли би наше духовеньство могло так сказати оо. Василиянам.

Наведу знов примір.

Рачестерска дисцезия обходила в сїм році 40-лїтний ювілей свого єствованя, а перший єї епископ Преосьвященый Бернард Маквейд обходив 40-лїтний ювілей епископских а 60-лїтний ювілей своїх сьвященичих сьвячень.

Ся молоденька дисцезия має тепер 91 парохій, 127 церков, 17 каплиць, 25 прекрасних шкіл, 4 доми сиріт, 2 шпиталї, до 500 монахинь що обслугують сї церкви, школи і добродійні институциї ітд. удержує 120.000 вірних. Семінар в Рачестер належить до первородних в Америцї, а вірні з добровільних жертв на удержанє богословского видїлу жертвують до 20.000 долярів що року.

Якже високо повинні би стояти наші дисцезиї, що числять вже по кілька соток років єствованя і мають міліони вірних? Га?

Дїйсно ми можемо лише з сорому червонїти ся.

Або яка у нас релїґійна сьвідомість?

Син одного сьвященика, що є властителем більшої посїлости „колятор“ в лїскім повітї, скаржив одного сьвященика до староства за се, що сей сьвященик давав в церкві нову підлогу на місце неможливої старої.

Син другого сьвященика, що має на Буковині становище, яке несе ему 8 до 10 тисяч корон, став апостатою схізматиком тому, що треба було ему дати на будову парохіяльного дому конкуренцийний даток 160 корон.

З такими греко-католиками цїлком не було би дивно, коли би одного гарного ранку не стало греко-католицкої Церкви.

І певно, що єї не стане, коли гр.-кат. суспільність буде провадити війну з Г. Богом, коли греко-католицке духовеньство буде предплачувати огидливі схізматицкі часописи, як »Ґалїчанїн«, »Русское Слово«, »Правда« або лїберальні як »Дїло«, »Лїт. Наук. Вістник« ітд.

Коли не будемо мати католицких шкіл, коли наша інтелїґенция буде апостазувати, та буде провадити і нарід до апостазиї, тодї справедливо заслужимо і на більші кари, які дотепер на нас були спали. Колиби ми всї були добрими греко-кат. і уміли піднести величавість нашого обряду, як се роблять оо. Василияни, тодї усї Поляки, Чехи і инші Славяни стали би католиками східного славяньского обряда.

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Про внутрішньо-полїтичне положенє пишуть нам з Відня: Як небудь наслїдком кількадневної перерви в справах посольскої палати, послїдувала певна застоя в полїтичних справах, всеж таки споглядають в полїтичних і парляментарних кругах з великою зневірою на можливість поправи внутр. полїт. положеня. Передовсїм не звичайно вразило всїх підчас торжественного засїданя ювілейного посольскої палати не риява социял-демократичних, всенїмецких і ческо-радикальних послів. Така виразна протиавстрийска і протидинастична проява рівна зовсїм державній зрадї, а именно тим яскравійше представляє ся она з боку социял-демократів, котрі дожили загального виборчого права і такого зросту своїх мандатів лише завдяки рішучій волї монаршій. Наслїдком того відрочено на далеке місце вибір двох нових віцепрезидентів палати, бож годї подумати, щоби на такім місци провідним засїв представник сторонництва, котре такі виявило змаганя.

Окрім того поновили ся в неділю галабурди на Перекопах в Празі, між нїмецкими а ческими крайними живлами, котрі з огляду на межинародне заграничне положенє набирають особливої ваги. Доперва вмішанє полїциї, жандармериї і війска привернуло там спокій. Отсї події відібють ся голосним відгомоном в держ. радї і стануть перепоною теперішньому правительству в довершеню поручених ему задач, передовсїм полагоди держ. конечностий (буджет. провізориї, боснїйскої предлоги і повновласного закона), а крім того й спинять утворене парлямет. кабінету.

Вправдї буджет. провізория не стрічає значнїйших перепон, бо велика більшість палати заявляє ся за наглою єї полагодою, одначе невідрадно поставлена справа з боснїйскою предлогою. Радикальні Чехи бажають вихіснувати сю предлогу, котра має бути полагоджена тепер лише в першім читаню, а опісля опинити ся в комісиї, щоби виторгувати уступки для себе. Нїмецкі радикали кождочасно готові робити всякі перепони правительству, де розходить ся о повагу і силу монархії. Панславістичні і всенїмецкі круги подають собі руку до того. Очивидно держава не може байдужно відносити ся з огляду на загран. справи на таке обнижуване своєї поваги і се витворює грозу положеня, зза котрого виринають зовсїм виразно на полїт. овиді вїщуни звороту, перед яким остерігав недавно Fremdenblatt послів народного парляменту. Поворот § 14. і розвязанє держ. ради набирає отже великої імовірности. Ми мали нагоду говорити про внутр. полїт. положенє з бувшим і теперішним міністром-земляком ческим і обидва висловлювали ся вельми зневірливо про сучасне положенє і про можливість парляментарного міністерства і управи. До захмареня полїт. овиду причиняють ся також університетскі бучі, наслїдком чого університети стали боєвищами студентів, а не огнищами науки. Окрім того замотують они також чимало також межидержавні взаємини, в теперішнім случаю між Італїєю і Австро-Угорщиною. Все те приневолює сподївати ся небавом вельми поважного звороту.

Заграница.

Положенє на Балканї минувшого тижня не поправило ся тай не злагодило. В сїй хвилї, коли се пишемо, став головним огнищем Царгород. В Білгородї під напором пяти европ. держав троха втихомирили ся і вдоволяють ся лише війною по часописах, а в Чорногорі не думають робити нїякого почину, поки більші не стануть на передї. Бойкот в Туреччинї став з народо-господарскої справи полїтичною грозою, а Висока Порта замісць проти него рішучо виступати, ще ему нишком пособляє. Сей тиждень доведе імовірно до якогось проясненя і тодї покаже ся, чи амбасадор Паллявічінї остане в Царгородї, чи виїде на відпустку. Нинї або завтра (в че-

твер), має промовляти в італійскім парляменті міністер Тіттоні. Тоді Австрия дізнає ся, як справа дійсно має ся, бо наколи Італія схоче пособляти Австрії, то положенє змінилоб ся значно в користь нашу. Італія має великий вплив в Царгородї, в Білгородї а передовсім в Чорногорі. Наколиб Італія ужила там свого впливу, то вельми причинила ся до удержаня мира.

Приватні вісти про оружні приготовленя Туреччини на болгарскій границї треба приймати з застереженями супроти офіцияльних запевнень про мирні відносини обох тих держав.

Сербскі часописи розпускають поголоски про подвиги Сербів на австрийскій границї. Після одного сербского „урядового“ донесеня мали Чорногорцї розбити на границї Санджаку 20.000 австрийского війска. Все те є одначе лише сензаційними казочками, вичисленими на те, щоби піднести підупавшу відвагу Сербів, а з другої сторони заохотити Туреччину до союзу з Сербією. В дипльоматичних кругах заперечують рішучо сему, начеб то Туреччина полирала сербскі домаганя в справі відшкодованя. Що до питаня про абдикацию короля Петра, то стара радикальна, посту пова і народна партия скупштини заявили ся за абдикацию в користь наслїдника престола князя Юрія. Припускають, що абдикация наступить невдовзї.

Приватні депеші доносять, що до Герцоґовини впала одна чорногорска чета в силї 30 людий, одначе віддїл боснїйско-герцоґовиньскій »стражунів« вистріляв їх до ноги. Се був би перший напад неприятельских чет на боснїйско-герцоґовиньскій границї. Рівнож доносять приватні депеші, що князь Юрій запропонував росийскому ґенералови Лїповицови, щоби обняв провід над віддїлом добровольців, який числить 40.900 людий (!), бо через те піднесла би ся повага і сила сего віддїлу. Ґенерал Лїповиц має бути у короля на авдиенциї.

Після урядових донесень Японія і Сполучені Держави заключили договір в справі взаїмної политики на Тихім Океанї. Цїлию сего договору є беречи цїлости власних посїлостий і ненарушимости Хін, а звернений він проти Анґлії, яка хотячи забезпечити ся в Індиях перед Росиєю і позискати собі єї поміч, дала останній в Ревлю свобідну руку в північній Персиї і північних Хінах. Се спричинить Анґлії богато клопоту з огляду на конституцийний рух в Індиях, бо буде мусїла в своїх східно-азийских посїлостях скріпити залоги, одначе се вийде на користь Европі, бо спаде з неї сей давлячий тягар, який їй надто вже давав ся відчувати. Взагалї японьско-американьский договір може мати незвичайно важні наслїдки для міжнародних відносин.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Григория, Анат.; римо-кат.: Францішка Кс. — В пятницю: руско-кат.: *Введенє Пр. Д. Б.*; римо-кат.: Варвари.

— **Нині в день цїсарского ювілею** відбули ся богослуженя у всїх катедр. і парох. церквах всїх трех обрядів. В церкві св. Юрія відправив архиєрейску службу Божу Екс. Митрополит Шептицкий в асистї мітратів оо. Білецкого і Туркевича та крилошан. На богослуженю явили ся представники всїх властий, руских товариств і багато вірних, які заповнили цїлу церкву. До служби Божої співав гарно хор питомців дух. семінариї а при кінци сл. Божої відспівав многолїтствіє Цїсареви і австрийский гимн.

— **Депутация укр.-руских тов-ств львівских** явила ся нині в полудне в намісництві і зложила на руки Екс. Намісника д-ра Бобжиньского ювілейні желаня для Монарха. В депутациї взяли участь відпоручники отсих товариств: „Дністра“ др. Яр. Кулачковский, „Наук. Тов-а ім. Шевченка“ др. Ст. Томашівский, „Народної Ради“ др. Евг. Озаркевич, „Просьвіти“ проф. П. Огоновский і інж. Юлїян Мудряк, „Р. Тов-а педаґоґ.“ крил. о. І. Чапельский і проф. А. Алискевич, „Сокола“ ред. С. Ґорук і дир. П. Сенюта, „Рускої Бесїди“ радн. В. Шехович, „Кр. Союза ревіз.“ др. Ст. Федак, „Кр. Союза Кредит.“ дир. Ю. Паньківский, „Народної Торговлї“ дир. В. Нагірний. „Нар. Гостинниці“ радн. Яр. Ільницкий, „Тов-а урядників і съвящеників“ дир. Гр. Грозик, „Тов-а св. Рафаіла“ радн. Т. Ревакович, „Вакац. Осель“ проф. Ольга Бачиньска, „Учительской Громади“ крил. о. Ст. Юрик, „Тов-а розвою рускої штуки“ і „Сок. Базару“ п. А. Будзиновский, „Тов-а св. Андрея“ о. Лежогубский, „Шкільної Помочи“ п-а А. Лїтиньска, „Висш. муз. Інституту“ п-на Г. Ясеницка, „Тов-а ім. Лисенка“ др. П. Сушкевич, „Сїльского Господаря“ п. А. Гарасевич. Речник депутациї проф. Вол. Шухевич в довшій промові зазначив поступ і розвиток Русинів під благодатним володарством цїсаря Франц Йосифа і складаючи для Монарха найщирші желаня від Русинів з нагоди ювілею на руки п. Намісника, закінчив окликом „многая лїта“, який члени депутациї тричи повторили. П. Намісник заявив, що передасть ті желаня Є. В. Цїсареви, почім подав руку всїм учасникам депутациї представлюваним професором Шухевичом.

— **Ювілейні торжества у Львові.** Вчерашна ілюмінация Львова була дуже гарна. Всї вікна в цїлім місті окрашено картками з цїсарским портретом. Вікна державних будинків крім наліпок ілюміновано сьвічками. Чудово виглядав ратуш осьвітлений ґазовим, електричним і бенґальским ріжнобарвним сьвітлом на верху вежі і на бальконах. Цїлий вечер мимо дощу Ринок докола ратуша був переповнений публикою. Над входом головного будинку почти уряджено електрично осьвітлені транспаренти з цїсарскими інїціялами. Також на соймовім будинку і на фронтонї міского театру уложено з електричних лямпок цїсарскі інїціяли. У многих торговлях уряджено гарні вистави з погрудями цїсаря. Вчера вечером о 8. год. військові музики відограли „ретре“, а нині рано грали улицями міста. Рано о год. 5½ і о 9. год. дано з Цитаделї по 24 гарматні стріли. Нині вечером місто буде також ілюміноване.

— **Желаня для Цїсаря** приймав нині Намісник від 11. год. перед полуднем. З желанями явили ся сотки депутаций урядів, товариств, корпораций і приватних осіб. Про руску депутацию пишемо на иншім місци.

— **Екс. Преосьв. Епископ Чехович** вернув зі своєї подорожи до Риму і Відня назад до Перемишля дня 29. листопада.

— **Желаня царя.** З Петербурга доносять, що тому кілька днїв вислав цар відручне письмо до цїсаря Франц Йосифа зі щирими желанями з нагоди ювілею. Спершу, як відомо, мав брат царя вел. князь Михайло особисто завести желаня від царя нашому цїсареви, але з причини жалоби по смерти вел. кн. Алексія ту подорож відкликано.

— **Розрухи в Празї.** Позавчера знова повторили ся в Празї протинїмецкі розрухи. Почало ся від проходу около 600 до 700 ческих студентів на Приконах по сторонї Нового Міста. Рівночасно зібрало ся по другій сторонї до 2 тисяч молодїжи. Коли потім около 30 нїмецких студентів розпочало на Ґрабенї „бумель“, понесли ся оклики „сором!“ і появили ся в горі палиці. Військова поготова, піша і кінна, як також жандармерия рушили в сторону касина, товпа наперла на студентів, прийшло кілька разів до задирок. Бурші вернули до нїмецкого касина, але небавком знова вийшли на улицю. Серед товпи росло обурене. Співано народні пісні і грожено буршам. Др. Сваль намовив вкінци буршів, аби вернули до нїмецкого касина, а полїция опорожнила улиці. Вечером демонстрациї закінчили ся кроваво. В деяких сторонах міста товпи поставили барикади перед полїциєю і жандармериєю. Полїция ужила шабель і ранила багато осіб, а одну смертельно. Демонстранти заатакували полїцию камінями і фляшками. На площи Коменского стрілено до полїциї. Оден урядник полїциї і 7 полїциянтів було ранених. Арештовано до 100 осіб. З ческих домів і шкіл зривано австрийскі фани, виставлені з нагоди цїсарского ювілею. Розрухи позавчерашні перевисшали грозою давнїйші. Власти оповістили, що ґуртові сходини на улицях не будуть дозволені. А если би демонстрациї повторили ся, то будуть заряджені поважні середники.

— **Трамвай а похорони.** Магістат м. Львова оповіщує: По отвореню руху електричного трамваю на лїнії в улиці Янівскій в цїли улекшеня переїзду заряджує ся отсим, аби всї похоронні походи на Янівский цминтар не задержували ся як доси перед віздовою брамою для відбутя релїґійних молитов і знятя домовини з каравана, але ставали аж по вїздї каравана на площу за брамою Янівского цминтара без ставаня на гостинци.

— **Підроблені гроші.** У Львові появили ся підроблені 5-коронівки, які є лекші від правдивих і мають инший звук.

Оповістки.

— **Останний репертуар руского театру в Стрию.** (Саля „Нар. Дому“. Потаток 7. веч.).

В пятницю дня 4. с. м. »Сватанє на Гончарівці« народна оперета в 3 дїях Гр. Квітки Основяненка.

В суботу дня 5. с. м. „Cavalleria rusticana“ опера Тасканього.

В неділю дня 6. с. м. „Житейске море“ (продовженє „Суєти“) комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

Ві второк дня 8. с. м. останне представленє „Маруся Богуславка“ історичні картини в 5 дїях зі співами Т. Старицкого.

— **Іменованя.** Цїсар іменував в гр.-кат. капітулї станиславівскій крилош. о. д-ра Івана Ґробельского кустошом, а віцедекана і пароха в Шманьківцях, о. Івана Гордієвского, крилошанином.

— **З львівскої архіепархії.** О. Іван Каратницкий дістав канонїчну інституцию на Явче. — Завідателями парохій іменовані оо.: Василь Сїрко в Нестаничах, Василь Телишевский в Хреневі, Богдан Чекалюк в Труханові, Володимир Баницкий в Зарубинцях і Іван Бачиньский в Словитї. Сотрудництва дістали оо.: Михайло Олексів в Підгайцях, Павло Тимчак в Старомійщинї, Іван Рошак в Сороках, Дмитро Яців в Мизуни, Григорий Скасків в Божикові, Василь Бачиньский в Новици, Александер Бачиньский в Бережанах, Омелян Марчак Бараньский в Городку, Антоній Шебец в Кобиловолоках, Михайло Ференц в Підмихайлю, Володимир Плашовецкий в Скнилові, Теофіль Ващик в Бурштинї, Максим Хома (з правом управи) в Веринї, Николай Бобиляк в Ляховичах зарічних, Роман Охримович в Сенечолї, Анатоль Малиновский в Новосїлках зарічних, Михайло Зенкевич в Буську, Теодор Левицкий в Висні, Володимир Ілевич в Тростянци, Андрей Кухта в Перегиньску, Лев Абрисовский (з правом управи) в Полюхові великім і Володимир Долгович (експоноване) в Гниличках. — До канонїчної інституциї на парохію Ілів покликаний о. Модест Соболта.

— **Заг. збори тов-а „Вакацийні Оселї“** відбудуть ся в четвер дня 17. с. м. о 6. год. вечер в „Рускій Бесїдї“ у Львові.

— **З Жовкви.** В память сорокових роковин заснованя тов-а „Просьвіта“ відбуде ся заходом філії „Просьвіти“ в Жовкві ві второк, дня 8. с. м. в льокали власним *сьвяточний*

ювілейний обхід з такою програмою: 1) О год. 9. співана служба Божа з проповідию в церкві оо. Василиян. По службі Божій в хаті „Просьвіти“: 2) Вступне слово виголосить о. В. Утриско, голова філії „Просьвіти“. 3) Короткий огляд історії і діяльности тов-а „Просьвіти“ виголосить: п. Т. Федунків. 4) Слово про господарско-економічні справи — виголосить: делеґат головного тов-а „Просьвіта“ зі Львова. Часть II. Сьвяточний ранок при співучасти хору читальні „Просьвіти“ в Жовкві, п. Володимира Козака, тенора-солїста і п. Петра Артимовича, композитора зі Львова.

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

Новий Йорк дня 21/IX. 1908.

А то таки направду дивне є! Годї дві гадки до купи з собою зліпити... кілька разів брав за перо, пальці відмовляють послуху, а голова на боки собі кружляком. Мисли, як мухи по стїнах причіпили ся до мозку якісь сонні, злучені, ні то живі, ні то байдужні.

Нюйорк! Нюйорк! — новосьвітний Вавилон!...

Надглупе вражінє на перший раз в тім Нюйорку, що як кістястий великан сїв попереду цїлої Америки зі своїми дерихмарами. Все тут є, а зглядно за багато є тут всього, а однак чогось не достає, чи бракує, у всїм загальне переладованє, камяниці за високі, люди за малі до них, вулиці за широкі, а не можуть помістити тих, що йдуть ними, на виставах за величавими склами не обчислиш, що там товару ріжного, але якийсь він грубий, недокінчений, за скоро відай зроблений. Може за богато є тут всього, але у ньому не достає душі, того інтелїґентного живчика, що зветь ся естетикою.

Мільонова товпа ступає по вулицях, тягнеть довгою сїрою лентою робучого люду, що заїхав на чужину далекую лїпшої долї глядїти, та у спокою запрацьований кусень хлїба їсти. На сю сїру ленту тяженько робучих полюють скляні вистави та манять їх своїм електрично-наркотичним видом.

Вечерїє. На моїм годиннику сема година. Йду чотирнайцятою вулицею. Вистави, винавіски фірм, лямпи кидають проміня, як сонце у день, а люди йдуть... йдуть одні із роботи, другі на роботу. Серед вулиці виходить горячий дим і кітлусть ся над закратованими отвором — се знак, що і там працюють, бо Нюйорк є потрійний: оден під землею, другий звичайний, а третий десь високо на трийцятих фльорах (поверх). Надімною високо жене як скажений елєвайтер (електрична зелїзниця понад хати), біля мене цїлі сотки ріжного рода штрідкаро (трамваї), а підімною субвей (підземна зелїзниця) летом лискавки лучить New-York із Brooklyn-ом та підземними коридорами перетинає нюйорскі підземельні фабрики, склади, кухні, пивниці, ба навіть іде попід клин моря, що між ті два міста вдерло ся непрошене. Свищуть своїми ґумовими тримбітами автомобілї та летять стрімголов сьвітячи ярко рефлекторними лїхтарнями через систематично уложені вулиці і бруки рівні, як підлога. Усї тягом, безнастанно спішуть ся, бо тут смерть нечаянно може постигнути людину на кождому кроцї; бачно треба глядїти перед себе і поза себе та майже штучно минати ся між сею мілїоновою товпою із конечности відай репрезентантів усїх народностий на сьвітї.

Нюйорк! Нюйорк! що за мамутове житя, а що за блазнувата в тім житю монотонність. Звиж чотири мілїони мешканців, каже Baedeker[1]), се чотири мілїони, що на чолї має написане: доляр! Та сей доляр робить людий манекінами, що о тій самій годинї йдуть, повертають, їдять, сплять, а все їзза думок — гроші, іще гроші! Що иншого хотїв би тут пересічний Европеєць бачити, а що инше находить. Америка се гумбук — льогия, Американець — се гумбук, се найбільший і найвитреваліїший у сьвітї крутїй, для котрого найбільша сьвятість бізнес — інтерес.

Треба довшого часу, щоби освоїти ся з тим новим житєм, недовареною кухнею, та з тими димами, що вічно стелять ся густою імлою понад хати, прислоняючи, мов на все, Божий, синий небозвід. Душно, тяжко в тім Вавилонї, неба не бачиш, а земля пеклом, хитрощами і проклятєм. Чотирнайцятий день приглядаю ся і з переду і з заду сїй величній машинї, присьвяченій лишень долярови, і з одного боку та із другого гляджу на неї, та годї найти у неї щось таке, щоби милим теплом лягло на серце, благороднїйшим чутєм обвіяло та засьвітило у душі. Се дармо! Лишень чудує мене, чому люди такі пеани хризантинові складають у ніг сього новосьвітного божища, що дає чоловікови свободу тїла, але закує в кайдани на все духа.

Багато, дуже багато, майже щоденно, пишеть ся про Нюйорк, а сей величавий титан нїщо инше, як чотиромілїонова шопка, що крутить ся спритом на грішнім долярі трустовців, що імена фірм своїх кинули дерохмарами на Божі облаки, у гордости своїй вважаючи себе вище усїх престолів, а однак уходять за найлїпших демократів, републиканів. Що в Европі біле, се тут навмисно чорне, і навпаки. Хто хвалить щось европейского в Америцї, сей може стрінути ся з найбільшим обуренєм Американця. Справдї мілїонер у поєдинчім, звичайнім, часто і збруканім костюмі сїдає в тім самім передїлї, що і найбіднїйший наш робітник, але надутим лицем дає пізнати: odi prophanun vulgus — ось глядїть, поклоняйтесь менї та моїм паням, що їздять в автомобілях із цїлими, комплетними виставами ювілерскими на собі, підчас коли тисячі робучого, новосьвітного невольництва умирає із-за нужди і біди, котра в деяких нюйорских евнях (дїльницях) є дїйсним фахом. Кажуть, що в Америцї робітник є добре платний — може бути, коли возьмемо его платню на ріжницю европейских валют.

Коли однак зважимо, який капітал здоровля, працї, кервавого поту, жертви ізза своїх релїґійних переконань, наражень свойого житя, для котрого нема жадного забезпеченя, вкладає він в тую фабрику, котра його руками жиє, наживає, складає мілїони, для тих, що нїчого знова не роблять, — то прийдем до заключеня, що нагорода за мала, не вистарчаюча за його надмірну працю 10, 11, 12, навіть 18 годин на добу, що сї гроші, котрі він відсилає до краю — се дїйсно відняті собі від уст, через обмеженє себе на найменчім, на найконечнїйшім. Бо чиж може погадати, щоби не присилати із Америки гроший! Чи се тепер за його дуже тяжку працю дїйсна винагорода в тім краю така піднесена до найяснїйшого нїмбу...

Бачив я кілька днїв тому о 12 годинї в ночи предовгі ряди найбіднїйших робітників на University pleis, 11 street, біля реставрациї, що ждали на відпадки кухонні, що із голоду млїли. Сьмішна та багата Америка з своїми ще сьмішнїйшими переконанями, з твоїми вільнодумними, а однак притемненими любовю доляра горожанами.

All right!... Чи не так!...

(Дальше буде).

[1]) Baedeker-s Nord Amerika, Leipzig 1904.

Телєґрами

з дня 2. грудня.

Відень. Ілюмінация міста випала пречудово. Найкраше буки осьвітлері Бурґ, ратуш, церква св. Стефана і парлямент.

При ілюмінациї не обійшло ся без нещасть. Коли непроглядна товпа народу придивляла ся осьвітленю брами Бурґу, нараз згасло всьо сьвітло електричне. Настав переполох. В натовпі задусили ся на смерть дві особи: посол дол.-австр. сойму Гельцель і жінка президента нотарияльної палати, Маєргофера. Раненних є 126 осіб, між ними 24 тяжко ранених.

Відень. Намісник Чех дістав дозвіл завести виїмковий стан в Празї і на провінциї, єсли розрухи повторять ся. Виїмковий стан мав би бути заведений аж по ювілейнім дни цїсарскім.

Прага. В неділю в нїмецкій части Чех відбуло ся 37 народних віч, на яких ухвалено бойкотувати чеські школи. Бойкот почав ся вчера.

Будапешт. Угорский сойм радив вчера над буджетом міністерства торговлї.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди ліквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцінка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613,720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218,364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12.20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любїня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Рашева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любїня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 266. Львів, пятниця дня 21. листопада (4. грудня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Правительственний начерк закона про суспільну обезпеку.

Начерк закона про суспільну обезпеку предложило правительство державній радї так, як се свого часу обіцяло. Сей начерк представляє собою плян до найбільшого законодатного дїла, яке доси коли небудь вироблено на царинї суспільної обезпеки.

Предлога обнимає нову кодифікацю дотеперішної обезпеки робітників (на случай недуги і від нещасних пригод), дальше обезпеку робітників на случай непридатности до працї (немочи), вкінци обезпеку робітників і самостійних людий (дрібних господарів, земельних власників), ремесників і поменших купців (крамарів) на старість. Для всїх тих галузий суспільної обезпеки уладжує ся суцїльний, звязкий орґанїзм, якого не витворила ще нїяка держава в подібній односцїльности.

Коли правительство зважує ся виступити з предлогою такої основної ваги і так величезної фінансової доносимости, то робить се оно в тій самовіжі, що вдоволяє тому бажаню, яке виновує ся з управнених потреб як найширших кругів населеня.

Небезпеки, які приносить зі собою для кождої одиниці новітне економічне житє, скріпили у всякого змаганє до — по змозї — як найбільшої забезпеки свого єствованя. Висловлено домаганє, аби загал подбав про ті случаї безробітности, проти яких одиниця не в силї захоронити ся. Першим кроком на тій дорозї було заведенє обезпеки на случай недуги і від нещасних пригод, а господарске значінє сеї обезпеки було вельми хосенне. Обезпечні виплати в обох сих галузях вимагають нинї річно накладу менше-більше 80 мілїонів корон готівкою. Із виплат обезпеки для недужих користає в роцї кругло півтора мілїона людий, а обезпека від нещасних пригод виплачує немічним (інвалїдам) та оставшим по робітниках особам майже 100.000 постійних рент.

Одначе поза обсягом сих охоронних мір лишає ся загроженою доля немічних старців або безвихідних калїк і се дає ся відчувати як найтяжше і серед найширших кругів. Для тих случаїв недолї єствує доси тільки заосмотренє убогих. Сї вигляди, що по втратї сил до працї треба буде старати ся о таке заосмотренє, пригноблюють кождого в душі і тому зродило ся в найширших кругах пекуче домаганє такої обезпеки, якої можна би правно жадати.

Обезпека для старців і немічних основана у своїй сути на співдїляню самопомочи і державної помочи. Для робітників платити муть, кромі того роботодавцї стілько, що і робітники самі. Тим чином велить закон роботодавцям, з обовязку причинювати ся до забезпеки будучої долї своїх робітників.

Вслїд за сим причинюють ся до такої обезпеки і здібні до зарібку для непридатних до працї, а молодші люди для старших. Але значінє державної доплати слїдує глядїти в тім, що сею доплатою звалює ся частину ризика на плечі загалу, а дальше що головний причинок до сеї доплати йде з податків від тих, що самі з огляду на своє більше майно і доходи не є обезпечені, отже користями сего закона зовсїм не хіснують ся. А що тим чином заможнїйші люди причинювати муть ся також своїм грошем до обезпеки старців і немічних чи калїк, то се пособляє у високій мірі вирівнаню суспільних ріжниць.

Своєю дбалостию обнимає закон обезпеку в недузї та від нещасних пригод, відтак у робітників — обезпеку на случай немочи (калїцтва), а у робітників, як і у самостійних людий — обезпеку на старість. Вслїд за тим закон зібрав в одну цїлість усю суспільну обезпеку, як се відвічає сїй суспільній охоронї проти злиднїв по єї сути.

Взагалї брати муть участь в обезпеці всї ті, що наслїдком своїх малих доходів не спроможні подбати про свою старість своїми приощадками, при чім байдуже, чи они господарять самостійно чи несамостійно.

(Дальше буде).

Осьвітленє Відня

як нам звіщають звідтам, випало на передодні ювілею ві второк вечер, незвичайно величаво. Столиця держави засияла в повнім блеску чарівного сьвітла бенґальского, електричного і ґазового в сотнях тисячів поломіний від год. 6—9. а весь Відень і безлїч приїзших вирушили улицями і площами міста приглядати ся серед звуків розміщених в головних точках столиці військових орхестр. Справдї чарівне пражінє робив Дунайский канал, що віддїлює Леопольдштадт від Відня. Сьвітла уміщено на 6-метрових щоглах, а початок творив міст Бриґітти, що сияв в 16-ти бенґальских поломінях. Так само мости: Augarten Stephanie- Marien - Ferdinands- і Aspern-brücke купали ся в сьвітлї поломіний (по 12 з кождого боку). На Franzensbrücke, котра замикає сю полосу осьвітленя Дунайского каналу палало 16 червоних поломений бенґальских.

Звернувши в гору з над Дунайского каналу, бачимо 15м³ орла цїсарского на віденьскій палатї біржи осьвіченого силою 1500 сьвічок, а гороріжби і вікна осьвічені 1500 стеариновими сьвічками.

Чудовий вид представляла Церква Спасителя, котра дїйсно сияла в морі сьвітла. З середини осьвічено її на 58 місцях бенґальским огнем, а крім того перед церквою уставлено 3 рефлектори, котрі розсилали сьвітло з трох поломіний.

Мійска радниця, вже своєю будовою славна, посередно осьвічена електрично, сияла своїм фронтом в бенґальскім огни, а инші фронти були осьвічені іскусно уставленими сьвічками. На вежу радниці кидано електричне проміне з крівлї придворного театру. Мійска радниця представляла взагалї в цїлім містї побіч церкви св. Стефана образ первородного і незвичайного видовища.

Побіч радниці визначала ся грецка сьвятиня — парлямент величавим осьвітленєм фасад і фіґур з вінцями і сотнями сьвітел. Так само ґрупи коний уставлені на верху парляменту відбивали вельми в чародійнім сяєві.

Вїздова брама цїсарского Двора украшена була 20 метрів високим обелїском збудованим з зелїза, ріжнобарвно осьвітленим. З богато розміщених електричних лямпок і ґазових поломіний утворено сонця, цїсарскі орли, інїцияли, ювілейні числа, і написи великаньских розмірів.

Подібно і Aspernplatz украшено 24 м високим обелїском, транспарентами, орлами, гербами в сконбінованім ґазовім і електричнім сьвітлї.

Церква св. Стефана сияла в електричнім сяєві з 14 рефлекторів і 22 бенґальских поломіний, киданім з горішних поверхів околичних домів і в тім сяєві виступила цїла величність сеї велитеньскої сьвятинї.

Неменше величаво представляла ся Karlskirche на площі Кароля, осьвічена бенґальским огнем з 28 місць, а перед церквою були уставлені два рефлектори. — Також і инші церкви віденьскі визначали ся чудовим і богатим осьвітленєм.

Вельми іскусно уладжено осьвітленє мійского заводу електричного в Мариянській улицї в IX части Відня. Впоперек улицї простирав ся 8 метрів високий пластичний герб з короною і цїсарскими інїциялами, окружений промінистим вінцем в силї 1500 жарових ріжнобарвних лямпок, а побіч сего занимали достойне місце електр. мійскі заводи на Семерінґу.

Крім того Kärntnerstrasse, Graben, Kohlmarkt, многі площі віденьскі, Ringstrasse, численні первородні склепи, палати, готелї представляли вельми ріжнородний і величавий вид і можна напевно сказати, що такого осьвітленя не бачив доси не тілько Відень, але нїяка столиця европейска.

Одначе поза тим величавим сьвітлом рідкого вельми в істориї всего сьвіта ювілею, відбивають тим грізнїйше сї тїни, які кидають події останних днїв, а особливо недїльні і понедїлкові галабурди в Празї, котрі приневолили правительство виступити з рішучою осторогою, що в случаю повторенє подібних подій послїдують найострійші розпорядки. Очивидно тут заповідає ся або виїмковий стан або заведенє доразного суду.

Так само і заграничне положенє, якнебудь в хвилї, коли се пишемо, троха поправило ся, всеж таки вельми грізне і непевне. Незвичайне ювілейне сьвято нашого цїсаря нагадує вельми сю трудну хвилю зперед шістьдесяти лїт, коли цїсар Франц Йосиф обняв керму монархії. Але як тодї в ранцї его володарства перегодом розсунулись грізні хмари, випогодив ся овид монархії і она вступила тодї на новий шлях розвитку, на котрім взнесла ся до нинїшної великодержавної могутности, перестроїла ся в новітнім дусї, двигнула ся культурно і економічно, так і під вечір житя Наймилостивійшого Монарха можна сподївати ся, що розійдуть ся темні хмари, а сьвітло сонця спокою і вдоволеня осїнить вечер володарства миролюбивого монарха, за що завтра, в середу, в цїлій монархії з щирих сердець мілїонів населеня понесуть ся горячі молитви до Всевишнього.

Про церковні і народні справи в Американській Руси.

——

(Конець).

Закінчу приміром.

26/IX. 1908 р. був я у одного з найлїпших Ню-йорских адвокатів д ра Андрея Шіпмана, в справі гр.-кат. церкви в Оборн.

Мій попередник, що був в Оборн і Сиракузах, о. Гумецкий, вів нарід отверто до схізми і при кождій нагоді оклеветував в найпідлїйший спосіб Преосьв. Сотера. Приміром говорив до народу таке, що Преосьв. Сотер уживає при службі Божій оплатка, що запровадив в Філядельфії в церкві латиньский звичай, що при входї є сьвячена вода (sic!), що хоче всї церкви продати Айришам (котрі певно наших церков і за дурно не брали би) і т. д. Наслїдок сих клевет був такий, що Преосьв. Сотер засуспендували о. А. Гумецкого, а мене післали на его місце.

Щоби здискредитувати мене перед парохіянами, став о. Гумецкий ось так на мене кричати: „Слухайте, той Петрівский то Василиянин, Поляк, він запише церков на епископа, перепровадить вас на польске, він є жид“ і т. д. Вкінци довів о. Гумецкий до сего, що з 20 родин в Оборн хотїло оснувати независиму згляднo схізматицку церков і зажадали через свого адвоката подїлу церковного маєтку.

В сїй справі був я у д-ра Шіпмана.

Др. Шіпман на основі законів Нюйорского стейту виказав мені, що апостати не мають нїякого права до звороту гроший і до подїлу маєтку церкви. А був зі мною оден з тростісів (се є опікунів церкви Михаїл Поляньский). І до нього сказав др. Шіпман отсї слова, котрі повинні записати собі в серці усї ті, що їм ходить о добро греко-католицкої Церкви.

„Ваш обряд є прекрасний, я его люблю, я маю всї книжки Ваші богослужебні в 4-ох мовах славяньскій, грецкій, халдейскій і арабскій. Та коли ви будете сварити ся поміж собою, апостазувати, видавати гроші на адвокатів, а не на школи, то пропадете. Таж Ви — то є Русини — нї при одній церкві не маєте людяної школи! Отже закладайте школи, щоби Ваші дїти мали де нагоду пізнати свій обряд і були релїґійні, тодї будучність Ваша«.

Згадаю, що сей адвокат знає знаменито наш обряд, веде переписку з многими епископами східних обрядів, і цїла его родина обожає східні обряди.

На конець сказав др. Шіпман ось що: „Коли хочете, щоби Вас і Ваш обряд любили другі народи, любіть вперед Ви своє і будьте добрими греко-католиками“.

Сей адвокат укладає тепер анґлїйско-рускій молитвослов і є дуже нам помічним в борбі зі слугами пекла, що хотять знищити нашу церков.

І чи не іронїя се, що греко-католицкий сьвященик нищить свою власну церков, Англичанин латиньского обряду єї боронить та ще дає науку, як треба нашу Церков двигнути?!

А на пращане скажу московскосхізматицким, протестантским і лїберальним часописям як »Галїчанїну«, „Русскому Слову“, »Правді«, »Канадийскому фармеру«, »Дїлу« і т. д.

Перестаньте бути облудниками фарисеями!!! Ширіть отверто цареславіє, ренеґатство і атеїзм а греко католицку Церков лишіть в спокою!!! Єї доля в першій мірі лежить в Божих руках, а о дальшім Єї вствованю або неєствованю рішать самі вірні сеї Церкви, — але не апостати, схізматики, атеїсти і т. и.

P. S.

Коли отся моя статя була вже написана, перечитав я статю о. Осипа Заболотного і до неї додам ось такі замітки.

Дуже се благородна річ оправдувати злі вчинки людий, але цїлком оправдати чи то апостазию наших вірних, чи то переходи в латиньство не дасть ся. Так апостазия як і латинїзация нашого народу має своє жерело в цїлковитім браку релїґійної сьвідомости.

Господь Бог в своїм Провидїню зарядив так, що перед ним наші апостати і латинника найдуть ся в скрутнім положеню.

Ісус Христос народив ся в вефлеємскім вертепі, а мимо сього прийшли до вертепу з поклоном 3 царі зі сходу і і принесли Дитяти Ісусови ливан, золото і смирну. Дальше певним є і се, що овечки, кози і проча маржина, яка була в вефлеємскім вертепі, не видавала вправдї так переражаючих звуків, як се може почути від дяків по наших церквах, але і не співала гарно. Та східні царі мимо сего довший час любували ся Дитятем Ісусом, обожали Его, поручали ся Єму і просили о потрібні ласки для себе і своїх народів.

Поведенє східних царів, се болюча і соромна пощочина всїм нашим недовіркам, апостатам і противникам нашого обряду. Коли царі могли прийти до вертепу і там віддати належну честь Ісусу Христу, то можуть і наші панове: адвокати, професори, властителї більших посїлостий, нотарі і поважні їх подруги та їх дїточки прийти і до найбіднїйшої церкви і віддати честь Христу.

О. Заболотний наводить оправданє якогось добродія, що він тому не ходить до церкви, бо тамошний сьвященик не гарно »кадить!«!! О сьвята невинносте! Таж східні царі могли лїпше оправдати ся, що маржина в вертепі могла їх поштуркати рогами і скаляти царскі одежі...

Та тому, що наша інтелїґенция і нарід не мають релїґійної сьвідомости, не знають, що в кивотах є той самий Ісус, що народив ся в вефлеємскім вертепі, тому они чи для »орґанів«, чи для »гроший«, чи з »глупої амбіциї« покидають віру, покидають рідний обряд!!!

І не варто за такими безхарактерниками жалувати.

о. П-ий.

Політичний огляд.

——

Австро-Угорщина.

Під проводом президента мінїстрів Бінерта відбула ся дня 1. с. м. конференция провідників парляментарних клюбів і нїмецкого поступового сторонництва, в котрій взяли участь також визначні посли сих сторонництв. Крім того явили ся мінїстри-земляки Жачек і Шрайнер, а також президент палати Вайскірхнер. В заступстві презеса кола польского Ґломбіньского взяв участь в конференциї мінїстер для Галичини Абрагамович.

По тригодинних парадах нїмецкі і чеські посли згодили ся звернути ся з відозвою до народів в Празї, в котрій взивають земляків до спокою зі згляду на велику небезпеку, загрожуючу парляментаризмови, яку би спровадило дальше панованє теперішних відносин в Празї, а в наслїдок чого було би правительство змушене взяти ся до надзвичайних середників в цїли привернення порядку.

Заграница.

З Царгорода надійшла вість, яка справдї може мати важні наслїдки для Балканьского півострова, бо може причинити ся до тревалого удержаня мира. Орґан великого везира Jeni Gazetta подає, що переговори Болгарії і Туреччини в справі конференциї, на якій мала би бути попушена справа независимости, покінчено та що обом сторонам удалося найти спосіб, в який удасть ся розвязати пекучі питаня.

Дня 1. грудня розпочала ся в італїйскім парляментї довго і нетерпеливо очікувана балканьска розправа, яка мала прояснити становище Італії зглядом анексиї Босни і Герцоґовини. Саля палати послів була заповнена, явили ся ріжні амбасадори, між ними австро-угорский. Бувший секретар мінїстерства заграничних справ Фузінато поставив внесенє, щоби палата одобрила заграничну політику кабінету. Між иншими піднїс він, що події на Балканї не випали в некористь Італії, особливо що до удержаня рівноваги на Адрийскім мори. Бесїдник переконаний, що Австро-Угорщина не зміряє до Еґейского моря і кінчить бесїду візванем, щоби парлямент в інтересї мира висказав свою гадку, чи бажає держати ся дотеперішного напряму заграничної політики і системи союзів.

Посол Барціляї полємізував в передбесїдником і заперечував, наче би держави, підписані на берлїньскім трактатї, вважали окупацию Босни і Герцоґовини яко дефінітивну, бо ходило лише о полїцийні зарядженя, яких виконанє поручено Австро-Угорщинї. Доказував, що Фузінато боронив анексиї більше, як сам бар. Еренталь в делеґациях, відмовив вартости вицофаню австрийских війск з Санджаку і заявив, що пропоновані уступства на річ Чорногори не є такими, яких може імусить домагатися Італія. Критикував зїзди Тітонього з Еренталем і заявив, що инший мінїстер заграничних справ Зобільо, жадав винагороди від Австро-Угорщини за побільшенє териториї, та що листовно признано за дефінітивну анексию Босни і Герцоґовини відступленє Трентіна. Бесїдник жалїє над тим, що оборонці Австриї представляють річ так, начеб то на Балканї нїчо не змінило ся. Кінчить бесїду тим, що Тітоні не може дальше з успіхом вести політику тридержавного союза.

На сім наради перервано. Дальший тяг буде 2. грудня. Тітоні здає ся одначе, вирятує ся від заяви недовіря і віднесе побіду над противниками.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: *Введене Пр. Д. Б.*; римо-кат.: Варвари. — В суботу: руско-кат.: Филимона, Никилії; римо-кат.: Сави. — В неділю: руско-кат.: Григория еп.; римо-кат.: Николая.

— **Нова вшехполська провокация.** В 562 числї „Słow-a polsk-ого“ з дня 1. грудня 1908. року поміщено статию п. з. „W sprawie uniwersytetu lwowskiego“, яка є новою провокациєю рускої, університетскої молодїжи. Пригадуємо, що перед двома роками відгрівало „Słowo polskie“ рівнож ролю аґента-провокатора і коли іматрикуляция відбула ся в спокою а руска молодїж не взяла в нїй участи, „Słowo polskie“ видрукувало новинку, в якій були уміщені слова: „ukraińskich młodzieńców opuściła w decydującej chwili odwaga“. Наслїдки сеї новинки нам всїм ще в памяти. Прийшло до бійки між рускою та польскою молодїжи. „Słowo polskie“ дїяняло своєї цїли. А нинї коли відносини на університетї уложили ся, коли руска і польска молодїж віддають ся спокійно своїм студиям, „Słowo polskie“ стає знов на становиску аґента-провокатора і глузує з рускої молодїжи, вияснюючи спокій на університетї пересьвідченєм руских академиків, що скорше дібють ся своїх прав ьа університетї дипльомациєю, чим терором. Мимо сего „Słowo polskie“ перестерігає польску публику, щоби „nie uspiła swej czujności, lecz raczej ją podwoiła... bo awantura uniwersytecka trwałej szkody nie przynosi nam, a raczej awanturnikom, ale prawdziwie niebezpiecznemi polskości naszego uniwersytetu mogły by coraz dalej posuwające się dobrowolne nasze koncesye na rzecz ruskiego języka wykładowego i urzędowego wraz z mnożeniem katedr“.

За приводом часописи „Muzeum“ домагає ся „Słowo Polskie“ видачі закона, який ствердив би, що урядовою і викладною мовою »na założonym przez Jana Kazimierza a odnowionym przez Józefa II uniwersytecie lwowskim jest język polski“, що до отвореня окремого руского університета „liczba ruskich katedr na każdym wydziale świeckim nie może przekraczać jednej piątej a na wydziale teologicznym ogólnej liczby“ і що вивіноване руских катедр не може відбувати ся коштом польских катедр. Доки такий закон не війшов би в житє „obecny stan posiadania Rusinów w uniwersytecie lwowskim nie powinien doznać w żadnym kierunku rozszerzenia“. Місто радїти, що на університетї запанували нормальні відносини і після слів приповідки „quieta non movere“ мовчати, „Słowo polskie“ кидає рукавицею рускій молодїжи в хвилї, коли на инших університетах зайшли події, яких нїхто не рад би бачити на львівскім університетї. Пятнуючи провокацию „Słowa polsk-ого“, ми відкликуємо ся до нашої молодїжи з візванєм, щоби не дала себе вивести нею з рівноваги, бо темні духи з »Słowa polsk-ого« раді би в мутній водї ловити для себе рибу.

— **„Істинно-русская культура“.** З Брідщини пишуть нам: В нашім повітї ведуть перед в москвофільскій аґітациї два села Заболотцї і Чехи. Оба села сусїдують з собою і стоять під безпосереднім впливом пароха з Заболотець, о. Юстина Сухаровского, що довгі лїта доїздив заступати хорого пароха в Чехах. До сїл тих навідував ся часто „русско-народный организаторъ, маститый Глушкевичъ“, а з ним брідский учитель господин Онуфров. Коли недавно представляли ся новому старості війти, повитав его „от імени бродского уїзда“ (ipsissima verba) війт з Чех Черняк ломаною московщиною, на що заявив староста, що его мови не розуміє і візвав, щоби говорив по руски. Селяни з Заболотець і Чех мають славу „громил-ів“, які розбивають віча. З села Заболотець вийшов клич, щоби розбити касу „Самопоміч“, в якій працюють „Украинцы“ але штука сим разом не повела ся. Сими днями зайшов факт в Чехах, який сьвідчить про крайне здичінє задурених московщиною селян. В брідскім повітї обходять в сім році громади ювілей папи, Пія X. Місцевий адмінїстратор Чех підготовив хор зложений з шкільної молодїжи, парубків та дївчат і заповів в церкві в неділю, що після вечірні відбуде ся в шкільній салї духовний концерт з хорами і деклямациями в честь Папи, Пія X. Салю прибрано і концерт мав відбути ся. Тимчасом звершила ся подія, яка не дасть ся відповідно напятнувати. Товпа селян зійшла ся перед концертом під школу, відспівала тут московский гимн „Пора за Русь“ і революцийну пісню „Ми впалї в барбє роковой“, почім війшла до салї, яку перемінила в стайню, лишаючи в нїй повно людских екскрементів. Річ ясна, що в так гарно удекорованій кацапскою сволочию салї концерт відбути ся не міг. Нема що казати — гарна „истинно-русская“ культура. Додатиб хиба, що в Чехах учителює від довгих лїт „маститий патриот“ Сподарик, якому в его учительских подвигах помагає многонадїйний „младенец“, его юноша, студент університета, Зелїзний.

— **Безпроволочні суди в Празї.** Намісник ґр. Куденгове оповістив вчера, що в Празї і в суд. округї Вршовцї заводить ся безпроволочні суди. Наслїдки заведеня безпров. судів мають велику вагу. Особи, котрі допустять ся злочину морду, грабежи, підпалу або ушкодженя чужої власности після §. 85. к. зак., будуть поставлені під безпроволочний суд. Поступоване карне відбуває ся безпроволочно, а особи, котрих трибунал однодушно признасть винними, будуть засуджені на кару смерти, яку виконує ся в протягу двох годин. Відклику від рішеня безпроволочного суду нема. До Праги приїхав кат і своєю появою привернув спокій. Дирекция полїциї заборонила: збирати ся на улицях гуртами, носити які небудь відзнаки стоваришень, демонстрацийно декорувати доми, а по 8. год. вечером всї доми і реставрациї мають бути замкнені. Безпроволочні суди мають тривати 6 тижнїв, зглядно аж до повного утихомиреня розбурханих умів. Вчера був в Празї спокій. Лише о год. 11½ в полудне около 150 хлопців напали на двох кінних полїциянтів і обкинули їх камінями. Полїция розігнала товпу і не спіймала нїкого, мабуть нарочно, щоби не ставити нїкого перед безпроволочний суд.

— **Статистика ювілейних відзначень.** З нагоди цїсарского ювілею зістало відзначених, не вчисляючи членів армії, разом 4.020 осіб. Достоїньство тайних радників дістало 17 осіб; з того Поляків 2. — Титул барона дістало 6 осіб; 1 Поляк. — Титул рицаря 4; Поляк 1. — Шляхоцтво 18; Поляк 1. — Великий хрест ордеру св. Стефана 1; з Галичини нїхто. — Великий хрест ордеру Леопольда 2; з Галичини нїхто. — Ордер Леопольда I. кляси 1 Поляк. — Великий хрест ордеру Франц Йосифа 8; 2 Поляки. — Командорский хрест ордеру св. Стефана 1; з Галичини нїхто. — Командорский хрест ордеру Леопольда 3; 1 Поляк. — Ордер Зелїзної Корони II кляси 5; з Галичини нїхто. — Зьвізду до команд. хреста ордеру Франц Йосифа 11; 2 Поляки. — Командорский хрест ордеру Франц Йосифа зі зьвіздою 31; 7 Поляків, 1 Русин. — Рицарский хрест ордеру Леопольда 32; 3 Поляки, 1 Русин. — Командорский хрест ордеру Франц Йосифа 60; 8 Поляків, 2 Русини. — Офіцирский хрест ордеру Франц Йосифа 40; з Галичини нїхто. — Ордер Зелїзної Корони III кляси 412; 45 Поляків, 7 Русинів. — Рицарский хрест ордеру Франц Йосифа 950; 71 Поляків, 19 Русинів. — Ордер Єлисавети I кляси 13; 2 Поляки. — Ордер Єлисавети II кляси 58; 10 Польок. — Титул радника секциї 1; з Галичини нїхто. — Титул правительственного радника 90; 9 Поляків, 1 Русин. — Титул ст. радника будівництва 12: 2 Поляки. — Титул шкільного радника 37; 4 Поляки, 2 Русини. — Титул цїсарского радника 260; 30 Поляків, 2 Русини; Золотий хрест заслуги з короною 753; 81 Поляків, 9 Русинів. — Золотий хрест заслуги 373; Поляків 36, Русинів 5. — Медайлю Елисавети 17; 2 Польки. — Срібний хрест заслуги з короною 442; Поляків 74, Русинів 35. — Срібний хрест заслуги 301; 29 Поляків, Русинів 2.

— **Що то є висша школа?** Що є властиво університет, технїка, ветеринарийна академія, господарска академія? Колиб про се спитати в Нїмеччинї, в Італії, Анґлії і Франциї, то далиб нам відповідь однозвучну: висша школа є институциєю для плеканя умілости й науки. Молоді люди мають там набути вищої наукової осьвіти, а професори сеї школи мають самостійно розвивати умілости і науки. Таку відповідь далиб нам в Европі. Так думають про се питанє в Берлїнї, Гайдельберґу, в Римі, в Падві, в Парижі, в Упсалї, в Оксфордї, в Кембріч. Але яку відповідь далиб на таке питанє в Австриї? Дуже просту: Висша школа є институциєю заснованою на те, щоби „farbentragende und schlagende Verbindungen“ (буршівскі товариства) могли єствувати, могли відбувати правильно „Bummel“, щоби вправляла ся „nationale Jungmannschaft“, щоби можна плекати „Rauf- und Sauf-Komment“, і щоби там від часу до часу били ся, стріляли, кололи і деколи співали протидержавні гимни. Таку дефінїцию подає віденьский Montagsblatt і відкликує ся до горожан, що дають мілїони на се і до родичів, що посилають за кріваво запрацьований гріш синів, щоби науково там образували ся, нехай ті чинники вдадуть ся в сю справу, щоби зарадити лихови в Австриї.

— **Із дїяльности нового ґубернатора в Полтаві.** Новий полтавский ґубернатор ґр. Муравйов, внук виленьского Муравйова-вещателя, встиг уже проявити свою дїяльність. Що року в Полтаві в театрі імени Гоголя впоряжає ся вечір, присьвячений памяти українського поета Т. Шевченка. Звичайно на сім вечері хор завсїгди співає „Заповіт“ і публика вислухує его стоячи. І от новий ґубернатор узнав отакий звичай за українську демонстрацию і сего року „Заповіта“ не допустив. „Заповіт“ викреслено з програми, але численна публика, що була тодї на вечері Шевченка, таки одважилась вшанувати память великого поета України. Хтось зпоміж публики гукнув: хто шанує батька Тараса, прошу встати! І публика встала, як оден муж, впорядивши таким чином демонстрацию. Але того добродїя зараз заарештовано, а далї почалось і справжне слїдство в сїй справі.

Оповістки.

— **Останний репертуар руского театру в Стрию.** (Саля „Нар. Дому“. Потаток 7. веч.).

В пятницю дня 4. с. м. »Сватанє на Гончарівцї« народна оперета в 3 дїях Гр. Квітки Основяненка.

В суботу дня 5. с. м. „Cavalleria rusticana“ опера Тасканього.

В неділю дня 6. с. м. „Житейске море“ (продовженє „Сусти“) комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

Ві второк дня 8. с. м. останнє представленє „Маруся Богуславка“ історичні картини в 5 дїях зі співами Т. Старицкого.

— **Курс для неграмотних у Львові.** Видїл Товариства „Просьвіта“ подає отсим до відома львівских Русинів, що отвирає курс для неграмотних в школї ім. М. Шашкевича, який буде відбувати ся що неділї о годинї 4. з полудня. Курс розпічне ся в найблизшу неділю. На курсї можуть побирати науку так мужчини як і женщини.

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

(Дальше).

Нюйорк! Нюйорк! сей найбільший космополїтизм у сьвітї, хаос і перевернене всяких правил до гори ногами.

Представ собі, поважний читачу, не в уяві а в дїйстві, що у каварнї хочеш запалити папіроску, а приступає до тебе зажиточний кельнер з грубими словами: no smoking! (не вільно курити), у театрі — сам приносить тобі до самого твойого крісла цигара і папіроси та ще і запалкою підсьвітить і ти в темносиних клубах диму, що обвили усї крісла, місця приглядаєш ся бруковим сценам, та чуєш за кождим майже словом даного актора гіперпродуктивну масу неклясичних одушевлень і динамічних сьміхів і хіхотань. У пятьох був я, так званих театрах, а все є, як не кінематоґрафічно-катаринкова то рецітандо-пянольова шопка, що полює на дурноту покірно слухаючих слухачів.

Припустїм, — виходиш собі з рана на вулицю, твою европейску одїж показують пальцем та шепчуть „ґрінорд“ (прибувший зі старого краю — жовтодзюб), йдеш собі вулицею чемно, не за скоро, не за повільно, хтось ловить тебе за руки, садить на високе крісло, на розї вулиці, як на престіл, спирають твої ноги дріжучі на двох зелїзних підставах, та мимо твоєї волї чистять тобі чисті черевики, но не даром. Йдеш далї знеохочений троха, чи збитий з пантелику, par force напихають твої кишенї ріжними родами овочів, та покінчивши подібну операцию предкладають устний біль (рахунок). Твоє велике щасте, коли при подібних операциях тямиш на свою мошонку, та не дозволиш їй втопити ся у чужій кишенї. Серед найбільше оживлених вулиць стають „сестри спасеня“ із дрантивими гармонюм та безмилостивим співають хором. Переходиш біля них, нехотячи кинеш оком в тую сторону, вже двох братчиків від тих сестер спасеня складають тобі дїйсно царский реверанс, та щож дїлати меш, витягаєш кілька сенс (центів) та й тїкаєш десь у найтемнїйший куток. Однак і там найдуть тебе вічно мандруючі катаринки, едісони, фотоґрафи. Шкода, що нема таких, щоби напихали тобі кишенї долярами, а всї лишень є на те, щоби его витягати із твоєго і так вже занадто прискорбного пуґілярсу.

Сей сьвятий доляр в значіню оден — се нуля, бо за нього навіть добре не наговориш ся з людьми, навіть не придивиш ся подрібно вулиці, навіть доброї вечери не зїш. Доляр в значіню сто, вже є сьвятом, опікуном, ідеалом. Хто має сто долярів може вже отвирати бізнес, куповати льоти (парцелї), будувати хати, бо далї кредит прийде. Кажуть старі бізнесмени, що найперше зложити сто долярів, від сто вже самі доляри родять доляри при інтензивній працї. Таке тут електричне житє, що мовби у чащї кождого горіло: не їсть, не спить, лиш доляри робить, — здавало би ся, що побожевольли та страдають на ідеарїхе, а однак богато із них подивляти треба за їх невичерпану енерґію і силу. Американець не вдоволить ся кількапайцять тисячами, — він працює далї, трудить ся. Маючи навіть двіста тисяч, він так працює інтензивно, як працював на першу тисячку. Ся сторона, чи прикмета дїйсно нехай буде гарною школою для нашого Русина, котрий, як має 25 К на податок, вже вилїз на піч і сидить три днї за те, хоч у хатї мороз ласить ся, як кіт на припічку.

Американець ходить завсїгди з обритим вусом, годинник носить у маринарцї, одежа завсїгди за велика, мов би зі старшого брата, в губах жують Американцї безнастанно якусь ґуму цукрову, не лишень мущини, але й жінки, панночки та, і конї фіякерскі відай навчили ся сеї моди від своїх старих шлеґерів-кучерів. Може і мене колись чіпить ся така біда, тай спробую тої „ґуміґутти“. Американець, коли лишень перестане фізично працювати, в сїй хвилинї тиє.

Жінка в Америцї заслонена всяким правом. Слушно чи не слушно, а завсїгди правда по її сторонї. Чемність для неї чи дома, чи на улицї належна, велика, а не театральна. Дїтям все вільно і свобідно. Длятого то раз сказав циник-іронїк Европеєць, що жінка американьска, се дитина. Вчули те жінки, загнївались на смерть, та ізза скорби чи розпуки до суду, а з суду до театру сьміялись дві години.

Такі мої перші вражіня і образки нюйоркскі, такі противорічні, дивні, незгідні зі собою, що відай треба із ними зжитись, глибше спізнати причини, а може Европейцеви европейске чорне стане білим.

Сиджу на прегарній площі чотирнацятої вулиці. Передімною Washington на кони. Сьвітла, як зьвізди і сонце разом у злуцї поломенїють та ломлять ся у мілїони найкращих тонів на водопадах фонтанни. А довгі струї людий в робітничих і не в робітничих платях ллівуть і ллівуть, без кінця, веселі, розсьміяні, говірливі, свобідні, вольні на волї, хоч тяжко спрацьовані. Бачиться менї, що герой Washington хоче йти за ними. А менї рветь ся голос, клич, стогнанє страшне із душі: герою брате, йди там до нас, до нашого до мойого краю, зломи кайдани, свободою засьвіти, хай не плачуть дїти наші по тюрмах слезами із крови.

А біля мене проходять люди веселі, всьміхнені, свобідні....

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 3. грудня.

Відень. N. W. Tagblatt доносить, що певно розійдуть ся чутки про мобілїзацию, однак з гори належить їх уважати за неправдиві.

Віденн. Між Австро Угорщиною а Туреччиною ведуть ся неурядові переговори. Туреччина жадає 200 мілїонів корон відшкодованя.

Царгород. Турецкий парлямент збере ся 14. с. м.

Берно моравске. Вчера вибухли ся противнїмецкі демонстрациї. Полїция ранила шаблями богато осіб. Також м'ж полїцию були ранені.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Др. К. Левахдовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каваркею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

СОКІЛ Тутки і паперці можна набувати в „Сокільскім Базарі“ у Львові і у всїх торговлях в краю.

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (2—50)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 15. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечор представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Плянн і кошторис суть до переглянення в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (5—10)

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах півричних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 267. Львів, неділя дня 23. листопада (6. грудня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Внутрішно-полїтичне положенє.

(×) Сьвяткованє сьвітлого ювілею 60 лїтного володарства нашого монарха не обійшло ся без сумних подій. На полїтичнім овиді монархії, осьвіченім сяєвом благородного сонця в сам достопамятний день цїсарского ювілею висунули ся словіщі хмари на північнім заході і кинули сумну тінь в часї так незвичайного у всесьвітній істориї сьвята. В Празї, тім небезпечнім закутку грізних туч, довели национальні пристрасти до таких подій, що небагато рїжнили ся від найстрашнїйшої міжнародної усобиці. Прилюдний спокій, житє і майно спокійних населенців Праги були до того степеня загрожені пристрастними загорільцями і товпою державних зрадників, змагаючих до внутрішнього заколоту з огляду на заграничне положенє, що правительство було приневолене хватити ся найострійших способів для привернення спокою і ладу і завести в Празї і околичних громадах доразове право і доразові суди. В сам день цїсарского ювілею з полудня проголошено в Празї доразове право і се кидає сумну тінь на межинародні відносини в Чехах, на кертичну роботу тих крайних живел зединених з заграничними темними духами, котрі заходять ся коло підорвана сили і могутности старинної Габсбурской монархії. Після довгого вижиданя і терпеливого приглядуваня правительство здобуло ся на рішучий крок, щоби положити конець внутрішній межиусобиці і обезпечити не тілько спокій і мирну працю населеню, але також охоронити конституцийні підвалини перед революцийною роботою черни злученої з заграничними ворогами держави.

Може на перший погляд видати ся се яскравою суперечностю, що заведенє доразового права має стати охороною конституцийних підвалин держави. Одначе в дїйсности так є і се найшло потвердженє в четверговім засїданю посольской палати держ. ради. Наслїдком подій в Празї і заведеня там доразового права опинила ся держ. рада у вельми скрутнім положеню, котре вимагало незвичайної розваги і умірковання всїх сторонництв, щоби не довести до розбитя парляменту. І справдї виявило ся, що заведенє доразового права в Празї довело парляментарні сторонництва, котрі перед тим рішучим кроком правит-ва не могли здобути ся на зрозуміне сучасного поважного положеня держави і провадили завзяту усобицю поміж собою, тепер схаменули ся і отямили та зрозуміли, що така полїтика може розбити парлямент. З великою тривогою вижидали всї щирі прихильники парляментаризму четвергового засїданя посольской палати, бо можна було сподївати ся, що крайні живла доведуть до таких галабурд, що нетілько стане конечним відроченє але й замкненє державної ради і поворот § 14.

Одначе, як сказано, рішучість правительства довела до отямленя і отверезеня парляментарні сторонництва, котрі виявили, що не хотять мати нїчого спільного з праскими галабурдниками. Чеські радикали і социялїсти, котрі своїми визивами причинили ся до заведеня доразового права в Празї, бажали дикими криками і галабурдами на початку четвергового засїданя посольской палати спинити розправу над наглостю буджет. провізориї, але стали зовсїм відокремленими і їх замах на розбитє парляменту поки що остав без успіху. Не тілько рускі й італїйскі посли, але і социялїстичні не пособляли галабурдникам, але колиб ті галабурдники поважились були насильним способом розбивати парлямент, булиб зустрінули ся з насильним відпором не тілько христ. суспільників але й социялїстів, котрі певно булиб їх прогнали з палати.

Отся проява, що не тілько велики сторонництва парляментарні, але й поменші станули на боцї або проти змагань галабурдників, є несхитним доказом, що посольска палата однодушно майже противна галабурдам і осуджує поступованє крайних живел. Се не значить однакже, щоби парлям. сторонництва згоджували ся з заведенєм доразового права, бож не можна навіть подумати, щоби демократична палата могла одобрювати виємкові розпорядки і постанови, але відокремленє одинайцятки ческих галабурдників в палатї доказує, що сторонництва зрозуміли грізне положенє і належно оцїнили розпорядок правительства.

Христ. суспільники а також і социял-демократи показали на четверговім засїданю, що не хочуть байдужно терпіти галабурд в посольскій палатї, котрі загрожують єствованю парляменту, а поручних станули і инші парлямент. сторонництва.

Отсе стає певним доказом, що рішуче поступованє не остає безуспішним і доводить до удержаня ладу і спокою. В державі, як Австрия, в котрій проявляє ся тілько религійних, национальних, полїтичних і суспільних суперечностий, конечно потреба рішучої полїтики, котра би не позваляла спиняти спокійного розвитку национально-полїтичного і культурного і уможливляла правильну законодатну роботу. Нїколи не сповнено більше і гірших надуживань, як в імя свободи і супроти такого надуживаня волї, щоби в єї імени завести самоволю, система витривалої терпеливости показує ся зовсїм хибною. Що четвергове засїданє посольской палати не довело до розбитя парляменту і подає надію парляментарної полагоди буджету, в тім головна заслуга не тілько парлямент. сторонництв, але й президента д-ра Вайскірхнера, котрий з усею рішучостю виступив проти горстки галабурдників під проводом д-ра Хоца, що намагав ся внесенєм на дословне відчитуваня вплівів розпочати обструкцию і спинити законодатну роботу держ. ради. Др. Вайскірхнер спитав отже д-ра Хоца, чи супроти того, що на дневній черзї поставлено предлогу про суспільну обезпеку, схоче принятн на себе проклятєм загрожену одвічальність перед народами Австриї за ударемненє закона, котрого скоре ухваленє є конечне для голодних робітних верств населеня.

Отсе рішуче запитане і проголошена президентом постанова, що вплнви будуть відчитані на кінцї засїданя, відокремили до останку горстку крикунів і галабурдників, так що могла почати ся розправа над наглим внесенєм про буджетову провізорию, а тим самим відсунено від держ. ради меч Дамокля, який уже був повис над нею. Парляментарне ухваленє буджет. провізориї перед Різдвом можна вважати обезпеченим, як небудь з підмогою значної неприяви социялїстичних і инших опозицийних послів, для котрих розвязанє держ. ради моглоб бути катастрофою, а тим самим на равї обезпечено також дальше єствованє держ. ради.

Рішучість правительства і президента палати показала ся спасенною і для держави і для парляментаризму, бо справдї в часах загального і рівного права виборчого не годить ся терпіти надуживаня полїтичної свободи, що виходить лише в користь розкладових живел а на шкоду держави і робітних верств населеня. Колиб ще довше потривала була така байдужва терпеливість супроти крівавих галабурд, малиб ми справдешню межиусобицю.

З волї монарха і на єго рішуче домаганє заведено загальне і рівне право виборче, щоби дати нагоду представникам народів, заступати їх потреби в кождім напрямі і довести до їх заспокоєня

в законодатнім тїлї. З загальним і рівним правом виборчим утратили всьо оправданє революцийні змаганя і галабурди, а також обструкция в держ. радї, що є також революциєю проти правильної законодатної роботи. А наколи деякі крайні сторонництва надуживають парляментарної трибуни до підбурюваня населеня або до викликуваня галабурд в палатї, щоби ударемнювати всяку законодатну роботу, то повинно бути обовязком не тілько правительства, але й парлямент. сторонництв для обезпеченя парляментаризму, виступити рішучо проти таких починів. Четвергове засїданє виявило, що і правительство і парлямент. сторонництва зрозуміли в грізній хвилї свій обовязок, і своєю рішучостю поки що запобігли розбитю парляменту. Чи держ. рада видержить дальшу о много тяжшу роботу, яка її дожидає з предлогою про злуку Босни й Герцоґовини, чи зуміє понад позем вузкопартийних спорів взнести ся до зрозуміня потреб монархії, котрі заразом вяжуть ся з інтересами поселених в нїй народів, покаже недалека будучина і рішить заразом єствованє парляменту.

Правительственний начерк закона про суспільну обезпеку.

(Дальше).

Обезпека на случай недуги.

Обовязок обезпеки на случай недуги,

розширений майже на всїх наємних робітників, відтак на домашних робітників (наймитів) і слуг (прислугу). Розширенє сего обовязка і на хлїборобских (рільничих) і лісних робітників (а не тілько на слуг) було висновком тої конечности, аби зрівнанєм хлїборобских робітників із промисловими поборювати з успіхом ту тяжку школу для рільної господарки, яка виходить для неї звідси, що робітники покидають села. За тим заявила ся також переважна більшість представників хлїборобства, хоч і звязали они з тим домаганє, аби і сїльскі господарі (земельні власники) хіснували ся також добродійствами обезпеки на старість.

Виплати

обезпеки в недузї піднесли ся значно тим чином, що час запомог в недузї розширено з 20 тижнїв на оден рік. Тим, що такої підмоги не вимірює ся вже на підставі денної платнї, »звичайної в тім повітї«, іно після приналежности до котроїсь кляси плати, спричинює по части підвишку виплат дотичних кас. Дотеперішну підмогу для породїль вибразовує ся на видатну охорону материй. Також основно управильнено наново лїкарске питанє.

Самоуправа кас для недужих,

отже рішаючий вплив робітників на їх управу, відношенє голосів двох третин робічників на одну третину підприємців лишає ся без зміни. Для охорони меншости принимає ся пропорциональну виборчу систему. На дальше удержує ся в силї доселїшний устрій кас, повітових, заводових, спілкових, товариских і братских (братчин). Много постанов звертає ся проти малоспроможних дрібних кас.

Обезпека від нещасних пригод.

При реформі та викінченю суспільної обезпеки треба також конче розвязати так пекуче питанє фінансової санациї заведень обезпеки від нещасних случаїв.

Дотеперішний досьвід в Австриї, як і в Нїмеччинї промовляє за тим, аби задержати на дальше поступованє покриваня капіталу. Тим задержано в основі також і на будуче принцип, після якого має бути покрита річно обезпечно-технічна вартість обтяженя на зайшовші в тім роцї нещастя. Але в тім заходить трудність, аби одвітною підвишкою тариф причинків безуслівно велїти покривати недобори*), що лучили ся доси у всїляких заведенях. Навпаки бажає начерк закона подати спромогу, аби відкладати додаткові причинки, передвиджені на ту цїль, так довго, поки не стане неминучим скріпленє доходів, коли не має ся нарушити майна заведеня. Аж до сеї пори треба доходи континґентувати так, аби загальний тягар обезпечних квот, виплачуваних промислом річно з причини нещасть, уростав тільки в такім відношеню, в якім підносить ся загальна сума плати. З огляду на цїлий ряд реформових зарад, які мають поставити грошеву господарку згаданих обезпечних заведень на здоровійшу основу, буде се може вистарчати. Зосібна треба забезпечити стяганє цїлого припадаючого обезпечного причинка, і то примусом виказів (лист) плати, як і переходом із збірної обезпеки до поокремої обезпеки.

Виплати обчислювати ме ся отже на будуче не після загальної суми плати в підприємстві, іно обезпечені причинки обчислювати і стягати ме ся поокремо від кождого поодинокого робітника обезпеченця, якого повітове бюро удержує в евіденциї.

Важна зміна що до вплати причинків полягає в тім, що начерк закона постановляє відпад десятивідсоткового причинка робітників, так що тягарі обезпеки від нещасних пригод поносили би на будуче виключно підприємцї.

Виплати обезпеки від нещасть в хосен цїлковито безпомічних (безрадних), як також ренти для оставших осіб розширює ся дальше.

(Дальше буде).

*) Білянсовий недобір

	в мілїонах корон	у відсотках капітала покрита
у Відни	25·55	44·9
в Празї	34·17	55·9
у всїх заведенях	68·02	38·5

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Четвергове засїданє пос. палати тидерж. ради було поки що рішаючим для єствованя парляменту. Парлямент. сторонництва відокремленєм одинайцятки галабурдників під проводом Хоца і Кльофача зазначили, що бажають удержаня парлямент. системи. Особливо христ. суспільники і президент палати др. Вайскірхнер заслужили ся вельми коло удержаня парляментаризму, а социял-демократи заявили їх провідникам, що спільно з ними постоять за парлямент. системою. Тим лише способом повело ся правительству, котре вже приладжувало ся на можливе відроченє і замкненє сесиї, а навіть на розвязанє держ. ради і поворот панованя §. 14-го, запобігти сему лиху. Одначе при всїм не можна великих надій покладати на правильну роботу парляментарну, а потреба великої обачности, щоби парляментарне положенє не попсувало ся. „Ческий народний клюб“ відсунув ся вправдї від Кльофачівскої горстки і правительство прирекло задлятого знести доразове право, скоро лише Прага втихомирить ся. Опісля можна би подумати про парляментаризацию міністерства, але попереду усего конечний розєм поміж Нїмцями а Чехами, а до сего не так легко довести задля незвичайного розятреня обидвох сторін. На разї перервали ся переговори з Чехами, як довго триває доразове право в Празї.

Після заведеня доразового права настав в Празї супокій і лад, а місто має зовсїм звичайний вигляд. Сей рішучий крок правительства глибоко тронув цїсаря, що така постанова запала як раз в день ювілея. Цїсар, як запевняють, висловлював ся з великим невдоволенєм про праскі події, і заявив бажанє, що спокій і лад повинен бути удержаний, хоч би треба було ужити найострійших способів.

Очевидно крайним живлам з обидвох боків розходило ся о те, щоби якраз в часї сьвітлого ювілейного торжества довести до розладу і перед заграницею обнижити повагу монархії. Роля Вольфа, котрий був провідником буршівского Burnml-a, добре відома. Але так само яскраво відбивав на основі праских подій загадочна постать Кльофача, котрий веде свою балканьску політику. Знаменною для становища сего посла є обставина, що він усе виступав в Празї до боротьби не тілько з нагромадженою товпою черни, але між тою товпою находили ся також сербскі студенти і в часї галабурд на Перекопах і Виноградах роздавали ся оклики з товпи »най жие Сербія! най жие Чорногора!«. Крім того зривано австрийскі хоругви, якими була пристроєна Прага, топтано і вкидано до Велтави.

Отсї події відбили ся радісним комоном в Білгородї, а оден з войовничих дневників тамошних подає також вельми знаменну вість, що Кльофач підчас недавного побуту в Білгородї приобіцав торжественно, що він не тілько весь ческий нарід, але й усїх Славян Австро Угорщини зворушить проти злуки Босни й Герцоґовини і радше розібє парлямент, як щоби мала бути ухвалена предлога про злуху Босни й Герцоґовини. Наслїдком того войовниче дневникарство білгородске славить в окремих статях Кльофача »справдешним славяньским апостолом« і вірним другом Сербії і сербскої народної ідеї і заявляє, що колиб всї Славяни Австро-Угоршини станули по сторонї Сербії, тодї бар. Еренталь був би засуджений на безвладність. Супроти всего того знаменна вість подана в Reichspost, що Кльофач купив на Вацлавскій площі в Празї готель вартости 820 000 К. „Під золотою гускою“ і зобовязав ся 7. грудня виплатити готівкою 253.000 К. Ческі дневники, котрі також звіщають про се купно, задають питанє: звідки Кльофач назбирав стілько дрібних, бо з дивт посольских не міг ощадити так багато, тим більше, що все вводив у грошеві клопоти своїх товаришів клюбових і его дневник Ceske Slovo боров ся з недоборами. Справедливо отже запитують, яку то золоту гуску так підскубав Кльофач, що нагарбав стілько пуху?! — У Відни стрітила его в Rathauskeller немила пригода, бо скоро побачив его там посол христ. сусп. Шнайдер, збігли ся Нїмцї, обкидали его булками, облили вином і водою і так скупаного викинули на улицю.

Заповіджене на 2. грудня в Празї торжественне положенє угольного каменя під будову нїмецкого університету відкликано вранцї того дня, щоби не доводити до ворохобнї.

На вість про заведенє в Празї доразового права, відбули ся уличні демонстрациї в Колїнї і в Кутнїй Горі. В день ювілею прийшло до бійки між Нїмцями і Чехами в Брікс, а на двірци в Марієнбадї був начальник ста-

ції приневолений Нїмцями зняти червоно-білу (краєву) хоругву завішену побіч чорно-жовтої. Також в Бернї проявили ся уличні демонстрації, а наслїдком того Moravska Orlice, дневник мінїстра Жачка наклікує до втихомиреня і остерігає перед можливими сумними наслїдками. В Кромержіжі товпа уличників, з котрими злучили ся реалїсти-ученики устроїли збговиско з окликами »проч з Австрией!« »най жие Сербія!« Також в Прерові демонстрували чески социяльсти проти Мімців.

Заграница.

Оголошені недавно »N. Pester Journal« виїмки з тайних договорів між Россией а Австрией поділали дуже зле на Росию. З них показує ся, що вже з кінцем 70-их рр., коли боснїйске питане стало пекучим, згодила ся Росия на анексию сеї балканьскої области, з чого знов видко, як безосновною є теперішна опозиция Россії проти анексиї. Офіциальна петербурска „Россія“ признає вправдї, що такі тайні договори з 1876 і 1871 р. і такі услівя ествували, але старає ся доказати, що тепер не мають они вартости та що правне положене Босни і Герцоґовини, позаяк було оно установлене на загальнім берлїньскім конґресї, може бути змінене лише новим, загально-европейским договором. Такі офіциальні полеміки і оголошуваня тайних актів не поліпшать ситуациї, як справедливо замічає „Reichspost“.

В Анґлії дав ся чути вельми поважний голос. »Daily Graphic« пише, що се не запевнить мира, коли хоче ся застрашити велику державу, як Австро-Угорщина і коли творить ся для неї таку ситуацию, в якій она має до выбору війну або пониженє. Годї, щоби австр. правительство, хоч би не мало рациї, наставило ще лїве лице. Все почутє справедливости виладовала Европа на Австро-Угорщину, хоч єї хибою є лише метода, але і та не є так злою як поведене Болгарії, зглядом якого наші полїтичні фарисеї не підносять голосу. То, що стало ся, має ту добру сторону, що, як сказав Ґрей, нїхто не утерпів материяльної шкоди. Колиб мала Австро Угорщина дати відпокодованє, то мусїлоб оно відповідати єї достоїньству і материяльним користям. Але годї очікуватя, щоби Цїсар в ювілейнім році свого повного слави володїня понижався яко покутуючий в мішку з попелом перед царевбійцями в Білгородї і перед Якобінами в Царгородї.

Чески авантури додають духа Сербам, які є переконані, що в разї війни цїлий чеський нарід поспішить їм з помочию. »Reichspost« замічає, що коли на границї полиє ся кров, то морально в значній части буде винен сему п. Кльофач et tutti quanti, які доливають лише оливи до огня.

Оден з визначних молодо-турецких послів, Фуад-паша висловив ся так, що наразї Туреччина має у себе дома богато до дїла, але колись прийде час, що обсадить она границю сильними войсковими залогами, при чім буде їй то рїкно душним, коли се будуть вважати оружною демонстрациєю. А єго приятель Гакі-бей, визначний член молодотурецкого комітету в Солунї заявив, що як лише Туреччина скрїпить ся тодї почислить ся наперед з Болгариєю, а опісля з Австро-Угорщиною.

Заграничне положене починає поправляти ся наслїдком підготовленого зближеня між Росиєю і Австриєю. Мінїстер загр. справ Милованович підчас побуту в Петербурзї висловив ся перед дератором „Нового Времени“, що Росия признала злуку Босни й Герцоґовини, отже й конференция буде приневолена се признати. Сербія могла би в найлучшім случаю числити на дрібну областну винагороду. Супроти того заявляє Reichspost: „анї одної пяди землї боснїйскої для Сербії!« До Magdeburger Ztg звіщають з Петербурга, що австро-угорский амбасадор ґр. Берхтольд був на довшім послуханю у царя а відтак переговорював з мінїстром загран. справ Ізвольским, а наслїдком того уважають можливим зближене Росії до Австриї в справі конференциї.

В Сербії починають остигати з воєнного одушевленя. По поворотї дипльоматичних висланників на европ. двори, відбуло ся тайне засїданє скупштини, а звіт, який подали сї висланники із своїх заходів, охолодив воєнний настрій, бо Сербія могла впевнити ся, що нїяка европ. держава не хоче вдавати ся у війну з Австриєю задля Сербії. Начальник петербурскої телеґрафної аґентури бар. Ґірс звернув ся до сербского посла Поповича, щоби впливав на втихомирене сербского дневникарства, бо Росия заходить ся коло того, щоби балканьскі справи упорядковано на конференциї, перед котрою Росия не признасть злуки Босни й Герцоґовини. Мимо всего того Сербія веде запопадливо приготовлене до війни.

Бойкот в Туреччинї проти австро-угор. товарів починає усмирювати ся.

Турецкий парлямент має відкрити сам султан престольною промовою 14. с. м. Арабскі посли утворили окремий клюб. Они відносять ся неприхильно до европ. конференциї, бо всї такі конференциї кінчили ся обкравуваєм Туреччини. Також неприхильно відносять ся они до анґльофіньскої полїтики молодотурків, а сї знов споглядають на Арабів як на сепаратистів. Імовірно арабскі і християньскі посли будуть в турецкім парляменті відгривати важну ролю язичка у вазї — Великим везіром має стати Гільмі-паша, відомий начальник македоньскої комісиї для реформи, а тепер мінїстер внутр. справ.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Григория еп.; римо-кат.: Николая. — В понедїлок: руско-кат.: Катерини вмуч.; римо кат.: Амброзия. — Ві второк: руско-кат.: Климента; римо-кат.: *Нсп. Зач. Пр. Д.*

— **З Відня** одержали ми отсю оповістку: „На дохід приватної українськой ґімназиї п Яворові відбудеть ся великий равт в суботу, дня 5. грудня о 8. годинї вечером в салї готелю „Union“ (IX. Nussdorferstr. 23), на який маємо честь запросити Вас з родиною. Комітет: др. Іляріон Боцюрків, Микола Галущиньский, Михайло Гарасевич, др. Стефан Гриневецкий, др Станислав Дністряньский, др Зенон Кузеля, Захар Павлюх. В проґраму входять товарискі забави, співи, музичні продукциї, монольоґи, танцї і всїлякі несподіванки. Галицка орхестра. Вступ на салю 3 К, родинний білєт (для 3—5 осіб) 6 К, для пп. академиків 1 К. Добровільні датки приймаєть ся з подякою.“ — Справдї для кождого Руси-на-християнина се несподїванка, що в піст перед Різдвом Хр. Русини у Відні устроюють танцї! Правда, що віденьска суспільність під впливом жидівства так „змодернїзувала ся“, що її не обходять нїякі анї Божі анї церковні заповіди. Але чиж і Русини мають іти слїдом того „модернїзму“, чи туди дорогу має їм показувати руский посол і професор др. Станїслав Дністряньский?!

— **Відкликане клевети.** В своїм часї социялїстичний дневник львівский „Głos“ скинув клевету на о. Альфреда Врублевского, що він мав звести ґрафянку Т. і перейти на протестантизм. Ту клеветну сензацию придумав „Głos“ для зогидженя католицкого духовенства, але нею скомпромітував себе і свою партию, бо хто брехнею воює, то і від неї згине. В останнім числї (279) „Głos“ замістив в тій справі отсю заяву: „В ч. 227 „Głos-у“ 4. жовтня 1908 і в слїдуючих ми замістили статї про утечу кс. Альфреда Врублевского з з ґрафянкою Т. та про перехід єго на протестантизм. Поміщаючи ті статї ми улягли містифікациї людий злої волї, які надужали довіря редакциї, заявляючи проте отсим, що зміст тих статей в тій справі є неправдивим, відкликуємо отже сим всї заміти, крквдячі честь кс. Врублевского, висказуємо жаль з тої причини і перепрошуємо єго за прикрість, яку ми єму зробили. З тої причини також складаємо 200 К на схоронище брата Альберта. — Редакция „Głosu“.

— **Зміна віроісповідань у Львові.** Ся рубрика повторяє ся що місяця, бо вшехпольска аґітация за зміною гр.-кат. обряду на латиньский ще не устала. В місяци жовтни с. р. покинуло гр.-кат. обряд 21 осіб (13 мужчин і 8 женщин), а на гр.-кат. обряд перейшли 2 особи (1 мужч. і 1 женщ.). Крім того покинула рим.-кат. обряд 1 женщина, греко-східний 2 мужчини і 2 женщини, евангелицке іспов. 1 женщина, а мойсеєве 1 мужчина і 2 женщини. На римо-кат. обряд перейшло 15 мужчин і 12 женщин, а на евангел. іспов. 1 женщина.

— **Достойне звеличане цїсарского ювілею.** Громадска рада в Суботові, станиславівского повіту, ухвалила на внесенє начальника громади п. Якова Трача з нагоди 60-лїтного правлїня Найдостойнїйшого Монарха дар 50 К на будову бурси „Просьвіти“ в Станиславові. Честь славній Радї громадскій і славному начальникови громади!

— **Ордер Золотого Руна** дістав між иншими ґр. Роман Потоцкий.

— **Шкарлятина у Львові** ширить ся зі скріпленою силою. З тої причини замкнено кілька кляс в поодиноких народних школах на протяг вісьмох днїв.

— **Відїзд до Босни.** Скріпленє XV корпуса, порішене вже перед кількома тижнями, наступило аж сими днями. Побільшенє єго презенцийного стану послїдує поодинокими баталїонами, зложеними переважно з доповняючої резерви, які покликано з цїлої Австро-Угорщини. Онодї відїхало до Босни також кілька баталїонів з Галичини.

— **В справі убийства Штофів** розвела львівска полїция дуже енергічне слїдство, поки що без додатних результатів. Як називає ся убийник, не знати, бо показало ся, що Станислав Федорак живе постійно від двох місяців в Кулачківцях і критичної ночи спав дома. Підчас єго повороту з роботи в Прусах хтось украв єму документи а відтак назвав ся під єго іменем на службу у Штофів. Полїция тепер знає лише, як він виглядав. В недїлю переведено в чайнім заведеню, прилягаючім до каменицї Штофа, ревізию, наслїдком котрої арештовано властителя чайного заведеня Ганда і єго жінку, а також їх послугача Ґустава Якубовского. Именно в їх пивницї знайдено сокиру з плямами немов від крови, а також зелїзну скринку з біжутериєю і грішми. На питане комісаря, кілько в нїй гроший, Ганд відповів, що 200 К і то в банкнотах по 20 і 10 К, тимчасом по перечисленю показало ся, що було там 517 К. а між ними два банкноти по 100 К. Послугача Якубовского арештовано тому, що на рукавах єго сорочки відкрито щось немов плями з крови. Крім того арештовано

служницю з поблизького шинку Софію Дзядуш, з котрою Якубовский удержував любовні зносини, а котра критичної ночи не спала дома, робітників Антона Сторожука і Михайла Миська, котрі приставали в послїдних днях з мнимим Федораком і каменичного сторожа Розборского, котрий напивав ся зараз по убитю Штофів з Якубовским і називає его „убийником“. Чи удасть ся поліції з тих арештованьщось вислїдити, покаже ся в найблизшім часї. Взагалї львівска поліция не має щастя в тій справі, бо всї ёї дотеперішні заходи не посунули слїдства анї дрібку наперед. Донесенє реставратора з Красного показало ся безпредметовим, бо підозріний чоловік, котрий міняв у него гроші, їхав з Підволочиск до Львова. Такою самою фантазією показало ся донесенє одного властителя корабельної аґентиї з Коломиї, у котрого в четвер також зголосив ся був якийсь підозріний чоловік, питаючи, коли можна відїхати до Америки. — Львівска поліция визначила 300 К тому, хто покаже якийсь слїд, котрим могла би дійти до якихсь позитивних результатів.

— **Зневаженє посла Кльофача.** Онодї в ночи прийшло до великої бучі в ратушевій реставрациї у Відні. До сидячого при столї пос. Кльофача, ческого радикала, приступив пос. Шнайдер і візвав его, забрати ся з салї. Инші Нїмцї кинули ся тодї на пос. Кльофача з криком „геть, зрадникy!“, „до Сербії“, „викинути его“! Господар реставрациї і кельнери боронили п. Кльофача, але надармо. Кльофача обливано водою, пивом і вкінци серед побоїв витручено за двері. Внаслїдок сеї зневаги посла, всї провідники ческих сторонництв з пос. Крамаржом пійшли до презид. міністрів бар. Бінерта, жалуючи ся на дикі відносини у Відні. Бар. Бінерт висловив жаль з тої причини і заявив, що зробив все можливе, аби подібні випадки не повторили ся. Др. Люеґер заявив, що вискаже в повній палаті своє обуреннє з причини тої події.

— **Напад на австрийску патрулю.** З Будапешту доносять, що на чорногорско герцеґовиньскій границї напала чорногорска ватага на австрийску патрулю і застрілила поручника Драйтлєра і двох рядових. Патруля дала сальву і положила трупом 34 Чорногорців.

Оповістки.

— **Останний репертуар руского театру в Стрию.** (Саля „Нар. Дому“. Потаток 7. веч.).

В неділю дня 6. с. м. „Житейске море“ (продовженє „Сусти“) комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

Ві второк дня 8. с. м. останне представленє „Маруся Богуславка“ історичні картини в 5 дїях зі співами Т. Старицкого.

— **Заг. збори філії тов-а „Просьвіта“ в Станиславові** відбудуть ся 8. грудня 1908 о год. 11. перед полуднем в салї „Рояль“ при ул. Собіского ч. 28 із звичайним порядком дневним. Запрошує ся всїх Вп. членів і тих, що наміряють вступити в члени тов-а „Просьвіта“.

— **Філія „Просьвіти“ в Стрию** уряджує ювілейне віче дня 8. грудня о год. 10. рано. Того дня зійдуть ся всї в Стрию до церкви головної (коло ринку), де відправить ся при співі сполучених хорів торжественне Богослуженє з відповідною проповідию. По богослуженю о год. 12. уформує ся під проводом і прапорами наших „Соколів“ чвірками похід, котрий потягне головними улицями міста до великої салї »Народного Дому« на віче. По отвореню віча головою Тов. філії »Просьвіта« слїдує реферат про історичний розвій Тов. »Просьвіта« д-ром Ерон. Калитовским, а відтак о год. 3. з полудня відограє украïньский театр народну штуку безплатно для членів Тов. „Просьвіта“ і „Сокіл“. З сьвідомих Русинів-Украïнців повіта стрийского не повинен нїхто в дома остати. Кождa читальня „Просьвіти“ гуртом з членами господарями, жінками, парубками і дївчатами має прибути. Вся інтелїґенция, Сьвященики, Учителї і ціла Стрийска Русь-Украïна має на сї збори в Стрию явити ся. — *Видїл філії „Просьвіти“.*

Посмертні † оповістки.

— **Епископ др. Франц Допельбавер** в Лїнцу помер в 63. роді житя д. 2. грудня, один з найвірнїйших синів катол. Церкви і найлїпший піддaний держави. Осиротївши вчасно, дістав ся до малої семінариї духовної і став 1868 сьвященіком, а славний епископ Рудиґер поставив его сотрудником у фабричнім місті Штайр. В тих уже часах зрозумів він велике значінє католицкого дневникарства і оснував там Steyer Ztg, котрої був якийсь час редактором. Крім того був він знаменитим проповідником ріжних катол. товариств і здобув собі великий вплив і поважанє в місті і серед численних фабричних робітників. Епископ Рудиґер вислав его опісля до Риму, де зложив докторат богословія і став секретарем свого владики, котрий на смертній постели поручив его на свого наслїдника. Але епископом іменовано о. Міллєра і аж по его смерти 1888 став епископом в Лїнцу др. Допельбавер. На тім становищі розвинув вельми ревну дїяльність на полї виховання і образованя клиру, науки релїґії і католицкої печати і довершив найзнаменитшої в тих часах будови величавої церкви, розпочатої ще епископом Рудиґером. За епископства Допельбавера видано 3,600.000 К на будову сеї церкви, котра стане 1. мая 1909 катедральною. Про пок. епископа пише Linzer Volksblatt отсї знаменні слова: „Др. Допельбавер був новітним епископом, що стояв усе на сторожі віри, але розумів знамена часу та оцїнював небезпеки для церкви, держави і народу. Тимто дбав він так пильно про катол. товариства і щедро пособляв католицкій печати, котра ему в гор. Австриї завдячує розріст. Характеристична для его практичного розумованя і відповідної часови дїяльности була отся обставина. Коли був сотрудником в Штайрі, не було там катол. часописи, а многі оправдували ся, що длятого приневолені предплачувати т. зв. вольнодумні часописи, щоби інформувати ся про сучасні події. Він придбав собі ручну прасу і видавав так найновійші вісти, а се був почин до Steyrer Ztg. Мало хто розумів так посланництво катол. редактора як він. В нїм тратить катол. печать щедрого мецената і щирого приятеля“.

Отсї слова Linzer Volksblatt годилоб ся і у нас на Галицкій Руси добре затямити і примінити до наших відносин і потреб. Вічна Ему память!

Телеґрами

з дня 5. грудня.

Відень. На вчерашнім засїданю державної ради забрав голос п. Романчук і запротестував проти невідчитуваня вплывів на початку засїданя, бо се є нарушенєм реґуляміну. Бесїдник заявив, що руский клюб не буде голосувати анї за наглячостию, анї за мерітум буджетової провізориї, а то не лише зі становиска руского народу, але й зі становиска загально державного, бо хоче тим чином заманїфестувати, що розвязка национальної справи є потрібна в цїлій державі, а не лише в однім краю. Русини не мають довіря до правительства. Саме заведенє загального голосованя не могло спровадити санациї, бо анї народно анї індивідуально не наступила рівність права голосованя, а радше заведено плюральне право а притім з причини за великого числа членів палата є зовсім нездібна до працї. Русини в Галичинї є дані на ласку другої народности, заселяючої сей край. Вправдї сегорічна сесия соймова минула спокійно, але лише тому, бо на дневнім порядку не було спірних справ крім внесеня на розширенє краєвої автономії, яке в останній хвилї ухвалено мимо протесту руских послів. Бесїдник надіє ся, що правительство не предложить сеї ухвали до цїсарской санкциї. Русини готові до згоди, але тодї, як адмінїстрация буде справедлива і свобідна від самоволї. (Оплески руских послів).

Прага. Hlas Naroda доносить, що доразні суди в Празї будуть знесені дня 7. с. м.

Відень. N. fr. Presse доносить, що італїйский король безпроволочно по закінченю дискусиї над заграничною ситуациєю в італїйскім парляментї відповість на лист цїсаря Франц Йосифа в справі злуки Босни.

Рим. Парлямент по довшій дискусиї ухвалив в поіменнім голосованю 297 голосами проти 140, признати заграничну політику правительства за відповідну і похвальну.

Льондон. Парискій дописуватель Daily Telegraph-у доносить, що Анґлія, Франция і Росия виступили з приязним але дуже енергічним представленєм проти ураженя Австро-Угорщини.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 5. с. м.: С. Карпатницкий, Явче; Н. Корончевский, Тростянець; С. Гібель, Краковець; Е. Куманецка, Яворів; Я. Більчиньска, Дрогобич; С. Михалїк, Бурштин; І. Стасів, Дроговиж; А. Дудар, Бірки вел.; Т. Решетилович, Березів; Т. Левицкий, Сасів; В. Романовский, Рожнятів; А. Балтарович, Глиняни; Із. Терлецкий, Рогатин; др. А. Санюк, Сянік; А. Мазїкевич, Судова Вишня.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутоk і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до переглянення в Урядї парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (5—10)

300 корон місячно зовсім чесно могуть заробити особи кождого стану продажию і збиранєм замовлень на релїґійні предмети зі св. Землї і Єрусалиму. Кождий зістане урядово уповажнений і поучений. Кавция на оригінальні окази в куфрах пожадана. Глядає ся рівночасно двох ґенеральних заступників з осїдком Чернівці, Тернопіль або Коломия. На відповідь долучити марку. Зголошеня до фірми: Володислав Марчевский, Яворів. (5—5)

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. кавархею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 15. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Короля Людвика ч. 5

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 268. Львів, второк дня 25. листопада (8. грудня) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата на »РУСЛАНА« вносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Відповідь Є. Сьвятости Папи Пія X

на адресу австрийского епископату.

Дня 17. листопада с. р. зїхали ся до Риму австрийскі епископи, щоби Вселеньскому Архієрею и катол. Церкви зложити бажаня австр. епископату і своїх вірних з нагоди 50 лїтного сьвященьства. На ті бажаня висловлонї в адресї епископату заявив Сьвят. Отець свою радість і подяку отсими словами:

Любі сини і всечесні братя!

Дякую Вам, що Ви так численно зібрали ся на мій ювілей і покріпляєте та втїшаєте мене своєю приявою. Я все Вам рад, але тепер справили Ви менї особливу радість. Сегодня можу до Вас звернути ся словами св. Павла: »Хто є нашою розрадою? Ви є наша розрада. Слава Господеви, що нам дає розраду в наших клопотах«.

Я заклопотаний, обременений, пригноблений. Що може менї дати розраду в тім положеню, як не Ваша приява, Ваші молитви, Ваша участь? Великі є напасти, які віра приневолена терпіти; з усїх сторін її нападають і всюди. Розгоріла ся боротьба на житє і смерть проти Церкви і єї наук. Ви повинні станути при менї в сій боротьбі, Ви повинні зо мною бороти ся Вашою дїяльностю у Ваших дивєцезиях.

В св. лїтургії, котру я служив вчера для сьвяткованя мого ювілею, чули Ви, як Господь накликує нас всїх до пильнованя. Пильнуйте! Пильнуйте Ваш клир, щоби він усїм присьвічував взірцем і прикладом всяких чеснот.

Пильнуйте вихованє Вашого клиру, Ваших семінарий, щоби сьвященик, як висловив ся св. Єроним, посїдав Бога, як єго повинен Бог посїдати!

Пильнуйте повіреного Вам народу! Зважайте на се, як він усюди окружений небезпеками і ворогом загрожений в спасеню своєї душі.

Пильнуйте особливо в тих часах, бо часи злі! До Вас відносить ся се, що сказав св. Павло: »Они не можуть вже стерпіти здорової науки, але люблять науку, котра скобоче їх уши і підлещує забагам їх серця. Але Ви повинні пильнувати і проповідати слово Боже, чи оно людям догідно чи недогідно. Проповідуйте отже безнастанно, без боязни, без огляду на сьвітову мудрість, котра може Вам підшептує, що лїпше мовчати, що се не на часї, щиро голосити правду. Нї, не мовчіть! Певно, що при тім повинні Ви руководити ся терпеливостю і розумом, але се не повинно Вас доводити до того, щори Ви мовчали, де пора говорити. Треба тепер явно і щиро проповідати чисту правду сьвітови, щоби ворог не засїяв куколю між нарід тимчасом, коли Ви будете мовчати. Повторно наказую Вам отже, не мовчіть, і не бійте ся дати сьвідоцтво правдї. З усею силою проповідайте чисту науку Христову і сповнїть таким способом свій сьвятий обовязок. Не мовчіть, щоби мовчанє не стало судом для Вас.

При сїй нагоді дякую Вам також за все, що Ви менї вчинили, за сї жертви і дари, які Ви принесли бідуючому Петрови. Дякую моїм любим братям, як і епископам. Памятайте про мене і в молитвах! Впрочім даю всїм Вам, як сего вижидаєте, повновласть, якого небудь дня удїлити апостольского благословеня, з котрим має бути злучений повний відпуст для всїх, що попереду приняли достойно сьвяті тайни покути і евхаристиї.

Благословлю Вас цїлим серцем! Занесїть моє благословенє також Вашим сьвященикам і Вашим вірним. Скажіть їм, що я маю їх у своїм серцю і поручаю ся їх молитвам. Будьте всї єдині в любві і молитві.

Сьвятий Рафаіл нехай проводить Вас домів, щоб Ви щасливо і здорові вернули до своїх дивцезий. Амінь.

Правительственний начерк закона про суспільну обезпеку.

(Дальше).

Обезпека для немічних (калїк) і на старість.

Загальний погляд.

Для розвязки проблєми обезпеки робітників задля немочи і на старість оповістило правительство в році 1904 всенародно „програму“, про яку цїлий ряд заступництв інтересованих кругів висказав свою гадку. В часї обмірковуваня сих осудів і то особливо від часу реформи виборчого пра а до державної ради, проявила ся течія, що домагала ся розширеня обезпеки робітників на загальну

В честь 50-лїт. рокових сьвященьства Папи Пія X.*)

На тій Голгофтї, мов злочинець
На хрест прибитий, вмер Сьвятий
Спаситель міра преблагий....
І похилив Свою голов
І пресьвятую Свою Кров
І свою муку, тверду, строгу,
У жертву нїс самому Богу
За те, щоб сьвіт увесь страждучий
Не йшов в гріб смерти неминучий.

Плили віки... один за другим...
Вилось предовге лїт пасмо
А те, що в хвилю мук Христових
У людскій груди воскресло;
Сьвяте чутє... любов пречиста
Росли, горіли полумям...
Неслись в гору в небес притвори
Неначе жертв сьвятий тимям!
Неврима сила всїх сердець,
Мов жерела шукала свого,
І з позему життя лихого
Злощасних бур і туч і громів
Шукала там собі прийомів,
Звідкіль зіслав їй Бог-Отець!

Над сьвіт увесь і мірскі справи
Враз заяснїли знаки слави;
Хрестом тишив ся жар бажання,
Хрестом мирив ся чар кохання —
А під хрестом соборна церков
Сьвятеє господне судно...
На нїм горіло сьвітло віри,
В нїм сьвятощі були любви,
Із него для терпінь без міри -
Надїї видняли котви.

В такій то силї, незвичайне,
Перетрівало те судно
Дорогу довгу, безконечну,
Бо пережило враз оно:
Титаньскі бурі океанів,
Глумливий сьміх хульних неанів,
Ломило в порох лють Цезарів,
Орди поганців і Омарів —
І єресь ним не потрясла,
Бо церков божа се скала!...
Сьвяті голосить вна закони
Сьвяті підносить вна кличі
Єство взяла вна з слова Бога,
Від него має вна ключі...

Іплиж туда царів трофеї;
Спішили людскі хороводи:
Немов до мами оттієї
Дїтьми горнулись всї народи
Ту, щоб шукать зерен науки
І набирать добра культури,
А у время затїй понуре
Ся мати нищих брала в руки...
Єї теплом вни відживали
І не марнїли, не згасали!...

І так трівав церков та,
Немов защитниця сьвята:
Кормителька для всїх алчущих
Жива вода для всїх жаждущих,
І видимим знаком тіяри
Благословить людий отари.

* * *

А нинї чути голос дзвонів
Голосять сьвітови раз враз:
„Там до Петрової столиці
Несуть всї люди чувств алмаз —
І чолобитню там заносять,
Намісника сьвятого просять,

*) Вірш сей був виголошений на ювілейнім вечері в Бучачи. — *Ред.*

обезпеку суспільну. Правительство не могло оперти ся сим бажаням тим більше, що змаганє до обезпеки на старість і для немічних випливає з відносин, що питомі не виключно тільки промисловій робітничій верстві, іно заходять загалом всюди у економічно слабших Нема нїякого сумніву, що потреба дбалости о старечі лїта не є обмежена тілько на несамостійні особи, що живуть із денної плати чи платнї, але є ширшою і обнимає також ті самостійно заробкуючі особи, що свій головний дохід побирають не з приходів істини (капітала), іно зі своєї личної працї та своїм цїлим прожитком стоять на рівнї з наємними робітниками.

Конечно, що зачислюючи туди самостійних людий, треба було брати на увагу їх окремі відносини, відмінні від тих, в яких живуть робітники і тому годї було їх трактувати у всїх напрямах рівномірно з робітниками. В першім рядї мусїла ся рівнорядність знайти приміну при державній доплатї, бо єї дає держава без нїякої взаїмної чинитьби. Ту доплату признавати ме ся до всякої ренти без виїмки в рівній мірі.

Дальша рівність відносить ся до загального обовязку обезпеки. Досьвід поучує довідно, що тільки примусова обезпека має успіх.

Відносинє робітників ріжнять ся від відносин, серед яких живуть самостійні люди, о стілько, що у робітників виступає на передне місце обезпека на случай непридатности до працї. Робітник, що живе виключно зі своєї денної плати, зуживає поволи свої сили до працї та мусить тому по найбільше вже перед часом старати ся о своє заосмотренє. Обезпека старечої ренти стає у него по найбільше безцїльна, бо правильно не доживає він вже дїяльним робітником того віку, в якім признає ся старечу ренту. Досьвіди, пороблені в Нїмеччинї, доказали сї дїйсні обставини і наслїдком того названо в роцї 1899 при реформі закона про обезпеку для немічних і старців сей закон на будуче »законом обезпеки для немічних«.

Навпаки у самостійних людий виступає різко наперед право на заосмотре-

Нехай сю почесть Він прийме,
Що мір Христовий в дань несе!“

* * *

Шана і слава дневи сьому
Шана і слава тим лїтам
І Голові старенькій слава,
Що благословить всїм краям...
І ми туда линем думками
Миж тої церкви теж синами!
До Папи стіп в ті ювілеї
Шлемо чувства, любви трофеї
Потїхи ждем і тим раднїйше,
Бо з людів всїх — ми найбіднїйші.
Бо кожда щира, руска грудь
Лиш в церкві бачить жизни суть..
В утомі духа мов вдова —
Лиш милосердня вна жадна!...

І вірим ми: в сьвятім Присрені*)
Де впало слово: „mi Ruteni!“
Підпора церкви днесь сидить.
Душею серцем ignis ardens..**)
А зорким оком все слїдить,
Кому де тяжший хрест припав,
Щоб ним він довго не страждав...

Сей Властник душ цїлого міра
Учить, як всїх спасає віра
І нас в надїях покріпить,
Що й наша правда побідить!

Бучач, 28. 11. 1908.

В. І. Масляк.

*) Столиця.
**) Палаючий огонь.

не у старости лїт. Ремісник або господар (ґазда), що присьвячує самцьвіт сили свого житя веденю дїла чи господарки, управляючи свій ґрунтець, хоче мати вигляди, аби міг, доживши якихсь означених лїт, коротати супокійно свій вік, не озираючи ся на підмогу своєї рідні, не будучи тягарем заосмотреня убогих.

Поминувши те, було би у економічно самостійних ледве можливо, справдити їх непридатність до зарібку чи немоч. Се не далоб ся перевести, аби напевно провірити, коли якийсь ремісничий чи хлїборобский підприємець є загрожений у своїй екзистенциї наслїдком убуваня своїх фізичних сил до працї. Наслїдком того у самостійних людий треба покласти головну вагу на обезпеку старечого хлїба.

Ще й инша обставина промовляє також против обезпеки на случай немочи у самостійних людий. Статистичні дослїди що до згуртованя після віку вказують, що оно у самостійних з обезпечно-технічного згляду значно некористнїше нїж у робітників. Молодші кляси віку є іменно у самостійних о много слабше заступлені, а висші о много сильнїйше. Ся обставина поясняє ся просто тим, що на самостійне становище у своїм знаню поступає людина в правилї що йно в підхожім віцї і що розмірно сильний відпад робітників у середних і висших ґрупах віку є спричинений по части переходом до самостійних звань. Тому обезпека самостійних задля їх немочи визвала би за велику підвишку видатків.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Посольска палата приступила до розправи над буджет. провізорием. Перший забрав голос п. Адлєр. Бесїдник протестує против доразових судів, тятнуючи галабурди в Празї як також і в нїмецких містах. Відмовляє бар. Бінертови здібности до утворення парляментарного кабінету і концертациї сторонництв, а застерігає ся проти наміру розвязаня парляменту. На останку заявляє, що социялїсти будуть голосувати за наглостию буджетової провізориї в першім читаню і доложать заходів, щоби і в другім читаню принято нормальний буджет.

П. Лїси обносив закровавлену хустку, вказаючи, що то кров одного з ческих демонстрантів.

П. Лянґ заявляє, що ухвалене буджетової провізориї не повинно уважати ся заявою довіря до правительства, а ухваленє закона про загальну обезпеку, називає обовязком парлямента.

Дальший бесїдник п. Удражль запротестував в імени ческих послів проти нехтованя реґуляміну президентом на початку засїдання. Обговорюючи послїдні події в Празї заявив, що цїла вина спадає на Нїмців, котрі обструкциєю без причини в чес. ім соймі викликали останні події. Цїла ческа делеґация буде рішучо жадала як найскоршого знесеня доразових судів. Виступивши різко проти нїмецкого мінїстра земляка Шрайнера, назвав его провокацийним аґентом. Вкінци висказав надію, що Чехи і Нїмці зійдуть ся на полї реальної працї.

Віцепрез. Старжиньский повідомляє палату, що п. Адлєр вніс резолюцию, щоби правительство знесло як найскорше доразові суди в Празї і околиці.

Опісля всенїмець Єґер розповідав, серед безнастанного перебиваня проти вників, про национальну боротьбу в Чехах. Підконець засїданя відчитано дословно на домаганя д-ра Хоца вплив, одначе самі чески радикали не бачили в тім великого вдоволеня.

В пятницю вела посольска палата дальшу розправу про будж. провізорию. Чески радикали домагали ся знов дословного відчитуваня вплив, одначе президент Вайскірхнер заявив рішучо, що се відбуде ся аж при кінцї засїданя. Ся заява викликала сьвист і крики між ческими радикалами, котрі вже узброїли ся у всякі трубки і сьвиставки і хотїли криком ударемнити засїданє. Але президент виступив знов рішучо проти того і зазначив: „Лише слова є незаймані, а хто свиставками і трубками перебиває покликані до полагоди прилюдних справ збори, сей допускає ся злочину прилюдної насили!“ Сю заяву приняла палата оплесками. Ся інтерретация § 76. закона карного примінена президентом Вайскірхнером до незайманости посольскої викликала острий осуд в лїберальнім дневникарстві, бо оно добачує в тім обмеженє прав парляменту і вважає се тим грізнїйшим, що се виходить від христ. суспільника.

Одначе рішуча постава президента збила обструкцийників з пантелику і они перебивали ще першому бесїдникови Шіллїнґерови, котрий різко напятнував протиавстрийскі оклики на улицях Праги вношені на честь Сербії і Чорногори. Перегодом палата втихомирила ся, а розправа, в котрій відтак забрав слово пос. Бєльославек, відбувала ся спокійно. З руского клюбу промовляв пос. Романчук і висловив жаль, що буджет впроваджено на дневний порядок з підмогою внесеня, запротестував проти зарядженого на попереднім і нинїшнім засїданю президентом відчитуваня вплив на кінці засїдання, в чім добачає бесїдник нарушенє реґуляміну. Русини не можуть і теперішньому, як і попередньому правительству заявити довіря, бо они видані верховладї пануючої в Галичинї народности. Вправдї сегорічна сесия галицкого сойму відбула ся спокійно, але се передовсїм длятого, бо не було на дневнім порядку спірних справ, окрім внесеня о розширенє краєвої автономії ухваленого мимо різкого опору руских послів. Русини готові до згоди, але наколи адмінїстрация буде справедлива і вільна від самоволї.

По промовах всенїмців Малїка і Вольфа, котрі обговорювали події в Люблянї і в Чехах, перервано розправу і відчитувано вплив, а відтак др. Крамарж виступив з запитанєм до президента, чи готов у бурмістра і у правительства упімнути ся о зневаженого в Rathauskeller посла Кльофача і ческого народу.

Др. Вайскірхнер заявив, що ся справа належить до міскої ради, а на основі его підомостий демонстрация не була звернена проти Чехів, лише проти особи Кльофача. Ся відповідь викликала велике зворушенє посеред ческих радикалів.

На суботнїм засїданю критикував др. Крамарж різко відповідь президента, обговорював події в Чехах і заявив, що Чехи готові до згоди, але за цїну розриву цїлости свого королївства і пожертвованя народних прав нїколи не згодять ся на коалїцию.

Др. Кость Левицкий заявив, що здержливість правительства супроти домагань руских послів приневолює також Русинів до здержливости супроти бажань правительства. Русини не мають отже причини довіряти правительству і не можуть голосувати за буджетом. Бесїдник заявив ся за народною автономією і за-

конним управильненем язикового питаня не лише в Чехах але й в инших краях коронних. З черги обговорював справи в галицкім соймі, де Поляки мимо згідливого становища Русинів не вдоволили їх культурним домаганям і потребам. Бесїдник домагав ся справедливої виборчої реформи для сойму, бо лише під тим услівем Русини згодять ся на віддачу краям відповідних жерел з держ. доходів. Опісля навів бесїдник ріжні домаганя Русинів на економ. полїт., і культурнім полї, домагав ся засновин руского університету, знесеня закона з 1867 р., після котрого засновини кождої рускої школи середньої є зависимі від ухвали гал. кого сойму.

Пос. Дияманд виступив проти мінїстра-президента бар. Бінерта, котрий яко мінїстер внутр. справ показав ся неспосібним до уздоровленя галицких відносин, вказав на надужитя при соймових виборах, обговорював нафтовий промисл, котрий міг би достарчити прожитку населеню, одначе відносини прямо скандалїчні, домагав ся виборчої реформи для сойму і критикував різко адмінїстрацию, а наостанку обговорював відносини польского населеня на Шлезку, домагав ся польских шкіл і заявив, що буде голосувати за наглостю першого читаня о буджет. провізориї, але проти самої провізориї.

На тім перервано розправу і назначено слїдуюче засїданє на середу.

Заграница.

Межинародне положенє заграничне осьвітила знаменно розправа переведена в італїйскім парляментї а вислїдом сеї розправи було ухваленє в іменнім голосованю 297 голосами проти 140 резолюциї посла Фузіната: Палата одобрює заграничну политику правительства. Тим способом отже більше як двома третинами похвалила палата политику мінїстра Тіттонього. Найзамітнїйшою була в сій розправі промова посла Фортіса, котрий заперечив поголосцї, начеб Австрия зобовязала ся за злуку Босни відступити Трентіно (італїйску часть Тиролю).

Він вказав на се, що берлїньский договор роздертий, але тридержавний союз остає, котрого Італія повинна держати ся навіть, колиб не відбула ся конференция, хоч не за всяку цїну. Жалував ся він на гнобленє італїйских студентів в Австриї і на военні приготовленя, котрі налягають важким тягарем також на Італію.

Після того виголосив знаменну промову мінїстер загр. справ Тіттоні і висловив погляд, що розправа в палатї причинить ся до проясненя полїт. положеня, а правительство буде мати вказівку для будучини. Італія готова взяти участь в конференциї, котра буде мати сї корисні висліди, що розвіє мрії про областні винагороди, котрих конференция не може признати. Мінїстер заявив відтак, що Італія остане вірною своїм союзникам Нїмеччині і Австриї, а ще важнїйшою була его заява, що він в порозуменю з Росиєю сказав Сербії і Чорногорі, що Італія може лише дипльоматично в їх користь дїлати, але упоминає їх, щоби не розпочинали ворохобнї, котрої наслїдки спали би на них.

Отже не тілько Італія, але й Росия заявили Сербії і Чорногорі, що хотять остати на мирній дорозї і не дадуть ся задля злуки Босни втягнути в поважне запутанє. Італія порозуміла ся отже з Росиєю, але се порозуминє не віддаляє її від тридержавного союза. Тіттоні бажає отже мира, хоче удержаня тридержавного союза, не хоче задля злуки Босни викликувати спору і висловлює переконанє, що злука Босни дасть ся полагодити а тридерж. союзом.

Военні круги Сербії вельми невдоволені зближенєм Росиї до Австриї, а вість, що Росия признасть злуку Босни, викликала обурене серед полїт. сторонництв скупштини. До сербского народу має бути видана відозва до війни і протест проти Росиї задля еї становища прихильного злуцї Босни. Проти короля Петра і мінїстра Мильованович звертає ся невдоволенє, в цїлім краю мають відбувати ся віча за війною і з домаганем уступленя короля Петра.

Мимо урядових заперечень про напади сербских ватаг на Босну, твердить Reichspost на основі надісланих їй з певного жерела вістий, що перед 14 днями коло Требениці вибито до ноги сербску ватагу зложену з 25 людий, а в тій бійці упало 9 австрийских жовнїрів. Так само коло Вордища на сербскій границї в бійці з сербскою ватагою тяжко ранено 1 капітана, 1 надпоручника і 4 жовнїрів.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Климента; римо-кат.: *Неп. Зач. Пр. Д.* — В середу: руско-кат.: Якова, Алипія; римо-кат.: Леокадиї.

— **Ювілейний дар для „Просьвіти“.** Головний видїл тов-а „Просьвіта“ видав відозву до руского народу, щоби в цїли пошанованя 40-лїтного ювілею єствованя „Просьвіти“ складав датки для „Просьвіти“. У відозві зазначено між иншим: „Тож годить ся вшанувати „матїр“ нашого народного доробку в день її уродин. Дня 8-го грудня сего року минає 40 лїт від основаня Товариства „Просьвіта“. Вшануймож її! Принесїм їй дарунок в день її уродин та такий, що дав би їй спроможність розвинути ще ширшу дїяльність для добра руского народа. Нехай кождий, хто почуває себе Русином, в котрого жилах пливе кров славних батьків, кому дорога будучність рускої народа, по своїй змозї жертвує на почесний дар для Товариства „Просьвіта“. Рускі батьки та матери! Дайте добрий примір молодшому поколїню. Сивий волос завсїгди вів перед на Руси у всякім добрім дїлї. І Ти, молодше поколїнє, що не памятаєш часів з перед 40 лїт, дякуй Богу, що не живеш в тих часах, а з вдячности жертвуй на почесний дар для Товариства „Просьвіти“. А Ти, руска молодїже! Ви, рускі хлопцї та дївчата! Чи ви мали би бути послїдними? Не маєте звідки? Відмовте собі одної розривки, а ощаджений сотик киньте на почесний дар для „Просьвіти“. А ти, руска дїтворо, кинь і від себе гріш, що дадуть Тобі на ласощі Твої родичі, на почесний дар „Просьвітї“. За оден гріш верне вона Тобі сто! Хто що може! Хто жертвує золото — честь йому, хто срібло — і йому честь, хто мідь — і йому не менша честь чим першому. Коби тілько усї без виїмки. Инші народи жертвують на свої товариства рік річно сотки тисяч корон. А ми — руский народ? Чи мали би кути гіршими від других? Чи ми не умілиб оцінити як слїд заслуг нашого Товариства „Просьвіта?“ Нї; ми не дамось застидати другим, бо ми народ, бо ми сьвідомий своїх обовязків народ!“

— **Читальня „Просьвіти“** на жовківскім передмістю у Львові опровела вчера 40-лїтний ювілей „Просьвіти“ гарно приготованим вечерком. Льокаль Читальнї заповнило битком міщаньство з жовківского передмістя. На естрадї окрашеній зеленію виступив п. Ів. Ігнат і в довшій промові начеркнув 40-лїтну дїяльність тов-а »Просьвіта« на народній ниві та взивав до поборювання неграмотности і уживаня всюда рідної мови. Потім наступили продукциї хору під управою п. Сороки, деклямациї п-ни Бойківної і п. Волошина, гра на цитрі п. Пукаса і дует з »Запорожця«. Всї музикально-вокальні точки вийшли гарно і викликували грімкі оплески. На конець всї присутні відспівали народні гимни і зробили складку на почесний дар для матерного тов-а »Просьвіта«.

— **З Брідщини** доносять нам: Дня 30. листопада відбуло ся в Бродах в комнатах „Основи“ віче дяків і орґанїстів повіта брідского під проводом о. крилошанина Долиньского, пароха з Бродів. Присутні числом 22 ухвалили: 1) вислати петициї після деканатів в повіті брідскім дяки на руки руських послів, а орґанїсти до кола польского в справі признаня пенсиї для дяків і орґанїстів найнизше в сумі 600 К; 2) віднести ся до головної філії дяків у Львові, щоби замість специяльно дяківскої часописї видавав сей комітет часопись полїтично-народну, писану чистою народною мовою правописею етимольоґічною, де би кромі справ народних обговорювано і справи чисто станові дяківскі; 3) подати рішеня ті до прилюдного відома, щоби дяки і орґанїсти і в прочих деканатах уряджували такі зібраня, збирали петициї і висилали до послів наших чи польских, щоби до кінця сего місяця рух сей обняв цїлий край, бо лиш в акциї солїдарній є вигляд на успіх. На вічу вибрано аґента і заступника на деканат брідский і пятьох орґанїзаторів на цїлий полїтичний брідский повіт. Перебів віча був поважний, заінтересованє велике і охота щира працювати для народу свого в рідній мові.

— **П. Модест Менцїньский** артист-тенор королївскої опери в Штокгольмі, розпочав онодї свої гостинні виступи в міскім театрі у Львові з повним успіхом в Ваґнерівскім „Льогенґрінї“. В найблизших днях виступить п. Менцїньский в четвер в опері „Паяци“ Леонкаваля і ві второк (15. с. м.) в „Тангайзері“ Ваґнера.

— **Кацапска перфідия.** На будинку бурси Єфиновича в Бродах в онодїшнім дни цїсарского ювілею повівала побіч австрийскої хоругви еще і державна росийска синьо-червоно-біла! Правда що хорошо? Льояльність на два фронти двом суверенам: австрийскому, но і батюшці! Додати треба, що головою бурси „состоїть“ тепер господин судия М. Ѳ. Глушкевич.

— **Заперечене чутки про мобілїзацию.** Урядові круги заперечують ширені вісти про мобілїзацию австрийскої армії. Лише оден корпус XV скріплено з огляду на забезпечене полудневої межі Австриї.

— **Демонстрация у Відні.** Вчерашного дня урядив всенїмецкий союз у Відні віче в цїли запротестованя проти останних подій в Празї і Любляні. В зборах взяло участь поверх 2.000 осіб, які потім демонстрацийним походом хотїли дістати ся під університет. Не спинив їх навіть сильний кордон поліциї. Поліция окружена товпами, мусїла боронити ся шаблями і ранила багато студентів, які вели перед в походї. В товпі був якийсь драґон, котрий також витягнув шаблю. Нїмцї з криком »Чех!« кинули ся на него, розоружили і завели до коменди військової. Там виявило ся, що драґон не був Чехом, але Словінцем з пол. Стириї і належить до полку, який стоїть в Гориции. У Відні перебуває на відпустцї. Драґон звиняв ся, що витягнув шаблю по думцї інструкциї, щоби помочи поліциї. Того дня поліция арештувала багато студентів, за якими вставляв ся всенїмецкий пос. Страткі. По списаню протоколу студентів випущено на волю. Всенїмцї і нїм. радикали мають внести інтерпеляцию в держ. радї.

— **Право голосованя на Угорщинї, а безграмотність.** Новий виборчий закон на Угорщинї, що виключає неграмотних від безпосередної

участи в соймових виборах, викликав на Угорщині цікавий рух — загальну аґітацию за навчанєм безграмотних письма. Учительска ґазета „Neptanitok Lapja“ візвала учителїв, щоби закладати по селах і містах вечірні курси для неграмотних. Румуньскі інституциї визначили навіть премії для тих учителїв, або инших людий, котрі викажуть, що в тім напрямі осягнули найбільші успіхи. І справдї серед румуньского населеня учителї та инші інтелїґенти розвели дуже живу просьвітну акцию. Румуньскі учителї альбаюлїйскої епархії під проводом епископа, д-ра Мігалїя, зібрались на конференцию, де обговорювали справу ширеня грамотности. Як звісно, найбільший процент невміючих читати й писати находить ся між угорскими Русинами, та на жаль — як пише будапештеньска »Недѣля“ — доси не чути, щоби угро-рускі епархіяльні власти робили якісь заходи около поборюваня анальфабетизму. Так само не чувати, щоби сїльскі школи робили щось в тім напрямі, крім Тернова, де курс для неграмотних вже заведено.

— **Професори а бурші**. Академічний сенат нїмецкого унїверситету в Празї зголосив свою димісию, мотивуючи се тим, що правительство обмежило академічну свободу забороною ношеня буршівских відзнак. Сего погляду не подїляють навіть нїмецкі посли і дивують ся, як учені професори могли так легкодушно поступити.

— **О почисленє двох лїт служби**. Пос Гілїнґер запитував управителя мінїстерства скарбу бар. Йоркаша-Коха в справі почисленя сего року ювілейного за два лїта служби для урядників. Бар. Йоркаш-Кох відповів, що ся справа є для него симпатична, але рішенє єї полишить будучому мінїстрови парляментарному.

Оповістки.

— **Останнїй репертуар руского театру в Стрию**. (Саля „Нар. Дому“. Потаток 7. веч.).

Ві второк дня 8. с. м. останнє представленє „Маруся Богуславка“ історичні картини в 5 дїях зі співами Т. Старицкого.

— **Папске відзначенє**. О. Емилїян Погорецкий, катехит ґімназиї в Ярославі, зістав іменований шамбеляном Сьв. Отця Папи римского.

— **Радниками двора** стали іменовані професори львівского унїверситету др. Влад. Абрагам і др. Брон. Радзїшевский.

Посмертні † оповістки.

— **Григорий Сушко**, емер. учитель народнїй, член народних товариств, упокоїв ся в 67. р. житя дня 6. с. м. в Добрусинї. В. є. п!

— **О. Стефан Тарнович**, парох в Мшанци, дукляньского деканата, упокоїв ся дня 3. с. м. в 38. році житя а в 10. році сьвященьства. В. є. п.!

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

(Дальше).

New-York дня 23. IX. 1908.

Прости менї, добродїю-читачу, що на нинї утїкла від мене красноречива моя небога-муза, а остав ся її обручник скіз худощавий, лисий із тарока. Та, най буде на здоровлє корові і йому лисому у лиху годину!...

Вчора був я на однім, нашім українськім мітинґу (зборі). Як же не піти, не бачитись, не звидатись з братьми, що трудять ся около добра дорогого нам усїм народу, як же не поклонитись їм від сестер і братів із старого краю, таж то для мене і для них буде сьвято велике, торжественне. Приходжу.

Саля душком набита, при дверех полїцмени, бо і тут уживають їх в потребі. Наші Русини привикли всюди бути під штиками байонетів. Но на щастє полїцмени носять тут палочки а не шаблї.

Займаю, як на перший раз, таки почетне місце. А що я вислухав ся на тім місцю, Христе Пане, не дай сього другий раз слухати. Говорилось там богато — пребогато, а усе разом торби сїчки не стояло. Від першої точки програми до останної гомонїло »проч з попами, з кєьондзами«. Розглядаюсь як на вуглях по салї, но на щастє одні позівають, а другі пивце пють, хай йде їм на здоровлє, думаю, та оглядаюсь, куда би скорійше втїкати. Вкінци знудились недоварені патрійоти тай пішли до дому, покадивши собі взаїмно благоуханями, а менї у серцї остала ся горесть і біль, що рускі дїти на чужинї подуріли та не вміють на свободї волї уживати.

Треба додати і те, що у Нюйорку концентралїзуєть ся тепер житє українського громадяньства від часу перенесеня тут редакциї американьскої „Свободи“, котра благородно і реально працює. Звиж сїм тисяч є наших галицьких Русинів, не вчисляючи закордонних Українців, котрі беруть живу участь в наших товариствах та, правду сказавши, додатно впливають. Українських товариств є чотирнацять, але щож із того, коли усї разом сварять ся, та лають ся, а вороги радують ся і печуть свої каштани при тому огню, та будують православні храми для наших доморослих москвичів на долинї міста.

Брати! чиж се не стид, не глум і сором вам!....

Погляньте!... на двацятій вулицї наша церковця бідна, споневірана, майже одерта.... Хто хочеть ся відлучитись від неї, хай йде, коли йому немилі Бог, віра сьвята, церква і нарід, — хай йде чужим богам покланятись, але рівнож хай забуде тую маму свою сивеньку, та батька старого, що у неволї в кайданах пігнулись, хай йде їм ще більші ковати кайдани!..

Але ви, брати мої, дередусїм до згоди... любови, та прийміть від мене сердешню замітку і без церкви, без сьвященикіп не двигнеть ся нарід, Русь-Україна, а пропаде, що і слїд загине...

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 7. грудня.

Відень. Вчера приїхав до Відня шведский король Ґустав V з королевою Вікториєю. На двірци привитали їх цїсар і архікнязї. Вечером відбув ся в бурґу ґалевий обід.

Прага. Вчерашна неділя, перша по 7 тижнях, минула спокійно. Сильні віддїли полїциї і жандармериї на улицях і площах не мали нїякої роботи.

Прага. Nar. Listy доносять, що намісник Чех, ґр. Куденгове, небавом уступить, а на его місце прийде дотеперішний намісник Морави, ґр. Гайнольд Удиньский.

Царгород. Після заключеної умови межи Туреччиною а Чорногорою Чорногора дістала одно турецке село біля своєї границї.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до перегляненя в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (6—10)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 15. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Короля Людвика ч. 5

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будиннів, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 269. Львів, середа дня 26. листопада (9. грудня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

По цїсарскім ювілею.

——

Відручне письмо до мінїстра-президента.

Цїсар видав отсе відручне письмо до мінїстра-президента:

Любий бароне Бінерт! Ласка небес позволила менї разом з моїми народами по 60 роках сьвяткувати поворот того дня, в котрім я вступив на престол своїх предків.

З незоглядним рядом доказів любови і вірности в довгій черзї років лучать ся безчисленні заяви щиро-сердечної преданности, які менї при сїй рідкій нагодї дістали ся в участи. З того спізнав я знов ясно, як нерозривні є звязи, котрі спільним щастєм, спільним горем лучать володаря і нарід. Торжество хвилї піднесло ся поміченєм, з якими ревними навзаводами творено дїла любови ближнього, котрі безнастанними богатствами благословеня будуть сьвідчити ще пізним поколїням про благородні почуваня основників. Але найчистїйшу радість справило менї се, що відповідно моїм бажаням, в так високій мірі памятали про бідні дїти, що найбільше з усїх людских сотворінь потребують помочи. Наколи усмирить ся великодушними жертвами журбу і нужду, наколи осушить ся слези неодної матери, то в тім буду бачити найцїннїйший овоч сего достопамятного дня.

Поміченє, як династична гадка оказала зєдиняючу силу понад усї ріжниці і суперечности, впевняє мене, що такі умні і сьвітлі заяви преданности і чолобитности не зблїднуть з сим днем, але остануть в тямцї яко ознаки чистої гармонії між моїм Домом а моїми народами.

Тронутий відновленою проявою давно ствердженої, вірної преданности для моєї особи, всїм тим, що словом і дїлом причили ся до сего торжества, висловлюю з серця мою цїсарску подяку і поручаю Вам, се оповістити.

Відень 4. грудня 1908.

Франц Йосиф в. р.
Бінерт в. р.

Правительственний начерк закона про суспільну обезпеку.

——

(Дальше).

З другого боку треба сю обставину, с. є. перехід несамостійних людий до самостійних звань, брати у високій мірі на увагу, уладжуючи системи обезпеки. Бо того переходу, сего поступу від несамостійности до самостійности, не дає ся утруднювати, іно противно улекшувати. Із сего висновують ся конечність: зібрати самостійних і робітників в оден одноцїлий союз і в оден круг ризика, так що робітник, переступаючи до самостійности, прямо продовжає своє обезпечне відношенє. Він теряє вправдї пожед на ренту для немічних і остає обмежений на старечу ренту. Одначе почислює ся єму вповнї ті причинкові часи, які перебув він несамостійним.

Обезпека на старість і на случай непридатности до зарібку приспорює слїдуючі

ренти і виплати:

Робітник дістає з укінченим 65. роком житя старечу ренту. Стає він перед тим часом непридатним до працї, то побирає ренту задля немочи. Самостійний дістає в такім самім віцї (65) старечу ренту.

Висота ренти задля немочи або старечої ренти залежить від тривка і висоти вплати. Оставшим особам виплачує ся одноразову відправу. Дальше замічає ся, що обезпечені женщини при своїм подруженю дістають назад половину вплачених за них причинків.

Висоту

грошевих виплат

поясняє слїдуюча табличка. Тут слїдує замітити, що до кождої ренти вже дочислено державну доплату в квотї 90 К. У робітників принимає ся для упрощеня, що они в часї цїлого тривка причинків остають в тій самій клясї плати. Коли би поступали з низшої кляси плати до вишої, то уростав би також і їх пожед, а з тим і рента.

Сорокліте львівскої „Просьвіти".

——

Сорок лїт минуло, як Русини-народовці заснували у Львові товариство »Просьвіта«. Заснували »Просьвіту«, бо не могли добудити ся покликаної до житя в 1848 роцї, в роцї відродин Галицкої Руси, а опісля обумершої »Галицко-Руской Матиці«, що мала за прикладом такоїж ческої, словацкої і инших славяньских Матиць стати материю безпросьвітному рускому народови, подавати єму просьвіту і науку в єго рідній мові. Не помогли нїчого в 1863 і 1864 р. змаганя старших народолюбців (Степана Качали, Гинилевича, Осипа Заяківского, Михайла Глиньского, Юл. Лаврівского) і молодших Володимира Шашкевича, Кс. Климковича, Анат. Вахнянина і ин., „Галицко-Руска Матиця" не пішла за ухвалою „руских ученых" в 1848 роцї, відцурала ся нашої рідної мови, не сповнила вложеної на неї задачі, не подбала про просьвіту широких верств народних. Треба було подумати про засновини нового огнища просьвітного, а таким новим огнищем стала заснована перед 40 роками »Просьвіта«.

Сорок лїт — се спорий протяг часу і небагато вже тих на сьвітї, що були при народинах »Просьвіти«, не багато тих, що затямили ночини сего товариства. Було се в 1865 роцї в осени, коли кількайнайцять тернопільских громадян прибуло на університетскі науки до Львова. В подвірю наложної каменицї, лївобіч т. зв. кручених стовпів, де поселив ся мій товарищ ґімназияльний давно уже покійний, „шевраножний козак", як ми его звали, Андрій Січиньский, — сходили ся давні тернопільскі громадяни, а до них пристали і самборскі, і станиславівскі і бережаньскі товарищі, тут навязали ся взаємини з старшими »печерничниками« і »метниками« — В. Шашкевичом, Ф. Заревичом, Кс. Климковичом, Лонгином Лукашевичом, К. Сушкевичом, до котрого опісля часто громадилась уся та молодїж. Так обновила ся занепавша львівска Громада, про що згадував я недавно на иншім місцї.

Відчували ми всї, що без просьвіти, без науки не двигнути ся нам культурно. Зрозуміли ми всї, що годї нам довше ховати сьвітло »подъ спудомъ«, що треба его поставити на видноцї, щоби промінь сего сьвітла доходив до кождої сїльскої і міщаньскої хати.

Тодї не було ще закона про товариства, отже ми придумували над тим, щоби ввести в житє щось в родї академічної читальнї при університетї, щоби й ми могли просьвічати ся і нести сьвітло науки в широкі верстви народні, під сельскі та міщаньскі стріхи. Укладало ся статут, переїначувало ся по десять раз, виринали всякі думки і погляди, рік минав за роком, а »Правда« стала першим таким огнищем, около котрого скупила ся обновлена Громада.

Літом 1868 року розбрелась наша Громада, я опинив ся у вересні в Бережанах при ґімназиї, до Львова наспіли инші люди, що побіч старших застали підготовлений уже статут, перероблений з первісного статута Читальнї. На основі сего статута принятого опісля Намісництвом до відома відбули ся 8. н. ст. грудня 1868 р. перші загальні збори „Просьвіти". Не довелось менї бути на сих зборах, бо з Бережан зимою тодї не так легко було добити ся до Львова (не було зелїзниці) і я з моїми товаришами бережаньскими вислав л ше телеґрафічний привіт і вступив в члени »Просьвіти«. З того часу служив їй чим і як міг і як умів, а переселивши ся до Тернополя, подбав про заснованє там філії в 1876 р., одної з перших, за котрими пішли і инші. А коли вже згадка про філії, то годить ся нагадати, що на зборах філії в Каменцї Струмиловій, де я був відпоручником головного виділу, підніс я справу перенесеня мощий нашого першого просьвітника, нез бутнього Мар-

Класа платн	Заробіток (плата) тижнево		Тижневий гри чинок (в полови ні має его платити робото і службодавець)	Належить ся рента (при вплаті 50-ох тижневих причинків річно) по		
	K	h	h	20 літах K	30 літах K	40 літах K
			а) Робітники			
I.	до 4·80		12	144	156	168
II *а)*	понад 4·80 до 9·60		24	198	222	246
б)	„ 7·20 „ 9·60					
III. *а)*	„ 9·60 „ 12·00		36	252	288	324
б)	„ 12·00 „ 14·40					
IV. *а)*	„ 14·40 „ 19·20		48	306	354	402
б)	„ 19·20 „ 24·00					
V. *а)*	„ 24·00 „ 30·00		60	360	420	480
б)	„ 30·00 „ 36·00					
VI.	„ 36·00		72	414	486	558
			б) Самостійні			
(Річно 12 місячних причинків по 1 корон)			198	222		246

Круг обезпеченців.

1. Несамостійні. Обовязані до обезпеки суть: промислові, ремісничі та хліборобські робітники, наймити, слуга, помагаючі члени родини, ученики (хлопці, термінатори), домашні робітники, парубки, домашні учителі, домашні швачки та прачки, послужниці і такі инші (кругло 6,000.000 душ). Обовязок обезпеки починає ся з 16-им роком життя: від сего обовязка виняті ті, що вже є немічні (каліки) і люди понад 60 літ Так само не обезпечують ся особи, що побирають місячну або річну платню, а яких побори переступають місячно 200 корон або річно 2400 корон.

2. Із самостійних людий обовязані до обезпеки всі власники якогось промислового чи якого иншого заробкового підприємства або рільної чи лісної господарки. Не належать сюди ті, яких річний дохід перевишшає 2400 корон або затруднюють правильно а не більше ніж двох не приналежних до своєї родини наємних робітників.

Причинки

робітників обчислює ся після кляс їх плати. Причинки платити ме по половині робітник і службодавець. Висоту рент показує близше подана в горі табличка.

У самостійних

заходять зовсім інакші відносини. Ні сільский господар ні ремісник ні поменший купець (горгаш, крамар) не може числити так, як робітник, на все рівні та постійні приходи. Тому обовязковий найменший причинок треба було визначити тим обережнійше, що кроме того економічні відносини в поединоких частях держави є незвичайно ріжні. Велїд за сим постановляє предлога закона, що місячний причинок при доході аж до 480 корон річно має виносити 50 сотиків, а при доході помежи 480 а 2400 корон бодай 1 корону місячно. Але дальше передвиджує сей начерк закона, що краєвому законодавству застерігає ся підвишшити се обовязкове мінїмум для цїлої або частної области якогось коронного краю.

(Дальше буде).

киянa Шашкевича з чужої могили. Ухвала зборів філії стала дїлом, і сповнило ся бажане, щоби не тілько дух его витав між нами, але щоб і мощі спочили посеред нас.

Багато з тих, що були при заснованах „Просьвіти“, вкрила сира земля, не многі ще доживають віку, а споглядаючи позад себе, бачать, що зерно кинене в зораний переліг видає гарні жнива, завдяки тим ратаям, що по важких трудах лягли на вічний супокій. В сій хвилї, коли сьвяткуємо сорокліте „Просьвіти“, спомянїм усїх, що доложили по цегольці до сеї величної будівлї, не злим, тихим словом, а ми не випускаймо з рук чересла, поки ще стане нам сили і снаги до працї, та до молодших звернїм ся з горячим бажанем і зазивом, щоби на тих підвалинах дальше будували сьвятиню всенародної просьвіти на славу України-Руси!

У Львові 8. н. ст. грудня 1868.

Олександер Барвіньский
член »Просьвіти«.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

В посольскій палатї над усяке сподіване йде робота, хоч в рядигоди чеські радикали починають галабурди, котрі дуже скоро втихають, не маючи підмоги з инших радикальних таборів. А після того, що дїяло ся лїтом в Чехах, в Любляні, в Марбургу ітд. а особливо після проголошеня доразових судів в Празї, можна було сподївати ся, що в посольскій палатї настануть великі бурі. Спроможність держ. ради до законодатної працї була отже поважно загрожена і можна було сподївати ся повороту §. 14-го і полїтики цїсарских розпорядків. Тимчасом доразові суди в одній хвилї привернули спокій і лад в Празї, а рішуче становище правительства так отверезило парляментарні сторонництва, що посольска палата приступила до розправи наглого внесеня про буджет. провізорию і що навіть социял-демократи заявили готовість голосувати за наглостю (Русини заявили ся проти наглости). Є се отже нечувана майже в парлямент. історії річ, щоби правительство так легко, без усяких уступок национальних або полїтичних осягнуло свої домагання. Погроза відроченя і замкненя сесиї, а також можливого розвязаня посольскої палати так потрясла парлям. сторонництвами, що они злякали ся власти §. 14-го, застьови парляментаризму, а навть ті, що справляли правительству сілько клопотів в переговорах о мінїстерскі теки, втихомирили ся і затихли.

Навіть Чехи мимо проголошеня доразових судів в Празї не домагають ся уступленя свого мінїстра-земляка д-ра Жачка з урядничого кабінету, хоч ще недавно відроченє ческого сойму повалило двох ческих мінїстрів.

Скоро отже лише розпала ся коалїция, а замість парляментарного покл кано урядниче мінїстерство, скоро виявило ся, що нема надії на осягненє якогонебудь мінїстерского становища, затихли всякі змаганя, перестали парляментарні самолюби добивати ся тих становищ, а сторонництва бажають тепер лише зберегти парлямент перед розвязанем і заявляють свою готовість ухвалити буджет.

Отсе було найважнійше услівє жизнености кабінету бар. Бінерта, щоби мати буджет. Всї перепони парлямент. ухваленя буджету усунені так, що в сій справі журба правительства зовсім відпадає. Впрадї ще й предлога про злуку Босни й Герцоґовини і повновласний закон що до торгових договорів з барканьскими державами мають вагу для правительства, одначе се не причинить правительству трудностий, наколи полагодя сих законів проволоче ся. Бар. Бінерт зискав отже на ча ї і міг би дальше вести переговори в справі утвореня парлямент. мінїстерства. Одначе між Німцями а Чехами тепер утворила ся така пропасть, ще більша, як після памятної конференциї нічної у бар. Бінерта, що надія на утворенє коаліційного кабінету відсунула ся в дуже далеку будучину Чехи зірвали наслїдком доразового права в Празї всяку звязь з мінїстром-президентом, а тимчасом знов нїмецко-вольнодумні сторонництва утворили „национальний союз“ яко одноцїлу організацию і намагають ся також христ. суспільників для сего приєднати, а тим способом правительство буде приневолене числити ся з можливим одноцїлим нїмецким бльоком парляментарним, котрий виступить з тим більшими домаганями як доси.

Reichspost зазначує, що парля ментарне положенє поправило ся. Галабурдических радикалів не довели до успіху, а також намаганє д-ра Крамаржа, щоби задля відомої пригоди Кльофача в Rathauskeller оживити ческу солїдарність, не довело до цїли і скінчило ся відокремленєм радикальної горстки, котра бажала би спинити роботу в посольскій палатї. Великі сторонництва а так само і президент палати дбають про те, щоби охоронити парлямент перед внутрішними і внїшними ворогами. Може перегодом і населенє дійде до переконаня, що национальні і полїтичні спори не рішають ся уличними галабурдами, хоч тут не вистарчить сам приклад парляменту, але треба й рішучої помочи правительства, котре би виявило щиру і добру волю, а залишило полїтику нездїйсними обіцянок.

З христ. суспільних кругів пишуть про полїт. положенє і парляментарну програму до кореспонденциї »Austria« ось що: Можна би бажати, щоби вчерашня конференция провідників клюбових більше причинила ся до проясненя положеня і заняла ся програмою працї слїдуючого тижня Одначе положенє ще надто непевне, щоби який одвічальний чинник міг думати про переведенє далекосяглих намірів. Мимо користного висліду дотеперішних засїдань не можна ще торжествувати. Проти непредвиджених надій ми зовсім ще не обезпечені і треба ще великої обачности. Навіть справа віцепрезидентів не могла бути полагоджена. По ухваленю буджет. провізориї приходить на чергу предлога про злуку Босни, котрої наглу полагоду вже полишено, а по першім читаню має она бути відослана до комісиї. Але вже й в першім читаню виразно треба домагати ся супроти »мадярских намагань« вставленя в законї вислову „цїсар Австриї“ і постанові, що відносини монархії до злученя країв не можуть бути управильнені инакше, як в порозуминю з обостронними парляментами монархії. Христ. суспільники подбають вже про се, щоби тут справу ясно поставити і запобігти мадярскій жадобі. Торгово-полїтичний закон про повно власть не дасть ся наглою дорогою перевести, а звичайною дорогою можна буде найти вихід. Що до инших наглих внесень, то посли повинні числити ся з настроєм населеня і скоро полагодити або взяти назад сї внесеня, бо населенє бажає, щоби предлога про суспільну обезпеку скоро могла бути ухвалена, навіть ще перед Різдвом, хоч часу так вже небагато. Так само пильне є удержавленє товариства держ. зелїзниць, північно-західної і полу-

днево-північно німецкої сполучної зелїзниці, би по 31. марції 1909. було би правительство приневолене вести нові переговори з зелїзничими радами і можливо знов робити їм дальші мілїонові уступки. Про віднову коалїції і утворенє третього парляментарного правительства якось тепер затихло. Хоч цїсар, а також теперішні міністри мали висловити бажанє, щоби се стало ся до Різдва, то вельми можна би бажати, щоби з тим не кваплено ся, щоби перше уложили ся відносини, а по новім році буде пора про се подумати.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Якова, Алипія; римо-кат.: Леокадиї. — В четвер: руско-кат.: Якова перв., Ром.; римо-кат.: ПДМ. з Л., Евл.

— **Наші князї церкви у цїсаря Франц Йосифа І.** Дня 26. листопада, як доносить Reichspost, явили ся з желанями у нашого Монарха Ексц. Митр. ґр. Шептицкий, Ексц Чехович і Преосьвященний др. Хомишин в оточеню мітратів о. Білецкого, Волошиновича і д-ра Левицкого з Сокаля, крил. о. Чапельского і протоігумена Василиян, о. Пл. Філяса. — Для жовнїрів гр.-кат. обряду відправлено у Львові ювілейні богослуженя дня 2. грудня в церкві Преображенія (о. прот. Куницкий) в церкві св. Петра (о. сов Яримович, як пар. лянд.) і в церкві оо. Василиян. Три церкви не були в силї помістити війска, тому залягло воно площі біля церков. На богослуженях явила ся ґенералїция і військові орхестри.

— **Ексц. Митрополит Шептицкий** виїхав нині на провінцию в справах архіепархії на протяг 10 днїв.

— **Сегодня відбуває ся з нагоди 40-лїтя „Просьвіти“** богослуженє о 9. год. в Преображеньскій Церкві, відтак о 10. год. просьвітно-економічне віче з відчитами у великій салї „Народного Дому“, а по полудни о год. 3. тамже великий концерт. Ширший звіт про се торжество подамо опісля.

— **З нагоди цїсарского ювілею** відбули ся, як нам додатково звіщають, торжественні богослуженя у всїх церквах львівских (в соборній церкві св. Юра архієрейске богослуженє), а в церкві Преображеньскій богослуженє для військової залоги, котра виступила тут з музикою в повній парадї.

— **Сьвяткованє сорокліття „Просьвіти“** розпочало ся поминальною службою за померших членів котру в Преображеньскій церкві при численній участи вірних відчитав о. Даміян Лопатиньский. До панахиди станули опісля ще оо. сов. Гузар і Лежогубский. О 10. годинї члени „Просьвіти“ виповнили по береги велику салю „Народного Дому“, де відбуває ся віче просьвітно-господарске. Віче відкрив радник Левакович промовою, і повитав голову „Просьвіти“ Петра Огоновского, членів голов. видїлу і одинокого на салї присутного 40-лїтного члена Ол. Барвіньского. На голову зборів запрошено члена кр. видїлу Кивелюка, на заступника о. Гошовского. Опісля голова „Просьвіти“ П. Огоновский промовив до зібраних і вказав на значінє нинїшного сьвята та подякував усїм за численну участь. Радник Ол. Барвіньский, забравши відтак слово, пригадав, що в тій салї в 1880. р. витали Галицкі Русини Є. В. Цїсаря, котрий в розмові з тодїшним головою Ом. Огоновским дізнавши ся про дїяльність товариства висловив ему найвисше признанє словами: „Се вельми хосенне товариство“. В хвилї коли обходимо велике просьвітне сьвято, говорив радник Барвіньский, годить ся нам згадати про Того, котрий висловив се найвисше признанє нашому товариству і зложити Ему заяву з нагоди 60-лїтя володарства телеґрафічною дорогою. Збори приняли з одушевленєм се внесенє грімкими оплесками, почім вислано слїдуючу телеґраму до кабінетової канцелярії: „Зібрані в „Народнім Домі“ з нагоди 40-лїтя „Просьвіти“ Русини приносять найпокірнїйші вислови чолобитности, вірности і преданности з нагоди 60-лїтного володарства В. Величества. З повних сердець взносить віче оклик: Боже буди покровитель В. Величеству Многая лїта!“.

— **Ювілейний дар для тов-а „Просьвіта“.** Президия намісництва у Львові позволила резолюциєю з дня 4. грудня с. р. до ч. 21.232/пр. тов. „Просьвіта“ у Львові на збиранє в місяци грудни с. р. і сїчни 1909 р. добровільних датків ювілейних на цїли товариства у східних повітах краю при нагоді обходженя 40-лїтного ювілею в поодиноких місцевостях і при помочи писемних відозв з виключенєм квестованя від дому до дому і під услівєм, що результат складок буде оголошений в однім з львівских дневників. Значить ся, що не вільно збирати при помочи ящиків чи юкстових книжочок, квестуючи від дому до дому. Обовязком нашої інтелїґенциї поучити о тім селян, щоби з несьвідомости не попали в колїзию і не наразили ся на грошеві кари. Зате вільно збирати при нагоді ювілейних зборів чи то філїяльних, чи то в поодиноких читальнях.

— **Як оживити наші брацтва!** На се подає о. П. Штокалко в „Ниві“ отсї влучні ради: Одним з найважнїйших чинників, що сприяють душпастирскій працї сьвященика і подають велику свободу і успішність в дїланю — є брацтва. Не буду розводити ся над значінєм і цїлию брацтв, бо се річи звісні. Хочу лишень звернути увагу Всч. Отців на те, що у нас по більшій части брацтва не сповнюють тої задачі, яку би вони повинні сповнати. Вони є більше формою обрядовости, чим змістом реального житя. Причина застою брацтв лежить в тім, що замало привязуємо до них ваги. Коли розважити, що в нинїшних Церкві ворожих часах наше духовеньство не має вже такого впливу на нарід, як би оно повинно мати, та що може прийти час, коли сьвященикам можна буде оперти ся лишень на брацтвах, то прийдемо до такого переконаня: нам треба рішучо більшу увагу звернути на ті інституциї і більше енерґії ужити, в цїли вливаня в них житя. Головними чинниками, що можуть оживити брацтва, є слїдуючі: 1) ревність сьвященика, точність у відправі Богослужень, ревне проповідуванє слова Божого, охотна сповідь членів брацтва, 2) орґанїзация брацтва, роздїленє функций що до ладу в церкві поміж вибраних членів, 3) запровадженє відзнак брацтв, як медалїв і лент, 4) торжественне приняте членів до брацтва, 5) сесиї брацкі, конференциї з популярними викладами релїґійного змісту, 6) брацка бібліотека християнських книжок, що може містити ся в церкві, 7) взірцеве провадженє брацкого дїловодства, як реєстру членів, протоколу засїдань і касової книги. Коли в тім зглядї трохи попрацюємо, то побачимо, що наша праця вскорі увінчає ся успіхом, і що наші брацтва стануть духовним огнищем релїґійного житя в тяжких для Церкви хвилях.

— **Найбільші сини України.** Так підписана збірка портретів найславнїйших українських поетів і письменників, що вийшла сими днями накладом »Руської Книгарні« в Віннїпеґу. Всї портрети середної величини уміщені на гарному папері в розмірі 16-ох 22 цалїв. Всїх портретів уміщено 23, між котрими над головою Т. Шевченка є хата, де він родив ся, а в долині его могила.

— **В справі памятника Т. Шевченкови в Київі.** Полтавска ґуберньска земска управа звернула ся була до росийских консулятів в Болгариї і Сербії з просьбою зберати в тих краях жертви на памятник Шевченка в Київі, який буде коштувати 100 тисяч карбованців. На се росийска місия в Сербії порадила звернути ся до білгородского університету та королївско сербской академії наукової. Але зазначує вже з гори, що мала надїя на успіх, бо Серби ло знають твори Шевченка та й тяжкий час тепер переживають. Отсю вістку черпаємо з київской »Ради« і дивуємо ся, що наші закордонні братя не соромлять ся відкликуватись до таких бідних і нечисленних народців, як Болгари і Серби, хочби в імя славяньскої солїдарности. Бож неоден поміщик український міг би без очивидного нарушеня своєї фортуни зложити цїлу потрібну квоту. Вистане відкликатись о датки до своїх і поза кордоном, а при енерґічнїйшій аґітациї складки попливуть так щедро, що зможемо власним грошем здвигнути памятник нашому ґенієви.

— **Холєра в Київщинї.** Місто Київ означено доси яко непевний що до холєри, а від дня 4. с. м. оголошено Київ яко загроженний холєрою. Сталось се з причини, що не так в Київі як в сусїдних місцевостях лучають ся дуже часті випадки занедужаня на холєру.

— **Мінїстерство скарбу** зарядило, щоби у всїх урядах ті практиканти і елєви, котрі перед днем 1. сїчня 1904 вступили до держ. служби, ще в сім місяци були іменовані тимчасово і »ad personam« урядниками в найнизшій клясї ранґи, відповідаючої їх категориї.

Оповістки.

— **Ювілей Папи.** Стрийскі Русини устроюють в честь 50-лїтного ювілею сьвященьства Єго Сьвятости Папи Пія X. в неділю дня 13. грудня с. р. в великій салї „Народного Дому“ торжественну академію з отсею програмою: 1. Д. Сїчиньский: Кантата в честь Єго Сьвятости Папи Пія X. хор мішаний з фортеп. 2. Промова, виголосить о. проф. Юл. Дзерович 3. E. Grieg: Концерт A-moll, на сольо фортеп і орхестру. 4. Дм. Бортняньский: „Гласомъ моимъ“, концерт на мішаний хор в супр. фісгармонії. 5. a) Svensen: Zorahayda, поемат симфонїчний; b) Massenet: c) Angellus; d) Fete Boheme. Орхестра сольо. 6. Я. Киниский: „Проповідь на горі“, деклямация, виголосить п. В. Устиянович. 7. Мендельзон: „Христос“ оратория на соля і хори в супроводї орхестри. 8. Ост. Нижанковский: „Хорал“, хор мішаний в супроводї орхестри. Дириґент: о. Ост. Нижанковский. Пяністка: п. Ольга Цїпановска. Акомпаніятор п. К. Ґертнер. Орхестра 10. пп., капельмайстер п. В. Червенка. Початок точно о год. 7. вечер. Стрій сьвяточний. Цїни місць: Перворядні місця 3 К, другорядні 2 К, третторядні 1.50 К. Вступ на салю 80 с. Ґалерия 50 с. Білєти скорше продає „Народна Торговля“.

— **Іматрикуляция на львівскім університетї** відбуде ся в декапатах: для слухачів богословского видїлу 12. грудня о 9. год. рано; для слухачів медичного видїлу 12. грудня о 4. год. по полудни; для слухачів фільософічного видїлу від початкових букв назвища А до П 14. грудня о 9. год, а від Р до З 15. грудня о 9. год.; для слухачів правничого видїлу від А до Д (включно) 16. с. м. о год. 12—1, від Е до Г 16. с. м. о год. 5—7, від І до Л 17. с. м. о год. 12—1, від М до П о год. 5—7, від Р до С 18. с. м. о год. 12—1, від Т до З 18. с. м. о год. 5—7.

— **З зелїзниць.** Після оголошеня заміщеного в „Wiener Zeitung“ і в „Ґазеті львівскій“ розписує ц. к. Дирекция зелїзниць держ. у Львові загальний переторг на роботи з приводу перебудови перестанку і ладівні в Зарваници на стацию. Оферти належить вносити до ц. к. Дирекциї зел. держ. у Львові, найдальше до 19. грудня 1908 до год. 12. в полудне. Загальні і специяльні услівя будови і пляни можна переглянути в згаданій Дирекциї, у відлїлї будови, II. поверх, де можна дістати також формулярі на оферти з виказами поодиноких робіт.

Посмертні † оповістки.

— **О. Теофіль Любінецкий**, парох в Щирци, упокоїв ся дня 5. с. м. в 50. році житя а в 25. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **Венедикт Коссак**, податковий офіциял в Дрогобичи, упокоїв ся дня 5. с. м. в 40. році житя. В. в. п.!

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

(Дальше).

New-York 16. X. 1908.

Кожде місто, є воно більше або менче, має свої гірші і лїпші дїльниці. Ґіґантичний Нюйорк, в котрім гуртуєть ся більша часть торговлї і промислу Зединених Держав, та в котрім осїдають ся еміґранти зі всїх сторін сьвіта, тим більш відзначаєть ся ріжнородностию своїх дїльниць.

Кромі прегарного, симетричного Central-Park-у з його музеями, кромі величавого Broux-Park-у зі славним огородом зоольоґічним, кромі гордих панських дїльниць замешкалих мілїонерами, кромі долїшньої части міста, умаєної пестрими будовами-великанами найбільшими на сьвітї, має Нюйорк дуже цїкаву східну часть міста „East-Side“, де гуртують ся Европейцї. З кількатисячною громадою Жидів живуть тут разом Румуни, Болгари, Серби, Італїйцї, Греки, Нїмцї, Скандинавцї, Поляки, Литовцї, Чехи, Росияни, Словаки та і инші народи у меншій вже скількости. Стрінути можна тут також гурток Русинів.

Першою цїхою сеї дїльниці нужда і біда. Щоби мати хоч слабоньке поняте про East-Side, вистане лиш переїхатись елєвайтром від стациї South Ferry.

Минаємо просторі а високі будівлї, гуртовні склади товарів, що доставляють Зединеним Державам усякий товар із заморських країн, минаємо тисячі офісів (бюр) великанських торговельних компанїй, минаємо вулиці довгі, мов без кінця переповнені днем і ночию тягаровими, наладованими возами, минаємо гуртові склади кави, чаю, тютюну, терпентини, кожі і футер, а... відслонюєть ся гола, брудна, закіпчена East-Side, сей славний нюйорський „Схід“. Бруд і смрід!...

На долинї пекарнї, склепи жіночих і мужеских убрань, черевиків, меблїв, а передусїм застановленя гідна скількість варстатів і тїснота у них, у котрих, як оселедцї в бочцї працюють робітники стиснені оден при другім. Вулиці повні бруду і болота, засипані скравками паперу, оріхових лупин, бананів, каштанів. Цїкаво виглядають вулиці Broom і East-Houston, на котрих продають на маленьких візочках овочі, цукорки, ґузики, полотно і инші річи.

Два непрорвані ряди тих візочків по одній і другій сторонї вузької вулиці, шафки і крісла з товаром здержують рух і творять тїсноту. Осеред вулиці се багнисте озеро, вкрите пестравою верствою усяких відпадків повільно гниючих. Вуличні гандлярі безнастанно накликують та вербують купуючих. Усюди чути невиносимий дух гнилї, та якісь страшні лайки одних з другими.

Нерідкі тут случаї вбійства і морду. А бліді, знемічні личка дитячі дурновато сьміють ся до переходячих, що аж плакати хочеть ся. Які вони бідні, що в найкрасших днях своїх дитячих, невинних лїт мусять так туманїти, та тратити молоденькі сили серед найшкідл вийших условин ґіґієнічних і моральних. Мешкальні комнати виглядають еще страшнїйше, у вікнах побачиш розчіхрані жінки або їх пребрудні подушки, та кусні лахів перепочених кервавим потом тяжкого труду їх властителїв. В мінятурово-маленьких городцях оштахетованих зелїзною кратою, призначених на ратунок в часї вогню, уладжують собі сї бідолахи спальнї, в котрих спить звичайно і в день і в ночі по кілька осіб.

Таке то гарне, реклямоване „East Side“, нюйорский осередок найбільшої, нечуваної біди і нужди.

Офіси працї, котрих тут начислити можна звиж сотки, від раня до вечера окружені очікуючими роботи. Що крок майже можеш стрінути знуженїлі лиця голодних робітників і робітниць напів голих, що споглядають цинїчно довкола. А крім сего побачиш тут велике число старців, калїк, що простягають руки по милостиню, по цента, котрого дуже рідко можуть тут отримати, бо більша часть сього населеня находить ся в таких самих материяльних умовах, як ті, що руки простягають.

Ой, здаєть ся менї, що найшлось би між ними чимало з поміж наших братів, що із найкрасшими надїями здорові помандрували на чужину, але слїпа доля, як звичайно не мамою, лишень мачохою для них стала.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 8. грудня.

Відень. До N. W. Tagblatt доносять: Союз Чорногори з Сербією має характер зачіпно-відпорний. Сербія призначує для Чорногори третину евентуально здобутих областий. Антіварі має стати спільним портом чорногорско-сербским, полученим з Сербією зелїзницею через новобазарский санджак. Крім того Сербія зобовязала ся до деяких запомог на військові цїли для Чорногори. Недавно удїлила вже мілїон денарів, а тому кілька днїв выслала знова 300.000 денарів. Очивидно є се анґлїйскі гроші.

Відень. Біржеві і полїтичні круги занепокоїли ся вістию, що італїйске правительство переговорює в справі одержаня позички півтора мілїярда лїр на військові цїли. Рівночасно доносять, що військова комісия розважує скріпленє артилєриї і ріжних кріпосних будівель.

Будапешт. Дневник „A Nap“ доносить, що бар. Ерентальо уступить, а его місце займе льондоньский амбасадор ґр. Менсдорф-Пуїллє За причину димісиї подає „A Nap“ ту обставину, що цар і король італїйский не прислали відповіди на листи цїсаря в справі злуки Босни. З тої самої причини уступив перший шеф секциї в мінїстерстві загр. справ, барон Каль.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої гадицко-руской фабрики Евгена Бінїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 1. до 15. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Короля Людвика ч. 5

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улиці Руский ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в **Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селянє покривайте дахи бляхою або дахівною!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Нездоровий жолудок не стерпить нїчого

а наслїдком того є: брак апетиту, біль жолудка, млоєнє, забуреня при травленю, біль голови і т. п. Певну поміч проти того подають

КАЙЗЕР'А

Pfeffermünz-Camarellen

Лїкарско випробовані!

Оживляюче дїлаюче і помагаюче до травленя та скріпленя жолудка средство.

Пакет 20 і 40 сотиків

у всїх аптиках і дроґуериях.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8 55	1 30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5 50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6 58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені ї.

Видає і відповідає за редакциї Семен Ґерун.

З друкарні В. А. Шийкевича.

Ч. 270. Львів, четвер дня 27. листопада (10. грудня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
« За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Сорокліте львівскої „Просьвіти".

Ві второк дня 8. грудня обходила львівска філія Товариства „Просьвіта", а з нею сучасно по краю розкинені філії 40 лїть єствованя сего товариства богослуженєм, господарско-просьвітним вічем злученим з відчитами і льосованєм господарских нарядів і концертами. Був се неначе огляд всїх віток величезного дерева, що так гарно розросло ся і такі гарні видало овочі за 40 лїт, був се неначе попис житєвих сил тов-а. Тимто годить ся пригадати хоч в загальних точках дїяльність і вислїд єї за 40 лїт єствованя тов-а »Просьвіта«, котре вийшло з так дрібних і слабих починів.

В сїчнї 1868 р., о. Стефан Качала, член основатель »Матиці«, котрий разом з молодшими старав ся справити »Матицю« на добру дорогу, піднїс в часописи „Слово" гадку засновин нового тов-а для просьвіти народу і поставив єму цїль: »спомагати народну просьвіту в напрямах моральнім, материяльнім і полїтичнім видаванєм практичних книжок, брошур і т. д. в тій мові, якою нарід говорить«. Так само думали й инші старші народовцї, а рівночасно займала ся сею справою поважно львівска руска академічна молодїж, що й дала почин до засновин „Просьвіти".

В марцї 1868 р. вибрала она комітет, який мав заняти ся виробленєм статута тов-а. До сего комітету вийшли також люди з поза кругів академічної молодїжи. Статут уложено і подано до намісництва, але намісництво его не затвердило. Треба було рекурсувати до міністерства внутрішних справ і оно узгляднило рекурс і повідомленєм з 2. вересня 1868 р. позволило заложити товариство. По затвердженю статута вибрано комітет, який мав увести тов-о в житє. Комітет звернув ся до всїх визначнїйших Русинів у Львові і на провінциї, запрошуючи їх в члени тов-а. Сей поклик комітету зустрів ся скрізь з прихильностю. З провінциї понадсилано привітні листи до комітету.

Перші загальні збори нового тов-а назначено на день 8. н. ст. грудня 1868 р. в салї львівскої „Стрільниці". Комітет хотїв, щоб перед загальними зборами відправити богослуженє, але в львівских церквах відмовили єму. Настоятелї львівских парохій, москвофіли, відсилали его насьмішливо до костела.

Загальні збори відкрив голова комітету Анатоль Вахнянин і розповівши про заходи коло засновин тов-а: »пізнанє і просьвіта народу«. Потім головою зборів вибрано старенького львівского міщанина Товарницкого, який покликав на секретарів д-ра Корнила Сушкевича і Володимира Ганкевича. Про задачі і цїли тов-а промовляли ще львівскі Русини Андрій Сїчиньский і письменник Федір Заревич, а опісля промовив гість з провінциї о. Йосиф Заячківский, що ще в 1848 р. брав живу участь в нашім народнїм руху. В своїй горячій промові загрівав він присутних до народної працї та до вірности свому народови від імени »нїмого сїльского народу«. До першого виділу тов-а вибрані: Олександер Борковский, Анатоль Вахнянин, Іван Комарницкий, Михайло Коссак, Максим Михаляк, др. Омелян Огоновский, Омелян Партицкий, Юлїян Романчук, др. Кирило Сушкевич і Корнило Устиянович. Головою вибрано д-ра Омеляна Огоновского, пізнїйшого довголїтнього голову „Просьвіта", але він не приняв вибору, а на своє місце предложив Анатоля Вахнянина. Так першим головою „Просьвіти" став Анатоль Вахнянин.

На перші загальні збори „Просьвіти" понадсилано з провінциї і від товариств инших славяньских народів привітні письма і телеґрами, а буковиньский поет Юрій Федькович так одушевив ся сим новим дїлом молодої громади сих львівских Русинів, що написав з сього приводу вірш п. н. »Здоров чесному собору »Просьвіти« у Львові«.

Перший статут надавав „Просьвіті" характер товариства наукового, яке мало за цїль не тільки ширити просьвіту між народом, але також пізнати нарід, збирати і видавати твори народної словесности і т. д. Але вже другий статут з 1873 р. обмежив дїяльність »Просьвіти« до ширеня просьвіти між народом. Та все таки до 1876 р. »Просьвіта« займала ся не тільки виданєм популярних книжок для народу в цїли ширеня між ним просьвіти, але також виданєм шкільних підручників для руских ґімназий. Треба також згадати, що в тім часї належала до »Просьвіти« головно інтелїґенция, а селян належало до неї дуже мало. Аж як в 1876 р. змінено статут „Просьвіти" в тім напрямі, що члени-селяни платять тільки 2 кор. річної вкладки та що кождий член дістає даром популярні видання товариства, — аж тоді до »Просьвіти« почали численно приступати селяни, а її просьвітна дїяльність стала обгортати що раз ширші круги селянства. В 1891 р. „Просьвіта" вже почула потребу розширити свій круг дїяльности і в тій цїли змінила статут в тім напрямі, що її задача старати ся не тільки о ширенє просьвіти, але також о піднесенє добробиту нашого народу. А щоби свою просьвітну дїяльність обняти в певнїйші орґанїзаційні форми, починає вона закладати читальнї на власних статутах. Вкінцї в 1906 р. переводить „Просьвіта" реорґанїзацию своєї дїяльности, роздїлюючи окремі її галузи окремим комісиям. І так видавнича комісия має дбати о ширенє просьвіти відповідними видавництвами, господарско-промислова комісия має старати ся обняти відповідною орґанїзациєю всї области житя нашого народу; орґанїзаційно-просьвітна комісия має дбати про правильний розвиток філій і читалень »Просьвіти«; вкінцї постійна анкета для поборюваня неграмотности має придумувати способи ширеня грамотности між нашим народом.

(Конець буде).

З нагоди напасти „Дїла"
на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

З николаївского деканату, (львівска епархія) дістаємо до поміщеня отсю адресу до Є. Ексц. Митрополита Шептицкого.

Ваша Ексцелєнциє Високопреосьвящений Архіпастирю!

Зваживши, що в послїдних часах рускі часописи виступають ворожо проти св. віри і св. Церкви, а кромі того в брутальний спосіб накидують ся на Високодостойні особи — тому ми, сьвященики деканату николаївского, зібрані на соборі деканальнім дня 26. листопада с. р. в Стільску, осуджуємо рішучо, однодушно і одногласно таке поступованє, та з крайним обуренєм відпираємо злобні напасти часописи »Дїло« на Вашу Ексцелєнцию. При тім заявляємо, що наше рішенє не є нїким вимушене — вимушують его радше тоті часописи, котрі в той спосіб виступають.

Підписані заявляють для Їх Ексцелєнциї свою сердечну любов, синівску преданність як рівнож вдячність за апостольскі труди, які Ексцелєнция положили для добра Церкви, народа і духовеньства.

Стільско, дня 26. листопада 1908.

ОО. Никола Сенишин, декан, *Анастазий Юркевич*, *Александер Юрик*, *Никола Фільварків*, *Іван Чарторийский*, *Михайло Гаврилюк*, *Роман Волощак*, *Гринько Стеців*, *Василь Матвійко*, *Роман Каленюк*.

Правительственний начерк закона про суспільну обезпеку.

(Дальше).

Хоч самостійних людий можна отже зобовязати тільки до невеликих біжучих вплат, то всеж з другої сторони видає ся можливим, аби они платили значнїйші одноразові причинки з проводу більших приходів. На примір: сїльский господар може по жнивах вплатити значну суму. Подібно має ся річ також у многих сезонових промислах. Беручи на увагу такі обставини, передвиджує закон

добровільні висші вплати

що ні в речинци заплати ні у висотї не є обмежені (хиба тільки в горішній границї до 100 корон річно). Але після досьвідів, порублених в Белы'ії, видає ся конечним, аби до таких добровільних надплат окремо людий заохочено. Сю за-

охоту можна би вибрати тим чином, що із вселюдних засобів записує ся при кождій вплатї в хосен обезпеченця якийсь відсотковий додаток. Але при великій ріжноманїтности відносин в поодиноких частях держави зможе почин у тім змислї стати тілько тоді успішним, як дїйствує по змозї індівідуалїзуючо. Отже до розвиненя такої дїяльности являють ся особливо покликаними краєві законодавства. Після сеї предлоги полишає ся сим законодавствам, призначити на підмогу добровільної обезпеки потрібні засоби і ухвалити близші постанови про їх уживане. Тим призначує ся для автономних краєвих управ вельми значну суспільно-політичну задачу.

Кожду добровільну надплату уважає ся одноразовою вкладкою, якою набуває ся пожед, котрий має ся обчислити після обезпечної технїки. Загальний правіж складає ся відтак із суми частних пожедів. Побіч старечої ренти, яка випадає із тих добровільних надплат, може почати ся перед 65-им роком, а іменно вже по 55-ім році житя. Тим робом передвиджений для самостійних людий частний замін за ренту задля немочи. Тут треба зазначити, що така обезпека добровільними надплатами є вповнї приступна для всїх обезпеченців на старість, отже також і для робітників.

Час вижданя.

Аби узискати право до ренти, треба відбути певний час вижданя, а іменно:

Робітники мають для узисканя ренти задля немочи укінчити 200 причинкових тижнїв (на 50 причинкових тижнїв в році — 4 роки, на 40 причинкових тижнїв — 5 лїт). Причинковим часом уважає ся при тім також і без дїйсної вплати той час, в якім обезпеченець повнить свій обовязок чинної службу при війску, або терпить на недугу, звязану з непридатностию до праці, або вкінци, в якім платить він на руки службодавця припадаючий на него пай обезпеченого причинка. При старечій ренті трива час вижданя 30 лїт, а іменно числячи від початку обезпеки, без огляду на можливу перерву у вплаті причинків. Перехідна постанова вкорочує сей час вижданя для тих, що входять в обовязок обезпеки в хвилї, як закон стає обовязувати, або в тоцї слїдуючого як раз року. Для них трива час вижданя старечої ренти тільки 200 причинкових тижнїв.

У самостійних виносить час вижданя старечої ренти 200 причинкових тижнїв. Тим розмірно коротким часом вижиданя чинить ся можливим набути старечу ренту також і для тих людий, що доперва в підхожім віці стають обовязані до обезпеки. В тім лежить певне вирівнане за те, що самостійним людям не признає ся ренти на случай непридатности до зарібку.

Погасненє пожеду.

Для робітника має безробітність те значінє, немов би він виступив з обовязка обезпеки. Закон робить ему в тім разї можливим, задержати й на дальше набуті права заплатою мінїмальних причинків. Те саме має стійність і для самостійного, що минаючо виступає з обезпеки.

Коли самостійний не в силї платити за свою обезпеку нових причинків, то може так само удержати в силї свій пожед невеличкими вплатами. Тим чином намагає ся начерк закона управильнити се так вельми важне для практики питанє з оглядом на грошеві потреби.

Робітника старає ся предлога охоронити на случай неспроможности службодавця до заплати тим, що робітничий пожед мимо незаплатк причинків удержує на дальше в силї.

Істинні відправи для осіб, оставших по обезпечених.

Як обезпеченець помре, виплачує ся оставшим по нїм особам істинні відправи. Они належать ся вдовиці, як також правесним і управесненим (узаконеним, легі тимованим) дїтям, понизше 16-ох лїт. Неправесним дїтям належить ся відправа по смерти матери, але й по смерти батька, а іменно тоді, коли его батьківство було справджене судом або там признане. Також родичам небіщика, яких він удержував, відтак его внукам, братям і сестрам понизше 16-ох лїт, яким він давав на удержане, признає ся відправу. Условиною до признаня істинної відправи є відбуте часу вижиданя, що трива 40 причинкових тижнїв.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Безнастанні воєнні приготовленя Сербії і Чорногори приневолюють також Австро-Угорщину на всякі случаї обезпечити ся. Для залог військових в Дальмациї і Герцоґовинї утворено, як звіщає ц. к. кореспонденційне бюро, 16-ту корпусну команду і скріплено військо в Босні й Герцоґовинї о кільканайцять баталїонів і гірских батерий. Сї скріпленя споводували нову орґанїзацию кількох бриґадних і дивізийних команд, підчинених 16-ій корпусній командї. Найвисшим комендантом в Босні й Герцоґовинї заіменовано польного маршалка Варешанина, а ґенерал Вінцор обняв команду над 15-им корпусом в Сераєві Так само місце краєвого начальника також для сьвітских справ перейшло на поль. марш. Варешанина.

З Земуня звіщають до Reichspost, що на засїданю старорадикального сторонництва начальник его, бувший сербский міністер-президент Пасич запевняв рішучо, що міністер Кошут пособляв сербским змаганям зверненим проти Австриї і сю прихильність для Сербії обявив навіть письменно провідникови угорских Сербів Саші Томичови. Колиб независимції признали злуку Босни, тоді Пасич оповістить сї листи прилюдно.

Вість подану кореспондентом »Нового Времени« Березовским, що міністер Ізвольский заявив сербскому міністрови Миловановичови про признане Росиєю злуки Босни й Герцоґовини, заперечує сербске бюро печатне. Супроти сего заперечення виступає Березовский в „Новомъ Времени“ з заявою, що він писав се за дикт том міністра Миловановича. Милованович очивидно викручує ся так само, як Ізвольский, бо тепер в Сербії звернуло ся все невдоволене проти него, так як і в Росиї осуджувано політику Ізвольского. Воєнне сторонництво сербске бажає приневолити Миловановича до відставки і розпускає неімовірні вісти.

Так н. пр. »Штампа« пише, що головний плян воєнний Сербії змагає до того, щоби наїхати Босну й Герцоґовину і викликати там ворохобню та провадити партизантску війну.

Милованович дістав багато писем з погрозами, котрі намагають ся его приневолити до уступленя, бо своєю поїздкою осоромив Сербію перед Европою і поступає нещиро. Навіть королеви Петрови воєнне сторонництво дорікає нещиростю, а ґратуляційна телеґрама вислана ним цїсареви Франц Йосифови з нагоди ювілею викликала проти него велике невдоволене.

Можлива отже є зміна міністерства в Сербії, а імовірно задлятого був Пасич на послуханю у короля. Скупштина відбула знов тайне засїдане.

Що раз більше множать ся вісти про воєнні зачіпки на границї австрийско сербскій, а до Сербії поспішають не тілько виходцї сербскі зза границї, але й з Росиї виїздить багато добровольців, щоби пристати до орґанїзованих сербских ватаг. Як звіщає Reichspost, переїздило через Відень 47 сербских виходців з Америки, а запитані кореспондентом сего дневника про цїль їзди, відповіли: »Буде війна! ми про се дізнали ся!«.

З Бретислави (Lundenburg) звіщають до Reichspost, що в сусїдних селах Брановицях і Попицях сповіщено поселені там родини, що їх сини в Босні у військовій службі не жиють. Позаяк недавно мали від них листи, здогадують ся, що они полетли в бою з сербскими ватагами. Одначе нема нїякого потвердженя урядового тих здогадів.

Також у Відні розійшли ся вісти про бій з ватагами в Босні й Герцоґовині і про смерть деяких вояків. Іменно дістав оден господар з Сімерінґу (передмістє Відня) вість, що син его при артилерії поляг в бою, а оден огородник з Ердберґ (передмістє), що его син, піхотинець згинув в Герцоґовині. Справедливо домагає ся Reichspost, щоби міністерство війни дало певні урядові виясненя, бо затаюване викликує лише більшу тривогу.

Бойкот в Туреччинї проти Австро-Угорщини не тілько не зменшив ся, як недавно запевнювано, але навпаки ще більше розширив ся. З Царгорода звіщають до Berliner Tageblatt, що бойкот ще більше заострить ся, бо тим занимає ся цїла орґанїзация після певного пляну. Не тільки комітет, але й правительство зовсїм безвладні, бо се є вислїд народного руху. Колиб правительство виступило рішучо проти того, викликало би народну ворохобню, а колиб комітет виступив проти того, втратив би всю популярність і промостив дорогу до повороту впливу вспятних сторонництв. Великий везир висловив ся в сїй справі перед кореспондентом „Нового Времени“, що бойкот буде так довго тривати, поки Австро-Угорщина не порозуміє ся з Туреччиною в справі боснїйского питаня. Се є воля народу, супроти котрої правительство є зовсїм безсильне. Великий вез р висловив надїю, що Австро-Угорщина не буде вести війни задля бойкоту, а Тевфік баша зазначив, що яскравість пересиленя вже переминула і що Австро-Угорщина розпічне знов переговори з Туреччиною, котрі доведуть до порозуміня.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Якова перв., Ром.; римо-кат.: ПДМ. з Л., Евл. — В пятницю: руско кат.: Стефана, Іринарха; римо-кат.: Дамазия.

— **Ювілейкі торжества в честь Сьв. Отця Пія X. і цїсаря Франц Йосифа I.** в філії академічної ґімназиї у Львові. Дня 26. листопада с. р. відбуло ся торжество з нагоди 50-лїтнього ювілею сьвященьства Его Сьвятости Пія X. По торжественнім Богослуженю в церкві Преображеня Господ. відправленім о. І. Рудовичом, катехитом заведеня, зібрала ся молодіж в просторій салї „Народного Дому“ на сьвяточний поранок. Салю окрашено килинами і цьвітами, серед котрих стояв портрет Его Сьвятости. Вступне слово виголосив о. катехит, в якім представив велику вагу і за-

слуги католицкої Церкви, а особливо Намісників св. Ап. Петра для духовного і матеріяльного розвою не лише католицких народів але і цїлого людства взагалї. Відтак оповів коротко житепись Сьв. Отця, підніс чесноти его характеру, а передовсїм его милосердє, любов бідних та трудячість, якою убога селяньска дитина вибила ся на найвисше становиско в католицкій Церкві. Закінчив зазивом до молодїжи, щоби переймала ся високими ідеалами Христової науки, та від молоду способила ся до працї для справи Божої і народної. Відтак відспівав хор учеників многолїтствіє Папі, уложене на се торжество проф. Філяретом Колессою, та кілька духовних пісень. Дуже вдячно випали деклямациї учеників. Деклямував „Св. Івана Дамаскина“ ученик II. кляси М. Гуньовский, а уступ з „Неофітів“ Шевченка В. Кійович, уч. V. кляси. Поранок закінчив промовою директор заведеня радн. І. Громницкий завзиваючи молодїж, щоби все берегла ту щиру релїгійність, яку винесла з батьківского дому, та привязанє і любов до Голови католицкого сьвіта і до своєї руско-католицкої Церкви.

Дня 2. грудня відправив Богослуженє для молодїжи в намірену нашого монарха о. Юлїян Федусевич, радник митроп. консисторії і радник шкільний, в сослуженю катехитів оо. Рудовича і Пилипця. Поранок відбув ся в салї „Народного Дому“, окрашеній килимами, цьвітами та портретами монарха. П. радн. І. Громницкий, директор заведеня, виголосив вступне слово, підчеркнув, що Русини все були вірні для австрийских монархів, а особливо для теперішного цїсаря, бо в конституцийній Австрії мають можність розвивати ся духово і матеріяльно. Відтак представив цїсаря між рускою ґімназияльною молодїжию, згадавши про его гостину в рускій академічній ґімназії у Львові 1880 року. При кінци своєї промови підніс оклик в честь цїсаря, а молодїж повторила его тричи. Хор учеників під управою проф. Ф. Колесси відспівав нове многолїтствіє цїсареви і дуже у дачно кілька пісень. Слїдувала відтак гра на фортепянї учеників Валявских, а особливо подобали ся деклямациї малих учеників II. кл. Костя Паньківского і І. Максимишиного, та ученика V. кл. В. Кійовича. При кінци відспівав хор гимн народний, котрий вислухали всї стоячи.

— **Ювілейний концерт „Просьвіти“.** Львівска, руска громада має щастє до сегорічних концертів, з яких виходить одушевлена. Має вже свою марку, завдяки невтомимому, артистичному проводови дириґента, п. Волошина „Львівский Боян“, який згромадив біля себе чи не найкрасші співочі сили, тїшить ся великим признанєм „Бандурист“, зложений з високо інтелїґентних, а що найважнїйше охочих співаків, але ювілейний концерт „Просьвіти“ дав нам спроможність, почути побіч сих репомованих товариств, ще три хори: селян з Грибович, хор питомців львівскої духовної семінарії і мішаний хор читальні „Просьвіти“ з городецкого передмістя. Вже саму появу селян, членів читальні „Просьвіти“ в Грибовичах привитала публика грімкими оплесками, які гомонїли голосно після кождої пісні, складно відспіваної. Хор питомців, зложений з кількадесяти осіб відспівав знаменито „Нашу жизнь“ Анатоля Вахнянина, яку був зневолений повторити. Сольові голоси гарні, хор зіспіваний і сильний, дириґент п. Заяць інтелїґентний музик. Неменше милим для уха був артистичний в цїнім сего слова значінню хор читальні городецкого передмістя під управою п. Хоптяка, що своїми сьвіжими, звучними голосами відспівав »Вязанку народних пісень“ Нат. Вахнянина. Доповнили чудовий концерт своїми артистичними співами „Львівский Боян“ і „Бандурист“, останний під проводом п. Артимовича. Продуковали ся побіч селян чотири, львівскі хори, які на довго остануть в милій памяти в поверх тисячної громади учасників, для якої саля „Народного Дому“ показалась за тїсною. До сего артистичного пиру прилучив ся проф. „Вишого Музичного Інститута“, п. Перфецкий своєю знаменитою, високо артистичною, глубоко відчутою грою на скрипці, а публика зневолила концертанта до трикратного виступу. Одна панночка з Винник відде клямувала Лепкого „В сьвіт за очи“ а п. Климко з патосом виголосив поезию Федьковича. О. Лежогубский, краснорічевий бесїдник, привитав зібрану громаду оповіданєм про господаря, якому сусїди позавидували его доброї слави та вірної челяди, тому накинули на его очі мішок, доказом, що ми ростемо, що й мішок скинули ми з голови і очима починаємо виглядати краснюї будуччини, та що поворозми розкрутили та і закотили рукави до дальшої працї. Лиш не уставаймо в роботї, а будуччина наша!

— **Спізнена конфіската.** Окружний суд в Золочеві яко прасовий трибунал оповістив в оноїшній Gazet-ї Lwowsk-ій затвердженє конфіскати чотирох чисел »Почаївского Листка« з 1906 і 1907 року, зарядженої бріґским староством. Сего »Почаївского сьмітя« розходить ся в Бріґщинї, мабудь, доволї багато, і дивно лише, що староство аж по кількох лїтах попадає на его слїди і находить в нїм статї обиджаючі в великій мірі католицку віру.

— **Процес п. Лозиньского.** Перед судом присяжних у Відні розпочинає ся нині процес проти п. Михайла Лозиньского, редактора „Дїла“ обжалованого за похвалюванє злочину Сїчиньского в статї поміщеній у віденьскій часописи „Wohlstand für Alle“. Згадану статю сконфіскувала була прокуратория і виточила авторови процес.

— **Іспаньскі обманцї** знова відзивають ся. Оден з богатших селян в Олешицях коло Любачева дістав онодї лист з Мадриту. Автор листу представляє ся яко касиер військовий, котрий з политичних причин мусїв утїкати з Іспанії і зайшов аж до Олешиць. Там закопав 275.000 К, не маючи змоги забрати їх з собою. Закопав їх в однім місци і то місце дуже точно описав в своїх документах. Але ті документи є власностию его доньки, яко ей віно і тому лише вона може вказати місце з закопаними грішми. Просить отже селянина, аби прислав грошї на подорож его доньки і ей слуги з Мадриту до Олешиць, а коли грошї найдуть ся, то третину дістане той селянин. Але селянин не дав ся „взяти на бас“ і вислав іспаньский лист львівский полїції, яка зберає їх до архіву глупоти іспаньских обманців.

— **Реформа духовних семінарий в Росиї.** Учебний комітет виробив основні підвалини для реформи духовних семінарий. Проект сей представлено вже в сьв. синод, від якого залежить дальший хід сеї справи. В основу проекта положено збільшенє науки богословія і зменшенія загально-просьвітних курсів. Богословских кляс пропонує ся завести замість двох — три, а загально-просьвітних замість чотирох — теж три. Пропонує ся також завести нові богословскі науки, напр., патристику. Також звертає ся увага на педаґоґічний бік навчаня, для чого тепер було зроблено кілька ревізий у духовних семінариях. Практично збільшать ся трудности переходу семінаристів до висших шкіл, бо се зявище настільки розвилось, що в багатьох епархиях не вистачає відповідних кандидатів на посаду сьвященика.

— **Дрібні вісти.** О. др. Стефан Юрик (Львів, Підвалє 9) оповіщає, що товариский зїзд его

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

(Дальше.)

Ч. 16.

Чесний Пане!

Засилаю Вамъ 200 екс. третёго випуску поезий Федьковича. Старайтеся, шо бъ швидко стягнути дещо грошв, бо ми загадали по святахъ видавати що місяця гумористичню газету на взіръ Страхопуда и, о скілько можъ, съ илюстрациями. На початокъ до сёго дила треба буде найменше 100 рн. а. в.

Добре було бъ, про таку газету (Відьму) завідомити читателівъ Правди наперед.

Здає ми ся, що въ спвсі давшихъ „на цїли литер.“ бракує: Бородайкевичъ 50 кр. Будьте ласкаві доложити.

(Третій випускъ мають вже въ Станиславі, Терн. и Відні).

Вамъ щиро прихильний

О. Партицький.

Ч. 17.

Шановний Пане!

Посилаю Вамъ конець повісти п. Згарського. Незадовго надіюся дістати другу відъ Федьковича и пришлю повість Лучаковського.

Даруйте мені, що розпишуся отверто до Васъ. Вашимъ »Войткомъ« засмарували Ви Правду на вічні часи. Хто тілько не прочитає цілу ту драматику, відцуровує ся всякої спільні изъ нами. То повісти для дітей и хлопцівъ, а не для людей, маючихъ претенсию до якого будь образованя.

Мене тішило до-теперъ коли я бачивъ що наші люде, мавши відразу до фонетики, читали радо нашу Правду, знаходячи у ній здорове зерно и моральну користь. Одно мені доси вподобало ся, то були деякі слова українські, котрі, не маючи славъчиського кореня повинні були зататарщити нашу літературу Такихъ слівъ маєте у Гетьманця безмірне множество, такі слова приходять и у „Войтка“ (напр. дзузки, балда и инші). Шадть насъ ласкаво. Ми уміємо оцінити Ваші труди и по жертвованнясь, изъ другої сторони не можемо візволити, щобъ такъ на власну руку Ви компромітували нашу партию. Ліпше нехай до часу все загирить ся, аніжъ по дурному заявляти себе. Я принаймній не дуже задоволений при подібнихъ обстановкахъ.*) Если хочете, друкуйте на вступні 17-го числа підъ знакомъ ру..... слідующе:

„Взглядомъ оповідання съ бурсацького життя, поміщеного в 16 числі Правди дістали ми поясненнє автора о властивій цілі оповідання. Авторъ пише такъ: „Скрізь по нашій Россиі двигаються нині науки и засновуютця школи, такъ народні, якъ и гимназийські и реальні. Для бідніщихъ школярівъ позакладані бурси підъ доглядомъ здібнихъ и тямущихъ людей. Нове житте, духовне, обіймає нині и найнижчі верстви нашого товариства. Давніще, за Миколая, все йшло навпаки. Царъ Миколай не терпівъ въ имперіи — ні въ великій ні въ малій Русі — людей ученихъ и розумнихъ Множество самихъ найздібніщихъ головъ (міжъ тими Костомаровъ, Кулішъ и Шевченко) пропадало будь въ жовнярстві, будь на Сибірі, будь у підземнихъ роботахъ. Не сила духовна, а сила физичня була божищемъ зелізного императора. Школи стояли пусті, тілько касарні всюда понаповнювані. А если де позакладувано школи, то не много добра вийшло відъ нихъ краєві. По бурсахъ, стоячихъ підъ дозоромъ солдатъ або чиновниківъ, виводилися неразъ найнеморальніщі потвори. Памъятаю и я Миколаївські часи. Хочъ вікъ вже и похиливъ ся, а лишились у памъяті бурсацькі вихованники; побачите іхъ у моій повістці живими. Молоді богатирі живуть на Україні, еще и досі, чиновниками. Проклинають іхъ тілько українські батьки та матері...“ Якъ въ того вступу видно, старавъ ся авторъ представити въ своій повісті давне бурсацтво на Україні, виховане підъ окомъ солдатъ и чиновниківъ. Такъ, а не инакше належить то оповіданнє понимати“.

---

*) Сей цілий уступъ написаний в розгарі, був опісля заклеєний і нечиткий. — *Ред.*

товаришів матуристів (з родинами) з р. 1883 відбуде ся у Львові дня 24. с. м. Сходини в „Нар. Гостинниці“ о 7. год. вечер. Зголошеня мають наступити наперед. — »Кружок Українок« у Львові уряджує андріївскі вечерниці дня 12. с. м. в салї Висш. музич. Інститута („Нар. Дім“).

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Потаток 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“).

В четвер дня 10. с. м. „Маруся Богуславка“ історичні картини в 5 дїях зі співами М. Старицкого.

В суботу дня 12. с. м. „Барон Циганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 13. с. м. „Марійка“ ческий народний образ зі співами в 5 дїях Ал. і В. Тршткіа.

Ві второк дня 15. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях С. Монюшка.

— **Папскі відзначеня.** Сьв. Отець зволив найласкавше через brevia з 27. жовтня 1908 іменувати: о. архіпресвитера Кароля Волошиньского і о. кустосаМирона Подолиньского Апостольскими Протонотаріями ad instar partic. З тими достоїньствами є получений usus pontificalium; о. крилошанина Михайла Мрица Пралатом Домовим Сьв. Отця; грамотою з 5. листопада 1908 о. Емилїяна Погорецкого, катехита в Ярославі, почет. Шамбеляном своїм.

— **Ґімнастично-вокально-музичний вечерок** уряджує в найблизшу суботу львівский „Сокіл“ у власній салї. Програма вечерка обнимає 9 точок. З того є три ґімнастичні виступи: дївчата будуть вправляти ручниками, хлопчики попысувати муть ся в скоках, а старші ученики „Сокола“ виведуть гарні вежі. Вокальну часть обняв наш славний „Бандурист“ в двох точках. Музикальна часть буде неменше цїкава. Крім цитрового соля, виступить на сцену гурток найлїпших учениць і учеників музичної школи п. Маркуса: Одна панночка відограє скрипкове сольо, потім почуємо смичковий квартет, а вкінци цїлу смичкову орхестру. Фортепяновий супровід на вечерку обняли п-на Софія Лопатиньска і п-на Демчишинівна. Початок о 6½ год. Білєти вступу продає „Сокільский Базар“.

— **Відчит у Львові.** В товаристві „Учительска Громада“ (руска ґімназия при ул. Льва Сапіги) відбуде ся в суботу дня 12. с. м. о 6. год. вечер відчит проф. д-ра Ст. Томашівского „про історию українського середного шкільництва“.

— **Іменованє.** Ректор академії ветеринарії у Львові др. Йосиф Шпільман дістав титул і характер радника двора.

— **Іспитові комісиї для народних учителїв.** Міністерство просьвіти установило іспитові комісиї для учителїв виділових шкіл у Львові і Кракові, а для учителїв народних шкіл: в Бережанах, Бучачи, Коломиї, Львові, Перемишлї, Самборі, Сокалї, Станиславові, Тернополї і Залїщиках (руска і польска мова викладна), та в Кракові, Бохнї, Яслї, Короснї, Ряшеві і Тарнові (польска мова викл.).

Телєґрами

з дня 9. грудня.

Бэрлїн. Тутешні дневники доносять з Білгороду, що часть сербских офіцирів задумує викликати військову революцию і на престол посадити королевича Юрия. Королевич дістав від них мемориял, який предложив королеви Петрови і зажадав усуненя теперішного міністерства і переданя єму начальної коменди над сербскою армією. Король скликав міністерску раду, а рада вислухавши цїлої справи, заявила, що королевич є хорий і треба его замкнути до санаторії.

Шеф ґенерального штабу в Сербії ґен. Радомир Путник уступив, бо бачить, що Сербія не є готова до війни.

Відень. Даньский король прибув ту вчера, аби зложити нашому цїсареви ювілейні желаня.

Ч. 120390/08

Оголошенє конкурсу.

Видїл краєвий Королївства Галичини і Володимирії враз з Великим Князївством Краківским розписує отсим конкурс з преклюзивним речинцем до кінця місяця цьвітня 1909 на оригінальні, чистим руским язиком написані твори сценїчні з обсягу драмату, поважної комедиї і народних штук зі співами або без співів такого обєму, щоби заповнили цїлий вечір театральний.

Праці конкурсові треба присилати в повисшім речинци під адресою Видїлу краєвого у Львові, заосмотрені знаком або моттом автора, котре належить помістити також на замкненій копертї, містячій в собі імя, назвиско і докладну адресу автора. Твори, оголошені вже друком, а також представлені на котрій небудь сценї навіть аматорскій, рівнож манускрипти писані власною рукою авторів або нечитким письмом є виключені з конкурсу. Рівнож не припустить ся до преміованя творів авторів вже нежиючих, хотяйби доси не були оголошені.

В протягу трох місяців по упливі конкурсового речинця слїдує рішенє конкурсу і признанє нагород окремою комісиєю конкурсовою, що збере ся у Видїлї краєвім під проводом члена Видїлу краєвого Мечислава Онишкевича.

До сеї комісиї запросив Видїл краєвий:

1) Впов. Івана Кивелюка, члена Видїлу краєвого;

2) Впов. д-ра Михайла Грушівского, ц. к. професора львівского університету;

3) Впов. Ілию Кокорудза, ц. к. професора академічної ґімназиї у Лявові;

4) Впов. Олександра Колессу, ц. к. професора львівского університету;

5) Впов. Іляриона Огоновского, ц. к. професора академічної ґімназиї у Львові;

6) Впов. д-ра Евгена Олесницкого, посла на Сойм краєвий;

7) Впов. д-ра Кирила Студиньского, ц. к. професора львівского університету;

8) Впов. Володимира Шухевича, ц. к професора школи реальної у Львові;

9) Впов. д-ра Михайла Волошина, кандидата адвокатури і дирігента товариства співацкого „Боян“.

Комісия конкурсова рішить більшостию голосів і призначть три нагороди, а іменно:

першу в сумі . . . 700 К,
другу „ . . . 500 К,
трету „ . . . 300 К,

тром творам признаним найлучшими з поміж надісланих на конкурс, без згляду на рід творів, щоби лишень кождий з них належав до родів наведених в сїм оголошеню, комісия може однак всї премії признати творам одного рода. Нагороджені твори стають ся власностию Товариства „Руска Бесїда“ у Львові з виключним правом представляти їх на сценї.

Манускрипти надіслані на конкурс будуть звернені властителям на їх конт разом з замкненими копертами, наколи вкажуть Видїлови краєвому в иншій спосіб свої адреси.

З Ради Видїлу краєвого.

У Львові дня 24. листопада 1908.

Пйотровский.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 8. с. м.: Леопольд Коритовский, Краків; Володислав Стрільбицкий, Краків; Антін Кивелїньский, Коломия; Іван Плешкевич, Боратин; о. Петро Билиньский, Зарваниця; о. Емилїян Боберский, Підсоснів; о. Іван Скрипчук, Підярків; Мария Паньчишин, Гологори; Василь Томович, Мозолівка; М. Зварич, Снятин; Гринь Дмитрик, Зарудцї; о. Александер Залїтач, Яворів; Йосиф Добрянський, Липники; о. Петро Левицкий, Дегова.

СОКІЛ **Тутки і паперці** можна набувати в „Сокільскім Базарі“ у Львові і у всїх торговлях в краю.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 15. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-руской Фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до перегляненя в Урядї парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця січня 1909. (6—10)

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5500 нотариально потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(6—24)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8 55	1 30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3 50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·5

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6 58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарні В. А. Шийконского.

Ч. 271. Львів, пятниця дня 28. листопада (11. грудня) 1908. Річник ...

м. „Марійка“ ческий
5 дїях Ал. і В.
опера

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

В Празї вернув спокій і лад наслїдком введеня доразових судів, хоч сї суди не мали анї разу поводу виступити з острими мірами, які їм прислугують на основі карного закона. Минувшої неділї на улицях міста, а особливо на Перекопах роїло ся, а мимо того не заволочено супокою. Навіть чеське населенє відотхнуло спокійнїйше після недавних крівавих галабурд. Виявило ся отже, що полїтика терпеливого вижиданя була зовсїм хибна, а рішуча постава правительства зараз отверезила тих, котрі жиють лише викликуваньем галабурд. В праских кругах думають отже, що доразові суди будуть небавом знесені, бо ся обставина впливає також і на парляментарне положенє, котре всеж таки вельми неясне і непевне.

Як ми вже звіщали, нїяке сторонництво ческе не хоче вдавати ся в переговори з правительством, як довго в Празї є доразові суди. Так само нїяке сторонництво ческе не хоче голосувати за наглостю внесеня що до буджет. провізориї, поки сї суди не будуть знесені. Наколиб знесено доразові суди, тодї доперва має »Народний союз ческий« нарадити ся над тим, чи голосувати за наглостю, але перед тим ще домагають ся вибору віцепрезидента на місце д-ра Жачка. Ся справа викликує знов спір в »Народнім ческім союзї« і може довести до розбитя. Катол. народовцї ческі бажають мати віцепрезидентом д-ра Стояна, а хлїборобники висувають на се становище Зазворку. Колиб отже не дійшло до порозуміня перед голосованєм в палатї, довелоб се до розлому союза, котрий і так уже не має керманича по уступленю д-ра Крмаржа. Бувший мінїстер Прашек і др. Грубан заходять ся коло помиреня спірних сторін.

Також що до становища супроти правительства є там рїжницї в поглядах. Молодочехи з д-ром Крамаржом є за тимчасовим кабінетом, а инші сторонництва ческі домагають ся парляментарного мінїстерства.

Правительство має ще одєн клопіт з Прагою. Заборонено там носити студентам буршівскі відзнаки, а наслїдком того сенат нїмецкого унїверситету в празї подав ся о відставку. Під проводом бар. Бінерта відбула ся кількагодинна конференция в сій справі, як залагодити просьбу сенату о відставку, одначе не доведено до кінця. Колиб знесено доразові суди, заборона ношеня буршівских відзнак моглаб довести до нових буч.

Заграница.

Подїєю полїтичною перворядного значіня є промова кн. Більова виголошена в понедїлок в нїмецкім парляментї. Посеред путанини розсїваних дневникарством рїжних напрямів вістий про межинародне положенє, посеред безлїчи вісток і заперечувань висловів то мінїстра Ізвольского, то Міловановича, то всяких инших державників, кинула промова кн. Більова ясне сьвітло на справдешний стан ориєнтального пересиленя. Є она рішучим заспокоєньем для всїх приятелїв мира, а особливо Австриа відчує в нинїшнім скрутнім положеню велику вартість сеї промови виголошеної з цїлою переконуючою силою. Кн. Більов зазначив дуже влучно і ясно повну надїю, що европейский мир не буде нарушений, бо ті малі, що малиб до сего охоту, є за слабі, а ті великі, що моглиб се зробити, не мають причини робити заколот і нарушати мир. Рішаючою отже причиною в теперішнім ориєнтальнім запутаню є та обставина, що малі не можуть, а великі не хочуть! І задлячого малиб ті великі нарушувати европ. мир і висилати мілїони війска на війну?! — длятого, що Австриа, котра давно вже посїдає Босну а тепер хоче її посїдати на основі праґматичної санкциї; отже задля якогось теоретичного нарушеня договорів, котрі лише надають форму сему, що европейска народна сьвідомість давно вже санкционувала, мало би дійти до крівавої розправи!

Кн. Більов пригадує, що він зараз заявив мінїстрови Ізвольскому, що Нїмеччина в такім случаю станулаб в тій хвилї по сторонї Австриї. Але надії на удержанє мира покладає ще кн. Більов на инших певних основах. Франция, союзна з Росиєю, а зближена до Анґлії, настає рішучо на удержанє мира, а так само Нїмеччина яко союзниця Австриї. А крім того незвичайну вагу мають слова кн. Більова звернені до Італії з нагоди промови мінїстра Тіттонього виголошеної в італїйскім парляментї минувшої пятниці. В розправах, котрі попередили там промову Тіттонього, виявила ся певна хитрість Італії у відносинах до тридержавного союза під впливом народного настрою тамошного населеня. Справедливо отже кн. Більов зазначив, що правительство італїйске повинно рішити ся, чи має вести полїтику популярного настрою, чи льоґічних понук. І длятого висловив кн. Більов осторогу, нагадуючи Італїйцям слова бувшого амбасадора Нїґри у Відни, одного з найлїпших знавців Австриї. Нїґра висловив ся раз перед Більовом, котрий знов є добрим знавцем Італії, де провів довгі роки на амбасадї в Римі, що Італія і Австриа можуть бути або союзниками або ворогами. Кн. Більов вказав на те, що Італія повинна у власнім своїм інтересї держати ся вірно не тілько Нїмеччини але й Австриї, бо ворогованє загрожує свобідному культурному розвиткови Італії, а ті, що їй дорадчують вдавати ся у ворохобню, не є єї щирими приятелями. Отаку щиру раду дав кн. Більов Італії, а ті, що утрудняють Тіттоньому полїтику з тридержавним союзом, певно схаменуть ся по так рішучих словах нїмецкого союзника. Промова кн. Більова є отже важною заявою мира в хвилї, коли в Европі запанував такий грізний заколот.

Між Болгариєю а Туреччиною доведено до порозуміня. На основі з повернувшим з Царгорода болгарским мінїстром Ляпчевом звіщають з Софії, що грозу оружної розправи з Туреччиною можна вже вважати зовсїм розвіяною. Що до проголошеня независимости Болгариї, то за се не може Болгария признати Туреччинї нїякого відшкодованя, лише що до викупна ориєнтальних зелїзниць висловив мінїстер Ляпчев, що сподївається небавом довести до порозуміня.

Знад сербско-боснїйскої границї звіщають, що там запанував спокій з того часу, коли помножено військові залоги. Серби відгрожували ся, що їх ватаги нападуть і попалять боснїйскі села і затрують воду. Одначе граница тепер так обсаджена, що годї дістати ся сербским ватагам через Дріну, а також зелїзничі мости стоять під строгим військовим доглядом. Се вплинуло на втихомиренє боснїйского населеня, а настрій серед військової залоги також дуже добрий.

Сорокліт львівскої „Просьвіти“.

(Конець).

Від 1868—1908 р. проводили Головному Видїлови »Просьвіти« в єго працї яко голови: покійний Анатоль Вахнянин (1868—1870), пок. Юлїян Лаврівский (1870 — 1873), Володислав Федорович (1873—1877), пок. Омелян Огоновский (1877—1894), Юлїян Романчук (1896—1906), якого в роках 1900—1906 підчас єго послованя заступав др. Кость Левицкий, в червнї 1906 р. загальні збори вибрали були головою д-ра Евгена Олесницкого, але він зараз на першім засїданю видїлу зрік ся сего становища, наслїдком чого загальні збори в осени тогож року вибрали головою проф. Петра Огоновского, під якого проводом „Просьвіта“ остає і доси.

За 40 лїт приступило до „Просьвіти“ 22.164 члени, з яких часть вимерла, а часть занедбала свої членьскі обовязки, так, що тепер справжних, дїяльних членів, с. є таких, що платять вкладки і дістають видання товариства, есть около 12.000.

Почесними членами »Просьвіти« іменували загальні збори товариства в тім часї 44 мужів, заслужених або для нашого народу взагалї або специяльно для »Просьвіти«; з тих заслужених мужів 24 уже померло.

В тім самім часї заложено по містах нашого краю 47 філій »Просьвіти«, а крім того 3 нові філії мають бути заложені сими днями так, що з кінцем 1908

»Просьвіти« виносити товаришів відбу числа »Просьвіти« виказує от-„Ниця:

В році	заложено філій	В році	заложено філій
1876	1	1899	3
1877	1	1901	2
1778	1	1902	1
1882	1	1903	8
1891	2	1904	2
1892	2	1905	1
1894	2	1906	3
1896	3	1907	2
1897	1	1908	8
1898	3	Разом	47

Читальні на власних статутах »Просьвіта« почала закладати, як уже сказано, в 1891 р. з того часу до нині заложено 2 048 читалень.

Зріст числа читалень »Просьвіти« від 1891 р. аж до нинїшного дня представляє ся ось як:

В році	заложено читалень,	отже всїх було
1891	5	5
1892	42	47
1893	43	90
1894	50	140
1895	93	233
1896	109	342
1897	180	522
1898	182	704
1899	112	816
1900	108	924
1901	120	1044
1902 1903 1904	295	1339
1905	211	1550
1906	143	1693
1907	198	1893

Свою цїль: ширенє просьвіти між нашим народом сповняла „Просьвіта“ головно видаванєм популярних книжочок для народу. За 40 лїт дїяльности видала она таких книжочок 308. Число примірників, в яких видані ті книжочки, виносить 2,325.115.

Як ми вже згадували, в початках своєї дїяльности „Просьвіта“ видавала також шкільні книжки. Всїх їх видала она 17 в 12.300 примірників.

Далї видала »Просьвіта« коло 20 книжок ріжного змісту, як молитвенники, співаники, збірки коляд, популярно-наукові розвідки і т. п.; 7 томів творів найвизначнїйших українсько-руских письменників під спільною назвою „Руска письменність“; коло 70 портретів заслужених Русинів, коло 30 родів ріжних друків та формулярів і велику ґеоґрафічну карту України-Руси укладу д-ра Григория Величка.

»Просьвіта« старала ся також видавати просьвітно-популярну часопись для народу, хоч через недостачу фондів не могла вести постійно такого видавництва. Та все таки від 1877—1879 р. видавала „Письмо з Просьвіти“, від 1894—1896 р. „Читальню“, а від початку 1907 р. виходить нове „Письмо з Просьвіти“, в 1907 р. раз на місяць, а в 1908 р. два рази місячно. Цїкавійші статї з »Письма з Просьвіти« передруковують ся в „Просьвітних листках“.

На всї ті видавництва видала »Просьвіта« від початку 1869 р. до кінця 1907 р. 371.934 К.

Економічну дїяльність задля піднесеня добробиту нашого народу поклала собі „Просьвіта“ за цїль в 1891 р., але на ширші розміри почала її вести аж десь коло 1895 р. В тім році відбувало ся в Перемишлї перше господарске віче „Просьвіти“, за яким в дальших роках ідуть що раз численнїйші господарскі віча по цїлім краю, скликувані головно філіями „Просьвіти“. З початком 1896 р. „Просьвіта“ установила вандрівного учителя господарства і люстратора читалень, який переводив люстрацию читалень і сїльских господарств, уряджував господарскі відчити, вів практичні господарскі курси і т. д. З кінцем 1901 р. „Просьвіта“ через недостачу фондів була приневолена звинути сю посаду, але в 1904 р., як лише дістала на сю цїль підмоги з краєвих фондів, установила її знов. В 1904 р. „Просьвіта“ в своїй стрийскій філії дала почин до закладаня молочарских спілок, з яких повстало пізнїйше самостійне товариство „Краєвий Союз молочарских спілок“ в Стрию. Вкінцї від часу заложеня господарско промислової комісиї економічна дїяльність „Просьвіти“ обнимає що раз новійші области господарского житя нашого народу.

З розвитком економічної дїяльности „Просьвіти“ ростуть також і видатки на сю цїль прим. в 1907 р. виносили они 76.124 К.

Доходи »Просьвіти« за час від початку 1896 р. до кінця 1907 р. виносили 793.4440 К 47 с. З того самі членьскі вкладки виносили 202.276 К 59 с, а 138.305 К дістала »Просьвіта« титулом с двенциї з краєвих фондів.

В тім самім часї видатки »Просьвіти« виносили 791.152 К 71 с. З того, як ми вже бачили, 371.924 К 64 с пішло на видавництва, а 168.851 К 53 с на адмінїстрацию.

Власний маєток »Просьвіти« виносив з кінцем 1907 р. 158.835 К. На сей маєток складають ся доми »Просьвіти«: у Львові, Золочеві, Сокалї, Долинї, Золотім Потоцї і Сновидові, виданя тов-а, бібліотека і музей тов-а у Львові і т. д.

Дім „Просьвіти“ у Львові—є се старинна, велика, двоповерхова каменица і середині міста, а Ринку під ч. 10, вартости 260.000 К.

Під зарядом »Просьвіти« остають також численні фонди, які ріжні добродії повірили „Просьвіті“, призначивши їх на якусь загальну цїль; або на видаванє корисних книжок для народу або на запомоги та стипендиї ученикам, студентам, письменникам і т. д. Всїх тих фондів є тепер 32 а їх грошевий стан виносив з кінцем 1907 р. 187.272 К 40 с.

Крім запомог та стипендий з сих фондів удїлювала „Просьвіта“ в ріжні часи нашим народним институциям а також особам грошевих запомог з своїх власних фондів. Також кождій новозаложенїй читальні дарує она 50—100 своїх книжочок, а так само висилає даром свої виданя товариствам касиновим і робітницким, „Соколам“ і „Січам“, бібліотекам академічної і шкільної молодїжи, бібліотекам арештантів і т. д.

Правительственний начерк закона про суспільну обезпеку.

(Дальше).

Висоту істинних відправ,

які признавати ме ся оставшим особам, можна пізнати зі слїдуючих примірів (вимінка: 50 причинкових тижнїв на рік):

Для несамостійно заробкуючого Кляса плати	Як лишила ся бездїтна вдовиця К	вдовиця з одною дитиною К	вдовиця з двойма дїтьми К
I	120	180	240
II	150	225	300
III	180	270	360
IV	210	315	420
V	240	360	480
VI	270	405	540
для самостійно-заробкуючого (вимінка 12 місячних причинків по 1-коронї)	150	225	300

Зворот причинків в разї одруженя.

Обезпеченцям-женщинам, що віддають ся, належить ся зворот половини заплачених за них причинків, скоро відбули час вижиданя двох сот причинкових тижнїв.

Устрій обезпеки.

Устрій дїлить ся на низший степень (місцеве бюро), середний степень (краєве бюро) і висший степень (державне бюро).

Низший степень, місцеве бюро для всїх трьох галузий обезпеки становить

повітове бюро для суспільної обезпеки.

Метою сего бюра есть: удержувати усї зносини зі службодавцями і обезпеченцями, принимати зголошеня і відмельдованя, інкаса причинків, удержувати пожеди в перегляді і підготовлювати рішенцї рентової комісиї.

Зединенє місцевої управи трьох галузий суспільної обезпеки в одну одноцїльну місцеву службу забезпечує як найдальше йдуче упрощенє, а з тим і значне поменшенє видатків на управу.

Оповіщена в році 1904 „програма“ мала на примітї каси для недужих яко одноцїльний низший степень. Одначе, аби можна було повірити їм також фінансово так знатний поручений дїлокруг треба було змінити відношене заступництва робітників і підприємцїв на користь сих послїдних та іменувати державного верховного урядника, що призначений полагоджувати сей дїлокруг. Сей дїлокруг спричинив дальше підчиненє кас для недужих під висші члени обезпечного орґанїзма.

Заступники робітників відмагали ся рішучо приняти сї зміни єствуючого стану, в чім добачували загрозу для самоуправи згаданих кас. Отже лишає ся: з одного боку удержати без зміни єствуючу самоуправу сих кас, а з другого утворити окреме бюро місцевої служби, що так само основує ся на автономній управі.

У старшинї повітового бюра, що полагоджує місцеву службу для всїх обезпеченцїв і всїх галузий обезпеки, заступлені три гурти (ґрупи) інтересентів, робітники, підприємцї та самостійні, кожда в одній третинї. Робітників і підприємцїв вибирає ся зі старшин кас для недужих. Заступників самостійних людий іменує ся, поки не уладить ся виборчого поступованя.

Яко середний степень, краєве бюро, урядують три орґани. Рентова комісия обезпеки для кемічних і на старість, вибрана курями зі старшин повітових бюр, рішає про рентові правіжі. Дальше єствує »краєве бюро«, також тїло автономної управи, якого обовязком особливо есть впливати на поміщуванє істин. Третим орґаном являє ся областне заведенє обезпеки від нещасних пригод, якого старшина у двох третинах складає ся з підприємцїв, а в одній третинї з робітників. Се заведенє малоб також полагоджувати канцелярийні орудки за рентову комісию і краєве бюро.

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В п я т н и ц ю: руско-кат.: Стефана, Іринарха; римо-кат.: Дамазия. — В с у б о т у: руско-кат.: Парамона, Фил.; римо-кат.: Александра.

— **Сорокліте „Просьвіти“ в Самборі.** Дня 8. грудня самбірска Русь відсьвяткувала достойно ювілей товариства „Просьвіта“, що покла-

ло собі за ціль так високо гуманну задачу. Від 9. рано заповнялась місцева церков членами товариства і виповнилась по береги. Побіч селян, що прибули з всіх сторін повіту, бачили ми численно зібрану шляхту, міщан і інтеліґенцию. По торжественно відправленім богослуженю 10-ма сьвященіками і по проповіди виголошеній о. Бордуном на тему ширення просьвіти на засаді вказаній нам через нашого Спасителя, удали ся всї в походї через місто до будинку „Бесїди". Будинок ціїлий виповнив ся. Зібраних повитав др. Д. Стахура, теперішний голова товариства філїяльного, і представив відпоручника Головного Видїлу посла о. Онишкевича. Сей повитав зібраних від Головного Видїлу товариства, та в коротких, повних сили словах загрівав до праці. По відспіваню двох точок хорів виголосили дївчатка з Кульчиць принагідні стихи змісту релїґійного, а трета виголосила зовсїм удатно стих Т. Шевченка „Розрита могила", до котрого долучила закінчене з Посланія. Признати треба, що о. Гординьский, нарох Кульчиць, яко голова читальні, влучно поняв працю і заданє читальні і кладе основи тривкі. Доказом сего хотяй би оден зразок, що дав аж три молоденькі декляматорки з кругів шляхотских свого села. В довгій мові представив професор Біленький, яко чден Видїлу ціль, задачу, працю головного Видїлу „Просьвіти", вказав на се, що зроблено, а що позістає до зроблення, зробив обрахунок дїяльности філії самбірскої від заснованя і виказав, кілько і якої праці ще потреба, щоби бажану ціль осягнути. Наступили привіти від читалень і других товариств самбірских і з повіту, як Товариства педаґоґічного, шляхотского, „Сокола", селян і т. д. Привіти заняли досить часу. По відспіваню поновнім двох точок виголосив професор Бойцун реферат про наше духове відродженє на Украіні завдяки Котляревскому, а в Галичині задяки Маркіянови Шашкевичови. Піднїс могутність живого рідного слова, котре сильнїйше чим мечі, наколи змогло обудити сплячих і пірвати до праці над власним відродженєм. По відспіваню пісні замкнув предсїдатель торжество, а скріплені на дусї розійшлись учасники коло 3-ої год. з полудня. Вечером відіграли аматори оперету Котляревского »Наталка Полтавка«. Щира праця для добра народу знаходя .. е у него признанє, а сего доказ дало се торжество. Неутомимою тихою а щирою роботою і просьвітою зможемо відродитись, зміцнитись і збудити пошану в ряді народів.

— **З ювілей их зборів львівскої „Просьвіти".** До нашого позавчерашного звіту зі зборів „Просьвіти" додамо, що на них виголосив просьвітну промову др. Евген Озаркевич, а економічний реферат мав інж. Корнелля. Потім наступили привіти для „Просьвіти". І так зложили привіт: П. Питлик Володимир, студ. філ. іменем „Акад. Громоди", „Просьвітного кружка„ і „Науков го кружка", п. Андрій Лунїв, студ. прав, іменем „Кружка правників", п. Шишилович, іменем українських студентів богослов , о. Клим Ґутковский іменем всїх „Соколів" львівского повіта, п. Юстин Панькевич з Бучача іменем всїх читалень львівского повіта, о. крилошанин Іван Чапельский іменем Руского педаґоґічного Товариства, п. Іван Коз о яко делеґат „Січи" і Семен Кизяк імен робітників і слуг. Товариство укр. студентів техніки „Основа" прислало письменний при і По привітах розльосовано ріжні хлїборобскі едмети поміж членів „Просьвіти". Вечером по концертї учасники пійшли походом пд дім „Просьвіти„ в Ринку, де з балькона промовив до зібраних голова тов-а проф. Петро Огоновский. По відспіваню патріотичних пісень похід розійшов ся спокійно.

— **Ювілей „Народної Торговлї" у Львові.** Дня 8. с. м. сьвятковано ювілей 25-лїтя єствованя „Народної Торговлї". По богослуженю в Преображенській церкві зібрали ся в льокалях стоваришеня члени ради управляючої, директори, члени головного комітету контрольного, урядники головної управи і начальники та начальниці філїяльних складів на сьвяточні збори. Збори відкрив член ради о. радник Гузар, а потім п. Тисовецкий іменем своїх товаришів начальників і начальниць складів висказав щире привязанє старшого і молодшого персоналу до сего стоваришеня та радість з того, що довелось їм діждати сего сьвята та бачити гарний розвій „Народної Торговлї". Члени ради пос. др. Кость Левицкий складаючи заразом щиру подяку директорам за їх труд над розвитком тов-а і над вихованем персоналу будучого нашого руского купецтва, в гарній промові представив відносини головної управи до персоналу службового, та закінчив свою промову словами заохоти до дальшої праці. Потім наступив реферат дир. Нагірного, в котрім представив історию розвитку стоваришеня та висказав погляди свої в напрямі дальшої роботи на поли промисловім і торговельнім. О год. 12 відфотоґрафовано дружину торговельну, а 1. год. засїли всї до спільного обіду, підчас котрого вношено тоасти в честь ради управляючої, дирекциї, персоналу службового і всїх, котрі до розвитку „Народної Торговлї" причиняють ся. Тоасти і промови виголошували пп. адвокат др. Федак, радн. Сїчиньский, проф. Кокорудз, дир. Ничай, інспектор Заячківский, начальники Лазорко, Робак, Тисовецкий, Скарбкова і инші. Між иншим висказали начальники складів бажанє до ради управляючої, щоби в память сего ювілею поручив зладити портрети пп. директорів, котрі дня нинїшного сьвяткують також 25-лїтний ювілей своєї дїяльности в сім стоваришеню, та щоби їх портрети уміщено в салї засїдань ради. В часї обіду насипло значне число ґратуляційних депеш Недужому предсїдателеви д-рови Сельскому зложила осібна депутация начальників своє поважанє.

— **Руску позичальню книжок** отворила львівска „Просьвіта" з нагоди свого 40-лїтного ювілею. Позичальня і бібліотека буде отворена що неділї від 3. до 5. год. по полудни (Ринок 10, I. пов.). З позичальні будуть могли користати члени львівских читалень „Просьвіти" за оказанєм посьвідки від свого голови, а нечлени за відповідною порукою членів. Велику заслугу около упорядкованя бібліотеки тов-а „Просьвіта" положив, як ми в своїм часї про се згадували, бл. п. Михайло Іванець, член головного Видїлу.

— **Комасация ґрунтів.** В Вишатичах, перемиского повіта, розпочали ся перед двома місяцями передвступні роботи коло комасациї ґрунтів. На три тисячі морґів селяньскої власности в тій громадї є одинайцять тисяч парцель. Деякі є такі малесенькі, що в жнива дають по кілька снопів. Деякі знова тягнуть ся вузонькими пасмугами дуже довго. Очевидно, що там межі займають майже тілько місця, що оране поле. Двох інжінерів розмірює ті ґрунти і скінчить роботу за три роки. Кошти комасациї покрие скарб держави і краю. Громада доставляє лише підвод, хати для інжінерів і тичок до означеня ґрунтів.

— **Недуга короля Едварда.** З Льондону доносять урядово, що король Едвард занедужав на інфлюенцу. Тимчасом особи з близького окруженя короля кажуть, що король хорує поважно на горло так, що покликувано до него лїкаря горляних недуг. Недугу горла замічено у короля вже по его захриплім голосї, коли король повернув до Льондону. Король Едвард виїхав до Брейтон, де лагіднїйше підсоне має вилїчити его з сеї хороби.

— **Дрібні вісти.** Віденьский суд на основі вердикту присяжних суддїв (7 проти 5) увільнив п. М. Лозиньского, обжалованого о похвалюванє злочину Сїчиньского. — Кваліфікацийні іспити народних учителїв у Львові розпічнуть ся 11. сїчня. Поданя належить вносити через дотичну окр. раду шк. до іспитової комісиї у Львові (ул. Скарбківска 45) до 24. с. м.

Оповістки.

— **Репертуар] руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Потаток 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля").

В суботу дня 12. с. м. „Барон Циганів" оперета в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 13. с. м. „Марійка" ческий народний образ зі співами в 5 дїях Ал. і В. Тршткa.

Ві второк дня 15. с. м. „Галька" опера в 4 дїях С. Монюшка.

Наука, штука і лїтература.

— **„Нива"**, часопись посьвячена справам церковним і суспільним, з дня 1. грудня с. р. містить отсї статї: Ювілят Пій X.—Руске духовеньство а ювілей Сьв. Отця Пія X. — Наше становище.—Становище Епископів до москвофільского і українського табору. — О. М. Садовский: Синтеза сьвітоглядів. — Социяльна акция руского духовеньства.— Протокол ухвал заг. зборів вдовичо-сиротиньского фонда.—Чи дїйсно там корінь лиха? — О. Мих. Дороцкий: Голос природи.—Церковні справи в нашій пресї.—Всячина.— Ще з нашої преси.—Дописи.— Від редакциї.

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

(Дальше).

New-York 27. X. 1908.

Вплив промислово-торговельний Нюйорку на цїлу Америку і перецїнене думанє про нього в Европі так велике, що в їх понятю усе, що містить в собі Нюйорк: велике, імпозантне, найлїпше. Передовсїм, о скільки те доторкає найріжнороднїйших інтересів усїх нюянсів торговлї і промислу. Читаючи в якій-небудь европейскій часописї про нюйорскі торговельні компанії, уявляємо собі великаньскі будівлї, надпросторі кімнати, переповнені урядниками і запасовим товаром, цїлі ряди спродаючих і купуючих. І у дїйсности деякі торговельні доми виглядають в сей спосіб. Але поза тими, не так знова многими компаніями трустовців, криють ся дїйсно в гиперболїчнім числї псевдо-величаві компанії лишень на папері і реклямі, котрі для більшої поваги і пошани дописують собі ті дві букви „Co." У кождій майже звичайній нюйорскій камяниці містять ся сотки і тисячі подібних компаній, а в кождій віддїльній кімнаті цїлі десятки. Кождий із таких бізнесменів занимає лишень одно бюрко, а на своїх спів-льокаторів показує, що се його підвладні урядники. У реклямі і відозвах уживають імпонуючих назв, як: „Watch Co.", „Tobacco Co.", „Trading House", та в сей спосіб ловлять довіре простодушного населеня.

До начатя якогонебудь інтересу потрібні є адреси. Найлекший спосіб отримати такі адреси, та зєднати собі легковірних через оголошеня з обітницею гарного дарунку за кождих двайцять нових адрес. Робучий люд, як звичайно, дуже лакомий на дарунки, охотно засилає адреси своїх кревних, знакомих, але найчастїйше приобіцяного дарунку не отримає, лишень катальоґ і нові оголошеня.

Инші знова кампанії уживають більше скомбінованих способів, поміщаючи товсті оголошеня о запотребованю робітників і робітниць, та нїчо дивного, що в нинїшних часах важких, безробітних зголосять ся тисячі на кожду пропозицию. Кождий інтересований пише питаючи ся про условини, та на відповідь отримує катальоґ тютюну, лїкарств та инчих річий. Супружі оголошеня є рівнож для бізнесменів добрим середником для збиранє адрес. Деякі фірми посувають ся в своїй безхарактерности єще дальше, та велять на кошт пересилки дарунку присилати собі разом із адресами двоцентову марку, котру опісля обертають не на пересланє дарунку, але на розсиланє своїх циркулярів і реклям.

Говорили менї, що у Нюйорку є не оден такий цїкавий інститут медичний, реклямований, яко велике клїнїчне заведенє. Но ся ціла псевдо-клїнїка спочиває на однім спритнім біз-

несмені, що безнастанно реклямує у величавім обємі свій інститут і розсилає між простонародє бомбастичні, гумбукові проспекти своїх спасительних ліків на всї недуги. На пересланє свойого проспекту завсїгда бажає двоцентової марки. По отриманю марки висилає письмо, в котрім захвалює сей, або инший свій лїк і бажає знова одного лишень доляра за припис, котрий відворотною пришле почтою. По отриманю доляра висилає приписи, із яких довідуєть ся хорий, що до тих приписів треба ще спровадити лїків за вісїм долярів. Гроші на ті лїки мало хто вже висилає, але перший доляр, вирваний спритом із кишенї хворого, остаєть ся на все в руках бізнесмена, котрий ним вміє дїйсно артистично обертати.

Є і такі, що дають лекциї анґлїйскої мови, а самі відай мають про неї, чи не менче ще поняте, як я. В оголошенях своїх бажають лишень надісланя 15 сентів, за котрі присилають першу лекцию анґлїйської мови, переписану з підручника з пропозициєю, щоби купити найлїпший ключ до самонауки дома. А реклями їх такі цїкаво глупі, обчислені на ефект неосвоєної ще з Америкою людини, котра вірить, що вистане переглянути дві картки, а вже буде можна по анґлїйски говорити.

Та і числа нема тим усяким родам і способам використованя темнїйшого населеня; а із напливом робучого люду із Европи ростуть, як гриби по дощі, усякі нові „Со“, побудовані ще на більше скомбінованих крутїйствах, та перед форум Европи уходять за божища дїйсної торговлї і промислу.

Їм то платить наш руский нарід в Америцї високий податок за свою легковірність і галицьку темноту!...

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 10. грудня.

Відень. В справі нинїшного вибору віцепрезидентів палати послів згодили ся чеські сторонництва на кандидатуру Зазворки в місце м нїстра Зачка. Нїмцї пропонують Штайнвендера на III. віцепрезидента, социялїсти Пернерсдорфера на IV. віцепрезидента. Що до V. віцепрезидента рішить повна палата, бо не прийшло до порозуміня з тої причини, що полудневі славяни висунули кандидатуру Поґачнїка, а руско-укр. клюб жадає також віцепрезидентури для себе.

Білгород. Урядово заперечують дневникарскі вісти про заходи наслїдника престола, аби король Петро уступив з престола.

Відень. Die Zeit доносить з Сераєва, що офіцири стационовані в Боснї мають дістати т. зв. Subsistenz-Zulage в квотї 24, 40 і 60 К місячно для поручників, капітанів і майорів. Жовнїри рядові дістануть денної доплати по 8 сот. і полїпшений харч, крім дечого иншого.

Льондон. Daily Chronicle доносить, що Турки затопили австрийский корабель пасажирский по єго опорожненю. З тої причини австр-угор. амбасадор Палявічінї має опустити Царгород.

Льондон. До Daily News доносять з Білгороду, що в сербскій армії є тепер 15.000 российских добровольцїв, а між ними 3.000 офіцирів. Однак ті військові сили не представляють нїякої вартости, бо є се шумовини в родї дїевих осіб драми Ґоркого »На днї«.

Петербург. Вчера видано в Росиї 47 засудів смерти, а 27 осіб страчено.

Ч. 120390/08

Оголошенє конкурсу.

Видїл краєвий Королївства Галичини і Володимириї враз з Великим Князївством Краківским розписує отсим конкурс з преключивним речинцем до кінця місяця цьвітня 1909 на оригінальні, чистим руским язиком написані твори сценїчні з обсягу драмату, поважної комедиї і народних штук зі співами або без співів такого обєму, щоби заповнили цїлий вечір театральний.

Працї конкурсові треба присилати в повисшім речинци під адресою Видїлу краєвого у Львові, заосмотрені знаком або моттом автора, котре належить помістити також на замкненій коперті, містячій в собі імя, назвиско і докладну адресу автора. Твори, оголошені вже друком, а також представлені на котрій небудь сценї навіть аматорскій, рівнож манускрипти писані власною рукою авторів або нечитким письмом є виключені з конкурсу. Рівнож не припустить ся до преміованя творів авторів вже нежиючих, хотяйби доси не були оголошені.

В протягу трох місяцїв по упливі конкурсового речинця слїдує рішенє конкурсу і признанє нагород окремою комісиєю конкурсовою, що зберe ся у Видїлї краєвім під проводом члена Видїлу краєвого Мечислава Онишкевича.

До сеї комісиї запросив Видїл краєвий:

1) Впов. Івана Кивелюка, члена Видїлу краєвого;

2) Впов. д-ра Михайла Грушівского, ц. к. професора львівского університету;

3) Впов. Ілию Кокорудза, ц. к. професора академічної ґімназиї у Лявові;

4) Впов. Олександра Колессу, ц. к. професора львівского університету;

5) Впов. Ілярiона Огоновского, ц. к. професора академічної ґімназиї у Львові;

6) Впов. д-ра Евгена Олесницкого, посла на Сойм краєвий;

7) Впов. д-ра Кирила Студиньского, ц. к. професора львівского університету;

8) Впов. Володимира Шухевича, ц. к. професора школи реальної у Львові;

9) Впов. д-ра Михайла Волошина, кандидата адвокатури і дирiґента товариства співацкого „Боян“.

Комісия конкурсова рішить більшостию голосів і признасть три нагороди, а іменно:

першу в сумі	. . .	700 К,
другу „	. . .	500 К,
трету „	. . .	300 К,

тром творам признаним найлучшими з поміж надісланих на конкурс, без згляду на рід творів, щоби лишень кождий з них належав до родів наведених в сїм оголошеню, комісия може однак всї премиї признати творам одного рода. Нагороджені твори стають ся власностию Товариства „Руска Бесїда“ у Львові з виключним правом представляти їх на сценї

Манускрипти надіслані на конкурс будуть звернені властителям на їх кошт разом з замкненими копертами, наколи вкажуть Видїлови краєвому в инший спосіб свої адреси.

З Ради Видїлу краєвого.

У Львові дня 24. листопада 1908.

Йотровский.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 30. листопада до 6. грудня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	11·25—11·50 К
Жито	9·85—10·15 К
Ячмінь броварняний	7·50— 8·85 К
Ячмінь на пашу	7·30— 7·50 К
Овес	7·35— 7·65 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	9·25—11·00 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	7·35— 7·65 К
Конюшина червона	58·00—68·00 К
Конюшина біла	38·00—48·00 К
Конюшина шведска	65·00—75·00 К
Тимотка	35·00—36·00 К
Рiпак зимовий	14·00—14·25 К
Насїнє конопл.	8·75— 9·00 К
Хміль	27·00—37·00 К
Насїнє льняне	10·50—11·00 К
Льнянка	10·00—10·25 К

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма
від 1. до 15. грудня 1908.

1. Увертура 2. Ренот і Губер, стирийский вокальний дует. 3. Мария Турі, трансформ. танечниця, 4. Еліза, Вульф і Вальдоф, акробати. 5. La Manola Gaditana, співи і танцї. 6. Генрих Блянк, незрівнаний черевобесїдних. 7. Вітоґраф. 8. The Heydas Troupe, найлїпші акробати. 9. Орхестра. 10. „Викапаний татко“, штука в 1 дії. 11. Lili Tiso, анґл. водвілїстка. 12. Minstrels Decaruso, уличні співаки. 13. Les 6 Adas, сензацийні циклїсти у воздушнім перстени. 14. Вітоґраф. 15. Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

Др. К. Левандовский
Львів, пл. Галицка 7. (хад Цехтраль. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Нові книжки!
Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Муза“ ч. 3.) стор. 130, цїна 2·50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Dorycki krużganek, opowiadania z ukraińskiego, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, цїна 2·50 К.

СИДІР ТВЕРДОХЛІБ: В сьвічадї плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1·60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

Засїданє з дня 30. жовтня 1908.

Чернівцї, 1873, 16. сїчня. Ізидор Воробкевич до Олекс. Барв ого.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї означені †.

Видає і відповідає за редакциию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 272. Львів, субота дня 29. листопада (12. грудня) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

В посольскій палатї веде ся дальше розправа над наглим внесенєм про буджет. провізорию, а сучасно переговорює мінїстер-президент бар. Бінерт з парляментарними сторонництвами, щоби приєднати собі більшість двох третин голосів для ухваленя сего наглого внесеня. В першім читаню може правительство мати забезпечену більшість двох третин, бо й социялїсти заявили готовість голосувати за наглостию, але не хотять голосувати за сим в другім і третім читаню. В тім отже клопіт правительства, звідки взяти більшість для 2-го і 3-го читаня? Чехи не хотять так довго голосувати за тим, поки не будуть знесені доразні суди в Празї, отже правительство думає в понедїлок знести сї суди (перед недїлею побоює ся, щоби в недїлю не прийшло знов до галабурд) і тому слїдуюче засїданє посол. палати, на котрім мало би відбути ся голосованє, мало би відбути ся аж в второк, бо до того часу сподївае ся правительство приєднати бодай католицких народовців ческих. Алеж тут виринає нове лихо. Справдї виходить на се, як писав Вірґілїй: incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim! Із знесенєм доразових судів буде правительство зневолене знести також заборону носити буршівско-нїмецкі відзнаки і робити Bummel по Перекопах, бо з нїмецкими буршами зробили спілку нїмецкі професори і подали ся всї о відставку. Скоро однак правительство знесе заборону проти буршів і позволить відбувати Bummel, а бурші появлять ся із своїми відзнаками на Перекопах, почнуть ся знов биятики і галабурди в Празї. Правительство находить ся отже в скрутнім положеню, бо змагає до того, щоби до вівтірка мати буджет. провізорию, а відтак розпочати розправу над законом про злуку Босни, а тимчасом виглядів на се нема!

Колиб отже посольска палата робила трудности і перепони правительству в одній і другій справі, тодї, як ми вже недавно зазначили, настало би володарство §. 14-го а відтак можливо й розвязанє держ. ради. Очивидно, що серед таких обставин також нема мови про які небудь вигляди на парляментарне мінїстерство і переговори в сїй справі з бар. Бінертом перервали ся.

В буджет. розправі в середу проговляв мінїстер-президент бар. Бінерт. Промову сю перебивали ческі радикали криками і свистом та безнастанно переривали. Бар. Бінерт виправдував, длячого внесено будж. провізорию з підмогою наглого внесеня, а також заведенє доразових судів в Празї, бо звичайні розпорядки правительства показали ся недостаточними. Сї суди не звернені проти нїякої народности, лише проти тих живел, котрі викликують внутрішнїй розлад. Австрия не може уступати перед уличними галабурдниками і тому правительство було приневолене для привернення поваги права і ладу, для доброї слави Праги, Чех і Австриї се вчинити. Скоро спокій утревалить ся, будуть знесені доразові суди. Відповідаючи на докори д ра Адлєра заявив бар. Бінерт, що бажає скріпити парляментаризм і висловлює признанє парляментови за розвагу і умірковане виявлене в день проголошення доразових судів. Згоджує ся зовсїм з твердженєм д-ра Адлєра »що не можна студентам віддати полїтичного проводу і се крайна пора, щоби академічні горожани знов стали студентами. Бар. Бінерт заявляє, що правительство не дасть ся похитнути таким способом, яким італїйскі студенти бажали обявити свої домаганя що до італїйского правничого видїлу. Правительство оцїнює оправдані домаганя утвореня італ. видїлу правничого, котрий вже єствував, і в сїм сїчни внесе предлогу відповідну в держ. радї. Се управненє признав і з нїм. боку посол Штельцль. Так само бажає бар. Бінерт, щобы й Чехи зрозуміли умірковані виводи п. Штельцля, бо нїчо так не пошкодилоб єдности ческого королївства, як такий стан, в котрім праскі Нїмцї не чули би ся там як у себе дома.

Ся замітка з нїмецкої сторони повинна тим більше викликати вражінє, бо з сими виводами згоджує ся і др. Крамарж. Самими докорами не полагодить ся нїмецко-ческого спору, бо супроти себе стоять два народи, котрі від непамятних часів живуть в сїм краю і приневолені жити посполу. Лїпша соломяна згода, як золота звада. Певно, що не зараз може настати згода, але можна зробити розем, до чого приневолює полїтичне і народо-господарске положенє в Австриї і великі суспільні і фінансові задачі, які має довершити Австрия. Правительство буде дальше змагати до утвореня парлям. кабінету, бо не думає, щоби народний парлямент сам зрік ся виконуваня свого права участи в правительстві, а посли Штельцль і Крамарж заявили ся за коаліцию.

Відтак президент-мінїстрів заняв ся виводами пп. Романчука і д-ра К. Левицкого і сказав: П. Романчук зазначив, що він і его товариші полїтичні готові до полїтики помиреня. Приймаю сю заяву з тим більшим вдоволенєм до відомости, що містила ся она також в промові д-ра К. Левицкого. Наколи п. Романчук подав условія, щоби домаганя руского народа находили у правительства все повинний послух і предметову оцїнку з річевого становища, то можу се з цїлою рішучостю приречи. Нашим найживійшим змаганєм буде поперти культурні і народо-господарскі потреби Русинів після спромоги і зростаючим силам сего народу дати нагоду богатої в плоди участи в службі публичного добра; в сїй мірі треба піднести вельми цїнні задатки спокійної і плїдної працї, які в останнім часї в прилюднім житю Галичини можна було замітити з радостию. На дорозї мирного пожитя і обопільного порозуміня найде ся також спромога розвязки ряду важних і наглих справ. Є се дїло, над котрим правительство, поперте і достойними найвисшої вдяки примирними змаганями намісника, з усею запопадливостю, після найлїпших сил буде трудити ся.

На останку бар. Бінерт вказав, що в будж. розправі виявило ся пересьвідченє, що інтереси сторонництв не можуть бути переведені з занедбанєм загальних парляментарних інтересів, отже повинно бути бережене право заступства народів. Є се доказом, що палата хоче виконувати право контролї над буджетом, се давне своє конституцийне право і тому просить о ухваленє буджетової провізориї.

Опісля промовляли ще посли Малєр про упосліджене жидів, Масарик про доразові суди в Празї і прусофільство Нїмців, Ґломбіньский обговорював внутрішню полїтику Австриї і потребу конституциї в Босні, а звернувши ся до промов руских послів, зазначив, що Поляки стоять на становищу, що кождий нарід має природне право становити про себе.

Обговоренє руского питаня злучив бесїдник для порівнаня з відносинами на Шлезку і Буковинї. Там вважає правительство Поляків менше вартними. На Шлезку здобули Поляки ледво удержавленє одної середньої школи польскої, а на Буковинї доси Поляки не мають анї одної школи польскої, коли в Галичинї насупроти тверджень руских послів положенє руского населеня відповідає зовсїм засадам рівноправности, а Поляки в Шлезку і на Буковинї тужать за анальоґічною системою в тих краях, за системою, яку має руске населенє в Галичинї. (Тут забуває бесїдник, що в Галичинї Русини числом рівнають ся польскому населеню, коли на Буковинї Поляків всего навсего є около 20.000). На останку звернув ся до парлям. сторонництв з осторогою, щоби не причиняли ся до повтореня володарства § 14. Пос. Кончі домагав ся італ. університету в Трієстї.

На вчерашнім засїданю посол. палати вибрано віцепрезидентами: социялїста Пернерсторфера (336 голосами), Поґачника (Словінця католицкого 282 голосами), Штайнвендера (нїмец. людовця 357 гол.) і ческого хлїборобника Зазворку (363 гол.). Пернерсторфер, дякуючи за вибір, заявив, що социяльні демократи яко друге числово найбільше сторонництво мають право домагати ся представника в президиї і тим бажають зазначити, що беруть живу участь в працях палати. То само заявляли Поґачник по словінськи і по нїмецки, Зазворка по чески і по нїмецки. Опісля управитель мінїстерства скарбу Йоркаш виголосив вивід про фінансове положенє в Австриї.

Заграниця.

Промовукн. Більова живо обговорює все заграничне дневникарство. Berl. Tageblatt побоює ся, що точка тяжести тридерж. союза пересуває ся тепер з Берлїна до Відня, отже Нїмеччина може через те втратити свій вплив. Deutsche Tages Ztg висловлює погляд, що критичне розмотане положеня на Балканї не є ще вправдї певне так само як в Мароку, але до того вже йде і положене є о много спокійнїйше, як перед півроком. Длятого промова кн. Більова викличе певне вдоволене і розвіє надїї деяких приятелїв заграницею.

Giornele d'Italia сумнївае ся о вірности почувань нїм. канцлера для австр. политики, котра одним рухом знищила 20-лїтну роботу нїмецкої дипльомациї в Царгороді. Мимо того не вийшло нїяке прикре слово з уст канцлера. »Tribuna« запевняє, що Італїя витає радо змаганя Нїмеччини до удержаня мира і длятого буде дбати о вирівнане рїжниць між Австриєю а Італїєю. Тіттоні і Джолїтті виразно заявили, що Італїя бажає остати в тридерж. союзї, але яко par inter pares.

Morning Post зазначує, що виводи Більова принято в Анґлії з вдоволеном і они причинять ся до успокоєня Европи.

Правительственний начерк закона про суспільну обезпеку.

(Дальше).

Осередне бюро становить каса рент для немічних і старців у Відни.

Ся каса потребувати ме малого числа урядників, бо головна вага управи спочиває на внїшних орґанах. Старшина каси є самоуправна: она складає ся по четвертинї із вибраних з гуртів (курий) обезпечених робітників, підприємців і з обезпечених самостійних, та вкінци з іменованих заводових мужів. Метою осереднього бюра будуть: уладжене і нагляд (контроля) цїлої управи.

Рішане спорів.

На місце теперішних розємних (мировых) судів вступають нові уладженя. Полагода спірних случаїв що до виплат обезпеки для недужих належить до комісий жалоб, уладжених при повітових бюрах.

Спірні правіжі, яких на тих комісиях не порішено, відтак спірні случаї, дотикаючі обезпеки задля немочи, на старість та від нещасних пригод, ідуть перед

ц. к. обезпечний суд.

Обезпечний суд основує ся в кождім краю. На відкличну власть уладить ся у Відни ц. к. висший обезпечний суд. Инші спірні случаї належать перед полїтичні власти. Проти рішенців прислугує ток настой не до адмінїстрацийного трибуналу, іно до висшого обезпечного суду.

Кошти обезпеки на случай немочи і на старість.

І. Вплати обезпеченців.

Число обовязаних до обезпеки виносити ме мабуть звиш 6 мілїонів робітників і більше нїж 3 мілїони самостійних людий, буде отже так з 10 мілїонів обезпеченців.

У самостійних нема нїяких кляс плати, тілько причинок має виносити 1 К місячно, а при річних доходах понизше 480 К — 50 с. Коли приняти, що обезпеченець дїйсно вплачує 11 місячних часток до року, то річний причинок хитає ся помежи 5·50 а 11 корон. Із сего при 2,700 000 обезпеченців (на основі переписи населеня з 1900. року) випадала би річна вплата на обезпеку в кв. 28·37 мілїонів корон від самостійних.

У робітників степенує ся причинок після (шістьох) кляс плати від 12 і 72 сотиків тижнево. Коли приняти за основу річно 40 до 50 причинкових тижнів, то річні причинки поодиноких обезпеченців виносити муть межи 4·8 а 36 корон. Принимаючи 5·35 мілїонів обезпечених, дійдемо до річного загального обезпечного причинка в кв. 88·45 мілїонів корон.

У помагаючих членів родини (три кляси зарібку по 12, 24 і 36 сотиків тижневого причинка) випали би річні причинки для обезпеченців помежи 5·4 а 16·2 К. Се дало би при 1·75 мілїонів обезпечених приближно річний причинок в кв. 12·16 мілїонів корон.

Тим чином доходимо до загальної річної вплати на причинки самостійних, робітників і помагаючих членів родини у круглій сумі 129 мілїонів корон. Ся сума дїлилаб ся менше більше так:

Заробкуючих в (у)	Самостійно заробкуючих	Несамостійно заробкуючих	Помагаючих членів родини.	Разом
	мілїонів корон			
рільній та лїсній господарції	18·53	18·48	11·45	48·46
промисли та гірництві	5·83	52·03	0·44	58·30
торговлї та в оборотових взаємних вільних знаних	3·79	11·95	0·27	16·01
домашна прислуга	0·22	0·28	—	0·50
Разом	28·37	88·45	12·16	128·98

Із сеї вплати на причинки спадало би на:

самостійно заробкуючих за їх питому обезпеку кругло	28 мілїонів корон
на службодавців за обезпеку їх службовників (сюди належать і дотичні члени родини) кругло	55 „ „
на несамостійно заробкуючих кругло	46 „ „

(Конець буде).

Промова посла Ю. Романчука,

виголошена в державній радї дня 4. грудня с. р.

Бесїдник протестує насамперед против трактованя найважнїйших аґент парляменту способом наглих внесень, противним реґулямінови і небувалим доси при буджетових нарадах. Так само протестує против відчитуваня вплывів аж при кінци засїдань, рівнож противного реґулямінови. Коли президия і більшість палати позволяють собі нарушувати реґулямін, то тим дають право так само поступати і меншостям, а се не може причинити ся до успішної дїяльности парляменту.

Що до самої справи буджетової провізориї, руский клюб не згоджує ся анї з наглим її трактованем анї з самою річию і то не лише з становища інтересів руского народу, але і задля інтересів цїлої держави.

Від кількадесяти лїт в Австриї проявляє ся сумний образ внутрішної безсильности, розладу і розпаду. Национальні спори дійшли до вершка і готові державу розсадити. А правительства лише о те дбають, щоби якось від біди полагоджувати т. зв. державні конечности, та що найбільше пробувати в однім лише краю полагодити национальну справу. Тимчасом лихо национальних спорів обнимає далеко більшу частину державного орґанїзму і вимагає основнїйшої і ширшої заради. Саме заведене загального, рівного і безпосереднього права виборчого не могло зарадити лихови, раз, що властиво не маємо анї национального анї індивідуально рівного виборчого права, а лише плюральне, при чім палата послів через занадто велике число членів стала ся тяжким тїлом, — з другої сторони, бо в такій державі, як Австрия, зложеній з рїжних народів, полагодженє национальної справи мусить бути першим і найважнїйшим услівем для забезпеченя її екзистенциї і нїякими иншими способами не дасть ся заступити.

Тим то державний інтерес Австриї вимагає, щоби ми приневолили правительства взяти ся без проволоки і з усею енерґією до полагоди национальної справи і то не лише в одній части держави, а в цїлій державі. А коли сего правительства не могуть або не хотять, то парлямент і населене повинні самі взяти справу у свої руки. Всї ті, для котрих удержанє, скріпленє і розвиток Австриї злучений з їх житєвими інтересами, повинні згуртуватись, щоби дїлаючи для держави, дїлали заразом і для себе.

Зі становища інтересів нашого народу не можемо мати довіря до правительства і то зарівно або й ще менше до теперішного, як і до всїх попередних, що були більше як від 40-ка лїт. Від коли галицких Русинів віддано під геґемонію другого народу в краю, тревае і доси без зміни той сам стан, та сама система, котра їх безприкладним в Австриї способом кривдить і перед усїма иншими, навіть найменшими народами упосліджує. Коли наших найскромнїйших, найслушнїйших і найпильнїйших потреб не вільно заспокоювати без дозволу наших геґемонів навіть тоді, коли они нї в чім не нарушують інтересів другої народности, то жаданя тихже геґемонів, часто далеко сягаючі, сповняє ся зараз навіть мимо наших протестів.

Не буду ширше говорити про відносини в нашім краю, бо про них говорено тут так часто; але перед ілюзиєю хочу перестерегти. Досить загальною є гадка, що відносини у нас поправили ся, бо сегорічна сесия галицкого сойму проминула спокійно. Алеж проминула она так спокійно лише для того, бо з одної сторони наші соймові посли — не все в повній згоді з настроєм населеня — старали ся бути незвичайно умірковаными, а з другої сторони чи нароком чи припадково не внесено до нарад жадних так дуже спірних справ.

Одна справа, що правда, могла заколотити спокій, а се було внесене на розширене краєвої автономії, що вийшло з рядів соймової більшости. Внесене те на жаль в остатній хвилї штучно перемоло-

чено і ухвалено мимо опозиції наших послів. Але такі справи, що сильно входять в інтереси цїлого краю і всего его населеня, повинно ся полагоджувати лише за спільною згодою; длятого муси мо від правительства з усею рішучостию жадати, щоби оно дотичну ухвалу сойму не подало до найвисшої санкциї (живі признаня), поки не прийде до такої згоди. Инакше могли би вийти наслїдки, котрі принесли би лише шкоду, як інтересам краю так і державним.

Заступники Русинів певно готові в репрезентацийних тїлах тай серед людности дїлати успокоюючо, але треба їм таку дїяльність зробити можливою. Бо коли з противного боку будемо мати раз-у-раз нові удари, коли соймової виборчої реформи справедливо не переведуть, коли не полагодять наших найбільш пекучих потреб на полї шкільництва, коли дотеперішні дрібні завдатки до поправи краєвої адмінїстрациї не підуть дальше, та коли в тій адмінїстрациї і в судівництві замість ладу й справедливости має володїти самоволя й тенденцийність, — то наші народні заступники не схотять анї не зможуть вести політики помиреня (живі оплески), то можуть піднятись бурі, котрі були би тим страшнїйші, чим довше й сильнїйше народне невдоволене буде здержуватись. Нехай же добре мають се на увазї наші польскі краяни та правительство — яке оно буде, чи парляментарне, чи урядницке — і нехайже старають ся дїла так справити, щоби они вийшли на загальне добро. (Живі оплески і признаня).

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Парамона, Фил.; римо-кат.: Александра. — В неділю: руско-кат.: Андрея ап.; римо-кат.: Лукії.

— **З петербурской україн. академічної громади** Сими днями студ. Фрадкин читав в українськім науковім тов-і (в університеті) свій реферат: „Південно славяньский епос в звязку з українськими народними думами“. По суті се був не реферат з его власних студий над українським та славяньским епосом, а скорше зреферованє усеї істнуючої по тому питаню наукової літератури. Автор жив деякий час за кордоном у славяньских землях й так зазнайомив ся з тим материялом, який подав на зібраню товариства. Завданєм автора було — зацїкавити товаришів зазначеним питанєм про звязки між усїм славяньским епосом й тим спонукати когось розробити сю справу спеціяльно, бо сам автор правник і не вважає можливим втручати ся до чужого фаху. Можна сказати, що він досягнув своєї мети і вибрав гарний маневр, бо оден із студентів узяв на себе обовязок сю справу розробити докладно. — На черзї тепер стоять в тов-і такі відчити: „про українську лєксикоґрафію“, »про шляхетство на Україні в наказах депутатам в Катеринїньску комісию“, про „Історию руссов“ Конїського, про „опришків й Кармелюка в народній поезиї“, про „фонетичні ріжниці української а великоросийскої мови“ й инші. Тов-о збирає ся що тижня й нїколи час не проходить марно; члени тов-а вибирають цїкаві теми і беруть жваву участь в дискусиях, які відбувають ся під проводом професора Вольтера. Хоч, правда, останними часами присутних на зібранях не дуже багато, бо настали іспити й приходить пора відїздити на сьвята. Булоб не зле, як би використати й самі сьвята. Професори пропонують на те деяку працю з поля мови й етноґрафії. Для того професор Вовк пропонує зібрати ґеоґрафічні назви, а академик Шахматов має показати, як треба записувати діялєктичні відзнаки народної мови. Дня 15. грудня тов-о дає на свою користь український концерт на побільшенє бібліотеки й на виданє наукового збірника. У концертї возьмуть участь деякі відомі артистичні сили та поет Олесь.

— **Мілїонове обманьство.** Перед 13 лїтами помер у Львові в домі своєї сестріннїцї п. Боґуцкої Николай ґр. Воляньский, властитель Паушівки і суседних сїл, вартости кількох мілїонів корон. Будучи бездїтним записав все майно своїм двом малолїтним братанкам. Боґуцка однак при помочи его льокая Белюховского дістала сей запис в свої руки і знищила. Перед смертию ґр. Воляньский зробив другий запис такий самий як перший, але й той знищила Боґуцка. Присутні при тім Белюховский і пропінатори Гіршгорни за намовою Боґуцкої зложили в судї заяву, що ґр. Воляньский записав все майно Боґуцкій а Белюховский має дістати до кінця свого житя по 2.000 К річно, згляднo 1.200 К, если не буде міг сповняти служби. Суд затвердив сей запис а в слїд за тим люди, що перше були слугами і пахтярами, почали випливати на дїдичів. Белюховский став властителем дібр Глубока, а два Гіршгорни стали плавати в грошах. Малі Воляньскі через свого адвоката хотїли звалити запис, але в виду присяги Белюховского і Гіршгорнів програли справу і замовкли. Тимчасом Гіршгорни не вдоволяли ся одержаною заплатою за фалшиву присягу і помпували Боґуцких що сила так, що Боґуцкі попали в довги. В 1902. р. вилїзла ще одна пявка. Станиславівский адвокат др. Остерман предложив малим Воляньским, що він випроцесує для них спадщину за 200.000 К. Воляньскі пристали і дали єму письменну повновласть, з якою він вимусив від Боґуцких 24.000 К за мовчанку, а Воляньским відписав, що справа є пропаща. По др. Ост. явили ся у Боґуцких ще инші адвокати, фактори і т. п. пявки, котрі ссали їх до решти. Белюховский сидїв доси тихо, уживаючи свого доробку. Але і він забажав стати богатшим. Звернув ся проте о пораду до адв. д-ра Шратера в Станиславові, розповів єму цїлу справу зі сфалшованєм запису і на дотичній заяві підписав ся. Др. Шратер вислав тодї до Боґуцких свого фактора Кавфмана і вимантив від них за мовчанку 200.000 К для себе і Белюховского а 18.000 К для Кавфмана. Потім справа затихла. Аж перед роком др. Шратер познакомив ся з комісарем львівскої полїциї п. Лукомским і при столику в реставрациї розповів єму все до чиста, підмовляючи до шантажу. Комісар Лукомский зробив з сего урядовий ужиток; суд вислав до канцелярії д-ра Шратера ревізию, дотичний акт Белюховского найдено і заряджено слїдство. Тимчасом стала ся траґедия дня 12. цьвітня в намісництві. Слїдство, ведене радн. Берзоном, перервано на два тижні, а тимчасом всї інтересовані в мілїоновім обманьстві перед лицем вязниці погодили ся і рішучо все заперечують. Який зворот возьме тепер та справа, покаже дальше слїдство. Львівска преса вивела сю сензацийну і майже неімовірну справу на денне сьвітло і затушувати єї вже буде годї.

— **Перелом в клюбі польских людовців.** Від коли пос. Стапіньский зближив ся до консерватистів, почали ся в людовім сторонництві перевороти. Kurjer lwowski перестав бути »ляйборґаном« п. Стапіньского, а деякі его товариші-посли зачали від него сторонити. Вчера лучила ся подія, яка одним потягом пястука і палиці нанесла неславу всїм проводирям польских людовців. На засїданю польского кола у Відни пос. Млєчко, людовець давного покрою, заявив, що виступає з клюбу людовців, але членом кола остає. По засїданю кола на коритари напав з заду на п. Млєчка его бувший клюбовий товариш пос. Мих. Ольшевский і ударив его пястуком в лоб, зі словами: »маш лотше!« Потім вирвав п. Млєчцї палицю і поломив єї на его голові. Вкінци утїк бічними дверми. Сьвідком сеї соромної події був портиєр парляментарний. П. Млєчко вернув ся і розповів про напад членам кола. П. Ольшевского мають за то виключити з кола польского, але скандал скандалом лишить ся.

— **З тов-а „Руска Академічна Поміч“.** На загальних зборах товариства дня 7. листопада вибрано отсей видїл: Лука Шуст голова, Сте-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 18.

Чесний Пане!

Просивъ я Васъ вже кілька разівъ, щобъ Ви вглядали въ експедицию Правди. Тимъ часомъ усе йде такъ, що ми заєдно компромитуємось. Духовичъ переставъ пренумерувати; казавъ, що 5-ого и 6-ого числа не получивъ, а за те третёго числа ажъ три е семплярн має!

Сохацкий мовивъ, що 1-го и 2-го числа Ви не прислали; — теперъ взявъ у мене. Загадловичъ повідавъ, що 7-го числа дістався два екс., одинъ черезъ учениківъ а одинъ почтою. 6-е число тільки ученики получили, зъ причини, що ексемпляри Тернопільскі пішли до Станиславова, а Станиславівські до Тернополя!!!

Если Вамъ добро народнёї справи лежить на серці, то упорядкуйте разъ експедицию Правди, бо ми не привиклі до такого неладу. Досить було ганьби при Вечерницяхъ, Русалці и т. д. — нехай хочъ теперъ не сміютця люде.

Місто до Духовича присилайте Правду (вразъ зъ екс. учениківъ) на имъя урядника Ганкевича. Донесіть также, чи я заплативъ 2 рн. за Турчмановича; я передавъ списъ заплатившихъ Коссакови.

Мовивъ мені Коссакъ, що закупивъ паперу на Правду за 60 рн. и що вистане на 6 чиселъ до кінця першого чвертьроку. Тимъ способомъ коштувавъ би паперъ на одно число 10 рн. а на друкъ 17 рн. — що виносить разомъ 27 рн. Донесіть мені, чи воно такъ по правді и чи не булобъ ліпше инакше робити.

Забувъ я у одній щедрівці Лучаковського: „Тамъ на мості“ додати въ третій штрофі по словахъ „А вамъ по тому“ підъ знакомъ слідуючу примітку: „Три перші штрофи повтаряютця кілька разівъ зъ заміною слова „батенько“ на „матінка, братенько, сестричка“ а на конець „миленький“. По словахъ: „прийшовъ до неі миленький ві“ наступає штрофа четверта и пята“.

Засилаю Вамъ три коляди. Поміщаючи прошу Васъ разомъ надрукувати. Пізніще надошлю еще три; вони для моєї розправи о колядахъ и гаївкахъ будуть дуже потрібні.

Надрукуйте списъ новихъ жертвователівъ на цілі литературні:

М. Д. (за місяць Січень и Лютий) 10 рн; Искрицький 1 р.; Онишкевичъ 1 рн.; Авдиковичъ 50 кр.; Мартинець 30 кр.; Петро Білінський 40 кр.; Луць Січинський 40 кр.; Березовський 40 кр.; Драчинський 30 кр.; Т. Яворовський 5 кр.

Писавъ не а. Кулішъ. Гнівае ся, що розпочата биогр фи перервана. Писавъ и я Вамъ, щобъ прикоротивши друкувати, а не переривати. Теперъ вийшло по дурному.

Прислався Кулішъ три аркуші до першого періоду; повідае, щобъ більше поміщати, бо заєдно насилати буде. Прислали также продовженє до Остапа Вересая.

Поміщайте „коротку историю“, бо многі не радо дивлятця на такі кавалкованя статий. — Пишуть зъ Украіни, щобъ доконче видати Альманахъ. Ми ту надъ тимъ теперъ побиваємо ся.

Вашъ щиро прихильний

О. Партицький.

фан Заячківский містоголова, Іван Ґонтарский і Іван Яремко секретарі, Юліян Лещій і Дмитро Стецишин касиєри, Стефан Гасюк і Богдан Загайкевич контрольори, Авдрій Білевич, Іван Мельницкий, Юрій Танчаковский, Петро Яремкевич видїлові; Петро Кабляк, Михайло Кужіль, Іван Пацлавский, Богдан Чабак містовидїлові. Контрольна комісия: Володимир Кучер голова, Волод. Мануляк, Стефан Дробовицкий, Пелех Петро, члени комісиї.

— **Поетичний кутик.**

Натуро, нене, чую голос твій:
„Коли вплватись хочеш ти красою
Сїяти духа вічною весною,
Звернись до правди від зрадливих мрій.
Мов цьвіту пух без ґїли не лети, —
Бач, дуб поріннєм у глубінь сягає
А лист до сонця ясного звертає,
Ти душу до джерел знаття зверни.
Мов в горах шпилїв ґранїтова грудь,
Що гордо відпирає бурі-громи,
Життя невгоди поборюй без втоми,
Ти маєш волю—тільки сильна будь.
Там бажання низькі і чуття,
Зверни прагнуще серце все голодне
Там—де воноб весь вік лишитись годне,
Йди в звязь незмінних прав—як йду і я.

У. К.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Потаток 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“).

В суботу дня 12. с. м. „Барон Циганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 13. с. м. „Марійка“ ческий народний образ зі співами в 5 дїях Ал. і В. Тршткіа.

Ві второк дня 15. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях С. Монюшка.

— **Музикально-вокальний вечір** з руховими вправами уряджує завтрішної суботи львівский „Сокіл“ при співучасти учениць і учеників музичної школи скрипкової п. Маркуса, п. К. Ільницкого і акад. хору „Бандурист“. Програма: 1) Сїчиньский: „Даремне пісне“, відспіває хор „Бандурист“. 2) Вправи в скоках укладу д-га Н. Барусевича, виконають молодші ученики „Сокола“. 3) Reisiger Felsenmühle: „Ouverture“, відограє квартет зі школи д. М. Маркуса. 4) Haustein: „G-dur Concert“, відограє на цитрі д. Ільницкий. 5) А. Вроньский: „Елеґія“ відограє п-на І. М. 6) Вправи рушниками укладу д-га Ів. Боберского, виконають ученицї „Сокола“. 7) а) Браґа „Серенада“: б) Bach Gounod: „Ave Marie“, відограють учен. школи д. М. Маркуса. 8) Вежі укладу д-га Сохацкого, виконають ученики „Сокола“. 9) Ярославенко: „Стяг“, відспіває хор „Бандурист“. Фортепяновий супровід обняли пп. Софія Лопатиньска, Т. Демчишинівна і Б Вахнянин. Ціни місць: крісла по 1 К, 1·20 К і 1·60 К; місця стоячі по 50 с і 40 с. Білєти продає „Сокільский Базар“. Початок о 6½ год. вечером.

— **З Камінки струм.** В 40-лїтє заснования Товариства „Просьвіта“ відбуде ся заходом філії тов-а „Просьвіта“ в Камінцї стр. ві второк дня 15. с. м. сьвяточний ювілейний обхід з такою програмою: 1) о год. 10 рано співана служба Божа з проповідию в міскій церкві. 2) Відтак відбуде ся віче в льокалю ради повітової, в котрого програму входять: вступне слово, реферати просьвітний, економічний і історичний, деклямациї селян, продукциї селяньских хорів і роздача почесних грамот. Дня 20. с. м. відбуде ся ювілейне віче в Козлові коло Буська.

— **Іменованя.** Висший суд краєвий у Львові іменував авскультантами: М. Малаховского, Евг. Фуса, Ж. Капісса, Вяч. Складаного, д-ра К. Вайнґартена, д-ра Сол. Арцта, Евг. Сілїона, Ярослава Кордасевича, Льва Петрушевича, Бол. Харламповича, Войт. Солтовского, Миколу Застирця, Евг. Сосабовского, Ж. Крушельницкого, Мар. Коляджина, Каз. Єлєвского, Евг. Тисовского і Влад. Струся.

— **На руску захоронку у Львові** зложили в коронах: др. Сельский 15, др. С. Федак 10, др. Залозецкий 10, о. А. Стефанович 5, проф. Кокорудз 3, радн. Сїчиньский 2, радн. Сосновский 2, о. радн. Гузар 2, п. А. Хойнацкий 2. Всїм тим добродїям Видїл висказує подяку. За оголошенє квести в церквах і велику поміч при ній видїл висказує щиру подяку отсим оо. Добродїям з округа львівского: о. Шухевичеви, Яблоньскому, Глиньскому, Леонтовичеви, Пачовскому, Стернюкови, Баковичови, Рибчакови і о. Мійскому.

Телєґрами

з дня 11. грудня.

Відень. Префектура порту в Царгородї остерегла грецких робітників, аби не важили ся виладовувати австрийских і угорских товарів. В Солунї облято нафтою цїлу присилку цукру з Австриї. Потреба було покликати військо до помочи, яке звело формальний бій з робітниками і кількох убило.

Білгород. В цїлій Сербії настав великий запал воєнний. Навіть 70-лїтні старцї і малі хлопцї готовлять ся до бою. Вчера прибула з Солуня друга присилка пушок і амунїциї всякого рода. Дня 20. с. м. має прийти трета присилка.

Ч. 120390/08

Оголошенє конкурсу.

Видїл краєвий Королївства Галичини і Володимирії враз з Великим Князївством Краківским розписує отсим конкурс з преклюзивним речинцем до кінця місяця цьвітня 1909 на оригінальні, чистим руским язиком написані твори сценічні з обсягу драмату, поважної комедиї і народних штук зі співами або без співів такого обєму, щоби заповнили цїлий вечір театральний.

Праці конкурсові треба присилати в повисшім речинци під адресою Видїлу краєвого у Львові, заосмотрені знаком або моттом автора, котре належить помістити також на замкненій копертї, містячій в собі імя, назвиско і докладну адресу автора. Твори, оголошені вже друком, а також представлені на котрій небудь сценї навіть аматорскій, рівнож манускрипти писані власною рукою авторів або нечитким письмом є виключені з конкурсу. Рівнож не припустить ся до преміованя творів авторів вже нежиючих, хотяйби доси не були оголошені.

В протягу трох місяців по упливі конкурсового речинця слїдує рішенє конкурсу і признанє нагород окремою комісиєю конкурсовою, що збере ся у Видїлї краєвім під проводом члена Видїлу краєвого Мечислава Онишкевича.

До сеї комісиї запросив Видїл краєвий:

1) Впов. Івана Кивелюка, члена Видїлу краєвого;

2) Впов. д-ра Михайла Грушівского, ц. к. професора львівского університету;

3) Впов. Ілию Кокорудза, ц. к. професора академічної ґімназиї у Лявові;

4) Впов. Олександра Колессу, ц. к. професора львівского університету;

5) Впов. Іларіона Огоновского, ц. к. професора академічної ґімназиї у Львові;

6) Впов. д-ра Евгена Олесницкого, посла на Сойм краєвий;

7) Впов. д-ра Кирила Студиньского, ц. к. професора львівского університету;

8) Впов. Володимира Шухевича, ц. к. професора школи реальної у Львові;

9) Впов. д-ра Михайла Волошина, кандидата адвокатури і діріґента товариства співацкого „Боян“.

Комісия конкурсова рішить більшостию голосів і признасть три нагороди, а іменно:

першу в сумі . . . 700 К,
другу „ . . . 500 К,
трету „ . . . 300 К,

тром творам признаним найлучшими з поміж надісланих на конкурс, без огляду на рід творів, щоби лишень кождий з них належав до родів наведених в сім оголошеню, комісия може однак всї премії признати творам одного рода. Нагороджені твори стають ся власностию Товариства „Руска Бесїда“ у Львові з виключним правом представляти їх на сценї

Манускрипти надіслані на конкурс будуть звернені властителям на їх кошт разом з замкненими копертами, наколи вкажуть Видїлови краєвому в иншій спосіб свої адреси.

З Ради Видїлу краєвого.

У Львові дня 24. листопада 1908.

Пйотровский.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 15. грудня 1908.

1. Увертура 2. Ренот і Губер, стирийский вокальний дует. 3. Мария Турі, трансформ. танечниця, 4. Еліза, Вульф і Вальдоф, акробати. 5. La Manola Gaditana, співи і танці. 6. Генрих Блянк, незрівнаний черевобесїдних. 7. Вітоґраф. 8. The Heydas Troupe, найлїпші акробати. 9. Орхестра. 10. „Викапаний татко“, штука в 1 дїї. 11. Lili Tiso, анґл. водвілїстка. 12. Minstrels Decaruso, уличні співаки. 13. Les 6 Adas, сензацийні циклїсти у воздушнім перстени. 14. Вітоґраф. 15. Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до переґлянення в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (7—10)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 273. Львів, неділя дня 30. листопада (13. грудня) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Промова міністра-президента бар. Бінерта.

(X) Полїтика терпеливої витривалости д-ра Кербера і полїтика середної лїнії бар. Бека не спіла довести до уладженя і втихомиреня внутрішних відносин в Австриї і до усуненя национальних спорів, які заколочують внутрішний спокій і лад і спиняють законодатну дїяльність і ческого сойму і держ. ради. Бар. Бінерт, котрий яко міністер-президент обняв спадщину по згаданих двох державниках і керманичах внутрішної полїтики австрийскої, виступаючи перший раз яко міністер-президент в держ. раді, здобув собі першою своєю промовою загальний послух, окрім горстки ческих радикалів, а колишньою промовою виголошеною в розправі над буджет. провізориєю станув на становищи рішучої правди і щирости. В сїй промові обговорив бар. Бінерт ріжні вельми дражливі питаня, не закриваючи правди. І ся іменно щирість в поглядах міністра-президента виявлена що до ріжних справ внутрішної полїтики здобули єму послух у парляментарних сторонництвах.

Сї слова правди і щирости висловлені бар. Бінертом з певною рішучостю в посольскій палаті відібють ся неперечно голосним гомоном також в инших верствах суспільности. Давно вже не висловлено так явно і виразно, що национальна боротьба ведена з таким завзятєм і загорілостю, наносить необчислимі шкоди на народо-господарскій і полїтичній области обидвом спірним сторонам. Бар. Бінерт вказав на се у своїй промові, що лише на парляментарній видівні можуть бути вирівнані сї суперечности, що лише парляментарною дорогою можна довести до вдоволеня обопільним домаганям і потребам. Тимто розбиваня парляменту, нищене парляментаризму нїкому більше не може пошкодити, як национальним сторонництвам, котрі лише в парляментї можуть висловити свої бажаня і сповнити обовязки вложені на них виборцями. Тимто удержане парляментарної системи не є якоюсь уступкою сторонництв для правительства, але конечною потребою житевою для самих полїтичних сторонництв.

В своїй промові доторкнув ся міністер-президент унїв. питаня, котре є справдешньою болячкою держави і се річ певна, що дальше не можна відрочувати его рішеня а треба приступити до полагоди, бо всякі об'цянки, всяке воловоджене викликує лише роздратоване і і невдоволене а відтак доводить до заколоту спокою.

Але влучно вказав бар. Бінерт при сїй нагоді на се, що як кождий в державі поселений нарід має право домагати ся заспокоєня своїх культурних потреб, так з другого боку треба рішучо визволити полїтику і ей напрям з під керми малолїтків, з під управи студентів, котрі виросли понад голови парляментаристів і професорів, але з вини сих останних доводять до заколоту і утрудняють полїтичне положене і полагоду полїтичних і культурних питань. Отсї слова правди висказав бар. Бінерт зовсїм щиро і рішучо і они повинні найти зрозуміне в дотичних кругах.

А так само замітно, що бар. Бінерт здобув ся на щире і отверте слово на адресу социяльної демократиї і ей керманичів, котрі всюди бачать якесь містичне вмішуване якоїсь тайної »камарилї« в держ. справи.

Замітно також, що бар. Бінерт ясно і рішучо вказав на протидержавні жива, котрі вмішували ся до межинародного спору нїмецко-ческого і доводили до заколоту спокою і ладу, щоби тим способом перед заграцею обнижувати становище і повагу держави і вказав на се, що держава не може терпіти таких живел, хоч би прийшло ся ужити найстрогійших способів, як заведене в Празї доразових судів.

Бар. Бінерт не визначає ся таким красомовством, як его попередник, одначе сею рішучостю і правдою, з якою зазначив недомаганя і слабі сторони держави і полїг. сторонництв, здобув собі їх послух і вказав дорогу до рішеня трудних питань, які вижидають полагоди.

Правительственний начерк закона про суспільну обезпеку.

(Конець).

Коли сим видатам обезпеченців протиставимо виплати каси, то одержимо слїдуючий образ:

2. Виплати каси рент для немічних і старців.

Виплати каси рент для немічних і старців:

В році обезпеки	Старечі ренти для самостійно заробкуючих	Ренти з причини немочи і старечі ренти для несамостійно заробкуючих	Істинні відправи для всіх обезпеченців	Виплати причинників у случаях подруженя	Видатки на управу (разом із державною доплатою в квоті двох мілїонів корон	Разом
	мілїонів корон					
1	—	—	1·8	—	12·0	13·8
2	—	—	8·3	—	12·0	20·3
3	—	—	14·1	—	12·0	26·1
4	—	—	15·7	—	12·0	27·7
5	—	—	16·7	1·9	12·0	33·6
6	—	—	17·5	2·3	12·0	45·8
7	—	—	18·2	2·6	12·0	62·0
8	—	—	18·7	2·9	12·0	77·4
9	—	—	19·1	3·2	12·0	92·1
10	—	—	19·6	3·5	12·0	106·2
15	—	—	22·4	4·0	12·0	165·1
20	—	—	23·6	4·3	12·0	206·0
30	—	—	25·4	4·5	12·0	251·7
40	—	—	25·8	4·5	12·0	276·9
Стан устійчивости	—	—	26·0	4·5	12·0	304·8
1	—	—	—	—		
2	—	—	—	—		
3	—	—	—	—		
4	—	—	—	—		
5	—	—	—	—		
6	3·2	—	3·0	—		
7	8·8	—	10·8	—		
8	14·5	—	20·4	—		
9	20·2	—	29·3	—		
10	25·4	—	37·6	—		
15	47·2	—	45·7	—		
20	62·1	—	79·5	—		
30	77·3	—	104·0	—		
40	85·8	—	132·5	—		
Стан устійчивости	95·5	—	148·8	—		
			166·8			

Се значить, що кошти старечих рент *для самостійних* виказують по упливі пятилїтного речинця каденциї, отже в шестім році, початкову висоту 3·2 мілїонів, до десятого року зростають они до 25·4 мілїонів, в трийцятім році доходять до висоти 77·3 мілїонів, а по 40-ім році, в стані устійчивости, досягають висоти 95·5 мілїонів корон.

До сих коштів в квоті 95·5 мілїонів корон доплачувалаб держава, як се видко із слїдуючого внизу обчисленя, 33 мілїонів корон.

Робітники.

Ренти для робітників і помагаючих членів родин задля їх немочи та старости вимагани муть слїдуючих накладів: в пятім році 3 мілїони корон, відтак, скоро зростаючи на 45·7 мілїонів корон в десятім році, а на 104 мілїонів корон в двайцятім році, а на 166·8 мілїонів корон у стані устійчивости по 40-ім році. Із тих 166·8 мілїонів корон має покрити держава суму 58·1 мілїонів корон.

Оставші особи.

Істинна відправа для оставших осіб вимагати ме вже в першім році 1·8 мі-

Львів, ул. Гетманьска ч. 4.
Найстарший і найбільший маґазин ювілєрский у Львові
ЮЛЇЯНА **Дожбровского**
На наближаюче ся Різдво і Новий Рік поручає найкрасші і найвідповідніїші дарунки від найдешевших до найелєґантших як: модні парискі перстінці, шпильки до краватів, палиці оковані сріблом і золотом. Бонтони бриляитові всякої величини. Перли, нашийники. Рівієри прінцес. Колїї модні. Застави срібні, столове срібло. Лїоньскі чаші церковні. Стїнні годинники. Паріскі будильники, найновійші годинники срібні і золоті з І-рядних париских і женевских фабрик, по нечуване низьких цїнах.

лїонів корон, а в станї устійчивости, після 40-го року, 26 мілїонів корон.

Виплати причинків до рук обезпечених женщин, як они віддають ся.

Видатки на се починають ся квотою 1·9 мілїонів корон в пятім роцї та зростають аж до 4·5 мікїонів в трийцятім роцї, а сеї суми не переступають они і в станї устійчивости.

Видатки на управу,

до яких причинює ся держава доплатою 2 мілїонів корон, принимає ся рівномірно в квотї 12 мілїонів корон.

Загальні кошти обезпеки для немочи і на старість

для робітників і самостійних виносити муть вслїд за тим в першім роцї 13·8 мілїонів корон, в четвертім роцї зростуть менше більше вдвоє, опісля до десятого року піднесуть ся до квоти 106·2 мілїонів корон, в 20-ім роцї до квоти 277 мілїонів корон, в 40-ім роцї до квоти 277 мілїонів корон, а в станї устійчивости виносити муть мабуть 305 мілїонів корон. Із сих чисел дасть ся оцїнити загальне економічне значінє сеї обезпеки на старість і задля немочи.

Обтяженє держави.

Держава переймає постійно доплачувати до видатків на управу причинок двох мілїонів корон. Дальше доплачувати ме держава до кождої ренти по 90 корон, а вкінци доплачувати ме до рент із приводу військової служби.

Доплати до рент починають ся щойно в пятім роцї. В перших чотирох лїтах виносити муть отже кошти держави тільки два мілїони корон. Опісля ростуть они поволи так, що в 10-ім роцї по тім, як обезпека увійде в житє, виносити муть державні доплати для самостійних 13·2, а для робітників 23·6 мілїонів корон, отже загалом 36·8 мілїонів корон. В 20-ім роцї вимагати муть доплати для самостійних накладу 20 мілїонів корон, для робітників 48·8 мілїонів корон, а доплати в часї військової служби 0·1 мілїонів корон, тому разом 77·9 мілїонів корон. В 40-ім роцї виносити муть видатки для самостійних 32·9, для робітників 57·6, для тих, що відбувають військову службу, 1·1 мілїонів корон, отже разом 91·6 мілїонів корон. У станї устійчивости малиб виносити видатки для самостійних 33 мілїонів корон, для робітників 58·1, а для обовязаних до військової служби 5·3 мілїонів корон, отже загалом 96·4 мілїонів корон, а з дочисленєм причинка до видатків на управу 98·4 мілїонів корон.

Числячи круглими числами, припускає ся отже, що держава доплачувати ме річно по яких 10-ох лїтах 40 мілїонів корон, по 20 лїтах 80 мілїонів корон, а в станї устійчивости (після 40-го року) кругло 100 мілїонів корон.

До попередних чисел треба ще замітити, що они опирають ся на обезпечно-технічних обчисленях, на які можна здавати ся певно тілько на певний протяг часу і що імовірно скількість правлених обезпечних виплат буде на початку розмірно невелика, та що йно з часом зросте она до повної висоти. Тому й передвиджує начерк закона перед упливом 12-ох зїл провірку (ревізию) цїлого плянy обезпеки і в данім разї нове управильнєнє сего плянy.

З державної ради.

Буджет внесений на 1909 р. управителем міністерства скарбу бар. Йоркашом виказує доходу 2„303,657.294 К, а видатки 2„303,596.103 К, отже надвишку 61.191 К.

В порівнанью з попередним роком виносить зріст видатків 154·7 міл. К, а в доходах 154·6 міл. К.

Бар. Йоркаш подав короткий образ загального народо-господарского положеня і его вплив на Австрию. Рільництво поступило значно вперед, хоч збір не всюди випав користний. Промисл желїза і вугля розвиває ся корисно, инші галузи менше успішно. Сему господарскому розвиткови відповідає уладженє нашого грошевого торгу і фінансових відносин. Управа австро-угор. банку поступала зручно і торг ефектів був здоровий. Відтак занимав ся бесїдник буджетом з 1907 р. і зазначив, що надвижка з 1907 буде ужита на зелїзниці і телєфони.

Зріст запотребованя на 1909 р. о 154·7 міл. К належить до найбільших від хвилї вставованя буджетів. Управитель міністерства пояснив опісля, на що будуть ужиті сї запотребованя. Відтак вказав на конечність видатної підвишки доходів з держ. зелїзниць і отвореня нових жерел доходів супроти великого запотребованя на суспільну обезпеку, поправу краєвих фінансів і т. д. та докінченє удержавленя зелїзниць і просив о конституційну полагоду буджету. Бесїдник присьвятив також бачність нафтовому промислови, котрий розвиває ся посеред неприхильних обставин. Зужитковане нафти на паливо видає користні висліди. Міністерство скарбу дбало також про охорону засобів касових і в сїй справі управа Австро-угор. банку видала надзвичайні розпорядки. Треба в будучинї числити ся з тим, що запотребованє капіталу як в держ. адміністрації, так і в автономічній буде росло і для того обачна політика фінансова в державі повинна дбати о творенє здорових условин капіталів. Курс ефектів стрічав ся з трудностями на біржі споводованими наслїдком трудностий в промислї, одначе торг ефектів був усе здоровий, а ваганє курсів було викликуване лише заграничним положенєм, одначе ті побоювання були у великій части неоправдані.

Обговорюючи буджет на 1909, зазначив бар. Йоркаш, що наколи відтягне ся 14·2 міл. К за удержавленє ческ. півн. зелїзниці, то дїйсне збільшенє видатків виносить 140·5 міл. К. Відтак обговорював подрібно позиції поодиноких міністерств і зазначив, що кошти удїленя підмог родинам резервістів назначені на 3 міл. К, а зросли також видатки на поправу плат в краєвій оборонї і жандармерії і на полїпшенє харчу для жовнїрів.

В буджетї міністерства ісповідань і просьвіти припадає около 3 міл. К на полїпшенє конґруи. Нових шкіл середних постановлено завести в 1909 р. 18, (львівский університет дістане о 250.020 К більше як в 1908 р., на будову універс. інститут вставлено першу рату 100.000 К, на купно ботан. городу 90.000 К; з 1. жовтня 1909 буде отворено кілька нових катедр між тими 2 надзв. професури руські. На ґімназиї піднесено о 390.070 К від 1. вересня повстануть 2 ґімназиї в Бжозові, Городку і 2 школи реальні: в Тарнобжегу і в Равї рускій і одна утракв. семінария в в східній Галичинї).

Буджет. міністерства судівництва збільшено о 6 міл. К, публичних робіт о 4 міл. К, особливо на промислові школи рільництва о 8,100.000 К, з чого 4 міл. на мелїорацийний фонд. З підвисшеня видатків міністерства скарбу 40 міл. К припадає 23 міл. К на виконанє закона про полїпшенє плат держ. слуг і низших урядників, а 2 міл. К на підвисшенє участи країв в безпосередних податках. Відсотки від державних довгів, які з кінцем червця будуть виносити майже 10 мілїярдів, прелїміновано в сумі 348 міл. К.

В міністерстві зелїзниць на будучий рік побіч звичайного буджету, призначено 85 міл. К на інвестиції супроти 57,700.000 в сїм роцї.

Обговорюючи загальне положенє фінансове, згадав бар. Йоркаш, що в буджетї находить ся случайна позиция 29 мілїонів в доходах з продажи монет. Безпосередні податки давали в перших 10 місяцях дохід о 10,800.000 К висший, як в тій самій добі минулого року, а посередні податки дали дохід о 25 міл. висший, так що прелїміновані цифри будуть на сей рік осягнені. Дохід з зелїзниць не покривав видатків. Недобір на цїли інвестиций покривано з касових засобів, а на всякий случай нема мови о опроцентованю вложеного в держ. зелїзниці капіталу, однак є надія, що доходи з держ. зелїзниць значно збільшать ся. Бар. Йоркаш закінчив свої виводи про фінансове положенє заявою, що для удержаня буджет. рівноваги треба буде конечно найти нові жерела доходу.

Відтак дальше ведено розправу над будж. провізориєю. Пос. Бехлє вважає народні спори причиною підкопуваня поваги монархії за границею і заявляє ся проти італ. університету в Трієстї. Пос. Барт промовляв за адмінїстр. подїлом Чех. Маєр перечив, начеб південний Тироль аж по Бреннер був власностю італ. королївства і заявив ся за дозволом Bumml-ю в Празї.

Др. Трильовский зазначує (в суперечености з поглядами Мих. Лозиньского!), що від часу намісникованя д-ра Бобжиньского можна бачити певне полїпшенє відносин в Галичинї. Се однак відносить ся лише до найвисших орґанів, бо підрядні поступають супроти населеня так само, як попереду. Промову воголошену намісником д-ром Бобжиньским на першім соймовім засїданю 15. вересня с. р. можна би назвати важною подією полїтичною, бо намісник не тілько висловив у ній, що галицка адмінїстрация не буде дальше стоята на услугах шляхтичів, але сказав також иншим польским сторонництвам, що в будучинї не лицює їм, щоби на случай якогось руху руского населеня кликали зараз полїцию і жандармів. Опісля др. Трильовский жалував ся по поступованє полїт. урядників з руским населеньем, зазначив, що урядники не зважають на видані розпорядки міністерством рільництва в справі певних пільг для селян, бо очивидно намагають ся переконати селян, що рускі посли нїчого не роблять для руского населеня. Домагав ся також утвореня руск. університету і вказав на се, що вдоволене населенє є певнїйшою обезпекою для держави як кріпости

Вдоволенє домаганям галицких Русинів в Австриї звернуло би на Галичину очи великого українського народу в Росиї.

Відтак жалував ся бесїдник на численні засуди задля похвалюваня злочину Сїчиньского і домагав ся покараня винних задля виборчих надуживань при виборах п. Мойси. Обговорював також судові відносини в Галичинї і вказав особливо на судов. секретаря в Косові.

Дальше обговорював ювілейні відзнаки. Найбільше відзнак дістало ся тим, що підчас виборів трудили ся для верховладної клїки. Есть польский вірш, котрий висловлює, що не треба чудувати ся, наколи хто одержить тепер відзнаку, бо давнїйше вішали злодїїв на хрестах, а тепер вішають хрести на злодїях (жива веселість). Мимо того, що також кількох заслужених Русинів дістало відзнаки, заколочено ту радість Русинам, бо дістали відзнаки також такі, що зрадили свій нарід. Польске коло спокійно приглядає ся тим соромним вчинкам урядників в Галичинї і безнастанно обиджує народні почуваня руского населеня.

Як буде виглядати молоде поколїнє польского народу, иховане в атмосферї зїпсутя і морального занепаду? Русини є витривалими і занадто великим народом, щоби можна его знасилувати або знищити. Бесїдник не перечить, що керманичі польскої полїтики виявляють певний нахил до згоди, але Русини вижидають дїл, а сї дїла повинні передовсїм проявляти ся в обмеженю самоволї галицких урядників. Треба отже передовсїм упорядкувати відносини в доменах і лїсах державних, то се лїпше причинить ся до зближеня обох народів, як усї фрази або відклики до пожовклих документів історичних. Наколи міністер-президент дїйсно хоче уздоровити відносини в Галичинї, то не повинен обмежати ся виключно на дїяльности галицкого намісника. Яка бо користь з того посередництва, коли

урядник, що допускав ся надуживань при виборах, остає безкарно дальше на своїм становищі. Правительсто повинно рішучо виступити проти надужить урядників і увільнити власти від зіпсованих живел. Наколи буде заведене загальне право голосованя до галицкого сойму, тоді можна буде говорити про розширенє компетенциї сойму. Іменем всего руского населеня просить бесїдник правительство, щоби не предкладало до санкциї закона ухваленого галицким соймом про розширенє краєвої автономії.

Наостанку др. Трильовский промовляв проти доразових судів в Празї. Міродатні чинники не повинні заманювати ся спокоєм, який панував на останній соймовій сесиї галицкій. Руске населенє є так само як перед тим гноблене урядниками, котрі мстять ся на нїм за смерть бл. п. Потоцкого. Не видно зовсїм якихсь приготовлень до розвязки питаня руского унїверситету, через що приневолює ся молодїж до дальших демонстрацій. В таких обставинах руский клюб приневолений виступити проти наглости внесеня і meritum в буджет. провізориї.

На тім перервано розправу а по довершеню вибору кількох секретарів тамкнено засїданє, а слїдуюче назначено на пятницю.

На четверговім засіданю внїс управитель мінїстерства скарбу виказ облїґацій рент і виданих для переведеня реґуляциї рік облїґацій, а управитель мінїстерства робіт звіт про умову з Нїмеччиною що до охорони промислових прав і начерк закона що до охорони промисл. власности і що до управильненя торгових взаємин між Австриєю і Угорщиною.

Управитель мінїстерства торговлї подав начерк закона про право уживаня електричних проводів при публичних комунїкаціях.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Андрея ап.; римо-кат.: Лукії. — В понеділок: руско кат.: Наума, Філ.; римо-кат.: Спірідиона. — Ві второк: руско-кат.: Авакума; римокат.: Фортун.

— **Борба з пошестию шкарлятини.** Вчерашного дня відбуло ся засїданє кр. ради шкільної при співучасти ц. к. краєв. референта санїтарного радника двора д-ра Меруновича і санїтарного інспектора д-ра Ляховича. Др. Мерунович представив стан пошести шкарлятини у Львові. По найточнїйшім зібраню дат випадків шкарлятини у Львові з останних трех місяців показало ся, що в тім часї було 138 занедужань на загальне число 30.000 учеників се є менше як пів процент на загаль шкільної молодїжи (не вчисляючи висших шкіл). Випадків смерти було між ученіками лише 3, а се 1 ученик ґімназиї і 2 ученики народних шкіл. Супроти сего кр. рада шкільна порішила держати ся своєї ухвали з вересня с. р. що до індивідуального трактованя випадків а лише зарядила догляд над виконуванєм виданих заряджень згідно з бажанєм міської комісиї санїтарної кр. рада шкільна постановила, що кляса, в якій лучив ся хочби оден випадок шкарлятини, має бути безпроволочно замкнена на 10 до 14 днїв і основно очищена. Дезінфекция має бути виконана не лише хемічно але й механічно, се є через точне вимитє і вишуроване долівки і знарядів. Магістрат має кожду таку клясу на час дезінфекциї і бодай 10 днїв по дезінфекциї зовсїм замкнути і отворити єї аж у відповіднім часї. Окружній радї шкільній поручено скликати в найблизших днях конференцию всїх управителїв шкіл, аби з натиском поручити їм деякі подробиці що до виконуваня зарадчих приписів. Санїтарний референт звернув також бачність на численні бурси та інтернати, в яких зібрана молодїж потребує ще строгійшого надзору лїкарского. З причини, що в однім з інтернатів, впрочім взірцево удержанім, в якім перебуває старша молодїж, був оден випадок шкарлятини а оден випадок дифтериту, тому безпроволочно розпущено тих бурсаків на сьвяточні ферии, а для обережности повідомлено дотичні зверхности громадскі і староства.

— **З „Товариства вакацийних осель“.** Засїданє видїлу відбуло ся в середу 9. с. м. По принятю звіту з дїяльности президиї за минулий рік порішено заснувати в сїм році оселю для хлопців. Позаяк на сю ціль треба більше гроша на закупно інвентаря, винаймленє хати на приміщенє оселї і т. п., ухвалено зложити до сеї цїли осібний комітет, котрий має заняти ся сею справою. Зложенєм комітету має ся заняти касиєр оселї В. Адриянович і секретар оселї С. Ґерусїньский. — Хто є приятелем бідної руской дїтвори і хотїв би належати до сего комітету, зволить зголосити ся на адресу: С. Ґерусїньский, Львів, ул. Арсенальска ч. 6. Датки на уладженє хлопскої оселї збирає касиєр товариства проф. Володимир Адриянович, Львів, ул. Крижова ч. 63. в бурсї Тов. педаґоґічного.

— **Зелїзница Львів-Підгайці.** Онодї відбула ся технічно-полїцийна ревізия нововибудованої части зелїзничого шляху Львів-Підгайці, а се зі Львова до Курович. Комісия провірила, що ся часть шляху є зовсїм викінчена і дозволила іменем мінїстерства зелїзниць отворити рух з днем 15. с. м. зі Львова до Курович. Рух поїздів буде однак обмежений з тої причини, що не всї доїздові дороги до двірців викінчені.

— **Електричний трамвай у Львові** почав їздити від нинїшного дня від міского театру до жовківскої рогачки. На ул. Городецкій має бути заведений рух електричного трамваю аж від Нового року. Тим чином поволи уступають кінні трамваї, а виголоднїлі коні, а радше кіньскі кістяки, що тягають ще тепер останками сил старі трамваєві буди, підуть на заслужену емеритуру.

— **Міліони гетмана Полуботка** змалїли до 25.000 рублїв. „Рада“ доносить, що гетман Полуботок дїйсно зложив в однім з анґлїйских банків 10.000 голяндских дукатів, але яко депозит, який не впроцентовував ся. В виду того спадкоємці дістали би ледви по кілька рублїв.

— **В справі військових такс.** Львівский магістрат подає до відома, що всї обовязані до плаченя військової такси мають зголошувати ся, до часу виповненя сего обовязку, що року в місяци сїчни в тій громадї, в котрій дня 1. сїчня дотичного року мають своє місце замешканя. Сподіване узисканє увільненя від особисто-доходового податку з причини, що дохід не перевисшає 1200 корон, або з иншої причини, а також осягнене попереднього або від такси замісць служби не увільняє від обовязку зголошеня. Зголошувати ся можна устно або писемно. В цїли писемного зголошеня треба виповнити два примірники мельдункового формуляра читким письмом доклядно і згідно з правдою у всїх рубриках та відослати до громади. Мельдункові формулярі можна дістати безплатно в староствах і громадских урядах а то під загрозою грошевої кари до 1000 К.

— **О йорданьский хрест.** Перед касацийним трибуналом у Відни відбула ся минулого тижня розправа, в ось якій справі: Кс. Вячеслав Дудек, латиньский парох в Липівцях, тернопільского повіта, бачучи, який вплив має на села сьвяченє води на Йорданьске сьвято, уладив також сьвяченє води, хотяй в латиньскім обрядї се не практикує ся. Тринайцять днїв пізнїйше мало відбути ся торжество сьвяченя води після грецкого обряду. Руский парох, о. Григорий Ковч, побачивши на місци, де відбувало ся звичайно торжество сьвяченя води, хрест, поставлений на приказ польского сьвященика, велїв его звалити, що парохіяни і зробили. Тодї польский сьвященик постарав ся о те, що державна прокуратория в Тернополї обжалувала о. Ковча і двох селян о обиду релїгиї. Тернопільский суд два рази увільнив обжалованих, однак від сего рішеня прокуратория зробила відклик до касацийного трибиналу. І справдї касацийний трибунал знїс рішенє тернопільского суду і передав справу судови в Станиславові, мотивуючи своє рішенє тим, що тернопільский суд, увільняючи обжалованих, не звернув уваги на сю обставину, що деякі селяни остерігали обжалованих перед нищенєм хреста, отже мотив, начеб обжаловані дїлали без злої волї, зовсїм не має основи.

— **Дрібні вісти.** В Бережанах застрілив ся онодї депендент адвокатский др. Витовт Гошовский, в 26. р. житя. Покійник був дїяльним членом укр.-руских товариств. Причиною наложеня на себе руки мала бути нещаслива любов.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Потаток 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“).

В неділю дня 13. с. м. „Марійка“ ческий народний образ зі співами в 5 дїях Ал. і В. Тршітка.

Ві второк дня 15. с. м. „Ґалька“ опера в 4 дїях С. Монюшка.

— **Ювілейне сьвято в Станиславові.** В честь 50-лїтного ювілею сьвященьства Его Сьвятости Папи Пія X. відбуде ся заходом українско-руских Товариств в Станиславові дня 16. грудня 1908. р. торжественний концерт в салї Монюшка з отсею програмою: 1. а) Ария з „Stabat Mater“ Ґ. Ґоссінього; б) Молитва з опери „Freischütz“ Вебера; в) der Engel „Russische Romanze“ Варламова, відограє орхестра 58. п. п. 2) Вступна промова. 3) Бортяньский: „Слава во вишних Богу“, октет C-dur відспіває мішаний хор в супроводї фортепяну. 4) Деклямация в честь Его Сьвятости Папи Пія X. 5) I. S. Bach: а) Air Sul G. б) W. A. Mozart: Menuett, соля скрипкові відограє ВП. П. Александер Бережницкий. 6) Бортняньский: „Тебе Бога хвалим“, Октет Nr. X, відспіває мішаний хор в супроводї фортепяну. 7) Кінцеве слово. Початок точно о 6 ій год. вечером.

— **Сьвятониколаївскі вечерниці** відбудуть ся в суботу дня 19. грудня в великій салї „Народного Дому“ у Львові. Комітет обдумує уже від тепер, щоби день сей позістав для всїх в милій памяти. Дохід призначений на рускі захоронки у Львові, отже вже сама ціль повинна згромадити усїх прихильників бідної дїтвори.

— **З зелїзниць.** Заряджене оповіщенєм в жовтни с. р. до ч. 110741/6 скороченє часу заладованя і виладованя посилок цїловозових на 6 годин денних на шляхах ц. к. зелїзниць державних і на зелїзницях приватних, позістаючих в зарядї державнім зносить ся з днем 1. грудня 1908. Постанова ся відносить ся також і до торів промислових.

Послїдні вісти.

— **Зневаженє намісника.** Нині в полудне відбувала ся на львівскім унїверситетї промоция на доктора фільософії sub auspiciis imperatoris, на якій цїсаря заступав намісник др. Бобжиньский. Коли намісник по промониї вийшов на коритар, товпа вшехпольских студентів серед диких вересків обкидала его яйцями. Мала се бути месть за дві нові рускі катедри, які мають бути установлені в 1909. р. на львівскім унїверситетї. Новий доказ висшости вшехпольскої культури!

Дальше доносять нам в тій справі: Коли в оборонї намісника перед вшехпольскою молодїжию станув концепіст намісництва Гінце і вийняв шпаду, молодїж вирвала шпаду, зломила її на двоє, здерла з его голови пиріг і оббила палицями. З унїверситету потягнули демонстранти перед намісництво, де вибили кілька шиб і позливали мури чорнилом, почім при співі „Jeszcze Polska nie zginęła“ потягнули на ул. Третого мая, де вибили кілька шиб краєвому маршалкови.

За сей дикий напад поносить в першім разї вину Słowo polskie, яке майже що дня юдило против уступок для Русинів, яке вчера помістило скандальну статю Nowej Reformy, а вістку про вставленє в буджет двох руских катедр подало розстріленими буквами. Демонстрациї руских студентів називало колись Słowo polskie »zdziczeniem« — нині відозвало ся про польскі демонстрациї не мовби з апробатою.

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

(Дальше).

Brooklyn 30. X. 198.

Могутне вражінє огортає мене, коли гляджу на сей великанский міст, такий жалібносїрий, сталевий, кинений Нюйорком понад море до Бруклина. Мов би нелюдська сила завісила його над морем, мов би нелюдські руки його виставили. А по ньому мчуть ся хижо елєвайтри, траки (зелїзниці), а він стоїть, мов би у задумі, навіть не порушить ся, не задріжить, такий якийсь диво-дивний, байдужний. А під ним пропасне море гудить, шумить, котить ся филями, пестить ся з промінями сонця. А люди, що їдуть по ньому, навіть не згадають, скільки тут пролило ся слїз, покапало крови у море, коли його ставили. Гей! гей! чи не чути там, як йдуть із моря ті плачі жінок за чоловіками, що покотившись у филї на віки у дивному морі втонули, чи не чути тих молебних просьб дитячих, що остались без хлїба...

А люди від рання до вечера приглядають ся йому, подивляють штуку будованя та із якимсь нїмим пістизмом відходять, мов би сповнили велике завданє. Лишень стать „Liberty“ витаючи тих, що мають у кілька хвиль доторкнути своїми ногами американську землю, сама маєна зьвіздяним вінком, не звертає на нього уваги.

Я сам не знаю, чому так дрожав я і трепетїв, як березовегилля, кари їхав через сей міст, та чим скорійше висїв на першій з окраю стациї. Чи денервувала мене просторінь від морського зеркала до висоти мосту, чи се почуванє під собою моря, чи хижість біжучого елєвайтру — не знаю, але менї здавало ся, що закервавилось море від крови, та заплакали филї тими плачами оспротївлих жінок і дїтий. Доперва тисячі людий, склепові вистави, гамір, житє вспокоїли мої розбурхані нерви, привертаючи їх до будденої рівноваги і вуличної байдужности.

Приглядаю ся з близка сьому місту, що в говорі Американців придбало собі названє „City of Churches aud Dormitory of New-York“ місто церков і спалень нюйорських.

Та, таки направду, куди лишень поглянути, церковні вежи з хрестами і без хрестів, шиковно над морем зладжені приватні мешканя тих великих банкирів і трустовців, що трясуть і кермують грошевим американським сьвітом.

А поперетинаний тут і там морем, що врізує ся в нього і фабриками, то филями плюскає, то чорним позїває димом, а в найменчих своїх закамарках і в день і у ночі безнастанно жиє фабричним, тим за поспішним житєм.

Се Brooklyn (чи Бруклин), пониманий нині в значіню найбільшої дїльниці Нюйорку, щось подібне як Буда і Пешт.

Майже два мілїони мешканців, до 170 кл² займає він поверхні, з своїми рафінериями нафти і цукру, з фабриками пароходів і диванів, що розходять ся по цїлісенькій Америці, зі своїми скотобійнями допомагає Нюйоркови до сеї великої, в части незаслуженої думи і хвали торговлї і промислу, яку він викликує на Америку частево дїйсними фактами, а частево силою лишень інтуіциї — бо се Нюйорк!...

Найгарнійша вулиця в Брукливї Tulton-street, бруклинъский Brovelway, біжить десь аж на десять кільометрів, а що крок майже протинають її треми, кара, елєвайтри, сибвеї, а що крок, то якась комедия, банальна вистава, самограюча машина, щоби лишень стримати проходячого робітника та видерти із його кишенї, дрібницю лиш „фай-сенс“ — пять центів. Але так на „пять центів“ видирає ся здовж вулиці багато — багато від неосьміленого, неоглядного робітника, котрого очи жаром палають на усї лискотки, грубі тони, не естетично зложені кольори. Треба признати Американцям, що своїм реальним розумом уміло вміють використувати дурноту спрацьованого робітника, та артистично грають на його нервах, що потребують відпочинку по працї. Вони передовсїм, відай з уродженя, добрими психольоґами, на простих душах непомильні ставляють дияґнози, як добрий реґлямований лїкар.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 12. грудня.

Відень. Дневники доносять, що президия укр.-руского клюбу кілька разів конферувала з президентом кабінету бар. Бінертом і управителем міністерства просьвіти Канерою о справі руского університету у Львові, та в справі иншіх шкільних постулятів руских. Конференциї ті мали лише інформацийний характер.

Відень. Легітимацийна комісия придїлила верифікацию вибору пос. Петрипкого і пос. Олесницкому.

Відень. Переговори з Туреччиною розпічнуть ся знова в понедїлок.

Льондон. Стан недуги анґл. короля Едварда є доволї поважний. Король хорий на серце і загально ослаблений.

Відень. Заряд австр. маринарки має приступити до будови нових воєнних кораблїв за 200 мілїонів корон.

Подяка

ДЛЯ ТОВАРИСТВА ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ в КРАКОВІ.

Бл. п. муж мій, о. Александер Джулиньский, парох в Монастирци, обезпечив ся в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові за посередництвом Товариства „Дністер“ на житє, але зайшли обставини, що відповідно до условій обезпеченя мало Товариство Краківске право відмовити виплати обезпеченого капіталу.

На мою просьбу, Рада Надзираюча Краківского Товариства узгляднила нещасливе положенє моє і сиріт, а особливо з огляду на обставину, що я яко вдова по сьвященнику не дістаю відповідної пенсиї ані датку для сиріт. зізволила великодушно на виплату цїлої обезпеченої суми.

За сей акт великодушности і людяности, оказаної менї названим добродїйством, складаю Сьвітлій Радї Надзираючій і Дирекциї Краківского Товариства публично горячу подяку і думаю, що сей факт дає найлїпший доказ о справедливім і гуманнім поступованю Товариства Краківского супротив обезпечених членів і заохотить всїх оо. Духовних і всїх громадян нашої рускої суспільности, щоби обезпечали ся на житє тілько в Товаристві Краківскім за посередництвом „Днїстра“.

В Монастирци, дня 7. грудня 1908.

Александра Джулиньска.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 15. грудня 1908.

1. Увертура 2. Ренот і Губер, стирийский вокальний дует. 3. Мария Турі, трансформ. танечниця, 4. Елїза, Вульф і Вальдоф, акробати. 5. La Manola Gaditana, співи і танцї. 6. Генрих Блянк, незрівнаний черевобесїдних. 7. Вітоґраф. 8. The Heydas Troupe, найлїпші акробати. 9. Орхестра. 10. „Викапаний татко“, штука в 1 дії. 11. Lili Tiso, анґл. водвілїстка. 12. Minstrels Decaruso, уличні співаки. 13. Les 6 Adas, сензацийні циклїсти у воздушнім перстени. 14. Вітоґраф. 15. Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

Працюйте і шадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Гяшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 274. Львів, второк дня 2. (15.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

По демонстрациї.

Польский нарід тїшить ся в Галичинї такими широкими правами і привілеями, які хиба вимріяти собі можна в конституцийній державі. Польску унїверситетску молодїж оточила польска суспільність і значне число професорів львівского унїверситету подиву гідною печаливостию найлїпшої матери, що зірким оком глядить за своєю улюбленою дитиною.

А однак значна часть польскої молодїжи забула на сї права і привілеї, якими користує ся її нарід в Галичинї, забула на печаливість своєї суспільности і зневажила в сьвятинї науки, в якій на на поверх сотки польских катедр сьвітить ся ледви пять катедр з рускою викладною мовою, свого Гостя, найвисшого репрезентанта держави, намісника краю, а рівночасно і одного з найкрасших синів польского народа, д-ра Мих. Бобжиньского.

Своє становиско завдячує др. Бобжиньский не високому родови, але феноменальним спосібностям і великій працї. Як муж науки займає він серед польских професорів одно з найвизначнїйших місць і хотьби лише тому повинна була польска молодїж инакше віднести ся до почетного професора львівского унїверситету, бо такої міри людий польска суспільність числить не богато. Про популярність др. Бобжиньский нїколи не дбав і лише тому, що мав все відвагу, висказати отверто свої гадки, він так пізно дїпняв сего становиска, яке нинї займає.

Польска молодїж твердить, що причиною сеї зневаги було вставленє в буджет двох нових руских катедр. Колиб справдї тут треба було шукати причини сумної подїї, то в такім разї польска молодїж, може й несьвідомо зневажила память пок. ґр. Андрія Потоцкого, що дав товчок до основаня сих двох катедр (ґеоґрафії та цивільної процедури) на місце жаданих рускими послами катедри хемії з д-ром Горбачевским і катедри римского права з д-ром Зобковом. На проект ґр. Потоцкого згодив ся недвозначно сенат унїверситету і в сей спосіб вийшли в буджет згадані позициї.

Але не тут треба шукати причини зневаги намісника Рівноч сна демонстрация, виправлена перед мешканєм ґр. Баденього, вказує, що причиною зневаги було те, що др. Бобжиньский шукав доріг, на яких можна би завести якийсь modus vivendi між двома народами в Галичинї, що він рішив ся не йти, як деякі з его попередників, перебоєм против руского народа. Тут, а не де инде треба шукати причини сумної подїї. Польска молодїж, яка стоїть під комендою „Słowa polsk-ого“ дала »доказ, скільки варті її завірюваня, деклямовані з нагоди сьвятковання річниці повстань „za naszą i waszą wolność“.

Годї однак за останну подїю винувати саму молодїж. Завинив тут ще хто инший.

В першім рядї винна тут часть польскої праси з „Słow-ом polsk им“ і „Dziennik-ом polsk-им“ на чолї. Перше з них містило майже що тижня статиї, звернені против Русинів. Оно ще й нинї з дияволъскою злобою ствердило, що в демонстрациї взяла участь »nie garstka młodzieży«, як стояло в урядовім комунїкатї, але »cała młodzież polska nastrojona patryotycznie«, а крім циничних описів демонстрациї подало також ухвали нелеґального віча демонстрантів, в яких пятновано »haniebną działalność« намісника, вказувано, що через основанє двох нових руских катедр »wbrew woli społeczeństwa, władz »akademickich i młodzieży« польска молодїж »czuje się wypartą z terenu dotychczasowej akcyi legalnej i wrogom polskości uniwersytetu lwowskiego zapowiada bojowy odpór«. Не инакше вплював на польску молодїж „Dziennik polski“ своїми крайно зневажливими супротив Русинів статиями, упестреними некультурними прізвищами і провокациями. А до хору сих їдких статий долучила свій голос »Nowa Reforma«, яка застерігала ся, щоби правительство не важило ся рішати руских справ без волї Поляків. Польскі часописи витворили взагалї між польскою публикою пересьвідченє, що без дозволу Поляків не вільно австрийскому правительству анї на крок в нїчім уступити Русинам, що Русини мусять оглядати ся не на свої конституцийні права, але на ласку Поляків. Нехай же в першім рядї польска праса буде відвічальною за останну сумну подїю.

А в другім рядї вину за зневагу найвисшого достойника краю треба приписати тим одиницям з посеред унїверситетских професорів, що місто наукових праць видавали памфлєти в роді Ґломбіньского брошури „W obronie polskości lwowskiego uniwersytetu“, що наукові студиї заміняли на полїтичну карієру, що уживали молодїжи до виборчої аґітациї за своїми кандидатурами, що не в науцї а в полїтицї велїли шукати молодїжи ідеалу, що місто працювати науково ходили (як проф. Стан. Закшевский) розбивати збори своїх полїтичних противників. (Пишучи се про одиниці з посеред польских професорів, ми рівнож згадати зневолені, що й частина руских професорів завинила рівнож не мало, коли й також руска молодїж заміняла науку на полїтичну аґітацию).

Не меншу вину за останну подїю треба вкінци приписати *безкарности*, яку примінювано до польскої молодїжи. Ми далекі від сего, щоби накликувати власти до караня польскої молодїжи, але ми мусимо ствердити, що коли руску молодїж за нелеґальні віча та авантури релеґовано, або замикано до вязниці та називано »dziczą niekulturną i hajdamacką«, польскій молодїжи за подрібні вчинки не спав доси анї оден волос з голови, а коли польскі студенти викидали Русинів з унїверситету, сенат мовчав а часть польскої праси одушевляла ся і похваляла її „rycerskie postępowanie“. Нерівна міра в трактованю польскої молодїжи і похвали праси витворили між нею пайдокрацию, яка нинї диктує старшим і зневажує людий, посивілих в тяжкій працї. Руский і польский нарід повинні тямити, що коли оден з старозавітних пророків віщував жидівскому народови ріжні кари, то посеред найтяжших кар клав: »І будуть ваші дїти володїти над вами!«

Кінчимо сю статию з щирим жалем до польскої молодїжи за її засліпленє, яке не дає їй зрозуміти, що ненавистию до потреб другого народу ще нїхто сильним не став, та що поневіраня своїх визначних людий сьвідчить про її моральний занепад. Колиж польска молодїж грозить »bojowym odporem«, то ми накликуємо нашу молодїж, щоби в найскрутнїйших хвилях не дала себе визвати, бо від її такту залежить побіда рускої справи. Шкода рук і сил рускої молодїжи, щоби сама обезпечувала собі свобідний доступ до користаня з науки на львівскім унїверситетї. Обовязок подбати про се належить до сенату унїверситету і до державних властий.

Прояснене ориентального питаня.

(×) Погляди на ориентальне питане і на події на близкім сході завдяки ріжним дипльоматичним вістям і запереченям так були замрачені, що годї було собі уявити дїйсний стан справи і розібрати, де та правда? Тимто годить ся сю справу прояснити на основі урядових певних сьвідоцтв, котрі кидають ясне сьвітло на дїйсний стан ориентального питаня, котре зворушило цїлу Европу задля злуки Босни й Герцоґовини з Австрийско-угорскою монархією.

Се річ певна і тепер ствержена, що Росия й Італія були повідомлені про злуку Босни перед єї проголошенєм, а се признав мінїстер Ізвольский в розмові з редактором одного французского дневника. Те саме, як ми недавно звіщали, потвердив Березовский, білгородский коре-

Львів, ул. Гетманьска ч. 4.
Найстарший і найбільший маґазин ювілерский у Львові
ЮЛЇЯНА **Домбровского**
На наближаюче ся Різдво і Новий Рік поручає найкрасші і найвідповіднїйші дарунки від найдешевших до найелеґантших як: модні парискі перстінцї, шпильки до краватів, палицї оковані сріблом і золотом. Бонтони бриллянтові всякої величини. Перли, нашийники. Рівієри прінцес. Колїї модні. Застави срібні, столове срібло. Ліоньскі чаші церковні. Стїнні годинники. Парискі будильники, найновійші годинники срібні і золоті з І-рядних парискіх і женевскіх фабрик, по нечувано низьких цїнах.

спондент „Нового Времени“, бо мінїстер Мильованович оповідав ему, що Ізвольский вважає признане злуки Босни неминучою справою. Се сказав ему мінїстер Ізвольский в розмові при стрічі обидвох мінїстрів. Отсе є неперечні факти, котрі опісля намагав ся мінїстер Мильованович ослабити під напором сербского дневникарства і войовничо настроєної сербскої суспільности.

Одначе сї викрути Мильовановича не змогли заперечити дїйсности, а з пояснення, яке відтак дав кореспондент „Нового Времени“, виявило ся, що Ізвольский напевно знав про замірену злуку Босни і вже перед зїздом на замку в Бухльовицях зовсїм не думав добачити в сїй злуцї якусь грозу для европейского мира. Опісляж стало загально відомо, що дїяло ся в Бухльовицях, де мінїстер Ізвольский розмовляв з бар. Ерентальом про злуку Босни і в сїй полїтиці Австро-Угорщини бачив навіть певне пособлюване російским бажаням що до свобідного переїзду военних кораблїв з Чорного моря на Середземне. Тодї Ізвольский вважав конечним і потрібним мирне порозуміне з Австриєю, а злука Босни не видавалась ему перепоною до такого порозуміня. Отже се річ вовсїм певна і неперечна, що мінїстер Ізвольский знав добре про злуку Босни й Герцоґовини. Аж опісля, коли поїхав до Анґлії і там льондоньскі впливи его настроїли инакше, зроблено дуже велике питане з сеї чисто-державно-правної і формальної справи, котра в нїчім не нарушає европейского стану посїдання і рівноваги европ. держав.

Так само добре знав про намірену злуку Босни італїйский мінїстер Т і т т о н ї. Сего не заперечують навіть в Римі, а розправа переведена недавно в італ. парляментї про заграничну полїтику виявила, що Італїя в тридержавнім договорі обезпечила собі, що Австрия не може без порозуміня з Італїєю робити нїяких областних змін, значить, що Італії признано право в и н а г о р о д и, наколиб Австрия бажала робити які нові забори, що доси не було нїколи наміром ей полїтики, бо й справдї Австрия не хотїла на Балканї нїчого забирати а навіть віддала Санджак.

Сею постановою, уміщеною в тридержавнім договорі, заспокоєно Італію, що Австрия не буде перебивати в нїчім італїйскій полїтиці балканьскій. Отже вже з сеї постанови виходить, що Австрия перед злукою Босни повинни була з Італїєю порозуміти ся. З чисто правного становища Австрия не була до сего обовязана, бо згадана засторога відносила ся до Македонії і Альбанії, а не до злуки Босни. Але мимо того Австрия вважала конечним з практичного становища звістисти про свій намір Італію перед его виконанєм. Порозуміне Австрії в сїй справі з Італїєю було отже основане на тридерж. договорі, а бесїдники в італ. парляментї зазначили се з притиском, що зворот Санджаку є певного вода винагородою і для Італії. Отже й се є неперечна річ, що й Тіттонї добре знав про злуку Босни.

Таким способом річ ясна, що злука Босни не спала зовсїм несподївано, але була справою відомою Росиї й Італії і тому тодї анї Росия анї Італія не думали виводити сеї справи на конференцию, а так само нїкому не приходила на думку яка небудь винагорода за се Сербії і Чорногори, або инших держав. Отже доперва тодї заострило ся европ. положене, коли Анґлія вмішала ся в сю справу і роздмухала її так, начеб наслїдком злуки Босни й Герцоґовини з Австриєю витворили ся якісь нові самовільні відносини що до посїдання.

Наслїдком вмішаня анґлїйскої полїтики висловив ся Тіттонї в італ. парляментї, що між Італїєю а Росиєю є повне порозуміне що до балканьских питань, а Ізвольский заповів, що Анґлія, Росия, Франция й Італія задумують спільно звернути ся до Австриї в справі »военних приготовань«. Се був би справдешнїй дипльоматичний похід проти Австриї, в котрім особливо дивну ролю грала би Італія яко член тридерж. союза, хоч недавно Тіттонї заявляв в парляментї про вірність союзови. Такий дипльоматичний крок неперечно ще більше заострив би межинародне положене.

Тимчасом до такого дипльомат. походу нема найменшої причини, бо Австрия зробила лише то, що було найконечнїйше для обезпеки проти можливого сербского і чорногорского наїзду ватаг, а крім того зовсїм не супротивляє ся скликаню конференциї, лише хоче мати певність, що там не виступлять з нездїйснимими домаганями. Австрия яко велика держава не може згодити ся на те, щоби инші накидували їй свою волю в справах для неї найжизненнїйших. Конференция европ. держав може неперечно причинити ся до мирної полагоди справи, одначе Австрия конечно буде обставати при тім, щоби перед тим обезпечено мирне порозуміне, поки представники держав засядуть до трудного уладженя на нових основах берлїньского договору, бо найбільшою небезпекою для европ. мира був би спір, який міг би виринути на конференциї. Тимто Австрия бажає наперед мати поруку, що до такого спору не дійде, що она не буде заскочена якимись нездїйснимими домаганями і длятого Росия й Італія, котрі бажають сеї конференциї, повинні виключити з неї всякі зачіпки або обидливі домаганя.

До заострення, яке могло би витворити ся в межинароднім положеню наслїдком в горі згаданого наміру держав до дипльомат. походу проти Австриї, не прийде, бо, як звіщає Berl. Tageblatt, Анґлія не думає прилучити ся до такого дипльоматичного кроку і брати на себе одвічальність за заколот мира. Анґлія була би лише тодї се зробила, колиб до того була пристала також Нїмеччина. Тимчасом про Нїмеччину нема й мови, щоби она до сего прикладала руки, бо кн. Б і л ь о в дня 10. грудня вдруге промовляв в парляментї в розправі про загран. полїтику і заявив зовсїм рішучо, що к о л и б А в с т р и я б у л а з а ч е п л е н а, Н ї м е ч ч и н а с т а н у л а б п о є ї с т о р о н ї і з с в о є ю в о е н н о ю с и л о ю і т о т а к д о в г о, п о к и н е з а к л ю ч е н о б и м и р а.

З другого знов боку амбасадор П а л я в і ч і н і в Цавгородї дістав поручене розпочати наново переговори з Туреччиною, а се приязне становище в хвилї, коли має там парлямент розпочати свою дїяльність, вплинуло вельми корисно на настрій Туреччини супроти Австриї. Окрім того нота австрийска вислана до Петербурга в справі конференциї зробила там таке вражіне, що, як запевняє Times, можливість конференциї дуже імовірна а тим також і виглади на мирну полагоду ориентального питаня.

Таким способом уступає помало заострене і затемнене ориентального питаня, а справа починає ся щораз більше прояснювати і зближати до мирної полагоди.

Студенти чи демонстранти?

„Новітний студент повинен занимати ся полїтикою“, сказав в останнїй промові проф. М а с а р и к, котрого оплескували ческі демонстранти з 1. грудня, бо ручи своїм способом участь в торжестві положеня угольного каменя під будову ческого університету, бож проф. Масарика треба вважати духовим вітцем і любимцем ческих радикальних демонстрантів. Сей професор проголосив таку науку вже з нагоди розправи про Вармунда і вольнодумного страйку проти викладів. Він не може найти послуху у старших, отже звертає ся до студентів, а їм радше припадають до вподоби такі науки, як науки Пітаґора, Архімеда, они волять полїтикувати, демонструвати, страйкувати, як студиювати. Молодїж не легко розріжняє понятя і любує ся найрадше в крайностях. »Новітний студент повинен занимати ся полїтикою«. Але длячогож ся засада має відносити ся доперва до студентів висших шкіл? Вжеж чим молодші, незрільші, тим лїпше надають ся, тим понятливійші для таких професорских наук. До Reichspost пишуть в сїй справі з Б о ц е н: Там дибухло страшне пересиленє. Слухачки „висшої дївочої школи“ розпочали війну з ґімназиястами. Причиною війни — полїтика! Раз якось слухачка висшої школи в своїй национально-радикальній сьвідомости припняла собі чорно-червоно-золоту кокарду. Якийсь ґімназияст, зус. рінувши її, хотїв сю кокарду відобрати, але слухачка не дала. Але що богато ґімназиястів від цісарского ювілею носять чорно-жовті відзнаки, намовила обиджена студентка чорно-червоно-золоті товаришки до демонстрациї проти ґімназиястів. Реалїсти дізнали ся про се і прилучили ся до слухачок.

Дня 7. і 8. відбув ся великий демонстрацийний Bummel обидвох супротивних таборів. Реалїсти і слухачки вирушили з всенїмецкими відзнаками і окликами »Heil« а ґімназияти з чорно-жовтими і кричали „Abzug!“ Проф. Масарик і ему подібні можуть бути раді, що їх науки так приймають ся. Однак родичі певно згодять ся з поглядом мінїстра-президента бар. Бінерта, котрий недавно сказав памятні слова: Крайна пора, щоби академічні горожани стали с т у д е н т а м и, або иншими словами, щоби н а у к у вважали своєю задачею, а полїтику лишили старшим вже вивченим. Передовсїм вчити ся, а опісля практикувати!

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

П а р л я м е н т а р н е п о л о ж е н е стало вельми критичним, §. 14-ий, про котрого поворот ми недавно писали, вже в дорозї, як запевняють останні вісти з Відня. В пятницю відбула ся рада мінїстрів, котра занимала ся відносинами в Празї. Праскі дневники пишуть, що в понеділок або второк вранцї буде знесене в Празї доразове право а з ним сучасно і заборона ношеня буршівских відзнак і Bummi-я. Наколиб задля Bummi-а повторили ся знов галабурди в Празї, тодї заведеноб знов не тілько доразові суди, але й виїмковий стан. З иншого боку запевняють знов, що на основі виспїду ради мінїстрів не можна сподївати ся знесеня доразового права перед Різдвом, а тодї всї Чехи будуть голосувати проти буджет. провізориї і нагле внесене не осягнуло би потрібної більшости двох третин. В такім случаю введено би будж. провізорию дорогою цїсарского розпорядку (§. 14.) а держ. раду відрочено би, після чого замкнено би сесию, а можливо й розвязано держ. раду. Дневник Крамаржа »Den« в статї „На розпутї“ подає з Відня, що бажане прояснене що до праского питаня не проявило ся при всїх змаганях бар. Бінерта. П е р е г о в о р и між нїмецкими і ческими послами н е д о в е л и д о в и с п ї д у.

Коли по двогодинній нарадї у бар. Бінерта вийшли представники „Ческого народ. союза“, заявили дневникарям, що „ще не скінчено!“ Се лише має бути певне, що доразове право і заборона буршівских відзнак має бути знесена в понеділок або второк. Мінїстер др. Шрайнер виїхав до Праги переговорювати з Нїмцями. На основі компромісу має Bummel до Різдва остати на Перекопах, а по новім роцї перенести ся коло університету. Цїкаво, що мінїстра Шрайнера прошено о перенесенє Bumml-я з Перекопів, бо се вельми багато шкоди заподїває уміщеним там нїмецким (властиво жидівским) склепам, особливо перед Різдвом і новим роком.

Мінїстерство загр. справ настає також, щоби з огляду на межинародне положенє предлога про злуку Босни була полагоджена перед новим роком бодай провізорично хочби до 15. лютого 1909 р. Одначе се стрічає ще більші перепони, як буджет. провізория і задля того тим імовірнїйшим стає поворот §. 14-го. Супроти всего того всякі змаганя до введеня парлям. кабінету стають безпредметовими, хоч звіщають з Відня, що бар. Бінерт має в тім напрямі небавом розпочати переговори.

Дальша розправа про буджет. провізорию в посольскій палатї малу вже звертає на себе увагу, бо точка тяжести парлямент. положеня перенесла ся до сальону мінїстра-президента, котрий в переговорах з сторонництвами намагає ся ще ратувати парляментаризм і парлямент і приєднати більшість двох третин для ухвали буджет. провізориї. Після виводів управителя мінїстерства скарбу, в котрих вів подав цїкавий огляд минувшини, сучасности і вигляд на будучину, обговорив промислове пересиленє і подав технїчний погляд на стан хлїборобского, промислового, ремісничого і фінансового розвитку Австриї, промовляв всенїмець Бехлє проти засновин італ. університету. Христ.-сусп. Маєр з Інсбрука обговорив з великим знанєм питанє Трентіна а відтак справу суспільн. обезпеки. Вказуючи на відносини на полудні (іредента) і на півночи (всенїмцї) звернув він бачність на потребу австрийскої „Gemeinbürgschaft“. На засїданю в пятницю промовляли два социялїсти — ческий і украïньский (Вітик) яко послушні ученики Адлєра, але замітно, що нї оден з них не доторкнув ся закона про суспільну обезпеку. По промові ґр. Штернберґа, котрий сим разом не пописав ся і любляньского москвофіла Грібара, паломничого товариша Ґлєбовіцкого, закінчено засїданє. Слїдуюче в понеділок.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Авакума; римо-кат.: Фортун. — В середу: руско-кат.: Софронїя; римо-кат.: Аделяйди.

— **По демонстрациї** на львівскім університетї. Słowo polskie доносить, що одно яйце ударило намісника низше чола і розлило ся по твари, друге влучило его в груди, а трете ззаду, що ректор університету не приймив зразу депутациї нелеґального віча студентів, „ostatecznie jednak wobec przedstawień młodzieży oświadczył, że traktować może te rewelacye jako opinię młodzieży polskiej“. Описуючи демонстрациї перед намісництвом і під памятником Міцкевича, де оден з бесїдників виступав „przeciw polityce względem Rusinów, w formie, w jakiej ją prowadzi namiestnik i marszałek kraju hr. Badeni“, згаданий орґан додає, що польска публика поінформована про причину демонстрациї отворила вікна та оплесками і окликами виявляла свою симпатию для демонстрантів. В тім самім числї помістило Sł. pol. заяву ректора університета, що він нїяких резолюций від молодїжи не приняв а зміст резолюциї, які ему переповіла депутация молодїжи, не є згідний з резолюциями уміщеними в Słow-i polsk-ім. В тім самім числї поміщена телеґрама президиї кола польского, яка стверджує, що сенат університету заявив ся против отворенія руских катедр хемії і римского права, причім додано, »że natomiast mogą być w najbliższym czasie utworzone katedry dla zatwierdzonych już docentów ruskich geografii oraz procedury cywilnej«. Сю заяву накручує Słowo polskie на основі інформациї з університету, що опінія сенату „nie uprawniała rządu do natychmiastowego tworzenia katedr, ale z czasem, jeśli docenci dalej będą tak pracować, jak dotychczas“. Замітне, що Słowo pol. раде би перенести демонстрациї між ґімназияльну молодїж, коли містить телеґраму з Станиславова, в якій доносить, що тамошна польска молодїж зібрала ся і висказала симпатию львівским студентам-демонстрантам.

Dziennik polski, що так часто юдив польску молодїж проти Русинів, осуджує демонстрантів, твердить, що польска суспільність potrafi kres położyć tym wybrykom i uwolnić się od mieszania się pajdokracyi w nasze sprawy polityczne, а польску молодїж зве tchórzami, які мали відвагу напасти намісника, а не мали відваги понести відвічальність за свій вчинок.

Kuryer lwowski осуджує демонстрацию, зазначує, що всепольска молодїж „zrobiła awanturę równie bezmyślną jak brutalną i wykazała dowodnie, że kulturą swoją nie odbiega daleko od tych, którzy ongi krajali portrety rektorów“. Рівночасно помістила згадана ґазета протест польскої поступової молодїжи проти демонстрациї, в якім напятнувала одиничість всепольскої молодїжи, яка спричинила чимало авантур на університетї в останних роках.

Gazeta Narodowa думає, що польска молодїж устроїла демонстрацию під вплывом „niewątpliwie jakichś agitatorów“. Саму демонстрацию Gazeta Narodowa рівнож осудила.

— **Концерт львівского „Сокола“**, який відбув ся в суботу, належав до найкрасших, які уряджувало се товариство. На першім місци належить поставити ґімнастичні точки, яких було три і всї випали взірцево. Малі хлопчики пописували ся в скоках на висоту, поодиноко і по два нараз. Вправи випали складно так, що більше від тих вправляючих лїлїпутів годї було жадати. Ефектовно і взірцево зложив свій іспит віддїл дївчат, яких сего року ходить на вправи поверх 30. З огляду на малі розміри естради виступило лише шість дївчат, дібраних після найлїпшого естетичного смаку, як що до уроди так і до зросту. Убрані в ясно сині суконки з ґранатовими опоясками і поясками, однаково причесані і заквітчані, на тлї найкрасшої декорациї сокільского театру вже своєю появою викликали ентузиязм. Виконали білими ручниками пять вправ, дві на місци а три з оборотами. Вправи виконані з повною ґрациєю, вродженою жіночому полови, викликували грімкі оплески і нечуване одушевленє, приносячи сим милу заплату провідникови жіночих вправ проф. Боберскому. Дуже складні і гарні були вежі будовані 9-кою учеників „Сокола“ під проводом учителя руханки п. Сохацкого. Вокальна часть проґрами складала ся з двох хорів »Бандуриста“, з яких передовсїм другий грімкий Ярославенка „Стяг“ принято з повним одушевленєм. Зпоміж музикальних точок годить ся зазначити гру молодого цитриста п. Ільницкого і скрипкове сольо 10-лїтної панночки Маркусівної. Словом, суботнїшним концертом може львівский „Сокіл“ справдї повеличати ся.

— **Папский ювілей.** Дня 6. с. м. відбув ся в Миколаєві над Днїстром ювілейний обхід в честь 50-лїтного сьвященьства Папи Пія X. На Службі Божій, на якій присутне було множество народа і вся місцева інтелїґенция, виголосив проповідь про житє і дїяльність Сьв. Отця місцевий о. парох М. Ясеницкий. — Вечером о г. 5. в салї маґістратскій відбув ся головно заходом місцевого пароха о. Ясеницкого величавий концерт, який згорнув много сьвяточних гостий в імя любви і преданности для Голови св. Церкви. Піднести належить, що о. парохови дїяльно і щиро в тім дїлї помагали місцеві панове Шуховский, Гораковский та Повалочко. Концерт складав ся з продукций вокальних і музичних а найбільше вдоволенє викликав квартет на 4 дїточі голоси, який відспівали 4 молоденькі школярики місцеві.

— **В справі просьвітно-економічного конґресу у Львові** оповіщує гол. видїл тов-а „Просьвіта“: З нагоди 49-лїтного ювілею товариства „Просьвіта“ задумав головний видїл сего товариства скликати до Львова на 23. і 24. с. м. перший просьвітно-економічний зїзд. Завданєм зїзду є як найдокладнїйше оцїнити нашу дотеперішну роботу в напрямі просьвітно-економічнім, зіставити її дотеперішні здобутки та на основі того вказати шляхи і способи до більш суцїльної, ширшої, глибшої, а через те і продуктивнїйшої орґанїзациї дїяльности на поли просьвітнім і економічнім на будуче. Головний видїл, оскільки се лежало в его силї, подбав доєї о виготовленє проґрами зїзду, придбав поодиноких референтів та поробив і деякі технїчні приготованя. Однак в останнім часї зайшли такі обставини, що головний видїл чує ся приневоленим первісну думку в дечім змінити і зїзд відложити Сьвятковане 40-лїтного ювілею „Просьвіти“ по філїях і читальнях, яке спершу було проєктоване тільки на день 8. с. м, розтягло ся несподївано на грудень і сїчень. Отже рівночасно скликанє зїзду відбило би ся некорисно так на числї і якости референтів як також і на числї учасників з краю, бо вони заняті і поважно перетяжені роботою з нагоди ювілею у своїх повітах. Так само первісно досить скромно зачеркнені межі зїзду оказують ся тепер невистарчаючі. Величні, прямо імпонуючі ювілейні обходи в краю заставляють і нас справу зїзду поставити ширше, щоби він міг бодай гідно відповісти моральним і матеріяльним здобуткам ювілейних обходів, коли не зрівноважити їх. З огляду на подані причини, як і на тїсно з тим звязану технїчну сторону зїзду, головний видїл, маючи на метї не тільки чиселаність але також і реалені користи зїзду, відкладає его на 1 і 2. лютого 1909. року. В тих днях відбуде ся перший всеукраїньский просьвітно-економічний конґрес при співучасти синів усїх земель України, буде він певно гідним завершенєм великого сьвята ідеї „Просьвіти“. Проґрама конґресу буде оголошена пізнїйше. — Від Головного Видїлу товариства „Просьвіта“: *Петро Огоновский* голова, *др. Іван Брик* секретар.

— **Отвореє часткового шляху Львів-Куровичі.** Дня 15. грудня с. р. передасть ся до прилюдного ужитку частковий шлях Львів-Кировичі будуючої ся зелїзниці льокальної Львів-Підгайці, зі стациями згл. перестанками і ладівнями: Львів і Львів-Підзамче (дотеперішні стациї ц. к. зел. держ.) Львів-Личаків, Лисиничі (перестанок), Мариївка (перестанок), Винники, Підберезцї (перестанок) Ґаї-Чижиків, Германів (перестанок), Миколаїв і Куровичі. Стацию Ґаї-Чижиків уряджено для загального руху, стацию Винники для руху особового і пакункового, а для руху товарового виключно з ц. к. фабрикою тютюну, вкінци стациї Львів-Личаків, Ґаї-Чижиків, Миколаїв і перестанок Підберезцї для руху особового і пакункового. Перестанок і ладівню Германів отворено для руху особового і пакункового і для надачи товарів в цїлих возах після умови згл. за попереднім зголошенєм в стациї Ґаї-Чижиків, а врештї стациї Куровичі для руху особового і пакункового, а по укінченю будови доїзду також для руху товарового.

Подорожним всїдаючим на перестанках Підберезцї і Германів видає ся білєти в поїздї. Належитість за пакунки надані на тих перестанках оплачує ся в стациї відбору. Перестанків Лисиничі і Мариївка на разї неотвирає ся, про їх отворенє вийде в своїм часї окреме повідомленє. Материяли вибухові є на разї виключені від перевозу на тім шляху. З днем отвореня руху на тім частковім шляху входить в житє розклад їзди поданий в до-

тичних оголошонях. Яко найперші поїзди особові переходити будуть в день отвореня руху, поїзд мішаний ч. 5451, що відходить зі Львова о год. 8. мінут 38 рано а приїджає до Куровича о год. 10 мін. 30 перед полуднем і поїзд мішаний ч. 5452 виходячий в Курович о год. 11 мін. 18 перед пол. а приходячий до Львова о год. 1 мін. 11 по полудни.

Розклад їзди на новім шляху Львів-Куровичі, 49 клм. довгім, обнима по 4 поїзди мішані туда і з поворотом, з того по два поїзди доходить лише до Винник. З двірця Львів-Личаків виїздять поїзди лише до Винник о 6·05 р. і 2·19 по пол. і приїздять до Винник о 6·25 рано і 2·36 по пол., а до Курович о год. 9·12 рано і 5 по пол. і приходять до Курович о 10·30 рано і 6·18 вечер. З Курович виїздять о год. 11·18 в полудне і о 6·58 вечер і прибувають на стацию Львів-Личаків о 12·38 в полудне і о 8·34 вечер. З Винник виїздять о 7·10 рано і о 3·10 по пол. а приїздять на Львів-Личаків о 7·34 рано і о 3·28 по пол.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Потаток 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“).

Ві второк дня 15. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях С. Монюшка.

— **Духовний концерт** з нагоди 50-лїтного ювілею сьвященьства Єго Сьвятости Пани Пія X. відбудесь в великій салї „Народного Дому“ у Львові 17. с. м. о год. 7. вечером. Програма: 1) А. Л. Ведель: »На ріках вавилоньских“ концерт C-moll, відспівае хор питомців дух. семінариї під управою п. В. Заяця. 2) Відчит проф. д-ра О. Макарушки. 3) О. Архангельский: „Гласом моїм...“ Псалом F-moll, відспівае хор архік. церкви св. Юрия під управою п. Т. Хоптяка. 4) Деклямация: Др. Іван Франко. Виїмка з біблїйної поеми „Мойсей“ віддеклямує др. Лев Лопатиньский. 5) Д. С. Бортняньский: »Прийдите і видити дїла Божія...“ Духовний концерт B-dur, відспівае хор питомців дух. семінариї. 6) Гра на цитрі о. Е. Купчиньского. 7) С. Давидов: „Се нинї...“ концерт B-dur відспівае хор архік. церкви св. Юрия при ласкавій співучасти п. М. Волошина. 8) а) Erlanger: „Prelud“; б) Gounod-Sarasate: „Faust“ Fantasie в супроводї фортепияну відграе п. проф. Е. Перфецкий. Супровід обняла п. проф. Юлїя Ясеницка. 9) Д. С. Бортняньский: „Тебе Бога хвалим“ концерт X відспівае хор учеників акад. ґімназиї від управою п. проф. Вітошиньского.

— **Із Станиславова.** На дохід „Бурси дївочої“ устроює тов-о „Руских Жінок“ в Станиславові в суботу дня 19. грудня в комнатах тов. ім. Кілїньского (ул. Вірменьска ч. 16) Николаївске сьвято з отсею програмою: Дївчатка бурси відограють штуку М. Курцеби п. з. „Сьвята Гостина“ образ сценічний в двох відслонах. Потім наступить торжественний вхід о. Николая, єго промова і роздача дарунків. Відтак слїдувати муть товарискі забави дїтий і старших. Вступ 1 К 20 с. Дїти платять 50 с, ученики 40 с. Подарунки приймае ся того дня на місци від 4—6 веч. Буфет у власнім зарядї. Початок о 6 год. веч. — *Видїл.*

Тов-о „Вакацийних Осель“ в 1908 роцї.

В сїм роцї кінчить се Тов-о четвертий рік свого єствованя. Почин до єго заснованя дало „Тов-о Пань“. Покровителем сего тов-а від єго заснованя є Ексц. Митрополит ґр. Андрей Шептицкий. Лише завдяки добродїйности Ексц. Митрополита і кількох Добродїїв оно гарно розвиває ся і має запевнену будучність. Товариство старає ся що року чим раз більше дїтий висилати на оселю.

В минувшім роцї було на оселї 50 дївчат. Крім сего Товариство примістило у приванних осіб 10 дївчат і двох хлопців. На оселю приймає ся дївчата крайно бідні і сироти, котрі є слабого здоровля, не мають дома що їсти а дуже часто не мають через вакациї де дїти ся. Тож з великою радостию виїзджають бідні дївчатка до Милованя, де завдяки місцевому парохови о. Николї Бачиньскому мають запевнені всїлякі вигоди і приємности. В сїм роцї були дївчата в Милованю через 5 тижнїв.

На цїли оселї зібрано від наших товариств і добродїїв около 1.400 К. На оселю видано около 1.600 К. Недобір виносить до 200 К, котрий має ся покрити з датків і жертв в 1909 р. Жертви на оселю плинуть дуже слабо а то з причини, що наша суспільність має великі тягарі, котрі мусить покривати а по части і тому, що многі не доцїнюють потреби і хосенности сего Товариства. Аби умїти оцїнити вартість сего Товариства, треба бути межи тими дїтьми, видїти, як они через цїлий рік нужденно жнють, а як они мило згадують побут на оселї, — се найрадіснїйша хвиля в їх житю, яка позіставляє милі спомини в душі дитини на многі лїта. Богато дїтий учить ся на оселї рідної мови, рускої пісні, якої нї в школї нї дома навчитись не має нагоди. Длятого Русини повинні о скілько мож підпирати руску оселю, аби она чим раз більше число бідних дїтий пригортала до себе. Длятого Товариство не має слів до висказу щирої і сердечної подяки тим всїм добродїям, котрі чим небудь допомагали рускій оселї. Першу і найщирійшу подяку іменем молодих і щирих сердець бідної рускої дїтвори складаєм нашому Протекторови і Добродїєви Ексц. Митроп. ґр. Шептицкому та о. Т. Войнаровскому і о. Н. Бачиньскому, які опікувались оселею на місци. Добродїям, що приняли до себе дїти на час вакаций: п. В. Сїдельникови з Чертежа, о. Воляньскому з Острівця, о. Рудакевичови з Закомаря, п. В. Герчановскому, управ. школи зі Станимиря, п. В. Струсевичови, урядникови магістрату в Судовій Вишнї, п. Марії Миськів зі Станиславова, п. Л. Стефановичеви радникови суду у Львові, А. Індикови, міщанинови з Комарна; завдяки д-рови Рачиньскому приміщено одну дївчину в Івоничи; о. Н. Герасимовичеви з Лешнева, лїкарям др. Мир. Вахнянинови у Львові і д-рови В. Яновичеви в Станиславові за безплатні поради лїкарскі. — Вп. Добродїям, що достарчали безплатно фіри для оселянок: О. Бр. Верганівскому з Вільшаниці; о. М. Велигорскому з Рошнева; селянам з Милованя: Д. Ґреськови, П. Никетови, М. Василишинови, Н. Кабанови; Сестрам Служебницям в Кристинополи і п. Марії Абрисовскій, учит. з Крилоса за ведене оселї, о. Ост. Нижанковскому за достарчуване масла по зниженій цїнї а „Нар. Торговлї“ за опуст на товарах.

Висказуючи отсї подяки всїм добродїям, Видїл поручає се хосенне Товариство нашій патриотичній суспільности і просить всїх, щоби приєднували як найбільше число добродїїв для бідних руских дїтий. На будуче хоче Товариство оснувати оселю для хлопців, отже видатки тов-а будуть значно більші. — Прочий звіт касовий подасть пізнїйше каспер. — Від Видїлу Тов-а Вакацийних Осель у Львові. *Ольга Бачиньска*, предсїдателька, *С. Герусїньский*, секретар.

Телєґрами

з дня 14. грудня.

Царгород. Амбасадор Палявічінї був у великого везира і мінїстра загран. справ. Розпочали ся переговори з Портою в справі порозуміня що до злуки Босни.

Прага. Вчерашна неділя в Празї і в цїлих Чехах минула супокійно.

Відень. Голосованє над буджетовою провізориєю відбуде ся завтрішного вторника по полудни. Більшість двох третин за нагличостию є запевнена.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 15. грудня 1908.

1. Увертура 2. Ренот і Губер, стирийский вокальний дует. 3. Мария Турі, трансформ. танечниця, 4. Еліза, Вульф і Вальдоф, акробати. 5. La Manola Gaditana, співи і танці. 6. Генрих Блянк, незрівнаний черевобесїдних. 7. Вітоґраф. 8. The Heydas Troupe, найлїпші акробати. 9. Орхестра. 10. „Викапаний татко“, штука в 1 дїї. 11. Lili Tiso, анґл. водвілїстка. 12. Minstrels Decaruso, уличні співаки. 13. Les 6 Adas, сензацийні циклїсти у воздушнім перстени. 14. Вітоґраф. 15. Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Camarellen

з трема яличками.

5.500 нотарияльно потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(6—24)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского

Ч. 275. Львів, середа дня 3. (16.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Де жерело заколоту?

(△) У вчерашнім числї зазначили ми, що зневаги намісника д-ра Бобжиньского і галабурди перед намісництвом і палатою маршалка ґр. Баденього допустила ся, як признало Słowo polskie, nie garstka młodzieży, ale cała młodzież polska nastrojona patryotycznie (розуміє ся всепольска молодїж). Крім того заявив той сам дневник, котрий є речником всепольского табору, що багато польскої публики (очевидно також прихильної всепольскій ідеї) з вікон оплескувало сей поганий напад всепольских пайдократів і похвалило їх, що они зовсїм не „утїкали“, а ще з під намісництва пішли виправити таку саму галабурду маршалкови.

Близші поясненя подані по дневниках після згаданої демонстрациї і оповіщені навіть в самім всепольскім Słowie (а іменно заява Koła polskiego і промова ректора Марса до намісника, зазначують зовсїм ясно і недвозначно, що центральне правительство вставило до буджету на 1909 р. позициї на дві надзвичайні катедри рускі в львівскім університетї з а в і д о м о с т ю і в п о р о з у м і н ю і з у н і в е р с и т е т с к и м с е н а т о м і з п о л ь с к и м к о л о м — отже тим анї не нарушено автономії університету львівского, анї не обминено польского кола.

Мимо всего того Słowo pol. намагає ся причину поганої напасти на обидвох найвисших начальників краєвих звалити намнимy систему віденьского правитльства — окуплюваня собі спокою уступками в користь небезпечнїйшого живла з потоптанєм всяких засад справедливости. А поставивши таку хибну тезу, намагає ся Słowo polskie доказати, начеб рускій молодежи все уходило безкарно, а на кожде безправство Русинів відповідало правительство уступками в їх користь.

У вчерашній нашій статї зазначено, що як раз противно дїяло ся, що молодїж руску готягано до строгої одвічальности, до вязниці, прогонювано з університету, коли тимчасом польскій молодежи, котра викидала руских богословів з університету, не допускала руских слухачів на виклади, не тільки нїчого не стало ся, але ще дістала ся їй похвала лицарскої оборони польскости університету.

Słowo polskie вказує на події в Празї, поступоване нїмецких буршів і винує віденьске правительство за піддержуване анархії і бачить в суботних галабурдах наслїдки системи, котра відбиває ся на львівских відносинах. Не наша задача виправдувати або боронити поступованя віденьского правительства, бо ми не раз рішучо осуджували університетскі галабурди і в Празї і у Відні та Градци, а також у Львові. Одначе, правду сказавши, жерела суботнього нападу на намісника і демонстраций під намісництвом і палатою маршалка треба глядїти де инде, треба їх вважати наслїдками не тої системи, на яку вказує Słowo polskie, себто системи віденьского правительства, але полїтичної системи проповідуваної в Галичинї всепольским сторонництвом, котрого речником є головно Słowo polskie і всепольскі приходцї з конґресівки в Галичинї.

Найперше проявили ся наслїдки сеї полїтичної системи в дубляньскій школї страйками і бунтами проти професорів, а треба тут зазначити, що до сеї школи вчащають майже виключно Варшавяки, а користаючись гостинностю в школї удержуваній краєвим фондом, вводять тут розлад. Те саме треба сказати і про львівску технїку, котрій великого континґенту достарчають Варшавяки і від них то виходили напасти на професорів, они то обкидували кальошами професора Тулліє (се зовсїм не по лицарски було!), они доставляли бо-вото континґенту польскій університетскій молодїжи проти Русинів.

А в останних роках так само наплило з конґресівки багато польскої молодїжи з таким самим настроєм до середних шкіл, особливо реальних у Львові і в Кракові і та іменно молодїж є розкладовим живлом в наших школах, похопима до всяких демонстраций. В очах сеї всепольскої молодежи намісник др. Бобжиньский, неперечно окраса польскої науки і умілости, оден з найперших польских державників, є нїчим иншим як — Новосїлцовом, а добродїйства нашого монарха висьвідчені польскій народности в Галичинї оцїнює она з наущуваня старших всепольских загорільців скрізь таку призму, через яку споглядає на володаря росийского царства. Отся система всепольскої полїтики піддержувана і проповідувана всепольским Słowo-м вводить розстрій і розлад по наших середних школах, по тих школах, де она користує ся гостинностю австрийского правительства, котре з державних фондів для тутешнього населеня засновувало сї школи. Отся система доводить до таких проявів посеред молодежи, які зазначили ся в деяких школах підчас цїсарского ювілею.

Słowo polskie і всепольске сторонництво, під котрого вплывом всепольска часть академічної молодїжи виправила суботні демонстрациї і зневажила цїсарского представника, не хотять зрозуміти, що Галичина є коронним краєм Австрийскої держави, що тут обовязують австрийскі основні закони державні. Вправдї ті закони обовязують австрийских горожан, отже і тих Поляків, котрі мають австр. горожаньство, а не обовязують росийских підданих, якими є переважно захожі звідтам всеполяки, одначе сї останні повинні зрозуміти, що они є гістьми і яко такі не повинні нарушувати сеї гостинности, яку їм дає Австрийска держава.

Тимчасом Słowo polskie проповідає засаду, що naród chce sam sobą rządzić i chcieć tego musi і хоче диктувати тут свої закони, після котрих мають бути уладжені взаємини з Русинами. Фарисейским способом запевняє оно, що бажає успокоєня, а бодай злагоди национальної боротьби і modus vivendi з Русинами, але передовсїм Русини мають перед ним виказати ся доказами доброї волї і дїйсної склонности до порозуміня, а до того ще Słowo polskie застерігає собі означити умилю, яку оно буде вважало відповідною до почину помиреня чи порозуміня! Оно не хоче узнавати нїякого правительства, анї центрального анї краєвого і не хоче признавати єму права, що небудь в рамах обовязуючих нас основних законів державних зробити для культурного і национального розвитку Русинів. Ми не хочемо перечити того, а навпаки признаємо, що порозуміне що до спільного пожитя в краю повинно і може бути переведене від народу до народу — алеж правительство має тут не тілько важну ролю посередника але й виконного чинника, в котрого руках спочиває власть здїйсненя домагань і заспокоєня потреб одного і другого народа.

До такого порозуміня поміж обидвома народами, до modus vivendi змагають обидва краєві начальники, неперечно найлїпші і найвизначнїйші сини польского народа, котрим всепольска молодїж виправила в суботу таку погану демонстрацию як раз для того, що промощували дорогу до порозуміня. Дві надзвичайні катедри, котрі мають бути системізовані з 1. жовтня 1909 се casus belli для всеполяків, хоч і ректор університету заявив, що сенат на се згоджував ся і президия польского кола зазначила, що она про се знала. Длячогож така заїла загорілість всепольскої молодежи і всепольского Słowa, хоч оно запевняє, що uznajemy ich dążenie do własnego uni-

wersytetu і нїби то бажає, by jak naj prędzej mieli dostateczne siły naukowe do stworzenia uniwersytetu własnego? Чи не осьмішує ся Słowo polskie, запевняючи, що przesunięcie się obecnego stosunku сил na uniwersytecie lwowskim na korzyść Rusinów grozi wprost utratą z czasem naszych praw do niego, jest krokiem ku utrakwizacyi?! Дві надзвичайні катедри додані до теперішних вісьмох руских катедр пересувають, на погляд Słowa, obecny stosunek сил — 10 і 100!! (польских). Дож мають ті наукові сили рускі виробити ся, як не в унівеситеті? Чиж не так само дїяло ся з ческим університетом? Чиж і там не творено постепенно около 60 доцентур і професур в нїмецкім університеті, а відтак роздїлено на два — нїмецкий і ческий?

Все те однак є неприступне для всепольского розуму, для всепольской загорілости. Як в Росиї всеполяки осуджували і поборювали всяке порозуміне між польским а московским народом, а намагали ся все і всюди йти на перебій, так і тут вводять они свою систему, тут їх молодїж заповідає bojowy odpór; а так само Słowo polskie заповідає, що буде йти з całą stanowczością, nie cofając się przed najbardziej zdecydowanemi środkami! Отсе справдешня всепольска система, а які будуть skutki systemu, побачимо, але певно не добрі, наколиб польска суспільність бажала йти за покликом всеполяків. Думаємо однак, що міродатні польскі круги не вступлять на сю дорогу, не злякають ся всепольской насили, а з другого боку сподіваємо ся, що й руска суспільність а особливо руска молодїж не дасть ся тою всепольскою загорілостю вивести з рівноваги холодного розуму і на некультурні напасти всеполяків відповість культурним поступованем.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Бар. Бінерт веде дальше переговори з провідниками сторонництв, щоби обезпечити парляментарну полагоду задач держ. ради. Буджет. провізория буде зависима від розвязки питання, про доразові суди і буршівскі відзнаки, що мала послїдувати вчера або сегодня вранцї. Одначе більші ще перепони стрічає закон про повновласть в справі торгового договору з Сербією, бо проти того рішучо виступають хлїборобники всїх сторонництв. Через те стало внутрішне положене вельми критичним не так для правительства, як для держав. ради. Колиб держ. рада не перевела сего закона, тодї правительство буде приневолене ввести его цїсарским розпорядком, а держ. раду відрочити яко не дорослу до в соти своїх задач, як се показало ся вже при твореню парляментарного правительства, що треба було его заступити урядничим. Сего тижня можна отже сподївати ся важних і далекосяглих рішень у внутр. політицї.

Просучасне політ положене подає замітну статю Slovenec, дневник христ. сусп. Словинців, в котрій осьвічує теперішне загальне положене політичне а також настрій в південно-славяньскім клюбі, де починають верховодити крайні живла і напирати до нових виборів. Многі члени сего клюбу є тої думки, що для парляменту булоб користно, якби щезли з посольскої палати сторонництва, котрі не мають підстави в народї. До таких належать молодочехи на правицї і нїмецкі вольнодумці на лївицї. Ві второк в ранцї відбуває полуднево-слав. клюб нараду, на котрій має ухвалити становище супроти правительства. Як запевняють, настрій в клюбі є вельми напружений і неспевний. В останних днях переговорював бар. Бінерт з провідниками південно - слав. клюбу д-ром Івчевичом і Шустершічом і представив їм грізне положене політичне.

Доразові суди мають бути знесені, скоро звіт намісника Куденгофе зазначить, що се є можливо з огляду на втихомирене міста. Рівночасно з тим має бути знесена заборона буршівских відзнак. Сего останнього домагає ся нїмецке студенство праске в поданю висланім до міністра-президента і міністра внутр. справ. Вість подана дневниками, начеб мінїстер Шрайнер промовляв за перенесенем Bummla з Перекоп під університет, показала ся невірною, а вийшла она з ческих кругів і в сій справі віцепрезидент Зазворка переспрaвляв в Празї. Також ректор нїмец. університету Якш з Праги переговорював з бар. Бінертом і управ. міністерства просьвіти Канерою в тих справах. Сенат віденьского університету ухвалив заявити свою солїдарність з праским університетом.

Доразові суди і заборону буршівских відзнак знесено, як звіщають телеґрами з Праги. Мимо того положене парляментарне грізне. Бар. Ерталь представив цїсареви конечність скорого ухваленя закона про злуку Босни, а наслїдком того цїсар взивав до себе бар. Бінерта, котрий представив парлямент. положене яко дуже непевне. Хоч навіть социялїсти ухвалили голосувати за будж. провізорию, є певні сумнїви, чи найде ся більшість двох третин. Колиб се внесене упало, буде сесия держ. ради зараз зачинена, а §. 14. війде в свої права.

Заграница.

Відповідь австро-угорск правительства на росийску ноту в справі конференциї викликала в Петербурзї і в Льондонї корисний відгомін. Австро-угорске правительство домагає ся іменно, щоби европ. держави ще перед конференцию перевели переговори поміж собою про злуку Босни й Герцоґовини і довели до порозуміня. В такім випадку злуку приняла би конференция до відомости без розправи.

Як ми вже звіщали, Times запевняє, що в Росиї принято прихильно сю ноту, але дневник сей називає її відворотом австр.-угор. правительства. Супроти того годить ся пригадати, що бар. Еренталь заявив в австр. делеґациї, що правительство не має нїчого проти конференциї, але додав, що Австро-Угорщина згодить ся на конференцию тодї, коли буде уложена певна програма, котра буде згоджувала ся з поглядами австро-угор. правительства.

Отже остання нота австро-угор. правительства не суперечить сим висловам бар. Еренталя. При иншій нагодї заявив в делеґациї бар. Еренталь, що злука Босни й Герцоґовини обходить Австрию і Туреччину і повинна бути упорядкована між ними. З таким поглядом певно згоджує ся кожда европ. держава і вважає порозуміне між Австриею і Туреччиною конечним услівем мирної конференциї, а навіть Анґлія, котра останними часами робить заколот в ориент справі. Австрия в останній нотї вказує отже дорогу, як можна на конференциї залагодити справу злуки без нарушеня становища, якого Австрия не може полишити. Австрия бажає отже довести до порозуміня н конференциї з усїма державами, а тим самим усунути всяку грозу для мира і всякі несподїванки з конференциї.

Можна отже зазначити певний поступ в зближеню поглядів що до формального питаня, як має бути поставлена справа злуки на конференциї. Росия і Анґлія мають отже тепер згодити ся на се, щоби передовсїм відбули ся переговори між державами про злуку Босни. Можна сподївати ся, що европ. держави, а передовсїм Росия і Анґлія згодять ся на таку методу порозуміня, котре доведе до втихомиреня і відсуне грозу війни.

Корисні вигляди на се порозуміне з Росиєю і Анґлїєю і европ. держав між собою тим більше імовірні, що й нові переговори, які навязали ся між Австро-Угорщиною а Туреччиною, велять сподївати ся порозуміня між сими державами, котре неперечно стане певною підвалиною до порозуміня Австро-Угорщини з европ. державами що до злуки Босни й Герцоґовини.

Промова посла д-ра Костя Левицкого,

виголошена в державній радї дня 5 грудня с. р.

——

Висока палато! Коли маємо признавати правительству буджет, то годить ся сказати слово о тім, що обходить усїх горожан держави. І ми заступники руских горожан мусимо також сказати слово правди о потребах і жаданях руского народу, щоби всї міродатні чинники держави добре зрозуміли і розважили наше опозицийне становище.

Передовсїм резерва нового правительства в справі руских домагань спонукує і нас до резерви в справі домагань правительства. Ся опозицийна резерва руских послів має також причину в тім, що правительство не глядить поважно на наші национальні конечности і зовсїм не заспокоює їх. Тим то й ми не маємо жадної розумної причини заявляти йому довіре. Про державні конечности ми чуємо нераз, але конечности национальности завсїгди приходять на сам конець. Так не може бути дальше. Жалуємо, що взаємини між руским народом і правительством так попсували ся; але причина лежить у тім, що з нашим народом систематично поводять ся зле, наче з меншовартним.

Мої панове! Лише народ, вдоволений справедливими уладженями у своїй вітчинї, радо буде складати жертви, яких від нього жадає держава; а що у нас так не є, то й не можемо голосувати за буджетом.

З політичного огляду краєва конституция 60-их лїт віддала нас в Галичині на гегемонію Полякам. Руске селянство в Галичині, ся більша часть нашого народу, зазнавало помочи правительства лише до року 1848, до визволеня від панщизни; опісля упало воно безпомочне в економічній боротьбі з сильнїйшою великою посілостию і з капіталїзмом, так, що теперішна хлопска нужда родить сильне заворушене серед робучих мас зубожілого населеня.

Але за останних кількадесять лїт руский народ пробудив ся зі сну, дійшов до национальної свідомости і не має вже охоти терпіти опіку другого народу. Він добиває ся самостійного політичного, культурного і економічного розвитку та замість теперішної краєвої автономії Поляків домагає ся власної і повної автономії национальної. Ось у сім і жерело польско-рускої спору.

Поляки уважають Галичину за польский край, а їх метою є відокремлене того польского краю під покришкою краєвої автономії; а Русини уважають себе за нарід рівноправний і жадають, щоби національну рівноправність, забезпечену законом, уведено в житє на підставі автономії національної.

Ми нераз перестерігали наші правительства, що найбільшим ворогом монархії є невдоволене народів, і коли справді Австрию хоче ся довести до ладу, то треба полагодити те невдоволене. Але дотеперішний стан національних справ не поправить положеня держави, бо з національною справою кождого народу тїсно звязана також справа культурна економічна і соціяльна, так що се є справа житя для кождого народу.

Також і політика нового президента міністрів бар. Бінерта, політика прихильної невтральности, не може нас вдоволити, коли він лише в трох великих провідних національних ґрупах сеї палати бачить цінний задаток довіря сторонництв і коли він уважає за головну задачу правительства лише помиреня народностий Чехії. Коли не має бути монархії до заколоту, то не тільки теперішних верховодів, але й тих, що досі неволені, треба допустити до свобідної участи в державній власти.

(Дальше буде).

Новинки

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Софронія; римо-кат.: Аделяйди. — В четвер: руско-кат.: Варвари, Івана; римо-кат.: Л заря.

— **Просьвітний ювілей в Бродах.** Звідтам пишуть нам: Ювілейні торжества в 40-лїтний ювілей „Просьвіти“ звеличали бродскі Українці дня 12. і 13. грудня с. р. В суботу дня 12. відбулось в церкві в Бродах торжественне Богослуженє за душі померших членів Товариства. Службу Божу відслужили оо. Софрон Гльбовицкий і Еьген Мовчїб вич. До параеса стануло 7 сьвящеників. Підчас богослуженя співав хор ґімназияльний; були також за дозволом дирекциї школи і питомці українской бурси. По Богослуженю удались присутні в церкві члени Товариства до „Основи“, де в гарно прибраній на то сьвято салї привитав зібраних селян і міщан і інтелїґенцию голова філії о. Николай Герасимович, промовляли еще проф. Созаньский і о. Зофиовский, указуючи на ціль і завданє „Просьвіти“. По промовах слїдували продукциї хору і орхестри читальні „Просьвіти“ з Лешнева.

В неділю дня 13. с. м. о год. 8. відбув ся сьвяточний вечір. Салї обі виповнила битком публика. Слово вступне виголосив секретар філії проф. Созаньский, подаючи в красній промові історию заснованя, розвою і житя Товариства, та витаючи присутних щирим серцем. Наступили продукциї хору „Основи“ під дір п. Е. Букси, деклямациї та гра на цитрі. По продукциях містоголова філії секретар суду Бережаньский, згадавши про велику печалившість і любов до прадїдної віри та рідного слова, чого тисячні доказы зложив, та про зичливість і память на Товариство »Просьвіта«, Ексцелєнциї Митрополита, яко в день Єго Ангела дав вираз чувств цїлого виділу філії як і зібраних гостий складаючи на руки присутного пароха о. крил. Долиньского чувства синівскої преданности і любови нашому дорогому голові св. рідної Церкви, з просьбою о переданє чувств тих Ексцелєнциї.

Велике то торжество закінчив промовою голова українськой бурси і член виділу філії о. радник С. Гльбовицкий. Дякуючи присутним гостям за звеличанє тої памятної хвилї, згадав і про узнанє нашого Найяснїйшого ювілята для дїяльности Товариства „Просьвіти“, згадав про одиноку нашу державу, де Українці можуть свобідно культурно розвиватись — бо за кордоном тяжка рука давить тяжко всякий национальний проблеск українськой самосьвідомости та згадавши о тій любві і преданности, з якою все Русини-Українці відносять ся до свого дорогого Цїсаря, вніс оклик в честь Монарха, а всї присутні з радостию і одушевленєм стоячи відспівали многолїтствіе в честь Їх Величества.

Відспіванєм патриотичних гимнів скінчилось торжество. Потім відбув ся комерс, на якім панував правдивий щирий дух — єдність а виразом того було висказане бажанє присутних, щоби за лїт 10, коли „Просьвіта“ обходити ме 50-лїтний свій ювілей, ті, що будуть в живих, були знов присутні всї на тім сьвятї, а проф. Сачат прорік, що тим, яких би в тім часї вже в Бродах не було, донесе і запросить на то торжество телєґрафічно. Слїдний в Бродах великий підєм українського духа і слова, з тим і щире привязанє та любов до своєї рідної рускої католицкої Церкви.

— **Доля родин резервістів покликаних до Босни.** Львівский магістрат оголошує що міністерство війни зарядило підвисшенє стану війска в Босьї, Герцоґовинї і Дальматиї. Що до родин покликаних запасових резервістів і инших мають війти в житє відповідні постановы про удїлованє запомог потребуючим помочи своякам резервістів, а то: шлюбній жінцї вступаючого до служби і єго дїтям, крім того можуть бути до них зачислені також ся яки в лїнії бічній і родина, о скільки покликаний до служби старає ся о їх удержанє. За потребуючого запомоги треба признати того члена родини, котрому найпотрібнїйших засобів до удержаня доставляє виключно або по части покликаний до служби зі свого особистого зарібку. Запомога складає ся з підмоги на удержанє для кождого члена родини в квоті, яка на військове вижившенє в маршу від голови і дня буде установлена, а також коли б родина була змушена наймати мешканє, з комірного, що виносить половину належитости на удержанє. Для дїтий низше вісьмох лїт запомога має виносити половину сего виміру. Загальна квота запомоги для одної родини не може перевисшити суми, котру треба уважати пересїчним дневним зарібком покликаного. Запомогова акция в хосен потребуючих помочи свояків осіб, придержаних у військовій служби, вже розпочала ся. Претенсиї до запомоги треба зголошувати до повітової власти свого місця побуту устно або письменно з наведенєм родинних, маєткових і зарібкових відносин покликаного до війска. До полагоджуваня просьб о запомоги установлена поки що одна краєва запомогова комісия з осїдком у Львові

— **Страйк на львівскій політехніці.** Слухачі політехніки у Львові ухвалили на недавних вічах резолюциї до правительства, аби на політехніці розширено хемічний інститут, уряджено деякі лабораториї, утворено дві нові катедри, побільшено число конструкторів і асистентів і т. п. На випадок несповненя тих жадань загрожено загальним страйком від другого півроку. Для демонстрациї застрайковано вже тепер на два днї. Страйк тривав вчера і нині (ві второк). Виклади вчера не відбували ся, а професори відбули нараду. Висліду нарада незнаний.

— **Зелїзнича катастрофа.** Вчерашного понедїлка досьвіта стала ся на стациї Єзуполь катастрофа—удар поїзду товарового з особовим, який їхав до Львова. Була тодї год. пів до 5-тої. Товаровий поїзд як звичайно переїздив через стацию Єзуполь, не задержуючись, до Станиславова. Машиніст Обух, перемучений довгою службою, не замітив знаків, аби затримав поїзд, бо з противної сторони надїздить спізнений поїзд особовий. Будинк за стацією давав розпучливі сиґнали машиністови Обухови. І він справдї пустив противну пару, але було вже запізно. Особовий поїзд вдав всею силою на машину тягарівки. В одній хвилї в локомотив і передних возів утворила ся купа румовища. Обі машини з тендерами і сім возів розпорощило ся. З людей тяжко ранений кондуктор Лонцкий, а лекше ранені: асистент Домішевский, асист. поч. Вл. Кіч, офіц. почт. Вл. Орел, конд. Конст. Соболевский і подорожний С. Шпербер. На місци катастрофи вже приведено шлях до порядку і привернено нормальний рух.

— **Зміни власности у Львові.** В списї перепродажі реальностий у Львові в жовтни с. р. находимо дві позициї, які обходять руский загал. А се: Л. Гільбріхт купив від тов-а „Просьвіта“ реальність при ул. Сикстускій ч. 47 за 45.248 К, а І. А. Ельстер від того самого товариства реальність за 85.700 К. Є се парцелї з площі під будову рускої театру, призначені на продаж.

Оповістки.

— **Репертуар рускої театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Початок 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“).

В четвер дня 17. с. м. „20 днїв тюрми“ шутка в 3 дїях Вебера і Генекіна.

В пятницю 18. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого. Гостинний виступ М. Шляфенберґа.

— **В Гусятині** відбуде ся дня 20. грудня з нагоди 50-лїтного ювілею Папи римского Пія X. в салї ради повітової концерт з отсею програмою: 1) Вступне слово, п. Лопатиньский; 2) Благообразний Йосиф (хор); 3) деклямация, п-на Маруся Філяр; 4) фортепян „Не брани мене родная“ Petrousche, відограє п-на Стися Шанковска; 5) Сьвят, сьвят (хор); 6) кантата (хор); 7) відчит о. Ант. Калята; 8) Возвесели (хор); 9) фортепян „Schumka Ukranienne de Concert“ відограє п-на Маня Шанковска; 10) Многая лїта (хор). Цїни місць: Крісло 1-рядне 2 К, 2-рядне 1 К 20 с, вступ на салю 30 с. Початок точно о год. 7½ вечером, час серед.-европ. Комітет: Н. Матковска, о. Йос. Матковский, П. Йойкова, о. Йл. Лабій, Ант. Лопатиньский, Ник. Марак.

— **З Порохника.** Дня 18. с. м. в навечерє св. О. Николая відбудуть ся в Порохнику в читальні „Просьвіти“ заходом тогож товариства вечерниці для шкільних дїтий. Відограють шкільні дїти сценїчний образок „Поява св. О. Николая“, відтак послїдують деклямациї і співи. З приємностию і вдячностию підносимо, що на дарунки для шкільних дїтий прислав жертву 20 К приятель молодїжи Всесьв. о. крил. кустош в Станиславові др. Іван Гробельский. Нехай Всевишний сторицею заплатить за таку сильну і безперервну підпору нашого обряду і народности на сих окраїнах галицкої Руси. За виділ читальні „Просьвіти“ в Порохнику: *о. Данило Бодревич*, голова. *Іван Карпяк*, секретар.

— **Філія „Просьвіта“ в Ст. Самборі** відсьвяткує 40-лїтний ювілей »Просьвіти“ дня 23. с. м.

— **В Чесанові** відбуде ся дня 26. с. м. ювілейний обхід філії „Просьвіти“, який розпічне ся богослуженєм в церкві.

Посмертні † оповістки.

— **П. Іван Сїнґалевич**, парох в Белелуї, снятиньского деканату, упокоїв ся дня 8. с. м. в 71 році житя а в 42 р. сьвященьства. В. в. м.!

— **О. Йосиф Красицкий**, бувший парох в Дернові, упокоїв ся дня 8. с. м. в домі свого зятя, о. Ал. Даниловича в Бібрці, в 81 році житя а в 54 р. сьвященьства. В. в. п.!

Наука, штука і література.

— **Катальоґ популярних книжок.** „Рада“ доносить, що в Київі вже вийшов з друку »Катальоґ книжок“ для народнього читання (найбільше сїльского). Склала Видавнича Комісия Товариства „Просьвіта“ у Київі. Катальоґ сей складає ся з таких віддїлів: 1) Красне письменство. Красне письменство для дїтей; 2) Істория літератури і критика; 3) Істория (з історичною белєтрист.); 4) Про землї й на-

роди; 5) Про справи релїґійні, громадскі й полїтичні; 6) Природознавство; 7) Лїкарство, ветеринария: 8) Хазяйства, ремества, промисли; 9) Шкільні й инші підручники; 10) Пісні. До сегож катальоґа додано спис бібліотечок на 10 руб., на 5 і на 3 руб. (книжки подїлено також на відповідні відділи).

— **Українъско-росийский словар**. Видавництво „Час“ склало і вже почало друкувати словар. Складає ся він переважно з слів нових, так званих літературних, що вживають ся в сучасній часописній мові Росийскої та Австрийскої України, а також і з материялу цїлком народного. Крім сего в словар входять ті чужі, не всїм зрозумілі слова, що вже придбали право громадянства в українській мові.

Костъ Курилло.

—

Письмо з Америки.

(Дальше).

Десять хвиль ходу від мосту простирає ся велика площа симетрично обсаджена ріжною деревиною, а серед неї Boroug-Hall (громадска дума) побудована з лискучого мрамору, прикрашена чистими, йоньскими колюмнадами. Ся будова, дїйсно, має серйозний вигляд як головного чинника містового режіму, та сьміло нею може похвалити ся Бруклин перед сьвітом. На противній сторонї County-Court-House (суд) будований з тесового каменя, стилїзований на старо-коринтийських сьвятинях, та бачить ся менї, що інжінєр, котрий дав плян і кермував роботою, мусїв бути любовником олимпійских красавиць — богинь та знатоком серйозним клясичної грецької архитектури, коли Темідї присьвятив таку прегарну сьвятиню. Між громадською думою а судом стоїть статуя Генрика Ward-Beecher'a, протестантского речника. Далї видно Municipal Buildings (каса), Post-Office (почта), Slol of Records (архів). Із боку Fultonstreet, а на розї Bondsstreet стоїть католицко-нїмецкий дім »Verein der christlichen Männer“ з дуже гарним уладженєм у внутрі та з кількома кімнатами для новоприбуваючих „грінорів“. Далї знова тягнеть ся великий Greene-Pork, знов будови, фабрики, ріжні інститути, інтернати, знов парки, музеї, бібліотеки, знов фабрики, у котрих працює нашого руского народу звиж 7 тисяч.

Коли скрупулятно приглядаєш ся Бруклинови, то завважаєш, що кожда нация має тут своїх репрезентантів в менших або більших, камінних, мраморних або цегляних будівлях, лиш наш руский нарід не знає відай тут про своє єствованє, а се мусить завдячити пановапю „русскихъ“ істинних і доморослих.

Годї менї було допитатись про нашу церкву, а про товариства наші, годї і мріти, вони лиш живі на папери. Та й така рефлєксия вродилась менї у голові: наш Русин занадто любить чужим богам поклонятись, а свойого цураєть ся як жид сьвяченої води.

New-York 2. XI. 1908.

Нема відай в Зединених Державах другого міста, щоби було так знане руській еміґрациї, як Нюйорк. До нюйорського порту припливають майже що днини сотки і сотки Русинів із Галичини та зза кордону, се є зпід росийського правлїня, та потім розїзджають ся по цїлій північній Америцї. Рівнож до Нюйорку прибувають усї ті, що хотять вертати до старого краю та сїдаючи в нюйорському порті, пращають американську землю. Одні остають ся тут довше на роботї, другі лишень кілька тижнїв, кілька днїв, кілька годин навіть, та їдуть далї до кревних, знакомих, котрі часом з тяжкою бідою находять їм якесь місце.

До написаня тих кількох слів спонукує мене признанє глибоке Полякам за їх народну єдність зпід трех заборів та дїйсний жаль, що в нас нема подібної, а конечної институциї, якою є „Polski Instytut ludowy“, котрий кромі просьвітних сторін має рівнож завданє інформацийне супротив новоприбуваючих братів і сестер. В просторій камяниці на East десятої вулиці містить ся сей згаданий інститут, се кріпке польське забороло нюйорських Поляків. Передовою цїлию його є культуральний розвиток польської еміґрациї та єднанє зі собою усїх кляс і верств сеї суспільности. Три чверти польської еміґрациї з огляду на брак знання анґлїйської мови, на брак загального і примітивного образованя, призначені були би на некорисну працю серед найтяжших условин, які звичайно стрічають тут нашого робітника. Завданєм сего польського інституту є, вчити його анґлїйської мови, котра йому є тут конечно потрібна, запізнавати його з важнїйшими параґрафами американського права, усьвідомлювати його що до усновин, звичаїв та потреб, та на даний случай поінформувати його про місце роботи та спосіб поведеня при нїй.

Се преціньє є тут, так, як і всюди квестиєю житя.

Сей інститут удержує рівнож свою польську школу, примінену до практичних вимогів американського житя. Ся школа дїлить ся на три відділи: перший відділ — наука анґлїйської мови в практичних лекциях, другий відділ — рахунки, третий — механічні рисунки. Оплата за місяць науки стоїть один доляр за 16 лекций. Кромі сего в недїлї і середу відбувають ся популярні виклади „Academy of practic“, се знова щось подібне, як галицькі народні унїверситети. Вступ на сї виклади для усїх свобідний. Що суботи знов відбувають ся лекциї польської мови для польських дїтий. При інститутї находить ся дуже гарна бібліотека, заосмотрена в усї майже новійші твори польської літератури, котрі інститут отримує даром, чи то від накладців, чи то від авторів самих.

Так дбають про себе Поляки, — а ми?... сором се сказати, як страшно позаду них, позаду всїх...

Та хоть тут немож вже сказати, щоби ми були під їх пановапем; однакова нам тут доля. Навіть польська еміґрация не дуже старшою від нашої (одна починаєсь менче більше 1870, а друга 1876—7), лишень блуд в нас самих, та може і в тих проводирях, що „русскими началами“ придусили огидно розвиток культурно-економічний нашої еміґрациї.

Телеґрами

з дня 15. грудня.

Рим. Вчера відбула ся в Ватиканї в присутности Папи беатифікация кількох мучеників та відчитано декрет, яким признає ся чудеса, наведені задля беатифікациї Дївиці Орлеаньскої.

Відень. Wien. Ztg оповіщує скликанє горішно-австрийского сойму на день 19. с. м.

Відень. Цїсар приняв вчера на окремих послуханях бар. Бінерта і Еренталя.

Цетинїя. Вчера розпочала ся звичайна сесия чорногорскої скупштини. Президентом вибрано Марка Дюкановича.

Прага. Нинї оголошено, що доразові суди в Празї зносить ся. Дирекция полїциї оповістила дозвіл на ношенє буршівских відзнак.

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до перегляденя в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (8—10)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Короля Людвика ч. 5

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикахъ.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Нездоровий жолудок не стерпить нїчого

а наслїдком того є: брак апетиту, біль жолудка, млоєнє, забуреня при травленю, біль голови і т. п. Певну поміч проти того подають

КАЙЗЕР'А

Pfeffermünz-Caramellen

Лїкарско випробовані!

Оживляючо дїлаюче і помагаюче до травленя та скріпленя жолудка средство.

Пакет 20 і 40 сотиків

у всїх аптиках і дроґуериях.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 276. Львів, четвер дня 4. (17.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

При замкненю розправи про бюджет, провізорию виправили чески радикали галабурду і поломали кілька пульпітів, так що ґенер. бесїдник contra др. Адлєр ледво міг промовляти серед клику і свисту. Він заявив, що великі сторонництва не дадуть ся тероризувати радикалам і бажають парлям. ухвали буджету, бо се першим правом і обовязком держ. ради. Докоряв він також Німцям, що всю честь нїмецкого народу покладають на Bummel, замість втихомирити студентів і візвати їх до залишеня Bumml-я аж до привернення супокою. Відтак звернув ся до хлїборобників, котрі опором проти закона повновласного в цїли управильненя торговых взаємин з балканьскими державами в сїй хвилї допускають ся зради на народах Австриї, бо як раз тепер Австрия повинна би мати вільну руку супроти балканьских держав, щоби запобігти війнї, котрій народи Австриї є противні.

По промові бесїдника про Перґельта, котрий обговорював відносини в Празї і заграничне положенє, поручив кн. Лїхтенштайн своє внесенє до принятя. По фактичних спростованях ухвалено наглість внесеня пробудж. провізорию 362 голосами проти 55.

Опісля приступлено до другого і третого читаня буджс. провізориї. Перший промовляв др. Хоц, по нїм Стапіньский про зубоженє хлїборобского населеня в Ґаличинї, домагав ся реґуляциї рік і будови водних доріг, управильненя продажи соли і реформи податків.

О. Войнаровский говорив про сумне положенє руских хлїборобів і хлїборобства в Австриї, котрого поводом вибрики капіталїзму, котрий визискує рільництво. Жалував ся на гноблене виходців галицких властями і вказав, що ½ мілїона руских селян виходить на переселенє, а 10.000 іде що річно на чужину. Мимо того годї дістати дозволу на руске переселеньске бюро. Згадав про становище правительства в сервітутових справах і неприхильности управи домен для руских селян. Жалував ся також на занедбанє ґрунтових книг і брак евіденциї, з чого виринають всякі процеси і кошти. Вказавши на події на львівскім університетї, зазначив, ще се є наслїдок нетерпимости части польского народу. Нарід руский бажають представити ворогом держави і династиї, щоби довести до виїмковых розпорядків, а тимчасом руский нарід можна приєднати лише сердешностю а не насилою. Задля таких відносин Русини не можуть голосувати за буджетом. По промовах Дртіни і Горского принято буджет. провізорию в другім і третім читаню.

Так отже під загрозою відроченя держ. ради і невиплачуваня дієт, які многим народним представникам є необхідні, змяк опір і народний парлямент ухвалив державну конечність задля конечности дієт „народних представників“. „Народний ческий союз“ розбив ся при сїй нагоді, бо ческо-катол. народовці голосували за буджетом і тепер мають з південно слав. союзом і катол. Італїйцями утворити зложений з 65 послів »центр«, котрий може пересунути зовсїм відносини в палаті.

В угорскім соймі підчас буджет. розправи, бувший міністер судівництва Польонї подав основи договору коалїцийного міністерства з Короною з цьвітня 1906 р., щоби докорити тим міністрови Андрашому, що договору не додержано. Міністер-президент Векерлє в довшій промові висловив жаль, що Польонї оповістив сей договор і тим може довести до непорозуміня. Головним єго наміром було очивидно доказати, що предлога ґр. Андрашого про виборчу реформу не відповідає договорови. Президент міністрів покликує ся на престольну річ і инші дані і доказує, що про тайне і рівне право голосованя не було нїколи мови. В банковій справі зазначив, що привілей австро-угор. банку триває до 1910 р., отже до кінця сего року банк повинен домагати ся продовженя привілею. На такій основі обидві держави повинні розпочати переговори, але до утвореня самостійного банку треба ясного положеня, без якого не можна в переходовій добі обминути потрясеня Се однак не означає проволоки справи. В справі злуки Босни заперечив, мов би монархія була лише берлїньским договором управнена до забору Босни. Не хоче порушувати правного титулу Угорщини, бо се внутрішня справа, котру Угорщина ще піднесе супроти Австриї. Злука викликала трудности лише з Туреччиною, але злуку переведено в пору, бо заграница впровадила вже монархію в примусове положенє. Хибний є погляд п. Польонього, начеб злука довела до запутаня положеня, бо оно вже було й перед тим і прибрало острійшу а навіть може коштовнїйшу форму. На останку просив міністер президент о ухваленє буджету.

Заграница.

В переговорах про східні справи, як звіщає Fremdenblatt, положенє ще не прояснило ся, а міродатні в сїй справі чинники, а іменно: віденьский, петербурский і царгородский кабінет пильно дбають про се, щоби се положенє уложило ся мирним способом. В сїй хвилї користні вигляди набирають значно більшої ваги. Переговори з росийским правительством поступають правильно, а дорогу вказану австро-угорским правительством для управильненя балканьских справ уважають там можливою. Також користні успіхи і добрі надії віщують переговори між Австро-Угорщиною і Туреччиною, бо австро-угор. амбасадор остав на своїм становищі в Царгородї і жадна сторона не занимає непримиримого становища. Особливо турецке правительство має сильний намір усунути трудности, які випливали з бойкотового руху і спиняли переговори між обидвома правительствами. Австро-угорске правительство бачить трудности положеня, в якім Порта находить ся що до бойкоту, але буде робити Порту одвічальною лише в обсягу реклямаций з австро-угорских торгових і промислових кругів. Одначе сю дїяльність треба уважати не яко полїтичну, але яко охоронну для наших витворців і вивізників, до чого правительство є обовязане. Що до домаганя, щоби Австро-Угорщина обняла часть держ. турецкого довгу, то опір австро-угор. правительства в сїй справі є відомий, але Порта знає також, що може сподївати ся відповідної винагороди в можливій нашій уступчивости на економічнім і фінансовім полї.

Як звіщають з Царгорода, розпочали ся вже переговори між Австриєю а Туреччиною, а турецке правительство видало до цловых урядів строгий розпорядок, щоби здержали ся від бойкоту проти австр. товарів. Тим способом межинародне положенє поправило ся, а скоро Австрия порозуміє ся з Туреччиною що до злуки Босни й Герцоґовини, спір сей о злуку для европ. конференциї стане безпредметовим. Вправдї почин переговорів ще не рішає справи, бо Туреччина домагає ся знесеня австро-угор. почтових урядів в єї областях, а також виїмковых судів для австро-угор. підданих і пересуненя части держ. турецкого довгу на Австро-Угорщину. Монархія буде отже приневолена в тих переговорах пильнувати свого самостійного становища і поваги.

Наколи сї переговори між Австро-Угорщиною а Туреччиною доведуть до корисвого висліду, тодї межинародна конференция буде могла спокійно відбути ся, бо з неї усунена буде найдражливша справа.

В росийскій думі земельна справа висунула ся знов на

чергу розправ мимо бажаня і сподіваня октобристів. В сій справі промовляв голова кадетского сторонництва М і л ю к о в про закон з 22. листопада 1906 р. що до виходу хрестян з общини. В своїй промові речник кадетскої партиї дуже дотепно й гарно намалював правдиву історичну картину земельної урядової політики в Росиї за останні 50 років, починаючи з визволеня селян від панщини аж по сей день. А надто уважно й пильно д. Мілюков попоходив коло своєї картини, щоби змалювати й показати в правдивому сьвітлї опозицию дворяньства і ту ролю, що оно грало в істориї земельного питаня, а особливо — в істориї закона 22. листопада. Д. Мілюков документально довів два важні фікти. Перше всього, що за справжних авторів нового закона треба вважати дворяньство, що само прийшло до правительства з своїм проектом земельної реформи в скрутний час. Другий факт, — що в основу земельної політики і законодавства положено зовсім не думки та пікловання про інтереси хліборобства, а міркованя чисто політичні. За півсотнї літ по скасованю панщини дворяньство збіднїло і перевело ся. Вдержати ся само своїми силами під теперішнїй час перелому всього старого ладу оно, видима річ, не зможе. Виходить, що треба шукати в комусь піддержки. Сю піддержку побачили в тому, щоб яко мога швидше наплодити заможних господарів. І ог заради розплоду кількох десятків тисяч таких хазяїв знехтовано інтересами десятків мілїонів решти селяньства. Промова д. Мілюкова влучила в саме болюче місце і так доскулила більшій частинї членів думи, що д. Мілюкову довело ся увесь час промовляти серед страшенного галасу й ґвалту центра, й надто правих. Але коли прийшла черга говорити тим членам думи, що так обурені були промовою д. Мілюкова, то й жаден з них не спроміг ся сказати щось розумне і до речи. Замісць того супротивники тільки обсипали д. Мілюкова лайками та образливими словами. Але якаб там не була і розумна, і правдива, і доскульна промова д. Мілюкова, про те она анї на палець не відверне тих наслїдків, що вже й тепер приніс закон 22. листопада, бо противників новітної земельної політики в третій думі так обмаль, що їхнїй голос не зупинить теперішних господарів в думі, і закон напевне буде ухвалений.

З нагоди напасти „Діла"

на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

Духовеньство л ь в і в с к о г о деканату присилає нам отсю заяву, ухвалену на соборчику деканальнім дня 12. с. м. по причинї напасти часописи „Дїло" в ч. 182 на Їх Есцеленцию Високопреосьвященного Митрополита Андрея Шептицкого:

Неутомимі і незрівнані труди і заслуги, які Їх Ексцеленция Високопреосьвященний Митрополит Андрей Шептицкий положили для нашої рускої Церкви і народа, місто вдячности і синівскої преданности, визвали — на найбільший жаль — крайне злобні напасти часописи „Дїло", оскорбляючі в негідний спосіб Найдостойнїйшу Особу Їх Ексцеленциї Митрополита і понижаючі Їх Архипастирску дїяльність. Такий сумний обяв викликав загальне обурене і протест цїлого руского духовеньства, котре сю вельми злобну пробу роздору межи церковною властию а підчиненим клиром і вірними з цїлою погордою відкидує і яко плюгаву пятнує. Духовеньство проте львівского деканату зібране на соборчику, однодушно постановило дати вираз тим чувствам запротестувати і з найбільшим обуренем напятнувати сї напасти — а заразом заявити щиру преданність, нелицемірну любов, синівский послух і повне довірє до Їх Ексцеленциї Високопреосьвященного Митрополита. Так з зарядженем, против котрого так злобно виступило »Дїло« як і з другими в тім роді підписане духовеньство непохитно солїдаризує ся і готове з цїлим жаром душпастирской ревности предпринята все, що відносить ся до охорони чести і слави нашого возлюбленого Архипастиря Їх Ексцеленциї Митрополита.

Рівнож з цїлим обуренем пятнує і протестує духовеньство против ріжних злобних напастей в инших часописях на других наших Преосьвященних Епископів, особливо Достойну Особу Їх Преосьвященьства Григория.

Львів, дня 12. грудня 1908

Лев Туркевич, архідиякон і декан; *Адольф Бачиньский*, крилошанин, містодекан і парох церкви св. Параскевії; *Константин Яримович*, радник консист., парох церкви Ап. Петра і Павла; *Теодор Костишин*, парох Голоска вел.; *Іван Бакович*, парох Лісинич; *Йосиф Патаниньский*, шамбелян Є. Сьвятости, парох при закладї психіятр. в Кульпаркові; *Яков Сирої-дів*, парох Сихова; *Лука Бобрович*, парох головного шпиталя; *Іван Давидович*, радн. консист., парох церкви Преобр. Господ.; *І. Чапельский*, крилошанин митр. капіт.; *Мих. Тупись*, І. проповідник архікат.; *Володимир Гургула*, катехит і сотрудник церкви Успенія Пр Д. Богор.; *Артемій Авдикович*, парох ц. к. закладу карного муж.; *Александер Яримович*, сотр. церк. св. Ап. Петра і Павла; *Іван Алексевич*, катехит; *Андрей Возьняк*, катех. і сотр. ц. св. Параскевії; *Володимир Семків*, сотрудн. архікатедр.; *Волод. Сваричевский*, сотр. церкви Преобр. Госп.; *Іван Жигаль*, сотр. ц. св. Параскевії; *Теофіль Бобикевич*, сповідник архікат.; *Микола Щепанюк*, сотр. архікатедр,; *Андр. Гавришак*, сотр. архікатедр.

Промова посла д-ра Костя Левицкого,

виголошена в державній радї дня 5. грудня с. р.

(Дальше).

Що в Галичинї в остатнім часї на око троха успокоїло ся; що особливо тяжка боротьба руского народу о своє жите і спроможність розвитку не так остро проявляла ся в остатній сесиї галицкого сойму: то се зовсім не значить, що польско-руский спір вже полагоджено. Нї, мої панове! Ми, рускі посли, зробили той тактично-політичний крок на те, щоби правительству дати новий і незбитий доказ, що польско-руску национальну справу неможливо полагодити в галицкім соймі, та щоби правительству показати властиву дорогу, як за сю справу взяти ся. Ми жадали так мало, лише кількох конечних середних шкіл руских, а Поляки й сего не хотїли нам дати! Ми маємо лише шість середних шкіл з рускою викладовою мовою, так що одна школа припадає на 512.000 руского населеня. Взагалї є в Галичинї на 68 середних шкіл 61 польских, 6 руских і 1 нїмецка, числячи вже з філїями.

Ми і Поляки в Галичинї є сторони спорячі, а суднями нашого спору зробили австрийскі правительства, почавши від Байста, Поляків, хоч стара як сьвіт правда каже, що нїхто не може бути судією у власній справі! Отже над нами, як і над усїма народами Австриї стоїть сей народний парлямент з виконуючою властию правительства.

Ми не противні национальному помиреню; але першою підставою такої акциї мусить бути рівність і рівновартність обох народностий. Ми готові лагодити трудности і помагати до зближеня; але інтервенция правительства оказує ся конечною, щоби підготовити суд сеї палати, котрий буде природною полагодою сеї так важної для всїх нас справи.

Рік минув від загальних виборів сеї палати, по котрій надїяно ся внутрішної віднови Австриї на підставі национальної автономії та социяльних і економічних реформ. А тепер показує ся, що бажаного уздоровленя таки нема, бо правительство за мало дбає о правдиві інтереси всїх народів. Нїмецко-ческий спір заострив ся, так що попередне мінїстерство мусїло уступити, а нового парляментарного мінїстерства годї було зложити. Через национальну борбу між Нїмцями і полудневими Славянами і Італїйцями доживемо нових політичних компліkацій і так не будемо мати спокою з национальними справами, поки не возьмемо ся до оконечної і вдоволяючої полагоди сих справ законодатним шляхом. Кожде правительство повинно собі покласти за головну задачу полагодити национальну справу не лише в Чехії, але й у всїх краях держави, а з окрема також в Галичинї. Правительство має проекти відповідних законів приготовити для державної ради і для соймів і в як найкоротшім часї їх внести.

Ми твердо переконані, що парляментарна управа може оперти ся лише на коалїциї австрийских народів. Ми твердо стоїмо при тім, що лише таке парляментарне правительство, в котрім будуть заступлені всї народи, зможе успішно попирати політичні, национальні і економічні домагання населеня.

Одним з найважнїйших домагань Русинів є, щоби самостійне правне становище руского народу в галицкім соймі і в краєвій управі Галичини було забезпечене.

Уздоровленє інтересів обох народів в Галичинї є справдїшною державною конечностию, так як у Чехії полагода нїмецко-ческої справи. Национальна автономія повинна чим скорше забезпечити кождій народности свободу розвитку. А першим кроком до сего уважаємо при теперішнім станї річий в Галичинї: нову, справедливу реформу виборчу для галицкого сойму. (Потакуваня і оплески).

Але в сій палатї чули ми перед роком від тодїшного президента мінїстрів бар. Бінерта заяву, що правительство не може згодити ся на заведенє загального права виборчого для соймів. Отже руске населенє Галичини, котре роками добивало ся загального права виборчого, жадає тої реформи і для галицкото сойму. А правительство повинно услухати волї народу, та вплывом своїм причинити ся до того, щоби справедливою реформою виборчою для сойму підготовити полагоду национальних і социяльних кривд.

Австрийске правительство повинно зрозуміти, що в політичнім інтересї держави має оно обовязок подбати о дійсну справедливість і рівноправність для всїх народів і верств. Найлїпший доказ на се має правительство тепер, коли загранична політика терпить через неупорядковані внутрішні відносини монархії.

(Конець буде).

Новинки.

— **Календар.** В ч е т в е р: руско-кат.: Варвари, Івана; римо-кат.: Лазаря. — В п я т н и ц ю: руско-кат.: Сави препод.; римо-кат.: Граціяна.

— **Ювілей Папи в руск. духовн. семінариї у Львові.** Минулої суботи 12. с. м. обходили пи-

томці гр.-кат. дух. семінарії 50-літній ювілей сьвященьства Папи Пія X. величавим концертом. В его програму війшли точки хорові, два відчити, деклямация, орхестра, цитра і пянїно. Кожду точку виконано на причуд гарно, а найкрасше з хорів випало: Веделя „На ріках вавилонських“ і „Прийдїте і видїте дїла Божія“. Се почути буде нагода на концертї, що відбуде ся 17. с. м. Деклямация п. Гайдукевича (Масляк: „В честь 50-лїтних роковин сьвященьства Пія X“) вийшла з трудом яко тако, бо верш та зміст був досить тяжкий до віддання, що однак побідив декляматор по своїх силах. Гра п. Стрільбицкого Ґріґа „Habling“ була вдоволяюча, коби не за коротка. За те дует цитровий п. Махнева і Мокрівского (Умлявфа: Ungariesche Rhapsodie) вдоволили і найвибагливійших слухачів, бо гра була артистична. Не зле списала ся і орхестра під батутою п. Я. Заяця, коли возьмесь на увагу, що в семінарії не легко єї зібрати та вишколити. Взагалї концерт удав ся. У виконавців і у слухачів видно було торжественність тай відчуте цїли сего концерту, на що не мало ще вплинули два відчити: п. Сембаля „про значінє папства для релїґії і культури“, та п. Остапа про дїяльність Ювілята“. — Сей концерт зааранжувала читальня, яку сего року за призволом властий відновлено і ним немов заінавґурувала своє житє. Се й піднїс яко добрий знак єї розвою о. ректор Жук в слові по концертї. Він признав гарну цїль сего концерту за осягнену, усе виконано як слїд з належним пістизмом для Ювілята. А се серед сучасних ворогів Церкви, в передодню якихсь тяжких хвиль для Церкви дає надїю, що питомцї стануть справдїшними апостолами Христа, борцями з ворогами Його і Його наслїдника. Наконець відспівали всї многолїтствіє Папі.

Того дня вислали питомцї телєґраму до Сьв. Отця отсего змісту: Сьвятїйший Отче! Богослови руско-кат. духовн. семінарії обходячи торжественним концертом 40-лїтний ювілей сьвященьства Вашої Сьвятости припадають з глубокою покорою до ніг Вашої Сьвятости та складають щиру заяву непохибної преданности і синівскої любови до Вселенського Архіерея і просять о апостольске благословенє. На се наспіла така відповідь: Сьвятїйший Отець приймаючи з великою приємностию вираз почести і преданности до св. Престола з вітцївскою добротою удїляє висше згаданим питомцям апостольского благословеня. Кард. Мерри дель Валь.

— **По демонстрациї на львівскім унїверситетї.** Поступова академічна молодїж польска урядила вчера в салї польского тов-а педаґ. віче в справі суботнїшного нападу вшехполяків на намісника. Акад. Сьвітельский виголосив референт і предложив отї резолюциї: І. Польска молодїж поступова унїверситету і політехнїки у Львові зібрана на вічу дня 15. с. м.: 1) жадає законного забезпеченя, що з хвилею утворення окремого українського унїверситету, теперішний унїверситет остане виключно польским — 2) уважає, що креованє рівнорядних руских катедр на львівскім унїверситетї, не маючи нїчого спільного з утраквізациєю, є конечне яко переходовий ступінь до утворення окремого українського унїверситету—3) стверджує супроти виясненъ президиї польского кола і сенату, що автономія унїверситету в тім випадку не зістала нарушена і заразом висловлює жаль, що сенат через непотрібне заховуванє тайни в справах, котрі повинні бути знані загалови, доводить до непорозуміня. ІІ. Акад. польска молодїж поступова: 1) стверджує, що в суботнїшних унїверситетских подіях, уряджених лише молодежию народно-демокр., а протестуючих під покришкою автономії проти всяких культурних жадань українського народу, участи зовсїм не брала і сам факт нападу осуджує; 2) протестує проти обовязуючої сили „віча“, який відбув ся безпосередно по подіях в ІІІ салї унїверситету, стверджуючи, що се були тілько збори зорґанїзованого гурту народово-демократичного. — Всї ті резолюциї ухвалено майже одноголосно 384 голосами, бо „проти“ голосували лише чотири вшехполяки. Решта вшехпольских академиків товкла ся в сїнях салї і хотїла розбити віче. Вибрано також депутацию, яка має вручити ті резолюциї сенатови унїверситету.

— **Нічна гульня вшехполяків.** Вшехпольскі академики, в числї до 150, покинувши віче поступової польскої молодїжи, потягнули під памятник Міцкевича на Марийскій площі, де промовляло двох бесїдників, пятнуючи „голотою“ всїх і вся, хто не належить до вшехполяків. О 10. год. вшехпольска товпа пійшла громадно до польского академічного дому. Коло 12. год. в ночи появило ся на улицї Валовій около 100 вшехпольских академиків і з обидливою піснею на адресу намісника д-ра Бобжиньского, тягнули під намісництво. Коло бернардиньскої ґімназиї впала на них поліция піша і кінна і арештувала около 40 академиків, а решта розбігла ся. Арештованих переслухав на поліцаї комісар Лукомский і випустив на волю. Коло 1. год. в ночи вшехполяки хотїли урядити демонстрацию під палатою кр. маршалка, але поліция не допустила до сего.

— **В польскім колї** пояснив вчера др. Ґломбіньский справу позиций в буджетї на дві рускі катедри на львівскім унїверситетї. Др. Ґломбіньский заявив, що ті позиції вставив б. міністер просьвіти др. Мархет і презид. кабінету бар. Бек. Цїлию їх було запевнене кредиту на випадок креованя руских катедр за згодою сенату. „Зазначити мушу — говорив др. Ґломбіньский — що унїверситетскі власти у Львові не бачать нїяких основних перепон до іменованя професорами, по думцї єствуючих приписів, тих двох доцентів руских, коли на то прийде час і що також польске коло в тім дусї ще в минулім роцї заявило ся, однак з задержанєм компетенциї автономічної власти унїверситету“. Дальше зазначив презес польского кола, що ся заява повинна успокоїти розбурхані уми в краю та висказав жаль з приводу суботнїшної галабурди, а закінчив словами: „Най наша молодїж, приготовляючи ся науковою працею до праці горожаньскої, полишить полагоду наукових справ покликаному до того представництву“.

— **Де Сербія а де Перемишль?** Die Zeit доносить, що дня 10. с. м. на фортах „Гурко“ під Перемишлем жандарм побачив двох австрийских офіцирів, рисуючих пляни фортів. Коли жандарм приступив близше, офіцири занепокоїли ся. Жандарм попросив їх о пояснення а вкінци обох увязнив. У військовій комендї виявило ся, що то є сербскі офіцири перебрані в австрийскі мундури. При арештованих найдено пляни і фотоґрафічні знимки з перемиских фортифікаций. Заходить отже небезпеченьство нападу Сербів на... Галичину.

— **Мілїонові обманьства спадкові.** Радник суду др. Берзон переслухував вчера Белюховского, бувшого льокая ґр. Воляньского, в справі сфалшованя запису на около 8 мілїонів корон. По переслуханю, Белюховского замкнено до слїдчого арешту.

— **Успіхи сучасної хірурґії.** Як видно з нюйорских наукових журналів, хірурґія в Америцї досягла таких дивних успіхів, що видають ся просто таки на якісь чудеса. В рокфелєровскім інститутї після багатьох спроб над собаками та кітками, знайдено спосіб пересажувати деякі орґани з мертвого тїла на живе. Так напр., здорові нирки, вирізані з трупа, з успіхом можна прищепити на живім орґанїзмі, якому они цїлком заступатимуть вирізані слабі нирки. При сьому не треба навіть вживати непремінно сьвіже вирізаних нирок: їх до операциї можна переховувати на ледї до шести тижнїв. Такі спроби над звірюною вдавали ся до сього часу дуже щасливо і нема нїякої рациї думати, що подібні операциї і над людьми пройдуть з меншим успіхом. В томуж інститутї зроблено таку операцию: частину ноги, відрізаної у фокстерєра приставили до ноги живої собаки, яка через три місяцї після операциї цїлком вичуняла і навіть не шкутильгала. Але особливо пражають досліди над переливанєм крови, що нагадують фантастичні казки середних віків. Так, щоб надати сили одній дуже виснаженій жінці, якій мали зробити операцию, влито їй потрібну кров просто з жили її чоловіка. Журнал наводить ще й другий подібний факт, коли кров батькова зміцнила орґанїзм его дїтини. Але найцїкавійший досьвід в сьому родї зроблено в Bellevue-Hospital-ї під кермою професора Гарт-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 19.

Шановний Добродію!

Посилаю Вамъ Ганкевича философию и дальше о колядахъ. Тими днями пришлю повість Лучаковського и продовженне философиі. Будьте ласкаві надрукувати теперъ до темперамептівъ (четверта стрічка зъ долу на послідній сторонї), а те що залучаю на малій картоцці, возьміть въ примітку до семої стрічки на послідній сторонї. Писане синимъ олівкомъ (черезъ Людк.) вимажіть.

За займленє ся направою зегарка щиро Вамъ дякую. Прийшовъ до Тернополя неушкоджений. Рахунокъ зробимо коли схочете, однако за Федьковича поезиі відтягати не можна, бо я передавъ Вамъ ті поезиі безъ рахунку, для якого сільского школяря.

На Ваше предложенне зглядомъ дальшого веденя редакциі я цілкомъ згоджуюся. Подайте менї адресу Вашого мешканя, бо пізніще не знаю, чи на часъ буду мігъ прислати. Также за переписки почтові радъ би я звернути, но теперъ не въ силі. Нехай стягнутця гроші за Федьковича.

Єсли би Вамъ часу вистало, то добре би попри редакциі писати и въ соймі. Гадаю, що принаймнїй що другий день могли бисте робити въ соймі. Коли добра нагода годі цілкомъ залишати.

Не знаю, зъвідки та прихильність до менє у п. Ильницького. Ми розійшли ся недавно такъ відъ себе, що и не думавъ я на такий оборотъ. Здаєся, що Черкавський впливає на его способъ мисленя....

Ваше письмо пославъ я до Варшави. Кулішъ мусить бути обаламучений черезъ Білозерського, котрий якъ вижу нічого не научивъ ся въ Австриі. — Олельковичъ заповівъ прислати гроші, та и ёму якось не дуже пильно. Видно, що нашими цілями літературніми попсовалось наше діло на Україні. Думають по правді, що ми ту фондами обложились.

Правду (10 чиселъ) висилайте и надальше до мене. Я потребую по одному ексемплярі до Варшави и для тутешнёго листоноша Може бути, що прийде еще коли післати на Вкраіну. Для Зегадловича висилайто відъ теперъ до Вадовиць.

До 19 числа пришлю Вамъ допись Холмську про Куліша, де відсуненне ёго буде ближче и по правді описане.

Не забудьте міжъ опечатками въ 18 числі помістити, що въ 17 числі підъ статтею Остапъ Вересай напечатано „конець буде“ м. „дальше буде“. Та сама похибка була и въ 16 числі.

Більше за другимъ разомъ.

Вашъ щирий прихильникъ

О. Партицький.

На Україну посилайте Правду, якъ самі хочете. Можна и що десять день, або що тиждень вислати — по два або по три числа.

Примітка про бурсацьке оповіданне не буде теперъ на місці. Тому не поміщайте. — Листи Вересая помістіть.

веля і лїкаря Джансона. Вприснувши кокаїну двом людем, они зполучили їх жили і оден з них здоровий, (Марк Оден, що згодив ся продати свою кров), дві з половиною години передавав свою кров другому, слабому. Потім він сам встав на ноги, випив чару сирих яєць і чарку коняку, тай пішов зі шпиталю.

— **Дрібні вісти**. Звісний мілїонер український Терещенко застрілив ся онодї в Петербурзї з розпуки перед банкротством. Терещенкови обіцяло правительство позичити на поратованє господарства 30 мілїонів рублїв, але потім ту позичку відмовило. — Росийский амбасадор в Римі, Муравєв, помер нагло а чутка каже, що єго отроєно. — Почтовий офіциянт в Підгайцях здефравдував 13.000 К і перед місяцем виїхав з родиною в невідомім напрямі. Дефравдацию викрито аж тепер, — В Сороках коло Бучача обкрадено онодї в ночи почтовий віз, що їхав з Золотого Потока до Бучача. Коли іменно почтилїон Юрчак вступив до корчми, якісь опришки всїли на почту і поїхали в лїси. Другого дня найдено розбиту скриню почтову і подерті листи. Злодії не мали великого здобутку, бо з причини шабасу не надано того дня грошевих листів.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Потаток 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“).

В четвер дня 17. с. м. „20 днїв тюрми“ шутка в 3 дїях Вебера і Генекіна.

В пятницю 18. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого. Гостинний виступ М. Шляфенберґа.

В неділю дня 20. с. м. „Ой не ходи Грицю на вечерниці“ народний образ зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

Ві второк дня 22. с. м. „Сватанє на Гончарівці“ народна оперета в 3 дїях Гр. Квітки-Основяненка.

— **До нинїшного числа долучуємо спис видавництв Р. Тов-а педаґ., які надають ся на дарунки сьвяточні для дїтий і доростаючої молодїжи.**

— **Духовний концерт** з нагоди 50-лїтного ювілею сьвященьства Єго Сьвятости Папи Пія X. відбудесь в великій салї „Народного Дому“ у Львові завтрішного четверга дня 17. с. м. Програма: 1) А. Л. Ведель: „На ріках вавилоньских“ концерт C-moll, відспівае хор питомців дух. семінарії під управою п. В. Заяця. 2) Відчит проф. д-ра О. Макарушки. 3) О. Архангельский: „Гласом моїм...“ Псалом F-moll, відспівае хор архік. церкви св. Юрия від управою п. Т. Хоптяка. 4) Umlauf: »Concert A-moll« відграє на цитрі о. Евген Купчиньский. 5) Д. С. Бортняньский: „Прийдите і видите дїла Божія...“ Духовний концерт B-dur, відспівае хор архік. церкви св. Юрия при ласкавій співучасти п. М. Волошина. 6) а) Erlanger: „Prelud“; б) Gounod-Sarasate: „Faust“ Fantasie в супроводї фортепяну відграє п. проф. Е. Перфецкий. Супровід обняла п. проф. Юлія Ясеницка. 8) Д. С. Бортняньский: „Тебе Бога хвалим“ концерт X, відспівае хор учеників акад. ґімназиї від управою п. проф. Вітошиньского. Початок точно о 7. год. вечером. Стрій сьвяточний.

— **З львівскої архіепархії.** О. Модест Соболта дістав каноїчну інституцию на Ілів. — Завідательства дістали оо.: Дмитро Мигоцкий в Монастирці, Александер Гвоздецкий в Грабівци і Роман Охримович в Сенечолї. — До каноїчної інституциї візвані оо.: Іван Бачиньский на Словиту і Володимир Ванчицкий на Зарубинцї. — Іспит на катехитів середних шкіл відбуде ся 1. і 2. лютого 1909 р., а на катехитів видїлових шкіл 23. і 24. с. м. — Кандидати для рукоположеня мають дня 26. с. м. зголосити ся в митрополичім ординаияті.

— **З читальні „Просьвіти“** на личаківскім передмістю: Повідомляе ся, що 19. с. м. відбуде ся в комнаті тов-а дорічна „Гостина св. Николая“. Початок о год. 6. веч. Льокаль при ул. Гавзнера ч. 10 в партері.

— **З зелїзниць.** З огляду на збільшений рух особивий підчас Різдвяних сьвят і для уможливленя подорожуючим догіднїйшої їзди, переходити будуть дня 21, 22. і 23. грудня с. р. поміж Львовом а Краковом надзвичайні поїзди особові: дня 21, 22. і 23. поїзд поспішний ч. 10, котрий відходить зі Львова о год. 9. мін. 24 вечер, дня 21. і 22. поїзд особовий ч. 19/II, який відходить з Кракова о год. 10. мін. 50 в ночи а приходить до Львова дня 22. грудня о год. 7. мін. 45 рано. Поїзд поспішний ч. 10 задержить ся на стациях: Городок ягайл., Судова Вишня, Мостиска, Перемишль, Ярослав, Перевовск, Ланьцут, Ряшів, Сендзїшів, Ропчиці, Дембиця, Тарнів, Солотвина, Бохня і Підгіре-Плашів, а поїзд особовий ч. 19/II на всїх стациях з виїмкою Ґродкович і Ґрабін. Поїзд поспішний ч. 10 доїде до Кракова до поїзду поспішного ч. 4. зелїзниці північної відходячого до Відня.

Телєґрами

з дня 16. грудня.

Альжир. З Кольон Дешар доносять, що там зворохобила ся французска леґія чужоземна і здержала поїзд, яким їхав ґен. Відже. Поїзд мусїв завернути.

Відень. Великий охмайстер двора кн. Лїхтенштайн помер в Крумлові.

Рим. Окремий відпоручник італїйского короля виїхав до Відня з королївским письмом до цїсаря в справі злуки Босни. Лист має бути вельми сердечно вистилїзований.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 7. до 13. грудня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	11·45—11·75 К
Жито	10·05—10·35 К
Ячмінь броварняний	7·50— 9·00 К
Ячмінь на пашу	7·30— 7·50 К
Овес	7·45— 7·75 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	9·75—11·00 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	7·30— 7·55 К
Конюшина червона	60·00—70·00 К
Конюшина біла	40·00—50·00 К
Конюшина шведска	65·00—75·00 К
Тимотка	35·00—38·00 К
Ріпак зимовий	14·25—14·50 К
Насїне конопл.	8·75— 9·00 К
Хміль	30·00—42·00 К
Насїне льняне	10·00—10·50 К
Льнянка	10·00—10·25 К

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма
від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Короля Людвика ч. 5

Товариство взаїмних обезпечень
„Днїстер“
у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« а найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краївскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїлене аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи блякою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского

Ч. 277. Львів, пятница дня 5. (18.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить крім неділь . . о 5½ год. по
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

„Истинно-русскій скандалъ“.

Дня 15. грудня с. р. сьвяткували львівскі москвофіли ювілей Папи Пія X. концертом в салї „Народного Дому“. Про сам концерт появила ся в найновійшім (275 числї) »Галичанина« коротка нотатка, що концерт »привлекъ въ залу „Народнаго Дома“ многихъ членовъ обоихъ учрежденій („Нар. Дому“ і Ставропігії) съ семьями изъ Львова и провинціи«, що „вечеръ открылся точно въ 7 часовъ глубоко обдуманною, къ торжеству пріуроченною рѣчью проф. Свистуна“, почім »пошли продукціи военнаго оркестра 15. пѣхотнаго полка и мужскаго хора, составленнаго изъ очень хорошихъ голосовъ, умѣло сведенныхъ въ одну компактную звуковую масу руководителемъ его, о. Сварычевскимъ« та що вечер закінчено папским имном відспіваним бурсаками, якого всї учасники вислухали стоячи.

Про скандал, який виправила на сім концертї москвофільска молодїж, »Галичанинъ« не згадав анї одним слівцем, тому позволимо собі про него розказати.

Коли лише рознесла ся вістка, що старші, львівскі москвофіли задумають сьвяткувати ювілей Папи, »истинно-русская« молодїж заявила, що до концерту не допустить, та що евентуально в часї концерту повибиває в салї »Народного Дому« вікна. Старші москвофіли, мимо сих погроз, рішили ся ювілей відсьвяткувати, а щоби не допустити до демонстрациї, подбали о кінну та пішу полїцию, видавали білєти лише за запрошенєм, так що на концертї саля, обставлена при вході полїцийними аґентами, сьвітила пустками. Нарочно на концерт прибула з Відня упрошена комітетом »оперная пѣвица Филиповская«, але до неї пішла перед концертом „истинно-русская“ молодїж і загрозила скандалом, колиб вона відважила ся виступити на естрадї. Перелякана співачка дала за виграну і на салї не явила ся. Про сам концерт дізнаємо ся від его учасника отсї подробиці:

Промова проф. Свистуна тревала поверх три чверти години і подобала на балаканку, а не на сьвяточну промову. Хори були низше всякої критики. Взяло в них участь кількох питомців духовної семінарії, кількох добре платних співаків та бурсаки. Але все те меншої ваги, бо, як каже приповідка: »кождий піє, як вміє«. Коли проф. Филип Свистун скінчив свою промову, а мітрат о. Білецкий подякував ему і подав руку, счинив ся гамір. З ґалєриї рознїс ся пекольний крик і свист а в слїд за тим посипали ся картки між публику, на яких був виписаний отсей протест, який в цїлости репродукуємо:

»Протестъ«.

»Галицко-русская молодежъ протестуетъ противъ папскаго концерта (15. XII. 1908) по слѣдующимъ причинамъ:

1 Концертъ устроенъ единицами отъ имени всего народа и на народныя деньги въ то время, когда онъ голоденъ,

2. залѣмъ въ честь личности, тормозящей прогрессъ человѣчества (Американ. булла и другіи прокламацін),

3. и вообще молодежъ принципіяльно противъ чествованія какихъ бы то не было святѣйшихъ личностей, будь они католическія, православныя, магометанскія, или какія-либо другія.

Галицко-русская молодежъ«.

Після сего скандалу, демонстранти чим скорійше винесли ся з ґалєриї.

Так відсьвяткували москвофіли ювілей Папи. Москвофільска молодїж дала цинїчним порівнанєм „святѣйшихъ личностей, будь они католическія, православныя, магометанскія, или какія-либо другія«, доказ, яку вагу має для неї віра. Колиж ми запитали одного з »истинно-русской« молодїжи, чи в тім лежить »прогрессъ человѣчества«, щоби насилувати пересьвідченє других, запитаний відповів: »Господине, ми мусїли зробити скандал, щоби наші старі не бавили ся в гіпокритів«.

„Истинно-русская“ молодїж мусить добре знати своїх старих..... На всякий спосіб саля „Народного Дому“ була сьвідком »истинно-русскаго скандала«.

Але на тім демонстацийний скандал не покінчив ся. »Истинно-русскіи младенцы« почали поновно громадитись о год. 9 вечером в комнатах »Русскаго Касина«, що притикають до салї »Народного Дому« та хотїли до неї вдерти ся перебоєм, однак комісар полїциї їх звідси випросив. Тодї пішли »младенцы« на коритар і ждали покінченя концерту. Коли з салї вийшов урядник »Нар. Дому«, др. Лагола з донькою, »младенцы« кинули ся на них і оббили палицями. Полїция увязнила тодї вісьмох демонстрантів, самих студентів університета, яких відставлено до дирекциї полїциї, де они вилєґітимували ся картами, почім пущено їх на волю. З дирекциї полїциї потягнули »младенцы« в поважнім числї під бурсу „Народного Дому“, що містить ся при улицї Курковій і там повибивали всї вікна.

Немов би на умовлений знак, почали бурсаки з середини розбивати двері, вікна, меблї та посудину, щоби в сей спосіб задокументовати свою єдність з студентами університета, та щоби пімстивись на Зарядї »Народного Дому«, що велїв їм співати на концертї в честь Папи. Шкоди мають бути дуже значні.

Старі москвофіли почали збирати плоди своєї киртичної роботи, яку на зверх уміли маскувати гіпокризиєю. Однак цїлий, руский нарід має право запитати, чи на те складали его батьки кервавицю, щоби в бурсї »Народного Дому« виховувано ренеґатів рускої народности, та апостатів рускої Церкви?

Канонїчно ериґовані церковні брацтва.

Се річ загально звісна, що наші церковні брацтва мають навіть при їх дотеперішній, досить примітивній орґанізациї дуже великий вплив на житє і вихованє вірних. В брацтві гуртують ся найчеснійші і загально поважані люди, на чолї брацтва стоїть особа, що має щире поважанє в громадї, тому і моральний вплив брацтва на житє цїлої громади є завсїгди великий. На щастє умїли ми доси охоронити брацтво від впливів льокальних котерий, партий і т. п., так, що брацтва наші стоять всюди строго на ґрунтї обєктивної безсторонности, понад всякими можливими партиями, а через те єднають они собі велике поважанє в громадї. Коли потягнемо н. пр. паралєлю між церковним брацтвом а громадскою радою і громадскою управою в загалї, то видно, що громадска репрезентация є переважно висловом матеріяльних інтересів поодиноких ґруп в громадї, інтересів нераз суперечних з добром загалу та досить далеких від засад християнъской етики і від патріотизму (прим. християни вибирають до ради жидів), коли тимчасом до заряду брацтва належать люди вибрані з кругів одиниць ідейних, відданих щиро справам церкви і християнъского житя.

Церковні брацтва суть проте незвичайно вдячним терєном і дуже доброю точкою опертя для інтензивнїйш. і душпастирскої працї з напрямі християньско-суспільнім.

Нинї вже загально відчуваємо потребу, щоби дотеперішну дїяльність церковних брацтв, яка обмежує ся головно на уряджуваню асисти при богослуженях і на адмінїстрованю церковними грішми, звернути також і на инше ширше поле, на поле дїяльности християньско-суспільної, відповідно до потреб нинїшної хвилї та потреб нинїшного суспільного житя.

Дорогу до такої дїяльности в парохії, до способу працї над самим брацтвом а при его помочи над цїлою громадою вказав нам, сьвященикам, наш Архієрей Впреосьвящ. Митрополит Шептицкий в своїх двох посланіях з р. 1905 п. з. »О церковнім брацтві“.

В посланію до духовеньства поданий взірцевий статут, т. є правило церковного брацтва враз з відповідними увагами для душпастирів, що до способу переведеня сего статута в житє. В посланію до вірних подано, що доброго могло би зробити в громадї добре зорґанізоване церковне брацтво. Оба ті посланія доповняють себе взаїмно особливо в тім, що поясняють нам близше, як треба сповняти з практиці поодинокі приписи статута, або подають умотивованє (в посланію до духовеньства) вказаних статутом напрямів дїяльности.

Сам Впреосьвящ. Архієрей характе-

ризує брацтва в той спосіб зорґанізовані своими слозами: „сущною їх основою є солїдарність християньского житя та спільна праця для загального добра“.

Не буду ширше описувати обох вище наведених напрямів дїяльности брацтв канонїчно ерiґованих. Хиба лише для прикладу піднесу тут зпоміж многих инших практик, що доторкають ся солїдарности християньского житя, так прегарно подуманну постанову, щоби на похороні усопшого брата були всї братя присутні та щоби на заупокійній службі Божій всї спільно приступили до св. Причастия (§ III. 15 статута: „о способі житя“).

До дискусиї в часописи щоденній подає ся передовсїм ся друга часть дїяльности брацтва, то є „спільна праця для загального добра“, хоть і она випливає з мотивів не сьвітских а з мотивів добре понятої християньскої любови ближнього.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Парляментарний корабель щасливо оплив скелю, яка ему грозила розбитем. Відмова наглости будженовій провізориї, котрої держава потребує необхідно для правильної господарки фінансової, довела би була не до упадку урядничого кабінету, але до розбитя парляменту. Відмовою сеї ухвали булиб посли „народного парляменту“ заявили, що они зрікають ся конституцийної ідеї. Через те, що незначна часть послів парляментарну опозицию перемінює на парляментарний розлад, могло було стати ся, що цїлій держ. раді усунулиб ся були підвалини зпід ніг. В останній одначе хвилї зрозуміли тверезій шо думаючі, що відмова ухвали будж. провізориї довелаб до зачинення сесиї, здержаня виплати диет, котрі для значної части послів є одиноким жерелом прожитку, а за тим пішлоб на довший час відроченє парляменту, котре доведо би в наслїдках до основних змін. Головно социял-демократи, котрі переважно жиють з парляменту і тому й потребують его житя, спасли его від розбитя голосованєм за будж. провізориєю у всїх трох читанях.

Вправдї полагода будж. провізориї не обезпечує ще дальшого єствованя держ. ради, бо торгово-полїтичний закон про повновласть є в сїй хвилї, коли на близкім сходї монархія переживає такі критичні часи, не менше важний для неї як упорядкована фінансова господарка. А тимчасом і проти сего закона особливо з боку хлїборобників всїх сторонництв проявляє ся великий опір. Доси отвережували ся посли все в останній хвилї, коли доходило вже до крайности, отже може й при тім законї дійдуть до отямленя в останній хвилї і не доведуть до сего, щоби держ. рада була вилучена яко чинник в хвилї для монархії з огляду на межинародні відносини так важній.

В середу розпочало ся перше читанє закона прозлуку Босний Герцоґовини, а міродатні круги мають намір поспішити з сею справою, щоби ще перед лат. Різдвом найти час на полагоду закона про повновласть. Міністер загр. справ бар. Еренталь робить всякі заходи, щоби хлїборобників, котрі ставлять великий опір ухваленю сего закона, приєднати для сеї справи ще перед новим роком, бо сему законови приписує він далекосягле полїтичне значінє в загран. полїтиці. Може бути, що сї змаганя доведуть до корисного висліду, бо більшість хлїборобників промовляє за заключенем торгового договору з Румунією а лише договор з Сербією, Чорногорою, Болгариєю і Туреччиною стрічає великий опір між ческими і нїмецкими хлїборобниками. В поважних парлямент. кругах остерігають хлїборобників, щоби не доводили до крайности. Правительство має однак також на хлїборобників спосіб, бо може не полагодити мелїорацийного закона, до котрого привязують хлїборобники велику вагу. Імовірно отже, що під тим напором і під прозою відроченя або розвязаня держ. ради покаже ся посольска палата так само податливою, як і при буджет. провізориї і ухвалить закон про повновласть ще перед лат. Різдвом. Останне засїданє посол. палати має відбути ся в суботу, а колиб до того часу не упорала ся з тим законом, то ще ві второк булоб засїданє посольскої палати.

Голосованє ческих народовцїв катол. за буджет провізориєю довело, як ми вже вчера звіщали, до розбитя ческих сторонництв, а дневник д ра Крам ржа „Den“ заявляє, що »Народний ческий союз« вже не єствує.

В Празї тепер спокій, а вісти про нові галабурди на Перекопах показали ся неправдивими. Вправдї кілька ческих хлопців напало на двох нїмецких буршів, що йшли тамтуди в своїх відзнаках, однак полїция явила ся заздалегідь і розігнала напасників. В справі Bumml-я ведуть ся переговори, щоби его перенести з Перекопів на улиці недалеко двірця. З огляду на зміну внутрішньо-полїт. положеня має також сенат нїмец. унїверситету в Празї взяти назад своє подане о відставку.

Заграница.

Почин переговорів між Австриєю а Туреччиною принядо дневникарство з вдоволенєм. Не тілько правительство, але також молодотурецкий комітет, котрого погляди висловлює статя в дневнику »Schurai Umet«, стоїть на становищі практичної полїтики так, що легко можна буде довести до порозуміня. Поважний турецкий дипльомат висловив ся, що приязнь ситої після злуки Босни Австриї є для Туреччини цїннїйша, як приязнь Сербії, котра лакомим оком споглядає на Старосербію а також у власнім інтересї своїм бажала би автономії Босни. Такі погляди проявляють ся не тілько в урядових але й в неурядових кругах турецких.

Очивидно з анґлїйского боку роблять намаганя, щоби протидїлати сему порозуміню між Австриєю і Туреччиною, а телеґрама вислана з Петербурга до „Daily Telegraph“ намагає ся поучити Турків, що прямі переговори з Австриєю нанесуть шкоди Туреччині, наколи она наперед не буде старала ся з підмогою Росиї, Анґлії і инших держав наперти на Австрию.

Тепер вже вияснює ся, звідки то виходить ся гарна ідея про автономію Босни. Times подає телеґрафічну раду з Білгороду, щоби цїсар Франц Йосиф заіменував для Босни ґенерал-ґубернатора так, як се свого часу зробив султан з іменованєм такого ґубернатора для Східної Руменії. А також з кошутівских кругів, котрі мають певні звязи з Сербією, появила ся в Budapester Abendblatt вість, що справа злуки Босни має бути так уладжена, що Босна й Герцоґовина будуть творити окрему державу автономну під зверхностю Габсбурскої династиї, а архікнязь Франц Сальватор мав би стати віцекоролем сих країв. Очивидно все те є пусті дневникарскі сплетнї без усякої основи.

У Франциї радо витають вигляди на порозуміня між Австриєю а Туреччиною, в тім певнім переконаню, що тим способом европ. мир буде обезпечений, а париский лист до »Polit. Korresp.« запевняє, що французке правительство готово кождого часу причинити ся до того, щоби усунути можливі трудности і перепони, які би в часї сих переговорів могли виринути в однім або другім напрямі.

Тимчасом в Петербурзї славянофільскі круги нерадим оком споглядають на сї переговори і не бажалиб успішного їх висліду, бо хотїлиб конечно для Сербії щось придбати. Годять ся на австро-угорске домаганє, щоби перед конференциєю перевести пересправи що до злуки Босни й Герцоґовини, одначе славянофільскі дневники домагають ся, що Росия повинна конечно якусь винагороду для болгарских Славян виєднати. Покаже ся небавом, чи намір славянофілів на відповідь Ізвольского, котра має відійти до Відня в пятницю, буде мати який вплив.

Франциуска республика опинила ся в народо-господарскім положеню над пропастию. Буджет на 1909 р. виносить 3 910,283.358 франків. Є се виказ на папері зроблений парляментом з огляду на податників. Одначе в дїйности додаткові кредити доходять до 125 мілїонів отже перейшли вже 4-ий мілїярд. Крім того заповів мінїстер маринарки на сїчень дальші домаганя на фльоту, для переведеня реформи амунїциї і гармат на кораблях военних.

Справоздавець буджету Poincare, бувший мінїстер скарбу і найвизначнїйший фінансовий полїтик Франциї Rouvier виступили там з такою критикою, якої ще не чула Франция. Они висловили рішучо: »Франция іде своєю фінансовою господаркою в пропасть«. Новий буджет визначує ся позичками, податками і недоборами. Фінансовий занепад почав ся безнастанними уступками масоньского мінїстерства Комба для социялїстів і веде ся дальше більоковою більшостю посольскої палати під знаменем церковно-полїт. боротьби. Серед таких обставин починає поважно хитати ся французский фінансовий кредит, котрий доси в цїлім сьвітї мав позажне значінє.

Промова посла д-ра Костя Левицкого,

виголошена в державній радї дня 5. грудня с. р.

(Конець).

Отже жадаємо такої реформи виборчої для галицкого сойму, котра би забезпечала нашу напіональність і її самостійний розвиток і опирала ся на засадї загального, рівного і безпосередного голосованя. В такім і лише в такім разї годимо ся на відступленє краєви деяких жерел державних доходів.

Дальше жадаємо дїйсного знаціоналїзованя галицкого шкільництва на користь Русинів в такій самій мірі, як се мають Поляки. Правительство повинно взяти ся до заспокоєня наших слушних жадань що до закладаня руских середних шкіл і отвореня руского унїверситету. Особливо повинно правительство дати почин до знесеня краєвого закону з 23. червця 1867 р., після котрого закладанє руских середних шкіл в Галичинї залежить від галицкого сойму. (Живі притакуваня). Закон той і так остає в різкій суперечности з основним законом державним з дня 21. грудня 1867.

Ми розумімо невигідне положеня правительства, але гадаємо, що вага справи вимагає інтензивної інтервенції правительства.

Що до адмінїстрациї, то наш народ жде хвилї, коли сповнить ся золоте слово цїсаря, що наша адмінїстрация має працювати для народу, а урядники мають памятати, що мають служити спільним інтересам усїх і що уряд нїколи не повинен бути стороною. Лиха політика урядників тяжко доскулює нашому рускому народови, а наші наглі внесеня в справах сумного стану галицкої адмінїстрациї не були наглими примхами; бути то лиш оправдані жалї страждучого народу, як се й теперішний намісник Галичини сам признав.

Пошесть понижуваня закону і справедливости треба також і в судівництві чим скорше вилїчити, бо віра у справедливість галицких судів чим раз більше упадає. Жадаємо для Галичини, щоби адмінїстрация і судівництво були увільнені від політичних і партийних впливів.

Жадаємо дальше, щоби принимане і іменованє урядників і слуг мало на увазї число населеня обох народів і щоби в урядованю всїх урядів вповнї були заспокоєні язикові потреби руского населеня. Для східної Галичини мають бути іменовані лише такі урядники і слуги, що руску мову дїйсно знають у мові і письмі.

Язикова справа в Галичинї мусить бути чим скорше полагоджена законом.

Наше сїльске господарство боре ся з недородами, особливо в сїм роцї елементарних катастроф; длятого жадаємо для нього опіки і видатної помочи державної. Жадаємо від держави плянової помочи для нашого хлїборобского населеня при набуваню землї і улїпшуваню господарства, щоби піднести відпорність і видатність нашого краю. Обітницї правительства, бундючні слова або виїмкові запорядженя не заспокоять народу; треба дїйсно забезпечити і поправити наше політичне, економічне і культурне положенє.

Висока палато! Русини лишають собі у відношеню до правительства політику вільної руки, а наше поведенє залежати буде від того, як правительство поступить собі з оправданими домаганями руского народу. Поки ті домаганя не будуть заспокоєні, поти мусимо стояти в опозициї. Хочби мінїстерияльна кріза мала навіть довести аж до кризи конституцийної, то таки дійдемо раз до того, що на місце теперішної конституциї, котра довела до невдоволеня і утиску народів, прийде конституция свободи для всїх народів держави. Ми не поминемо борби, поки не здобудемо национальної автономії.

Дотеперішні взаємини з иншими парляментарними сторонництвами в політичнім і тактичнім зглядї хочемо дальше утримати і віримо, що ся народна палата в найблизшім часї зачне правильну працю для добра всїх народів. (Живі притакуваня і оплески).

Новинки.

— **Календар.** В п я т н и ц ю: руско-кат.: Сави препод.; римо-кат.: Граціяна. — В с у б о т у: руско-кат.: *Николая Чудотв.*; римо-кат.: Немезия.

— **Папский ювілей.** Дня 6. с. м. відбув ся в Ганусівцях коло Станиславова ювілейний обхід в честь 50-лїтного сьвященьства Папи Пія X. На службі Божій виголосив проповідь про житє і дїяльність Сьв. Отця місцевий парох о. П. Янкевич. Цїлу церков дуже гарно убрано соснами а коло проповідальниці окрашено цьвітами великий портрет Сьв. Отця. В церквї явило ся много народа. На другий день відбув ся в салї шкільній в честь Сьв. Отця вечерок, на котрім мав промову о. парох Янкевич про житє Сьв. Отця. Управитель школи П. Лопатиньский мав також дуже гарний відчит про Голову св. Церкви католицкої а дїтвора шкільна співала дуже гарні набожні пісні і деклямувала в честь Папи. — *Н. Н.*

— **З Радимна** пишуть нам: Дня 2. с. м. в цїсарский ювілей відбуло ся торжественне Богослуженє з гарною патриотичною проповідию, виголошеною місцевим парохом о. радником К. Кузиком, а 13. с. м. відбуло ся Богослуженє в честь папского ювілея з гарною проповідию пароха з Острова о. крилошанина Б. Ґоцкого. На богослуженях були представителї всїх властий та місцева залога військова (піхота і драґони) з офіцирами під проводом коменданта стацийного п. підполковника Палїчки, під котрого оком цїла залога дуже примірно і чесно веде ся. На спомин тих двох ювілеїв заложено камінь угольний під церков в стилю дорийскім, котру розпочинаєсь будувати коштом 100.000 К. Сей прегарний памятник буде окрасою не тілько міста Радимна, а твердинею нашого обряду і народности для цїлої окресности на окраїнах Ярославщини.

— **З Рудеччини** доносять нам, як там закладають польскі „охотнїче страже пожарне“. По повітї пійшов клич, щоби в кождім селї була пожарна сторожа. Русини якось на то не звертають уваги, тимто за них взяли ся до працї польскі підпанки. Нїкого не питаючи, підписують они самовільно селян на статутах і вносять поданя о заложенє »straży ochotniczych« в чисто руских селах. Се потверзило вправдї наших селян, які в цїлій Рудеччинї метнули ся закладати рускі пожарні „Соколи“, але сумною проявою є факт, що до сего треба було аж всепольского підступу. Най затямлять се собі ті рускі села в иншихъ повітах, де ще нема руских пожарних товариств!

— **Поміч учителїв при пожарній орґанїзациї** Сеґорічний краєвий зїзд польских пожарників в Кракові займав ся справою приєднаня народного учительства до пожарної оборони. В тім дусї кр. рада шкільна видала обіжник до дирекций учительских семінарий і окружних рад шкільних, запитуючи о їх погляд на ту справу. Розходить ся именно о те, аби в учительских семінариях попри науку руханки, плекано також науку пожарної оборони. При науцї фізики належало би звернути специяльну бачність на помпи і сикавки, а при хемії на хемію пожарничу. Окружні інспектори мали би заохочувати учителїв до чинної працї в орґанїзациї місцевої оборони пожарної. Гадка се дуже гарна, бо учитель словом і чином міг би незвичайно багато причинити ся до зорґанїзованя і веденя пожарної сторожи на селї. Наше учительство руске вже по части сповняє сї горожаньскі обовязки в пожарних „Соколах“, але могло би ще більше зробити на тім поли, если би почуло заохоту від своїх властий.

— **Українцї у Владивостоцї.** Д. Павло Гладкий з Владивостока пише в „Радї“: У 221 ч. „Ради“ мені довелось читати про те, ніби в східному інституті у Владивостоцї істнує „Українська Громада“. З сего може скласти ся непевний погляд на житє студентів-Українців у Владивостоцї. Як студент згаданого інституту і як член т. зв. „Громади“, я маю своїм моральним обовязком сказати от що. Позаторік приїхавши сюди з Росиї, я хотїв згуртувати тутешних Українців, але студентів було дуже мало і всї они дивились оден на другого вовком, так що нїчого з мого заходу не вийшло. На аркуші паперу, котрий я повісив в салї института (китайскому), написав я українською мовою заклик до всїх Українців зібратись. Оден студент Москаль, мовчазний, невеликого розуму чоловічок, написав на сїм листї олівцем фразу: „собирайтесь хахлатское царство“. Торік повернувшись з Японії, в купі з деякими товаришами, порадились і затвердили з деякими поправками статут, котрий ми написали в двох з д. Андрущенком. Умови житя студентів зробились трошки лекші і 10 осіб підписало статут. Підписало, але на збірцї було 5—6 осіб, які затвердили статут. Після багатьох перешкод конференция східного інституту на підставі закону теж затвердила статут. Нї одної збірки після того не було. Дїяльність „Громади“ звелась до вистави трох, чотирох пєс, в котрих більша частина учасників була з аматорів не-студентів. Юридично „Громада“ істнує і досї, але фактично її нїколи не було. Нещодавно 24. жовтня аматори української драматичної штуки сьвяткували роковини Карпенка-Карого, виставляли »Боднарівну«, алеж тут брало участь тілько чотири студенти, лїчучи й суфлєра. Усїх студентів-Українців осіб 18, але з їх дуже мало хто цїкавив ся Україною і тим, що на нїй творить ся за наших часів. Оден студент, приїхавши з України, запевняв мене, що „въ Малороссіи никакого возрожденія нѣтъ, что хахлы вымирающая(?) нація и что вся литература малороссовъ это кобзаръ Шевченка, въ которомъ только и есть что „Причинна“ и больше ничего“. Национальною умілостю цїкавлять ся небагато. Тілько й працює студент Воблин, котрий осе збирає при „Народньому Домі“ український хор. Українська мова для тутешнїх студентів — „малороссовъ“ — мало відома; за невеликим винятком они навіть не розуміють її, не кажучи вже про те, щоб балакати нею самому. Українську ґазету одержує одна тільки людина, у якої читають її в ряди годи ще дві — три особи. Ось яка в нас „Українська Громада“!... А шкода, що не можна зєднати інтелїґентів Українців, бо тут майже ввесь край заселений переселенцями з України і тому национальна сьвідомість будучих адмінїстративних дїячів, та й взагалї інтелїґентні українські сили, в сьому краю дуже потрібні.

— **Нагороди Нобля в 1908 р.** При сегорічнім роздаваню премій з фондациї Альфреда Нобля придїлено нагороду лїтературну професорови фільософії Рудольфови Айкенови в Єнї; нагороду медичну проф. Ілиї Мечнїкови в Парижі та проф. Павлови Ерлїхови в Франкфуртї н. М., премію фізичну професорови О. Лїпманови в Парижі, а премію хемічну проф. Е. Руґсфордови в Мангаймі. Крім нагороджених професорів пропоновано як кандидатів Сельму Ляґерлєф і А. Свінбема з лїтератури та проф. М. Плянка з фізики. Мирову премію має норвежский фортінґ в найблизших днях присудити Шведови Клясови Арнольдзиови та Данцеви Фр. Баєрови.

— **Важний поступ в дослїдах туберкульози.** На засіданю паризкої Academie de medicini дня 8. с. м., звісний дослїдник туберкульози др. Александер Марморек повідомив про важне відкритє, що робить значний крок наперед в дияґнозї і терапії туберкульози. Марморек виказав дуже простим і певним способом туберкулїчну їдь в крови і уринї недужого, навіть коли показали ся що йно перші симптоми починаючої ся недуги. Для дослїду досить три або чотири каплї крови чи уринн. Ходить о хемічну сполуку між їдию, яку видїлюють бацилї туберкулів, а серум Марморека. До викликаня сего явища служить кілька капель овечої крови. Коли кров розложить ся, то туберкульози нема; в противнім випадку чоловік хорий на туберкульозу. Марморек робив дослїди на 600 особах і лише в 5 проц. випадків его метода завела. Інтересне притім тверджене Марморека, що та діяґностична метода дасть ся примінити до богато иншихъ заразливих недуг.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Потаток 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“).

В пятницю 18. с. м. „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого. Гостинний виступ М. Шляфенберґа.

В неділю дня 20. с. м. „Ой не ходи Грицю на вечерниці“ народний образ зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

Ві второк дня 22. с. м. „Сватанє на Гончарівці“ народна оперета в 3 дїях Гр. Квітки-Основяненка.

— **Віча в Борщівщині.** Виділ „Політичного Тов-а“ в Борщеві уладжує всенародні віча: в Озерянах в суботу 19. с. м. в салї руского „Сокола“; в Більчу золотім в неділю 20. с. м. під голим небом на подвірю прихідства, а в разї непогоди в читальнї „Просьвіти“; в Скалї ві второк 22. с. м. в читальнї „Просьвіти“ і в Королівцї в неділю 10. с. м. на подвірю пароxіяльнім а в разї непогоди в читальнї „Просьвіти“. Всюди початок о год. 1 в полудне. На тих вічах будуть виголошені реферати: політичний, економічний, про виборчу реформу соймову, повітову та громадску і реферат політичний. Реферувати будуть: адв. др. Савчак і кандидати адвокатури др. Юл. Олесницкий та М. Томкович.

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

(Дальше).

New York 3. XI. 1908.

Варто було нинї бути в New-York-у. Товпи людий, інтелїґенти і неінтелїґенти, панї і панни, робітники і робітницї, а всї повбирані, як до церкви на празник, проходять ся по вулицях в сьвяточнім настрою. Бо нинї по всїй землї Washington-a таки на правду сьвято — вибір президента Зединених Держав. Хотїв би я мати ті гроші, що перейдуть нинї через руки політичних аґентів, факторів ріжних партий, сторонництв, фракций.... то не схотїло би ся менї писати сего листу. Всюди чути: Taft!.. або Brain!... Одні йдуть в заклади, другі в патріотичній загорілости пробують четвертого способу прикладаня долонї до носа, инчі голосно сьміють ся та запоморочені whisk-ою йдуть на Ajland-и гуляти, — а всї вони заняті одним і тим самим питанєм: хто буде вибраний?

Варто познакомити читача зі способом виборів на президента. Кожда партия має цїлком свобідну руку в аґітациї за своїм кандидатом. Корупция не є тут жадним гріхом, овшім є вона майже осередком до здобутя передованя і цїли. При тім всїм однак є у Американця високе почутє горожаньских прав і обовязків. Президент Rooswelt сам особисто приїжджає до рідного місточка та віддає свій голос, — американьский посол при парискій амбасадї пливе океаном, щоби виконати горожаньский обовязок та в Нюйорку віддає свій голос. І природна річ, що в такий день усе устає, мовчать фабричні комини, не грають переразливо, майже роздираючо їх сирени, а кождому, хотьби найнужденнїйшому робітникови оставлена свобода, щоби міг сповнити своє право. Та дїйсно можуть бути гордими сини вашинґтоньскої землї, що не під напором сталевих штик і байонетів, але за голосом власної совісти йдуть та складають свої голоси. Чи гадаєш, поважаний читаче, що може багато урядників є затруднених у тій кімнатї, де є виборча урна..... трех, чотирох цїлком вистарчить, щоби відібрати голоси від тисячних одиниць, які йдуть і слїдують по собі в двох рядах. Мілїонер йде за робітником, президент, сенатор за якимсь маленьким бізнесменом і так дальше, а кождий із них почуває себе так само рівним, свобідним горожанином нї не менчим, нї не більшим, бо тут супротив права усї собі рівні. Удекорований гербами, ордерами Европеєць скаже... се по американьски!... але чи він у своїй благородній зарозумілости, питаю ся, признає душу и. пр. у хлопа, таку саму, яку він має. Гадаю, що на сто „опатентованих“ 99 скаже грімке „нї“....

А тут довгі ряди у сьвяточній одежи в сїм дни йдуть та білі картки ростуть у високу гору, що половицею сягає поза кришу урни. Чиж се не потягне тих усїх, що у неволї выросли, та часом при виборах житє кладуть, як не хотять на своїй совісти сповнити страшного народного гріху?

Вибір на президента є тайний, рівний, свобідний, але посередний, непрямий, се є не голосують ся на самого кандидата, лишень на електорів, котрі потім мають зібрати ся на осібній сесиї кождий у своїм станї, (Staat, американьска держава) та голосувати доперва на президента. Картки свої з написаним іменем даного кандидата посилають до конґресу, де в прияві обох палат відбуваєть ся числене голосів. І так н. пр. держава Illinois вибирає 27 електорів, із котрих 25 репрезентує палату послів, 2 займає крісла на конґресї. Держава Colorado має лишень трех репрезентантів в палатї послів, а двох на конґресї, разом вибирає 5 електорів. Сей вибір електорів на президента залежний є від спільности населеня в поодинокій державі. Усїх держав зединених у републїку є 46, котрі вибирають разом 483 електорів. Коли єще Oklahoma не була державою, вибирано лишень 476 електорів. Коли президент сенату Зединених Держав одержить запечатані письма, в котрих находять ся імена кандидатів вибраних електорами на сесиях в ріжних державах, скликує він обі палати на конґрес, та в прияві їх числить голоси. Формальність численя відбуваєть ся у грудни. Хто одержав більшість електоральних голосів т. є число 242 голосів, сего проголошують президентом републики. Лучитись може часом, що жаден із кандидатів не одержить абльотної більшости, бо коли є більше, як двох кандидатів, а так звичайно буває, то голоси можуть поділити ся, або розстрілити, так що жаден із них не має потрібної більшости, то тодї палата послів приступає сама до вибору президента між тими трема кандидатами, що отримали найбільше голосів. Так стало ся в 1824 р. при виборі Adams'a, котрий вийшов на президента 84 електоральними голосами через вибір палати послів. В тім роцї памятнім Jackson отримав 99 голосів, Clay 37, а Crawford 41. При голосованю палати послів кожда держава має лишень один голос. Держав було тодї 24, а із тих Adams отримав 13 голосів, Jackson 7, а Crawford 4. В сей спосіб оголошено Adams-a президентом. Та хоч властивий вибір президента відбуваєть ся у грудни, то вже по виборах третого падолиста відомо, кого вибрано президентом. Вистане обчислити лишень, скільки є вибраних републиканьских електорів, а скільки демократичних, та яка є скількість голосів инчих менчих партий, та додана і віднята сума дасть скількість голосів дожиданого цїлим робучим сьвітом Tafta. Совісність електорів наказує не сумнївати ся, що будуть голосувати на того чоловіка, якого речниками були через цїлий час аґітациї. Коли би котрий кандидат вмер перед виборами третого падолиста, то мимо сего вибори електорами відбули би ся, а вони вже самі вибрали би инчого кандидата на місце померщого.

12 година в ночі. Усї бюра телєфонїчні, телеґрафічні розносять вість: Taft! Taft! нарід радуєть ся та тепер доперва починаєть ся забава, якої не було через чотири лїта. Цїлий Нюйорк починає гуляти.

(Дальше буде).

Телеґрами

з дня 17. грудня.

Відень. N. fr. Presse заперечує чутки, немов би вже нинї мали відбути ся наради в справі утвореня коалїцийного кабінету.

Будапешт. В тутешних парляментарних кругах говорять, що становиско мінїстра загр. справ бар. Еренталя є сильно захитане. Також мінїстер Андраси носить ся з думкою, уступит.и

Петербург. На вчерашнім засїданю думи, підчас нарад над предлогою в справі жертв насили, прийшло до ду е бурливих подій а навіть до бійки. Правиця вийшла з салї. Хомяков зголосив, що уступає з президентури. В ночи відбуде ся засїданє, на якім виясниться, чи Хомяков устоїть ся при своїй резиґнациї.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 16. с. м.: М. і Яр. Розлуцкі, Жовчів; Павлина Єднака, Рогатин; о. Іван Филипович, Піски; Василь Більский, Черниця; о. Щасний Раставецкий, Сїлець великий; Франц Ґреен, Коломия; Семен Гриник, Рогатин; Радислав і Володимир Головацкі, Коломия; о. Петро Янів, Гнила; о. Максим Калинич, Жукотин; Франц Тіма, Відень; Іван Рибак, Тернопіль; Кароль Йонас, Станиславів.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Сонящній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. кавархею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (3—50)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 278. Львів, субота дня 6. (19.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАНЪ

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дни крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Канонїчно ериґовані церковні брацтва.

(Дальше).

Орґанїзация церковного брацтва на підставі поданого в посланію взірцевого статута представляє ся в найзагальнїйшім зарисі так:

Цїлию брацтва є (між иншими цїлями, чисто релїґійними) „виконувати спільними силами добрі дїла любови ближнього для добра громади“ (§ I).

Приняті до брацтва через рік лишають ся на пробі (§ II).

На пробу приймає рада вибрана загальними зборами більшостию голосів (§ II 5).

По роцї проби всї братя і сестри голосують над остаточним принятем (білими і чорними кульками) (§ II. 9).

Принятий складає в церкві торжественний обіт після приписаної формули (§ II. 10—11).

Провідником брацтва є завсїгди місцевий парох (§ IV. 2).

Брацтвом управляє рада, зложена з 5—10 членів, вибрана на три роки на загальних зборах (§ IV).

Рада вибирає з поміж себе б р а т а н а с т а в н и к а (старшого брата), — скарбника, п и с а р я і у ч и т е л я (§ V. 1).

Засїданя ради (видїлу) відбувають ся що місяця, перед місячними зборами брацтва для підготовленя материялу до зборів (§ V. 2).

Обовязком учителя є вивченє тих, що є на пробі.

Учитель є також наставником брацтва м о л о д ї ж и (від 14—24 літ) (§ V. 8—9).

Г р о ш і б р а ц т в а мають бути подїлені на три менше більше рівні части: 1) на убогих і недужих; 2) на церков; 3) на цїли брацтва а в тім на цїли чисто економічні (§ V. 13).

Писар провадить книжки і протоколи в спосіб в статутї близше описаний (§ V. 14).

Загальні збори відбувають ся з правила що місяця. Програмою зборів є обняті між иншими такі точки: 1) Вступна молитва. 2) Наука, або побожне читанє. 3) Відчитанє правил брацтва. 4) Відчитанє протоколу з послїдних зборів. 5) Рахунки з доходів і видатків брацтва. 6) Принятє членів. 7) Добрі дїла ухвалені і переводжені в дїло радою (запомоги бідним хорим і т. п.). 8) Внесеня і розмови членів в справі добрих дїл християнської любови. 9) Складка грошева, молитва і побожна пісня на закінченє зборів. (§ VI. 1—5).

Основанє такого брацтва відбуває ся на основі канонїчної ерекциї через Митрополичий Ординарият (по давному переданю наших брацтв). Ординарият може ті брацтва візитувати. Поодинокі брацтва могуть з собою вязати ся через делеґатів а навіть установити якийсь центральний орґан (рід союза, постанова незвичайно важна а в наших відносинах впрост конечна) (§ VIII).

Женщини можуть або мати своє брацтво тої самої орґанїзациї, або належати до одного брацтва з мужчинами (§ VIII. 2).

На тлї тої орґанїзациї є представлена програма дїяльности брацтва на полї християнъско суспільнім в артикулї IX. затитулованім »О добрих дїлах«.

Брацтво має отже старати ся о хорих в селї, відвідувати, приносити їм потїху і материяльну полекшу (справа по наших селах великої ваги) (IX).

Брацтво має спомагати бідних, сироти, вдовиці (IX. 2).

Брацтво має ширити християнъску просьвіту, має заняти ся наукою катехізму занедбаних дїтий, кольпортажею релїґійних книжок і часописий, спільним читанєм побожних книжок і т. ин. IX. (3—5).

Брацтво має помагати парохови в кождій єго працї для добра громади (IX 8).

Брацтво має постарати ся о гарний церковний спів а по змозї і хор для поважних сьвітских пісень (IX. 11).

Вкінци брацтво має основувати і провадити читальнї;

орґанїзувати громадскі шпіхлїрі і райфайзеньскі каси,

основувати громадскі крамниці і

закуповувати спільними силами лїпші знаряди господарскі (IX. 16—19).

(Дальше буде).

Ювілейний концерт в честь Папи Пія X.

Львівскі Русини-народовцї опровели вчера дня 17. грудня в салї „Народного Дому“ ювілей Папи Пія X. величним концертом. Публика заповнила салю по береги. З капітули прибули оба отцї Мітрати, Білецкий і Туркевич, о. пралат Білиньский і о. крил. Чапельский, з військового клиру о. прот. Куницкий, побіч них ректорат духовної семінариї, катехити шкіл середних, видїлових і народних. З сьвітских Русинів явили ся найвизначнїйші громадяни в сьвяточних строях та їх родини, а крім них богато молодїжи висших і середних шкіл. Естраду прикрито дорогими килинами. На стїнї красував ся гарний портрет Папи.

Розпочав концерт хор питомцїв дух. семінариї під артистичним проводом пит. В. Заяця піснею Веделя „На ріках вавилоньских“, відспіваною з прецизиєю. Хор знаменито зіспіваний. З голосів вибивають ся феноменальні баси. В хорі взяло участь 60 осіб. Не менше чудово відспівав сей хор духовний концерт Бортняньского »Прийдїте і видїте дїла Божія«. Трудний до виконаня твір дав нагоду хорови питомцїв до справдїшного артистичного попису. З музичної части треба піднести що крім хору питомцїв взяли участь в концертї ще два инші хори: архікатедральної церкви св. Юра під проводом п. Хоптяка і хор учеників акад. ґімназиї під управою проф. Вітошиньского. Перший хор, зложений з добірних голосів, відспівав Архангельского »Гласом моїм« і Давидова »Се нині«. Хорови можна лише єго виступів поґратулювати, а дірiґентови позавидувати сих гарних голосів співачок і співаків та спокою, з яким він веде свій хор. Правдивою розкошию було глядїти на другий хор, в якім взяла участь поверх сотка наших ґімназияльних студентів від маленького дробу, що ледви відріс від землї, до учеників найвисших кляс. Вдивлений в дірiґента співав хор Бортняньского »Тебе Бога хвалим«, як звичайно, знаменито, тож годї дивувати ся, що оплескувано єго горячо і сердечно. Доповнили цїлости музичної части два артисти: проф. „Висшого Музичного Інститута“, д. Перфецкий сольовою грою на скрипцї і о. Купчиньский грою на цитрі. Перший відав з великим артизмом в найдрібнїйших відтінях Ерлянґера „Prelude“ і Ґондоль-Сарасате: „Faust'a“ при гарнім, дискретнім акомпанїяменті проф. Галї Ясеницкої.

Другий концертант, о. Купчиньский відограв з житем і вервою концерт Умлявфа а на загальне домаганє публики одну зі своїх композициї. Обох артистів викликувано кілька разів на естраду.

Щирими словами признаня годить ся згадати про відчит д-ра Остапа Макарушки. Прелеґент пояснив вагу сьвята, на живих примірах дав доказ, як широко розвинуло ся під покровом католицкої церкви орґанїзацийне, релїґійне житє унїятів а при сій нагоді вказав напрями і дороги, в яких єго належало би доповнити. Специяльний натиск поклав прелеґент на значінє берестейскої унії та викликаної нею полємічної літератури на культурний розвій Украіни Руси та Московщини в XVII віцї. Основно обговорив також прелеґент на останку булю Папи Пія X звернену против модернїзму та скінчив желанєм Папі і католицкій Церкві, щоби через Русинів навернув ся до них цїлий Схід, а специяльно славяньскі народи. Викладу вислухано з живим заінтересованєм і нагороджено прелеґента грімкими оплесками.

Концерт тревав три години. Публика розійшла ся в сьвяточнім настрою домів, вдячна від серця аранжерам за чудовий у всїх подробицях, артистичний пир.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Н а г л і с т ь д е р ж а в н и х к о н е ч н о с т и й, котрих доси не хотїли признавати опозицийні сторонництва в держ. раді і протиставили їм все народні конечности (так якби народи не черпали з державної скарбони на свої потреби і конечности а єствованє держави не було обезпеченєм для розвитку і поступу народів) склали ся деякі вельми знаменні події, котрі будуть мати важний вплив на дальший розвиток полїтичний Австриї.

Опозиційне доси par excellence сторонництво социял-демократів австрийских стануло в суперечности з дотеперішною теориєю социял-демократів засадничого поборювання кождого правительства і відказування єму всяких держ. конечностий (буджету, новобранців ітд.) і голосувало у всїх трех читанях за буджетовою провізориєю. Т. зв. Айзенахска програма, в якій социял-демократичне сторонництво від яких сорока лїт було заскляпило ся, тим способом проломана. І се стало ся небавом після того зїзду нїмецкої социял-демократиї, на котрім північно нїмецкі проводирі социялїстичні так строго осудили південно нїмецких социял-демократів, котрі виправдували ся, що они приневолені числити са з місцевими обставинами і відносинами. Социял-демократи австрийскі спасли поки що держ. раду і парляментаризм, полишивши засадничо опорне становище.

В »Ческім Народнім Союзї« довело голосоване над внесеном про будж. провізорию до розлому, котрий в дальшій послїдовности доведе до нового уложеня парлямент. сторонництв. По вельми різких пересправах рішив „Ческ. Народний Союз“ 30 голосами проти 22 голосувати п р о т и б у д ж. п р о в і з о р и ї, а до сеї ухвали причинили ся головно ческі хлїборобники і ґрупа молодочехів під проводом бувшого мінїстра Форшта (ґрупа Крамаржа була за буджетом). Мінїстрови Жачкови лишено свободу голосувати за буджетом. Тимчасом катол. народовцї ческі під проводом Грубана обстали при своїх поглядах і голосували за будж. провізориєю, що рівнасо ся виступленю з Ческ. Нар. Союза. Католицкі народовцї переговорювали відтак з південно-слав. союзом, щоби утворити з 11 христ. сусп. італїйскими послами »Центр«, котрий числив би 65 членів (17 катол. народовців ческих, 37 півд. Славян і 11 Італ.) і міг би мати важну ролю в парляментї.

Зазначити також годить ся, що, як звіщає N. fr. Presse, р у с к і п о с л и к о р п о р а т и в н о у с у н у л и с я в і д г о л о с о в а н я, отже проти буджет. провізориї голосували лише ческі радикали, хлїборобники і 3 всенїмців равом 55 послів.

В розправі про злуку Б о с н и й Г е р ц о ґ о в и н и в першім читаню промовляв др. Ш у с т е р ш і ч за відосланем до комісиї, не пересуджуючи однак яке опісля становище займе єго сторонництво. Відтак обговорював широко справу конст туциї в Босні і висловив домаганє, щоби конституция відповідала дїйсним потребам населеня, а оно мало повну самоуправу. Обсяг дїланя собору повинен бути відповідно примінений до сойму і держ. ради та до делеґаций. Нїмецку мову треба з урядованя усунути. Монархія буде опісля мати 7 мілїонів півн. Славян і буде par excellence південно слав. державою.

Н е м е ц (ческ. соц.) промовляв проти злуки а за заведенем самоуправи в Босні (сербска ідея), а М а л ї к (всенїм) за злуку Босни з Угорщиною (з боязни проти пересаги Славян в Австрии). Др. Л я ґ і н і я (Хорват) прилучив ся до держ. правн. застороги д-ра Шустерпіча і висловив погляди свого сторонництва що до голосования за наглостю. Вказав на ріжницю між висловом „ухвалити“ в австр. предложї а висловом »приняти до ломa« в угор. предложї про злуку. В сїй ріжнинї містить ся зарід великої політичної запутанини між Австриєю а Угорщиною. Бесїдник вказав на народну досяглість злуки Босни з иншими словінськими і хорватскими краями, котрі творять ґеоґрафічну і етноґрафічну єдність. Австро-Угорщина або розвяже справу нашого народного зєдиненя або нас згубить.

К л ь о ф а ч виправдував ся, що подорож єго на Балкан мала інформацийну дневникарску ціль, відпирав від Чехів докір держ. зради і неприхильність Чехів оправдував нїмецкою політикою Австриї. Приязнь Австриї з Нїмеччиною наносить лише шкоду, бо Австрию уважають лише передньою сторожею всенїм. ідеї. Історичне посланництво Австриї на Балкані є пособлюване федерациї славян. держав. Босна й Герцоґовина можуть бути лише яко самостійні краї прилучені до особистої унії, а при тім змінить ся форма дуалїзму а Чехи будуть мати в тім случаю голос. Єго сторонництво буде голосувати проти предлоги.

П е р і ч (Хорват) вказав на істор. право Габсбурґів до Босни й Герцоговини, яко безпосередних наслїдників хорватских королїв, длятого злука була природна й сама про себе зрозуміла. Бесїдник домагав ся злуки Босни з Хорвациєю.

Б а л я н (Серб) заявив ся проти предлоги, бо сербского народу не питано о згоду на злуку.

На тім перервано розправу і назначено слїд. засїданє на четвер. На тім самім засїданю внїс п. М а р к о в інтерпеляцию. що якомусь рускому сьвященикови в Галичині, котрий написав квіт московщиною, не виплачено єго конґруи.

На вчерашнім засїданю палати послів президит мінїстрів бар. Б і н е р т відповідав на інтерпеляциї п. Адлера і тов. та п. Кльофача і тов. в справі заграничної ситуациї і бойкоту австр. товарів в Туреччинї Бар. Бінерт зазначив, що нема причини, непокоїти ся европейскою ситуациєю. Про небезпеченьство війни можна говорити о стілько, о скілько Сербія і Чорногора своєю поставою спричинили военні зарядженя, які є впрочім мінімальні і служать лише до обезпеченя границї на полудни. Що до бойкоту, то він вправдї не зменшив ся, але в тій справі прийшло вже до деякого порозуміня з Туреччиною.

Потім палата приступила до дальшої розправи над внесенями п р о з л у к у Б о с н и і Г е р ц о ґ о в и н и. Промовляв бар. Бінерт. Бесїдник вказав на звісний цїсарский маніфест та на виводи бар. Ерентала в делеґациях. Представив причини злуки Босни, до чого правительство було політично приневолене а міжнародне управлене. Бар. Бінерт виказував конечність полагодженя предлоги про злуку Босни, з огляду на великосербскі зятії. Для Босни і Герцоґовини буде вироблений проєкт конституциї. Справа правно-державних відносин тих країв вияснить ся небавом, але вже тепер можна сказати, що Австрия має до тих країв що найменше такі самі права що Угорщина. Обговорене тої справи застерігає собі бесїдник в комісиї. Трудности що до парляментарного переведеня злуки Босни належить усунути. Бесїдник просить о ухваленє наглости внесеня, аби акт злуки можна продложити до найвисшої санкциї.

Дальше забирали голос пос. Р е д л і х, др. Е н н е р і ґр. Д з є д у ш и ц к и й, заявляючи ся за злукою, почім наради перервано.

Д е р ж. р а д а розпічне, як звіщають з Відня, різдвяні сьвята ві второк, наколи дасть ся зібрати більшість для закона про повновласть в справі торговых договорів, а перерва буде тривати до Йордану.

Р у с к и й к л ю б по кількагодинній нарадї ухвалив голосувати за наглостю закона про злуку Босни. В палатї буде промовляти др. О к у н е в с к и й, до комісиї про злуку вибрано пп. Р о м а н ч у к а і В а с и л ь к а.

Н а р о д н и й к л ю б ч е с к и й буде голосувати за законом про злуку Босни (1-ий уступ) а так само за законом про повновласть.

С о ц и я л - д е м о к р а т и домагають ся, щоби перед мелїорацийним законом ухвалено закон про повновласть що до торгових договорів. Тим хотять приневолити хлїборобників до голосованя за повновластю. Президент В а й с к і р х н е р з огляду на вказані з ріжних сторін трудности що до повновласного закона подав внесенє, щоби обмежити час обовязуючий закона до 3 місяців а повновласть обмежити до тимчасового предложеня теперішних договорів. Мінїстер-президент бар. Б і н е р т заявив, що предлога д-ра Вайскірхнера є се minimum, якого правительство домагає ся, наколи торгово полїт. відносини Австриї не мають потерпіти великої шкоди, а наші полїтичні взаємини не мають підпасти під некорисні впливи. Внесенє д-ра Вайскірхнера мають голови клюбів подати до розправи своїм сторонництвам і повідомити про вислїд президента палати, котрий знов скличе засїданє провідників клюбових.

В парляментї розійшли ся вісти, що відбувають ся знов переговори що до утвореня парляментарного кабінету а Reichspost подає навіть вість, що около 15. н. ст. сїчня, себ то ще перед дальшим почином сесиї по сьвятах має бути готовий кабінет парляментарний. Бар. Бінерт розмовляв вправдї з деякими провідниками парляментарних сторонництв, між иншими з Поляками і нїмецкими народовцями, одначе сї розмови були случайні і необовязуючі, а дїйсні обовязуючі переговори ще й не почали ся. Супроти такого непевного положеня годї навіть подумати про се, щоби тепер могло утворити ся парляментарне мінїстерство.

Заграница.

І т а л ї й с к и й а м б а с а д о р, кн. А в а р н а буде в тих днях на послуханю у цїсаря Ф р а н ц Й о с и ф а, щоби передати відручне письмо короля В і к т о р а Е м а н у і л а яко відповідь на відручне письмо цїсарске, котрим повідомлено єго про злуку Босни й Герцоґовини. Опізненє сего письма оправдує ся тим, що король бажав дати відповідь аж по переведеню розправи над сим питанєм в італїйскім парляментї. Нема сумнїву, що основою сеї відповіди буде погляд висловлений в згаданій розправі мінїстром Т і т т о н і м, бо сей погляд був принятий до відомости більшости парляменту.

З Ц а р г о р о д а звіщають, що Тапін витає з великим вдоволенєм почин переговорів між Австриєю і Туреччиною і висловлює, що тепер політичний овид починає випогоджувати ся. Що до бойкоту, то не видно поправи, одначе під президиєю мінїстра внутр. справ Г і л ь м і п а ш і утворила ся комісия, котра має обдумати способи заради бойкотови австр. товарів, позаяк переговори між обома державами почали ся »Ikdam« заповняє, що бойкот устав би в одній хвилї наколиб Австрия згодила ся на услова Туреччини. Schurai Ummet, орґан молодотурецкого комітету виступає різко проти Times a і Temps-a, котрі критикують комітет і виступають в оборонї Кінміляпаші. В сїй статї промовляє дневник за п о р о з у м і н є м з А в с т р и є ю і висловлює, що хоч Турки прихильні Анґлії, одначе се не може їх спинять, входити з иншими державами в союзи.

П р о в і д к р и т є т у р е ц к о г о п а р л я м е н т у 17. с. м. пише Voss. Ztg, що з 260 послів буде около 180 присутних при відкритю п р е с т о л ь н о ю р і ч и ю с у л т а н а. В Солунї приготовляли на сей день великі маніфе-

стації. Побоювали ся також демонстрацій проти Австрії. Старотурецкий „Ikdam“ запитує, що стане ся в молодотурецким комітетом, котрого ествованє тайне і незаконне. Отже супроти відкритя парляменту повинен комітет розвязатя ся або предложити свої статути парлямен-тови. Також повинен комітет оповістити свій буджет, щоби кождий знав, що з его датками стало ся.

Новинки

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: *Николая Чудотв.*; римо-кат.: Немезия. — В неділю: руско-кат.: Амброзия; римо-кат.: Теофіля. — В понеділок: руско-кат.: Патапія, Предп. З.; римо-кат.: Томи ап. — Ві второк: руско кат.: *Зачатє Пр. Д. М.*; римо-кат.: Зенона.

— **П. намісник др. Бобжиньский** виїхав на кілька днїв до Відня в урядових справах.

— **Заг. збори Тов-а „Вакацийних Осель“ у Львові.** Як наша суспільність інтересує ся справою виховання і добра дїтвори, свідчать позавчерашні збори „Вакацийних Осель“. На зборах не було навіть тих, що в минулім роцї так завзято побивали ся за оселею для хлопців. Товариство числить всего до 80 членів. Многі з вписаних членів залягають з вкладками ще за минулий рік. По довшім вижиданю прибуло на збори всего 14 членів. Не мож було отже зачинати зборів, бо статут вимагає присутности 20 членів. Тож з великим трудом удалось намовити кількох панів, що були на Бесїдї і читали часописи, що приступили в члени Тов-а і тим самим доповнили число членів вимаганих статутом. Коло год. 7. прибуло ще кілька осіб, число всїх осіб не досягало однак 25. Збори відкрила предсїдателька п. Бачиньска і подала звіт з дїяльности виділу за минувший рік. У вступнім слові піднесла п. Бачиньска заслуги тих добродіїв і товариств, яким оселя завдячує свое ествованє. Відтак запропонувала п. Б. на предсїдательку зборів п. радникову Заячківску а на секретаря о. Лициняка. П. предсїдателька удїлила голосу секретареви тов-а і сей подав звіт з дїяльности виділу за минулий рік. Опісля зложив звіт також і касиєр. З наведених чисел видно, що завдяки Его Екс. Митрополитови і деяким иншим добродіям оселя має невеликий основний фонд, який має служити на закупно хати для осель. На внесок п. Бережницкої, котра забрала голос іменем комісиї контрольної, принято звіт виділу і касиєра і удїлено виділови абсолюторию. Збори висказали повне познанє п. Ом. Бачиньскій за працю для добра рускої оселї а також і иншим одиницям, котрі долею бідних руский дїтий з повною посьвятою занимають ся. Вибрано новий виділ: Голова п. О. Бачиньска; заступник о. Т. Лежогубский; касиєр проф. В. Андриянович; секретар С. Ґерусїньский; виділові: п. Федакова Мария, Лучаківска Олимпія, Левицка Софія, Літиньска Варвара, Бережницка Олена, Вахнянинівна Ольга, о. В. Лициняк. Комісия контрольна: п. А. Алискевич, п-ні Ґеорґерофа Ольга, Макарушкова Евгенія. Збори ухвалили вислати до Его Ексцеленциї делєгацию від зборів, котра має зложити іменем зборів як найщирійшу подяку за ласкаві жертви і опіку над рускою оселею.

— **Поляк про українську справу.** В останнім числї польскої поступової часописи „Prawda“ знаходить ся дуже цїкава кореспонденция з Київа д. Tad. Mich. про национальне відродженє України. Цїкава вона через те, що дає змогу Українцям, познакомитись з поглядами поступових Поляків на нашу справу і на дїяльність київських Поляків. Давши коротенький історичний нарис национального житя на Україні, автор зупиняє ся трохи на українських полїтичних партиях. Далї він зазначає, що, не дивлячись на переслїдуваня українського слова, наш народ не покинув своєї мови, став ся вірним своїм традициям. Коли всїм уже здавалось, що український рух зовсїм вмер на росийскій Україні, українські дїячі проявили надзвичайну дїяльність: треба тільки пригадати, скільки вийшло книжок та та ґазет після манїфесту 17. жовтня 1905 р.; „вони, — каже автор, — росли, мов гриби після дощу!“ А що найбільш цїкавить автора, так се, що „ні одно українське виданє не загинуло своєю смертю“, а всї вони мусїли зупинитись через переслїдуваня уряду. Але всеж таки урядови не довело ся припинити всї видання і тепер у Київі виходять деякі часописи, з котрих найбільшої уваги варта ґазета „Рада“, „дуже добре поставлена“. Згадавши про вільність наших „Просьвіт“, про новий український клюб, кореспондент порівнює дїяльність Українців та Поляків у Київі і каже: „Правду сказати, українська преса в Київі стоїть далеко висше польскої, українські письменники роблять самостійно, вони не раби, як польскі, котрі слухають команди з Варшави“... Польскі видання у Київі загинули самі собою („Głos Kijowski“ й „Świt“), і се дуже сумний фактъ. Треба брати приклад з Українців, котрі ведуть своє дїло умїло“

— **Черевний тиф.** Урядова статистика записала за час від 22—28. листопада поширеність черевного тифу в 26 громадах нашого краю, а то: в Лїщині в бобрецкім повіті: Бережани і Тростянець в бережанскім; Палївці і Залїсє в чортківскім; Спас і Сварич в долиньскім; Черляни в городенскім; Майдан середний в надвірняньскім; Божиків і Вишнївчик в підгаєцкім; Станимир, Печенїя і Кореличі в перемишляньскім; Свистільники і Нїшнин в рогатиньскім; Черхава в самбірскім; Красностави в снятиньскім; Стрілки в старосамбірскім; Будзанів і Кобиловолоки в теребовельскім; Зазулинці в залїщицкім; Сухівці і Чагари в збараскім і Колодно в жовківскім повіті.

— **Про крадїж на почті в Микулинцях** доносять: Дві недїлі тому назад пропав був з візка почтового, котрий возить почту з Микулинець до Струсова мішок з посилками, де був також грошевий лист з сумою 7.800 К. наданий микулинецкою фірмою Курц і Корн. Позаяк всї посилки почтові надані до Струсова, відвозив кондуктор почтовий Йосиф Костецкий, то впало підозрінє на него, коли він добачивши на стациї зелїзничий брак мішка не кажучи нічого нїкому, вернув на почту і там зачав за ним шукати. Підозрінє то ще збільшило ся, коли на другий день рано знайдено мішок почтовий на рускім кладовищи, положенім при дорозї до стациї, а рівночасно добрі люди зачали говорити, що Костецкому треба було гроший, бо він продав хату і хотїв купити більшу реальність. В наслїдок того арештовано не лиш Костецкого але й его жінку цідозріну о спільництво. Тимчасом заступник бурмістра Йосиф Шкамбарий звернув увагу на 13 лїтного хлопця Стефана Красновского незаконного сина Анни Красновскої замужної Гіппер. Він казав хлопця привести до уряду громадского і став его там випитувати, а хлопець дїйсно признав ся до крадежи та розповів, що біг за возом а коло кладовища вчепив ся з заду, піднїс віко і витягнув мішок з посилками. Відтак витягнув грошї з мішка на кладовищи і мішок там кинув, а грошї сховав за бальок під стріхою. В наслїдок того Костецкого і его жінку випущено на волю, а против Красновского відбуде ся тепер судова розправа.

— **Зелзнича катастрофа.** В тунелї коло Естівó стала ся вчера страшна катастрофа. Кілька возів покотило ся зі стациї Естівó в напрямі до тунелю, який лежить у віддаленю 3 клм. від стациї, і в середині тунелю впали на особовий поїзд. В одну мить тунель був загвозджений розторощеними возами, які почали горіти. Ратунок був немислимий, тому всї подорожні і вся обслуга особового поїзду згинула.

— **Дрібні вісти.** Нові жандармскі станиці утворено в окрузї краєвої команди жандармериї ч. 5 в Миколаєві (пов. бобрецкого) і в Гребеннім (пов. равского). — Президентом палати лїкарскої вибраний на дальших три роки др. Фестенбург, а его заступником др. Паппе.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Потаток 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“).

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 20.

Шановний Добродію!

Вашъ листъ предвіщує сторий упадокъ нашої Правди. Хочъ воно прикро для мене, та поволи усвоююся зъ будущиною. Нехай хочъ въ мені та въ Васъ буде переконанне, що ділалисмо щиро та по усій змозі, доки можна було. До неможливого годі себе силувати.

До Кулїша писавъ я недля грошей два листи. Відповідь заєдно, по довгихъ викрутасахъ, кінчить ся тимъ, що „деньги будутъ“. Теперъ я написавъ, що, если до двохъ тижней не пришлютъ 100 рубл. або хочъ на 100 рынскихъ, наша Правда устояти ся довше не може. Знаю на передъ, що скажутъ „до времена“ заждати.

Будьте ласкаві написати до мене листъ такої основи, що намъ помічъ въ третімъ квертьроччі не буде потрібна. зъ причини, що тоді ученики платити будуть могли. А теперъ ми ограничились на старшихъ и никъ видатківъ обігнати не можна. Напишіть также, що я черезъ обіцянки взглядомъ запомоги обаламутивъ цілу редакцию и въ случаю недодержання слова запропащу доре розпочату роботу.

Хочъ я знаю Ваше прикре становисько при Правді, то на кожний способъ будьте ласкаві повести редакций е дїло до вакаций. А вже потому, як Богъ дасть.

Добре би также було, що бъ Ви п. Черкавському сказали отверто, що и якъ стоїть зъ Правдою. Головна біда буде зъ редакторомъ а у Львові нема нікого зі старшихъ, а навить підстаршихъ, що бъ хотівъ ри невевнихъ нинішнихъ стосункахъ взяти ся за редакцию. Може би хочъ одного зъ насъ — Вахнянина, Згарського або мене — впустили до Львова. Я бо знаю, що грошї будуть и коректа поведе ся, а безъ редакциї усе запропаде и може ніколи більше не піддвигне ся. Если хто, то академики могли би одного зъ насъ перепачкувати до Львова.

Хотівъ би я розписати пренумерату на руско-німецький словаръ (1. гульденъ) еще передъ вакациями, що бъ захопити семинаристівъ, бо по вакацияхъ годі буде що вимучити. Донесіть мені, чи можна би на 300 пренумерантівъ числити, чи може вижидати ліпшої хвилї. Гадаю, що нинішня хвиля найважніща и що зявити намъ треба бодай-яке житя. Усі славъянські народи мають словарі своєго языка, а навить нарічия, а тілько ми одні своєї бесіди зібрати не можемо. Мене ажъ встидъ збиравъ, коли доносили зо Львова, що Серби допрошували ся якого рускаго словаря, а відъ нікуди не можъ було такий дістати.

Словаръ руський складаю я після кулішівки. Причина, задля якої я принявъ инакшу правопись до словаря німецько-руського, була найприроднща та, що кулішівка въ німецько руськімъ словарі могла повести не-Русинівъ до великої заміпанини. Немаючи руско-німецького словаря підъ рукою, якъ мігби не-Русинъ вгадати, що напр. дімъ має деп. дому а не діму и т. д. Если коли зъ Черкавськимъ о нашихъ справахъ говорити будете, розъясніть ласкаво въ той способъ мою етимологию. Я переконаний, що одинъ тілько Черкавський щиро думає про нашу рущину.

(Дальше буде).

В неділю дня 20. с. м. „Ой не ходи Грицю на вечерниці“ народний образ зі співами і танцями в 5 діях М. Старицкого.

Ві второк дня 22. с. м. „Сватанє на Гончарівці“ народна оперета в 3 діях Гр. Квітки-Основяненка.

— **Театр львівского „Сокола“** відограє в найблизшу неділю три одноактівки: „Ситуация з драми“ Горчиньского; „Медвідь“ Чехова, „Ювілей“ Чехова. — Ві второк дня 22. с. м. відбуде ся в тій самій салї „Сокола“ (ул. Руска 20) представленє патриотичної штуки в 5 діях Б. Грінченка „Арсен Яворенко“. Гостинний виступ артистів укр.-руского театру пп. Захарчука і Коханенка. Початок обох представлень о 6. год. вечером.

— **Курс науки неграмотних у Львові** вже розпочав ся і відбуває ся кождої неділї і в польскі сьвята від години $3^1/_2$ по полудни в школї ім. Маркіяна Шашкевича при ул. Скарбківскій.

— **Сьвятониколаївскі вечерниці** відбудуть ся завтрішної суботи в салї „Народного Дому“ о 4. год. по пол. для дітий а о 8. год. для старших. Дохід призначений на рускі захоронки у Львові.

Наука, штука і лїтература.

— **Економіст** ч. 11 з дня 30 листопада с. р. містить отсї статї: В. О. Тотомianц: Принципи і теорія кооперациї. — Межі капіталїзму в сїльскому господарстві. — Внесенє п. Т. Войнаровского і тов. в справі віддовженя селянь-ской посїлости. А. І.: Роль жінки в кооперативному рухови в Анґлії. — Кредит по спілкових крамницях. — Обіжник Краєвого Союза Ревізийного у Львові до союзних стоваришень заробкових і господарских з дня 30. листопада 1908. — Новинки.

Торговельні вісти.

— **Білянс Товариства торговельно-промислового „Сокільский Базар“** стов. зареестр. з обмеженою порукою у Львові за рік 1907/8. Актива: 1) Готівка 75.44 К; 2) Льокациї 490·62 К; 3) Довжники 7.294·94 К; 4) Товари: а) в маґазинї 14.339·68 К, б) в склепі 18.021·52 К, в) взори до накл. по цїнї 470 К, г) трафіка 1.590·04 К, д) запас друків 252·88, разом 34.674·12 К; 5) Движимости 3.486·79 К; 6) Відсотки наперед заплачені 119·48 К; 7) Кошти основаня 268·55 К. Разом 46.409·94 К. Пасива: 1) Удїли 3.541 К; 2) Фонд резервовий 180 К; 3) Вкладки ощадности 16.993·18 К; 4) Вірителї 9.749·98 К; 5) Акценти 15.182·63 К; 6) Чинш наперед побраний 50 К; 7) Чистий зиск 713·15 К. Разом К 46.409·94.

Рахунок зисків і страт за рік 1907/8.

	Страти	Зиски
Р. Опусту	К 114·79	
Р. Відсотків від вкладок	К 441·05	
Р. Відсотків від довгів	К 499·33	
Р. Порторий	К 496·21	
Р. Видатків	К 292·05	
Р. Сьвітла і опалу	К 524·50	
Р. Анонсів	К 737·78	
Р. Чиншу	К 3·017·76	
Г. Коштів основаня (10%)	К 29·84	
Р. Інвентаря	К 198 53	
Р. Платень і тантиємами	К 3.042·01	
Р. Коштів спору	К 292·91	
Р. Пров. від прод. марок		К 27·41
Р. Провізиї від товару		К 127·39
Р. Посередництва		К 151·76
Р. Товарів		К 9·370·86
Р. Часописий		К 670·98
Р. Трафіки		К 52·51
Чистий зиск	К 713·15	
	К 10.400·91	К 10.400·91

Дирекция: *Денис Кучика* предсїдатель, *Альфред Будзиновский* дир. бухгальт. *Микола Доскоч* дир. каси. *Волеслав Кушнїренко* бухгальтер. Комісия ревізийна: *Іван Сполїтакевич*, *Гліб Дурбак*.

Загальні збори відбули ся дня 5. грудня 1908, затвердили замкненє рахунків і удїлили Дирекциї і Надзираючій Радї абсолюторию. З чистого зиску 713·15 К призначили К 71·32 до ф. рез. 71·32 К на Тов-о „Сокіл“ К 35·66 на торговельно-пром. бурсу К 380, на тантиєму, а квоту К 154·85 на дивіденду від удїлів по 6%. Надзираючу Раду доповнено вибираючи на місце вильосованих двох членів Вп. Андрія Алиськевича і Михайла Петрицкого на лїт 5, на місце уступивших чотирох членів покликано Вп. Костя Паньківского директора „Союза кред.“, о. Остапа Нижанковского дир „Союза молочарского“ в Стрию, д-ра Вол. Яновича лїкара в Станиславові і Сидора Виннокова, урядника „Днїстра“ на лїт 4. Яко заступників Ради на один рік вибрано Вп. п. Витовта Манастирского інжінєра, Волод. Савчинь ского, урадника Краєвого Банку і Петра Сенюту маляра зі Львова. До контрольного головн. комітету вибрано Вп. Івана Сполїтакевича уряд. „Днїстра“, Гліба Дурбака уряд. Дирекциї Скарбу і Олександра Бариляка уряд. ческих щадниць. Дальше ухвалили заг. збори для членів Надзираючої Ради марку през. за кожде засїданє по К 3; затвердили третого директора Николу Доскоча на лїт 5 і змінили статут в тім напрямі, що Товариство попри продаж тих товарів, які тепер має, може занимати ся також продажию книжок. Вкінци при точцї запити висказали загальні збори бажанє, щоби Управа Товариства вистарала ся в Дирекциї скарбовій о дозвіл зачиненя склепу в сьвята гр. кат. обряду, що до тепер через ц. к. трафіку було недопускавме. Президия загальних зборів: *Іван Боберский* предсїдатель, *Сень Горук* секретар.

Телєграми

з дня 18. грудня.

Царгород. Вчера отворено торжественно турецкий парлямент в присутности султана. Між молодотурками є невдоволенє з тої причини, що султан не зложив присяги на нову конституцию.

Перемишль. Вчера помер ту нагло на удар серця радник суду Володимир Гладишовский. Смерть наступила в судовій салї підчас розправи, яку покійник провадив.

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до перегляненя в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця січня 1909. (9—10)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Короля Людвика ч. 5

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Руский ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 пр.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлованю позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364 —
„ резерви премій	„ 613.720 —
„ спец. на звороти	„ 50.939 —
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Рящева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Рящева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	**7·30**	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	**7·30**	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук**.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 279. Львів, второк дня 9. (22.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

„Гибнущій русскій народъ“.

Галицкі москвофіли бачуть, що они morituri, що їх ряди стають рідшими і тому раді би ще ратувати своє мерзенне житє „пособіями“. Давнїйше ще мали они на стільки сорому, що жебрали тайком, нинї почали вже, по реценті Богдана Андрієвича Дїдицкого, оголошеній в „Вѣстнику Народного Дома“ жебрати явно. »Вѣдь же то, писав Богдан Андрієвич, не соромъ, когда русскому изъ Галиціи подаетъ помощную руку русскій братъ изъ Россіи“. На сю дорогу вступив вже „явчний“ герой др. Юліян Андрієвич Яворский, що дня 11. грудня виголосив в „клубѣ русскихъ націоналистовъ“ в Кіевї виклад п. з. »Гибнущій (читай: жебрущій) русскій народъ“. Прелєґент зазначив, що Росия мало інтересує ся галицкою Русию, яка пятьсот лїт була під ярмом Польщі, а однак своєї народности не стратила а тратить її доперва тепер, коли Поляки та австрийский ряд піддержують українофілов. Прелєґент »нарисовалъ“ картину ужаснаго гнета, какому подвергаются в Галиціи сторонники общерусской идеи“, почім додав, що „русскіе люди еще держатся въ Галиціи, но они изнемогаютъ въ неравной борьбѣ съ австро-польско-украинофильскимъ блокомъ, окружившимъ русскихъ атмосферой безправія и произвола“, а наслїдком сего »ряды русскихъ рѣдѣютъ и недалеко то время, когда мазепинцы совершенно вытѣснять оттуда русское имя«. Спасенє »русскимъ« можливе, коли матушка Росия буде посилати до Галичини московскі книжки і коли не відмовить „матеріальной поддержки для галицко-русскихъ юношей, которые желали бы получить высшое образованіе въ Россіи“. Після викладу, голова „клуба русскихъ націоналистовъ“, проф. Фльориньский „сдѣлалъ рядъ дополненій къ той картинѣ тяжелаго положенія зарубежныхъ русскихъ“ і радив, щоби слати в першім ряді материяльну поміч бурсам в Галичинї, які є »единственными учрежденіями, гдѣ галицкіи дѣти могуть обучаться русскому языку“, бо „русская школа въ Галичинѣ запрещена и во всѣхъ школахъ преподаваніе ведется на искуственно созданомъ »украинскомъ языкѣ«. Остаточно »клубъ русскихъ націоналистовъ« рішив одноголосно: 1) звернути увагу »лидеровъ« партий росийскої думи, щоби при всїх переговорах з Поляками мали на тямцї »русско-польскія отношенія« в Галичивї; 2) заложити в Кіївї „Карпато-русское общество“, яке мало би на цїли нести Галичинї „интелектуальную и матеріальную помощь“.

До сего звіту з засїданя »клуба рускихъ націоналистовъ« ми додали би лише отсї замітки. Жебрати нашим москвофілам нїхто не зборонить. Нехай же здорові жебрають, коли найдуть ся такі наївні, що надути дадуть ся. Може вижебраний гріш продовжить на якийсь час вегетованє кацапского накорінку, але се певне, що не на довго. Одного мають хиба право домагатись галицкі Русини, щоби всякі інформатори про них держались бодай московскої приповідки: »Ври, да мѣру знай«. Під окликомъ »польско-русскаго« примиреня переведено в Галичинї соймові вибори та посаджено в соймі Дудикевича і инших »лидеровъ«. Під сим окликом веде ся дальше нагінка на »ukraińców« в значній части галицко-польскої преси. А господин Яворский має відвагу говорити про „австро-польско-украинофильскій блокъ«. Правда найдуть ся і такі розумні, що і сему повірять... А під адресою проф. Фльориньского, що нашу рідну мову вважає »искуственно созданнымъ »украинскимъ« языкомъ« порадимо, щоби не мішав ся до справи, до якої не доріс. Своєю статею про українську мову, оголошеною перед кількома лїтами, він дав докази такої нечуваної ігнорациї, що треба дивувати ся, як може п. Фльориньский сидїти на катедрі славяньских лїтератур в київскім університетї. А такі московскі »учені« найлїпше зробили би, як би мовчали...

До сорокліття галицкої „Просьвіти“.

(X) Полїтичні справи звертають на себе головну бачність нашої суспільности так, що народо-господарским і просьвітним питаням присьвячуємо розмірно не стілько місця і ваги, як би сего вимагали такі досяглі справи. Недавно обходила галицка »Просьвіта« сорокліте своє загальними зборами філій, котрі були гарним оглядом просьвітної дїяльности товариства. Намірений при сій нагоді конґрес з відчитами відложено до місяця лютня 1909 і тоді ще буде нова нагода обзнакомити ся з иншими царинами просьвітно-педаґоґічної народно-господарскої і гуманїтарної дїяльности нашої суспільности зорґанїзованої в товаристві »Просьвіта« і инших з нею споріднених культурних орґанїзаций, товариств і інститутів. Ми вже перед 8-им грудня висловлювали бажанє, навязуючи до статї київскої »Ради«, щоби такий конґрес спровадив учасників з усїх областий Украіни-Руси, а особливо вельми бажана була би в тім конґресї численна участь наших земляків особливо з Буковини і України і також угорскої Руси а обопільне опізнанє, обзнакомленє з напрямом і способами просьвітної, народо-господарскої і гуманїтарно-национальної роботи може вплинути не тілько вельми корисно на дальший розвиток галицкої »Просьвіти«, але також на розвиток »Просьвіт« на Україні і на Буковинї.

Але поки ще дійде до сего загального всеукраїньского зїзду просьвітного, цїкаво буде познакомити ся з голосами дневникарства з нагоди сороклїтного ювілею галицкої „Просьвіти“. Наводимо тут в части голос київскої „Ради“, котра з тої нагоди пише між иншим ось що:

„Наші закордонні земляки відбули скромне з виду, але велике наслїдками своїми культурне сьвято — сьвято незамітної щоденної праці для добра рідного народу. Сорок лїт галицка »Просьвіта«, заснована колись молодими силами Галицкої України, стояла на сторожі коло народної осьвіти, сорок лїт несла єму сьвітло просьвіти, сорок лїт з невеличкими силами й засобами мало не виключно самого громадянства робила она своє, сьміливо можна сказати, кольосальне дїло. Сорок лїт — протяг часу взагалї не малий, але в житю молодих наций, до яких належить і українська, се цїла доба, се такий період розвитку, в який часто рішають ся кардинальні питаня — „бути чи не бути“ народови, як самосьвідомій нації“.

Дальше вказує „Рада“ на громадску вагу знаменної дати в житю »Просьвіти«, її просьвітне значінє для национального вихованя народних мас, її вплив, як культурної орґанїзациї, яку поставлено й проваджено силами й засобами самого громадянства.

„Коли порівнаємо ті інтелєктуальні сили й материяльні засоби, з якими вийшло сорок лїт тому на працю новонароджене товариство, з тими, що оно тепер орудує, то побачимо величезну ріжницю, яка може й не снилась тодї фундаторам „Просьвіти“. Гурток ентузиястичної молодежи, невиразна дїяльність, мізерні засоби — тодї, десятки тисяч членів, тисячі читалень, сотнї видань, десятки філій, велике видавництво, економічно-орґанїзаторска дїяльність, поважні фонди — тепер, се робить надзвичайне вражінє, як що вдумати ся в глиб справи, се окриляє надїями, що не на пропаще провадилась така робота, яка з такого маленького зерна розвернулась і виросла в таке могутне дерево. А надто коли ми згадаємо, що всї наведені в звітї про дїяльність »Просьвіти« цифри відносять ся до об-

Львів, ул. Гетманьска ч. 4.
Найстарший і найбільший маґазин ювілєрский у Львові
ЮЛЇЯНА **Домбровского**
На наближаюче ся Різдво і Новий Рік поручає найкрасші і найвідповіднїйші дарунки від найдешевших до найелєґантших як: модні парискі перстінці, шпильки до краватів, палиці оковані сріблом і золотом. Бонтони бриллянтові всякої величини. Перли, нашийники. Рівієри прінцес. Колїї модні. Застави срібні, столове срібло, Лїоньскі чаші церковні. Стїнні годинники. Парискі будильники, найновійші годинники срібні і золоті з 1-рядних париских і женевских фабрик, по нечувано низьких цїнах.

сягу завбільшки в звичайну нашу ґубернію і що рук, праці й енерґії до розвитку справи докладала, беручи пересічно, невелика числом, за те міцна духом купка сьвідомих людий.

„Істория галицкої „Просьвіти“ показує, як може добре йти дїло культурної праці за самих неприятних обставин, але з одною неминучою умовою: щоби не було нїяких зверхних перешкод, щоби громадским силам не ставлено нїяких штучних перепон. Справдї перед дїячами »Просьвіти« стояв шлях важний з материяльного погляду, але на нему не було тільки того, в чим ми, Українцї тутешні, так добре знайомі — „независящихъ обстоятельствъ“... Не було їх — і дїло розвилось так, як не розвила ся нї одна анальоґічна інституция в Росиї, з яких мало не всї, навпаки, позникали, хоч були багатші й на інтелїґентні сили, й н. материяльні засоби. Рівняючи історию, напр. росийских „комітетів грамотности“, їх мізерне животїнє, повний занепад і передчасну смерть до невпинного розвитку галицкої „Просьвіти“, ми наочно можемо переконати ся, що згубило російскі просьвітні інституциї і що, навпаки, дало силу галицкій. Се »щось« є не що инше, як перспектива нестриманої роботи, як змога не почувати над собою вічно Дамокльового меча гноблень, як можливість хотїти й робити те, що хочеш. Сього бракувало просьвітним институциям за росийских обставин, але се мала галицка „Просьвіта“ — і перші зникли, а друга виросла й розвилась до міри замітного чинника в культурному житю народу...

»Такий вплив мають загальні підстави державного житя на культурну працю. Они, нїчого й казати про се, не найкращі, далеко не ідеальні та всеж таки рівняючи до тутешних — як небо від землї они ріжнять ся і наслїдки сього ми бачимо.

»Останними часами »Просьвіти« зявили ся й на росийскій Україні, в тих самих обставинах, що заморозили вже мало не всї анальоґічні старші институциї в Росиї. Видима річ, що наші »Просьвіти« не можуть поки що розвиватись так, як би бажано було, і справляти ту роботу, яку вже сорок лїк робить галицка »Просьвіта«. І ми думаємо, що висловимо спільні бажаня всїх сьвідомих Українців по той і по сей бік кордону, сказавши: Най живе і розвиває ся, і зростає й робить своє корисне дїло галицка »Просьвіта«, та най же швидше і молодші її сестри на Україні дочекають ся хоч таких звехнїх обставин, які не перешкодили їй йти своїм шляхом, не довели до наглої смерти й дали, як не як, змогу вирости до такої поважної міри. Більшого за сучасних обставин ми не бажаємо, але се той конче потрібний мінїмум, за якого тільки й можлива буває справдї плодюча культурна робота“.

Для цїкавости, як відносили ся люди навіть з иншого табору до перших починів галицкого товариства »Просьвіта«, годить ся навести голос пок. Івана Наумовича поданий в ювілейнім числї „Письма з Просьвіти“, того Наумовича, що потім вславив ся як прихильник і пропаґатор москвофільских ідей. »Коли появила ся перша книжечка „Просьвіти“ під заголовком „Зоря“, котра розійшла ся вже на протязї двох тижнїв, прийшло до товариства »Просьвіти« багато листів з привітами і закликом до дальшої праці в томуж напрямі. Найцїкавіщим з тих листів є привіт о. Івана Наумовича, чоловіка будь талановитого і дуже щасливого популяризатора. Лист сей надіслано тодїшньому голові »Просьвіти« і в ориґіналї виглядає він так:

»Съ сердечною радостю повитавъ я першій плодъ Вашого товариства „Просьвіты“. Еще въ 1850 р., бувши въ сѣменищи, я пересвѣдченъ бувъ, що мы образуючи высши верствы нашого народа, не даючи нїякого корму духового сѣльскому народови, будемо всегда безсильными, и вороги насъ задавлять, якъ то истинно видимо на дѣлѣ. Народъ нашъ такій темный, що своихъ найбольшихъ друговъ и пророковъ еще не умѣє познати и слухае борше вороговъ, якъ своихъ, якъ то бачили мы при выборахъ. Если бы мы черезъ тыхъ 20 лѣтъ свободы були употребили всѣ наши силы на такія популярни выдання (Зорю), мы стояли бы нынѣ далеко высше, и чувство народности перейшло-бъ вже весь народъ. Для того не могу вѣдказати Вамъ мого соучастя въ такъ великомъ и благодарномъ дѣлѣ и буду Вамъ присылати статтѣ розличного рода. Зорю приняла дѣвора зъ недовѣрнымъ одушевленіемъ. Уже нынѣ въ цѣломъ селѣ знають єй цѣле содержанє. Выдавайте скоро другій выпускъ, до котрого я дешо пришлю конечно«...

„На жаль о. Наумович не додержав свого слова і замість щирої й лагідної праці з правдивими народолюбцями в „Просьвітї“ розпочав роботу на власну руку. Він приступив до видаваня власної часописи „Наука“, а що мав чималий хист до популярного писаня, то здобув собі, як на той час, багато читачів. Пізнїйше дав почин до заснованя конкуренційного товариства „Общество ім. Мих. Качковского“. Зразу робота була єго по части корисна, але пізнїще вийшло пило з мішка. Наумович почав щораз більше відчужувати ся від своєї рідної мови, і все більше пхати в свої видання тенденциї москвофільскі, та замість єдности зробив роздор між нашим селяньством, нарештї стратив цїлком ґрунт під ногами, так що на старість прийшло ся покидати рідний край та втїкати до Росиї. Така то доля народних відступників. І в той час, коли тов. „Просьвіта“, сьвяткуючи 40-лїтнїй ювілей своєї корисної дїяльности, віддає честь усїм заслуженим труженикам на полї народньої просьвіти, про о. Наумовича, чоловіка з такими вродженими спосібностями, що міг бути сьвітилом народним, нїхто вже й не згадує“.

Інтриґи проти амбасадора Еренталя.

(+) В останних днях в деяких т. званих вольнодумних дневниках повіяло вельми супротивним вітром проти Австриї, а за тими дневниками криють ся деякі вплывові чинники в Берлїнї, котрі під покришкою союзної приязни завидливим сюди споглядають оком. Найбільш зненавидженим для них державником в Австриї є мінїстер загр. справ бар. Еренталь. І не можна зовсїм чудувати ся, що в тих кругах єго не люблять. За ґр. Голуховского мінїстерство загр. справ вело страдальну політику, не мало відваги зробити якого небудь самостійного кроку а status quo на Балканї був для него найважнїйшого заповідию, котра припадала до вподоби берлїньскому загр. мінїстерству, яке мало знов свої пляни у відносинах до Туреччини.

Нараз станув при кермі загр. політики австрийской амбасадор з Петербурга бар. Еренталь, котрого єго нїмецкий товариш не вважав зовсїм небезпечним і нараз розпочав самостійну і сьвідому цїли балканьску політику, що викликала завись всеї Европи, а передовсїм Анґлії. Спершу та берлїньска клїка австрийских противників намагала ся настроїти Нїмеччину проти Австриї, а коли рішуче становище кн. Більова вивело справу союза австро-нїмецкого на чисту воду, розпочато інтриґи з иншого місця з над Тамізи. Деякі двірскі круги берлїньскі, що вже від довшого часу намагають ся здобути собі піддержку в Анґлії, дістали звідтам указки до нових інтриґ, але щоби затерти властивий слїд, звідки виходять сї інтриґи, устроюють справу так, що їм з Відня посилають телеґрами до деяких берлїньских дневників (те саме дїє ся і з деякими пештеньскими дневниками) і в тих телеґрамах подають нечувані вісти про загран. політику бар. Еренталя, про невдоволене, викликане сею політикою у Корони, про відставку, на яку має ось-ось піти бар. Еренталь, а єго місце заняти або ґр. Берхтольд амбасадор в Петербурзї, або ґр. Менсдорф, амбасадор в Льондонї і шваґер ґр. Аппонього і т. д.

Знаменно, що в тім самім напрямі трудить ся також п. А. (відомий віденьский кореспондент всепольского Słowa Новіцкий) і від довшого часу мало що не що дня посилає бар. Еренталя у відставку. Цїль тут вельми ясна, а виходить, що зібрала ся eine kleine aber nette Geselschaft, котрій вторує і господін Ґлєбовіцкий (останню промову про злуку Босни в держ. радї закінчив окликом: »Los vom Dreibund, los von Preussen!“ а Reichspost додає, що повинен був ще в дальшій послїдовности закінчити: „und es lebe der Rubel“) Słowo polskie подало сими днями окрему вступну статю „Bar. Erenthal“, котра є лише одним звеном сего ланцюга.

На все те подає угорске телеґр. бюро кореспон. з Відня таку телеґраму: „Подавані деякими загр. дневниками вісти, що становище бар. Еренталя захитане і що єго поступованє що до злуки Босни в найвисших кругах не було одобрене, з міродатних кругів називають незгідним з дїйсними подіями і різко суперечними видумками“.

Се мабуть досить ясно!

Канонїчно ериґовані церковні брацтва.

(Конець).

Коли вглянемо глубше в суть зачеркненої в посланію орґанізациї брацтв, то побачимо, що ся орґнїзация захоплює всї круги дїланя на полї піднесеня народу. В програму дїяльности такого брацтва входить дїяльність місионарска, ширенє тверезости, праця над ширенєм просьвіти, моральна і материяльна опіка над хорими, опіка над убогими, а надто дїяльність економічно-суспільна, як орґанїзованє читалень, кас, крамниць, спілок і т. п. а все то в імя ідеї, в дусї християньскім і для любови ближнього.

Так широкий і всесторонний круг дїланя брацтва втискає ся мимоволї у всї куточки житя приватного, житя господарского і житя цїлої громади, ублагороднює те житє в спосіб, якого собі добрий душпастир бажає.

Брацтво оперте на тім статутї представляє ся для нас в теперішній хвилї одною з найдогіднїйших форм орґанїзациї роботи культурної на селї.

Поминаю, що при заложеню канонїчно ериґованого брацтва не потреба робити нїяких подань до староства, до намісництва і тим подібних правних приписів. Поминаю, що брацтва стоять виключно під надзором і опікою епископату, а і ся обставина улекшує нам дуже орґанїзацию роботи над народом, бо знаємо, як нераз тяжко склеїти завязанє читальнї, а ще тяжше удержати ту читальню довший час при житю і дати їй до виконуваня добре pensum.

Поминаю і сю, також важну обставину, що брацтво є при кождій церквї, та що всюди є також парох, як ініциятор до праці в брацтві.

Найповажнїйшим однак арґументом, що горячо промовляє за орґанїзациєю брацтва, є те, що брацтва ведені на основі сего статута, будуть першим етапом

до просьвітного і економічного відродження села, будуть школою до роботи християньско-суспільної взагалї.

В першім рядї будуть они школою самих членів брацтв, які в сїм товаристві на скрізь ідейнім, свобіднім від еґоістичного підкладу, научать ся способу, як працювати в товариствах взагалї, через те стануть брацтва наче підготовлюючим курсом для ведени всяких органїзаций економічних, кооперативних в селї, як крамницї, каси і т. п. Сила таких брацтв лежати ме в тім, що вони сповнять свою вічно актуальну задачу і всюди і по всї часи, навіть в тих селах, де є читальня, крамниця і каса та молочарска спілка. Брацтва будуть реґулатором, що поведе всї можливі в селї институциї на найлїпшу дорогу.

В брацтві іменно мусять відбувати ся що місяць засїдання, як приготовлюваня до зібрань, мусять відбувати ся зібраня і то виповнені змістом, можливо найдобірнїйшим, мусить бути ведене книговодство навіть дуже точне, отже тут може кождий вчити ся сего, на чім наші товариства, читальнї та всякі збори так дуже недомагають.

Брацтва будуть і для самих сьвящеників школою для позитивної роботи в громадї. Бо, — не закривайме сеї правди самі перед собою — ми сеї душпастирскої роботи, яка є вказана в архієрейскім посланію »о брацтвах церковних«, ще самі добре не знаємо. Се річ нова, не лише у нас! Одні від других потребували би ми сї учити ся і для того придало би ся урядити для нас бодай на початок, для заінїціованя акциї спільну конференцию, рід інформацийного курсу в справі переводженя в дїло орґанїзациї брацтв на висше наведених основах.

Брацтва сповнять свою велику і важну місию особливо тогдї, коли повстане над ними оден центральний провід, що буде надавати напрям їх поки що початковій роботї, так як приміром бюро патронату надає напрям і опіку всїм райфайзеньским касам, як надає напрям всїй роботї християньско-суспільній в католицкій Нїмеччинї центральна управа товариства „Volksverein für das Katholische Deutschland“.

Центральний провід для всїх брацтв мусїв би головно заняти ся видавництвами для підмаганя льокальної роботи по брацтвах, (місячник і книжочки) а також устроюваньем курсів в справах, які входять в програму дїланя брацтв.

Задачі таких брацтв не скінчать ся впрочім нїколи. Чим висше піднесе ся якась громада, тим ширшою стане робота брацтв в тій громадї, тим більше задач вирине для брацтва хотьби в нїй були вже всї можливі институциї економічні і культурні, як читальня, райфайзеньска каса, рочдельска крамниця і молочарска спілка і ин. Бо аж тодї, то є аж в такій громадї зможе брацтво віддати ся вповнї місионарскій роботї, самаританьскій службі і тп. справам милосердних дїл супротив ближних.

Брацтво зорґанїзоване в сей спосіб не є вправдї товариством в значінню приписів закона, мимо сего оно має так тривкі основи до розвитку і так знамениту форму, що правильне функціоноване заряду брацтва є далеко лїпше обезпечене, як функціоноване якого небудь видїлу товариства сьвітского.

А тепер ще кілька слів про авторитет брацтва в громадї.

Всяка акция, коли она має бути успішна і хосенна, кожде заряджене, коли оно має бути виконане, мусять виходити з компетентного жерела. Тут отже не треба богато слів тратити на то, щоби виказати, що як раз брацтво є враз зі своїм душпастирем тим найвисшим моральним авторітетом в громадї. І чим більше піднесе душпастир моральну силу — впрочім і нинї всюди велику — свого брацтва, а піднесе єї тим, що завдасть тому брацтву зачеркнену статутом роботу, тим висше піднесе ся аторітет самих душпастирів, а наріканя на злі часи, на збаламучене селянина, на т. зв. »мужицких радикалів« і т. п. чинники, що нїби то псують гармонію в селї, зникнуть зовсїм.

Першим отже і останнім словом в роботї духовеньства на ґрунтї хриетиянськосуспільнім, перевести чим скорше орґанїзацию церковних брацтв як найточнїйше після приписів статута поданого в Посланію а при тім постарати ся о центральний заряд над сими брацтвами, евентуально також і о тїснїйшу сполуку брацтв в поодиноких деканатах. Приміром сесия старших братів з цїлого деканату, раз в рік, була би безусловно для розвитку брацтв дуже хосенною.

сьвящ. Антонїй Глодзїньский.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско кат.: *Зачатє Пр. Д. М.*; римо-кат.: Зенона. — В середу: руско-кат.: Міни, Єрм.; римо-кат.: Вікториї. — В четвер: руско-кат.: Даниіла стовп.; римо-кат.: Адама і Еви, Віг.

— **„Słowo polskie“** юдить дальше. Нема нинї найменшого сумнїву, що грошї на двї нові катедри вставлено за відомостию сенату львівского університета, в якого імени написав ректор, що в „najkrótszym czasie“ можуть они бути введені в житє. Се признає навіть „Słowo polskie“ в числї 591. в статї „Około sprawy dwóch katedr ruskich“, а однак юдить дальше, кажучи, що „wyrażenie listu rektora w „najbliższym czasie“ nie było szczęśliwe“, На замітку „Czasu“, одної з найважнїйших польских ґазет, що Поляки не будуть в силї удержати свого становиска в Галичинї, коли доведуть до пожару війни з Русинами і тому треба би довести до мирного уладженя відносин між обома народами, Słowo polskie відповідає мало що не лайкою та запитує: »Na jakich warunkach ma być zawarta zgoda, z kim ją zawierać, bo Rusini nie są jednolici, jakie możemy mieć gwarancye, że strona przeciwna dotrzyma umowy, jak ustrzedz się jednostkowych ustępstw z naszej strony i t. d. Коли „Słowo polskie“ по нинїшний день не знає, з ким має пактувати, то виставляє собі сумне сьвідоцтво. Впрочім се звісна річ, що „Słowo polskie“ знає більше про Японію, чим про Русинів. Цїль статї Słowa polsk-ото ясна. Воно хоче удержати на дальше поломінь незгоди. Чи лежить се в першім рядї в інтересї Поляків, над сим воно не хоче думати. Такі недотепні статї лише ятрять польску і руску суспільність а „Słowo polskie“ забуло на приповідку: „Хто сїє вітер, збирає бурю“.

— **Театр львівского „Сокола“** зістав перед місяцем зреформований як що до аматорского персоналу, так і що до репертуару. І треба признати, що ся зміна вийшла на добро сего театру. Представленя з останних неділь виведено з приготовленєм і совісно оброблені. Сї похвали можемо примінити і до вчерашної вистави трех одноактівок: „Ситуация з драми“, „Ведмідь“ і „Ювілей“. Душею сокільского театру є два талановиті аматори пп. Дорожиньский і Галька, які вчера віддали свої ролї зовсїм поправно. З мужчин визначив ся ще п. Кордасевич в „Ведмедю“, а знаменитим в ролї льокая був п. Коханенко, б. артист руского театру. В кождім аматорскім театрі найтяжша справа є з добором аматорок. Сокільский театр має щасливу руку, бо лїпших аматорок,

Материяли до істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 20.

(Дальше).

Доносивъ я Вамъ о повістяхъ. Еще разъ мовлю, що Лучаковського повість єсть дуже гарна. Федьковичъ десь тими днями відпише чи пришле чи ні; я гадаю, що не відкаже ся. На Куліша нема що скоро рахувати. Добре було би, що бъ Ви віднеслись до п. Танячкевича. За видатки почтові, котрі по поводу кореспонденций и пересилокъ поносите, я Вамъ по справедливости зверну. Я найліпше знаю, кілько та писанина и пересилка коштує. Черезъ нихъ я бідую и нічого не маю, хиба недоліки. А Вамъ и тиі жъ тяжче поносити якъ мені.

Писавъ до мене п. Сушкевичъ, щобъ прислати деякі числа Основи. Я мігъ бимъ по одному ексемпляру посилати, въ причини, що по три числа оправлені въ одну книжку и треба бъ инакше усе вислати, що однако мені не можливе. Если могло би бути, то я попрошу учениківъ, а вони поезиі Шевченка попереписують.

Передавайте відъ теперъ грошї, коли які будуть, не Коссакови а п. Сушкевичу. Я писавъ до Варшави, щоби и вони до Сушкевича присилали.

О листахъ Куліша напишу за другимъ разомъ.

Вамъ щиро прихильний другъ

О. Партицький.

19. 5. 1868.

Ч. 21.

Шановний Добродію!

Посилаю Вамъ, якъ вже обіцяно, 30 рн. а. в. Одинъ рн. засилаю яко довгъ за вегарокъ.

Листъ Шашкевича я передавъ „мишамъ на сніданнє“. Шкода здоровля, щоби гризти ся такими памфлетами.

Дуже таємниче для мене те перенесенне до Львова, тимъ більше, що п. Згарському, котрого на певно мали перенести до Львова, звернули тими днями усі просьби дотичні, зъ увагою, що не можуть бути узгляднені. Може за приїздомъ п. Ильницького довідаю ся дещо більше о тій річи.

Залучаю продовженне о колядахъ. Буде еще дві статті о гагілкахъ и дві о Купалі. Подробний розбіръ кождої пісни подавати не можу, бо завело бъ за далеко и належало бъ кожду пісню для ліпшого перегляду въ Правді друкувати. Колись, якъ будуть видавати пісни народні, возьму ся охотно до пояснення обрядовихъ пісень.

Відъ п. Куліша дістав я листъ. Каже, що до тижня грошї надошле на мою адресу. Поговоріть зъ Гучковськимъ про папіръ и друкъ. Бо якъ теперъ, ніколи не вийдемо на своє.

Сими днями пришлю до Васъ деякі Основи, повість Лучаковського и „Обзоръ исторіі славъянскихъ літературъ Пипіна“. Той Обзоръ передавъ мені вчера Горбаль, просячи, що бъ за сю прислугу висилала ёму редакция Правду, почавши відъ 17-го числа. („Слово“ збрехало, повідаючи, що вінъ учителёмъ въ Сідлецькій губерніі).

Добре би було, щобъ хто у Львові зайнявъ ся перекладомъ. Ціла книга варта того, щобъ ії добре перетрясти.

Передавъ также Горбаль одинъ драматъ Мовчия, з которого початокъ бувъ друкований въ Ниві. Можна би въ часі вакаций ёго друкувати.

Федьковичъ щось довго надумує ся зо своімъ »Кеманичемъ«. Може зновъ чого гніває ся, бо довідавъ ся, що Вахнянинъ не выславъ тихъ 20 рн., котрі ёму передавъ Пулюй. Теперъ новий клопітъ для мене, бо я сі 20 рн. втягнувъ въ списъ датківъ и занотувавъ на имя Федьковича 70 рн., а покажеся, що тільки 50 рн. заплачено.

Не кажіть о тімъ скандалі нікому. Може я відъ Вахнянина вихожу Федьковичеві грошї.

Вашъ ширий прихильникъ

О. Партицький.

29/5 1868.

Гробаль теперъ въ Микулинцяхъ.

як п-ра Литвиновичівна, п-на Іскревичівна, п-ї Чайковска і п-на Паньківна, які взяли участь у вчерашнім представленю, годї собі вимріяти. Аматорів оплескувано щиро і заслужено. Саля була як на всїх останних представленях випродана.

Завтрішного вторника театр »Сокола« відграє 5-актову штуку Б. Грінченка „Арсен Яворенко". Гостинно виступлять пп. Захарчук і Коханенко, б. артисти руского театру. Початок о 6 год.

— **„Вниманію нашего студенчества"**. Під сим заголовком помістив „Галичанинъ" в ч. 277 статю, в якій дає „наставленія" своїм брикливим »младенцамъ". В першім ряді сварить „Галичанинъ" на своїх „юношей", що з нагоди »безпорядковъ« в касї книгарнї Ставропигійского Института, скликали сходини, та в оповістцї поклали точку: „Воровство въ Ставропигіи" і що з ухвалами своїми звернули ся до редакциї »Kurjer-a lwowsk-ого«, яка їх без проволоки видруковала. В негодованю запитує »Галичанинъ« »младенцовъ«: »И не явилась ли у юныхъ господъ краска стыда на лицѣ, когда по домашнему, внутренному русскому вопросу кланялись редактору руссоѣдской газеты?«. Наука була би дуже на місци, як би не те, що старші москвофіли вказували їм самі туди дорогу пасквілями против ненавистних »украинцевъ", міщеними по польских ґазетах і тодї не впадало їм на гадку, що се »ужасная глубина самоуниженія«. В другім ряді дає „Галичанинъ" „наставленія русскимъ младенцамъ" за скандал, устроєний з нагоди концерту в честь Папи. Коли приїхала »зъ Вѣны оперная пѣвица І. А. Филиповская", шістьох юношів явило ся у неї в гостинницї і почало сипати „угрозами прямо терористическаго характера", за які по словам „Галичанина", „уголовный судъ привлекаетъ къ отвѣтственности«. Наслїдки погроз були такі, що „госпожа Филиповская попала въ обморокъ" і відказала ся від участи в концертї. О скільки знаємо, то „оперной пѣвицѣ" загрозили впрост „младенцы", що она навіть не виїде на концерт, бо до сего они не допустять. Негодує також „Галичанинъ" за скандал на концертї і за розкинене кількадесяти екземплярів звісного протесту, „наивнаго по содержанію, но задорнаго и развратнаго" та за уладжене котячої музики під мешканєм д-ра Лаголи, причім „младенцы" „не обращали вниманія на мольбы его жены, предсїдательницы Общества русскихъ Дамъ, — того Общества, которое уже четвертый мѣсяцъ полударомъ прокармливаетъ въ своей столовой нашую университетску молодежъ". „Галичанинъ" додає, що серед „младенцовъ" найшли ся »благонамѣренныи студенты«, які видячи неумістність сих скандалів, попращали »оперную пѣвицу на вокзалѣ грандіозным букетомъ" а з окрема явили ся в жени д-ра Лаголи „съ извиненіями за насиліе«. В виду сего перестерігає »Галичанинъ" свою молодїж перед „нечистоплатной агитацієй недобросовѣстныхъ честолюбцевъ", радить їй закинути дотеперішну політику, бо она ще не доросла до того, „чтобы старые« ликвидовали дѣла и передали все въ ихъ руки", та нагадує »младенцамъ" на відповідь, яку Толстой дав недавно депутациї університетских студентів „изъ державной Руси": „Учить ся, братцы, учить ся, учить ся!" Що останний поклик був би дуже на місци, нїхто не буде сумнївати ся. Шкода лише, що поміщений він в ґазетї, якої редактор не придержував ся сеї розумної ради, проголошеної не вперве Толстоєм, та впрост з семої ґімназияльної кляси став редактором, „подвизав ся" на сім »поприщі« двайцять лїт і купив каменицю за 100 тисяч злр. Так, видно, лїпше! A exempla trahunt.

— **Черновецка „Буковина"**, яка доси виходила тричи тижнево, перемінює ся від нового року на дневник. Начальним редактором буде дотеперішний єї редактор п. Франц Коковский.

— **Tree employment bureau** за старанєм руской ґр.-кат. парохії св. Юрія в Ню-Йорку отворено під ч. 339. E. 20. Str. Бюро се має на ціли вишукувати роботу нашим поселенцям і подавати їм зовсїм безплатну поміч і пораду в тім зглядї. Поради еміґрантам і шукаючим працї, мужчинам, жінкам і дївчатам удїлює ся зовсїм безплатно в годинах урядових: в будні днї від 3—5. по пол. і від 7. до 9. вечером, а в неділї від 5—7. вечером. Директором того бюра є звісний солїдний і чесний Русин, Михаїл Шапковский. Адреса бюра є: St. Raphael's Ruth. Immigrant Society, 339. E. 20-th Str., New York, N. Y. З радостию витаємо сей важний і цїнний крок нюйорских Українців. Про вагу такого бюра, здає ся, зовсїм зайвно писати, — се знає кождий. До сих часів наш Русин, приїхавши до Ню-Йорку, був цїлковито лишений усякої помочи, був зданий на ласку і неласку усяким визискувачам, яким зовсїм було байдуже, де, в яке місце, в які руки запродасть ся їх. Днесь наші поселенцї найдуть пораду у своїх, пораду зовсїм безкорисну і безплатну, отже з тим більшим довірєм повинні горнути ся до сеї нової інституциї. Се бюро назвати можна добродїйством для наших переселенців і воно заслугує на як найгорячійше і найенерґічнїйше поперте.

— **Шведи** задумують поставити під Полтавою великий памятник на могилї тих Шведів, що полягли в битві за царя Петра Вел.

— **З воздухоплавства.** Парискый винахідник машини до лїтаня Вільбур Врайт пописував ся онодї в летї своєю машиною і осягнув незвичайно сьвітлий вислїд. Він перелетїв 99 кільометрів в протягу 1 год. 53 мін. та дістав нагороду яко побідник всїх на тій области дотеперішних вислїдів. Машина до лїтаня Вільбура Врайта має перед собою велику будучність.

— **Дрібні вісти.** В Устриках обкрадено почтовий уряд на 30.000 К. Злодїїв не викрито. — У Львові отруїв ся Генрих Клїнґсберґ, властитель тінґлю „Олїмпія" в пасажи Міколяша. — Кірлїбабі на Буковинї жандармерия арештувала шпіона Марка Рапчуля з Чорногори в хвилї робленя ним фотоґрафічних знимок з околиці.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Потаток 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля").

Ві второк дня 22. с. м. „Сватанє на Гончарівцї" народна оперета в 3 дїях Гр. Квітки-Основяненка.

— **З „Львівского Бояна".** Остання, передсьвяточна проба з творів, призначених на Шевченкові вечерниці, відбуде ся в середу дня 23. грудня о год. 7. вечером. О численну участь просить Членів — *М. Волошин.*

— **З Калуша.** 40 лїтний ювілей „Просьвіти" відсьвяткують калускі Русини дня 1. сїчня 1909: в 10. год. буде служба Божа в місцевій церкві, потім похід до салї „Нар. Дому", заг. збори філії „Просьвіти", економічний реферат а закінчить концерт від 2½ год. по пол.

Посмертні † оповістки.

— **Клим Оділльо Данкевич**, секретар магістрату в Снятинї, член місцених народних товариств, упокоїв ся дня 30. листопада. В. є. п.!

— **Мария Яцкевич**, мати пароха в Крисові і професора ґімназиї в Тернополї, упокоїла ся в Стрию дня 17. с. м. в 69. роцї житя. В. є. п.!

Телєґрами

з дня 21. грудня.

Льондон. Daily Telegraph заміщує статю, в якій заповідає, що анґл. мінїстерство загран. справ приготовляє публичну опінію з наміром розбору Персиї. По тим плянам Росия дістала би північну часть Персиї, а Анґлія полудневу.

Царгород. Суботнїшне засїданє парляменту тривало від 1. до 4. по пол. Вибрано верифікаційні комісиї.

Льондон. Палата льордів приняла ухвалений палатою громад закон про 8-годинний день працї з малими змінами.

Царгород. При виладованю корабля австрийского Lloyd-a прийшло до кровавої бійки. Амбасадор Палявїчінї виїс до Порти енерґічне представленє.

НАДІСЛАНЕ

Др. Шимон Сафєр

отворив адвокатску канцелярию в Рожнятові (в реальности п. Берґера).

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

Комітет парохіяльний в Лисівцях пов. Тлусте, оголошує конкурс на будову мурованої церкви тамже. — Пляни і кошторис суть до переглянення в Уряді парохіяльнім. Зголошеня приймає гр.-кат. Уряд парохіяльний в Лисівцях, найдальше до кінця сїчня 1909. (10—10)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Caramellen

з трема яличками.

5.500 нотариально потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(8—24)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 280. Львів, четвер дня II. (24.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских съвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошена звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Пропаґанда православія між Русинами.

Під сим заголовком помістив »Przegląd powszechny« за падолист 1908 р. статю о. Павельского (стр. 264—268), яку з огляду на її вагу вважаємо умісним подати в цїлости. Наше духовеньство повинно би звернути бачну увагу на сю пропаґанду, яку давнїйше ведено тайком, а нині, під впливом заяви Dziennika polsk-ого, що в Галичинї „nie zaszkodziło by trochę prawosławia“ тай під впливом зміни в поглядах деяких польских кругів на москвофілїв, ся пропаґанда йде свобідно і відкрито. Заява католицкого Dziennika polsk-ого і картична робота наших москвофілів почали вже видавати плоди. Для нас ся справа не повинна бути байдужною. Ми обовязані дбати, щоби ся пропаґанда дальше не ширила ся і то не лише з принципіяльних, релїґійних, але також з причин национальних, бо нїхто стільки не причинив ся до винародовленя за кордоном нашої інтелїґенциї, що православна церква, бо досьвід учить, що сучасне православіе в Росиї є запорою всякого поступу, що православна церква стоїть на услугах реакциї, яка значить свій шлях шибеницями і трупами.

В статї „Przegląd-y powszechn-ого“ чтаємо:

»Після досить довгого періоду тишини, починає в нашім краю поновно являти ся пропаґанда православія. Літом почала виходити в Перемишли часопись »Русская Воля«, яка нїяком явно висьвітила сей прапор, а небавом опісля зайшла подія, що ввела всїх в формальне здивованє. Отсе кілька тисяч(?) католиків Русинів переходить через росийску границю і устроює збіг: не паломництво до двох головних столиць схизматицкої пропаґанди, до Почаєва та Києва Протягом цїлого тижня беруть они участь в богослуженях, слуханях проповідий, а вкінци заосмотрені обильно в стоси писем і брошур, що аґітують за православієм, звертають домів, вносячи під селяньскі стріхи перші почини дальшої пропаґанди. Публична опінія була в першій хвилї сею подією подражнена а навіть обурена кількома фактами, які досадно ілюстровали те, що діяло ся в часї сего паломництва. Однак небавом настало успокоєнє, бо публична опінія дурила ся тим, що се спорадичний випадок без дальших наслїдків. На жаль, справа виглядає инакше. Не шукаючи далеко, возьмім в руку аґітацийне православне письмо п. з. „Почаєвскія Извѣстія“ а найдемо там листи руских селян з Галичини, що якскраво малюють, з яким почуванєм вернули учасники паломництва до краю. Колиб ми навіть припускали, що листи сї писані в почаївскій редакциї, то і з сего потїха не велика, бо згадане письмо ширить ся по руских селах Галичини, а навязуючи до паломництва, навязує рівночасно злуку з сего учасниками а супротив инших читачів є оно дуже сильним, аґітацийним середником. Не від річи буде, коли наведемо виїмки з сих листів. В першім листї (ч. 570 з дня 10. вересня) читаємо:

»Не можу забути і доки житя мого не забуду сеї щасливої і съвяточної години, коли я, простий сїльский робітник удостоїв ся стрінути ся з Вами і бути гостем в съвятім монастири Почаївскої Божої Матери і біля гробу благословенного Йова, почаївского ігумена. До кінця мого житя задержить ся в моїм серци память про навіданє съвятої гори і про чудотворний образ Пресьвятої Дїви. З слезами радости посилаю Вам, дорогий Отче, сей лист, писаний моєю неумілою рукою, щоби подїлити ся з Вами моєю душевною радостию, як Ви, дорогі Отче, дїлили ся з нами хлїбом і солию“.

»Съвяті отці! я жию 40 лїт на съвітї, а такого радісного, такого одушевленого, такого щирого і сердечного, чарующого серце угощеня, якого я враз з моїми товаришами у Вас зазнав, доси нїколи не досьвідчив«.

»Менї неможливо, менї не стає розуму, я недостойний не маю слів, щобим міг висловити мою радість і найвисше духове вдоволенє, яким мене обдаровали ваше братне чувство, ваша щира, сердечна любов«.

»За все те я не можу не переслати Вам моєї глубокої і сердечної вдячности, Але я не маю сил і не можу найти слів, якими міг би я виповісти мою сердечну подяку за сю велику честь, яку ви нам зробили, стрічаючи і ведучи нас з процесією (як великих панів) до воріт почаївскої съвятині. О, Боже! предсї ми не були достойними такої почести, ми нїкчемні заграничні грішники!«

»Дорогі і всїми нами шановні Отці! Повірте менї, що від сего памятного дня, я немов би на ново народив ся на съвіт, я чую у всїх моїх членах і мязах съвіжу силу, менї отворили ся очі, я узрів съвітло, якого доси не знав. Я блукав доси в польско-єзуїтскім-унїятскім болоті і не знав, де правда, а де лож. Але тепер... тепер я прозрів, тепер я пізнав правду і пізнав велику, сильну, непобіджену, съвяту Русь. Тепер я підношу високо голову, тепер гляджу сьміло і ясно в будуччину нашого „русского“ народа, бо вірю сильно, що нема на съвітї сили, яка могла би зломити Русь, тому, бо тілько у Росиян чиста православна віра, бо лише у Росиян є правдива християньска любов. А де любов, там і Бог, а де Бог, там нїяка, пекольна сила нїчого не вдїє. Від тепер ми всї, галицкі Русини ясним оком глядимо на божий съвіт, від тепер можемо сьміло нашим ворогам глянути в очи, бо ми пізнали, що ми не покинені сироти та що на нас не забули наші братя великої, стомілїонової Руси. Від тепер можемо сьміло кликнути на цілу галицку і прикарпатску Русь словами св. Евангелія: „Будьте відважні, не бійте ся, бо я з вами“. Кріпи ся цїла Червона Русе, з тобою Бог, бо з тобою велика, велична, неподїльна стомілїонова Русь!«

(Конець буде).

Турецкий Парлямент.

(X) З д. 17-им грудня с. р. щезла остання европейска самовладна держава. Туреччина впровадила в дїйсности у себе конституцию, має вже свій парлямент, котрого сесия почала ся з названим днем. Вправдї ще не всюди в просторій Османьскій монархії переведено вибори і не можна собі ще уявити повного образу парляментарної представи турецкої, але на сесию явили ся вже більше як дві третини послів, отже до правосильности ухвал потрібне число (всїх послів має бути 280). Є се представники з двох частий съвіта, з Европи і Азиї і они мають засісти до спільної законодатної роботи. Арабскі посли явили ся уже всї, а також представники Съв. Землї — на жаль три музулмани.

Нї одна може держава не добила ся так легким способом конституциї, як Туреччина, бо не полила ся там кров задля того, що не було нїгде ворохобнї, хоч давнїйшими часами задля таких змагань упало чимало жертв. Македонія була сею довголїтною болячкою Туреччини, там був сей вулькан, з котрого вийшла понука до вивороту давного устрою державного, там виступила військова залога під проводом визначних офіцирів проти самовлади, а султан Абдуль Гамід пристав на конституцию, щоби не втратити престола. Молодотурецкий комітет припильнував уже того, щоби конституция не остала ся лише обіцянкою, бо супроти вспятних змагань старотурків до удержаня самовлади мав комітет забезпечену поміч війска і офіцирів. Так слово стало ся дїйсностю.

Але тепер наспіла труднїйша для Туреччини задача — тепер треба приступити до справдешньої роботи, до розвязки двох вельми важних а трудних питань: фінансового і национального, а сих питань не можна нїяким способом обминути.

Турецкі фінанси вже довший час вельми лихі, хоч добре уладжена управа могла би довести до значних доходів з податків, цлових оплат і з землї. Обдовжена у заграничних вірителїв Туреччина має над собою установлену межинародну комісию довжну, котра вельми обмежує

фінансову самостійність держави. Ся комісия забирає велику пайку доходів, щоби покривати заграничні довги. Але тими останками грошевих засобів, які лишають ся ще по сплаті довжних рат, господарювало ся доси справді по турецки. Отже наспіла тепер пора для гурецкого парляменту завести лад у фінансовій господарці. Чи сю задачу сповнить парлямент — побачимо. Цлових оплат підвисшати вже не можна, бо они вельми високі і недавно що підвисшені, а велику часть їх оплачує якраз заграница. Податки державні також високі, отже поправа фінансового положеня може бути осягнена тілько ощадностю і сумлінною та чесною господаркою. Наколи податки будуть впливати до державного скарбу а не застрягати муть по кишенях податковичів, наколи публичного гроша буде уживати ся на потрібні і хосенні річи, то вистане все покрити, бо великих вкладів на військо і фльоту не потребує тепер робити Туреччина.

Одначе ще труднійше є національне питане. Конституция постановляє вправді рівноправність всіх горожан без ріжниці народности і віри і се можна вважати значним поступом вперед. Македоньску справу, яку безуспішно намагали ся европ. держави опікунчі розвязати, полагодили, як здавало ся, відразу молодотурки, бо спершу завзята боротьба між Турками, Болгарами, Греками і Куцоволохами там була втихомирила ся. Але тепер она розгоріла ся наново, і ще не знати, як там випали вибори, хоч уже підчас виборчого руху Греки і Болгари жалували ся на молодотурецкі насильства. Таксамо невдоволені Греки в Царгороді.

Окрім народностий названих в Македонії, треба ще згадати про Альбанців, Вірмен і Арабів. Всї ті народности мають свої окремі потреби і домоги, отже се справді велитеньска робота, спровадити все те до якогось спільного пожитя і єствованя, до зрозуміня спільної державної ідеї. Залежати ме се головно від верховладного молодотурецкого сторонництва, розумним уміркованем із сеї ріжнородної мішанини витворити одноцїлу державу, щоби при суперечній боротьбі не розбило ся все те на дрібні частини. При тім треба і великої державно-політичної здібности, щоби добре полагодити се питане, як се бачимо на нерозвязанім ще національнім питаню в Австро-угорскій монархії.

Европа споглядає на турецкий парлямент з радостю і з тривогою. Тривожно се для Европи, що в руках парляменту спочиває рішене мира або війни. Молодотурецкий рух, що довів до перестрою Туреччини, причинив ся при тім до заострея межинародних відносин, а на овидї Европи повисли наслїдком того темні хмари. Молодотурки бажали розбудити турецку народну сьвідомість і визволити ся з під чужої опіки, але довели до крайности і замість здорового народолюбства довели до шкідної і грізної загорілости. Балканьске пересилене дійшло до поважного і небезпечного звороту, бо молодотурки послухали підшептів Анґлії і викликали бойкот проти Австро-Угорщини. А крім того молодотурки споглядають зневірливим оком і на Німеччину, як не виявило ся недавно в розправі про заграничну політику в німецкім парляментї.

Наколи отже молодотурецке сторонництво, котре імовірно буде верховодити в парляментї, покаже справдешнї державні здібности і спроможе ся удержати рух у своїх руках, який оно викликало, тоді може дїло ним сотворене мати обезпечену тривкість.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

На засїданю державної ради з дня 18. с. м. ведено дальше дискусию над злукою Босни і Герцоґовини. П. Морзей (хр. сусп.) заявив ся з злукою. П. Глїбовицкий промовляв проти злуки. Виступив против того, щоби монархія, котра не може полагодити у себе национальних спорів, приступала до виконаня балканьскої програми. За границею набрано всюди переконаня, що тим зроблено рішучий крок на дорозї пруско-нїмецкого „Drang nach Osten“. Бесїдник зазначив з притиском, що злука не відповідає анї нормам міжнародного права і не лежить анї в інтересї династиї анї репрезентованих тут в палатї народів. Відтак заявив ся за союзом з Францією, Росиєю і Анґлією а закінчив словами »Los von Preussen«, »Проч з тридержавним союзом«.

По промові п. Бахмана (нїмец. пост.) замкнено дискусию і вибрано ґенеральних бесїдників Дашиньского і Окуневского.

П. Дашиньский виказував в своїй бесїдї, що злука окупованих країв не принесла жадної користи. Відтак перейшов до внутрішної політики в Австриї а розбираючи ідею неославізму зазначив, що Славяни зовсім не потребують неославізму, котрий був би в Австриї лише відновленем збанкрутованого панславізму. Вкінци зазначив, що его сторонництво буде голосувати против наглости і першого читаня.

П. Окуневский закинув правительству, що видає Русинів на ласку найзавзятійших їх ворогів. Останними часами Русини переконали ся знова, що проводирі польского кола, мимо того, що мають мід в устах і в засадї учинили концесиї, юдять у Львові против Русинів, відбираючи їм навіть найменші концесиї. Відтак зробив закид бесїдник правительству за уступки для Угорщини. По полеміцї з пос. Ґломбіньским, застеріг ся против того, щоби точку тяжести політики перенесено до сойму; вкінци заявив, що буде голосувати за наглостию.

Відтак слїдували фактичні спростованя п. Крамаржа на виводи Дашиньского і Дашиньского на спростованя Крамаржа.

Наглість внесень п. Лїхтенштайна і Шустершіца ухвалено а внесеня п. Адлера і Немеца відкинено, почім приступлено до мерітум. В дискусиї промовляв між иншими п. Марков, приписуючи цїлу справу злуки з одної сторони впливови нїмецких живел, з другої католицкому ультрамонтанїзмови. Займав ся подрібно трудностями проблему балканьского, котрого розвязаня відложити не можна. Обговорював основно аґрарне питане. Взивав Австрию, щоби в разї, колиб взагалї порушено на конференциї справу відшкодованя, робила як найбільші уступки в інтересї свого єствованя і мира. Голосувати буде против мерітум.

Предложене о злуцї окупованих країв і дотичні внесеня відіслано до окремої комісиї, зложеної з 52 членів.

Відтак мотивував п. Зільберер нагле внесене в справі закона о повновласти правительства до заключеня торговельно-політичних трактатів. П. Дам противив ся наглости з аґрарного становиска.

П. Олесницкий поставив внесене о утворене рускої гірничої школи в східній Галичині.

В дальшій дискусиї над законом о повновласти правительства до заключеня торговельно промислових договорів забирав голос президент кабінету бар. Бінерт, п. Оберляйтнер і Котлярж, почім замкнено дискусию.

Відтак ґенеральний бесїдник »про« п. Ґломбіньский заявив, що коло польске буде голосувати за законом о повновласности. При поіменнім голосованю (на внесене п. Іра) принято внесене п. Зільберера, почім ухвалено торговельно-політичний закон в другім і третім читаню.

По перерві жадав п. Зайц і Коросец, щоби ще перед сьвятами раджено над суспільним обезпеченем, а п. Ґломбіньский, щоби палата послів переказала предложене суспільного обезпеченя комісиї без першого читаня. Внесене п. Ґломбіньского принято.

Потім принято в наглячій дорозї в другім і третім читаню внесене п. Стверткї о приступленє до міжнародної унії о охороні промислової власности і до угоди з нїмецкою державою в справі взаїмної правної охорони промислової. Дальше принято закон о міжнародній угоді в справі заборони нічної працї жінок, занятих в промислї, закон о фабрикациї сїрників і иншіх запальних материялів, як також закон в справі продажи кількох державних дібр, продовженє важности закону о льокальних зелїзницях і проект закону в справі висоти квот для означеня каригідних чинів.

Відтак вибрано комісию з 52 членів, котрій переказано правительственне предложене о суспільнім обезпеченю. З руских послів вийшли до комісиї п. Бачиньский і Олесницкий.

В дискусиї над запомоговими справами забрав голос п. Василько і вказав на елементарні шкоди, від яких утерпіла східна Галичина і Буковина, та жалив ся, що правительство не поспішило з такою помочию, як би належало. Дотеперішна поміч правительства, то крапля в морю. Жалив ся дальше, що відписів податкових доконує ся в сьмішний спосіб, а податкові екзекуциї переводить ся з нечуваною сторогостию.

Селяни стоять перед небезпекою голоду, а також годівля худоби є дуже загрожена. Бесїдник взивав правительство, щоби поспішило з видатною помочию. Вкінци заявив, що більша часть руского клюбу не голосувала за законом о повновласти тому, щоби запротестувати против того що правительство не робить нїчого для селян.

В дискусиї забирав ще голос п. Маслянка (всеполяк) о поладженю справи запомог, почім зложив президент сьвяточні і новорічні желаня і замкнув засїданє.

Новинки

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Даниіла стовп.; римо-кат.: Адама і Еви, Віґ. — В пятницю: руско-кат.: Спиридіона еп.; римо-кат.: *Рожд. І. Христа.*

— **Продовженє сьвяточних ферий.** З причини шкарлятини мають бути ученики львівских шкіл увільнені від науки в днях поміж латиньскими а рускими Різдвяними сьвятами. Краєва рада шкільна вже предложила дотичну ухвалу намісникови до затвердженя.

— **„Das interessante Blatt“ про Русинів.** За останні роки, коли політичні та економічні змагання нашого народу звернули на себе увагу цілої Европи, почали появляти ся в европейскій печати чим раз частїйше голоси про наш народ. В числї 43-ім віденьского ілюстрованого тижневника »Das interessante Blatt« поміщено гарну ілюстрацию з життя наших селян. Представлено у нїй гарну сцену, як родичі приводять своїх „молодих“ з сьвідками перед сьвященика, як у нас кажуть: „дають на заповіди“. До сеї ілюстрациї додає віденьска часопись свої уваги, з яких беремо дещо важнїйшого. „Ще не багато часу уплило від того часу, — зачинає автор сеї замітки — як в Европі потроху привикли до імени „Українець“, яким означує ся самостійний характер народу, про який доси ми мали лише неясне понятє. А тут ми маємо дїло не з якимсь відломком народу, не з незначними останками заникаючої раси. Таж Українцї, що є більше знані від іменем Русинів, мають в Росиї могучу, национальну силу, 16 мілїонів (тут трохи помилив ся автор замітки, бо нас в Росиї є понад 30 мілїонів), яких в Европі лише тому не помічали, що росийский уряд здержував розвій української мови і української літератури насильною системою русифікациї... Аж рік 1905 поліпшив трохи долю Українців. І у нас в Австриї, виступили Українцї-Русини у східній Галичинї з сьвідомостю национальною і їх могучі політичні прямованя поставили їх в острій суперечности до Поляків, а национальний спір між двома народами Галичини мав свій відгомін кількакратно у віденьскій державній радї. Та не лише політикою звернули на себе Українцї увагу, а й оригінальностю свого життя, своїми рідними звичаями й национальними обрядами. В тих обрядах містить ся багато цікавих поглядів, мітольогії, вірувань і забубонів, що є приманчивим полем для дослїдників народу (етнографів)“... Опісля розказує ся зміст ілюстрациї.

— **Сенат львівского університету про рускі катедри** оголосив отсю заяву:

В осени 1907 р. зістала заключена у Відни поміж правительством а клюбом руских послів умова, знана також тодїшній президиї польского кола. Висловом тої умови був протокіл, про якого 4. і 5. точку, що до справ університету, пок. намісник Андрій гр. Потоцкий сповістив дня 7. грудня 1907 тодїшного ректора львівского університету. В 5-ій точцї заявило правительство, що утворить у львівскім університетї звичайну катедру хемії разом з інститутом і надзвичайну катедру римского права, обі з рускою мовою викладною. Заразом правительство заявило намір покликаня на першу катедру радника двора д-ра Горбачевского з Праги, а на другу д-ра Зобкова з Загреба, по можности від лїтного півроку 1907/8. Також правительство прирекло, що если би утворене обох або одної з тих катедр або їх намірена обсада показала ся невиконаєма, то правительство дасть по можности найвідповіднїйший рівнозначник (würden thunlichst äquivalente Einrichtungen getroffen werden). Академічний сенат і видїли найшли ся супроти довершеної події а видїлам остала одинока задача висловленя свого погляду про наукову кваліфікацию названих кандидатів. Заким еще видїли висказали свій погляд, академ. сенат в мемориялї з дня 24. лютого 1908 зазначив свое засадниче становище, згідне з заявою професорів і доцентів з дня 2. марця 1907 року і зазначив з притиском, що правительство має пошанувати автономію видїлів не лише що до осіб, але і що до признаня потреби самих катедр. При тім покликав ся в рішучий спосіб на найвисший розпорядок з дня 27. цьвітня 1879, в якім застережено польску мову урядову і на розпорядок з дня 5. цьвітня 1882, забезпечуючий польску мову яко нормальну мову викладну на нашім університетї. Видїли права і фільософії заявили ся проти утворення катедр, предложених правительством, а натомість звернули увагу правительства на ледви що тодї габілїтованих руских доцентів цивільної процедури і ґеоґрафії, яко на таких, котрі, при задержаню впрочім звичайного току, що веде до обнятя катедр, могли би в своїм часї бути пропоновані видїлами на професорів тих предметів. Зі змісту ухвали сенату, як також з мемориялу з 24. лютня 1908 і звітів видїлів виходить, що згідно з академічним сенатом видїли обстоюють свое право заявляти ся як що до творення нових катедр, так і що до хвилї представленя кандидатів, коли на основі їх видатної праці будуть то уважати за відповідне. Академічний сенат, стверджуючи габілїтацию тих доцентів, ухвалив: „супроти хосенної опінії, виданої збором професорів видїлу фільософічного про ледви що габілїтованих доцентів цивільної процедури і ґеоґрафії, та з огляду на то, що при успішній працї тих обох доцентів можна надїяти ся представленя їх в звичайнім речинци на надзвичайних професорів, академічний сенат думає, що замість проектованих катедр заг. хемії і рим. права, в найблизшій будучинї будуть могли бути системізовані дві катедри инші з викладною рускою мовою, а се: катедра ґеоґрафії і катедра цивільної процедури. Ту ухвалу предложено міністерству віроісповідань і просьвіти разом зі звітами видїлів. Такий самий погляд висловив ректор в донесеню, яке переслав міністерству разом з ухвалою академічного сенату і звітами видїлів. Бо звернув в нїй з притиском бачність на вислови видїлів, що вище названі два доценти у властивім часї будуть могли бути видїлами предложені на професорів. Зазначив також, що супроти частих нападів на характер університету як також супроти змагань правительства до утворення двох нових руских катедр, показує ся вельми бажаним законне обезпечене польского характеру львівского університету. Під сим письмом підписаний теперішний ректор др. Марс.

— **„Чудотворний лїкар“.** Є у Львові маґазин цьвітів під фірмою „Др. Е. Польончик“. Хто близше не знав его властителя, міг був думати, що то природник, любитель природи, маючи степень академічний посьвятив ся плеканю цьвітів. Тимчасом виявило ся, що др. Польончик, син покійного директора видїл. школи в Снятинї, має докторат медицини, практикував якийсь час яко лїкар, а коли медицина не поплачувала, переняв фірму своєї фінки, яка мала у Львові базар цьвітів і провадив его справдї взірцево. Перед роком забагло ся д рови Польончикови лїчити людий, але не звичайним способом, як се роблять инші лїкарі, але при помочи „ясновидючого медиюм“. Др. Польончик не потребував оглядати хорого, але питав про стан хорого, котрий міг бути навіть в Америці, загіпнотизовану дївчину, а потім записував якісь спрепаровані ним лїки. Таке лїченє мало бути успішне, передовсїм для темних і забубонних. Жиди злїтали ся до него цїлими хмарами. Аж недавно Gaz. Nar. подала спосіб лїченя д-ра Польончика до публичного відома, инші часописи се підхопили і зробили чистий скандал. Палата лїкарска не могла стерпіти, аби попри чудотворних рабінів були чудотворні лїкарі і виточила д-рови Польончикови дисциплїнарку. Тимчасом д-ра Пол. нема у Львові, бо виїхав до Італії, але в его оборонї появляють ся голоси поважних осіб, що лїчили ся у него і мабуть ще зовсїм не вилїчили ся, коли беруть ся боронити методи лїченя хорого при помочи медиюм. Оден з таких оборонців д-ра Польончика твердить в Gaz. Nar., що протягом півтора року др. Пол. уздоровив сотки хорих, покинених иншими лїкарями, і хоче доказати, що той спосіб лїченя хорого „на диштанс“ при помочи ясновидючого медиюм є успішний і некаригідний. Та се як раз промовляє за тим, що такого „вилїченого“ здало би ся передати опіцї якого совісного лїкаря-психіятра.

— **Черновецка „Буковина“** обходить в слїду-

Материяли до істориї зносин Галичан з Украйною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 22.

Шановній Добродію!

Посилаю Вамъ два томи Основи. Старайтесь, що бъ де не затрутила сь, бо треба би тоді ціле діло купувати. Старайтесь также, що въ найдальше до двохъ тижнівъ відослано назадъ до мене. Дальші томи пришлю по відобраню тамтих.

Засилаю повість Лучаковського. Я обіцявъ ёму, що въ 19-імъ числї розпічне ся. Треба жъ конче розпочати, нехай заохотить ся до що дальшої праці. По сій першій пробі пізнати, що вінъ небавомъ виробить ся на доброго повістяря. Лише язикъ ні спосібъ добре поправити; найдете и въ сій повісти деякі вавилонські конструкциі.

Ганкевича фильософию засилаю на одно число дальше. Не забудьте тілько те, що на 5-ій стороні підъ знакомъ V дописане, помістити на 4-ій стороні передъ „Однако“. Постарайте ся, що бъ ёго табелю надрукували добре. Дальше зъ философиі надошлю піздніше, бо теперъ не змігъ я еще самъ роздивити ся.

Посилаю также одинъ віршъ п. Згарського и гагілку о Жельмані. Помістіть сю гагілку якъ можъ скоро, бо я о Жельмані при гагілкахъ найбільше говорити буду.

Друкуйте также більше віршівъ у Правді, бо прози и такъ скупо. Завідоміть также про жизнь Куліша. Холмську допись пришлю до 10 числа.

Засилаю и Пипина. Може бъ добре було заравъ у слідуючихъ числахъ зачинати дещо зъ того обзору.

Більше не пишу, бо часу нині не маю.

Вамъ щиро прихильний другъ

О. Партицький.

31. 5. 1868.

Ч. 23.

Шановний Добродію!

Пишу на карточці, що бъ листу не переважила.

Мабуть знаєте, що оглядъ літературній п. Куліша вже присланий. Био-и библіографичні замітки незадовго надійдуть.

Посилаю конець повісти. Материялъ, якъ бачите гарній, але переведенне мірне. Треба було конець розділити на дві части и розширити драматичними придавками — однако авторъ не хотівъ на те пристати. Теперъ випавъ конець мовъ грясть якоі повісти.

Донесіть мені, що діє ся зъ повістями Млаки и Шашкевича. Шашкевичови мож би, хиба переписавши, звернути. Коли обробить ціле такъ якъ початокъ, то можете ёму еще 5 рн. обіцяти. Більше годі, ми неможемо за повість більше дати як 10 рн.

Лучаковський пише теперъ одну цілкомъ гумористичну повість.

На закінченнє сёго півроку добре би дати яку повість зі Стороженка або Квітки. Роздивіть ся тамъ, щоби помістити.

Будьте ласкаві у моій розбірці брошури Браніка въ послїднімъ уступі до 21-го числа місто: самоглоскі не мають жадної вартости поправити на великої або многої вартости.

Поправте также друкарські похибки въ 20 числі, ст. 239, въ примітці долішній: Місто νε, χτάη и μνχαω мав стояти νη, χτάω и νιχάω.

Політичного програму ми жадного робити не будемо. Наше становиско не єсть таке, щобъ могти що зробити. Отъ бачите — Вахнянинъ, мимо испиту, навіть суплентури дістати не може...

Вашъ щирий другъ

О. Партицький.

ючім році 25-літний ювілей єствованя. Щоби єго гідно звеличати, рішилась редакция видати перше в слїдуючім році число в збільшенім обемі. Отсим просить ся всїх бувших П. Т. Редакторів „Буковини“ о надісланє інформацій, коли і як довго працювали вони в редакції „Буковини“ та хоч коротенький спомин із часів їхнього редаґованя. Рівнож просить ся всїх бувших сталих і принагідних співробітників о надсиланє материялів найдальше до 28. н. ст. грудня с. р. — *Фр. Коковский*, Червівці, ул. Петровича 2.

— **Нещаслива пригода**. В монастирі Бенедиктинок в Перемишлї одна з монахинь, Кунекунда Вавшкевичівна, запускала підлогу і необережно нахилила сьвічку до терпентини. В одній хвилї терпентина вибухла і горїючи облила цїлу монахиню. На крик нещасливої прибігли дві пенсионарки і старали ся придавити огонь подушками і коциками, але і подушки почали горіти. Тодї дївчата отворили вікно і кричали. На вид диму і на крик дївчат заалярмовано пожарну сторожу, яка прибула чим скорїйш, але придверничка не хотїла впустити мужчин до монастиря, не знаючи нїчого про нещасте. Коли вкінци згодила ся, аби війшло до середини двох пожарників з начальником, було вже за пізно до ратунку. Огонь вправдї загашено, але Вавшкевичівна так тяжко попекла ся, що небавом померла.

— **Опалюванє мешкань кипячкою**. В Галичинї видобувають стілько кипячки, що не сила її нїяк зужити, мимо значного вивозу поза границю. Розуміє ся, що така грабіжна господарка замість мілїонових зарібків приносить банкротства нафтових підприємців, бо видобутої кипячки нема де згрошевити, анї перемаґазинувати. Нафтярі відбувають що раз наради і товчуть ся по всїх усюдах, щоби найти жерело збуту кипячки. В останних часах придумано опалюванє зелїзничих льокомотив кипячкою а заряд зелїзниць розписав вже оферти на переміну теперішних печий до опалюваня нафтою. Се дуже гарно стало ся. Але найшли ся мудрагелї, які говорять, що й звичайні печи домашні можна огрівати кипячкою. На сю справу хочемо звернути бачність інтересованих, щоби не дали ся обманити. Поки що нема такого приряду, який би при помочи кипячки міг огріти домашну піч дешевше як деревом або вуглем. Кажуть, що навіть пів лїтра чи лїтр кипячки огріє печ, а се не правда. Сама кипячка є дуже дешева, але банька, в якій она горить, коштує кільканайцять корон і та власне квота має бути марно викиненим грошем. Сей приряд в роді баньки, що вкладає ся в рушт печі, потребує ще улїпшеня, аби поломінь могла в видї вахляря обняти боки печі. Тепер полумінь та під силою продуву до комина несесь прямовісно в гору і не годна огріти печи. Хиба би заляв цїлу печ кипячкою, то може було би з того відповідне тепло для мешканя.

— **Циганьска пошесть**. В чесанівскім повітї волочать ся ватаги циганів в той спосіб, що ватага за ватагою закватировувала ся в селї. Коли перша ватага забрала с я, займала єї місце друга і т. д. В слїд за першим побутом циганів почали в селї гинути безроги і кури. Падлину забирали сейчас цигани до свого табору і зїдали. Селяни попадали в розпуку. Аж жандармериї повело ся вислїдити, що цигани троїли безрогу затроєним зерном, аби придбати собі провянтів. Жандармерия дігнала першу ватагу циганів в Тухлї під Радимном і арештувала двох циганів, при яких найдено мішок з затроєним зерном і багато крадених річий.

— **Дрібні вісти**. Цїсар затвердив вибір Ервина Віндакевича, гірничого радника в Лїску, на заступника повіт. маршалка в Добромилї. — До податкового уряду в Підволочисках хотїли вломати ся оноді в ночи якісь опришки і вивертїли дїру в мурі. Мур був грубий так, що виломали єго лише до половини і утїкли. — На основі цїсарского розпорядку з дня 14. с. м. судові адюнкти мають від тепер уживати титулу судиїв, судові секретарі титулу повітових судиїв, а дотеперішні повітові судиї титулу повітових судиїв і начальників суду. — В Хороброві, сокальского повіта, хтось підпалив двірску стирту. Вітер був сильний і переніс пожар на село, яке вигоріло до тла, з виїмком чотирох господарів.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи**. (Саля Міска. Початок 7. вечер. Білети продає раньше „Народна Торговля“).

В пятницю дня 25. грудня „Хата за селом“ народна драма зі співами і танцями в 5. дїях перероблена з повісти Крашевского.

В суботу дня 26. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях Ст. Монюшка.

В неділю дня 27. с. м. »Запорожець за Дунаєм« народна оперета в 3 дїях Артемовского, закінчать »Вечерниці« Нїщиньского.

Ві второк дня 29. с. м. „Мари“ голосна родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

В середу дня 30. с. м. „Фавст“ опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода.

— **Кваліфікациї і іспити** для учителїв народних шкіл перед іспитовою комісією в Коломиї розпічнуть ся дня 11. сїчня 1909. Подання заосмотрені в метрику хресту, послїдне сьві доцтво шкільне, сьвідоцтво зрілости, короткий опис житя, виказ перестудиованих дїл номінациї декрети і табелю кваліфікациїну треба вносити через дотичну раду шкільну окружну до комісиї іспитової для учителїв народних шкіл в Коломиї найдальше до кінця грудня с. р.

— **З перемиской епархії**. Канонічну інституцию дістали оо.: Константин Гукевич на Жегестів, Алексей Гукевич на Квашеницю (в дорозї заміни), Север. Ільницкий на Грозьову і Мих. Посикира на Брусно. — Завідательство парохії Новосілки, дек. мостиского, одержав о. Стефан Федоронько. Сотрудником в Радимнї назначений о. Теодор Пасїчиньский. — Крилошаньскі відзнаки одержали оо.: Алекс. Прислопский з Красної і Іван Мудрий з Бонарівки. — Правительство продовжило дотацию з рел. фонда на дальший рік для прив. сотрудників в Зиндрановій і Карликові.

— **Іменованя**. Старшим радником рахунковим в краєв. Дирекциї скарбу іменований радник рахунковий Ів. Ляхмунд; радниками рахунковими іменовані ревіденти: Йосиф Ноґа, Володисл. Лапіньский, Йос. Миколайский, Ем. Куницкий, Володисл. Гіпгін, Володимир Штоґрин і Ів. Лянденберґер.

Телеґрами

з дня 23. грудня.

Новий Йорк. З Каракас в Венецуелї доносять, що президента Кастра усунено, бо виявило ся, що він належав до заговору на житє віцепрезидента Ґомеза.

Будапешт. Президент кабінету др. Векерле виїхав вчера до Відня.

Монахів. Вауг. Cour. доносить, що папский нунций у Відні о. Ґранїто зістане небавом кардиналом.

НАДІСЛАНЕ.

Др. Шимон Сафєр

отворив адвокатску канцелярию в Рожнятові (в реальности п. Берґера).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білети вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, при улиці Руській ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди ліквідує і виплачує »Дністер« з найбільшою скоростю. Оцінка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Дністер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 пр.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Дністра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить нищий аґент »Дністра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364 —
„ резерви премій	„ 613.720 —
„ спец. на звороти	„ 50.939 —
„ на ріжницю курсів	„ 3.437 —
„ резерви спеціяльної	„ 35.000 —
„ емерит. урядників	„ 218.364 —
инші фонди заосмотреня	„ 40.000 —
Разом сума	К 1,964.824 —

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцеляриї отворені для сторін тілки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	7·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12·20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00		9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·30	9·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	12·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за р дакциво Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 281. Львів, пятниця дня 12. (25.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в васажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Пропаґанда православія між Русинами.

(Конець).

»А отсе другий лист з Галичини, уміщений в почаївскім Вістнику (Ч. 572 з 12. вересня):

»Ви знаєте, Отці, паломництво Галичан до Почаєва і Киева. Кождому з нас, що лишив ся дома, серце сильнїйше било, а якесь дивне чувство огортало нас, коли ми ждали на поворот наших братів. Они вернули. Ми оточили товпою нашого паломника і почали просити, щоби розказав нам, що дізнав ся він про наших, росийских, щасливих побратимів, що не зазнали такого гнету, як ми тут в конституцийній Австриї, під пановань Поляків, що зборонюють нам ісповідувати нашу руську православну віру«.

»Кождий слухає оповідача з напруженою увагою, кождий вглядає ся пильно в него своїм зором. О, дїйсно, щасливі ті наші закордонні братя. А нас придавили латинники-Поляки. Они ограбили нас з найсьвятїйших почувань, они відобрали нам православну віру, наслали нам єзуїтів. Они обріхують нас, немов би стомілїонова Русь була схизматичною, рівною з еретиками, протестантами, кальвінами і т. п. Они уложили для нас окремі молитви, щоби ми молили ся про поворот православної Руси на правдиву дорогу, с. є на латиньство. Поляки зборонили нам називати ся тим іменем, яким величає ся стомілїонова Русь с. є іменем „русскій“. Они представляють нам наших братів в Росиї як темних, диких варварів. Они зі своїм папою вже давно їх викляли і зборонили їм вступу до царства небесного. Але їм ще жаль тих гроший, які можна би зібрати з св. православної Руси і тому не липають її спокою«.

»Мимо сих перепон ми стоїмо сильно при нашій, сьвятій, православній вірі, ми все тямимо на наших братів в Росиї, ми ждемо від них помочи, потїхи. Унїя в нас лише на зверх, але серце наше чисто-православне. Наш нарід приходить до сьвідомости і скоро скине з себе сю тїнь унії та отверто пристане до православної церкви. Доказом сего теперішне поломництво. Ті сотки осіб з простого народа, що відвідали Росию, стануть тепер апостолами, просьвітителями угнетених своїх братів, а в найблизшім паломництві вийше Галичина не сотки, але тисячі своїх людий до чудотворного Почаєва«.

Все те, додає „Przegląd powszechny“ дуже вимовне і хиба, як на початок аґітациї, достаточне. Але не липень через кордон продирає ся до Галичини православіє. Приходить оно також сюди з поворотною еміґрациєю з Америки. На еміґрантів Русинів жде в Америцї з цїлим засобом середників православна, росийска місия. Дїяльність сеї місиї напружена в високій степени. Нині числить вже православіє в Америцї 200 тисяч ісповідників, в чім містить ся значний процент галицких Русинів. Бідного селянина оточує тут від разу рій прозелїтів, стос брошур і письм, що загрожують в низкий спосіб унію, католицизм і Рим. Коли не помагають поклики релїґійні, то поможуть полїтичні і национальні. Тоді вихвалюють аґітатори панславізм та з емфазою голосять национальну єдність Руси з Росиєю. На цїли сеї аґітациї шле росийске правительство величезні суми, ставить церкви, вивіновує щедро духовеньство, достарчає церковних знарядів, закладає росийскі семінарії для Русинів. Все те має тим більше значінє, що такі самі цїли мусять католики-Русини оплачувати з власної кишені. По кількох лїтах значна часть в сей спосіб утворених схизматиків вертає до краю і скріплює собою пропаґанду, що йде зза кордону. Одним з наслїдків такої пропаґанди є се, що в останних часах рускі еміґранти з Галичини, що прибувають до Америки, омивають від разу унїятскі церкви, а натомість стверджують громадно свою приналежність до православія. В сей спосіб Галичина починає вже родити православіє Факт сей дає богато до думання і повинен бути серед нашої опінії поважно зрозумілим. Про се в нас (у Поляків) загально нїчого не знають. Для чинників, що рішають в наших, публичних справах, отвирає ся тут широке поле працї“.

Анґлїя миротворцем!

(+) Недавно тому „Daily Telegraph“ вельми жалував ся, що в певних полїтичних кругах посуджують Анґлїю, мов би то она в балканьских справах ворогувала проти Австро-Угорщини і намагала ся заколотити европ. мир та викликати военну розправу. Тимто сей дневник заявляє, що Анґлїя була би рада стати в пригодї Австриї і допомогти їй, щоби видобула ся з сучасного скрутного положеня.

Отся заява визначного анґл. дневника не згоджує ся одначе з дїйсним станом, бо від якогось часу Анґлїя слїдить вельми зорким оком за австрийскою заграничною полїтикою і не тілько не відносить ся прихильно до нашої монархії, але навпаки безнастанно ворогує проти неї. Розляньмо отже причини, які викликали се ворогованє.

Сего року лїтом приїхав корол Едвард, вертаючи із своєї »неполїтичної« подорожи з Ревлю до Ішлю і тут домагав ся від цїсаря Франц Йосифа, щоби наклонив цїсаря Вільгельма, обмежити будову военних кораблїв. Одначе, як певняє Köln. Volkss. Ztg., дістав на се таку відповідь, що викликала у него сильнїйші наслїдки, як мариенбадске лїченє.

Опісляж анґлїйский комітет балканьский під проводом Буктона почав на близкім Сходї коромоли проти Австро-Угорщиня. З того часу кождий майже день приносив вісти про военне зворушенє в Сербії і в Чорногорі та военний настрій сих країв звернений проти Австро Угорщини.

Відтак розпочав ся в Туреччинї бойкот проти Австро-Угорщини, а наслїдком того з австро-угорского заґр. міністерство роблено рішучі представленя В. Порті, заохочуваній Анґлїєю, так що се могло було довести до поважного заколоту. Оже тоді дневник Таніп зовсїм ясно признав, що тим усїм кермує Анґлїя. Сей дневник писав, що між Туреччиною і Австриєю не може задлятого дійти до порозуміня, бо в Туреччинї »мріють« про поміч Анґлії. Також инші турецкі дневники не виссали собі з пальця сего, наколи они писали, що анґлїйский амбасадор в Царгородї перебивав прямим переговорам між Австриєю і Туреччиною. Нема сумнїву, що як раз він причинив ся до тих мрій, які зродили ся в турецких головах про можливість анґлїйскої помочи. Нині се вже виявило ся, що міродатні турецкі личности прямо оплачувано, щоби не залишали бойкоту проти Австриї та що й великий везір Кіямиль-баша пособляє анґлїйскій полїтиці проти Австриї й Нїмеччини.

Так само не зможуть сего заперечити з анґлїйского боку, що голова льондоньского комітету балканьского Буктон переспрaвляв у Білгородї та що сї пересправи зовсїм не мали приязних для Австриї намірів. Про сї пересправи знала також дуже добре й Чорногора і наслїдком того виступила з домаганями про областну винагороду. Сербія, що доси пустками сьвітила в своїм скарбі, нараз орудувала такими засобами грошевими, що могла ще значну звишку на военні приготовленя дати Чорногорі. Хтож инший міг так запомогти Сербію, як не „миролюбива“ Анґлїя? Наколиб Анґлїя не пособляла Сербії й Чорногорі, не малиб они відваги так завзято виступати в часописях проти Австриї, а треба зазначити, що се завзятє сербского і чорногорского дневникарства нїчим не ріжнить ся від різких напастий анґлїйскої печати. Нема отже найменшого сумнїву, що Анґлїя має в усїм тім свою руку, а се задлятого, бо она має важні народо-гос-

подарскі інтереси на Балканї і тому й не вагає ся принести задлятого великі навіть жертви Особливо розходить ся Анґлії о те, щоби заволодіти сербскою торговицею, на котрій доси перше місце занимала Австро-Угорщина, яко найблизша сусїдка. В тій цїли пособляє Анґлія також змаганю Сербії до прямої зелїзничої злуки з морем через Чорногору до Адрийского моря. Сербія рада би видобути ся з обіймів народогосподарских Австро-Угорщини і числить в сїй справі на поміч Анґлії.

Анґлійскі дневники, а між тими і лїберальний »Daily News« виступає з найострійшими докорами проти мінїстра Ізвольского задля мнимої его прихильности для Австриї й Нїмеччини Сей дневник докоряє Росиї, що керманич заграничної полїтики росийскої лише тодї оглядав ся на Анґлію і Францию, як треба затягнути якусь позичку.

Так само нїхто инший лише Анґлія намагала ся спонукати президента франц. републики і царя, а також француску і росийску управу заграничної полїтики, щоби спільно домагали ся від Австриї пояснення про нагромадженє війска в Боснї на сербскій і чорногорскій границї. (Як ми недавно звіщали, відказала Франция сему домаганю Анґлії).

Окрім того розійшли ся з Білгороду доволї певні вісти, що секцийний шеф Спалячкович виїхав з поруки королевича Юрія до президента льондоньского балканьского комітету Бустона до Царгороду і звідтам мав привезти зовсїм готовий вироблений плян наїзду Босни і що після того пляну Сербія мала виконати сей наїзд.

Спалячкович мав крім того привезти значні грошеві засоби а се тим більше імовірно, що сей балканьский комітет цїлими роками давав грошеві засоби, за які Сарафов орґанїзував македоньскі революцийні ватаги.

Так само нїхто инший, лише Анґлія розпочала завзяту боротьбу проти мінїстра загр. справ бар. Еренталя задля того, що він посьмів без дозволу Анґлії довершити злуку Босни й Герцоґовини.

Свою миролюбивість і прихильність для Австриї виявила Анґлія також сим способом, що з підмогою дневника »Daily Telegraph« піддала Туреччині раду, щоби она загрошеву винагороду відступила частину Санджаку з Новим Базаром. Ся область мала би відтак дістати ся Сербії або Чорногорі. Отся рада має таку саму цїль, як сербскі і чорногорскі домагання о областну винагороду, котрі зовсїм схожі з намірами анґлійского правительства. Колиб іменно Австро Угорщина була відтята від безпосереоної сумежности з Туреччиною, тодї втратилаб весь вплив, який може мати на Санджак і Македонію, тодїб она була зовсїм виперта з західної области Балканьского півострова Альбанією і Македонією і втратилаб там полїтичне і народо господарске значінє.

Той сам Daily Telegraph виступає різко проти австр. угор. наслїдника престола, архікн. Фердинанда а Augsbürger Post Ztg поясняє причини сих напастий вельми цїкаво: »З англійских напастий пробиває ся »жаль по втраченій любови«. Ще сего лїта намагала ся Анґлія сиреними голосами відтягнути Австрию від союза з Нїмеччиною, і втягнути її в обійми західних держав Король Едвард уміє знаменито залицяти ся і робив в тій цїли всякі намагання, щоби все осягнути, але дарма. А се болить і спонукує до пімсти. А тепер можна так добре пімстити ся і загорнути ся плащем полїтичної моралї та зробити при тім добрий інтерес на Сході! Тут лучив ся добрий інтерес, а де інтерес злучений з завистию, там Анґлія година довести до крайности. Нема нїчого поганїйшого, як напасти Daily Telegraph а і инших анґл. дневників на австро-угорского наслїдника престола.

В тій справі они не лише в усїх трех британских королївствах але й в Австро Угорщинї осягнули незвичайні успіхи. Ческих радикалів підмовили они прямо до зради династиї, Сербію і Чорногору пхнули на ховзку дорогу мрій сі намагали ся в Боснї викликати повстанє«.

А після всего того сьміє Daily Telegraph заявляти, що Анґлія рада би стати в пригодї Австриї, щоби їй допомогти видобути ся з сучасного скрутного положеня. Якеж се лицемірство і фарисейство!

Папский ювілей в Станиславові.

Дня 16. грудня 1908 відбув ся в Станиславові торжественний концерт ювілейний в честь Єго Сьвятости Папи Пія X заходом українско-руских товариств. Програма була така: 1) Військова орхестра відограла Россінього »Stabat Mater dolorosa«, Варламова: »Ангел« і Вебера: »Молитва«. 2) Директор рускої ґімназиї др. Сабат виголосив відповідну промову. 3) і 6) Мішаний хор під проводом ц. к. курата військового о. В. Меренькова відспівав в супроводї фортепяну твори Бортняньского на 8 голосів: „Слава во вишних Богу“ і „Тебе Бога хвалим“. 4) Сольо скрипкове в супроводї фортепяновім пані Гузаревої з Галича. 5) Маленька дївчинка віддеклямувала відповідний стих Папі Римскому від руских дїтий. 7) Кінцеве слово. — Чистий дохід призначено на будову нової церкви в Станиславові.

Піднести належить, що стараньем о. Меренькова команда залоги місцевої в дневнім розказї осібним aviso відкликала заповіджений на той день відчит в військовім касинї та запросила всїх офіцирів з родинами на наш концерт, а комендант 58. п. п. дав нам орхестру безплатно. Між запрошеними гостями був також тутешний староста і президент суду радник двора Саганек. Комітет зложений з делеґатів усїх українско руских товариств під проводом п. радника Карановича учинив всьо, щоби концерт випав як найвеличавійше.

Велика саля театральна товариства музичного переповнена інтелїґенциєю. Партер стоячий заняли рускі ґімназияти. Крісла і фотелї заняла старша і молодша публика. На передї засів епископ з капітулою і запрошеними гостями. Льожі заняті переважно інститутами. Сцена уманена цьвітами. Між зелению портрет Пія X. Хвиля радісна і імпонуюча.

О 6. годинї орхестра виконує першу точку без закиду та настрює авдиторию тихою та поважною гармонїєю відповідно до хвилї. З напруженем ловить слухач кождий мотив музики й кождий момент того вечера, щоб не пропустити не використавши, не натїшивши ся. Бесїдник др. Сабат в недовгій але майстерній мові виказав краснорічиво сердечні відносини між Папою а Руснами і як формою так змістом промови заполонив найбільших бесїдників Станиславова. Великим вкладом і великою силою атракцийною були виступи величавого хору, що відспівав зі зрозумінем і силою згадані клясичні могучі твори Бортняньского, що в істориї музики становлять перехід від італійскої до рускої церковної музики операючи ся на т. зв. західнім Strenger Kirchenstil Палестріни. Около 100 людий стануло на сценї і виконало поважне та взнесле »Слава во вишних« і »Тебе Бога хвалим«, представляючи неначе символ всенародного гимну. Виконанє вказувало, що се дїє ся не для людий і не для слави, а для ідеї. Ясно було, що ми дужі вірою, не гірші від инших, а тілько від одних відорвані а другими іґноровані, — безталанні. Дуже милою і симпатичною точкою була деклямация дитини »Папі Римскому від руских дїтий«, виконана гарно. Ся точка для мене незабута.

Отсе побіжний перегляд того памятного вечера. Пережиті враженя того концерту годї описати. Треба було видїти, як палало радостию і пістизмом кождо око. Як у кождого віддих запирав ся, щоби хвильки одної не пропустити, анї одного тону, нїже слова. Як всї горіли одним желанем, щоб як найкраще випала ся манїфестация. То не були поодинокі слухачі за білетами, то була одна велика душа, одна родина — Русь католицка станиславівска з одною радостию і одною думкою. Religat nos religio omnipotenti Deo.

І дїйсно як в приготованях так у виконаню концерту взяли участь всї українско-рускі товариства ріжних напрямів і ріжних яркійших і лагіднїйших відтінків. А помимо того, що концерт відбув ся без жадної асисти безпеченьства і був приступний для кождого, видко було у всїх як найлїпшу волю і старанє, з найбільшим піднесенем духа від початку до кінця, так що в кінцевім слові Преосьв. Епископови не остало нїчо більше, як тілько зі слезами в очах висказати свою радість словами: »Благословен Бог, котрий посилає менї потїшенє в моїх смутках«. В тій мові Преосьвященний сконстатувавши, що ми ще не зійшли з терену істориї, а маємо сповнити велику задачу, візвав до жертви, одинокої підойми, за приміром Папства, що від катакомб аж по нинї за хрестом несе жертву і за хрестом в тяжких хвилях не поникненем і не терором, а протестом і працею культурною іде до цїли; а відтак подякувавши за вирази любви і вірности до Папи, удїлив всїм присутним апостольского благословенія надісланого Папою для »amantissimi Rutheni« у відповідь на нашу телеґраму. М.

Новинки

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Спиридіона еп.; римо-кат.: *Рожд. І. Христа.* В суботу: руско-кат.: Евгенія, Ореста.; римо-кат.: *Стефана Первом.*

— **Де Мати Божа стояла...** На Марійскій площі у Львові находила ся керниця, яку украшувала артистична камінна статуя Пресьвятої Дїви. Нинї уміщена ся статуя на розі Гетманьских валів, бо Мати Христа, Божого Сина, мусїла, за дозволом латиньскої духовної власти уступити місця повтови польского народа, Ада-

мови Міцкевичеви.... І там, де стануда колюмна Міцкевича, а де перед кількома роками вірні слали свої молитви до Пресьвятої Дїви, там нині збірне місце всїх шумовин, які видав польский нарід. Там проголошує ся засади що стоять в разячій суперечности з суспільним ладом, там величає ся всепольска молодїж поганим вчинком зобидженя одного з найкрасших синів польскої суспільности, там місце для проголошуваня ненавистних промов супротив всїх, що сьміють инакше думати, як всепольскі аґітатори. А публика плеще в долонї і апробує сї ненавистні промови і самовеличаня. А там недавно Мати Божа стояла і простягала руки до всїх, що шукали в Неї потїхи і помочи... Чи се не кара Божа?...

— **Розкрадуть, єй Богу, розкрадуть!** Наші Москвичі се дїйсно „жебручій русскій народъ". Они уміли так гарно плакати перед ґр. Бобринским, що сей помістив в „Новім Времени" відозву, щоби основувано в Петербурзї, Москві та Київі „общества", які мали би на метї збирати „подаянія" на нещасних „русскихъ, галицкихъ юношей", бо і Прусаки (!) і Поляки (!) і австрийский ряд підпомагають лише україфілов. В Київі основують вже таке общество великорусский маловчений проф. Фльориньский і „русскій хахолъ", др. Юлїян Яворский. І підуть „подаянія на капейке и на ґрівеннїку", бо рублїв „галицко-русскіе" не варті. Колиж би прийшли і більші суми, то заки дійдуть на „подаянія" для бурс, половина їх щезне по дорозї. Відома предсї річ, що мілїон рублїв, присланий мінїстром Вишнеградским на бл. п крилошаньский банк, потонув відразу в кишенях всяких директорів, лїквідаторів, касиерів, синдиків etc., а на ратоване селян, задовжених в крилошаньскім банку лишили ся.. лїцитациї. Так господарить „русскій народъ" в Галичинї.

— **Справа памятника Шевченка в Київі.** З приводу засїданя київского комітету в справі збудованя памятника Т. Ґ. Шевченкови д. Могиляньский в „К. В." пише ось що: „Нам здає ся, що комітет передчасно заняв ся питанем про те, скільки коштувати ме памятник, визначивши необхідну для : будованя єго суму „по приблизительному подсчету въ 60.000 р." (16 т. уже зібрано, а 44 т. є надїя зібрати). Єдине, про що тепер треба дбати всїм, хто бажає допомогти збудованю памятника великому українському поетови кобзареви, се збиране жертв. Для успішного збиранья треба як найширше сповістити відомости про збиране гроший, найчастїйше про него згадувати, як найширше публїкувати завідомленя про зібрані гроші, засновувати маленькі комітети для збиранья жертв. Полтавска ґуберньска земска управа розумно й енерґічно взяла ся до працї (зазначимо гарну думку видати переписні листки, прибрані портретом поета з покликом до жертвованя) і її повинно підтримати все громадяньство, печать. Щоби назбирати поважну суму, потрібна дбалість і пильність. Коли з самого початку дїла — кажу про початок, бо ледве минув рік з того часу, як полтавска земска управа зробила широку публїкацию, — коли з початку дїла уже зібрано 16.000 карб., то з певностю можна сподївати ся великих сум, як що не зменшувати меть ся енерґія комітету для збудованя памятника. Памятник можна поставити, розуміє ся, й за 60 т. карб., можна збудувати єго й ще дешевше Але памятника Шевченкови у Київі — справа такої величезної громадскої, национальної ваги, що наперед рішати за мужливих жертводавців, що они дадуть тільки 60 т. карб., не приходить ся. До пятидесятилїтних роковин смерти поета збудувати єму памятник навряд чи можливо (зостає ся менше 3 рокїв), але до столїтних роковин єго народженя (25. лютого 1914 р.) памятник повинен бути готов. За сї найблизші два-три роки конче треба напружити всї зусиля на зібране жертв. Тепер зібрано 16 т. карб., а чи багато дав сам г. Київ, єго не українска демократична інтелїґенция, а єго торговель ні вищі верстви людности? Що зробила й київска городска дума? Ми ставимо такі питаня через те, що памятник насамперед повинен прикрасити г. Київ. Якого єго збудують, таким він лишить ся на довгі, довгі столїтя. Треба, щоб те, що будує ся, відповідало тому, чий ґенїй хотять увіковічнити мідю та бронзою. Я кажу так через те, що в компетентних художественних ґуртах вважають, що сума потрібна для збудованя памятника Шевченкови, повинна багато більша, ніж 60.000 карб. Будем же збирати жертви, будемо щодня ширше й розносити вісти про национальне українське сьвято — увіковічненя великого ґенїя нациї... Нехай відгукнуть ся всї, до кого дійде заклик до жертвованя, нехай принесуть свої шаги хлїбороби і свої сотнї та тисячі карбованців люди заможні; нехай об звуть ся Українцї і Велико- та Біло-руси й Славяни, взагалї нехай відгукнуть ся всї, „кто неравнодушенъ къ тѣмъ великимъ завѣтамъ, котрымъ словомъ художественнаго генія служитъ великій поэтъ". „Нехай же київский комітет, гласні київскої думи, київске громадяньство, виливова київска преса, нехай весь Київ, всї Кияни — енерґічно беруть ся за дїло збиранья жертв. На долю Київа випала велика й завидна честь— бути прикрашеним великим памятником... Нехай ме він виявить себе достойним сїєї велиької чести"... Таким горячим покликом закінчує добродїй Могиляньский свою статю. Розуміє ся, що послухати ся розумного щирого голосу публїциста для Києва булоб найнатуральвїйше. На жаль ми не тільки не бачимо в місцевих виливових сферах спочутя дорогому для всїх нас дїлови, а як раз навпаки. Чорносотенна печать, як н. пр. Кіевлянинъ", баламутить людність поширюючи цїлком неправдиві звістки про те, нїби дозволу на збиране по всїй Руси жертв на памятник Шевченкови нїколи не було дано... Місцева ґуберньска земска управа також виявила своє вороже відношене до сеї справи. Про инші верства місцевої людности і говорити не приходить ся.

— **Русини а намісництво.** В останних часах брукові польскі дневники алярмують польску суспільність, що галицкому намісництву грозить велике небезпеченьство, бо там приймають самих тільки Русинів на урядників. Супроти того вчерашна урядова Gazeta lwowska заявляє, що при приниманю до служби в намісництві не робить ся нїякої ріжниці між кандидатом Поляком і Русином і наводить числове зіставленє принятих там в сїм роцї до урядничої служби, а се: в концептовій службі 16 Поляків, 1 Русин (більше кандидатів не зголосило ся); в технїчнім віддїлї 20 Поляків, 4 Русинів; в рахункозім відділї 16 Поляків, 3 Русинів; в санїтарній службі 2 Поляків і 1 Русин; в ветеринарийній службі 2 Поляків, в манїпуляцийнім віддїлї канцелярийних урядників 7 Поляків, 1 Русин; диюрнїстів 34 Поляків, 8 Русинів; разом 97 Поляків, а 18 Русинів.

— **„Чудотворний лїкар".** Справа д-ра Польончика, який лїчить хорих при помочи загіпнотизованої дївчини, стає інтересною своїм дальшим оборотом. Др. Польончик або устоїть ся при своїм докторскім титулї, або повандрує перед судові кратки. Др. Польончик міг вже давнїйше оправдати ся із свого містичного способу лїченя, бо директор гол. шпиталя у Львові др. Ст. ржевский радив єму задемонструвати в шпитали перед комісиєю лїкарів своє лїченє. Однак др. Польончик не явив ся на кількох в тій цїли умовлених сходинах. Тепер, коли лїкарска палата, виточила єму дисциплїнарку, він буде мусїв пописати ся своїм спіритизмом. Провіренє ставленя дияґнози при помочи „медиюм" має відбути ся в той спосіб, що „медиюм" буде згадувати в шпитали, що бракує сему або тому хорому лежачому в другій кімнатї. Коли „медиюм" вивяже ся добре із сеї задачі, то лїкарска комісия прийме сей факт до відома а дослїдженє єго полишить науцї; колиж нї, то д-ра Польончика потягнуть до судової одвічальности. До комісиї належить цїлий видїл лїкарскої палати, лїкарі психіятри др. Кольберґер, проф. Прус, Гальбан, др. Мазуркевич і директор шпиталя др. Старжевский. Тимчасом в часописах появляють ся подяки і признаня для д-ра Польончика за вилїченє з хороби Якийсь п. Ілюкевич зі Сколього заявляє в Dzien. pol., що др. Пол. вилїчив єго з невростенії і катару жолудка, а єго кревнячку з „табес", то що др. Пол. не здерав своїх пацієнтів, а неодному бідному сам помагав матеріяльно.

— **Вплив величини кусників вугля на видатність теплоти.** Щоби розслїдити залежність між великостию кусників вугля тої самої відміни і здібностию єго до огріваня, В. Альбот перепускав уголь через сита в очках неоднакового розміру, через що одержав кусники сїмох ріжних великостий. Коли окрухи угля мали 6 мілїметрів грубости, зужиткованє виносило 30 проц. цїлковитого, при подвійности т. є 12 мілїм. зужиткованє дійшло до 60 проц., а коли грубість побільшила ся до 18 мілїм., степень зужиткованя доходив до 70 проц. При ще більших грубостях окрухів вугля почав степень теплоти зменшати ся знов так, що для грубости 32 мілїм., обнизив ся знов до 60 проц.

— **Двоголова дитина** вродила ся онодї в Лучинцях, рогатиньского повіта, тамошному селянинови Яцкови Дикому. Дитина була женьского пола, мала дві головки, а впрочім була нормально розвинена і прийшла на сьвіт нежива. Сїльска баба-повитуха перелякала ся на вид двоголової дитини так, що єї безрадність з переляку мати дитини здаєсь переплатить житєм.

— **Каригідна рекляма.** Монахійский книгар Ґантер для зареклямованя ново виданої книжки розіслав 400.000 анонїмних листів до ріжних людий в Нїмеччинї, повідомляючи їх, що є вмішані до одної скандальної справи, а вияснене найдуть в названій книжки. Багато осіб спіймало ся на ту рекляму і купили книжку. Колиж не найшли там про себе нїякої згадки, заскаржили книгаря до суду. Хитрого обманця суд увязнив.

— **Перевіз мяса у Львові.** Магістрат м. Львова зарядив, що при перевозї мяса, товщу, костий і т. п. в окрузї міста Львова з поліцийно-санїтарних причин, належить придержувати ся отсих постанов: Мясо вільно перевозити лише в возах чистих, замкнених, вибитих цинковою бляхою в серединї, з написом фірми властителя. На мясо не вільно нїкому сїдати. При ладованю мяса не вільно єго брати нечистими руками. Особи навіщені якою пошестною або скірною недугою, або нечисто одягнені, виключені є від ладованя або перевозу мяса. Худоби і мяса не можна перевозити тим самим візком. За переступленє тих постанов загрожено карою на основі розпорядку мінїстерства з дня 30 вересня 1857 р. ч. 198. В. з. д.

— **Гумористичний кутик.** Оден Американець розповідає: Я мав дуже мудрого пса. Від якогось часу не хотїлось єму вже лежати на земли, лиш лїз на софу і там спав. Одного дня застав я єго на софі і набив за те. Коли на другий день я знов вернув до дому, пес лежав вже на земли, лиш чогось недовірчиво споглядав на мене. Я зараз здогадав ся, що у пса нечиста совість; мацаю софу, а она ще тепла. Я знов пса набив. На третий день хотїв я переконати ся, чи пес запамятав собі науку, вернувши домів заглядаю для того крізь дїрку від ключа, щоби переконати ся, де пес лежить. І поміркуйте собі! Собака видко зачув мої кроки, злїз чим скорше з софи, сїв собі перед нею і дує, щоби місце чим скорше застигло.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Початок 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля").

В пятницю дня 25. грудня „Хата за селом" народна драма зі співами і танцями в 5 дїях перероблена з повісти Крашевского.

В суботу дня 26. с м. „Галька" опера в 4 дїях Ст. Монюшка.

В неділю дня 27. с. м. »Запорожець за Дунаєм« народна оперета в 3 дїях Артемовского, закінчать »Вечерниці« Нїщиньского.

Ві второк дня 29. с. м. „Мари" голосна родинна драма в 3 дїях Ґ. Ібсена.

В середу дня 30. с. м. „Фавст“ опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода.

— **Продаж переписних листків** виданих з нагоди ювілея цїсаря Франц Йосифа I кінчить ся з днем 31. грудня 1908. Від того дня не буде можна купити ювілейних листків, анї в урядах почтових, анї у продавців почтових значків, однак листки перед тим днем закуплені і в руках публики знаходячі ся не будуть виключені від пересилки аж до хвилї, котру означить ся пізнїйше. Продавцї почтових значків можуть не продані по день 31. грудня 1908 засоби ювілейних листків в почтових урядах вимінятн на инші почтові значки рівної вартости лиш до дня 5-го сїчня 1909 р.

— **З Лопатина.** З нагоди 40-лїтного ювілею „Просьвіти“ відбуде ся в Лопатинї дня 27. грудня с. р. заходом членів читальнї „Просьвіта“ в читальняній салї о год. 7. вечером концерт з такою програмою: 1) Вступне слово, 2) І. Воробкевич: а) Пробудилась Русь, б) Вечір, муж. хор.; 3) Т. Шевченко: Кавказ, декл.; 4) В. Матюк: Веснівка, дует з ак мп. форт.; 5) Д. Сїчиньский: VI. Симфонїя М. Вербицкого форт. сольо; 6) О. Нижанковский: Ах деж той цьвіт, тенор. сольо з акомп. форт.; 7) В. Матюк: До рускої пісні, мужеский хор.

— **Іменованя.** Податковими офіцялами в X кл. ранґи стали іменовані отсї податкові асистенти: Мих. Глищак, Фр. Новак, Вл. Ербан, Лаз. Вальтух, Бр. Маслянкевич, Бр. Шіндлер, Олекс. Колянковский, Меч. Годаковский, Ф. Секержиньский, Вас. Корба, Вл. Вальковский, Яросл. Сінґалевич, Йос. Стиліньский, Меч. Панцевич, Т. Лонкевич, Ів. Ґарґуля, Ів. Енкот, Вал. Пйотровский, Р. Ґецлїк, К. Вечерда, Т. Росдорфер, Ф. Штаєр, Ж. Купяра, Й. Нємчевский, Меч. Блій, Р. Покорни, Вл. Вісньовский, Олекс. Смольницкий, Ігн. Стадниченко, Вол. Сроковский, Л. Кашуба, Фр. Вольф і Ів. Дронович.

— **З зелїзниць.** Ц. к. Дирекция зелїзниць державних у Львові оголошує в „Ґазетї Львівскій“ розписанє оферт на доставу частий складових до пальників ропалових для 695 локомотив.

Кость Курилло.

—

Письмо з Америки.

——

(Дальше).

New-York 5. XI. 1908.

Щоби подати хотьби побіжний огляд Нюйорку, треба конечно освоїти ся з його відмінним житєм та з олівцем у руцї ходити і записувати собі те, що паде в очи, бо тут в кождій дїльницї, на кождій вулицї така безлїч гарних, часто клясичних будівель, така скількість цїкавих моментів, які надають ся під обсервацию і опис, що приглядаючи ся одному, забуває ся про друге.

Звязь льоґічна велить почати від істориї:

New-York або Greater New-York, як тепер часто його називають, є найбільшим містом на сьвітї по Льондонї, та займає перше місце у сьвітовій торговлї. Побудований на New-York Bay лежить він менче більше на тім самім поясї що Неаполь. Складаєть ся на нього пять торговельних точок: Manhattan, The Bronx, Brooklyn, Queens і Richmond. Число мешканців перевисшає нинї чотири мілїони, се щось стільки, як Русинів в Австриї. Коли хочемо мати понятє про поверхню, яку займає Нюйорк, помножім лишень довготу його 56 клм. з шириною 30 клм., а се число кільометрів квадратових пока не нам сю байонську поверхню. Нюйорк се властиво ряд більших і менчих островів, розспланих здовж Вау. Південна часть міста — старша, неправильно будована, несиметрична о вузьких, тїсних а многих вулицях, робить вражінє старого Відня. Усї доми майже ґіперболїчно обсаджені ріжними „Bureaus and Bussines“. Від 13-тої вулицї на пів ніч (13-th-street) зачинаєть ся симетричне, гарне, нове, широко-просторе місто о дїйснім виглядї двайцятого віку, та лишень в сих місцях, де об беріг дивне, все граюче бєть ся море та лиже підвалини цементові великанів камінних, там прибирає воно каблучні форми і лїнїї. Ну... се в конечностию. При своїй величинї добре розуміє Нюйорк квестию ґіґієни та не жалує площ на парки повні гарних, богатих ґиллєм і листями дерев, де нарід по працї міг би спочити та відітхнути на гарних автоматично зачиняючих ся кріслах і лавках. Середина міста се пята евня (Fifth Avenue), в котрій містять ся найважнїйші державні будинки і мешканя властивої американьскої аристократиї. Усї нюйорські острови враз з Нюйорком на властивій емлї звязані є у одно всецїльне товариство, на котрого чолї стоїть, в дїйсности добрий, державний режім.

„New-York-port“ або іначе „Upper-Bay“ є найлїпшим портом на сьвітї, та завдяки йому, заняв Нюйорк таке високе становище і дійшов до найбільшого торговельного значіня. Приїзд і відїзд пароплавів відбуває ся на North-River біля 23-тої вулицї (23-rd-street), на East-River біля Grand-street і на противній сторонї New-Jersey, де може своєю глубиною на те дозволяє.

В істориї Нюйорку, чи в історичному його розвитку, можна часто стрінути імена, звісні в европейській істориї. І так около 1524 року приплив тут славний в свій час фльорентинець Giovonni da Verasanno, але ще не від тодї начинаєть ся істория Нюйорку. Доперва в 1609 р. з прибутєм Генрика Гудзона (Henry Hudson) прибувають туди що раз частїйші еміґрациї з Голяндиї, Анґлиї, а займаючи поодинокі острови, чи то дорогою насильного забору, чи то дорогою купна, ґуртують ся з перші корпорациї, котрі мають становити колись сей хвальний Нюйорк. І так бачимо далї імена: Peter Minnewit', Peter Stuyvesant', Nicbells', Edmund Andros'a і т. д. Нюйорк отримав своє імя від анґлїйського князя York'y (т. є король Яків II). До важних моментів історичних Нюйорку можна зачислити р. 1741, коли вибухло повстанє неґрів, що займали половицю населеня тодїшнього Нюйорку. В роцї 1776 було обляжене місто Washington-ом, але свободу одержало оно доперва 1784 роцї. Від 1785—90 р. було оно столицею зєдиненого режіму. Та від сих днїв з кождою майже хвилиною оно росте і росте, сильнїє стає чим раз більше могучим і набирає щораз сьвітового значіня а вкінци доходить до сего, чим є нинї.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 24. грудня.

Відень Президент угорского кабінету др. Векерлє мав вчера довшу конференцию з мін. Ерентaлем і вечером відїхав до Будапешту.

Будапешт Стан здоровля мін. Кошута, який терпить на запаленє нервів, сильно погіршив ся.

Берно мор. Дневники доносять, що виконний видїл чеcко-моравскої поступової партиї ухвалив 7-ма голосами проти 4 злуку того сторонництва з моравско чеcкою, народною партиєю.

Тегеран. В турецкій амбасадї схоронило ся 400, а в австро-угорскій 100 ворохобників, які боять ся мести шаха.

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (4—50)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (хад Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11 00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского

Ч. 282. Львів, субота дня 13. (26.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Різдвяну перерву в нарадах держ. ради намагав ся вихіснувати мінїстер-президент бар. Бінерт для переговорів, щоби виконати задачу вложену на него Короною д. 15. грудня з покликанєм его до керми правительства — себ то зложити парляментарне мінїстерство, на котрого чолї остав би бар. Бінерт, яко мінїстер-президент. Зложенє такого мінїстерства парляментарного або коалїцийного булоб одначе лише тодї можливе, колиб також Чехи рішили ся остати в коалїциї. А се булоб для них лише тодї можливе, колиб ческий сойм міг в часї різдвяної перерви відбути хочби коротку сесию для уконституованя і для ухваленя буджет. провізориї. В такім лише случаю злагодилоб ся троха розятренє між Чехами і Нїмцями і се уможливилоб Чехам вступити до коалїцийного мінїстерства. Задля того бар. Бінерт, вдоволяючи сему бажаню Чехів, розпочав був зараз після парляментарної перерви переговори з Чехами і Нїмцями, щоби довести до скликаня сойму зараз після лат. Різдва. Але тут зараз N. fr. Presse виступила з домаганями для Нїмців і тим способом утруднила вже наперед порозуміне. Именно подала услівє, щоби Чехи згодили ся на помноженє числа нїмецких членів кр. видїлу з двох на трох, що було би можливе перевести лише зм ною краєвого статута. Тим способом перебила N. fr. Presse вислїд переговорів обидвох сторін з мінїстром президентом, переговори перервано і аж по новім роцї мають відбути ся збори нїмецких і ческих представників, котрі мають нарадити ся над тим, як справу дальше повести, щоби уможливити соймову сесию. Але вже з теперішнього настрою Нїмців видно, що они не хотять допустити до соймової сесиї а се стане перепоною спарляментаризованя мінїстерства. Таким способом після всякої імовірности значно продовжить ся тривкість урядничого кабінету.

Parlam. Korr. звіщає, що на всякий случай, без огляду на успіх переговорів що до спарляментаризованя мінїстерства, держ. рада збере ся 19. сїчня на дальшу сесию. Колиб до того часу повело ся уможливити сесию ческого сойму, тодїб перед держ. радою стануло зже парляметарне мінїстерство. Але колиб переговори в сїй справі не довели до корисного висліду, тодї урядничий кабінет дальше буде з парляментом полагоджувати державні і народні конечности. В обидвох сих случаях станув би на чолї кабінету яко мінїстер-президент бар. Бінерт а всякі вісти про якихсь „нових людий“ є пустими видумками дневникарскими. Бар. Бінерт має повне довіре Корони, а в останній короткій сесиї держ. ради показав наглядно, що вміє панувати над полїт. і парлям. положенєм як нїоден з его попередників і тому Корона покликала его, щоби в данїй хвилї при змінї урядничого кабінету на парляментарний остав при кермі правительства. Про »нових людий« нема отже мови а дуже ясне бажанє деяких полїтичних кругів що до певної полїт. личности (тут має Parlam Korresp. на думцї губернатора австро-угор. банку д-ра Біліньского) вже задля того булоб нездїйсниме, що зустрінулоб ся з рішучим опором усїх нїмецких сторонництв.

Сучасне полїт. положенє остає в цїлости під впливом »військової угоди“, яку намагає ся угорске правительство перевести з Короною. Сї змаганя угорского правительства остають в звязи з банковою справою і витвореним одноцїлої парляментарної більшости в угорскім соймі. Коалїцийне мінїстерство намагає ся використати напір независим ців до утвореня самостійного угорского банку в тій цїли, щоби за задержанє банкової спільности до 1917 р. здобути дальші национальні уступки для угорского війска. Недавно оповістила військова управа заяву, що тепер не було би вже нїяких перепон що до здїйсненя национальних домагань для угор. війска і що сї уступки не нарушувалиб одноцїлости австро-угорскої армії.

Отся заява викликала велике занепокоєнє в австрийских полїт. і парляментарних кругах а то тим більше, що послуханю мінїстра-президента Векерлього, яке він мав в Шенбрунї в середу, приписувано рішуче і наконечне значінє що до »військової угоди« з Короною. Тимчасом та тривога показала ся поки що передвчасною, бо до рішеня сеї справи не так ще близько, хоч обачність австр. полїт. парлям. кругів зовсїм оправдана. Угорске правительство стоїть на сїм становищі, що військова угода з Короною обходить лише Угорщину, а тимчасом Австрия, котра платить дві третини видатків на військо, справедливо домагає ся, щоби й она знала про услівя сеї угоди, щоби австр. держ. рада і австр. правительство мали також право рішати з свого боку сї справи і не опинили ся перед довершеною односторонною угодою.

В середу був отже на послуханю у монарха також мінїстер війни бар. Шенайх, щоби пояснити настрій австрийских кругів що до військової угоди наміреної, а крім того і мінїстер-президент бар. Бінерт. Уступки, яких домагають ся Угри що до службової мови у війску і на які зд валоб ся згоджує ся военна управа, щоби тим способом осягнути потрібне для неї підвисшенє засобу новобранців, зустрічає ся з рішучим опором в Австрії, бо в тім бачить ослабленє одноцїлости армії і монархії. Послуханя у монарха не довели до рішеня військової угоди а Корона вижидає хвилї, коли в Австрії обійме управу парляментарний кабінет, котрий міг би також в держ. радї сю справу перевести. Але вже 29. с. м. в палатї вельмож будуть внесені запити до правительства з домаганєм пояснення справи військової угоди.

Заграница.

Ворохобня в Персиї звертає на себе що раз більшу увагу Росиї і Анґлиї, котрих вельми живо обходять тамошні події і супроти котрих раді би мати вільні руки. Задлятого бажають тепер сї держави довести до втихомиреня на Балканї, щоби в потребі рішучо виступити на дальшім Сходї. Тимто проявляє ся в змаганях обидвох згаданих держав супроти Австриї лагіднїйший настрій. Престольна річ короля Едварда в парляментї з притиском зазначує бажане мирної полагоди балканьских справ. З Петербурга наспіла вість, що представники Росиї на европ. дворах мали тим державам вручити окружну ноту, котра має висловитн погляди росийского правительства на балканьске питанє. Оповіщеня сеї ноти вижидано вчера. Нинї, в пятницю, має мінїстер Ізвольский в прияві цїлого мінїстерства виголосити в думі промову про загран. полїтику і в тій цїли переспрaвлав з представниками парлям. сторонництв, щоби розправа над его виводами відбула ся після певного пляну. В своїй річи бажає Ізвольский розвіяти підзори, начеб Австро-Угорщина злукою Босни й Герцоґовини бажала заманити Росию в засїдку.

Провідник опозициї Мілюков мав заявити, що не думає ворожо оцїнювати виводів Ізвольского і не хоче утруднятн становища правительству. Ґр. Бобринь ский заявив, що его промова буде мирно настроєна.

Престольна річ султана в парлямснтї викликала ріжнородну оцїнку. Болгария чує ся обиджсною, що єї царя названо султаньским валїм. Турецке дневникарство пояснює, що, як довго Туреччина не признала ще независимости Болгариї, не можна було инакше називати кн. Фердинанда, але зазначує, що для Болгариї булоб користно, довести до порозуміня з В. Портою і управильнити свое межинародне положенє. Те саме дневникарство вказує на те, що в Австриї престольна річ не викликала невдоволеня і висловлює бажане приверненя обопільного довіря

Львів, ул. Гетманьска ч. 4.
Найстарший і найбільший маґазин ювілерский у Львові
ЮЛЇЯНА **Домбровского**
На наближаюче ся Різдво і Новий Рік поручає найкрасші і найвідповіднїйші дарунки від найдешевших до найелеґантших як: модні парискі перстінцї, шпильки до краватів, палиці оковані сріблом і золотом. Бонтони бриляитові всякої величини. Перли, нашийники. Рівіери прінцес Колїї модні. Застави срібні, столове срібло, Лїоньскі чаші церковні. Стїнні годинники. Парискі будильники, найновійші годинники срібні і золот з 1-рядних париских і женевских фабрик, по нечувано низьких цїнах.

між обома державами. Адреса, яку турецкий парляментъ має ухвалити якоже відповідь на престольну річ, буде доволі рішуча.

В Сербії на тло велике приготовленє, бо посланники вислані до Европи вернули з нічим, а Сербія станула відо кремленою. На Туреччину не може она числити, бо Туреччина глядить прямого порозуміня з Австриєю. Тимто король Петро не думає про війну, а радби порозуміти ся з Австриєю. До внутрішнього розладу причиняє ся ще й міністерске пересиленє.

Школа жіночого господарства.

(Допись з Жужеля).

Щоденний досьвід учить нас наглядно, що неоціненим скарбом в домашнім і родиннім житю є жінка, що зуміє станути на висоті своєї задачі. Ми подбали доси о вищі, жіночі інститути, в яких жінки побирають вищу науку, а не уміли подбати о школу, в якій сільскі жінки присвоїли би собі відповідне своєму званю образованє. Думаю, що не помилюся, коли скажу, що колиб наші материселянки уміли дїти по християньски виховувати, колиб уміли порати ся бля господарства на сей лад, як оно дїє ся у Німців, Швайцарів, або Чехів, то не було би у нас такої материяльної і моральної нужди, яка нині гнобить наш нарід і зневолює его, шукати собі краснїшої долї поза Океаном. Поляки порозуміли велику вагу шкіл жіночого господарства і засновали дві школи одну в Кузьницях коло Закопаного, де учить ся 150 дівчат, які з часом вийдуть на добрі сільскі господині та в Альбіґовій біля Ланьцута, де є рівнож добре уладжена школа жіночого ґаздівства.

Не так у нас. Перед пяти роками завязало ся вправдї в Сокальщинї товариство школи жіночого господарства, яке поклало собі за ціль, ввести в житє інституцию, де могло би образувати ся наше сільске жіноцтво на добрі господинї. Однак все розбило ся о славнозвісну, руску байдужність, яка від довшого часу в повітї сокальскім володіє. Є вправдї і тут одиниці, що трудять ся для добра загалу, але лише одиниці... Зібрано тодї на стільки складками, що вислано трох дівчат до Кузьниць, де вони через три роки обучали ся в тамошній школї. По трех роках науки вернули они домів, а селяни та інтелїґенция могли пересьвідчити ся, як богато сї дівчата з науки скористали Надія в Бозї, що будуть з них колись добрі господинї. На тім обмежила ся вся дїяльність нашого товариства....

В місяцю червни с. р. переслав через заряд американьскої почти незвісний менї з імени добродій, Стефан Янович з Чікаґо на мою адресу 245 кор. В падолистї одержав я нову посилку в квотї 300 корон від о. Стрітиньского з Америки. Оба сї добродії не означили цїли, на які мають бути сї грошї ужиті. Не сумнїваю ся, що жертвували їх на якусь гуманїтарну, руску інституцию. Поки що зложено ті грошї на щадничу книжочку каси Райфайзена в Цеблові. Прошу прилюдно сих добродіїв, щоби ласкаво звістили мене, на яку цїль сї грошї ужити маю, бо в противнім разї прилучу їх до основного фонду школи жіночого господарства, яка серед нинїшних наших культурних змагань необходимо потрібна.

О. К. Селецкий.

„І ляґушка (жаба) ногу падніймает...“

Наші доморослі Москвичі з городецким, русским Дмитром Верґуном на чолї, — що був редактором сумної і блаженної памяти „Славянскаво Вєка“, а нині є важним референтом в поліцийнім міністерстві в Петербурзї під боком самого батька Столїпіна в ресорті „асобих порученій“ для нищеня „украінскаво сепаратізма ілї польской інтриґи“, який и сьомім важнім »пості« у Відни оснував і він звісний »кружок любітелей русскаво язика«, — кинули ся з великим завзятєм вивчувати »русскую реч« і розчитувати ся у всїх — понятно істинно-русских авторах.

На жаль позабули на твори одного автора, з якого мабуть найбільше моглиб научити ся не тілька самої „русской речі“, але і дещо з фільософії та етики житя.

Забули они на батька Крилова, автора знаменитих казок, яких дидактична і моралїзуюча партість і для наших Москвичів неоцінена.

Особливо з невинної казки під наголовком »ляґушка і вол« (жаба і вїл) моглиб они, ба і їх парляментарний речник Нїкалай Харлампович Ґлєбовіцкій, звісний вже зі своїх кількох вельми удачних чорносотенних виступів, що минувшої суботи висунув ся в дебаті над предлогою о прилуці Босни з епохальною(?) промовою, — много научити ся, а іменно, що надута »ляґушка лопаєт«, сирїч тріскає, бо єї не питають там, »де коні кують«, як каже знов наша народна пословиця.

Барон Еренталь і передові австрийскі державники, ба і незатронені панрусизмом або по новїйшому „неопанславізмом“ славяньскі політики, ведуть вже з давних лїт заграничну політику нашої держави в напрямі тридержавного союза середньоевропейских монархій і ся політична система принесла вже навіть і незаперечні успіхи для політики нашої держави.

Очивидно не стрічала та система одобреня у руссофільских напрямах славяньских політиків. Крамарж — влас ик великих дібр на Кримі і женатий з Московкою, нині вже і серед самих Чехів »ein verkrachter Politiker«, під якого колишну команду підшивав ся і наш Верґунець у Відні, — держав в делеґациях все високо стяг союза з Росиєю, вказуючи з острахом на теперішного союзника Нїмеччину.

Нині, коли по его чолобитнях Столїпінови, по поїздцї в Петербурґ, у соромній для него спілцї з нашим ренеґатом і політичним сьміхуном, Нїкалаєм Х. Ґлєбовіцким, по цїлковитім фіаску неославянского зїзду в Празї, до якого на щасте не дали ся і ми заманити, — Крамарж показав ся справдї (як Нїмцї кажуть) »ein abgetackelter Politiker« і его крам припав у спадщинї хиба Кльофачови з кількома Хоцами їх востеви махера-Крамаржа, сему, що їздив також до Столїпіна, хоч маленькому але важненькому Нїкалаєви.

Дрібненька се справдї фіґурка, от ще недавно писарового писарця писярець, молоденький адвокатчук зі Золочева, що тільки бігав до »баґателькок«, на раз вскочив на таку велику арену парлямента. Тісні рами »нашого руского клуба« були за вузкі для величи Нїкалая і він, як колись Александер Великий, що для него Македонія була за мала, кидає рідний галицкий »клуб«, »вибил« з него і став нині істинно-русским Ізвольским, хочби і в найдрібнїйшій купочці, де очивидно понад таки політичні капацітети як Курилович і Давидяк, мусїв блиснути зорею і вибуяти особливо вивчивши на память лєксикон „den kleinen Mayer“.

І от пхнув ся сарака зі Золочева від „баґателькиаж до передпокоїв Столїпіна, а обтираючи ся о свити чоловіка великої парляментарної минувшини Крамаржа, міг галицкий чорносотенець підслухати его погляди або і прямо написати діктандо, яке потім в палатї послів вилепетав і яке могло у Кльофача, що попоїв »з о л о т о ї г у с к и«, при правленю знайти Найвисше одобренє.

І от наш Нїкалайчик, якого вже Пернерстофер за першу нїкчемну промову проти „Українцоф“ схарактеризував словами: „So eine schuftige Rede wurde in diesem Raume nie gehalten“, сей Нїкалайчик в дебатї над прилукою Босни втяв лекцию баронови Еренталеви, де упік також печеньку і для нашого Верґунця в Петербурзї, бо зриваючи іменем Австриї одним махом союз з Нїмеччиною, заключив его з Росиєю і не Еренталь, але він говорить з Ізвольским, поговоривши недавно при циґаретї зі Столїпіном. Се не „б а ґ а т е л ь к а!«

Розуміє ся »український сепаратістическої вапрос« усунений вже раз на все не лише з внутрішних відносин Росиї, але і в Австриї.

Верґунець в Петербурзї, а Нїкалайчик у Відні зробили »Українцам« капут.

А всї епохальні поважні і менше поважні політики мусять мати паролю їх епохи, де коротким „Schlagwort-ом“ обняте цїле їх змаганє, от як колись: Los von Rom, los von Ungarn etc.“, і після сего означує сьвітова публїцистика й цїлий рух як: „Los von Rom Bewegung“ і пр. — так і золочівский Ізвольский закінчив свою велемудру річ епохальним кличем: „Los von Preussen! los von Dreibung!“ тільки не доказав: „Bund mit Stolipin...“ Путь на сєвєр! бо се за него впрочім роблять і кличуть штабовцї „народнаво савєта“ і Носевич та бурсачки „Народнаво істінно-русскаво дома“ у Львові.

Речник українъско-руского клюбу у справі прилуки Босни, визначний член і парляментарист нашого клюбу др. Окуневский, що міг бути ґенеральним речником pro цїлої палати і сповнив дїйсно свою задачу знаменито, хоч і прийшов до слова по contra-речнику такої міри, як Дашиньский, »русско-народному клубови«, що зложений з (50) членів без нулї, а серед них сидить такий »величествительний политика«, як Нїкалайчик, було таки за мало д-ра Окуневского, бо і Столїпін гєстє Верґун мусїв чей промовити устами свого представника... іменем „васточно-ґалїцкой ґубернії“.

І от, де коня кували... скінчимо словами дяді К р и л о в а, „ляґушка“ падніймала ногу, ...і тут очивидно мусїло вийти після морального змисла казки, що... „ляґушка лопнула“ та кромі „рукоплесканій“ Кльофача і его невеличкої компанії остав тільки, як Нїмець каже: „Neiterkeitseffekt“ бо той тридержавний трикнятий союз Еренталя таки остає в силї, хоч як его розбиває меґальоман і політичний промислонець Нїкалайчик.

О.

Новинки

— **Календар.** В с у б о т у: руско-кат.: Евгенія, Ореста; римо-кат.: *Стефана Првом.* — В н е д ї л ю: руско-кат.: Филимона; римо-кат.: Івана Ев.

— **Ексц. Митрополит Шептицкий** був в суботу на приватнім послуханю у Сьв. Отця Пія X.

— **Апостати мають голос.** У вчерашнім (280 ч.) „Галичанина“ поміщені дві дописи з Канади: 1) екс-сьвященика Івана Крохмально-

го, якого Ексц. Митрополит рішенєм з дня 27. липня 1907 суспендував, та 2) колишнього, уніятского а від кількох лїт православного сьвященика, Ярослава Сїчиньского. Перший з них запитує публично Ексц. Митрополита, на якій основі єго засуспендовано і причину суспензиї добачує в інтриґах американьских епископів »которыи крутятъ народомъ нашимъ якъ могутъ и схотятъ и прямо не позаляють ему защищати свои найдорожшіи чувства“ та в „доносахъ“ оо. Василиян. Екс-сьвященик Крохмальний застерігає ся против слів, уміщених в суспензиї на тему „обмана въ виду народа“, чим „отнята мнѣ честь, которая для мене дорога“. Апостат Сїчиньский грозить переходом на православіє Крохмального, Гумецкого і других галицких москвофільских сьвящеників враз з »тысящами обиженных галичанъ уніятовъ“, при чім виливає цебер помий на оо Василиян, яких вважає виновниками апостазиї канадийских емиґрантів-сьвящеників. Як дорога честь о. Крохмальному, ми знаємо се з єго колишнього доносу на учеників рускої ґімназиї, чим виказав, що радше надавав ся на »чиновника для особыхъ порученій“, чим на сьвященика Його поганий донос був причиною, що Ексц. Митрополит протягом кількох лїт : е хотїв його висьвятити і уляг доперва мольбам і плачам його родини. Щож тут говорити про „честь?“ А апостат Сїчиньский повинен би тямити, що сї помиї, якими він зливає оо. Василиян, се лише консеквенция його вїкчемности, яка повела єго до зради уніятскої церкви, до утопленя своєї совісти і своїх парохіян.

Преціньнавіть злодїй шукає виновників не в собі, лише поза собою. Хто знає оо. Василиян, хто мав нагоду приглянути ся їх многостороннїй, повній посьвяченя і самовідреченя праці в Галичинї, сей з обмерзїнєм відверне ся від низких клевет „православного батюшки“ Сїчиньского, які лише доказують його моральну гниль і вїкчемне розбишацтво. Чи мали оо. Василияни мовчати, як Сїчиньский і москвофіли-сьвященики підготовлювали себе і своїх парохіян до переходу на православє? Але що робить тут „Галичанинъ“, що ще перед кількома днями давав „наставленія“ своїм „юношам“ за скандал, устроєний з нагоди папского концерту? „Галичанинъ“ виявив лише уміщенєм погров апостата Сїчиньского свою краску. Радуйте ся редактори Dziennika polsk-ого, що твердили недавно: „trochę prawosławia nie zaszkodziło by“, радуйте ся і ви „отцї-сьвященики в Галичинї, що морально і материяльно піддержуєте „Галичанина“. На всїх точках огида!

— **„Опроверженіе Совѣта „Народнаго Дома“.** В 280 числї „Галичанина“ поміщене „опроверженіе“ на тему скандалу на папскім концертї і після него. З „опроверженія“ дізнаємо ся, що в часї концерту не було нїяких демонстративних криків і свистів, і що лише „срывшій ся на галереѣ субъектъ кинулъ на салю нѣсколько гектографованыхъ картокъ съ протестомъ будьто-бы отъ молодежи“. Рівнож читаємо в „опроверженіи“, що в бурсї не вибивано шиб, що не демонстрували також бурсаки „шибобитїєм“, які в концертї „приняли добровольно и охотно участіе и що вообще вели себе съ достоинствомъ, согласно съ важностью концерта“. Шкода, що се „опроверженіе“ не появило ся трохи раньше. Може в такім разї найшов би ся ще хто, що би йому повірив. Що скандаль був „громадний“, на се вказав вже в своїй статї під адрессою „юношей“ „Ґаличанинъ“. Чи „Совѣтъ Народного Дому“ хотїв своїм „опроверженіемъ“ закрити собі з публики?

— **Папский ювілей в Зарваниці.** Дня 13. с. м. відбув ся в читальнї „Просьвіти“ в Зарваниці, підгаєцкого повіта концерт з нагоди ювілею 50-лїтного сьвященьства Пани Пія X. з отсею програмою: 1) Вступне слово виголосив о. парох крилошанин Петро Біліньский, де в глубоко обдуманих словах висказав користи, які сплинули на Русь і на руску Церков через унїю з Римом. 2) Відчит тамошнього сотрудника о. Теофіля Дурбака про Ювілята. По відчитї відспівав місцевий хор чи тальняний в супроводї музики (на духових інструментах) місцевих Соколів, вишколений другим місцевим сотрудником о. Семеном Гаврилюком, слїдуючі пісні: 3) Псалом Бортняньского „Вся земля да поклонить ся Тобі. 4) Деклямация в честь Папи римского. 5) Псалом Гайковского: „Коль славен“. 6) Деклямация в честь відвічного міста Риму. 7) Гимн папский, хор з музикою а послїдна точка „Многолїтствіе Папі“. Торжество закінчив о. крилошанин Біліньский Петро мовою, в котрій заохотив всїх присутних до невсипущої праці около піднесеня так релїґійного як і просьвітно-економічного руского народа. Цїла простора кімната читальнї, переповнена була так місцевою інтелїґенциєю як і народом. З великим одушевленєм розійшли ся всї присутні домів. — *Гість.*

— **Наслїдки ожеледиці.** З Тернополя доносять: В пятницю і суботу вкривала густа мрака майже цїле Поділє а коли в ночи дня 18. с. м. потис мороз, зробила ся ожеледиця і викликала формальну катастрофу, котра в першій лїнії дала ся тим відчути, що перервала лїнії телеґрафічні Залїщики-Гусятин, Зборів - Підволочиска, Тернопіль - Теребовля, Тернопіль-Чернівці і Тернопіль Скала-Чортків. Ожеледиця облїпила дроти так, що з них поробили ся грубі валки леду а внаслїдок того дроти або порозривали ся або попутали ся. Направа йде дуже пиняво, бо в многих місцях треба закладати нові дроти а тут брак і материялу і людий до роботи. Та не лиш сама ожеледь наробила тої шкоди, але причинили ся до неї по части і місцеві жителї, котрі розікрали звисаючі дроти або помотали їх довкола стовпів і дерев. Як великої шкоди наробила ожеледиця, можна зміркувати з того, що кошти направи лиш одної лїнії Тернопіль-Підволочиска обчислено на поверх 3.000 К. Перервані були дальше лїнії: Грималів-Хоростків, Збараж Нове село, Озеряни-Скала, Біла Залїщики, Березовиця-Денисів, Денисів-Криве, Поморяни Золочів і др. Ожеледиця наробила мабуть також по садах і лїсах богато шкоди, котра однак поки що незвісна а дерева при дорогах поломила в значній части.

— **Вистава проти піяцтва.** Дня 19. грудня в Москві відкрито першу в Росиї протиалькогольну виставу. Ініціятором вистави є В. Д. Левиньский, який за грошевою підмогою міністерства скарбу назбирав інтересних колекций, малюнків, картоґрам та препаратів, з яких видно наочно, як шкодить горівка. На виставі багато цїнного. Є там повна сьвітлиця збірок професора І. А. Сїкорского; сила фотоґрафій алькоголїків та їх дїтей і ин. Багато на виставі інтересних анатомічних препаратів, як наприклад „пивне серце“, що стало вдвоє більше звичайного від пива. Чимало на виставі діяґрам-таблиць, з яких видко, наприклад, що здебільшого самогубцями й душогубами бувають алькоголїки; що божеволїють здебільшого пяниці. З 13.226 злочинів, що розглянені були в петербурскім та казаньскім судових округах, було 5.893 таких, які стали ся через піяцтво. Інтересні на виставі відомости про те, скільки і на що викидають гроші селяни й робітники. Як пильно придивити ся на ті числа, то можна побачити, що як більше тратить людина грошей на їжу, то й більше на горівку марнує їх. На виставі є ріжні плякати та відозви на всїх мовах про боротьбу з піяцтвом.

— **Бойкот Австриї в Росиї.** Росийскі часописи доносять, що в Москві розпочала ся аґітация за бойкотом австрийских товарів. До бойкотістів, які завязали кружок, пристали представники ріжних славяньских народів. Для успішного переведеня бойкоту порішено навіть видавати власну часопись.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Сала Міска. Початок 7. вечер. Білети продає раньше „Народна Торговля“).

В суботу дня 26 с м. „Галька“ опера в 4 дїях Ст. Монюшка.

В неділю дня 27. с. м. »Запорожець за Дунаєм« народна оперета в 3 дїях Артемовского, закінчать »Вечерниці« Нїщиньского.

Ві второк дня 29. с. м. „Мари“ голосна родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

В середу дня 30. с. м. „Фавст“ опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода.

— **Філія „Просьвіти“ в Жидачеві** скликує на день 29. с. м. ювілейне віче. О год. 10. рано розпічне ся в місцевій церкві богослуженє з відповідною проповідию, а відтак о год. 12. рушить похід з прапорами руских »Соколів« головною улицею в Ринок і назад, переходячи на улицю Зелїзничу до новопоставленого дому „Сокола“ на віче, на котрім др. А. Гович виголосить реферат про розвій тов. „Просьвіти“. О год. 3. по пол. аматорска дружина жидачівского »Сокола« відограє штуку „Пан писар“, а відтак відбудуть ся ювілейні збори філії „Просьвіти“.

— **Філія „Просьвіти“ в Золочеві** при співучасти філії в Олеську сьвяткує 40-лїтний ювілей товариства „Просьвіта“ у Львові а свій 30-лїтний великим торжественним обходом в понедїлок 28. грудня з таким порядком дневним: О год. 10. рано богослуженє в парох. церкві з проповідию. По богослуженю о 12. год. в полудне похід головними улицями міста до театральної салї, де відбудуть ся ювілейні збори, в програму яких входять: Просьвітний і економічний реферат, співи, деклямациї, привіти і т. д. О год. 5. вечером представленє аматорского кружка читальнї тов-а „Просьвіта“ в Сасові, „Наталка Полтавка“ Котляревского.

— **Іменованя.** Системізовані посади податкових асистентів в XI кл. ранґи одержали отсї податк. асистенти ad personam: Вл. Фінце, Альб. Добжецкий, Йос. Жуковский, Евг. Ґурецкий, Лев Швебль, Йос. Новицкий, Ром. Верн, Вяч. Кузьминьский, Ів. Мриглодзкий, Каз. Станкевич, Ад. Марош, В. Якубовский, Зах. Петрович, К. Юзефович, М. Соколовский, Ст. Марнїк, А. Анкевич, Евст. Люстіґ, Йос. Ямрози, В. Влясак, К. Орищак, Ст. Стох, Вл. Бжезїньский, Ів. Вольний, Фр. Безвіньский, Ч. Піяновский, К. Вінклєр, Корн. Лукавецкий, Ант. Шмер, Тад. Пєнкось, Тад. Комарницкий, Едм. Павлович, Ів. Островіч, Фр. Хланда, Ж. Зґодзїньский, Йос. Залєский, Ів. Ремеза, Ів. Мостиский, Ст. Гординьский, Ів. Новаковский, Зд. Цєслїньский, Едм. Ад. Боґульский, Ник. Єнджевский, Евг. Метик, Ст. Квєціньский, Конст. Брик, Руд. Гебаль, Ад. Дашкевич, Едв. Соболевский, Вл. Ґолембйовский, Ів. Манастирский, Ів. Ґорук, Ст. Чайковский, Ігн. В. Черни, Ів. Цуприк, Ігн. Кандлєр, Каз. Сковроньский, Вол. Малявский, Вл. Копита, Ів. Речиньский, К. Веронайский, Ант. Климчак, Ст. Петко, Вл. Срочиньский, Л. Гелчиньский, В. Цьвік, Ігн, Ґоґовіч, Тад. Турок, М. Вайцман, Вл. Пелчиньский, Л Оґоржали, Ром. Ринєвич, Ем. Репчиньский, Вл. Рубич, Фр. Троскевич, К. Шрайбер, Фр. Ракицкий, Ів. Піллх, Меч. Бляди, Фр. Тиміньский, К. Ґавдник, Меч. Адамович, Ст. Кузьмак, Вл. Свобода і Б. Зехер.

— **Іменованя на почті.** Міністерство торговлї іменувало адюнктів будівництва Юлїяна Мудрака, Онуфрия Ґудза у Львові і Йос. Земана Нєдзьвєцкого в Стрию комісарями будівництва для округа дирекциї почт у Львові.

— **Іспити зрілости** в лїтнім речинци 1909 в ґімназиях будуть відбувати ся: для екстернїстів: в I. і II. і філії IV. ґімн. у Львові, в I. ґімн. в Перемишлї, в I. ґімн. в Тернополї, в II. ґімн. в Станиславові, в II. ґ. в Ряшеві і в ґімн. св. Анни в Кракові; для екстернїсток: в I, II, і III. ґімн. у Львові і в ґімн. св Анни в Кракові; в реальних школах для екстернїстів(-сток) в II. р. шк. у Львові і в II. р. шк в Кракові.

Наука, штука і лїтература.

— **Др. Кирило Студинський**: „Листи мінїстра Фльоріяна Земялковського до еп. Івана Ступницького“. (Відбитка з 85 тому „Записок наукового тов. ім. Шевченка 8⁰ стр. 28). Листи супротив Русинів крайно ворожі. Земялковский бажав на кождім кроцї нищити Русинів та вихісновував для сеї цїли прояви москво-

фільства і обрядовщини. Листи, напечатані пр. Стольницким, є дуже цікавим доповненем „Pamiętników“ Земяковського, виданих після його смерти, в яких він з подиву гідною отвертостию признає ся до всіх своїх інтриг против Русинів, якими умів ворожо настроїти навіть Корону.

— *Антін Крушельницький.* **Літературно-критичні нариси** Наклад і друк Е. Вандендфельда і Брата в Станіславові. 1908. Стор. 229, 16-ки. Ціна на звич. папері 2·20 К, на лїпшім 3 К. Зміст: 1. На вершинах поетичної творчости з приводу поеми: Мойсей і збірки Semper tiro Івана Франка (стр. 1—56). — 2. Мірти й кипариси. (Поетична спадщина Олександра Козловського) (стр. 57—80). — 3. Поет-жрець любови. (Збірки лїрики Василя Пачовського Розсипані перли і На стоці гір) (стр. 81—126) — 4. Осінній настрій у збірці поезій Богдана Лепкого (стр. 127—144). — 5. Малюнки хлопської кривди. (Повісти Дениса Лукіяновича: За Кадилону і Від кривди). (стр. 145—160). 6. Бібліографічні замітки: І. Іван Франко: На лоні природи; ІІ. Богдан Лепкий: Кара; ІІІ. Модест Левицький: Оповідання (стр. 163—200). — 7. Життєва дізгармонія й гармонія. (З приводу драми В. Винниченка: Дізгармонія) (стр. 201—214). — 8. Ідеали Т. Шевченка й сьогочасне українське життя (Промова виголошена на концерті у честь Шевченка устроєнім станіславівськими українськими товариствами 2. IV. 1908). (стр. 215—229).

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

(Дальше).

Найбільше висуненим кінцем на полудне є Battery (батярска площа), біля котрої є гарненький парк такої самої назви. По середині площі стоїть снїжева статуя John-a Ericsson, а далї пригарне Aquarium. Вступ до акваріюм свобідний кождому. Виплатить ся, хотьби побіжно переглянути ті неоцїнені окази водного сьвіта. Які там риби, в яких чудових-природних одежах, що грають ся до електричного проміня тисячними промінями нечуваних красок. А одна здаєть ся гарнїйшою, цїннїйшою від другої. На хвилину забуде чоловік, що се животини живі. Єму здає ся, що бачить перед собою новий, таємний сьвіт романтичних русалок. А яким великим коштом удержує ся таке акваріюм! Однак Нюйоркови на все старчить..... а на просьвіту передовсїм.

Далї йде New Custom House (головний цловий уряд), Produce Exchange (промислова біржа) і Broadway (чит. Бродвей).

Бродвей починаєть ся від Bowling Greew і тягнеть ся щось на 40 кл. довготи аж до Yonkers plees. Се найдовша, найкраща та найголовнїйша вулиця Нюйорку Годї було би менї вичислити та описати усї ті будівлї, банки, компанії, які тут находять ся, годї зобразити тее гамірне, нечуване житя, котре дасть ся означити тим однїєньким словом: „Вавилон“,... Тут Washington-Building, там Bowling-Green Building, тут Standard Oil Co., там Aldrich Court, тут знова Exchange Court Building, там Consolidatet-Stock and Petroleum Fxchange і так без кінця, а все таке просторе, над міру високе, а у всїх вікнах видно похилені, тисячні голови над бюрками, що працюють від раня до пізного вечера. Головнїйші вулиці, що виходять із Вродвею, є: Wallstreet, Bradstreet і Nassaustreet.

На західній сторонї Бродвею напроти Wallstreet є католицка церква пресьв. Тройцї — Trinity Church, збудована з тесового каміня в староґотицкім стилю в 1839—46 року, після пляну славного інжінєра Upjohn-a. Кошти сеї церкви перевисшили 2 мілїони долярів. Нутро церкви з пробуваючого в нїй Божественною Таїнственостию схиляє голову людинї а серцю каже молити ся довго і щиро до Того, хто є Паном над всїм і всїма, Чудо краси, великий вівтар кутий в мармурі і мавний мавританьскою мозаїкою. По церковних боках сплять сном блаженних у сумних тяжких саркофагах Владики епископи: Onderdonk, Hobart, і ин. Цвинтар біля церкви насуває дивні гадки і велить познакомити ся з небіщиками, що там сплять. Симпатичний фіртиян показув менї нагробники американьских патріотів: A. Hamilton, R. Fulton, Laurence a. Виходжу на вулицю, овіяний позагробовим житєм та роздумую над сим, що усе має свій кінець. Йду далї. Не можна пропустити імпозантної будови Union Trust Co. і American Surety Co., але коли побачиш 18 поверховий Brodway-Maiden Lane-Building і камінний Western Union Telegraph Co., полишаєть ся тамте по заду.

На розї Fultonstreet червонієть ся Evening-Post, а далї стріляє у гору на 26 поверхів редакция часописи-дневника Mail (& Express). По противній сторонї St. Paul Church — церква сьв. Павла, найстарша церква в Нюйорку. Біля неї рівнож кладовище з гарним нагробним каменем Richard-a Montgomery streetkato-ю. Передімною відкриваєть ся один бік City Hall-Park зі своїм багацтвом деревини і всїлякого цвітя. Поза парком Post-Office — головний уряд почтовий, котрий містить ся у величавім ренесансовім будинку із чотирма французкими фазами. Занятих, тут щось около 2500 урядників. При сїй нагодї мушу згадати, що лишень одна почта є у державлена, все проче, як желїзниця, копальнї, тютюн, бровари находять ся в приватних руках трустовців.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 25. грудня.

Білгород. Міністер війни предложив скупштинї проект закона в справі другого додаткового кредиту в сумі 7 мілїонів денарів на уоружене.

Пітсбурґ. Увязнено тут 7 радних міста і 2 банкирів за перекупства. Слїдство веде ся проти 60 радних, які дістали „порукавичного“ 45.000 долярів при заключуваню міских контрактів.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний),

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.88 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 1907 виносили п 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенції »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенції. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізії.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364—
„ резерви премій	„ 613.720—
„ спец. на звороти	„ 50.939—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437—
„ резерви специяльної	„ 35.000—
„ емерит. урядників	„ 218.364—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000—
Разом сума	К 1,964.824—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне!

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (хад Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Розклад желїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·20	9·50	—	8·40	2·30
Рящева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12·20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·40
Рящева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком — поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 283. Львів, неділя дня 14. (27.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Барон Еренталь про межинародне положенє.

(X) Про межинародне положенє і становище Австро-Угорщини розсївають всякі дневники ріжнородні вісти, котрі мають метою обнижити повагу нашої монархії, представити незручність політичну керманича австро угорскої загран. політики, щоби в сій каламутній водї осягнути ціль своєї крамольної політики. Ми вже недавно вказували між иншим на лицемірство анґлїйских політ. кругів. Але сими днями також з Парижа розсїяно вісти, начеб переговори, які Австро-Угорщина розпочала була з Росиєю в справі конференциї, перервано. Отже лучила ся добра нагода, щоби розвіяти сї ложні вісти. Редактор »Русскаго Слова« мав у Відни нагоду розмовляти з бар. Ерентальом про межинародне положенє, а міністер загр. справ подиктував ему сам свій погляд в сій справі, щоби обминути всяке непорозуменє і сей диктат звертає ся передовсїм з рішучим запереченєм парижких вістий про зірване австро-угорских переговорів з Росиєю. Бар. Еренталь зазначує виразно, що сї переговори ведуть ся дальше найприятливійшим способом і з добрими виглядами, заявляє, що тепер, як і давнїйше домагає ся точного уложеня конференційної програми і згадує про се, щоб й Нїмеччина, Анґлїята Італїя мають такий сам погляд просю справу. Замітна дуже є різка суперечність, яку бар. Еренталь виказав між становищем Австро Угорщини і не зовсїм поважним становищем Сербії. Мимо сумних досьвідів зроблених з Сербією, зазначує міністер, провадила монархія на всякий случай обмежені військові приготовленя з усякою обачностю і здержаностю, старала ся прискорити торговий договор з Сербією із Чорногорою і робила все можливе для проясненя мирного положеня. Але задля незвичайної ваги сих виводів про загр. політику бар. Еренталя наведемо дословно его диктат поданий редакторови „Русского Слова“. Бар. Еренталь виводить ось що:

„Намаганє европ. дипльомациї має метою, уможливити балканьску конференцию. Франция, Анґлія, Росия й Італія думають, що така межинародна конференция була би найраціональнїйшим серединком для усуненя всяких перепон, коли тим часом Австрия заявила, що радо возьме участь в конференциї під певними условинами. Щоби довести до бажаного нами порозуміня про сї условини, розпочало віденьске правительство пересправи з петербурским кабінетом. Сї пересправи ведуть ся з обидвох боків найприятливійшим способом і ми сподіваємо ся осягнути добрий вислїд. Також і ми є одної думки не тілько з Нїмеччиною й Італією, але також з Анґлією, наколи сї держави зазначують се устами своїх одвічальних представників, що конференция скорше довела би до роздратованя, як до успокоєня, наколиб границї ей розправ не були наперед означені. Думаємо отже в порозуміню з тими державами, що конференция не може довести до нїякого вислїду, наколи ей програма не буде наперед точно сформульована і перед конференцию принята всїми інтересованими державами. Сїй цїли присьвячені всї наші змаганя і нїяка інтриґа не може нас відвести з сеї дороги.

„Що до наших військовых приготовлень, то я приневолений пригадати, що ми стілько тижнїв терпїли визиванья Сербії, палкі, промови і статї, пересиленя дипльоматів, котрі мали задачу, прилюдну опінію і правительства Европи підбурити

Материяли до істориї буковиньскої Руси.

I.

„Русская Бесѣда“ в Чернівцях 1869—1876 — Митрополити. — Университет. — Союз.

В місяци грудни 1868 р. повстала львівска „Просьвіта“. Кілька тижнїв пізнїйше, 26. сїчня 1869 р., засновано в Чернівцях подібне товариство „Русская Бесѣда“. Але коли »Просьвіта« в порівнаню з тим, що галицька Русь перебула від 1848-ого року, була вже насїдком нової, сьвідомо национальної доби в Галичинї, що почала ся р. 1861-ого, то черновецька »Русская Бесѣда“ була тілько початком розвою буковиньскої Руси, першою рускою орґанїзациєю у сїм краю, викликаною штучно епископом Гакманом, щоби в боротьбі з Румунами мати підпору. Епископ, котрий ще 1848-го р.*) горячо підпер справу катедри для руської мови у тодїшнїм черновецькім лїцею, а руським богословам наказав учити ся сеї мови та „дуже горячо бажав собі, щоби на дальше уся наука в теольогії удїляла ся у румуньскій мові“, — сей достойник найшов ся по 20 лїтах у такім положеню, що пригадав собі своє руське походженє і дав принуку до заснованя руського товариства.

Та хоч причини сего его поступку були більше церковної і особистої натури, проте думка его приняла ся і викликала одушевленє у Русинів, так, що навіть сам Федькович звеличав Гакмана віршом:

Як той свїтич семизлатний
Господньої слави,
Просьвіти ся, наш владико,
Евґепїю благий!
І засняй в твої церкві,
у твоїм народї,
і жити-ме память твоя
во роди і роди.
І як миро драгоцїнне,
як вонне кадило
рознесе ся в кожду душу
імя твоє миле,
покровителю наш добрий,
апостоле благий!
І увінчит вічна слава
святу твою главу*).

І другий поет, Із. Воробкевич, крім панеґірика на честь Гакмана, повитав заснованє „Рускої Бесїди“ піснею, яку вже майже 40 років співають на Буковинї:

Чом красна Буковина
звенить від гучних нут,
від гір Карпат високих
по бистротечний Прут?
То з тихої мигили
дух руский ся збудив
і мов ті фалї моря
по краю ся розлив!...**).

Але сей »руский дух« ще не так скоро збудив ся, як поет собі гадав. Не то в краю, але і в самім товаристві цїлих 16 років не було его; всякі несьмілі проби поодиноких людий, видвигнути ясну і чисту национальну програму на верх, здавлювано силоміць; занесене з Галичини на Буковину москвофільство мало в тих роках перевагу.

Я поминаю тут внутрішню історию сего товариства за перших 16 лїт*); натомісць подаю нові материяли до сеї істориї, вибрані з листів та дневників, упорядковані та поясвені. З них ще красше, як із тих протоколів товариства, покаже ся та довголїтна блуканина людий, заким вийшли на певну, народну дорогу.

1869, 10. лютого Із. В-ич:

І тут заснувалась Руська Бесїда; по плодах ей бачити будемо, які засади она на умі мав. У маю зачне виходити ту ей орґан і я дуже тїшив би ся, щоб з него якісь люди стали. Для повістей і поезий позістала наша мова. Правопись є етімологічна“ **)

1869, 24. лютого Із. В-ич:

Ти питаєш ся про нашу Бесїду; щож я тобі про ню сказати можу? Она ледви дихати зачала і статути ледви учера потвердили. У нас віє дивний вітер, тут ще про нашу лїте-

---

*) J. Sbiera: Aron Pumnul (Чернівцї 1889), стор. 104 і д., 109.

*) Писаня Ю. Федьковича, т. I, тов. — Пор. також „Бук. Русь“ Ґоцкого, ст. 237.

**) Буковинская Зоря, 1870, ч. 4. Сама пісня зложена 6. липня 1869.

*) Ширше пише о тім проф. Стоцкий у „Буковиньскій Руси“, ст. 232 і д.

**) Руслан 1908, ч. 177. — Пор. „Бук. Русь“, 251.

проти нас. Ми нїчого не зробили навіть тодї, коли сербске правительство покликало резерви і лїнію, набирало новобранцїв і орґанїзувало оружні ватаги, щоби они нападали Босну й Герцоґовину. Аж тодї коли Сербія й Чорногора почали голосити конечність війни з Австро-Угорщиною, коли вельми висока личність в Сербії заявила, що наколиб Австро Угорщина не уступила, тодї Сербія не боялаб ся наставити чоло в отвертім полї, тодї коли аґітация почала також в наших власних пограничних краях приймати ся, аж тодї почали ся приготовленя конечні для нашої оборони. Але й тепер вели ми сї приготовленя дуже повільно і з незвичайною обережностю, щоби не викликати думки, начеб ми хотїли кого небудь лякати.

„Впрочім, додав бар. Еренталь, в нашим найживійшим намірoм, мирним способом полагодити сю справу.

Достаточним сего доказом може послужити ухвала спільної ради мінїстрів, щоби по змозї прискорити довершене торгового договору з Сербією, а також з Чорногорою. Щож до Босни й Герцоґовини пригадував бар. Еренталь все те, що Австро-Угорщина зробила в інтересї населеня обидвох сих країв в останних 30 роках. Одною з головних понук до прилуки Босни й Герцоґовини було як раз бажане, дати сим краям конституцийний устрій. Коли прилуку сих країв не приняло все населене з рівним одушевленем, то бодай не викликала она у нїякого населенця сих країв чувства тривоги. »Знаєте з розправ обидвох делеґаций, що прилуку Босни й Герцоґовини принято в Австро-Угорщинї з найбільшим вдоволенем. Також вельми переважна більшість славяньских делеґатів заявила ся за прилукою, бо слав. делеґати справедливо бачили в прилуцї збільшене славяньского живла. „Південно-славяньский союз“ заявив ся також в резолюциї в користь прилуки“.

ратуру многим навіть не снилось, а інтелїґенциї руської дасть Біг. Одні гріють душу дивними забаганками, другі запалі на духу, а треті ет такі, як Бог дав, щоб і не казати простенькі-дурненькі. Які плоди брацтво (товариство) принести може, легко пізнати. Тут треба мужів, котрі не лиш здатні дещо написати, но щоб і годні були противстати клеветам і очорненям нашим братям по вірі, но найбільшим ворогам, то есть Ромунам.

При наших засїданях нераз і душно ставало; хтїли одні, старші, щоб у нашім орґанї, котрий у маю виходити мав, мова „Слова“ употребляла ся. То мене зовсїм розгнївало і я не хотїв більше нїякої участи мати. Удало ся менї й другим нашу мову для поезий, повісток, для описів з природи утримати.

Що буде, будем видїти, но нема в ким робити; опріч одних всї другі мертвими фіґурами, аж жаль казати. І членів не богато, Бог зна, ци утримаємось. Я лиш желаю, щоб хоть часопись виходила, щоб хоть трохи сьвіту показати, що ми живемо. Правовись етимольоґічна. *)

(Дальше буде).

---

*) Руслан 1908, ч. 180. — Пор. „Бук. Русь“, 250—251.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Мінїстер-президент Векерле, як ми вчера звіщали, був на послуханю в середу у монарха, а відтак довший час переговорював з бар. Еренталем, з міністром спільним фінансів бар. Буриянем і з управителем мінїстерства скарбу бар. Йоркашом. Заповіджена ним пересправа з мінїстром війни бар. Шенайхом не відбула ся. Одначе загальну увагу звернула обставина на себе у віденьских полїт. кругах, що угорский мінїстер-президент не явив ся сим разом у бар. Бінерта. Сей поступок д-ра Векерлього має знаменне значінє для оцїнки положеня, яке він найшов у Відні. Ми вже вказували на те, що цїлию поїздки д-ра Векерлього до Відня було розвідати ся про стан військового питаня, зглядно одержати обовязкові приреченя що до військової угоди, а крім того подати монарсї звіт про положене в угорскім соймі, витворене намаганями до утворея самостійного угорского банку.

Підчас побуту у Відні неперечно замітив др. Векерле перші слїди австрийского опору проти задуманої військової угоди. З усїх вістий про послуханє д-ра Векерлього виходить, що він застав у Відні положене зовсїм змінене і тому запитуваний о вислїд послуханя дав вельми коротеньку відповідь, що послуханє не спричинило нїякого рішеня, але він має надію, що небавом положене поправить ся. Коли так, то очивидно почув він там немилі річи, а крім того розійшлись вісти про можливість відставки мінїстра Шенайха. Воправдї заперечують сій вісти, одначе всеж она знаменна для оцїнки положеня і звороту в справі військової угоди, котру від останнього побуту гр. Андрашого вважали вже довершеною. Виявило ся, що урядові заяви що до сповненя мадярских бажань у військових справах були пересаджені і що властиво лише бар. Шенайх згоджував ся на них. Виявило ся при тім, що ані міродатні круги законодатнів Австрії, ані військові чинники не згодили ся ще на погляд бар. Шенайха в сій справі, а др. Векерле виїхав до Відня з тим пересьвідченем, що Мадяри ще не мають сили орудувати по своїй думцї всею австро-угорскою армією.

Pester Lloyd вельми невдоволений тим, що Reichspost ударила на намаганя угорского мінїстерства, що оно в порозуміню з мінїстром Шенайхом бажає довести до військової угоди, обминаючи міродатні австр. круги. Дневник сей виступає отже різко проти Reichspost і христ. суспільників, що они мобілізують проти бар. Шенайха задлятого, що в заяві військової управи сказано, що обмежені до найтїснїйших границь домаганя Угрів у військових справах не суперечать однопїлости австро угорскої армії і єї боєвности.

»Понад парляментавним впливом христ. суспільників, пише дальше Pester Lloyd, і понад їх поплечників сягає повага і воля чинників в австро-угор. монархії, котрі не дадуть ся такими напастями відстрашити. Наколи полїтичні обставини і повага монархії на зверх будуть вимагати усуненя полїтики нарікань у військових справах, як в сучасній поважній хвилї, тодї навіть таке могутне парляментарне сторонництво вагою подій буде приперте до стїни. Се мусить стати ся з тими, що натхнули в сій справі статю оповіщену в »Reichspost«.

На се замічає Reichspost, що Pester Lloyd помиляє ся, думаючи, що можна приперти до стїни христ. суспільників, в котрих таборі тепер стоїть вся Австрия. »Полїтичні обставини і повага монархії вимагають скорше чого иншого, як видачі спільної армії єї давним противникам, кошутівцям. Погрози Pester Lloyd-а „могутними чинниками“ є пусті. Розходить ся о те, що на се потреба згоди Австриї, а що Австрия не думає себе полїтично обезпечити, про се певно мінїстер-президент Векерле, вернувши до Пешту, оповість тамошним кругам полїтичним.

Заграница.

Дня 17. с. м. наступило торжественне отворене турецкого парляменту. Австро-Угорщина може собі лише бажати, щоби Туреччина вступила тим чином на дорогу нового державного житя, бо через те залагодить ся неоден небезпечний конфлїкт, який грозив столїтями цїлій Европі. Є надія, що Туреччина видобуде ся зпід непожаданої опіки Анґлії, а ставши самостійною, позістане в лучших відносинах до Австриї, чим доси.

Парлямент отворив султан Абдул Гамід Хан престольною бесїдою, в якій мило вражало те, що навязав він її до часів конституциї з перед 30 літ. Були одначе і два дісонанси. Султан згадав про віроломство болгарского князя і про нарушене прав Австро Угорщиною, що моглоб причинити ся до викликаня більше рішучих протестів. Але мабуть Болгария допустила до такої малої турецкої демонстрациї за цїну признаня єї независимости султаном, а фразу, що відносить ся до Австриї, треба вважати мабуть яко чистотеоретичний спір. Цікаво одначе, що анексию зображено наче уневинняючо яко безпосередний результат поступку Болгариї.

В виданім пізнїйше урядовім автентичнім тексті престольної бесїди згадані вислови звучать далеко лагіднїйше. Вказано там лише, що болгарский князь відтягнув ся від вірности турецкій державі, а анексию вважає ся лише яко послїдуючу болгарскій независимости що до часу. Мимо сего в дипльоматичних кругах панує невдоволене по тій причині.

Факт, що турецкі посли відмовили зложеня присяги длятого, що султан не заприсяг поновно конституциї, не може одначе бути доброю ворожбою для будучности Туреччини. Привіт президента Вайскірхнера принято в Туреччині з ентузиязмом і вважають се почином добрих відносин обох держав. Наспів рівнож привіт від болгарского собранія.

Окружна росийска нота, в котрій росийске правительство зазначує своє становище що до прилуки Босни і межинародної конференциї супроти підписаних на берлїньскім договорі держав, уже появила ся. В сій ноті виводить росийске правительство свій погляд, що справа прилуки Босни повинна бути не тілько формально, але також після попереднього порозуміня з Туреччиною також мериторично предложена до рішеня. Злагоду сего становища можна бачити тілько в тім, що Росия в сій ноті згоджує ся на предлогу бар. Еренталя, що перед конференцию треба в попередних пересправах з державами підписаними на берлїньскім договорі глядїти порозуміня що до прилуки. Одначе ся нота містить побіч сеї згоди та-

кож зворот вельми небезпечний. В предлозї бар. Еренталя, щоби відбули ся вступні пересправи перед конференцією, добачає Росия згоду у Австро-Угорщини на такий погляд, що прилука Босни є зависима від признаня кождої поодинокої із згаданих держав. Се було би очивидно небезпечним пересуджуваном, бо кожда з тих держав могла би подавати свої условя і тим способом зробити дорожшою прилуку тим більше, що тепер уже не можна знести прилуки, бо від сего залежить ціла повага Австро-Угорщини. Під сильним вилівом Анґлії виступає Росия в сій ноті також проти австр. дипльомациї, начеб добровільна згода між Австриєю а Туреччиною виключала вмішуване в сю справу инших держав.

Отсе вказує, в котру то сторону ударить в найблизших тижнях росийска і анґлійска дипльомация; передовсім буде намагати ся, ударемнити порозуміне між Туреччиною і Австро-Угорщиною, щоби опісля тим лекше приневолити Австро-Угорщину станути перед межинародним трибуналом.

Хоч подекуди в сій ноті пробиває ся мирний настрій, одначе она мало причинить ся до пільги в політичнім положеню. Темні хмари залягають все ще політичний овид Европи і Австро-Угорщина повинна приготовити ся на всякі можливости.

Polit. Korresp. пише: з нагоди передачі остиної австро-угорскої ноти в Петербурзї в справі конференциї, згодили ся віденьский і петербурский кабінет що до того, що тепер наспіла хвиля також инші кабінети поінформувати про стан переговорів. Як звіщають, вислано окружник до підписаних на берлїн. договорі держав, в котрім зазначено згоду на останню предлогу віденьского кабінету, щоби важнїйші на конференцию призначені справи пояснити між державами попередним порузуміном. Рівночасно вишле також віденьский кабінет свое пояснене про конференцию до инших держав, а іменно вся кореспонденция гедена в останних тижнях між Відцем і Петербургом має бути подана до відома держав а опісля в головній основі оповіщена для загалу.

Росийский амбасадор в Царгородї Зіновєв передав В. Портї окружну депешу підписану Ізвольским, котра оповіщує погляд росийск. правительства на конференцию. Депеша зазначує конечність, щоби дотичні справи були управильнені договорними державами, приймає до відома навязане порозуміне Австриї з Туреччиною, котре може улекшити управильнене сих питань і приймає внесене бар. Еренталя, щоби перед конференциєю держави порозуміли ся що до сих питань.

Болгарске правительство переслало ноту до великих держав, в котрій виложене проголошене независимости Болгариї і поправне ві поступоване. Нота жалує ся відтак на поступоване Туреччини, на бойкот, а особливо на уступ престольної річи султана про Болгарию. Болгария приневолена тим приготовити ся для свого обезпеченя і відклонює від себе одвічальність за наслїдки, але з миролюбства просить держави, щоби запобігли своєю інтерпеляциєю грізному положеню.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Филимона; римо-кат.: Івана Ев. — В понеділок: руско-кат.: Елевтерия свмч.; римо-кат.: Дітий уб. в Виф. — Ві второк: руско-кат.: Аґґея; римо-кат.: Томи.

— **Глупий дотеп „Дїла“.** Від часу до часу попише ся „Дїло“ лихим дотепом і его редакторам видає ся, що они страх мудрі. Так і в найновійшім (288) числї в статї „Москвофільскі ґльоси“ позволило собі оно на дотеп, який годї лишити без відповіди. Москвофільскі посли в парляментї злучили ся з чески-ми клерикальними і південно-славяньскими послами в „Славяньский центр“, до якого належить 58 послів. Коли „Галичанинъ“ радуєсь з довершеня сего факту, то „Дїло“ додає від себе ось яку ідиотичну увагу:

„Панове Ґлїбовицкі, Куриловичі, Давидяки дірвались вкінци до того славяньского союза, в якім коротав свій політичний вік п. Олександер Барвіньский, а з ним усякі пп. Гладишовскі, Должаньскі, Мандичевскі. І панове Ґлїбовицкі з компанїєю радують ся надїєю, що дістануть таку „участь у правительстві“, яку мали панове Барвіньскі з компанїєю“.

На замітку „Дїла“ мусимо в першім рядї застеречи ся, щоби радника Барвіньского класти на одну важку з москвофілами. Радник Барвіньский не сплямив свого житя „сделками“ з москвофілами, з якими редактори „Дїла“ товкли ся протягом кількох лїт на однім візку. А коли недавно почав ряд у нас москвофілів форсувати на „партию“, то се в першім рядї заслуга „Дїла“ і пропаґованої ним до недавна консолїдациї. „Дїло“ пятнує Гладишовского, Должаньского і Мандичевского, яких вибирав послами центральний ряд, і за яких ніхто крім них самих відповідати не може. Але спитаємо, чи між вибраними „з волї народу“ послами нема людий, які Гладишовскому не під пару? Возьмім славного Стахуру, якого голосу в парляментї ще чути не було. Возьмім „великого борця“ Петрушевича, що після свого вибору послом виступив зі всїх руских товариств в Сколїм, бо, мовляв, він мусить стояти понад партиями, а який веде польску хату?

О скільо вище стоїть Гладишовский, який в парляментї пильнував своїх обовязків, промовляв, а дома виховав своїх дїтий на Русинів! А „Дїло“ повинно би також тямити, що більше шкоди рускій справі принесли Будзиновский своїм окликом: „вішати і топити Поляків!“ та Петрицкий і Трильовский своїми апотеозами убійства, чим Должаньский і Мандичевский своїм мовч нем. Не мудро також робить „Дїло“, коли не доцїнює сили „Славяньского центра“ з 58 голосами. Москвофіли не лячні для нас, коли самі йдуть, коли спомагає їх рублями Росия, але годї їх маловажити толї, коли їх попирає ряд, або коли попре їх більше парляментарне сторонництво. Вони вправдї нїчого не збудують, але як розкладовий елемент можуть нанести багато шкоди нашому народному орґанїзмови. Не повинно би також забувати „Дїло“, що рускі парляментарні посли завважали, що „принципіяльною, опозицийною“ політикою далеко не зайдуть, а останні два голосованя з нагоди буджету і анексиї вказують, що вибрали дорогу утилїтарної політики, яку свого часу вели Барвіньский і Вахнянин. Що участь руских послів в „Південнослав. союзї“ мала свого часу велику вагу для рускої справи, се факт відомий (основане рускої ґімназиї в Тернополї, друга катедра рускої мови ітд.), але сего нїколи не признають анї Борковский анї Панейко.

— **Важне для всїх.** Сповіняючи бажане загальних зборів, має Руске Товариство педаґоґічне видрукувати спис всїх членів. В тім списї будуть поміщені всї члени, що за останні три роки вплатили вклад-ки. В інтересї цїлої інтелїґенциї і добра Товариства є, аби нїкого з Русинів не бракувало в тім виказї. Хто отже не заплатив всїх своїх вкладок, нехай зараз їх пришле і подасть свою точну адресу, а хто ще з Русинів не належить до Руского Товариства педаґоґічного, нехай впише ся і пришле 1 К вписового а 2 К яко цїлорічну вкладку. Селяни й міщани платять 1 К вписового й 1 К річної вкладки. Також і всї філії Руского Товариства педаґоґічного мають найдальше до дня 15. сїчня прислати виказ своїх членів, котрі поплатили вкладки (зн. від тих, що еще не поплатили вкладок, мають стягнути до 1 сїчня). Адреса: Руске Товариство педаґоґічне, Львів, ул. Вірменьска ч. 2.

— **Моральний упадок** шкільної молодїжи спонукав баварске міністерство до заказу купованя учениками річий в таких склепах, де торговщики виставляють на публичний вид неморальні образки.

— **Нагляд над наукою релїґиї.** Часописи доносять: Варшавский архієпископ, Попель, зорґанїзував шкільну раду до надзору над наукою релїґиї по школах. Члени сходять ся на конференциї і дїлять ся своїми поміченями.

— **Дорічний зїзд** представників нац.-демократичної партиї відбував ся від вчерашного дня у Львові і скінчить свої наради нині вечером. Учасників є около 300.

— **Театральні вистави для жовнїрів.** Якась п-ні Потапенко зібрала пять яртистів, виучила з ними комедию Квітки-Основяненка „Шельменко денщик“ і виставляє її виключно дня салдатів по полках. В Петербурзї вона виставляла „Шельменка“ для салдатів по двічи на день. З Петербурга п. Потапенко везе „Шельменка“ по провінциї і скрізь виставляти ме її таким самим способом. Воєнне начальство платить їй по 50—75 карб. за кожду вистану.

— **Платнї президиї рос. держ. думи.** Господарска комісия думи обробила реферат про платнї для членів президиї думи. Комісия прекладає отсї річні платнї: Президентови від дня вибору 15.000 рублїв, віцепрезидентови 3.000 рубл., секретареви 6.000 рубл., ст. віцесекретареви 2.000 рублїв. Крім того президент дістане цїле мешкане з услугою, на що призначено 12.000 рубл. річно і одноразово 10.000 рубл. на уряджене. Як видко, платня несогірша.

— **Вистава для божевільних.** Минулої неділї в Полтаві в однім з помешкань кольонії божевільних виставнено для хорих веселу пєсу Квітки-Основяненка „Шельменко денщик“. Хорі-божевільні були дуже вдоволені й безмірно реготали ся.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Початок 7. вечер. Білети продає раньше „Народна Торговля“).

В неділю дня 27. с. м. »Запорожець за Дунаєм« народна оперета в 3 дїях Артемовского, закінчать »Вечерниці« Нїщиньского.

Ві второк дня 29. с. м. „Мари“ голосна родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

В середу дня 30. с. м. „Фавст“ опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода.

— **Театр львівского „Сокола“** відограє завтрішної неділї драму в 5 дїях С. Ганущака „Доля жартує“. В ролї Сьвітильского виступить п. Захарчук, артист руского театру.

— **З ґімназиї в Вижниці.** Дирекция сеї ґімназиї повідомляє, що з причини шкарлятини в бурсї замкнено ґімназию до дня 3. сїчня 1909. Ученики, що мешкають далеко (поверх 3 милї до Вижниці), мають відпустку на днї 4. і 5. сїчня, то є, можуть явити ся в школї аж 11. сїчня.

— **При нагоді сьвят** і Нового року збирайте датки на рускі школи і бурси удержувані Рус. Тов-ом педаґоґічним, Львів, ул. Вірменьска ч. 2.

Наука, штука і література

— **Нива**, часопись посьвячена справам церковним і суспільним, містить в 24. ч. з дня 15. грудня 1908. отсї статї: Проєкт виборчої реформи зі становища церковних і суспільних інтересів. — о. М Садовский: Синтеза сьвітоглядів. — Пл. Філяс Ч. С. В. В. Причинки до істориї рускої Церкви в Канадї. — Чи дїйсно там корінь лиха? — Клєрикали і радикали в нашій пресї. Всячина. — Від рецензента „Картинъ“ — Від Редакциї.

— **„Наталка Полтавка“** на Імператорскій сценї. „Театральное общество“ виряджає в петербурскім Імператорскім Олександриньскім театрі інтересну вистави. Піде українська оперета „Наталка Полтавка“, в якій грати ме заголовну ролю оперна артистка Л. Литковска, а в иншіх ролях виступлять славнозвісні артисти М Савина та В. Давидов.

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

(Дальше).

Біля „City-Hall Park розложила ся з гарного мармору рівнож ренесансова будова „City Hall of Gread New-York“, як нинї називають громадску думу великого Ню-йорку. По переду на колюмнадї спертий портик, а на бічних крилах о візантийскій копулї вежа плянована Iohn'ом Comb. За City Hall стоїть Court Slouse (суд) мармурова палата о мішанім вже стилю, але прегарній гармонізациї усїх частий в найдрібнїйшім майже епізодї,— та ся гармонїзация надає дїйсної вартости сїй будівлї, котра мала коштувати понад 12 мілїонів долярів. Кілька кроків далї на розї вулицї Chambersstreet стоїть Hall of Records (мійский архів) будований з ґраніту в чистім ренесансовім стилю декорований багато на вни і внутрі. Сей архів містить у собі неоцїнене богацтво ріжних антиків, що прийшли дорогою подорожи старої, банкротуючої Европи, а купна долярової Америки. Вступ до архіву рівнож кождому свобідний.

Недалеко, на полудневу сторону зеленїє ся Park-Row, окруженій стилевими палатами, в котрих містять ся редакциї найбільших сьвітових дневників. Тут-то бачать сьвітло денне New-York, Times, Tribune, World. Над усї тії палати вистає і царить над ними своєю висококстию Park-Row Building, складаючий ся із 30-тьох поверхів, та кромі сего ще із двох веж високих на 111 м. Перед сим великаном дерихмарою стоїть бронзова статуа Benjamin'a Franklin, яко патрона американських журналїстів. А там далї... далї кинені мости Ню-Йорком до Бруклина, як тії величаві пальцї безсмертних мітичних героїв. А там далї се повне тайн море, що понятн не дасть ся нїкому, завсїгди дивне, пожадливе, то нїме, то говірливе, як ті дїти, що гуляють і балакають крикливо по вулицях.

Між Madison Square, а 42-ою вулицею тягнеть ся Бродвей більше каблучною лїнїєю, на котрій кілька театрів і опер пишаєть ся своєю ріжнородностию будови. На тій каблучній лїнії є хвала ню-йорська Metropolitan-opera House, котрої не пропустить нїяка лискуча зьвізда, що зійшла на европейськім концертовім небосклонї. Побіч 69-ої вулицї доторкає Бродвей найгарнїйшого та найбільшого в сьвітї парку »Central Park«. Піти там, та хиба дивитись без перестакку кілька днїв, та ще не можна познакомити ся з тим великим богацтвом штуки і культури. Які там алеї штучно веденої деревини, який там куншговний спосіб плеканя найнїжнїйших ростин, яка там симетрия у розположеню хідників і стежин, висипаних кремінним каменем, який там естетичний добір і гармонїя на кождім центиметрі квадратовім землї. А все воно лишень на те, щоби люди по працї мали де спочити, сьвіжити насяклим квітовими вонями повітрем відітхнути, щоби скріпити їх злучені сили до нової робвти, бо Америк. нець, як працює, то невинно, а як спочивае по працї, то розкішно, із усякою вигідностию.

На гарній у колесо циркльованій площи стоїть на двацять кілька метрів васока статуа Columbus'a, кована в темнім мраморі Gaetanom Russo. Се Італїя склала такий дарунок свобідній Америцї в 1892 роцї, як звучить напись на монументї. Лїнїєю циркльованої площі тягнуть гарні деревця південних туй, що сильною, наркотичною аромою підносять торжественну стать першого героя, що поборов филї океану і найшов нову землю, щоби людям у щиро-братній єдности щасливо жило ся. При 162-гій вулицї поважано глядить нюйорска — Alma „Columbia-University“, а там далї біжить King-Bridge-Road аж до Yonkers-plees.

Поволи, незамітно паде десь сонце далеко на морі. Темнїє. По вулицях сяють яркі лямпи.

Чую, що я змучений і переладований вражінями. Вступаю до кофейні і пю каву. Перед очима бачу ще ті довгі ряди високої культури монументів цїнного труда американьских рук. Та гадаю, що свобода, се підвалина всякого житя і добра. Най жиє американьска Liberty та її горожани!...

(Дальше буде).

Телєграми

з дня 26. грудня.

Одеса. Останними днями місцева адмінїстрация випускає з тюрми та участків тих осіб, що були арештовані підчас воєнного стану. З сусїдних городів — Кишиньова, Тирасполя, та иншіх, повернуло ся багато адмінїстративних засланців. Не дозволено повертатись тілько тим, що вже колись вертали ся до Одеси, не маючи на те дозволу.

Харків. Онодї у харківскім унїверситетї на засїданю історично фільольогічного факультета відбули ся вибори декана факультета. Більшістю 10 голосів проти 2 деканом обрано проф. М. Ф. Сумцова, відомого українського ученого.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біляньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (5—50)

Нові книжки!

Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Музи“ ч. 3.) стор. 130, цїна 2·50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Dorycki krużganek, opowiadania z ukraińskiego, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, цїна 2·50 К.

СИДІР ТВЕРДОХЛІБ: В сьвічадї плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1·60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003 364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11:25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского

Ч. 284. Львів, второк дня 16. (29.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Внутрішне положенє.

(+) Коли після упадку бар. Бека, котрий часто в найскрутнїйшім положеню умів собі дати раду, обняв керму правительства мінїстер-президент бар. Бінерт, ставши на чолї урядничого мінїстерства, споглядали всї з великою зневірою, чи зуміє новий керманич довершити вложені на него задачі. Зневіра зросла ще більше, коли социял-демократи проголосили бар. Бінерта простим орудиєм христ. суспільників і явно виповіли єму війну. Одначе виявило ся, що та зневіра була зовсім безосновна, а доказом сего стануда передріздвяна сесия держ. ради, що тривала від 26. листопада до 19. грудня включно. Кабінет бар. Бінерта видержав побідно три великі проби єго справности і сили і міг з піднесеним духом розпочати різдвяне сьвятковане. То, що бар. Бек міг осягнути нераз по довгих переспрабах і за цїну великих нераз уступок национальних, полїтичних або народогосподарских, повело ся бар. Бінертови в кількох останних днях довершити. Правда, що й се не відбуло ся без клопоту і без певних трудностий. Ухваленє буджет. провізориї завдячує бар. Бінерт социял-демократам, отже як раз сему сторонництву, котре спершу виповіло єму було як найострїйшу боротьбу. Полагоду повновлавного закона що до торговых договорів осягнуло правительство лише тим способом, що згодило ся на значне вкороченє речинця (на 3 місяцї єго правосильности) а крім того мінїстер-президент приневолений був, помагати собі в сій справі погрозою відроченя і можливого розвязавя держ. ради.

При всїм тім однак сей закон ухвалено лише одним голосом більшости. Намаганя, щоби одну часть хлїборобників спонукати до виходу з салї, лише вчасти дописали. Більшість їх навіть серед того трудного положеня остала вірною хлїборобскій справі. Найгладше пішло правительству з предлогою в справі прилуки Босни. К[illegible] не зважати на способи, якими правительство осягнуло сї триумфи, то всеж таки признати треба, що оно здобуло важні успіхи, яких не міг осягнути бар. Бек.

А треба очивидно мати все на тямції, що всї три закони ухвалено більшостю двох третин. Вправдї, як уже зазначено, ся більшість при ухваленю повновласного закона дає лише один голос, але пок. ґр. Таффе при подібнім вислїдї голосованя заявив, що єму нїколи більше не треба як одного голосу більшости, і з тим правив в Австриї 14 лїт. Длячогож би бар. Бінерт мав більше вимагати.

Мимо тих побід і триумфів урядничого мінїстерства треба признати, що положенє і правительства і держ. ради є зовсім невідрадне. „Народний парлямент“ причинив ся головно до повалення парляментарного мінїстерства, бо не хотїв єму ухвалити згаданих в горі державних конечностий, одначе з легким серцем повитав урядниче мінїстерство, а коли почав єму робити трудности і перепони, змяк зараз під загрозою відроченя і можливого розвязаня. Під таким напором умїли народні представники погодити державні конечности з конечностю побираня диет і задержаня на дальше мандатів посольских. Що на тім не зискала повага і независимість „народного парляменту«, на се не треба тратити багато слів, бо правительство зрозуміло, де є Ахільова пята народного парляменту. А повага єго ще тим більше упала; що задля личних амбіций і незгоди не вспів народний парлямент здобути ся на парляментарний кабінет і зовсім погодив ся з урядничим мінїстерством, котрому призволив всї єго домаганя.

Одначе крім т го в парляментарних

Материяли до істориї буковиньскої Руси.

(Дальше).

Се написав Воробкевич по першім засїданю видїлу „Русской Бесѣды“. Дуже влучно відповів на се Воробкевичови

О. Барвінський — дня 2. марта 1869.

„В вашій буковинській Руси почала ся та сама істория з житєм духовим народу руського, що була у нас від 1861. р. почавши. Було то тілько інстиктовне „Herumtappen“ — всї чогось хотїли, а мало хто знав — чого? Наконець проявили ся люде з самовіжею і почали торувати дорогу. Люде темні почали ставити перепони, виробила ся з консерватистів якась туманна опозиция. Стан отже теперішнього житя нашого дійшов до того, що молода партия стала з самовіжею прямувати до цїли певною дорогою, а друга часть снїтїє й плїснїє й зводить ся на нїнащо (Матиця, Ставропиґия etc.) Так то і у вас буде, — виробить ся партия з самовіжею і як ся партия переможе обскурантів, тодї спасла ся Русь буковиньска, инакше дожидати-ме кращого часу.[1])

Але покищо обскуранти взяли верх, через що Ізидор Воробкевич, вибраний до першого видїлу, виступив з него хоч у товаристві лишивсь. Дивував ся сему єго брат Григорій у Львові і радив єму виступити зовсїм із сего товариства, котре уважав „передчасною і силоміць народженою дитиною, якимсь безкорисним pronunciamento против Румунів“[1]) але Ізидор не виступив, хоч знав неприємностий.[2]) Держала єго при товаристві, здаєть ся, найбільше надїя на лїтературну часопись „Буковинская Зоря“, хоч Барвінський завчасу виворожив їй лиху долю, що коли еї буде редаґувати »Иванъ Авксентіевичъ Глѣбовицкій«, то она не має будущини і піде за небіщиком »Бояном« і »Страхопудом« до Гадеса.[3])

Так справдї і стало ся. Та »Зоря« засьвітила аж в лютім 1870., видавав еї Глїбовицкий (москвофіл) і она по 16 нумерах згасла...

Цїкава була ся часопись хиба тим, що досить рішучо виступила проти Волохів (промова Із. Мартиновича на зборах Бесїди, єго-ж „Историческіи свидѣтельства о древнѣйшихъ владѣтеляхъ и жителяхъ Буковины и Молдавіи« та деякі молдавські і волоські грамоти); Григорій Купчанко, тодї ученик 8. ґімн. кляси, подав тут деякий етноґрафічний материял (пісні, опис весїля); Антін Петрушевич подав свою студию про радовецьке епископство, але жадна з тих праць, ні Мартиновича, ні Купчанка, ні Петрушевича, не доведена до кінця, бо »Зоря« перестала виходити. З тої причини не докінчене тут і оповіданє Воробкевича »Суджена«, друковане під псевдонїмом Іван Іванів зпід Кіцманя. Воробкевич помістив у »Зорі« найбільше своїх поезий і справдї по народному, о скілько не »поправив« їх пресловутий редактор. З иньших буков. поетів, тілько перший голова Рускої Бесїди і взагалї голова всеї тодїшної бук. Руси, Василь Продан, помістив два свої престрашенні »стишилища«: На розлукусъ сосѣдомъ і Жаръ углей (Сравненіе съ человѣкомъ) котрі помислом, виконанєм і наївними поясненями про все иньше сьвідчать, тілько не про те, щоб у їх автора була хоч одробина поетичного таланту. А вже що до мови, вона така погана (нїби церковна, нїби росийска), що можна нагороду дати тому, хтоб таке »язичіє« міг придумати.

Зійшли ся, як бачимо, в »Буковиньскій Зорі« ріжні люди, та верх мали москвофіли ріжних відтїнків, з котрих кождий писав иньшим, своїм »русским« язиком.[4])

Змучивши ся таким видавництвом, »Русская Бесїда« три роки не видавала нїчого, поки спромогла ся на маленький календар на р. 1874., в котрім знову стілько було цїнного, що історична студия Із. Мартиновича про село Шипинцї, бо „красну лїтературу“ заступав Гр. Купчанко зі своїми „Расказами флєйтра Войтовича“, нїби гумореской... Але не сягаймо за скоро наперед!

Подивім ся, як на се товариство дивили »живі« люди. Федькович не записав ся до него, се єму признати треба, що був рішучим націоналом і не подав ся нїколи на нїякі компроміси з москвофілами. Із. Воробкевич був уже більше уступчивий; хоч і боронив народної мови, але довголїтні слабости дома, велика праця у школах і нарештї не свої люди у »Рускій Бесїдї« ве додавали єму охоти займати ся товариством ревнїйше. Упадок „Буков. Зорі“ також єго знеохотив.

(Дальше буде).

[1]) Руслан 1908, ч. 182.

[1]) Тамже, ч. 183.
[2]) Тамже, ч. 185.
[3]) Тамже, ч. 211.

сторонництвах в часї останної сесиї а іменно наслїдком ухваленя згаданих законів послїдували важні переміни. Narodni Klub ческий, зложений з таким трудом з почином нової держ. ради розбив ся. Католицкі народовці ческі голосували за держ. конечностями, не хотячи розбивати держ. ради а се голосоване було заявою їх виступленя з »Народного клюбу«. Гепер они злучили ся з христ. сусп. Словінцями зединеними в „Південно-слав. Союзі«, а до сего союза прилучило ся також 5 наших москвофілів і тим способом зложив ся »Центр«, що числить 58 послів. Таке поважне число послів зединене в однім союзї не може остати без впливу на взаємини парляментарних сторонництв і з нашого народного становища можемо лише жалувати, що до сего союза війшли москвофіли а не наш руский клюб, котрий був би тим способом здобув собі поважне значіне в парляментї. Одначе до справ руского клюбу і его становища в держ. радї повернемо ще иншим разом а тепер хочемо ще задержати ся над задачею теперішнього кабінету.

Якнебудь кабінет бар. Бінерта може виказати ся наведеними в горі успіхами осягненими в так короткім часї, всеж таки его керманич приневолений над тим призадумати ся, що в поважній хвилї може відмовити ему послуху сей апарат, котрим він доси кермував щасливо. Останні вісти розголосили, що бар. Бінерт признає неможливість довшої тривкости такого тимчасового урядничого міністерства і думає про се, щоби заступити его сталим міністерством урядничим, а тим способом зискати на повазї і значіню та рівновартности супроти угорского кабінету для переведеня важних дальших задач, а іменно військової угоди, банкової справи і инших держ. конечностий, яких рішене не дасть ся довго відкладати з огляду на поважне межинародне положене.

Приймаючи з рук монарха д. 15. грудня керму правительства, одержав бар. Бінерт при тім також поручене, щоби старав ся також парляментарні сторонництва втягнути до дїяльної участи в правительстві. При иншій нагодї зазначили ми, які перепони висунули зараз Нїмці проти намірених бар. Бінертом пересправ. Нїмцям розходить ся іменно о те, щоби не допустити до парляментарного кабінету, бо їм найвигіднїйше з урядничим міністерством. Отже коли мінїстер-президент бар. Бінерт схоче сповнити поручене вложене на него Короною, то передовсїм повинен усунути сї перепони, які кладуть здїйсненю парляментаризациї мінїстерства Нїмці. Мінїстер-президент повинен положити конець протизаконному виключуваню ческої мови з судів в нїмецких областях Чех. В програмовій річи, виголошеній дня 25. листопада, заявив бар. Бінерт, що як для себе правительство кладе засаду найстрогійшої законности, так само буде вимагати і від горожан, щоби закони були для них найвисшим мірилом дїяльности державних властий, а до таких причисляє передовсїм суди. В судах повинні отже обовязувати держ. закони і їх постанови, а не воля голови нїмецкої Народної Ради. Тепер отже повинен в дїйсности перевести бар. Бінерт сю засаду найстрогійшої законности, наколи хоче, щоби переговори в справі спарляментаризованя мінїстерства довели до якогось успішного вислїду, инакше бо годї буде приєднати ему Чехів для парляментарного кабінету, а кабінет без участи Чехів є прямо немислимий.

А так само не може бар. Бінерт сподївати ся, щоби урядничим кабінетом надовший час міг одурувати і полагоджувати важні справи без участи парляментарної. Мимо згаданих успіхів, бар. Бінерт таки певно переконаний, що годї в будучинї спускати ся на щасте з наглими внесеними, а також социял-демократи, котрі стали в тяжкій пригодї до помочи правительству, можуть в критичній хвилї відказати своєї помочи.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Різдвяна перерва в обрадах держ. ради сим разом доволї коротка. Сегодня (в понедїлок) збирає ся правиця палати вельмож, щоби застановити ся перед засїданем повної палати над тактикою і головно буде радити про військове питане. Ві второк 29. с. м. палата вельмож ухвалить буджет. провізорию в 2 і 3 читаню і торгозо полїтичний закон повновласний та деякі инші дрібні предлоги. Бар. Бінерт покористує ся сим засїданем, щоби собі запевнити піддержку в справах військових, а можна сподївати ся, що всї ґрупи будуть поступати однодушно в тих справах.

В справі парляментаризациї мінїстерства подає христ. сусп. »Korr. Austria« з пера визначного посла вельми цїкаві замітки: »Австрия потребує кріпкого становища, себ то кріпкого парляменту і при тім кріпкого правительства, щоби пособляли монарсї в кермованю держ. справами, а на всякий случай парлямент і правительство повинні тут мати рівний вплив, як сї чинники в Угорщинї. Межинародне положене вимагає кріпкого проводу нашої загран. полїтики, котра повинна мати сильну опору в однодушнім в справі прилуки Босни парляментї Др. Векерле вернув без бажаних ним для своєї новорічної промови добутків. Бар. Бінерт в почутю свого обовязку заздалегідь запобіг довершеню угоди без австр. парляменту і правительства. Держ. рада нїколи не згодить ся на примусове мадярщене Угорщини. Сильне правительство і парлямент в Австриї не видасть мадярским загорільцям армії, удержуваної головно коштом Австриї а Корона може тілько одобрити сї змаганя в династичнім і загально державнім інтересї. Роздїлу банку не хотять навіть розумні Мадяри, а звязувана з банковою справою злука сторонництв угорских є чистою лише угорскою справою, отже зовсїм хибні є вісти, начеб того бажала Корона.

Ся злука сторонництв обчислена лише на час розправи про виборчу реформу і конечні наслїдком того нові вибори, а угорский сойм бажав би тодї ще більше верховодити Австриєю і Короною як тепер. Коли Угорщина намагає ся тим способом скріпити своє становище, то Австрия повинна старати ся удержати рівновагу супроти сеї верховлади мадярскої і в тій цїли конечне спарляментаризованє мінїстерства бар. Бінерта. Оно повинно злучити ся тїснїйшими звязами в сїчні з парляментом, наколи схоче оперти ся мадярскій перевазї. Також порозуміне між Нїмцями і Чехами може лиш тодї удати ся, наколи се порозуміне буде йти рука в руку з парляментаризованєм мінїстерства. Тепер ся одна справа станула на дневній черзї.

В Угорщинї бачилиб се радо, щоби керму австр. правительства обнив фінансїст (ґубернатор австро-угор. банку др. Білїньский), але тут не можемо зрозуміти, для чого теперішнїй ґубернатор банку мав би стати мінїстром-президентом, щоби зробити там місце новому мадярскому ґубернаторови.

Проти злуки угорских сторонництв повинна в держ. радї станути коалїция при рівночаснім зближеню христ. суспільників з нїмецкими поступовцями, а форма до того найде ся. Парляментаризация мінїстерства потрібна також для довершеня задач парляменту — суспільної обезпеки і удержавленя зелїзниць, а передовсїм для постепенної реформи реґуляміну. Отсї справи вимагають зединеня парлямент. сил, а виразом того скупленя сил буде коалїційне мінїстерство і задлятого переговори в сїй справі по новім роцї повинні почати ся, поки не доведуть до доброго вислїду.

Заграница.

В думі мінїстер Ізвольский виголосив минувшої пятниці при вельми значній участи послів і дипльоматів та в прияві всего мінїстерства давно вижидану і кілька раз відрочувану промову про заграничну полїтику. Розпочав її оглядом полїт. положеня на далекім Сходї. Американьско-япаньска умова є новим бажаним звеном в ряді договорів для удержаня status quo на побережах Великого Океану, обезпекою свободи межинародної торговлї і ненарушимости та независимости Хін. Мінїстер запевняє, що се не доведе до заколоту Росия не наміряє нарушувати цїлости і независимости Персиї або мішати ся в еї внутр. справи, хоч бажає там сталого полїтичного і суспільного ладу. Сї засади є підставою умови Росиї з Анґлїєю, а обі держави поступають однодушно і готові кождої хвилї помагати Персиї і давати їй щирі ради. Анґльо-росийска умова витворила приязні взаємини і довірє між обома державами та ож в инших справах. Доказом сего балканьскі справи.

З вдоволенєм зазначує мінїстер, що его змаганям удало ся скріпити союз з Францией, а обі держави йдуть згідно в усїх справах сьвітової полїтики. Се не спиняє Росиї удержувати приязні взаємини з иншими державами і прилучити ся до становища кн. Більова, бо полїтика Росиї не звернена проти Нїмеччини а між обома сими державами є приязні взаємини. Ізвольский потверджує заяву кн. Більова, що між Росиєю і Анґлїєю нема анї явних анї тайних договорів вимірених проти Нїмеччини.

Найновійше зближенє між Росиєю а Італїєю є природним наслїдком спільних інтересів обох держав в удержаню status quo на Балканї як і полїт. і народно-господарскої независимости балканьских держав. Ся однодушність виявила ся в справі балканьскої зелїзници, коли Італія і Росия виступили за зелїзницею до Адрийского моря. Се зближенє обох держав має велику вартість і причинить ся до мирної і справедливої полагоди важних справ, які тепер на черзї. Змагаючи до сеї умови мав мінїстер се пересьвідченє, що Росия потребує мирного скупленя, але не може покинути велико-державної ролї. Останні роки доказали, що Росия є важ-

ним чинником рівноваги, а хочби хвилеве знесиленє Росиї не сприяє мирови. Особливо знесиленє Росиї небезпечне булоб для славяньских племен і їх держав. Загальна бачність росийскої суспільности на дїяльність росийскої дипльомациї що до македоньских реформ показує, що суспільність не забула традиций Росиї.

В Туреччинї липцеві події змінили політ. положенє на Балканї. Заведено там конституцию, котра признає рівноправність християн з музулманами. Відомо, яке росийске правительство заняло становище супроти сих подій. На півострові балканьскім укладають ся відносини користно. Се перший случай в істориї, що Росия в своїм поступованю супроти подій в Туреччинї може числити на згоду навіть сих держав, котрі доси були неприхильні і недовірчиві Росиї.

Прилука Босни і проголошенє независимости Болгарії викликали зрозуміле впрочім роздратованє в Росиї, Сербії і Чорногорі. В рос. суспільности відізвали ся голоси з домаганєм протесту проти прилуки, а основою оцїнки дїяльности правительства принято не конкретні події, але всякі леґендарні вісти. Хто від мінїстра вимагає різкого протесту проти прилуки, сей очивидно думає, що рос. мінїстер загр. справ може дїлати независимо від певного політ. наслїдства і зобовязань принятих на себе давнїйше. Але так на жаль не єсть.

Завісу, якою минувшина була закрита, трохи відхилено чужою недискрецією, але мінїстер не може заперечити автентичности оповіщених документів пештеньскої конвенциї з 1877 і берлїньскої заяви з 1878 р.

Суд про сї події належить до істориї, а мінїстер приневолений числити ся з рядом пізнїйших умов дипльоматичних, з котрих деякі втратили правосильність, а инші ще вяжуть свободу рос. дипльомациї. В таких условинах протест був би довів Росию до небезпечних наслїдків, бо условинами протесту є або юридичні права або замір ужитя насили. Юридичні підстави протесту були би на основі сказаного вельми хиткі, а сей протест заострив би відносини до Австриї а навіть викликав би був дїйсну борбу. А оголошенє протесту, коли нема силиєго поперти оружємв рукахъ, було би найбільшою політ. хибою. На се мінїстер не згодив ся.

Але хоч Росия не має юрид. прав, щоби сама могла запротестувати, то має право а навіть обовязок вказати на сей межинародний акт, котрий опредїляє положенє Босни т. є берлїнь. договор. Хоч він знищив половину висліїв здобутих Росиєю в користь славян. народів, то она не нарушувала єго 30 лїт. Колиж тепер одна з держав рішила ся змінити некорисний для неї артикул берлїн. договору а Росия не може єму перешкодити, то на сю державу спадає моральний обовязок вказати инші артикули сего договору, котрі є некорисні і важні для Росиї, а особливо для балкан. держав і для Туреччини.

Спосіб поставленя справи Росиєю, до котрого прилучилася більшість держав, наводить на гадку конференциї. Ся гадка походить від Туреччини пошкодованої безпосередно. Конференция потрібна тим всїм, для котрих право стоїть висше всякого факту. Треба берегти засади, що без згоди держав, котрі підписали договор, не може він бути зміненний. Росия може числити на згоду всїх держав а бодай їх більшости. Росия притім не заняла становища неприхильного Австриї, а ту саму гадку висловив Тіттонї.

Відтак подав мінїстер зміст окружної ноти останної до представників держав, зазначивши, що Росия від початку дїлала згідно з Францией, Анґлїєю і Італїєю.

Туреччина буде мала важну ролю сповнити і може числити на симпатию Росиї що до своїх оправданих домагань. Мінїстер переконаний, що також Австро-Угорщина, що йно доказавши своєго мирного настрою і солїдарна з нею Нїмеччина заявлять ся за полагодою справи корисно для загального мира. Росия приступає до переговорів без самолюбних замірів, буде дбати о бережене мира і виступить з підмогою всїх дипльомат. способів в оборонї всїх балканьских держав. З почину Росиї принято до програми конференциї точку про певну винагороду Сербії і Чорногори.

Прихильно відносить ся Росия і до Болгариї, котрій она не затаїла, що проголошенє независимости викликало велике вражінє. Болгария пішла проти ради Росиї, але Росия не може позбути ся симпатий для сотвореної нею Болгариї і тому дбає о порозуминє між Болгариєю і Туреччиною.

Дальше становище Росиї буде зависиме від поступованя Болгариї, наколи она остане в солїдарности з иншими балканьскими державами. Болгария, Сербія і Чорногора повинні переняти ся почуваннями моральної і політ. єдности.

Цїлею Росиї є єдинене тих держав з Туреччиною для оборони своєї самостійности народної і економічної. До тої цїли треба довести Туреччину, що маємо прихильність для єї відродин внутр. устрою державного і не загрожуємо єї безпечности.

Росия сподївається, що в Сербії і Чорногорі зрозуміють, що повинні задержати зимну кров і розвагу. Росийске правительство заповіло рішучо, що піддержка єго зависима від способу поступованя Сербів і Чорногорців.

В тій мисли однодушна згода між рос. правительством а суспільностю а доказом телеґрама президента думи до президента скупштини, в котрій зазначено, що лише мирна дорога може обезпечити усуненє критичного положеня для Славянщини. Мінїстер закінчив, що ті виводи дадуть ясний доказ, що Росия змагає до мирної полагоди згаданих справ.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Вівторок: руско-кат.: Аґґея; римо-кат.: Томи. — В середу: руско-кат.: Даниіла прор.; римо-кат.: Давида кор.

— **Сьвяточні ферії шкільні у Львові.** На внесене міскої комісиї санїтарної краєва Рада шкільна зарядила, що всї школи середні, учительскі семінариї і народні школи у Львові будуть замкнені через кілька днїв науки між латиньскими а рускими Різдвяними сьвятами, так що наука розпічне ся аж в понеділок дня 11. сїчня. Се зарядженє відносить ся до всїх наукових заведень мужеских і жіночих як публичних так приватних лише в місті Львові.

— **Памяти І. Котляревского.** Минулої середи, 23. грудня, в Катеринославі уладжено укра-

---

Материяли до Істориї зносин Галичан з Украйною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 24.

Шановній Добродію!

Засилаю Вамъ рецензию Браникової брошури. Ю би добре помістити якъ найскорше, бо Бранікъ у Черновецкихъ Русинівъ уходить яко повага, чимъ много шкодить розвоєви тамтешної народної партиї. Я дуже радий, що натрафивъ ся случай, проти него публично виступити.

Кулішъ прислався гроші (100 рублівъ) и и вишлю заразъ завтра до п. Сушкевича 150 рн.

Философию Ганкевича можете зъ послїдною пересилкою на довший часъ перервати. Те що теперъ надходить, сухо написане и менше займає.

Повість Лучаковського и мою розправу (дальше) пришлю підъ конець тижня.

Завідоміть про биографию Куліша. Треба буде зъ другимъ півркомъ дальше друкувати.

Закінчуйте гагілки, нехай що ліпшого зъ народнихъ устъ друкує ся. Пише и Кулішъ, щобъ не ограничуватися на одні обрядові пісні.

Більше за другимъ разомъ.

Чи листи попередні отрималисте?

Вамъ щирий прихильникъ

О. Партицький.

2/6 1868.

Ч. 25.

Шановний Добродію!

Зглядомъ биографий я вже писавъ до Варшави. Нині заславъ списъ тихъ писателівъ, що мають війти въ читанку.

Посилаю Вамъ одну розправу дальше. Лучаковського пізніще надошлю.

Пишете про Ильницького. Туди не удавайтесь, бо дізнасте заводу. Одинъ Черкавський має вплывъ и може що зробити.

Досить, що Вамъ скажу, що ідучи до Львова, взявъ просьбу п. Згарського зъ собою, а просьбу ту відослала тими днями Рада назадъ, зъ додаткомъ, що не може бути увзглядненою. Я, навіть за себе ніколи не згадую.

Будьте ласкаві вислати до брата Правду на адресу: Тухля, почта Сколье. Вінъ туди перенісся и нише, що висилані числа до Тухольки, почта Koziowa, єго відъ 10 Мая не доходять.

Вашъ щирий другъ

О. Партицький.

14. 6. 1868.

Ч. 26.

Шановний Добродію!

Відсилаю Вамъ о празникахъ до 23 числа. За другимъ разомъ відошлю и ті книжки, що забравъ зъ Вашої библіотеки. А теперъ постарайте ся, що бъ два томи Основи вислані мною, прислано передъ 15 Липцёмъ; на часъ вакацій мені не вільно визичати зъ нашої библіотеки,

Дуже гарно написана критика на читанку. Напишіть при способности, хто ту критику написавъ. — Не забудьте такожъ написати до Танячкевича, щобъ звернувъ разъ Олену Млаки. Вже півъ року держить у себе, а не зробивъ нічого. Уваги можна було зробити за одну-дві години; а впрочімъ и уваги не много придадуть ся, бо писанє повістий після чужихъ увагъ удати ся не може. Те тільки удасть ся, що авторъ повісти сам у собі чує.

(Дальше буде).

їньский літературно-музично-вокальний вечір, присьвячений Ів. Котляревскому. На вечері, між иншим, виконав хор під орудою Ф. Клименка відому музичну кантату памяти Котляревского „Сонце гріє, вітер віє“ (слова Шевченка, муз. Лисенка). Крім того кобзар І. Ткаченко під акомпаніямент бандури проспівав кілька народних дум та пісень. Частина прибутку з сего вечера призначена на фонд збудованя памятника Т. Шевченкови у Київі.

— **Зїзд делеґатів национ.-демократичної партиї** радив в пятницю і суботу наперед в салї „Просьвіти“ а від пятниці по полудни в салї „Сокола“ у Львові. Учасників було около 300, переважно селян. Нарадам проводили др. Кость Левицкий, др. Евг. Олесницкий, др. Сафіян з Копичинець, о. Т. Савойка з Селиск і господар Т. Соломка з Пукова. Предметом нарад була загальна ситуация полїтична, яку референував др. К. Левицкий. Про парляментарну полїтику референував пос. Романчук, про соймову др. Евг. Олесницкий. Вкінци др. Охримович здав звіт з минулорічної дїяльности „Народного Комітету“. Наради скінчили ся удїленєм абсолюторії зарядови партиї і вибором нового заряду. Наради були строго довірочні. В суботу вечером для селян відограв театр „Сокола“ штуку „Сватанє на Гончарівцї“.

— **Кардинал о. Серафіно Ванутеллї** — як доносять з Риму — тяжко занедужав.

— **З гуцульщини** пишуть нам: Сего року витовк град в деяких селах Косівщини так, що деяким „і на одну кулешу не липив“ зн. літер-два кукурудзів не вродилось. Комісия обіцяла запомогу і відписанє податків „казав пан, кожух дам... тепле єго слозо“. Запомоги досї нема а податки відписані так, як деяким війтам-хруням захотїлось. Пр. в громадї Перехрестне платить Ю. Петриянчук 40·51 К, а Ю. Кіящук 23·25 К. У Ю. Петриянчука не ушкодив град, нїчого, а він заплатив податку 20 К а у Кіящука витовк град цїлковито а він заплатив 20·80 К „бо держить з паном!“ Ілюструю се і на врожаю. Петриянчук посїяв чвертку бобу а зібрав 14 чверток, а Кіящук посїяв чвертку бобу і зібрав 4 літри!! При опустї податковім казали (чутка ходить, що зі Львова) держатись наказу: „град вибив збіжа але трави не міг витовчи“, то від кішниць brać zwykły podatek, а тимчасом дїйсність така: там де попередно уродилось 10 сїн, по градобитю уродилось двоє лихих сїн.

— **Напад на французского президента.** Онодї рано, коли президент Фалїєр в товаристві ґенерального секретаря Рамондона і полковника Ляссона йшов на прохід, прискочив до него кельнер Маттіс, ударив одною рукою в лице, а другою сїпав за бороду. Президент подав ся напаред і упав на землю, пригнїтаючи собою напасника. Маттіса сейчас арештовано. В циркулї зроблено при нїм ревізию, але не найдено нїякого оружия, а лише якісь медалї і печатки з портретом кн. Орлеаньского. Напасник зізнав, що не мав наміру ударити президента, а лише хотїв єго сїпнути за бороду. Здає ся, що Маттіс є несповна розуму, хоч він заявив, що напав з повною сьвідомостию і „сповнив свій обовязок“. З нагоди нападу мінїстри і дипльоматичне тїло зложили президентови Фалїєрвови свої спочування.

— **З Черновець** доносять, що п-ї Фільомена Лопатиньска, артистка міского театру у Львові, виступить гостинно в довшім ряді опер в тамошнім нїмецкім театрі. Перший раз виступить п-ї Лопатиньска завтрішного вторника в опері »Жидівка« в титуловій ролї.

— **Жидівска справа в українській прасї.** Київска »Рада« дуже часто заявляла великі симпатиї до жидів. Понуку до сего находила — як каже — в тім, що жиди нещасливий, пригнїчений народ. Инакше на ту справу дивить ся популярний тижневник „Рідний Край“, який в жидах бачить кровопийців простого непросьвіченого народа. В тім дусї писані статї появили ся в »Р. Краю« з підписом Nemo. Статї сї ще не скінчили ся, а вже появив ся в »Радї« протест з підписами 54 студентів-Українців київскої полїтехнїки проти думок д. Nemo. Звісна річ, що молодїж дуже скора до протестів і заяв, побажатиб їй лише, щоби так само була охоча до просьвітної працї серед свого безпросьвітного народа сїльского.

— **Всеславяньска вистава.** В Кракові має буте уряджена в 1910 р. в соті роковини побіди під Ґрунвальдом всеславяньска артистична вистава. Почетним головою виставого комітету має бути архікнязь Кароль Стефан з Живця.

— **Новий музичний твір.** Славний український композитор Микола Лисенко написав нову композицию для дитячого хору »Тихесенький вечір«, слова В. Самійленка. Ся композиция буде уміщена в дитячім збірнику, що впорядковує видавництво »Український Учитель«.

— **2-коронівки.** Австрийске і угорске мінїстерство скарбу порішило вичеканити 75,000.000 двокоронівок, вартости 150 міл корон. Стане ся се в найблизшім часї в тій цїли, щоби стягнути з обороту тепер ще курсуючі реньскі.

— **Национальне грузиньске сьвято.** Дня 20 с. м. грузиньске громадянство сьвяткувало в Тифлїсї пятьдесять-літний ювілей свого славного поета Церетелїї. Маленький грузиньский народ вже не раз показував приклад високо розвиненого национального самопочутя й любови до своєї народности, мови й письменства. Розвиваючись серед тяжких умовин, серед невпинної боротьби за свою самобутність, Грузини звикли берегти й любити своє рідне та разом із тим відноситись з повагою та симпатиєю до национального руху инших пригнїчених і недержавних народів. Підчас сьвяткованя ювілеїв українських дїячів у Київі Грузини присилали своїх депутатів, щоби привитати український народ з єго национальним сьвятом. Українці з свого боку також відплачують увагою до грузиньского руху. В українських часописях друковали ся статї про грузиньский рух, а наша література має чимало перекладів видатних грузиньских поетів. Серед наших перекладчиків грузиньскої поезиї на першому місци стоїть імя Павла Грабовского. Тепер, збираючись сьвяткувати ювілей Церетеллї, комітет, зложений з грузиньских письменників і громадских дїячів, прислав був до київскої „Ради“ запросини — грузиньскою й українською мовами — взяти участь в ювілейнім сьвятї.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Початок 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“).

Ві второк дня 29. с. м. „Мари“ голосна родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

В середу дня 30. с. м. „Фавст“ опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода.

— **Подяка** На голос ратунку і помочи поміщений в 254. ч. „Руслана“ і в 144. і 145. чч. »Народного Слова« поспішили зі своїми лептами отсї Добродії: Вс. о. Волод. Яцишин в Покрівцях 4 К, Вп. М. Т. в Борщовичах 1 К, Вп. Олександер Царевич маляр академ. в Козьовій 2 К, Вс. о. Орест Кисїлевский в Незвисках 4 К, Всесв. о. др. Іван Гробельский, крилошанин-кустос капітули станиславівскої 10 К, Вс. о. Матей Великорский парох в Рошневі 2·21 К, Вп. М. Крук з Липска 3 марки = 3·51 К, Вп. Стефан Савула в Лїську 2 К, вкінци оо. Василияни з Жовкви прислали на ту цїль книжки, котрі розпродано і узискано за них 9·28 К. Всїм жертводателям іменем убогої жінки і дїточок сердечне „Спаси Біг“ складає *о. Матей Великорский*, парох в Рошневі, п. Стриганцї.

Телеґрами

з дня 28. грудня.

Відень. Правительство візвало всї намісництва, аби не удїлювали дозволу на видовища, театральні вистави і т. п., які могли би обиджувати людий инших народностий з инших держав, а передовсім тих, що є неприязно настроєні до Австриї.

Прага. В суботу відбули ся ту похорони кн. Юрия Льобковіча. В похоронах взяв участь яко представник цїсаря намісник ґраф Куденгове, дальше мінїстри Шрайнер, Прашек і инші.

Царгород. Ikdam доносить, що небавом розпічнуть ся переговори з Австро Угорщиною. Програма турецких жадань буде подана до відома авст.-угор. амбасадора.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біляньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8 40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 285. Львів, середа дня 17. (30.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Проминувшу сесию держ. ради висловив визначний полїтик посольскої палати перед редактором Fremdenblatt-у отсї замітки: »Творцї загального права виборчого повинні бути вдоволені з останної сесиї, котра принесла певне заспокоєнє. Яснїйше, як коли небудь, виявило ся, що парлямент загального права має житеву енергію і видержить трудні проби. Ся палата не так легко допустить ся самоубийства, як се чинила єї попередниця. Правда, що ще не одолїв сей парлямент дитячих недуг, все ще є потяжкий в роботї, спиняє ся все на кождім кроцї, на передпотоповім ґулямінї, прикроєнім до зовсїм инших часів. Тим висше треба цїнити се, що сесия, котрій віщовано так скоре наслїдство §. 14-го, закінчила ся таким вислїдом. Тепер розходить ся о се, щоби не спочивати на лаврах, але добрий настрій використати для дальшого уладженя відносин. Колиб міністер-президент дбав лише про особисту добру славу, чого однак не припускаю, то певно не наражував би ся на полїтичні небезпеки, тим більше що державні потреби на якийсь час заспокоєні. Однако здає ся, що бар. Бінерт вже тепер думає пустити ся на розколисане море ческого питаня. З тою безжурностю про власні справи і з тою вірою, з якою він станув до явної боротьби о торгово-полїт. закон повновласний, робить тепер намаганя, щоби довести до можливости сесиї ческого сойму. Сї змагання можна лише з вдоволенєм повитати«. — Чи сей рожевий погляд визначного полїтика посольскої палати оправдає слїдуюча сесия держ. ради, покаже ся небавом. На наш погляд видає ся нам се занадто сьміло, щоби з коротенької передріздвяної сесиї робити такі далекосяглі висновки.

Перед кількома днями помер в Празї кн. Юрій Лобковиц, бувший кр. маршалок в 73 році житя. Покійник був визначним борцем за народні і полїтичні права ческого народу і вже перед 46 роками вступив на полїт. боєвище та витривав на нїм непохитно аж до смерти. В боротьбі стояв він все на своїм місцї, але й у противників умів собі здобути високе поважанє. Хоч придержував ся кріпко народного і полїтичного переконаня, яке собі виробив в зрілім віцї, умів він і належно оцїнити причини, які довели до витворенє різниць в полїтичних поглядах посеред ческого народу. Головну дїяльність розвинув кн. Ю. Лобковиц яко кр. маршалок і автономічний керманич Чех протягом 25-лїтя і тут довершив він справдї великаньскої роботи. Добродїйні заклади, школи, краєві зелїзниці, реґуляция рік, господарство і краєвий промисл стають наглядним доказом єго орґанїзацийного таланту і великої дбалости. А в усїм тім виходив звичайно почин від него самого. З тою сьвідомостю, що бажав усего найкрасшого, а зробив усе можливе, усунув ся з прилюдної дїяльности, а ся праця і сї придбаня запевняють єму становище визначного трудовника в істориї ческого народу.

З нагоди змагань угорского правительства до введеня мадярскої мови в мадярских полках пише Arbeiter Ztg: »В узасадненю злповіджених уступок говорить ся, що тим способом уживанє мадярскої мови переступає границї »полкової мови« а входить в обсяг »мови службової«; але та ріжниця не є так значна, бо вже й тепер жовняри а навіть підофіцири здавали звіт у своїй материй мові, бо иншої не вміли; практика приневолює до сего. Проти такої арґументациї не можна би нїчого сказати, бо она є правдива; нїмецка мова в армії спадає в найнизших ранґах до нечисленних слів коменди. Але яке дїло має усуванє колишньої »мови армії« перед материною мовою з уступками в користь мадярів, щоби мадярскої мови уживано в усїх угорских полках? Угорскі жовнїри в більшости не є Мадярами, а коли урядова статя натякає на вплив шкільних законів ґр. Апонього, що по певній ґенерациї знанє мадярскої мови буде розповсюджене між усїма немадярами в Угорщинї, то сей успіх мадярщеня з підмогою школи є передовсїм вельми сумнївий, а подруге, як раз »практика« не позвалялаб, устроювати річ на основі наслїдків, котрі аж по

Материяли до істориї буковиньскої Руси.

(Дальше).

Григорій Воробкевич, доки був у Львові, гадав, що то „добре ся вчинило“; що засновано в Чернівцях „Руску Бесїду“, бо полїтика Румунів була така, щоби „все руске ненавидїти і обсьміяти“ [1]); потім уважав, як уже було сказано, се товариство передчасним; нарештї, коли осїв в Чернівцях, записав ся і до румуньского і до руского товариства „по справедливости“, бо батько був Русин, а мати чиста Румунка [2]), хотїв станути верх партий, але того таки року (1870) виступив з обох товариств [3]), хоч і не на завсїгди, — не чув ся, як видко з того, у жаднім товаристві свобідним. А в „Рускій Бесїдї“ до того дуже завмерло житє. „Наші вже всї задрімали, — писав Із. В. у грудни 1871 [4]) — про якесь нове літературне дїльце нї чичирк, всїм байдуже, сплять наче пяні, а молодїж підростає і плекає душу свою чужим плодом. Сором, ганьба!“

Із. Воробкевичеви ішло найбільше о літературну часопись, на яку покладав великі надїї. Він і порушив сю гадку на зборах „Рускої Бесїдя“ дня 10. липня 1872. Єго промова того дня лишила ся в рукописях і з неї варто подати деякі уступи. Він говорив:

„Скілька рік буде вже тому, як завязалось наше обчество під іменем „Рус. Бесїда“. У той час ликувало моє серце благородними чувствами, а моя душа плекалась прекрасними надїями, бо з завязанєм такого обчества насувалась і думка, що і наша буковиньска, руска народність пізнасть своє важне становище і залагодить все тоє, котре — частию через свою власну вину, частию через другі враждебні спори — розвинутись не могло і, так сказавши, облогом і пусткою лежало. Думаю я тут нїчого вичого, як лиш наше душевне, літературне житє і розвитіє. Правда, що кождий початок трудний, правда, що славних писателїв може й не маємо, но я думаю, що тоє все нам не стояло на перепонї; нам бракував важнїйший елємент, бракувала нам добра воля до доброго дїла. Як би взяв ся був кождий перед 5 роками з доброю волею до дїла, то виталибисьмо нинї то маленьке деревце, котре-м посадили в наш народний город, яко гарне, цвитуще, плодоносне дерево. Може-б було і в наших літературних творах і єдно і друге не совершене і слабеньке, но по часї було-б і не одно добре і гарне ізявило бись, бо так, як у сьвятій природї все лиш постепенно розвиває ся, так подібно і річ має ся з душевним розвитієм і єго творами. Чи чув хто новорожденну дитину, щоб говорила? Чи бачив хто, щоб деревце, що лиш ледви з зерна вийшло, уже й цвило? Чи діждав хто вирост з залїзного каміня ніж зробити? Нї, мої вичт. панове, — з часом, і ще з довгим до того, стає з дитини чувствующий і душевний чоловік, стає з деревини плодоносне дерево, стає з залїзного каміня по довгій роботї у вогни і під ковадлом правдиве залїзо.

Виходила — правда, через короткий час — маленька ґазетка, під іменем „Зоря“ но тая власне з браку доброї волї і материяльної запомоги хутко свій вік докінчила сказати можу, що у пелїнках умерла. І може се дивно? Нї, мої панове. Як би ми звали тую матїр, котра свою любу, малу дитину лишилаб без корму і догляду, щоб бідне, невинне марне загибало? Сказали би ми і тая матїр єсть без чувства, якийсь відродок і вимет человічества. От подібно і ми поступували, дали нашій душевній дитинї житє і більше нїчого.

Той, що міг єї своїми душевними плодами кормити, той віддалив ся від неї; той, що мав звідки на одїж свою лепту дати, робив ся, що нїчого не чує, і так сталось, що в нуждї і голодї, як безталанне сиротятко, дитина вмерла.

Закине може менї хтось, що гей слабенька була тая дитина, но на тоє лиш се скажу: було єї доглядати і плекати. Душевні дарованя пізнїйше розвивають ся, а тепер вже і моглаб була ходити до школи і розвиватись нам на втїху і радість. Сталось, пропало!

Питаюсь вас, мої в. П., ци то добре, щоб ми і надаль так без дїятельности жили, тримаючи руки у подолках і ждучи, ци хтось другий за нас щось не зробить? Гляньмо на другі народи, всї нас попередили — — а ми наче мертвим сном заснули, наче якась летаргія наш ум мрачно покрила.

---

[1]) Руслан 1908, ч. 172.
[2]) Тамже, ч. 218.
[3]) Тамже, ч. 219.
[4]) Руслан 1908, ч. 225.

цїлій ґенерації може стануть дїйсними. Нинї для половини угорских жовнїрів малаб мадярска мова значінє другої »мови армії«, котра би заступила місце нїмецкої. Поступлено би отже тут проти практики, щоби лише відкрити поле для мадярщеня у війску а при тім сотворити язикову підвалину для окремої мадярскої армії«. З сими виводами Arbeiter Ztg зовсїм згоджуємо ся, бо они зовсїм влучні і правдиві.

Заграница.

В думі в розправі над бужетом мінїстерства загран. справ промовляли яко ґенеральні речники з октобристів Ґучков, з констит. демократів Мілюков із уміркованої правиці ґр. Бобриньский, котрий виголосив цїлогодинну славянофільску промову, крім того промовляли бесїдники з крайної правиці, націоналїстів і соціялїстів.

Ґучков іменем умірк. правиці, націоналїстів, мирних відродин, поступовців і октобристів подав таку резолюцию переходу до подрібної розправи:

»По вислуханю промови мінїстра Ізвольского, з котрої пізнано загальний напрям загран. полїтики Росиї і становище правительства супроти подій на балканьскім півострові висловлює дума щире спочуванє для славян. народів споріднених з Росиєю а заразом виявляє надію, що правительство і оробить всякі заходи для збереженя управнених інтересів сих народів. Дума є переконана, що та цїль при безуслівнім удержаню народного достоїньства Росиї буде осягнена зовсїм мирною дорогою«.

Сю резолюцию ухвалила дума всїма голосами проти крайної правиці і сторонництва працї. Соціялїсти вийшли вже перед голосованєм а їх бесїдника посла Покровского виключено за богохульства на три засїданя.

Покровский в своїй промові зазначив, що тепер так, як і перед росийско-япаньскою війною, вмішала ся до загран. полїтики неодвічальна личність. Виводи Ізвольского не подали нїчого нового, нїхто не знає, які ще договори є поза тими, які назвав Ізвольский, а також не знати, в якій цїли їздив Ізвольский лїтом по Европі. Звернувши до балканьских справ, осуджував австрийску управу, котра гнобить Босну й Герцоґовину, але зазначив, що росийске правительство ще більше гнобить нарід в Росиї. Бесїдник не вірить в щирість тих, що проповідують славянофільский рух.

Ґр. Бобриньский говорив спершу про славянофільский рух, вказуючи на славяньску спільність повуваньтаінтересів і заявив, що его сторонництво не хоче війни а Серби повинні здержати ся від усяких зачіпок, котрі рівнали би ся тепер зраді сербскої справи. Бесїдник не вимагає від Росиї протесту проти прилуки Босни, лише еї непризнаня, навіть тоді, колиб инші держави узнали прилуку. Независимість Болгариї є відрадна, але її продано за неволю $1^1/_2$ мілїона Славян в Боснї а та неволя має свій почин в Будапештї.

Пуришкевич (з крайної правиці) доказував, що Росия супроти безправної прилуки Босни повинна кликнути рішучо: »нїкаґда!« Конференция може лише пошкодити повазї Росиї, як пошкодив берлїньский договор, але его сторонництво вважає війну невідповідною.

Булат (з сторон. працї) осудив всю внутр. і загран. полїтику Росиї, заявив ся проти прилуки Босни, але за самостійностю Болгариї і годив ся на відкликанє росийских офіцирів з Македонії.

Ґучков заявив, що октобристи похвалюють головні виводи в мові Ізвольского і в окружній ноті. Важним чинником мирної розвязки сучасних полїтичних справ є приязні взаємини з Нїмеччиною, і се є в інтересї обох держав.

Мілюков вказав передовсїм на значінє росийскої прилюдної опінії, що признав сам Ізвольский. Коли Більов може подякувати бар. Ерентальови, що не звістив его наперед про прилуку, то Ізвольский знав про се заздалегідь і не ударемнив еї і не спинив. Росия не може мимо тайних договорів признати прилуки, бо головні услівя сих договорів не додержані. Бесїдник промовляв дальше за Балканьским Союзом, за обласними уступками для Сербії і проти виволїканя в теперішнїй хвилї дарданельскої справи.

Промові Ізвольского присьвячує росийске дневникарство просторі замітки. „Слово“ замічає, що він занадто велику вагу положив в промові на значінє мира і через те пошкодив своему становищу. „Новое Время“ вдоволене приреченєм помочи для „Балканьского Союза“, а „Рѣчъ“ вимагає межинародної поруки для автономії Босни й Герцоґовини.

Віденьскі дневники, о скілько наслїдком Різдвяних сьвят вспіли забрати голос в сїй справі, приняли користно промову Ізвольского. Sonn-u Montags Ztg зазначує, що мимо деяких місць некорисних для Австриї, нема в мові Ізвольского ані слова про автономію Босни й Герцоґовини, якої домагали ся Сербія й Чорногора і тому вважає сю промову миролюбною. Вісти розсївані про неприязне становище Росиї супроти Австриї показали ся лише коромолами Анґлії. Балканьский Союз, звернений проти Австриї не буде так великим пострахом для неї, наколи мирно уложать ся взаємини між Австриєю а Туреччиною. Росия знесилена від давних лїт не вспіє виперти на народогосподарскім полї Австриї з балканьскої торговиці. — Також угорске дневникарство приняло корисно промову Ізвольского.

В Берлїнї оцїнюють промову Ізвольского яко особистий его успіх, а з неї виходить, що задля прилуки Босни й Герцоґовини є ще між Австриєю а Росиєю поважні трудности, але мирна їх полагода послїдує в недалекій будучині. Local Anzeiger витаючи сей успіх Ізвольского, зазначує, що єму повело ся поборотн парляментарні трудности і висловлює надію, що й в дальших дипльом. пересправах осягне успіхи.

Болгарске правительство, як ми вже звіщали, вислало ноту з жалобою на турецку престольну річ, котра викликала в Болгариї велике зворушенє. Віденьке правительство звернуло задлятого бачність европ. держав на неправильні відносини між Болгариєю і Туреччиною і висловило в Царгородї бажанє, щоби Туреччина показала супроти Болгариї в сучасних переговорах можливу уступчивість.

Начерк адреси турецкого парляменту до султана у відповідь на престольну бесїду починає ся оглядом послїдних лїт житя Туреччини, дякує султанови за привернене конституциї по бажаню турецкого народа. По згадці про заграничну полїтику, про Болгарию і Босну, висловлено в адресї надію, що мінїстерство запевнить одвітну розвязку балканьскої справи. Парлямент бажає удержати добрі відносини з державами і надіє ся, що Туреччина займе становище великої держави. Відтак обговорює парлямент задачі парляменту на полї внутрішної полїтики і замічає, що парляменг не позволить розкидати гроші. Адреса кінчить запевненєм, що парлямент беретги ме конституцию. В справі Болгариї і Босни говорить відповідь парляменту на престольну бесїду, що мінїстерска рада полагодить сю справу з вдоволяючим висліом. В послїднім уступі адреси говорить ся про міжнародну конференцию.

Населенцї Венецуелї покористували ся виїздом диктатора Кастро, щоби повалити его управу. Демонстрация голяндскої фльоти роздмухала ворохобню. Знищено багато склепів і майна, а правительство проголосило военний стан. Революция закінчила ся без проливу крови. Як звіщають з Каракас, вся Венецуеля признала президентуру Ґомеза.

Мої панове, час на часї не стоїть! Возьмім ся до працї і напишім на нашій штандартї: поступ і просьвіта! Поступ і просьвіта розімкнуть нам скриню — не з дукатами — скриню, велику скриню, де складати-мемо душевний скарб для наших дїтей і непотїв!

Задумали ми оден чисто лїтературний орґан, виходячий місячними випусками, видавати; его задача має бути просьвіщеніе нашого бук. руского народа. Причиною, чому ми сю, можу казати, красну гадку, не зреалїзували, було, щом думали, що муть се наше предприняте брати наші спирати і оно може таки у пелїнках не заупаде, но я думаю, що кождий руский чоловік — не відмовить свою душевну і материяльну поміч. Томуж щераз вас, м. П., прошу: возьмім ся до працї, трудїм ся совокупно без вражби і в згоді у нашім народнім дїлї! Оден нехай збирає народні пісні, той великий скарб народного розвою, другий нехай дещо напише з нашої славної минувшости, третий най поговорить де щось з сьвятої природи, а четвертий най поможе нам своєю набитою мошонкою — і я надїюсь, що наш маленький орґан станесь по часї цвітущим і плодоносним деревом і ми станемо першими піонерами доброї і правдивої просьвіти і розвою нашого бук. рус. народа!

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Даниіла прор.; римо-кат.: Давида кор. — В четвер: руско-кат.: Севастияна; римо-кат.: Сильвестра.

— **Папский ювілей на селї.** З Крички (пов. Богородчани) дістаємо отсю допись: Поміщуєте в своїй цїнній часописи »Руслан« справоздання з ювілейного торжества в честь Папи Пія X. доси з самих великих міст як Коломия, Львів, де суть до того сили, щоби таке торжество звеличати величавим концертом. Прошуж помістити ласкаво і се моє справоздане з того самого торжества, яке відсьвятковано в глухій, темній закутинї, де анї одного смичка, анї співака нема, щоби его ужити до звеличаня такого торжества, а преціньторжество то відбуло ся величаво і неодного читача зацікавить, а для Ювілята є рівнож цїнним і красним дарунком, о якім доси в Вашій часописи нїхто не згадував. Се торжество ювілейне опроведено в моїй парохії Кричка, повіта Богородчани, в отсей спосіб: Єще дня 1. листопада с. р. т. є в день храмового сьвята парохії відчитав місцевий душпастир численно зібраним в церкві так місцевим і замісцевим людям »Лист пастирский« в справі сегорічного папского ювілею, а пояснивши вагу і значінє сего торжества, запросив всїх присутних на празнику на то торжество, яке мало відбутись в его парохії в день перед

Введенєм Пресьвятої Богородиці і в сам день того празника т. є 3. і 4. грудня с. р. Торжество то могло ту опровести ся, як в кождій парохії після вказівок Листу пастирского, тілько з чисто релїґійних мотивів. В часї торжественної служби Божої представив душпастир численно зібраним вірним цїлу біоґрафію Сьвятїйшого Отця Ювілята, єго дїяльність яко Папи і значінє уряду папского. Опісля заохотив вірних до любови, почести і послуху для Намісника Христового і до дарів в намірену Ювілята. Дари ті не полягали в тім, що присутні сотиками скинули на Петровий ґріш 20 К, але в тім, що вірні в навечерє Введеня Пресьвятої Богородиці в числї 50 приняли св. Тайну Покаяния, а слїдуючого дня св. Причастіє в намірену Сьвятїйшого Отця. Єще оден подібно красний дарунок принесли вірні для свого найвисшого Архіпастиря, а то що всї присутні в торжественно пристроєній церкві на заохоту свого душпастиря впали на колїна, піднесли руки до гори і за своїм душпастиром, котрий в імени всїх положив руку на Євангеліє, зложили обітницю від того дня аж до Рождества Ісуса Христа не пити цїлком жадного паленого напитку і не входити до жадної коршми анї шинку! Обітницю сю всї солїдарно сповняють, а навіть ті, що не були на той час в церкві, за добрим приміром і задля сорому не ходять до коршми, так що тепер всї коршми, яких ту вже до 10 намножило ся, стоять пусті, а вечером навіть не сьвітять. Жиди в кілька день опісля прислали депутацию до душпастиря, щоби людий увільнив від тої обітницї, а за то готові жиди дати на церков, що сам душпастир зажадає. Коли кількократна просьба їх не помогла, постановили жиди стероризувати хлопів. От дня 20. грудня с. р. доручено 173 хлопам баґательки, (як ту кажуть, акциї) на загальну суму 5.000 К (пять тисяч) за горівку на борг побрану. То однак має ту добру сторону, що много з тих приступає тепер до брацтва тверезости і на довший час або і на віки складає обітницю горівки не пити! Таку вагу, таку досяглість має у нас сегорічний ювілей папский.

— **Відкрите письмо до Єго Ексц. ц. к. Намісника.** В. Ексцелєнціє! Перед 2 роками вислав пок. Станїславский, невіджалований професор краківскої Академії штук красних, свого улюбленого ученика п. Ів. Северина, для студий малярских в Ґуцульщинї, бо нїгде правди дїти, більша половина малярів, котрі подавали картини з Ґуцульщини, подавали їх невірно, а що більше, любувались в карикатуроваю лиць, а того не випімнув навіть такий совісний критик як артист Віткевич. Той п. Северин замешкав тодї у мене і вже по кількох днях арештував єго ц. к. жандарм Winiarz при мальованю краєвиду в Устєріках. Обшупавши єго до живого тїла видержав той жандарм артиста через 5 год. на дворі при морозї 20 кілька степневім! Від мене поїхав п. Северин до Риму, Парижа, Монахова, Відня, Кракова, звидїв майже всї Альпи — нїгде не попав на таких „ревних“ як в Косівщинї! Лише приїхав, як злетїлись духи опікунчі зі всїх боків а щоби понизити мене в очех народу, кількома вже наворотами навідують ся до мене жандарми в „асистенциї“ (нарід толкує собі се так, що перетримую якогось злодія) звідуючи ся, хто то той маляр? — чи не спортретував би їх? А щоби довершити зневагу мене, передає котрийсь з урядників ц. к. староства (не виновачу управителя ц. к. староства, бо він у повітї ще не розізнавсь а впрочім візванє по ч. 160/пр. ех 908 підписав w. z. Markowski) візванє на сесиї вийтівскій в Жабю в дни 21/12 с. р. з несмачним дотепом: „може такий служив у вашого ксьондза“, хотяй так з доносу жандармериї як і з власного знав, що се не слуга а артист-маляр, на що впрочім і вказує у візваню словами „przynosząc wszystkie swe dokumenta i legitymacye podróżne“!

Шукав я вже захисту для невинних гуцулів в телєґрафічній дорозї у Вашої Ексцелєнциї і знайшов, за що позваляю собі тепер прилюдно подякувати, тож сподіюсь, що й тепер знайду а тим паче, що се йде о визначного артиста. Деякі підвластні Вашої Ексцелєнциї позвалають собі іти в розріз замірам Вашої Ексцелєнциї. Зачуваю, що ц. к. староство в Косові казало доходити жандармериї, чи я не покропив нехрещену дитину!! Сего ледви допустив ся би якийсь вихованок »смиренного« (чорносотенця) „Гермоґена“ виклявшого Толстоя або навіть й „Серафимець“, — а ту у нас дошукують такого на сьвященика руско-католицкого! Крім того всепольскі аґітатори комунїкують sekreta takich dochodzeń своїм прихильникам вийтам, а ті аби не дивити ся їм на пальцї, аґітують тепер вже перед наближаючими ся виборами до рад громадских: „не вибирайте попів, бо то ваші громадскі слуги“! — *Іван Попель*, парох Довгополя.

— **Посол др. Евг. Олесницкий** — як доносить одна з віденьских кореспонденций — має бути покликаний на шефа секциї в міністерстві публичних робіт.

— **Щедрий жертводавець.** Вор. о. Іван Залуцкий, парох Теребовлї, жертвував з нагоди ювілеїв папского і цїсарского, в заставних листах ґіпотечного банку і ґотівкою квоту 40.000 К на отсї добродійні цїли: 11.000 К на льокальні цїли теребовельскі, 8.000 К на стипендиї для руских академиків, 4.000 К на Бурсу ремісничо-промислову у Львові, 6.000 К на церков св. Николая в Підґайцях, 5.000 К на церков в Садах теребовельских, 2.000 К на тов. св. Петра у Львові, 4.000 К на село Свидову. Честь і слава великодушному жертводателеви і Господь Бог нехай дасть єму прожити ще многі лїта в як найлїпшім здоровлю, а вдячна суспільність наша буде за так щедрі жертви передавати єго память з рода в рід.

— **„Народна Рада“** нац.-дем. тов-о полїтичне відбуло у Львові дорічні збори дня 25. с. м. По звіті з дїяльности за мин. рік вибрано новий заряд, якого головою став др. Кость Левицкий.

— **Знижка для рекрутів.** Маґістрат міста Львова оповіщує: Рекрути і резервісти запасові, котрі в часї мира вибирають ся до чинної служби, зглядно військових вправ, мають тепер право до їзди зелїзницею по зниженій цїнї, т. є по цїнї тарифи військової не лиш тодї, коли мають карту покликаня, але й тодї, коли єї не мають, а викажуть ся при касї зелїзничій військовою картою призначеня або сьвідоцтвом військовим, заосмотреним слїдуючою дописков: „Важне замість карти покликаня до служби в ....“ О вписанє тої дописки на згаданих документах військових треба зголосити ся до начальника громади, в котрій рекрут, зглядно резервіст запасовий перебуває, а у Львові до департаменту X. маґістрату в годинах урядових (ратуш I. поверх).

— **Землетрус в полудневій Італії** навістив вчера велику область краю і наробив багато шкоди. Потрясенє землї тривало всего около пів мінути. Крім шкід в завалених домах в Борджія, С. Віто, Тропеа, Нїкотера, Кастанісета та в инших місцевостях, згинули три особи, а 60 є ранених в містї Стефанаконї. В Ст. Онофріо є 13 осіб ранених, в Месинї завалило ся кілька сот домів, а під звалищами згинуло багато людий. Рівночасно відчуто сей землетрус в півн. Америцї в державі Монтана, де в містї Вірджінія Сіт лягло в звалищах много домів. Отсе перші вісти про наслїдки вчерашного землетрусу; дальші вісти могуть бути далеко грізнїйші.

— **Кровава стріча.** На сербско-босняцкій границї — як доносить N. fr. Presse — прийшло дня 23. с. м. до карабінової перестрілки межи Сербами а австрийскими жандармами

Матеріяли до Істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 26.

(Дальше).

Для того и первотворъ Олени, поправлений Вами, випавъ далеко ліпше, аніжъ переробленнє повторне, після заславшихъ ёму увагъ. Найліпше, коли бъ самъ Танячкевичъ, коли бачить хиби, поправивъ.

Забувъ я попередъ написати, що Кулішъ противний зовсімъ висиланню Правди за кордонъ поєдинчими числами. Посилайте хочъ по два числа, або друкуйте дещо на тонкімъ папері и посилайте по три числа разомъ. То винесе дешевше, а теперъ надъ 30 рн. ціла Правда въ Россиі коштувати буде.

Писавъ также Кулішъ, щобъ не зражати ся тимъ, если котрий полохливець відошле Правду назадъ. Причини сёму будуть тамтешні стосунки. — Для того такимъ Правди не посилати.

Я би гадавъ, що бъ Куліша перший періодъ лишити на другий піврікъ. Теперъ надрукуйте Вітвіцького (по фонетичнёму) або мов: хто була мати Володимира? — Нехай хочъ що трохи буде зъ исторіи.

Биографию Куліша поміщайте, коли місце, вже теперъ. Потомъ не добре буде, коли самі уривки докінчувати ся будуть.

Зложіть также запросини до пренумерати на другий піврікъ и кладіть натискъ на відділъ славянський и природні науки, котрі задля браку місця, не могли бути доси обширніще заступлені.

Чи змінили Ви адресу до мого брата?

Вашъ щирий другъ

О. Партицький.

25/6. 1868.

Висилаючи Правду ученикамъ добре би імъ нагадати, щобъ передъ вакациями складали пренумер. гроші. Ми на третє чвертьроччє не можемо нічого сподівати ся зза кордону. На четвертий, если треба буде, пришлють.

Ч. 27.

Шановний Добродію!

Засилаю Вамъ дальше о Празникахъ и конець о нарічіяхъ Браніка. Продовженє Лучаковського повісти пришлю за два-три дни, бо еще не управъ ся и черезъ конференциі шкільні занятий.

Допись Холмську еще не посилаю, бо кажуть, що бъ подавати напередъ въ Россию зглядомъ дебиту для Правди. Попросіть п. Микиту, що бъ написавъ, задержавши форму листу, слідующу просьбу:

Ваше Высокопревосходительство

Господинъ Министръ!

Освѣдомившись, что въ Россійской Имперіи разрѣшена подписка на всѣ заграничные фурналы, на какомъ бы то ни было языкѣ издаваемые, если они не заключаютъ въ себі чего-либо противнаго правительству, религіи и нравственности, я имѣю честь всепокорнѣйше просить Ваше Высокопревосходительство сдѣлать распоряженіе о разсмотрѣніи и дозволеніи подписки въ С. Петербургскомъ Почтамтѣ на литературно-ученую газету »Правду«, издаваемую на галицко-рускомъ языкѣ, и которая при томъ не допускаетъ въ себѣ ничего политическаго. 15-ть NN-о при семъ прилагается.

Зная Вашъ просвѣщенный и справедливый взглядъ, я позволяю себѣ надѣяться, что Ваше Высокопревосходительство не изволите отказать мнѣ въ настоящемъ ходатайствѣ и прикажете кому слѣдуетъ — объявить мнѣ о Вашемъ рѣшеніи въ возможно-скоромъ времени, по слѣдующему адресу: Иванъ Микита, редакторъ литературно-ученой газеты »Правда«, во Львові, N-о 76.

Съ глубочайшимъ почитаніемъ и совершенною преданностью, имѣю честь быть

Вашъ,

Милостивый Государь,

покорнѣйшій слуга

И. Микита

редакторъ газеты „Правда“.

Іуня 1868.

Львовъ.

Написъ на куверті нехай буде такий:

через граничну ріку Дріну. Стріляти почали Серби, між якими розділено в останних часах карабіни, і зранили жандарма Лесняка. Тоді жандарми дали сальву і убили двох Сербів. W. Allg. Ztg обговорюючи сю подію, пише, що Австрия має в дипльоматичній дорозі зажадати розоруженя граничного сербского населеня, якому роздано 100.000 карабінів.

— **В горах Косівщини** завелась біда. Вовки спацерують у білий день селами, розїдають маржину і вже зачинають добирати ся до людий. Родичі переполошені боять ся через вовчню свої дїти посилати до школи! Смерком не зважить ся нїхто самітно іти. — „Благодать“ ту маємо завдячити недавному prezesowi rady narodowej п. Цїньскому. Цїньский покористувавсь прихильностию своїх покровителїв і винаймов для себе polowanie, а щоби єму Гуцули не виполошували дичини, казав він через староство повідбирати навіть пукавки з бзини у Гуцулів. Запитуємо, чи староство мусить все іти на руку prezesowi rady narodowej. З тої причини вовчня, медведї розмножились страх а дикі свинї зрили полонини до непізнаня. Вовчня робить шкоду Гуцулам та не оглядає ся і на p. prezesa, бо розїдає, гейби умисне, самі самиці лиснів. Чи пожаданим є, щоб розмноженєм вовків дражнити ся нарід?

— **Різдвяні картки**. „Сокільский Базар“ у Львові видав нову серию різдвяних карток зложену з 8 штук по 8 сотиків. Ті картки виконані вправдї в одній красці, однак представляють ся гарно, як що до композициї рисунку так і що до викінченя. В рамках з народних вишивок представлено на картках: 1) сїльский краєвид на сьвятий вечір, 2) вефлеємску зьвізду, 3) колядників, 4) церкву на зимовім краєвидї, 5) йорданьске водосьвятє, 6) св. О. Николая, 7) ангеля і 8) сокола з прапором.

— **Дрібні вісти**. На ловах в добрах гр. Козєбродского в Підгайчиках др. Брилиньский, лїкар з Янова, не уміючи обходити ся зі стрільбою, замість до заяця стрілив до п. Балька, комісаря староства в Теребовлї і тяжко єго зранив. — У Відни має бути заложений постійний чеський театр. — В Глудні померла Катерина Жарска, мати тамошного пароха. — В Петербурзї помер редактор „Моск. Вѣд.“ проф. Будилович.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Початок 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“).

Єго Высокопревосходительству
Господину Министру Внутренныхъ Дѣлъ,
Почтъ и Телеграфовъ
Генералъ-Адъютанту
Тимашеву
въ С. Петербургѣ.

Приложивши 15 чиселъ Правди, висилайте въ Россию въ пакеті (якъ нпр. Правду до Тернополя). Тілько не забувайте въ листі на другій стороні писати нижче титулу. Врешті и на одній стороні скінчити можна. — (Горішню просьбу прислав Білоусь).

Кулішъ відписавъ, що оглядъ літературній має вже готовий и незадовго пришле. А що до биографиі и библіограф. замітокъ каже, що бъ єму реєстръ (именъ) прислати. Будьте жъ такъ добрі списати имена и мені прислати. — Книжки до редакциі Волі вишлють въ Варшави.

Ильницький говоривъ, що мене возьмуть до Львова, но теперъ вже ту кінчити мушу рікъ шкільний. Вахнянінъ прислав гарну монографию историчну про стосунки козаківъ зъ Перзами въ рокахъ 1618, 1619 и 1620.

P. S. Если п. Сушкевичъ схоче ся на просьбі (взглядомъ Правды) яко редакторъ-помощникъ підписати, то було бъ дуже добре. Зо мною, якъ схочете; однако ліпше не підписувати, бо могло би ся попсувати.

Вашъ другъ *О. Партицький.*

В середу дня 30. с. м. „Фавст“ опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода.

— **Іменованя.** Президия галицкої краєвої дирекциї скарбу іменувала концепістів скарбових: Евг. Лїґашевского, Влад. Неця, Стан. Стасїнєвича, Петра Малиновского, д-ра Як. Бодека, Сев. Ґросберґа, Фр. Кучеру, др. Тад. Цибульского, Іос. Добряньского, Альф. Длуґоша, Йос. Ґольонку, Як. Розенбаума, Вяч. Дзєвоту, др. Март. Товарницкого, др. Йос. Матвіяса, Стан. Хмуру і др. Альфр. Брандовского, комісарями скарбовими в IX. клясї ранґи; — а концептових практикантів скарбових: Руд. Гавкого, Івана Топольницкого, др. Ів. Грицая, Адама Чайку, Стан. Милашевского, Фр. Ґіртлєра, Фр. Кубліна, Викт. Лелевича, Стан. Кшаклєвского, Каз. Смольку, Едв. Журавского, Влад. Яблоновского, Влад. Вержбіцкого, Стан. Дзєржановского, Стан. Батицкого, Льва Андермана, др. Оз. Кренґля, Фр. Фукса, Йос. Камуду і Зд. Солтиньского, концепістами скарбовими в X. клясї ранґи при галицких властях скарбових.

— **Отворенє ц. к. почтового уряду в Клепарові** коло Львова. З днем 1. сїчня 1909 року входить в житє новий почтовий уряд в місцевости Клепарів з урядовою назвою „Клепарів коло Львова“. Той уряд лучить ся з почтовою сїтию пішим посланцем до ц. к. почтового уряду у Львові 1. (місто). До місцевого округа доручень нового почтового уряду влучено громаду і двірский обшар Клепарів а замісцевий округ доручень того уряду творить громада і двірский обшар Голоско мале.

Наука, штука і література.

— **Стінний календар**. Старанєм Руского Товариства педаґоґічного вийшов одинокий руский календар стінний. — Ціна 30 с. Дістати можна в канцелярії товариства, ул. Вірменьска ч. 2., в „Сокільскім Базарі“ у Львові і в Стрию, в книгарні Шевченка, в „Вз. Помочи“ в Коломиї і в „Нар. Базарі“ в Перемишлї та по всїх книгарнях.

Телєґрами

з дня 29. грудня.

Атени. З Солуня доносять, що власти замкнули тамошні сербскі школи задля підбурюваня. Учителїв усунено з посад.

Букарешт. Тутешні дневники доносять, що повертаючий з Сербії росийский ґен. Лїпованч мав заявити, що Сербія за два місяці виповість Австриї війну.

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.
Нова сензаційна програма
від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5.

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Ціна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (6—50)

ХТО
себе або свої дїти від
Кашлю, хрипки, катару, флеґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені
КАЙЗЕР'А
Brust-Caramellen
з трема яличками.
5.500 нотарияльно потверджених сьвідоцтв на то.
Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.
(8—24)

Товариство взаїмних обезпечень
„Днїстер“
у Львові, при улиці Руский ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 пр.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівною!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 286. Львів, четвер дня 18. (31.) грудня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Межинародне положенє в осьвітленю міністра Ізвольского.

(×) Промова міністра Ізвольского про заграничну політику Росиї і межинародне положенє, котру ми перед двома днями подали на основі телеґрафічного оповіщеня петербурской аґентури, не перестає бути предметом широких виводів і оцїнок в европейскім дневникарстві. Вчера подали ми звіт розправи в думі над сею промовою а крім того навели також голоси деяких дневників российских і нїмецких. Нинї ще хочемо вернути до сеї промови і навязати до неї деякі замітки.

Передовсїм треба зазначити, що ся довго вижидана промова звучить значно лагіднїйше, як росийска окружна нота переслана попередного дня европ. державам. І як раз на сю різку суперечність між окружною нотою а промовою вказують політичні круги, намагаючи ся сю обставину пояснити. В окружній нотї виступила Росия в рішучій поставі проти Австро-Угорщини, а в промові виголошеній в думі в миролюбивім настрою признає Ізвольский, що Австро-Угорщина на основі тайних умов з Росиєю була управнена до прилуки Босни й Герцоґовини. Певно що до ослабленя настрою Ізвольского причинила ся немало ся обставина, що він приневолений був уложити її на основі порозуміня із сторонництвами думи, а також оглядати ся на се, що Росиї потрібна нова позичка. Одначе крім того настроїла Ізвольского на миролюбну нуту неперечно рішуча заява бар. Еренталя, що він оповістить ті ности, які в справі прилуки Босни і Герцоґовини висилано між Австро Угорщиною і Росиєю, а тим оповіщенєм розкрила ся вся крутанина і нещирість Ізвольского. З одного боку заявляє він, що Росия звязана що до прилуки Босни тайними умовами з Австро-Угорщиною, отже не має пр чини проти сего протестувати, з другого боку висуває се, що Росия яко держава підписана на берлїньскім договорі має право домагати ся, щоби й инші европ. держави були запитані в сїй справі. Отже ся дволична політика є певного рода дипльоматичною штучкою, одначе повага Ізвольского анї між европейскими анї балканьскими державами на сїм не зискала.

Мимо всего того одначе промова міністра Ізвольского має мирний настрій, а признанєм зобовязань затягнених супроти Австриї дає австро-угорскому правительству спромогу в обсягу можливости до зближеня і порозуміня з Росиєю і Туреччиною.

Замітно також, що Ізвольский дуже тепло відзиває ся про приязні відносини до Нїмеччини, а тим самим виступає проти змагань Анґлиї на відокремленє Нїмеччини, — а не менше замітне за значенє в его промові „солїдарности“ Австро Угорщини з Нїмеччиною.

Головна суть промови Ізвольского лежить в тім, що Росия признає всї договори і зобовязаня що до прилуки Босни, бажає мирної розвязки справи, а також напирає на втихомиренє Сербиї й Чорногори. Заграничне положенє неперечно наслїдком того значно поправило ся.

Допись з Косівщини.

Звідувались у мене, чи то правда, що в Косівщинї такі високі додатки до податків, як то було подано в »Русланї«.

Причиною так високих додатків клясичний нелад в повітовій господарцї. Громадскі буджети укладають не так, як гром. ради ухвалюють, а як гром. писареви захоче ся. Хоче гром. писар собі і війтови покласти в буджет 100—400 К, то спротив гром. ради нї при чім »бо нам се зробить wydział powiatowy«. На таку самоволю хотїли недавно пожалуватись громадяни з Білоберезки перед „новим“ старостою, та з тяжкою бідою дістали ся »бо від Markowskiego począwszy aż do Michała wszystko spokrewnione duchem z pisarzami gmin.«. Давнїйше не допускав до бувшого старости Заградника якийсь drągal, як писав Przegląd. Той drągal зістав за се повіт. люстратором, а як пишучому се сказав его покровитель,

Материяли до істориї буковиньскої Руси.

(Дальше).

Такі пляни мав Із. В-ич, однак з них нїчого не вийшло, бо не було охочих до того людий, а він сам був за бідний, щоб за таке дїло міг брати ся. Навіть на календар не спромогла ся 1872 р. „Руска Бесїда“ хоч православна консистория єї до того візвала, очивидно обіцявши запомогу, яку давала все на календар аж до 1886 р.

А тут ще у цьвітни 1873 р. помер протектор „Рускої Бесїди“, митрополит Гакман, про котрого Григ. Воробкевич каже у своїм дневнику, що більше було людий, котрі осуджували его дїяльність (а він був епископом довгі лїта, бо від 1835 р.), нїж таких, що хвалили. Який він і не був, всеж таки в остатних роках свого житя рушив троха Русинів. А по его смерти аж до р. 1895-ого настала для буков. Русинів у церкві правдива неволя. Два перші наслїдники Гакмана, Бенделя (від падолиста 1873 до серпня 1875) і Блажевич (1877 до серпня 1879) хоч самі не мали енергії, але за те слухали у всїм ворога Русинів, Мораря Андрієвича, архимандрита.

Про Бенделю каже Гр. В-ич у своїм дневнику: „Буб се чоловік, що у зруйнованім тїлї мав і зруйнованого духа, хоробливо дразливий, все слухав инших, особливо архимандрита Мораря“ — котрого, треба туть додати, Гакман суспендував був 1871 з консисторского радника, а котрий, ставши монахом (в трох днях) і архимандритом в лїтї 1874, уже 1875 р. кричав у церкві „scandal mare“ (великий скандал), коли почув руский народний гимн. Той тяжкий ворог Русинів став на Блажевичу архіепископом... А про Блажевича каже Григ. Воробкевич у тім же дневнику 20. 8. 1879 р.: „чоловік добрий і ученый, але без всякої енергії і дїяльности; він все потакував на предложеня вікара своєго, архимадрита Сильвестра (Мораря Андрієвича). А предложеня сего суть дуже шкідливі для буков. руского народа, н. пр. обсадженє катехита руского при ґімназиї гирішним Румуном, Чунтуляком, або проповідника руского — перекинчиком обскурним, п. Прокоповичем, суплєнтом при ґімназиї в Радівцях, і т. п. Сей отець Сильвестер здїлає ся і епископом, а відтак помагай Біг Русинам, будуть їх давити, що мога — в Галичинї Поляки, а в Буковинї Румуни... но Русин твердий і вже гірше видержав“.

Справді так склало ся. З весною 1880 р. мали вже Волохи свого Месию, колишнього Андрієвича (Русина), що потім прозвав себе Морарем і став Волохом. Але про него буде ще час говорити, а тут ми тілько длятого згадали разом про панованє на владичім престолї Бенделї і Блажевича, бо так, як колись у Галичинї залежало житє Русинів від „св. Юра“ — так і на Буковинї митрополит, консистория і той дух, який з „резиденциї митрополита“ віяв, мав значний вплив на розвій „Рускої Бесїди“, котрої головою цїлих перших десять лїт (1868—2878) був православний сьвященик, Василь Продан, а у видїлї засїдали також нераз сьвященики, що мусїли ховати ся зі своїми думками перед Волохами.

Вертаючи до часів Бенделї, мусимо додати, що у вересни 1874 р. став президентом Буковини Алезанї, чоловік також неприхильний Русинам, а через его руки аж до початку р. 1887, коли уступив, мусїли переходити всякі іменованя і рускі справи. Отже в правительстві і консисториї настали вороги, а в „Рускій Бесїдї“ москвофіли, — справдї не гарна будучина усьміхала ся Буковинцям. З другого боку і сама „Русская Бесѣда“, приймаючи з самого початку заснованя „пособія“ з Росиї, компромітувала себе перед властями та деморалїзувала і членів і нарід.

Ось кілька виписок з листів про ті часи:

1874, 17. липня: „Бесїда“ відновила ся; голова той сам, що перше, Продан. Він також є головою політичного товариства (Руска Рада). Я став заступником видїлового „Бесїди“. Слава Господеви! (З дневника Гр. В-ча).

1874, 20. грудня: Руский дух на Буковинї дуже нужденним есть, бо по смерти архіепископа Гакмана занадто від сторони духовної, чисто румуньскої власти, на нас Русинів тиснуть, але Русин на те звик від давна і дивно, що до тепер ще нїякая вражая сила не одолїла его. (З дневника Гр. В-ча).

1875, 11. сїчня: Новий рік не змінив нїчого у відносинах. Натиск румуньского елементу в консисториї на Русинів дає себе досить відчувати... Ізидора сильно секують, лиш я не даю собі рота замкнути. (З дневника Гр. В-вича).

Із. В-ич був тодї заступником голови Рускої Бесїди, але голова, Продан, не допускав до того, щоб его заступник зробив що небудь на власну руку. Коли в мартї 1875 р. таке стало ся (якась марниця), прийшло до супе-

при люстрації громад він дуже мало що тямить, а такі як раз придатні до наших порядків повіт.

Був у нашім повіт. видїлї членом Поляк, навіть з дрібкою закраски всепольскої, та що не мав на оцї свою а повіту користь, то его вигризли. Як чутка ходить, вигризли его за те, що поважив ся випімнути (чи в очи, чи поза очи, того не знаю) членови повіт. видїлу нечемність. Wydział шле річно по кілька cyrkularzy do zwierzchności gminnych, аби подбано о лїценціонованого бугая — і jure caduco вкладає wydział до гром. буджетів самовільно гроші на такого бугая. Такого бугая куплено за дуже солені гроші для одної громади у członka wydziału і передано на утриманє до мужика а що сей мав того бугая nieodpowiednio utrzymywać, to wydział postanowił od niego odebrać — а członek wydziału дістав за половину чи навіть за третину цїни того бугая назад до себе!

В громадї Тюдів віднаймали т. з. Пруси (товариство для експльоатації дерева в горах) береги громадскі на склад дерева за 1400 К. Нагодивсь жид Fraenkel: »Дам 2.800 К«. Громада пристала. Wydział попирав »Прусів« — і зніс ухвалу! Справа оперла ся о видїл краєвий. Прийшло до поновної лїцитації, та Fraenkel побоявсь потентантів повітових і не приступив до лїцитації — і треба було аж швіндлю (у нас все і всюди швіндлем іде), підставити другого жида Lindnera, котрий при лїцитації підложив 2 К, і тим способом утримав ся Fraenkel при берегах за 2802 К. За сю сьмілість погрозив член повіт. видїлу війтови з Тюдева: »про старість доконаю (дістану в свої руки) тебе, не знаю як про »смерть«. Та człowiek strzela a pan Bóg kule nosi — і понесло того видїлового аж у лакейску службу. З сего видно, що кривда стала ся тому членови видїлу, що не предложено его до відзначеня — а тим більше, що его »дбалости« о добро повіту завдячити треба, що »Пруси« дістали назад береги в Тюдеві за 1.400 К чиншу.

Миб могли мати порядок у повітї, та нїгде правди дїти, то у нас завелось якесь таке столпотвореніе, що з великим острахом споглядати мусим в будучину. Орґанїзатори Народ. Комітету не тільки що пальцем не доторкнуть ся до орґанїзації, а еще і баламутять людий. Знають усї в повітї (й в краю), як при послїдних виборах до сойму поводивсь Гулла, а орґанїзатор пов. посилає до него Гуцулів — о поміч!! Навіть Гуцули сплюнули на таку »щиру« пораду.

Як видїл дбає о порядок по гром. касах — та за ґрунти громадскі? напишу иншим часом.

Віденьске міністерство загр. справ про переписку дипльомат. між Австро-Угор. і Росиєю.

(+) Бар. Еренталь велїв оповістити звіт про дипльоматичну переписку між Австро-Угорщиною а Росиєю, як уже згадано в попередній статї. Є се вельми рішучий поступок, незвичайний в дипльоматичних кругах, а вже сама згадка про намірене оповіщенє сеї переписки не остала без поважного впливу. Як з Льондону телеґрафують до Vossische Ztg »в дипльоматичним двобою між Ізвольским а бар. Ерентальом вийшов сей останнїй витязем«. Понизше наводимо тут се урядове оповіщенє віденьского міністерства загран. справ про згадану переписку.

Наради, ведені між віденьским і петербурским кабінетом в справі проґрами балканьскої конференції, довели що йно недавно до тимчасового покінченя о стільки, що мін. Ізвольский згодив ся на становище Австро-Угорщини, щоби перед конференцією переведено переговори між державами, які мають загально означити дїяльність конференції. Ізвольский, як звісно, подав через те до відома становище росийского правительства в справі конференції в окружній ноті до держав, котрі підписали берлїньский договор, оголошений перед кількома днями петербурскою телеґрафічною Аґенцією.

Так само також і віденьский кабінет був спонуканий повідомити держави, що підписали берлїньский договор, про стан переговорів.

Правительство сейчас, одержавши проґраму конференції від Ізвольского, зробило усе, що до него належить, щоби конференцию, що до якої від него не вийшла гадка, поперти і заняти відповідне становище супроти відповіди на проґраму конференції що до всїх її точок. Також і сегодня відносить ся правительство прихильно до конференції. Сформулованем застережень хоче правительство як найуспішнїйше уложити праці конференції. Тим самим наміром руководив ся віденьский кабінет також в своїх переговорах з Портою і по успішнім покінченю сих переговорів вишле державам також і в сїй справі відповідну заяву.

До сего помічного меморияду долучено 5 актів: I. Проґраму конференції, переслану віденьскому кабінетови урядом заграничних справ в Петербурзї. II. Відповідь віденьского кабінету з 14. листопада 1908 р. на повідомленє про проґраму конференції. III. Помічний меморіял петербурского кабінету з 9. (22.) XI. 1908 р. IV. Помічний меморіял віденьского кабінету з 8. грудня 1908 р. V. Помічний меморіял петербурского кабінету з 4. (17.) грудня 1908 р.

Ad II. В ноті з 14. XI. заявив віденьский кабінет, що балканьска конференция могла би зібрати ся лише тоді з хісном, як би перед тим порозуміли ся держави, що підписали берлїньский договор. Так отже зі становища австрийского правительства означено ось такі поодинокі точки:

По перше правительство готове признати проґраму що до нового стану річий в Болгарії з уваги на те, що конференция дасть санкцию на її самостійність. Як що фінансові справи разом із зелїзничою справою будуть управильнені що до Босни й Герцоґовини та новобазарского Санджаку, то правительство заявляє, що згодить ся, щоби обі сї справи влучено до проґрами з тим, щоби не було пр. дметом розправи розширенє права зверхництва монарха на Босну і Герцоґовину та опорожненє Санджаку. Дальше запримічує ся, що ц. к. правительство надїє ся в тих справах осягнути порозуміне, яке би відтак конференция потвердила. Рівночасно мала би конференция знести правосильність 25-го артикулу берлїньского договору.

Що до XXIX. артикулу берлїньского договору, який обмежує зверхничі права Чорногори, то віденьский кабінет не має нїчого проти того, щоб над ним розправляно на конференції, задержує однак все правосильним застереженє що до користий, які має ся признати Сербії й Чорногорі; щоби не допустити до можливого хибного пояснення предкладає ся економічні користи, які мають бути признані Сербії й Чорногорі.

В справі „капітуляций“ та чужих урядів почтових в Туреччині заявив віденьский кабінет, що він готовий порозуміти ся з другими державами про зміни, які можуть бути переведені. При кінци ноти висловлено переконанє, що росийске правительство скористає тепер з нагоди та зазначить своє становище до ріжних точок проґрами.

Ad III. Помічний меморияд росийского кабінету з дня 9. (22.) падолиста с. р.: Росийский кабінет заявляє, що зовсїм згоджує ся на погляд австрийского правительства про необхідність заздалегідних переговорів перед зібранем конференції. Попередне порозуміне мало би відносити ся до змісту конференції. Для тої конференції однак мусить ся застерегти право розправи над ріжними справами. Що до згоди з Туреччиною, яку предкладає віденьске правительство, то росийске правительство висловлює переконанє, що се безперечно причинило би ся до розвязки питаня, але таке порозуміне не може попередити наконечної розвязки, анї запобігти свобідній пересправі між державами, бо після засад, признаних льондоньскою конференцією, нї одна держава не може бути односторонно звільнена від обовязуючого договору. Петербурский кабінет думає також, що конференция не може обмежувати ся до прямого ухиленя правосильности XXV. артикулу берлїньского договору, а радше повинна би ту статю заступити новою постановою. Поки росийске правительство займе становище супроти других точок проґрами, бажало би оно одержати інформації про те, чи віденьский кабінет подїлює его переконанє в справі того тільки що сформулованого питаня. При кінци висловлює петербурский кабінет свій намір, що незабаром предложить вище зазначене становище рішеню тих держав, котрі підписали берлїньский договор.

Помічний меморияд з 28. XII. с. р.: Віденьский кабінет потверджує згоду петербурского і віденьского правительства що до конечности попередних переговорів і виводить відси, що росийский кабінет так само як віденьский стремить до охорони конференції перед небезпекою, яка могла би вийти з ріжниці гадок. Ціль, усмотрена обома кабінетами, має

речки з Проданом, оба Воробкевичі поперечили ся з ним і з иншими членами і виступили з товариства.

До того часу відносять ся сї дві звістки:

1875, 23. марта: У Бесїдї великий нелад, алеж бо декотрі члени видїлу або хорі на нерви, або злосливі дураки. (З дневника Гр. В-а).

1875, в лїтї: Що в нас ся дїє, то вже крий Господи! Безлад і своєволя! В нашій Бесїдї не варта щоб порядний чоловік за столом сидїв. Сором і ганьба тай годї! Про мене, нехай собі здорові будуть ті люде, котрі о собі і звісточки не лишуть. (З листу Із. В-ча до Ол. Б.) [1]).

З того часу Із. В-ич і его брат жили здалека від товариства; в календари на р. 1875 Із. В. не брав участи, але вже в календари на 1877 рік і в дальших, що року, друкував свої поезиї, бо він був з тих людий, хоч ображують ся леда чим, але й скоро забувають образу.

По загальних зборах 12. липни 1875 у товаристві взяли рішучо верх москвофіли, нарікали у львівскім „Слові“ на буковиньскі відносини, нападали і невинних людий, як інспектора шкільного Марека, котрий дбав про народні школи; брали в оборону негідного кандидата на митрополиту Венямина Іліюца против Блажевича (Блажевича боронив у „Правдї“ 1876 Воробкевич) — одним словом єднали ся з такими людьми і партиями, що не могли вивести товариство на добру дорогу.

(Дальше буде).

---

[1]) Пор. „Бук. Русь“, 261.

европейске значінє, а можнаб її, по думці віденьского кабінету, не вповні ося гнути, як би попередне порозуміне держав обмежило ся тільки до вичисленя точок програми. Се порозуміне по думці віденьского правительства — слід би розширити радше і на сущність бодай важних точок і сим способом можна би дійти до порозуміня в справі деяких формул, які мали би метою удержати пересправи в строго означених границях. Так пр. росийске правительство було би готове згодити ся на обмежене розправи про Босну і Герцоґовину до сеї степени, щоби факт прилуки не був порушуваний. Таке становище росийского правительства не підлягає сумніви і через те, що вже в кількананайцяти давнійших договорах між обома державами говорено про можливість прилуки.

Сим був би »modus procedendi« дійсно улекшений і були би ухилені перепони, котрі мусїли би повстати, як би полишено розправі над поодинокими точками цілковиту свободу. Віденьский кабінет падіє ся, що росийске правительство руководити ме ся тим самим духом згідливости і подасть австрийскому правительству до відома свої погляди на найважнійші точки програми.

Помічний мемориял петербурского правительства з 4. (17.) XII 1908. р. заключав заяву, що австро-угорскі предлоги на розширене виміни гадок між державами та на сутність точок програми, щоби сим способом дійти до формули, котра назначила би для розправи строго відмежовані границї, мали вправдї деякі перешкоди в тім, що ідуть дальше, але росийский кабінет все готов показати своє уміркованє і приняти їх під услівєм, що й инші держави зроблять те саме. Віденьский кабінет має сю предлогу подати иншим кабінетам, яким також і росийске правительство пояснить своє становище. Що до бажаня віденьского кабінету, щоби росийске правительство подало до відома свій погляд на поодинокі точки програми, то правительство застерігає собі, що вискаже підчас грядучих нарад свій погляд на найважнійші точки програми для Росиї.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Севастияна; римо-кат.: Сильвестра. — В пятницю: руско-кат.: Вонуфатия.; римо-кат.: *Новий Рік 1909.*

— **„Кто врйот?“** В 284. ч. „Галичанина“ читаємо новинку п. заг. »Вранье Руслана«, в якій редакция „ругается на істинно русски«, що ми сьміли описати скандал, уряджений »істинно русскими« младенцами в часї папского концерту і після него. „Галичанинъ“ твердить, що нїякого скандала не було, і що бурсаки не демонстрували разом з москвофільскими академиками. Ми цїкаві „кто врйот?“ Совіт „Народного Дому“ твердив в своїм „опроверженію“, що в часї концерту не було нїяких криків анї свистів і що лише якийсь »субєкт«, що скрив ся на галерії, розкинув по салї кілька чи там кільканайцять карток. Натомісць »Галичанинъ« в ч. 277. пише: »Во время концерта они (студенти) попали какимъ-то чудомъ на закрытую галерею и бросили оттуда на залу »Нар. Дома« нѣсколькодесять экземпляровъ гектографованаго »Протеста«, наивнаго по содержанію, но задорнаго и развратнаго«. Шкода, що „Галичанинъ“ не умовив ся наперед з Совітом „Нар. Дому“, як мають справу представляти. Що були крики і свисти, знаємо се з оповіданя одної участниці „твердого закала“, яка обурювала ся над скандальним поведенєм молодїжи. Що і в бурсї „Нар. Дому“ були демонстрациї, се річ загально відома, а „опроверженіе“ „Народн. Дому“ легко зрозуміле. A propos „ругательств“ „Галичанина“ на тему „рептилькы“, „інсинуацій“, „денунцияций“ і т. п. „гнусностей“ додамо, що в таких фаховиків спеціяльно табор „Ґалїчанїна“ богатий. Там виростали всякі „Дамови“, які на проїзжих Українців слали доноси ротмістрам жандармериї на росийскій границї. А скільки денунцияций на „ненавистнихъ украинцевъ“ помістив „Галичанинъ“, то хиба счислити булоб тяжко.

— **Від пос. д-ра Данила Стахури,** адвоката в Самборі, одержуємо отсе письмо: Хвальна Редакциє! В числї 283. „Руслана“ позволив собі автор новинки під заголовком: „Глупий дотеп „Дїла“ нарушити і мою особу, називаючи мене „славним Стахурою“, якого голосу в парляментї ще чути не було“. Єсли автор тої новинки мав справдї мою особу на гадцї, то позваляю собі залучити тут 1 примірник моєї промови буджетової, виголошеної дня 23. червня 1908 над етатом міністра справедливости на доказ, що я маючи нагоду, забрав таки голос в парляментї. Відтак в численних інтерпеляциях порушував я всякого рода кривди Русинів в галицкім судівництві, з котрих кілька інтерпеляций відьесло пожаданий успіх для покривджених. Зазначую, що я може одинокий з теперішних послів о мандат до Відня зовсїм не убігав ся, а рішив ся приняти его доперва під великим натиском комітетів місцевих в Ярославі і в Цїшанові, котрі загрозили менї одвічальностю, на случай утрати сего мандату. Днесь того дуже жалую, бо, поминаючи затрату моєї канцелярії адвокатскої, мушу еще нї звідси нї звідти зносити цїлком незаслужені докори! Єсли хвальна Редакция узнасть, що в данім случаю зробила менї кривду, то прошу єї в найближшім числї »Руслана« справити. А як нї, то годї! Пишу ся з поважанєм *Др. Стахура*“.

Дуже приємно нам сконстатувати, що др. Стахура промовив в парляментї, а не менше приємно було би нам, як би і другі посли прим. др. Лагодиньский виказали би ся хочби одною промовою.

— **Черевний тиф** в часї від 20. до 26. грудня стверджено урядово в Галичинї в 30 громадах, а се: в Лїщинї, Хайбовичах вел. і Підмонастирю (пов. Бібрка); в Бережанах і Тростянци (пов. Бережани); в Полівцях (п. Чортків); в Грабівницї і Прядільницї (п. Добромиль); в Сваричеві, Риннім і Підбережу (п. Долина); в Хоросткові (п. Гусятин); в Майданї сер. (п. Надвірна); в Навсї бж. (п. Пильзно); в Вишнївчику, Божикові і Бурканові (п. Підгайцї); в Станимирі, Печенїї і Кореличах (п Перемишляни); в Свистільниках і Гербутові (п. Рогатин); в Красноставцях (п. Снятин); в Стрілках (п. Ст. Самбір); в Будзанові і Кобиловолоках (п. Теребовля); в Зазулинцях (п. Заліщики); в Чагарах збар. і Просівцях (пов. Збараж).

— **З Чех**, брідского повіта, дістаємо отсе спростованє дописи поміщеної в 266. ч. „Руслана“ п. з. „Істинно русская культура“: Чехи з Заболотцями від довшого часу суть на неприязній стопі, тож всякі взаїмні впливи суть виключені. Факт, який зайшов, не виною загальною місцевих селян, лише виною якоїсь незнаної одиниці, за яку село відповідати не може, бо що до релїґійности місцевих селян то она ще стоїть високо, чого доказом є все численна присутність селян в церкві на всякого рода Богослуженях і їх жертволюбність для церкви. Правдою є, що місцевий сотрудник заповів в попередну неділю, що відбуде ся ювілейний концерт в честь Папи Пія X, єли позволять обставини і разом з місцевим управителем школи підготовив шкільну молодїж до деклямаций, але брак відповідного льокалю, через непогоду перешкодив щирим намірам. Неправдою є, що саля була убрана, бо по причинї браку відповідних услівій навіть і не приготовано нїчого до убраня салї. Неправдою є, що товпа народу згромадила ся

Матеріяли до Істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 28.

Шановний Добродію!

Спізнився я теперъ въ висилкою мого артикулу по причині многихъ занятий школьнихъ. Коли не війде на призначене місце, то помістіть хочби на иншімъ місці.

Дістався я відъ Драгомана и Козловського листъ, щобъ не посилати імъ Правди дальше, бо за дорого виносить. Кажуть, що черезъ Лисенка добре буде імъ передати. Здає ся, що и инші не будуть охочі такъ дорого оплачувати Правди.

Однако вже посилайте до другихъ, ажъ доки не розпорядять самі инакше.

Прислався Кулішъ повість (перекладъ) и одну думу. Єго оглядъ літературний дуже політикою занимає ся, и не знаю, чи для читанки буде догідний. Для Правди дуже би бувъ придатний — однако еще не скінчений.

Кулішъ доконче вимагає, щобъ єго передне слово до Топора у одному числі могло бути надруковане. Розглянетесь въ манускриптахъ и донесіть при спосібности, чи війде въ одно число, чи ні.

Написавъ и Лучаковський малу повість на два числа. Та вже нехай на піздніще.

Поглядіть по книгарняхъ, чи нема німецького перекладу английської книги The Rise of the Dutch Republic, by John Motley. Єсли есть, то я уповновлащений найти переводцівъ до тої книги, за одвітною грошевою надгородою одъ кождого аркушу. Єсли така книжка есть, то звістіть мене скоро и або купіть на мій коштъ, або донесіть що коштує а я зараз відошлю належитість.

Бувайте здорові и донесіть що нового. Напишіть также, що доносивъ Познанський дневникъ за комисию школьну.

Вашъ щирий другъ

О. Партицький.

2/7 1868.

Ч. 29.

Шановний Добродію!

Вашъ листъ црислано менї до Тейсарова, бо не бувъ я еще у Львові відъ часу нашого бачення, и здає ся не скоро поіду. Колижъ Вашъ Мотлей потрібний, то напишіть до редакциі, нехай Вамъ що треба пришлють, а на п. Згарського и не оглядайтесь.

Доносивъ п. Целевичъ, що вже и семінарські гроші розійшлись на друкованє Правди, а дальше нічимъ обігнати видатківъ. При такихъ стосункахъ трудно буде устояти довго, особливо, єсли и по вакацияхъ не схотять ученики-пренумеранти належитість зложити. На теперъ можна ще заспокоіти друкъ, до по вакаций, изъ грошей зложенихъ Кулішемъ у Димета. Въ такімъ змислі писавъ я до д-ра Сушкевича.

Єсли би Вамъ або Вашимъ браттямъ стало часу, то будьте ласкаві, відъ редакциі, написати листи, котрі би съ початкомъ нового школьного року можъ розіслати по гимназияхъ. Коли надошлють хутко гроші, тоді можъ буде допрозадити розпочату річъ до кінця, инакше устояти ся не можливо.

Зглядомъ пересилокъ почтовихъ Ваше вимагане справедливе, однако ажъ по вакацияхъ о тім можъ буде говорити серіозно. Теперъ за велика мотанина съ грішми.

Съ часомъ більше — а теперъ бувайте здорові и не забувайте донести, коли есть що нового и важного.

Вашъ щирий другъ

О. Партицький.

перед будинком, призначеним на концерт і співала, бо був совершенний спокій. Правдою однак є, що з суботи на неділю, якийсь певно дітвак, полишив в школі свої екскременти і сей неумістний дитячий жарт поповняв уже кілька разів в протягу одного року. Велика присутність народа на ювілейнім Богослуженю при участи гарного місцевого хору, приступлене шкільної молодіжи і много селян до св. сповіди і причастия в намірене Сьв. Отця суть доказом, що факт незнаної одиниці не мав нїчого спільного з ювілеєм, а тим більше Заболотці, де при сприяючих услівях відповідного льокалю відбув ся величавий ювілений концерт. — *О. Теодор Леонтович*, парох, *о. Константин Концевич*, місцевий сотрудник.

Згадану в спростованю допись подали ми на основі информаций нашого дописувателя, а що єї информації не були безосновні, показує ся із суперечности спростованя, що о. сотрудник заповів, що відбуде ся ювіл. концерт, отже тоді не було браку відповідного льокалю і відповідних условій, аж опісля все те станути мало перепоною.

— **Осторога**. З ріжних сторін Галичини надходять вісти, що якісь безсовісні дурисьвіти ширять по місточках і селах чутку, що австрийскі банкноти, іменно 20-коронові в виду близької війни стратять дуже на вартости і длятого треба їх завчасу виміняти на золоті монети. Перестрашені тою чуткою люди вірять і продають тим дурисьвітам банкноти понизше їх теперішної вартости. Тоті дурисьвіти роблять на тім знамениті інтереси. Инші дурисьвіти дораджують людям, щоби вибирали свої гроші з банків, бо небавком вибухне війна, а тоді правительство забере всї гроші на воєнні цїли. Остерігаємо длятого наших людий, щоби не вірили тим дурисьвітам і не давали ся обманювати.

— **Землетрус в полудневій Італії**. Звідтам доносять про грізні наслїдки онодїшного землетруса. В містї Месина завалив ся готель і присипав на смерть всю службу та 90 гостий. Завалили ся також ратуш, біржа, почтово-телеґрафічний будинок, касарнї і багато инших будинків. На звалищах вибух огонь і обняв цїле місто. Tribuna пише, що при сім землетрусї згинуло 75.000 людий. Такої страшної катастрофи істория не записала. Італїйский король виїхав вчера на місце катастрофи.

— **З Косівщини** пишуть нам: З Косова попереносили більшу часть урядників політичних. Була се вже крайна пора і потреба. Помилували нас Гуцулів, та лише через половину. Найгіршого для нас полишили — а то Марковского. Богом а правдою, бувший староста Заградник перенесений лише через Марковского. Сам собою був се чоловік дуже чесний а всї кривди, які повіт зазнав під его управою, завинив Марковскі. Привикши до кривдженя мужика а діставши від старости Заградника jus gladii в повітї, натворив вже такого, що Гуцули вже не в силї були видержати і що намісництво виділось спонуканим вглянути в господарку староства. Пригадаємо лише „чудотворність“ п. Марковского при переводженю правиборів до сойму як і его визиваюче поведене при самім виборі. Сего самого було вже досить, щоби его в повітї всї без ріжниці полїт. пересьвідчень зненавидїли. З тої причини повитали Гуцули дуже симпатично вістку про его перенесене до Gorlic. Щаслива дорога! Ощадили висші сфери видаток, бо вибиралась депутация з домаганем его перенесеня.

— **Пожертий вовками**. Лютераньский душпастир в Ершебетварошї (Єлисаветградї в Семигородї), Фридрих Гекерт вибрав ся був перед кількома днями саньми до Шеґешвару. На дорозї напало на него 8 голодних вовків. Пастор стрілив між звірів і одного з них застрілив, а другі вовки розбігли ся. Урадований, що вибавив ся з великої небезпеки, Гекерт зліз із саний, щоби подивити ся на убитого вовка та забрати его з собою. Тимчасом вовки забігли з боку і кинули ся на коні. Хоч як старав ся візник їх здержати, коні сполошили ся, а пастор лишив ся сам оден. Коні станули аж в найблизшім селї. Тут візник розказав, що стало ся і кількох узброєних селян пішли на місце, де лишив ся сьвященик. Однак заки зайшли там, вовки пожерли нещасного і лишили тілько подерту одїж, очиці і чоботи.

— **Дрібні вісти**. З нинїшним днем почав ся рух електричного трамваю між головним двірцем улицею Городецкою до міського театру. Тим чином отже рух кінного трамваю у Львовї заступлено електричним на всїх лїнїях з виїмкою лїнії на ул. Кароля Людвика до Цлової площі. — У Львові застрілив ся 20-лїтний Еміль Штайн з Довжнева, сокальского повіта. — В Перемишлї застрілив ся дня 26. с. м. 50-лїтний Василь Ярош, урядник кацапскої каси позичкової „Нива“. Причиною самоубийства була невилїчима недуга. — Краєвий Видїл розписав конкурс на посаду директора загального шпиталя в Скалатї з платнею 1.400 К річно. Подання до 15. сїчня.

Оповістки.

— **На почтових опоясках** завтрішного числа найдуть Вп. наші передплатники виписану квоту залеглої передплати по конець сего адміністрацийного року, се є по день 13. н. ст. сїчня 1909 — або день (після нового стилю), поки сягає заплачена передплата. Просимо дуже наших довжників, вирівнати залеглу передплату найдальше до нашого Нового року, бо в противнім випадку будемо приневолені замкнути їм дальшу висилку часописи. — *Адміністрация*.

— **Заряд Захоронки** звертає ся до всїх рускіх родин у Львові з просьбою, щоби і сего року приймили ласкаво курсора нашого товариства, і хотяй найменшими але сталими датками причинили ся до удержаня так пожиточної институції. Много осіб збуває курсора словами, що не є членами захоронки, тому заряд пояснює, що посилає курсора до всеї нашої інтелїґенції без виїмку, понеже в сей спосіб зібрана квота дає спромогу удержати дві рускі захоронки у Львові. — *Від Заряду Захоронки*.

— **Сила**, тов. руских слуг і зарібників у Львові, перепровадилось з днем нинїшним до нового льокалю в домі „Просьвіти“, ул. Бляхарска ч. 16.

— **Іменованя на зелїзницях**. Між иншими авансував до IX ранґи Йос. Гричук яко концепіст; в VII. ранзї посунений о оден степень Іван Мирон ст. комісар будівництва в Станиславові, а VI ранзї посунений до другої кляси інспектор Йосиф Ганїнчак у Львові.

— **Комісия будови дому „Сокола“ у Львові** на засїданю дня 29. грудня 1908 вильосовала слїдуючі числа 10-коронових облїґацій: 82, 197, 6, 162, 9, 161, 87, 198, 3, 47, 212, 128, 165, 50, 184, 141, 73, 81, 8, 201. — Предсїдатель комісиї: *З. Попович*.

Телєґрами

з дня 30. грудня.

Відень. Бар. Бінерт був вчера у цїсаря на двогодиннім послуханю.

Царгород. В Байрутї прийшло онодї до грізної демонстрациї протиавстрийскої. Знищено почтові скринки австр. почти, листи подерто і зрабовано багато пакунків. Також побито тих людий, що ходили в фезах з австрийских фабрик.

Сан Севастіян. Від двох днїв настали сильні вихри в цїлій полудневій Іспанії і наробили много шкоди. Наслїдком зливи місто Більбао стоїть під водою. Кілька домів завалило ся.

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (6—50)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 31. грудня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представлене. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. кавархею).

Витягане, пльомбоване, вставлюване зубів без болю.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Дністрі“.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродійні цїли квоту 45.835 К.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234.398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резерновий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20. отворені перед полуднем від 8—2. год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 287. Львів, пятниця дня 19. грудня 1908. (1. сїчня 1909) Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і вірн не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских съвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хоруґвини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає на лишає на попереднє застереженя. — Реклямациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Урядове поясненє межинародного положеня.

(+) Не оден вже раз звертали ми бачність на се, як не тілько заграничне дневникарство (анґлїйске й росийске — а в слїд за ним і всепольске) намагало ся хибним і наумисно тенденцийно придуманим представленєм межинародного положеня викликати заколот і розстрій поміж европ. державами і Австро-Угорщиною з нагоди прилуки Босни й Герцоґовини. Та не тілько дневникарство пускало ся на всякого рода крутїйства і баламученє прилюдної опінії, але й в дипльоматичних кругах поступованє не все було поправне. Були намаганя, щоби прилуку Босни й Герцоґовини представити яко яскраве нарушенє берлїньского договору, яко покривдженє Сербії й Чорногори і славяньских інтересів, а віденьскому мінїстрови загр. справ в тім осьвітленю приписувано намір заколоту европейского мира. Яку ролю відгравала в тій справі анґлїйска а особливо росийска дипльомация, виявило ся недавно наглядно з окружної ноти росийскої до европ. держав і з промови мінїстра Ізвольского, у великій части зовсїм суперечної із згаданою нотою, в петербурскій думі. Росийскі дипльоматичні круги, котрі принимали сербских паломників і тим розбуджували в них неоправдані надії на можливу поміч против Австриї, самі причинялн ся до можливого заколоту мира а з питомим собі візантийством намагали ся одвічальність за все звалити на Австро-Угорщину.

Одначе, як наша народна приповідка каже — правда всюди нївечить ся, а все таки визначить ся — так стало ся й тут. Австрия з незвичайною здержаностю терпіла всякі визиваня не тілько сербского і чорногорского дневникарства а навіть тамошних двірских коґів, але не дала ся витрутити з рівновагн і тим приневолила дипльоматичних інтриґантів до капітуляциї. Промова мінїстра Ізвольского була справдешним відворотом росийскої дипльомациї після пораженя, яке Ізвольский понїс, як справедливо зазначила Vossische Ztg, в дипльоматичнім двобою з бар. Ерентальом. Але ще більшого упокореня зазнала росийска дипльомация наслїдком оповіщеня віденьским мінїстерством загр. справ австрийско-росийскої дипльоматичної переписки, котру ми вчера подали. Є се незвичайно рідкий в дипльоматичних кругах случай, щоби такі довірочні документи оповіщувано, одначе візантийство росийскої дипльомациї вимагало конечно сего, щоби перед лицем всеї Европи розкрити нельояльність ей поступованя. І справді в оповіщеній переписї підставлено неначе зеркало росийскій дипльомациї, щоби она в нїм приглянула ся і побачила там круті свої дороги. З усего того оповіщеня виявило ся, що роля Росиї, зглядно теперішнього ей керманича загран. полїтики і одвічального за неї державника не є зовсїм без заміту. Документи означені точно що до часу, з докладним змістом виключають з гори всяке можливе заперечене і стають несхитним доказом, що віденьске мінїстерство загран. справ ані на хвилю від самого почину переспрам не покинуло занятого раз становища і не поступало двозначно. Керманич австро-угор. загран. полїтики занвив відразу, що Австрия лише тоді зможе явити ся на конференциї, наколи проголошене суверенної зверхности над Босною і Герцоґовиною буде признане д о в е р ш е н о ю подїєю, а не яко справа, на котру доперва потреба згодити ся. Нота мінїстра Ізвольского, котра дивним способом появила ся спершу в дневниках а опісля дійшла до рук великих держав, заперечувала виразно сему, впевняючи, що Австрия своєю згодою на конференцию тим самим п і д д а л а с я п о с т а н о в і д е р ж а в п і д п и с а н и х н а б е р л ї н ь с к і м д о г о в о р і. Бар. Еренталь відповів на ті вмовлюваня рос. дипльомациї оповіщеньем документів. Оповіщене бар. Еренталя дає також погляд на справедливе становище Австро-Угорщини супроти Сербії, Чорногори і Туреччини. Сербія і Чорногора бачать з сего, що можуть числити лише на »народногосподарскі користи«. А що до Туреччини зазначує мінїстерство загран. справ, що з в о р о т С а н д ж а-

Материяли до істориї буковиньскої Руси.

(Дальше).

В осени 1875 р. засновано в Чернівцях н ї м е ц к и й університет з нагоди 100-лїтних роковин прилуки Буковини до Австриї. В краю, де чисельну перевагу мали і мають Русини і Волохи, найвисшу школу дали нїмецку.

З тої нагоди писав Гр. Воробкевич у своїм дневнику 19. X. 1876: „Уже покінчили ся всякі урочистости, так з приводу утвореня університету, як і столїтного ювілею прилученя Буковини до Австриї. Перше сьвято мало характер нїмецкий, друге нїмецко-жидівський. Так тепер Буковина може бути дуже гладко зґерманїзованою — і, на мою думку, се красше, нїм стати орудєм і добичию (в церкві) захланних і зледащілих бояр. Нехай та культура і в нїмецькій одежі, все-ж вона культура, а не варварство: адже вчить ся нарід один від другого і се тілько чванливе вивисшуване себе, коли хто каже, що народ сам із себе може чимсь стати. Як раз замиканє себе перед иншими народами витворювало і витворює — застій. На культуру зложили ся, правда, всї народи, але лиш декотрим вдало ся зробити свої мови сьвітовими, — а для науки се дуже важне. Найкрасшу гадку в таких справах висказав Шевченко:

І чужого научайтесь
і свого не цурайтесь!“

На отвореню університету був і Олекс. Барвінський, причім був гостем Із. В-а. Єго враженя з побуту в Чернівцях такі:

1875, 14. жовтня: Признам ся Тобі щиро, друже мій єдиний, що виїхав я з Буковини з м і ш а н и м чутєм, як виражають ся психольоґи; крім сеї втїхи і пирої вдяки для твоєї сем'ї шановної, серце моє наповнилось тяжкою тугою задля неприязни обставин для Русинів на Буковинї. Боротьба велика жде там ще Русинів з неприязними елєментами, боротьба за правду і науку — та борців у вас так мало! Своїм звичайним розумом добачаю, яка ще Вас, обох братів, жде трудна, а велична місия. Ви маєте бути філярами, котрі підпирати-муть цїлу будівлю народню на Буковинї. Кріпіть ся-ж, брати-други мої, сим праведноруским духом, що вились так широко і богато у нашій устнїй словесности, черпайте там нового житя, додавайте орлиних крил Вашому ґенїєви, щобисте могли, як мовляв Кулїш, серцем до серця промовляти.

(З листу Ол. Б. до Із. В-а).

Дальші вісти із сего року такі:

1875. 6. падолиста:

У нас все йде старим ладом, місто не змінило ся, а люди ті самі з враждою, ненавистию і злостию.

Руский календар появить ся далї на сьвіт божий, досить дивоглядний, нївроку єму, відбиває ся в нїм цїлий Білоус і Коломийщина, а твори так гарні, що аж ну! Прочитаєш і побачиш і насолодиш ся паном Вінцковским.

І руска академична молодїж завязала собі якесь товариство*). Яке оно, Бог зна', бо східки їх в Бесїдї завиті непрозрілою тайною. Пан Вінцковский їх голова і керує ними, як той кермач на передній чайцї чи байдаку, котрий провадив чубів на Чорне море.

Я, Гриць і другі там чужинцями — і нам якось мило коло серця, що за таких нас тримають. Що там коїть ся, що там робить ся, сам Бог лиш знає. Чую, що вже 18. с. м. дадуть забаву академики.

Щасть Боже!

(З листу Із. В-а до Ол. Б.)

У сїм календари (на 1876 р.) сьвященик Евсевій Андрійчук, котрий пізнїйше був видимою головою москвофілів, подаючи дві народні пісні, висказав таку — быстроумну гадку:

(Дальше буде).

*) „Союз“.

ку Туреччині не може бути так само предметом обсуджуваня на конференції, як і принука Босни й Герцоґовини а має вважати ся довершеною подією. Тим способом Австро-Угорщина станула так рішучо по стороні Туреччини, що може числити за се лише на вдяку В. Порти.

На останку оповіщене виказує двозначність росийского поступованя. Росийска дипльомация бажає нібито обминути проволїканя справи, але звертає Австрию на довгу дорогу до всїх держав, поки сама висловить ся, як она собі уявляє обмежене програми конференциї що до прилуки Босни по ей признаню. Сам потвердив Ізвольский, що ему представляли в Парижі найлїпші приятелї Росиї, що він звертає ся проти власної своєї дитини, проти конференцийної ідеї. Лише хоче він повести справу так, мов би то він хотїв ударемнити конференцию, але щоби она на довгій дорозї від столиці до столиці сама занидїла з дипльоматичної знесилля.

Австрия бажає конференциї, але домагає ся точного определїленя програми. Прилука Босни має бути яко довершена подія виключена, а лише наслїдками прилуки може конференция занимати ся, себ то економічними користями балканьских держав. Росия годить ся на попередні пересправи, в своїй ноті говорить про конечність признаня прилуки, але вже в промові Ізвольский про се не згадує, а як Росия уявляє собі обмежене конференцийної програми з огляду на наслїдки прилуки, про се Росия не висловлює ся. Так отже представляє ся ціла справа.

Палата вельмож держ. ради

відбула засїдане дня 29. с. м. а на дневнім порядку був між иншим повновласний закон і кілька инших предлог, принятих посольскою палатою на послїдній сесиї.

Розправу над буджетовою провізорией яко звітник почав бар. Нїбавер, а відтак забрав голос др. Руста обговорював зверхнїй вплив на адмінїстрацию, а до сего причиняє ся також вплив з парляменту, над чим бесїдник сильно жалїє. Бесїдник замічає, що адмінїстрация повинна бути свобідна від всяких впливів зверхних та просить правительство о енергічний захист перед сими впливами.

Ґр. Франц Тун зазначує, що хоч він є противником загального голосованя, мусить сказати, що розвязане парляменту було би великим нещастєм для держави . Полїтичний мир настає, як улиця мовчить. Бесїдник не хоче пересуджувати, чи виїмкові середники є добрі, але мусить зазначити, що заведене доразових судів причинило ся до успокоєня. Бесїдник бажає, щоби запанував спокій не лише в Празї, але й в инших місцевостях, в яких лучили ся неспокої. Похвалює правительство, що так рішучо здавило бойкотовий рух. Обговорюючи чеško-нїмецкі відносини, пригадує бесїдних ті часи, коли централїзм і ґерманїзация не допускали до розвитку ческого народа. Ческий нарід приневолений ще й нині бороти ся за свої права а вразливість Чехів подразнено ще й такими подїями, як послїдня в ческім соймі, де співано »Wacht am Rhein«. Австрия повинна вести национальну полїтику, яка вдоволяла би всї народи так, щоби нїден нарід не був зависимий в своїм культурнім розвитку від veta другого народа. Се несправедливо, щоби Італїйцям і полудневим Славянам відказувано університету, а Чехам другого університету на Моравії. Бесїдник бажає, щоби в Чехах настав национальний спокій і вірить, що до сего незабаром прийде, бо оба народи привязані там до рілї та можуть числити лише на себе самих. Першою вимогою чеško-нїмец. згоди вважає бесїд. заведене обох краєвих язиків по видїлових і середних школах. Нїмцї повинні покинути гадку про подїл Чех, бо тоді спокій був би взагалї неможливий. Також треба перевести охорону меншостий. Згода може наступити лише на основі взаїмного порозуміня.

Відтак бесїдник занимав ся військовою справою.

Після вістий дневників мають Мадяри одержати військові уступки. Палата вельмож знає, що прероґатив Корони не можна обмежати, але як Мадяри домагають ся уступок з полїтично-национальних зглядів, то палата повинна зазначити своє становище. Ходить о мадярский язик в армії, а се є великою небезпекою для одноцїлости і вдатности армії. Першою прикметою армії є одноцїлість і ей дух! Длятого звертає ся бесїдник до правительства з просьбою, щоби рішучо виступило проти сих уступок, бо армія не може бути предметом полїтичного торгу. Австрийска державна рада принесе радо жертви на спільну армію, але не дасть ані сотика на подїлену армію. З великою честю звертає ся бесїдник з просьбою також до монарха, щоби станув в оборонї армії.

Опісля обговорював ґр. Тун заграничне положене і висловив надію, що бар. Еренталеви удасть ся удержати мир. Дальше замітив, що австрийский парлямент ухваленєм прилуки дав доказ, що нїякі внутрішні спори не ослаблять становища монархії на зверх.

Іменем центра зложив бар. Чедік отсю заяву: Сторонництво бесїдника як доси так і в будучині стоїть на сїм становищи, що рішене про орґанїзацию й управу армії є виключною прероґативою Корони та признає наглу потребу як найскорше скріпити армію і усунути з неї всякі недомоги. Уважає безусловно конечною для охорони держави і її великодержавного становища спільність, єдність і удатність австро-угорскої армії. Бесїдник домагає ся, щоби правительство було все інформоване про всї намірені зміни в армії та щоби рішучо берегло інтересів Австрії. Вкінцї спротивив ся всяким новостям, які можуть некорисно вплинути на військові відносини Австро Угорщини.

Відтак забрав голос президент мінїстрів бар. Бінерт. Спершу замітив він, що правительство рішучо старати ме ся, щоби звичайний буджет полагоджувано в пору та вказав з вдоволенєм на те, що помимо национального заворушеня з останних часів посольска палата не дала себе відвести від виконаня прав, пред виджених конституциєю. Поведене палати дає правительству спромогу, держати ся полїтики строгої льояльности й об'єктивности в национальних справах, щоби добути довіре сторонництв та довести до успокоєня, яке є найважнїйшим услівєм народного порозуміня. Особливо старати меть ся, щоби підготовити підвалини до взаїмного зближеня в Чехах, до чого треба буде доброї волї і дїяльної співучасти всїх сторонництв.

В дальших виводах заявив бар. Бінерт, що в банковій справі оба правительства після заключеної угоди розпічнуть передовсїм переговори між собою а відтак з банком в справі продовженя банкового привілею, до чого правительство почуває ся тим більше покликаним і зобовязаним, коли розвязане банкової справи, є обмежене реченцем. Обговорюючи справу армії, вказав бесїдник на то, що також 12 арт зак. з 1867 року знає тільки цїле військо з одноцїлою управою та одноцїльною внутрішньою орґанїзациєю. Ті заряджена після закона з 21. грудня 1867 року прислугують виключно цїсареви, але се не противить ся зовсїм тому, щоби при видаваню заряджень про спільну армію, яке випливає з компетенциї монарха, правительство мало право, а навіть обовязок слїдити свійство та наслїдок тих змін зі становища своєї конституцийної одвічальности. Так само з огляду на компетенцию державної ради при ухвалюваню буджету, дозволюваню на побір новобранців, при ухвалюваню військового закона, не може бути нїякого сумніву, що державна рада — як від неї вимагає ся засобів в грошах і людях для спільної армії — має право застановляти ся над тим, чи цїль тих ухвал можна осягнути та чи в нїчім не змінює ся характеру армії, яку призначено законом одноцїлою. Тому і що до спільвої армії не може бути таких прав, які прислугували би тільки угорскому соймови без рівнорядних прав державної ради. На всякий случай може бесїдник впевнити, що військові справи можуть бути розвязані лише в порозуменю з конституцийними властями та що при тім наші праза не будуть вкорочені; отсе є непохитне становище, на якім стоїть правительство.

Правительство числить на піддержку палати вельмож у виконаню програми, яку оно розвинуло, обнявши керму правительства. При кінци просив президент мінїстрів, щоби принято буджетову провізорию.

Ґр. Л. Пінїньский, вказав на те, що бар. Бінерт одержав буджетову провізорию голосами социяльних демократів, а через те він не може ся увільнити від зависимости від сего сторонництва також в инших справах, отже ми опинили ся на дрозї, якої не можна назвати дуже здоровою. Коалїцийний кабінет не має виглядів, тому треба завести постійний урядничий кабінет. В посольскій палатї намножило ся багато кандидатів на мінїстрів. В Австриї приємно стати мінїстром, а ще приємнїйше перестати ним бути, бо тоді має ся милі спомини, гарну пенсию і титул ексцеленциї, що преціньімпонує. По сїй з яві звернув ся ґр. Пінїньский до критики внутрішньої полїтики в Австриї, яка являє ся наслїдком похибок попередних кабінетів. Кабінет Віндішґреца й Туна мали добрі засади, але не мали спромоги розвинути своєї дїяльности. Др. Кербер і кабінети, що завели загальне голосоване, занедбали обострене рівночасне реґуляміну палати посольскої. Перед 15—20 роками був австрийский парлямент взірцем для цїлої Европи, а теперішний є найгірший та найлїнивійший зі всїх парляментів. Абдикация перед радикалїзмом не остала без впливу на адмінїстрацию.

Бар. Бек окуповав спокій в парляментї всякими уступками та виплачуваném диет посольских на час ферий, але сего тепер вже за мало, бо посольска палата з легкім серцем готова ухвалити мілїони на нїли популярні та сею дорогою зруйнує державні фінанси, як тому не опре ся палата вельмож.

Опісля промовляли ще посли др. Епінґер і Плєнер, а відтак ухвалено буджетову провізорию в 2-гім і 3 тім читаню.

Другі предлоги, а між ними й торговельно-полїтичний закон повновласний, принято без розправи у всїх 3 читанях та замкнено по сїм засіданє.

Допись зі Стрийщини.

(Протест стрийского деканату на напасти »Дїла«. — Научно-богословский кружок. — Ювілеї »Просьвіти«, Сьвятїйшого Отця і цїсарский. — Загальні збори касина. — »Сокільский Базар«).

Духовеньство всїх трех галицких, руских дивцезий відчуло велику кривду, заподїяну молоденьким бувшим редактором »Дїла« нашому Високопреосьвященному Архіереєви в его калюмніяторскій статї: „Ad majorem Poloniae gloriam“ і вираз свого обуреня дало оно в численних занвах і протестах против сих негідних інсинуацій. Справді треба було крайної злоби „радикала militans“, щоби відсудити Архіпастиря від чести і віри і підозрівати, що сей крок Его, який мав усунути згіршенє і соблазнь межи братьми в Христї, Він зробив в користь Польщі.

Хто лише читав пильно часописи в передвиборчім часї, той певно нераз міг запримітити, що загорілість в полїтицї і загонистість, хоч часом і давали тій або иншій партиї перевагу і хвилевий успіх, мимо того справі Христа, повазї духовенства дуже а дуже шкодили, власне наслїдком нетактовности неодного сьвященика, котрий в аґітациї своїй влазив в обсяг свого собрата і цїле село ворохобив проте власного пастира. Нагадаю лише виступи москвофільских отцїв духовних в Лешневі, де ті зїхавши з підпитими брідскими міщухами на терен підготовлений народовцями, на українські збори, виступили против сьвященика так ревного і запопадливого, яким є о. Микола Герасимович, підриваючи его авторитет у власної пастви. Заміри „отцов“ розбились, бо народ видячи працю свого душпастиря, звернув ся против несовісних наїздників і осудив їх киртичну працю і злобу. Але навіть і зі своєї виграної справи о. Герасимович не дуже був вдоволений видячи, що его собратя, сьвященики такі як і він, своїм нетактом себе накрили. Полїтика така або инша хвилево виграла, але справа Христа за те програла на довгий час.

Або хто не памятає ликовствованія „Галичанина“ коли о. Сухаровскому з Заболотець удалось враз з Черняками, Возняками, Ничаями і иншими почаївскими палочниками... хочу казати паломниками, напасти на збори брідскої »Самопомочи« і нищити муравлину працю крил. о. Долиньского, який не зїв обіду, не знав спочинку, а сам оден тягнув тяжке ярмо цїлої каси, яке тепер виконує трьох урядників. І »Самопомочи« не здобули сухарівці чи ничаївці, а скандал остав ся скандалом, сьвященик виступав против сьвященика, брат в Христї підривав авторитет і повагу брата в Христї. Хоч би партийна виграна, то погана виграна, окуплена за то програною справи Христа і власної сьвященичої чести.

Полїтика — се ховзка, се гнучка річ. Се бачимо щоденно: Станїньский, колишний ворог обшарників, що черепами голов їх бажав мостити улиці, не тільки сам скаче після шляхетской дудки, але бажав загнати і всїх людовців в обіймы шляхти, аби був з »polską szlachtą polski lud“; ґр. Баденї Казимир, що свого часу не хотїв для Люеґера узискати потвердженя на посадника В дня, сидить тепер в Буську, а Люеґер нині ексцелєнцією, першим мужем державним Австриї; Адлєр, вожак социяльстів, дає перший голос буржоазийному ворожому правительству і таких примірів можнаб начислити безлїч — отже чи не мав наш Архієрей слушности, єсли для хвилевих користий гнучкої полїтики заказав духовеньству наражати свою сьвященичу честь, а заразом і Христову політику відвічну, незмінну, постійну. Яким льоґічним скоком мала ся куренда Польонії помочи і єї справу і славу ширити, се вже тайна радикального мозку бувшого редактора, що так негідно виекспльоатував довірє членів видавничої спілки »Дїла«, які ему повірили ведене народовецкої політики.

(Дальше буде).

— **На почтових опоясках** нинїшного числа найдуть Вп. наші передплатники виписану квоту залеглої передплати по конець сего адмінїстрацийного року, се є по день 13. н. ст. сїчня 1909 — або дату (після нового стилю), поки сягає заплачена передплата. Просимо дуже наших довжників, вирівнати залеглу передплату найдальше до нашого Нового року, бо в противнім випадку будемо приневолені замкнути їм дальшу висилку часописи. — *Адмінїстрация.*

Новинки.

— **Календар.** В п я т н и ц ю: руско-кат.: Вонифатия.; римо-кат.: *Новий Рік 1909.* — В с у б о т у: руско-кат.: Ігнатия; римо-кат.: Макария оп.

— **В справі краєвих запомог для бурс** краєвий видїл оголошує отсей комунїкат: Краєвий видїл дістав сегодня телеґрафічну вість, що польске віче в Станиславові висказало жаль, що краєвий видїл при роздачі запомог з краєвого фонду на р. 1908 покривдив польскі бурси. З уваги на се краєвий видїл подає до відомости, що роздача запомог з суми, призначеної на підмогу бурсам польскої і рускої молодїжи, відбував ся по мисли ухвали сойму на підставі внесень краєвої ради шкільної. З кредиту на р. 1908 признав доси краєвий видїл польским бурсам 10.400 К, руским 5.250 К, а останок кредиту вынесуґнує на підставі внесень ради шк., котрій переслано петиції, внесені до сойму і краєвого видїлу. Що до бурс станиславівских, краєвий видїл признав запомоги точно по внесеним ради шкільної, знижаючи лише пропонувані квоти о 100 К, як для польскої бурси Крашевского так і для рускої Тов-а педаґоґічного. Внесення о признанє запомоги другій бурсї польскій в Станиславові, краєвий видїл доси не дістав. — З Ради Краєвого Видїлу королївства Галичини і Володимирії з Великим князївством краківским. У Львові дня 30. грудня. Краєвий маршалок *Баденї.* Член видїлу *Онишкевич.*

— **Обаламучене ґр. Бобрінского нашими „Старорусинами“.** В »Новім Времени« ґр. Бобринский говорить о галицких Русинах хибно і неправдиво, а тих фальшів дізнав ся від наших „Старорусинів“, котрі по найбільшій части говорять у себе дома по польски, рідше по руски, а дуже рідко і виїмково — і то лише кількох проводирів — по росийски. По тих информациях рускі селяни в Галичині, навіть ті, котрі вибирають послів українських, запитані відповідають зовсїм розумно (!) і правильно: Ми не Москалї, ані Українцї, ми Росияни. Назви „Русини“ люд зовсїм не розуміє. Приложника „русінский“ також нема, є лише приложник „русскій“.— Так брехати, то хиба наші „Старорусини“ потрафлять. Чи чув котрий з них, щоби наші селяни говорили: „ми Росияни“. Кождий селянин називає себе „Русином“, а та назва находяча ся в найдавнїйших руских памятниках удержала ся незміненою власне у наших галицких Русинів. Назва „руский“ скрізь у нас уживає ся пр. руска церква, руске сьвято, руский склеп. На себе він каже: я Русин. По нашому і не можна сказати: я руский, так само, як не каже ся: він польский, ческий, нїмецкий, тілько він Поляк, Чех, Нїмець. Приложник: „русинский“, яким досить часто трактують нас ґазети росийскі і закордонні польскі, уживає ся декуди у Лемків, есть вправдї рідкий, але зовсїм правильно утворений (гл. Збірник фільольоґі-

---

Матеріяли до Істориї зносин Галичан з Україною.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. 30.

Шановний Добродію!

Посилаю Вамъ монографию Вахнянина, рецензию п. Верхратського и продовженнє Лучаковського повісти.

Монографию не друкуйте еще теперъ, а закінчуйте попередъ историю Куліша. Те, що Вахнянинъ на першімъ півъаркуші списавъ, замістить підъ заголовкомъ яко вступъ до розправи, найліпше дрібними буквами. Вахнянинъ обіцювавъ еще дещо прислати, и я ёму писавъ, що бъ теперъ лишивъ ті грошї, що мавъ вислати до Федьковича, у себе.

Рецензию Верхратського можби помістити, но треба, що би авторъ прикоротивъ и випустивъ весь уступъ о правописи. Той предметъ тамтого року оброблений достаточно и намъ заєдно тілько відкликувати ся треба. Половичні, невичерпующі розправи могли би тілько до новихъ сварокъ повести.

Писавъ п. Сушкевичъ, що хоче друкувати биогр. Яхимовича. Коли зъ грошей на Правду хоче друкувати, то нехай вже та брошурка розішлеся всімъ пренумерантамъ Правди місто приобіцяного зборника пісней для цілорочнихъ пренумерантівъ. О тімъ би треба заявити въ Правді, а друкованнє розпочати ажъ зъ другимъ піврокомъ, коли призбирався більше грошей.

Доручіть залучений листъ п. Верхратському. Я ёму відписую що его номенклятура въ другімъ півроці Правди конечно надрукує ся, бо для окремого видання нема ні грошей ні добрихъ виглядівъ на покупъ. Найліпше буде, коли через одинъ місяць буде видавати ся Правда въ аркушъ а долучить ся до кождого числа півъ аркуша номенклятури. Врешті я самъ знаю, що при нинішнихъ обставкахъ его номенклятура есть дуже потрібною.

Бувайте здорові. Не забувайте прислати реєстръ тихъ писателівъ украінс., що війдуть въ читанку.

Вашъ щирий прихильникъ
О. Партицький.

Основу всю вислати не можна. Самъ директоръ того зробити не може. — Я буду висилавъ, що треба, поединчими томами.

Закасуйте разъ те вічне купованнє паперу. Грошей въ третімъ півроці не дістанемо, а въ четвертімъ може также ні. Кулішъ, якъ пише, самъ въ біді.

Ч. 31.

Шановний Добродію!

Знаю я добре, що Ви и Вашъ директоръ нетерпеливитеся зглядомъ куплених мною книжокъ. Но причина въ тімъ, що я при однімъ заході хотівъ Вамъ вислати и брошуру п. Качали „Що насъ губить“, котра ажъ нині доставлена намъ відъ Спожарського. Пересилаю Вамъ отже 100 примірниківъ для ласкавої розпродажи по 8 кр. за одинъ ексемпляръ. Одну часть передайте до книгарні, або куда инди (може би до головної трафики?) за відступленнємъ невеличкого рабату. Въ книгарни можна ціну на 10 кр. поставити.

Книжки Статутъ Литовський у Львові немає. В библіотеці є тілько розправа Чацького о статуті, но и вона не много придатна, бо вже кількадесять літъ якъ написана. Єсли вивідаюсь за якого ліпшого автора або за яке нове ще виданнє московське, то Вамъ зразъ и донесу.

Катехизми Селецького пришлемо вразъ зъ каледаремъ за 10 день. Будьте добрі замовити на календарь книгарню або який склепъ. Ми друкуємо зглядомъ календаря завідомляючі афиши, котрі и до Васъ зашлемо, щобисте казали порозліплювати на важніщихъ місцяхъ. На тихъ афишахъ допишете вже самі, де календарь по лавочній ціні (30 кр.) дістати можна.

Читанка Ваша теперь въ рукахъ Свінціцького, котрий ії переглядає та й нею самъ

чної секції Наукового Тов-а Шевченка. Проговор галицких Лемків нап. Іван Верхратский. У Львові, 1902. стор. 105, русінский (Фльоринка) ruthenisch. пригнай русінскы волы). Наші „Старорусини“, lux a non lucendo, так поінформували ґр. Бобрінского. Староруский термін „Русин“ їм зовсім не звісний і в Галичині не уживає ся. Скілько інформації наших „Старорусинів“ (чому так зовуть ся, та вже „Старорусів“) мають стійности, може ґр. Бобрінский пізнати по п. Дудикевичу, котрий своє назвище пише „правильно“ через ы. Дудыкевичъ. Так то наші Староруси дуже тверді, в ортоґрафії чи треба, чи не треба, пишуть ы. Хай їм на здоровле! *Р.*

— **Для еміґрантів.** З уваги на зростаючий еміґрацийний рух до Зєдинених Держав чікаґівскі ґазети остерігають наших земляків перед поквапним виїздом за океані пишуть між иншим таке: Економічний крах в Америці приходить дуже скоро, але не так скоро відносини поправляють ся. Фабриканти і »полїтикери« вправдї кричать по ґазетах, що „prosperity“ (добробут) повертає, що до фабрик приймають сотки тисячів робітників, що торговля оживила ся і т. п., але се звичайний собі американьский »bluff« (туманенє), обчислений на рекляму свого підприємства. Де приймуть 500 робітників до фабрики, там кричать, що їх принято 5.000; де мають замовлене на 1.000 тон стали, зараз розголошують, що дістали замовлене на 100.000 тон, — і так в кождій галузи промислу чи торговлї є більше бляґи, ніж дійсности. Ще раз зазначуємо з натиском, що тепер нема чого спішити ся до Зєдинених Держав, бо тут нема роботи навіть для тих, котрі тут уродили ся і виховались, а тим більше не знайде єї сьвіжий пришелець з краю. Бачимо на власні очи, кілько то робітників блукає ся по улицях, глядаючи роботи, котрої знайти не можуть, а що тепер трохи більше працює робітників, ніж тому кілька місяцїв, то ще не доказ, що вернули ся »золоті часи« і кождому є добре. Тисячі робітників ждуть на працю в копальнях, фабриках, лїсах, на зелїзницях і т. п., живучи надїєю з дня на день; однак та надїя доси обманчива і робітники терплять нужду. Отже хто пише до европейских ґазет, що тут великий попит на робітників, той сьвідомо бреше і має в тім очивидячки особисті користи з боку перевозових товариств.

— **Землетрясенє в Італії.** З кождим днем надходять сумнїйші вісти про наслїдки онодїшного землетрясеня в полудневій Італії. Около 140 тисяч людий втратило житє, але се число буде, здаєсь, висше, бо ще не наспіли вісти зі всїх місцевостий навіщених землетрясенєм. Найбільше потерпіло місто Месина. Цїле місто лежить в догораючих звалищах. Богато людий втратило житє під звалищами а тисячі пожерло море, бо збурене море підмореким вибухом вулкану заляло кілька разів місто і змело з побережа тисячі людий. В Месинї згинув між иншими тамошний епископ. Много осіб з розпуки по втратї родин допустило ся самоубийства. В цїлій околицї настав голод. До Месини причалили чужинні кораблї, аби нести поміч нещасливим. Підчас землетрясеня затопило ся на морі багато кораблїв. Пролив між Месиною а Реджіо ді Калябрія (знаний з кручів Сцілля і Харібда) став для кораблїв неприступний, на чім потерпить торговля.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Початок 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“ а в день представленя при касї від год. 6. вечером).

В пятницю дня 1. сїчня 1909. „Ревізор з Петербурга“ комедия в 5 дїях Гоголя.

В суботу дня 2. сїчня „Жидівка вихрестка“ народна драма в 5 дїях Тогобочного.

В недїлю дня 3. сїчня „Серед бурі“ драма зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

В понедїлок дня 4. сїчня „Надїя“ рибацка драма в 4 дїях Г. Гавранса.

Ві второк дня 5. сїчня і в середу дня 6. сїчня 1909 нема представленя.

В четвер дня 7. сїчня „Мари“ голосна родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

— **Іменованя.** IX. кл. ранґи признав управитель мінїстерства отсим учителям і учителькам школи вправ при семінариях учительских: Ферд. Щуркевичеви, Йос. Гриневичеви і Кар. Хоміцкому при муж. семінар. учит. у Львові; Кипр. Вербяньскому, Ігн. Секурі, Вінк. Скотницкому і Вол. Воляньскому в муж. учит. семінар. в Самборі; Ів. Галасови, Й. Сойцї і Фр. Кайзерови в муж. семін. учит. в Сокалї; Стеф. Веберови, Ант. Адамусови і Петр. Будзиньскому в муж. семін. учит. в Станиславові; Вол. Котовичеви, Зиґм. Турецкому, Дмитр. Дмитеркови і Фр. Яворчиковскому в муж. семінарії учит. в Тернополї; Волисл. Ґостиньскій в женьс. семінар. учит. у Львові і Стан. Лїнгардт в женьск. семін. учит. в Перемишлї.

— **Переписка Редакциї.** *Вп. о. Ю. Д. в С.* Сердешне спасибі за прислане. Ми держимо ся давної традициї. Дуже вдячні будемо за постійні дописи про житє і дїяльність тамошних Русинів і повіту.

Телєґрами

з дня 31. грудня.

Станиславів. Рух на коломийских зелїзницях льокальних здержано на два дни з причини снїговиці.

Царгород. Бойкот австрийских товарів розширяє ся. До бойкоту приступили навіть ті купцї, що бойкот поборювали.

Цетинїя. В Чорногорі відчуто кілька потрясень землї в ночи з вторника на середу.

Эр. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

користаєсь при науці руского язика (въ 7. и 8. клясі). Читанка Ильницькому и Свінціцькому подобалась дуже; я до неї дістатись не можу, та и не знаю ближче яка вона. Споминавъ тілько Ильницький, що устна література за скупо оброблена и припоручивъ мені зайнятися ii уложенємъ. Зъ причини моіхъ иншихъ занятій не мігъ я до того братись и просивъ для того Терлецького и Вашого брата, щобъ вони той ділъ уложили. Читанка на кождий спосібъ печататися буде и Ви можете числити на добру ремунерацию.

Вже кількананайцять разівъ писавъ до мене Горбаль за книжку Пипина. Будьтежъ добрі ёму вже відослати.

Молитвословівъ не посилаю, бо ми всі примірники гуртомъ відпродали. Треба було грошей на календарь и инші наші видавництва.

Теперь видає »Просвіта« шкільні книжки для руської гимназиї. Литографуємо натуральну историю Полянського и латинську граматику для 3. и 4. кляси. Опісля видамо и инші книжки. Нехай принаймній на будуще приготовлений буде материялъ. Може руські виклади заведуть ся и на инших гимназияхъ, а тоді можъ вже буде друкувати.

Бувайте здорові и не забувайте на насъ.

Вашъ щирий другъ и слуга

О. Партицький.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 61. сїчня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Короля Людвика ч. 5

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 пр.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенції »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї означені †.

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (6—50)

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

до Книшовани
(79/905 пема

ч. 288. Львів, субота дня 20. грудня 1908. (2. сїчня 1909) Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім недїль і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Запросини до передплати.

Місто шумних оповісток, які звичайно заміщають часописи з початком року, щоби заохотити широку публику до передплати, ми запрошуємо скромно наших передплатників і сторонників до дальшого витреваня при нашім стягу та до ширеня нашої часописи в близьких собі кругах.

А робимо се тим сьміливійше, що можемо вказати на закінчений період дванайцятилїтної витревалої і небезуспішної праці на поли нашої народної полїтики, лїтератури і громадяньского житя.

За той час не було такої квестиї в нашій народній боротьбі, якої би »Руслан« не обговорив зі становиска рациональности і успішности для народа і церкви, не було справи у наших економічних та орґанїзацийних змаганях, якоїб »Руслан« не підпер словом і дїлом, не було майже молодого письменника, який би не найшов був в »Русланї« гостинного місця і не було покривдженого, який би не найшов в »Русланї« оборони по правдї і справедливости. »Руслан« став потребою нашої суспільности і без него наше громадяньске, публичне житє майже не дасть ся подумати.

Особливо наше духовеньство повинно не тілько платоничним признанєм, але реальною мідмогою пособити нашому видавництву, щоби оно розширило ся так, як на се заслугує. Ся підмога містить ся не тілько в самім пренумерованю, але і в сьмілім, сьвідомім ширеню часописи та запомаганю єї дописами.

Тодї і квестия розширеня рамів часописи стане актуальною і зміст єї богатший на славу самих дописувателїв, на користь громадяньского житя, на добро нашої народної слави!

Ми з нашої сторони постарали ся о збільшенє числа наших дописувателїв на провінциї та запевнили собі співучасть визначних сучасних письменників у наших фейлетонах. Крім більшої скількости поменших оповідань та новель ориґінального письменництва і лїпших перекладів, будемо друкувати твори пера Осипа Маковея, Богдана Лепкого, Уляни Кравченко, Яросл. Гординьского, Богдана Барвінського, Франца Кокоского, Івана Коссака, Теодора Біленького, М. Курцеби, Івана Остапа і др.

Всїх наших довжників просимо о ласкаве вирівнанє залеґлостий. Услівя передплати тї самі, що в минулім роцї.

„Редакция Руслана“.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Вісти про парляментаризацию кабінету і переговори ведені в тій справі бар. Бінертом появляють ся вправдї, між иншими тепер і Deutschn. Korr., котра втягає до сеї справи також христ. суспільників, одначе дневник сего сторонництва Reichspost рішучо сему заперечує, пригадуючи при тім, що головним услівєм парляментарного міністерства вважають христ. суспільники попередне управильненє нїмецко-ческого язикового спору а крім того і зміну реґуляміну. — Обидва сї услівя вимагані христ. суспільниками є одначе вельми трудними справами, котрі не так скоро можна полагодити. Що до нїмецко-ческого спору, то Нїмцї остають рішучо при подїлї краю, котрому знов Чехи, без ризниці сторонництв всїма силами опирають ся, ба навіть в палатї вельмож ґр. Фр. Тун рішучо виступив проти того. Звести отже обидві сторони на сїй точцї до якогось порозуміня, се не легка справа. А не менше трудна справа з реформою реґуляміну. Всї сторонництва відчувають се і признають, що при нинїшнім застарілім реґуляминї позитивна законодатна робота в посольскій палатї майже неможлива. Одначе коли находить до зміни, тодї кожде сторонництво застерігає ся проти того, бо хоче собі про всякий случай зберегти оружє, котрим могло би в скрутних для него хвилях боронити ся. Недавно N. fr. Presse додала виклїд д. питів визначнїйших парляментаристів в сїй справі і з того можна бачити, що основна реформа реґуляміну майже немислима. Коли отже христ. суспільники від тих условій роблять зависимою парляментаризацию кабінету, то імовірно довго треба буде ждати на їх здїйсненє і можливійшою видає ся вість, яка недавно появила ся в дневнилах про стале урядниче мінїстерство, за чим заявив ся в палатї вельмож також ґр. Пінїньский.

Материяли до істориї буковиньскої Руси.

(Дальше).

„Если я, слѣдуя примѣру другихъ, звертаю увагу почтеннѣйшихъ читателей на народное творчество“, то все таки не могу одобрять стремленіе тыхъ, которыи мыслятъ, что и высшіи науки должны употребляти, нарѣчіе простолюдина, тымъ бо не достигаетъ ся нѣякая благоразумна цѣль и мы отчуждаемся отъ церкви, спасшой нашу народность отъ погибели...“

Цїкава річ, що й на Буковинї, де з церквою мала ся річ зовсїм инакше, як у Галичинї, важили ся люди писати, що церква спасла народність... Сей панотець подав і в календари на 1876. рік народну казку, але мову вже у нїй „поправив“.

Так тодї думали всї верховоди у „Рускій Бесїдї“. Не диво, що оба Воробкевичі й инші нарсдовцї не чули ся в сїм товаристві свобідними.

1875, 20. падолиста:

Наші академики давали у четвер в комнатах нашої Бесїди якийсь баль. Були там же всї професори і ректор і навіть два богослови, котрих ще нога руский поріг не переступила. O tempora! Гуляли коломийки на бажанє професорів і они дивили ся, як на який танець Готентотів.

»Союз« академиків вибрав собі за голову п. Вінцковского. Як видить ся, піде гарно дїло і Русь процвітати ме, наче кедри ливанскі... нова епоха настала для нас! Ликуй і веселя ся, нещасна Буковино! Щирих синів твоїх, котрі для твого добра дїлали, мов чужих з своєї хати віддалили*) і собі благоденьствують — недоляшки і такі, що на мозкові сухоти болїють!

На здоровля!

(З листу Із В-а до Ол. Б.)

1875, 28. падолиста:

З листу Твого бачу, що Ти дуже сумуєш з причини негарного положеня народної справи в Чернівцях. Та дарма, і без дурниць не обійдеть ся. Деж би й ті дурні дістались? І вони мусять перед сьвітом показати своє я. Тимчасом я дивлюсь на усе вже холоднїще, дарма, що мене вже, зараз по поворотї, котрийсь з членів Бесїди русскої Черновецької шарпнуть у „Слові“ і сказав, що »так як приїхав, так і поїхав назад з українськими мріями до Тарнополя“. Narodówka вже два рази той цитат повтаряла, та цур їм! Щоби я з того собі робив! Погавкають, тай перестануть, мовляв Гребінка.

(З листу Ол. Б. до Із. В-а).

Справдї в Рускій Бесїдї тодї иншої роботи не знали, хиба десь часом на кого погавкати. Житє занепало цїлком Що найбільше виходив слабенький календар.

О. М.

Музикальні і сценічні твори Із. Воробкевича.

Із. Воробкевич займав ся музикою так само від початку своєї дїяльности, як і письменьством. Але від кінця р. 1868-ого коли він зложив іспит з музики і став учителем співу в Чернівцях, він щораз більше займав ся компонованєм сьвітских та церковних пісень. З листів, писаних ним у тих часах, видко, що в Чернівцях єму не пощастило ся зразу. Він кілька років (до 1875. р.) мало займав ся поезиєю, а як і писав що, то без того запалу, що мав у Давидах та Рускій Молдавиці; тяжка праця по школах і домашні гризоти не давали єму вільної, безжурної хвилини. Проте сей на диво трудящий чоловік не спочивав і богат займав ся в тих часах музикою.

О скілько міг я позбирати відомости про єго композициї, то в роках 1868—1875 він скомпоував 15 литургій славяньских і волоских, (вони находять ся тепер у д. Олександра Садаґурского, урядника дирекциї домен і лїсів у Чернівцях); зладив (1870) для „Буковиньскої Зорі“ оповіданє „Суджена“ і видав „Збірник пісень“ для народних шкіл; в роках 1860. і 1870. написав ще досить богато поезий, між ними немало таких, що уложив їх під ноти; але при тім всїм видко, як він щораз більше переходив з поля лїтератури на поле музики.

На тім полї привитав єго зразу неприхильною критикою о. Порфірий Бараньский у Gazet-i narodow-ій 1871 (до сеї критики відносять ся листи Воробкевича в ч. 214. і 222. „Руслана“ с. р.); але найшов і приятелїв, що єго величали та любили за єго пісні. От один лист про се із львівского духовного семинаря, звідки Воробкевичеві пісні розходили ся найбільше по Галичинї.

(Дальше буде).

*) Із. В. має очивидно на думцї себе й иньших народовців.

Нїмецко-ческе порозумінє, до якого мали промостити дорогу переговори з представниками обидвох народів і тим способом уможливити спокійну сесию ческого сойму, також розпливає ся якби якесь марево на пустині розпаленій жаром сонця. Спершу мали сї переговори відбути ся зараз після Різдва Христ., опісля відложено їх на 4. сїчня, а тепер і сей речинець відкликано. Чехам вельми розходить ся о те, щоби сойм хоч на коротку сесию був скликаний около 9 сїчня для уконституованя кр. видїлу і ухваленя буджетової провізориї і колиб до того дійшло, то й утворенє национального мінїстерства сталоб лекшою справою. Полїтичні розправи малиб бути в часї сеї сесиї зовсім виключені. Крамаржів »Dn« заявляє однак при тім, що не може бути мови про вдоволенє нїмецкому домаганю на помноженє нїмецких членів кр. видїлу з двох на трех.

Таким способом, ставляючи неможливі вимоги (бо помноженє числа членів може послїдувати доперва на основі змини кр. статуту), Нїмці наперед уже виключають можливість порозуміня і сесиї кр. сойму. Виходить отже зовсїм ясно, що Нїмці не хотять допустити, щоби відбула ся сесия соймова, а через те роздратовують Чехів, котрі будуть знов робити всякі можливі перепони в держ. радї. Весь нїмецко ческий спір зробив ся справдешним circulus vitiosus, з котрого майже нема виходу.

Засїданє палати вельмож, з котрого ми вчера подали звіт, було рішучою заявою за одноцїлостю австро-угорскої армії, а хоч висловлених там поглядів в тій справі не зведено у формальну ухвалу, то всеж таки одноду шність поглядів не остане без поважного впливу. Гр. Франц Тун висловив в рішучій промові погляди більшости палати вельмож і взнїс ся на становище оборонця державної ідеї австрийскої. Він вказав на сумні наслїдки национальних уступок в користь Мадярів коштом одноцїлости армії, з понеханєм прав инших народностий. Ся промова гр. Туна, котра була виразом поглядів палати вельмож, дала підставу мінїстрови-президентови бар. Бінертови до формальної заяви, що австрийске правительство узнає свій обовязок для конституцийного співдїланя в оцїнюваню полїтичних наслїдків орґанїзацийних змін у війску і стоїть на тім становищі, що австр. держ. раді прислугує в тій справі то саме право, яке собі присвоює угорский сойм. Тою заявою зазначив бар. Бінерт, що в справах армії австр. держ. рада має такі самі права, як угорский сойм і тому не допуститть до того, щоби поза плечима Австриї запало яке рішенє що до одноцїлости армії. Тим способом приняв на себе бар. Бінерт трудний обовязок в справі, котра входить у військовий, национально-полїтичний і державно-правний обсяг, але небезпечній з огляду на мадярских загорільців, супроти котрих треба доволї відваги і сили, щоби сю задачу виконати. Одначе нема сумнїву, що в тих справах найде австр. правительсто підержку всеї держ. ради, котра одушевить ся сею ідеєю і се можна вважати першим успіхом австрийскої полїтики супроти мадярскої коалїциї, що поки що вижидані нею национально-військові придбаня відрочено і що Австрия зірвала з дотеперішною уступчивостю для мадярских забагів.

Заграница.

Анґлїя починає освоюватись з положенєм витвореним на Балканї наслїдком прилуки Босни й проголошеня независимости Болгариї і глядить порозуміня з Австриєю. Наслїдком того рознесли ся по дневниках хибні вісти про таке намаганє Анґлії до порозуміня, котре Австрия могла нїбито холодно відклонити. Берлїньский визначний дневник Vossische Ztg звіщає, що новий анґл. амбасадор Картврайт перед передачею удостовіреного письма монархї явив ся у бар. Еренталя і заявив ему, що з поруки свого правительства бажає цїсаря Франц Йосифа сповістити про напрям анґл. полїтики балканьскої і се подав бар. Еренталь на письмі. Бар. Еренталь звернув бачність амбасадора на звичай принятий на віденьскім дворі, що амбасадор міг би тодї се подати до відома монарха, колиб сам монарх заговорив про полїтику, а поки що амбасадор є ще приватною личностю і цїсар на вступнім послуханю не буде порушував сеї справи. Опісля повідомлено амбасадора, що цїсар не бажає розмовляти з ним про полїтику і пропамятне письмо яко безпредметове звернув ему бар. Еренталь. Наслїдком того король Едвард мав користувати ся приїздом австр. амбасадора ґр. Менсдорфа на Різдво до Відня, щоби цїсареви передати устний звіт. Тимчасом ґр. Менсдорф виїхав на сьвята до Парижа.

В анґл. дипльомат. кругах заперечують сим вістям і поясню ють цїлу справу иншим імовірним способам: Бар. Еренталь одержав від Картврайта пропамятне письмо про анґл. полїтику балканьску, котре амбасадор бажав передати цїсареви на вступнім послуханю. Бар. Еренталь звернув бачність амбасадора на се, що на вступнім послуханю цїсар обмежає ся до звичайних формальностий і так дїйсно стало ся. Колиж амбасадор вдруге відвідав бар. Еренталя, звернув сей ему письмо яко безпредметове, в котрім згадано було про приязний настрій короля Едварда для Австриї. Коли се представленє є вірне, то в горі подані вісти є неодвічальним розїванєм дневникарским.

Morning Post вважає вимагане бар. Еренталем виключенє розправи на конференциї про прилуку Босни й Герцоґовини яко ударемненє конференциї, бо нїяка держава не пристане на конференцию, наколиб ся справа мала бути з неї усунена. Дневник сей вказує на те, що піддержуванє Болгариї віденьским правительством і рівночасне проголошенє ей независимости з прилукою Босни вказує на порозуминє між обома державами. Длятого на погляд сего дневника нема вже европейского концетру, а кожда держава повинна дбати о свою безпечність на власну руку.

Тимчасом иншій дневник анґлійский Daily Graphic признає, що прилука Босни не є нїчим иншим як зміною назви, котра нїкого не обидила, а найгірше, що про нію можна сказати, є се, що її хибно витягнено на верх. Коли се поставити в супротивности до покути, яку бажають за се наложити на Австрию, тодї не трудно добачити, на кого спадає одвічальність за цїлий теперішнїй небезпечний заколот.

Так само й Турреччина починає примирювати ся з положенєм витвореним на Балканї наслїдком відомих подій і, як звіщають, в Царгородї поручено мужам довіря музулманьскої орґанїзациї боснїйскої, котрітам поїхали, щоби признали цїсарский манїфест про прилуку Босни. Наслїдком того після сьвята байраму має виїхати з Босни музулманьский комітет до Відня, щоби цїсареви зложити чолобитню.

Отсе стає доказом, що В. Потра числить ся з прилукою Босни яко довершеною подією.

В Сербії тимчасом положенє стає щораз грізнїйшим. Полїтичні круги там вельми пригноблені під впливом промови в думі Ізвольского. Виводи Ізвольского вважають там »пожертвованєм справи сербского народа«. Настрій сей скріпляє ще однодушна згода думи. Полїтичні круги не хотять виявляти отверто сего пригнобленя а намагають ся злість народу до Росиї звалити на Австрию, котра нїби то не допускає до конференциї, а через те відбирає загран. державам спромогу станути в оборонї сербских інтересів. Сербске дневникарство виступає отже знов з погрозами, що Сербія була би приневоленa хватити ся війни, колиб ударемнено конференцию. Положенє в Сербії ще й задля того запутує ся, що настало там мінїстерске пересиленє, а всякі переговори з сторонництвами що до утвореня коаліційного кабінету показали ся парляментарними. Невдоволенє королем Петром, котрий став орудєм убийників его попередника, росте з кождим днем а дневники домагають ся від скупштини, щоби довела короля до зреченя престола, бо може се послїдувати иншим способом. Крім того проявляє ся справдешна анархія в краю наслїдком виданого дозволу горожанам на ношенє оружя, особливо в західній і південній Сербії. Останними днями сербскі селяни стріляли, як звіщає W. Allg. Ztg, до австрийскої жандармскої пограничної патролї і ранили одного жандарма, а наслїдком того жандарми застрілили двох сербских селян. Наслїдком того Австрия буде приневолена домагати ся розоруженя цивільного населеня сербского для обезпеки боснїйского пограничного населеня.

Допись зі Стрийщини.

(Протест стрийского деканату на напасти »Дїла«. — Научно-богословский кружок. — Ювілей »Просьвіти«, Сьвятїйшого Отця і цїсарский. — Загальні збори касина. — »Сокільский Базар«)

(Дальше).

І з всїх сторін посипались тому протести і заяви, що осудили той негакт і при тім давали сатисфакцию Високопреосьвященому. Не доставало лише протесту стрийского деканату і сю появу треба пояснити. На соборчику дня 28. листопада була напасть »Дїла« також предметом широкої дискусиї, в якій всї кондеканальні отцї осудили однодушно поступок несовісного редактора. Лише що до форми протесту були подїлені гадки. Меншість була за висланєм протесту, як се сталось по инших деканатах. Більшість узглядняючи се, що такий Цегельский не годен, не в силї образити Найдостойнїйшу Особу Архіпастиря, бо Его праца, пожертвованє, любов до руского народа, Его жертволюбивість на русконародні цїли знають всї і свої і чужі, а Цегельского лише знають хиба з „острого« тону в »Дїлї« (котрий тепер значно притупив ся навіть у такого Трильовского), та з его киданя калюмній на Є. Е. Шептицкого, Барвіньского, Олесницкого, рішив протесту не висилати, а порішив однодушно під словом чести: Єслиб щось подібного повторилось, сейчас заперестати передплачувати »Дїло«, »Галичанина« або яку иншу часопись, яка посьмілаб виступити против католицкої віри, против релїґії взагалї, против нашої гієрархії церковної. Є се більш рішуча постанова і судячи по енергії стрийского клира, по его одушевленю для справи Божої, по его карности в справах полїгично-народних, можна вносити, що свого слова чести не зломить

і покаже, що его найсьвятїйші ідеали доптати безкарно не можна. Лежить в інтересї тих часописий, щоби не треба було сеї постанови реалїзувати.

На тім самім соборі порішено еще одну гарну, дуже пожиточну річ В цїли поглубленя богословских студий оснувався в деканатї богословско научний кружок, який поставив собі задачею кождого четверга по першім в місяци збирати усїх сьвящеників з деканату на засїданя, на яких обговорювались би найцїкавші і найпотрібнїйші питаня сучасної хвилї, відсьвіжувались би набуті еще на университетскій лавцї богословскі відомости, розбиралиб ся апольоґетичні питаня. Кружок сей мав вже перше свое грудневе засїданє на якім при численній участи клира говорив о. Юл. Дзеронич, катех. ґімн. о тім, які арґументи дає нам природа о бствованю Г. Бога. В дпот сей назад би ся дуже яко популярна брошурка до розповсюдненя межи молодїж і інтелїґентну нашу суспільність. О. прельґент повинен би его відступити товариству св. Ап. Павла для его циклю апольоґетичних брошур. Вже назначений цїлий дальший цикль відчитів. І так читатиме на другім засїданю о. Микола Ґалянт, кат. ґімн.: „О сотворенію сьвіта після біблії і після науки“; о. Мак. Матковский: »О соцыяльній праці Церкви«; о. Стеф. Хировский, катехит вид. школи: „О модернїзмі“ о. Конст. Петрушевич: »Будда і Христос“; о. Ю. Дзедович: „О душі людскій“, „О маґнетизмі і спіритизмі“; „О узмисловлюванію науки релїґії: о. Галайчук: „Що говорять сьвісткі письменники про особу Христа“ і т. д.

Є повна надія, що кружок сей не спалахкотить соломяним полумем, а розвиваючись щораз красше, подупаючи актуальні питаня основно а цїкаво оброблені, принесе велику користь для научного образованя нашого духовеньства. Є навіть гад а: вироблені відчити видавати яко окрему „апольоґетичну бібліотеку“, так потрібну в наших часах, часах ворожих для віри і церкви. Булаб се вельми характеристична річ: що в Стрию збирає радикал Левко Бачиньский лепти на »радикальну бібліотеку« і часописи і в тім же Стрию виходила б і апольоґетична бібліотека. Нехай лише ініціятори сеї вельми хосенної річи не випустять раз повзятої, хосенної гадки з програми своєї дїяльности.

Живемо в часї ювілеїв. Сьвята одні за другими. Перед овсїм годить ся менї сказати про ювілей »Просьвіти« нашого заслуженого просьвітного товариства, який випав у нас надсподівано величаво, гідно, як на се товариство пристало. О год. 10. відправив о. сов. Шепарович при співучасти оо. Івасика, Ґалянта, Галайчука і Хировского торжественне богослуженє, при якім співав незвичайно гарно міщаньский стрийский хор під проводом п. Людвика Сівицкого, директора задаткової каси. Патриотичну, гарно обдуману проповідь виголосив о Іван Бордун з Бережниці. Опісля двигнув ся великий довжезний, добре впорядкований похід 6 000 народа головними улицями міста. В поході взяли удїл ґрупами: духовеньство, соколи з 32 гнїзд, інтелїґенция, панї, дружина нашого театру, селяни і ученики ґімназияльні. Щодо ученики ґімназияльні, то з болем серця вичитав я, що ученикам тернопільскої р у с к о ї ґімназиї заборонив господин директор Сівіцкий навіть носа показувати на місті підчас походу »Просьвіти«. Нехай се буде поважним „memento м“ для тих членів стрийскої суспільности, які люблять докорити незаслужено директорови Русинови Юл. Дольницкому за его русинофобію і тим утруднюють ему дуже немало становище Русина-директора в п о л ь с к і м закладї.

Перед походом, провадженим пп академиками Муссикевичом і Вариводою ступала повна зелїзнича орхестра, звуки котрої, чули лиш перші кадри чвірок походу, бо кінець походу еще був коло церкви, коли початок стояв вже біля »Народного Дому«. Похід сей показав, що Стрий, мимо жидівско-польскої закраски, таки є руским містом. Такі необзорімі маси народа не могли навіть помістити в великій салї »Народного Дому«, яка по величині не уступає львівскій салї »Н. Дому« і тому ювілейне віче, котре мало відбутись в салї, відбулось на великій площи перед церквою і мимохіть нагадались давні наші віча на козацких самоуправах. Перший промовив короткими, але теплими словами нов й голова ф-лії „Просьвіти“ о директор Остап Нижанковский, вносячи оклик в честь ювілятки. Опісля говорив др. Єронїм Калитовский про дїяльність »Просьвіти« за минулих 40 лїт, виказуючи як пожиточною і потрібною була дїяльність сего найпотрібнїйшого товариства в культурному двигненю нашого народа.

О год. 3 відіграла наша дружина театральна, якраз тодї в Стрию перебуваюча, нашу незрівнянну »Наталку Полтавку«. Вступ був безплатний, а яко легїтимация вступу були синьо-жовті кокардки, які продавано на цїли Товариства педаґоґічного, котре утримує в Стрию бурсу і бореть ся з постійними недоборами. Вечером відбулось друге представленє: Маруся Богуславка, при випроданій салї.

Взагалї цїле віче імпонувало своєю повагою, поважним, сьвяточним настроєм, числом учасників і незвичайною карностию

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Ігнатия; римо-кат.: Макария оп. В неділю: руско кат.: Юлианни муч.; римо-кат.: Данила б.

— **Вечер памяти І. П. Котляревского в Казані.** Недавно в помешканю місцевого „Новото клюбу“ відбув ся „украіньский вечер“, присьвячений памяти І. П. Котляревского. Він складав ся з вистав: „Наталка Полтавка“ і „Веселі Полтавці“, з реферату, живих картин зі співами та танцями. Впорядила вечір якась „русско-малор. трупа“ під орудою д. Скоромнова, що там загостила, тиняючись з одної клюбної сцени до другої. Реферат дуже коротенький, про значінє Котляревскоъо в украіньскій лїтературі, читав сам д. Скоромнов. В співах брали участь і аматори. Добре проспівали „Реве та стогне“ і „Закувала та сива зазуля“, але чомусь не співали обіцяних в програмі: Заповіту, „Ще не вмерла Україна“ та ин. Слухачів було багато. Більше всього вподобались хорові співи та танці, якими частували публику з пять разів.

— **Жертволюбність школярів.** З Сол твини пишуть, що з нагоди ювілею цїсаря Франц Йосифа І. по переведеню в тамошній школї уступу про его житєпись, школярі так одушевились і запалали вдячностю до свого монарха, що забажали мати в школї его портрет. Шкільних фондів на се не було з причини ощаджування на будову нової школи, тож школярі самі зложили ся добровільно і справили величавий портрет цїсаря. На сю цїль дїти давали охотно по кілька сотиків і нинї окрашає вже шкільну салю цїсарский портрет.

— **Землетрясенє в полудн. Італії.** Обчислено,

Матеріяли до Історії зносин Галичан з Україною.

Ч. 32.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Милий Друже!

Удаю ся до Васъ зъ великою просьбою. — Відъїзджаючи съ Тернополя до Львова передъ трема роками, не сплативъ ся я бувъ зъ довгівъ, котрі „во время бѣдствія“ мусѣвъ затягнути. Нинѣ грошеві відносини якось поліпшились и не хотівъ би я, щоби непотрібні довги довше залягали. Отожъ удаю ся до васъ зъ грішми, щобъ ласкаво заплатили що кому належить ся.

Моіхъ довгівъ не тямлю добре. Здає ся менї, що „Абрагамови Маркусови“ виненъ я був 100 рн. а. в., а кравцеви „Zinkes-ови,“ коло рускої церкви, 44 рн. а. в. (Съ посьвѣдчень довговихъ, чи тамъ векслівъ, будьте ласкаві властивий станъ довговий сконстатовати). Абрагамкови заплативъ я, а conto векселя, еще въ Тернополи будучи, якусь рату (занотована на другій сторонї векселя), и лишилось до сплати, о скілько памятаю, около 55 рин-скихи а. в. Цинкесови виславъ я тамтого року почтою 25 рнь. а. в. — лишаєсь про те около 19 рньск до сплати. Значить разомъ 55+19 = 74 рнь. а. в.

Абрагамкова (уптивий чоловікъ, и словомъ не згадує про мій довгъ) посилаю 55 рнь. и 10 рнь. процентівъ — разомъ 65 рнь. Цинкесови посилаю 19 рнь. и 6 рнь. Процентівъ — разомъ 25 рнь. а. в.

Якъ виторгуєте дещо, спасибігъ Вамъ! — якъ треба буде доложити, я сейчасъ по відобраню Вашого листу грошї відошлю. Тількожъ прошу Васъ зайняти ся сею орудкою скоро, відобрати векслі, и тіжъ або знищити або подерти и подерті при спосібности черезъ брата менї переслати.

Отсе цїла моя просьба. Надіюсь, що дружескої прислуги менї не одмовите.

Ваша „Читанка“ уже надрукована и оправлена. У Милаковского повинна десь въ Січню показати ся. Теперъ она відай на складі въ Раді шкільній.

Въ тій третій части по причині моєї довгої слабости зайшла була помилка, що Коиського на двохъ місцяхъ надруковано. Вставили ми теперъ замість »другого« Коиського житепись и тогорочну инавґураційну бесіду др. Емиліяна Огоновского. — Много, дуже много зістало ненадруковане, — а то по причині, що нестало місця, бо визначене число печатныхъ аркушівъ и такъ перевишене зістало

Моя читанка вже вийшла зъ друку и найдальше въ середу буде Вамъ вислана. Помилокъ друкарскихъ въ ній багато — та не по моій вині, а зъ вини самої друкарні. Не увірите, кілько то гризотъ було зъ Вашими та зъ моіми друкарями... На щастє въ Ставропигіі хочъ зецери добрі, — моі зецери кождий аркушъ передъ самимъ друкомъ мусіли розсипати.

Важнійші похибки въ моій Читанці суть видруковані, — кажіть передъ ужитємъ книжки добре всі блуди справити, а то инакше читанне спинятись буде.

Укладаю теперъ граматику для людовихъ шкілъ. Подайте менї які уваги взглядомъ укладу граматики, або, коли маєте які „termina“ граматичні, уділіть менї ласкаво. Теперъ у насъ чинна комисия взглядомъ уложеня терминівъ граматичныхъ, то въ тій комисії предложивъ би я и Ваші уваги. — Укладаю такожъ граматику руську (въ польскімъ языці) для семинарий женьскихъ

Львівъ 25 Грудня 1871.

Вашъ щирий покірникъ и слуга
Омелянъ Партицький.

Поклоніть ся відъ мене моімъ знакомимъ — проф. Німентовскому, Людкевичеви, дру Лучаковскому и иншимъ.

що при останнім землетрясеню втратило житє около 200.000 людий, ранених не почислити, а материяльна шкода виносить около мілїяр корон. З плодовитих і процьвітаючих добром околиць в Калябриї і на Сицилії остали пустки і звалища. Між блукаючим населенєм настав страшний голод, якому не можуть зарадити присилані з цїлої Італії средства живности. Коли до Реджіо прибув перший корабель з поживою, товпа кинула ся на корабель і треба було ужити оружя, аби не допустити до різні. Оден корабельний капітан бачив, як в Реджіо люди мордували ранених, аби їх мясом заспокоїти голод. — Для наглядного представленя собі, котру то саме околицю навістило землетрясенє, пригадаємо, що полуднева Італія виглядає на мапі як чобіт з високим обцасом. Той обцас і луби творить провінция Апулія, а решту займає Калябрия; на захід від Калябриї віддїлена на 10 клм. широким проливом месиньским лежить остров Сицилія з містом Месина. Як раз се місто і кілька менших місцевостий на Сицилії та всї найблизші місцевости в Калябриї від пролиму месиньского починаючи, улягли землетрясеню, На Сицилії надалеко Месини є вулькан Етна, а на сусїдних островах вулькан Стромболя. Однак, як кажуть ґеольоґи, се землетрясенє не мало нїчо спільного з тими вульканами, які тепер безчинно дрімають. Ще тепер земля там зовсїм не успокоїла ся. По перших далекосяглих потрясенях було еще 42 слабших землетрясень. Кілька з тих потрясень землї відчуто в чорногорскім княжестві, однак без видимих наслїдків.

— **Військові ґарнїзони** по однім баталїонї пїхоти дістануть з весною Підволочиска і Збараж.

— **Ватагу фалшівників грошей** викрито в Тарнові. Належало до неї 5 осіб: два фотоґрафи, субєкт, актор і купець. Виробляли 5-коронївки, реньскі, однокоронївки і прускі марки,

— **Напад сина на батька.** В селї Загвіздю коло Станиславова пострілено богатого господаря Василя Олїйника, в хвили, коли сидїв у власній хатї при столї. Вистріл упав крізь вікно. На підставі сильних познак, жандармерия арештувала сина Олїйника, котрого підозрівають, що хотїв застрілити батька, аби заволодїти его маєтком. Олїйник конає.

— **Істория одної написи на памятнику.** Російска царица Катерина II замовила була у одного поета, якого їй поручено, бистроумну напись, яка мала бути уміщена на памятнику царя Петра званого Великим, а котрого відслонене мало за кілька днїв відбути ся. Щоби єму додати тим більшого одушевленя, заплатила єму вже наперед, але зажадала, щоби напись вже о шестій годинї вечером була готова. Урадований поет постановив зараз взяти ся до роботи і пішов домів. Але маючи гроші в кишени, почув страшенну спрагу, а щоби єї угасити, вступав по дорозї до одного шинку за другим. Надармо ждала царица аж до вечера на замовлену напись — поет не показував ся. Наконець висланий за ним адютант відшукав его в якімсь шинку недалеко від царскої палати, але в такім станї, що стратив відразу всяку надїю на одержанє від него обіцяної написи. Добряга поет так був запив ся, що ледви ще міг язиком обертати. Але острі слова офіцира опамятали его наконець і він зачав щось собі пригадувати про якусь напись. З трудом виймивъ відтак свій записник з кишенї, видер з него лист паперу і не надумуючись богато написав на нім дрожачою рукою чотири слова. Нате, дайте то царици — сказав він і повалив ся знов за стіл на лаву. Адютант лиш покивав головою, але взяв папірчик від пияниці і пішов з ним до царициї. Царица ледви оком кинула на папір, як аж крикнула урадована: Справдї, навіть найкрасший стишок не міг би тілько сказати, що сї короткі слова! А напись яку уложив пяний поет і яку дїйсно уміщено на памятнику, звучала коротко по латинї: „Petro primo Katharina secunda!“ (Петрови першому Катерина друга).

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Початок 7. вечер Білєти продає раньше „Народна Торговля“ а в день представленя при касї від год. 6. вечером).

В суботу дня 2. сїчня „Жидівка ви хрестка“ народна драма в 5 дїях Тогобочного.

В неділю дня 3. сїчня „Серед бурі“ драма зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

В понедїлок дня 4. сїчня „Надія“ рибацка драма в 4 дїях Г. Гавримса.

Ві второк дня 5. сїчня і в середу дня 6. сїчня 1909 нема представленя.

В четвер дня 7. сїчня „Мари“ голосна родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

— **Переписка Адмінїстрациї.** Впр. о. Н. Б. Лом. в Гр. з присланих 6 К вписано 1·70 К за 1908, а 4·30 К на 1909. — Впр. о. Л. Тих. в Мол. 10 К за 1908, а 10 К на 1909. — Впр. о. др. І. Гр. в Ст. По 10 К за II. півр. 1908. — Впр. о. Дим. Габ. в Рад. Вписано 3·40 К за 1908, а 6·60 К на 1909. — Вп М. Тюн в Ст. Почислено за 1908. — Вгр. о. Іл. Лаб. в Тр. Вписано за час 14/6—14/9 1908. — Вп. Ц. Гал. в Терн. Заплачено за I кв. 1909. — Вп. Й. Кун. в Терн. Заплачено за час 1/1—31/1 1909. — Впр. о. др Ів. Бар. у Льв. Вписано за листопад 1908. — Впов. Ром. Ал. в Угн. Заплачено за I піврік 1909. — Вп. М. К. в Лїс. Вписано за час 1/1—13/3 1909. Складаючи подяку за зложену передплату, зазначуємо, що наш адмінїстрацийний рік починає ся з днем 14. н. ст. сїчня.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 61. сїчня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (6—50)

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви спеціяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Ч. 33.

Високоповажаний Пане!

Зъ початкомъ другого пôвроку гадаю выдати газету для учителѣвъ сельскихъ въ ясыцѣ рускôмъ. Будучи и черезъ школу и черезъ переписки (особливо въ дѣлахъ »Просьвіты«) зъ многими учителями знакомый, маю повну надѣю, що гасета поведе ся и зробить тымъ самымъ велику прислугу и для нашои справи. Я на кождий спôсôбъ, хочь и при найменшôмъ числѣ пренумерантôвъ, до кôнця видержати рѣшивъ ся. Єдинымъ моимъ бажанємъ, щобы газета пôдъ взглядомъ грясти и редакційнои части потребамъ школы добре вôдповѣдала.

Стараю ся всѣми силами, щобы всѣ рускій учителѣ семинарій поперли мене въ такъ труднôмъ починѣ. Спôльный такій трудъ пôднести мусить вартôсть газеты и выкличе бôльшу охоту до читаня въ учительствѣ сельскôмъ. Товаришѣ мои Львôвскій уже пôднялись працѣ для першихъ чиселъ.

(Дальше буде)

Телєґрами

з дня 1. сїчня

Петербург. Англія заявила ся за проєктованим Австриєю, а принятим Росиєю способом поступованя в справі конференциї.

Льондон. Daily Mail доносить з Білгорода, що сербскі ватаги нападуть в цьвітни на Босну. Сербске правительство уоружило ті ватаги в карабіни і бомби.

Білгород. Мінїстер війни подав ся до димісиї, яку король приняв.

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (хад Централь. каваргею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12 00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10 30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6 00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6 58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї означені †.

Видає і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского

289

~~ч. 288.~~ Львів, субота дня 20. грудня 1908. (2. сїчня 1909) Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Скликанє ческого сойму хочби на кількадневну сесию вважають Чехи великою конечностю і задлятого правительство робить всякі заходи, щоби обезпечити хоч кількадневну спокійну сесию. Намісник Куделгофе переговорював в сій справі з бар. Бінертом, мінїстрами бар. Гердльом, д-ром Жачком і Шрайнером, одначе дотеперішні вигляди вельми слабі щоби сесия могла взагалї відбути ся. Чехи заявляють, що не можуть робити нїяких уступок для злагоди нїмецкої обструкциї (се відносить ся головно до домаганя на помноженє нїмецких членів кр. видїлу). Наслїдком того і Нїмцї не думають понехати свою обструкцийну тактику.

Христ. сусп. сторонництво під проводом др. Люеґера відбуло 30. с м. засїданє і ухвалило в справі військової угоди таку заяву: Хр. сусп. сторонництво глядить на видвигненє військового питаня з поважною тривогою, котру ще збільшила многозначна стилїзация що до форми і змісту рівно нещасливого найновійшого урядового оповіщеня спільного правительства. Христ. сусп. сторонництво стоїть непохитно за однопїлостю і спільностю армії і буде її при всякій нагоді завзято і неуступчиво боронити. Христ. сусп. сторонництво буде в такім случаю, колиб Угорщині зроблено військові уступки, держати ся своєї програмії її виконає.

Заграница.

Предлогу австро-угорского мінїстерства заґр. справ що до условин конференциї приняло також анґлїйске правительство. Отже й Анґлїя є тої думки, що балканьска конференция лише тоді мала би корисний вислїд, колиб її попередило порозуминє европ. держав не тілько що до вичисленя програмових точок, але й що до сути бодай найважнїйших програмових справ. Така обмїна гадок довела би неперечно до уложеня певних формул, щоби розправа обертала ся в тїсно обмежених границях.

Згадану предлогу Австриї приняла таким способом Росия і Анґлїя, а Нїмеччина станула вже наперед в сій справі по сторонї Австриї, і тому можна на певно сподївати ся, що й инші держави підуть за ними, а тим способом осягнула би Австрия незвичайний успіх.

Проти автономиї Босни, якої домагає ся Сербія і полїт. круги росийскі, виступив рішучо турецкий посол Гусейн Джагіб в дневнику Tanin, в котрім зазначує, що доперва по оповіщеню росийскої ноти Турки пізнали, де они опинилиб ся. Дневник сей критикує різко росийску, анґлїйску і француску полїтику що до конференциї і вказує на те, що Босна є втрачена і лїпше, що се стане ся перед конференциєю як опісля. Автономия Босни не вийшла би в користь Туреччини, лише підлещувалаб Славянам, а особливо Сербії й Чорногорі.

Оповіщенє австро-угорскої окружної депеші викликало в Петербурзї велике вражінє. »Новое Время« наслїдком сего оповіщеня ще більше невдоволене промовою Ізвольского. В тім оповіщеню бачить сей дневник новий доказ, що рожеві погляди Ізвольского безосновні і лютить ся, що винагорода Сербії може мати лише народогосподарский характер, та що Австрия хоче 29 арт. берлїн. договору знести лише під певними засторогами. Колиб Росия пішла на конференцию, тоді боснїйскі кайдани малиб росийску печатку, Сербія дісталаб лише пільги для переводу до Реки, а Чорногора осталаб під австр. опікуньством. — »Рѣчъ« вказує на се, що тайні договори Росиї з Австриєю були Ізвольскому відомі перед виголошенєм промови в думі, припускав однак мимо того, що в тих договорах була мова не про прилуку, лише про обсаду Босни і то про ві условну можливість.

Свобідна нарада про автономію Босни все є можлива на конференциї, а та справа як і питанє про винагороду по-

---

Материяли до істориї буковиньскої Руси.

Музикальні і сценїчні твори Із. Воробкевича.

(Дальше).

Львів, 29. 3: 1871.

Високопреподобний Отче!

В листї, в котрім мав я съміливість Вас просити о кілька кусників до співу, виразив був я свою іскренню преданність Вам, яко композитору. Но по так дурній критицї Ваших пісень, яку подала Gazeta narodowa, могу собі вообразити Ваше негодованє на львівских музиків а la Бажаньский. Бою ся, щобисьте і мене до них не зачислили, що є правдоподібним, бо не удостоїлисьте мене, Впр. Отче, дару якого від Вас оглядати. Будьте певні, що всї тії толки о Ваших композициях неприхильні, як з одної сторони походять з незнаня Ваших праць, так і цїлком не репрезентують гадку общу.

Сьвітскі пісни Ваші подобали ся так, як не можна більше. Ту формальний культ утворили з них. Особливо подобали ся „Сонце ся сховало“, »Чорнобривка«, „У долинї над водою«, Das Lied vom Pagen і ин. Над дуетами розпливають ся. Сьпівність і оригінальність суть їх відзнаками. О церковній Вашій музицї мало що знаєм. Наш учитель співу Hössly виразив ся о „Многая лїта“ (великім) дуже добре. О »Ангел вопіяше“ і »Христос воскресе« сказав вправдї, що не мають характеру музики церковної, а признаючи зрештою їх удачність, сказав: „Es sollte ihm (себ то Вам) jemand ein gründliches Studium der Klassiker ans Herz legen“. О сьвітских Ваших піснях сказав, що они суть »sehr sangbar, sehr hübsch.« Так судять люде, що о музицї щось розуміють, так і всї праві (майже!).

З своєї сторони могу лишень то сказати, що мало композиций моє чувство в такій мірі взрушали, як Ваші. На псевдомузиків, критикуючих пустими фразами річ, котру цїлком не розуміють, не повинніcьте ся оглядати. О таких лїпше замовчу.

Припоминаючи Вашій ласкавій памяти себе і свою просьбу, остаю ся Вашим всегда преданним

Іларіон Шушковский.
слух. бог. II. год. и питомець
гр. к. сїмен.

З весною 1871 р. повідомляв Із. В. Ол. Барвіньского: „Я вже рідко коли що пишу і то все мізерне і без житя; занимаю ся більше музикою, хотяй і то трудний і невдячний хлїб*)“. Того року іменно зладив Із. В. нїмецкий учебник музики „Musiklehre,“ а вже у грудни 1871 р. повідомляв**), що написав „чотири(!) оперетки, далї всїляких пісень і церковних композиций«.

Слабість жінки, смерть сина (1872***) і тяжкі материяльні клопоти не здержали В-а від роботи.

В червни 1872. Писав він знову, що для театру Бачиньского скомпонував дві оперетки. Здаєть ся, мав на думцї дві з тих чотирох згаданих висше. „Лиш через театр зможу я собі в Галичинї дорогу яко музик зробити, а се важне дїло, щоб посоромити моїх противників і показати їм, що далеко сові до сокола*).

В зимі на 1873 рік жінка В-а була смертельно хора, та він не покидав роботи. Поскаржив ся лише приятелеви, що „чоловік уже у таку планету вродився, щоб від колиски аж до гробу горював і мучив ся“, але заразом і додав (в сїчни 1873): „Для театру написав єм у останних часах три комедиї з музикою, котрі і тут (у Чернівцях) під Бачиньским грали ся і публика їх часто добре приймала**).

Менї не відомо, як називали ся сї оперетки, котрі Із. В. кілька разів у листах згадував, тілько з листу Моленцкого (1873. 28. 3) міркую, що дві з них звали ся: „Ворожка“ і „Весїлє на обжинках“. »Ваші оперетки тепер все у нас в репертуарі«, писав у тім же листї артист А. Стечинський, де була також і просьба до В-а, аби уложив музику до якоїсь мельодрами церковного маляря Антона Яблоновского „Ольга“, котра в Перемишли провалила ся на сценї без спомину. Воробкевич зложив і тут музику, і до „Назаря Стодолї“ — взагалї дуже помагав театрови.

(Дальше буде).

---

*) Руслан 1908, ч. 222.
**) Руслан 1908, ч. 225.
***) Руслан 1908, ч. 226.

*) Руслан 1908, ч. 232.
**) Тамже, ч. 234.

винні би буги рішені по мисли промови Ізвольского. Лише в такім случаю цїле питане, якого домагала ся дума, булоб розвязане відповідно национальному достоїньству Росиї.

Молодорадикальний сербский Odjen, покликуючи ся на уступ бесїди Ізвольского, що Росия не могла задля давнїйших договорів протестувати проти прилуки Босни, поясняє се місце так: З сеї заяви показує ся, що Росия не має зовсїм вільних рук що до прилуки. За се признане ми вдячні Ізвольскому, але сегодня нас мало і ми не хочемо ходити на помацки, як в 1876 р. Ми бажаємо знати, чого нам сподївати ся по Росиї, Франциї, Анґлії й Італії, котрі нам заявляють велику прихильність. На пораду Ізвольского, щоби в Білгородї й Цетинїї зберегли зимну кров, відповідає сей дневник, що становище Сербії й Чорногори зависиме від того, чи они будуть мати спромогу до житя. Бажане житя є сильнїйше, як усякі розумові ради.

Між Сербією і Австриєю, зглядно мінїстром Мильовановичом а австро-угор. послом ґр. Форґачом послїдувала обміна нот, котрими продовжено торговий договор до 31. марця 1909 р.

В сербскій скупштині була загран. політика предметом розправи на тайнім засїданю з нагоди промови Ізвольского. Хоч посли ріжних сторонництв були доволї мовчаливі супроти дневникарства, всеж таки вийшло на яву, що розправа вела ся головно під враженем промови Ізвольского. Розчарованє між сербскими послами тим більше, що в поданім спершу в сербских дневниках змістї сеї промови пропущено найважнїйші місця, так що промова видавала ся корисною для Сербії. Про договорні зобовязаня Росиї що до прилуки Босни не було там згадки і для того здавало ся, що Росия може виступити з протестом проти прилуки, а се голосили королевич Юрій і Пасич яко вислїд свого петербурского паломництва. Тимчасом виявило ся, що міродатні круги в Петербурзї не дали Пасичови нїяких приречень, а сербску суспільність обманено. Також і в инших справах мова Ізвольского стає в суперечности з розсїяними про успіхи Пасича вістями Пасич був отже приневолений накручувати свої виводи про мнимі успіхи своєї поїздки до промови Ізвольского, але й сей звіт его не вдоволив, розправа була вельми горяча а Пасичови докорювано, що обманив населенє, а робив усе, щоби поправити свою популярність. Зазначено отже в розправі, що по промові Ізвольского Сербія опинилась в зовсїм иншім положеню, як се з дотеперішних запевнень полїт. кругів можна було думати. Сербія числила на поміч Росиї і по поїздцї кн. Юрія і Пасича занедбала Анґлію, а тепер виявило ся, що по Росиї нїчого не можна сподївати ся, і відповідно до того треба буде дальше поступованє примінити в справі прилуки.

З урядових сербских кругів заперечують поданим нами вістям про напад оружних селян сербских на границї на австр. жандармів і запевняють, що селяни не мали оружя та жалують ся, що навпаки австр. патролї переступали сербску границю. Тимчасом є се неперечною подїєю, оповіщуваною і в сербских часописях, що між сербске населенє роздано оружє і стрільні припаси, а також відома річ, що в околиці Зворника і Сребреницї нагромаджені сербскі ватаги, набрані головно з Македонїї і сї ватаги нераз переходили встр. границю, щоби викликати воробню між населенем в Босні.

Бойкот проти австр. товарів веден й насилою починає вже населеню в Туреччинї давати ся в знаки незвичайною дорожнею. Великі купцї вихісновують се для спекуляций і наслїдком того починає проявляти ся опір проти бойкоту. Виходить з того, що навіть насилою не дасть ся бойкот на довший час удержати всюди, а позаяк та насила звертає ся також проти неавстрийских товарів, може довести до позважних жалоб і домагань винагороди за страти.

Долись зі Стрийщини.

(Протест стрийского деканату на напасти »Дїла«. — Научно-богословский кружок. — Ювілеї »Просьвіти«, Сьвятїйшого Отця і цїсарский. — Загальні збори касина. — »Сокільский Базар«)

(Конець).

Дня 13 грудня обходила Стрийщина друге сьвято, другий ювілей. Була се торжественна академія в честь Папи Пія X., яка могла бути виведена і перед столичною публикою і вдоволити найвибагливійших критиків.

Що мельодийній, на народних мотивах опертій кантаті Дениса Січиньского слїдувала сьвяточна промова о. проф. Дзеровича. Бесїдник не пішов за шабльоном польских бесїдників, які з нагоди сего папского ювілею славили Папу яко приятеля Поляків і о стільки признавали Папі рацию биту, о скільки Папа і папство заняли прихильне становище до Поляків.

Наш бесїдник вказав на папство яко інституцию Божу, основану для добра людства, а опісля вернув ся до клича теперішного ювілята: »все обновити в Христї«, і доказав, як дуже той клич у всїх напрямах людского житя і людскої думки є на часї і на місци. По промові о. крил. декан Амр. Поляньский відчитав телеґраму від Сьвятїйшого Отця з подякою за желаня, причім Сьвят. Отець уділив Апост. благословеня.

Опісля наступила гра на фортепянї п. Ольги Цїпановскої, яка умисно прибула до нас з Перемишля, щоби в супроводї вій ковоі музики відограти чудово E. Grieg-a: концерт A moll. Тепер виступив мішаний хор обновленого стрийского Бояна в силї 60 співаків і співачок, який виповнив кромі першої кантати ще три точки концерту, відспівавши ще з незвичайною прецизиєю оден з найтяжших але і найкрасших псальмів Дм. Бортнянского: »Гласом моїм« в супроводї фісгармонії; велику ораторию Мендельзона: »Христе« і »Хорал« Нижанковского; обі точки в супроводї військової орхестри 10 п. п. з Перемишля; при кантатї і псальмі акомпанював п. Остап Бобикевич. Як випали хори, досить вказати на дириґента о. Остапа Нижанковского, котрого імя само про себе говорить. Соля в ораторії Мендельзона співав нарочно прибувший п. Мих. Волошин. Хори були переплїтані ще сольом орхестри військової під проводом капельника п. В. Червенки і чудовою деклямациєю п. Володимира Устияновича, який підтримав в цїлій силї добру славу Устияновичів яко декламаторів, нагадавши своєю деклямациєю свого стрия, незрівнаного рецитатора бл. п. Корнила. Тяжкий до відданя стих Я. Конїського: »Проповідь на горі« віддеклямував п. Устиянович зі зрозумінем, відповідним змістови спокоєм, і хорошою дикциєю. — Салю прегарно удекорував п. Денис Сембратович, директор »Молочарского Союза« народними килимами і папскими і рускими емблемами. Публиці роздавано артистично виконану програму з портретом Сьв. Отця на памятку сего величавого, під кождим зглядом удалого вечера. На вечері були і представники місцевих властий, які не щадили похвал і признаня о. Остапови, що своєю працею справив справдї артистичний пир слухачам, які не стямились, коли скінчив ся чудовий концерт.

Ювілей цїсарский відбув ся в той спосіб, що депутациї всїх руских товариств зложили свої желаня до рук радника намісництва п. Шидловского і ілюмінували свої вікна картками Товариства педаґоґічного. Тут годить ся зазначити що найменше некоректність польского ювілейного обходу, який плякатами обвістив був, що дохід з закупна ілюмінацийних карток призначав по рівній части на бурси польску, руску і жидівску. Опісля видячи, що Русини мають свої картки, казав магістратским полїцаям синим олівцем перечеркувати свою жертволюбивість в користь рускої бурси, хоч що правда всї жиди також вилїпили свої вікна своїми сионїстичними картками вузкими, білої краски, а мимо того не счеркувано одолошеня датків в користь жидівского нарибку. Що комітет не мав права призначати доходу з міских карток лише на польску і жидівску бурсу, виходить вже хочби з того, що кольосальні урядові будівлї як суд, ґімназия, всї школи, рада повітова були обліплені польскими картками, а на утриманє тих урядів складаєть ся зарівно польский як і руский нарід.

Дня 21. грудня відбулись загальні збори »Руского Касина«, з яких замітне се, що конц. адв. др. Перфецкий виступив з внесенем не іренумерувати »Галичанина«. Ледво 4-ма голосами більшости »Галичанина« уратовано ще яко »назидательную і многополезную лектуру« для сконсолїдованої стрийскої Руси. До нового виділу увійшли: надінж. Микола Левандовский яко голова; о. проф. Юлїян Дзерович яко заст. голови; Вол. Устиянович яко писар; Ярослав Кисилевский дир. »Нар. Торг.« яко господар і касиер; ем. учит. Франц Ластовецкий яко бібліотекар; Зенон Щуровский яко референт забав і сходин; а о. Стефан Хировский яко заступник писаря. Маємо надію, що новий виділ постарає ся розбудити товариске житє між стрийскими Русинами забавами, відчитами, сходинами, а особливо постарає ся о закупно нових книжок до бібліотеки, яка майже не має нїяких новійших видань нашої літератури.

»Сокільский Базар« отворив у нас свою першу філію при найкрасшій улиці міста, Третого Мая і продає гарні річи і все незвичайно дешево. Русини стрийскі повинні лише там полагоджувати свої закупна, если бажають економічного підвигненя свого народа. Єсть се попри „Народну Торговлю“, „Молочарский Союз“ і ґалянтерийний склеп п. Филипа Бориса вже четвертий склеп руский в Стрию. Vivat sequens!..

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Юлїянни муч.; римо-кат.: Данила б.; В понедїлок: руско-кат.: Анастазиї м.; римо-кат. Тита біскупа; Ві второк: руско-кат.: 10 мучеників; римо-кат.: Телєсфора.

— **Обхід ювілеїв на селї.** Дня 2. грудня товариства »Сокіл« і Читальня »Просьвіти« в Миліївцях, пов. залїщицкого, урядили концерт в честь Є. Сьвятости Папи Пія X і цїсаря Франц Йосифа I. Концерт відбув ся в салї шкільній, яку відповідно до піднеслої хвилї удекоровано лямпіонами а в двох вікнах уста

влено транспаренти з погрудями Папи і Цісаря, які мимоходом кажучи дуже гарно відбивали. Концерт зачав ся промовою місцевого пароха і ігумена оо. Василиян з Улашковець о. М. К. Відтак слїдували співи „Псальмів“ і пісні »Думи мої«, відчит про житє Папи Пія X, який мав місцевий учитель Й. Козьмійчук. Концерт випав як на сельскі сили, досить гарно. Присутних було дуже много селян та трохи інтелїґенциї з околиці і двір. Від дїтий шкільних вислано на руки Кард. Merry del Val телєґраму з желанями для Сьв. Отця, на яку наспіла слїдуюча відповідь Апостольскої Нунциятури в Відни через еписк. консисторию в Станиславові сего змісту: „Eminentissimus Cardinalis Merry del Val a Secretis Status Sanctitatis tuae a Ruthenis pueris scholae in Myliwci Dicecesis Stanislau accepit telegramma, quo idem pueri Sanctissimo Patri pro Jubileo sacerdotali propria vota offerunt, omnia lausta a Deo exoptant et ad pedes provoluti Benedictionem Apostolicam implorant. Idem E-mus Cardinalis Merry del Val mihi (нунциєви) mandatum dedit Amplitudinem Tuam R-am adprecandi (Стан. Епископа), ut velit praelaudatis pueris Ruthenis nuntiare Beatissimum Patrem eorum vota grato animo excepis-e ac in signum Suae paternae benevolentiae ac dignus omnium bonorum coelestium Benedictionem Apostolicam peramanter impertiri dignatum esse“.

— **Про гостинний виступ п-ні Лопатиньскої** оперової співачки міского театру львівского в міскім театрі нїмецкім в Чернівцях пише „Буковина“: Ві второк, 29. с. м. почала наша звісна оперова співачка п. Ф. Лопатиньска свої гостинні виступи в міскім театрі партією Рехи в „Жидівцї“ Галевія. П-ної Лопатиньска відома не тільки нашій, але й чужій черновецкій публиці по трохи з концертів головнож з її своїх виступів в українськім театрі за час єго останного побуту в Чернівцях і тїшить ся у всїх заслуженими і щирими симпатиями. Не диво, що на єї перший виступ сала була заповнена до останного місця і артистку витано довгими і щирими оплесками. Пані Лопатиньска має дві основні вимоги, що співачку роблять великою співачкою: обемистий і повний, на причуд чистий, металїчний голос, яким орудує з такою легкістю, якби спів єї не був тяжкою працею, але забавою; в найвисших позициях — а ними партия Рехи богата — не слїдно в єї голосї нї трохи напруженя або форси, противно в них найлїпше проявляє ся уся єго легкість, сила і краса. Одним словом, вже по кількох перших тонах можна слухати співачки з цїлим спокоєм і певностю, а се богато значить. Щодо драматичного зображеня характеву Рехи можна мати ріжні погляди, але то треба нї Лопатиньскій признати, що свою ролю вивела консеквентно так, як єї поняла.

— **На будову руского театру у Львові** зібрано в четвертім чвертьрічу 2.246·27 К. Загальна сума зложена досї на ту цїль виносить 208.761·73 К.

—**Землетрясенє в Італії.** Потрясеня землї ще не скінчили ся і повторяють ся що дня. При потрясенях чути глухий підземний гук. Розміри катастрофи показують ся чим раз більші. Обчислюють, що поверх 200.000 людий втратило житє. До Риму донесено, що Ліпарийскі острови недалеко Месини, на яких лежить вулькан Стромболї, запали ся в море. На тих островах жили тисячі родин і всї мали згинути. З Риму вислано кілька кораблїв до провіреня сеї чутки. На потерпівших при катастрофі пливуть жертви з цїлої Італії і доходять до 10 мілїонів лїр. Папа жертвував на ту цїль 100.000 лїр, колеґія кардиналів 20 000 лїр, а італїйска королева також 20.000 лїр. Voss. Ztg доносить, що 2 сьвященики, які приїхали до Риму, кажуть, що цїла Калябрия лежить в звалищах, а що найменше десята часть населеня втратила житє. Ратункова акция триває дальше. До відкопування трупів і ранених зпід завалених домів вислано війско, яке працює днем і ночию. Війско стереже також перед грабежами, бо по навіщеній катастрофою околиці волочать ся ватаги опришків, ласих на чуже добро.

— **Родинна траґедия.** Перед кількома місяцями перенїс ся з Буська тамошний сотрудник о. Павло Штокалко з женою і двома дїточками до Львова, обнимаючи тут посаду катехита в школї ім. св. Антонія на личаківскім предмістю. Та лихо не спало. Пошесть шкарлятини, яка лютує у Львові, заглянула і до хати паньства Штокалків, складаючи на постїль обоє їх дїточок, 11-місячного Стефця і дволїтного Дозя. І протягом останного тижня ангел смерти забрав родичам дві найдорожші істоти. В сїм тяжкім горю щире спочуваня і розрада від всїх знакомих супроваджає паньство Штокалків.

— **Дрібні вісти** Оноді пропав грошевий лист з квотою 3.352 К, висланий з Динова на Угорщину. Крадїж замічено аж в Перемишлї, а заряджене слїдство викрило, що лист украв почтиліон з Дубецка. При нїм найдено ще 3.100 К. — Директор руского театру, п. Стадник, заанґажував до своєї дружини кількох артистів з драматичної школи М. Лисенка в Київі.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Початок 7. вечер. Білєти продає раньше „Народна Торговля“ а в день представленя при касї від год. 6. вечером).

В неділю дня 3. сїчня „Серед бурі“ драма зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

В понеділок дня 4. сїчня „Надія“ рибацка драма в 4 дїях Г. Ґаєрманса.

Ві второк дня 5. сїчня і в середу дня 6. сїчня 1909 нема представленя.

В четвер дня 7. сїчня „Мари“ голосна родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

— **В Коломиї** відбуде ся дня 3. с. м. в салї „Щадничої Каси“ аматорске представленє „Наталки Полтавки“ Ів. Котляревского. Початок о 7½ год.

— **З Дрогобича.** З днем 1. сїчня 1909 вийшов в житє новий почтовий уряд в місті Дрогобичи при ул. Стрийскій з урядовою назвою: »Дрогобич 2.« Той уряд лучить ся з почтовою сїтию амбулянсовими почтами простору Хирів Самбір-Стрий.

— **З Відня** Порядок Богослужень в часї сьвят Різдва Христового в Церкві св. В. М. Варвари у Відні: В середу дня 6. сїчня, Навечерїє (сьвятий вечір), о 8. год. рано часи Царскі і Обідниця, о ½10 год. Вечірня з Літургією св. Василия Вел., о 4. год. по полудні

Матеріяли до історії зносин Галичан з Україною.

Ч. 33.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

(Конець).

Не знаю, якъ Ви задивляєте ся на загадане выдавництво — чи вѣщуєте єму довгого житя, чи нѣ, и чи загально узнаєте єго потребу? Єсли годитесь зъ моими гадками, то вже конечно не одкажете свого удѣлу. Якъ колись при Правдѣ мы трудились спѣльно и довели въ трудныхъ часахъ до доброго результату, такъ маю надѣю, що спѣльно и на тѣмъ новѣмъ полї добрый результатъ осягнемо. На кождый способъ выповнити намъ треба обовязокъ, котрый вѣдъ довшого часу на насъ тяжить.

Одною зъ головнѣйшихъ рубрикъ газеты будуть препарациї для учителѣвъ. До Васъ перша моя просьба була бы: уложити препарациї до тыхъ уступовъ Читанокъ (для 2. и 3. клясы), въ котрыхъ ґеографія або исторія порушена. Въ тѣй цѣли могу Вамъ прислати новй Читанки сегоричнй для ласкавого перегляду и оброблена.

Въ надѣи прихильной вѣдповѣди остаю ся щирий Вашъ другъ и покорникъ

Омелянъ Партицький.

19/3. 875.

До якогось часу прошу о газетѣ не споминати нѣкому, щобъ противники дѣлу не помѣшали — *О. П.*

Ч. 34.

Високоповажний Добродію!

Обіцяли Ви за поворотом з курациї вступити до мене по „Зорю“, та видно не найшли свобідної хвильки. Мушу теперь ломати поодинокі числа и так висилати ті каліки на Поділє.

За переклад розправи о князю Данилі дуже Вам вдячний. Вижидаю нетерпеливо цілости, щоби обчислити ся, чи помішу в сім рочнику, чи аж розпочинати з будущим.

При нагоді прошу спитати д-ра Лучаковского, чи не має давнійших своїх зборників пісень народних, або чи в свобідних хвилях не написав би гдецо для „Зорі“. Для колиш нёго друга свого чей не відкаже якої повістки.

Про именованє инспекторів нічого не чувати; здає ся — es bleibt alles beim alten.

Бажаю всего доброго, та передовсім здоровля.

Щирий Ваш покірник

О. Партицький.

Во Львові 7/10. 880.

Ч. 35.

Лист Евгенія Згарского до Олександра Барвіньского *).

Шановний Пане!

Якъ виджу, Ви запохопні троха у своіхъ толкахъ. Не годить ся ніколи од людей одвлекати справу, бо кожда справа, не аби изъ якої тамъ криниці черпається, а таки одъ самихъ людей походить. Не у воздусі, а въ людскихъ головахъ родяться идеї, що, аби живі станули, потребують теплого, тай щирого серця. Безъ того, неуспіє ніяка идея.

Сердитись та гніватись, могуть тільки самолюби тамъ, де ходить о спільну річь на будущность, для нашихъ потаиківъ.

Любите по правді свою идею, такъ любіте и поважайте всіхъ тихъ, що якимъ небудь діломъ вступають ся за нею. Говорю до Васъ не будь то професоръ изъ катедри, но яко щирий приятель, желающий одъ серця намъ всімъ спільного блага. Приймітьже слово мое, въ приязнімъ змислі. Бороніть друг друга чесно и кріпко, передъ лицемъ всякого клеветника тай напастниками, а цурайте ся тільки такихъ, которі підлимъ заявленємъ та учинками своіми, ганьбу могуть стягнути на нашу громаду.

Будьте увірені, що я у моімъ присвідченню, не подаюсь ніякій примсі, тожъ и не гніваюся. Старайтесь тільки на будущность, безъ

*) Додатково з переписком пок. Ом. Партицкого сповіщуємо також лист Е. Згарского, котрий відносить сь до того часу — *Ред*

Львів, ул. Гетманьска ч. 4.

Найстарший і найбільший маґазин ювілерский у Львові

ЮЛІЯНА **Дожбровского**

На наближаюче ся Різдво і Новий Рік поручає найкрасші і найвідповіднійші дарунки від найдешевших до найелеґантших як: модні парискі перстінці, шпильки до краватів, палиці оковані сріблом і золотом. Бонтони брилянтові всякої величини. Перли, наший'ники. Рівіери прінцес Колїї модні. Застави сріблі, столове срібло, Лїоньскі чаші церковні. Стїнні годинники. Парискі будильники, найновійші годинники срібні і золот з 1-рядних париских і женевских фабрик, по нечувано низьких цїнах.

Повечеріє велике з Литиєю, проповідь і коляди. — В четвер дня 7. сїчня „Різдво Христове“, о 7. год. рано читана св. Літургія, о 8. год. рано Утреня, о ½11. год. торжественна Літургія в Es-i As-dur Вербицкого, Концерт N. 6. Бортняньского і коляди Садовского під батутою п. Прокоповича, о 4. год. Вечірня, проповідь, супліка ция і коляди. — В пятницю дня 8., Собор Пресьв. Богородиці, від 7. год. почавши читані св. Літургії, о 10. год. співана св. Літургія, о 4. год. Вечірня і коляди. — В суботу дня 9., св. Первомученика Стефана, всї Богослуженя як на Собор пресьвятої Богородиці.

— **Руска захоронка в Станиславові** (Клїгинині-селї) уряджує в неділю по Новім роцї 17. сїчня 1909 ялинку для дїтий захоронки. Але на се не має нїяких фондів. Тому видїл тов-а »Рускої захоронки« звертає ся отсим до всїх добродіїв та прихильників убогої дїтвори не відмовити нам хочби найменшої лепти на тую цїль. Буде се милостиня Христа ради, буде се милостиня на найбіднїйші дїти нашого народу. Лепти приймає о. Яр. Борадайкевич, катехит в Станиславові.

— **Іменованя**. До VI кл. ранґи зістали посунені директори ґімназий: Юл. Дольницкий в Стрию, Йос. Ноґай в V ґімн. у Львові і Фр. Зих в Бучачи. — Краєвий видїл іменував між иншими інжинєрами-адюнктами: Стеф. Посацкого і Ром. Маринярчика.

Наука, штука і лїтература.

— **Образкові видання Руского Товариства педаґ.** Образок, ілюстрация—то чинник, який з давен-давна всяка педаґоґія видвигала все на перше місце. Велика вага того чинника в просьвітї простого народа; ще більша в вихованю і образованю дитини. Як простолюдин так і дитина — те ті евангельскі невірні Томи, що не увірять, поки не діткнуть ся, не візьмуть в руки, не оглянуть, щоб потім раз на все вже увірити. Тим-то, будучи великою момочию у всякім навчаню, образок чи ілюстрация повинні відповідати все правдї і основним принципам етики та моралї, коли не мають бути шкідливі. Від того залежить їх педаґоґічня вартість. Тих условій сьвідоме було й Руске Товариство пед. при виборі цїлого ряду образкових видань для нашого наймолодшого поколїня. А знаючи, що дорога до дїточого ума веде через уяву, воно всїх старань доложило, щоб з тої дороги не збитись. Результатом тих старань, до речі сказавши, доволї коштовних, є естетична краса видань. Передовсїм красою хапає за очи кожде образкове виданє Р. Товариства пед.— красою барв і викінченя образків, красою і нїжностю многих, розписаних помїж ними вершованих пояснень і стишків дидактиного і лїричного змісту. З огляду на вік, для якого виданя призначено, дасть ся їх подїлити на дві ґрупи. В першій ґрупі будуть образкові виданя для тих дїтий, що не вміють єще анї читати, анї читаного їм своїм умом опанувати. Такі виданя можуть обмежитись на самі образки або на образки з такими текстами, що формою і змістом не далеко відбігають від колискової пісні чи оповіданя. Сюди належать передовсїм: 1) „Ах яке то хороше!“ — артистично викінчені ілюстрациї хатних меблїв, будинків, комунїкацийних середниств (зелїзниці, парохода, трамвая, самохода); 2) „Для розривки“ — чудові образки звірів, птахів, цьвітів, знарядів; 3) „Крізь трав килими“ — прегарні сцени з дїточого житя; 4) „Від весни до весни“ — дїточе житє в ріжних порах року з его пригодами, поясненими двостихами, ядерними, як приповідки; 5) „Літною порою“ — в суміш образки звірят і сцен з дїточих забав з веселими стишками (10 карт злучених разом і мальованих з обох сторін, для розкладаня); 6 „Дїточі вигадки“ — сцени з житя дїтий з їх забавами, пустотами і жартами, поясненими стишкими (10 карт для розкладаня); 7) „Око в око“ — дїточе житє від колиски до вироету, з довшими стишками; 8) „З царства звірів“ — переважно домашні звірята (10 карт до розкладаня) з писоньками такими, як та, зложена зовсїм по народному:

Білі гусоньки, білі гусоньки
Та по рїченцї бродять,
І свої малі, і свої малі
Та за собою водять.

9) „Приятелї чоловіка“ — также домашні звірята з научними оповіданями прозою і стихом; 10 „Дикі звірята“ — зі стишками. Не брак і видань з веселими історіями, представленими образком і стихом. До таких належать: 11) „Татів дарунок“; і 12) „Мамин дарунок“; 13) Книжечка Стефунї“ і 14) Веселий сьвіт“.

Вже і з ряду вичислених видань неодно надаєть ся і для дїтий, що посїли науку читаня. Та є і спеціяльно для них відповідні з огляду на поважнїйший зміст текстів, що часто, відбігаючи від ілюстраций, складають ся на малі антольоґії з таких поетів, як Руданьский, Глїбів, Федькович, Грінченко, Франко і инші. Сюди належать: 15) „Приятелї дїтий“ (домашні звірята); 16) „Звірята домашні“ і 17) „Дїтвора“. Не треба злишний раз вже додавати, що кожде виданє викінчене артистично у кождім напрямі. Можна лиш побажати, щоб недалекі сьвята Різдва і Нового року були тою нагодою, при якій батьки і приятелї дїтвори, роблячи їй милі несподїванки і самі зазнакомили ся би з тим напрямом дїяльности Р. Товариства пед., який, хоч і мало про нього говорить ся, варт не лиш признаня але і піддержки.

Телеґрами

з дня 2. сїчня

Будапешт. Дирекция угорско-хорватского тов-а плаби доносить, що в Чорногорі розпочав ся бойкот австрийских товарів.

Петербург. Зачувати, що Росия задумує взяти ся енергічно до заведеня ладу в Персиї. При тім буде Росиї помагати Анґлія.

Відень. Цїсар прийме в понеділок на послуханю нового турецкого амбасадора.

Льондон. Недуга короля Едварда є поважна. Король не поїде до Берлїна у відвідини до нїмецкого цїсаря, як се заповіджено.

потреби не побільшати журби тай клопоту, бо и такъ того доволї.

Яби радивъ Вамъ, щобисте серіознийше попирали діло; добре булоби втягати що можъ много сельскихъ учителівъ у нашую справу; вони могуть статися для насъ важною силою. Добре булоби, щоби вони, стикаючись изъ народомъ, поволе вводили письма наші, закладаючи недільні читальні по училищамъ, та накланяючи громади, до маленькихъ лептъ на цілі литературні. Різдвяні свята зближають ся, може би де що виколядовали сільскі жаки на родину свою справу. Обдумайте сю річъ прошу добре, тай поручіть ії що найглузовайтийшимъ академікамъ до сповненя.

Напишіть мені скоро, що робить ся изъ моімъ Отцемъ Юриёмъ? Въ сім роцї, якъ виджу не будеся овінъ друковати. Одошліть мені рукопись; гадаю містцями де чимъ доповнити; такожъ о першу статтю мою изъ народнёї философіи. Воля, прошу надослати, бо хочу дальше писати, а перервавши сю річъ черезъ довший часъ, не тямлю уже добре, о чимъ я говоривъ вже.

Цілую Васъ сердечно

Вашъ другъ *Згарскій*.

15/12. в. л. ч. р. 867.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише тутоκ і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 61. сїчня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Короля Людвика ч. 5

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного креди у „Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Дністрі“.

З зисків удїлив „Дністер“ на **публичні добродійні цїли** квоту 45.835 К.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234.398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резерновий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2. год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	**1 30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12 00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6 58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского

Ч. 290. Львів, второк дня 23. грудня 1908. (5. сїчня 1909) Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Запросини до передплати.

Місто шумних оповісток, які звичайно заміщають часописи з початком року, щоби заохотити широку публику до передплати, ми запрошуємо скромно наших передплатників і сторонників до дальшого витреваня при нашім стягу та до ширеня нашої часописи в близьких собі кругах.

А робимо се тим сьміливійше, що можемо вказати на закінчений період дванайцятилїтної витревалої і небезуспішної праці на поли нашої народної полїтики, лїтератури і громадяньского житя.

За той час не було такої квестиї в нашій народній боротьбі, якої би »Руслан« не обговорив зі становиска рациональности і успішности для народа і церкви, не було справи у наших економічних та орґанїзацийних змаганях, якоїб »Руслан« не підпер словом і дїлом, не було майже молодого письменнка, який би не найшов був в »Руслані« гостинного місця і не було покривдженого, який би не найшов в »Руслані« оборони по правді і справедливости. »Руслан« став потребою нашої суспільности і без него наше громадяньске, публичне житє майже не дасть ся подумати.

Особливо наше духовеньство повинно не тілько платонїчним признанєм, але реальною мідмогою пособити нашому видавництву, щоби оно розширило ся так, як на се заслугує. Ся підмога містить ся не тілько в самім пренумераторю, але і в сьмілім, сьвідомім ширеню часописи та запомаганю єї дописами.

Тодї і квестия розширеня рамів часописи стане актуальною і зміст єї богатший на славу самих дописувателїв, на користь громадяньского житя, на добро нашої народної слави!

Ми з нашої сторони постарали ся о збільшенє числа наших дописувателїв на провінциї та запевнили собі співучасть визначних сучасних письменників у наших фейлетонах. Крім більшої скількости поменших оповідань та новель ориґінального письменництва і лїпших перекладів, будемо друкувати твори пера Осипа Маковея, Богдана Лепкого, Уляни Кравченко, Яросл. Гординьского, Богдана Барвіньского, Франца Коковского, Івана Коссака, Теодора Біленького, М. Курцеби, Івана Остапа і др.

Всїх наших довжників просимо о ласкаве вирівнанє залеглостий. Услівя передплати ті самі, що в минулім роцї.

Редакция „Руслана“.

Замітки після парляментарної сесиї.

(X) В 284 ч. подали ми вислїд останної сесиї держ. ради і образ внутрїшного положеня в Австриї, а відложили обговоренє дїяльности і становища руских послів до иншого часу та бажаємо сего дня в сій справі зробити деякі замітки. Передовсїм однак треба нагадати, що коли ми після лїтної сесиї держ. ради в р. 1907, сеї першої сесиї парляменту вибраного загальним правом голосованя, висловили ми наші погляди, оперті таки головно на власних признанях посла Будзиновского, що руский клюб опинив ся в держ. раді ізольованим і не осягнув нїяких успіхів — тодї орґан Народного Комітету накинув ся на нас мокрим рядном. Докорювано нам, що нїбито ми з личної пімсти намагаємо ся підкопувати становище і повагу руских послів, хоч в наших замітках були висловлені як раз бажаня, щоби передовсїм клюб руских послів позбув ся живел, котрі там лише киринять і спиняють позитивну роботу, і станув на чисто национальній основі а крім того глядїв союзників між тими сторонництвами, котрі дїйсно можуть і схочуть пособляти змаганям руского клюбу, а не будуть его уживати лише орудєм для своїх самолюбних намірів.

Руский клюб (а особливо деякі посли зпоміж него) покладав великі надії на поміч социял-демократів, нїмецких вольнодумців і сионїстів, коли ми тимчасом дораджуваали порозуміти ся руским послам з християньско-суспільним сторонництвом, а крім того з південними Славянами, особливо христ. сусп. Словінцями, через котрих моглиб рускі посли осягнути також піддержку ческих послів, а особливо католицких народовців ческих. Але за те одержали ми від орґану Народного Комітету різку відправу, що бажалиб завести руских послів на дорогу вспятних засад, до клєрикалїзму ітд.

Крім того і переважна часть руских послів, молодих лїтами і полїтичним досьвідом, уповна успіхами виборчими, також мало була приступна для реальної

Материяли до істориї буковиньскої Руси.

Музикальні і сценїчні твори Із. Воробкевича.

(Дальше).

„Для Моленцкого, для Бачиньского писав я чимало дїл і можу ся сим похвалити, що межи половою було і неодно добре і здорове верно“.[1]) Але в Чернівцях він мав нагоду (1873) бачити театральну дружину Бачиньского з близька, пізнав, що то все Humbug і конґльомерат заупалих, розстроєних півталантів“[2]) — і тому на кілька місяцїв замовк та не хотїв уже із сими директорами театру мати дїло.

Року 1874, 8. IV. скаржив ся перед Ол. Барвіньским, що »наче скостенїв«, тілько в музиці троха працював. Се »троха« то була его нова оперетка Каспар Румпельмаєр, перша доволї голосна у свій час комедийка зі співами, змістом пуста, але весела комічними ситуациями. Зрештою в поезиї справдї не працював і на просьбу редакциї »Правди« о поміч, до чого дуже намовляв его Ол. Барвіньский, міг лише сказати, аби друкували его річи з 60-их років, які даремно ждали на друк: як поема »Нечай«, оповіданя »Месть Чорногорця«, »Олена« та ще деякі менші верші, які були в Ол. Барвіньского. Але редакция »Правди« не була лакома на великі поеми та оповіданя, бо не мала місця, а в малих поезиях Воробкевича хотїла бачити вже щось иньше, як думки про долю та волю, що у 60-их роках так дуже всїм подобали ся. Ол. Барвіньский так і порадив В-еви, що, коли він не хоче зовсїм скостенїти, мусить дальше студиювати, бо поет вичерпує ся, думки про долю та волю проїли ся, треба більше реалїзму. Сї слова справдї взяв собі Із. В до серця і виконав, але поки що оживила его значно подорож до Киева[1]) (1874. в лїтї). Вернувши, він видав досить гарний календар на р. 1875. Тут описав віршом Київ. У »Правдї« 1875. р. его за той опис скритикували і мали рацию, хоч не мали такту, бо самі сподївали ся помочи від него і сю поміч приймали. Ол. Барвіньский мусїв утихомирювати поета, що сам часто не розпізнавав, що добре написав, а що зле, і легко ображував ся.

В осени 1874. мав Воробкевич ту потїху, що его оперета »Румпельмаєр« подобала ся. Пізнавши дружину Бачиньского, він не хотїв уже сего театру спомагати, а дав свою оперету Теофілї Романович, що мала свою окрему театральну дружину.

Оперетку „Румпельмаєр“ виставив сей театр перший раз 2. падолиста 1874 в Коломаї, другий раз 19. тогож місяця у Станиславові. Директорка театру писала Воробкевичеви (9. XII. 1874), що публика була одушевлена і плескала без кінця, не допускала артистів до слова. Так само подобала ся ся оперетка і у Львові 1875. р. Директор иншого руского театру, Бачиньский, »страшний ворог« Романовички, — як пише актор Юлїян Ґродский 4. 4. 1875 — перекупив капельмайстра і той відписав цїлу партитуру »Румпельмаєра« та дав Бачиньскому. Отже Ґродский просив Воробкевича, щоб той заборонив Бачиньскому грати сю штуку. Справдї цїкаві були тодї директори театру.

Того року (1875) писала Романовичка на Україну за новими акторами та акторками — і справдї приїхав звідтам Марко Кропивницкий. Для характеристики тодїшнього стану театру варто подати устуи з листу Ол. Барвіньского (1875, 15. VI) з Тернополя:

„Питаєш ся мене, друже милий, про наш театр. Він справдї тілько веґетує. Та причиною по части єсть дуже лихий репертуар. Крім деяких добрих штук виставляли богато таких дурних, що годї слів найти, щоб описати сю дрянь. Усе то лихі переводи нїкчемних фарс нїмецких та французских. Тому то й велика буде твоя заслуга, щось утворив мельодраму з народнього житя.[1]) Після моєї думки мельодрами і оперетки і взагалї невеличкі штучки

[1]) Сю народну оперету з танцями в 3 актах грано 1880, 16. марта в Станиславові.

[2]) Руслан 1908, ч. 234.

[1]) „Руслан“ 1908, ч. 239 і 240.

[1]) Мова про »Гнатя Приблуду«.

оцінки полїтичного і парляментарного положеня і думала яскравими демонстраціями і спинюваннем парляментарної роботи звернути на себе бачність полїтичних кругів і здобути собі вплывове і рішаюче становище в держ. раді посеред инших парляментарних сторонництв.

Якнебудь коротка була перша лїтна сесия 1907. року, могли вже протягом сеї сесиї вповнити ся передовсїм провідники руского клюбу, що суперечні живла зєдинені в клюбі надають ємy вправдї на око числового значіня, але доводять серед самого клюбу до безнастанних довгих, як не спорів, то розправ з великою втратою часу а також спиняють єго свободу і дїяльність. Прийшли отже передовсїм до переконаня, що треба з клюбу руского позбути ся тих, що стоять на становищі заперечуючім самостійний розвиток руского народу.

Окрім того вже в тій першій короткій сесиї переконали ся провідники руского клюбу, що анї социял-демократи, анї нїякі вольнодумцї анї сионїсти не будуть пособляти руским послам, наколи они демонстраціями і обструкциєю схотїли би спинювати законодатну роботу держ. радн.

Перегодом дійшли самі посли рускі до переконаня, що якнебудь клюб їх числом в трое більший, як був руский клюб в куриальнім парляментї, одначе без союзників, без порозуміня з правительством і з парляментарними сторонництвами не осягне руский клюб нїяких реальних і позитивних придбань для руского народа і вступили на дорогу переговорів і обопільних зобовязань.

Головною одначе хибою в тих переговорах були, що руский клюб старав ся лише приєднати правительство для своїх домагань а не глядїв також обезпеченя для них також в пособлюваню міродатних сторонництв, хоч справедливість сих мусїли признати сї міродатні сторонництва, а число руских голосів не могло бути в потребі байдужним і для сих сторонництв і для правительства.

В останній короткій сесиї опинив ся руский клюб посеред незвичайних обставин і тут змінив він також значно свою дотеперішню тактику і становище (як посол Романчук заповів на бенкетї в 1907. р. перед виїздом послів до Відня — що їдуть там gross und wild, а щоби не сталo ся так, що вернуть klein und mild). Та про се висловимо наші замітки иншим разом.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Змаганя до утвореня коалїцийного мінїстерства не принесли доси нїякого успіху, а то головно задля безвиглядности сесиї ческого сойму. Серед тих змагань висовувано кандидатуру ґубернатора австро-угорского банку д-ра Л. Біліньского яко можливого керманича коалїцийного кабінету, одначе не тілько з нїмецкого, але й з польского боку піднесено поважні заміти проти коалїцийної однодневки а також проти згаданої кандидатури. N. fr Presse покликує ся при тім і на недавну промову ґр. Пінїньского в палатї вельмож і на статю краківского Czas-y, котрий остерігає польске коло, щоби Поляк піднимав ся задачі арбітра в нїмецко-ческім спорі.

Справою сесиї ческого сойму мала занимати ся суботня рада мінїстрів, а в понедїлок 4. с. м. мали про се нараджувати ся спільно всї нїмецкі посли. Дневник Крамаржа »Den« звіщав, що надії на сесию поправили ся під впливом нїмецких хлїборобників, тимчасом супроти того зазначує Deutsch. nat. Korr., що нїмецкі хлїборобники будуть поступати однодушно з иншими нїмецкими сторонництвами.

Згадана промова ґр. Пінїньского, в котрій він назвав австр. посольску палату »найдикшою і найлїнивійшою в Европі«, найшла голосний відгомін на зборах полїт. товариства в Деблїнґу. Посол Штайнер виступив з рішучим протестом проти сеї наруги і висловив жаль, що президент палати вельмож допустив ся до такої зневаги посольскої палати, котра сповнила всї задачі що до держ. конечностий. Пос. Штайнер пригадав, що якраз в останних часах куриального парляменту дїяли ся нечувані галабурди, котрим можна запобігти лиш зміною реґуляміну, а сего не вчинили ті панове, що сидїли свого часу в посольскій палатї а тепер підносять жалоби в палатї вельмож. До сеї промови посла Штайнера додає Reichspost замітки одного польского посла, котрий дуже різко критикує поступованє ґр. Пінїньского яко свогочасного намісника Галичини за д-ра Кербера, закидуючи ємy нездарність і примічає, що перенятий жовчею яко бувший намісник хоче одвічальність за свої промахи в чинній службі скинути на сьвіт. На останку додає, що про сю промову нїхто инакше в державній раді не думає.

В Угорщинї социяльна демокрация устроїла 24-годинний загальний страйк задля розвязаня ґр. Андрашім заводового товариства столярского і союза металевих робітників. Підчас уличної демонстрациї 8 жовтня стріляли социялїсти з револьверів, а опісля переведена полїцийна ревізия виказала, що социялїстичні провідники роздавали між товпу зелїзні палиці і револьвери, котрі були всї однакові, отже походили з одного жерела і вказували на обдуману заздалегідь роботу. Дня 30-го грудня мав розпочати ся загальний 24 годинний страйк, котрий мав бути відповідю на сей розпорядок мінїстерства внутр. справ, а до сего страйку мали прилучити ся всї будапештеньскі робітники. Президент міста заявив, що рух сей не є для него несподіванкою і полїция приладила ся, щоби удержати лад і спокій та виступить зовсїм рішучо, наколиб социялїстичні провідники бажали насильно приневолювати роботящих до страйку і в потребі зажадає військової помочи.

Одначе, як опісля показало ся, страйк зовсїм не вдався. На яких 100.000 орґанїзованих робітників ледво 7—8.000 пристали до безробітя, всї инші станули до роботи. На улицях міста не видно було вправдї тягарових возів, але по полудні 31. грудня місто мало зовсїм звичайний вигляд і по всїх заводах відбувала ся робота правильно. Ся безуспішність заповідженого безробітя має також полїтичне значінє. Недавно ухвалив там зїзд соц.-демократів в боротьбі о виборчу реформу хватити ся загального безробітя. Одначе при теперішних обставинах, сильних морозах, дорожнї споживних засобів і палива, а також різдвяних видатках не оден добре надумував ся над прогайнованєм трех робочих днїв. В управі социял-демократиї проявляє ся отже в части опір проти деяких молодших крайних ідеалїстів, що захопили в свої руки керму сторонництва, як небудь не вийшли з робітничого стану. Опорні живла вихіснують отже події останнього безробітя проти тих, що останними часами накинули ся на провідників.

Новорічні привіти в Будапештї, як і принятя полїт. сторонництва мінїстрам і їх відповіди, мають здавна полїт. значінє а особливо сего року загальна бачність полїт. кругів була звернена на сї промови. Одначе сегорічні привіти і промови виявили повний розлад посеред угорскої коалїциї і правительства і стають певним доказом, що Угорщина опинила ся перед поважними і далекосяглими подіями, яких треба виждати в найблизшім часї. Виборча реформа стала там сим ферментом, котрий підготовив повільний розклад, який може в будучинї довести до значних змін. Она підкопала підвалини угорскої коалїциї і тому пильним змаганєм угорского мінїстерства було переведенє тїсної злуки (фузиї) сторонництв парля-

---

зі співами повинні бути в репертоарі театру руского. Спів то наша друга мова — а тим більш він знадобить ся, бо всюда у нас в Галичинї по містах і місточках публика мішана: Поляки, Жиди, Нїмцї, а Русинів мало. Тож хоч не розуміють добре мови, то спів їх заманить до театру, як і тут малисьмо досьвід. Та сили співачі дотепер були дуже лихі. Мужчини ще від біди співають, а з жінок одна Мария Романович!

Тепер, думаю, дїло піде инакше. Театр придбав собі добру силу, Марка Кропивницкого, артисту украïньского. Він і актор добрий в поважних, героїчних ролях, і співак славний, і музик і драматурґ. Він введе нове житте на нашу сцену і я думаю, що за якийсь час будуть бігти усї в театр. Має також єго жінка, також артистка, приїхати. Він чув і про тебе богато і я ємy радив, щоб з тобою познакомивсь, як будуть в Чернівцях".

Але театрови не довелось того року бути в Чернівцях, на що Романовичка дуже нарікала (1. VII 1875) в листї до Воробкевича: »Я стараюсь о хороших людей, акторів і актрис з голосами, котрі в консерваторіюм були, із заграниці виписую, вжеж що не для Борщева, Залїщик, Калуша і прочих гнїзд таких, где по стайнях грає ся! Такий артист, як Марко Кропивницкий, который грав в Петербурзї перед Єго Величеством, 300 рублей місячно жалованя, грає тепер в Борщеві в стайни перед пустими лавками! Збори у мене тепер по 6 зр. та по 10 зр. бувають, а ґажа членам виносить, звиж 700 зр. місячно! Подумайте, як я тепер стою! Субвенция ледве жидам за перевіз вистарчає... Жена Кропивницкого сими днями приїде, також хороша актриса. Щож я з такими артистами вдїю? По таких дїрах не схотять волочитись, где талант кождий замерає! Они ж не для грошей сюди приїхали, лиш з патріотизму і задля слави! Мій Боже! блукаюсь по Галичинї, як по пустини! Русини сплять!"

Чи треба ще чорнїйших красок, як є у листї самої директорки театру, щоби зрозумїти, для якої то институциї в таких гірких для неї часах працював на всю Галичину і Буковину один Воробкевич? А про те він не тратив охоти і довгі лїта був для галицького театру, так сказати-б, одиноким доставцем нових штук. Лист Романовички викликав у нїм лиш таку рефлєксию: „Театер руский не був у Чернівцях. По листах п. Романович заключаю, що дуже зле їй поводить ся і що при таких обстоятельствах, скудних і бідних, наша сцена розвяжеть ся — і слух єї западеть ся. Вічна шкода була би, бо добру волю і жертву, котру п. Романович поносила, нїхто оцїнити не може.

(Конець буде).

ментарних, щоби тим способом здобути собі силу потрібну для переведеня обкровної реформи виборчої опісля і соймових виборів. Независимці бажали однак ціною сего довести до засновин самостійного угорского банку. Але обачнійші посеред них бачили дуже добре, що Угорщина лише в злуці з Австриєю двигнула ся на народо-господарскім і фінансовім полї і раді були відрочити розділ австро-угор. банку хоч на 10 лїт, бо сучасні відносини угорскі не зовсїм корисні для такого розділу. Щоби втихомирити прихильників самостійного банку і відвести їх від сеї гадки, висунуло угорске правительство паперед справу »військової угоди«, сподіваючи ся тим популярним окликом приєднати для себе независимців. Ми звіщали, яким відгомоном відбило ся се змаганє в Австриї, в дневникарстві і цїлодневній розправі в палаті вельмож. Вижидано отже нетерпеливо новорічних будапештеньских промов і привітів, бо з них можна було би дізнатись про настрій в Угорщинї. Але сегорічні промови виявили розлад поміж міністерством а соймовою більшостю, розлом посеред коалїційних сторонництв і в самім правительстві, а надія втихомиреня змагань за самостійним банком коштом військових уступок показала ся зовсїм марною. Речник, котрий іменем соймової більшости промовляв до міністра-президента, висловив рішуче домаганє за самостійним банком. Гр. Векерлє у відповіди на сей привіт, котрий може довести до пересиленя правительства і коалїциї, дав рішучу відправу сему домаганю, котре виглядало як би напад на правительство. Міністер торговлї Кошут виявив ся прихильником самостійного банку і станув таким способом в суперечности з міністром-президентом, а президент пос. палати Юст виступив недвозначно проти Кошута. Так отже захитали ся підвалини коалїциї, а новорічні промови впровадили розстрій і розлад.

Независимці покористували ся новорічним привітом, щоби довести до здійсненя самостійного банку, а сей на ір був так рішучий, що гадку тїсної злуки независимців з конституцийним сторонництвом можна вважати пропащою. Для сеї злуки мали бути новорічним дарунком військові национальні уступки, про котрі др. Векерлє говорив з таким притиском і відпер всяке вмішуванє в ню справу австр. правительства і держ. ради. Одначе независимці не дали ся вже тим заманити, бо тепер не армія а банк висунув ся на передове місце угорских домагань.

Коли міністер торговлї Кошут під таким напором независимців від рив своє серце для независимого банку, але при тім не міг затаїти великих трудностий що до здійсненя сего банку, звернула ся часть независимців до президента Юста, котрий ударив недвозначно на Кошута, а тим способом новорічні привіти і промови перемінили ся в полеміку поміж головними чинниками і довели до повного розстрою в коалїциї. Виступленє президента Юста пересунуло отже его в ряди опозициї. Новий рік викликав в Угорщинї великі клопоти посеред коалїциї, котрі можуть довести до далекосяглих наслїдків.

Заграница.

Страшне нещасте, яке навістило південну Італїю й Сицилїю, звернуло тепер бачність всего цивілїзованого сьвіта на тамошні події. Депеша директока обсерваторії в Катанії звіщає, що рух моря підчас землетрусу сягав з одного боку Месіни аж по Сиракузи а з другого аж до Термінї і Імерезе. Число всїх жертв доходить до 200 тисяч. Інструменти обсерваторії зазначили після перших трусів ще 42. Від 13 годин інструменти втихомирили ся. Вулькани Етна, Стромболї і Везувій не виявили нїякої дїяльности, отже є се виключене, щоби названі події були наслїдком вулканїчних сил, а є анальогічні подіям з 6-го лютого 1783 р. З усего цивілїзованого сьвіта наспівають до Італії висловн щирого спочуваня і пливуть жертви для нещасних.

Проти Ізвольского відозвав ся в Moniteur oriental також турецкий голос, котрий занимає ся оповіщенєм віденьского міністерства загр. справ і зазначує, що Ізвольский признав, що Росия є звязана супроти Австриї, а мимо того рад би він викликати новий заколот, як би не було договорів. Трохи за пізно оглянув ся Ізвольский спасати турецкі інтереси, котрі Росия перед 30 роками потоптала ногами. На погляд сего турецкого політика альогічнійша теза поставлена Віднем, а турецкі інтереси лїпше обезпечені переговорами з Австро-Угорщиною.

Туреччина нїчого не скористає на здійсненю намірів Ізвольского. Річ ясна, що Ізвольский глядить вдоволеня особистої пімсти на бар. Еренталю, котрий на дипльоматичній шахівниці побив его два рази.

В Сербії наслїдком відкритя обманьств при військових доставах був приневолений подати ся о відставку міністер війни Степанович а також наслїдком неспроможности примиреня між заговорниками в армії і їх противниками.

Як з Льондону звіщають, має около 100 ватаг числом по 20 людий розпочати наїзди на Босну й Герцоґовину в січні. Кождий доброволець має 2 карабіни, з тих оден для повстанця з австр. країв, і 5 бомб величини яйця. Роблені з бомбами проби виказали, що можна нею влучно цїляти на 80 кроків. Таких бомб вироблено 100.000, о чім ми вже давнїйше звіщали, як сербскі офіцири навіть в Цетинї учили виробляти такі бомби. Така бомба пробиває грубу дошку в 245 місцях. Сербских офіцирів приучували до сеї роботи з аграничні люди. Сербія приготовлена тим способом до нападів через Дрінy до Босни, але колиб дійшло до таких нападів, тоді в Сербії роздалиб ся голоснїйші стріли як в Босні. Є се очивидний натяк, що австрийска артилерия почалаб оперувати в Сербії.

Розлад в Персиї звернув на себе пильну бачність найблизших сусїдів, Росиї і Анґлії і можна сподївати ся, що там в найблизшім часї складуть ся важні події. Росия наміряє в порозуміню з Анґлією забрати ся до заведеня внутрішнього ладу політичного і суспільного в Персиї, не тикаючи ей независимости. До сего приневолює Росию ей торговля в пограничних областях, котра наслїдком розладу в Персиї поносить великі втрати. На основі ухвал міністерскої ради виступить Росия імовірно з програмою адміністративних і фінансових реформ, щоби приневолити шаха не орудувати самовільно доходами з податків і завести правильний буджет. Давнїйше на тій точці між Росиєю і Анґлією панувала велика зависть, одначе від росийско-японьскої війни перестала Анґлія побоювати ся переваги Росиї і заключила з нею 31. серпня 1907 умову, на основі котрої поділено Персию лїнією з північного сходу на південний захід на дві области інтересів росийских і анґлійских, що до торгових прав, зелїзничих будов, гірництва ітд.

Область від афґаньско-перско-росийскої границї аж до Казрі Шірік на перско-турецкій границї застережений впливови Росиї. Анґлійский вплив простягає ся від сеї лїнії аж по Бендер-Аббас. Обидві держави запоручають самостійність Персиї з обмеженями що до точности виплат перских банків, котрим удїлено позичок.

Правительства Росиї і Анґлії заповіли вже в Персиї свої домаганя що до реформи і заведеня сталого політичного і суспільного ладу. Одначе до заколоту сего ладу доводив найбільш шах опором проти домагань населеня і опирав ся головно на росийскій ґвардиї під комендою полковника Ляхова, котрий є прихильником вспятних змагань і допоміг шахови розігнати парлямент. Наслїдком того повстав революцийний рух особливо в провінциї Асербейджені, де росийска торговля потерпіла великі вртати, а рух сей прибрав найбільші розміри 23. листопада по знесеню конституциї. Революцийники під проводом Саттар-хана наносили війску царскому одно пораженє за другим, а населенє стануло рішучо за привернением конституциї. В области, де здобув собі власть Саттер хан, панує, як запевняють, лад, коли тимчасом військо шаха допускає ся грабованя і розбоїв.

Приводом до вмішаня Росиї у внутрішні справи Персиї послужив атентат на шаха. Ворохобники дістали ся вже близко до его робочої комнати і булиб его убили, наколиб не запобіг був Ляхов. Але й без того Росия думала вдати ся в справи Персиї, цїкава лише річ, якими очима споглянуть на сї заміри Росиї Туреччина і Нїмеччина.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: 10 мучеників; римо-кат.: Телєсфора. — В середу: руско кат.: Евгенії; римо-кат.: *Трех Кол: ролїв.*

— **В попереднім числї „Руслана“** належить змінити ч. 288 на **289** а дату посунути о оден день наперед, значить, має бути: „Львів, неділя 21. грудня 1908 (3. сїчня 1909)“.

— **На памятник Шевченкови.** Маріюпольска й павлоградска (з Катеринославщини) повітові земскі управи повідомили полтавску ґуб. управу, що зібраня їх останної сесиї призначили по 100 карб. на збудованє памятника Т. Шевченкови у Київі і сї суми вже внесено в обрахунки на рік 1909.

— **Зміна вірсісповідань.** В листопаді 1908. р. змінило у Львові греко-католицкий обряд 17 осіб (8 мужчин, 9 женщин) римо католицкий 1 женщина, евангелицке віроісповіданє 2 мужчин а 1 женщина, а мойсеєве 1 женщина. З тих 22 осіб приняло римо-кат. обряд 19, греко-католицкив 1, а на евангелицке перейшло 2 (женщини).

— **»Хлопска Правда«** часопись для народа виходить двічи місячно в Коломиї. Не було би „хлопскої правди, як би не було хлопскої кривди“ — кажуть видавці сеї часописи в реклямовім афіши. На наш погляд: не було би „хлопскої правди“, як би др. Трильовский не був посварив ся з редакторами „Громадського Голоса“, котрі не хотїли містити его статий і попирати „Трильовщини“. І по словам перелицьованої приповідки: „нема нїчого злого, щоби не вийшло на гірше“, появило ся в Коломиї перше число „Хлопскої Правди“, яка вже давнїйше виходила через оден рік. Зміст сего числа заслугує на згадку. По вступній статейці з захвалюванєм „Хлопскої Правди“ йдуть вісти про Балкан, промова д-ра Трильовского, а вкінци два великі анонси

Бєсядецкої і Міслєра, як найлекше і найдешевше виїхати до Америки. Ґлатулюємо „Хлопскій Правді“ такої розвязки хлопскої кривди!

— **„Істинно русская культура“.** З брідского повіта дістаємо від нашого дописувателя отсе пояснене до спростованя на допись в справі соромного вчинку в селї Чехах, брідского пов., з нагоди сьвятк. папского ювілею: Спростоване нїчо не простує; старає ся лиш справу не так драстично представити. Що однак справа була така соромна, як було писано в першій дописї під з. „істинно русская культура“, сьвідчить факт сей, що староство само видїло ся сповуване розглянути ту справу і дало наказ жандармериї слїдити за виновниками. Чи доси найдено їх, се річ инша, бо в селї Чехах між „істинно-русскими“ „що впало то пропало“ — а що оба отцї підписали се нїби спростованє то нїчо надзвичайного. В Чехах вміють в потребі грозити, як то було з одним тамошним господарем, що грозили ємy „істинно русскіе“, що спалять ємy і хату і пасїку, коли з ними не буде тримати. Вкінци спростованє на спростованє саме появивши ся аж в місяць по уміщеню першої дописи сьвідчить найлїпше про єї вартість.

— **Шевченко а Чорногорцї.** „Рада“ доносить, що в справі збудованя памятника Шевченкови росийска місия в Чорногорі повідомила полтавскій комітет для збираня жертв на сю річ, що за допомогою в збираню жертв у Чорногорі можнаб удати ся до чорногорского митрополита, який бував в Росиї і тепер має з нею звязки, або до ректора цетиньскої духовної семінариї д. Живко-Драговича, який учив ся в петербурскім унїверситетї. Але на успіх у сїй справі в Чорногорі мало надії, бо імя сего українського поета там, мовляв, майже незнане, та й материяльний стан чорногорскої інтелїґенциї такий незавидний, що навряд чи навіть зручно пропонувати їй підписку на справу доволї їй чужу й не сполучену нї з якою добродїйною метою. — Про подібне фяско з Сербією недавно писано. І по що було доводити до сего?

— **Бучацкій ґімназиї** грозив страйк. А причина була така: Онодї на міжгодиннім перерві оден з учеників VII кляси кинув на коритарі яблоком в другого ученика і нехотячи трафив в ногу професора Розего. На донос сего професора директор ґімназиї п. Зих зарядив слїдство, але виновника не викрито За то директор покарав цїлу VII клясу 5-годинним арештом в неділю. Ученики відсидїли кару, але виновника не видали. Директор потім ще раз допитував ся за виновником і ще раз засудив цїлу VII клясу на 5-годинний арешт в неділю підчас лат. сьвят Різдвяних і заборонив ученикам VII кл. виїздити на сьвята. Сего приказу ученики не послухали, замісцеві виїхали на сьвята, а до арешту нїхто не зголосив ся. По сьвятах неслухняні ученики застали двері кляси замкнені. Вже заносило ся на страйк учеників цїлої висшої ґімназиї, вже мав приїхати на слїдство кр. інспектор п. Левицкий, аж нараз директор Зих дістав VI ранґу і дарував всю провину VII клясї.

— **Рух подорожних у Львові.** В листопад прибуло до Львова 5.370 подорожних. Найбільше гостей було з самої Галичини, а се 4.301. Потім йде Передлитавія з 615, Росия з 247 приїзшими, дальше Угорщина 391, Нїмеччина з 65 ітд. У Львові гостило також 13 Італїйців, 8 Французів, 7 Румунів, 17 Англичан, 5 Американців, 4 Азиятів, 3 Шведів ітд.

— **В „Просьвітї“ в Катеринославі** відбули ся два відчити: 1) „Татарскі напади на українськї землї“ д. Біднова і 2) „Фонетичні риси української мови“ д. Липковского.

Оповістки.

— **Дальший репертуар руского театру в Дрогобичи.** (Саля Міска. Початок 7. вечер Білети продає раньше „Народна Торговля“ а в день представленя при касї від год. 6. вечером).

Ві второк дня 5. сїчня і в середу дня 6. сїчня 1909 нема представленя.

В четвер дня 7. сїчня „Мари“ голосна родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

— **На дохід** тов-а „Руска захоронка“ і „Вакацийна Оселя“ відбудуть ся перші вечерниці сих мясниць в четвер дня 21. сїчня в великій салї „Народного Дому“ у Львові. Запрошеня уже розсилає ся, хто би однак задля браку адреси ще не отримав, зволить ласкаво зголосити ся до п. Стефана Заячківского, Львів ул. Крашевского ч. 25. З огляду на звісну цїль сих симпатичних товариств, дешеві вступи і запевнену добру забаву, сподїємо ся повитати дня сего на салї усїх львівских і замісцевих Русинів. — *Від Комітету.*

— **Іменованя.** Президия краєвої дирекциї скарбу іменувала рахункових офіциялів: Вал Цесляка, Йос. Ґварзиньского, Вл. Карвовского, Ал. Кіяковского, Николу Ґ ицева, Людв. Шамоту, Стеф. Кавалерского, Йос. Горбового, Т. Неттіка, Каз. Ярославича, Войт. Щепаньского і Зиґм. Бабака рахунковими ревідентами в IX кл. ранґи; рахункових асистентів: Евг. Керекярта, Мих. Пискозуба, Евст. Антоневича, Ник. Голубинку, Л. Заторского, Ад. Зїму, Тад. Купчиньского, Ів. Ґломбіньского, Ст. Мусона, Л. Кухарского, Вл. Сабуду, Оск. Зїґельбавма, М. Абенда, Генр. Рудого і Макс. Брайта рахунковими офіциялами в X кл. ранґи, а рахунк. практикантів: Л. Лїбгарта, Н. Драйкурса, Йос. Щура, В. Коха, Ал. Войновского, Тад. Завадзкого, Ал. Шайна, Меч. Олеяка, Л. Шмера, Андр. Підфіґурного, Евг. Кшена, Ант. Фуліньского, Авр. Прушиньского, Вл. Тополього. Ів. Ґлода, Володим. Гусаковского, Бр. Полянковского, Мих. Фолту і Кл. Фаера рахун. асистентами в XI кл. ранґи при галицких скарбових властях.

— **Заряд Захсронки** складає отсим щиру подяку Хв. тов-у „Днїстер“ за щедрий дар 150 К, призначених на коляду для бідних дїтий.

— **На одежу для бідної дїтвори** в захоронцї зложили отсї добродії в коронах: Вп. Олена Борковска 2, совітник С. Баньковский 15, Іван Вербяний 5, дир. І. Громницкий 2, Анєля Міцьковска 10, Василь Мороз 20, Антонина Заячківска 4, Роман Заячківский 10, Франціпка Кобриньска 4, др. Александер Колесса 5, Симеон Кульчицкий 5, Павлина Кучабіньска 10, М. Лозіньска 1, Леонтина Лучаківска 3, Ольга Рудовичева 5, Симеон Хандога 2, о. Андрій Пелеиьский 9. В імени бідних дїтий заряд захоронки складає щиру подяку. *Валерия Коцовска* предсїдателька. *О. Василь Лициняк* касиер захоронки.

— **Всч. о. Болод. Петрівский** подає свою теперішну адресу: Rev. Vladymir Petrivskyj 168 W. Genesee Auburn N. Y. North America.

Наука, штука і лїтература.

— *Др. Евген Левицкий*: **Per l'universita italiana.** Під сим заголовком помістив італійский дневник „Il Trentino“ (в ч. 299) довшу статю посла д-ра Евгена Левицкого, в якій автор розбирає ріжні проекти що до евентуального поміщеня італійского унїверситету в Австриї, а вкінци порушає також квестию заснованя українського унїверситету у Львові.

— **„Світова Зірниця“**, українська популярна часопись в Могилові подільскім, застановлена задля браку фондів, почала знову виходити під редакциею д. Волошиновского.

Телєґрами

з дня 4. сїчня

Катаро. В останних днях Чорногора стягнула з границї частину постеруиків — не знати чи з причини морозів, чи з причини охолодженя воєнного запалу. Число австрийскої залоги остало первісне.

Відень. Wiener Ztg оголошує, що на день 8. сїчня скликано сойми долїшно-австрийский, країньский, тирольский, горицкий і градиский.

Загреб. Серби, арештовані ту за велико сербсту аґітацию, мають розпочати голодовий страйк.

Білгород. Знова покликано до служби частину сербкої резерви.

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (хад Цехтраль. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 16. сїчня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Короля Людвика ч. 5

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви спеціяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Нездоровий жолудок не стерпить нїчого

а наслїдком того є: брак апетиту, біль жолудка, млоєне, забуреня при травленю, біль голови і т. п. Певну поміч проти того подають

КАЙЗЕР'А

Pfeffermünz-Caramellen

Лїкарско випробовані!

Оживляюче ділаюче і помагаюче до травленя та скріпленя жолудка средство.

Пакет 20 і 40 сотиків

у всїх аптиках і дрогуеріях.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 291. Львів, середа дня 24. грудня 1908. (6. сїчня 1909) Річник XII.

Передплата
ва »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Замітки з нагоди осїнної сесиї держ. ради.

(+) В осїннїй сесиї опинила ся держ. рада несподївано серед зовсїм відмінних обставин. Сесия зібрала ся дуже пізно, з кінцем листопада, а задачі еї були пильні і трудні, важні не тілько з огляду на внутрішне положене, але також з огляду на заграничну політику Австриї. Треба було перед Різдвом не тілько ухвалити буджет. провізорию, але крім того полагодити предлогу про прилуку Босни і повновласний закон для торгових договорів з Сербією і Румунією. Крім того послїдувала нагла зміна в правительстві, упало мінїстерство бар. Бека, а задля незгоди між парляментарними сторонництвами не повело ся зложити коаліцийного мінїстерства, так що керму держави взяло в свої руки урядниче мінїстерство під проводом бар. Бінерта.

Тепер опинила ся посольска палата в примусовім положеню — ухвалити всї наведені в горі державні конечности, або колиб сего не зроблено, наразити ся на відроченє і можливе розвязанє держ. ради. От акого смертного скоку в непроглядну темряву будучини злякала ся навіть социяльна демокрация і вся палата бачила оден можливий вихід із сего положеня, ухвалити держ. конечности, бо відмова їх покликалаб до власти §§ 14, виключилаб на довший час участь парляменту в держ. управі і приготовилаб сему парляментови неминучий похорон. Поставлена так рішучо перед таким строгим — або, або — посольска палата злагіднїла, а навіть социял-демокрация, як небудь так зорґанізована і вірна своїм опозицийним засадам, полишила доктринерске становище, примінила ся до обставини, як се в Нїмеччинї зробила вже еї посестра південно-нїмецка соцняльна демокрация і голосувала за буджетом у всїх трех читанях. Социял демократи добре роздумали собі над тим, що лїпша синиця в жменї, як журавель в небі і ухвалили »державні конечности«, котрим звичайно так різко протиставили »народні конечности« — а се тому, бо хотїли удержати 89 мандатів, з котрих жиють не тілько социял-демократичні посли, але з котрих черпає значні засоби социял-демократичне сторонництво.

Рускі посли зединені в укр.-рускім клюбі опинили ся в осїннїй сесиї також у вельми скрутнім положеню. Як небудь бар. Бек проволїкав здїйсненє даних руским послам приречень, всеж таки він зобовязав ся сповнити домаганя руских послів хоч не на раз, то бодай перегодом. Тепер же з упадком бар. Бека упали також зобовязаня правительства, бо новий мінїстер-президент не почував ся до зобовязань свого попередника, хоч сам засїдав в его кабінетї. Бар. Бінерт мав вільні руки не тілько супроти инших парлямент. сторонництв, але й супроти руских послів а домаганє що до ухваленя державних конечностий звернене бар. Бінертом до парляменту відносило ся і до руских послів. Рускі посли мали в своїх руках долю сих держ. конечностий, бо правительству було потреба більшости двох третин до їх ухваленя, отже рускі посли вельми легко могли се ударемнити, бож відомо, що повновласний закон що до торгових договорів перейшов більшостю лише одиого голосу і се був голос як раз одного з найрадикальнїйших руских послів.

Рускі посли сим разом не пішли проти держ. конечностий, при голосованю над буджет. провізориєю вийшли з салї, голосували за прилукою Босни а лишили свободу голосованя »за« або »проти« повновласного закона в справі торгових договорів і сей останнїй перейшов як раз одним голосом рускога радикального посла.

Насуває ся питанє, чи добре поступали рускі посли. Орґан Народного Комітету виступив проти руского клюбу з різкими докорами і підготовив настрій членів Народного зїзду заздалегідь проти руских послів і їх опортунїстичної політики, що й відбило ся на зборах На-

Материяли до істориї буковиньскої Руси.

Музикальні і сценічні твори Із. Воробкевича.

(Конець).

От і Кропивницкого не знаю, хоч о его іскуствї менї п. Ром. писала. Жаль менї, що я мій найновійший твір (Гната Приблуду) бачити не зможу. Працюю я для нашого театру цїлими роками, дурно і пусто, так лиш яко народолюбець — і одно хоч, щоб свій твір зобачити, і то менї не судилось. Гірка судьба, но що дїяти?

(З листу до Ол. Барвіньского, в лїтї 1875).

Сей сумний стан театру був, без сумнїву, також причиною, що Із. В. во три роки не не рвав ся писати театральні твори, бо друга поважнїйша его мельодрама „Вбога Марта“ написана аж в р. 1878.

Але заким дійдем до того часу, треба ще кілька слів сказати про „Гната Приблуду“, котрим, на мою думку, можна би починати історию сценічних творів з народного житя в Галичинї і Буковинї. Про неї пише Із. Воробкевич в листї до Ол. Барвіньского 5. червня 1875:

„Сими днями докінчивем мою 5-дїєву мельодраму, з гуцульского житя взяту. Працював я над нею цїлїсенький рік й думаю, що як би еї удачно відограли, она подобала би ся, бо то зерно з рідної ниви, з котрої я вже нераз ті незначні квіточки рвав і в мізерненькі віночки сплїтав. Материял взятий з гуцульского потайно-стрілецкого житя (Wildschützenleben), намалював я там, як Гуцул живе і дише, як горює і бідує. Ет кусничок народного старецкого житя, але правдивий, не показаний через якісь обкрашені образи латерни маґічної. Музику кінчаю, і она менї удалась, а то тому, бом не віддаляв ся від народного мотиву, она состоїть по більшій части із народних гуцульских пісней“.

Своїм сюжетом дуже нагадує ся штука передруковане оповіданє Воробкевича „Олена“, про котре стілько бесїди було в попередних листах, і також оповіданє „Суджена“ з 1870. р., котре не появило ся цїле друком, бо „Буковиньска Зоря“ перестала виходити, але задержала ся в рукописи. Виведене на сцену справдї гуцульське житє з 50-их років мин. стол., хоч мова тілько хроха „погуцульщена“. Сьпівів не богато і вони не всї зручно причеплені до тексту. Лишаючи докладнїйшу оцїнку сеї драми до окремої студиї про Воробкевича, зазначую тут лише, що вважаю еї першою, поважнїйшою сценічною штукою, котрою Воробкевич дав доказ, що хоч на кілька лїт був „скостенїв“, проте дух его не завмер і він попав на добру і відповідну для себе дорогу.

О. М.

Поправлені похибки:

В ч. 283 »Руслана« у 1. шпальтї у 13. рядку з низу має бути »для румуньскої мови« замісць рускої; у 2. шпальтї 3 рядок з низу: Стоцкого зам. Ґоцкого; у 3 шп. 13 рядок з гори: »як із самих протоколів«.

В ч. 285. в 1 шпальтї 15 рядок з гори: »дуже скоро завмерло житє«.

В ч. 286. в 2 шп. 3 рядок з гори: »по (зам. на) Блажевичу«; 5 рядок з низу: 1868—1878 (не 2878). У 4 шпальтї 17 рядок з низу: в календари на р. 1876 (зам. 1875).

В ч. 287. в 1 шп. 8 рядок з гори: 19. X. 1875. (зам. 1876).

Львів, ул. Гетманьска ч. 4.
Найстарший і найбільший маґазин ювілєрский у Львові
ЮЛЇЯНА **Домбровского**
На наближаюче ся Різдво і Новий Рік поручає найкрасші і найвідповіднїйші дарунки від найдешевших до найелеґантших як: модні парискі перстінці, шпильки до краватів, палиці оковані сріблом і золотом. Бонтони бриляитові всякої величини. Перли, нашийники. Рівієри прінцес Колїї модні. Застави срібні, столове срібло, Лїоньскі чаші церковні. Стїнні годинники, Парискі будильники, найновійші годинники срібні і золот. з 1-рядних париских і женевских фабрик, по нечувано низьких цїнах.

родного зїзду у Львові, як і на зїздї укр. руск. радикальної партиї в Тернополї. Та про се висловимо наші замітки окремо.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Намірене спершу на 19. см. скликане держ. ради на дальшу сесию, буде імовірно рідрочене, передовсїм задля того, що на 8. см. скликано краєвї сойми долїшної Австриї, Країни, Тиролю і Гориції та Градиски, а крім того покаже ся, чи після наради зїзду нїмецких послів з Чех буде можлива сесия ческого сойму і чи дальші переговори з обидвома народностями що до коалїційного мінїстерства доведуть до успіху. Долїшньо-австр. сойм мае уконституовати ся та ухвалити буджетову провізорию і деякі инші пильні предлоги, сойм Країни мае вибрати члена кр. видїлу з новоутвореної V-ої курії і ухвалити буджетову провізорию, тирольский сойм мае полагодити справу підвисшеня учительских плат і обдумати потрібні на те засоби а горицкий сойм мае вибрати членів краєвого видїлу, чого не міг довершити в осени наслїдком спорів між сторонництвами.

Румуньскі посли держ. ради, котрі в останних часах порозумівали ся в справі спільного поступованя з христ. суспільниками, мають тепер стати госпітантами христ. сусп. клюбу і будуть в усїх важних суспільних, народо-господарских і культурних справах однодушно поступати. Национальне становище одного і другого клюбу не буде через те напружене.

Румуньска пятка уміла свого часу і в курияльнім парляментї прилучити ся до могутного клюбу ґр. Гогенварта і тим способом осягала важні придбаня для свого народа мимо маленького числа послів.

Очивидно й тепер значно скріплять своє становище прилукою до так численного і впливового клюбу, як христ. суспільники.

В Дальмациї ввело намісництво, як віщають з Задару, з новим роком внутрішне урядованє хорватскою мовою тим способом, що видало нові службові взірцї печатані для полїт. властий лише по хорватски, замісць до тепер уживаних італїйско-хорватских або нїмецко-хорватско-італїйских взірців. Італїйске населенє не творить там навіть 30%, головно по прибережних містах і то переважно зайди або відступники хорватскої народности. Італїйцї заповідають вже на перед боротьбу, бо се стало ся без порозуміня з італїйскими послами, а бачать в тім розпорядку намісництва нарушенє прав адмінїстрациви, бо управильненє язикового питаня належить до законодавства.

Новорічні промови в Будапештї викликали голосний відгомін в мадярскім дневникарстві, а настрій дневникарских голосів перенятий зневірою. Независимцї раді, що висунули на перед ґрупу посла Голлько, але конституційне сторонництво пригноблене. Людовцї занимають вижидаюче становище, і голосять, що они доси незмінно стоять при своїх домаганях. Дневник ґр. Тіси Az Ujsag виступае дуже різко проти всїх бесїдників новорічних і заявляє, що стілько баламуцтва ще нїколи не наговорено, як за коалїциї. Дневник сей виступае також проти Кошута, котрий властиво нїчого не висловив у своїй промові і глумить ся з великих патриотів, котрі з одушевленєм приняли промови мінїстрів а відтак нишком пішли до президента Юста, щоби там погрозити пястуками. Що до людовців, то на думку сего дневника они справедливо можуть покликати ся на свої успіхи і зовсім нїчого лячного, коли лунае оклик: »Людовцї йдуть!« у Egyetertes бачить в новорічних промовах розчарованє і думае, що управнених інтересів народу не узглядненo. Так само зневіра опанувала дневники Budapesti Hirlap і Pester Lloyd. Дневник людовців Alkotmany вказуе на те, що новий рік почав ся недобрими виглядами і що Угорщина опинила ся перед важкою боротьбою.

В Задарі відбули ся збори хорватского державно-правного сторонництва, котрі між иншими резолюциями ухвалили також подяку цїсареви за прилуку Босни і висловили бажанє, щоби Босну й Герцоґовину влучено до т. зв. триєдиного королївства: Хорвациї, Славонії і Дальмациї. Крім того ухвалено протест проти засновин італїйского університету в Трисстї і домаганя признання рівнозначности загребского університету з иншими.

Заграница.

Австро-угор. амбасадор Палявічінї в Царгороді звернув ся з рішучим представленєм до турецкого мінїстра загран. справ задля ріжних подій. Сему виступленю амбасадора приписують велике значінє. Се відносило ся головно до пригоди при виладованю корабля австр. Льойда і пригоди в Байрутї вже полагодженої, але при тім вказано взагалї на самоволю і насильність руху, супроти якого власти були байдужними. Амбасадор звернув на се бачність, що доси Австро-Угорщина поступала лагідно, але колиб такі події повтаряли ся, то потягнулиб за собою поважні послїдовности.

Сербія очивидно рве ся до війни. Стоян Новакович, Протич і Стоянович внесли інтерпеляцию в скупштинї, котра є виразом пануючої в Сербії слїпої загорілости. На сю інтерпеляцию відповів мінїстер загр. справ Мильованович, уважаний доси яко уміркований полїтик, одначе сим разом посунув ся до безмежних напастий на Австро-Угорщину, дорікаючи їй, що она не приносить культури на Балкан, але заневолює населенє Босни й Герцоґовини. Він глузував з підписаних на берлїньскім договорі держав, що попали на нещасливу гадку і поручили Австриї удержанє рівноваги на Балканї.

Взивав також скупштину, щоби заперла Австриї дорогу до Еґейского моря, бо Австрия повинна перестати бути Балканьскою державою. Тим хотїв він вказати, що Сербія й Чорногора повинні виперти Австрию з Балкану. Такою визиваючою різкою промовою бажае Мильованович видобути сербске правительство із скрутного положеня, а таке підбурюванє не остане без наслїдків. Австрия буде отже приневолена зажадати вияснення сеї промови, а коли оно не буде вдоволяюче, тоді послїдуе імовірно ultimatum. Се засїданє скупштини викликало тим легкодушно зачіпку Австрії і скорою ходою доведе до послїдовностий, яких Австрия не бажала. Одначе терпеливість мае також певні границї. Доси принимала Австрия терпеливо палене австр. прапорів, глузованє з монарха, нарушуванє границь, промови несамовитого королевича ітп. і сим показала свою довготерпеливість. Можна було на се не звертати великої бачности, бо все те виходило від неодвічальних перед межинародним правом людий. Алеж тепер мінїстер загран. справ виступае з такою промовою, отже представник сербского правительства серед оплесків скупштини.

»Народний видїл для краєвої оборони« в Сербії розкинув по цїлім краю відозви написані вельми войовничо, котрими взиває населенє, щоби заздалегідь приготовило ся до війни, щоби в кождім селї творили дружини готові на кождий поклик.

В Чорногорі проголосили купцї бойкот проти австр. товарів. Якнебудь монархія сего не відчуе, то населенє которского заливу, котре мае живі звизи з Чорногорою, потерпить чимало наслїдком дорожні, яка наслїдком того настане.

Супроти Чорногори заведено з австр. боку сильну сторожу пограничну на південній границї (Котар-Пірано-Драґаль-Требіне-Білек до Цемерно) і то не тілько з військових патролїв, але й жандармериї. Так само Чорногорцї стережуть границь, але їх патролюючі стійки не складають ся з більше як 10 людий. Позаяк наші патролї нераз збликаються до чорногорских близше як на віддаленє вистрілу, отже можна було переконати ся, що чорногорскі патролї не обслугувані правильним військом лише другого покликаня і уоружені старими карабінами. До якої небудь зачіпки доси не доходило. Одиноким ворогом є лише поки що люта зима, на наших верхах Карсту проникliва бора, що переймае тїло аж до кости, а на лїсистих верховинах в околиці Ґацка на метер глибокі снїжні заспи. Австрийске військо носить подвійну вовняну одіж і взагалї добре осмотрене.

У Франциї починае ся проявляти велике невдоволенє наслїдком анґльо-росийских военних підбурювань. В новорічній статї виступае Temps різко проти анґлїйского дневникарства, що оно від почину балканьского пересиленя систематично занимае визиваюче становище.

Також відзиви високих полїт. личностий анґлїйских не успокоювали. Супроти викликаного проти Австриї розяреня насуває ся питанє, чи анґлїйска полїтика змагае лише до того, щоби турецку торговицю видерти з рук Нїмцям, чи думае також про инші боротьби, в котрих власна небезпечність не булаб велика. Европейска війна задля балканьскої запутанини не булаб тепер конечна для нїякої континентальної держави. Дневник сей яко прихильник анґльо-французского порозуміня висловлюе бажанє, щоби з новим роком в Льондонї не попадали в деякі неясности, котрі булиб на руку противникам порозуміня. Temps зазначуе, що Австрия до свого поступованя була приневолена подіями, особливо турецкою революцию. Але у Відни повинні тямити, як важною для Австриї справою є, щоби не заколочувати европ. мира і відповісти вимогам договорних прав.

У Відни уміли все оцїнити прихильне становище Франциї, а се становище Франциї супроти порозуміня Анґлії й Росиї улекшить Австриї як найскорше, щоби она могла зробити деякі уступки.

З нагоди промови Ізвольского виступае дуже різко берлїньский кореспондент Köln. Volks Ztg, пятнуе фарисейске поступованє Росиї на основі історичних даних, пригадуе Ізвольскому зломанє париского договору з 1871. року і сей напір на Туреччину, щоби єї приневолити до дозволу добровільного переїзду фльоти скрізь Дарданелї. Австрия й Нїмеччина не мають нїчого проти того, щоби Росия найшла собі виїзд на полудневе море. Сим закінчив би ся спір, бо колиб се признано Росиї, тодї не наста-

валаб она на винагороду Сербії й Чорногори. Köln. Volks Ztg дає цікаві пояснення про погляди Куропаткин, що до можливої війни Росиї з Австриєю. Москалї, лаючи Австрию, говорив Куропаткин, забувають про се, які жизненї она має інтереси на Балканї, де Австрия вже два століття скорше була, як Росия. Він нагадує походи Пікольомінього і Евгенія Савойского а також що Австрия після побід над Турками вже перед 200 роками посїдала Сербію й Білгород. Сї Москалї, що підбурюють немічну Сербію проти Австриї, не повинні забувати, що Сербія повсї часи була з Австриєю в тїснїйшій звязи, як з Росиєю. Тимто Куропаткин не приписує сему великого значіня. Франция також дуже одушевляла ся долею Сербів, але коли від слів мало прийти до дїл, упав весь тягар боротьби з Туреччиною на барки Росиї. Так і тепер сталоб ся, колиб Росия виступила до війни з Австриєю, щоби помогти Сербії й південним Славянам, а Франция і Анґлія певно не помоглиб Росиї. Росиї не остає отже нїчого иншого, як одобрити прилуку Босни й Герцоґовини і проголошене Болгарії независимим царством яко довершені подїї. До сих слів Куропаткина додає Köln. Volks Ztg: „Куропаткин не є вже мінїстром, але він певно не хоче підставляти ноги урядовій росийскій полїтиці Коли він говорить яко приватний чоловік, то его мова тим щирійша. Можна припускати, що Ізвольский згоджує ся з поглядами Куропаткина, але треба й се зрозуміти, що він для втихомиреня росийск. суспільности і піддержки своєї доброї слави бажає за признане прилуки Босни видобути якусь користь для Росиї. Тим то признає він, що давнїйші мінїстри росийскі так повели полїтику Росиї, що годї протестувати проти прилуки Босни. Тепер остає лише, щоби звернули бачність на инші артикули берлїньского договору »некорисні і важкі« для Росиї. Тим вказує він очивидно передовсїм на §. 63, котрий відносить ся до вільного переїзду росийскої фльоти скрізь Дарданелї.

Росийску думу відрочено на Різдвяні сьвята царским указом аж до 3-го лютого. Минула сесия осїнна думи не може виказати ся якою небудь хосенною дїяльностю, бо не ухвалила анї одного закона, котрий би причинив ся до здїйсненя реформ заповіджених жовтневим манїфестом з 1905 р., анї навіть яким небудь законом, котрий мав би загально-державне значіне. Дума стала отже справдешньою покришкою для найвспятнїйших змагань і ухвалила закон про установу полїтичної управи тайної полїциї по всїх більших містах Росиї. Тим способом населене Росиї видане знов на поталу самоволї тайної полїциї а дума ухвалила засоби для помноженя полїциї.

Але ще й иншим способом заявила дума, що она є прислужником найвспятнїйших змагань. Громадні засуди на смерть і вішаня, що останними часами так збільшили ся в Росиї, викликують серед суспільности страшну грозу і роздратоване. Провідник констит. демократів Мілюков бажав покористувати ся нагодою, щоби викликати заяву думи проти такої управи і внїс формулку переходу до дневного порядку, щоби тим зазначити невдоволене думи такою управою, що обнижає достоїньство Росиї. Але се внесене приняла більшість з наругою і особистою обидою внескодавця. Октобристи, котрі бажають заявляти себе конституцийниками, злучили ся з правицею, щоби повалити внесене Мілюкова, а провідник октобристів Ґучков, добачив похвалу терористу в намірі Мілюкова, щоби запобігти страшному проливу крови заподїваному правительством. Опозицийні посли вийшли з салї, так що лишили ся самі вспятники, щоби згнобити всякий свобідний рух. З таким настроєм в хвилї, коли в Росиї будуть сьвяткувати велике сьвято Різдва Христового, того сьвята мира і любови, розійшла ся третя дума, полишивши необмежену свободу катам, щоби могли необмежено виконувати свою страшну роботу.

Надужитя в мінїстерстві российской маринарки викликали велике недовіре думи до сеї управи. Минувшого року відкинула дума 189 голосами проти 74 домаганє правительства кредиту на будову панцирників. Але й сего року не щезло ще се недовіре до мінїстерства маринарки, бо навіть зовсїм вспятний публицист як Меншиков і ґенерал Алексєєв викрили в господарцї технїчного віддїлу сего мінїстерства страшні неправильности. Тому дума одноголосно відкинула домаганє мінїстерства маринарки кредиту на будову кораблїв і станула на становищі: передовсїм реформа мінїстерства маринарки, відтак призволене вимаганого кредиту.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Евгенії; римо-кат.: *Трех Королїв*. В четвр: руско-кат.: *Рожд. Христа* римо-кат.: Валентя біскупа.

— **Стїнний календар** Руского Тов-а педаґоґічного розсилаємо з нинїшним числом тим нашим пов. передплатникам, які дістають »Руслана« почтою. Долучуємо також чек, яким належить выслати бодай належитість 60 сотиків за календар. В завтрішнім числї помістимо звіт з дїяльности Р. Тов-а педаґоґічного, який, думаємо, заохотить пов. читачів до більшої жертви на се дїяльне і заслужене товариство.

— **„Дїло“**, приодївши новорічний одяг нового стилю, зараз в першім числї виступило з напастями на п. Барвіньского, а хоч его давно вже редактори „Дїла“ зачислили до живцем погребаних, нечисте їх сумлїне не може найти спокою і тому своєю лайкою намагають ся притлумити того голосу сумлїня, що їх безнастанно гризе. На сї напасти ми наведемо лише чисто фактичні дані. „Дїло“ намагає ся оправдувати „консолїдацийні сделки“ национал-демократів докором, що п. Барвіньский також творив „з москвофілами і то ще з польонофільскою закраскою цїлими роками спільний клюб“. Передовсїм зазначуємо, що анї др. Гладишовский анї о. Мандичевский не є москвофілами, а хоч не називають ся Українцями — є Русинами. Др. Гладишовский дав сего докази довголїтною дїяльностю спільно з „народовцями“ в Тернополї, а о. Мандачевский своєю дїяльностю для повіта Надвірняньского, для котрого п. Лагодиньский певно сего не зробить, що зробив о. Мандачевский. Анї др. Гладишовский анї о. Мандичевский не анґажували ся яко члени клюбу в нїякі москвофільскі сделки, а й се треба пригадати, що о. Мандичевский давнїйше сидїв довгий час в клюбі соймовім з п. Романчуком. Др. Длужаньский також не анґажував ся в москвоф. сделки і коли зголосив своє приступленє до Слав. Союза, приняв зобовязаня поступати солїдарно, а коли прогрішив ся проти солїдарности, був формально виключений з клюбу. Тимчасом инакше поступали национальні демократи, бо входили в „консолїдацийні сделки“ з нотоpичними наємниками московскої аґенциї, в союзи, комітети і клюби, засїдали спільно не тілько з тими, що розікрали „Рольничо-кредит. Заведенє“, держали не тілько спілку з ними при виборах, мимо побитя укр. молодїжи москвофільскими палочниками на Вис. Замку, приняли о. Ефіновича до руского клюбу, хоч він вийшов підмогою п. Ценьского, не виключили его і д-ра Короля з клюбу, коли оба пішли проти клюбової солїдарности, але злучили ся ще недавно з Ґлєбовіцким, Марковом et comp. в один клюб.

Колиж „Дїло“ докоряє п. Барвіньскому, що він засїдав в товаристві Непор. Зачатія в Станиславові під егідою епископа Хомишина, то забуває про се, що се товариство не має анї москвофільских анї национ.-демократичних, анї иншіх цїлий, лише релїґійні і тут можна би приложити улюблений вислів »Дїла“, що оно й в такі справи залазить з своїми скаляними чобітьми.

„Дїло“, котре так недавно напало на руских послів за їх роботу і полїтику в парляментї, зібрало ся нараз на оборону мовчаливих послів, виправдуючи їх тим, що звичайно провідники клюбу промовляють, а инші ходять за льокальними справами свого округа ітд. Коби то так було!! Але вже й виборцям і Народному зїздови відкрили ся очи на ту роботу деяких руских послів, котрих »Дїло“ тепер обороняє за їх мовчаливість.

На останку нагадало собі „Дїло“ про синів Барвіньского, що виховують ся в польских ґімназиях. Передовсїм зазначуємо, що п. Барвіньский не має вже нїякого сина в ґімназиї, дальше, що три найстарші скінчили академічну ґімназию, а два наймолодші зачали також науки в сїй ґімназиї. Що п. Барвіньский був приневолений їх відобрати звідтам — то треба би для пояснена розповісти історию про одного „великого патриота-професора“, що зовсїм не приспорює слави сїй ґімназиї. Тому в інтересї сеї ґімназиї лїпше се залишити, а „Дїло“ може бути спокійне, що сини п. Барвіньского є і остануть щирими Русинами, хоч два останні з них з жалем були приневолені відмовити собі докінченя наук в рідній мові не з своєї вини! Sapienti sat!

— **Землетрясенє в Італиї.** В Месинї ще не устало землетрясенє і викликує переполох між оставшими при житю. На цїлім просторі землетрясеня настала страшна нужда, якій не може зарадити нїяка воміч, хоч сотки італїйских та чужинецких кораблїв привозить поживу і одїж. Военна фльота перевозить тисячі ранених до шпиталїв в Римі, Неаполї та иншіх містах. Також на побережах Калябриї і Сицилії поставлено полеві шпиталї, в яких повно ранених. В шпиталї коло Реджіо є 1000 ранених під опікою анґлїйских лїкарів. В Месинї і Реджіо оповіщено военний стан, щоби не треба було довго церемонити ся з ватагами опришків, які волочать ся по околиці в цїлях грабежи. Спійманих опришків судять і на місци розстрілюють. Дотеперішна статистика виказує, що в Месинї згинули, крім цивільного населеня, три полки піхоти з виїмком кільканайцяти жовнїрів. Італїйский король з королевою звидїли всї місцевости навіщені катастрофою. До ніг королївскої пари припадали нещасливі з просьбою о поміч. Населенє поводить ся спокійно.

— **Де налїплювати марки на листах?** Марки листові треба завсїгди налїплювати на правім розї куверти в горі на сторонї адресовій. Богато людий не держить ся однак того звичаю, лиш налїплює марки де небудь, дуже часто навіть на відворотній сторонї листу. Се лиш дуже утрудняє опісля стемпльованє листів на почтї. Уряд почтовий у Львові на головнім двірци, де збирає ся, стемплює ся і експедиює листи зі всїх скринок почтових з цїлого міста, уживає до стемпльованя листів електричної машини. Та робота відбуває ся незвичайно скоро, що очевидно лиш прискорює дуже сортованє і експедиованє листів. Колиж марки почтові де небудь і як небудь на листі налїплені, то они ненадають ся до стемпльованя машиною і мусять длятого довше лежати, заким їх аж остемплює ся ру-

чною роботою. Длятого то публика у власнім інтересї повинна зважати на то, щоби марки були наліплювані в горі з правого боку. Крім того треба ще й на то памятати, щоби марки добре приклеювати, так, щоби они не відпадали.

Для унагляднення праці при стемпльованю марок на листах, наведемо число переписки зі Львова лише в місяци жовтни 1908. В тім однім місяци надано у Львові 3,530.978 приватних листів непоручених 4,290.834 переписних листків, 351.409 урядових листів непоручених, 138.488 поручених листів, 1,198. 187 пересилок під опояскою, 88.038 пересилок з пробками, 3,094.193 примірників часописий. Разом надано в жовтни у Львові 12,692.127 листів і друків (не вчисляючи переказів грошевих і пакетів). Значить, пересічно денно 409.423 штук. Навіть електрична машина мусить добре гарувати, аби то всьо попечатати.

— **З „Сїльского Господаря“** дістаємо до поміщеня отсе письмо: Одиноке наше господарске товариство „Сїльский Господар“, котре має на ціли двигненє сїльского господарства у всїх галузях через ширенє науки поступового господарства, збори господарскі, закладанє шкілок дерев овочевих, розплодових стацій і пасїк, маґазинів штучних навозів, заснованє льокальних спілок господарских, закупно для спільного ужитку машин і знарядів рільничих ітп. має до тепер лиш 4 філії іменно в Олеську, Золочеві, Бродах і Коломиї. З новим роком рішив головний виділ розширити свою дїяльність на всю руску часть Галичини і по можности оснувати свої філії по всїх повітових місточках. В тій цїли поручив підписаному занятись орґанїзациєю філій і розвинути в тім напрямі як найенерґічнїйшу дїяльність. Виконуючи се рішенє з Новим роком почавши буду обїздити поодинокі місточка де буду уряджувати господарскі віча і подавати поясненя про цїль та програму товариства „Сїльский Господар“. Всїх щирих людий, котрі хотїлиб менї прийти в поміч та звлсили занятись орґанїзациєю віч повітових та місцевих (в поодиноких громадах) прошу, щоби подали свої адреси та вказали пору, котра булаб найвідповіднїйша до уряджения такого віча в даній місцевости. На жаданє висилаю відворотною почтою статути товариства та готові поданя до староства з повідомленєм про заснованє філії, як і про уряджене віча. Всякі письма прошу адресувати до — *Василя Сїдельника* в Підмихайлівцях, п. Журів

Оповістки.

— **Особисто-доходовий податок.** По мисли рішеня § 117 al 3 закона о безпосеред. податках особистих з дня 25. жовтня 1896 В. з. д. ч. 220 подає ся отсим до загального відома, що витяги з наказів заплати податку особисто-доходового вимірeного на р. 1908 виложені будуть в виділї рахунковім ц. к. Адмінїстрациї податків у Львові (площа Цлова I, II. поверх) від 7. сїчня 1909 почавши через 14 днїв с. є до 20. сїчня 1909 включно від год. 9 до 1 перед полуд. до перегляду належито леґітимованим податникам податку особ.-доходового, а належачим до округа оцїнкового „Львів-місто“. Виготовленє відписів і витягів не є дозволене а евентуальні надужитя будуть карані по мисли § 246 покликаного закона. — *Ц. к. Адмінїстрация податків.*

— **З Перемишля.** Дня 21. сїчня с. р. (четвер) відбудуть ся в Перемишлї в рефектари духовної семінариї о год. 2. а зглядно о 3. по полудни загальні збори Товариства ім. св. Ап. Петра для запомоги убогих церков з отсим порядком дневним: 1) о год. 8. Служба Божа. 2) О год. 2. отвореня заг. зборів. 3) Вибір предсїдателя на час зборів. 4) Звіт Виділу: а) секретаря, б) касиера, в) комісиї контрольної. 5) Вибір нового Виділу. 6) Предложенє загальним зборам до ухвали, щоби до корінного фонду зложити суму 350 К, а 3229 К 71 с роздати на запомоги убогим церквам. 7) Внесеня членів. За Виділ: *о. Мриц*, предсїдатель. *о. Василькевич*, секретар.

— **З руской ґімназиї женьской у Львові.** Подає ся до відома інтересованих, що наука в женьскій ґімназиї СС. Василиянок у Львові розпічне ся по Різдвяних фериях ві второк дня 12. сїчня. — *Дирекция.*

— **Читальня „Просьвіти“** на передмістю лежайскім в Ярославі урядила дня 3. сїчня вечерницї з приводу 40-лїтного ювілею Тов-а „Просьвіта“. В проґраму входили промови, співи і деклямациї. Саля була переповнена а учасники одушевлені відспівали народний имн і розійшли ся вдоволені.

— **З перемиской епархії.** В пропозицию приняті оо.: на Поляни суровичні Іван Гамерский, на Посаду Риботицку: Ал. Ґоцкий, Он. Саламон, Мир. Лисик, Мих. Карпяк, Пант. Скоморович; на Розстайне: Мариян Мишковский; на Чуков: Ант. Венгринович, Мих. Попель, Петро Княжиньский, Ал. Яців, Брон. Давидович, Іван Господарский, Ник. Билиньокий, Іван Филипчак, Іван Лесак, Теодор Крушиньский, Йосиф Пелехович, Ник. Гичко, Петро Луцкий, Волод. Рихлевский, Іван Грин, Мих. Татомір, Іван Ковальчин, Гр. Максимович, Мих. Юзвяк, Іван Ганасевич, Іван Клюфас і Мих. Лацько; на Унятичі: Ник. Билиньский, Ник. Іванусів, Іван Ковальчин, Ник. Кишакевич, Павло Кикта; на Медвежу: Атан. Котис, Волод. Калужняцкий, Вол. Гукевич; на Ловчиці: Йос. Гумецкий, Евст. Пелех, Вол. Насальский, Ів. Филипович, Йос. Винницкий, Йос, Шандровский, Евд. Васильчак, Вол. Петрик, Юл. Легуцкий, Роман Стецев, Он. Саламон, Мих. Посїдач, Ів. Калимон, Ів. Рудавский; на Лежайск: Андрей Савицкий, Андрей Бенцїн, Ник. Кишакевич, Анд. Пшепюрский, Ів. Клюфас. — Новопоставлені пресвитери дістали сотрудництва оо.: Ів. Гринчук в Никловичах, Богд. Сенета в Чорній, Ів. Тимчук в Молодичі, Стан. Гарасовский в Волчі дол. і Теод. Пасїчиньский в Радимнї. — Крилошаньскі відзники одержали о.: Волод. Дуркот з Мисцовій, Алекс. Сїлецкий з Дошниці, Алекс. Прислопский з Красної і Ів. Мудрий з Бонарівки.

Наука, штука і література.

— **„Будучність“**, літературно-науковий двотижневник, почав виходити у Львові під редакциєю Миколи Венґжина. І. число з дня 1. сїчня 1909 містить отсї статї: І. Франко: Вугляр. Надія Кибальчич: Весняні птахи. Ст. Виспяньский: Смерть Офелії. П. Куліш: Наставник. Надія Кибальчич: Остатня троянда. М. Чернявский: Сніг тане. М. Шаповалів: Мололій дівчинї. Христя Алчевска: До С. М. Евшан: Пісня про Мойсея. М. Шаповалів: Українство і росийска культура. Остап Луцкий: Моя відповідь на статю М. Мочульского. Критика і бібліоґрафія. Книжки надіслані до редакциї.

Телеґрами

з дня 5. сїчня

Петербург. Президент думи Хвмяков був оноді на послуханю у царя, щоби здати звіт з дїяльности думи. Дневники доносять, що при тій нагоді обговорювано масові вироки смерти.

Градець. Недавно цїлий полк піхоти боснїйскої засуджено на арешт за окліки на честь Сербії. Слїдство викрило виноватих і арешт полку знесено.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензациина програма

від 1. до 16. сїчня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні признаня

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(18—?)

Працюйте і щадіть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Дністрі“.

З зисків удїлив „Дністер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 К.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234.398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резерновий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2. год.

Др. К. Левандовский

Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Нові книжки!

Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Музи“ ч. 3.) стор. 130, цїна 2·50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Dorycki krużganek, opowiadania z ukraińskiego, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, цїна 2·50 К.

СИДІР ТВЕРДОХЛІБ: В сьвічаді плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1·60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Горук.**

З друкарнї В. А. Шийковского

Ч. 292. Львів, четвер дня 25. грудня 1908. (7. сїчня 1909) Річник XII.

РУСЛАН

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.—
Рекламациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

„Христосъ раждаєть ся!“

Завтра рано
Заревуть дзвініцї
В Украйнї, завтра рано
До церкви молить ся
Пійдуть люде.
Т. Шевченко.

(+) На дворі наступає сьвято — велике, рокове, сьвято Різдва Христового. Сьвяткуємо се рокове сьвято на спомин приходу на сьвіт божественного Спасителя, сего Сонця правди, від котрого пішла благовість правдивої науки і віри, спасене людского роду. Від тої Найсьвятїйшої Родини, що глядїла спершу приюту в убогих яслах Вефлеємских, засияло по всему сьвітови з висоти сходу се Сонце правди, засияло сьвітови сьвітло розуму. Уступила перед сим сьвітлом груба темрява поганьства, а ангели з небес звіщали славу на висотї Богу, мир на землї і ласку Божу всему людству. Основана божественним Спасителем Христова Церква стоїть на твердій скелї непохитно мимо всяких грізних бур і напастий яко кріпке забороло вічної щасливости і спасеня людства, бо в Нїй і через Неї найдуть відраду, поміч і щасте, як заповідав божественний Спаситель всї „труждаючі ся і обремененні“.

Сьвято Різдва Христового, котре так торжественно обходимо по всїй Украйнї-Руси, як далеко і широко гомонить наше рідне слово, се сьвято на спомин Найсьвятїйшої Родини, се сьвято в цїлім того слова значінню родинне. І в найбіднїйшій хатинї нашій, скоро вечером засияє на небі зоря, що звіщала всему мирови прихід божественного Спасителя, засяде вся семя, вся родина вкупі, щоби звернути ся думкою до того Сонця правди, що принесло нам спасене. І в сїй преважній, торжественній хвилї забудуть ся бодай на часочок журби і клопоти щоденщини, а гадки звернуть нашого духа на сю найбільшу для людства подїю.

В сїй хвилї скупленя нашого духа зрозуміємо ми цїлу вагу і значінє семї, цїлу вагу і значінє мира і любови посеред неї і посеред людства. Особливож українско-рускому народови, більше може, як якому небудь иншому, українскому народови знесиленому цїлими віками внутрїшним розладом, розтїчю, сварами і спорами, завистию і незгодою, годить ся в день сего сьвітлого празника скупити свого духа, призадумати ся над великою вагою і досяглостю осїненої сьвітлом правди і розуму семї, основаної на несхитних підвалинах Христової науки, перенятої любовю, саможертвою і сьвідомостю тої величної задачі, яку українско руска семя має довершити для свого народа, для своєї Церкви і для всего людства. Як з убогої стаєнки Вефлеємскої розійшло ся сьвітло науки божественного Спасителя по всему мирови, а основана Ним Церква стала кріпким заборолом всего людства і запорукою его щастя і щасливости, так і з кождої сьвідомої українско рускої семї, наколи она буде перенята правдивою, глибокою вірою і тими засадами, які нам подав божественний Спаситель, наколи в нїй буде мир і любов, тодї она стане спосібною до саможертви, а з таких родин зложений нарід відродить ся до нового житя.

Багато ще працї, багато труду потреба, не мало перепон ще годить ся усунути, щоби настав мир, щоби запанувала любов справдешня християньска, щоби й українско-рускому народови засияло сьвітло щастя і ласки Божої.

Особливож на Украйнї тяжко ще зустрічати се велике сьвято, коли там завтра рано заревуть дзвініцї, коли рано до церкви молить ся пійдуть люди. Одначе при всїх невзгодинах не треба попадати в зневіру, бо „надія — не вмирає“. І там на Украйнї і на Закарпатскій Руси і в далекій Америці, що ще вкрита густою темрявою, засияє Сонце правди, засияє сьвітло розуму, запанує справдешня Христова наука, пробудить ся сьвідомість народна лише тим способом, коли семя стане тим огнищем мира і любови, огнищем, що буде черпати животворну силу з криниці Христової науки. Не легко позбути ся лиха, не легко відвикнути від незгоди, розтечи і розладу, зависти і злоби, алеж хоч в сїй хвилї, коли зоря на небі нагадає нам хвилю спасеня сьвіта, скупім свої гадки, призадумаймо ся над нашими хибами і недостачами, і зачерпнїм віри і надії в невичерпаній криниці християньскої науки, а найдемо певно дорогу до поборення всїх хиб, найдемо силу до двигненя і відродин нашого народу.

Страшне нещастє в південній Італії.

(△) В останних днях грудня н. ст. склало ся в південній Італії і на Сицилії страшне нещасте, що викликало щирий жаль і тривогу в цїлім сьвітї. Мало коли так страшна смерть тисячів людий пригадала людству марність сего сьвіта. Протягом одної ночи, ледви що настав день, а цїлі міста і численні села або щезли з лиця землї або перемінили ся в стирти звалищ, які покрили своєю вагою тисячі нещасливих людий. З неописаною грозою захопила їх смерть, земля трясла ся і дудніла громовим голосом, величаві палати і церкви валили ся від грізного трусу, а що ще остало, нищив страшний огонь, або змели морскі филї, що нараз піднеслись до кількаповерхової висоти незвичайною силою внутра землї — соняшна Сицилія під сею грозою страшного суду стала справдешним падолом плачу! Ще до нинїшного дня не обчислено всїх страчених людий (приблизно подають до 200.000), але вже сї вісти, які наспіли доси, вказують на безмежне, новисловиме людскими словами нещасте, яке постигло Сицилію і Калябрию в неділю після латиньского Різдва, вже сї вісти визвали в цїлім сьвітї щире спочуване і спонукали до громадної помочи нещасним жертвам, які ще остали при житю, а опинили ся в неописаній нуждї і безрадности.

Нема сумнїву, що се страшне нещасте, яке постигло Сицилію і Калябрию, є одним з найгрізнїйших, які лучили ся в цїлім сьвітї, які затямила людска память від страшної події в Геркулянум і Помпеї в 79 році по Христї, де згинуло около 100.000 людий наслїдком вибуху Везувія. О половину менше знищив страшний землетрус в Лїсбонї в 1755, а гроза острова Мартинїки в Америцї в маю 1902 році забрала 20.000 людских жертв. Лучали ся вже й в Сицилії і в Калябрії великі нещастя і землетруси, а з кінцем XVIII ст. великий землетрус знищив на Сицилії около 50 міст, одначе ні одної з попередних катастроф не не можна порівнати з теперішньою. Сим разом з безмежною силою зашуміли грізні струї вічности і забрали людству страшну данину яко наглядний доказ марности земского житя і щастя і оставшї охолонувши з невимовної тривоги, скупляють свого духа, відчувають щире милосердє, забуваючи при тім про всякі полїтичні, народні та суспільні ріжниці а поводуючи ся християньскою любовю ближнього. З усїх країв, від усїх народів, від можних володарів і звичайних людий пливуть жертви підмоги для нещасних, многі спішать на місце грізного нещастя, щоби нести поміч оставшим при житю.

З дотеперішних описів можна собі приблизно уявити образ страшного нещастя, яке лучило ся в неділю в ранцї в Месинї, в Реджіо ді Калябрія, в Катанії і в околицї. Досьвіта о 5. годинї страшний клекіт моря в месиньскій пристани зворушив филї, що підняли ся високими горами і знищили чимало суден і кораблїв. В містї розлягали ся невимовні крики і зойки розпуки людий, сильний удар підземний підняв нараз в гору місто а в кілька секунд з страшним ломотом і лоскотом звалили ся численні домы, палати і церкви в безладні руїни,

В одній хвилї місто стало величезною купою звалищ, а із звалищ на многих місцях видобували ся поломіни, що нищили останки руїни. З громовим лоскотом вилетїли у воздух ґазові заводи, а ледво перелетїла ся гроза понад містом, підняли ся морскі филї на 10 метрів у гору і змели половину Месини, іменно передмістя Ґантічї і Фарро. Але й гроза сего страшного нещастя не довела всїх до отямненя і серед людий найшли ся шакалї, що кинули ся в частинах міста не зовсїм ще знищених до грабованя і найпоганїйшого злочину. Месина і Реджіо так знищені, що нема що й думати про відбудову сих міст, а силу землетрусу можна собі уявити з того, що вигляд проливу месиньского зовсїм змінив зя. Славна з Одисеї скеля Харибда щезла до половини, а сьвітляна вежа месиньска зломана як соломка щезла в морі.

Як прийде ніч сьвята.

Як прийде ніч сьвята, що родила Христа,
Перша зірка на небі засяє —
Хто з нас прежне життя, молодечі чуття,
Хто минуле добро не згадає?

Як при дверах у кут дїдуха покладуть
І запахне ялинкою в хатї —
То кого з нас, кого, не пірвуть як давно
Тії мрії нестримні, крилаті?

Як родина цїла сяде враз до стола,
До кутї, праславянської страви,
То кому з нас, кому, не замріють в умї
Днї минулої нашої слави?

А коли під вікном, понад тихим селом
„Бог предвічний“ нараз відозветь ся —
То в кого у грудї не розтають ледї,
Чиє серце живійш не забеть ся?

Як прийде ніч сьвята, що родила Христа
І подасть нам хвилину обнови,
То най кождому з нас, хоть приснить ся той [час
Справедливости, згоди, любови.

І най кождий із нас позабуде на час
Одїдичену братню ненависть;
„Се моє — не твоє“, брат на брата кує
Гострий ніж через злобу і зависть.

„Се моє — не твоє“, брат на брата кує
Ще острійше чим ніж — прикре слово,
В переліг рідних піль засїває кукіль
І молотить солому на ново.

„Се не ти, тілько я, се заслуга моя,
Всякий мусить менї поводить ся!“
Найже кождому з нас братолюбія час
В ніч Різдвяну на хвилю приснить ся?

Бо погляньте ви йно, крізь замерзле вікно
Гень далеко, в поля на півночи,
Як там снїгом мете, як там душу гнете,
Як там тьмою засліплює очи!

І погляньте кругом між рідню за столом,
Правда, кілько у нас ще роботи?
Тож борбу прокленїм, злобу з серця женїм,
Одні другим додаймо охоти!

Бо іде ніч сьвята, що родила Христа,
Вефлеємська свитає зірниця...
Обновімсь, бо хто зна, як прокинемсь зі сна,
Чи воскресний день не розгорить ся!

Богдан Лепкий.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Нарада всїх нїмецких послів з Чех, що відбула ся в понедїлок 4. с. м., буде мати велику вагу не тілько для межинародних відносин в Чехах, зробить неможливою так конечну для правильної краєвої господарки сесию ческого сойму, але відобє ся також на державній радї і ударемнить утворенє коалїційного мінїстерства. Коалїция парляментарних сторонництв в держ. радї і утворенє на тій основі парляментарного мінїстерства були би лише тодї можливі, колиб доведено до якогось порозуміня між Нїмцями і Чехами а порозуміне се було би знов лише тодї можливе, колиб Нїмцї допустили до соймової сесиї. Одначе всї ті услівя відпали.

Ческе дневникарство в статях, які попередили зїзд нїмецких послів, заявило, що Чехи не думають зовсїм якими небудь уступками окуплювати залишенє нїмецкої обструкциї в ческім соймі. На зборах нїмецких послів проявила ся однодушність всїх сторонництв, бо й хлїборобники заявили, що не думають відділювати ся від своїх родимців. Настрій сего зїзду нїмецких послів націхував влучно пос. Вольф заявою, що »без сповненя нїмецких домагань не буде ческого сойму«, а сї нїмецкі домаганя назвали ческі посли беззглядно нездїйснимими. Збори, в котрих взяло участь 74 послів, закінчили наради заявою, що супроти незміненого положеня і безнастанного славянщеня нїмецких областий Чех Нїмцї не бачать причини до зміни свого посгупованя і вважають скликуванє ческого сойму безцїльним і безкорисним, що може лише заострити положенє, бо Нїмцї не допустять до спокійної роботи законодатної.

Кореспонденция „Zentrum“ звіщає, що витворене тим способом положенє ческого сойму відобє ся на держ. радї, бо ческі хлїборобники заявили вже заздалегідь, що »без ческого сойму нема спокійної роботи законодатної в держав. радї«, про що вже й звістили бар. Бінерта.

N. fr. Presse, пишучи про сї події, зазначує, що тим способом усунула ся підвалина до переговорів в справі утворення коалїційного мінїстерства на таких основах, як оно перше ествувало та що переговори правительства приберуть імовірно инший напрям. Є се очивидний натяк на змаганє до утворення коалїциї без Чехів і проти Чехів з нїмецких сторонництв і польского кола та деяких поменших ґруп. Такі вісти розсївано вже тодї, коли по упадку бар. Бека заходив ся бар. Бінерт около утворення коалїційного мінїстерства. Одначе тодї вже краківский »Czas« вказав на неможлнвість такої комбінациї, а кореспонденция Zentrum заперечує також сї вісти, а так само і се, мовби польскі посли згоджували ся на такий плян.

Все те не віщує добрих виглядів на правильну дїяльність держ. радн, котру пожидають важні і трудні законодатні задачі. Тимто тепер знов висуває ся на передне місце справа зміни реґуляміну, в котрім правительство сподївається найти можливий захист проти самовільного спиняванпя парлям. роботи. Як звіщає Vaterland, склнкав др. Фукс на 17. с. м. засіданє реґулямінової комісиї, котра має радити над рефератом виробленим в сїй справі д-ром Штайнвендером. Vaterland запевняє, що переговори переведені бар. Бінертом, д-ром Вайскірхнером, д-ром Фуксом довели до порозуміня з представниками більших і менших сторонництв. Реформа не змагає до беззглядного усуненя обструкциї, котру признає ся крайним середникам розпачливої боротьби, а розходить ся о усуненє тероризму цїлої палати дрібними фракциями. Дня правительств. предлог мають бути застережені певні засїданя, а лише в инших днях можна буде подавати наглі внесеня, котрі тодї малиб першенство перед иншими предметами ради. Сї постанови що до зміни реґуляміну мають бути дорогою наглого внесеня поставлені на дневний порядок. Рівночасно для осолоди тих змін має бути внесена предлога що до сталих диет для послів 6000 К річно, платних місячно, поки держ. рада не розвязана. Тим способом має ся обезпечити самовільне відрочуванє держ. ради. Річний видаток на 516 послів виносив би отже 3,096 000 корон.

Про прилуку румуньских послів до христ. суспільного сторонництва вість подана перед кількома днями в дневниках показала ся невірною.

Переговорн в справі утворенія нового мінїстерства, як звіщають з Відня, веде дальше бар. Бінерт, як небудь захмарений полїтичний овид на північнім заході (в Чехах) не віщує нїчого доброго. Здогадують ся, що нове мінїстерство, накоки дїйсно утворить ся, буде або коалїційне, основоне на зєдиненій більшости або мішане (концентрацийне), зложене вчасти з увядничих в части з парляментарних мінїстрів. Такий мішаний кабінеу був би приневолений від случаю до случаю гляпорозуміня з парлбментарними сторонництьими. Все те одначе лише сподїваня і здогади, котрим вельми далеко до здїйсненя з огляду на полїтичнд положенє в Чнхах-

З Відня звіщають, що небавом має бути проголошена конституция в Босні й Герцоґовині, котрої начерк уже виготовлений.

Заграница.

Промова Мильовановича в сербскій скупштинї викликала в полїтичних і дипльоматичних кругах велике вражінє. Fremdenblatt зазначує, що в осередках европ. полїтики зробила она вельми прикре вражінє. Держави з притиском дорадживали білгородским полїтикам поворот до умірковання і спокою і радили вижидати конференцнї. З промови сербского мінїстра загран. справ можна впевнити ся, як помогли сїради в Білгородї і як забаги сербских полїтиків утрудняють видержати при проґрамі терпеливости і льояльности. Мова Мильовановича дише явною завистию до монархії і нещирим тоном. Особливо жалїти можна над уступом сеї мови, в котрій осьмілив ся Мильованович висловити, що Австрия зробила населенє двох сербских країв невільниками. Коли сей уступ подано в звіті докладно, то Мильованович буде приневолений витолкувати ся дипльоматичною дорогою. Він небавом переконає ся, що вся его полїтика основує ся на нездїйснимих мріях. Мабуть сербскі полїтики не навчили ся нїчого з тих слів, які почули в Петербурзї, в Льондонї, в Парижи і в Берлїнї. Наколи небавом не послїдує основна зміна поглядів в Білгородї, то можуть там дожити нових розчарованъ.

У Відні викликала та промова вельми некорисне вражінє, а все дневникарство вважає її прямим визванєм. Півурядова W. Allg. Ztg звіщає, що бар. Еренталь поручив австро-угор. послови ґр. Форґачови звернути ся зараз до Мильовановича з запитанєм, чи основа промови его вірна, а колиб дістав пря-

му відповідь, мав домагати ся перепросин у відповідній формі. Колиб не одержав вдоволення, довелоб се до поважного дипльоматичного запутаня. Voss. Ztg звіщає що Мильованович дав виминаючу відповідь. Вечером мала вчера зібрати ся рада мінїстрів, а в Білгородї голошено, що австро-угор. правительство прислало ultimatum. Запевняють, що ґр. Форґач має виїхати з Білгороду. Се поручене дане ґр. Форґачови викликало пополох на віденьскій біржі, до чого причинили ся також трудности в Угорщинї.

Popolo Romano остерегає Сербію перед визиваннєм Австриї до війни, бо тим способом доведе до того, що опинить ся в повнім відокремленю. Temps зазначує, що промова Мильовановича надає сербскій полїтиці цїху визначно зачіпну і є яскравим актом обжалованя проти Австро-Угорщини та містить проґраму нездїйсниму, але небезпечну. Мильованович не може отже числити на здїсненє своєї проґрами а може лише довести до більшого заколоту на Балканї.

До Voss. Ztg звіщають, що в дипльомат. росийских кругах осуджують промову Мильовановича. Росийска дипльомация заявляє, що нїякий поважний полїтик росийский не міг би приняти на себе одвічальности за сю промову.

Воєнні приготованя веде Сербія з великим поспіхом. Daily Telegraph звіщає, що в бельґійских фабриках замовила Сербія нові гармати, набої і карабіни на цьвітень за посередництвом одної анґлїйскої фірми. В арсеналї в Краґуєвачу вироблено в останнїи місяцї 100.000 бомб під проводом одного анґлїйского хеміка, згодженого в тій цїли сербским мінїстерством війни.

Тимчасом ведуть ся в Білгородї переговори що до обнови мінїстерства, над котрою застановляла ся рада мінїстрів. N. fr. Presse довідує ся, що на місце уступаючого кабінету Велимировича має бути покликаний коалїцийний кабінет з Пасичом на чолї.

Росийске правительство не знає на яку дорогу, а радше не хоче на добру дорогу ступати, щоби Холмщинї обезпечити єї природний национальний розвиток. Таку обезпеку моглаб їй дати народна українська школа. Алеж в сїй справі пише ось що д. В. Косоноцкий до київскої »Ради«:

„Телеґрами принесли нам звістку, що ґен.-ґуб. варшавский Скалон внїс до ради мінїстрів свій проект про польскі школи в Холмщинї, й що сей проект ухвалено. Зміст проекту такий: Польскі школи дуже шкодять обмосковленю Холмщини, бо урядових шкіл там дуже мало, і через те селяни змушені посилати своїх дїтий до польских шкіл. Треба заборонити будувати польскі школи там, де нема урядових. Такий проект, на думку Скалона, виратує Холмщину від спольщеня. На нашу думку впровадженє в житє сього проекту не дасть бажаних урядом наслїдків. Причина проста: росийска школа, як би добре она не була поставлена, нїколи не задоволить Холмщака селянина; она не зробить в два три роки з нього росиянина, своєю проповїдю українофобства она відверне его від рідної мови й кине в обійми Полякам! Треба зовсїм не знати народного житя на Холмщинї, щоби покладати таку велику надїю на сучасні урядові школи. Провадити боротьбу з польонїзмом на Холмщинї з надїєю на успіх можна тільки одним способом: негайно дати Холмщакам вільну українську школу. Не страшні будуть тоді польскі школи, скількиб їх не ставили народовці. Инакше сей край зробить ся »справжньою Польщею«, як зробилось се вже з західними повітами его (Білгорайским, Янівским, Красностав[illegible]ским, Соколовским). Се повинен би знати п. Скалон, але щож, коли »гайдамаки-українофіли« стоять перед его очима. Краще віддати Полякам тих кілька сот тисяч Холмщаків, аніж зробити серед них »очаґ анархистовъ украінофиловъ!« Та навіть не так давно сам Поґодін казав про се! Щож, Холмщина перенесла на своїм віку багато всякого лиха, безліч всяких експериментів. Не злякаєть ся вона й тепер. Тільки навіщо тим, хто береть ся її ратувати, закриватись покришкою? Навіщо казати, що такий проект виратує її від спольщеня? Хібаж сього потребує полїтика?!«

Різдво Христове.

Сьвятий вечір! Не стрічав его каючий ся Адам; не видів его Давид; він лише причував его, співаючи нечувану, нову пісню при звуках многострунних гуслий; ні Ісая, евангелист Старого завіта не витає чудного Сьвітника, Емануїла; він сїмсот лїт вперед голосить лише віщим духом: «Живущії во сїни і страни смертній, сьвіт возсияєт на ви!«

Нам же замість стовпа огненого возсія Сонце, Христос замість Мойсея... Однак нїхто з царів та пророків не спішить поклонити ся Новонародженому. Нерозумні зьвірята пізнали свого Пана. Убогі пастухи повинують ся з радостию голосови Божого посланця... Блаженні покірні серцем.

Впрочім холодно в убогій ставницї. Радо товаришить їй вірний друг голод. Цар не має де голови склонити... Сьвітло сьвіта лежить во тьмі... Земля надїлена Ним премногими та прекрасними скарбами дає своєму Творцеви сїно і солому... В вефлеємскім вертепі подають собі дружно руки безконечне богатство та крайне убожество.

Господи невисліднмі Твої стежки!... Невичерпане жерело небесних гадок з житя Бога-чоловіка... Пребогатий скарб потїх для страдаючих дїтий Адама.

Вефлеєм Адам нам отверзе!.. Милосердие і правда стрітили ся; правда з землї засняла, а справедливість прихилилась з неба. Справедливість і мир поцїлувались... Від сеї хвилї жие Вефлеєм не лише на узгірях сьвятої Країни, не тілько в істориї, штуцї та поезиї, але що більше жие сей малий город Юди в серцях побожних вірних і рік річно настроює їх душі до нового, небесного житя. Его імя голосять невинні дїти та сїдоглаві старцї.

Володарі усїх віків жертвують Новонародженому свою глубоку віру. Слїд сего — великаньскі храми... Тисячі ішли на страшні муки за Его славу. Бо для нас і задля нашого спасеня понизив ся рівний Богу, принимаючи вид слуги... Господи, як звеличу непонятне таїньство! Прийдїте видим, пищу в тайні обрітохом. Тому радісно співаймо: „Сла[illegible] них Богу і на[illegible] благоволе[illegible]

З рускої переписки польского короля Жиґимонта Августа.

Подав

Др. Богдан Барвіньский.

В першій половинї XVII ст. якийсь руский патриот так зобразив вплив рущини на Литві в слїдуючій вірші:

Польска квитнет лациною,
Литва квитнет русчизною:
Без той въ Польще не пребудеш,
Без сей въ Литве блазном будзеш[1]).

Так було не навіть після тїсної злуки Литви з Польщею після Люблинь-ской унії. Але далеко більшим був сей вплив рущини на Литві в давнїйших столїтях, в XIV, XV, ба й вчаснїйшій-першій половинї XVI ст. Вже в середині XIV ст. литовска княжа династия зрущила ся майже зовсїм. Литовскі князі, поженивши ся з Русинками, прийнявши православну руску віру та обертаючи між Русинами, які становили переважну часть їх підданих, лише з імени були литовскими князями, в дїйсности почували они себе Русинами. Вплив рускої штуки на Литві був так сильний, що за Ягайла перенїс ся він навіть до Польщі. Сильний вплив рущини проявив ся також в сфері державного права. Та на тім не конець. Руска мова стала пануючою на литовскім дворі. Навіть Ягайло при кінци свого житя, після кількадесятьлїтного побуту в Польщі вів з Витовтом руску переписку. Що більше, она стала мовою великокняжої канцелярії і урядів, мовою праводавства і письменьства. Великі князї литовскі, не виключаючи останнього Ягайлона, Жиґимонта Августа, ба навіть его матери, Італіянки Бони Сфорци, видавали свої ґрамоти по руски.

Ся мова витворювала ся на Литві постепенно[2]). Підчас коли в самих початках була она зближена ще до старої літературної мови на Руси, опертої на староруско-церковній основі, то з часом одначе перемагає її сьвітска мова, то є староруска актова і урядова мова Рускої Правди і ґрамот XII—XIV ст, яка прибирає білоруску закраску. Ще в полов. XIV до пол. XV ст. має она багато подібности з староруською мовою, але вже з кінцем XV і в XVI ст. зарівно канцелярийна і літературна руска мова на Литві остає під сильним впливом білорускої і польскої мови, сягаючи своїми впливами аж у Рускі землї польскої Корони.

Висше згадано, що Ягайло навіть після кількадесятьлїтнього панованя в Польщі переписував ся з Витовтом по руски. Се не здивує нїкого, хто знає, як сильним був ще тоді вплив рущини навіть в двірских кругах, що чимраз то більше підпадали під польскі впливи. Але слїди сего впливу на двір[illegible] круги бачимо ще й в пере[illegible] линьской унії. В рукописнім [illegible] хіву кн. Чарторийских в Крако[illegible] 307[3]), ст. 143—146 находить ся руский лист короля Жиґимонта Августа до свого батька Жиґимонта I. з датою 14. марта 1545 р. Сей лист писаний на аркуши »folio« товстою гарною скорописию пол. XVI ст. на цїлій першій і другій [illegible] ексї ст. 143 і 144) та на [illegible] третої сторони (в [illegible] останню часть [illegible]

Львів, ул. Гетьм[illegible] немічні [illegible] мусять спов[illegible] А консисторі[illegible] утяжлива [illegible] рекує[illegible]

латиньский підпис Жиґимонта Авґуста: »Eiusdem Serenissime Maiestatis Vestre — Obsequentissimus filius Sigismundus Augustus Rex scripsit«. На верхній, то є четвертій сторонї (в кодексї ст. 146) виписаний адрес і приложена печатка Жиґимонта Авґуста.

Жиґимонт Авґуст ще за житя батька уживав титулу короля, хоч був в дійсности лише вел. князем литовским. Уроджений в серпни 1520 р., був признаний 4. грудня 1522 радою вел. князївства Литовского великим князем[4]). Дня 18. жовтня 1529 наступило его віднесене на вел. князя, 18. грудня 1529 став він »вибраним« королем польским (rex electus), а 20 лютого 1530 відбуло ся ще его коронация на польска житя батька[5]). З его листів знані нам лише в латиньскій і польскій мові, н. пр. видані Менкеном[6]), Ляховичем[7]), Лепковским[8]), Пжездзецким[9]) і в инших поменших збірках. Ціла рукописна збірка листів Жиґимонта Авґуста в латиньскій, польскій і італїйскій мові находить ся в Архіві кн. Чарторийских (ч. інв. рукоп. 1618). До свого батька писав він по латинї, напр. 21/X[10]), 29/XI і 30/XII 1545[11]). Руский лист Жиґимонта Авґуста до Жиґимонта I., який подаю низше дословно, модернїзуючи деякі букви [як напр. „у“ в виді вісїмки, церковно-славяньске »о« (омеґа)] та заступаючи церковно-словяньскі цифри арабскими, є, скільки менї відомо, взагалї доси одиноким руским листом сего короля до батька, хоч могло їх бути в тій мові більше. Цїкавий він власне з сего згляду, але цїкавий також і з огляду на свій зміст.

Яко вел. князь литовский виступає тут Жиґимонт Авґуст в оборонї свого піддaного маршалка Волиньскої землї, князя Федора Санґушка, якому батько Жиґимонта Авґуста, польский король Жиґимонт I., відобрав двір Войнячин коло Винницї, а віддав кому иншому. Він боронить територияльної ненарушимости вел. князївства литовского і кілька разів в листї сильно се підчеркує: »иж на том речи посполитои тутошнего панства немало належи з некоторых причин слушных« — „тыи все причины достатечне ознаимимы, с которых єсмо причин то учинит мусили, што на том речи посполитои тутошнего панства належи“ — „єсмо то учинили про певныи а слушныи причины, на котрих тому панству, великому князству не мало належи«. Так само в листї до батька з 21. X. 1545 р. пише він: »Innumeris plane querelis Volinensium saepenumero obtundimur. q. regnicolae finitimi, non solum subditos et terras eorum accipiunt, sed etiam villas occupant, ac in dies longius in magnum ducatum hunc serpunt[12]). Якуж змінy бачимо в Жиґимонтї Авґустї в чверть століття пізнїйше, після Люблиньскої унії! Там далеко, вже ніякої уваги, коли жадали інкорпорациї Браславщинї до Корони, на те, що права на Браславщину опирали ся на дуже слабких основах, що ся земля споконвіку литовска. Він вимусив на браславскім воєводї кн. Романї Санґушку, що сей з титулу браславского воєводи зложив Жиґимонтови Авґустови присягу яко польскому королеви, ухиляв ся опирав ся сему сам Санґушко. Литовска депутація не розгорить ся!

Богдан Лепкий.

Наяснѣйшому пану Жикгимонту, з Божее милости королю полскому, навышшому великому князю литовскому, рускому, пруского, жомоитскому, мазовецкому и иных, отцу нашому милостивому, Жикгимонт Август Божю милостю корол полскии, великии княз литовскии, рускии, прускии, жомоитскии, мазовецкии и иных, позировене и долгое а фортунное панованє. Наяснѣшии пане отче наш милостивыи. Дана нам тых часов справа от маршалка волынское земли, старости володимирского, браславского и вѣницкого, князя Федора Сонкгушковича, иж которыи замки он, Браславль и Вепицу держит з ласки вашеи кролевскои милости, же ваша кролевска милост недавно прошлого часу писати и прислати до него рачил дворанина вашеи кролевскои милости Станислава Корковского, приказуючи ему, абы он двора Вонячина от замку веницкого поступил тому, кому была воля вашеи кролевскои милости, якож он водля того, яко нам в тои речи справу дал тому посланцу вашеи кролевскои милости тую отповед дал со всим послушенством, абы тот посланец вашеи кролевскои милости там до Вонячина єхал и в том ся справовал, яко ему от вашеи кролевскои милости росказанє и наука єст дана, противку воли и росказаню вашеи кролевскеи милости ничого не будучи. Гдыж потом княз Федор, маршалок земли волынское, тут тыми разы у Вилни у нас был в нѣкоторых потребах тых замков пограничных и своих, то гды повединл нам, иж дан ему єсть другии лист от вашеи кролевскои милости до него писаныи, в котором ваша кролевская милост рачил росказат писатя до него через тогож дворанина, которыи перво до него приездил з нелюбостю а з неласкою, своєго, то от него приймуючи иж он того Вонячина на первоє писанє вашеи кролевскои милости єще тому не поступил, кому была воля вашеи кролевскеи милости, где он будучи на тот час при нас и будучи ему яко подданому нашему, видело ся ему тую волю и писанє вашеи кролевскеи милости нам оповѣдит и лист вказати, где мы розумеючи тому, иж на том речи посполитои тутошнего панства немало належи з некоторых причин слушных, взяли єсмо тот лист в него, которыи от вашеи кролевскеи милости єсть писан, к рукамъ нашимъ и послали єсмо там до Вонячина дворанина нашего пана Семена Кмитича, которому росказали єсмо там на Вонячинє мешкати до того часу, поки мы вашеи кролевскои милости тыи вси причины достатечне ознаимимы, с которых єсмо причин то учинит мусили, што на том речи посполитои тутошнего панства належи, где вашеи кролевскеи милости отца нашего милостивого о то пилне просимы, абы ваша кролевская милост то рачил в себе уважит и не быт того вниманя о нас, абых мо то учинит мели въ якии обычаи, абы ся в тем воли и росказаню вашеи кролевскеи милости досыт не мѣло стат. Але иж єсмо то учинили про певныи а слушныи причины, на которых тому панству великому князству не мало належи, которыи мы вашеи кролевскеи милости отцу нашему милостивому часу своего достатечне ознаимимы, затым ся в ласку вашеи кролевскеи милости пану отцу нашему милостивому залецамы. Псан у Вилни под лет. Бож. нарож. 1545, мца марта 14, индикт 3.

Eiusdem Srsme Mtis V.

Obsequentissimus filius

Sigismundus Augustus

в котрім [illegible] Rex sst.

(Sigismund)us: Aug(ustus) Rex Polon(iae) Ma(gnus) Dux Litv(aniae).

У Львові, 5. сїчня 1909.

[illegible] можливий захист проти самовільства наїзнавця парлям. роботи. Як звіщає Vaterland, скликав др. Фукс на 17. с. м. засїданє реґуляминової комісиї, котра має радати над рефератом виробленим в сїй справі д-ром Штайнвендером. Vaterland запевняє, що переговори переведені бар. Бінертом, д-ром Вайскірхнером, д-ром Фуксом довели до порозуміня з представниками більших і менших сто-

---

[1]) Про зрущенє Литовскої держави гл. ширше Грушевський: Історія Україні-Руси IV, 2 вид. Київ-Львів 1907, ст. 95—99.

[2]) Характеристику сеї урядової лїтературної *мови на Литві* гл. Грушевський: Історія Україні-Руси VI, Київ-Львів 1907, ст. 366—7.

[3]) Опис сего кодексу гл. Korzeniowski: Catalogus codicum manuscriptorum Musei Principume Czartoryskiį Cracoviensis. Fasc I, Cracovia 1887 ст. 59.

[4]) Kolankowski: Elekcya Zygmunta Augusta (Kwart. hist. 1905) ст. 532 і 538

[5]) ibid. ст. 551 і 556.

[6]) Menckenius: Sigismundi Augusti epistolae. Lipsiae 1703.

[7]) Lachowicz: Listy oryginalne Zygm. Aug. do Mikołaja Radziwiła Czarnego. Wilno 1842.

[8]) Łepkowski: Tajne listy króla pols. Zygm. Aug. do Stanisława Hozyusza. Wiedeń 1850.

[9]) Przezdziecki: Jagiellonki Polskie w XVI w. I—V. Kraków 1868—1878. (5-ий том видав Шуйский).

[10]) Сей лист в Przezdziecki: Podole, Wołyń, Ukraina. I, Wilno 1841 стор. 69—73.

[11]) Сї два листи в цїлости власноручно писані в Przezdziecki: Jagiellonki II, ст. 249—250.

[12]) Przezdziecki: Podole ст. 70.

[13]) Пор. сей епізод в Грушевський: Історія Україна-Руси IV, 2 вид. ст. 407—8.

Голос сотрудника.

*(Надіслана стаття *).*

В статї старого грішника, що скрив ся сим разом під псевдонїм „Адріян“, поміщеній в „Ділї“ ч. 278 з 10. грудня 1908, а на яку „Нива“ дала вже частинну відповідь в 24 ч. з 1908, находять ся кромі инших „промахів“ ще й докори на адресу молодшого львівского клира. Тому, що сї докори, на мою думку, є зовсїм безосновні і незаслужені, уважаю моїм обовязком, дещо сказати в сїй справі в оборонї покривдженої молодшої братії.

Адріян робить львівскому молодшому клирови, як сотрудникам, так і катехитам, закид моральної низшости і неробства, називає їх паничами та карієровичами, яким в голові вїчо инше, як тільки — пелєринка.

Я далекий від сего, щоби своїх товаришів ідеалїзувати. Між [illegible] галузкою одного тїла, до якого і Адріян належить може й такі найдуть ся. Та не можу ніяк згодитись з твердженєм, будьтоби у Львові були сьвященики низшої вартости. Всїх молодших львівских сьвящеників знаю добре, лїпше, як Адріян, що з духовними кругами зовсїм не зносить ся. Можу отже его запевнити, що кваліфікації у них, у тих сьвящеників, цїлком не найгірші. З кандидатів, які подають ся до Львова на місця сотрудників, чи катехитів, вибирає Митроп. Ординаріят завсїди найлїпші сили. Не перечу, що на провінциї можуть найти ся ще більше уквалїфіковані люди, але як сьому зарадити, коли ті „найлїпші“ не хотять іти на мізерне львівске сотрудництво, або провізоричну народну, чи видїлову катехитуру, платну від годин (година 50 К на рік?)

Можливо, що в часах, коли Адріян був [illegible] молодим сьвящеником, була инша практика [illegible] львівских духовних по- [illegible] Півурядова [illegible] крились, не мусить бути тебар. Еренталь пору[illegible]Впр. Митрополит Анд[illegible] послови гр. Форгачови звернути ся зараз до Мил[illegible] з запитанєм, чи основа промови ві[illegible] вірна, а колиб дістав при-

не бере кого небудь до Львова. Як сказано в горі, всїх львівских молодших сьвящеників знаю добре. Отже анї одному з них не можна відмовити бодай одної прикмети, яка би его не квалїфікувала до столичного міста. Сей добрий проповідник, той гарний співак, сей взірцевий катехит, той битий обрядовець і т. д.

Не зовсїм вірно представляє Адріян справу у латинників. У них цїлком не лїпше, як у нас. Сказати правду, то у нас навіть більше добрих проповідників, чим у них. Що до молодших катехитів, то наші рішучо горою. Признаю, що про се годї знати Адріянови, який по міских школах не вчив і не вчить, але скажу також, що коли хто про що не знає, не повинен про се писати.

Та коли сей закид моральної низшости є більше закидом проти наших властий, які таку непотріб у Львів стягають, то дальші закиди дотичать вже безпосередно молодшу братію, бо за них вже вона сама тільки відвічальна.

Отже вперед неробство і панство...

Коли би Адріян був соціялїстом, тодї за такий закид назвав би я его консеквентним, бо у соціялїстів всї неробітники, а головно сьвященики — се нероби; колиж Адріян є сьвящеником, то не можу его назвати инакше як тільки несовісним. І то навіть грубо несовісним. Прошу собі представити чоловіка, що як молодий провізоричний катехит, мусить денно працювати грудьми 5—6 годин по міских школах, або чоловіка, що як котрий небудь львівский сотрудник кромі парохіяльних функций (особливо утяжливої сповіди, бо у Львові сповідають ся всї села з львівского округа) мусить еще найменше 18—20 годин тижнево пересидїти також в міских школах. Називати таких людей неробами, се вже навіть більше як несовісність. До сего додаймо, що за сю свою працю не має, передовсїм катехит, навіть на стільки удержаня, щоби міг бодай не голодним встати від стола. (Львівска руска суспільність жадає богато від сьвященика, але до обовязку зглядом него не почуваєсь!) Вимагати отже від него ще якоїсь иншої працї, значить, вимагати від него чогось майже неможливого. А прецї ті сьвященики таки щось роблять поза своїми службовими обовязками, хоч про се Адріян не хоче знати.

Алріян, як видно, вже старший сьвященик. Та він був колись також молодим, чи його дїяльність була тодї така широка? Істория львівскої України, а головно львівских парохій, мовчить про се. Тепер Адріян вже певно на пенсиї, значить, має доволї вільного часу. Мабуть і сили еще його не опустили (в крайній нужді міг би помагати сповідати в Волоскій церкві). Чим отже тепер зазначує Адріян свою роботячість? Отсе — напише від часу до часу нескладну статю до „Дїла“, в якій обкидає болотом Церкву і Українців. І сей „роботящий“ робітник в винограді Христовім закидує катехитам та сотрудникам неробство і панство.

Та сї послїдні не тільки неробами і паничами, але й карієровичами. Вони тільки й мріють, щоби як найскорше дістати пелєринку.

Та ми спитаємо Адріяна, відки він про се знає? Чи перед ним говорив котрий з сотрудників та катехитів, що його ідеалом пелєринка? Цікаве у звичайного чоловіка, як Адріян знає душі незнаних собі молодих сьвящеників. А може відомі Адріянови забіги о таку „відзнаку“ котрого з них?

Щоби ширшому загалови вияснити справу докладнїйше, скажу, що пелєринку, значить крилошанську відзнаку, дають епископи заслуженим, старим сьвященикам. У Львові практика трохи инша. Тут в консисторії велика робота, потрібно богато рефератів. Крилошани переважно люде старі, немічні. С трех пяти Тов-а. Крім сих мусять сповн 1907 і 1908; 4) жилка фонїки. А консисторі ми, що я спомагали собі утяжлива ложити грубе ще жертвенний текує, або ин-

ду. Щоби зобовязати і морально змусити до принятя реферату, береть ся консистория на способи. Вона дає старшим львівским сьвященикам пелєринки, робить їх совітниками і — зараз вписує їм реферат. Аби бути справедливим, мушу сказати, що помимо сього, хоч се тільки невинний підступ, не дістає ся однак ся пелєринка на незаслужені плечі. Вистарчить прочитати імена львівских совітників, щоби в сьому упевнитись.

З молодших сотрудників однак катехитів народних чи виділових шкіл нїхто у Львові пелєринкою не відзначений.

Відзначені тільки деякі сотрудники, яких товариші на провінциї вже давно деканами. О скільки знаю сам і з оповіданя старших людий, то всього на всього були у Львові тільки два такі випадки, де відзначено зовсїм незаслужено молодих сьвящеників; оден з них, давнїйший, був сином крилошанина, а другий, недавний, був чоловіком, на якім власти гаразд не пізнали ся,

Коли отже Адріян робить такий закид молодшому львівскому клирови, кривдить его знова несовісно.

Ще одно. Адріян висказуючи бажане мати у Львові достаточну скількість »клиру патріотичного«, твердить неначе тим самим, що нинїшний львівский клир не є патріотичний. Се така правда, як всї попередні твердженя Адріяна. Патріотизм чейже не основує ся на крикливости або на писаню пашквілїв до лїберальних часописий.

Вкінци не можу поминути ще одної справи, на яку натякнув Адріян. Говорячи про неробство сотрудників, згадав Адріян про відносини між парохом а сотрудниками при церкві Волоскій. Не назвав справдї сеї церкви поіменно, та кождому ясно, що про неї тут бесїда.

Отже парох сеї церкви мав жалуватись на своїх сотрудників, що вони ему не помагають в душпастирскій працї, і він, бідолаха мусить „вганяти і за себе і за панів сотрудників«. Чи справдї міг парох Волоскої церкви таке говорити, дуже сумнїваюсь. Сей парох майже рівночасно з своїм приходом до Львова став зразу кандидувати на посла, а відтак і послувати так, що справдї парохією зовсїм не інтересував ся, а з хвилею вибору його на посла установлено в его парохії адмінїстратора. Щож до оо. сотрудників, то се відомі ширшому загалови старші, совісні і дуже ревні та працьовиті сьвященики, які, як і прочі львівскі сотрудники, угинають ся під тягаром працї.

З огляду на все те не можу не назвати, Адріяна не тільки чоловіком грубо несовісним, але прямо таки злобним клеветником.

Я. Л., сотрудник.

Запросини до передплати.

Місто шумних оповісток, які звичайно заміщають часописи з початком року, щоби заохотити широку публику до передплати, ми запрошуємо скромно наших передплатників і сторонників до дальшого витреваня при нашім стягу та до ширеня нашої часописи в близьких собі кругах

А робимо се тим сьміливійше, що ... жемо вказати на закінчений період ... тилїтної витревалої і небезуспі... поли нашої народної політик... громадяньского ...

За той ... Суспільність сьмів... ший як 6.000 К оплати, а так низькі, задля об... ности учинить, що Тов-о докладає до удер... жаня школи видїлової найменше три до чо... тирох тисяч К річно, а до удержаня семінарії і школи вправ до 10.000 К річно. Доки не вихлопта... ють наші посли у Відни у центрального пра... вительства сталої піддержки в сумі що най... менше 15.000 К річно — нема мови про пор...

не найшов в »Руслані« оборони по правдї і справедливости. »Руслан« став потребою нашої суспільности і без него наше громадяньске, публичне житє майже не дасть ся подумати.

Особливо наше духовеньство повинно не тільки платонїчним признанєм, але реальною підмогою пособити нашому видавництву, щоби оно розширило ся так, як на се заслугує. Ся підмога містить ся не тільки в самім пренумерованю, але і в сьмілім, сьвідомім ширеню часописи та запомаганю єї дописами.

Тодї і квестия розширеня рамів часописи стане актуальною і зміст єї богатший на славу самих дописувателїв, на користь громадяньского житя, на добро нашої народної слави!

Ми з нашої сторони постарали ся о збільшенє числа наших дописувателїв на провінциї та запевнили собі співучасть визначних сучасних письменників у наших фейлетонах. Крім більшої скількости поменших оповідань та новель оригінального письменництва, лїпших перекладів, будемо друкувати твори пер. Осипа Маковея, Богдана Лепкого, Уляни Кравченко, Яросл. Гординьского, Богдана Барвінського, Франца Коковского, Івана Коссака, Теодора Біленького, М. Курцеби, Івана Остапа і др.

Всїх наших довжників просимо о ласкаве вирівнанє залеглостий. Услівя передплати ті самі, що в минулім році.

Редакция „Руслана“.

Новинки.

— **Календар.** В четвр: руско-кат.: *Рожд. Христа* римо-кат.: Валентя біскупа. — В пятницю: руско кат.: *Собор Пр. Богор*; римо кат.: Северина. — В суботу: руско-кат.: *Стефана первом.*; римо-кат.і Мартияни.

— **З празником Різдва Христового** пішлемо всїм нашим пов. читателям, дописувателям і прихильникам щирі желаня веселих і щасливих сьвят. Христос раждаєть ся!

— **Папский ювілей в Печенїжині.** Дня 3. грудня с. р. відбув ся в Печенїжині концерт в честь Є. Сьвят. Папи Пія X. Точки концерту виконали самі селяни, як і участниками були майже самі селяни. Прикро тілько — казали селяни вертаючи з концерту до дому — що панів на сїм концертї не було; що руских не було, се не дивно, бо їх взагалї мало в Печенїжині, але чому польских не було, їх так богато в нашім містї тай они усюда уходять за ревних католиків а 3. грудня застрайкували і уважали за невідповідне явитись на концертї. Отсе слова самих селян а від себе додамо, що ми не бачили і отців духовних з сусїдних сїл, кромі місцевого сотрудника о. Григория Дурделли, що занимав ся устроєнєм сьвята і сотрудника з Ключева малого о. Валєриана Лугового. О. Луговий мимо великого віддаленя лютих морозів відбував проби та вивчив селян трудні та красні псальми як „Восхвалю“ Бортнянского, „Виджу Тя“ Гайдена та „Нас Ради“ Рутковского. Було ще на двох инших сьвящеників. Мимо того однак концерт випав удачно, бо так хори як і деклямациї добре випали і селяни піднесені на дусї домів вертали — *Участник.*

— **Землетрясенє в Італії.** Ур... про об... число жертв катастрофи ви... падає на Мес... Коли ... сенє справді страшне, сумне, симпатичне, на се не ... ють в окрем слати жертву, хоч Голосний ... да его сьвідомий, що кожда ... згадана ... есть необхідна і не може бути ... ...

Просимо отже усильно ... суспільність, приходити нам стало в поміч, що місяць або бодай що другий, хоч би давали по 1 К і то подаючи точно прізвиська жертв загально додаючи слово „на цїли Тов-а“. В першій мірі однак просимо вплатити вкладку на Новий рік 1909 та вирівнати евент. залеглости. До-

їть в огни не дасть ся уратувати. На улицях лежать тисячі трупів в суміш з раненими, витягненими з під звалищ. Лїкарі оперують ранених під голим небом, не уживаючи нїякої наркози. Тимто крики оперованих прошибають видців до крайности. Філїю банку італїйского в Месинї окрадено на кілька міліонів лїр. На поміч бездомним жертвам катастрофи поспішили всї держави. Зі всеї Европи надходять обильні датки. Львівский магістрат выслав також 2.000 К.

— **Учительскі кандидати для середних шкіл.** Мінїстерство просьвіти предложило краєвим шкільним властям спис кандидатів, які в 1908 р. зложили іспит на учителїв середних шкіл в університетах: у Відни, Ґрацу, Празї, Інсбруку, Львові, Кракові та Чернівцях. Взагалї зложило іспит 692 кандидатів, з того 201 кандидатів у Відни, 34 в Ґрацу, 249 в Празї, (54 на нім., 195 на ческім унів.), 46 в Інсбруку, 86 у Львові, 76 в Кракові, 186 в Чернівцях. 132 кандидатів зложило іспит з ґеоґрафії та історії. Число клясичних фільольогів значно побільшило ся, але все таки оно ще за мале. Найменше кандидатів зложило іспит з пропедевтики фільософії, бо в усїх коронних краях тільки 7.

— **Як поступають в Старосамбірщинї?** В Сушици риковій малось відбути доходженє комісиї судової на місци. Але комісия вернула не відбувши доходженя, з власної вини, бо не забрано якихсь потрібних приладів до міреня, а сьвідків відправив судия до дому без переслуханя. Сьвідки цїлком слушно зажадали належитости за страту часу і дорогу. Хтось кошти мусить покрити. Щоби суд в Старім Самборі потягав комісию до відвічальности, то есть, себе самого, то виглядало би сьмішно. І заряджено, що кошти на сьвідків має покрити сторона т. є гр.-кат. приходство. Прийшов наказ заплати, розумієсь до сторони рускої в язицї польскім. Тут мушу в інтересї загальнім подати, що старосамбірский суд систематично видає всїлякі письма до сторін руских по польски і цїлком не зважає на вічні протести в тім взглядї. А єсли сторона не прийме письма, то суд цїлком тим не журить ся і урядує дальше і часто з того сторони поносять великі шкоди. Тут знову після максими: „Ty sobie mów, a ja sobie zdrów“. Але до річи. На наказ заплати заявив я яко завідатель майна приходского, що з чужої вини приходство не буде поносити страти. І на тое є очевидно екзекуция. З немалим здивованєм дістаю недавно вже едикт лїцитацийний, силою котрого має 22. I. 1909 відбутись публична продаж власности приходства, а именно одного теляти красого, не приходского, але мого власного теляти яке записав екзекутор, як мене не було дома. Не досить, що з рамени прокураторії скарбу трудить ся чоловік, то ще має всїлякі і то цїлком незаслужені неприємности. Проте отсим звертаюсь до Вис. ц. к. Президиї Висш. Кр. Суду у Львові з прошенєм, аби справу розслїдила і не позволила знущати ся над супокійними горожанами конституцийної держави.—*о. М. Качмар.*

— **З Бразилії.** З Бразилії пишуть під датою 22. 11. 1908 до п. радника Т. Реваковича у Львові: Кілька місяців тому донесено нам, що громада руских інтелїґентів вибирає ся до держави „Парана“. Тимчасом і зима надходить а нема про них близшої чутки. Міг би не один дістати добре місце при кольонїзациї. [illegible] днями виїхав до Прудентополїс п. Вацульчицкий, бувший управитель [illegible] дістав змогу дост[illegible] Ягайлонтово Августово [illegible] польскому королеви [illegible]

що будуть мати поміч і гадали, що о. П. осяде в Rio Claro. Тимчасом найшов ся о. П. у епископа в Куритибі в невідповідний спосіб — так, що епископ не приняв его до епархії і казав ему вертати до Галичини, а навіть давав ему гроші на дорогу. О. П. подякував і давав гроші не приняв гроший та поїхав на власну руку на Кляро. В перших днях его побуту деякі рускі кольонїсти попили ся і почали бійку; а драби зателеґрафували до шефа полїциї в Куритибі, що забито чоловіка і то з намови о. Сїмкова ЧСВВ. — О. Сїмків про нїчо не знав. Помимо того о. П. Петрицкий обжалував о. Сїмкова, що намовляв людей, щоби его (о. П-го) вбито. — Не потрібні і не гарні річи. Можна було добре все без властий поладнати. Міг о. Петрицкий спокійно працювати за дозволом епископа, а так на невластивий спосіб почав роботу і пошкодив нашому народови і собі. Тутешним польским ґазетам таке поведенє о. Петрицкого — то вода на їх млин. Всюди голосять, що приїхав о. П. до Бразилії висланий Русею-Украіною, щоби відкопати правду, яку Василияни закопали. Зачуваємо, що о. ігумен ЧСВВ. з Прудентополїс їде до епископа в Куритибі з просьбою, щоби приняв о. П-го. — О. Климентий ЧСВВ, що виїхав в лютім 1908 на два місяці до Арґентини між тамошних Русинів, вернув 22. 11. 1908 до Люцени (в Парапї) на свій давний осїдок. — Квасїньский обняв в свої руки Куритибску „Зорю“ і старає ся умірковано писати. Товариство Шевченка в Куритибі хоче »Основу« видавати. Було би добре, щоби оба товариства получили ся і видавали одну часопись, щоби її бит був обезпечений. В тім напрямі старають ся добрі люди довести до порозуміня.

— **Львівский „Сокіл“** заложив доси 405 пожарних філій. В останнім часї прибуло найбільше пожарних „Соколів“ в рудецкім повіті, де Поляки почали підступно основувати по селах свої „охотнїче страже“.

— **Пожар зелїзничого воза.** Межи Глубічком а Озірною коло Тернополя запалив ся онодї віз I і II кл. особового поїзду, що їхав з Підволочиск до Львова. На алярм кондуктора поїзд станув, почім горючий віз опорожнено з подорожних, яких було около 20 і вилучено его з поїзду. До кількох мінут потім віз згорів до тла крім зелїзних частий.

— **Фалшивий алярм.** Kur. lw. пустив онодї сензацийний алярм, немовто в намісництві оден з нововступивших практикантів концептових, Русин, не хотїв складати службової присяги по польски, а вицепрезидент Клєберґ не позволив ему складати рускої присяги. Аж намісник на власну руку позволив ему зложити присягу по руски проти обовязуючих приписів і „на загальне обурене“ урядничого персоналу намісництва. Через те мало выйти непорозуминє між вицепрезидентом намісництва а намісником. Вчерашня урядова Gaz. lwow. заперечує сю вість, заявляючи, що згаданий Русин зложив присягу по польски і підписав польску роту приреченя.

— **Завдяки папугаєви.** В часї землетрясеня, яке навістило Месину завалив ся оден дім, під якого звалищами опинила ся цїла родина. Дивним дивом нї оден з її членів не був убитий. А враз з родиною остав при житю в клїтцї папугай. Коли в два, чи три дни пізнїйше наближили ся до сего місця жовнїри з помочию, папугай почав під звалищами що сили кричати. Наслїдком крику почато розкидати звалища і добуто звідтам цїлу родину [illegible]

— **[illegible]о катастрофу в Італії.** На о[illegible]чних [illegible]к забрали голос [illegible]млетрясенє. [illegible]Галяччо [illegible]ий [illegible]

оден. Проф. Зіс з Відня заявив, що землетрясенє в Калябриї не є вулканїчне, а спричинило его осїданє землї. В тій околицї земля западає ся в глубину і як раз се быває причиною вибухів вулканів та потрясень землї. Проф. Бранка в Берлїнї уважає останне землетрясенє тектонїчним, се значить, що в глубинї землї запали ся великі верстви землї наслїдком остудженя землї. Цїле сусїдне море Тиргенське як раз повстало з тої причини. Суша над тим морем поволи обнижує ся так, що тепер спала о 12 метрів і майже зрівнала ся з плесом моря. Длятого при фильованю моря филї заливають береги, а при останнїм землетрясеню филї затопили цїлі міста і змели тисячі людей до моря.

— **Великий метеор** упав минулої неділї в Іспанії в селї Кубіля і запалив дім, на який упав. Селяни, що саме тодї йшли до церкви спершу онїміли з перестраху і упали на колїна, думаючи, що се конець сьвіта. Потім метнули ся гасити вогонь. Між останками розторощеного метеора найдено багато дрібних дияментів.

Оповістки.

— **Останний репертуар руского театру в Дрогобичи:**

В пятницю 8. с. м. „Нещасне коханє“, народна драма в 5 дїях Манька.

В суботу 9. с. м. „Чорноморцї“, оперета в 3 дїях М. Лисенка.

В неділю 10. с. м. „Чумаки“, народна комедия в 4 дїях Карпенка Карого (останне представленє).

Опісля театр переїзджає до Перемишля.

— **Репертуар руского театру в Перемишли.** Саля Народного дому. Початок 7 вечер.

Ві второк 12. с. м. „Чумаки“ народна комедия в 5 дїях Карпенка Карого.

В четвер 14. с. м. „Мари“ родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

— **На дохід** тов-а „Руска захоронка“ і „Вакацийна Оселя“ відбудуть ся перші вечерницї сих мясниць в четвер дня 21. сїчня в великій салї „Народного Дому“ у Львові. Запрошеня уже розсилає ся, хто би однак задля браку адреси ще не отримав, зволить ласкаво зголосити ся до п. Стефана Заячківского, Львів ул. Крашевского ч. 25. З огляду на звісну цїль сих симпатичних товариств, дешеві вступи і запевнену добру забаву, сподїємо ся повитати дня сего на салї усїх львівских і замісцевих Русинів. — *Від Комітету.*

— **Переписка Адміністрациї.** Впр. о. П. Горд. в Стр. За 1908 прийде нам ще 6 К. — Впр. о. М. Бр. в Крех. Заплачено до 30. 4. 09. — Впов. Анд. Ал. у Львові запл. до 13. 1. 09. — Впр. о. Ів. Кост. в Н. С. запл. до 28. 2. 09. — Впов. Л. Гуз. в Гал. запл. до 13. 1. 09. — Впов. Ол. Кул. в Біб. запл. до 13. 1. 09. — Впов. Ми. Гал. в Бел. запл. до 13. 1. 09. — Впов. Мих. Коб. в Сок. запл. до 13. 2. 08. — Хв. Р. Бес. в Сок. Належить ся нам ще 20 К 30 с. — Впов. В. Лушп. в Яр. Запл. до 14. 7. 08. — Впр. о. П. Бїл. в Зар. Заплачено до 14. 7. 09. — Впр. о. Гр. Х. в Стр. Запл. за 1909. — Впр. о. Ст. Доп. в Бор. Запл. обі передпл. до 13. 1. 1910. — Впр. о. Мих. Орт. в Сам. В 1908 нїчого не запл.; до 13. 1. 09 прийде нам ще 18 К. — Впр. о. Ав. Лев. в Кор. Запл. до 13. 1. 09. — Всех Уч. Зб. в Пер. Запл. до 13. 2. 09. — Впр. о. Н. Б. Лом. в Греб. Запл. до 14. 7. 09. — Впов. др. І. Д. у Від. До 13. 1. 09. прийде нам ще 5 К. — Впов. А. Мор. в Біб. Запл. за жовтень і падол. 08. а не за грудень і сїчень. — Впр. о. Ром. Лян. в Зал. За 1908 належить ся ще 6 К. — Впр. о. В. Поп. в Вид. Запл. до 13. 1. 09. — Впр. о. К. Сел. в Жуж. Запл. до 13. 7. 09. — Впов. В. Лев. в Вин. Запл. до 13. 4. 09. — Впов. П. Сав. в Пил. За 1908 прийде нам ще 14 К 30 с. — Всехв. Кас. в Бір. Запл. до 1. 7. 09. — Впов. Ів. Гур. в Гозд. Запл. до 31. 1. 09. — [illegible]. Ів. Лушп. в Бой. Запл. до 13. 1. 09.

Телеґрами

з дня 6 сїчня.

Білгород. Кабінет Велимировича подав ся до димісиї, але король не приняв еї.

Король Петро іменував міністром війни, на місце дотеперішнього, ґен. Лїсковича, який має бути одним з найздібнїйших сербских офіцирів.

В сербскім арсеналї в Краґуєвачу зроблено в останнім місяци 100.000 бомб, під управою одного анґлїйского хемика, спровадженого нарочно міністерством війни.

Париж. Анґлїйске і француске правительства порїжнили ся між собою що до справи Крети, яку Анґлїя хоче забрати за обміною Кипру.

Амой. Урядово доносять, що коло Мукдену в Манджуриї зворохобило ся хіньске військо в числї до 1.000 жовнїрів і побило вислані проти него віддїли війска.

Берлїн. На основі останних вістий з Білгороду можна вносити, що з огляду на рішучу поставу Австро-Угорщини супроти Сербії є надія, що задирка з Сербією скінчить ся мирно.

З Руского Тов-а педаґоґічн.

Кілька слів пояснення і поклик Головного Видїлу Руского Тов-а педаґоґічного у Львові.

У виду того, що дають ся нераз чути голоси — начеби Руске Тов-о педаґог. нїчого иншого не знало, як лише стогнати й жебрати та було таким дїравим міхом, який суспільність має раз-у-раз напихати — даємо тут мале пояснене та обрахунок наших потреб і результатів.

Рік ювілєйний Тов-а 1907 і рік ювілею Є. В. цїсаря зазначили ся кількома новими та далекосяглими здобутками а іменно:

Тов-о вибудовало великий дім при ул. Крижовій для своєї бурси, вартости 400 тисяч корон, в якім можна буде помістити по точнім розчисленю що найменше 250 учеників (є їх тепер 200);

2) оснувало заходом д ра М. Коцюби школу вправ (на разї дві кляси) для своєї жіночої учительскої семінариї, аби виробити і тій школї право прилюдности;

3) купило в послїдних днях грудня на приміщене трех своїх шкіл (с. є двох згаданих і видїлової школи ім. Шевченка з правом прилюдности) двоповерхову каменицю при ул. Мохнацкого ч. 12 (за цїну 95.000 К).

Першу й третю акцию довершило Тов-о завдяки інтензивній і повній посьвяти дїяльности двох окремих комітетів, які так довго не спочили, поки не перевели дїла — справдї примір гідний признання й наслїдуваня. Перший комітет, с. є комітет будови бурси, якому проводив вельми цїлій справі прихильний директор акад. ґімн. п. Е. Харкевич, умів завдяки незвичайній рухливости і невтомимій працї секретаря проф. др. О. Макарушки так заанїмувати й приєднати для великого дїла суспільність, що зібрав несподївано велику суму й поставив головно при помочи Єго Ексцелєнциї Митрополита й архитекта проф. І. Левиньского величавий дім, яким можемо сьміло гордити ся.

Другий комітет, зложений головно з таких ідейних мужів як радника двора О. Кузьми, секретаря скарбу С. Кульчицкого і катех. шк. реальн. радника о. Тад. Лежогубского, вишукав по многих заходах відповідну каменицю та постарав ся в дорозї складок і зручних фінансових операций о потрібний ґріш (до 40.000 К), так що міг приступити дня 21. грудня н. р. до купна дому для приміщеня всїх трех шкіл Тов а. Крім сего повстало в р. 1907 і 1908: 4) кілька фондаций сотворених людьми, що віднимали собі всего, аби лише зложити ґріш на жертвеннику Тов-а або єго інституций. Такі фондациї сотворили: радник судовий в Угнові і почесний член Тов-а Роман Алексїєвич, основуючи дві такі фондациї, радн. суд. Льонґін Ріпецкий у Львові, дальше оден добродій, який шле від року по 100 К місячно, поки не доведе до означеної більшої суми, з якої відсотки підуть на одну стипендию, К. і К. Лещишаки з Теребовлї на будову домів Тов-а, дальше Олександер Танчаковский. Великими датками причинили ся до довершеня згаданих дїл Тов-о взаїмн. кред. „Днїстер“ сумою 20.000 К для звеличеня ювілєю., артист-співак О. Мишуґа з Київа сумою 2.016 К, властитель дібр Милецкий квотою 2.100·79 К. Точний виказ сих фондаций і більших жертв подамо небавом до прилюдної відомости.

Головний Видїл не має прямо слів подяки отсим двом комітетам і вичисленим мужам працї й ініциятиви, а також і всїм добродіям, які причинили ся до складок, купували записи довжні, помагали радою й дїлом, ідучи обом комітетам на руку.

От тими дїлами можемо справдї повеличати ся, хоч і не можна все кождому наглядно показати. Однак не пора нам спочивати і успокоювати ся. Тов-о не виплатило як слїд обох домів. Оба комітети прийдуть небавом зі своїми рахунками перед суспільність і викажуть цифрами, кілько треба ще в найблизшій будучности для вирівнаня пекучих довгів а кілько остає до амортизациї.

Головний Видїл мусить від себе просити суспільність іти дальше обом комітетам в поміч та слати невинно жертви на сплату обох домів, аби й бурса й школа могли спокійно розвивати ся і не лявірували недоборами. Звісна річ, що нераз тяжше удержати якусь институцию на висоті її задачі і розвитку, чим сотворити її й пустити в рух. Горе тій институциї, що стане в розгонї, або пічне лише силою розгону єствувати; до правдивого розвитку і бурс і шкіл треба коняче ґроша і людий працї та посьвяти.

Тов-о має багато добродіїв і находить чим раз більше симпатий і одушевленя в суспільности, однак ті всї складки суть в порівнаню з дїйсними потребами за малі. Ми не молимо тих самих жертводавців і добродіїв о нові або ще більші датки, лише звертаємо ся прямо й через наших дотеперішних добродіїв до тих, що доси давали або мало або й зовсїм відтягали ся від сеї акциї.

Тов-о має такі головні потреби:

I. На сплату давних недоборів бурси й амортизациї нового інвентаря й самого будинку збудованого більше чим у двох третинах за позичені ґроші, потреба нам сталої підпомоги суспільности.

II. Попри нову бурсу мусїло Тов-о отворити в давнім льокали при ул. Вірменьскій ч. 2 другу бурсу, призначену для бідних учеників філії акад. ґімн. — а то аби не допустити до заселеня цїлої філії акад. ґімн. молодїжию з москвофільских бурс (в числї до 400). І ся бурса не може сама о власних силах остояти ся. Без жертв знов ми не в силї сеї так важної бурси удержати. То само відносись ся також до жіночого института св Ольги, в якій находить ся 50 – 60 дївчат.

III. В домі для шкіл треба поробити адаптациї, що буде коштувати до 7.000 К. Сей дім треба ще виплатити а не дістає 20.000 К платних до трех лїт, а крім сего треватиме до р. 1929 амортизация банкового довгу по 3.500 К річно.

IV. Удержане шкіл (видїлової ім. Шевченка з правом прилюдности, цїлої семінариї учительскої і школи вправ) спричинює рік річно недобори. Субвенциї соймові виносять разом 10.000 К, оплати є так низкі, задля бідноти ученичь, що Тов-о докладає до удержаня школи видїлової найменше три до чотири тисячі, а до удержаня семінариї і школи вправ до 10.000 К річно. Доки не вихлоптають наші посли у Відни у центрального правительства сталої піддержки в сумі що найменше 15.000 К річно — нема мови про нормальний розвиток тих шкіл. Положене Головного Видїлу раз-у-раз скрутне, а часто безвихідне. Сили учительскі мусять бути кождого місяця заплачені — а тут каса переважно пуста. Школи се не фінансові інституциї, які би самі на себе заробляли. Вони потребують для свого розвитку спокою і безжурности. Сили учительскі жадають обезпеченя своєї платнї на тепер і на будуче.

Тут отже помогти може наша суспільність, так як се робить суспільність в Чехах і Моравах а словіньска в Країнї, Каринтиї й Стириї. Школи, які виховують що року понад 300 дївчат є власністю і будучністю цїлого народу. Тут не марнуєть ся отже нїякий сотик, він вернеть ся самому народови сторицею.

Черев недостачу ґроша годї Видїлови дістати потрібні сили учительскі, перевести орґанїзацию шкіл і виробити право прилюдности для семінариї. Ситуация єсть часто прямо розпучлива а Видїл і Управа шкіл не знають як собі порадити. Много недогідностий і перепон уступить ся з дороги аж по спровадженю шкіл до нового дому при вул. Мохнацкого (станеть ся се не скорше як 1. мая с. р.). — Одначе тим ще не розвязане питане удержаня шкіл, які вимагають що року накладу до 15.000 К попри краєву субвенцию.

V. Вкінци некучою потребою єсть сплачуване довгу в друкарнї, який виносить з днем 31. грудня 1908 р. 17.500 К. Товариство не робило його легкодушно, лиш з конечної потреби. Воно було доси одиноке, що могло видавати книжочки для молодїжи і сповняло сю задачу совісно після своїх сил. Маґазин Товариства повний, книжочки дуже рїжнородні; в послїдних часах друковало Товариство ілюстровані книжочки для молодших і зовсїм малих дїтий, видячи, що наша суспільність купувала доси або подібні польскі або нїмецкі видавництва і відчужувала тим дїтвору від свого. Число виданих книжочок дійшло до 140. Тепер починає Товариство слати свої видавництва також на Україну, мусить однак давати більший рабат бо аж 40%. Таке підприємство повинно властиво само оплачувати ся, хочби мало обмежити ся лише в Галичину. Нарід, що числить три мїлїони а не має ще гіперидукциї книжок — повинен розвивати такі видавництва. Тимчасом у нас книжки лежать в маґазинї а довг в друкарнї росте.

Нїхто нам не поможе, лише ми самі. Товариство видає катальоґи, платить анонси, інсерати, робить всяку можливу рекляму. Отже кождий дім руский — чи більше чи менше образований повинен мати усї книжочки Руского Тов-а педаґ., ба котра дитина повинна утворити свою окрему бібліотеку. — Аж тодї, коли розійдуть ся масово наші книжочки, зможемо приступити до нових видавництв, особливо до виданя першорядних творів нашої літератури з поясненями.

VI. Не випадає також забувати о предплачуваню часописи для молодїжи »Дзвінок« і часописи для учителїв »Учитель«. Обі часописи редаґують визначні люди, іменно першу звісна писателька К. Малицка (Віра Лебедова), другу також звісний писатель др. Василь Щурат, Для членів Тов-а стоїть предплата замість 6 К лише 4 К.

З сего перегляду пізнасть кождий, на які цїлі і аґенди потребує Тов-о ґроший. Кому яка аґенда менше симпатична, на се не потребує з окрема слати жертву, хоч Головний Видїл сего сьвідомий, що кожда зі згаданих єсть необхідна і не може бути залишена.

Просимо отже усильно нашу суспільність приходити нам стало в поміч, що місяця або бодай що другий, хоч би датками по 1 К і то подаючи точно призначене жертв загально додаючи слово „на цїли Тов-а“. В першій мірі однак просимо вплатити вкладку на Новий рік 1900 та вирівнати евент. залеглости. До-

даємо, що для інтеліґенциї виносить вкладка після постанов зміненого в р. 1906 статута 2 К, для селян і міщан 1 К. Вписове для всїх нових членів виносить 1 К. — З часописями розсилаємо наш стїнний календар, долучуючи чеки. Хто би мав більше чеків нїж потребує, нехай передасть зайві сьвідомим знайомим сусїдам до ужитку. Місто 30 с яко належитість за календар просимо прислати нам: жертву бодай у висотї 1 К. Се буде для нас найвідповіднїйша коляда. З сих корон, коли всї їх пришлють, збереть ся певно така квота, що вистане на покритє половини довгу в друкарнї — а се буде для нас велика полекша.

Вкінци наводимо, що засновуємо точний катастер наших дїйсних членів виходячи від вплачених в роках 1903—1908 складок. Хто однак платив в тих роках стало більші жертви на одну з цїлей Тов-а, буде також зачислений в ряд членів, хиба що не буде бажати собі сего і о тім нас в пору повідомить. Вей катастер — який буде обнимати і членів Філії — буде мірилом наших жизненних сил, тому в інтересї кождого щирого Русина найти в нїм місце, Просимо отже наших приклонників вирівнувати в сїчни е лютім залеглі вкладки і єднати нам як найбільше членів.

Львів, дня 1. сїчня 1909.

За головний Видїл Рускоro Тов-а педаґ.:
О. Іван Чапельский голова, *Андрій Алиськевич* містоголова, *Михайло Мельник* секретар, *Михайло Рибачек* касиєр.

В львівскых книгарнях: ім. Шевченка (ул. Театральна ч. 1) і Ставропигійскій (ул. Руска ч. 3) можна отримати

Проповіди д-ра Івана Бартошевского,

а то: *Недїльні* (5 К), *Празничні* I. часть (4 К), *Празничні* II часть (3 К), *Похоронні* (4 К), *Страстні* (1 К 40 с), *Науки на місяць май* (3 К). — всї ті проповіди можна отримати також у автора (Львів ул. Домса 5) при всяких улекшеняx.

Примічає ся, що згадані обі части Проповідий Празничних творять два окремі, змістом від себе зовсїм ріжнячі ся дїла. Науки же на місяць Май (числом 31) могуть служити також яко підручники до проповідий на Богородичні празники. Всїх же проповідий Похоронних єсть 120, на похорони осіб ріжного віку і стану, і подають поучаючі гадки також для звичайних проповідий на недїлї и празники. (1—6)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Артист-маляр
Евген Турбацкий

Львів, ул. Пекарска ч. 43.

поручає ся при окрашеях церков; образи до ікоостасів, історичі, портрети і т. д.

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма
від І. до 16. сїчня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

Др. К. Левандовский
Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. кавархею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні **признаня**

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(18—?)

Нездоровий жолудок
не стерпить нїчого

а наслїдком того є: брак апетиту, біль жолудка, млоєнє, забуреня при травленю, біль голови і т. п. Певну поміч проти того подають

КАЙЗЕР'А

Pfeffermünz-Caramellen

Лїка ско випробовані!

Оживляючо дїлаюче і помагаюче до травленя та скріпленя жолудка средство.

Пакет 20 і 40 сотиків

у всїх аптиках і дроґуериях.

Нові книжки!

Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Музи“ ч. 3.) стор. 130, цїна 2·50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Dorycki krużganek, opowiadania z ukraińskiegò, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, цїна 2·50 К.

СИДІР ТВЕРДОХЛІБ: В сьвічаді плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1·60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (6—50)

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростню. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6 58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї означені †.

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горлянoго кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Caramellen

з трема яличками.

5.500 нотариально потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(8—24)

Видає і відповідає за редакцию Семен Горук

З друкарнї В. А. Шийковского

Ч. 293. Львів, второк дня 30. грудня 1908. (12. сїчня 1909) Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Ще кілька слів про становище руских послів в останній парляментарній сесиї.

(×) Остання сесия держ. ради а властиво скоре ухваленє державних конечностий дало привід орґанови Народного Комітету, як ми вже в попередн х статях з тої нагоди зазначили, висловити своє невдоволенє із становища социяльних демократів і з тактити руского клюбу.

Социял-демократичне сторонництно, зробувши собі 89 мандатів, бажає удержаня парляменту і в останній сесиї на превеликий жаль орґану Народного Комітету і п. Лозиньского в »Радї« покинуло своє строго-опозицийне становище, замінило его на опортунїстичне, і проти засад, принятих сим сторонництвом голосувало у всїх трех читанях за будж. провізориюм, а сам п. Лозиньский признає, що се зроблено в інтересї вдержаня 89 соц. демокр. мандатів, з котрих жиють не тільво соц. демокр. посли, але в значній мірі також їх орґанїзация. Тим зазначили соц. демократичні посли, що в полїтичнім житю бувають хвилї, в котрих всяке доктринерство уступає дїйсним обстазинам. Австрийскі социял. демократи намагають ся наближувати до державних сторонництв, тим більше, що вже й в президиї посольскої палати мають свого представника. Се став найлїпшим доказом, що в полїтицї не може бути н е п р и м и р и м о с т и, як думає п. Лозиньский, але що й крайно опозицийні сторонництва вважають цїлию своїх змагань не опозицию для опозициї, отже не визнають п р и н ц и п у а б с о л ю т н о ї н е п р и м и р и м о с т и, але змагають до того, щоби дійти до впливу, до значіня і тим способом зближити ся до цїли здїйсненя своїх домагань і потреб.

Тимчасом від руского клюбу вимагає орґан Народ. Комітету »безоглядної опозициї, котра би поборювала правительство всїма способами, заострюючи щораз більше свою тактику" і докорює рускому клюбови, що він »с и х в и м о г н е с п о в н и в".

А не сповнив тих вимог руский клюб тим, що у с у н у в с я в і д г о л о с о в а н я над будж. провізориюм, що голосував з а п р е д л о г о ю про прилуку Босни, а при голосованю над повновласним законом що до торговых договорів лишив свободу членам клюбу олосувати за або против. Зазначити годить ся, що всї три способи є приняті в парляментарній тактицї і що з того не можна рускому клюбови робити докору, який робить їм орґан Народ. Комітету, пишучи:

»Заховувати в таких рішаючих моментах пасивність, се значить давати собі сьвідоцтво недостачі ясної полїтичної думки і вносити хаос в полїтичну думку загалу. А сього не повинні робити ті, кого нарід згідно з їх волею поставив на передї, щоб вони показували йому шлях«.

Такі способи поступованя при голосованях примінювали не тілько Чехи, на котрих сей дневник покликує ся, але навіть социял-демократи в теперішнім парляментї. Полїтика вільної руки не виключає ще ествованя клюбу, а засада поставлена сим дневником — „де є клюб, там повинна бути одноцїла тактика«, есть гарною теорисю, але в дїйсности абсолютної одноцїлости годї сподївати ся. Полїтика основує ся звичайно на компромісах і ествованє руского клюбу основане на компромісї, що крайні живла клюбу зобовязали ся відсунути свої далекосяглі змаганя і тим способом уможливили зложенє такого руского клюбу, яким він є нинї. Нема сумнїву, що такий компроміс до певного степеня вяже свободу клюбу, спиняє его живійшу дїяльність і тому лїве крило руского клюбу почуває ся тим надто спутаним і змагає до розлуки з руским клюбом, як се виявило ся на зїздї »Радикальної укр. рус. партиї" в Тернополї дня 25. і 26. грудня.

Руский клюб неперечно мав поважні причини примінити в горі зазначену тактику в останнїй сесиї. Найважнїйшою для него причиною було так само, як і социял-демократів, удержанє мандатів, бо нема сумнїву, що відмова держ. конечностий булаб довела до панованя § 14, евентуально до розвязаня держ. ради. Крім того очивидно руководив ся руский клюб також иншими причинами. Орґан Нар. Комітету зазначує, що: »своїх зобовязань правительство в цїлости не сповнило, значить, в положеню нашого народу не наступили нїякі основні зміни".

Тимчасом не тілько ми вказували, що в краю в останних часах проявляє ся таки поправа положеня руского народу, а доказом сего завзяті напасти всеполяків на краєве правительство. Крім того признали і речники руского клюбу і в делеґациї і в держ. радї і в соймі, що положенє руского народу таки в дечім поправило ся.

Не дасть ся вправдї заперечити, що в ц ї л о с т и домаганя і потреби рускої народа подані президиєю руского клюбу правительство не сповнило. Одначе й тут орґан Нар. Комітету і п. Лозиньский в »Радї« стає на чисто теоретичнім становищі, що правова держава з власної ініциятиви повинна подбати про потреби поселених в нїм народів. В дїйности оно представляє ся инакше — навіть такий полїтично-могутний і вироблений нарід як Чехи приневолений здобувати собі здїйсненє своїх потреб і домагань, то опозициєю, то переговорами, то компромісами. На таку дорогу пішов і руский клюб і побачивши по перших сесиях, що ані співні демонстрациї, ані розбиванє пультів не довело до корисного висліду, вдав ся на дорогу переговорів. Вчасти повело ся клюбови дещо осягнути, инші справи ще вижидають рішеня і се неперечно спонукало клюб до такого становища, яке він заняв в останній сесиї. Клюб очивидно инакший має погляд, як орґан Народного Комітету, „що найвисшим законом повинен бути принцип национального самоозначеня, принцип народної волї, а не державні чи династичні інтереси«.

Руский клюб мабуть розумів справу так, що руский нарід може найти обезпеченє свого ествованя, признанє своїх прав, свобідний розвиток национальний і культурний лише в упорядкованій державі, а така держава не може обійти ся без своїх конечностий і мусить мати також свої династичні інтереси.

Отже задля тої ріжниці в поглядах що до тактики між орґаном Народного Комітету а клюбом, зазначено в тім орґанї, що тактика руск. парл. клюбу не вповнї відповідала вимогам полїт. положеня і полїт. настрою рускої народу і взивано „Народний Зїзд" постарати ся о те, щоби в будучинї тактика рускої клюбу своєю ясностю, рішучостю і н е п р и м и р и м о с т ю була вірним висловом тої рішучости і н е п р и м и р и м о с т и, з якою нарід мусить відносити ся до всїх тих, що дають державну санкцию його безправному положеню«.

Отсе й дало привід деяким польским дневникам і »Галичанинови« до виводів про роздвоєнє, про розлад і т. и. в рускім клюбі і в Народ. демокр. сторонництві, а відповідно візваню орґану Нар. Комітету на народнім зїздї проявила ся з одного боку різка і обидлива для керманичів рускої клюбу критика, котра була висловом того н е п р и м и р и м о г о н а п р я м у, який деякі рускі полїтики вважають единоспасительним.

Загальний вислід розправ »Народного Зїзду“ був одначе инший, як бажали сї непримиримі полїтики теоретики, і наслїдком того й орґан Народ. Комітету був приненолений в різдвянім числї завернути на иншу дорогу, а про се поговоримо другим разом.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Парляментарне положенє представляє не дуже відрадний образ. Посольска палата держ. ради, має, як звіщають з Відня, зібрати ся 20. с. м., одначе нема ще нїякої певности, чи мінїстрови-президентови поведе ся до того часу уложити коа їційне, чи концентрацийне мінїстерство або чи замість одного або другого не перемінить ся теперішне тимчасове мінїстерство урядниче в стале. Так само нема поруки, чи посольска палата зможе спокійно працювати, отже чи до сї скликаня ческонїмецке розятренє злагодить ся настілько, щоби чески хлїборобники разом з крайними ческими сторонництвами не спиняли законодатної роботи, як недавно ще відгрожували ся, що без ческого сойму не буде держ. ради.

„Deutschnation. Korr.“ зазначує, що після різдвяної перерви точка тяжести парляментарної роботи пересуне ся до комісий. Буджетова комісия буде занимати ся буджетом на 1909 р., зелїзнича комісия справою удержавленя зелїзниць (північно-західної, державного товариства зелїзничого і полудневo-північної зелїзниці), а нова комісия для обезпеки буде занимати ся законом про суспільну обезпеку. Головна і то важна робота буде отже відбувати ся в комісиях а пос. палата рідко коли буде мати засїданя. Предмети поставлені на дневний порядок будуть і дальше стояти нерушимі, а палата буде перемелювати наглі внесеня, котрих доволї нагромадило ся.

Буджет. комісия буде приневолена обдумати спосіб прискореня нарад, щоби покінчити буджет. розправу і виготовити звіт. Звіти розділено, котрі новинні бути виготовлені протягом 4—6 тижнїв, щоби в марці могла розпочати ся будж. розправа в палатї. Зелїзнича комісия буде також приневолена поквапити ся з роботою около удержавленя згаданих в горі трех зелїзниць, щоби закон перед назначеним речинцем 1. цьвітня був ухвалений, наколи удержавленє має взагалї відбути ся на основі предложених условій. Комісия для прилуки Босни буде мати нагоду висловити своє становище в справі, котра тепер занимає полїтичні круги. Комісия для суспільні обезпеки буде мала побороти чимало трудностий, щоби вирівнати суперечности поміж домаганями ріжних сторонництв і сусп. верств. Таким способом в найблизшім часї парляментарні робочі сили будуть заняті в комісиях. Крім того висував ся наперед також справа реформи реґуляміну, проти котрої з нїмецконаціональних сторонництв і з иншого також боку висувають доволї значні перепони, коли тимчасом головно христ. суспільники бажалиб її перевести.

Мінїстер-президент бар. Бінерт намагає ся всїми способами сповнити передовсїм задачу вложену на него цїсарем, що до утвореня коалїцийного або, як тепер знов кажуть, концентрацийного мінїстерства, а відтак промостити дорогу до порозуміня між Чехами і Нїмцями і тим способом уможливити хочби коротку сесию ческого сойму і обезпечити спокійну законодатну роботу держ. радї. В тій цїли веде знов переговори з провідниками передовсїм нїмецкими д-ром Сильвестром, а крім того деякими христ. суспільниками і з ческими посламн. Цїлию тих переговорів є усталенє програми законодатної роботи в держ. радї і утворенє нової коалїциї. Що до парляментаризациї мінїстерства держать ся особливо нїмецкі вольнодумцї доволї з далека і зовсїм недвозначно дали се зрозуміти бар. Бінертови, що лише тодї приступили би до парляментаризациї, колиб були сповнені домаганя. Колиб однак бар. Бінертови і тепер не повело ся довести до парляментаризациї мінїстерства, як і перед Різдвом, тодї осталоб на дальше мінїстерство урядниче. Але з угорского боку висувають знов на дневну чергу справу горівчаного податку, а в такім случаю державна рада не бажала би оставати під проводом тимчасового кабінету. Імовівно отже тимчасове урядниче мінїстерство перемінилоб ся в стале, зложене в части з секцийних шефів деяких мінїстерств яко управителїв а крім того з парляментаристів покликаних на ті становища Короною. Таке мішане мінїстерство з урядників і послів булоб концентрацийним. Тим способом моглоб вправдї мінїстерство зискати для себе деякі заводові сили зпоміж послів, одначе їх ресортовим становищем не вязалиб ся парляментарні сторонництва до піддержуваня правительства. На послуханю недавнім бар. Бінерта у цїсаря, на котрім він здавав звіт про сучасне полїтичне положенє і вказав на трудности, прирік цїсар особисто вплівати на ріжних провідників парлям. сторонництв, щоби довести до утвореня сталого кабінету. Утвореня сталого хабінету мало би послїдув ти ще перед новою сесиєю державної ради. Навпаки сему звіщає »Poln. Korresp.«, що перед новою сесиєю ще не перетворить ся теперішний кабінет.

В ческім таборі споглядають з більшими надїями на успіхи переговорів бар. Бінерта, як нїмецкі вольнодумцї, бо з сего табору вийшли вісти про недалеке іменованє парляментарного мінїстерства. Також з близкого тим кругам жерела вийшла вість про можливе покликанє на мінїстра бар. д'Ельверта, а его вступленє до кабінету вяжуть з полагодою університетского питаня на Моравії. В міродатних ческих кругах починають добачати цїлу вагу сучасного полїтич. положеня і починають розуміти, скілько втратилиб Чехи, колиб своїм доктринерским опором самі себе вилучили з участи. Держава, народи і парлямент потребують і будуть жити навіть проти волї завзятих полїтичних і парляментарних сторонництв, котрі не хотять чи не уміють зрозуміти сеї конечности. Бар. Бінерт мав одержати поручене від цїсаря на останнім послуханю, щоби назвав сї личности, котрі мали би бути покликані до монарха для вияви своїх поглядів про парляментарне і полїтичне положенє. В тій справі пише дневник д-ра Крамаржа »Den«, що бар. Бінерт не так з річевих, як з полїтичних потреб готов утворити одно нове мінїстерство а одно безтеки (імовірно для південних Славян). Се ресортове мінїстерство повстало би з родїлу мінїстерства торговлї на мінїстерство торговлї і промислу і мінїстерство комунїкацій, а сему останному підлягалоб почти. Колиб Чехи приступили до коалїциї, тодї дісталоб ся їм мінїстерство комунїкацій або скарбу, а крім того дано би їм також мінїстерство рільництва, так що Чехи булиб в коалїцийнім кабінетї заступлені трема мінїстрами. Імовірно надоїла вже досить Крамаржови опозицийна полїтика, коли своїм землякам так приманливо зображає участь в новій коалїциї.

Зміна реґуляміну, котру бажають дорогою наглого внесеня впровадити на дневну чергу, має обезпечити правильну роботу парляментарну. Підготовити сю справу має комісия реґуляміна, покликана д-ром Фуксом на 18. і 19 с. м., а як звіщають, містять ся в звіті віцепрезидента д-ра Штайнвендера такі між иншими постанови: Над питанєм про наглість не буде в будучині розправи, лише внескодавець, або коли їх є більше, тодї перший з них має промовляти про наглість, відтак відбуває ся голосованє. Що до вплівів рішає сам президент, чи они мають бути відчитувані на початку засїданя, чи на кінци. Таким способом в останній сесиї ударемнив др. Вайскірхнер обструкцию ческих радикалів. Дальше має бути постановлене, що не петициї самі, але список петиций має бути відчитуваний. Перше читанє предлог законів має відпасти. На основі звіту референта може президент зараз внести придїленє кождої предлоги до комісиї, а колиб проти того хто повстав, тодї рішає на запитанє президента звичайна більшість сю справу. Число віцепрезидентів помножене з двох на пятьох, має тепер бути ще збільшене о двох і тепер мав би вигляди руский клюб одержати місце одного віце президента.

Зборихрист. суспільних Словінцїв, що відбули ся д. 3. см. в Любляні, ухвалили важні резолюциї, котрі будуть мати великий вплив також і на внутрішнїй розвиток сего сторонництва і на держ. раду. Христ. сусп. Словінцї, котрі мають тепер більшість в країньскім соймі, ведуть завзятий опір проти краєвого президента Шварца задля іменованя нїмецкого інспектора шкільного. Резолюциєю ухваленою на згаданих зборах взиває ся сойм до успішної законодатної роботи, але протестує проти іменованя нїмецкого інспектора і взиває послів, щоби всїма с особами старали ся заподїяну кривду направити. Що до дїяльности словіньских послів в держ. радї і утвореня славяньского центра ухвалили збори резолюцию, котрою витають утворене „Народного Союза“, де зєдинили з Словінцями католицкі народовцї ческі і москвофіли і взиває ся, щоби сей Союз глядів також звязи з иншими спорідненими парляментарними сторонництвами. „Славяньский Центр“ мав би так довго остати ще в опозициї поки не утворив би ся такий парляментарний кабінет, котрий давав би поруку, що Словінцї позитивною полїтикою моглиб осягнути свої домаганя. На останку запротестували збори проти засновин італїйского університету в Трієстї і висловили домаганє, щоби правительство не забирало ся до розвязки університетского питаня якої небудь народности, не взявши заразом під рішеня словіньского університету, котрий мав би повстати в Любляні (на разї з відкритєм богословского і правничого виділу). На наш погляд повинен би руский клюб навязати взаємини з »Народним Союзом«, котрий певно волів би злучити ся з 25 рускими послами народними замість 4 москвофілів. Опозицийне становище „Народного клюбу“ словіньского з наведеною засторогою відповідалоб і рускому клюбови, а такою злукою витворив би ся могутний славяньский центр.

Заграница.

Буря викликана промовою Мильовановича, яка мало що не довела до зірваня дипльоматичних

взаємин з Сербією, несподівано втихомирила ся. Устуи сеї мови, котрий обвиняв Австрією, що она вчинила невільниками, запеволила (по сербски заробила, значить зробила рабами) сербский нарід в двох краях, Мильованович наслїдком домагання пояснень австр. посла ґр. Форґача, пояснив так, що він говорив лише про завойованє тих країв. Сею заявою поки що полагоджено справу, однак, як справедливо віденьскі дневники зазначують, булоб се каридостойним маловаженєм, заманювати ся рожевими надіями, що тим способом положенє вже поправило ся. Сербске дневникарство не перестає вельми різко і искраво виступати проти Австрії і грозити їй „кривавим великоднем".

Дневникарство в Німеччині осуджує однодушно мову Мильовановича, лише що до наслїдків розминає ся в поглядах. Post уважає по поясненю Мильовановича справу уже полагодженою, а тимчасом Kreuz Ztg домагає ся, щоби европ. держави вдали ся в сю справу в Белгороді і не допустили „до крайности". Berl Neueste Nachrichten навпаки думають, що балканьским справам треба полишити свобідну ходу.

Анґлїйске дневникарство після сеї білгородской події, здає ся, здержує ся від дальшого підбурювання. Daily Telegraph пише, що прямо ворожа Австрії полїтика може для Анґлії бути так само шкідна, як перед трийцяти роками полїтика приязна Росиї і остерігає перед новим упокореченм Анґлії, якого она дожила свого часу в 1864, вступаючи ся безуспішно за Данією. Times вговорює Сербію, щоби она вдоволила ся збірною запорукою европ. держав що до ей областної ненарушимости, як і користною зміною торгового договору з Австро-Угорщиною. Замість зелїзниці на австр. области повинна Сербія змагати до здійсненя зелїзниці Ніш-Сан Джованні ді Медуа, на яку дістала би позичку від держав.

В Білгородї зібрали ся всї провідники сербско-македоньских ватаг і там відбуло ся засїданє видїлу народної оборони, на котрім явив ся також секцийний шеф Спалайкович. Він заявив, що небавом перший видїл добровольців около 2000 людий, зложений головно з Македонців, має відійти на границю Босни.

Начальство над сею ватагою мають обняти Довесеньский, Ґріґор і Скоплянець, котрі були пять лїт при сербскім консулятї в Ускоплю і кермували орґанїзациєю македоньских ватаг. Члени сеї ватаги не будуть умундуровані, лише задержать сербску народню одїж.

Переговори з Туреччиною розпочав після сьвят байраму на ново австро-угор. амбасадор Палявічінї. На основі даних ему поручень подав амбасадор вел. везирови Кіямільови наші предлоги: Австро Угорщина стоїть при своїх предлогах що до заключеня торгового договору, та згоджує ся на підвисшенє цла з 11 на 15% і заведенє деяких монополїв. Що до висловленого кілька раз домаганя винагороди для Туреччини за втрату зверхничих прав над Босною й Герцоґовиною, то Австро-Угорщина готова сему о стілько вволити, що за давні добра турецкі положені в межах Босни й Герцоґовини готова дати винагороду $2^1/_2$ мілїона турецких фунтів. Одначе позаяк се не ясна річ, чи тут розходить ся о турецку державну власність, чи о власність обох сих країв, отже австро-угорске правительство домагає ся, щоби ся справа була рішена правним способом, зглядно розємним судом.

Бойкот проти австро-угор. товарів триває дальше, одначе наслїдком того настала в Туреччинї велика дорожня й заподіяв в Туреччинї великі шкоди. Дневник Stambul виступає длятого рішучо проти дальшого бойкотованя, бо се було би може патриотичним „harakiri".

Проти прилуки Крети до Греції розбудив ся великий рух в Туреччинї. В Царгородї відбули ся збори, котрі ухвалили скликати велике віче з протестом проти прилуки, а крім того висловити подяку Альбанцям і тим місцевостям, де відбували ся віча з протестами проти прилуки Крети до Греції. Крім того надходять від Магометан телеґрами з протестами проти прилуки Крети до Греції.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Анисиї муч., Зотика; римо-кат.: Гопорати. — В середу: руско кат.: Меляниї прп.; римо-кат.: Іларія.

— **Ще до ювілею Папи Пія X. у Львові.** Як відомо, устроїли Русини-народовці ювілей в честь 50-лїтя сьвященьства Є. Сьвятости дн. 17. грудня с. р. у великій салї „Народного Дому" і запросили на сей ювілей все місцеве руско-катол. духовеньство і митрополит. капітулу. Одначе деякі „тверді" крилошани не явили ся на тім концертї, хоч були в поблизькім „Русскомъ Касинѣ". Але поки відбуло ся се ювілейне торжество, до котрого дали почин народовці і ним занимали ся, задумали москвофіли випередити народовців і устроїли ювілейний вечер 15. грудня, на котрім дійшло до відомого скандалу, з котрого москвофіли таки не обмили ся навіть розсиланими на всї сторони поясненями і запереченями. Але характеристично, що на сей вечер москвофіли крім капітули і своїх москвофільских сьвящеників не запросили анї одного сьвященика-народовця. Чи так зрозуміли они архієрейске посланіє про солїдарність духовеньства!

— **Як сьвятковано папске торжество в Рошневі** (пов. Товмач). Торжественна служба Божа з долученєм служби на вєяке прошенє за Сьвятїйшого Отця була відправлена 6-го грудня 1908. В часї богослуженя виголошено одвітну торжеству проповідь, по заамвонній молитві при виставленю Найсьвятїйших Тайн відспівано „Тебе Бога хвалим" а по отпустї трикратне „Многая лїта" Сьвят. Ювілятови. В навечере торжества дзвонено $^1/_2$ год., церков умаєно смеречиною, а в день сьвята уставлено на тетраподї портрет Єго Сьвятости Папи Пія X убраний в красний вінець смерековий, в котрий вплетено ріжні штучні цьвіти; перед портретом горіли 2 сьвічки. І се був характер чисто церковний торжества. Значіня всенародного, загального набрало оно в дни 15. грудня, коли то для дїтвори шкільної відправлено окремо богослуженє з таким порядком як 6. грудня. По відправі в церкві удали ся дїти до школи, де в гарно прикрашеній комнатї шкільній дали своїми дїточими силами концерт в честь Сьв. Отця. Програма розпочала ся молитвою „Царю небесний", яку хор дїтий гарно виконав. Відтак слїдував відчит чи радше виголошенє з памяти житєписи і дїяльности Сьв. Ювілята, значіня сьвята для цїлого сьвіта християньского. По сїм дїти відспівали хором „Многолїтствіє". Відтак оден школярик деклямував »В честь 50-лїтного ювілею сьвященьства Єго Сьвятости Отця Папи Пія X" стишок з 12. числа „Місионаря" з 1908 року. Слїдувала деклямация „Брати Макавеї" з календаря місионарского на 1909. Деклямувала одна школярка з таким розумінем і чувством, що у многих женщин показали ся слези в очах, як то сердитий Антиох катував жертви, що не хотїли зломати закона Божого, відцуратись імени Єгови. Пісня „О Богородице, Дїво Маріє" була слїдуючою точкою програми. Деклямация „Проповідь на горі" віддана одним школярем зовсїм без догани. Відтак всї дїти встали і гарно відспівали хором „Руский гимн Сьвятїйшому Отцю Пію X в день Єго ювілею" поміщений в 12. ч. »Місионаря« з 1908 р. З черги наступила деклямация „Дві душі" а по нїй пісня до св. Николая. „Сьвята Гостина" образ сценїчний в 2 відслонах М. Курцеби віддали молоденькі аматори-самоуки надсподївано красно; поведенє дїтий було свобідне, природне, не вимушене; певність в руках і в цїлій акциї. Сьвято концертове закінчено живим образом: Великий хрест з сивьо-жовтою драперією уставлено на кріслї, 2 ангелики (з „Сьвятої Гостини") показують на хрест як на нашу надію; перед хрестом вся дїтвора (що грала „Гостину") зложила рученята і споглядала на хрест, з котрого сплило благословеньство на весь сьвіт; той цїлий образ при бенґальскім огни і осьвітленю всїх прошибав якоюсь сьвятою боязнею, він таке вражінє зробив, якого нїколи не забуває ся. „А то красно! а то гарно! у нас ще сего нїколи не було!« так гуторили собі люди, опускаючи комнату шкільну.

Вкінци парох і предсїдатель ради шкільної місцевої о. Матей Велигорский подякував школярам, що своїми молоденьскими силами уплели такий гарний вінок слави для Вселеньского Архіпастиря, як також і гостям, що прибули на се сьвято, яке празнував цїлий сьвіт християньский, що стоїть непохитно при тій „на твердій скалї созданій, Церкві Божій"—як то співали дїти в „Рускім гимнї" в честь Намісника Христового.

— **Чи надужитє?** Перед кількома днями напала знов зовсїм безосновно всепольска преса з Dziennik-ом polsk-им на чолї на одного з судиів-Русинів п. Радловского з отсеї нагоди: До вязниць краєвого суду карного у Львові приставлено недавно зарібника з Рудна Франца Ковальского, римо-католика, арештованого за крадїж. В слїдстві зізнавав Ков. виключно в рускій мові яко своїй матїрній. Річ зовсїм природна, що протокол списано по руски, а то тим більше, що Ков. на дотичне питанє, як списати протокол, відповів „по руски" і підписав ся на протоколї також по руски. В сїм случаю судия примінив лише обовязуючі законні постанови без огляду на те, чи оно подобає ся Dziennik-ови polsk-ому, чи нї, бо суд чейже не є его експозитурою. При головній розправі на окреме питанє предсїдателя трибуналу, чи підсудний жадав в слїдстві списаня протоколу в рускій мові, дав К. відповідь: „нї" очивидно під неоправданим страхом, аби не дістати більшої кари. Сейчас підхопив те Dziennik polski і нуж бити в дзвін тревоги, що ось-то руский судия допустив ся надужитя, що з „Поляком" (а за Поляків уважає він, як звісно, всїх римо-католиків) списав протокол по руски, а в своїй питомій ему заїлости посуває ся так далеко, що закидує навіть судиї фалшованє протоколу, списане его по руски проти волї переслуханого і насильне приневоленє его о підписування по руски. Dziennik-ови polsk-ому вистарчає одно слово звичайного злодія, аби на цїсарского урядника судию кинути безсоромну налюмнїю. Така злобна сьвідома клевета домагає ся карно-судової одвічальности. Всепольска преса звісна ворочім із своєї правдомовности передовсїм тодї, коли ходить о Русинів. Недавно прим. заалярмувала своїх читачів нотаткою, що в намісництві новопринятий концептовий практикант Русин домагав ся складанья присяги, чи там службового приреченя, в рускій мові. З урядового спростованя показало ся, що се була злобна брехня. Тепер гніває ся всепольска преса, що з римо-католиком Русином списано протокол по руски. Алеж патриотам з Dziennik-ів мабудь звісно, що у східній Галичинї взагалї у всїх судах ще й до нинї списують судиї Поляки, а навіть Русини, з рускими сторонами, що лише по руски говорять, все і то майже без виїмки протоколи

в польскій мові всупереч найвиразнїйшим противним приписам правним. Чи ся система списування протоколів, видаваня ухвал і вироків по польски мимо того, що сторони зізнають по руски, не є надужитєм? Коли всепольска преса така дуже вражлива на надужитя, то чому мовчить з причини тих щоденних, незлїчимих і безмірних надужить?

— **Відкликанє росийокого консуля зі Львова.** Одній з львівских ґазет доносять з Варшави, що росийске правительство відкликало консуля Пустошкіна зі Львова. Мало се стати ся на жаданє австрийского правительства, бо консуль Пустошкін від довгих лїт явно попирав росийску шпіонажу в Галичинї. Останне арештованє шпіґуна Мончаловского скомпромітувало консуля до решти і зробило неможливим его дальший побут у Львові.

— **Провірюванє умового стану М. Сїчиньского** вжа покінчене. Проф. др. Сєрадзкий і дир. др. Кольберґер виготовлюють тепер свій звіт, який буде обнимати кільканайцять аркушів. Вислїд держаний в тайнї, але кружляє чутка, що признаио Сїч-ого за здорового на умі. Розправа має відбути ся з початком лютого.

— **„Подільске Слово“**, безпартийний орґан Русинів-Українців, почав виходити в Тернополї і має появляти ся що четверга. За редакцию відповідає п. Петро Чубатий, а редаґує комітет, який буде мати тяжку задачу погодити всї партиї на Поділю.

— **Вшехпольский зїзд** відбув ся в минулім тижнї у Львові при участи до 600 осіб. Головною темою нарад був спосіб борби з Русинами. В тій справі ухвалено богато резолюций. Презесом головного комітету сторонництва вибрано проф. д-ра Яна Павлїковского.

— **Землетрясеня в полудневій Італії** ще повтаряють ся. В четвер було землетрясенє таке сильне, що цминтар в Месинї, який був остав ся, перемінив ся в купу звалищ. Також завалив ся міст недалеко цминтаря. — Число жертв в людях обчислено на около 160.000 осіб, а се: в Месинї згинуло 108.000 осіб, в Реджіо 31.000, в Пальмі 4.500, в Міляццо 1.300, в Баґнара 800, в Вілля Сан Джіованї 3.700, в Іляро 3.300, в Сцілля 2 800, а в инших менших оселях до 3.000. Ранених є друге стілько. Землетрясенє навістило 24 місцевости.

На области навіщеній катастрофою снують ся ватаги опришків і підпалюють завалені доми, аби лекше було красти. Доси застрілено поверх сто таких опришків, а поверх 200 увязнено. Деякі з них переодягають ся за жовнїрів і нїби заходять ся коло ратунку, а властиво рабують. Одного опришка перебраного за вахмайстра застрілено на місци. Тепер звертають військові власти бачнїйшу увагу на військо заняте при ратунку.

— **Для вояків в Боснї.** Для вояків, що роблять тепер службу в Боснї, зібрано як дарунок на сьвята 170.000 К. З того роздано на латиньскі сьвята 40.000 К, а на рускі сьвята 130.000 К. Крім тих гроший наплинули ще дарунки на специяльні цїли та дарунки з рідних сторін. Зелїзничі маґазини в Сараєві переповнені посилками для вояків, котрі комісия порядкує і висилає.

— **Перехід на жидівску віру.** Недавно перейшов на мойсеєве віроісповіданє Русин фельдвебель К. у Львові, залюбившись в якійсь богатій жидівочцї. Вчера вплинуло до маґістрату нове заголошенє переходу 14 лїтного хлопця Козловского, Поляка, на жидівску віру. Маґістрат, заким прийме сю зміну віроісповідання, приказав міскому фізикови провірити умовий стан хлопця.

— **Снїги на Українї.** В полудневих краях Росиї на схід від Днїпра упали нечувано сильні снїги. Рух поїздів станув на цїлім Кавказї.

— **Землетрясеня.** Рівночасно з землетрясенєм в південній Італії дало ся чути землетрясенє в північній Швеции і було таке сильне, що люди покинули доми і ночували на улицях мимо великого морозу. Дня 7. сїчня навістило землетрясенє полудневу Іспанїю.

— **В погонї за ордерами.** Президент Франциї роздає двічи в році ордери почетної легії, а именно на Новий рік і на великдень. Хто хоче дістати ордер, мусить внести поданє і відповідно его остемплювати. В біжучім роцї внесено таких подань о ордери 14.753, так що мінїстерство було зневолене дати двайцять урядників для розслїду подань. Найцїкавійшою річию є те, що між кандидатами є оден оператор мозолїв (пагнетиць), який мотивує своє поданє о ордер тим, що витинав мозолї всїм президентам французкої републики, від Тірса починаючи.

— **Дрібні вісти.** Суд у Львові засудив наймичку Розалїю Степанюк на 10 днїт арешту за похвалюванє злочину Сїчиньского. — В Бучаси застрілила ся в пятницю 17-лїтня п-на Кипр. на гробі свого батька зденервована нещасливою любовю з якимсь учеником. — Шкарлятина лютує в 70 громадах переважно у східній Галичинї. — 1. полк краєвої оборони у Відни дістав полкову орхестру, зложену з 46 музикантів. Инші полки кр. оборони також дістануть незабаром орхестри. — П. Ев. Заґурский, посол до держ. ради з сїльского округа скалатского, зложив мандат з причини недуги, а на его місце вступає заступник п. Стан. Бенявский, управит. нар. школи. — В Самборі застрілив ся Вінк. Пелїкан, комісар скарбу. — В Станиславові на ґрунтах Равха викопано кістяк мамута, — В Сокалї арештовано ученика учит. семін. Ант. Мигаля за обиду релїґії. — З весною буде зменшений в Галичинї стан військової залоги. Між иншими відійде до Прешбурґа одна бриґада кінноти зі станиславівского округа.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Перемишли.** Саля Народного дому. Початок 7 вечер.

Ві второк 12. с. м. „Чумаки“ народна комедия в 5 дїях Карпенка Карого.

В четвер 14. с. м. „Мари“ родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

— **Вп. Членів-основателїв** Читальнї „Просьвіти“ стрийского передмістя у Львові запрошую на нараду, яка відбуде ся в четвер дня 14. с. м. о год. 4. по полуд. в домі при ул. Зеленій ч. 2. (партер на право). Справа отворенія читальнї. — *Евстах Ігнат.*

Телєґрами

з дня 11. сїчня.

Царгород. Дневники донесли, що в другій половинї лютого має прибути до Царгорода на оден тиждень анґлїйский король Едвард. Великий везир заявив кільком дипльоматам, що про приїзд короля Едварда нїчого не знає.

Сераєво. З Сребреницї доносять, що патролю жандармериї в дорозї між Брутунач а Факевич острілювано з сербского боку. Жандарми відповіли також огнем і мабудь ранили Сербів. Поміж жандармами не було ранених.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 28. грудня 1908 до 3. сїчня 1909:

	за 50 клґ.
Пшениця	11·25—11·50 К
Жито	9·80—10·25 К
Ячмінь броварняний	7·55— 8·75 К
Ячмінь на пашу	7·30— 7·60 К
Овес	7·60— 8·00 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	9·00—12·00 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	7·20— 7·50 К
Конюшина червона	68·00—75·00 К
Конюшина біла	40·00—52·00 К
Конюшина шведска	70·00—80·00 К
Тимотка	25·00—30·00 К
Ріпак зимовий	14·25—14·50 К
Насїнє конопл.	10·00—10·50 К
Хміль	28·00—45·00 К
Насїнє льняне	10·00—10·50 К
Льнянка	10 00—10·25 К

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 16. сїчня 1908.

Щодевно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

В львівских книгарнях: ім. Шевченка (ул. Театральна ч. 1) і Ставропигійскій (ул. Руска ч. 3) можна отримати

Проповіди д-ра Івана Бартошевского,

а то: *Недїльні* (5 К), *Празничні* I. часть (4 К), *Празничні* II часть (3 К), *Похоронні* (4 К), *Страстні* (1 К 40 с), *Науки на місяць май* (3 К). — всї ті проповіди можна отримати також у автора (Львів ул. Домса 5) при всяких улекшенях.

Примічає ся, що згадані обі части Проповідий Празничних творять два окремі, змістом від себе зовсїм ріжнячі ся дїла. Науки же на місяць Май (числом 31) могуть служити також яко підручники до проповідий на Богородичні празники. Всїх же проповідий Похоронних есть 120, на похорони осіб ріжного віку і стану, і подають поучаючі гадки також для звичайних проповідий на недїлї и празники. (2—6)

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Caramellen

з трема яличками.

5.500 нотарияльно потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях. (9—24)

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Днїстрі“.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродійні цїли** квоту 45.835 К.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234.398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резерновий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20. отворені перед полуднем від 8—2. год.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Горук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 294. Львів, середа дня 31. грудня 1908. (13. сїчня 1909) Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Польско-руска угода і всепольска мобілїзация.

(△) Від кількох місяцїв по всяких, особливо всепольских дневниках голосять про якісь угодові переговори з представниками народно-демократичного руского сторонництва і алярмують польску суспільність про загроженє народного стану посїданя. Ся теория народного стану посїданя, вироблена нїмецкими лїберадами і народовцями довела в судетских і альпейских краях до теперішного заостренія і розятренія межинародних взаємин і як бачимо в Чехах, робить майже неможливим спільне пожитє двох там поселених народів, спільну роботу законодатну в соймі. З недостачі нїмецкого актуарія в ческім кр. видїлї, з ческої написи на якімсь двірци, з іменованя якого почтового або судового урядника робить ся велику национальну справу, бє у великий дзвін на тривогу, що нїмецкий народний стан посїданя загрожений або вкорочений.

Отсю теорию про мнимий народний стан посїданя, примінювану дуже часто зовсїм хибно і безосновно там, де она не має найменшої підстави, присвоїли собі всеполяки чи там народові демократи польскі, котрих головним огнищем є Słowo polskie а крім того орґанїзация заведена перед пяти роками всепольским зїздом у Львові. Основною цїхою всепольского табору є полїтичний, народний еґоїзм і нїчого дивного, що национальна нахабність сего сторонництва не знає границь. Вправдї все і всюди у всепольскім дневникарстві і на всепольских зїздах можна читати і чути запевненя про бажане згоди з Русинами, але нехайже вступить який практикант-Русин до намісництва, нехай Русин стане де адюнктом судовим, нехай який нуждар руский дістане дрібну стипендию з кр. видїлу, нехай якій рускій бурсї дадуть 100 або 200 К соймової підмоги, вже бє ся у великий дзвін на тривогу, що руска повінь заливає намісництво і суди, що польский гріш іде на підмоги гайдамаччини ітд., а намісникови і кр. маршалкови робить ся з того докори народної зради і зводить ся все на якісь тайні переговори угодові між Русинами а начальниками краєвої адмінїстрациї і автономії.

А так само як тут в краю, так і у Відни вітрять всеполяки якісь тайні зносини з центр. правительством, як се виявило ся з нагоди некультурної демонстрациї всепольскої на університеті, хоч опісля сконстатовано з ріжних сторін покликаних, що евентуальне іменованє двох руских доцентів в будучинї надзвичайними професорами не було справою тайною анї для академ. сенату анї для керманичів польского кола і не має найменшої основи до тривоги про загрозу польского стану посїданя або автономії університету.

Минувшої середи і четверга відбув ся пятий зїзд народовихдемократів (всеполяків) у Львові, а якнебудь Słowo polskie запевняє, що не було там нїяких окликів народної ненависти лише взиванє до внутрішної запопадливої працї, до консолїдациї народних сил, то мимо всего того сей зїзд робить вражінє всепольскої мобілїзациї проти национального і культурного розвитку і поступу Русинів. Руска справа була головною темою, около котрої обертали ся всї промови і тут знов широко розправляно про мнимий новий курс угодовий, про односторонно удїлювані Русинам концесиї, а замітна річ, що тут всеполяки признали ся до солїдарности з консерватистами східної Галичини (себ то подільскою шляхтою, котра разом з всеполяками занимає вороже становище супроти Русинів, їх национального і культурного розвитку і поступу).

Презес польского кола др. Ґломбіньский подав до відома зборів, що творенє польских парафій і експозитур у східній Галичинї, помноженє польских сил в мінїстерствах вимогло польске коло на центральнім правительстві. Посол соймовий Адам зазначив змаганє до краєвої автономії (wyodrębnienia) Галичини (lex Sala) з намісником одвічальним перед соймом і про виготовленє подрібного начерку для обезпеченя польских прав на сході в формі народного катастру (неперечно опертого на штучній статистиці) і про ународовленє шкільництва (розуміє ся у всепольскім напрямі), а притім ударив на намісника і маршалка, що не згоджували ся на вибір форитованого всеполяками і подоляками москвофіла до кр. видїлу. Недавно іменований професор економії в тут. університетї др. Ґрабский взивав до консолїдациї сил а на сході до відпору (а думав про напір) противорожого(!) руху руского.

В резолюциях Головного Комітету вказує ся на некорисні для всеполяків відносини, серед яких розвиває ся nasze narodowe życie w tutejszym zaborze, a także wobec niepokojących wieści a nawet zdarzeń w zakresie naszego życia autonomicznego, administracyi politycznej i sądownictwa — отже остерігає ся перед грізними наслїдками і взиває, щоби не допустити до фаворизованя żywiołów rozkładowych (очивидно має ся на думцї Русинів).

Вельми замітний був звіт презеса пол. кола Ґломбіньского o samodzielności Galicyi (те саме що wyodrębnienie). Цїлию їх змагань є samodzielność не тілько полїтична, але культурна, економічна і фінансова. В шкільних справах треба змагати до szkoły narodowej. Трудности стрічають всеполяки у Відни і в краю.

Сю опозицию добачає ґр. Ґломбіньский в Русинах, котрі, на его думку несправедливо побоюють ся, що Поляки ужиють самостійности до майоризованя в соймі. Деякі рускі сторонництва числять на се, що в підмогою центр. правительства зуміють заволодїти східною і середною Галичиною, випираючи Поляків до західної.

Очивидно з хвилею придбаня Полякам самостійности, не може бути про се мови, але з другого боку др. Ґломбіньский запевняє, що Поляки не хотять Русинам нїчого відбирати і спиняти їх культурного і економічного розвитку. Але аж по осягненю самостійности без помочи і опіки сего третього т. є. правительства може наспіти хвиля до тривкого уложеня условин спільного згідного співдїланя. Так отже перше бажає др. Ґ-ий wyodrębnienia Галичини, а тодї доперва буде годити ся з Русинами. Які тодї подиктував би Русинам услівя, можна додумати ся! Крім того взивав він до зібраня всїх сил до розширеня сих автономічних окликів, щоби кождий урядник тямив, що він крім урядових чинностий занимає і posterunek narodowy.

Властивий звіт про руску справу виголосив на всепольскім зїздї посол і проф. др. Бузек, одначе Słowo polskie не подало ще сего звіту, отже й не можемо его тепер обговорити.

Одначе доповненєм сих виводів, котрі мали задачею мобілїзацию всепольского табору проти ворожого руху руского, як висловив ся др. Ґрабский, може послужити також статя всепольского Słowa »Ugoda« na zjazdach ruskich, в котрій висловлює погляди сего табору на руску справу і на угоду з Русинами. Всеполяки не призна-

ють австрийских основних законів державних, котрими також рускому народови запоручена рівноправність і засоби потрібні до культурного розвитку народу, а говорять все, що Русинам дає ся односторонні уступки bez najdrobniejszych bonifikacyj з нашого боку. Як Słowo polskie і очивидно й весь табор всепольский (сеж висловив в горі наведеними словами головний его представник др. Ґломбіньский) уявляють собі полагоду рускої справи, сьвідчить отсе закінчене наведеної статї Słowa pol., котре подаємо дословно, не перекладаючи:

„Załatwienie kwestyi polsko - ruskiej widzimy jedynie w formie ugodowej, pragniemy jej szczerze(?) dla racyonalnego rozwoju i współżycia obu narodowości, nie mniej jednak stwierdzić należy, że w społeczeństwie ruskiem niema obecnie dla tej idei żadnego podłoża.

»Do istotnego i trwałego porozumienia dojść może jedynie wówczas, gdy wpływy centralizmu rządowego zredukowane będą w kraju do minimum. Osiągnie się to tylko przez stopniowe uniezależnienie i usamodzielnienie Galicyi od Wiednia. Zdobycie samodzielności kraju będzie złamaniem na zawsze ruskich dążeń do podziału Galicyi. Z tą chwilą, kiedy naczelny postulat ruski, o który rozbiją się wszystkie zamiary ugodowe, straci wszelką możliwość realizacyi, Rusini sami będą musieli szukać modus vivendi z polską ludnością.

»A wówczas będzie na ugodę pora odpowiednia«.

Отсе доволї ясно і виразно поставлено: перше широка автономія, wyodrębnienie, samodzielność Galicyi, а тодї буде пора на угоду з Русинами, тодї ми вже їм подиктуємо условія згоди. І в тій цїли робить ся ту всепольску мобілїзацию. Як нам треба поступати для обезпеченя нашого народного мимо всїх медоточивих слів всепольских про їх щире бажанє для розвитку і пожитя обох народів, про се висловимо наші погляди иншим разом а тепер caveant consules.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Deutschnat. Korresp. пише п. з. Konzentration oder Beamtenregierung, що в нїмецких вольнодумних кругах оцїнюють змаганя правительства в тім напрямі з великою зневірою. Що на основі парляментарної коалїциї тепер не може бути утворене мінїстерство, виходить вже з недостачі великої спільної гадки, котра би творила підвалину правительственної програми, зединяючої парляментарні сторонництва. Коли ж тепер говорить ся про концентрацийне мінїстерство, то се є лише инша назва тої самої річи і длятого насувають ся вельми поважні сумнїви, чи взагалї мають сторонництва вступити до кабінету, не маючи обезпеченої піддержки своїх сторонництв в правительственній дїяльности. Нїмецкі вольнодумні сторонництва думають отже, що парляментаризация, чи она буде звати ся концентрация, чи коалїция, лише тодї дасть ся перевести, наколи буде найдена підстава до национального порозуміня, передовсїм що до нїмецко-ческого питаня, инакше булоб неможливо для нїмецко-поступових сторонництв мати участь в парляментаризациї.

Крамаржів »Den« звіщає з доброго жерела, що бар. Бінерт при всїх перепонах пильно заходить ся коло того, щоби парляментови представити парляментарне правительство. Недавне послухане бар. Бінерта у цїсаря вважають в политичних кругах подією, котра дає напрям парляментаризацийним змаганям мінїстра-президента головно з огляду на віденьскі переговори угорского мінїстра-президента д-ра Векерлього. З огляду на останні події, до котрих треба причислити передовсїм безуспішні наради нїмецких послів в Празї, а також під напором угорских справ вважають природною річию в политичних кругах, наколи монарх висловив бар. Бінертови бажане порадити ся з политичними провідниками. В теперішних обставинах розходить ся передовсїм о приєдненє ческих сторонництв для парляментарної коалїциї. Підвалини і формациї для сеї коалїциї ще не установлено і доперва за сим глядять. Конечність нїмецко ческого зближеня признають з усїх сторін фундаментальним услівєм для утворення коалїцийного правительства. Одначе добровільні і недобровільні посередники між Чехами і Нїмцями висловлюють погляд, що наколи першим услівєм для зближеня річевого між Нїмцями і Чехами є спокійна сесия ческого сойму, то нове парляментарне правительство дає ще більші поруки для того, бо в нїм будуть заступлені найбільші нїмецкі і ческі сторонництва або їх провідники. Плян коалїцийного мінїстерства виринає вже на яву в головних начерках. Тут подає Den намір поділу мінїстерства торговлї і утворення ще одного мінїстерства без теки, о чім ми вчера вже ширше звіщали.

В справі реформи реґуляміну подає N. fr. Presse погляди визначнїйших парляментаристів, між иншими і посла Н. Василька. Вже бар. Ґавч, пише посол Василько, впроваджуючи загальне право виборче, внїс також в держ. раді предлогу про реформу реґуляміну. Ся злука обидвох предлог була зручно обдумана; хто знає, чи при великім одушевленю виборчою реформою, колиб було установлено iunctim між обидвома законами, більша часть прихильників виборчої реформи була не згодила ся також на зміну реґуляміну. Ми Русини не могли сеї цїли дати навіть за виборчу реформу, але наші голоси і деяких инших приятелїв виборчої реформи булиб певно зрівноважили ся голосованєм консервативних і инших послів, котрі були противниками виборчої реформи, але в части з переконаня, в части щоби докучити приятелям виборчої реформи, булиб згодили ся на реформу реґуляміну. Таким способом булаб ухвалена виборча реформа і зміна реґуляміну—очивидно кождий з тих законів инакше зложеною більшостю. Польске коло могло собі думати, що міродатні чинники без зміни реґуляміну не згодять ся нїколи на виборчу реформу і задля сего імовірно Абрагамович поставив внесенє, щоби реґуламін відослати до окремої комісиї. Але через те упало iunctim і погребано зміну реґуляміну.

Прихильники виборчої реформи, до котрих і я належав, сподївали ся злагодженя змагань до национального гнобленя, але та надія зовсїм не справдила ся.

Заграница.

Мильованович сербский мінїстер загр. справ, як ми вже звіщали, оправдував ся що до своєї мови перед австро-угор. послом, а се оправданє не багато відбігає від покірних перепросин. Досить порівнати первісний грімкий поклик его, котрим він домагав ся, щоби Австро-Угорщина уступила аж поза Саву і щезла з Балканьского півострова, та щоби їй заперто приступ до Еґейского моря, отже такий поклик, що вже недалекий до візваня гарматних стрілів — з тою заявою, яку зложив ґр. Форґачови. Він був приневолений вимовляти ся, що невірно подано, невірно переложено его слова, жалував того і виправдував ся. Соромний відворот! Такого соромного відвороту не зазнав мабудь нї оден европейский мінїстер загр. справ і можна справдї жаліти над тим, що мінїстер Мильованович, котрий доси все держав ся поважно, дав ся попхнути до такого поклику, що спричинив ему такий соромний відворот. Се упокоренє Мильовановича відчують вельми також білгородскі заговорільцї, що безнастанно підбурювали до війни з Австриєю. Наколи після всего того Мильованович вспів удержати ся на своїм становищі, тодї можна думати, що Сербія видержала найсильнїйшу пробу що до удержаня мира. Сербія посунула ся за далеко в своїм визиваючім становищі, але опинивши ся перед грозою неминучої війни, охолонула і завертає.

Переговори між Австро-Угорщиною а Туреччиною, як ми вже звіщали, розпочав на ново після музулманьского сьвята байраму австро-угор. амбасадор Палявічінї і на основі даної ему повновласти заявив, що Австро-Угорщина готова Туреччині звернути винагороду $2^1/_2$ мілїона турецких фунтів (т. є кругло 55 мілїонів корон) за добра державні турецкі положені в Боснї й Герцоґовинї, наколи будуть вияснені відносини власности. В Парижі задивляють ся на сї пересправи і заяву Австро-Угорщини так, що можна в найблизшім часї сподївати ся порозуміня між обидвома державами і що заключене угоди може скоро послїдувати. Се порозуміне має відносити ся не тілько до справи прилуки Босни й Герцоґовини але й що до инших спільних обом державам справ. Порозуміне між Австриєю і Туреччиною може найбільше причинити ся до обезпеченя европейского мира і в тій справі спочиває точка тяжести заграниц. положеня.

Очивидно, що осягнене порозуміня буде зависиме від того, чи нові які не виринуть перепони, з якими все ще треба числити ся, а також, чи Туреччина зуміє поводувати ся розумним умірковањем, а на останку, щоби всї три правительства в Австро-угорскій монархії, спільне, австрийске і угорске — згодили ся без всякого розладу на ті жертви, які монархія повинна принести. З Царгорода наспіла вість, що там нїбито не згоджують ся лише на винагороду за турецкі державні добра, а вимагають, щоби крім того також ще Австро-Угорщина приняла на себе сплату частини державного турецкого довгу. Одначе з Відня заперечують сим царгородским вістям. Успіх тих переговорів буде також зависимий від витривалости і рішучости, з якою повинен вести справу австро-угор. амбасадор Палявічінї, бо як раз уступчивість або хитість уміють східні народи вельми зручно використувати, так що тодї годї думати про яке небудь порозуміне.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Меланії прп.; римо-кат.: Ілярія. — В четвер: руско-кат.: *Новий Рік 1909*; римо-кат.: Фелїкса.

— **З ратункового комітету.** Дня 29. грудня м. р. відбуло ся під проводом намісника VIII. засіданє головного ратункового комітету. Намісник повідомив комітет, що 450 ваґонів відпадків соли, призначеної міністерством скарбу до безплатної роздачі між найбіднійше сільске населенє на поправу паші для худоби, роздано вже в цілости між поодинокі повіти, а є вигляди дістати ще дальших 550 ваґонів для роздачі в перших місяцях с. р. Акция роздачі і продажі по зниженій ціні 1500 ваґонів ґрису поступає наперед в речинцях комітетом означених. Опісля комітет приступив до обговореня взірців на довжні скрипти, які мають виставити властителї чи там арендарі середних господарств на безпроцентові позички, що мають їм бути признані, з титулу запомогової акциї і взірці ті ухвалено. Вкінци комітет вибрав зпоміж себе трох членів, котрим поручив розглянути подрібно всї подання внесені о позички. Коли се дїло вже довершено, а асиґната гроший призначених на удїлюванє безпроцентових книжок надійшла, полагодженє подань і удїленє признаних позичок наступить в найблизших днях.

— **Книгарня Тов-а ім. Шевченка** перенесла ся вже з ул. Театральної ч. 1 до каменицї „Просьвіти“ і заняла льокаль на розї Ринку і ул. Рускої з входом від Ринку ч. 10. Новий льокаль, просторий, ясний і сухий з трема вікнами крім дверий, надає ся зовсім на книгарню і лежать в такім місци, де найбільший рух львівских і прибуваючих з провінциї Русинів. На повім помешканю желаємо книгарнї ліпшого поводженя як доси.

— **Розвязанє повітової ради.** Намісник розвязав повіт. раду в Богородчанах з причини, що на останнім засіданю 20 членів ради разом з предсїдателем і его заступником зложили свої мандати. Управу тимчасового заряду справ повіту поручено секретареви намісництва Людв. Каспарому.

— **Напад хулїґанів.** Czern. Allg. Ztg доносить про хулїґаньский напад кацапів в Серетї на Буковинї на пос. Пігуляка. Останної неділї пос. Пігуляк приїхав до Серету, щоби зложити посольский звіт. На двірци зібрала ся жменя кацапскої черни і з вереском обкинула заслужеґого посла гнилими яйцями. Демонстрантів викинула відтак з двірця полїция добувши шабель. При демонстрациї дістало ся також якомусь подорожному з Відня. Видко, що буковиньскі кацапи нї на волос на рїжнять ся що культури від галицких.

— **Цло від книжок до Росиї.** Дирекция почт присилає нам до поміщеня отсю оповістку: Після повідомленя міжнародної канцеляриї всесьвітного почтового Союза підлягають переплетені друки (переплетені книжки або брошури) в Росиї митовій оплатї і тому не вільно перевозити ті предмети до Росиї в листах або під опояскою. Того рода предмети вільно пересилати до Росиї лиш в пакунках, до яких треба долучувати митові заяви.

— **Землетрясенє в південній Італиї.** В ночи на 10. с. м. відновило ся в Месинї землетрясенє, доволї сильне. Морскі канали прірвали ся і підмили в містї звалища і стоячі мури домів. Межи перелякаким населенєм настав ще більший страх. На звалищах і на площах Месини війско будує нові бараки для бездомних людий, що не хочуть покидати рідного міста. Грозу нещастя збільшає безнастанний зливний дощ з бурею, що шаліє над околицею від двох тижнїв. Зпід звалищ, розкопуваних війском, витягнено вчера в Месинї ще одного живого чоловіка. Мерців ховає війско під дозором двох лїкарів. Щоденно прибувають до Месини кораблї чужих держав з харчами і одїжию, так що сего є подостатком.

— **Кара смерти у Франциї.** Французска палата депутованих по двомісячній дискусиї відкинула проект закона за знесенєм кари смерти. В тім часї аґитация за тим проектом була така сильна, що президент Фалїер не підписав анї одного засуду на смерть.

— **Збойкотований баль.** Росийский посол в Софії урядив баль на добродійні цїли, але не запросив на него болгарского короля, бо не знав, чи назвати его князем чи королем. За те обурені Болгари збойкотували баль. — Доносять се нїмецкі часописи, але пробрехали ся, бо бідні забули, що в Болгариї ледви що минув піст, коли балї не відбувають ся.

— **Тов-о „Алїяж“.** Дирекция сего тов-а, запечатаного полїциєю за туманенє людий, внесла була рекурс до намісництва. Здаєсь, що та справа буде так полагоджена, що намісництво установить лїквідацийного комісаря, який розділить поміж членів тов-а „Алїяж“ квоту відповідну до вложених ними вкладок. При завішеню дїяльности сего тов-а найдено готівку 164.464 К 11 с, які лежать в почтовій касї ощадности і будуть розділені поміж членів. Окремо від постанов намісництва, прокуратория поручила слїдчому судиї п. Нїкишови вести судове доходженє. Ціла величезна кореспонденция, забрана з канцеляриї „Алїяжу“ находить ся в судї і послужить до слїдства.

— **Недорід в Росиї.** Головній рос. управі хлїборобства вже відомо, що в багатьох краях держави не стало хлїба на харч. Найтяжшим сей рік став для селян отсих ґуберній: полтавской, подільской, чернигівской, херсоньской, курской, мало не всеї саратівской, південних повітів самарской, східної половини орловской, деяких повітів воронїжской, північної частини доньской области, більшости кутків білоруских ґуберній. В Сибірі потерпіли від неврожаю кончетівский, атбосарский та петропавлівский повіти Акмолїньского округа. По всїх сих краях селяни з половини зими почали вже купувати хлїб і, щоб не тратитись на корм скотинї, мусять спродувати її за безцінь. Весною в сих краях не вистачить зерна на те, щоб засїяти ярину.

— **Наймолодший редактор в сьвітї.** В Огайо видає свою власну часопись девятьлїтний хлопчина Генрик Кампбель. Ґазету сю призначену для дїтий, читають у многих державах північної Америки, а до того редактор має незаперечений талант редакторский. Недавно тому вибрав ся молодий чи там наймолодший в сьвітї редактор до Ню-Йорку, бо хотїв пізнати бюра і уряджене великих дневників, щоб на їх лад упорядковувати уряджена своєї часописи. Треба додати, що се доносять американьскі часописи.

— **Товариска забава: Сусїд.** При сій забавї сидять всї особи, дївчата і хлопцї, наоколо комнати, попри стїни. Одна особа не має де сидїти і стоїть по середині комнати. Она називає ся „приблуда“ і хотїла би собі роздобути якесь місце, де би могла усїсти. Приблуда ходить від одного до другого з тих, що сидять і питає: »Чи вам подобають ся ваші сусїди?«. Запитаний може всїляко відповісти. Він відповідає, скажім, так: „Мій лївий сусїд подобає ся менї, але мій правий сусїд не сподобав ся менї“. Тоді приблуда питає ся дальше: „А кого Ви хотїли би замість него на сусїда?« Запитана так особа називає когось, що дальше сидить, по імени і каже, що хотїла би того чоловіка мати за сусїда. Той, котрого імя назвала, мусить зараз встати зі свого місця і пересїсти ся на місце правого сусїда, на якого вказано, що не подобав ся і пересїдає ся на его місце. Але така заміна місця не є така легка, як би здавало ся. Приблуда старає ся тоту хвилю використати, коли тотії дві особи міняють ся на свої місця і встають з крісел. Два крісла є порожні, заки они перейдуть через комнату, а приблуда старає ся прискочити і сїсти не одно або на друге крісло, котре для него близше. Коли приблудї удасть ся прискочиги і засїсти на однім сидженю, то той, що спізнив ся при замінї, не має вже де сїсти. Він стає приблудою, ходить по комнатї і питає ся так само, як его попередник: „Чи Вам подобають ся Ваші сусїди?« Забава іде так дальше, як передше. Той, котрого питають за его сусїдів, може відповісти: „Оба мої сусїди є добрі люди, они менї подобають ся!“ Тоді приблуда мусить іти дальше. Можна також відповісти: „Правий і лївий сусїд є до нїчого. Я обох хочу вимінята“. Треба назвати по імени дві инші особи, котрі хоче ся мати за сусїдів. Оба сусїди переходять тоді рівночасно на инші місця, а дві инші особи старають ся прийти на їх сидженя. Коли каже ся, що сусїд нам не подобає ся, може приблуда питати: Длячого Ваш сусїд не добрий?“. Тодї треба подати якусь сьмішну причину. Такий розговір робить сю забаву еще веселїйшою. Забава така іде так довго, доки товариству подобає ся. — *Бб.*

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Перемишли.** Саля Народного дому. Початок 7 вечер.

В четвер 14. с. м. „Мари“ родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

— **Із Збаража.** Перші заг. збори філії „Просьвіти“ відбудуть ся в середу 20. с. м. о 12. год. в салї повіт. ради.

— **Тов-о „Руска Бесїда“ в Станиславові** устроює в середу дня 13. с. м. в комнатах „тов. Кілїньского“ в Станиславові (ул. Вірменьска 16) „маланчині вечериці“ з отсею програмою: 1) Аматорске представленє. 2) Мішаний хор Ст. Бояна „Коляди“. 3) Скрипкове сольо в супр. форт. 4) Муж. хор „Ст. Бояна“ Лисенко: „Quodlibet“. 5) Барітон-сольо в супр. форт. 6) Деклямация. 7) Фортепянове сольо. 8) Пращанє старого і витанє нового року. Після вівночи слїдувати муть »товариські забави« при звуках станиславівскої музики. Буфет у власнім заряді. Стрій для пань і панів сьвяточний. Вступ 1 К 50 с, для пп. академиків 60 с. Початок о год. 8 вечер. — *Комітет.*

— **З Бережан.** „Жіноча Громада“ уряджує дня 13. с. м. в салї „Надії“ „маланчин вечер“ з концертом і танцями. Початок о 8. год.

— **З Золочева.** „Руска Бесїда“ уряджує дня 13. с. м. о 9. год. у власній салї „маланчин вечер“. Вступ 50 сот.

— **Баль у Львові.** Дня 28. сїчня відбуде ся в салї Фільгармонії баль »Братньої Помочи слухачів политехнїки« під протекторатом Ексц. пані намісникової Зофії Бобжиньскої і Ексц. марш. ґр. Станислава Баденього. Сей баль належати буде безперечно до найзнаменитших балїв того року. Замовляти льожі і білети на баль можна що дня між год. 9—12 перед полуднем в льокали Товариства в будинку политехнїки.

— **Іменованя.** Міністер внутр. справ іменував рахункового ревідента Ксенофонта Охримовича рахунковим радником в рах. департаментї намісництва у Львові. — Міністерство просьвіти надало VII кл. ранґи професорам ґімназий: Іляр. Огоновскому у Львові, П. Скобельскому у Львові, Сев. Зарицкому в Перемишлї, В. Слюзареви в Самборі і Е. Літиньскому в Золочеві. — Кр. рада шкільна іменувала Т. Скалецкого тимчас. інспектора шк. в Зборові, постійним інспектором шк. для округа лїского, а М. Роздольского суплентом в II. ґімн. в Ряшеві. — Управитель школи в Оглядові С. Єренс дістав титул директора. —

Міністерство судівництва іменувало повітовими судиями і судовими начальниками повітових судиїв: Ем. Ляшецкого зі Зборова в Ст. Соли, Стан. Ковнацкого в Белзї, д-ра Ад. Несьоловского в Янові і судиїв: Фр. Ковальского з Дубецка в Обертинї, Вільг. Пфіцнера з Винник в Турцї та Влад. Обміньского з Заболотова в Порохнику; — повітовими судиями: Влад. Волощука з Порохника в Ярославі, Тад. Волянина з Лютовиск в Борщеві, Влад. Ольховского з Луки в Куликові, д-ра Ж. Гана у Львові, Зд. Родзинкевича з Делятина в Калуши, Зиґфр. Ґелїса з Лїска в Галичи, Йос. Пара з Яворова в Немирові, Мих. Слоневского з Рави р. в Дрогобичи, Конр. Венґровского з Потока зол. в Тисьменицї, Ол Козла в Коломиї, Й. Завистовского в Ходорові, Й. Калужняцкого з Бирчі в Зборові, Влад. Шмідта з Підбужа в Турцї, Сем. Вороха з Косова в Снятинї, Ем. Вонша з Яворова в Белзї, Стан. Слївеньского з Добромиля в Янові, Вінк. Яворка в Тлустім, Меч. Маєвского зі Збаража в Камінцї стр., Стан. Шанка з Бурштина в Долинї, Руд. Ріхтера з Добромиля в Солотвинї, Ів. Лаза з Товмача в Перемишлянах, Ферд. Гердеґена з Підгаєць в Мостисках, Войт. Феликса в Березові, Ал. Саляка з Бурштина в Яблонові, д-ра Й. Заплятальского в Миколаєві і Мих. Грабовского з Дрогобича в Копичинцях; — іменувало судиями авскуль-

тантів: Ант. Старжецкого в Солотвині, Ів. Хировского в Турці, Яр. Савчака в Цішанові, Едв. Райса в Ходорові, Ант. Соколовского в Бурштині, Сев. Левицкого в Ст. Соли, Фр. Цецькевича в Лїску, Евг. Вербяньского в Потоці зол., Ад. Кубішталя в Суд. Вишні, Ів. Войцеховского в Порохнику, Макс. Горовіца в Мельниці, Евг. Сельского в Делятині, Ів. Миляшка в Снятині, Мат. Сороковского в Добромилї, Мир. Мохнацкого в Делятині, Гівр. Мереша в Тлустім і Теод. Лепкого в Косові.

Радниками кр. суду стали іменовані: Й. Гайман і др. Вол. Кульчицкий у Львові, Ф. Лозиньский в Перемишлї і Юст. Дзерович зі Снятина в Станиславові.

— **З почти.** З днем 16. сїчня 1909 входить в житє новий почтовий уряд в місцевости Ізидорівка з урядовою назвою „Ізидорівка". Той уряд лучить ся з почтовою сїтию пішим посланцем до Журавна. До місцевого округа доручень нового почтового уряду влучено громаду Ізидорівка і двірский обшар Ізидорівка а замісцевий округ доручень того уряду будуть творити громади: Ляховичі подорожні, Сулятичі, Лисків, Крехів і Корчівка, та двірські обшари: Ляховичі подорожні, Сулятичі і Корчівка.

— **З зелїзниць.** З днем 10. сїчня с. р. отворено на шляху Львів-Краків поміж стациями Городок ягайлоньский і Судова Вишня вимінальню Родатичі для руху особового і пакункового.

З днем 1. сїчня с. р. отворено стацию Винники на шляху Львів-Куровичі, уладжену доси тільки для руху особового і руху товарового з ц. к. фабрикою тютюну, для загального руху.

— **Подяка.** Ексцел. Преосьв. Епископ Константин Чехович, постоянний добродій Бурси св. Йоана Крестителя в Дрогобичи, зволив сего року ласкавійше прислати в хосен бурси 50 К. За той щедрий дар в добру пору заявляє видїл бурси Жертводателю Владиці щиру синівску подяку. Христос раждаєтся!

— **Переписка Адмінїстраций.** Всехв. Р. Кас. в Кам. стр. Заплачено по день 13. 4. 1909. — Впр. о. Н. Руд. в Піст. Запл. до 13. 4. 09. — Впр. о. Ів. Вол. в Гл. Запл. до 13. 4. 09. — Впр. о. Із. Ганк. в Сн. Запл. до 13. 2. 09. — Впр. о. Ів. Поп. в Довг. Запл. до 13. 7. 09. — Впр. о. К. Бал. в Черн. Запл. до 13. 7. 09. — Впр. о. Л. Сїч. в Мш. Запл. до 13. 7. 09. — Впр. о. Мар. Рог. в Хор. По день 13. 1. 09. прийде нам ще 5 К 70 с. — Впр. о. Мих. Кач. в Суш. р. Запл. до 13. 1. 09. — Впр. о. Мих. Гавр. в Ворв. Запл. до 13. 4. 09. — Впр. о. Ор. Кис. в Нез. Запл. до 13. 4. 09. — Впр. о. Е. Гав. в Ст. Запл. до 3[illegible]. 3. 09.

Наука, штука і лїтература.

— **»Учитель«**, орґан Р. Тов-а педаґ., чч. 23. і 24. з дня 20. грудня 1908, містить отсї статї: В. Щурат: В сьвятий вечер (стих). — Др. І. Копач: Нові мінїстериальні приписи що до способу питаня і клясифікованя в середних школах. (Конець). — Учитель: Здоровлє і школа. — Юлїян Левицкий: Унагляднєнє при науцї рахунків у народній школї. (Конець). — Ізидор Демкович Добряньский: Методичне переведенє уступа »Швачка«. (Конець). — Михайло Моравецкий: Наука співу в нар. школї. — С. Ґерусиньский: Про курси для неграмотних. — Оверберґ-Біленький: Про оповіданє. — М. Шпак: З житя учителїв на Українї. — Др. В. Щурат: Нова поетка з учительскої сферы. — Новинки.

— **З „Учительскої Громади".** Видїл новооснованого товариства учителїв висших шкіл, »Учительскої Громади« розпочав уже під проводом свого голови професора Михайла Грушевского вступні праці. Покликав до житя кілька кружків, у Львові і на провінциї, займив ся виготовленєм меморияльов до властий і квестионарів в справах середнього шкільництва і зложив редакцийний комітет для видаваня орґану товариства, що появить ся вже в марті. — Орґан буде виходити що чверть року.

— **Підручний календарик на 1909 р.** вийшов у Львові накладом Івана Криловского і коштує 20 сот. Дістати можна у всїх книгарнях і в »Народних Торговлях«.

Телєґрами

з дня 12. сїчня.

Лїсбона. Кружляє ту чутка, що король Мануіл хоче утечи, імовірно до Швайцариї, а звідтам передати управу краю диктаторови Франкови.

Відень. Палату послів скликано на день 20. с. м. о 11. год. На дневнім порядку між иншим є утворенє стомілїонової фондациї ювілейної на обезпеченя на старість.

Царгород. Мінїстер війни зарядив будову укріплень на границї віляєту Коссово. Вісїм баталїонів піхоти уміщено в місцевости Вуціпру.

Букарешт. Президент мінїстрів Стурдза з причини недуги подав ся до димісиї, яку король принив.

Царгород. На вчерашнім засіданю парляменту повідомив секретар, що вел. везир по конференциї з амбасадорами зложить в середу заяву про полїтику заграничну і внутрішну. Потім відчитано 50 протестів проти прилученя Крети, надісланих до президиї. Протести передано окремій комісиї.

Рим. Тутешна Tribuna дістала вість, що на онодїшній раді мінїстрів ухвалено не ужівати італїйскої мови в урядах в Дальмациї. З того приводу Tribuna остро виступає проти Австриї і грозить відповідними наслїдками зі сторони Італиї.

НАДІСЛАНЕ

На численні запитаня заявляю сим, що мої »Проповіди на сьвята і недїлї цїлого року. Часть IV« суть уже в печатнї.

Петро Білиньский
нарох в Зарваницї.

Особа в середнім віці самітна з доброю рекомендациєю пошукує місця у сьвященика-вдівця до заряду дому. Ласкаве зголошенє: Львів, улиця Міцкевича ч. 20 у панї Никитишин, для п. Зозаньскої.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише тутюк і папериїв з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флєґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Caramellen

з трема яличками.

5.500 нотариально потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґуериях.

(9—24)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 16. сїчня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул Кароля Людвика ч. 5

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер"

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Дністрі".

З зисків удїлив „Дністер" **на публичні добродійні цїли** квоту 45.835 К.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234.398 К.
Цінні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20. отворені перед полуднем від 8—2. год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12.20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7·01	11·40	2·00	5·15	10·12
„ Бродів	7·01	—	2·00	5·15	10·12
„ Курович	—	—	12.54	—	8·34
„ Винник	7·51	—	12·54	3·44	8·34

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6·35	11·02	2·31	8·08	11·32
„ Бродів	6·35	11·02	2 31	8·08	—
„ Курович	—	8·53	—	4·41	—
„ Винник	5·47	8·53	2·01	4·41	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Горук.**

З друкарнї В. А. Шийковского